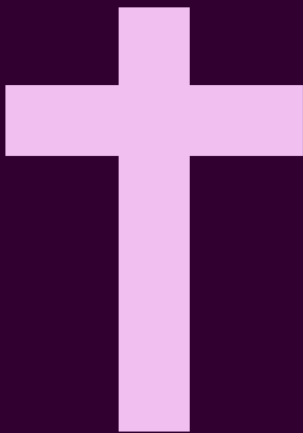

NMÎ MÎ U KÓPU
DYUU

The New Testament in the Rossel Language, also called the
Yele Language, of Papua New Guinea

NMÎ MÎ U KÓPU DYUU
The New Testament in the Rossel Language, also called the
Yele Language, of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Yele Rossel long Niugini

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2011-2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yele Rossel (Yele)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2009-11-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Mar 2024 from source files dated 13 Dec 2023
f23d3065-5277-5598-adb2-6416a21ad128

Contents

Nmî mî u kópu dyuu	1
Mátiyu	3
Mak	73
Luukî	113
Njon	184
Dpodo	230
Lóma	292
1 Kódin	321
2 Kódin	350
Nkalásiya	370
Epeso	381
Pilipay	391
Kílosa	399
1 Tesalonika	407
2 Tesalonika	413
1 Timoti	417
2 Timoti	426
Taitas	432
Pilimon	436
Hipílu	438
Njems	462
1 Pita	471
2 Pita	480
1 Njon	485
2 Njon	493
3 Njon	495
Njuda	497
Tpyuu	500
Bible reading	532

Nmî mî u kópu dyuu

The New Testament in the Yele (Rossel) language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Yele long Niugini

Nmî mî u kópu dyuu

The New Testament in the Yele (Rossel) language of Papua New Guinea

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1987, reprinted 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication, 1997, Bible League International

Web version

© 2015, Wycliffe Bible Translators, Inc.

www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Your are free to share – to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice – For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken nisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**.

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long *<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>*.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela**.

Table of Contents

MÁTIYU

Yesu p:uu ndiye pyu yoo yi vy:o, pi ngmê u pi Mátiyu. Yesu u kuwó, pi yilí Mátiyu p:uu dnye ndiye. Yoo woni alanté a nuw:o nyédi, dpo, Yi yéli yi vy:o pini ngmê ngê ala puku dmi yinê d:êê ngê. Woni yoo alanté a nuw:o nyédi, dpo, Mátiyu ngê chóó d:êê ngê.

*Yesu Kédisu u tii
Luukî 3:23-38*

¹ Yesu Kédisu King Dépidi u tii nédê pini ngmê, ala u tii. Myenté yi Dépidi Epílaham u tii nédê pini.

² Epílaham tp:oo Yisak, Yisak tp:oo Njakóp.

Njakóp tp:oo yoo, Njuda mbwémi knî, yélini Yichip dnyen:aa ya.

³ Njuda tp:oo dê Pedes mbwémi Seda. Yi pye u pi Tema.

Pedes tp:oo Hesídon, Hesídon tp:oo Lamí.

⁴ Lamí tp:oo Aminatap, Aminatap tp:oo Nason.

Nason tp:oo Salímon.

⁵ Salímon u tii nédê pi ngmê chópu, u pi Mbówas, u pye Lahap.

Mbówas tp:oo Opédi, u pye u pi Luti.

Opédi tp:oo Njési, ⁶ Njési tp:oo King Dépidi.

Dépidi tp:oo Solomon, u pye pyópuni Dépidi ngê Yudaiya kwulo a pwââ.

⁷ Solomon tp:oo Lehopówam, Lehopówam tp:oo Apaicha.

Apaicha tp:oo Asa. ⁸ Asa tp:oo Njehosípat.

Njehosípat tp:oo Njódam, Njódam tp:oo Yusaiya.

⁹ Yusaiya tp:oo Njótam, Njótam tp:oo Ehas.

Ehas tp:oo Hesíkaiya. ¹⁰ Hesíkaiya tp:oo Manasa.

Manasa tp:oo Amon, Amon tp:oo Njósaiya.

¹¹ Njósaiya tp:oo yoo, Njekínaiya mbwémi knî. Yi dini ghi ngê Mbápilem tpémi y:oo Njedusalem a pw:oo ngópu, Yisíléli tpémi Mbápilem núw:o tumo.

¹² U kuwó dini ghi ngê Njekínaiya tp:oo Siyaltiyéli mî pyodo.

Siyaltiyéli tp:oo Sedapapel. Sedapapel u dye ghi ngê, Yisíléli tpémi Njedusalem mê diyé ndiye, p:aa mémí l:ámo ngópu.

¹³ Sedapapel tp:oo Apiyuda.

Apiyuda tp:oo Elayakim, Elayakim tp:oo Asó.

¹⁴ Asó tp:oo Sadóki, Sadóki tp:oo Akim.

Akim tp:oo Eliyuda. ¹⁵ Eliyuda tp:oo Eliyesa.

Eliyesa tp:oo Matan, Matan tp:oo Njakóp.

¹⁶ Njakóp tp:oo Njósép, pini n:ii Méli u moo.

Yi Méli Yesu u pye, pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, nmí kada pini ngê a pyódu ngê.

¹⁷ Pi dyéêdí y:a mê páádi mî loo, kn:ââ Epílaham, nkoo Dépidi. Pi dyéêdí mê y:a mê páádi mî loo, kn:ââ Dépidi, nkoo Mbápilem tpémi y:oo Yisíléli tpémi Mbápilem u ngwo núw:o tumo. Pi dyéêdí mê y:a mê páádi mî loo, yed:oo Yesu Kédisu mî ta.

*Yesu Kédisu u ngwo pyodo
Luukî 2:1-7*

18 Yesu Kédisu alanté ta. U pye Méli, Njósép u yémí p:uu yidoo kwo. Ghêli daangé yéé knopwo, u lama yaa wo, apé, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé tp:ee a méné ngmêdê kââ. * 19 U moo Njósép, pi mb:aa. U yi u ngwo dêpwo kwo, Méli u pi yoo vy:o ní dyênê, u yi u ngwo doo kwo, Méli tumutumú ní kpípi. 20 Yi kópu p:uu dpodombiy:e doo nuw:o, ngídí ngmê ngé nmí Lémi u enjel ngma a wádivyíngó, kwo, Njósép, Dépídi u tii nédê pini. Kwo, Kópuni Méli ngé pyodo, p:uu kidimê nuw:o. Kwo, Méli dpí nya ngí, ngmâm ngé dpí pyódu ngí. Kwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé tp:ee u méné yinê dè kââ. 21 Kwo, Tpémíni wa tpyé, u pi dpí ntaa ngí, Yesu, mu kópu u díy:o u yoo yinê wa ngee té, yi yikí dmi u pwo wa ghay. (Yesu u nt:u kópu, yoo yi Mbwámê.)*

22 Kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê ngé a d:êê ngé, Chóó Lémi ngé yinté a ntiye ngé. Yi kópu ala,

23 Kwodo ngmê mbwili ngé wa ghê,
tp:ee ngmêwa tpyé, u pi Imanuwel.

(Imanuwel u nt:u kópu, Chóó Lémi nmí p:uu a t:a.)*

24 Dini ghi n:ií ngé Njósép nyaa wo, kópuni enjel ngé u wóó k:oo u kwo mínê vyu, yi kópu d:uu ngé, Méli nyáâ, u kpâm ngé pyódu ngé, 25 ngmêné kópu nongo daangmê mdo ngópu, u dí mí tpamê wo. Njósép ngé tp:ee u pi nt:ângo, Yesu.

2

Mâawe ndîi kní y:oo Yesu u ngwo mí m:uu ngópu

1 Yesu p:aani n:ií ta, u pi Petílem, Njuda Wee u kwo p:aani ngmê. Yi dini ghi ngé Helodi king ngé doo ya. Kââdí kwéli dpo kee, mââwe ndîi kní ngmê yi a ndê dniye, Njedusalem mí taa dniye. Pudu kní yi kakêmé chámêchámê yi tpókni yi lama mb:aamb:aa ngé doo ya. 2 Dini ghi n:ií ngé Njedusalem taa dniye, Nju tpémi yi kada pini ye póó dniye, yepê, Tpémíni nmyi king ngé wa pyódu, ló y:i ta? Yepê, Dini ghi n:ií ngé a ta, u pudu nmí p:o kímno módu. Yepê, Yi tpómu yidun:aa châpu, u l:êê díy:o nmo lee dniye. 3 King Helodi ngé dini ghi n:ií ngé yi kópu nyongo, ghê u ménê ghipé wo, u nuw:onuw:o u kópu ngé pyodo. Njedusalem tpémi yi nuw:onuw:o u kópu ngé mye pyodo. 4 Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo a danê too, dêêpí pyu yoo myedê danê too, ye póó wo, yepê, Chóó Lémi ngé pini n:ií a ngmídi ngé, dini ghi n:ií ngé wa t:aa, ló p:aani wa t:aa? 5 Kwo, Petílem wa t:aa, Njuda Wee u kwo. Kwo, Chóó Lémi u kópu dyuu puku yedê alanté a kwo,

6 Njuda Wee u kwo p:aani n:ií u pi tédê, Petílem,
díyo u pi ndîi ngé wa pyódu,
mu kópu u díy:o díyo yi p:aani pi ngmêwa t:aa,
pini n:ií ngé a yoo Yisiléli tpémi adí y:enê dé.

7 Wod:oo Helodi ngé yi mâawe yoo tumutumú a danê too, yepê, Ló wéni ngé yi pudu mwiyé nmyinê m:uu ngópu? Dini ghi n:ií ngé u kakêmé u kwo chámê ngópu, 8 wod:oo Petílem dy:ââ too, yepê, Yi tpémi mb:aamb:aa ngé dpímo pyw:ee yó. Yepê, Dmyinên:aa pyw:ee knomomê, améma a ka modo vyi yó, u nkwo waní lê, an:uu châpu. 9-10 Wod:oo kada a y:ee ngópu. Puduni yi p:o a m:uu ngópu, maa p:uu yi pudu mé m:uu ngópu, dnye yâmyâyâmu. Yi gha dmi d:uu umbiy:e mb:aamb:aa ngé pyodo. Tpómu kwéli doo a ya, yi pudu y:i mí ghê wo, yi tpémi u ngwo a pyw:ee ngópu. 11 Ngomo k:oo yi kee dniye, apê, U

* 1:18: Luukí 1:27,35 * 1:21: Luukí 1:31 * 1:23: Is 7:14

pye vyââ mu tóó. Yi yi mbodo dmi ngê k:ame u kwo ghê dniye, u ngwo châpu ngópu. Yi péé dmi kpêmi ngópu, tpile mb:aa knî u kwo ngmê y:ee ngópu, nkól ngmê, pidánkingsens myomo, mēê pyolo. Yi tpile knî yi pywuu dmi pââ ndîê dé.

¹² Dini ghi n:ii ngê yi p:o mēdnye diyédiyé, Chóó Lémi ngê wóó k:oo yepê, Helodi ka máádi nangê kwolo. Wod:oo kn:aa máádi m:uu kalé ngópu.

Njósép mupwoknî Yichip u ngwo lee dniye

¹³ Máâwe yoo yi lee dniye, Njósép ngê nmî Lémi u enjel wóó k:oo ngmê módu, kwo, A piidi. Kwo, Méli ghee yi k:ii mbêpê dmyeno, Yichip núw:o dé, yi dmyinên:aa ya, u dí nga am:aa vyi. Kwo, Helodi ngê ye tpémi u nmy:uu kn:ââ daa kēmakēma a chapî. Kwo, Wa a pyw:ee knomomê, wa vy:a. ¹⁴ Wod:oo yi mgîdí vy:o Njósép a pii wo, Méli ghee yi k:ii kada a y:ee ngópu, Yichip díyo mî taa dniye. ¹⁵ Yi dnyen:aa ya, u dí Helodi mî pwene. Nmî Lémi ngê chóó u kópu u ngwo a ntiye ngê, kópuni puku yedê alanté a tóó,

A tp:ee Yichip doon:aa ya, y:i u kwo nîmo mbwolo, u ngwo a loo.

Helodi ngê tp:ee yilî u ngwo vyâ

¹⁶ Helodi ghêli daangê pwene, dini ghi n:ii ngê a w:ee ngê, apê, Wu pini knî y:oo até dê dóó nê, yi p:o maa diyé dmi, wod:oo d:ud:umbiy:e nod:e wo. Wéni n:ii mwiyé u kwo kēma ngópu, nuw:o kwólu, apê, Yi tpémi ngê m:ââ miyó doongê ndîi. U lede knî ye yepê, Petilem dmyinê lēpi, tpémimi kamî dê taa dmi, n:ii knî y:oo m:ââ miyó doongê ma ngópu, dp:uu vya tóó. Wod:oo lee dniye, yinté mî d:uu ngópu, Petilem Wee u kwo tp:ee máâ kamî yintómu vya tumo.

¹⁷ Kópuni Njedîmaiya ngê yi wee p:uu wunê a d:êê ngê, yi lede knî y:oo yi ngwo ntiye ngópu. Yi kópu ala,

¹⁸ Laama Wee u kwo mbê ndîi ngê dê pyódu.

Lechel u too pee yoo yi tp:ee yoo yi l:êê díy:o ka mbê té.

Ka mbê té. Doo u ntââ pi ngê yi nuw:o dmi daawa l:âmo, mu kópu u díy:o yi tp:ee yoo yi ghê dmi daa pyede.

Njósép mupwoknî Yisîléli u ngwo mē diyé dniye

¹⁹ Dini ghi n:ii ngê Helodi pwene, Njósép mupwoknî Yichip dnye ya. Njósép ngê u wóó k:oo nmî Lémi u enjel ngmê módu, ²⁰ kwo, A piidi, Méli ghee yi k:ii nmyi wee u kwo mē diyé dmyeno, Yisîléli. Kwo, N:ii ngê u yi doo kwo, Ye tpémi ní vy:a, kēdê pw:onu. ²¹ Wod:oo Njósép a pii wo, Méli ghee yi k:ii kada a y:ee ngópu, yi wey u kwo mē diyé dniye. ²² Dini ghi n:ii ngê nyongo, apê, Helodi tp:oo Akeleyas Helodi ngê u mî u d:aa kēdê kââdí, Njuda tpémi yi king ngê dê pyódu, Njósép nkíngê mbê wo, u yi u ngwo dēpwo kwo, Y:i nmîn:aa ya. U wóó k:oo nmî Lémi u enjel mē módu, kwo, Nkálilî Wee u kwo dpi lee dmyeno, yi dmyinên:aa ya. ²³ Wod:oo Nkálilî Wee u kwo lee dniye, p:aa ngmê y:i dnyen:aa ya, u pi Nasalet. Kópuni Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê ngê wunê a d:êê ngê u ngwo ntiye ngê. Yi kópu ala,

Pi knî y:oo u pi wa ntaa ngmê, Nasalet pi.

3

Njon Baptist ngê Yesu u maa u ngwo a yó

Mak 1:1-8; Luuki 3:1-18; Njon 1:19-28

¹ Dini ghi n:ii ngê Yesu máâwe ngê pyodo, Nasalet doo ya. Yi ngwo Njon Baptist ngê u dpodo kn:ââ chópu. Njuda Wee u kwo w:amî mbēmê pi knî ye dpîmon:aa dēêpi. ² Yipu, Dini ghi n:ii nmo t:âât:ââ, Chóó Lémi ngê chóó u ngwo

ada a y:enê nmo, yi dini ghi daa kêmakêma a dyimêdyimê. Yipu, Nmyi dono yilí kée tóó, Chóó Lémi ka diyé dmyeno. ³ Kópuni Yisaya ngé u puku yedé wunê a d:êê ngé, Njon ngé yi ngwo ntiye ngé. Yi kópu ala.

W:amí mbêmê pi ngma adí kââ, yewo,

Nmí Lémi u maa a yé yó,

maa mb:aa yidó yé yó. *

⁴ Chóó Lémi u komo kapí pyu Ilacha ngé kpídi gh:aagh:aa ntee dpímo a t:emí, Njon ngé yinté kpídi myedpímo t:emí, kámél gh:aa kpídi. Pudumakó too pee u mbalêti ngé pyódu ngé, u paa vyílo yidpímo t:emí. Mty:aa ndápu kpele numo u ch:ee dpímo kuwo dê, mu kópu u díy:o nté yi dèpwo ya. ⁵ Njedusalem pi yilí Njon ka loo, Njuda Wee u kwo p:aa woni kní yi k:oo yoo a ndé dniye, Njon ka lee dniye, mbwaa ndíi Njódan u nkígh:ê p:aani n:ií a pyede, yi p:aani tpémi Njon ka mye lee dniye, dnyen:aa ng:aang:aa. ⁶ Yi dono yilí yi yuu dmi Njon ka dnyimon:aa a y:emí dé, wod:oo mbwaa ndíi paa Njódan yinê dpímo kmênêkmênê dé, mbápitísím ye dpímo yém, yi dono yilí u ngwo dpímo ghéêghéê dé.

⁷ Njon ngé yoo kwéli dpímo mbápitísím kígha, yi kéli ghê Pádisi yoo, Sadyusi yoo yilí u kwo mye loo, u yi y:e doo kwo, Nye mbápitísím kalé nmíne. Njon ngé yi gha dmi módu, yepê, Nmyo k:omodané pyu yoo. Yepê, Lukwe díy:o nmyinê nmye, Mbápitísím mbêmê Chóó Lémi ngé daawa kpada nmo. Yepê, Nmyi dono yilí mwyíé kée tóó. ⁸ Yepê, Dono kópu n:aamungí d:uu, kópu mb:aa yilí dmyinên:aa d:uud:uu, u ngwo ané w:ee, nê, Yi nuw:o dmi ndéndé ngé dè ngmêê t:oo. * ⁹ Yepê, Ala kópu namê t:apapê, Epílaham nmí kn:ââ, Chóó Lémi ngé daawa kée nmo, p:ee nmo ada a vyyuwo. Yepê, Yi kópu ló dini mwo a vyyu, ngmênê nmyi dono yilí yi l:êê díy:o ntênê wa kée nmyo. Yepê, Chóó Lémi u wédêwédê ndíi, u ntââ, ala chéêpí dyuu wa a ngí, pi ngé wa pyódu té, nmyi d:aa dmi y:oo wa a kââdí ngmê. Yepê, Vyílo yi yéli ye ada a vyyuwo. * ¹⁰ Yepê, Ala ngwo Chóó Lémi maadí kíyedé kwo, u myángo wumê mumu. Yepê, Yi myángo vy:o yini n:ií nt:u mb:aamb:aa ngé daa kekeleke, wa kpono, pââ ndiya wa kée.

¹¹ Yepê, N:ií ngé u dono yilí wa kée té, yi pini mbwaa ngé waní mbápitísím kwolo, ngmênê pini n:ií a kuwó wunê kwo, yi pini ngé Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé wa mbápitísím kalé nmyo, ndyuw:e ngé wamye mbápitísím kalé nmyo. Yepê, Pini n:ií a kuwó wunê kwo, u pi ndíi. Yepê, Nê tédê. Yepê, D:oo u ntââ, u nkígh:ê daaní ní. Yepê, Nê tp:ee. * ¹² Yepê, Pini n:ií wunê pwyíé kní, daa kêmakêma a taataa. Dini ghi n:ií ngé wa t:aa, nmyo yintómu daawa ngee nmyo, wa chámê nmyo. Yepê, N:ií yoo mb:aamb:aa dé, wa a ngí té, n:ií yoo dono dé, wa kée té, ndé ngé wa ma té, yi ndyuw:e chedé ngé daawa pyódu.

Njon ngé Yesu u ngwo mbápitísím kwólu

Mak 1:9-11; Luuki 3:21-22

¹³ Yi dini ghi ngé Yesu ngé Nkálili Wee a kuwo ngé, Njódan mbwááni a núwo, Njon ka u ngwo loo, kwo, Mbápitísím kalé nédi. ¹⁴ Ngmênê Njon ngé kwo, P:ee wuchi mbápitísím kalé nê. Kwo, Lukwe díy:o mápítísím kígha u pi a ka nye t:apapê. ¹⁵ Yesu ngé kwo, Ala ngwo yenté mwyíé mbápitísím kalé nédi. Kwo, Kópu yilí yintómu Chóó Lémi ngé nye a vyi too, doo u ntââ yi wépi dmi daanyi puwá. Wod:oo Njon ngé mbápitísím kwólu. ¹⁶ Yesu mbwaa lée u mênê yedé pii wo, apê, Mbóó mède kpémí. Myenté Chóó Lémi u Ghê Dmi vy:émê k:ií ntee

* 3:3: Is 40:3 * 3:8: Dpodo 26:20 * 3:9: Njon 8:33-40; Lóma 2:28-29; 4:12 * 3:11: Njon 1:33; Dpodo 1:5

tpile ngê u pwo a ghêpê wo. ¹⁷ Mbóó p:uu dnye ngmê ny:ee ngópu, yepê, Kí a tp:ee njini, u nuu ghi a nódo a tóó, dye ghi yintómu a nuu u kópu ye d:uud:uu too. *

4

Setan ngê Yesu u ngwo doo dóó

Mak 1:12-13; Luukí 4:1-13

¹ Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Yesu w:amí mbêmê úuwo, apê, Setan ngê y:i pêdên:aa tókó ngê. * ² Y:i doon:aa ya, wu podoy:a wo podoy:a nté dêpwo pîpî, dómu ndîi u ngwo yi kele. ³ Wod:oo Setan u kwo loo, kwo, Mumdoon nyi Chóó Lémi Tp:oo, ye kí chêêpî knî ngma a ngini, nté ngê pyódu té, ma té. ⁴ Yesu ngê kwo, Puku yedê alanté a tóó,

Nté u mo doo u ntââ, pi u ngwo daa ya yédi.

Nté daa nté njini,

Chóó Lémi u kópu dyuu, yi nté njini.

⁵ U kuwó dini ghi ngê Yesu ka ngmênê u kwo, Setan ngê Njedusalem dê úuwo: nê, M:aa u ngomo pw:ono y:i d:uu kaa nê. ⁶ Setan ngê kwo, Mumdoon nyi Chóó Lémi Tp:oo, mumdoon mî ngê amyedê ngee ngi, ye ala ngomo pw:ono a mbêka, mu kópu u díy:o puku yedê alanté a tóó,

Chóó Lémi ngê u enjel yoo wunê dyede té, a ngêêpî ngi.

Kwo, Ala kópu puku yedê mye tóó,

Enjel yoo yi kêê yedê anyi kwo,

nyí dê chêêpî u mênê daanyiné dêê dê.

⁷ Yesu ngê kwo, Doo u ntââ M:aa yinté daanê tókó, mu kópu u díy:o puku yedê ala kópu mye tóó,

Chóó Lémi nmî Yâpwo njini kidima a tókótókó.

⁸ U kuwó dini ghi ngê Setan ngê mbu mbêmê kmungo, dyámê pee yintómu y:i u kwo mîné kéma too, yi kópu mb:aa yilí y:i u kwo myemínê kéma too.

⁹ Setan ngê kwo, A dnye nye nyémî knomomê, nyi mbodo dê y:e k:ame a ka nyiné wowo knomomê, ye kí tpile yintómu nga waní kê. ¹⁰ Yesu ngê kwo, Setan. Kwo, A nkígh:ê a yumwe. Kwo, Puku yedê alanté a tóó,

Chóó Lémi nmî Yâpwo njini chí chââchââ,

kn:aa pini u dnye nangmê ny:oo.

¹¹ Setan ngê Yesu yedê kuwo ngê, wod:oo enjel yoo a lee dniye, Yesu mí ngee ngópu. *

Yesu ngê u dpodo kn:ââ u ngwo chópu

Mak 1:14-15; Luukí 4:14-15

¹² U kuwó dini ghi ngê Njon ngê king Antipas Helodi ka u dono kópu yilí dpîmo kwódukwódu dé. Yi kwódu yé u l:êê díy:o Helodi ngê Njon mbwa k:oo kmungo. Dini ghi n:i ngê Yesu ngê yi kópu nyongo, Njuda Wee a kuwo ngê, Nkálili Wee u kwo loo. ¹³ Nasalet myedê kuwo ngê, Kípêênnyém doon:aa ya. Yi p:aani Nkálili Kpéni Lêe u nkígh:ê a tóó. Yi p:aani Sepulun mbwémi Napítali yi yoo dê yi wee u kwo a tóó. ¹⁴ Kópuni Yisaya ngê wunê a d:êê ngê, Yesu ngê yi ngwo ntiye ngê, yi wee u kwo doon:aa ya. Yi kópu ala.

¹⁵ Sepulun mbwémi Napítali yi yoo dê yi p:uu n:aa mbumu.

Ntii kêpa máádi u nkígh:ê yi yoo dê yi wee a tóó,

* **3:17:** Mát 12:18; 17:5; Luukí 9:35 * **4:1:** Hipílu 2:18; 4:15 * **4:11:** Hipílu 1:6,14

Njódan mbwááni ntii yi kélí ghê.

Yi wee u pi mye Nkálili,

yélini daa Nju tpémi yilí y:i a tóó.

¹⁶ Yélini y:i a pyede, mgídí vy:o a wee,

ngmêné díyo nmí Mbwámê u wuu ndíí wa m:uu ngmê.

Yi yélini pwoopwo u wee dnyimo a pyede,

díyo u wuu ndíí yi pwo wa kéé.

¹⁷ Nyââ, yi dini ghi ngê Yesu ngê u dpodo kn:ââ y:i mî chópu, pi kní ye yipu, Chóó Lémi ngê u yoo y:enê kn:ââ daa kêmakêma a chapí. Yipu, Nmyi dono yilí kéé tóó, Chóó Lémi ka diyé dmyeno.

Yesu ngê u mwiyémwiyé p:uu ndiye pyu yoo u ngwo ngmidi too

Mak 1:16-20; Luukí 5:1-11; Njon 1:35-51

¹⁸ Dini ghi n:ii ngê Yesu Nkálili Kpéni Lêê u nkígh:ê doo m:ii, te yâmuyâmu pyu miyó módu, Saimon mbwémi Andru, apê, Mu vyuwó mo. (Yi Saimon u pi mye Pita.) ¹⁹ Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, A ngm:êê nódó. Yepê, Te u vyuwó ntee dpí lama a tóó, pi vyuwó yinté dpí lama n:aa kígha. Yepê, Pi yilí Chóó Lémi ka wanmo úuw:o. ²⁰ Yi ngwo dini ghi ngê yi pwoo a kuwo ngópu, Yesu ngm:êê ngópu. ²¹ Até yidnye lépí, mwada y:i myenté Yesu ngê pi mbwémi mê miyó até yi m:uu doo, Njems mbwémi Njon, Sepédi tp:oo dê. Yi mí Sepédi u k:ii dinki k:oo dnye kwo, yi pwoo dnye l:âmol:âmo. Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê m:uu doo, yepê, A pwiyé cho. Yepê, A p:uu anyi kaa cho. ²² Wod:oo yi mí dinki k:oo a kuwo ngópu, Yesu u kuwó ghê knopwo.

Yesu p:aani p:aani u ngwo dpímon:aa dêêpí, myedpímon:aa pi pyipyi

Mak 1:39; 3:7-12; Luukí 6:17-19

²³ Yesu p:uu Nkálili Wee u kwo p:aani p:aani lee dniye, yoo yi ngêpê ngomo kní yi k:oo dnyimon:aa koko. Yesu y:i ye dpímon:aa dêêpí, kópu mb:aa p:uu ye dpímon:aa mbumu, yipu, Chóó Lémi ngê chóó u yoo yi y:enê kn:ââ daa kêmakêma a chapí. Pwopwokopwe yilí mye pyi ngê. Mbii dyêédí daa ngmidi yi p:uu doo ya, ngmêné Yesu ngê pyi too. ²⁴ Sidiya u wee yintómu kní yi kwo p:aani p:aani yi kópu yi ny:ee ngópu, wod:oo pi kní y:oo pwopwokopwe yilí u kwo a úuw:o ngópu, mbii dyêédí daa ngmidi yedoo ya. N:ii kní y:oo kópu dyêédí daa ngmidi dnnya a vyímí, u kwo myedé úuwu tumo, n:ii kní y:e yi kména dnye kwo, n:ii kní y:e nyuno pwopwo dpímo kelekele, n:ii kní yi kpálí dmi ntóó dé, u kwo myedé úuwu tumo, yi yélini yintómu Yesu ngê pyi ngê. ²⁵ Pi yintómu kní y:oo Yesu dnye yâmuyâmu, Nkálili Wee u kwo tpémi, P:aa Y:a kní yi Wee u kwo tpémi, Njedusalem tpémi, Njuda Wee u kwo tpémi, Pédiya Wee u kwo tpémi. Yi yélini daa wee ngmidi yi kwo a ndê dniye, u ngwo dnye yâmuyâmu.

5

Yesu mbu mbêmê u ngwo doo dêêpí

Luukí 6:20-23

¹ Yesu ngê yoo yi módu, wod:oo mbu mbêmê kee wo, y:i mbwódo mî yaa wo. P:uu ndiye pyu kní y:oo a yina ngópu, ² wod:oo doo ndiye kígha dé.

³ Yepê, Pinté kní y:oo u yi ntee a kwo,

Pi kní y:oo dny:oo ngêêpí nmo,

n:ii kní y:oo u yi yinté mye kwo,

Chóó Lémi ngê choo a ngêêpí nmo,

yi yéli yi gha dmi dny:oo pywelepywele,
Chóó Lémi ngé kóó k:oo wa kaa té.

⁴Yepê, N:ii knî y:oo yi dono knî yi l:êê díy:o tpéé kópu dpî vyi ngmê,
mye mbê nyédi,

yi gha dmi dny:oo pywelepywele,
Chóó Lémi ngé yi dono yilí u kuwó wa kée té,
yi nuw:o dmi amê l:âmo té. *

⁵Yepê, Yélini daa kadakada nyédi,
yi gha dmi dny:oo pywelepywele,
Chóó Lémi ngé kópuni u pi wunê a vyu, y:e wa d:uu,
kóó k:oo wa kaa té.

⁶Yepê, N:ii knî ye kópu mb:aa d:uud:uu yi nté njini ngé a ya yédi,
yi yéli yi gha dmi dny:oo pywelepywele,
Chóó Lémi ngé pi mb:aa ngé wa pyódu té,
yi ntini ngé wa pile dmi.

⁷Yepê, N:ii knî ye yoo dpî ch:anê dmi,
yi gha dmi dny:oo pywelepywele,
Chóó Lémi ka u nkwo wa ch:anê dmi. *

⁸Yepê, N:ii knî y:oo yi nuw:o k:oo nuw:o ghi dono daa kígha tumo,
yi yéli yi gha dmi dny:oo pywelepywele,
Chóó Lémi ngé kóó k:oo wa kaa té,

nipi adnyin:aa ya kmaapí. *

⁹Yepê, N:ii knî y:oo yoo wunê kââdikââdi tumo,
yi gha dmi dny:oo pywelepywele,
mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngé ye wa vyi,
yewo, Nmyo a tp:ee dmââdîma.

Yewo, Nê pi kââdikââdi pyu, a nt:anê dmyi yaa dmi.

¹⁰Yepê, N:ii knî y:oo Chóó Lémi u l:êê díy:o kópu mb:aa adnyi d:uud:uu dé,
k:omo tpile mgîdí u yoo knî y:oo adnyi kpakakpaka dé,
amyednyi vyee dé,

ngmêné yi gha dmi dny:oo pywelepywele,
Chóó Lémi ngé kóó k:oo wa kaa té. *

¹¹Yepê, A l:êê díy:o pi knî ye wanmyi diya dmi, k:omodanê mbêmbê kópu dono yilí nmyi p:uu adnyin:aa tpapê, amyednyi vyee nmyo. * ¹²Yepê, Yi dono vy:o nmyi gha dmi dpî pywálí dniye, dono ngé kíngí pyaa dmi, mu kópu u díy:o yi mgíní vyímí u pywuu mb:aa wanmyimo ngee ngmê, mbóó p:uu. Yepê, Yi kópu daa nmyi mo nmye wa pyódu. Yepê, Yinté kópu knî yi kn:ââ knî y:oo Chóó Lémi u komo kapí pyu knî y:e wunê kímýedê d:uu tumo. Yepê, Chóó Lémi ngé u komo kapí pyu yoo yi dpodo ntee wa pwila, yinté wamye pwila nmyo.

Ntii lam yi mgongo danêmbum

Mak 4:21-23; 9:50; Luukí 14:34-35

¹³Yesu ngé p:uu ndiye pyu knî ye mgongo ngmê kwólu, yepê, Ntii mb:aamb:aa. Yepê, Nté tpyópu u mênê ntuu daanyi yé knomomê, ye u n:uu daadí ya, pwópwó ngé wa pyódu, nanê wa ma. Yepê, Wo yéli knî ye ntuu ntee tpile ngé dmyinên:aa ya. Yepê, Ntuu vy:émí tédê nmyi tp:ee ngmanmyi dy:ââ knomomê, pye nkwo d ntuu wa vy:êê knomomê, yini pwópwó, u n:uu daadí

ya, ye lónté mb:aamb:aa ngê wa pyódu? Yepê, Doo u ntââ. Yepê, U dpodo daadí ya, wanmyi pii ngmê. Yepê, Ntii n:ii nmyi mênê a tooó, chedê ngê kîngê pyódu.

¹⁴ Yesu ngê mgongo ye m:uu kwólu, yepê, Nmyo yoo wo yéli yi pywápê ntee tpile dé. Yepê, P:aani n:ii mbu mbêmê anyi gh:i-i knomomê, doo u ntââ pi daawa ngmo. * ¹⁵ Yepê, Lam myenté. Yepê, Dini ghi n:ii ngê mgídí dpo ghay, n:ii ngê lam dpo vyyuwó, doo u ntââ tpile u pwo k:ame daawa kââ, mu kópu u díy:o lukwe ngê mgídí wa chaa? Yepê, Yi pini ngê lam dpo y:oo, ya nkwo do dpí kââ, yoo u ngwo dpí numo m:uu. ¹⁶ Yepê, Nmyo mye ntee dé. Yepê, Nmyo yoo yi lam dé, mb:aamb:aa ngê dmyinê dnyednye, kópu ngmê ngê kîngê dyênê nmyo. Yepê, Kópu mb:aa n:ii anmyin:aa d:uud:uu dé, pi kní y:oo dny:oo mumu dé, yi kópu kní yi l:êê díy:o nmyi Mí dny:oo chaa kîgha, pini n:ii mbóo p:uu wunê tooó. *

Yesu ngê Mósisi u dêêpí kópu dyuu p:uu kópuni vyyu

¹⁷ Yesu ngê yepê, Alanté namê nuw:o, Nê ngê Mósisi u dêêpí kópu dyuu, Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo yi kópu dé yinê a chedêchedê té. Yepê, Kêle. Yepê, Daa yi chedêchedê u l:êê díy:o nê loo, ngmênê yi kópu dyuu yi ntiyentiye u l:êê díy:o nê loo. * ¹⁸ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, yepê, mbóo dyámê ntee chedê ngê ghêlí k:ii daawa pyaa kní, Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu ndêndê yinté chedê ngê myedaawa pyódu, mu ngmídi l:âmo myedaawa a ngêpa, u dí kópu yilí yintómu wamí pyaa dmi. * ¹⁹ Yepê, N:ii ngê dêêpí kópu dyuu adí cháâcháâ dé, u pyipe kní ye amyedín:aa tpaépê dé, Chóó Lémi kóo k:oo yi pini u pi ndíi ngê wa pyódu. Yepê, Ngmênê n:ii ngê dêêpí kópu ngmê daadí cháâcháâ, u pyipe yoo u nt:anê wa yé té, k:omo tpile yi dêêpí kópu daa ndíi, ngmênê Chóó Lémi kóo k:oo yi pini u pi tédê ngê wa a pyódu. * ²⁰ Yepê, Ndê kópu nmye m:uu n:aa tpaépê. Yepê, Dêêpí pyu yoo Pádisi yoo dêêpí kópu dyuu yi too pee mbêmê a cháâcháâ tumo. Yepê, Dêêpí kópu dyuu ntênê daanmyi cháâcháâ dé, ye Chóó Lémi kóo k:oo daanmyi ghê dmi. *

Yesu u kópu, pi ka nod:enod:e p:uu

²¹ Yesu ngê yepê, Mósisi ngê nmí kn:ââ kní ye ala kópu wunê mwo a vyyu, yepê, Pi nangmê vy:a, n:ii ngê pi ngmêdê vya knomomê, dpí kóté kalé yó, u nkwo dpí vya yó. ²² Yepê, Mósisi ngê yi kópu ye a vyyu, ngmênê ala kópu nmye n:aa tpaépê, N:ii u mbwó ka dê nod:e knomomê, ye dono kópu ayi d:uu, kóté tédê dpí lee we. Yepê, N:ii ngê u mbwó ka dê vyi knomomê, Mudo podo, ye dono kópu ndíi ayi d:uu, kóté ndíi tédê dpí lee we. Yepê, N:ii ngê u mbwó p:uu wa vyi, Wu pini dono, Chóó Lémi kóo k:oo daawa ghê, yepê, yi pini Chóó Lémi ngê kóo k:oo p:ee daawa kââ, ndiya wa kéé. Yepê, Noko mb:aamb:aa ngê dmyinê ya. * ²³ Yepê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ka tpile ngmanyi y:oo, kópu ngmanyi nuw:o kwolo, kópuni u l:êê díy:o mwó nga a nod:enod:e yédi, * ²⁴ ye yi tpile y:i dpo kuwo ngi, mwó ka dpí lili, yi kópu dp:uu l:âmo nyoo, mb:aamb:aa noko moon:aa y:ee nyoo. Yepê, U kuwó dini ghi ngê modo dini, Chóó Lémi ka yi tpile moon:aa y:eni.

²⁵ Yepê, Dini ghi n:ii ngê ngmanmyi kn:aadi ngmê, n:ii ngê u yi adí kwo, Ni kóté kalé nmyo, dini ghi n:ii ngê kóté tédê adí ñeñe nmyo, yi kópu maa p:uu

* 5:14: Njon 8:12 * 5:16: Epeso 5:8-9; 1 Pita 2:12 * 5:17: Lóma 3:31 * 5:18: Luukí 21:33

* 5:19: Njems 2:10 * 5:20: Mát 23:3; 2 Tim 3:5 * 5:22: Njems 3:6; 1 Njon 3:15 * 5:23: Mak

d:ââ dpî l:âmo yó, yed:oo kóté y:enê pyu u ngîma mēdaanmy:uu ghê dmi, mbwa k:oo mēdaamî km:êê nmyo. ²⁶ Yepê, Mbwa k:oo wa km:êê nmyomomê, ye yi anmyin:aa ya, u dî nmyí dono ntênê wanmyi pwila t:oo.

Pi u kuwó pyuwúwópyuwúwó

²⁷ Yesu ngê yepê, Ala kópu nmyi lama ka tóó, wunê Mósisi ngê nmî kn:ââ knî ye mwo a vyu, yepê, Pi u kuwó nangmê pwiyé. ²⁸ Yepê, Mósisi ngê yi kópu ye a vyu, ngmênê ala kópu nmye n:aa tpaépê, N:ii ngê pyââ angmê m:uu, u nuw:o k:oo awo, Kí pyópu u maadí n:aa wowo, yepê, yi pini ngê yi pyópu dpî d:uu, pyââ ti u kópu u nuw:o k:oo yu d:uu. ²⁹ Yepê, Tpileni nmyi ngwolo knî y:oo wa m:uu ngmê, yi p:uu anmyi nuw:odono, u kuwó dini ghi ngê wanmyi d:uu ngmê, mu dini ghi ngê ndiya u nkwo anmy:uu ghêpê dmi. Yepê, Yi nuw:odono u kwee límílimí ngê anmyi chápwo ngmê, yed:oo yi dono daanmyi d:uu ngmê. Yepê, Dono kópuni pi knî ye mb:aamb:aa dé, k:omo tpile yi p:eeni kópu daanmyi d:uu t:oo, ngmênê yi l:êê díy:o ndiya daanmy:uu ghêpê dmi. ³⁰ Yepê, Kópuni ngmanmyi d:uud:uu, yi kópu u l:êê díy:o dono wanmyi d:uu ngmê, mu dini ghi ngê ndiya anmy:uu ghêpê dmi. Yepê, Yi kópu u kwee mwiyé anmyinê chápwo ngmê, yed:oo yi dono daanmyi d:uu ngmê. Yepê, Dono kópuni pi knî ye mb:aamb:aa dé, k:omo tpile yi p:eeni kópu daanmyi d:uu t:oo, ngmênê yi l:êê díy:o ndiya daanmy:uu ghêpê dmi.

Kpîpî te u danêmbum

Mátíyu 19:9; Mak 10:11-12; Luukî 16:18

³¹ Yesu ngê yepê, Mósisi ngê nmî kn:ââ knî ye ala kópu wunê mwo a vyu, yepê, Mââ ngê u kpâm dî kpîpî knomomê, u kópu dyuu dpî d:êê ngê, u kwo dpî y:ee ngê, u ngwo dpî dy:ââ ngê. ³² Yepê, Mósisi ngê yi kópu ye a vyu, ngmênê ala kópu nmye n:aa tpaépê, Pyópuni u tumu mââ daadí ya, u moo ngê kíngî kpîpî. Yepê, Yi pyópu u moo ngê módó wa kpîpî knomomê, kn:aa pini ngê wa nya knomomê, ye yi pini yi pyópu y:oo daa yééyéé u kópu ayi d:uu ngmê, pyââ ti mââ ti u kópu ayi d:uu ngmê.

Yesu ngê kópuni vyu, ndê danê p:uu

Mátíyu 23:22; Njems 5:12

³³ Yesu ngê yepê, Mósisi ngê nmî kn:ââ knî ye ala kópu wunê mwo a vyu, yepê, Kópuni u l:êê díy:o Chóó Lémi u pi ngê anmyi kpaá, yi kópu ntênê dmyinê d:uud:uu, u pi ngê módó myekidingê kpaá. ³⁴ Yepê, Mósisi ngê yi kópu ye a vyu, ngmênê ala kópu nmye n:aa tpaépê, Dmyinê ndê danê, kpaá ngê kêê nangê t:oo. Yepê, Chóó Lémi u pi ngê nangê kp:aa, mbóó dyámê yi pi ngê myenangê kp:aa. ³⁵ Yepê, Mbóó u pi ngê nangê kp:aa, mu kópu u díy:o doo u ntââ mbóó p:uu kópu daangmanmyi d:uu ngmê, Chóó Lémi ngê yinê a y:enê. Yepê, Dyámê myenté, u pi ngê myenangê kp:aa, mu kópu u díy:o doo u ntââ dyámê daanmyi ngmêê ngmê. Yepê, Chóó Lémi ngê yinê l:âmo ngê, yinê a y:enê. Yepê, Njedusalem u pi ngê myenangê kp:aa, mu kópu u díy:o daa nmyi chóó nmyi p:aa, king ndêndê ngê yinê a y:enê. ³⁶ Yepê, Nmyi mbodo dmi ngê myenangmê kp:aa, mu kópu u díy:o doo u ntââ nmyi chóó nmyi mbodo gh:aa dmi daanmyi ngmêê t:oo, n:ii kpêdêkpêdê dé, mbéédi ngê daanmyi pyódu t:oo, n:ii mbédimbédi dé, kpêdêkpêdê ngê daanmyi pyódu t:oo. ³⁷ Yepê, Dmyinê ndêdanê. Yepê, Kópuni p:uu nmye adnyi póó, nyââ knomomê, yipid:o, Nyââ.

* 5:34: Mát 23:22; Njems 5:12; Is 66:1; Dpodo 7:49

Yepê, Kêle knomomê, yipid:o, Kêle. Yepê, Anmyi kpaa knomomê, ye Setan u komo ayinmyi kapí.

Yesu ntâa vyîmî p:uu u ngwo ye doo danêmbum

Luukî 6:29-30

³⁸ Yesu ngê yepê, Mósisi ngê nmî kn:ââ knî ye ala kópu wunê mwo a vyu, yepê, Pi miyó adpí l:êê, ngmê ngê woni ngwolo wa dyênê, ye yini ngwolo u nkwo dpí dyênê yó, myenté ngmê ngê woni nyóó ntémwi wa pwââ, yi pini nyóó yi ntémwi u nkwo dpí pwaa yó. ³⁹ Yepê, Mósisi ngê yi kópu ye a vyu, ngmêê ala kópu nmye n:aa tpaépê, N:ii knî y:oo dono kópu nmye angmê d:uu ngmê, ntââ ye nangmê vy:u. Yepê, Pini n:ii ngê nmyi teknâpwo dê dêê knomomê, wopee u kwo my:oo y:ee yó, y:i myedo dêê ngê. * ⁴⁰ Yepê, Pi ngmê ngê u yi adí kwo, Mu pini u kpídí u l:êê díy:o ní kóté kwolo, yi pini ngê u nkuwo kpídí u kwo myoo y:ee ngê. * ⁴¹ Yepê, Lóma lede knî y:oo nmye dê vyi knomomê, Nmî tpile dnyinê tóó, wu p:aani nyinê kuwo nmédi, ye yi p:aani dp:uu lee dmyeno, u kada p:aani dpímo kuwo tóó. ⁴² Yepê, N:ii ngê tpileni nmye dê dmy:ee knomomê, u kwo dpí y:ee yó. Yepê, Nmye wa vyi knomomê, A ngópu mwiyé adín:aa ya, ye u kwo dpí y:ee yó, u kwo nangê w:ono.

Yesu u kópu, pi ka vvyuwo p:uu

Luukî 6:27-28,32-36

⁴³ Yesu ngê yepê, N:ii knî y:oo a ndiye kígha nmyoo, ala kópu a tpaépê ngópu, nmyedpo, Nmyi yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo dny:oo ya, ngmêê n:ii yoo nmyi p:uu a d:uu nyédi, yi p:uu u nkwo dmyinê d:uu, nmye myedny:oo díya. ⁴⁴ Yepê, Yi kópu a tpaépê ngópu, ngmêê ala kópu nmye n:aa tpaépê, Yélini nmyi p:uu a d:uu nyédi, yi nuu ghi dmi nmyi nódo dny:oo ya, n:ii knî y:oo kópu dono nmyi p:uu a d:uud:uu tumo, yi díy:o mēdmyinê ngêpê. * ⁴⁵ Yepê, Yinté kópu anmyi d:uud:uu dé, ye nmyi Mí Chóó Lémi nt:anê wanmyi yaa dmi, pini n:ii mbóó p:uu wunê tóó. Yepê, Yoo d:uudpí chámê, yoo mb:aa yoo dono yi pwo tpii nipi wunê gh:aygh:ay ngê, kâádí wunê pil:apil:a ngê. * ⁴⁶ Yepê, Yélini yi nódo nmyi nuu ghi dmi a tóó, yi yéli yi mo yi nuu ghi dmi nmyi nódo adí ya knomomê, nmyinê nmye kópu ndíi ayinmyi d:uud:uu? Yepê, Lukwe, nmyinê nmye Chóó Lémi ngê yi kópu mb:aamb:aa ngê nmye wa pwila? Yepê, Kêle, Tákisi ngêépí pyu dono knî y:oo yi kópu dpí d:uu ngmê. Yepê, Ngmêê pi yintómu yi nuu ghi dmi nmyi nódo choo ya. ⁴⁷ Yepê, Kn:aa yéli knî ye daanmyi vvyuwo knomomê, nmyi yoo knî ye yi mo anmyi vvyuwo, ye yi kópu Chóó Lémi ka daa ndíi kópu. Yepê, Mgídí u yoo knî y:oo vyílo yi kópu ye d:uud:uu ngópu, yi chóó numo ka a vvyuwo nyédi. ⁴⁸ Yepê, Ala kópu ndíi dmyinê d:uud:uu, nmyi Mí Chóó Lémi ntee pini ngê pyaa dmyeno. Yepê, Pi yintómu knî ye ntee wunê vvyuwo, pi yintómu knî ye yinté myedmyinê vvyuwo. *

6

Yesu yoo yi chaa kígha p:uu u ngwo ye doo danêmbum

¹ Yesu ngê yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, N:ii ngê kópu mb:aa yoo yi ngíma dpí d:uu, dpo, Pi knî y:oo chaa kalé nêne, yi pini ngê k:omodanê kópu yu d:uu, Chóó Lémi ngê d:uudpí chaa kwolo. Yepê, Nmyi chaa kígha u l:êê díy:o yinté kópu nangmê d:uu. *

* 5:39: Lóma 12:19 * 5:40: 1 Kódin 6:7 * 5:44: Dpodo 7:60; Lóma 12:14,20 * 5:45: Epeso

5:1 * 5:48: 1 Pita 1:16 * 6:1: Mát 23:5

² Yepê, Dini ghi n:ii ngê ngópuch:anê ngmanmyi yeedeyeede, pi knî yi ngópu yinté kópu nangmê d:uu, tumu dpî yeede yó. Yepê, K:omodanê pyu yoo yi nt:anê nangmê yââ. Yepê, K:omodanê pyu yoo tumutumu daa yeede nyédi, ngêpê ngomo k:oo a yeede nyédi, naa tédê yoo vy:o mye yeede nyédi, u yi y:e a kwo yédi, Pi knî y:oo m:uu nmîne, nmî pi dmi ndîi ngê pyódu téne. Yepê, Pi knî y:oo dpî chaa kalé t:oo, ngmênê Chóó Lémi ngê d:uudpî chaa kalé té, yi yeedeyeede u lêê dîy:o kópu mb:aa y:e daangmêwa a d:uu. ³ Yepê, Dini ghi n:ii ngê ngópuch:anê yoo ngmanmyi ngêêpî, tumutumu dmyinê yeedeyeede dé. Yepê, Nmyi pyipe knî y:oo yi tuu kââ pee tp:oo kîngmê ny:ee ngmê. * ⁴ Yepê, Nmyi Mî u lama tumu kópu yilî yintómu u lama a pyede, yinê wa a chaa kalé nmyo, kópu mb:aa yilî nmye u ngwo wa d:uu. *

Yesu nmî Mî ka ngêpê p:uu u ngwo ye doo danêmbum

Luukî 11:2-4

⁵ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyimo ngêpê knomomê, k:omodanê pyu yoo yi nt:anê nangmê yââ. Yepê, Dye ghi yintómu ngêpê ngomo k:oo a ghodoghodo nyédi, a ngêpê nyédi, yi ngêpê daadii ngê dpî pyódu t:oo, u yi y:e a kwo yédi, Pi knî y:oo pîdny:oo chaa kîgha nmo. Yepê, Yi chaa kîgha u lêê dîy:o kuwa myewumê ngêpê nyédi, yoo vy:o. Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaê, pi knî y:oo a chaa kîgha tumo, ngmênê Chóó Lémi ngê daawa chaa kalé té. * ⁶ Yepê, Yi nt:anê nangmê yââ. Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyimo ngêpê knomomê, nmyi ngomo k:oo ngomo k:oo dmyinê koko, keñe dmyina a kuwokuwo dé, tumutumu nmyi Mî ka yi dmyinên:aa ngêpê. Yepê, Nmyi Mî u lama tumu kópu yilî yintómu a pyede, nmyi ngêpê u lêê dîy:o kópu mb:aa yilî nmye wa d:uu.

⁷ Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyimo ngêpê knomomê, nmyi ngêpê daadii ngê nangmê pyódu. Yepê, N:ii knî y:oo yâpwo ndêndê daa cháâcháâ ngópu, módó kópu yilî a tpaê ngópu, yi kópu yilî daa ng:êêntómu dpî vyi t:oo, yi ngêpê daadii ngê u ngwo dpî pyódu t:oo, yinê ye yi yâpwo ngê yi ngêpê daadii dpo ny:ee té. ⁸ Yepê, Yi yéli yi nt:anê nangmê yââ, nmyi ngêpê daadii ngê nangmê pyódu, mu kópu u dîy:o kópuni knî yi lêê dîy:o u ntââ mbêmé dp:ee pyede, ghêlî k:ii u kwo dmy:oo ngê dmy:ee tumo, nmyi Mî u lama wunê kiyedê pyede. *

⁹ Yepê, Ala ngêpê yidmyina a ng:êênî, apii Munmîkó M:aa, nmî pwo nye tóó.

Pi knî y:oo ntênê dny:oo cháâcháâ ngi.

¹⁰ Nmî y:enê kn:ââ limî k:ii a chépi,

ngîma yéli y:oo nuu u kópu ntee wunê d:uud:uu t:oo, dyámê mbêmé tpémi y:oo yinté myedny:oo d:uud:uu dé.

¹¹ Wonêwodiyédiyê u ntââ ntini nmo cha a kuwo.

¹² Pi knî yi dono kópu ntee nmî kuwó nmî kée too,

nmî dono kópu yinté nguwo myoo kée té,

mêdaanyi nuw:onuw:o dé. *

¹³ Nmî tókótókó ndîi tédê nangê núw:o nmo,

ngmênê Dono u Kn:ââ kwulo dpî dyé nmédi. *

¹⁴ Yepê, Dono kópuni pi knî y:oo nmye a d:uud:uu tumo, nmyi kuwó wanmyi kée t:oo, ye nmyi Mî ngê nmyi dono kópu dé u kuwó u nkwo wa kée té,

* **6:3:** Mát 25:37-40 * **6:4:** Kílosa 3:23-24 * **6:5:** Mát 23:5; Luukî 18:9-14 * **6:8:** Mát 6:32

* **6:12:** Mát 18:21-35 * **6:13:** Luukî 22:40; Njon 17:15; 2 Tes 3:3; 2 Tim 4:18

mêdaawa a ngî té. * ¹⁵ Yepê, Ngmênê dono kópuni pi knî y:oo nmye a d:uud:uu tumo, nmyi nuw:o ñedé adnyi ya, nmyi kuwó daanmyi kéé t:oo, ye kópu n:ii dono nmyi d:uu tumo, Chóó Lémi ngê mbodo kn:ââ vuywo daawa kéé té, yi l:êê díy:o ntââ nmye wa vy:u.

Yesu nté kpîpîkpîpî p:uu u ngwo ye doo danêmbum

¹⁶ Yesu ngê yepê, Wéni n:ii knî yi k:oo dpodombiy:e nmye ngêpê nyédi, u l:êê díy:o nté nmye kpîpîkpîpî ngópu, yepê, k:omodané pyu yoo yi nt:anê nangmê yââ, ch:anêch:anê u pi ngê kídmyengê ya. Yepê, K:omodané pyu yoo yi ngîma ndídí dpî kaalí, mu kópu u díy:o dpo, Yoo yi lama ala kópu paa yaa we, Kí tpókni y:oo nté kêdê kpîpî ngmê, u ngwo paa chaa kalê nmîne. Yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpapê, pi knî y:oo dpî chaa kalê t:oo, ngmênê Chóó Lémi ngê d:uudpî chaa kalê té. ¹⁷ Yepê, Dini ghi n:ii ngê nté nmyimo kpîpîkpîpî knomomê, ndídí nmyi ngîma kíngî kelekele. Yepê, Nmyi kwódo ng:oo dmi dmyina a pyw:émí dé, nmyi mbodo dmyinê dyimêdyimê dé, ¹⁸ mu kópu u díy:o pi knî y:oo daapêdê w:ee y:e, awo, Kí tpókni y:oo nté dê kpîpî ngmê. Yepê, Nmyi Mî mu ngmídi u lama yi kópu wa yââ. Yepê, Nmyi Mî u lama tumo kópu yilí yintómu a pyede, nmyi ngêpê u l:êê díy:o kópu mb:aa yilí nmye wa d:uu.

Daa tpile ndapí yi p:uu nuw:o u danêmbum

Luukí 12:33-34; 11:34-36; 16:13

¹⁹ Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Dyámê mbêmbê tpile yilí nmyi ngópu kíngmê ya. Yepê, Dyámê mbêmbê tpile knî yi p:uu nmyi nuw:o dmi myekíngê kwo. Yepê, Yi tpile yilí kwétikwéti ngê dpî pyaa dmi, tpile we knî y:oo woni dpî ma t:oo, kpáápi knî y:oo myoo t:âmo t:oo. * ²⁰⁻²¹ Yepê, Nmyi tpile yilí kwéli a pyede, dye ghi yintómu nmyi nuw:o dmi y:i adí kwo. Yepê, Nmyi nuw:o dmi dyámê mbêmbê kíngí kwo, ngmênê mbóo p:uu choo kwo. Yepê, Ngópuch:anê yoo dmyinê yeedeede dé, Chóó Lémi ngê mbóo p:uu ya mb:aa ngê nmye amímê wumo. Yepê, Doo u ntââ yi yáni mb:aa kpáápi knî y:oo daawa t:âmo ngmê, tpile we knî y:oo myedaawa dyênê ngmê, kwétikwéti ngê myedaawa pyódu. *

²² Yepê, Nmyi ngwolo dmi lam ntee tpile dé. Yepê, Mgídi vy:oo lam u wo maa p:uu ntee anyi m:ii, nmyi ngwolo dmi mye yinté dé. Yepê, N:ii ngwolo dé mb:aamb:aa dé, maa d:uudpî kn:aadi, ngmênê n:ii ngwolo dé dono dé, maa dpî kn:aadi. ²³ Yepê, Dyámê mbêmbê tpile knî yi p:uu nmyi ngwolo dmi adnyi kwo knomomê, ngópuch:anê yoo daanmyi yeedeede dé, ye Chóó Lémi ka máádi wanmyi kn:aadi ngmê, mgídi vy:oo anmyin:aa kwo.

²⁴ Yepê, Doo u ntââ pi ngmídi lémi miyó yi p:uu daadí dpodo. Yepê, Woni u kwo adí diya, woni u nuu u pi ngê adí ya, woni ka dnyinté adí ng:aa, woni u dnye mb:aamb:aa ngê adí nyémí. Yepê, Doo u ntââ ndapí Chóó Lémi yi p:uu kwodonkwodo daanyi dpodo. Yepê, Chóó Lémi chââchââ ndíi kópu ngê nmye choo ya, ndapí kmênêkmênê tédê kópu ngê nmye choo ya.

Tpile p:uu nuw:o u danêmbum

Luukí 12:22-31

²⁵ Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Ala kópu mye ny:ee yó. Yepê, Ntini n:ii nmye pîpî ngmê, mbwáani n:ii nmye ndani ngmê, nmyi nuw:onuw:o u kópu ngê kíngí pyaa knî, kpídiñi nmye t:emí ngmê, nmyi nuw:onuw:o u kópu ngê myekíngí pyódu. Yepê, Nté kpídi daa ndíi kópu dé, nmyi ghê dmi yi ndíi

* **6:14:** Mak 11:25-26

* **6:19:** Njems 5:1-6; 1 Tim 6:9-10

* **6:20-21:** Luukí 18:22; Kílosa 3:1-2

kópu. * ²⁶ Yepê, Nímê kní yi p:uu dmyinê nuw:o. Yepê, Nté woo d:uudpí kaa ngmê, nté nt:u d:uudpí t:ee ngmê, p:o d:uuwodê ñuw:o ngmê, ngomo k:oo d:uuwumê yé ngmê. Yepê, Kêle, nmyi Mí ngê yinê dpo mbono té, pini n:ii mbóo p:uu wunê tóo. Yepê, Dp:ee ñmê ntee tpile dé, nmyi Mí ngê mb:aamb:aa ngê wamyedê mbono nmyo. * ²⁷ Yepê, Dini ghi n:ii ngê anmya a pwopwo, k:omo tpile nmyi nuw:onuw:o u kópu ngê adí pyodopyodo, ngmênê doo u ntáá nmyi ya daadî ngê daanmya a pyépi.

²⁸ Yepê, Lukwe díy:o kpídí kní yi p:uu nmye nuw:o nyédi. Yepê, Yinênê kní yi p:uu ngí nuw:o mbê dmyeno. Yepê, Yi kpídí p:uu daa dpodo nyédi, myedaa kpile nyédi. ²⁹ Yepê, K:omo tpile Solomon u ndapí ndîi, u kpídí mb:aa dé, ngmênê yinênê kní y:oo Solomon u kpídí mêtê ch:ii tumo. ³⁰ Yepê, K:omo tpile chíi mênê yi awêde a kwo, mâa m:ii ndê ngê dpí ma, ngmênê Chóó Lémi ngê nêné yi nkwood dpí kâa, kpile ye yinê wunê yémí. Yepê, Dp:ee yi ntee tpile dé, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê wamye kpilê nmyo. Yepê, Lukwe díy:o dnyinté u kwo nmye kélímí té. ³¹ Yepê, Nté mbwaa kpídí kní yi pyw:émí nmyi nuw:onuw:o u kópu ngê kíngí ya. ³² Yepê, Yélini Chóó Lémi ka daa kélímí nyédi, vyílo yi kópu kní yi p:uu yi nuw:o dmi a mbêpê té. Yepê, Nmyi Mí u lama ka tóo, yi tpile daadnyi ya knomomê, ye nmyi ya dono ngê wa pyódu. ³³ Yepê, Chóó Lémi kóo k:oo wowo ndîi kópu ngê nmye choo ya, u nuu u kópu yidmyinê d:uud:uu dé, ye yi tpile dé nmye u ngwo wa a kê té. * ³⁴ Yepê, Kópuni yi yi dmi mâa m:ii nmye adí kwo, awêdewêde ngê yi kópu ngê nmyi nuw:o dmi kíngí dyênê. Yepê, Yi wéni kní yi k:oo nmyi Mí ngê adí ngêépi nmyo. Yepê, Lukwe, awêde u nuw:onuw:o u kópu dé nmyinê nmye doo u ntáá dé? Yepê, Mumdo u yi nmye a kwo, nmyemo, Mâa m:ii yi kópu kní y:oo awêde mye dyênê nmîne? Yepê, Yinté nuw:o ngê kêê nangê t:oo.

7

Pi u pi dyede

Luuki 6:37-38,41-42

¹ Yesu ngê yepê, Pi u pi módó nangmê dyênê, nmyi pi dmi u nkwo daawa dyênê t:oo. ² Yepê, Pi u pi dyede ngê ntoo wili wanmyi yé ngmê, Chóó Lémi ngê yintoo wili nmye u nkwo amí yé. Yepê, Yoo límílímí ngê wanmyi kée ngmê, ye Chóó Lémi ngê límílímí ngê u nkwo wa kée nmyo. ³ Yi kópu p:uu mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Kn:aa pini ngíma tpile kmono pee ngmadí ya knomomê, lukwe díy:o ndîi kópu ngê nmye wa pyódu? Yepê, Nmyi lama daadí ya tpile kmono pee ndîi nmyi ngíma mye pyede. ⁴ Yepê, Lukwe díy:o yi pini ka wanyi vyi ngmê, Tpile kmono pee ngíma nmo wupí. Yepê, Lukwe díy:o nmyi lama daa tóo nmyi chóo nmyi ngíma tpile kmono pee ndîi mye pyede. ⁵ Yepê, Nmyo k:omodanê pyu yoo. Yepê, Tpile kmono pee ndîi nmyi ngíma mwiyé dpo ngí tóo, u kuwo dini ghi ngê yéí mb:aamb:aa ngê am:ii m:uu ngmê, nmyi mbwó ngíma tpile kmono pee u ngwo dpí wêê yó. Yepê, Nmyi chóo nmyi dyâape mwiyé daanmyi pwaa t:oo, ye kn:aa yéli yi dyâape nangê pwaa té.

⁶ Yesu ngê yepê, Ala kópu wunê kínmyedí vyi, Yoo límílímí ngê ghêlí k:ii nangê kée té, ngmênê amê pee ngê nuw:o mbémê a p:uu dmyinê dpodo, yoo mwiyé dmyinê myeme dé, a p:uu u nkwo ye dmyinê:aa danê. Yepê, N:ii kní y:oo yi ngópu dmi nmye wa kpémí t:oo, a kópu dyuu ye dpí vyi yó, ngmênê n:ii

* **6:25:** Pilipay 4:6; 1 Tim 6:6-8; Hipílu 13:5; 1 Pita 5:7

* **6:26:** Luuki 12:6-7

* **6:33:** Luuki 18:29-30

knî y:oo yi ngópu dmi nmye wa nkoko t:oo, a kópu dyuu ye nangê vyi. Yepê, Myenté, n:ii knî nmyi p:uu adnyi d:uu, kópu ye namungê vyi, mu kópu u díy:o wadnyi kpakakpaka nmyo.

Chóó Lémi ka tpile dmyiné u danêmbum

Luukî 11:9-13

⁷ Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Kópuni u l:êê díy:o anmyi ngêpê, yi kópu p:uu nmyi Mî ka dyaa dmyiné chedêchedê. Yepê, Kópuni u kwo anmyi dmyiné, nmye wa a kê, kópuni anmyi nmy:uu, anmyiné pyw:ee ngmê, keñeni p:uu anmyin:aa depedepe, nmye wa kpêmî. * ⁸ Yepê, Pini n:ii ngê u kwo wa dmyiné, yi pini ka wa y:oo, pini n:ii ngê adî nmy:uu, wa a pyw:oo, pini n:ii adî depedepe, keñe u kwo wa kpêmî. * ⁹ Yepê, Nmyi vy:o pini ngmê, tp:oo ngê nté pee u kwo wa dmyiné, ye chêêpî u kwo daawa y:oo, doo u ntââ daawa ma. ¹⁰ Yepê, Myenté, tp:oo ngê te mbyuu u kwo wa dmyiné, tpile pê u kwo daawa y:oo. ¹¹ Yepê, K:omo tpile dono nmyi mênê a tóo, ngmênê nmyi tp:ee dmâádîma ye tpile mb:aa vy:ee yémî tumo. Yepê, Pi ka vyuwo tédê nmyi Mî ngê a tee kîgha nmyoo. Yepê, Mbóó p:uu wunê tóo, dono u mênê daa tóo. Yepê, N:ii ngê kópu mb:aa dé u kwo wa dmy:ee té, daawa dóo, ndêndê ngê u kwo wa a y:ee té. *

Dêêpî kópu yilî yi nt:u kópu

Luukî 6:31

¹² Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Kópuni yilî Mósisi ngê a d:êê too, Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo myedê d:êê tumo, ala yi nt:u kópu, ngî ny:ee yó. Yepê, Kópuni u yi nmye adnyi kwo, Pi knî y:oo nmo dny:oo d:uud:uu dé, yi kópu y:e mwiyé dmyiné d:uud:uu dé. *

Yesu maa miyó dê yi p:uu u ngwo ye doo danêmbum

Luukî 13:24

¹³⁻¹⁴ Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Máádini kwólu puu tédê a pyw:ee yó, yi máádi dpî kalé yó, ghê ndêndê u ngwo anmyiné pyw:ee ngmê. Yepê, Yi máádi u pyw:émî dpodo ndîi, u kîgha mye dpodo ndîi, pi yilî knî y:oo yi máádi daa kîgha ngópu. Yepê, Máádini kwólu puu ndîi, yi máádi p:uu pi yilî dpî ghê, u kîgha daa dpodo ndîi, ngmênê u dî ndiya.

K:omodané pyu yoo yi p:uu danêmbum

Luukî 6:43-44; 3:9; 13:25-27

¹⁵ Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Yélini y:oo yi chóó yi nuw:o mbêmê Chóó Lémi u komo a kapî ngópu, yi yéli y:oo kîngê dóo nmyo. Yepê, Yi too pee mbêmê nmyiné nmye sipi ntee yéli ngê ayidnyin:aa ya, ngmênê yi gha dono dé, yi nuw:o dmi chiî w:ââ u nuw:o dé. * ¹⁶⁻¹⁸ Yepê, Kópuni adnyi d:uud:uu dé, yi kópu knî yi mbêmê u ngwo anmyi mya t:oo. Yepê, K:omo tpile mb:aamb:aa ngê nmye adnyi danêmbum, ngmênê yi l:êê ghi dono ngê adnyi ya. Yepê, Nté kîgha u mgongo nmye ngmên:aa kîgha. Yepê, Chikini n:ii nkwodo kîgha nj:iinj:ii yu kaa dmi, pwópwó yi yini nkwodo d:uudpî kaalí, myenté pwópwó n:ii nkwodo dpî kaa dmi, kîgha nj:iinj:ii nkwodo mêt:uudpî kaalí. Yepê, Chikini n:ii chóó dpî pyidu, lama daadî ya, mb:aamb:aa ó dono, nj:iinj:ii ó pwópwó. Yepê, Dini ghi n:ii ngê dpî dââ, kîgha anyi d:uu, u ngwo anyiné

* **7:7:** Mak 11:24; Njon 14:13-14 * **7:8:** Njems 1:5; Njon 5:14-15 * **7:11:** Njems 1:17 * **7:12:** Luukî 6:31; Lóma 13:8-10 * **7:15:** Dpodo 20:29; 2 Pita 2:1

w:ee, anye, Kî chikini mb:aamb:aa, kîgha nj:iinj:ii dé. Yepê, Myenté, L:êê yini nkwoodo kéme kîgha daanyinê ngee, dpumo nkwoodo t:aa kîgha myedaanyinê ngee. * 19 Yepê, Yini n:ii nkwoodo nt:u mb:aa d:uudpî kaa knomomé, anyi kpono, pââ ndiya anyi kéé. * 20 Yepê, K:omodanê pyu knî y:oo kópuni adnyi d:uud:uu dé, y:e anmyinê w:ee t:oo.

21 Yepê, Pi yilî knî y:oo a ka adnyi tpaê, a ka wo, A Lémi, yepê, ngmênê Chóó Lémi kóó k:oo daawa ghê dmi. Yepê, N:ii knî y:oo M:aa u nuu u kópu dé ye d:uud:uu tumo, vyîlo yi yéli kóó k:oo wa ghê dmi. * 22 Yepê, Kuwókuwó wéni ngê pi yilî knî y:oo a ka wa vyi ngmê, a ka wo, Nmî Lémi, mî mbêmê ngópu dyuu pi knî ye kînmee a tpaê, mî mbêmê pi knî y:e yi kmêna yilî nmî ngm:ii kwólu, mî mbêmê kópu ndîi yilî my:oo d:uu ngê. 23 Yepê, Ala kópu u nkwo ye wanî vyi, yenê, A nkîgh:ê a y:ee dmyeno, a lama dp:ee pyede. Yenê, K:omo tpile kópu mb:aa yilî nmyee a tpaê, ngmênê kópu dono yilî nmyee a d:uud:uu. *

Ngomo wuwó pyu dé yi mgongo danêmbum

Luukî 6:47-49

24 Yesu ngê pi knî ye mgongo ngmê kwólu, yepê, N:ii ngê a kópu dyuu dpî ny:ee té, a d:uud:uu too, yi pini gha pi, u ngomo nuw:o mbêmê ngmêdpî wó, k:ââ u mgî mb:aamb:aa ngê dpo tpênê té, k:ââ kn:ââ mb:aamb:aa ngê dpî wiye té, ngomo wêdêwêdê kpetekpete yu wó. 25 Yepê, K:omo tpile ló yópu ndîi ngmêdo pwópu, ngmênê yi ngomo d:uudpî tpaá. 26 Yepê, N:ii ngê a kópu dyuu dpî ny:oo, daa cháâcháâ too, yi pini ngê u ngomo daa nuw:o mbêmê ngmêdpî wó, k:ââ u mgî dnyinté dpî ché té, k:ââ kn:ââ dnyinté dpî wiye té. 27 Yepê, Yópu ndîi dini ghi n:ii ngê dpo pwópu, u ngomo límî k:ii dpî tpaá, dpî tpikimbiy:e.

Yesu u kópu p:uu yoo u ngwo dnye nyepê

Mak 1:22; Luukî 4:32

28 Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê u danêmbum pi knî ye a kéli ngê, kópuni ye vyi too, yi nyepênepê u kópu ngê pyaa dniye, 29 mu kópu u díy:o dêêpî pyu yoo ntee dnyimo dêêpî, daa yinté dpîmo dêêpî. Kópuni Yesu ngê ye dpîmo tpaê dé, daa ndiye pyu ndîi yoo yi pi dmi mbêmê dpîmo tpaê dé, chóó u pi mbêmê dpîmo tpaê dé. Noko yipu, U kópu yilî yintómu ndê kópu dé.

8

Yesu ngê pi ngmê pyi ngê, too pee mbii leprîsi u ngwo doo ya

Mak 1:40-45; Luukî 5:12-16

1 Yesu p:uu mbu mbêmê yedê ghêpê dniye, pi yilî tp:oo témi tap knî y:oo dnye yâmuyâmu. 2 Pi ngmê Yesu ka loo, too pee mbii leprîsi u ngwo doo ya, yu mbodo dé y:e kame u kwo ghê wo, u kwo nkêpê mbê wo, kwo, A Lémi. Kwo, U yi nga choo kwo knomomé, ye u ntââ kópuni ngê tupwótupwó ngê pyódu noo, wanyi chedê. 3 Yesu ngê kêê p:uu yó, kwo, U ya a nga ka kwo. Kwo, Ñupwó dí chedê. Yi ngwo yi mbii ngê yi pini a kuwo ngê. 4 Yesu ngê yi pini ka kwo, Kópuni nga dí d:uu, pi ngmê ka kidingê vyi. Kwo, Njedusalem dpî lili, kpêé yiyé pyu ngê amî m:uu ngi. Kwo, Mósisi ngê kópuni a d:êê ngê, yi kópu dp:uu d:uu ngi, ímê miyó dp:uu íuw:o ngi, kpêé yiyé pyu ka dp:uu y:ee dé, wamî nk:êê dê, kópuni nga dí d:uu u ngwo pêdê w:ee y:e. *

* 7:16-18: Njems 3:12 * 7:19: Njon 15:6 * 7:21: Luukî 6:46; Njems 1:22,25 * 7:23: 2 Tim

2:19 * 8:4: Mát 9:30; Mak 7:36; Luukî 17:14

Yesu ngê Lóma lede yoo yi kada pini u dpodo pyu u ngwo pyi ngê

Luukí 7:1-10

⁵ Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu Kípêêníyêm mí taa dniye, Lóma lede yoo yi kada pini ngmê Yesu ka a loo, u kwo nkêpê mbê wo, ⁶ kwo, A lémi. Kwo, A dpodo pyu u p:aa pee ngmêkiyedê mbii, daa kêmakêma a pwoopwo, u dinê daa ghídi. ⁷ Yesu u kwo póo wo, kwo, Mumdoo ngomo k:oo anê lê, nmdoo pyu an:uu pyi? ⁸ Yi pini ngê kwo, D:aa u ntââ. Kwo, doo u ntââ a ngomo k:oo daanyinê nî. Kwo, Ngmênê kópu yi vyi, a dpodo pyu u ngwo wumê piyiyépyiyé. ⁹ Kwo, Kópuni nye tpaépê, ndêndê ngê a pyodopyodo. Kwo, Kópuni a kada pini ngê a ka dpo vyi, dpí d:uu. Kwo, Kópuni a lede kní ye dpí vyi, dpí d:uu ngmê. Kwo, Kópuni a dpodo pyu ka dpí vyi, ntênê dpí d:uu. Kwo, A dpodo pyu u l:êê díy:o piyiyépyiyé u pi vyi ngi, yed:oo u ngwo wumê piyiyépyiyé. ¹⁰ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yi kópu dyuu yi nyongo, u nyepênepê u kópu ngê u kwo pyaa dniye. Pini n:ii kní y:oo dne ye yâmuyâmu, ye diyé wo, yepê, Yísíléli tpémi yi vy:o kintoo kélímí pyu d:ongmê módu. * ¹¹ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, kn:aa dyámê kn:aa dyámê tpémi Chóó Lémi kóó k:oo wa ghê dmi, Epílaham mupwo káami yi k:ii nipi adnyin:aa yakmaapí, * ¹² ngmênê yélini yi kn:ââ Epílaham, Chóó Lémi kóó k:oo p:ee paan:aa ghê dmi, ngmênê Chóó Lémi ngê yi yéli kuwa wa kée té, mgídi vy:o adnyin:aa kwo, yi ngwo tpée kópu amí vyi ngmê, adnyin:aa mbê, yi kpéngi ti dmi kelekele adnyin:aa paa. * ¹³ Wod:oo Yesu ngê Lóma lede yoo yi kada pini ka kwo, Ngomo k:oo mê dini. Kwo, Ngélimí u l:êê díy:o, kópuni u mdoo a ka cha núw:o, yi kópu n:aa d:uud:uu. Yi kópu yi vvu, yi ngwo yi dpodo pyu u mbii chedê ngê mê pyodo.

Yesu ngê Pita u mbywé pyââ u ngwo pyi ngê

Mak 1:29-34; Luukí 4:38-41

¹⁴ Yesu Pita u p:aa pee loo, u ngomo k:oo yi kee wo. Pita u mbywé pyââ mbii tédê módu, apê, Ngmítédmino mu dpí. * ¹⁵ Yesu ngê kóó p:uu kêê yi yó, wod:oo yi mbii ngê a kuwo ngê, yi pyópu mê ghêêdi wo, Yesu ka nté mê y:àngo. ¹⁶ Dini ghi n:ii ngê ntumokwodo dini ghi yi yó, pi kní y:oo Yesu ka mbii pyu yilí núw:o ngópu, n:ii dé y:e yi kmêna dne kwo, u kwo mye núw:o tumo. Yesu yi kmêna kní ye mbwolo, u ngwo ngm:ii kalé too, mbii pyu yintómu mye pyi too. ¹⁷ Kópuni Yisaya ngê wunê a d:êê ngê, Yesu ngê u ngwo ntiye ngê. Yi kópu ala.

Chóochóo nmí mbii yilí amí chedê té. *

Pi ngê komo ngê kîngí vyi Yesu aní yâmuyâmu

Luukí 9:57-62

¹⁸ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yoo yi módu, apê, Yilí ngê a ka até dê pyódu, p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Dinki k:oo wo dmyeno, kpé lèê mwada pee lee kmêle. ¹⁹ Kada ghéli dépangê y:ee ngópu, déêpí pyu ngmê u kwo até yi loo, kwo, Mââwe. Kwo, Kwéli wanyi lê, ana a yâmuyâmu ngi. ²⁰ Yesu ngê kwo, Mumdoo anya a yâmuyâmu né? Kwo, Chii w:ââ w:uu yi dpí tédê dmi a pyede, yi a dpí nyédi, ímê kní yi ny:uu a pyede, yi a dpí nyédi, ngmênê a ngomo daa kwo, a dpí tédê daa tóó, a ghê vyími tédê myedaa tóó. Kwo, Mumdoo nyi u ntââ, anya a yâmuyâmu né? * ²¹ Pi m:uu, Yesu p:uu ndiye pyu ngmê, Yesu ka kwo, M:aa a ngópu mwiyé paa pw:oo we, an:uu kmênê, u ngwo ana a

* **8:10:** Mát 15:28 * **8:11:** Luukí 13:28-29 * **8:12:** Mát 25:30 * **8:14:** 1 Kódin 9:5 * **8:17:**

yâmuyâmu ngi. ²² Yesu ngê mgongo u kwo ngmê kwólu, kwo, Nii yi ghê daa pyede, yinté kópu p:uu dny:oo nuw:o.

Yesu ngê yópu ndîi u ngwo chedê ngê

Mak 4:35-41; Luukî 8:22-25

²³ Yesu, p:uu ndiye pyu knî yi k:ii, dinki k:oo yi wo dniye, kada yedê y:ee ngópu. ²⁴ Yópu ndîi ngma a pwaa wo, vuyuwó dinki k:oo dnyen:aa kn:êê, daa kêmakéma dinki pí vy:êê wo, ngmênê Yesu doo dpî. ²⁵ P:uu ndiye pyu knî y:oo u dpî ny:ââ ngópu, kwo, Nmí Lémi, ngee nmédi. Kwo, Awêde nmo pwopwo té. ²⁶ Yesu yedê pii wo, yepê, Lukwe dîy:o nmye nkîngê té. Yepê, Nmyi kélímí lukwe ngê tédê ngê dé pyódu. Wod:oo ghêémí ghê wo, vuyuwó yópu ye yepê, Munto. Yi ngwo vuyuwó yópu chedê ngê pyaa knopwo, dye ndîi mé kââ. ²⁷ P:uu ndiye pyu yoo ngwéti dniye, noko yepê, Kí lónté pini, vuyuwó yópu y:oo u dnye kédê ny:ee ngmê, kîmyaa châpu ngmê.

Nkedîsa pi dê yi danêmbum

Mak 5:1-20; Luukî 8:26-39

²⁸ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu Nkálili Kpéni Lêê mwada pee yimí tee dniye, Nkedîsa tpémi kwéli dnaya a ya. Pi miyó dé y:oo maadí a pyódu tumo. Yi tpódu y:e yi kmêna dnye kwo, kpomo u mênê pi ntóó kwéli dnyimo yiyé dé, y:i a ndé knopwo. L:êê pyu ndîi ngê dpîmo ya, pi knî y:oo yi máádi dèdnyimo kígha, apu, Angmê vya nmo. ²⁹ Dini ghi n:ii ngê Yesu m:uu ngópu, wod:oo dpodombiy:e u kwo mbwóó knopwo, kwo, Yâpwo ndîi tp:oo. Kwo, Lukwe nye ngmanyi md:o? Kwo, Nangê kpada nyo. Kwo, Kpadakpada u wo doongé dyimé wo. ³⁰ Mbwémê w:uu ndîi yi nkígh:ê ngmédoo kwo, y:i dnye kmaapí. ³¹ Yi kmêna yoo Yesu ka nkêpê mbê dniye, kwo, Nye ngm:ii kígha nmo, ye u ntáâ kí mbwémê w:uu ny:oo u wanyi dy:ââ nmo. ³² Yesu ngê yepê, Dmyinê lèpí. Wod:oo yi kmêna knî y:oo yi pini dé a kuwo dumo, mbwémê knî yi p:uu mí kaa dniye. Yi mbwémê w:uu yintómu paa ghi p:uu ghîpîla dniye, kpé lèê u kwo mí dyimé dniye, wod:oo vy:êê dniye.

³³ Pini n:ii yoo mbwémê w:uu ka dnye vuyuwu, yi yéli mye mbêpê dniye, yi p:o lee dniye, pi knî ye mdoo núw:o ngópu, kópuni yi pini dé y:e pyodo, pi knî ye myemínê nté tumo. ³⁴ Wod:oo yi p:aani tpémi yintómu Yesu ka lee dniye. Dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, u kwo nkêpê mbê dniye, kwo, U ntáâ ala wee anyiné kuwo.

9

Yesu ngê u knéyómu ya pyu u ngwo pyi ngê

Mak 2:1-12; Luukî 5:17-26

¹ Yesu p:uu dinki k:oo mé wo dniye, kpé lèê mé ngmêê ngópu, yi p:o Kípêniyém mímê tee dniye, ² u knéyómu ya pyu y:i u kwo ngmê núw:o ngópu, u ngmítédmi mbémê doo dpî. Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê m:uu too, a w:ee ngê, apê, N:ii knî y:oo kí pini a ka da núw:o ngmê, ndêndê ngê a ka wunê kélímí té. Yesu ngê yi pini ka kwo, A tp:ee, mêdaanyi ch:anêch:anê, nono yilí yintómu dí chedê, Chóó Lémi ngê mēdaawa kpada ngi. ³ Dêêpí pyu n:ii yoo y:i doo kwo, noko yepê, Kí pini ngmênê u kwo n:uu, u yi u ngwo a kwo, Chóó Lémi u d:aa nê kâádi. ⁴ Kópuni tumu dnye nuw:onuwo dé, Yesu ngê a w:ee too, yepê, Lukwe dîy:o yenté nmye nuw:o dono té? ⁵⁻⁶ Yepê, Nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê,

* 8:29: Mak 1:24; Luukî 4:34,41; Kílosa 2:15

* 9:2: Luukî 7:48-49

u ntâa ngê yinë a pyódu noo, u ntâa dyámê mbêmê pi ka wanî vyi, Nono yilí dí chedê, Chóó Lémi ngê nono yilí u kuwó dè kée té, mēdaawa a ngí té. Yepê, K:omo tpile a kópu ka módó daanmyi kélímí mbê dmi, ngmēnē kópuni kí kpâlí ntóó ngê n:aa d:uud:uu, a kópu ka u ngwo nmye kélímí té. Wod:oo Yesu ngê yi kpâlí ntóó ka kwo, Gh:êédé, ngmítédmi a ngini, p:o lili. * ⁷ Wod:oo yi pini a pii wo, u p:o loo. ⁸ Pi kní y:oo yi m:uu ngópu, nkíngê mbê dniye, Chóó Lémi chaa kalé ngópu. Yinë ye Yesu pi ntee pini, ngmēnē Chóó Lémi u pi mbêmê mbwudu ndii ngmêdê chaa.

*Yesu ngê Mátiyu u ngwo ngmídi ngê
Mak 2:13-17; Luukí 5:27-32*

⁹ Yesu p:uu maa p:uu até yidnye lêpí, mwada y:i tákisi ngêêpí pyu ngmê m:uu ngópu, u pi Mátiyu. Yi pini ndapí ngêêpí ngomo ghi k:oo doo ya. Yesu ngê kwo, A ngm:êê nédi. Wod:oo ghêédí wo, Yesu u kuwó ghê wo.

¹⁰ U kuwó dini ghi ngê u ngomo k:oo kee dniye, Yesu, p:uu ndiye pyu yoo, tákisi ngêêpí pyu yoo, kn:aadi te pyu yoo mye yi k:ii. Yi ngomo k:oo nipi dnye kmaapí. ¹¹ Pádisi yoo daa yi nuu u kópu ngê pyodo, Yesu p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Lukwe díy:o nmyi kada pini tákisi ngêêpí pyu yoo kn:aadi te pyu yoo yi k:ii a kmaapí té. * ¹² Yesu ngê yi kópu yi nyongo, yepê, N:ii mb:aamb:aa dé, yi yéli ye kpeede d:uudpí nî. Yepê, Kpeede mbii pyu kní ye dpí lê. ¹³ Yepê, Chóó Lémi ngê wunê kópuni a vvu, u nt:u kópu dmyinên:aa a pyw:êmí. Yepê, Ala kópu a vvu,

Tpile tp:oo nk:êêní a ka daa ndii kópu,
pi ka vvyuwo yi ndii kópu.

Yesu ngê yepê, Yélini yinë ye, Nmo mb:aamb:aa dé, daa yi yéli yi díy:o alii nê loo, yepê, ngmēnē kn:aadi te pyu yoo yi díy:o nê loo. *

*Nté kpípíkpípí u danémbum
Mak 2:18-22; Luukí 5:33-39*

¹⁴ Yi dini ghi ngê Njon Baptist p:uu ndiye pyu kní ngmê Yesu ka lee dniye, kwo, Wiki yintómu wo miyó kní yi k:oo nté nmo kpípíkpípí ngê, Chóó Lémi ka dpodombiy:e u ngwo nmo ngêpê nyédi. Kwo, Pádisi kní y:oo yinté mye d:uud:uu ngópu. Kwo, Lukwe díy:o m:uu ndiye pyu kní y:oo nté d:uudpí kpípí ngmê, dye ghi yintómu a kmaapí nyédi? * ¹⁵ Yesu ngê yepê, Wéni n:ii ngê pi cha dpí yéé kní, pi ngê nté pi ka d:uudpí kwódu. Yepê, A p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii nmi gha dmi mb:aamb:aa ngê a pyede, doo u ntâa nté ye daani kwódu. Yepê, Wéni n:ii ngê pi dpí pw:onu, u yoo yi gha dmi dono ngê dpí pyódu, dye ghi kní ngmê ngê nté dpí kpípí ngmê. Yepê, Dini ghi n:ii ngê a p:uu ndiye pyu yoo yi vy:o mēdaani kwo, yi ngwo yi gha dmi yinté dono ngê wa pyódu. Yepê, Yi wéni ngê yi chóó nté wa kpípí ngmê. *

¹⁶ Yepê, Kópu kamí ngma atéd:a núw:0, nmyi l:êê ghi mbwee dmi daa kópu kamí yi pee dé. Mgongo ye ngmê kwólu, yepê, N:ii u kpídí mbwee dpó chópu, doo u ntâa kpídí pee kamí daawa pwila, kpídí mbwee p:uu daawa t:oo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê ayi ghodo, kpídí pee kamí dēékwédi ngê wa a pyódu, kpídí mbwee d:ud:umbiy:e wa a chópu. Yepê, Kpídí pee kamí, kpídí pee mbwee daa numo yi pee dé, myenté l:êê ghi mbwee a kópu kamí daa numo yi pee dé. *

* 9:5-6: Njon 5:8; 17:2 * 9:11: Luukí 15:2; 19:7 * 9:13: Mát 12:7; 1 Tim 1:15 * 9:14: Luukí 18:12 * 9:15: Njon 3:29 * 9:16: 1 Kódin 10:21; 2 Kódin 6:16

¹⁷ Yepê, Wain kamî nmye ngmêda núw:o, doo u ntââ u yiyé têdê mbwee knî yi k:oo daanî yé, wa dyênê té, mbwódo amî d:ii. Yepê, U ntââ kamîni knî yi k:oo n:aa yiyé, daawa dyênê té. Yepê, Nmyi l:êê ghi mbwee dmi yi dye ghi machedê. Yepê, Nté kpîpîkpîpî mēdaa ndîi kópu. Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o a p:uu ndiye pyu knî ye nté daanî kwódu.

Yesu ngê Njayidus tp:oo módó u ngwo mēdê pyidu ngê

Mak 5:21-43; Luuki 8:40-56

¹⁸ Dini ghi n:ii ngê Yesu pi knî ye doo danêmbum, kada pini ngmê u kwo loo, yu mbodo dê y:e k:ame u kwo ghê wo, kwo, A tp:ee módó ala ngwo kēdê pw:onu. Kwo, U ntââ wanyinê lê, ngêê dê u pwo any:uu yé dê, yed:oo ghê mē kelekele. ¹⁹ Wod:oo Yesu ghêêdî wo, p:uu ndiye pyu knî yi k:ii yi pini u kuwó ghê dnyiye.

²⁰⁻²¹ Kada yedê y:ee ngópu, maa p:uu pyââ ngmê yi p:uu kele, doo yâmuyâmu dé. Yi pyópu kmene muwó, dye ghi yintómu yinté dpîmo ya, m:ââ y:a mē miyó ndîi, wêê p:uu dēpê vyâ. Alanté doo nuw:o, apê, Pi yilî yi l:êê dîy:o doo u ntââ ngê a ka dê pyódu, Yesu u kada daan:uu ghê knomomê, ye daawa pyi nê. Apê, Ngmênê u nkîgh:ê nîmo wowo, u kpîdî p:uu kēê n:aa yiyé, yed:oo u ngwo n:aa pyiyépyiyé. Wod:oo Yesu u kuwó chono mî ghê wo, u kpîdî kwódo p:uu kēê yó. * ²² Wod:oo Yesu u kwo diyé wo, yi módó, kwo, A ch:am. Kwo, Nga mb:aamb:aa ngê mē pyaa we. Kwo, A ka che kēlimî mb:anê, u ngwo chí pyiyé. Wod:oo yi pyópu yi ngwo mē pyiyé wo. *

²³ Dini ghi n:ii ngê kada pini u p:aa pee taa dnyiye, Yesu ngê apê, Yoo mu mbê té, yi dmââdî u l:êê dîy:o nkéli mbywuu pââ mu wupî t:oo, wod:oo Yesu yi ngomo k:oo kee wo, mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Munto mbê. ²⁴ Yepê, Ye dmââdî doo pwene, ngmênê a dpî. Yepê, Kuwa pwii dmyeno. Yesu dnye yumuyumu, ngmênê kuwa pw:ii too. * ²⁵ Yi dmââdî u ngomo ghi k:oo mî kee wo, kwulo kele, mēdê pyidu ngê. ²⁶ Yi wee u kwo p:aani p:aani pi yintómu knî yi nuwo yi kópu yaa wo.

Yesu ngê ngwolo kopwe miyó u ngwo pyi doo

²⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yi p:aani pee yedê kuwo ngê, pi miyó u kuwó ghê wo. Yi pini dê yi ngwolo páadi knî kopwe dé. Yesu dpîmo yâmuyâmu, u kwo dpîmo a kââ, kópu, N:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, Dépîdî ntee pini, u ntââ nga wanyi ch:anê knî? ²⁸ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngomo k:oo mî kee wo, yi ngwolo kopwe dê y:i myemî kee knopwo. Yesu ye póó wo, yepê, Mumdoó dpî kēlimî mbēmê, dpînê dpo nê u ntââ, n:aa pyipyi dp:o? Kwo, Nyââ, nmî Lémi. ²⁹ Wod:oo Yesu ngê yi ngwolo páadi knî yi p:uu kēê yó, yepê, Kópuni ka dpo kēlimî mo, yi kópu pyaa we, * ³⁰ wod:oo yi ngwo yéli mē m:uu ngópu. Yesu ngê yepê, Kópuni dpo dî d:uu, pi knî yi ngêêdî nangên:aa nt:o. Yi kópu dnyinté ye daa kwódu ngê, ³¹ ngmênê u dnye daa ny:ee ngópu, p:aani p:aani lee knopwo, pi knî ye yuu mínê y:ee ngópu.

Yesu ngê pi ngmê u ngwo pyi ngê, dnye dēpwo kîgha

³² Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu kuwa pwii dnyiye, pi knî y:oo pi ngmê u kwo núw:o ngópu, u kmēna u ngwo ngmêdoo kwo. Yi kmēna ngê yi pini u dnye l:âmo wunê a ngópu. * ³³ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yi pini ngê u kmēna ngm:ii kwólu, wod:oo yi pini modoo danêmbum. Yélini yilî yi ngópu yi kópu

* 9:20-21: Mát 14:36 * 9:22: Mak 10:52; Luuki 17:19 * 9:24: Njon 11:11 * 9:29: Mát 8:13;

15:28 * 9:32: Mát 12:22

pyodo, ghê yi mênê ghipé wo, yi nyepênepê u kópu ngê mye pyodo, noko yepê, Yisiléli Wee u kwo kinté kópu pi doongmê módu.³⁴ Ngmênê Pádisi kní y:oo noko yepê, Setan ntee pini nmye yila, n:ii kmêna kní yi kada pini. Noko yepê, Setan u wêdêwêdê mbêmê kmêna yoo yinê a ngm:ii kîgha too. *

Yesu ka yoo u ngwo ch:anê dniye

³⁵ Yesu p:uu p:aani p:aani lee dniye, yoo yi ngêpê ngomo kní yi k:oo dnyimon:aa koko. Yesu y:i ye dpímon:aa dêêpí, yipu, Chóó Lémi ngê chóó u yoo yi y:enê kn:ââ daa kêmakêma a chapí. Pwopwokopwe yilí mye pyi ngê. Mbii dyêêdí daa ngmídi yi p:uu doo ya, ngmênê Yesu ngê pyi too. ³⁶ Dini ghi n:ii ngê yoo ndíi módu, u kwo ch:anê dniye, mu kópu u díy:o apê, Na a ka sipi w:uu n:ii yi y:ey:ee pyu daa tóó, pi ye daa vuuwo. Apê, Chii w:ââ kní ye a nkîngê té, yi ngêêpí pyu daa tóó. * ³⁷ Wod:oo p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Chóó Lémi u yâpwo tédê nté al:ii daa ghêdê, ngmênê nté ngípi pyu mdoo daa tóó. * ³⁸ Yepê, Yâpwo tédê chóó ka dmyinê ngêpê, nté ngípi u l:êê díy:o pi kní nmye mupêdê kê ngê.

10

Yesu ngê u dyépi y:a mê miyó u ngwo ngmídi too

Mak 3:13-19; Luukí 6:12-16

¹ Yesu ngê p:uu ndiye pyu y:a mê miyó nipi a danê ngê, yepê, A pi ngê n:aa dyede nmyo, u ntââ ngê myinê pyépi nmyo, n:ii kní y:e yi kmêna a wee, yi kmêna anmyin:aa ngm:ii kîgha dé, n:ii kní y:e mbii dyêêdí daa ngmídi a ta, anmyin:aa pyipyi dé. * ² Yesu u dyépi y:a mê miyó yi pi dmi ala, Saimon ngmê, pini n:ii u pi mye Pita. Saimon u mbwó Andru myomo, Njems mbwémi Njon pyolo podo, Sepédi tp:oo dé. ³ Pilipi Mbatolomyu limo wono, Tomas pii, Mátiyu wolo, pini n:ii dpímo a tákisi ngêêpí. Njems tówo, Alípayas tp:oo, Tádiyas yono. ⁴ Saimon mê ngmê, pini n:ii yoo woni kní yi k:ii u yi y:e doo kwo, Lóma lede yoo nmí ngm:ii kalé té, mu kópu u díy:o u yi y:e dêpwo kwo, Lóma tpémi y:oo dny:oo y:enê nmo. Njudas Kédíyót pi mê myomo, pini n:ii Yesu u kwódo ngê ghê wo.

Yesu ngê u dyépi y:a mê miyó p:aani p:aani u ngwo dy:ââ too

Mak 6:7-13; Luukí 9:1-6

⁵ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê u dyépi y:a mê miyó p:aani p:aani doo dyede dé, yi dpodo u dy:oo ye mwiyé a chápwo, yepê, Samédiya tpémi yi p:o p:o nangmê lê, kn:aa yéli ye myenangmê lê, ⁶ ngmênê Yisiléli tpémi ye p:aani p:aani dpí lee dmyeno. Yepê, Sipi w:uu woni kní y:oo yi y:enê pyu ntee dpó kuwo ngmê, u dnye daa nyémí ngópu, kn:aa kn:aa dpí lee dmi, Yisiléli tpémi mye yinté dé, yi kada pini ndêndê kêdê kuwo ngmê. Yepê, Yi yéli ye dmyinê lèpí. * ⁷ Yepê, Ye dmyinên:aa dêêpí, yipi, Dini ghi n:ii nmo t:âât:ââ, Chóó Lémi ngê chóó u ngwo ada a y:enê nmo, yi dini ghi daa kêmakêma a dyimédyimê. ⁸ Yepê, Mbii pyu dpí pyi tóó, pini n:ii dé pw:oo knomomê, ghó moo tee yó, yélini yi p:uu too pee mbii leprísi a ta, dpí pyi tóó, n:ii kní y:e yi kmêna a wee, yi kmêna dpí ngm:ii kalé tóó. Yepê, Wêdêwêdêni nmye d:a kê, yi wêdêwêdê a ka dmy:oo pwíla ngópu. Yepê, Kópuni anmyin:aa d:uud:uu dé, pi kní y:oo nmye kîngín:aa pwíla t:oo. ⁹ Yepê, Nmyi tpile nangmê

* **9:34:** Mát 12:24; Mak 3:22; Luukí 11:15

* **9:36:** Mát 14:14; Mak 6:34

* **9:37:** Luukí 10:2;

Njon 4:35

* **10:1:** Mak 6:7; Luukí 9:1

* **10:6:** Mát 15:24

ńuw:o, ndapî myenangmê ńuw:o. ¹⁰ Yepê, Nmyi péé nangmê ńuw:o, nmyi kiyé nangmê ńuw:o, nmyi nkuwo kpídí myomoni nangmê ńuw:o, nmyi yi dópo dmi myomoni myenangmê ńuw:o. Yepê, Nté ndapí yi p:uu nuw:o ngé kêê nangé t:oo. Yepê, Yélini anmyin:aa ngéêpí dé, u nkwo adnyin:aa mbonombono nmyo, nmye adnyin:aa vwuwo. Yepê, Pi módó daa dpodo yédi, u dpodo u pywuwo dpo ngee. *

¹¹ Yepê, P:aani p:aani pi miyó miyó dpí lee we. Yepê, P:aani n:ii pini n:ii dé d:uu taa knomomê, gha pi y:i ngmêdo pyw:ee y:e, p:uu dny:oo ya, u dí yi p:aani mîdny:oo a kuwokuwo. ¹² Pini n:ii dé n:ii u ngomo k:oo dpîmo koko knomomê, yi ngomo chóó ka ala kópu dny:oo tpaépê, Mw:ââkó, Chóó Lémi ngé nyoo kní yi k:ii a ngee nmyine. ¹³ Yepê, Yi ngomo chóó ngé yi pini dé yi wépi dé adí pwapi dé, ye kópuni mwiyé u kwo adpí tpaépê, yi kópu ye modo diyé we. Yepê, Yi ngomo chóó ngé u yi adí kwo, Chóó Lémi ngé a ngee nmîne, ye wa ngee té. ¹⁴ Yepê, Pini n:ii dé p:aani n:ii adpín:aa taataa, n:ii mupwokní ye amyedpín:aa taataa, yi yéli y:oo yi yi dé y:e daachoo kwo knomomê, yepê, yi dnye dé daachoo nyémí knomomê, ye yi pini dé y:oo yi yéli dny:oo a kuwokuwo, yi p:aani u tépê yi yi yodo p:uu dny:oo vyavya. Yepê, Yi yéli y:oo ala kópu u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Yinê ye dp:oo Nju tpémi, dp:oo Chóó Lémi u yoo. * ¹⁵ Yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpaépê, Wéni n:ii ngé Chóó Lémi ngé Sodom p:aani dé Kímoda a pw:oo doo, dnyinté a kpada too. Yepê, P:aani n:ii tpémi y:oo adnya a mb:iimb:ii nmyo, kuwókuwó wéni ngé Chóó Lémi ngé dnyinté daawa kpada té. *

Yesu u dyépi kní ye u ngwo doo danêmbum, yi kpadakpada p:uu

Mak 13:9-13; Luuki 21:12-17

¹⁶ Yesu ngé u dyépi kní ye yepê, Dpodo tédê n:aa dyede nmyo. Yepê, Y:ee tímèlyu yi vy:o kèmkèm tp:oo w:uu ntee tpile ngé anmyi pyaa dmi. Yepê, Nuw:o mbêmê dmyinên:aa dpodo, yoo mb:aa ngé dmyinên:aa kwo. Yepê, Pi kní y:oo nmyi kpadakpada u nt:u kópu nmyi p:uu kídagmê pyw:ee ngmê. * ¹⁷ Yepê, Mb:aamb:aa ngé nmye dmyina a vwuwo. Yepê, Dye ghi kní ngmê ngé pi dono kní y:oo u yi y:e adí kwo, Nê u yoo nmí chedê. Yepê, Yi ngwo dono a l:êê díy:o nmye adnyin:aa d:uud:uu. Yepê, Ngêpê ngomo kní yi y:enê pyu kní y:oo adnyin:aa mgímímgímí nmyo, adnyin:aa kóté kígha nmyo, u nkwo adnyin:aa kpakakpaka nmyo. ¹⁸ Yepê, A l:êê díy:o king kní y:oo, kada pini kní y:oo amyidnyin:aa kóté kígha nmyo. Yepê, A p:uu ye anmyin:aa danê, yélini daa Nju tpémi, a p:uu ye amyenmyin:aa danê. * ¹⁹ Yepê, Dini ghi n:ii ngé adnyin:aa mgímímgímí nmyo, kópuni ye anmyin:aa tpaépê dé, yi p:uu nuw:o ngé kêê nangé t:oo. Yepê, Dini ghi n:ii ngé adnyin:aa kóté kígha nmyo, kópuni ye anmyin:aa tpaépê dé, yi ngwo anmyin:aa a pyw:émí dé. ²⁰ Yepê, Daa nmyi chóó nmyi kópu ayinmyin:aa tpaépê dé, ngmênê nmyi Mí u Ghé Dmi u komo ayinmyin:aa kapi. *

²¹ Yepê, Dini ghi n:ii ngé a yoo adnyi vyee dé, pi kní y:oo yi chóó yi mbwó yoo wa ch:ee t:oo, mãâ kní y:oo yinté yi tp:ee yoo amye ch:ee t:oo, pi kní y:oo yinté yi chóó yi pye mí yoo amye ch:ee t:oo, kada pini kní y:oo wamye vya t:oo. ²² Yepê, A l:êê díy:o pi yintómu kní ye wanmy:uu diya dmi, ngmênê yi dono vyími tédê daanmyinê mb:ii nê, ye mu dini ghi ngé waní ngee nmyo, a

kêê k:oo anmy:uu ghê dmi. * ²³ Yepê, P:aani n:ii adnyi vyee nmyo, yi p:aani dmyina a kuwokuwo, kn:aa p:aani mêdmyinê mbêpêmbêpê. Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê, Yísiléli tpémi yi vy:o p:aani p:aani nmyi dpodo ghêli k:ii daanmyinê kéli ngmê, u ngwo nmye amênê diyê.

²⁴ Yepê, Ndiye pyu u pi ndîi, yélini p:uu a ndiye yédi, yi pi dmi tédê, myenté kada pini u pi ndîi, u dpodo pyu yoo yi pi dmi tédê. * ²⁵ Yepê, N:ii yoo yi kada pini u nt:anê dpî yaa dmi, yi yéli yi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya. Yepê, Setan u pi a pyimo tee ngópu, nmyi pi dmi dnyinté daawa dyênê ngmê.

Yesu pi ka nkíngê p:uu u ngwo ye doo danêmbum

LuuKí 12:2-9

²⁶ Yesu ngê yepê, Pi knî ye nkíngê ngê kêê nangên:aa t:oo. Yepê, Ala ndêndê kópu nmyi lama ka tóó, tumu kópu yintómu díyo wa a pywáli dmi, ngmee u kópu dyuu wamyedo pywáli dmi. * ²⁷ Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o tumu kópuni mgídi vy:o nmye n:aa tpapê té, díyo pi knî ye w:êênî dp:uu vyi tóó. Yepê, Tumu kópuni kwayi ngê nmye n:aa tpapê too, díyo naa tédê tââ dp:uu vyi tóó. ²⁸ Yepê, Pi knî ye namê nkíngê. Yepê, A l:êê díy:o wa vya nmyomomê, am:ii pw:oo dmi, ye ló kópu nmye m:uu wa d:uu ngmê. Yepê, Doo u ntââ, nmyi ghê ndêndê daawa vya ngmê. Yepê, Ye anmyi nkíngê knomomê, a wépi u ngwo anmyi pwaa ngmê, ye Chóó Lémi ngê nmyi wépi dmi u nkwo wa puwâ, ndiya wa kéé nmyo. Yepê, Chóó Lémi p:ee vyílo, u kwo yidmyinê nkíngê. * ²⁹ Yepê, Mtyímwe daa ndîi ímèni tp:oo, knî ngmêdê pw:oo knomomê, nmyinê nmye k:omo tpile, ngmênê Chóó Lémi ye wunê vyuwo yédi, doo u lama daangmêwa pw:onu. ³⁰⁻³¹ Yepê, Nmye myewunê vyuwo yédi, dp:ee mtyímwe ntee yéli, dnyinté nmye dédê vyuwo. Yepê, Nmyo yintómu u lama nmye pyede, nmyi mbêmê mbêmê mbodo gh:aa ntémwi a kwo, u lama mye tóó, doo u lama daangmêwa a ghay. Yepê, D:ud:umbiy:e pi ka namê nkíngê. * ³² Yepê, Pini n:ii ngê pi knî ye daawa a wópu nê, yewo, Nyââ, ye pini p:uu n:aa dpodo, ye kuwókuwó wéni ngê M:aa ngíma yi pini u nkwo daanímo wópu, a kêê k:oo wan:uu kââ. ³³ Yepê, N:ii ngê pi knî yi ngíma wa a wópu nê, yewo, Ye pini p:uu dínê dpodo, ye kuwókuwó wéni ngê M:aa ngíma yi pini u nkwo wanímo wópu, a kêê k:oo daan:uu kââ. *

Yesu yoo chámêchámê p:uu u ngwo doo danêmbum

LuuKí 12:51-53; 14:26-27

³⁴ Yesu ye póo wo, yepê, Nmyinê nmye yoo kâádíkâádi u l:êê díy:o dyámê mbêmê né loo, apii? Yepê, Ngmênê kêle, daa yoo kâádíkâádi u l:êê díy:o né loo, nê, Yoo n:uu chámê. ³⁵ Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o yoo woni a yoo vy:o wa ghê dmi, woni knî y:oo a wépi wa pwaa ngmê. Yepê, Yi ngwo máâ u mí k:ii dnyinté noko adpî ya, pyââ u pye k:ii dnyinté noko adpî ya, u n:ââ k:ii dnyinté noko amyidu ya. ³⁶ Yepê, Daa kn:aa yéli yi mo ye wanmy:uu diya dmi, ngmênê nmyi chóo nmyi yoo knî ye wanmy:uu diya dmi.

³⁷ Yepê, N:ii nódo u pye mí yi nuu ghi dé d:ud:umbiy:e nódo adpî ya, a nuu ghi nódo pee tp:oo adí ya, yi pini amí dípi, a kêê k:oo daamí ghê. Yepê, N:ii nódo tp:oo módó tp:oo máâ yoo yi nuu ghi dmi ndêndê ngê nódo adí ya, a nuu ghi pee tp:oo nódo adí ya, yi pini amye dípi, a kêê k:oo daamí ghê. ³⁸ Yepê, N:ii ngê a l:êê díy:o dono daawa a vy:u, a l:êê díy:o myedaawa pw:onu, yepê, yi pini wa

* **10:22:** Mát 24:9,13; Njon 15:18-21 * **10:24:** Njon 13:16 * **10:26:** Mak 4:22 * **10:28:** Njems 4:12 * **10:30-31:** Mát 6:26 * **10:33:** Mak 8:38; 2 Tim 2:12

dîpî, a kêê k:oo daamî ghê. * ³⁹ Yepê, Pini n:ii u ghê p:uu adî nuw:o, awo, Kîngê vya nê, u ngwo wa kede, a yoo vy:o daawa ghê, yepê, yi pini ndêndê ngê wa pw:onu, ndê ngê amî ma. Yepê, Pini n:ii a l:êê diy:o wa pw:onu, yi pini amêdê pyidu, ghê kamî u ngwo wa a pyw:oo, mb:aamb:aa ngê adîn:aa ya.

Yesu u yoo knî ye vuywo p:uu u ngwo ye doo danêmbum

Mak 9:37,41; Luukî 9:48; Njon 13:20

⁴⁰ Yesu ngê yepê, N:ii nmye ada a vuywo, ye a ka amyeda a vuywo, amyedê chââchââ nê, n:ii ngê a dy:ââ noo amyedê chââchââ. * ⁴¹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê M:aa ngê u komo kapî pyu knî ye yi pywuu dmi wa y:oo, yi ngwo n:ii yoo yi yêli ye mwyê dnyimo a vuywo, yi pywuu dmi yintê amyedê ngee ngmê. Yepê, Myenté, dinî ghi n:ii ngê M:aa ngê a yoo mb:aa knî ye yi dpodo u pywuu dmi ye wa y:oo, yi ngwo n:ii yoo ye mwyê adnya a vuywo, yi pywuu dmi yintê amyedê ngee ngmê. ⁴² Yepê, K:omo tpile nmyi pi dmi daa ndî dé, ngmênê n:ii ngê a l:êê diy:o wa ngee nmyo, kópu mb:aa yi pini ngê ngmanî d:uu. Yepê, Mbwaa knî nmye angma a kê, k:omo tpile daa tpile ndî nmye ayedê kê, ngmênê kópu mb:aa ndêndê ngê yi pini ngê ngmanî d:uu. *

11

Njon Baptist ngê pi miyó Yesu ka u ngwo dy:ââ doo

Luukî 7:18-35

¹ Dinî ghi n:ii ngê Yesu ngê u dyépi y:a mê miyó knî ye u dy:oo a kêli ngê, wod:oo p:aani p:aani dy:ââ too. Yi kuwó kada myedê y:ângo, p:aani p:aani pi knî ye myedoon:aa dêêpi.

² Yi ngwo Njon Baptist mbwa k:oo doo kwo, kópuni Yesu Kédisu ngê doo d:uud:uu dé, yi pi dmi y:i nyongo, wod:oo p:uu ndiye pyu miyó dé ye mbwolo, nmî Lémi ka dy:ââ doo, ³ yepê, U kwo dpî póo cho, kwipi, Pini n:ii nmo t:âât:ââ, mumdoon yi vyîlo ó kn:aa pini yuno t:âât:ââ? Yi pini dê Yesu ka yi lee knopwo, yi kópu p:uu u kwo póo knopwo. * ⁴ Yesu ngê yepê, Kópuni dpî m:uu t:oo, kópuni dpî ny:ee t:oo, yi kópu yilî Njon ka dpumo nté too. Yepê, U kwo dp:uu vyi nyoo, kwipi, Kópuni yilî Yisaya ngê wunê a d:êê too, nê ngê ka ntiyentiye té. ⁵ Kwipi, Yélini dèdnyimo vuywo, yéli mêka y:enê ngmê. Kwipi, Yélini dèdnyimo m:ii, mêka paa té. Kwipi, Yélini yi p:uu too pee mbii doo ya, kîmaa pyi té. Kwipi, Yélini ngwene pwââ dé, dnye mêka nyêmi ngmê. Kwipi, Yélini pw:oo dniye, mékíyedê pyidupyidu té. Kwipi, Ngópuch:anê knî y:oo Kópu Mb:aa a nyêmi ngmê. * ⁶ Kwipi, Pini n:ii ngê a wépi daawa a puwâ, mb:aamb:aa wa a pyw:oo.

⁷ Dinî ghi n:ii ngê Njon ka mê diyé knopwo, Yesu pi knî ye Njon p:uu doo danêmbum, yepê, Dinî ghi n:ii ngê Njon w:amî mbêmê modoo a dpodo, lukwe u pyinê y:i nmyi ngm:êê ngópu? Yepê, Mumdoon u yi nmye doo kwo, Nmîn:aa yópu u dnye nyêmi? Yepê, Kêle. ⁸ Yepê, Lukwe u pyinê y:i nmyi ngm:êê ngópu? Yepê, Pini n:ii u kpîdî mb:aa dé u pyinê nmyi ngm:êê ngópu? Yepê, Kêle. Yepê, Pini n:ii u kpîdî mb:aa dé, w:amî mbêmê daa dpodo yédi, yi pini king p:uu a ya yédi, ngomo mb:aa k:oo a kwo yédi. ⁹ Yepê, A ka vyi yó. Yepê, Lónté pini u pyinê y:i nmyi ngm:êê ngópu? Yepê, Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê, apii? Yepê, Nyââ, yi pini yi vyîlo, ngmênê Chóó Lémi u komo kapî pyu yintómu mède

* **10:38:** Mát 16:24-25; Mak 8:34-35; Luukî 9:23-24; 17:33; Njon 12:25

* **10:40:** Mak 9:37; Luukî

10:16; Njon 13:20; Nkal 4:14

* **10:42:** Mát 25:40

* **11:3:** Mát 3:11

* **11:5:** Is 35:5-6

kuwo too, yi pwo pini ngê mê tóó. ¹⁰ Yepê, Dini ghi n:i ngê Chóó Lémi ngê ala kópu a ka a vyu, u komo kapí pyu ngmê ngê yi ngwo a d:êê ngê, apê,

A kópu y:ey:ee pyu ngada waní kââ,

maa yiné aminê yé. *

¹¹ Yesu ngê yepê, Njon ngê a maa a yó, yoo mbwee yi pwo pini ngê u ngwo pyodo, ngmênê n:i yoo a yoo kamí vy:yo wa ghê dmi, Njon amêdê kuwo ngmê, u pwo pini ngê amê pyaa dmi.

¹² Yepê, Dêêpí kópuni Mósisi ngê a d:êê too, kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo myedê d:êê tumo, dye ghi daadii nmyi kada pini kní y:oo yi kópu dyuu nmye dnya a tpaépê dé, nmye myednya a tpiye dé. Yepê, Yi chóó yi dêêpí kópu dyuu nmye myednye tpaépê dé, ngmênê yi dêêpí kópu dyuu yi cháâcháâ nmye doo u nt:ââ ngê dpímo pyodopyodo, u nkwo dnyimo kéké nmyo, nmyi yoo kuwa dnyimo kapí nmyo. Yepê, Ngmênê Njon Baptist ngê kópu kamí kn:ââ ngmê chópu. Yepê, Ala ngwo nmyeniimo, Nmyi dono a kuwo tóó, Chóó Lémi kóó k:oo ghê dmyeno. Yepê, Pi kní y:oo yi dono u nkwo wunê kuwokuwo tumo, a kadakada nyédi, apu, Chóó Lémi kóó k:oo nmí kee dmi. ¹³ Yepê, Chóó Lémi u puku yedê ghi yintómu nmí dye ghi p:uu kópu ka pyede. Yepê, Njon Baptist ngê yi kópu yilí yi ntiyentiye kn:ââ yiné a chópu. ¹⁴⁻¹⁵ Yepê, Nmyinê nmye n:i ngê Chóó Lémi u komo ló dini dpímo a kapí, Ilacha, yi pini mwiyé wa a diyé, kópu ndíi angmê d:uu, Chóó Lémi u Pi Ndêndê u maa yiné wa yé, yed:oo u ngwo wa t:aa. Yepê, Dp:ee ngópu dé, ala kópu ny:ee yó, p:uu dmyinê nuw:o. Yepê, Njon Ilacha ntee pini ngê kédê pyódu, a maa wunê kédê yé. *

¹⁶ Yepê, Lukwe díy:yo nmyi kada pini kní y:oo Njon u wépi pwaa ngópu, a wépi myaa pwaa ngmê. Yepê, Nganê pyu yoo. Yepê, Yi p:uu n:aa mgongo. Yepê, Tp:ee ngmê ngê u mbwó kní ye wa vyi, ¹⁷ yewo, Tpile we a nté koo, u kwo wa nganê mbê dmi. Yepê, Ala kópu u nkwo ye wa vyi, yewo, Pi ntóó kmênêkmênê a nté koo, yi kópu u wépi u kwo amye pwaa ngmê. Yepê, Nganê pyu yoo. ¹⁸ Yepê, Nmyi kada pini yoo nye yinté yéli, nganê pyu yoo. Yepê, K:omo tpile Njon Baptist ngê nté dpímo kpípkpípi, wain myedêdpímo ndani, Chóó Lémi u kópu dyuu ye dpímo tpaépê, ngmênê u wépi pwaa ngópu, ala kópu p:uu vyi ngópu, apê, Kmêna u ngwo ngma kwo, kédê ghéti. * ¹⁹ Yepê, K:omo tpile nté díní kpípkpípi ngê, wain n:aa ndani ngê, ngmênê a wépi myaa pwaa ngmê, ala kópu a p:uu dpi vyi ngmê, dpó, Nkéli núknwe nmye yila, mye nkéli mbwaa ndani pyu ndíi. Dpo, Tákisi ngêépi pyu yoo pi dono yoo yi pyipe. Yepê, Njon u wépi kédê pwaa ngmê, a wépi kímaya pwaa ngmê. Yepê, Ló kópu u yi y:e m:uu a kwo. Yepê, Ngmênê n:i Chóó Lémi u nuw:o mbêmê a dpodo yédi, u dpodo nt:u dpi kaalí, pi kní y:oo u ngwo pédê w:ee y:e, yi pini Chóó Lémi u dpodo pyu ngmê. *

Yesu wépi dryangê pyu yoo yi kpadakpada p:uu u ngwo doo danêmbum

Luukí 10:13-15

²⁰ N:i kní y:oo Yesu u wépi pwaa ngópu, yi ngwo Yesu yi p:uu doo danê, mu kópu u díy:yo k:omo tpile mbwudu yi ngópu yilí dpímo chap, ngmênê u wépi pwaa ngópu, yi dono yilí daa kée tumo. ²¹ Yesu ngê pi kní ye yepê, Kódasin tpémi dny:oo nkíngê, Mbetísaida tpémi myedny:oo nkíngê. Yepê, K:omo tpile mbwudu yi ngópu yilí ní chópu, ngmênê yi dono doongê kée tumo. Yepê, Taiya p:aani dê Saidon tpémi yi ngópu yintoo mbwudu w:aangmê

* **11:10:** Mal 3:1; Mak 1:2; Njon 3:28

* **11:14-15:** Mát 17:10-13; Mal 4:5

* **11:18:** Mát 3:4

* **11:19:** Mát 9:14; Luukí 15:1-2

chópu, ye k:omo tpile daa Nju tpémi, ngmênê yi dono yilí límilími ngê pí kée tumo, yi mbodo dmi pèdê ny:ií ngópu, tpéé kópu myepí vyi ngópu. ²² Yepê, Kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê dnyinté wa kpada té, ngmênê Kódasin p:aani dê Mbetísaida tpémi dnyinté daawa kpada té. ²³ Yepê, Kípêênnyèm tpémi myedny:oo nkíngê. Yepê, Yi chóó yi pi dmi mbóó p:uu a kmími t:oo, ngmênê yi kpadakpada tédê wa lee dmi. Yepê, Kópu ndíi n:ií Kípêênnyèm tpémi yi ngópu ní d:uu too, Sodom tpémi yi ngópu w:aangmê d:uu ngê, ye yi dono yilí límilími ngê pí kée tumo, Chóó Lémi ngê yi p:aa daapédê pw:oo ngê, awêde pè tóó. * ²⁴ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, Wéni n:ií ngê Chóó Lémi ngê Sodom a pw:oo ngê, dnyinté a kpada too. Yepê, Kuwókuwó wéni ngê Kípêênnyèm tpémi dnyinté daawa kpada té. *

Yesu ngê u Mí u ngwo doo chaa kígha

Luukí 10:21-22

²⁵ Yi dini ghi ngê Yesu ngê u Mí ka kwo, M:aa. Kwo, Nyi mbóó dyámê yi kada pini ndéndê. Kwo, Nínê chaa kígha ngi, mu kópu u díy:o kópuni dyuu a ka nyiné kpo, nyi ngmo too. Kwo, Ndiye pyu ndíi kní y:oo dèpê w:ee tumo, ngmênê yélini yi pi dmi daa ndíi, y:ooda w:ee t:oo. * ²⁶ Kwo, Nnyóó nuw:o u pono nye vyápê.

²⁷ Yesu ngê pi kní ye yepê, Kópu yilí n:ií n:aa tpaépê too, M:aa ngê yinê a ka dpo vyi té. Yepê, Pi ngmê u lama daa tóó, Nê lónté pini, M:aa u lama u mo a tóó. Yepê, Pi ngmê u lama daa tóó, M:aa lónté pini, a mo a lama a tóó. Yepê, N:ií ka M:aa mb:aamb:aa ngê anê kêma, yi pini u lama M:aa ndéndê ngê adí ya. *

²⁸ Yepê, Dèépí kópu yilí yi cháácháâ dpodo ndíi ngê nmye dè pyaa knomomê, ye a yoo vy:o ghê dmyeno, vylévyilê ngê n:aa pyépi nmyo. ²⁹ Yepê, A yoo vy:o ghê dmyeno, a p:uu dmyinê ndiye, a dnye ny:ee yó, mu kópu u díy:o nê pi ka vyyuwo pyu, d:aa lémilémi pyu. Yepê, Ya mb:aa u ngwo anmyinê pyw:ee ngmê. ³⁰ Yepê, A kópu dyuu nyémí dpodo ndíi ngê nmye daawa pyódu, a p:uu dpodo vylévyilê ngê nmye adí ya. *

12

Yesu ngê líme wo p:uu kópuni vyyu

Mak 2:23-28; Luukí 6:1-5

¹ Yi wiki kní yi k:oo líme wo ngmê ngê Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ií witi yâpwo tédê dnyen:aa paa. P:uu ndiye pyu kní ye dómu kele, wod:oo witi w:uu mtyé dnya a ngéépí dé, yi kêê yedê dnye vyyu:wavyuw:a dé, too dnye wupí dé, w:uu u nkwo dnye pípí dé. Daa dpodo ndíi yidnye dódó, ngmênê Pádisi kní y:oo yi m:uu tumo, noko yepê, Lukwe díy:o nmí líme wo ngê a dpodo té. * ² Pádisi kní y:oo Yesu ka kwo, Lukwe díy:o m:uu ndiye pyu yoo nmí líme wo ngê a dpodo té? ³ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ií ngê Dépidi u yoo kní yi k:ií mudnya a dómudómu, kópuni yi ngwo a d:uu ngópu, angénté, yi kópu dp:eengê kp:aa ngópu? * ⁴ Yepê, Dini ghi n:ií ngê Dépidi ngê Sóól a kuwo ngê, u yoo kní yi k:ií mbépê dnyie, nté daa núw:o ngópu. Yepê, Dómu ngê pí ngee too, wod:oo Dépidi Chóó Lémi u wónu ngomo k:oo kee wo, yâpwo mbidédi kní

* **11:23:** Gen 19:24-28; Njuda 1:7

* **11:24:** Mát 10:15; Luukí 10:12

* **11:25:** 1 Kódin 1:26-29

* **11:27:** Mát 28:18; Njon 1:18; 3:35

* **11:30:** 1 Njon 5:3

* **12:1:** Deut 23:25

* **12:3:** 1 Sam

ngma a ngéêdí, u lede kní yi k:ii ma tumo. Yepê, Yinté mbîdédi kpêê yiyé pyu kní y:oo y:oo dnyimo pípi dé, doo u ntââ kn:aa pini ngé daapî ma too. Yepê, Ngmênê Dépidi ka pi ngé yey ngé kêê dêpê t:ângo, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngé a ngmídi ngé, king ngé a pyódu ngé. Yepê, My:aanté, yepê, Chóó Lémi ngé myedé ngmídi noo, nê u Pi Ndêndê. Yepê, U l:êê díy:o nê u ntââ, líme wo u dêêpî kópu dyuu nmye n:aa tpapê. ⁵ Yepê, Myenté, Chóó Lémi u ngomo u dêêpî kópu ndîi, líme wo u dêêpî kópu tédê. Yepê, Nmyi lama ka tóó, líme wo ngé kpêê yiyé pyu yoo Chóó Lémi u ngomo k:oo a dpodo nyédi. * ⁶ Yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yepê, Pini n:ii nmyi vy:o a kwo, u pi ndîi, Chóó Lémi u ngomo u pi tédê. ⁷ Yepê, Chóó Lémi u kópu n:ii puku yedê a tóó, p:uu dmyinê nuw:o,

 Tpíle tp:oo nk:êênî a ka daa ndîi kópu,
 pi ka vyuwo yi ndîi kópu.

 Yepê, Yi kópu wonmyinê w:ee ngópu, ye yoo módó daap:ee kéké tumo.
⁸ Yepê, Chóó Lémi ngé a ngmídi noo, nê u Pi Ndêndê. Yepê, U l:êê díy:o nê u ntââ, líme wo u dêêpî kópu dyuu nmye n:aa tpapê.

Yesu ngé kóó ntóó u ngwo pyi ngé
Mak 3:1-6; Luukî 6:6-11; 14:1-6

⁹ Yesu p:uu y:oo yi kélí ghi a kuwo ngópu, mwada y:i ngêpê ngomo ngmê k:oo mí kee dniye. ¹⁰ Yi ngomo k:oo pi ngmêdoo kwo, kóó ntóó. Pádisi yoo y:i myednye kwo, u yi y:e doo kwo, Yesu ngé kn:aadi te kópu nmî ngópu ngmê d:uu ngé, ye u ngwo p:oo ndyíko. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu ka póó dniye, kwo, Nmî dêêpî kópu dyuu angénté a kwo? Kwo, Líme wo ngé pi ngmanyi pyi, ó doo u ntââ? ¹¹ Yesu u nkwo ye póó wo, yepê, Nmyi vy:o pini ngmê u sipi líme wo ngé mgí pââ ndîi k:oo wa a ghîi knomomê, doo u ntââ chóó mēdaawa a kee, yepê, lukwe, líme wo u l:êê díy:o yi pini ngé yi sipi yi mgini k:oo wa a kuwo? Yepê, Kêle, daawa a kuwo, límîlímî ngé amêdê pēédí. ¹² Yepê, Kí kóó ntóó daa sipi ye kwo, pi ye kwo. Yepê, Nmî dêêpî kópu dyuu alanté ka kwo, u ntââ líme wo ngé pi wanyi ngee. ¹³ Wod:oo Yesu ngé yi pini ka kwo, Ngêê kpêd:e ngi. Wod:oo yi pini ngé kóó kpêd:e ngé, yed:oo mb:aamb:aa ngé mē pyodo, woni ntee doo kwo, yinté mē pyodo. ¹⁴ Wod:oo Pádisi yoo pwii dniye, Yesu u vye u dy:oo noko mínê chápwo ngópu.

Yesu Chóó Lémi u dpodo pyu mb:aa

¹⁵ Dini ghi n:ii ngé Yesu ngé u vye u pi nyongo, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii yi p:aani a kuwo ngópu, kn:aa mē lee dniye. Pi yilí kní y:oo myednye yâmyâmu. Yesu ka mbii pyu yilí n:ii núw:o tumo, yintómu pyi too. ¹⁶ Yi yéli ye kwódu ngé, yepê, Kópuni nmye dí d:uu, pi kní ye yuu nangên:aa y:oo. ¹⁷ Yi kópu ye kwódu ngé, Chóó Lémi u kópu n:ii Yisaya ngé wunê a d:êê ngé, u ngwo ntiye ngé. Yi kópu ala.

¹⁸ Ala a dpodo pyu mb:aa,
 pini n:ii nê ngmídi ngé.
 U nuu ghi a nódo ka tóó,
 a gha mb:aamb:aa ngé yinê a pyépi.
 A ghê dmi u mênê waní yé,
 yélini a yoo vy:o daa wee,
 yewo, Mb:aamb:aa ngé n:aa pyépi nmyo,

* 12:5: Num 28:9-10

yoo mb:aa yi vy:o wanî kaa nmyo. *

¹⁹ Kwopwepe pyu ngê daadîn:aa ya,

yoo vy:o myedaadîn:aa kââkââ. *

²⁰ Yoo kwolo ngmê dé daawa chedê té,

ngmênê wa wátí té,

n:ii dé yi kélîmî tédê dé,

amî kaa té,

u dí, u yoo yintómu kamî ngê amî pyódu té.

²¹ Pi dyêédí yintómu knî y:oo

yi nuw:o dmi p:uu wa kaa ngmê.

Yesu u pyimo Setan u pi u ngwo t:ee ngópu

Mak 3:20-30; Luuki 11:14-23

²² Pi knî y:oo Yesu ka pi ngmê núw:o ngópu. Yi pini ngê u kmêna ngmêdoo kwo, u l:êê díy:o dnye dêpwo kîgha, yélí myedêpwo y:enê. Yesu ngê yi kmêna ngm:ii kwólu, yi pini ngê dnye u ngwo mê kwólu, yélí mê módu. * ²³ Yélini yi doo kwo yi nyepênyepê u kópu ngê pyodo, noko yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidí ngê, Dépidi ntee pini, apê kí vyílo. * ²⁴ Dini ghi n:ii ngê Pádisi knî y:oo ny:ee ngópu, pi knî ye yepê, Daa Dépidi ntee pini nmye yila, Setan ntee pini nmye yila, n:ii kmêna knî yi kada pini. Yepê, Setan u wêdêwêdê mbêmê kmêna yoo yinê a ngm:ii kîgha too. ²⁵ Kópuni dnye nuw:onuw:o dé, yi kópu yílí Yesu ngê yi gha vy:o m:uu too, mgongo ye u ngwo ngmê kwólu, yepê, Yélini wee ngmidí u kwo a pyede, yoo wa chaa knomomê, numo p:uu adnyi l:êê knomomê, ye yi chóóchóó yi wee wa dyênê ngmê. Yepê, Myenté, p:aa ngmê ó mupwokní ngmê, numo p:uu adnyi l:êê knomomê, ye yi chóóchóó yi pí dmi wamye dyênê ngmê. ²⁶ Yepê, Setan u yoo mye yinté. Yepê, Numo p:uu adnyi l:êê knomomê, ye angênté adnyi ya. Yepê, Dmye kn:aadi ngmê, daa Setan u wêdêwêdê mbêmê kmêna n:aa ngm:ii kîgha too. ²⁷ Yepê, Nmye ngíní póó. Yepê, Nmyi vy:o yéli y:oo n:uu u wêdêwêdê mbêmê kmêna a ngm:ii kîgha tumo? Yepê, Ala kópu nmye tpaép ngmê, N:ii ngê kmêna a ngm:ii kîgha too, yi pini ngê yi kada pini Setan u wêdêwêdê mbêmê a ngm:ii kîgha too. Yepê, Nmyi vy:o yéli y:oo yi kópu nmye wa wópu ngmê, nmyewo, K:omodanê kópu yila. Nmyewo, Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê kmêna nmo ngm:ii kîgha too. ²⁸ Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi u wêdêwêdê mbêmê kmêna ntênê n:aa ngm:ii kîgha too. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o ala kópu nmyi lama choo ya, Chóó Lémi ngê u yoo daa kêmakêma chóó adí y:enê. Yepê, U yoo kuwa kíngí kaa nmyo.

²⁹ Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Tpileni l:âmo dy:ââ ngê dpí t:âmo té, u ngomo k:oo dpí km:êê té, doo u ntââ u ngomo k:oo daanyi kee, mēdaanyimo ngí té. Yepê, Ngmênê n:ii u wêdêwêdê ndíí, yi pini u ntââ, yi l:âmo dy:ââ dpí mgímí, kóó yu dpí kudu té, u ngomo k:oo dpí kee, tpileni mwiyé a t:âmo too, tpile chóó knî ye yi tpile moo y:ee té. Yepê, Setan l:âmo dy:ââ ntee pini, u wêdêwêdê ndíí. Yepê, Ala yéli yinê mgímí ngê, n:ii knî y:e yi kmêna a wee. Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi a mênê a tóó, u wêdêwêdê mbêmê Setan kóó yu dí kudu té, yélini y:e yi kmêna a wee, dpí pyi té, yi kmêna n:aa ngm:ii kîgha too. *

³⁰ Yepê, N:ii daa a pee pini, a p:uu a d:uu yédi. Yepê, A p:uu ndiye pyu knî yi k:ii nmo vuyuwó té. Yepê, N:ii ngê daa ngéépí nmo, te nmo dpí ngm:ii kalé té.

* 12:18: Mát 3:17; Is 42:1-4 * 12:19: 2 Tim 2:24 * 12:22: Tpyuu 20:2 * 12:23: Njon 7:31

* 12:29: 1 Njon 4:4

³¹ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, k:omo tpile pi kní y:oo ló dono kópu yilí a d:uud:uu t:oo, ló kópu dono Chóó Lémi p:uu ngmêdpí vyi ngmê, ngmênê Chóó Lémi ka yi yéli wa diyé dmi, ye Chóó Lémi ngê yi dono kópu yilí u kuwó wa kée té, ntâa ye mēdaawa a vy:u. Yepê, Ngmênê n:ii Chóó Lémi u Ghê Dmi u dpodo p:uu adí peede tpaépê, Chóó Lémi ka yi pini daawa diyé, Chóó Lémi ngê ntâa u kwo wa a vy:u. * ³² Yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndéndê, n:ii ngê daawa mya nê, a p:uu adí peede tpaépê, u kuwó dini ghi ngê yi pini ngê yi dono kópu u kuwó amê kée knomomê, u ntâa Chóó Lémi ngê yi pini u dono u kuwó wa kée, mēdaawa a ngí, ngmênê n:ii Chóó Lémi u Ghê Dmi u dpodo p:uu adí peede tpaépê, yi pini Chóó Lémi ka daawa diyé, Chóó Lémi ngê u dono yilí u kuwó daawa kée té.

Nté kîgha u mgongo danêmbum

Luukí 6:43-45

³³ Yesu ngê Pádisi kní ye yepê, Chikini n:ii chóó dpí pyidu, lama daadí ya, mb:aamb:aa ó dono, nj:iinj:ii ó pwópwó. Yepê, Dini ghi n:ii ngê dpí dáá, kîgha anyi d:uu, u ngwo anyiné w:ee, anye, Kí chikini mb:aamb:aa, kîgha nj:iinj:ii dé. Yepê, Ngmênê kîgha pwópwó ngê adnyi ya knomomê, anye, Kí chikini dono, kîgha pwópwó dé. ³⁴ Yepê, Nmyo yoo dono, kópu mb:aa nmyi mênê daa tóó, doo u ntâa kópu mb:aa daangmanmyi vyi ngmê. Yepê, Kópuni ngê pi u gha dpo nt:ono, yi kópu vyílo ye tpaépê ngê. ³⁵ Yepê, N:ii mb:aamb:aa, kópu mb:aa kní y:oo u gha dpo nt:ee ngmê, kópu mb:aa ye tpaépê too. Yepê, N:ii dono, kópu dono kní y:oo u gha dpo nt:ee ngmê, kópu dono ye tpaépê too. ³⁶ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, N:ii kní y:oo kópu dono daa yi nuw:o mbêmê a tpaépê tumo, kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê vyílo yi kópu kní yi l:êê díy:o wa kóté kalé té, yi l:êê díy:o ye adí póó. ³⁷ Yepê, Kópuni yilí nmye tpaépê tumo, Chóó Lémi ngê yi l:êê díy:o wa kóté kalé nmyo. Yepê, Yi l:êê díy:o woni wa kpada té, woni daawa kpada té.

Pádisi kní y:oo Yesu u ngwo dnya a tókótókó

Mak 8:11-12; Luukí 11:24-32

³⁸ Pádisi yoo déépí pyu yoo yélini y:i doo kwo, u yi y:e doo kwo, Yesu nmo tókó. Alanté dnye nuw:o, apê, Pini n:ii nmo t:âât:ââ kí pini wo vyílo, ye Chóó Lémi ngê u l:êê díy:o kópu ndíi ngmêpaa d:uu. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu ka kwo, Mâawe, u yi nmo a kwo, Mbwudu nmí ngópu ngmê chépi. * ³⁹ Yesu ngê yepê, Nmyo yoo dono, Chóó Lémi dnyinté nmyi lama a tóó. Yepê, Yinté kópu nmyi ngópu daangmaní d:uu, ngmênê díyo kópu ndíi mu ngmídi wanmyi m:uu ngmê. Yepê, Kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu Njóna ngê a pyodo, yinté kópu díyo a nga ngmêwa pyódu. ⁴⁰ Yepê, Njóna ngê te ndíi u mênê wo pyile ntee chedê ngê, pini n:ii Chóó Lémi u Pi Ndéndê, yinté wo pyile tēpê u mênê wamye chedê. * ⁴¹ Yepê, Kuwókuwó wéni ngê, dini ghi n:ii ngê pi yintómu wa a pii dmi, Ninipe tpémi y:oo wa m:uu nmyo, nmyi pi dmi wa dyênê ngmê, wamye ndyíko nmyo, mu kópu u díy:o dini ghi n:ii ngê Njóna u kópu dyuu ny:ee tumo, yi dono kópu yintómu yi kuwó kée tumo. Yepê, K:omo tpile Njóna dyámê mbêmê pi, ngmênê Ninipe tpémi y:oo u dnye ny:ee ngópu. Yepê, Nê Njóna u pwo pini, lukwe díy:o a dnye dp:ee nyémí ngmê. * ⁴² Yepê, Myenté, yepê, kuwókuwó wéni ngê Sipa tpémi yi kwin ngê wamye ndyíko nmyo, mu kópu u díy:o kuughê a ndé wo, Solomon u gha kópu dyuu doon:aa ng:aang:aa dé.

* 12:31: Hipílu 6:4-6

* 12:38: Njon 6:30; 1 Kódin 1:22

* 12:40: Njóna 1:17

* 12:41: Njóna

Yepê, K:omo tpile Solomon dyámê mbêmê pi, ngmênê Sipa tpémi yi kwinq ngê chápu ngê. Yepê, Nê Solomon u pwo pini. Yepê, Lukwe díy:o dp:ee cháâcháâ nê.

⁴³ Yepê, Dyimê pywuu nmye ngmênîné kuwo. Yepê, Dini ghi n:iî ngê nmyi vy:o yéli y:oo pi ka u kmêna dpî ngm:iî kalê ngmê, yepê, yi kmêna wee dono u kwo wumê paambwi yédi, u yââyââ tédê ka wumê vwuwo yédi, dpo, Yi n:uu yââ. Yepê, U yââyââ tédê d:uuwodê pyw:ee knomomê, ⁴⁴ ye u nuw:o k:oo dpo, Kwéli nê ndê wo, y:i mênê diyédiyé. Yepê, Dini ghi n:iî ngê dpo diyé, dpo, Ngomoni k:oo nê pwii wo, kamî ngê aténgê maa pyódu, tpile dono k:oo daa tóó, u y:enê pyu daa tóó. ⁴⁵ Yepê, Wod:oo dpî lê, u pypipe mê pyudu dpî nya, n:iî knî yi l:êê ghi dmi d:ud:umbiy:e dono. Yepê, Yi kmêna wááli knî yi ngomo k:oo a kwo nyédi. Yepê, Yi pini u ya d:ud:umbiy:e dono ngê dpî pyódu, wunê ntee dpîmo a ya, mēdaa yinté. Yepê, Nmyo mye yinté dé. Yepê, Mbwudu nmyi ngópu ngmanî chaa knomomê, ye nmyi too pee mbêmê nmyi l:êê ghi dmi wanmyi ngmêê t:oo, ngmênê nmyi gha dmi daanmyi ngmêê t:oo. Yepê, U kuwó dini ghi ngê, dononi nmyi mênê a tóó, d:ud:umbiy:e ndîi ngê wa pyódu.

*

Yesu u pye ghee knî y:oo Yesu u ngwo dnye nmy:uu

Mak 3:31-35; Luukî 8:19-21

⁴⁶ Dini ghi n:iî ngê Yesu pi knî ye ngomo k:oo doo danêmbum, u pye ghee knî yi ngwo taa dniye. Pi yilî ngê ye pyodo, doo u ntââ yi ngomo k:oo daapi kee dniye. Kuwa dnya a kwo, pi knî ye yepê, U kwo vyi yó, U yi nmo a kwo, U kwo nmo danêmbum té. ⁴⁷ Wod:oo pi ngmê ngê kwo, M̄ye ghee knî kuwa ka wee, nga danêmbum u yi y:e a kwo. ⁴⁸ Yesu ngê kwo, N:uu ngmê a pye? Kwo, N:uu dé ye a mbwó yoo? ⁴⁹ Wod:oo p:uu ndiye pyu yoo yi p:uu kóopyââ kââ, yepê, K:omo tpile niye ghee knî kuwa a wee, ngmênê a yoo njini ala ngomo k:oo a kwo. ⁵⁰ Yepê, N:iî knî y:oo M:aa u nuu u kópu knî ye d:uud:uu tumo, yi yéli yi niye ghee knî.

13

Witi nt:ene u mgongo danêmbum

Mak 4:1-9; Luukî 8:4-8

¹ Yi wéni ngê Yesu ngomo k:oo a pwii wo, Nkálili Kpéni Lêê u nkígh:ê doon:aa ya. ² Pi dêpwo a ya, Yesu ka lee dniye. Yesu ka pi yilî ngê pyodo, apê, A pwo wa wó, wod:oo dinki k:oo wo wo, k:oo doon:aa ya, y:i doon:aa ndiye kígha dé. Pi yilî yi kpéni lêê u nkígh:ê dnyen:aa kwo, Yesu y:i dnyen:aa nga:ang:aa. ³ Ye doo mgongo danêmbum, kópu yilî yi nuwo y:i doon:aa kígha.

Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, ⁴ Pi ngmê witi w:uu nt:ene tédê loo, têpê mwiyé chó, witi w:uu y:i u nkwo doo dimi dé. Yepê, Witi w:uu woni dé maa p:uu mî dyimê dniye, ñmê knî y:oo mî ma tumo. ⁵ Yepê, Witi w:uu woni dé t:aanî mbêmê mî dyimê dniye, têpê mdoo kwéli dêpwo ya. Yepê, Yi witi w:uu dé limîlimî ngê pii dniye, ⁶ ngmênê dini ghi n:iî ngê kââdí ndîi yi kee wo, wod:oo pw:oo dniye, mu kópu u díy:o yi km:êê dmi têpê mênê yimi daa ghêpê dniye. ⁷ Yepê, Witi w:uu woni dé tpyé vy:o mî dyimê dniye, y:i mî pii dniye, tpyé ngê ma too. ⁸ Yepê, Witi w:uu woni dé têpê ghi mb:aa mbêmê mî dyimê dniye, y:i mî pii dniye, yi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê kaa dniye, yepê, ngy ngmê yi nkwo doo w:uu yonoy:a kele, yepê, knî mu yi nkwo doo wonoy:a

*

kele, yepê, knî m:uu yi nkwo do pyoloy:a kele. ⁹ Yepê, Kópuni nmye dî vyi, yi kópu mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:onuw:o.

Kópuni u dîy:o Yesu ye doo mgongo

Mak 4:10-12; Luukî 8:9-10

¹⁰ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu ndiye pyu yoo Yesu ka lee dniye, u kwo póo dniye, kwo, Dini ghi n:ii ngê pi knî ye nye danêmbum, lukwe dîy:o ye nye mgongo? ¹¹ Yesu ngê yepê, Chóó Lémi kóo k:oo wowo, tumu kópu ngê doo ya. Yepê, Yi tumu kópu yilî nmye wanî tpaépê dé, ngmênê kn:aa yéli ye nt:u p:uu daana a dêêdêê, ye anî mgongo. * ¹² Yepê, N:ii ngê ngópu dé dpî kpêmî dé, Chóó Lémi u kópu dyuu mb:aamb:aa ngê dpî ny:oo, yi pini ngê Chóó Lémi u kópu knî m:uu dpo w:ee. Yepê, N:ii ngê ngópu dé d:uudpî kpêmî dé, yi pini u mênê Chóó Lémi u kópu dyuu d:uudpî kee dmi, yi pini ngê lâmo dpo ngee té. ¹³ Yepê, Ye n:aa mgongo yédi, mu kópu u dîy:o k:omo tpile dpî m:uu ngmê, d:uudpî mya ngmê, dpî ny:ee ngmê, myed:uuwodê w:ee ngmê. ¹⁴ Yepê, Chóó Lémi u kópu n:ii Yisaya ngê wunê a d:êê ngê, wu yéli y:oo ala ngwo ka ntiyentiye ngmê. Yepê, Chóó Lémi ngê Yisaya ka kwo, Pi knî ye ala kópu dpî vyi ngi, yipi,

U nyêmi ngê anmyi nyêmi,
mêdaanmya a wopwe,
U mumu ngê anmyi mumu,
mêdaanmyi y:enê.

¹⁵ Kwo, Yi kópu kî yéli ye dpî vyi ngi, mu kópu u dîy:o,
yi ngwolo dmi my:oo a tóo,
nkê kpeme a pyede,
yi mbodo podo dé.

Wo daa yinté,
u mumu ngê pê mumu ngmê,
u nyêmi ngê pê nyêmi ngmê,
u wopwe ngê pêdê wopwe ngmê,
a ka pêdê diyé dmi,
pidî pyi té.

¹⁶ Yepê, Ngmênê dp:ee wunté yéli. Yepê, Chóó Lémi ngê nmyi ngwolo dmi a pywálí too, ntênê dmyi mya nè. Yepê, Chóó Lémi ngê nmyi ngópu dmi a kpêmî too, a kópu dyuu u ngwo nmye nyêmi tumo. ¹⁷ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, Yélini y:oo Chóó Lémi u komo wunê dnyimo a kapî, yoo mb:aa mye yi k:ii, u yi y:e doo kwo, Nê u kópu yilî nmî ny:ee té, my:oo m:uu té, ngmênê daa m:uu tumo, myedaa ny:ee tumo, wunê a pw:oo dniye. *

Witi nt:ene u mgongo u nt:u kópu

Mak 4:13-25; Luukî 8:11-15

¹⁸ Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Witi nt:ene u mgongo danêmbum n:ii dí kwolo, u nt:u kópu alanté. ¹⁹ Yepê, Witi w:uu woni knî maa p:uu ntee dpî dyimê dmi, nmê knî y:oo ntee dpî ma t:oo, yepê, pi woni knî yinté dé, a kópu dyuu dpî ny:ee t:oo, d:uuwodê w:ee t:oo, yi gha vy:oo d:uudpî yé t:oo, pi dono ngê yi kópu dpî t:âmo té. ²⁰⁻²¹ Yepê, Witi w:uu woni knî t:aanî mbêmê ntee dpî dyimê dmi, w:uu dpî pii dmi, límî k:ii ngê moo pw:oo dmi, yepê, pi woni knî yinté dé, dini ghi n:ii ngê a kópu dyuu dpî ny:ee ngmê, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpî pyódu, ngmênê yi kópu daa dye ghi daadîi yi

* **13:11:** 1 Kódin 4:1 * **13:17:** 1 Pita 1:10-12

gha vy:o a ya yédi. Yepê, Dini ghi n:ii ngê kn:aa yéli y:oo a kópu dyuu u l:êê díy:o a yoo adnyi kpakakpaka dé, yepê, yi yéli y:oo límí k:ii wa kpípí nê. * ²² Yepê, Witi woo woni kní tpyé ngê ntee dpí ma té, yepê, pi woni kní yinté dé, a kópu dyuu dpí ny:ee ngmê, ngmênê dyámê u tpile kní y:oo a kópu dyuu yinté dpí ma ngmê. Yepê, Yi yéli nté ndapí, tpile yilí yi p:uu a nuw:o nyédi, a p:uu daa nuw:o nyédi, yi gha vy:o a kópu dyuu nt:u d:uudpí kaalí. * ²³ Yepê, Witi woo woni kní tēpē mb:aa mbēmē yi nt:u dmi mb:aamb:aa ngē ntee dpí kaalí, yepê, pi woni kní yinté dé, a kópu ngē yi gha dmi dpí ntówo té, yi gha vy:o nt:u yinté mb:aamb:aa ngē dpí kaalí, woni kní yi mēnē yonoy:a dé, woni kní yi mēnē wonoy:a dé, woni kní yi mēnē pyoloy:a dé.

Witi yâpwo tédê u dyede u mgongo danêmbum

²⁴ Yesu ngê pi kní ye yepê, Chóó Lémi u yoo ndêndê ntee adí kaakaa, yi kópu p:uu nmye n:aa mgongo. Yepê, Pi ngmê ngê u witi yâpwo tédê ngmê yó, tēpē mwiye chó, witi w:uu y:i u nkwo doo dimi dé. ²⁵ Yepê, Mgídí vy:o dini ghi n:ii ngê pi yintómu doo dpí, pi dono ngma a loo, yi witi yâpwo tédê kn:aa yini w:uu mé yilí dyíngé, wod:oo p:o mé diyé wo. ²⁶ Yepê, Yi yini witi nipi pii dniye, nipi miye kaa dniye, yi nt:u dmi kwodonkwodo mé kele. ²⁷ Yepê, Dpodo pyu kní y:oo yâpwo tédê chóó ka kwo, Mââwe. Kwo, Nyâpwo tédê witi u mo nyi ntówo. Kwo, Kí yini w:uu anyedê pwiye dmi? ²⁸ Yepê, Pi dono ngmê ngê yinê ntówo too. Yepê, U yi u ngwo a kwo, Nê ka dpodo ndíi ngê paa pyaa we. U kwo póó dniye, Kwo, U yi nga a kwo wu yini wanmímo y:ee té? ²⁹ Yepê, Kêle, nangé y:ee té. Yepê, Dini ghi n:ii ngê wu yini woo nmyinê paapaa t:oo, witi woo yi p:uu wa kaa dmi, amyenmyinê péédí t:oo. ³⁰ Yepê, Mudny:oo kwo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê witi kpê wa kyopwo, a dpodo pyu kní ye waní vyí, yenê, Wu yini woo mwiye dpo châpwo tóó, dmi dpí kê tóó, ndiya dpí kée tóó. Yenê, Witi woo kuwó dpo châpwo tóó, w:uu péé a ngomo k:oo dpo núw:w:oo tóó. *

Kwee u mgongo danêmbum

Mak 4:30-32; Luukí 13:18-19

³¹⁻³² Yesu ngê pi kní ye mgongo m:uu kwólu, yepê, Kwee ntee dpí k:aa, Chóó Lémi u yoo yinté yilí ngê amí pyódu. Yepê, K:omo tpile kwee pii tp:oo daa ndíi ngê wunê kwo yédi, ngmênê dini ghi n:ii ngê yi nkwodo dpí kee, dpí tîpítîpí mb:anê, pywápê ye ya yédi.

Yis u mgongo danêmbum

Luukí 13:20-21

³³ Yesu ngê pi kní ye mgongo m:uu kwólu, yepê, Mbídedí nk:êêní tédê pyââ ngê yis kní tp:oo dpo ngí, k:omo tpile kpo ndíi u mēnê dpí yé, ngmênê u kuwó dini ghi ngê kpo yintómu dpí mbó.

Yesu pi kní ye u ngwo dpímo mgongo, yi kópu u kn:ââ

Mak 4:33-34

³⁴ Yi kópu kní yi p:uu Yesu pi kní ye doo mgongo. Kópu módó ye daangmê pyu. Dye ghi yintómu ye dpímo mgongo. ³⁵ Kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê ngê wunê a d:êê ngê, Yesu ngê u ngwo ntiye ngê. Yi kópu ala.

Pi kní ye aní mgongo.

Kópuni ye aní vyi té, ngmee u kópu dé,

Chóó Lémi ngê dini ghi n:ii ngê dyámê pé mwo a l:âmo ngê,

* **13:20-21:** Kílosa 2:7 * **13:22:** Luukí 12:16-21; 1 Tim 6:9-10,17 * **13:30:** Mát 3:12; Tpyuu 14:14-20

yi ngwo a ngmo too.

Yâpwo tédê dyede u mgongo u kakê mê chámêchámê

³⁶ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yoo a kuwo ngê, ngomo k:oo mê kee wo. P:uu ndiye pyu yoo u kuwó ghê dniye, kwo, Yâpwo tédê dyede p:uu mgongoni ye chi kwolo, u nt:u lukwe? ³⁷ Yesu ngê yepê, A chóó nê yâpwo tédê chóó, ³⁸ a yâpwo tédê u nt:u kópu, dyámê pê. Yepê, Witi woo dé yi nt:u kópu, yélini a yoo vy:o a wee, wu yini woo dé yi nt:u kópu, mgídi u yoo. * ³⁹ Yepê, Pi dono, n:ii ngê wu yini w:uu mí ntówo too, u pi Setan. Yepê, Wéni n:ii ngê witi kpê dpí kyopwo, u nt:u kópu kuwókuwó wéni. Yepê, Dpodo pyu yoo yi nt:u kópu enjel yoo. ⁴⁰ Dpodo pyu kní y:oo wu yini woo dmi ndiya ntee dpí kée t:oo, kuwókuwó wéni ngê yinté kópu angmê pyódu. * ⁴¹ Yepê, A enjel yoo dyámê wope wope yinté wanê dy:ââ té, yoo dono wa a ngí t:oo, ndiya wa kée t:oo. Yepê, N:ii kní y:oo u yi adí kwo, Nê u yoo nmí dyênê, yi yéli amyedê ngí t:oo, ndiya amyé kée t:oo. ⁴² Y:i adnyin:aa mbê, yi kpéngi ti dmi kelekele adnyin:aa paa. ⁴³ Yepê, Yi ngwo a yoo M:aa kóó k:oo waní kââ. Yepê, Kââdi ntee a pil:apil:a yédi, mgídi u ménê daa ya yédi, a yoo mye yinté, dyâape yi p:uu daadin:aa ya. *

Kópu mb:aa u pyw:êmi u mgongo danêmbum dé

⁴⁴ Yesu ngê yepê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo, yi kópu ndíi kópu. Yepê, Dyámê mbê mê kópu yilí yintómu tédê kópu dé. Yepê, Yi kópu p:uu n:aa mgongo. Yepê, Pi ngmê, kn:aa pini u têpê ghi mbê mê doon:aa dpodo, nkól y:i ngmêminê pyw:ângo. Yepê, U lama doo ya, nkól u pywuu pââ ndíi, yi têpê ghi u ménê kní m:uu ka kwo. Yepê, U gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê pyodo, apê, A tpile yilí yintómu mwo p:aa dé, pi kní ye y:ee too, u kwo pwila tumo, yi ndapí ngê yi têpê ghi u ngwo mí pwila ngê, nkól mê yilí y:i a pyw:ângo, u ndapí ndíi ngê u ngwo pyodo.

⁴⁵ Yepê, Yinté kópu m:uu ala. Yepê, Pi ngmê, moodo kpapê pi kní ye dpímon:aa pywupwi dé, ndáápi kní y:oo u nkwo u kwo dnyimo pywupwi dé. ⁴⁶ Yepê, Dini ghi n:ii ngê moodo kpapê pââ ndíi ngma a pyw:ângo, u gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê pyodo, apê, A tpile yilí yintómu mwo p:aa dé, pi kní ye y:ee too, u kwo pwila tumo, yi ndapí ngê yi moodo kpapê pââ ndíi u ngwo pwila ngê.

Pwoo u dyimê pywuu

⁴⁷ Yesu ngê yepê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu dyimê pywuu nmye ngmêminê kuwo. Yepê, Vyuwó tédê pwoo k:oo te dyêédí daa ngmídi dpo ghíi. ⁴⁸ Yepê, Pi kní y:oo te mb:aa a myeme tumo, n:ii mb:aamb:aa dé nee k:oo dpí ché t:oo, n:ii dono dé dpí kée t:oo. ⁴⁹ Yepê, Kuwókuwó wéni ngê mye yinté kópu ayi pyódu, enjel kní y:oo yoo yinté amí mya ngmê, n:ii mb:aamb:aa dé Chóó Lémi kóó k:oo wa kaa t:oo, ⁵⁰ n:ii dono dé ndiya wa kée t:oo. Yepê, Y:i adnyin:aa mbê, yi kpéngi ti dmi kelekele adnyin:aa paa.

Yesu ngê kópu mbwee kópu kamí yi p:uu kópuni vuu

⁵¹ Yesu p:uu ndiye pyu kní ye póó wo, yepê, Yi kópu yilí dmyinê w:ee t:oo? Kwo, Nyââ. ⁵² Yepê, N:ii u lama Chóó Lémi u kópu dyuu mbwee mb:aamb:aa ngê a kwo, a yoo vy:o myoo ghê, a p:uu a ndiye yédi, yi pini u ndiye tédê miyó. Yepê, Yoo yi wátiwáti tédê kópu mbwee dpo ngí té, pi kní ye dpí vyi té, kópu

* **13:38:** Mát 25:31-46; 1 Kódin 3:9

* **13:40:** Tpyuu 14:17-20

* **13:43:** Tpyuu 14:14-16

kamî myedo ngî té, pi knî ye myoo vyi té. Yepê, Kópu dyuu mb:aa yila, tpileni u pywuu ndîi, mye yinté kópu dyuu.

Yesu u ngwo mb:ii ngópu, Nasalet

Mak 6:1-6; Luukî 4:16-30

⁵³ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê pi knî ye mgongo a kêli ngê, yi p:aani a kuwo ngê, ⁵⁴ p:aani n:ii a kaa wo y:i mê diyé wo, Nasalet. Yi pi knî ye ngêpê ngomo k:oo doon:aa dêêpî. Dêêpî kópuni ye vyi too, yi nyepênepê u kópu ngê pyaa dniye, noko yepê, Kî kópu yilî anyi wunê ng:êênî té? Noko yepê, Mumdoo mbwudu yilî mye chapî ngê? ⁵⁵ Noko yepê, Kî daa pi ngmê. Noko yepê, Ngomo wuwó pyu tp:oo, u pye u pi Méli, Njems Njósép Saimon Saimon Njudas yi mbwó. ⁵⁶ Noko yepê, U tídê yoo yintómu al:ii ka pyede. Noko yepê, Yi kópu yilî anyi m:iiwunê ng:êênî? ⁵⁷ Yi kópu u l:êê díy:o Yesu mb:ii ngópu. Yesu ngê yepê, Chóó Lémi u komo kapî pyu kn:aa p:aani dp:uu châpu ngmê, ngmênê u p:o tpémi y:oo d:uudpî châpu ngmê, ngmênêni knî y:oo myed:uudpî châpu ngmê. ⁵⁸ Yesu ngê mbwudu yilî y:i daa chópu, mu kópu u díy:o u kwo dédnye kêlîmî.

14

Antipas Helodi ngê Njon Baptist u ngwo vyâ

Mak 6:14-29; Luukî 9:7-9

¹ Yi dini ghi ngê Nkálili tpémi yi king ngê Yesu u pi yi nyongo. Yi king u pi Antipas Helodi. ² Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu kópu dyuu yi nyongo, u dpodo pyu knî ye yepê, Na a ka Njon Baptist mëyedê pyidu. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o mbwudu yilî a chapî ngê. Yi kópu ye vyu, mu kópu u díy:o Njon Baptist mbwámê mwiyé a châpwo, u nuw:onuw:w o u kópu ngê u ngwo pyodo. Yi danêmbum ala. ³⁻⁴ Mwiyémwiyé, Antipas Helodi ngê u mbwó Pilipi u kpâm t:âmo ngê, yi pyópu u pi Helodiyas. Yi kópu Njon ngê Antipas ka dpîmo kwódukwódu. Yi kwódu yé u l:êê díy:o Antipas ngê Njon mbwa k:oo kmungo. ⁵ U yi u ngwo doo kwo, Njon ní vy:a, ngmênê ghêli daa vyâ. Apê, Wanî vya knomomê, ye Nju tpémi y:oo u nkwo wa vya nê. Apê, Yinê ye pi mb:aa, Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê.

⁶ Antipas Helodi u taataa u wo dini ghi n:ii ngê dyimê wo, chóó u l:êê díy:o naa ndîi ngmê kpo, mâawe ndîi yoo a danê ngê. Yi náali têtê Helodiyas tp:oo módó yi ngópu doo ndens. Yi dmââdí kwodo mb:aa, mâawe yoo a pwaa too, ⁷ wod:oo Antipas u kwo kpaawo, kwo, Lukwe u yi nga ngma a kwo? Kwo, Ntémwi u pi a ka nye tpapê, yi ntémwi nga nîné kuwo. ⁸ Yi dmââdí u pye ngê yi dmââdí ka kópuni vyu, Antipas ka u nkwo vyu, kwo, Njon Baptist mbodo ala ngwo nmoko yedê a ka a kî. ⁹ Wod:oo king u gha dono ngê pyodo, ngmênê doo u ntâa wépi daapî puwâ, mu kópu u díy:o yi kópu pi yilî yi ngîma vyu, mye kpaawo. ¹⁰ Yi kópu u l:êê díy:o lede ngmê dy:ââ ngê, kwo, Njon Baptist mbwámê nyinê chepwe, mbodo dpo núw:e. Wod:oo yi lede mbwa k:oo loo, Njon Baptist mbwámê mîné châpwo, ¹¹ mbodo nmoko yedê a kââ, núwo, yi kwodo ka mí y:ângo, wod:oo yi kwodo ngê u pye ka u nkwo mí y:ângo.

¹² Njon p:uu ndiye pyu yoo lee dniye, Njon ntóó mîné ngî ngópu, mí kmênê ngópu, u kuwó dini ghi ngê Yesu ka mdoo u nkwo núw:o ngópu.

Yesu ngê pi limo yono yono y:a u ngwo mbono ngê

Mak 6:30-44; Luukî 9:10-17; Njon 6:1-14

¹³ Antipas Helodi ngê Yesu p:uu kópuni vvu, yi kópu Yesu ngê dini ghi n:ii ngê nyongo, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii yi p:aani a kuwo ngópu, dinki k:oo wo dniye, pi kwéli dêpwo a ya, yi mo yi mí tee dniye. Dini ghi n:ii ngê pi kní y:oo ny:ee ngópu, apê, Yesu p:uu y:oo kada kêdê y:ee ngmê, wod:oo pi yilí y:oo yi p:aa a kuwo tumo, kada a y:ee ngópu, yélí maa kalé ngópu, Yesu u kada mwiyé mî taa dniye. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngê Yesu dinki k:oo a ghay wo, yoo ndíi yi módu, u kwo ch:anê dniye, pwopwopwopwe n:ii yi vy:o dnye kwo, pyi too.

¹⁵ Kââdí dini ghi n:ii ngê daa kêmakêma doo wupwo, p:uu ndiye pyu yoo u kwo lee dniye, kwo, Kââdí daa kêmakêma a wupwo, daa p:o nmo pyede. Kwo, Kí yéli dy:ââ té, p:aani p:aani dny:oon:aa nté pywupwi. ¹⁶ Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o waní dy:ââ té. Yepê, Nmyi chóó nté pee kní ye ngmê y:ee yó. ¹⁷ Kwo, Doo u ntââ. Kwo, Yi ntoo ntini nmí ngópu daa tóó. Kwo, Mbídédi tp:oo limi, te miyó nmí ngópu ka pyede, mê ntini daamo a tóó. ¹⁸ Yesu ngê yepê, A ka a íu:w:o tóó. ¹⁹ Pi kní ye yepê, Mbiye mbêmê mbwódo yaa dmyeno, wod:oo mbwódo yaa dniye. Yesu ngê mbídédi limi kní a ngí too, te dê myedê ngí doo, mbóó p:uu vvu wo, Chóó Lémi yi l:êê díy:o kwuno ngê, mbídédi pwaa too, te dê nye pwaa doo, p:uu ndiye pyu kní ye y:ee too, pi kní ye u nkwo y:ee tumo. ²⁰ Pi yintómu doo kmaapí, yi ghê dmi a kee wo. Nté kmono n:ii mí kê wo, Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo péé y:a mê miyó mê ntówo ngópu. ²¹ Yélini y:i doo kmaapí yintómu limo yono yono y:a. Mââ yoo yedê kp:aa tumo, ngmênê pyââ yoo, tp:ee dmââdíma yi k:ii, dêpê kp:aa tumo.

Yesu kpé lêê u kwo u ngwo doo paa

Mak 6:45-52; Njon 6:15-21

²² Kmaapí u kuwó dini ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Dinki k:oo wo dmyeno, mwada kpéni pee a kada dmyinê kwo. ²³ Yi kuwó yoo yi p:o p:o dy:ââ too, u mo doo ya, mbu mbêmê kee wo, yi doon:aa ngêpê. Mgídi yi u ngwo a ghay wo. ²⁴ Yi ngwo dinki kpé lêê íukníníukníní u kwo doon:aa mbêpê. Yópu yi kêpa doo a wupe, vuywó vy:o dnya a vyile. ²⁵ Mw:aamw:aa Yesu ngê yi kéli ghi a kuwo ngê, kpé mbêmê paa kn:ââ chópu, p:uu ndiye pyu kní ye doo lèpi. ²⁶ Dini ghi n:ii ngê p:uu ndiye pyu kní y:oo m:uu ngópu, apê, Kpé mbêmê lukwe kíyedê pwiyé kní? Apê, Kmêna? Apê, Mbwee? Ghê yi mênê ghipé wo, nkíngê ngê y:ay:a pwiyé dniye. ²⁷ Yesu ngê yepê, Namê nkíngê, Ala nê. ²⁸ Pita ngê kwo, Mumdoo nyi nmí Lémi knomomê, ye u ntââ nga waní lê? ²⁹ Yesu ngê kwo, A pwiyé. Wod:oo Pita dinki k:oo ghay wo, u yi u ngwo doo kwo, Kpé mbêmê ní paa, Yesu ka u ngwo ní lê. ³⁰ Ngmênê dini ghi n:ii ngê vuywó ndíi yi m:uu too, nkíngê mbê wo, kpé lêê u mênê doo a wupwo, Yesu ka ka wo, kwo, A Lémi, anyi ngee nédi. ³¹ Yi ngwo Yesu kwulo kele, dpodobiy:ee mgímí ngê, kwo, Ngélimí tédê. Kwo, Lukwe díy:o dnyinté a ka nyinê kélímí. ³² Wod:oo dinki k:oo mê wo knopwo, yópu machedê ngê mê pyodo. ³³ Yélini dinki k:oo dnye kwo Yesu ka yi yi mbodo dmi ngê k:ame ghê dniye, kwo, Nyi Chóó Lémi Tp:oo, ndéndê ngê nmí pwo nye tóó.

Yesu ngê pwopwopwopwe u ngwo doo pyipyi dé, Nkenesadet

Mak 6:53-56

³⁴ Dini ghi n:ii ngê kpé lêê ngmêê ngópu, Nkenesadet mí tee dniye, dinki lyoko a kuwo ngópu, ³⁵ wod:oo pi kní y:oo Yesu yi mya ngópu, pi kní ngmê p:aani p:aani dy:ââ tumo, yepê, Mbii pyu yintómu Yesu ka a pwiyé dniye. Wod:oo mbii pyu yilí Yesu ka dnya a néne dé, ³⁶ Yesu ka dnye nkêpê, kópu, K:omo tpile mbii pyu woni kní yi pwo ngêê dê daanyi yé dê, ngmênê u ntââ

ngmîdí kwódo p:uu kêê a yiyé ngmê, yed:oo a pyiyépyiyé té. N:ii knî y:oo Yesu u kpîdí kwódo p:uu kêê a t:ee ngópu, yintómu pyiyé dniye.

15

Nju tpémi yi chóó yi dêêpî kópu dyuu

Mak 7:1-13

¹Pádisi knî ngmê, dêêpî pyu ngmê knî yi k:ii Njedusalem a ndê dniye, Nkálili Wee u kwo Yesu ka lee dniye, ²kwo, Lukwe díy:o m:uu ndiye pyu knî y:oo nmî kn:ââ yoo yi dêêpî kópu dyuu daa cháâcháâ tumo. Kwo, Dini ghi n:ii ngê kmaapî tédê dpî yaa dmi, yi kêê dmi mwiyé d:uudpî ghêê t:oo. ³Yesu ngê yepê, Chóó Lémi ngê yi dêêpî kópu dêpê vyu, pi knî y:oo yi chóó y:oo néti ngópu. Yepê, Kópu u nkwo nmye ngmêngîni póó. Yepê, Lukwe díy:o Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu woni nmyi kéé tumo, nmyi chóó nmyi dêêpî kópu dyuu nmyinê ngî tumo. ⁴Yepê, Mósisi ngê Chóó Lémi u kópu alanté a d:êê ngê, apê, Nmyi pye mî dmyinê cháâcháâ dé. Yepê, Ala kópu mye d:êê ngê, apê, N:ii ngê kópu dono u pye mî yi p:uu dê vyi knomomê, yi pini dpî vya yó. ⁵Yepê, Mósisi ngê yi kópu d:êê ngê, ngmênê nmyi kópu u mo. Yepê, Dyimê pyuwu nmye ngmênê kuwo. Yepê, Pi ngmê u pye mî ye wa a tpêpwo knomomê, mbodo l:ámo límî k:ii wa ngêpa, yewo, Tpileni dpo pí:d:a kê, Chóó Lémi ka waní y:oo, yewo, yi tpile dpo mēdaani kê. Yepê, K:omo tpile yi pini u nuw:o kópu mb:aamb:aa ngê moo pyódu, u yi u ngwo adí kwo, Niye M:aa ye yi tpile nî y:oo, yepê, ngmênê yi pini ka yi kópu nmye kwódukwódu ngópu, u kwo nmye tpapê ngópu, kwonmyimo, Ye tpile mye mî ye daanyi y:oo, mu kópu u díy:o ñyóó nyi vyu, Chóó Lémi u nêni. Yepê, Pi knî ye yi pye mî cháâcháâ, tédê kópu ngê nmyi pyódu ngópu. ⁶Yepê, Chóó Lémi u kópu dyuu yinté nmyi kéé ngópu, nmyi chóó nmyi kópu dyuu nmyinê ngî ngópu. ⁷Yepê, Nmyi komo knî y:oo Chóó Lémi módó nmye chaa kîgha ngópu, ngmênê nmyi nuw:o dmi dono dé. Yepê, Dini ghi n:ii ngê Yisaya wunê nmyi p:uu doo a d:êê, ndêndê ngê dêpê kn:aadi ngê. Yepê, Chóó Lémi u kópu dyuu alanté a d:êê ngê, apê,

⁸Kî yéli y:oo yi komo ngê wunê chaa kîgha noo, ngmênê yi gha dmi kuughê a ka wunê pyede.

⁹Apê, Daa ndêndê ngê wunê chaa kîgha noo,

mu kópu u díy:o yi chóó yi nuw:o ngê

pi knî ye a komo dpî kaa ngmê,

yi chóó yi dêêpî kópu ngê

pi knî ye a dêêpî nyédi.

Kópuni u l:êê díy:o Chóó Lémi ka pi tupwótupwó ngê dpî pyódu

Mak 7:14-23

¹⁰Yesu ngê yoo a danê ngê, yepê, Kópu nmye ngmên:aa tpapê, dpî ny:ee yó, myedo w:ee yó. ¹¹Yepê, Tpileni pi u mênê dpî ghîi, doo u ntáá yi tpile ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê daawa pyódu. Yepê, Kêle. Yepê, Kópuni pi u kwo dpo pwii, yi kópu ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê yinê dpî pyódu.*

¹²Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yoo a kuwo ngê, p:uu ndiye pyu yoo u kwo lee dniye, kwo, Lama daa tóó, kópuni pi knî ye chi vyi, Pádisi knî ye daa yi nuu u kópu ngê dê pyódu. ¹³Wod:oo Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólú, yepê, M:aa u myángo vy:o yini n:ii M:aa ngê daa ntówo, díyo wa kp:anê té. ¹⁴Yepê, Pádisi yoo

* 15:11: Mát 12:34

yi p:uu nuw:o ngê kêê nangê t:oo. Yepê, K:omo kada pini yoo, my:oo a pyede. Yepê, Ngwolokopwe kwulo pini n:ii a ya yédi, yi pini ngwolokopwe ngê adi ya knomomê, ye maa wa kn:aadi ngmê, dnyinté ghê amí dyimê kní. * 15 Pita ngê kwo, Mgongoni pi kní ye chi kwolo, u kakê mê nmo chámê ngi. 16 Yesu ngê yepê, Nmyo wu yéli yi pénta dé? 17 Yepê, Mumdoó yi kópu myedmy:oo w:ee ngópu? Yepê, Ntini n:ii pi u ménê dpí ghíi, doo u ntâa yi ntini ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê daawa pyódu, yepê, mu kópu u díy:o doo u nuw:o ménê dpí lê, ngmê nê km:oo ménê dpí lê, yepê, u kuwó dini ghi ngê yi ntini moon:aa yé. 18 Yepê, Kópuni pi u kwo wunê pyuwúwopyuwúwó yédi, yi kópu ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê yinê dpí pyódu, 19 yepê, mu kópu u díy:o pini n:ii u nuw:o u ménê nuw:o ghi dono a pyuwúwopyuwúwó nyédi, yepê, u kuwó dini ghi ngê yi pini ngê kópu dono yilí dpí d:uu, yepê, pi dpí vy:a, pi u kuwó dpí pwiyé, a pyââ ti yédi, a kpaá yédi, k:omodanê mbêmê pi u pi a dyede too, kóté tédê módó myoo ndyíko té. * 20 Yepê, Yi kópu kní y:oo Chóó Lémi ka pi tupwótupwó ngê yinê dpí pyódu ngmê, ngmê n:ii ngê Pádisi yoo yi kópu dyuu daa cháâcháâ ngê, kóó dé mwiyé d:uudpí ghêê dé, kmaapí tédê u ngwo dpí yââ, yi kópu ngê Chóó Lémi ka pi tupwótupwó ngê d:uudpí pyódu.

Pyââ ngmê u danêmbum, Yesu ka ndêndê ngê dpímo kêlímí
Mak 7:24-30

21 Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii, Nju tpémi yi dyámê pee a kuwo ngópu, Ntii Pââ Ndíi u kéténi mí lee dniye, Taiya p:aani dé Saidon yi wee dé yi kwo mí taa dniye. 22 Kenan pyââ ngmê ye a loo. Yi pyópu daa Nju pyââ, ngmê Yesu ka kwo, A lémi, Dépidi ntee pini, u ntâa nga wani ch:anê. Kwo, A tp:ee módó ngê u kmêna ngma a kwo, u dono yilí wunê vyími ngê. 23 Ngmê Yesu ngê kópu u kwo daa vvu. U kuwó dini ghi ngê p:uu ndiye pyu kní y:oo kwo, Mwada y:i dy:ââ ngi. Kwo, Mb:uu kíyedê yâmuyâmu nmo. 24 Yesu ngê yepê, Yisiléli tpémi y:oo yi Lémi ndêndê u maa kédê kn:aadi ngmê. Yepê, Yi diyédiyé kígha u l:êê díy:o M:aa ngê al:ii a dy:ââ noo, daa kn:aa yéli yi l:êê díy:o nê loo. 25 Wod:oo yi pyópu Yesu ka yu mbodo dé y:e k:ame u kwo ghê wo, kwo, A lémi, ngee nédi. 26 Yesu ngê kwo, Tp:ee u nté n:êê ntee daanyiné ngí, w:ââ ka daanyi y:oo, kwo, yinté kn:aa yéli daangmaní ngee, kwo, Nju tpémi mwiyé n:aa ngêêpi té. 27 Yi pyópu ngê kwo, Nyââ, a lémi. Kwo, Ndé kópu. Kwo, Ngmê nê kmaapí tédê w:ââ kní y:oo nté kmono ntee a pípi tumo, kwo, kópuni u pi nga dí vyi, mye yinté, kwo, yi kópu nga daa ndíi kópu, nga myedaa dpodo ndíi. 28 Wod:oo Yesu ngê yi pyópu ka kwo, Ntêne a ka cha kêlímí mb:anê. Kwo, Kópuni u yi nga a kwo, yinté pyaa we. Vyílo yi dini ghi ngê tp:oo módó u mbii machedê ngê a pyodo.

Yesu ngê pi yilí u ngwo pyi ngê
Mak 7:31-37

29 U kuwó dini ghi ngê Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii, yi p:aani mède kuwo ngópu, P:aa Y:a Kní yi wee kní yi kwo máádi mí kalé ngópu, Nkálili Kpéni Léê u nkígh:ê mí taa dniye. Mbu ngmê mbêmê kee dniye, y:i mbwódo mí yaa dniye. 30 Pi yilí tp:oo témi tap y:i ye a loo. Ngópuch:anê yilí Yesu ka núw:o tumo, kní ngmê yi yu kwolo ngmê dé, kní ngmê yi kêê kwolo ngmê dé, kní ngmê yi ngwolo kopwe dé, kní ngmê kní y:oo dnye dédnye kígha. Mbií pyu mé yilí u kwo myedê núw:o tumo. Yi ngópuch:anê yoo yintómu Yesu u kéma ngmêngmênté dnyen:aa kapí dé, yintómu pyi too. 31 Yélini y:oo

* 15:14: Mát 23:16,24; Luukí 6:39; Lóma 2:19 * 15:19: Nkal 5:19-21

yi ngópuch:anê yoo núw:o tumo, yi nyepênyepê u kópu ngê pyodo, apê, Yélini dèdnyimo danêmbum, mêka danêmbum té, apê, yélini yi kêê kwolo ngmê dé, kêdê wáti té, apê, yélini dèdnyimo m:ii, mêka m:ii té, apê, yélini dèdnyimo vyuwo, yéli mêka y:enê ngmê. Noko yepê, Yisiléli tpémi yi yâpwo ngê mbwudu yilí kêdê chaa. Wod:oo dnye chaa kígha.

Yesu ngê pi podo yono yono y:a u ngwo mbono ngê

Mak 8:1-10

³² U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu yoo a danê ngê, yepê, Kí yéli a ka atédê ch:anê dmi, mu kópu u díy:o wo pyile a p:uu kêdê chedê ngmê, yi nté kím:ya chedê ngmê. Yepê, U ya a nga daa kwo, Dómudómu ní dy:ââ té, mu kópu u díy:o maa p:uu yi gha l:âmo dmi awêde wunê ngêpangêpa. ³³ P:uu ndiye pyu kní y:oo kwo, Daa p:o nmo pyede. Kwo, Yintoo yéli yi ntââ ntini ló y:i anmo pyw:oo? ³⁴ Yesu ngê yepê, Mbídédi nmyi ngópu yémi a kwo? Kwo, Pyudu. Kwo, Te tp:oo kní myooka tóó. ³⁵ Yesu ngê yi yéli ye yepê, Mbwódo yaa dmyeno, wod:oo mbwódo yaa dnyiye. ³⁶ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê mbídédi pyudu kní a ngí too, te tp:oo kní myedê ngí too, Chóó Lémi yi l:êê díy:o kwuno ngê, pwaa too, p:uu ndiye pyu kní ye y:ee too, pi kní ye u nkwo y:ee tumo. ³⁷ Pi yintómu doo kmaapí, yi ghê dmi a kee wo. Nté kmono n:ii mí kè wo, Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo péé pyudu mê ntówo ngópu. ³⁸ Yélini y:i doo kmaapí, yintómu podo yono yono y:a. Mââ yoo yedê kp:aa tumo, ngmênê pyââ yoo, tp:ee dmââdima yi k:ii, dêpê kp:aa tumo.

³⁹ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê yi yéli yi p:o yi p:o mê dy:ââ too, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii dinki k:oo wo dnyiye, Makadan Wee u kwo mí tee dnyiye.

16

Kada pini kní y:oo Yesu u ngwo dnya a tókótókó

Mak 8:11-13; Luukí 12:54-56; 11:29-32

¹ Wo ngmê ngê Pádisi yoo Sadyusi yoo Yesu ka kní ngma a loo. U yi y:e doo kwo, Yesu nmo tókó. Alanté dnye nuw:o, apê, Pini n:ii nmo t:âât:ââ kí pini wo vyílo, ye Chóó Lémi ngê u l:êê díy:o mbwudu ngmêpaa chaa. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu ka kwo, Mââwe, u yi nmo a kwo, Mbwudu nmí ngópu ngmê chépi. ² Yesu ngê yepê, Kââdí dini ghi n:ii ngê dpí ghíi, ala kópu nmye tpapê ngópu, nye, Mbu vyuwo kpêm kêdê d:ii, mââ kââdí y:ay:a wa pwiyé. ³ Yepê, Dini ghi n:ii ngê nkali nmye mumu ngópu, ala kópu nmye tpapê ngópu, nye, Nkali ngmêka kwo, daa kêmakéma tpii wunê ghayghay. Yepê, Lukwe díy:o my:oo nmye pyede. Yepê, Kópuni mbóó p:uu nmye mumu tumo, mb:aamb:aa ngê nmyinê wopwe tumo, ngmênê kópuni n:aa d:uud:uu too, lukwe díy:o dênmyinê wopwe t:oo. Yepê, Lukwe díy:o dp:ee myeme nê. ⁴ Yepê, Nmyo yoo dono, Chóó Lémi dnyinté nmyi lama a tóó. Yepê, Yinté kópu nmyi ngópu daangmani d:uu, ngmênê díyo kópu ndíi mu ngmídi wanmyi m:uu ngmê. Yepê, Kópuni Njóna ngê a pyodo, yinté kópu díyo a nga ngmêwa pyódu. Wod:oo yi yéli a kuwo ngê. *

Yesu yis p:uu u ngwo doo mgongo

Mak 8:14-21

⁵ Yesu, p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii, dinki k:oo wo dnyiye, kpé lèê mwada pee dnye lèpi. Dini ghi n:ii ngê mí tee dnyiye, Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo mbídédi

* 16:1: Mát 12:38; Njon 6:30 * 16:4: Mát 12:39-40; Luukí 11:29

yimí nuw:o kalê ngópu, noko yepê, Mbídédí pi doo núwo. ⁶ Yesu ngê yepê, Nmye dmyina a vyyuwo. Yepê, Pádisi yoo Sadyusi yoo yi yis ngê kíngí dyênê nmyo. ⁷ Wod:oo yi kópu p:uu noko dnye danê, noko yepê, Wu kópu kédê vyi, mu kópu u díy:o mbídédí nmí ngópu daa kwo. ⁸ Kópuni dnye tpaépê dé, Yesu ngê a w:ee too, yepê, Lukwe díy:o ala kópu nmye tpaépê ngmê, Mbídédí nmí ngópu daa kwo. Yepê, Lukwe díy:o dnyinté a ka nmye kélímí té. ⁹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê pi yilí ní mbono ngê, yepê, mumdooyi kópu dmyongé w:ee ngópu? Yepê, Dini ghi n:ii ngê mbídédí limi kní muní pwaá too, pi limo yono yono y:a u ngwo muní mbono too, yepê, nté kmono péé yémi nmyi ntówo ngópu? ¹⁰ Yepê, Dini ghi n:ii ngê mbídédí pyudu kní mummy:aa pwaá too, pi podo yono yono y:a u ngwo muy:aa mbono too, yepê, nté kmono péé yémi nmyi ntówo ngópu? ¹¹ Yepê, Lukwe díy:o dmyongé w:ee ngópu. Yepê, Dómu ngê daawa ngee nmo. Yepê, Daa mbídédí p:uu nmye n:aa mgongo. Yepê, Nmye dmyina a vyyuwo. Yepê, Pádisi yoo Sadyusi yoo yi yis ngê kíngí dyênê nmyo. ¹² Yi ngwo p:uu ndiye pyu kní y:oo yi mgongo mîné w:ee ngópu, apê, Daa mbídédí nk:éêní u yis p:uu nmo a mgongo. Apê, Pádisi yoo Sadyusi yoo yi kópu dyuu p:uu nmo a mgongo.

Pita ngê Yesu p:uu kópuni vyyu

Mak 8:27-30; Luukí 9:18-21

¹³ Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii, kada a y:ee ngópu, Sisadiya Pilipay wee u kwo lee dnye, wod:oo Yesu p:uu ndiye pyu kní ye póó wo, yepê, Pi kní ye yinê ye nê n:uu? ¹⁴ Kwo, Ngmê kní y:oo alanté a tpaépê ngmê, Nyi Njon Baptist. Kwo, Ngmê kní y:oo alanté a tpaépê ngmê, apu, Nyi Ilacha. Kwo, Ngmê kní y:oo alanté a tpaépê ngmê, apu, Nyi Njedímaiya. Kwo, Ngmê kní y:oo alanté a tpaépê ngmê, apu, N:ii kní y:oo Chóó Lémi u komo wunê dnyimo a kapí, ngmêkêda pyidu, nyi vyílo. ¹⁵ Yesu u nkwo ye póó wo, yepê, Nmyinê nmye nê n:uu? ¹⁶ Pita ngê kwo, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, nmí Mbwámé ngê a pyódu ngê, nyi vyílo. Kwo, Yápwoni ghê a t:a, nyi Tp:oo. ¹⁷ Yesu ngê kwo, Saimon, Njóna tp:oo. Kwo, M:aa ngê ndéndé ngê da ngee ngí. Kwo, Yi kópu daa nyóó nyinê w:ee ngê, daa pi ngê nga yinê mye vyyu, kwo, M:aa ngê yinê nga da vyi. ¹⁸ Kwo, Kópu nga ngmên:aa tpaépê. Kwo, Chêépí kpiyé páá ndíi ntee a kwo, nyi yinté tpile. Kwo, T:ââ ngê d:uuwodé y:oo, myed:uudpí ghêde kwolo. Kwo, Yinté a yoo kamí yi kn:ââ ngê dí pyódu ngí. Kwo, Kópuni u l:êé díy:o waní dy:ââ nmyo, yi kópu anmyin:aa d:uud:uu. Kwo, Setan u yoo kní y:oo nmyi maa dmi daawa nkoko ngmê, wa dêé dmi, yi pwo wanmyi lee dmi. * ¹⁹ Kwo, A yoo yi tpii kââ dmi ngêê yedê waní yé, a ngomo u kii típí ngêê yedê amy:aa yé. Kwo, M:aa u pono mb:aamb:aa ngê anyin:aa vyápê. Kwo, Kópuni dyámé mbémé pi kní ye anyinê kwódu, M:aa ngê ye amyedê kwódu. Kwo, Kópuni dyámé mbémé pi kní ye daanyi kwódu, M:aa ngê ye myedaawa a kwódu.

²⁰ U kwódu dini ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Pi kní ye nangé vyi, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, n:ii nmo t:âât:ââ, yi pini wunê kí ta.

Yesu p:uu ndiye pyu kní ye u pwopwo p:uu u ngwo ye doo dané

Mak 8:30-9:1; Luukí 9:22-27

²¹ Yi ngwo dini ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye u pwopwo p:uu dané u kn:ââ chópu. Yepê, Dpodoni M:aa ngê a ka a kpo, doo u ntââ u wépi daaní puwá. Yepê, Díyo Njedusalem wanmí lee dmi, y:i nmí kada pini kní y:oo wamí

* **16:18:** Njon 1:42; 1 Kódin 3:11; Nkal 2:6-9; Epeso 2:20

mb:ii nê. Yepê, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo wa mb:ii nê, dêêpí pyu kní y:oo wamye mb:ii nê. Yepê, Dono kópu yilí a nga wa d:uu ngmê, wa vya nê, wo pyoloni ngê amênê pyidu. ²² Wod:oo Pita ngê Yesu u mo kuwa ñuwo, kwo, A Lémi. Kwo, Ye kópu kidimê tpaépê. Kwo, Chóó Lémi ka wanyinê ch:anê. Kwo, Yinté nga daawa pyódu. ²³ Ngmênê Yesu yi diyé wo, Pita ka kwo, A nkígh:ê a yumwe. Kwo, Nyi Setan ntee pini. Kwo, Kn:aa máadi p:uu anyi kapí nê. Kwo, Daa Chóó Lémi u komo y:ee kapí, ye pi kní yi komo y:ee kapí.

²⁴ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, N:ii ngê u yi adí kwo, Nê u yoo vy:o ní ghê, yi pini ngê choo a yâmuyâmu nê, u gha d:ud:umbiy:e a ka dpo kê ngê, chóó u kópu kní yi p:uu mêkingí nuw:o, k:omo tpile a l:êê díy:o dê pw:oo knomomê, ngmênê dpo ngm:êê nêne. * ²⁵ Yepê, Pini n:ii u ghê p:uu adí nuw:o, awo, Kíngê vya nê, u ngwo wa kede, a yoo vy:o daawa ghê, yepê, yi pini ndêndê ngê wa pw:onu, ndê ngê amí ma. Yepê, Pini n:ii a l:êê díy:o wa pw:onu, yi pini amêdê pyidu, ghê kamí u ngwo wa a pyw:oo, mb:aamb:aa ngê adín:aa ya. ²⁶ Yepê, Pini n:ii chóó u tpile kní yi p:uu adí nuw:o, u l:êê díy:o Chóó Lémi wa mb:ii, yi pini dini ghi n:ii ngê wa pw:onu, yed:oo dono wa a pyw:oo. Yepê, K:omo tpile dyámê u tpile yintómu yi pini u ngópu adí ya knomomê, ngmênê doo u ntââ ghê kamí u ngwo daawa pwila, dono wa a pyw:oo. ²⁷ Yepê, A kuwó a l:êê díy:o adnyi kpadakpada nmyo, ngmênê mu dini ghi ngê a enjel kní yi k:ii anmo diyé dmi. Yepê, Yi dini ghi ngê a pi ndíí ngê adí ya, M:aa u pi ntoo, a pi yintoo ngê wa pyódu. Yepê, Yoo yi ngwo an:uu chámê. Yepê, A yoo mb:aa a kêê k:oo waní kaa té, yoo dono waní kpada té. * ²⁸ Yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpaépê, yepê, Pi kní nmyi vy:o ngma a kwo, ghêlí daawa pw:oo dmi, noko yewo, Chóó Lémi u Pi Ndêndê u pi ndíí ngê kédê pyódu, u yoo y:enê kn:ââ wunê kédê chaa.

17

Yesu u dyépi pyile kní ye u mo u nâmo u ngwo mîné ghê wo

Mak 9:2-13; Luukí 9:28-36

¹ Wo wéni mí loo, u kuwó dini ghi ngê Yesu ngê u dyépi pyile njini mbu mbêmê ñuwo, yi pi dmi Pita, Njems mbwémi Njon. ² U dyépi pyile kní yi ngópu, Yesu u mo u nâmo ye mîné ghê wo, kââdí ntee a pil:apila yédi, kwódo ng:oo dmi yinté ye a pyodo. U kpíadí d:ud:umbiy:e kpaapíkpaapí ngê pyodo, myedoo a wuu mbele. * ³ Yi dini ghi ngê yi pini pyile kní y:oo Ilacha pini dê Mósisi Yesu u k:ii danêbum tédê m:uu tumo. ⁴ Pita ngê Yesu ka kwo, A Lémi. Kwo, U p:o chí yé, cha ñuw:o nmo. Kwo, U yi nga choo kwo knomomê, ye ngomo pee pyile nîné t:emí, kwo, ñêni ngmê, Mósisi u ñêni ngmê, Ilacha u ñêni ngmê. ⁵ Pita ngê danêbum ghêlí dêpê kélí ngê, wod:oo nkálí too pee kpaapíkpaapí yi pwo ngmê yó. Yi nkálí too pee u mênê dnye ngmê ny:ee ngópu, yepê, Kí a tpe:ee njini, u nuu ghi a nódo a tóó, dye ghi yintómu a nuu u kópu ye d:uud:uu too. Yepê, U kwo ntênê dmyinê ng:aa. ⁶ Dini ghi n:ii ngê u dyépi pyile kní y:oo yi dnyeni yi ny:ee ngópu, nkíngê ngê y:ay:a pwiyé dniye, kwódokwódombiy:e têpê mbêmê dyimê dniye. ⁷ Wod:oo Yesu ye a loo, kêê yi p:uu yó, yepê, Namé nkíngê, a pii dmyeno. ⁸ Yi vyyu dniye, apê, Pi u chii daa kwo. Apê, Yesu u mo mu kwo.

⁹ Mbu paa dini ghi n:ii ngê dnya a wupwo, Yesu ngê yepê, Kópuni dmyi m:uu ngmê, pí ka ghêlí nangê vyí. Yepê, Kpêêní mwiyé anê pyidu, pi kní ye u ngwo

* 16:24: Luukí 14:27 * 16:27: Lóma 2:6; Tpyuu 22:12 * 17:2: 2 Pita 1:16-18

dpí vyi yó. ¹⁰ Wod:oo yi tpókni Yesu ka póo dniye, kwo, Lukwe díy:o dêêpí pyu kní y:oo ala kópu a tpapê ngmê, apu, Ilacha mwiyé wa t:aa, pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, yi pini díyo kuwó ada a kwo? * ¹¹ Yesu ngê yepê, Nyââ. Yepê, Ilacha u taataa mwiyé, tpile yintómu yi l:âmol:âmo u l:êê díy:o. ¹² Yepê, Ngmênê ala kópu ny:ee yó. Yepê, Ilacha ntee pini wunê kî ta, a maa yinê a yó, ngmênê kada pini kní y:oo daa mya ngópu, kópuni dono yi nuw:o ngê ye vvu, yi kópu u ngwo d:uu ngópu. Yepê, Myenté, yinté kópu a nga amyeyi d:uu ngmê. Yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê, ngmênê daa myeme noo. * ¹³ Ilacha p:uu kópuni ye mwiyé a vvu, yi ngwo mîné w:ee ngópu, apê, Kî Njon Baptist p:uu nmo danêmbum. *

Yesu ngê tp:ee ngmê pyi ngê, nyuno pwopwo u ngwo doo ya.

Mak 9:14-29; Luukí 9:37-43a

¹⁴ Yesu, u dyépi pyile kní yi k:ii, dini ghi n:ii ngê yoo vy:oo mède diyé dniye, pi ngmê Yesu ka a loo, yu mbodo dê y:e k:ame u kwo ghê wo, ¹⁵ kwo, A lémi. Kwo, U ntâa a tp:ee nga wa ch:anê? Kwo, Nyuno pwopwo u ngwo a t:aa, a mgîni vyími ndíi yédi. Kwo, Dye ghi kní ngmê ngê ndiya dpí d:ii, dye ghi kní ngmê ngê mbwaa paa dpí d:ii. ¹⁶ Kwo, M:uu ndiye pyu kní ye kíd:a núw:o, ngmênê a ka doo pyi ngópu. ¹⁷ Yesu ngê yepê, Nmyo yoo dono, lukwe díy:o Chóó Lémi ka dp:ee kélími té? Yepê, M:ââ yémi nmyi vy:oo aní kwo, u dí Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê anmyin:aa kélími? Yepê, Yi tpémi a ka a núw:o yó. ¹⁸ Yi tpémi ngê kmênani dpímo kwo, Yesu ngê ngm:ii kwólu, yi tpémi yi ngwo mê pyiyé wo.

¹⁹ Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii yi mo dnyen:aa ya, u kwo póo dniye, kwo, Lukwe díy:o dp:oo u ntâa dé, yi kmêna dp:oo ngm:ii kwólu?

* ²⁰ Yesu ngê yepê, Mu kópu u díy:o nmyi kélími tédê. Yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpapê, yepê, Chipa w:uu u mênê w:uu n:ii a kwo, yi tpile daa ndíi tp:oo, apíi? Yepê, Nmyi kélími wo yintoo, ye kí mbwini ka pídmí vyi ngmê, Káda a yéni, mwada y:i nyi ghê, yepê, yi kópu ntênê paa d:uu, mwada y:i paan:aa ghê. Yepê, Kópu ngmê doo u ntâa ngê nmye daapê tóo. * ²¹ (-)

Yesu p:uu ndiye pyu kní ye u pwopwo p:uu u ngwo ye modoo danê

Mak 9:30-32; Luukí 9:43b-45

²² Dini ghi n:ii ngê Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii, Nkálili Wee u kwo mē diyé dniye, Yesu ngê p:uu ndiye pyu yoo nipi a danê too, yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê, ngmênê yoo dono yi kêê k:oo waní ghê. ²³ Yepê, Yi yéli y:oo wa vya nê, ngmênê wo pyoloni ngê amênê pyidu. Yi ngwo p:uu ndiye pyu yoo yi nuw:o dmi d:ud:umbiy:e dono ngê pyodo.

Chóó Lémi u ngomo u l:êê díy:o tákisi pywupwi

²⁴ Dini ghi n:ii ngê Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii, Kîpêêníyém mí taa dniye, n:ii kní y:oo Chóó Lémi u ngomo u l:êê díy:o tákisi dnyimo a ngêêpí, yi yéli Pita ka kní ngmê loo, u kwo póo dniye, kwo, Nmyi kada pini ngê Chóó Lémi u ngomo u l:êê díy:o tákisi a pywupwi ngê, apíi? ²⁵ Pita ngê yepê, Nyââ. Wod:oo Pita ngomo k:oo mí kee wo. U yi u ngwo doo kwo, Yesu ka n:uu póo, ngmênê ghêli u kwo daa póo wo, Yesu u kwo mwiyé póo wo, kwo, Saimon. Kwo, Nuwo lónté a tóo? Kwo, Dyámê mbêmê king kní ye tákisi ló yéli y:oo a pywupwi ngópu? Kwo, Yi tp:ee kní y:oo, ó kn:aa yéli y:oo? ²⁶ Pita ngê kwo, Kn:aa yéli

* **17:10:** Mal 4:5 * **17:12:** Mát 11:14 * **17:13:** Luukí 1:17 * **17:19:** Mát 10:1 * **17:20:** Mát 21:21; Mak 11:23; 1 Kódin 13:2

y:oo y:oo a pywupwi ngópu. Yesu ngê kwo, Ndê kópu. Kwo, Yi chóó yi tp:ee kní y:oo tákisi ye daa pywupwi ngópu. Kwo, Nê king ndêndê tp:oo, u l:êê díy:o u ngomo tákisi daaní pwila. Kwo, A yoo kamí mye yi king ndêndê tp:oo yoo, u l:êê díy:o tákisi myedaawa pwila ngmê. ²⁷ Kwo, Ngmênê u ya a nga daa kwo, Wu tákisi ngêêpí pyu kní y:oo mb:ii nmíne. Kwo, Chi lêpí, kpé lêê u nkígh:ê chin:aa kpípi. Kwo, Mwiyémiyé téní n:ii che dóó knomomê, ndapí u kwo ngmênyiné pyw:êmi, kwo, nyi tákisi u ntââ ndapí. Kwo, Nyi tákisi u ngwo dp:uu pwila ngi.

18

Yoo yi kada wowo u danêmbum

Mak 9:33-37; Luukí 9:46-48

¹ Yi diní ghi ngê Yesu ka p:uu ndiye pyu yoo a lee dniye, u kwo póó dniye, kwo, Nyoo kamí yi vy:o, n:uu kada pini ngê angmê pyódu? ^{*} ² Yesu tp:ee ngmê ka mbwolo, yi ngíma kââ, ³ yepê, Ala tpémi u lama lémi lémi daa tóó. Yepê, Lukwe díy:o nmyo ngmêngmênté nmyi nuw:o dmi alanté a tóó, nmyimo, Yoo yi kada nmí ghê dmi. Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaê. Yepê, Nmyi nuw:o dmi daanmyi ngmêê knomomê, ala tpémi u nt:anê daanmyi yaa knomomê, ye M:aa kóó k:oo daanmy:uu ghê dmi. ^{*} ⁴ Yepê, N:ii ngê lémi lémi ngê kêê d:uuwodé t:oo, ala tpémi ntee tpémi ngê adí ya, yepê, yi pini kada pini ngê vyílo ayi pyódu. ^{*} ⁵ Yepê, Pini n:ii alanté tpémi ka a l:êê díy:o adí vuywo, daa yi tpémi ka u mo adí vuywo, ngmênê a ka amyeda a vuywo, amyedí cháâcháâ nê. ^{*}

Pi ngê Yesu kíngí kéé, u danêmbum

Mak 9:42-48; Luukí 17:1-2

⁶ Yesu ngê yepê, Tpeémi dmââdini yoo a ka wunê kélímí té, pi ngmê ngê yi kélímí l:ámo kí dangmê ngee. Yepê, Mu diní ghi ngê Chóó Lémi ngê yi pini dnyinté daawa kpada. Yepê, Pi kní y:oo yi pini mwiyé wo mgímí ngópu, chéêpí pââ ndíi nódo ngmêwo kudu ngópu, mbéli u kwo wumê kalé ngópu, ye yi dono ndíi daapí d:uu ngê, Chóó Lémi ngê dpodombiy:e daapaa kpada. ⁷ Yepê, Kópuni kní yi l:êê díy:o pi kní y:oo maa mb:aa wa kn:aadi ngmê, yi kópu dyuu maa nkígh:ê adnyi kwo, ngmênê n:ii ngê yinté kópu a maa u nkígh:ê ngmada a néne, yi pini d:ud:umbiy:e choo nkíngê. ⁸ Yepê, Máá dini p:uu anmyi ghê dmi, ó kópuni anmyi d:uud:uu, yi kópu u l:êê díy:o wanmyi mb:ii nê, mu diní ghi ngê ndiya anmy:uu ghêpê dmi, yi ndyuw:e daawa pw:onu. Yepê, Yi kópu u kwee mwiyé anmyiné chápwo ngmê, yed:oo daanmyi mb:ii nê, mu diní ghi ngê ghê kamí anmyimo pyw:ee daa, a kêê k:oo anmyin:aa kwo. Yepê, K:omo tpile maa woni kní nmti lama daadnyi ya, kópu woni kní daanmyi d:uu t:oo, ngmênê ghê kamí wanmyimo pyw:ee ngmê, a kêê k:oo anmyin:aa kwo. ⁹ Yepê, Tpileni nmyi ngwolo kní y:oo wa m:uu ngmê, yi p:uu anmyi nuw:odono, yed:oo wanmyi mb:ii nê, mu diní ghi ngê ndiya anmy:uu ghêpê dmi. Yepê, Yi nuw:odono u kwee límílimí ngê anmyi chápwo ngmê, yed:oo daanmyi mb:ii nê, mu diní ghi ngê mb:aamb:aa ngê anmyin:aa ya, Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê nmye adín:aa a vuywo.

Sipi tp:oo lâmo ngêêpí u mgongo danêmbum

Luukí 15:3-7

^{*} **18:1:** Luukí 22:24 ^{*} **18:3:** Mát 19:14 ^{*} **18:4:** Mak 10:43-44 ^{*} **18:5:** Njon 13:20

¹⁰ Yesu ngê yepê, Yélini yi pi dmi daa ndîi, ye mb:aamb:aa ngê dmyina a vuuwo. Yepê, K:omo tpile ngê nmye wa pyaa knomomê, ye Chóó Lémi ngê u nkwo wa kpada nmyo. Yepê, Yi yélini yi enjel yoo yi l:êê díy:o dye ghi yintómu Chóó Lémi ka a ngêpê nyédi. ¹¹ (-)

¹² Yepê, Diyimê pyuwu nmye ngmênîné kuwo, p:uu dmyinê nuw:o. Yepê, Pi ngmê, u sipi yonoy:a adî kwo. Yepê, W:amî mbêmê wa núw:o té, y:i adnyin:aa kmaapî. Yepê, Ntumokwodo dinî ghi ngê, awo, P:o m:aa núw:o té. Yepê, Dini ghi n:ii ngê wa a kp:aa té, yonoy:a daawa m:uu knomomê, tonoy:a mé chu ayi m:uu knomomê, lukwe, ye ala kópu wa vyi, awo, Yonoy:ani mwo a p:aa, monyi pw:oo we? Yepê, Doo u ntââ, yi kópu daawa vyi. Yepê, Tonoy:a mé chu kmaapî tédê wa a kuwo té, yonoy:ani adîn:aa nmy:uu. ¹³ Yepê, Ayimênê pyw:ee knomomê, u gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê wa pyódu, woni knî yi p:uu daadî nuw:o. ¹⁴ Yepê, Myenté, nmyi Mî ngê u yi daa kwo, Yélini yi pi dmi tédê yi l:âmo ngmênê ngee.

*Kópu lâmol:âmo u danêbum
Luukî 17:3*

¹⁵ Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Nmyi mbwó ngmê ngê dono kópu nmyi vy:o pini ngmê ngê angmê d:uu knomomê, ye yi pini u mbwó ka tumu dpî lee we, yi kópu u kwo dp:uu vyi ngê, yi pini dé y:oo yi kópu yi mo moo chedê y:e. Yepê, U mbwó u kwo wa ng:aa mbê knomomê, ye nipi modo kâadî y:e. * ¹⁶ Yepê, U kwo daawa ng:aa mbê knomomê, ye yi pini ngê u mbwó ngmîdi ó miyó dpî nya ngê, yi mbwó ka dpî lee dniye, yi kópu dp:uu l:âmo y:e. Yepê, Yi pini ye myedaawa ng:aa mbê knomomê, ye yi pini pyile knî y:oo kópu mu ngmîdi pi knî ye dp:uu vyi y:e. * ¹⁷ Yepê, Yélini yi p:aani a yoo vy:o adnyi kwo, dpo danê teñe, yi ngópu nmyi mbwó dpî kóté kalé yó. Yepê, Yi pini a yoo yintómu knî ye daawa ng:aa mbê knomomê, ye yi pini a yoo kuwa dpî kaa y:e, pi tupwótupwó ngê ye dpî pyaa we, tákisi ngêpî pyu ntee pini ngê ye myoo pyaa we.

*Chóó Lémi u pono vyápê
Mátiyu 16:19*

¹⁸ Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, M:aa u pono mb:aamb:aa ngê anmyin:aa vyápê. Yepê, M:aa ngê kópuni a yoo knî yi l:êê díy:o mbóó p:uu wa a kwódu, yi kópu wanmyinê w:ee ngmê, a yoo knî ye dyámê mbêmê anmy:uu kwódu ngmê. Yepê, Kópuni M:aa ngê yi l:êê díy:o mbóó p:uu daawa a kwódu, dyámê mbêmê ye daanmy:uu kwódu ngmê. *

¹⁹ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Kópuni u l:êê díy:o nmyi vy:o pini miyó dé y:oo yi nuw:o ngmîdi ngê wa pyódu ngmê, dyámê mbêmê u l:êê díy:o adpo a ngêpê, M:aa ngê yi kópu ndéndê ngê yi l:êê díy:o wa a d:uu, mbóó p:uu, * ²⁰ mu kópu u ány:o a yoo vy:o pi miyó pyile nipi adnya a ngêpê, daa yi mo adnyi ya, yi vy:o amy:aa kwo.

Nódo kelekele u mgongo danêbum

²¹ Yi ngwo dinî ghi ngê Pita Yesu ka póó wo, kwo, A Lémi, a mbwó ngê dono kópu a nga ngmêwa d:uu knomomê, ye a kuwó wanî kéé, mēdaané ngî. Kwo, Ngmênê yi pini ngê yi dono kópu a nga amêdê d:uud:uu, kwo, mumdoó pyud:o yi kópu a nga amê d:uu, ntââ myedaané vy:u? ²² Yesu ngê kwo, Pyud:o

* **18:15:** Luukî 17:3; Nkal 6:1 * **18:16:** Njon 8:17 * **18:18:** Mát 16:19; Njon 20:23 * **18:19:** Mak 11:24; Njon 15:7

doo u ntââ. Kwo, Ye tédê. Kwo, Pyud:oy:a mye tédê. Kwo, Dye ghi yintómu yi dono nguwo chi kéké, ntââ nangé vy:u, yi dono nódó myekíngé kaali. ²³ Kwo, M:aa ngé u yoo ntee wuné y:ené, yi kópu p:uu dyimé pywuu nga ngmêniné kuwo. Kwo, Ala danêmbum p:uu chi nuw:o. Kwo, King ngmê, u dpodo pyu yilí doo ya. Kwo, Woni kní y:oo ndapí kní u kwo ngmê dmy:ee ngópu, ghéli k:ii u kwo daa wumo tumo. Kwo, Wo ngmê ngé yi king ngé u yi doo kwo, A dpodo pyu kní y:oo yi tp:uu dmi a piy:e yi chóo wumo teñe. ²⁴ Kwo, Woni kní y:oo yi tp:uu yilí chedê tumo, ngmêné pi ngmê doo u ntââ ngé doo ya, u tp:uu mo daa mo tp:oo komo. ²⁵ Kwo, Doo u ntââ yi pini ngé u tp:uu daapêdê kéli ngé, wod:oo yi king ngé u dpodo pyu kní ye yepê, Kí pini mgímí yó, u tpile yilí yintómu dpí nya tóó, a ka dpí nuw:o tóó. Yepê, Kn:aa yéli y:oo a ka wa pwila t:oo. Yepê, Kn:aa pini ngmê ngé kí pini mupwokní a ka wa pwila té, wop p:uu adnyin:aa dpodo. ²⁶ Kwo, Yi pini yu mbodo dê y:e king ka k:ame ghê wo, kwo, Ye kópu a nga kidingé d:uu, mwiyé chi t:ââ, a tp:uu yilí díyo wané wumo. ²⁷ Yesu ngé kwo, Yi pini king ka ch:anê wo, wod:oo yi king ngé yi pini u tp:uu yilí chóo médê kéli ngé, yi pini mē kwólu.

²⁸ Kwo, Dini ghi n:ii ngé yi pini kuwa pwii wo, dpodo pyu ngmê módu, pini n:ii u tp:uu tédê. Kwo, Dpodombiy:e u kwo mbwolo, kwó, A piy:e chi wumwe. ²⁹ Yi pini yu mbodo dê y:e k:ame u kwo ghê wo, kwo, Mwiyé chi t:ââ, a tp:uu díyo waní wumo. ³⁰ Yesu ngé kwo, Ngmêné yi pini u kwo daa ch:anê wo, mgímí ngé, mbwa k:oo kmungo, kwo, Dini ghi n:ii ngé a ndapí any:uu wumo, kuwa u ngwo any:uu pwii. ³¹ Yesu ngé kwo, Dini ghi n:ii ngé king u dpodo pyu kní y:oo yi kópu ny:ee ngópu, nod:e dniye, king ka yuu mîné y:ee ngópu. ³² Kwo, Wod:oo king ngé yi pini ka u lede yoo dy:ââ too, yepê, Yi pini a ka a nuw:o yó. Kwo, Dini ghi n:ii ngé u kwo nuw:o ngópu, kwo, D:ii gha pi. Kwo, A piy:e ñm:uu pââ ndíi ngmêdoo kwo, a chóo m:aa chedé ngé. ³³ Kwo, Wu pini u tp:uu mîy:e daa ndíi ye kwo, lukwe díy:o nga doo ch:anê wo. Kwo, Kópuni nga dí d:uu, lukwe díy:o wu pini ngé choo d:uu ngé. ³⁴ Yesu ngé kwo, Yi king yi pini ka d:ud:umbiy:e nod:e wo, mbwa k:oo kmungo, kwo, Ñm:uu yilí a piy:e any:uu wumo, mbwa u mêné u ngwo any:uu pwii. ³⁵ Yesu ngé yepê, Dono kópuni nmyi mbwó kní y:oo nmye wa d:uu t:oo, nmyi kuwó daanmyi kée t:oo, ye M:aa ngé yinté kópu nmye ayimí d:uu, nmyi dono u kuwó daawa kée té. Yepê, Myenté, yepê, yoo yi dono kópu nmyi nódó kíngmê ya. *

19

Kpípí te u danêmbum

Mak 10:1-12

¹ Dini ghi n:ii ngé Yesu ngé yi danêmbum a kéli ngé, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii Nkálili Wee a kuwo ngópu, Njuda Wee u kwo mî lee dniye, Njódan mbwááni mē ngmêê ngópu, Pédiya Wee u kwo mî taa dniye. ² Pi yilí tp:oo témi tap kní y:oo dnye yámuyámu dé. Pwopwokopwe yoo n:ii u kwo nuw:o tumo, Yesu ngé pyí too.

³ Pádisi yoo u kwo ngmê loo, u yi y:e doo kwo, Yesu danêmbum tédê nmí dóó, kwo, Nmí dêépí kópu dyuu lónté a kwo, kwo, u ntââ mââ ngé kópu yilí yintómu yi l:êê díy:o u kpám wa kpípí? ⁴ Yesu ngé yepê, Kópuni puku yedé a tóó dmyongé kp:aa ngópu? Yepê, Mwiyé mwiyé dini ghi ngé, Chóó Lémi ngé pyââ mââ l:âmo doo, yepê, Noko mb:aamb:aa ngé choo ya. ⁵ Yepê, Yi kópu

* **18:35:** Mát 6:15; Mak 11:25; Epeso 4:32; Kílosa 3:13 * **19:4:** Gen 1:27

u l:êê díy:o mââ u pye mî yi kêlê dpo pwii, u kpâm kii ngmidi ngê dpî pyaa knî. * ⁶ Yepê, Wod:oo yéé yepe daa miyó a tóó, ngmênê mu ngmidi. Yepê, Cha cha n:ii Chóó Lémi ngê dpo kââdí dê, pi ngê d:uudpî chámê dê. ⁷ Pádisi knî y:oo Yesu ka kwo, Lukwe díy:o Mósisi ngê ala dêêpî kópu dyuu nmo a kpo, apê, Mââ ngê u kpâm dí kpîpî knomomê, u kópu dyuu dpî d:êê ngê, u kwo dpî y:ee ngê, u ngwo dpî dy:ââ ngê. ⁸ Yesu ngê yepê, Mósisi ngê yi kópu nmye mu d:êê ngê, mu kópu u díy:o nmyi kpâm knî ye vyuu dnyinté nmyi lama a tóó, Chóó Lémi u dnye dnyinté m:ee nyêmi ngópu. Yepê, Ngmênê mwiyékmîntoo Chóó Lémi ngê u yi u ngwo dépwo kwo, Mââ ngê u kpâm choo kpîpîkpîpî. ⁹ Yepê, Ala kópu nmye n:aa tpaépê, pini n:ii u kpâm u tumu mââ daadí ya, yi pini ngê u kpâm kingí kpîpî, kn:aa pyópu kîmungê nya. Yepê, Wa kpîpî knomomê, kn:aa pyópu muwa nya knomomê, ye daa yéyéyé u kópu ayi d:uu, ngmênê pyââ ti u kópu ayi d:uu.

¹⁰ Yesu p:uu ndiye pyu knî y:oo Yesu ka kwo, Mumdoó cha cha yi kópu dyuu yinté a kwo knomomê, ye pi ngê pyââ kîmungê nya. * ¹¹ Yesu ngê yepê, M:aa u kópu wuné nmye kidi vyi, nmyedê, Mââ u pye mî yi kêlê dpo pwii, u kpâm kii ngmidi ngê dpî pyaa knî. ¹² Yepê, Ngmênê pi woni knî y:e yi kópu doo u ntââ, d:uudpî yéé dmi. Yepê, Knî ngmê yinté a taa dniye, knî ngmê pi knî y:oo doo u ntââ ngê dpî pyódu t:oo, knî ngmê a p:uu dpodo u l:êê díy:o d:uudpî yéé dmi. Yepê, N:ii ka yi kópu u ntââ, yi pini ngê choo d:uud:uu.

Pi knî y:oo yi tpe:ee dmââdíma Yesu ka u ngwo núw:o tumo

Mak 10:13-16; Luukí 18:15-17

¹³ Pi knî y:oo Yesu ka yi tpe:ee dmââdíma núw:o tumo, apê, Kóó yi mbêmê nyi yé ngê, yi l:êê díy:o myechoo ngêpê. Yesu p:uu ndiye pyu knî y:oo yi kópu ye kwódu ngópu, ¹⁴ ngmênê Yesu ngê yepê, A ka a núw:o teñe, ye namé kwódu yé, mu kópu u díy:o tpe:ee dmââdíma ntee yéli Chóó Lémi ngê chóó adí y:enê dé. ¹⁵ Wod:oo Yesu ngê kêê yi mbêmê doo yiyé, yi l:êê díy:o myedoo ngêpê. U kuwó dini ghi ngê p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii kada a y:ee ngópu.

Ndáápi ngmê u danêmbum

Mak 10:17-31; Luukí 18:18-30

¹⁶ Pi ngmê Yesu ka loo, u kwo póó wo, kwo, Mââwe. Kwo, Ló kópu mb:aa ngmaní d:uu, ghê kamí u ngwo anê pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu? ¹⁷ Yesu ngê kwo, Lukwe díy:o kópu mb:aa p:uu a ka chi póó. Kwo, Pi chóó mb:aamb:aa ngê daawa pyódu, Chóó Lémi mu ngmidi yi mb:aamb:aa. Kwo, Ghê kamí u pyw:êmí u yi nga choo kwo knomomê, ye Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu chi cháâchââ. ¹⁸ Yi pini ngê kwo, Ló dêêpî kópu knî yi p:uu a ka nye mbumu? Yesu ngê kwo, Pi nangmê vy:a, pi u kuwó nangmê pwiyé, pi u tpile nangmê t:âmo, pi nangmê yipe, pi nangmê dóó, * ¹⁹ mye mî chi cháâchââ dê. Kwo, Nýyóó nuu ghi nódo ntee a tóó, yoo yi nuu ghi dmi nódo yinté myechoo ya. ²⁰ Yi pini ngê kwo, Yi kópu dyuu n:aa cháâchââ too, ló kópu ngmê ngê doo u ntââ ngê n:aa tóó? ²¹ Yesu ngê kwo, U yi nga a kwo, nyimo, D:ud:umbiy:e u ntââ mbêmê nî yââ, kwo, ye chi lêpî, kwo, tpile yilíni ngópu a tóó, ngópuch:anê knî ye nyi yéépi, yed:oo dpo ngm:êê nédi, cha a yâmuyâmu nê, kwo, ya mb:aa mbóó p:uu u ngwo anyimo pyw:oo. ²² Dini ghi n:ii ngê yi pini ngê yi kópu

* **19:5:** Gen 2:24; Epeso 5:31 * **19:10:** 1 Kódin 7:1-2,7-9 * **19:18:** Ex 20:12-16; Deut 5:16-20; Lev 19:18; Lóma 13:9

nyongo, u gha dono ngê pyodo, apê, A tpile yilí angênté aní yêê, wod:oo Yesu a kuwo ngê, mu kópu u díy:oo ndáápi ndîi, u tpile yilí.

²³ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, N:ii ndáápi ndîi, a maa p:uu paa dpodo ndîi ngê u kwo wa pyódu, Chóó Lémi kóó k:oo angênté amí ghê. ²⁴ Yepê, Ala kópu nye ny:ee yó. Yepê, Mbwêmê ndîi, tee kn:ââ puu u mênê daawa kee, yepê, myenté Chóó Lémi kóó k:oo ndáápi d:uudpi ghê. ²⁵ P:uu ndiye pyu kní y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, ghê yi mênê ghipé wo, noko yepê, Wu lónté kópu? Noko yepê, Ndáápi yoo Chóó Lémi kóó k:oo daangmêwa ghê knomomê, ye n:uu ngmê u ntââ y:i amí ghê? ²⁶ Yesu ngê doo y:enê dé, yepê, Doo u ntââ Chóó Lémi kóó k:oo pi chóó daangmêmi ghê, ngmênê Chóó Lémi chóó u ntââ, pi chóó kóó k:oo wa kââ. Yepê, Kópu yilí yintómu Chóó Lémi u ntââ.

²⁷ Pita ngê Yesu ka kwo, Máâwe. Kwo, Tpile yilí yintómu nmo kuwo ngê, anmínê yâmuyâmu ngi. Kwo, Yi kópu u l:êê díy:oo ló kópu ngmanmo pyw:oo? ²⁸ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaapê. Yepê, Dini ghi n:ii ngê tpile yilí yintómu kamí ngê aní pyódu té, yi ngwo a pi ndîi ngê wa pyódu, pi yintómu yi kada pini ngê anê pyódu, mu kópu u díy:oo nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê. Yepê, Yi ngwo Yisiléli tpémi yi yoo dyêêdi y:a mē miyó wanmyi y:enê dé, mu kópu u díy:oo nmyinê yâmuyâmu nê. * ²⁹ Yepê, Pini n:ii ngê a l:êê díy:oo u p:aa dpo kuwo, u tîdê mbwó yoo dpo kuwo té, u pye mî dpo kuwo dé, u tp:ee dmâádîma dpo kuwo té, u yâpwo tédê dmi myedo kuwo té, yepê, yi pini ngê yinté tpile mē yilí amêdê pyw:oo. Yepê, Pini n:ii ngê a kópu dyuu u l:êê díy:oo tpile ngmîdi wa a kuwo, yepê, yi pini ngê yinté tpile mē yono y:a amêdê pyw:oo. Yepê, Mu dini ghi ngê yi pini ngê ghê kamí amínê pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ³⁰ Yepê, Kada yéli mē kuwó, kuwó yéli mē kada. Yepê, Ala ngwo ndáápi yoo kada a wee, ngmênê díyo kuwó amêdê ghê dmi.

20

Kuwó pini pini dē kada pini yi mgongo danêmbu

¹ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu, yepê, M:aa ngê u yoo ndêndê alanté adí y:enê. Yepê, Wain kpê chóó ngmê ngê u yi u ngwo doo kwo, Pi kní ngmê a wain kpê u mênê dny:oon:aa dpodo. Yepê, Mw:aandiyé pi kní ngma a pyw:ângo, ² yepê, A wain kpê u mênê dmyinên:aa dpodo, awêde nmye mîni pywupwi, pi ngmê ndapí ngmê. ³ Yesu ngê yepê, U kuwó dini ghi ngê kâádi liy:aa pyile mî loo, pi kní m:uu a pyw:ângo, apê, Módó mu wee, daa dpodo té. ⁴ Yepê, A wain kpê u mênê dmyinên:aa dpodo, yi dpodo ntênê nmye n:aa pywupwi, daaní dóó nmyo. ⁵ Yesu ngê yepê, Wod:oo lee dniye. Yepê, Kâádi máâ kélí pi kní m:uu a pyw:ângo, yi kópu yinté ye mye vyu, dpodo tédê dy:ââ too. Yepê, Dini ghi n:ii ngê kâádi t:ono mî ghê wo, pi kní m:uu a pyw:ângo, yi kópu yinté ye mye vyu, dpodo tédê dy:ââ too. ⁶ Yepê, Dini ghi n:ii ngê apê, Kâádi liy:aa mu ngmîdi ngee tóó, apê, kâádi u ngwo a wupwo, yepê, yi ngwo pi kní m:uu a pyw:ângo, yepê, Lukwe díy:oo wo módó dmyi chedê ngmê? ⁷ Kwo, Pi ngê doo dpodo kalé nmoo. Yepê, A wain kpê u mênê dmyinê lèpí, yi dmyinên:aa dpodo.

⁸ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê ntumokwodo dini ghi yi yó, wain kpê chóó ngê dpodo u y:enê pyu ka kwo, Dpodo pyu yoo a pwiyé dniye. Kwo, Yi dpodo u pywuu ye yéni. Kwo, Yélini dpodo tédê kuwó dé lee dmi, yi pywuu ye mwiyé yéni. Kwo, Yélini mwiyé dé lee dmi, yi pywuu kuwó ye dpí yéni.

* 19:28: Tpyuu 4:4

⁹ Yesu ngê yepê, Yélini dpodo tédê kuwó lee dniye, wo d:umu u dpodo u pywuu ngmêngmênté a ngee ngópu, pi ngmê ndapí ngmê. ¹⁰ Yepê, Yélini mw:aandiye dpodo tédê mwiyé lee dniye, alanté dnye nuw:o, apê ngmênê, Ndapí ndíi yinmînê ngêêpí, ngmênê vyilo yintoo ndapí myeyedé ngee ngópu, pi ngmê ndapí ngmê. ¹¹ Yepê, Dini ghi n:iî ngê yi ndapí a ngee ngópu, wain kpê chóó ka nod:e dniye, ¹² kwo, Kí yéli kââdí liy:aa mu ngmídi chi dpodo kalé té, ngmênê mw:aandiye dpo yaa dmi, kââdí ndíi vy:o nmí dpodo té. Kwo, Lukwe díy:o ngmídi mbêmê chi pwila nmo. ¹³ Yepê, Wain kpê chóó ngê ngmê ka kwo, Kí pini. Kwo, D:oo dóó nyoo. Kwo, Kópuni nga dí vyi, ntênê kídí d:uu, ndapí nga ngmêkí:d:a kê. ¹⁴ Kwo, Napi ngêê yedê choo ya, p:o chi lêpí. Kwo, U ya a nga a kwo, Kuwó pini kada pini mu ngmídi mbêmê ní pwila dê. ¹⁵ Kwo, A chóó a ndapí ngê dí pwila nmyo. Kwo, Nyóó nuw:o u pono daaní vyápê mb:anê. Kwo, D:aa mtíkó pyu, módó dí yeede té. Kwo, Lukwe díy:o ní:ee ye chi kââ? ¹⁶ Wod:oo Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Kada yéli mê kuwó, kuwó yéli mê kada. Yepê, A yoo vy:o mwiyé nmyi ghê dniye, kuwó yéli ye ní:ee nangé kââ.

Yesu pyolombó u pwopwo p:uu u ngwo ye doo danê
Mak 10:32-34; Luukí 18:31-34

¹⁷ Dini ghi n:iî ngê Yesu p:uu Njedusalem dnye lêpí, Yesu ngê p:uu ndiye pyu y:a mê miyó yoo vy:o a pw:iî too, maa p:uu yepê, ¹⁸ Ala kópu ny:ee yó. Yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê, ngmênê dini ghi n:iî ngê Njedusalem anm:uu taa dmi, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, dêêpí pyu yoo yi kii, a vyeé u dy:oo wa a chapwo ngmê, wa mgîmí nê, wa kóté kalé nê, wamye ch:ee nê, Lóma tpémi yi kêê k:oo wa kaa nê. ¹⁹ Yepê, Yi tpókni y:oo wadnyi nkwitinkwiti nê, wadnyi kpakakpaka nê, kídosi ñedê wa t:ee nê, yinté wa vya nê, yepê, ngmênê wo pyoloni ngê wamêní pyidu.

Njems mbwémi Njon yi pye ngê Yesu ka kópuni doo dmyinê
Mak 10:35-45

²⁰ U kuwó dini ghi ngê Sepédi kpâm ghee kní Yesu ka lee dniye, yi pye yu mbodo dê y:e k:ame u kwo ghê wo, yi pye ngê kópu ngmê u pyinê u kwo ngwódu. ²¹ Yesu ngê kwo, Lukwe u yi nga ngma a kwo? Yi pyópu ngê kwo, Dini ghi n:iî ngê mî ndíi ngê wa pyódu, Chóó Lémi u yoo anyi y:enê, kwo, a tp:ee dê nyoo yi kada pini ngê dpí pyódu dé. ²² Yesu ngê kwo, Kópuni a ka chi dmyinê, daa lama chí mbwólu. Tp:oo dê ye yepê, Dpí u ntââ dê, pi kní y:oo kópuni a nga wa d:uu ngmê, u ntââ dpo amye d:uu ngmê? Kwo, Nyoo u ntââ dê. ²³ Yesu ngê yepê, Kópuni pi kní y:oo a nga wa d:uu ngmê, ndêndê ngê dpo amye d:uu ngmê, ngmênê doo u ntââ a che p:ââ pee a chóó daaní ngmídi. Yepê, M:aa ngê yi kópu yinê wa a vyi. Yepê, Pini n:iî kada adí kwo, yi pini wunê ka a ngmídi ngê.

²⁴ Yesu p:uu ndiye pyu yoo wo y:a kní y:oo dini ghi n:iî ngê ny:ee ngópu, Njems mbwémi Njon ye nod:e dniye. ²⁵ Wod:oo Yesu ngê p:uu ndiye pyu yoo nipi a danê ngê, yepê, Nmyi lama a tóó, Yélini daa Nju tpémi, yi vy:o pini n:iî kada pini ngê dpí pyódu, a lémilémi yédi, yoo yinê a y:enê ngê, yinê a dpodo kígha too. * ²⁶⁻²⁷ Yepê, Ngmênê nmyi vy:o yinté daadí ya. Yepê, Nmyi vy:o pini n:iî ngê u yi adí kwo, Kada pini ngê ní pyódu, yi pini ngê choo ngêêpí nmyo, nmyi p:uu choo dpodo. ²⁸ Yepê, K:omo tpile Chóó Lémi ngê a ngmídi noo, nê

* **20:25:** Luukí 22:25-26

u Pi Ndêndê, ngmênê daa lémilémi u l:êê dîy:o nê loo, yoo p:ee n:aa ngêêpî too, yi l:êê dîy:o wanî pw:onu, pi yilî yi pywuu ngê amy:aa pyódu. *

Yesu ngê ngwolo kopwe miyó u ngwo pyi doo, Njédikó

Mak 10:46-52; Luukî 18:35-43

²⁹ Dini ghi n:ii ngê Yesu, p:uu ndiye pyu knî yi k:ii, Njédikó kada dn̄ya a yém, pi yilî knî y:oo dn̄ye yâmuyâmu dé. ³⁰ Ngwolo kopwe miyó maa nkîgh:ê dpîmo ya. Dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, apê, Yesu kîyedê pwiyé knî, wod:oo u kwo dpîmo kââ, kópu, N:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, Dépîdi ntee pini, u ntââ nga wanyi ch:anê knî? ³¹ K:omo tpile pi yilî yintómu ye a tpêpwo dniye, yepê, Tumu choo ya, ngmênê yi dn̄ye dmi daa ny:ee ngópu, dpodombiy:e mēdpîmo kââ, kópu, Nmî Lémi, Dépîdi ntee pini. Kópu, U ntââ nga wanyi ch:anê knî? ³² Wod:oo Yesu ngê paa u dî puwâ, yepê, Yi tpódu a ka a pwiyé dniye. Pi knî y:oo u kwo yi ñuw:o dumo, wod:oo Yesu ye póo wo, yepê, Lukwe dpo ngmanî mdo? ³³ Kwo, Nyi Lémi. Kwo, U yi nye a kwo, Yélî m:ii m:uu. ³⁴ Yesu ka ch:anê knopwo, wod:oo yi ngwolo páádi knî yi p:uu kêê yó. Yi ngwo yélî mē m:uu ngópu, Yesu u kuwó mye ghê knopwo.

21

Njedusalem u ngwo vy:êê ngópu

Mak 11:1-11; Luukî 19:28-40; Njon 12:12-19

¹ Yesu, p:uu ndiye pyu knî yi k:ii, Njedusalem ghêlî daa nî dniye, yi kada p:aa ngmê doo ya, u pi Petepake, mbu y:i ngma a kwo, u pi Olipi, mu kópu u dîy:o nté kn:ââ kpê yi mbwini mbêmê ngmêdooy ya, yi yini yi pi dmi mye olipi. Dini ghi n:ii ngê yi mbwini mbêmê kee dniye, Yesu ngê p:uu ndiye pyu kada miyó kââ, ² yepê, Mu p:aani nmî kada choo kwo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê y:i dpo taataa mo, ndonki ghee dpo mumu d:oo, yedê ñedê a t:a mo. Yepê, Dpo pywálfí dóó, a ka dpo ñuw:o dóó. ³ Yepê, Pini n:ii ngê kópu dpo ngmêdê vyi knomomê, ye ala kópu u kwo dpî vyi nyoo, kwipi, Nmî Lémi ngê yi yi dē u ngwo wunê kwo mo. Yepê, Yi ngwo dpo wunê kuwo dé. ⁴ Chóó Lémi u kópu n:ii pi ngmê ngê wunê a d:êê ngê, Yesu ngê yi ngwo ntiye ngê. Yi kópu ala,

⁵ Njedusalem tpémi,

nmyi king wunê pwiyé knî,

ndonki pyipwo wunê tóó.

Daa l:êê pyu ndîi, daa hósi pyipwo wunê tóó,

ndonki tp:oo pyipwo wunê tóó. *

⁶ Yesu ngê yi tpódu ye kópuni vyu, yinté mî d:uu ngópu, ⁷ ndonki ghee Yesu ka a ñuw:o dumo, yi nkuwo kpídí dé yi mbwo a ngee dumo, ndonki ghee yi pyipwo talé dumo, Yesu ndonki pyipwo u nkwo yaa wo. Kada a y:ee ngópu, Njedusalem dn̄ye lēpî, maa p:uu ndonki ngê Yesu doo dnyinêdnyinê. ⁸ King ntee dnyimo chââchââ, Yesu yinté mye châpu ngópu, woni knî y:oo yi nkuwo kpídí a ngee tumo, Yesu u kada maa p:uu talé tumo, woni knî y:oo yi knî ngmê vy:êê ngópu, nkoo vyi u kadakada yidi ngópu, ndonki ghee yi mbêmê dpumo paa, Yesu ndonki pyipwo doo ya. ⁹ Yoo u kada ngmêdooy kwo, yoo u kuwó mudoo kwo, Yesu yi kélê ghê doo paa, Njedusalem nipi dn̄ye lēpî, u nkwo dn̄ye kââkââ, kópu, Munmíkó Nmî Lémi, Dépîdi ntee pini. Kópu, Chóó Lémi ngê a ngee nyine. Kópu, U pi ngê nyinê loo. Kópu, Chóó Lémi chaa kîgha koo.

* 20:28: Luukî 22:27; Pilipay 2:7

* 21:5: Zech 9:9

* 21:8: 2 Kings 9:13; Psalm 118:25-26

¹⁰ Dini ghi n:ii ngê Njedusalem taa dniye, yélini y:i doo kwo yintómu ngwéti dniye, noko dnye póó, yipu, Pi kní y:oo ló king yi chápu ngmê? ¹¹ Yoo woni kní y:oo yepê, Yesu, pini n:ii ngê Chóó Lémi u komo a kapí ngê. Yepê, Nasalet pi, p:aani n:ii Nkálili Wee u kwo a tóó.

Yesu ngê Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo yoo u ngwo a pw:oo ngê Mak 11:15-19; Luukí 19:45-48; Njon 2:13-22

¹² Yesu p:uu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo mí kee dniye, apê, Pi kní y:oo tpile tp:oo mu pywupwi t:oo, kpêê yiyé u l:êê díy:o. Apê, Kn:aa dyámê ndapí nmi ndapí ngê mu ngmêêpí t:oo. Apê, Yélini al:ii a dpodo nyédi, yoo mu dódó t:oo, yi ndapí mu chedêchedê t:oo. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu ngê yi yéli a pw:oo ngê, kuwa pw:ii too, ndapí ngmêêpí tédê yi tépíl ye a pii too, ndapí tpíi yi kpópu, nímê tp:oo pywupwi tédê yi p:o a ngí too, yi ya tédê dnyi mye dy:ee too. ¹³ Chóó Lémi u kópu Yisaya ngê n:ii a d:êê ngê, yi kópu ye vuu, yepê, Puku yedê ala kópu mu tóó,

A ngomo kwéli a kwo,
ngêpê tédê ngê choo ya,
yepê, ngmênê kpa a tédê ngê dmye pyódu ngmê.

¹⁴ Yélini yi yi dmi kwolo ngmê dé, yi ngwolo kopwe dé, Yesu ka y:i núw:oo tumo, yintómu pyi too. ¹⁵ Ngmênê yi kópu u l:êê díy:o dêêpí pyu yoo Yesu ka nod:e dniye, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo u kwo mye nod:e dniye. Noko yepê, Tp:ee dmââdíma y:oo Chóó Lémi u ngomo chedê lukwe díy:o a chaa kígha ngmê. Noko yepê, Lukwe díy:o dpodombiy:e a kââ té, apu, Dépídi ntee pini chaa kígha koo. ¹⁶ Wod:oo Yesu ka póó dniye, kwo, Kí kópu ka tpapê ngmê, nyi nyêmi? Kwo, Lukwe díy:o a chaa kígha ngi. Yesu ngê yepê, Nyââ, aní nyêmi. Yepê, Kópuni tp:ee dmââdíma y:oo a d:uud:uu ngmê, mumdoo yi kópu puku yedê dmyongê kp:aa ngópu? Yepê, Yi kópu alanté a tóó, Dépídi ngê Chóó Lémi ka kwo,

U yi nga a kwo,

Tp:ee dmââdíma y:oo dny:oo chaa kígha ngi.

¹⁷ Wod:oo Yesu ngê a kuwo too, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii Petani lee dniye, Njedusalem u nkígh:ê p:aani n:ii tp:oo a tóó. Yi mí dpí dniye.

Yesu ngê yi ngmê nt:ââ ngê, Yisiléli tpémi yi p:uu mgongo u ngwo ngmê kwólu Mak 11:12-14,20-24

¹⁸ Womumo mw:aandiye Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii, Njedusalem mé diyé dniye. Maa p:uu Yesu ngê dómu kele. ¹⁹ Maa nkígh:ê kuwe kn:ââ ngmê módu, apê ngmênê, Kígha p:uu ngma a kwo. Yesu yi yini km:ee yi loo, apê, K:omo tpile yââ yíli nkwo do mu kwo, ngmênê kígha p:uu daangma a kwo. Wod:oo Yesu ngê p:uu ndiye pyu yoo yi ngópu mgongo ntee kópu ngmê d:uu ngê, yi yini ka kwo, Nté kígha m:uu daamuwa ghê. Yi ngwo yi yini pwene. ²⁰ Dini ghi n:ii ngê p:uu ndiye pyu kní y:oo yi kópu m:uu ngópu, ngwéti dniye. Noko yepê, Kí yini lukwe díy:o límílimí ngê da yââ? Yi mgongo dnyinté a w:ee ngópu. ²¹ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yepê, A ka dpodombiy:e anmya a kélímí knomomê, nmyi nuw:o dmi ngmídi ngê adnyi ya knomomê, ye kópuni wanmyi vyi t:oo, wa pyaa dmi. Yepê, Mgongo ntee kópu n:ii wu yini ngê nmyi ngópu dí d:uu, u nt:u kópu ntênê wanmyi d:uu ngmê. Yepê, Myenté, kí mbwini ka wanmyi vyi ngmê, kwonye, A yumwe, nt:ee nyi ghê, yepê, yi kópu wa d:uu. * ²² Yepê, A ka ntênê anmya a kélímí

* **21:21:** Luukí 17:6; 1 Kódin 13:2; Njon 14:12

knomomê, ye kópuni M:aa ka anmyinë dmy:ee ngmê, yi kópu nmyi l:êê díy:o ntênê wa a d:uu.*

Yesu pini n:ii u pi mbêmê doo dpodo

Mak 11:27-33; Luukí 20:1-8

²³ Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo kee dniye, Yesu ngê yoo y:i doo ndiye kîgha dé. Kada pini yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo yi k:ii, Yesu ka a lee dniye, kwo, Chóó Lémi u ngomo nmí chóo nmo y:enê. Kwo, Kópuni nye d:uud:uu too, n:uu ngê nga vvu, u ngwo nye d:uud:uu too? Kwo, N:uu u pi mbêmê ye kópu yilí nye d:uud:uu ngê? ²⁴ Yesu ngê yepê, Kópu nmye mwiyé ngmên:aa poopoo. Yepê, Yi kópu nmyinë vyee ngmê, ye pini n:ii ngê a dy:ââ noo, u pi nmye u ngwo n:aa tpaépê. ²⁵ Yepê, N:uu u pi mbêmê Njon ngê pi mbwaa lêê u mênê dpîmo kmênêkmênê dé? Yepê, Chóó Lémi u pi mbêmê ó chóó u pi mbêmê? Noko yepê, Ló kópu u kwo ngmanmí vyí? Noko yepê, Ala kópu u kwo nmo tpaépê, Chóó Lémi u pi mbêmê, noko yepê, ala kópu nmo a tpaépê, Lukwe díy:o Njon ka dpîp:e kélímí mbê dniye. ²⁶ Noko yepê, Ala kópu u kwo nmo tpaépê, Chóó u pi mbêmê, noko yepê, pi kní y:oo ló kópu nmo angmê d:uu ngmê, mu kópu u díy:o yinë ye Njon Chóó Lémi u komo kapi pyu ngmê. ²⁷ Yi kópu u l:êê díy:o kede dniye, Yesu ka kwo, Nmí lama daa tóó. Myenté, Yesu ngê yepê, pini n:ii u pi mbêmê kópu yilí n:aa d:uud:uu ngê, nmye myedaaní vyí.

Pi mbwêmi miyó yi mgongo danêmbum

²⁸ Yesu ngê kada pini kní ye yepê, Danêmbum ngmê ngí ny:ee yó, p:uu dmyinë nuw:o. Yepê, Pi ngmê, tp:oo miyó doo ya. Yepê, Yi pini ngê tp:oo kaa ka kwo, A tp:ee, wain kpê u mênê chin:aa dpodo. ²⁹ Yepê, Tp:oo ngê u mí ka kwo, U p:o, ngmênê daa n:ee. ³⁰ Yepê, U kuwó dini ghi ngê yi pini tp:oo tpuu ka u nkwo adí lê, kópu mu ngmídi u kwo mye vvu. Yepê, Yi tpémi ngê kwo, Daaní nî, ngmênê u kuwó dini ghi ngê yi tpémi ngê u nuw:o mé ngmópu, dpodo tédê mé loo. ³¹ Yesu ye póó wo, yepê, Yi tpémi dè yi mí ka n:uu ngmê ng:aa mbê wo? Kada pini kní y:oo kwo, Tp:ee tpuu ni. Yesu ngê yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Tákisi ngêépí pyu yoo, téli pyââ yoo, pi dono yilí mye yi k:ii, yi nuw:o dmi ka ngmêépí t:oo, Chóó Lémi kóó k:oo ka wowo té. Yepê, Vyílo yi yélu u kwo ye ng:aa té. Yepê, K:omo tpile nmyi komo kní y:oo Chóó Lémi nmye cháâcháâ ngópu, ngmênê u nuu u kópu dp:ee d:uud:uu tumo. Yepê, Doo u ntââ, kóó k:oo daangmanmyi ghê. ³² Yepê, Njon Baptist ngê maa mb:aa nmye mênê kêma ngê, ngmênê u kwo dpîp:e kélímí mbê dniye, u wépi nmyi pwaa ngópu. Yepê, Tákisi ngêépí pyu yoo, téli pyââ yoo, yoo dono mye yi k:ii, vyílo dé u kwo yi kélímí mbê dniye. Yepê, K:omo tpile Chóó Lémi u wépi nmye yé a pwaa ngópu, ngmênê kuwó yi nuw:o dmi mé ngmêê ngópu, u kwo ntênê ng:aa mbê dniye. Yepê, K:omo tpile yi kópu nmyi m:uu ngópu, ngmênê lukwe díy:o nmyi nuw:o dmi dpîp:e ngmêê ngópu, Njon ka myedpîp:e kélímí mbê dniye.

Yesu Nju tpémi yi kada pini kní yi p:uu u ngwo doo mgongo

Mak 12:1-12; Luukí 20:9-19

³³ Yesu ngê kada pini kní ye yepê, Danêmbum m:uu ala, mye ny:ee yó. Yepê, Pi ngmê ngê wain kpê ngmê yó, mbwa ngê a yina ngê, wain kîgha u vyilêvyilê tédê ngmê l:âmo ngê. Yepê, Ghi my:oo l:âmo ngê, yi wain kpê y:enê pyu u ya

* 21:22: Mát 7:7-11; 18:19; Njon 14:13-14

têdê. Yepê, Wain kpê chóó ngê pi ngmê knî ye yepê, A wain kpê ka dmyinê vyyuwo, dini ghi n:ii ngê nt:u dê kaa knomomê, kîgha dmyina a ngêêpî dé, dmyinê vyyilêvyyilê dé, wain u ngwo dmyinê l:âmol:âmo, knî a ka ngmêdmyina a dyede, woni nmyi nêni. Yepê, U kuwó dini ghi ngê yi pini ngê wain kpê a kuwo ngê, kn:aa p:aani loo, dye ghi daadii y:i doon:aa ya. ³⁴ Yepê, Wain kpê dini ghi n:ii ngê kyopwo wo, wain kpê chóó ngê pi knî ngmê dy:ââ ngê, yepê, A wain kpê u mênê dmyinê lêpî, u y:enê pyu knî y:oo a wain knî nmye ngmêdo kê y:e, a ka dpo núw:o yó. ³⁵ Yepê, Dini ghi n:ii ngê y:i mî taa dniye, wain kpê y:enê pyu knî y:oo mgîmî tumo, ngmê kpaka ngópu, ngmê taa ngê vya ngópu, ngmê chêêpî ngê vya ngópu. ³⁶ Yepê, Myombó wain kpê chóó ngê pi mê yilî ye dy:ââ ngê, ngmênê kópu mu ngmîdi y:e myemînê d:uu ngópu. ³⁷ Yepê, U kuwó dini ghi ngê tp:oo ye u nkwo dy:ââ ngê, apê, A tp:ee amînê châpu ngmê, daawa a vya ngmê. ³⁸ Yepê, Ngmênê yi wain kpê y:enê pyu knî y:oo daa châpu ngópu. Noko yepê, Kî wain kpê chóó tp:oo. Noko yepê, Vya koo, yed:oo wain kpê nmo wa ghay. ³⁹ Yepê, Wod:oo mgîmî ngópu, vya ngópu, ntóó chii mênê mî kée ngópu. *

⁴⁰ Yesu ye póo wo, yepê, Dini ghi n:ii ngê yi wain kpê chóó wa a lê, yi tpókni y:e ló kópu angmê d:uu? ⁴¹ Kada pini knî y:oo kwo, Wa a lê, pi dono yoo wa vya té, kn:aa yéli y:oo yi d:aa dmi u nkwo amênê kâádi ngmê. Kwo, Yi yéli y:oo mgî daadnyi pwapî, límîlímî ngê nt:u knî u kwo angmêdnyi dyede. ⁴² Wod:oo Yesu ngê yepê, Kópuni puku yedê a tóo, a w:ee yó. Yepê, Yi kópu ala, yepê,

Yi pââni ngomo wuwó pyu knî y:oo kée ngópu,

yi yini pââ pw:eni ngê vyîlo mēyi pyodo.

Nmî Lémi ngê yi kópu yinté d:uu ngê,

nyepênyepê u kópu yi d:uu ngê. *

⁴³ Yesu ngê yepê, Pw:eni ndêndê nmyi kée ngópu, Chóó Lémi ngê u nkwo wa kée nmyo, u wain kpê mēdaanmyi y:enê, kn:aa yéli y:oo nmyi d:aa dmi wa a kâádi ngmê. Yepê, Chóó Lémi u kópu dyuu yi yéli yi mênê nt:u mb:aamb:aa ngê wa kaalî. ⁴⁴ Yepê, Nê chêêpî kpiyé ntee tpile. Yepê, N:ii yi chêêpî kpiyé p:uu wa a lvêédî, mbodo wa pwââ. Yepê, N:ii mbêmê yi chêêpî kpiyé wa a ghay, koo dyuu ngê wa pyódu.

⁴⁵ Pádisi yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo yi k:ii, yi ngwo a w:ee ngópu, apê, Kî nmî p:uu a mgongo. ⁴⁶ U yi y:e doo kwo, Yesu nmî mgîmî, ngmênê kêê u ngwo dêpê t:ee ngópu, mu kópu u díy:o pi knî ye nkîngê mbê dniye, yinê ye Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê.

22

Yéyéé kmaapî ndîi u mgongo danêmbum

Luu ki 14:15-24

¹ Yesu pi knî ye modoo mgongo. ² Yepê, Chóó Lémi kóo k:oo wowo alanté. Yepê, King ngmê, tp:oo daa kêmakêma doo yéyééé, u l:êê díy:o kmaapî ndîi ngma a puwâ. Yepê, Yi kmaapî u wo mwiyé a ngmîdi ngê, u lémi ch:ama mîné dóo kwólu, yepê, A tp:ee u kmaapî tēdê dp:uu taa dmyeno. ³ Yesu ngê yepê, Yi wéni dini ghi n:ii ngê dyimê wo, u dpodo pyu knî ngmê dy:ââ ngê, yepê, Yoo a pwiyé we, ngmênê u yi y:e dêpwo kwo. ⁴ Yepê, Wod:oo dpodo pyu knî m:uu dy:ââ ngê, yepê, Yélini nê dóo kwólu, ye dp:uu vyi yó, yipi, Ala ngwo kmaapî. Yipi, Nê ngê ala kmaapî u l:êê díy:o tpile tp:oo n:ii kaa too, wunê kédê vya

* **21:39:** Hipîlu 13:12 * **21:42:** Dpodo 4:11; Lóma 9:33; 1 Pita 2:6-8

t:oo, tpile yilí yintómu u ntââ mbêmê ka pyede. Yipi, A pwiyé dmyeno. ⁵ Yesu ngê yepê, Ngmênê yi yéli ye daa ng:aa mbê dniye, yinê ye tédê kópu, yi chóó yi dpodo tédê dpodo tédê lee dniye. Yepê, Woni yâpwo tédê lee dniye, woni tpile pywupwi tédê lee dniye. ⁶ Yepê, Yoo ngmê ngê king u dpodo pyu yoo mgímí tumo, dneye nkwtinkwiti dé, u nkwo vya tumo. ⁷ Yepê, King yi yéli ye d:ud:umbiy:e nod:e wo, wod:oo u lede kní ngmê dy:ââ ngê, yi ntââ dmi mínê vy:ee ngópu, yi yéli u nkwo vya tumo, yi p:aa myemînê vyuwó ngópu. ⁸ Yepê, U kuwó dini ghi ngê u dpodo pyu yoo a danê ngê, yepê, Kmaapí u tpile yilí u ntââ mbêmê ka pyede, ngmênê yélini nê dóó kwólu, yoo dono, doo u ntââ ala ntini daawa ma ngmê. ⁹ Yepê, P:aani p:aani dmyinê lêpi, pi yimi nmyinê pyw:êmí ngmê, dpo núw:o tóó. ¹⁰ Yesu ngê yepê, Wod:oo yi dpodo pyu yoo p:aani p:aani lee dniye, pi yilí mínê pyw:ee ngópu, dono mb:aamb:aa myedê núw:o tumo. Yepê, Ngomoni k:oo dnye kmaapí, yi ngomo pi ngê a nt:ee ngê.

¹¹ Yesu ngê yéyééé kmaapí u mgongo ye m:uu kwólu, yepê, King kmaapí tédê yi yaa wo, yoo yi k:ii dnye yakmaapí, ngmênê pi yi vy:o ngmê módu, yi pini ngê u yéyééé kpídí u mbwo daangmê t:àngo. ¹² Yepê, Yi king u kwo póó wo, kwo, Kí pini. Kwo, Al:ii lónté cha kee, yéyééé u kpídí mwó daa ta. Yepê, Yi pini ngê kópu u kwo daangmê vyu. ¹³ Yepê, King ngê u dpodo pyu kní ye yepê, Mgímí yó, kóó yu kudu tóó, kuwa d:ii yó. Yepê, Mgídí vy:o choon:aa mbê, kpéngi ti dmi kelekele mudny:aa paa. ¹⁴ Yesu ngê yepê, Pi yintómu kní ye n:aa tpaépê ngê, yenímó, A pwiyé dmyeno, ngmênê Chóó Lémi ngê yilí daawa a ngmídi.

Tákisi pywupwi u danêmbum

Mak 12:13-17; Luukí 20:20-26

¹⁵ U kuwó dini ghi ngê Pádisi yoo kuwa pwii dniye, kn:aa p:aani pee mê lee dniye, Yesu u dóó u l:êé díy:o nipi yi dnyen:aa danêmbum. ¹⁶ Yi lama doo ya, Lóma tpémi ye tákisi pywupwi Nju tpémi ye daa yi nuu u kópu ngê a tóó, wod:oo yi p:uu ndiye pyu kní ngmê ngmídi ngópu, king Helodi u kwo téni pee yéli yi k:ii Yesu ka dy:ââ tumo, kwo, Máâwe, kwo, nmí lama ka tóó, Ndêndê ngê nye danêmbum. Kwo, Pi kní ye d:ee nkíngê yédi, ngmênê Chóó Lémi u kópu dyuu pi kní ye ndêndê ngê nye tpaépê ngê. ¹⁷ Kwo, Nmo vyi ngi, kwo, nmí dêépí kópu dyuu lónté a kwo, kwo, u ntââ Lóma tpémi yi king ndíi ka tákisi wanmí pywupwi, ó daanmí pywupwi? ¹⁸ Yesu ngê yi kópu a w:ee ngê, apê, Ngee k:omodanê té. Yepê, Nmyo k:omodanê pyu yoo, lukwe díy:o nmye dóó né. ¹⁹ Yepê, Tákisi ndapí a ngópu ngmê tpyé yó, ngmêní m:uu. U kwo yi núw:o ngópu, ²⁰ ye póó wo, yepê, Ala ndapí p:uu n:uu u kââ ye tóó, n:uu u pi myeye tóó? ²¹ Kwo, Lóma tpémi yi king ndíi u kââ u pi ye tóó mo. Wod:oo Yesu ngê yepê, Tpleni Lóma tpémi yi king ndíi ngmênêni, u kwo mêmmyinê yémí. Yepê, Tpleni Chóó Lémi ngmênêni, Chóó Lémi ka mêmmyinê yémí. * ²² Yi kópu yi ny:ee ngópu, yi nuw:onuw:o u kópu ngê pyodo, wod:oo Yesu a kuwo ngópu.

Pyidepyide u danêmbum

Mak 12:18-27; Luukí 20:27-40

²³ Yi wéni ngê yoo ngmê Yesu ka loo, yi yéli Sadyusi yoo. Yi nuw:o dmi alanté doo ya, apê, Pi dpí pw:onu, mêm:uuwodê pyidu. U yi y:e doo kwo, Yesu u pi nmí dyênê, u l:êé díy:o Yesu alanté dnye dóó. ²⁴ Yesu ka kwo, Mósisi ngê ala dêépí kópu a d:êê ngê, apê, Pi angmê pw:onu, u kuknwe adí ya knomomê, yi tpe:ee daadí ya knomomê, ye yi pini u mbwó ngê yi kuknwe moo ndê ngê, u

* **22:21:** Lóma 13:7; 1 Pita 2:17

mbwó u l:êê díy:o tp:ee angmê tpyé ngmê. ²⁵ Kwo, Pi mbwémi pyudu nmî vy:o doo kwo, kaani yéé wo, tp:ee daa tpyó, u ngwo pwene. ²⁶ Kwo, Kaapeeni ngé yi kuknwe mé ndé ngé, yi pyópu ngé tp:ee myedépê ngêédî, kaapeeni yinté u nkwo mye pwene. Kwo, Yi mbwémi knî yintómu yi pyópu mu ngmîdi yinté dnye ny:ee, yintómu pw:oo dnye, tp:ee yi pyópu ngé dèpèngmê ngî ngópu. ²⁷ Kwo, U kuwó dini ghi ngé yi pyópu mye pwene. ²⁸ Kwo, Lukwe díy:o pyidepyide u pi nye tpaépê. Kwo, Yoo wa a pii knomomê, ye yi pyópu ngé lukwe angmê pyódu, ló pini u kpâm ngé amî pyódu? Kwo, Doo u ntââ, mu kópu u díy:o yi mbwémi pyudu knî yi pyópu mu ngmîdi p:uu yéé dnye.

²⁹ Yesu ngé yepê, Dmye kn:aadi ngmê, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u kópu dyuu nmyi lama daa kwo, u wêdêwêdê nmyi lama myedaa tóó. ³⁰ Yepê, Enjel yoo ntee d:uudpî yéé dmi, dini ghi n:ii ngé yoo wa a pii dmi, yinté adnyi ya, pyââ mââ numo p:uu mēdaawa yéé knî. ³¹ Yepê, Yoo yi pyidepyide p:uu nmye n:aa danê. Yepê, Yi kópu p:uu kópuni Mósisi ngé wunê a d:êê ngé, lukwe, dmyongê kp:aa ngópu? Yepê, Yi puku pee yedê alanté a tóó, Chóó Lémi ngé Mósisi ka kwo, ³² Nê, ng:ââ Epilaham u yâpwo, myenté tp:oo Yisak u yâpwo, myenté Yisak tp:oo Njakóp u yâpwo. Yepê, Chóó Lémi yi tpókni yi yâpwo, yi kópu u l:êê díy:o, k:omo tpile a pw:oo dnye, ngmêndé yi ghê a pyede. Yepê, Chóó Lémi daa ntóó knî yi yâpwo, ngmêndé n:ii dé yi ghê a pyede, vyílo yi yéli yi yâpwo. ³³ Pi knî y:oo yi kópu yi ny:ee ngópu, yi nyepènyepê u kópu ngé ye pyodo.

Dêépî kópu n:ii kada a tóó

Mak 12:28-34; Luukî 10:25-28

³⁴ Dini ghi n:ii ngé Pádisi knî y:oo ny:ee ngópu, apê, Yesu ngé Sadyusi yoo kêdê chápwo té, wod:oo u kwo lee dnye. ³⁵ Yi vy:o pini ngmê ngé u yi doo kwo, Danêmbum tédê Yesu ní dóó. Yi pini ngé dêépî kópu dyuu pi knî ye dpímo tpiyé dé. ³⁶ Yesu ka póó wo, kwo, Mââwe. Kwo, Dêépî kópu dyuu yi vy:o, lóni kada ngma a tóó? ³⁷⁻³⁸ Yesu ngé kwo, Ala dêépî kópu kada a tóó, Chóó Lémi u nuu ghi nmyi nódo mba:amb:aa ngé choo ya. Kwo, Chóó Lémi nmyi gha vy:o choo ya, dye ghi yintómu p:uu dmyinê nuw:o, u nuu u kópu yidmyinê d:uud:uu dé. * ³⁹ Kwo, Yi dêépî kópu u kuwó alani a tóó, kwo, Nýóó nuu ghi nódo ntee a tóó, yoo yi nuu ghi dmi nódo yinté myechoo ya. * ⁴⁰ Kwo, Yi kópu dé yi mbêmê, dêépî kópu yilí yintómu a pyede. Kwo, Kópuni Mósisi ngé a d:êê too, kópuni Chóó Lémi u komo kapi pyu knî y:oo myedê d:êê tumo, yintómu yi kn:ââ yi kópu dé yi mbêmê a kwo.

Pini n:ii Chóó Lémi ngé a ngmîdi ngé, n:uu ntee pini ngé adî ya?

Mak 12:35-37; Luukî 20:41-44

⁴¹ Yesu Pádisi knî ye póó wo, ⁴² yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngé a ngmîdi ngé, nmyinê nmye n:uu u tii nedê pini? Kwo, Dèpidi u tii nedê pini ngmê. ⁴³ Yesu ngé yepê, Lukwe díy:o Dèpidi ngé chóó u pi a ghîpî ngé, yi pini u pi kmungo? Yepê, Yi kópu p:uu dmyinê nuw:o. Yepê, Yi pini kada a tóó, Dèpidi u kuwó a tóó, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé Dèpidi yinê a ngópu, ala kópu u ngwo a d:êê ngé, apê,

⁴⁴ Chóó Lémi ngé a kada pini ka kwo,

Mi ndîi ngé n:aa pyépi, a wéni pee dpî yey,
pi yintómu chi y:enê dé.

* **22:37-38:** Deut 6:5 * **22:39:** Lev 19:18; Lóma 13:9-10; Nkal 5:14

Yélini m̄:uu a l:êê té, d̄iyo an̄i vya té,
nyi yodo u maknopwo wan̄i yé té.

⁴⁵ Yesu ngê yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, Dépidi ngê apê, Yi pini a kada pini. Yepê, Yi kópu u l:êê d̄iyo, yi pini daa Dépidi ntee pini, ngmênê pi kn̄i yi pwo pini ntee pini. ⁴⁶ Yesu u kópu dyuu pi ngmê ngê daa vyâ. U kuwó d̄ini ghi ngê Yesu ka kópu daamu poo ngópu.

23

Yesu pi kn̄i ye dêêp̄i pyu yoo yi p:uu u ngwo doo danê
Mak 12:38-40; Luuk̄i 11:37-54; 20:45-46

¹ Yesu p:uu ndiye pyu kn̄i ye doo danêmbum, pi kn̄i ye myedoo danêmbum, ² yepê, Chóó Lémi ngê dêêp̄i pyu yoo, Pádisi yoo nmyi kada kaa too, Mósisi u dêêp̄i kópu dyuu nmye y:oo a tpiyé tumo. ³ Yepê, Yi dnye dmi dmyinê nyêmi dé, kópuni nmye dny:oo tpaêpê dé, dmyinê d:uud:uu dé. Yepê, Ngmênê kópuni a d:uud:uu tumo, yi kópu yi kélé nangmê ngee, mu kópu u d̄iyo kópuni nmye a tpaêpê tumo, yi chóó daa d:uud:uu tumo. ⁴ Yepê, Mósisi ngê yoo u ntáâ dêêp̄i kópu dyuu yi d:êê ngê, ngmênê dêêp̄i pyu kn̄i y:oo yi chóó yil̄i ngê pyódu tumo, pi kn̄i ye dpodo nd̄ii ngê u nkwo pyodo, ngmênê yi dpodo tédê yoo daa ngêêp̄i tumo. ⁵ Yepê, Kópu yil̄i yintómu n:ii a d:uud:uu tumo, yi chaa k̄igha u l:êê d̄iyo a d:uud:uu tumo, dp̄o, Pi kn̄i y:oo dny:oo chaa k̄igha nmo. Yepê, Yi kópu u l:êê d̄iyo dêêp̄i kópu dyuu pweepwee pee yedê dp̄i d:êê t:oo, yi k̄epa dp̄i t:ee t:oo. Yepê, Myenté, yedê ghi tp:oo n:ii yi kp̄id̄i kwódo kn̄i yi p:uu dp̄i t:ee t:oo, daad̄ii ngê dp̄i pyódu t:oo, dp̄o, Pi kn̄i y:oo ala kópu nm̄i p:uu p̄idny:oo tpaêpê, Dêêp̄i kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a cháâcháâ t:oo. ⁶ Yepê, Ngêpê ngomo k:oo yi chóó kada dp:uu yaa dmi, naa tédê yi chóó kada myoon:aa yaa dmi. ⁷ Yepê, U yi y:e a kwo yédi, Pi kn̄i y:oo naa tédê mb:aamb:aa ngê dny:oo cháâcháâ nmo, ala kópu nm̄i p:uu p̄idny:oo tpaêpê, Nm̄i ndiye k̄igha pyu nd̄ii dé. ⁸ Yesu ngê yepê, Pi kn̄i y:oo nmyi p:uu k̄inḡi vyi ngmê, Nm̄i ndiye k̄igha pyu yoo, mu kópu u d̄iyo nmyo numo t̄idê mbwó yoo, nmyi ndiye k̄igha pyu mu ngmidi. ⁹ Yepê, Dyámê mbêmé pi ngmê ka nangê vyi, M:aa, mu kópu u d̄iyo nmyi M̄i mu ngmidi, mbóó p:uu wunê tóó. ¹⁰ Yepê, Myenté, pi kn̄i y:oo Kada Pini u pi nmyi pyimo k̄ingê t:ee ngmê, mu kópu u d̄iyo nmyi kada pini mu ngmidi, pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, nmyi kada káâ. ¹¹ Yepê, Pini n:ii nmyi kada pini ngê ad̄i ya, yi pini nmyi p:uu choo dpodo. ¹² Yepê, N:ii ngê u pi chóó a km̄im̄i ngê, Chóó Lémi ngê yi pini u pi tédê ngê wa a pyódu, n:ii ngê chóó u pi wunê gh̄ip̄igh̄ip̄i ngê, Chóó Lémi ngê yini u pi nd̄ii ngê wa pyódu.

Yesu ngê Pádisi yoo dêêp̄i pyu yoo yi pi dmi u ngwo dyênê ngê
Mak 12:40; Luuk̄i 11:39-42,44,52; 20:47

¹³ Yesu ngê kada pini kn̄i ye yepê, Pádisi yoo, dêêp̄i pyu yoo, dmyinê nk̄ingê. Yepê, Nmyi too pee mbêmé nmyo mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dmi dono dé. Yepê, Nmyi chóó nmyi dêêp̄i kópu yil̄i nmyi d:êê ngópu, pi kn̄i ye Chóó Lémi kóó k:oo wowo dpodo nd̄ii ngê u ngwo nmyi pyódu ngópu. Yepê, Nmyi chóó y:i dp:ee koko nyédi, lukwe d̄iyo yoo yi maa nmyi nkoko ngópu. ¹⁴ (-)

¹⁵ Yepê, Pádisi yoo, dêêp̄i pyu yoo, dmyinê nk̄ingê. Yepê, Nmyi too pee mbêmé nmyo mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dmi dono dé. Yepê, Kn:aa dyámê kn:aa dyámê nmye l̄ep̄i nyédi, nyimo, Ndiye pyu kn̄i m:uu nm̄imo pyw:oo, nm̄i yoo vy:oo paa ghê dniye. Yepê, Yi dpodo p:uu dpodombiy:e nmye

dpodo nyédi. Yepê, Pini n:ii nmyi yoo vy:o dpî ghê, nmyi nt:anê dpî yââ. Yepê, Yi pini ngê nmyi dêêpî kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a cháâcháâ ngê, ngmênê pi ka vuuwo u lama daa ya yédi. Yepê, Yinté pini ngê nmyi maa p:uu dpo kp:anê nmyo, ngmênê yi máádi u dí ndiya.

¹⁶ Yepê, Dmyinê nkîngê. Yepê, U yi nmye a kwo, Pi knî ye maa nmo kêma, ngmênê nmyi ngwolo dmi kopwe dé. Yepê, Pi knî ye ala kópu nmye tpaê ngópu, yenmyimo, Pi ngmê, kópu ngmê u l:êê díy:o Chóó Lémi u ngomo u pi ngê wa kp:aa, ye yi kópu daa ndîi kópu, ngmênê yi ngomo k:oo nkól n:ii a tóó, yi pini yi nkól ngê wa kp:aa, ye kópuni u l:êê díy:o dpî kp:aa, ntênê dpî d:uu ngê.

¹⁷ Yepê, Nmyi mbodo dmi podo dé, nmyi ngwolo dmi kopwe dé. Yepê, Nkól daa yâpwo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo kee wo, yâpwo ngê u ngwo pyodo. ¹⁸ Yepê, Myenté, ala kópu ye my:ee tpaê ngópu, yenmyimo, Pi ngmê, kópu ngmê u l:êê díy:o kpêê yiyé tédê u pi ngê wa kp:aa, ye yi kópu daa ndîi kópu. Yenmyimo, Yi pini ngê yi kópu daawa d:uu knomomê, ye u kópu daa tóó. Yenmyimo, Ngmênê tpile tp:oo n:ii kpêê ngê dpî yé ngmê, yi pini yi tpile tp:oo u pi ngê wa kp:aa, ye ndîi kópu yu d:uu, kópuni u l:êê díy:o dpî kp:aa, ntênê dpî d:uu ngê. ¹⁹ Yepê, Nmyi ngwolo dmi kopwe dé. Yepê, Tpile tp:oo daa yâpwo. Yepê, Kpêê yiyé tédê yi yâpwo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê tpile tp:oo kpêê ngê dpî yé ngmê, yâpwo ngê u ngwo dpî pyódu. ²⁰ Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o n:ii kpêê yiyé tédê u pi ngê dpî kp:aa, tpile tp:oo n:ii kpêê ngê dpî yé ngmê, u ngwo myoo kp:aa. ²¹ Yepê, N:ii Chóó Lémi u ngomo ngê dpî kp:aa, ye Chóó Lémi ngê dpî kp:aa, mu kópu u díy:o Chóó Lémi y:i a tóó. ²² Yepê, N:ii mbóó u pi ngê dpî kp:aa, Chóó Lémi ngê dpî kp:aa, mu kópu u díy:o Chóó Lémi y:i wunê tóó, y:i wunê y:enê nmo.

²³ Yepê, Pádisi yoo, dêêpî pyu yoo, dmyinê nkîngê. Yepê, Nmyi too pee mbêmê nmyo mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dmi dono dé. Yepê, Lukwe díy:o pi knî ye dp:ee vuuwo nyédi, ngópuch:anê knî ye myedp:ee vuuwo nyédi, lukwe díy:o yoo nmye dóó tumo. Yepê, Dmyinê nkîngê. Yepê, Tédê kópu ndîi kópu ngê nmyi pyódu tumo, ndîi kópu tédê kópu ngê nmyi pyódu tumo. Yepê, Mósisi ngê nmî kn:ââ knî ye ala kópu a vuy, yepê, Ntini n:ii pi ngê yâpwo tédê dpo núw:o, dyuu y:a dpo pyidu ngê, yononi dyuu Chóó Lémi u dpodo pyu knî ye dpî y:ee ngê. Yepê, Yi kópu dnyinté dp:ee cháâcháâ ngmê. Yepê, K:omo tpile nkêpe w:uu y:a, ó kpono w:uu y:a nmyinê pyw:êmi ngópu, ngmênê myenmyinê kpââ ngópu, Chóó Lémi u dpodo pyu knî ye yononi ntênê nmye yémî ngópu. Yepê, Yi kópu ndîi kópu ngê nmyi pyódu ngópu. Yepê, Kópuni Chóó Lémi ka ndîi kópu, lukwe díy:o tédê kópu ngê nmyi pyódu ngópu. Yepê, Tédê kópu dmyinê d:uud:uu dé, kópuni Chóó Lémi ka ndîi kópu dé, myedmyinê d:uud:uu dé. ²⁴ Yepê, Nmyi ngwolo kopwe dé, yoo dnyinté ghîghê anmyi néne t:oo. Yepê, Kpitimw:ee ngê dpî kiye nmyo, ye límílimî ngê nmye vyeé tumo, lukwe díy:o kulu yílî nmyi p:uu a kiye nyédi, dp:ee vyeé tumo. Yepê, Tédê kópu ntênê nmye cháâcháâ tumo, lukwe díy:o ndîi kópu dnyinté nmye cháâcháâ tumo.

²⁵ Yepê, Pádisi yoo, dêêpî pyu yoo, dmyinê nkîngê. Yepê, Nmyi too pee mbêmê nmyo mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dmi dono dé. Yepê, Nmyi d:ââ piléti yi kpadama yinmye ghêêghê tumo, lukwe díy:o yi kó dp:ee ghêêghê t:oo. Yepê, Nmyi too pee yinmye ghêêghê tumo, ngmênê nmyi gha dmi tupwótupwó dé. Yepê, Nmyo ndapî u mb:aami yoo, nmyi gha dmi dono dé. ²⁶ Yepê, Pádisi yoo, lukwe díy:o my:oo nmye pyede. Yepê, Nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyódu tóó, kópu mb:aa yílî u ngwo anmyi d:uu t:oo.

²⁷ Yepê, Pádisi yoo, dêêpî pyu yoo, dmyinê nkîngê. Yepê, Nmyi too pee mbêmê nmyo mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dmi dono dé. Yepê, Poki n:ii u mênê pi ntóó dpí yé ngmê, nmyo yinté tpile dé. Yepê, Kuwa mb:aamb:aa, k:oo dono. Yepê, Nmyi gha dmi nkîpwi dé. ²⁸ Yepê, Nmyi too pee mbêmê pi knî ye yinê ye nmyo mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dmi dono dé, yoo nmye dóó tumo.

Yesu ngê Pádisi yoo dêêpî pyu yoo yi kpadakpada p:uu yi ng:aa dmi u ngwo t:ângo

Luukî 11:47-51

²⁹ Yepê, Pádisi yoo, dêêpî pyu yoo, dmyinê nkîngê. Yepê, Nmyi too pee mbêmê nmyo mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dmi dono dé. Yepê, Nmyi kn:ââ knî y:oo Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo wunê kwéli a kmênê tumo, ngomo mb:aa yi pwo nmyi wuwó tumo, yi mti ngê a pyede. Yepê, Chóó Lémi u nuu u pi yoo yi kpî dmi mb:aamb:aa ngê my:ee kpîlêkpîlê tumo. ³⁰ Yepê, Ala kópu nmye tpapê ngópu, nmyimo, Nmî kn:ââ yoo yi dye ghi ngê wonmee a ya, ye yi vy:o daap:oo ghê dniye, Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo nmî k:ii daap:oo vya too. ³¹ Yepê, Yi kópu mbêmê nmyi chóó nmyi komo knî y:oo ala kópu nmye tpapê ngópu, nmyimo, Yélini y:oo Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo a vya tumo, nmo yi tp:ee yoo. Nmyimo, Nmî kn:ââ knî y:oo kópuni kn:ââ a chaa ngópu, nmo chedêchedê. * ³² Yepê, Nmyi kn:ââ yoo máadíni p:uu a ghê dniye, yi máádi p:uu my:ee wee. Yepê, Lukwe díy:o u yi nmye a kwo, nmyimo, Yi máádi p:uu nmi t:ee kalé té. Yepê, Lukwe díy:o a vyeu u yi nmye a kwo. ³³ Yepê, K:omodané pyu yoo, nkwépi ntee yéli. Yepê, Chóó Lémi ngê ntââ nmye amînê vy:u, daamí kede, ndiya amí kéé nmyo. * ³⁴ Yepê, Pi mb:aa knî a chóó nmye u nkwo angmanê dy:ââ, woni knî y:oo a komo adnyin:aa kapî, woni yoo nuw:o ndîf mbêmê nmye adnyin:aa danê, woni yoo a p:uu nmye adnyin:aa dêêpî. Yepê, Ngmênê yi wépi dmi wanmyi pwaa ngmê, wanmyi mgîmî t:oo, woni yoo taa ngê wanmyi vya t:oo, woni yoo kidosi ñedê wanmyi t:ee t:oo. Yepê, Woni yoo ngêpê ngomo y:enê pyu knî y:oo wa kóté kalé t:oo, wa kpaka t:oo, woni yoo p:aani p:aani wa ngm:ii kalé t:oo. * ³⁵ Yepê, Dye ghi yintómu nmyi kn:ââ knî y:oo pi mb:aa yoo yidnya a vyeu dé, kn:ââ Kéén ngê Epel mwo a vyâ, nkoo nmo, a vyeu u yi nmye mye kwo. Yepê, Kéli ghê, king Njehu u dye ghi ngê, dini ghi n:ii ngê Mbadakaiya tp:oo Sekídaiya Chóó Lémi u ngomo chedê vya ngópu, Chóó Lémi ngê dnyinté a kpada too, Sidiya tpémi dy:ââ too, Njedusalem tpémi yi ndapî mî t:âmo tumo, yi tpile yilî mye t:âmo tumo, ngmênê yi p:aa dépê pw:oo ngópu. * ³⁶ Yepê, Ala ngwo Chóó Lémi ngê u komo kapî pyu ndêndê nmye da dy:ââ, dmy:oo mya ngópu. Yepê, Wanmyi vya knomomê, Chóó Lémi ngê dnyinté u nkwo daawa kpada nmyo, nmyi p:aa d:ud:umbiy:e wa a pw:ono. Yepê, Nmyi kn:ââ yoo yi yikî dmi nmyi pwo wa ghay.

Yesu ngê Njedusalem tpémi yi ng:aa dmi u ngwo t:ângo

Luukî 13:34-35

³⁷ Yesu ngê Njedusalem tpémi ye yepê, Ee Njedusalem tpémi, nmye vuywo pyu lukwe díy:o dmyongê mya ngópu. Yepê, N:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo nmye dnyimo a kapî, nmyimo a kpadakpada dé, woni yoo chéêpî ngê nmyi vya tumo. Yepê, Kêmkêm ngê tp:oo w:uu núupee dé yi makpowo ntee dpí

* 23:31: Dpodo 7:52 * 23:33: Mát 3:7 * 23:34: 1 Tes 2:15 * 23:35: Gen 4:8; Hipilu 11:4

w:wê té, daa ng:êêntómu nê, Yinté nî w:wê nmyo, ngmênê a wépi nmyi pwaa ngópu. ³⁸ Yepê, Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê nmyi p:aa d:ud:umbiy:e wa a kuwo, amyiné kuwo, mēdaamunmyi m:uu nê, ³⁹ u dí wéni n:ii ngê ala kópu anmyi vyi ngmê, anye, Pini n:ii Chóó Lémi u pi mbêmê a m:ii, Chóó Lémi ngê ntênê choo a ngêêpî.

24

Yesu Chóó Lémi u ngomo pw:oopw:oo p:uu u ngwo ye doo danê

Mak 13:1-2; Luukí 21:5-6

¹ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê Chóó Lémi u ngomo doo a kuwokuwo, p:uu ndiye pyu knî y:oo ngomo u kwo dnya a kêmakêma dé. ² Yepê, Ala ngwo mb:aamb:aa ngê yimi ngí m:uu tóó, mu dini ghi ngê chedê ngê wa pyaa dmi. Yepê, Chêêpî pywápê ngmê n:ii ngê kî ngomo a wuwó tumo, mu dini ghi ngê numo u pwo u pwo daangmadí ya. Yepê, Kn:aa lede knî y:oo kî ngomo pé d:ud:umbiy:e wa pwaa t:oo. *

Kópu dono yilí yi danêmbum

Mak 13:3-13; Luukí 21:7-19

³ Yesu, p:uu ndiye pyu yoo yi kii, Njedusalem a kuwo ngópu, mbwaa tp:oo ngmê ngmêê ngópu, mbwini n:ii u pi Olipi, yi mbwini mbêmê mí kee dniye, y:i dnyen:aa ya. Yi ngwo p:uu ndiye pyu knî ngmê Yesu ka yi mo lee dniye, kwo, Chóó Lémi u ngomo ngí mwini. Kwo, Ló dini ghi ngê wa a pw:oo ngmê? Kwo, Ló kópu ngmanmí ny:oo, nmí lama u ngwo wa yâa, nê, Nyi daa kêmakêma wunê diyédiye, dyámê pé machedê ngê a pyodopyodo?

⁴ Yesu ngê yepê, Nmye mb:aamb:aa ngê dnyina a vuywo, pi ngmê ngê kíngí dóó nmyo. ⁵ Yepê, Pi yilí wa a lê, u yi y:e adí kwo, Nê u d:aa nmo kâádí, nmyewo, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, ala nê vyílo. Yepê, Pi yilí yinté wa dóó t:oo. ⁶ Yepê, L:êê pâa ndíi u pi ngmanmyi ny:ee ngmê, nmyi nkígh:ê amyidnyi l:êê, ngmênê nkíngê ngê kêê nangê t:oo. Yepê, Yi kópu daawa tēda dmi, ngmênê nangê vyi, Ala d:o kuwókuwó dini ghi. ⁷ Yepê, Kn:aa dyámê tpémi kn:aa dyámê tpémi yi p:uu adnyi l:êê, yepê, daa ng:êêntómu m:uu wa ghídí, yoo adnyi dómudómu, amyidnyi pwopwo, yepê, dyámê pee knî ngmê wadí ghêdê, pi yilí wa pw:oo dmi. ⁸ Yepê, K:omo tpile yinté kópu yilí yi pi dmi wanmyi ny:ee ngmê, ngmênê nangê vyi, Ala d:o dyámê pé dpí chedê. Yepê, Yi kópu yilí tēdê dé, ngmênê dono kópu ndíi dé díyo kuwó wa pyaa dmi.

⁹ Yepê, Yi dini ghi ngê pi dono knî y:oo u yi y:e adí kwo, Nê u yoo nmí chedê, yepê, u l:êê díy:o nmyi p:uu adnyi d:uu. Yepê, Adnyin:aa mgímímgímí nmyo, nmyi vy:o woni yoo adnyin:aa kpadakpada dé, woni yoo wa vya t:oo. Yepê, A l:êê díy:o pi yintómu kní ye wanmy:uu diya dmi. ¹⁰ Yepê, Yi ngwo pi yilí knî y:oo wa kée nê, yoo dono kní ye a yoo wa kēma t:oo, ye anmyi diya dmi. ¹¹ Yepê, Yi ngwo pi daa ngmídi kní y:oo Chóó Lémi u komo k:omodanê mbêmê adnyin:aa kapí, pi yilí u ngwo wa dóó t:oo. ¹² Yepê, Yi ngwo yoo yi dono ndíi ngê wa pyódu, yi nuu ghi dmi numo nódo dnyinté adín:aa ya. ¹³ Yepê, Ngmênê n:ii kní y:oo yi kópu dono adnya a vyímí dé, myedaawa mb:ii nê, mu dini ghi ngê M:aa kóó k:oo wan:uu kaa té. ¹⁴ Yepê, Dyámê pee yintómu kní yi mbêmê Chóó Lémi kóó k:oo wowo u pi pi kní y:oo mwyé wa ny:ee ngmê, u kuwó dini ghi ngê dyámê pé machedê ngê u ngwo wa pyódu.

* **24:2:** Luukí 19:43-44

Lóma lede knî y:oo Njedusalem ghêlî dêpê pw:oo ngópu, yi kópu p:uu Yesu u ngwo ye doo danémbum

Mak 13:14-23; Luukí 21:20-24

¹⁵ Yesu ngê yepê, Njuda Wee u kwo yélini adnyi ya, tpile dyede u tpile dono yâpwo ghê angmê m:uu ngmê. Yepê, Yi tpile p:uu Dániyel ngê Chóó Lémi u komo wunê a kââ. (Pini n:ii ngê ala puku choo a kpââ, yi kópu mb:aamb:aa ngê choo a wopwe.) * ¹⁶ Yepê, Yi tpile dono dini ghi n:ii ngê wa t:aa, Njuda Wee u kwo yélini adnyi ya, dpî mbêpê dniye, mbu knî yi vuywo dp:uu mbwolo dniye. ¹⁷ Yepê, Pini n:ii u ngomo maknopwo adí ya, límílimí ngê dpî mbêpê we, u ngomo k:oo mêkîngî kee, u tpile kídangmên:aa ngí. ¹⁸ Yepê, Pini n:ii yâpwo tédê adín:aa dpodo, u p:o mêkîngî diyê, u tpile kîngmê nya, límílimí ngê dpî mbêpê we, mbu mbêmê dp:uu mbwolo we. ¹⁹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi kópu wa pyódu, mbwili knî y:oo dpodo ndíi wa a pyw:ee ngmê, p:aa knî y:oo dpodo ndíi amyedê pyw:ee ngmê. ²⁰ Yepê, Chóó Lémi ka dny:oo ngêpê, Tpii yópu yi dye ghi ngê daapídný:oo mbêpê, líme wo ngê yi kópu daapaa pyaa we. Yepê, Kí p:aaní u mbwa keñe kuwo ngmê ngê adí ya, ye angénté wa mbêpê dmi. ²¹ Yepê, Yi dini ghi ngê Nju tpémi y:oo dono ndíi wa a pyw:ee ngmê. Yepê, Dono kópuni pi knî y:oo wunê a pyw:ee tumo, yini tédê dé, kn:ââ Chóó Lémi ngê dyámê pé mwo a lámo ngê, u dí ala ngwo. Yepê, Yi dono ndíi u kuwó dini ghi ngê, yintoo dono daamuwa a pyw:ee ngmê. ²² Yepê, Chóó Lémi ngê yinê a vuy, apê, Yélini nê ngmídi ngê yi l:êê díy:o, yi yéli yi pw:oopw:oo u dye ghi dêekwédi ngê waní pyódu. Yepê, Wodaa vuy, ye pi yintómu pí pw:oo dniye. ²³ Yepê, Yi dini ghi ngê, pini n:ii ngê nmye wa vyi, nmyewo, Chóó Lémi ngê n:ii a ngmídi ngê vyilo ka kwo, yepê, yi pini ka kídmyongê kélímí mbê dmi. ²⁴ Yepê, Pi yilí knî y:oo kêémí wa kaa t:oo, pi knî ye wadnyí k:omodané, yewo, Chóó Lémi ngê a ngmídi noo. Yepê, Pi knî y:oo yoo wamyé dóo ngmê, Chóó Lémi u komo k:omodané ngê wa kaa ngmê. Yepê, Yi pini knî y:oo mbwudu yilí wa chaa ngmê, mu kópu u díy:o u yi y:e adí kwo, Chóó Lémi ngê yélini a ngmídi ngê, nmí dóo té. * ²⁵ Yepê, Yi k:omodané pyu knî y:oo kîngí dóo nmyo. Yepê, Kópuni wa pyaa dmi, yi kópu knî yi p:uu nmyi ng:aa dmi yidí t:oo.

²⁶ Yepê, Pi knî y:oo nmye wa vyi ngmê, Nê chíi mênê kíyedê toó, ye yi nangmê ní. Yepê, Nmye wa vyi ngmê, Ngomo k:oo kédê mbwolí, ye ng:aa ngê kêê nangê t:oo. ²⁷ Yepê, Daa p:aa ngmídi tpémi y:oo Chóó Lémi u Pi Ndéndê wa m:uu ngmê, ngmênê pi yintómu knî y:oo wa m:uu ngmê. Yepê, Lími ntee dpí pywáí, pi yintómu knî y:oo ntee dpí m:uu ngmê, Chóó Lémi u Pi Ndéndê yinté amyé m:uu ngmê.

²⁸ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Chaapyu w:uu nt:ee ngmanmyi m:uu ngmê, anmyinê w:ee ngmê, anye, Mgomo k:ii a kwo. Yepê, Doo u ntáâ yi kópu daanmyi kn:aadi ngmê.

Chóó Lémi u Pi Ndéndê dini ghi n:ii ngê wa a diyê

Mak 13:24-27; Luukí 21:25-28

²⁹ Yesu ngê yepê, Yi dye ghi dono u kuwó dini ghi ngê, d:ââ kâádí wa a mgêdê knî, médaadpí pil:apil:a, pudu yilí yintómu wa a ghay dmi, Chóó Lémi ngê mbóo p:uu tpile dé yi dínê dmi wa ghêê té. * ³⁰ Yepê, U kuwó dini ghi ngê dyámê mbêmê pi dyéédí yintómu knî y:oo ayi m:uu nê, tpéé kópu amí vyi ngmê, adnyi nkíngê, amyednyi mbê. Yi ngwo wa m:uu nê, wamyé mya

* **24:15:** Dan 9:27; 11:31; 12:11 * **24:24:** 2 Tes 2:9; Tpyuu 13:13-14 * **24:29:** 2 Pita 3:10; Tpyuu 6:12-13

nê, awo, Chóó Lémi u Pi Ndêndê kîyedê pwiyé knî, u pi ndîi ngê dê pyódu, u wêdêwêdê ndîi ngê myaa pyódu, nkali too pee dmi mbêmê ka kwo. * ³¹ Yepê, Pi knî y:oo nkéli dpuwo u dnye ndîi angmê ny:ee ngmê, enjel yoo wanê dy:ââ té, dyámê mbêmê ghi yintómu y:i wa lee dmi, Chóó Lémi ngê yélini a ngmidi ngê wa a danê t:oo, y:i ye anî:n:aa vyuwo. *

Yesu Njedusalem u pw:oopw:oo p:uu u ngwo doo mgongo

Mak 13:28-31; Luukí 21:29-33

³² Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye mgongo ngmê kwólu. Yepê, Dini ghi n:ii ngê kpêdê vyi dpî ghê, nmyi lama u ngwo dpî yââ, nmyimo, Daa kêmakêma nt:eemi wunê mbumu. ³³ Yepê, Kpêdê ngê ntee nmye dpî vyi, Daa kêmakêma nt:eemi wunê mbumu, yepê, kópuni p:uu nmye nî danê, dini ghi n:ii ngê yi kópu wanmyi m:uu t:oo, yinté nmyi lama u ngwo wa yââ, anye, Yi kópu daa kêmakêma a pyodopyodo. ³⁴ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpa:pê. Yepê, Yélini ala ngwo a pyede, ghêlî daawa pw:oo dmi, Njedusalem p:uu kópuni nmye dí vyi, yi kópu mwiyé wa pyódu. ³⁵ Yepê, Mbóó dyámê chedê ngê wa pyaa knî, ngmênê a kópu dyuu chedê ngê daawa pyódu.

Pi ngmê u lama daa tooo Yesu ló wéni ngê wa a diyé

Mak 13:32-37; Luukí 17:26-30,34-36

³⁶ Yesu ngê yepê, Wéni n:ii ngê dyámê mbêmê amênê diyé, yi wéni pi u lama daa tooo. Yepê, Enjel yoo yi lama myedaa tooo. Yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi tp:oo, a lama myedaa tooo. Yepê, Ngmênê M:aa mu ngmidi u lama wunê tooo. * ³⁷ Yepê, Nówa u dye ghi ngê yoo ntee doo a kwo, wéni n:ii ngê Chóó Lémi u Pi Ndêndê amêdê diyé, yoo yinté amyaa kwo. * ³⁸ Yepê, Nówa u dye ghi ngê yoo dêdnyimo a nkîngê, dnya a kmaapi, dnya a mbwaa ndanî, dnyimo a yéyéyé, u dí wéni n:ii ngê Nówa p:uu nkéli k:oo wo dnyie, ³⁹ wo yéli vyi ngê vyâ, daa yi lama pw:oo dnyie. Yepê, Chóó Lémi u Pi Ndêndê wéni n:ii ngê wa a diyé, yinté wa t:aa. * ⁴⁰ Yepê, Yi dini ghi ngê pi miyó yâpwo têdê adpî dpodo, enjel knî y:oo woni wa ngî ngmê, woni wa a kuwo ngmê. ⁴¹ Yepê, Pyââ miyó adpî ghee, enjel knî y:oo woni wa ngî ngmê, woni wa a kuwo ngmê. ⁴² Yepê, Mb:aamb:aa ngê dmyinê t:ââ, mu kópu u díy:oo wéni n:ii ngê nmyi Lémi wa a diyé, nmyi lama daa tooo. ⁴³ Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Nmyi lama daa tooo wéni n:ii ngê kpáapi ngê nmyi ngomo wa pwââ. Yepê, Yi wéni nmyi lama adî ya knomomê, wanmyi t:ââ ngmê, am:ii ngm:ii kalê ngmê. * ⁴⁴ Yepê, Yinté myedmyinê t:ââ:t:ââ nê, mu kópu u díy:oo dini ghi n:ii ngê nmyinê nmye Chóó Lémi u Pi Ndêndê daawa t:aa, yepê, vyílo yi dini ghi ngê wanê t:aa. ⁴⁵ Yesu ngê yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Lémi ngmê ngê pi ngmê wa ngmidi, u dpodo pyu yoo yi kada pini ngê wa pyódu, u kwo wa vyi, kwowo, Dy:oo ye cha a châpwo, yi nté ndapî ye chi yémî dê. Yepê, Yi lémi kuughê wa lê, dye ghi daadîi y:i adî:n:aa ya. Yepê, Pini n:ii wa ngmidi, dpodo pyu yoo yi kada wa kââ, yepê, yi pini u nuw:oo ndîi ngê adî ya knomomê, u l:êê ghi mb:aamb:aa ngê a myaa ya, ye yi pini lónté adî dpodo? ⁴⁶ Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi lémi u p:o amêdê diyé, tpile yilî yintómu mb:aamb:aa ngê wa m:uu té, ye u gha mb:aamb:aa ngê wa pyódu, ⁴⁷ dpodo pyu yoo yi kada pini wa chaa kwolo, u tpile yilî yintómu u kwo wa y:ee té, yi kada pini ngê wa pyódu. ⁴⁸ Yepê,

* **24:30:** Tpyuu 1:7 * **24:31:** 1 Kódin 15:52; 1 Tes 4:16 * **24:36:** Dpodo 1:7; 1 Tes 5:1-2 * **24:37:** Gen 6:5-8 * **24:39:** Gen 6:13-7:24; 2 Pita 3:6 * **24:43:** Tpyuu 3:3

Ngmênê yi lémi ghêlí daawa taa knomomê, dpodo pyu kní yi kada pini alanté adí nuw:o, awo, Nmí lémi kêma amêdê diyé, yepê, yi pini pi dono ngê wa pyódu, ⁴⁹ adí ñuknweñuknwe, mbwaa ndaní pyu kní yi vy:o adín:aa mbwaa ndaní, dpodo pyu dpodo módó yoo adí kpakakpaka dé, ⁵⁰ ye dpodo pyu yoo yi kada pini doo u lama, yi lémi ayi t:aa. ⁵¹ Yepê, Yi kópu dini ghi n:ii ngê wa ny:ee té, d:ud:umbiy:e yi pini ka wa nod:e, dnyinté daawa kpada, k:omodanê pyu yoo yi vy:o wa kââ, y:i adnyin:aa mbê, yi kpéngi ti dmi kelekele adnyin:aa paa.

25

Kwodo y:a kní yi mgongo danêmbum

¹ Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo alanté. Yepê, Pi ngmê, daa kêmakêma doo yéyéé. Yepê, Yéyééé u wo ngmidi ngópu, yi wéni ntumokwodo dmââdí u yoo kní y:oo yi pini dnye t:âât:ââ. Yepê, Yi dmââdí u yoo vy:o kwodo y:a doo kwo, apê, Nmí mbwó u pyipe dini ghi n:ii ngê a taataa, nmí mbwó nmo ng:uu, yéyééé kmaapí tédê nipi nmímo taataa té. Yepê, Yi kwodo y:a kní y:oo yi lam ñuw:o tumo, naa chóó p:aa ngmê dnyen:aa t:âât:ââ. * ² Yepê, Dmââdí limi nuw:o mbêmê dnye paa, mê limi daa nuw:o mbêmê dnye paa. ³⁻⁴ Yepê, Dmââdíni yoo nuw:o mbêmê dnye paa, yi lam ñuw:o tumo, yi kedîsin pód:a mye ñuw:o tumo, wo limi kní y:oo yi lam ñuw:o tumo, ngmênê yi kedîsin pód:a daa ñuw:o tumo. ⁵ Yepê, Naa chóó ngê ngê a puwâ, wod:oo yi dmââdí yoo dnye dpíidpíi, u kuwó dini ghi ngê dpí dnye.

⁶ Yepê, Mgídi ñuknínuknín p:uu pi ngmê ngê yepê, A pii dmyeno, naa chóó maadi kíyedé kwo. ⁷ Yepê, Wod:oo yi dmââdí y:a kní a pii dnye, n:ii yoo nuw:o mbêmê dnye paa, yi lam kní yi k:oo kedîsin yé ngópu. ⁸ Yepê, N:ii yoo daa nuw:o mbêmê dnye paa, yi pyipe kní ye yepê, Nmí lam ka pwopwo té, kedîsin kní nmo ngma a kê yó. ⁹ Yepê, Yini kní y:oo yepê, Doo u ntââ, kedîsin kudu chedê. Yepê, P:o dmyinê lèpí, nmyi chóó pi kní ye kní ngmênmyi dmy:ee yó. ¹⁰ Yesu ngê yepê, Wod:oo kada a y:ee ngópu, kedîsin mgípí tédê lee dnye. Yepê, Yi kuwó naa chóó p:uu taa dnye, dmââdíni limi kní y:oo dnye t:âât:ââ p:uu kaa dnye, yéyééé u kmaapí tédê lee dnye. Yepê, Yi taa dnye, ngomo k:oo kee dnye, keñe a kuwo ngópu.

¹¹ Yepê, U kuwó dini ghi ngê dmââdíni limi kní kedîsin mgípí tédê lee dnye, yedê diyé dnye, keñe p:uu dnye depedepe, naa chóó ka kwo, Keñe nmo a kpêmí ngi. * ¹² Yepê, Ngmênê yi nááli chóó ngê keñe ye daa kpêmí ngê, yepê, Dp:ee a lama yéli.

¹³ Wod:oo Yesu ngê yepê, Nuw:o mbêmê dmyinê paa, u ngwo dmyinê t:âât:ââ nê. Yepê, Wéni n:ii ngê amênê diyé, yi wéni nmyi lama daa tóó. *

Dpodo pyu pyile yi mgongo danêmbum

Luukí 19:11-27

¹⁴ Yesu ngê mgongo ye m:uu kwólu, yepê, A yoo vy:o ya alanté. Yepê, Lémi ngmê, kn:aa dyámê pee p:uu doo lèpí. Yepê, Ghêlí daa n:ee, u dpodo pyu pyile kní a danê too, u ndapí yi kêê yedê yó, yepê, A ndapí ka mb:aamb:aa ngê a kuwó dmyinê vyyuwo. ¹⁵ Yesu ngê yepê, N:ii u nuw:o ndíi, yi pini ka ndapí ndíi y:ángo, n:ii u nuw:o tédê, ndapí tédê u kwo y:ángo. Yepê, N:ii u nuw:o ndíi, yi pini ka ndapí limo yono yono y:a (5,000) y:ángo, pi m:uu ka my:oo yono yono

* 25:1: Luukí 12:35 * 25:11: Luukí 13:25-27 * 25:13: Luukí 12:40

y:a (2,000) y:ângo, pyoloni ka yono yono y:a (1,000) y:ângo. Yepê, U kuwó dini ghi ngê yi lémi ngê a kuwo too, kn:aa dyámê pee p:uu loo. *

¹⁶Yepê, Dpodo pyu n:i:i ka limo yono yono y:a y:ângo, yi pini ngê nkéli tp:oo u ngwo ngmê pwila ngê. Yepê, Yi pini ngê yi nkéli mb:aamb:aa ngê doo mbêpê kîgha, ndapî mē limo yono yono y:a u ngwo kmênê ngê. ¹⁷Yepê, Myenté, pini n:i:i ka my:oo yono yono y:a y:ângo, yi pini ngê stówa ngmê pyidu ngê. Yepê, Yi stówa mb:aamb:aa ngê doo mbêpê kîgha, ndapî mē my:oo yono yono y:a u ngwo kmênê ngê. ¹⁸Yepê, Ngmênê n:i:i ka yono yono y:a y:ângo, yi pini ngê ngî ngmêmî chó, u lémi u ndapî y:i mî ngmo ngê.

¹⁹Yesu ngê yepê, Dye ghi daadîi yi lémi kn:aa dyámê pee p:uu doon:aa ya, u kuwó dini ghi ngê mēdê diyé wo, yi dpodo pyu pyile knî a danê too, yepê, Ndapîni nmye nê kē too, mē wumo tóó. ²⁰Yepê, N:i:i ka limo yono yono y:a y:ângo, yi pini ngê u lémi ka kwo, Limo yono yono y:a n:i:i a ka nyinê kpo, mē limo yono yono y:a u ngwo m:aa kmênê ngê. Kwo, Yi ndapî ala, wod:oo u kwo y:ângo. ²¹Yepê, Yi lémi ngê kwo, Y:ay:a chi pwiyé, d:i:i pi dódó pyu. Kwo, Daa ndîi dpodo nga yinî kpo, yi dpodo mb:aamb:aa ngê nyi dóó, dpodo yilî yi kada pini ngê n:aa pyépi ngi. Kwo, Ng:i:i mb:aamb:aa ngê nyi yakmaapî knî. * ²²Pini n:i:i ka my:oo yono yono y:a y:ângo, yi pini ngê u lémi ka kwo, My:oo yono yono y:a n:i:i a ka nyinê kpo, mē my:oo yono yono y:a u ngwo m:aa kmênê ngê. Kwo, Yi ndapî ala, wod:oo u kwo y:ângo. ²³Yepê, Yi lémi ngê kwo, Y:ay:a chi pwiyé, d:i:i pi dódó pyu. Kwo, Daa ndîi dpodo nga yinî kpo, yi dpodo mb:aamb:aa ngê nyi dóó, dpodo yilî yi kada pini ngê n:aa pyépi ngi. Kwo, Ng:i:i mb:aamb:aa ngê nyi yakmaapî kmêle.

²⁴Yepê, Pini n:i:i ka yono yono y:a y:ângo, yi pini ngê u lémi ka kwo, A lémi. Kwo, A lama ka tóó, Nyi nkéli kmungo pyu. Kwo, Pi knî ye ntoo ndapî n:i:i nye yémî ngê, daa yintoo ndapî mēyinyinê pwapî ngê, pââ ndîi yinyinê pwapî ngê, ntini woo n:i:i d:i:i kapî ngê, vyílo y:ee pîpî ngê. ²⁵Kwo, Nga nî nkîngê mbê wo, nê, Ndapî l:âmo wanî ngee, nê, angénté a ka wa t:aa. Kwo, Yi kópu u l:êê dîy:o ñapî mgî k:oo ní ngmo ngê. Kwo, Ñyóó ñapî mē ala. ²⁶Yesu ngê yepê, Yi lémi ngê kwo, D:i:i dpodo pyu mb:aa, nyi pweekaa pyu. Kwo, Ñyóó ngópu knî yi l:êê dîy:o n:aa kpadakpada ngi. Kwo, Lama modoo ya, Pi knî ye tédê yinî yémî ngê, pââ ndîi mēyininê pwapî ngê, ntini woo n:i:i dîni kapî ngê, vyílo yinî pîpî ngê. ²⁷Kwo, Lukwe dîy:o a ndapî, ndapî u ngomo k:oo dipi yó, ndapî knî m:uu pînê puwâ. ²⁸Yesu ngê yepê, Yélini yoo y:i dnye kwo, yi lémi ngê yepê, A ndapî kwulo a ngee yó, pini n:i:i u ngópu yono yono yono y:a a tóó, u kwo y:ee yó. ²⁹Yepê, N:i:i u ngópu tpile yilî a tóó, mu dini ghi ngê mē yilî wa a pyw:oo, n:i:i u ngópu tpile pyile njini a tóó, yi tpile knî yi l:âmo wa a ngee té. * ³⁰Yepê, Kí dpodo pyu ngee kuwa d:i:i yó, mgídî vy:o choon:aa ya. Yepê, Yi choon:aa mbê, u kpéngi ti dmi kekelele choon:aa paa.

Pi ka vuuwo mbêmê yoo chámêchámê u danêmbun

³¹Yesu ngê yepê, Dini ghi n:i:i ngê a pi ndîi ngê wa pyódu, enjel knî yi k:i:i nipi anno diyé dmi, a yoo y:enê tédê wan:uu yââ, * ³²dyámê mbêmê pi yintómu anê danê té, a ngîma adnyin:aa kwo. Yepê, Tpile tp:oo y:ee:y:ee pyu ngê sipi nunukwéti ntee dpî chámê té, ³³yoo yintómu yinté wanî chámê té. Yepê, Yoo mb:aa, sipi ntee yéli, a wéni pee wanî kaa té, wo yéli nunukwéti ntee yéli, a

* **25:15:** Lóma 12:6-8; 1 Kódin 12:4-11
Mát 16:27; Tpyuu 20:11-13

* **25:21:** Luuki 16:10

* **25:29:** Mak 4:25

* **25:31:**

t:anê pee waní kaa té. ³⁴ Yepê, A wéni pee yéli ye ala kópu waní vyi, yenê, M:aa ngê a ngmidi nmyoo, myedê ngee nmyoo. Yenê, Dyámé pê ghêlî dèpwo a kwo, M:aa ngê apê, A nuu u yoo a kèê k:oo wa ghê dmi. Yenê, Ala u dye ghi, kóó k:oo anyi ghê dmyeno. ³⁵ Mu kópu u díy:o, yenê, Dómu a nga mudoo a ya, nmyi mbono noo. Yenê, Mbwa a nga mudoo a ya, a ka nmyinê kè ngópu. Yenê, Kn:aa p:aani munê ndê wo, nmyi p:o munê ta, a ka nmyee a vyuwo. ³⁶ Yenê, Kn:ââ mbwii munoo a kwo, kpídî a ka nmyinê kè ngópu. Yenê, Munoo a mbii, mb:aamb:aa ngê a ka nmyee a vyuwo. Yenê, Mbwa k:oo munoo a kwo, a gha nmyeen:aa wêdêwêdê kígha. ³⁷ Yepê, Yi ngwo yoo mb:aa knî y:oo a ka wa vyi ngmê, a ka wo, Nmi Lémi. A ka wo, Ló dini ghi ngê dómudómu tédê nmî m:uu nyoo, u ngwo nmî mbono nyoo? A ka wo, Ló dini ghi ngê mbwaambwaa tédê nmî m:uu nyoo, mbwaa nga u ngwo nmo kpo? ³⁸ A ka wo, Ló dini ghi ngê nmî p:o ny:uu ta, nga u ngwo nmee a vyuwo? A ka wo, Ló dini ghi ngê kn:ââ mbwii nmî m:uu nyoo, kpídî nga u ngwo nmo a kpo? ³⁹ A ka wo, Ló dini ghi ngê mbii tédê ó mbwa k:oo nmî m:uu nyoo, nga u ngwo nm:uu wêdêwêdê kwólu? ⁴⁰ Yi yéli ye yenê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yenê, A yoo vy:o pini ngmê, k:omo tpile u pi daa ndîi, ngmênê yi pini yinté nmyi ngee ngópu, yenê, daa yi pini vy:ii ngee ngópu, nê vy:ii ngee noo. *

⁴¹ Yepê, Yi ngwo yélini a t:anê pee adnyi kwo, yenê, Nmyo Chóó Lémi u vyída yoo, a nkígh:ê a y:ee dmyeno. Yenê, Ndê ngê a pípi nmyo. Yenê, Yi ndyuw:e chedê ngê daawa pyódu. Yenê, Yi ndyuw:e M:aa ngê Setan u dpodo pyu knî yi k:ii yi l:êê díy:o kpó, adî pípi dé, amyaa pípi nmyo. * ⁴² Mu kópu u díy:o, yenê, munoo a dómudómu, dpíp:e mbono noo. Yenê, Mbwa a nga mudoo a ya, a ka dpíp:e kè ngópu. ⁴³ Yenê, Kn:aa p:aani munê ndê wo, nmyi p:o munê ta, a ka dênmyee a vyuwo. Yenê, Kn:ââ mbwii munoo a kwo, kpídî a ka dpíp:e kè ngópu. Yenê, Mbwa k:oo munoo a kwo, mummyeno a mbii, ngmênê a ka dênmyee a vyuwo. ⁴⁴ Yi ngwo yi yéli y:oo a ka wo, Nmi Lémi, ló dini ghi ngê dómudómu tédê nmî m:uu nyoo, mbwaambwaa tédê nmî m:uu nyoo, nmî p:o ny:uu ta, kn:ââ mbwii nmî m:uu nyoo, mbii tédê ó mbwa k:oo nmî m:uu nyoo, ngmênê yi ngwo y:i dpípî ngee nyoo? ⁴⁵ Yi yéli ye yenê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yenê, Pini n:ii u pi daa ndîi yinté p:ee ngee ngópu, yenê, daa yi pini yip:ee ngee ngópu, nê yip:ee ngee noo. ⁴⁶ Yepê, Yi kpadakpada tédê waní dy:ââ té, y:i adnyin:aa ya, chedê ngê daawa pyódu. Yepê, Yoo mb:aa knî y:oo ghê kamí wa a pyw:ee ngmê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu.

26

Kada pini knî y:oo Yesu u pwele u ngwo a chápwo ngópu
Mak 14:1-2; Luukí 22:1-2; Njon 11:45-53

¹ Yesu ngê u danêbum dini ghi n:ii ngê pi knî ye a kélî ngê, p:uu ndiye pyu knî ye yepê, ² Nmyi lama ka tóó, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u naa m:ii wanmî kè. Yepê, Yi ngwo kada pini knî y:oo Lóma lede yoo yi kèê k:oo wa kaa nê, kídosi nêdê u nkwo wamí t:ee nê.

³ Yi ngwo kada pini yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo yi k:ii, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ndîi u ngomo k:oo mínê wó. Yi pini u pi Kayapas. ⁴ Yi kada pini knî y:oo Yesu u pwele yi ngwo a chápwo ngópu. ⁵ Noko yepê, Naa ndîi m:ii. Noko yepê, Yi kópu naa kpo nakî d:uu. Noko yepê, Pi yilí kédê t:aa, wa gheteghete mbê dmi.

* **25:40:** Hipílu 6:10 * **25:41:** Mát 7:23; Tpyuu 20:10

Tpileni tuu mb:aamb:aa pyââ ngmê ngê Yesu u pwo u ngwo a pii ngê
Mak 14:3-9; Njon 12:1-8

⁶ Yesu Petani doon:aa ya, Saimon u ngomo k:oo doon:aa kmaapî. Yi pini p:uu too pee mbii leprîsi mwiyé doo ya. ⁷ Yi kmaapî tédê pyââ ngmê ngê pód:a ngma a ñuwo, tuu mb:aamb:aa, Yesu mbêmê d:ud:umbiy:e a pii ngê. Yi tpile u pywuu ndiî. ⁸ Yesu p:uu ndiye pyu knî y:oo yi kópu yi m:uu ngópu, yi pyópu ka nod:e dniye, noko yepê, Lukwe díy:o dê dyênê. ⁹ Noko yepê, Kí pyópu ngê nmo woda kê, ye ndapî ndiî pudu kmênê, yi ndapî ndiî pinté knî ye pudu y:oo. ¹⁰ Kópuni tumu dnye nyepênyepê, Yesu ngê a w:ee ngê, yepê, Lukwe díy:o dnye mywenemywene kalê ngmê. Yepê, A nuu u kópu a nga yi d:uu. ¹¹ Yepê, Dye ghi yintómu u ntââ pinté yoo anmya a pyw:êmî dé. Yepê, Dini ghi n:ii ngê u yi nmye adî kwo, Nmî ngee té, yepê, u ngwo dmyinê ngêêpi dé. Yepê, Mu dini ghi ngê nmyi vy:o médaani kwo. ¹² Yepê, Tpileni tuu mb:aamb:aa pi ntóó p:uu ntee anyi dai, u ngwo any:uu kmênê, yepê, kí pyópu ngê yinté kópu a pwopwo u l:êê díy:o myeyi d:uu. ¹³ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Pi knî y:oo a kópu mb:aa dyámê ghi knî yi mbêmê kwéli adnyin:aa nyêm, kí pyópu ngê kópuni a nga dê d:uu, amyimi ny:ee ngmê. Yepê, Kópuni a nga dê d:uu, u mgamê ngê adín:aa ya.

Njudas ngê kada pini knî ye u ngwo vyu, yepê, Yesu kwódo ngê anî ghê
Mak 14:10-11; Luukî 22:3-6

¹⁴ Yesu p:uu ndiye pyu ya mé miyó knî yi vy:o pi ngmêdoo kwo, u pi Njudas, Kédiyót pi. Yi ngwo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini knî ye loo, ¹⁵ yepê, Yesu u kwódo ngê anî ghê knomomê, ye lukwe a ka ngmanmyinê kê ngmê? Wod:oo ndapî pyoloy:a u kwo y:ee ngópu. ¹⁶ Yi ngwo Njudas ngê dye ghi doo y:enê, apê, Yesu kwódo ngê wu dini ghi ngê anî ghê.

Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa u nté lâmol:âmo
Mak 14:12-16; Luukî 22:7-13

¹⁷ Wéni n:ii ngê Mbídédi Pywápê Ngmê u Naa dnyimo kuwo, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa nté u ngwo myednyimo lâmol:âmo. Yi wéni ngê Yesu p:uu ndiye pyu yoo Yesu ka póó dniye, kwo, Mââwe. Kwo, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u nté ló y:i nmîmo lâmol:âmo? ¹⁸ Yesu ngê pi miyó pi ngmê ka dy:ââ doo, Njedusalem. Yepê, Ala kópu u kwo dp:uu vyi nyoo, kwipi, Nyi mââwe ngê nga atédê dy:ââ nyo. Kwipi, U dye ghi machedê, u p:uu ndiye pyu knî yi kii naa u nté ngomo k:oo nmîmo pípi. ¹⁹ Wod:oo kada a y:ee ngópu, Njedusalem lee knopwo, kópuni Yesu ngê ye vyu, yinté mî d:uu ngópu, yi nááli u nté yi ngomo k:oo mî lâmo ngópu.

Yesu u k:ii kuwókuwó kmaapî u ngwo dóó ngópu

Mak 14:17-26; Luukî 22:14-23; Njon 13:21-30; 1 Kódin 11:23-25

²⁰ Káádi dini ghi n:ii ngê gho, Yesu, p:uu ndiye pyu ya mé miyó knî yi kii, yi kmaapî tédê yaa dniye. ²¹ Dini ghi n:ii ngê dnye kmaapî, Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, yepê, nmyi vy:o pini ngmê a kwódo ngê a wowo. ²² P:uu ndiye pyu knî yi nuw:oo dmi dono ngê pyodo, ngmêngmênté u kwo doo póó, kópu, Nê kuu, apii? ²³ Yesu ngê yepê, K:omo tpile d:ââ mu ngmîdi k:oo mbídédi n:êê nmo kmênêkmênê té, ngmênté nmyi vy:o pini ngmê a kwódo ngê a wowo. ²⁴ Yepê, Ala kópu puku yedê ló dini mwo a d:êê ngópu, apê, Chóó Lémi u Pi Ndéndé u kwódo ngê pi angmê ghê, pi knî y:oo wa mgîmî ngmê, wa kpaka ngmê, wa vya ngmê. Yepê, Pini n:ii ngê yi kópu a ntiyentiye, a kwódo ngê a wowo, yi pini d:ud:umbiy:e choo nkîngê, Chóó Lémi ngê dpodombiy:e wa

kpada. Yepê, Yi pini ngê u kpadakpada têtê ala kópu wamî vyi, awo, L:omo m:aa ta, yi dono daap:aa d:uu ngê. ²⁵ Pini n:ii Yesu u kwódo ngê doo wowo, Njudas, yi pini ngê kwo, Nê kuu, apii? Yesu ngê kwo, Ñyóó kíchi vyi.

²⁶ Dini ghi n:ii ngê dnye kmaapî, Yesu ngê mbídédí a ngéédí, Chóó Lémi kwuno ngê, puwâ, p:uu ndiye pyu knî ye y:ângo, yepê, Ala a chóóchóó, nê. ²⁷ U kuwó dini ghi ngê kapí a y:ângo, wain k:oo a pii ngê, kumu mbee ngê, Chóó Lémi kwuno ngê, p:uu ndiye pyu knî ye mye y:ângo, yepê, Nmyo yintómu nda yó. * ²⁸ Yepê, Ala a wêê. Yepê, Pi yilí yi dono chedêchedê u l:êê díy:o, wêê a p:uu wa pwii. Yepê, Yi wêê ngê Chóó Lémi ka pi yilí wa a kâádi. ²⁹ Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Wain daamuní nda, u dí wéni n:ii ngê a pi ndíi ngê amí pyódu, pi yintómu anín:aa y:enê, M:aa kóó k:oo kmaapí ndíi u ngwo anm:uu dóó, wain kamí u ngwo anm:uu nda. ³⁰ U kuwó dini ghi ngê wéti ngma a ngí ngópu, Njedusalem a kuwo ngópu, mbu mbêmê mí kee dniye, mbwini n:ii u pi Olipi.

Yesu ngê Pita ka u wópuwópu u pi u ngwo vyu
Mak 14:27-31; Luukí 22:31-34; Njon 13:36-38

³¹ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê pi knî y:oo awêde mgídí vy:o a mgímímgímí nê, nmyiné kuwokuwo nê, nmye mbêpêmbêpê té. Yepê, Puku yedê alanté a tóó, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Sipi y:enê pyu wa vy:a, sipi w:uu wa mbêpê dmi. ³² Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê amêní pyidu, nmyi kada aní ghê, Nkálili aní lê. ³³ Pita ngê kwo, K:omo tpile kí tpókni y:oo wunê kuwokuwo ngi, ngmênê nê mu ngmídi daanê kuwo ngi. ³⁴ Yesu ngê Pita ka kwo, Ndê kópu nga ngmênê na tpaépê. Kwo, Mgídí vy:o kêmkêm ghêlí k:ii daawa kâá, pyolo nyiné wópuwópu nê, pi knî ye ala kópu nye tpaépê, yenye, D:aa p:uu dniye pyu ngmê. ³⁵ Pita ngê kwo, A Lémi. Kwo, Yi kópu daaní d:uu. Kwo, K:omo tpile l:êê díy:o wamyé vya nê, myedaanê wópu ngi. Yesu p:uu ndiye pyu knî y:oo Yesu ka yinté mye vyi ngópu.

Yesu Nketsemane u ngwo doon:aa ngêpê
Mak 14:32-42; Luukí 22:39-46

³⁶ U kuwó dini ghi ngê Yesu, p:uu ndiye pyu knî yi k:ii, ghi ngmê lee dniye, u pi Nketsemane. Yesu ngê yepê, Al:ii dmyiné ya, mwi nîmo ngêpê. ³⁷ Yesu ngê pi pyile kyedekyede mu mwada y:i núw:o too, Pita Sepédí tp:oo dê. Yesu u gha dono ngê pyodo, u ghê myedê kee wo. ³⁸ Yi pini pyile knî ye yepê, A nuw:o dono ngê ayi chedêchedê nê. Yepê, Al:ii dmyiné ya, dpí ngê kêê nangé t:oo. Yepê, Dmyiné t:âât:ââ nê, a l:êê díy:o myedmyiné ngêpê. * ³⁹ Yesu ngê a kuwo too, pee tp:oo mwada y:i loo, têpê mbêmê kwódkwódombiy:e mí dyimé wo, u mí ka doo ngêpê, kwo, M:aa. Kwo, Tpile yilí yintómu nga u ntáâ. Kwo, U ntáâ ala dono u mbwaa daaní nda? Kwo, Ngmênê ngwépi daaní puwâ. Kwo, K:omo tpile ala kópu u ya a nga daa kwo, ngmênê a nga dpí d:uu ngi, mu kópu u díy:o a kada nye tóó. *

⁴⁰ U kuwó dini ghi ngê Yesu yedê diyé wo, apê, A p:uu ndiye pyu yoo mu dpí té. Pita ka kwo, Lukwe díy:o doo u ntáâ, dye ghi déékwédi ntênê daanmyi ya? Kwo, Lukwe díy:o a l:êê díy:o dp:ee ngêpê té. ⁴¹ Yesu ngê yepê, Mb:aamb:aa ngê dmyiné vwuwo, dpodombiy:e dmyiné ngêpê, pi ngê dpodombiy:e kédangê tókó nmyo, dono nmye daapêdê ní we. Yepê, K:omo

* **26:27:** Ex 24:8; Jer 31:31-34; 1 Kódin 10:16; Hipílu 9:20 * **26:38:** Njon 12:27 * **26:39:** Hipílu 5:7-8

tpile kópu mb:aa nmye tpaépê tumo, ngmênê nmyi tókótókó tédê wanmyi dêê dmi. *

⁴² Myombó Yesu ngépê tédê mê loo, u mí ka kwo, M:aa. Kwo, Kí:a w:ee. Kwo, Dono mbwaa daaní nda knomomê, ye yoo angénté wani ngee. Kwo, Yi dono mbwaa u wépi daaní puwá, ñyóó ñuw:o u pono n:aa vyápê. ⁴³ U kuwó dini ghi ngê p:uu ndiye pyu pyile kní ye mê diyé wo, apê, Mu dpí té. Dpí vyílê ngê dyaa ye chedê ngê.

⁴⁴ Pyolombó Yesu modoon:aa ngépê. Mwiýmwiyé ntee doo ngépê, yinté modoon:aa ngépê. * ⁴⁵ U kuwó dini ghi ngê p:uu ndiye pyu kní ye yedê diyé wo, yepê, Mwo anmyi dpí té? Yepê, Angénté, dmyongê nyaa dniye? Yepê, Munto. Yepê, Ala u dye ghi. Yepê, Pi dono kní y:oo ala ngwo a ngímimgímí nê. ⁴⁶ Yepê, A pii dmyeno. Yepê, Paa ala. Yepê, Óó! Yepê, A kwódo ngê pini n:ii dé ghê, yepê, ka pwiyé kní.

Yesu u ngwo mgímí ngópu

Mak 14:43-50; Luukí 22:47-53; Njon 18:1-11

⁴⁷ Yesu ngê danêmbum ghélí daa chedê ngê, wod:oo lede yoo taa dniye, Njudas yi kada doo kwo, pini n:ii Yesu p:uu ndiye pyu y:a mê miyó kní yi vy:o pwii wo, Yesu yinê dóó. Yi lede kní y:oo kaa taa ñuw:o tumo. Yi yéli Nju tpémi yi kada pini kní y:oo dy:ââ tumo, yepê, Yesu nyiné mgímí yó. ⁴⁸ Maa p:uu Njudas ngê yepê, Pini n:ii nínê chipéchipé, yepê, yi pini yi vyílo. Yepê, Dpí mgímí yó.

⁴⁹ Dini ghi n:ii ngê taa dniye, Njudas Yesu ka loo, kwo, Mw:ââkó Mââwe. Njudas ngê Nju tpémi yi chipéchipé ngê Yesu u ngwo a chipé ngê, n:uu Yesu kpââ pee p:uu dyíngo. ⁵⁰ Yesu ngê kwo, Kópuni u pyiné cha ngmêê, d:uu ngi. Wod:oo lede kní y:oo Yesu dpodombiy:e mgímí ngópu. ⁵¹ Yesu p:uu ndiye pyu ngmê ngê u yi doo kwo, Lede yoo ní vya té, wod:oo u taa a ngéêdí, lede ngmê mbwámê pèdê chápwo, ngmênê kn:aadi ngê, ngwene ngmê ngópu. Yi lede kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u dpodo pyu ngmê. ⁵² Wod:oo Yesu ngê kwo, Ñaa u dópo mênê mê kédi. Kwo, N:ii ngê taa ngê l:êê dpí dóó, yi l:êê tédê dpí pw:onu. ⁵³ Kwo, Lama daa tóó M:aa ka wodí vyi, ye enjel yílí tp:oo témi tap a ka pèdê dy:ââ, paan:aa ngee nmo. ⁵⁴ Kwo, Yi enjel yoo wodí dmy:ee té, ye ala yéli y:oo angénté paa mgímí nê, kópuni puku yedê a tóó angénté myepaa ntiye ngmê. ⁵⁵ Yesu ngê yi lede kní ye yepê, D:aa l:êê pyu ngmê. Yepê, Lukwe díy:o kaa taa kèlê a ka dmyiné lee dmi. Yepê, Wo yílí yi k:oo Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo nmyi vy:o kínoo a kwo, y:i nímom:aa dêêpí. Yepê, Lukwe díy:o y:i dpíp:e mgímí noo. ⁵⁶ Yepê, Ngmênê alanté dmye mgímí nê, mu kópu u díy:o kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo wunê a d:êê tumo, doo u ntââ daapídmye kn:aadi ngmê.

Yi ngwo Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo Yesu a kuwo ngópu, mbêpê dniye.

Nju tpémi yi kada pini kní y:oo Yesu u ngwo kóté kalé ngópu

Mak 14:53-65; Luukí 22:54-55,63-71; Njon 18:13-14,19-24

⁵⁷ N:ii kní y:oo Yesu mgímí ngópu, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ndíi Kayapas u ngomo k:oo ñuw:o ngópu. Yi ngomo k:oo kada pini yoo, dêêpí pyu yoo yi k:ii, mwiyé nipi a wó. ⁵⁸ Pita ngê Yesu doo yâmyâmu, tumutumumu yi kuwó doo a kwo, daa chono doo a paa. Dini ghi n:ii ngê Yesu ngomo k:oo mí kee wo, Pita yi ngomo mbwa kalé ngmê k:oo myimí kee wo, lede kní yi vy:o

* 26:41: Hipílu 4:15 * 26:44: 2 Kódin 12:8

mî yaa wo, apê, Yesu ngê kópuni a d:uud:uu ngmê, a ngópu paa d:uu y:e. ⁵⁹ Yi ngomo k:oo Nju tpémi yi kada pini kní y:oo Yesu dnyen:aa kóté kígha. U yi y:e doo kwo, Yesu kn:ââ nmí ché, u ngwo nmí vy:a. Pi yilí kní y:oo yi chóó yi yipe tee kópu Yesu p:uu yilí t:ee ngópu, ⁶⁰ ngmênê pi miyó dê y:oo yi kópu ngmídi ngê daa pyódu ngópu, yi kópu u l:êê díy:o Nju tpémi ye doo u ntââ ngê pyodo, Yesu daapi ndyíko ngópu. U kuwó díní ghi ngê pi miyó dê y:oo kópu mu ngmídi ngmê vyi ngópu, ⁶¹ kada pini kní ye yepê, Kí pini ngê ala kópu nmo a vyu, nmopê, Nê u ntââ, Chóó Lémi u ngomo anê pw:ono, wo pyile amí lê, u ngwo am:aa wó. * ⁶² Wod:oo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ndíi ghêédí wo, Yesu ka póo wo, kwo, Kópuni m:uu dé vyi ngmê, daanyinê vy:a? ⁶³ Ngmênê Yesu tumu doo ya. Myombó Yesu ka kwo, Yâpwo ni ghê a t:a, yi yâpwo ngê a y:enê ngi. Kwo, Nmo kidimê k:omodanê. Kwo, Pini n:i Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, Tp:oo n:i nmo t:âât:ââ, kwo, mumdoo nyi vyílo? * ⁶⁴ Yesu ngê kwo, Nýóó kíchi vyi. Kwo, Mu díní ghi ngê wanmyi m:uu nê, wanmyi vyi ngmê, anye, Kí Chóó Lémi u Pi Ndêndê. Anye, U pi ndíi ngê dê pyódu, Chóó Lémi u che p:ââ pee ngê dê pyódu, nkálí too pee dmi mbêmê muyedê pwiyé kní. * ⁶⁵ Yesu ngê yi kópu díní ghi n:i ngê u kwo vyu, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê chóó u mbwo kpídí a chópu, yi máâwe kní ye yepê, Kí pini u chápwo pyu u yi nmo daamu a kwo. Yepê, Chóóchóó kèdê ndyíko. Yepê, Ala kópu nmo dê vyi, Chóó Lémi u d:aa anê kââdí. ⁶⁶ Yepê, Nmyi nuw:o dmi angênté a tóó? Kada pini yintómu kní y:oo kwo, Chóó u pye dê yé. Kwo, Vya koo, pw:oo we, daadí ya. *

⁶⁷ U kuwó díní ghi ngê kêpa dnye tpyípwí, kílí myednye kpakakpaka, * ⁶⁸ dnye nkwtinkwti, kpídí pee ngê ngwolo dé wópu dumo, u nkwo dnye vye, kópu, N:aa dé vya ngi? Kópu, Chí dípí. Kópu, W:i Chóó Lémi u komo kápí pyu ngmê, ye pini n:i ngê dê vya ngi, u pi nmo píchi vyi. Kwo, Lukwe díy:o nangê Chóó Lémi ngê a ngmídi nyoo.

Pita ngê Yesu u ngwo a wópu ngê

Mak 14:66-72; Luukí 22:56-62; Njon 18:15-18,25-27

⁶⁹ Díní ghi n:i ngê Yesu dnye kóté kígha, yi ngwo Pita yi ngomo mbwa kalé ngmê k:oo doo ya. Dpodo módó ngmê u kwo a loo, kwo, Nyi ngmê, Yesu Nkálili pi p:uu nye ya yédi. ⁷⁰ Ngmênê Pita ngê yoo yi ngíma u kwo a wópu ngê, kwo, Ye kópu d:oo w:ee ngê. ⁷¹ Wod:oo Pita pyuwópyuwó tédê u nkígh:é doon:aa kwo. Dpodo módó m:uu ngê y:i nye módu, pi kní ye yepê, Kí pini Yesu Nasalet pi p:uu kído ya. ⁷² Myombó Pita ngê médê wópu ngê, ye kpaá wo, yepê, Ye pini daa a lama pini. ⁷³ Daa ndíi dye ghi yimí loo, yi yéli Pita ka kní m:uu loo, kwo, Nye k:omodanê. Kwo, Nyi yi pini p:uu ndiye pyu ngmê. Kwo, Nye kínga dpi mya. Kwo, Dpí wee mu ngmídi, Nkálili Wee. ⁷⁴ Wod:oo Pita ye mé kpaá wo, yepê, Ye pini daa a lama pini. Vyílo yi díní ghi ngê kêmkêm ngmê ka wo, ⁷⁵ wod:oo Pita ngê Yesu u kópu mî nuw:o kwólu, apê, Yesu ngê a ka moda vyi, Kémkém ghêlí k:ií daawa kââ, pyolo nyinê wópuwópu nê. Wod:oo Pita u gha d:ud:umbiy:e dyênê wo, kuwa pwii wo, y:i doon:aa mbê.

27

Yesu Paléti ka u ngwo núw:o ngópu

Mak 15:1; Luukí 23:1-2; Njon 18:28-32

* **26:61:** Njon 2:19-21 * **26:63:** Mát 27:12; Is 53:7 * **26:64:** Mát 24:30; Dan 7:13 * **26:66:** Lev 24:16; Njon 19:7 * **26:67:** Is 53:5

¹ Mw:aa mgîdí vy:o Nju tpémi yi kada pini yoo nipi dnyen:aa danêmbum, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo mye yi k:i.i. Yi danêmbum tédê Yesu u vyee u dy:oo a châpwo ngópu. ² U kuwó diní ghi ngê Yesu kóó dê kudu dumo, Lóma lede yoo yi mãawe ndîi Paléti ka núw:o ngópu.

*Njudas ngê chóóchóó u ngwo a nâkâ ngê
Dpodo 1:18-19*

³ Pini n:i.i Yesu u kwódo ngê ghê wo, Njudas, dini ghi n:i.i ngê u lama yaa wo, apê, Yesu kédê ndyíko ngmê, daa kêmakêma mye vyee ngmê, u nuw:o d:ud:umbiy:e dono ngê pyodo, apê, Dono kópu ngma atédí d:uu. Wod:oo Yesu kwódo ngê wowo u l:êê díy:oye ndapîni u kwo y:ee ngópu, yi ndapî pyolo y:a kada pini kní ye mêmî y:ángo. ⁴ Yepê, Dono ndîi ngmédí d:uu. Yepê, Pini n:i.i u dono daa tóó mo daa tóó, u kwódo ngê kídí ghê, daa kêmakêma nmye vyee ngmê. Njudas ka kwo, Nmo mêkidimên:aa mbumu. Kwo, Ye kópu ñyóó nyi l:âmo ngi. ⁵ Wod:oo Njudas Chóó Lémi u ngomo k:oo kee wo, yi ndapî dyuu y:i mí dy:ee too, wod:oo kuwa pwii wo, chóóchóó mínê nâkâ ngê, yed:oo pwene.

⁶ Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo yi ndapî mède ngí tumo, noko yepê, Ala ndapî Chóó Lémi u ngomo k:oo daadí ya, mu kópu u díy:oo wu pini ngê pi vyee u l:êê díy:oye kmênê ngê. ⁷ Yi ndapî p:uu noko dnye danêmbum, yed:oo têtê ghi u ngwo ngmê pwila ngópu, noko yepê, Pi my:oo n:i.i Njedusalem adín:aa pwopwo, y:i paan:aa kmênêkmênê koo. Yi têtê ghi d:ââ l:âmol:âmo pyu ka pwila ngópu. ⁸ Pi kní y:oo yi têtê ghi u pi ntaa ngópu, apê, Wêê u têtê ghi. Awêê u pi yinté mwo tóó.

⁹ Chóó Lémi u komo kapí pyu Njedîmaiya ngê kópuni wunê a d:êê ngê, yi ngwo ntiye ngópu. Yi kópu ala,

Ndapîni u pi Yisiléli tpémi y:oo yi pini u l:êê díy:oye vyi ngópu,
yi ndapî pyolo y:a a ngí ngópu,

¹⁰ d:ââ l:âmol:âmo pyu ka u têtê ghi u ngwo pwila ngópu.

Nmî Lémi ngê yinté a ka a vyyu.

*Paléti ngê Yesu u ngwo doo póópóó
Mak 15:2-5; Luukí 23:3-5; Njon 18:33-38*

¹¹ Dini ghi n:i.i ngê Yesu Lóma lede yoo yi kada pini Paléti ka núw:o ngópu, yi ngwo u pwopwo u nt:u kópu u kwo mye vyi ngópu. Wod:oo Paléti u kwo póó wo, kwo, Mumdoon nyi Nju tpémi yi king? Yesu ngê kwo, Ñyóó kichi vyi.

¹² Kada pini yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo mye yi k:i.i, Yesu p:uu yipe tee kópu yilí t:ee ngópu, ngmênê Yesu ngê kópu daangmê vyyu. ¹³ Paléti ngê kwo, Kêémî m:uu yilí ngee kapí ngmê. Kwo, Yi kópu yilí nye nyémî té. Kwo, Lukwe díy:oye tumu nye kwo. ¹⁴ Ngmênê Yesu tumu doo kwo, kópu daa vyyu, wod:oo Paléti ngê apê, Ki lónté pini? Apê, Lukwe díy:oye kópu daa tpapê?

*Paléti ngê Yesu u vyee tédê u ngwo dy:ââ ngê
Mak 15:6-15; Luukí 23:13-25; Njon 18:39-19:16*

¹⁵ M:ââ k:oo Nju tpémi yi naa ndîi u dye ghi ngê, yélini mbwa k:oo dnyimo kwo, Paléti ngê ngmêdpímo pw:iipw:ii, apu, Nju tpémi yi nuw:o dmi mb:aamb:aa ngê paa pyaa we. Pini n:i.i u pi pi kní y:oo u kwo dnyimo tpapê, yini yidpímo pw:iipw:ii. ¹⁶ Yi m:aani ngê mbwa u mênê pi ngmédoo kwo, u pi Mbadapas. Pi yintómu yi lama yi pini u pi doo ya. ¹⁷ Dini ghi n:i.i ngê yoo kwodonkwodo a wó, Paléti ye póó wo, yepê, Ló pini u yi nmye ngma a kwo, ní pw:ii? Yepê, Mbadapas ay:aa pw:ii ó Yesu ay:aa pw:ii, pini n:i.i p:uu ala kópu

a tpaépê ngópu, apu, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, wu vyílo. ¹⁸ Paléti ngê yi kópu ye poo ngê, mu kópu u díy:o u lama doo ya, Nju tpémi yi kada pini kní y:oo Yesu ka n:ee dê kaa ngmê, a kêê k:oo u l:êê díy:o dê kaa ngmê.

¹⁹ Yi ngwo Paléti kóté tédê doo ya, u kpám ngê pi u kwo ngmê dy:ââ ngê, Paléti ka kwo, A Lémi. Kwo, Ngmám ngê nga até da dy:ââ nê, a ka dê, Nyi ngê ye pini ngê kópu kíngmê d:uu. A ka dê, Pi mb:aa yila. A ka dê, Mgídi vy:oo a wóo k:oo kidi m:uu, u ngwo dí nkíngê mb:anê.

²⁰ Nju tpémi yi kada pini yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo mye yi k:ii, yi tpókni y:oo yoo yi mbodo dmi vyyuwo ngópu, yepê, Paléti ngê Mbadapas dpo pw:ii ngê, Yesu dpí vya ngê. ²¹ Wod:oo Paléti ye póo wo, yepê, Ló pini nmyi l:êê díy:o ngmaní pw:ii? Kwo, Mbadapas yi pw:ii ngi. ²² Yepê, Yesu ngê ló kópu ngmaní md:o, pini n:ii p:uu ala kópu a tpaépê ngópu, apu, Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê. Kwo, Kídosí ñedê t:ee ngi. ²³ Paléti ngê yepê, Doo u ntââ. Yepê, Dono kópu ndíi daangmê d:uu ngê. Ngmênê pi yilí yintómu Paléti ka dpodombiy:e mbwolo, kwo, Vya ngi. Kwo, Kídosí ñedê t:ee ngi. ²⁴ Wod:oo Paléti ngê a w:ee ngê, apê, Doo u ntââ yi nuw:o dmi daaní ngmêê. Apê, Ye daaní ng:aa mbê knomomê, ye wa gheteghete mbê dmi. Apê, Ala pini u vyeê tédê módó n:aa dyede, ngmênê yi dono a p:uu kíngí kaalí. Wod:oo u dpodo pyu ngmê ka kwo, Mbwa a d:ââ a ka ngma a nuw:e. U kwo yedê núwo, Paléti ngê kóó dê pi yintómu yi ngópu ghêê doo, yepê, Ala pini u vyeê tédê módó nmye dyede ngmê. Yepê, Yi dono nmyi p:uu choo ya. Yepê, Nê kuu, a pi daa t:a, a kêê dê dí ghêê dê. ²⁵ Pi yintómu kní y:oo kwo, Pi dono yila, pw:oo we. Kwo, Chóó Lémi ngê u ntââ daawa a vy:u. Kwo, Mu diní ghi ngê u ntââ wa vy:ee a knomomê, ye nmí p:uu dpo vy:ee ngê, nmí tp:ee dmââdíma yi p:uu myedo vy:ee ngê. ²⁶ Wod:oo Paléti ngê Mbadapas mbwa k:oo pw:ii ngê, lede kní ye yepê, Yesu kpaka yó. Wod:oo yedê kpê dmi ngê kpaka ngópu. U kuwó diní ghi ngê Paléti ngê yepê, Nuw:o yó, kídosí ñedê nyi t:ee yó.

Lóma lede kní y:oo Yesu u ngwo dnye nkwitinkwiti

Mak 15:16-20; Njon 19:2-3

²⁷ Lóma lede kní y:oo Yesu Paléti u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo núw:o ngópu, ledeni yoo dnyen:aa líme, nipi a danê tumo. ²⁸ Yesu u mbwo kpídini doo ya, a ngee ngópu, kpídí pee king kní y:oo yi mbwo ntee dnyimo t:emí dé, yinté kpídí u mbwo ngmê t:ee ngópu. ²⁹ Noko yepê, King kní yi mbêmê kidon ntee a kwo nyédi, kí pini mbêmê yinté tpíle my:oo kaa koo, wod:oo yi kóó díidii a ngí tumo, a kmongo tumo, kidon ntee tpíle u ngwo ngmê l:ámo ngópu, Yesu mbêmê kaa ngópu. Noko yepê, King kní y:oo kíyê ntee a tpyé tumo, kí pini ka yinté tpíle my:oo y:ee koo, wod:oo yimbwi ngma a ngí ngópu, u kwo y:ee ngópu, kwo, Chi tpyé, nmí kada pini ngê chi ya. U kuwó diní ghi ngê dnye yumuyumu, k:omodané ngê dnya a chipéchipé, kópu, Munmíkó nmí Máâwe ndíi, Nju tpémi yi king. ³⁰ P:uu dnye tpyípwí, yimbwi n:ii doo tpyé, u kuwó diní ghi ngê kwulo mêtê ngee ngópu, mbêmê dnye kpêêpí. ³¹ U nkwitinkwiti diní ghi n:ii ngê yé ngópu, kpídí mb:aa n:ii u mbwo t:ee ngópu, mêtê ngee ngópu, chóo u kpídí u mbwo mê t:ee ngópu, wod:oo núw:o ngópu, apê, Kídosí ñedê nm:uu t:oo.

Yesu kídosí ñedê u ngwo t:ee ngópu

Mak 15:21-32; Luukí 23:26-43; Njon 19:17-27

³² Diní ghi n:ii ngê Lóma lede kní y:oo Yesu u vyeê tédê dnye ñeñe, maa p:uu Sadéni pi ngmê m:uu ngópu, u pi Saimon. Lede kní y:oo yi pini ka

dpodombiy:e kwo, Kí pini u kídosi dnyinê ngi. ³³ Kwéli lee dniye, yi ghi u pi Mbodo Dínê, Nju tpémi yi dnye ngê, Nkolkota. ³⁴ U yi y:e doo kwo, Yesu ka wiwi ndíi ngê daapaa pyaa we, wod:oo yi komo ngmê wain d:ââ k:oo a vylê ngópu, Yesu ka y:ee ngópu, ngmênê Yesu ngê dini ghi n:ii ngê d:uu ngê, wépi ye puwâ. ³⁵ Yesu u mbwo kpídí a ngee tumo, kídosi ñedê u ngwo t:ee ngópu. Wod:oo u kpídí yêê tumo, yi kpídí kní yi l:êê díy:o dnye ng:oo, noko yepê, Alani nanê wa a ngí, woni nanê wa a ngí. ³⁶ U kuwó dini ghi ngê mbwódo yaa dniye, dnye y:enê, apê, Pi ngê wa a ngee. ³⁷ U pwopwo u nt:u kópu kídosi ñedê u pwo t:ee ngópu, apê, Yesu, Nju tpémi yi king. ³⁸ Pi miyó yi wéni ngê Yesu u nkígh:ê kídosi ñedê mye t:ee dumo. Woni u wéni pee t:ee ngópu, woni u t:anê pee t:ee ngópu. Yi tpódu y:oo pi mwiyé dpímo a vyeé dé, yi tpilé myedpímo a t:âmot:âmo dé.

³⁹ Yélini maa p:uu dnye paa, dini ghi n:ii ngê Yesu kídosi ñedê a m:uu ngópu, dnye nkwitinkwiti, ⁴⁰ kópu, Nyi lónté pini? Kópu, U yi nga doo kwo, Chóó Lémi u ngomo nê pw:ono, wo pyile amí lé, u ngwo am:aa wó. Kópu, Mumdoó nyi Chóó Lémi Tp:oo, ye ñyóó kídosi ñedê a ghidi, ñyóochóó mê ngee ngi. ⁴¹ Kada pini yoo, dêêpí pyu yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo mye yi k:ii, yinté myednye nkwitinkwiti. ⁴² Noko yipu, Kn:aa pini yoo yidoo ngêêpi dé, ngmênê doo u ntââ chóochóó daawa ngee. Noko yipu, Mumdoó Chóó Lémi ngê nmí kada pini ngê a pyódu ngê, kídosi ñedê chóó wunê wupwo knomomê, ye u ngwo u kwo nmo kélímí té. ⁴³ Noko yipu, U nuw:o Chóó Lémi p:uu a kwo, apu, Nê tp:oo. Noko yipu, U nuu ghi Chóó Lémi nódo wo toó, ye pèdê ngee. ⁴⁴ Kpaa pyu n:ii dê Yesu u nkígh:ê kídosi ñedê t:ee dumo, Yesu yinté myedpímo nkwitinkwiti.

Yesu kídosi ñedê u ngwo pwene

Mak 15:33-41; Luukí 23:44-49; Njon 19:28-30

⁴⁵ Kâádi máâ kèlê dini ghi ngê, yi dyámê pee mbêmê mgídí a ghay wo. Dini ghi n:ii ngê kâádi ngê liy:aa pyile a kuwo ngê, mê wa wo. ⁴⁶ Yi dini ghi ngê Yesu dpodombiy:e ka wo, apê, Ilay, Ilay, lama sapaktáni. Yi kópu u nt:u kópu, A Yâpwo éé. A Yâpwo éé. Lukwe díy:o a mo cha kuwo nê? Lukwe díy:o nga d:oo ch:anê wo? * ⁴⁷ Yélini y:i doo kwo, Yesu u dnye yi ny:ee ngópu. Yi yélini woni kní y:oo noko yepê, Ilacha ka ka kââ. ⁴⁸ Pi mbêpêmbêpê ngmê loo, tpênê n:êê ngmê ñuwo, wain d:ââ k:oo kmênê ngê, yimbwi ñedê kââ, Yesu komo t:âmo mbee ngê, apê, Nda ngê. ⁴⁹ Ngmênê pi woni kní y:oo kwo, Ngí t:ââ kmêle. Kwo, Ilacha wunê pwiyé kní, ó daawa ní. Kwo, Ilacha ngê kí pini kídosi ñedê yinê wunê ngêêpi? ⁵⁰ Myombó Yesu dpodombiy:e mêyi ka wo, yed:oo pwene.

⁵¹ Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo kpídí ndíi n:ii doo ya, yi kpídí ngê yoo yi maa dpímo nkokonkoko, apê, Chóó Lémi u yâpwo ghi k:oo daapaa ní dniye. Yesu kídosi ñedê dini ghi n:ii ngê pwene, wod:oo yi kpídí chóó mínê chaa wo, châpwochâpwo ngê nkwo a yaa wo, knâpwo dí. Yi ngwo yi dyámê pee mye ghêdê mbê wo, t:aaní chaa dniye, * ⁵² pi ntóo kpomo n:ii kní yi ménê a kmênê tumo, mye kweñe dniye. Chóó Lémi u nuu u yoo, yélini wunê a pw:oo dniye, yi ngwo a pii dniye. ⁵³ Yesu dini ghi n:ii ngê a pii wo, yi yélini yi kpí k:oo a pwii dniye, Njedusalem lee dniye, pi yilí kní y:oo mí m:uu tumo.

⁵⁴ Lede n:ii kní y:oo Yesu kídosi ñedê t:ee ngópu, yi máâwe ndíi u k:ii kídosi u nkígh:ê dnyen:aa kwo, Yesu dnye y:enê. Dini ghi n:ii ngê dyámê pee ghêdê mbê wo, yi kópu yilí yi ngópu mye pyaa dniye, nkíngê mbê dniye, noko yepê,

Kí ndéndê ngê Yâpwo ndîi tp:oo. ⁵⁵ Pyââ y:i yilí doo kwo, daa chono dnya a kwo, y:i dnya a vyyuwo. Yi pyópu kní y:oo Yesu Nkálili Wee u kwo dnyimo a yâmuyâmu, myednyimo a ngêêpî. * ⁵⁶ Yi vy:o pyââ pyile doo kwo, Méli Makídala pyââ ngmê, Méli myomo, Njems mbwêmi Njósép yi pye, Sepédi u kpâm pyolo, Njems mbwêmi Njon yi pye.

Yesu ntóó u ngwo kmênê ngópu

Mak 15:42-47; Luuki 23:50-56; Njon 19:38-42

⁵⁷ Daa kêmakêma kââdí doo wupwo, Adamátiya pi ngmê ta, u pi Njósép. Yi pini ndáápi ngmê, myenté Yesu p:uu ndiye pyu ngmê. ⁵⁸ Paléti ka loo, Yesu ntóó u kwo mîné ch:ee ngê, wod:oo Paléti ngê u lede kní ye yepê, Wa pini ntóó ala pini ka nyi y:ee yó. ⁵⁹ Wod:oo Njósép adí lê, kpídí ngê a kmongo ngê, Yesu ntóó kídosi ínedê a ngópu, yi kpídí ngê a kmongo ngê. ⁶⁰ Ntóó núwo, chóó u kpomo u mênê mí yó, chêêpî ndîi yi kpomo t:âmo ngmê tpiyé wupu kwólu, u ngwo nkoko ngê, wod:oo p:o loo. Yi kpomo pi kní y:oo t:aaní paa mwiyé a ché ngópu, yi Njósép mupwoknî yi ntóó kmênêkmênê u l:êê díy:o. ⁶¹ Méli Makídala pyââ, u pénta Méli k:ii, kpomo chedê dpîmo ya, Njósép ngê Yesu ntóó yi ngópu kmênê ngê.

Kada pini kní y:oo lede kní ngmê kpomo chedê u ngwo mîné kuwo tumo

⁶² Womomo mw:aandiye, Sátídé ngê, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, Pádisi yoo yi kii, Paléti ka lee dnyie, ⁶³ kwo, Nmí lémi, komodanê pyu n:ii ma nnyi vya ngmê, u kópu dyuu ngma até dp:o nuw:o kwolo. Kwo, Pi kní ye ala kópu dpîmo tpaépê, yipu, Wa vya nê, wo pyile amí lê, u ngwo amênê pyidu. * ⁶⁴ Kwo, P:uu ndiye pyu kní y:oo ntóó wa t:âmo knomomê, pi kní ye wa vyi ngmê, yewo, Kimêdé pyidu, ye yi k:omodanê kópu mbêmê u pi ndîi ngê wa pyódu. Kwo, U ntââ lede kní ngmanyi dy:ââ, ntóó kwéli kmênê ngmê, awêde maa yi dny:oon:aa t:ââ, yed:oo p:uu ndiye pyu kní y:oo ntóó daawa t:âmo ngmê. ⁶⁵ Paléti ngê yepê, U ntââ. Yepê, Lede kní ngmê núwo yó, yi kópu mb:aamb:aa ngê dp:uu l:âmo yó. ⁶⁶ Wod:oo Paléti ngê lede kní yi p:uu ngmê t:ângo, kpomo chedê nipi lee dnyie. Chêêpîni kpomo t:âmo doo kwo, yi chââ u l:ii p:uu t:ee ngópu, noko yepê, Pi ngmê ngê wa kpémí knomomê, u ngwo anmo w:ee. Yed:oo yi lede yoo a kuwo tumo, yepê, Mb:aamb:aa ngê dmyinê vyyuwo, kí kpomo u mênê pi kíngmê kee.

28

Yesu u ngwo a pii wo

Mak 16:1-10; Luuki 24:1-12; Njon 20:1-10

¹ Sandé mw:aa mgídí vy:o, Méli Makídala pyââ, u pénta Méli k:ii, kpomo chedê lee knopwo, Yesu kwéli kmênê ngópu. ² Yi taa knopwo, têpê dpodom-biy:e doo ghêdê, nmí Lémi u enjel ngmê mbóó p:uu a ndê wo, chêêpîni kpomo t:âmo doo kwo, tpiyé wupu kwólu, mbêmê yaa wo. ³ U pââ doo a wuu mbele, límí u wuu ntoo, mye yintoo. U kpídí dmi d:ud:umbiy:e kpaapíkpaapí. * ⁴ Lede n:ii kní y:oo kpomo dnye y:enê, nkíngê ngê y:ay:a pwiyé dnyie, mbwee ntóó k:ii pyaa dnyie. ⁵ Enjel ngê yi pyópu dé ye yepê, Namé nkíngê. Yepê, A lama ka tóó, Yesu ka dpo vyyuwo mo, pini n:ii kídosi ínedê t:ee ngópu. ⁶ Yepê, Al:ii daa tóó. Yepê, Kêda pyidu. Yepê, A pwiyé cho, ntóó kwéli yé ngópu, yi ghi anyi

* 27:55: Luuki 8:2-3

* 27:63: Mát 12:40; 16:21; Njon 2:19-21

* 28:3: Mát 17:2

m:uu nyoo. ⁷ Yi ghi yi m:uu ngópu, enjel ngê yepê, Lîmîlîmî ngê lee cho, p:uu ndiye pyu knî ye mdoo ñuw:o nyoo, yipi, Yesu kêda pyidu, nmyi kada a kwo, Nkálili. Yipi, Yi anmy:uu m:uu ngmê. Enjel ngê yepê, Yi kópu dpo yidîn:aa vyi. ^{*} ⁸ Wod:oo yi pyópu dê y:oo lîmîlîmî ngê kpomo a kuwo ngópu. Dpîmo nkîngê, ngmênê w:aa myedê pyw:ee ngópu. Mbêpê a pwaa ngópu, apê, P:uu ndiye pyu knî ye mdoo nyi ñuw:o.

⁹ Maa p:uu Yesu a pyódu ngópu, yepê, Mw:ââkó dp:o. U kwo lee knopwo, yu km:ee dymîmê knopwo, yu dê dpîmo tpyé dê. ¹⁰ Yesu ngê yepê, Namê nkîngê. Yepê, A mbwó knî ye mdoo ñuw:o nyoo, yipi, Nkálili Wee u kwo dmyinê lêpî, yipi, Nê y:i anmy:uu m:uu ngmê. ^{*}

Lede knî y:oo kada pini knî ye mdoo u ngwo ñuw:o ngópu

¹¹ Dini ghi n:i ngê yi pyópu dê maadí dpîmon:aa kwo, lede knî ngmê Njedusalem lee dniye, kópuni yi ngópu pyaa dniye, yi kópu yilî yi yuu dmi kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini knî ye minê y:ee tumo. ¹² Kada pini yoo yintómu nipi a wó, yi nuw:o dmi ngmîdi ngê pyódu ngópu, lede knî ye ndapî yilî y:ee ngópu, ¹³ yepê, Kópuni dê pyódu, pi ka nangê vyi. Yepê, Pi knî ye ala kópu dmyinê tpaê, yipi, Dini ghi n:i ngê nmî dpî té, p:uu ndiye pyu knî y:oo daa nmî lama ntóó kédê t:âmo ngmê. ¹⁴ Yepê, Paléti ngê yi kópu a nyêmi knomomê, nmyi kpadakpada u pi a tpaê knomomê, ye u nuw:o nmo l:âmol:âmo, kópu nmye daangmêwa d:uu. ¹⁵ Wod:oo yi lede knî y:oo yi ndapî yi kêlê a ngee ngópu, kópuni ye vyi ngópu, yi kópu pi knî ye ntênê dnyen:aa tpaê. Nju tpêmi y:oo yi k:omodanê kópu awêde mu nyepênyepê ngmê.

Yesu ngê chóochóó p:uu ndiye pyu knî ye u ngwo a kêma ngê

Mak 16:14-18; Luukî 24:36-49; Njon 20:19-23; Dpodo 1:6-8

¹⁶ Yesu p:uu ndiye pyu y:a mê ngmê Nkálili Wee u kwo lee dniye. Yesu ngê mbwini n:i u pi ye vyu, yi mbwini mbêmê lee dniye. ¹⁷ Dini ghi n:i ngê m:uu ngópu, yi yi mbodo dmi ngê k:ame u kwo ghê dniye, ngmênê knî ngmê yi nuw:o miyó ngê dnye ya, yinê ye daa vyîlo. ¹⁸ Yesu yi nkîgh:ê a loo, nipi dnye danêmbum, yepê, M:aa ngê mbóó p:uu kópu yilî yintómu yi kada pini ngê dê pyódu nê, dyámê mbêmê kópu yilî yintómu yi kada pini ngê myaa pyódu nê.

^{*} ¹⁹ Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o dyámê mbêmê ghi yintómu dpî lee dmyeno, pi yilî a p:uu ndiye pyu ngê dp:uu pyódu tóó. Yepê, Dmyinên:aa mbápitisîm kîgha dé. Yepê, M:aa u Ghê Dmî, myenté M:aa u k:i:i, nmî kêê k:oo dmyinên:aa kapî dé. ^{*} ²⁰ Yepê, Dêêpî kópu n:i nmye nî vyi too, yi nuwo dp:uu kalê tóó, mb:aamb:aa ngê dny:oo cháâcháâ dé. Yepê, Nkîngê ngê kêê nangê t:oo. Yepê, Dye ghi yintómu nmyi p:uu anî ya, u dí, kuwókuwó wêni amî d:iî.

Wu u dí. ^{*}

^{*} 28:7: Mát 26:32 ^{*} 28:10: Hipîlu 2:11 ^{*} 28:18: Epeso 1:20-22 ^{*} 28:19: Dpodo 1:8

^{*} 28:20: Njon 14:23; 15:17; Hipîlu 13:8

MAK

Yesu Kédisu dyámê mbêmê dini ghi ngê doo paa, p:uu ndiye pyu yoo doo ndiye kîgha dé. U kuwó dini ghi ngê pwene, mēda pii wo, u mî ka mē kee wo, u kuwó dini ghi ngê Pita pi knî ye Yesu p:uu dpimon:aa danêmbum, Mak ngê Pita dpîmo yâmuyâmu. Pita ngê kópuni dpîmo tpaapê dé, Mak ngê Kídiki dnye ngê ye mēdpîmo tpiye dé. M:ââ pyolo y:a mē limi mî loo, yed:oo Pita pwene, Mak ngê yi danêmbum Kídiki dnye ngê u ngwo d:êê ngê. Ala yi danêmbum.

Njon Baptist ngê Yesu u maa u ngwo a yó

Mátíyu 3:1-12; Luukí 3:1-18; Njon 1:19-28

¹ Ala Yesu Kédisu u kópu mb:aa, pini n:ii Chóó Lémi Tp:oo. ² Chóó Lémi ngê kópuni u kwo a vvu, u komo kapî pyu Yisaya ngê wunê a d:êê ngê, apê, A kópu y:ey:ee pyu ngada wanî kââ, maa yinê aminê yé.

Yisaya ngê ala kópu mye d:êê ngê, *

³ W:amî mbêmê pi ngma adî kââ, yewo,

Nmî Lémi u maa a yé yó,

maa mb:aa yidó yé yó.

* ⁴ M:ââ yilí mî loo, Njon ngê Yisaya u kópu u ngwo ntiye ngê. Yesu ngê u dpodo kn:ââ ghêlî daangê chópu, Njon ngê Chóó Lémi u kópu pi knî ye doo tpaapê, yi nuw:o dmi doo ngmêépî dé, Yesu u maa u ngwo doo a yiyé. Njon w:amî mbêmê dpîmo ya, yélini u kwo dpîmo lêpî, ye dpîmo danêmbum. Yipu, Nmyo ndêndê ngê Nju tpémi, ngmênê Chóó Lémi u châachââ nmyi lama daa tóó, kn:aa dyámê tpémi ntee dé, nmyo yinté dé. Yipu, Nmyi dono yilí kée tóó, mbwaa ngê n:aa mbápitísím kîgha nmyo, Chóó Lémi ngê nmyi dono yilí u kuwó wa kée té, mēdaawa a ngí té, Chóó Lémi u yoo njini ngê u ngwo wanmyi pyaa dmi. ⁵ Njuda tpémi Njon ka yilí loo, Njedusalem tpémi yilí mye loo, dnyen:aa ng:aang:aa. Yi dono yilí yi yuu dmi Njon ka dnyimon:aa a yémî, wod:oo mbwaa ndíi paa Njódan dpîmo kmênêkmênê dé, mbápitísím ye dpîmo yém, yi dono yilí u ngwo dpîmo ghêêghêê dé.

⁶ Chóó Lémi u komo kapî pyu Ilacha ngê kpídî gh:aagh:aa ntee dpîmo t:emî, Njon ngê yinté kpídî myedpîmo t:emî, kámêl gh:aa kpídî. Pudumakó too pee u mbalêti ngê pyódo ngê, u paa vyílo yidpîmo t:emî. Mty:aa ndâpu kpele numo ch:ee dpîmo kuwo dē, maa kópu u díy:o nté yi dēpwo ya. * ⁷ Pi knî ye yepê, Pini n:ii a kuwó wunê kwo, u pi ndíi. Yepê, Nê tédê. Yepê, D:oo u ntââ, u nkígh:hê daanî nî. Yepê, Nê tp:ee. ⁸ Yepê, Mbwaa ngê munî mbápitísím kîgha nmyo, ngmênê yi pini ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê wa mbápitísím kalê nmyo.

Njon ngê Yesu u ngwo mbápitísím kwólu

Mátíyu 3:13-17; Luukí 3:21-22

⁹ Yi dini ghi ngê Yesu Nkálili doo ya, p:aa u pi Nasalet. Yi p:aani a kuwo ngê, Nkálili Wee myedê kuwo ngê, Njódan mbwááni a núwo, Njon ka u ngwo loo, kwo, Mbápitísím kalê nédi, yed:oo Njon ngê mbwaa lêe u mênê Yesu kmênê ngê. ¹⁰ Dini ghi n:ii ngê Yesu mbwaa lêe u mênê a pii wo, apê, Mbóó mēdê kpémî. Myenté Chóó Lémi u Ghê Dmi vy:émê k:ii ntee tpile ngê u pwo a ghêpê

* 1:2: Mal 3:1; Luukí 7:27 * 1:3: Is 40:3 * 1:6: 2 Kings 1:8

wo. ¹¹ Mbóó p:uu dnye ngmê ny:ee ngópu, kwo, Nyi a tp:ee njini, nuu ghi a nódo ka tóó, dye ghi yintómu a nuu u kópu nye d:uud:uu too.

Setan ngê Yesu u ngwo doo dódo

Mátiyu 4:1-11; Luukí 4:1-13

¹² Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Yesu w:amí mbêmê dy:ââ ngê. ¹³ Y:i doon:aa ya, wo podo y:a, Setan ngê y:i doon:aa tókótókó. Chii tpile tp:oo y:i myednyen:aa kwo, enjel yoo a lee dnye, Yesu mê ngee ngópu.

Yesu ngê u dpodo kn:ââ u ngwo chópu

Mátiyu 4:12-17; Luukí 4:14-15

¹⁴ U kuwó dini ghi ngê Njon ngê King Helodi ka u dono kópu yilí dpímo kwódukwódu dé. Yi kwódu yé u l:êê diy:o Helodi ngê Njon mbwa k:oo kmungo, Yesu Nkálili u ngwo loo, pi kní ye dpímon:aa danêmbum, Chóó Lémi u kópu mb:aa p:uu ye dpímon:aa danêmbum. ¹⁵ Yipu, Dye ghi mbwee machedê. Yipu, Chóó Lémi ngê u yoo y:enê kn:ââ daa kêmakêma a chap. Yipu, Nmyi dono yilí kée tóó, yipu, Chóó Lémi ka diyé dmyeno, u kópu mb:aa ka kélímí mbê dmyeno.

Yesu ngê u mwiyé mwiyé p:uu ndiye pyu yoo u ngwo ngmidi too

Mátiyu 4:18-22; Luukí 5:1-11; Njon 1:35-51

¹⁶ Dini ghi n:i ngê Yesu Nkálili Kpéni Lêe u nkígh:ê doo m:i, te yâmuyâmu pyu miyó módu, Saimon mbwémi Andru, apê, Mu vuyuwó mo. ¹⁷ Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, A ngm:êê nódo. Yepê, Te u vuyuwó ntee dpí lama a tóó, pi vuyuwó yinté dpí lama n:aa kígha. Yepê, Pi yilí Chóó Lémi ka wanmo núw:o. ¹⁸ Yi ngwo dini ghi ngê yi pwoo a kuwo ngópu, Yesu ngm:êê ngópu. ¹⁹ Até yidnye lèpí, mwada y:i myenté Yesu ngê pi mbwémi mê miyó até yi m:uu doo, Njems mbwémi Njon, Sepédi tp:oo dé. Yi mí k:i dinki k:oo dnye kwo, yi pwoo dnye l:âmol:âmo. ²⁰ Dini ghi n:i ngê Yesu ngê m:uu doo, yepê, A pwiyé cho. Yepê, A p:uu anyi kaa cho. Wod:oo yi mí Sepédi, u dpodo pyu yoo yi k:i, dinki k:oo a kuwo tumo, wod:oo Yesu u kuwó ghê knopwo.

Yesu ngê kmêna ngmê u ngwo ngm:i kwólu

Luukí 4:31-37

²¹ P:aa ndí ngmê u pi Kípêniyêm, Nkálili Kpéni Lêe u nkígh:ê p:aani ngmê. Yi pini páadi kní Yesu u k:i Kípêniyêm lee dnye, y:i dnyen:aa ya. U kuwó dini ghi ngê, líme wo ngê, ngépê ngomo k:oo kee dnye, Yesu ye doon:aa dêêpí. ²² Kópuni ye vyi too, yi nyepênepê u kópu ngê pyaa dnye, mu kópu u diy:o dêêpí pyu yoo ntee dnyimo dêêpí, daa yinté dpímo dêêpí. Kópuni Yesu ngê ye dpímo tpapê dé, daa ndiye pyu ndí yoo yi pí dmi mbêmê dpímo tpapê dé, chóó u pi mbêmê dpímo tpapê dé. Noko yipu, U kópu yilí yintómu ndé kópu dé. *

²³ Pi ngmaté yi ta, u kmêna u ngwo ngmêdoo kwo. Ngépê ngomo k:oo adí kee, yi kmêna u komo kââ, Yesu ka dpodombiy:e adí mbwólu, kwo, Yesu Nasalet pi. ²⁴ Kwo, Lukwe nmo ngmanyi md:o? Kwo, Wanyi dyênê nmo? Kwo, A lama nye tóó, Chóó Lémi ngê a ngmidi nyoo, nyi u nuu u pi. ²⁵ Yesu ngê yi kmêna ka kwo, Tumu chi ya. Kwo, Ye pini a kuwo ngi. ²⁶ Yi kmêna ngê yi pini ka nyuno pwopwo adí y:oo, dpodombiy:e adí kââ, wod:oo yi kmêna ngê yi pini a kuwo ngê. ²⁷ Pi yintómu ngwéti dnye, noko dnye póó, noko yepê, Kí lónté kópu? Ndiye tédê kamí. Noko yepê, Yesu kmêna yoo yi pwo a tóó, u

* 1:22: Mát 7:28-29

dnye a nyêmi ngmê. ²⁸ U kuwó dini ghi ngê yi kópu u mdoo yedê núw:o ngópu, Nkálili wee límílímí ngê a ngêédí.

Yesu ngê Saimon u mbywé pyâa u ngwo pyi ngê

Mátiyu 8:14-17; Luukî 4:38-41

²⁹ Ngêpê ngomo k:oo dini ghi n:ii ngê a pwii dniye, Yesu p:uu ndiye pyu páádi kní yi k:ii Saimon mbwémi Andru yi p:aa pee lee dniye. ³⁰ Saimon u mbywé pyâa ngmítédmi mbêmê doo dpî, mbii ndîi u ngwo ngmédoo ya. Dini ghi n:ii ngê taa dniye, Yesu ka yi pyópu yuu adé y:ee ngmê. ³¹ Yesu loo, yi pyópu kwulo kele, a pyidu ngê, wod:oo yi mbii ngê a kuwo ngê, yi pyópu ngê nté ye mê y:ângo.

³² Kââdí dini ghi n:ii ngê gho, yi ngwo Nju tpémi yi líme wo machedê ngê pyodo. U kuwó dini ghi ngê mbii pyu yintómu Yesu ka núw:o tumo, n:ii dé y:e yi kmêna dnye kwo, u kwo mye núw:o tumo. ³³ Yi ngomo t:âmo ghi a nt:ee wo, pi dêpwo a ya. ³⁴ Yesu ngê pwpwokopwe yilí pyi ngê, mbii dyêédí daa ngmídi yedoo ya. N:ii kní y:e yi kmêna dnye kwo, yi kmêna yilí Yesu ngê ngm:ii kalê too. Yesu ngê kmêna kní ye danêmbum kwódu ngê, mu kópu u díy:o yi lama doo ya, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, kí yi pini. Yesu ngê u yi dêpwo kwo, Pi yintómu yi lama yi kópu yaa we.

Yesu ngê Kîpêenyêmi u ngwo a kuwo ngê

Luukî 4:42-44

³⁵ Mw:aamw:aa ghêlí daa wa wo, Yesu ngê p:aa u ngwo a kuwo ngê, pi kwéli dêpwo a paa, y:i doon:aa ngêpê, u mí ka. ³⁶ Saimon mbwémi mbwémi ma adí lee dmi, Yesu dnyen:aa nmy:uu. ³⁷ Dini ghi n:ii ngê a pyw:ee ngópu, kwo, Pi yilí kní y:oo ka nmy:uu ngi. ³⁸ Ngmênê Yesu ngê yepê, Kn:aa p:aani lee kmêle, yepê, kópu mb:aa y:i ye ngmênímo tpapê. Yepê, Yi kópu u díy:o até d:a lê. ³⁹ Wod:oo lee dniye, Nkálili wope wope yi ngêpê ngomo kní yi k:oo dnyimon:aa koko, Yesu y:i ye dímon:aa dêêpí. N:ii kní y:e yi kmêna dnyimo kwo, Yesu ngê yi kmêna dpímo ngm:ii kígha dé.

Yesu ngê pi ngmê pyi ngê, too pee mbii leprísi u ngwo doo ya

Mátiyu 8:1-4; Luukî 5:12-16

⁴⁰ Pi ngmê Yesu ka loo, too pee mbii leprísi u ngwo doo ya, yu mbodo dé y:e k:ame u kwo ghê wo, u kwo nkêpê mbê wo, kwo, A lémi. Kwo, U yi nga choo kwo knomomê, ye u ntáa kópuni ngê tupwótupwó ngê pyódu noo, wanyi chedê. ⁴¹ Yi pini Yesu ka ch:anê wo, wod:oo Yesu ngê kêê p:uu yó, kwo, U ya a nga ka kwo. Kwo, Njupwó dí chedê. ⁴² Yi ngwo yi mbii ngê yi pini a kuwo ngê, mb:aamb:aa ngê mê pyodo. ⁴³⁻⁴⁴ Yesu ngê kwo, Kí pini. Kwo, Ala kópu ny:ee ngi. Kwo, Kópuni nga dí d:uu, pi ngmê ka kidingê vyi. Kwo, Ala ngwo Njedusalem chi lèpí, kpêê yiyé pyu ngê amí m:uu ngi. Kwo, Mósisi ngê kópuni a d:êê ngê, yi kópu dp:uu d:uu ngi, nímê miyó dp:uu núw:o ngi, kpêê yiyé pyu ka dp:uu y:ee dé, wamí nk:êê dê, kópuni nga dí d:uu, u ngwo pèdê w:ee y:e. ⁴⁵ Ngmênê yi pini ngê Yesu u dnye daa nyongo, p:aani p:aani loo, p:êê mí chaa ngê. Yi kópu u l:êê díy:o, dini ghi n:ii ngê Yesu p:aa ndîi n:ii dpímo lèpí, pi yilí yintómu u kwo dnyimo lèpí, u nkígh:ê dnyimon:aa wowo, pyiwyépyiyé u kwo dnyimo dmyinê. Pi dêdpímo a ya, Yesu ka doo u ntáa ngê u kwo dpímo pyodopyodo. Yi kópu u l:êê díy:o dye ghi ngmê ngê yintoo p:aani k:oo daam:uu n:ee. Pi kwéli dêdpímo a paa, y:i dpímo a ya, pi yilí yintómu y:i u kwo dnyimo a lèpí, daa p:aa ngmídi dnyimo a ndiyendiye.

2

Yesu ngé u knêyómu ya pyu u ngwo pyi ngé
Mátiyu 9:1-8; Luukí 5:17-26

¹ Wo miyó pyile mí loo, Yesu p:uu Kípêênnyê m u ngwo mêtê diyé dniye. Pi kní yi lama yi yaa wo, apê, Yesu p:o a tóó. ² Pi yintómu u kwo a lee dniye, ngomo a nt:ee ngópu, pi kuwa mí ghay wo. Yesu ngé chóó u p:êê kópu dyuu ye doo tpapê dé. ³ Yesu ka mbii pyu ngma a núw:o ngópu, kpálí dè ntóó dé. Ngmítédmi mbêmê a yé ngópu, pi páádi kní y:oo dnyinê ngópu. ⁴ Doo u ntââ yi pini Yesu ka daapê núw:o ngópu, mu kópu u díy:o pi kní y:oo maa nkoko ngópu. Yi pini páádi kní y:oo yi ngomo pywápê ngmê pw:ono adí núw:o ngmê, Yesu kwéli doo a ya, ngomo pw:ono puu y:i ngmêminê t:ee ngópu. Ngomo pw:ono têtê a wéli ngópu, puu y:i ngmêminê t:ee ngópu, yi pini yedê ngé y:i ghípí ngópu, u ngmítédmi mbêmê doo ya. ⁵ Dini ghi n:ii ngé Yesu ngé m:uu too, a w:ee ngé, apê, N:ii kní y:oo kí pini a ka da núw:o ngmê, ndêndê ngé a ka wunê kélímí té. Yesu ngé yi pini ka kwo, A tp:ee. Kwo, Nono yilí yintómu dí chedê, Chóó Lémi ngé mēdaawa kpada ngi. * ⁶⁻⁷ Nju tpémi yi dēēpí pyu yoo y:i ngmēdoo kwo, yi kópu yi ny:ee ngópu, yi gha vy:o a vyi ngópu, apê, Kí pini ngé lukwe díy:o yi kópu dē vyi? Apê, U yi u ngwo a kwo, Chóó Lémi u d:aa nê kâádi. Apê, Chóó Lémi mu ngmídi ngé yinê wa vyi, awo, Nono yilí dí chedê. Apê, Doo u ntââ, pi ngmê ngé yinté kópu d:uudpí vyi. * ⁸ Kópuni tumu dnye nuw:onuw:o dé, Yesu ngé a w:ee too, yepê, Lukwe díy:o yenté nmye nuu mbumu té? ⁹⁻¹¹ Yepê, Nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê, u ntââ ngé yinê a pyódu noo, u ntââ dyámê mbêmê pi ka waní vyi, Nono yilí dí chedê, Chóó Lémi ngé nono yilí u kuwó dē kée té, mēdaawa a ngí té. Yepê, K:omo tpile a kópu ka módó daanmyi kélímí mbê dmi, ngmêné kópuni kí kpálí ntóó ngé n:aa d:uud:uu, a kópu ka u ngwo nmye kélímí té. Wod:oo Yesu ngé yi kpálí ntóó ka kwo, Gh:êédé, ngmítédmi a ngini, p:o lili. ¹² Wod:oo yi pini ghêédí wo, u ngmítédmi a ngéédí, pi yintómu yi ngópu mí pwii wo. Pi yintómu ngwéti dniye, Chóó Lémi chaa kalé ngópu, noko yepê, Kínté kópu pi doongmê módu. *

Yesu ngé Lipi u ngwo ngmídi ngé
Mátiyu 9:9-13; Luukí 5:27-32

¹³ Yesu p:uu Nkálili Kpéni Lêê u nkígh:ê mē diyé dniye. Pi yilí yintómu u kwo a lee dniye, yi doon:aa ndiye kígha dé. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngé kada a y:ee ngópu, maa p:uu tákisi ngéêpí pyu ngmê m:uu ngópu, u pi Lipi, Alípayas tp:oo. Yi pini ndapí ngéêpí ngomo ghi k:oo doo ya. Yesu ngé kwo, A ngm:êê nédi. Wod:oo ghêédí wo, Yesu u kuwó ghê wo. ¹⁵ U kuwó dini ghi ngé u ngomo k:oo kee dniye, Yesu, p:uu ndiye pyu yoo, tákisi ngéêpí pyu yoo, kn:aadi te pyu yoo mye yi k:ii. Yinté pini mē yilí Yesu p:uu dnye ya. Nipi dnye kmaapí, yi ngomo k:oo. ¹⁶ Dêêpí pyu yoo n:ii dé Pádisi yoo yi vy:o dnye kwo, yi kní ngmê ta. Apê, Yesu kn:aadi te pyu yoo yi k:ii mu kmaapí té. Yi tpókní Yesu p:uu ndiye pyu kní ye póó dniye, yepê, Lukwe díy:o nmyi kada pini kn:aadi te pyu yoo tákisi ngéêpí pyu yoo yi k:ii a kmaapí té? * ¹⁷ Yesu ngé yi kópu yi nyongo, yepê, N:ii mb:aamb:aa dé, yi yéli ye kpeede d:uudpí ní. Yepê, Kpeede mbii pyu kní ye dpí lē. Yepê, Yélini yinê ye, Nmo mb:aamb:aa dé, daa yi yéli yi díy:o al:ii nê loo, yepê, ngmêné kn:aadi te pyu yoo yi díy:o nê loo. *

* **2:5:** Luukí 7:48 * **2:6-7:** Is 43:25; 1 Njon 1:9 * **2:12:** Mát 9:33 * **2:16:** Mát 11:19; Luukí 15:1-2 * **2:17:** Luukí 19:10; 1 Tim 1:15

Nté kpîpîkpîpi u danêmbum

Mátíyu 9:14-17; Luukí 5:33-39

18 Wo ngmê knî yi k:oo Pádisi knî y:oo nté dnyimo kpîpîkpîpi. Chóó Lémi ka dpodombye u ngwo dnyimo ngêpê. Yi wéni knî ngmê ngê, Njon p:uu ndiye pyu knî y:oo yi kópu myednyimo d:uud:uu, nté myednyimo kpîpîkpîpi. Yi wéni ngmê ngê pi knî Yesu ka ngma a loo, u kwo póo dnyiye, kwo, Lukwe díy:o Pádisi knî y:oo nté dê kpîpî ngmê, kwo, Njon p:uu ndiye pyu knî y:oo nté mya kpîpî ngmê, kwo, ngmêné m:uu ndiye pyu knî ye nté chuu kwódu ngê? 19 Yesu ngê yepê, Wéni n:ii ngê pi cha dpî yéé knî, pi ngê nté pi ka d:uudpi kwódu. Yepê, A p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii nmî gha dmi mb:aamb:aa ngê a pyede, doo u ntáá nté ye daanî kwódu. Yepê, Wéni n:ii ngê pi dpî pw:onu, u yoo yi gha dmi dono ngê dpî pyódu, dye ghi knî ngmê ngê nté dpî kpîpî ngmê. 20 Yepê, Dini ghi n:ii ngê a p:uu ndiye pyu yoo yi vy:o mēdaani kwo, yi ngwo yi gha dmi yinté dono ngê wa pyódu. Yepê, Yi wéni ngê yi chóó nté wa kpîpî ngmê.

21 Yepê, Kópu kamî ngma atéd:a núw:o, nmyi l:êê ghi mbwee dmi daa kópu kamî yi pee dé. Mgongo ye ngmê kwólu, yepê, N:ii u kpídí mbwee dpo chópu, doo u ntáá kpídí pee kamî daawa pwila, kpídí mbwee p:uu daawa t:oo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê ayi ghodo, kpídí pee kamî déékwédi ngê wa a pyódu, kpídí mbwee d:ud:umbiy:e wa a chópu. Yepê, Kpídí pee kamî, kpídí pee mbwee daa numo yi pee dê, myenté l:êê ghi mbwee a kópu kamî daa numo yi pee dê. *

22 Yepê, Wain kamî nmye ngmêda: núw:o, doo u ntáá u yiyé tédé mbwee knî yi k:oo daanî yé, wa dyêné té, mbwódo amî d:ii. Yepê, U ntáá kamîni knî yi k:oo n:aa yiyé, daawa dyêné té. Yepê, Nmyi l:êê ghi mbwee dmi yi dye ghi machedé. Yepê, Nté kpîpîkpîpi mēdaa ndîi kópu. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o a p:uu ndiye pyu knî ye nté daanî kwódu.

Yesu ngê lîme wo p:uu kópuni vyyu

Mátíyu 12:1-8; Luukí 6:1-5

23 Lîme wo ngmê ngê Yesu p:uu ndiye pyu knî yi k:ii witi yâpwo tédé dnyen:aa paa. P:uu ndiye pyu knî y:oo witi w:uu mtyé dnya a ngêêpi dé, yi kêê yedé dnye vyuw:avyuw:a dé, too pee dnye wupî dé, w:uu u nkwo dnye pîpî dé. Daa dpodo ndîi yidnye dódó, ngmêné Pádisi knî ye yinê ye dnye dpodo, *

24 Yesu ka kwo, Lukwe díy:o m:uu ndiye pyu yoo nmî lîme wo ngê a dpodo té?

25 Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê Dépídi u yoo knî yi k:ii mudnya a dómudómu, kópuni yi ngwo a d:uu ngópu, angênté, yi kópu dp:eengê kp:aa ngópu? Yepê, Dini ghi n:ii ngê Apiyata kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê doo a ya, Dépídi ngê Sóól u ngwo a kuwo ngê, u yoo knî yi k:ii mbêpê dnyiye, nté daa núw:o ngópu. Yepê, Dómu ngê pi ngee too, * 26 wod:oo Dépídi Chóó Lémi u wónu ngomo k:oo kee wo, yâpwo mbídédi knî ngma a ngêédí, u lede knî yi k:ii ma tumo. Yepê, Yinté mbídédi kpêê yiyé pyu knî y:oo y:oo dnyimo pîpî dé, doo u ntáá kn:aa pini ngê daapi ma too. 27-28 Yepê, Ngmêné Dépídi ka pi ngê yey ngê kêê dépê tângo, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, king ngê a pyódu ngê. Yepê, My:aanté, yepê, Chóó Lémi ngê myedé ngmídi noo, né u Pi Ndéndé. Yepê, U l:êê díy:o né u ntáá, lîme wo u dêêpi kópu dyuu nmye n:aa tpaê. Yepê, Pádisi yoo. Yepê, Nmyi nuw:o dmi alanté, Lîme wo kada a tóó, yoo kuwó a kwo. Yepê, Yinté daa tóó. Yepê, Chóó Lémi ngê lîme wo yó, pi knî yi ghê vyímî u l:êê díy:o, daa lîme wo u l:êê díy:o yoo l:âmo ngê. *

* 2:21: 1 Kódin 10:21; 2 Kódin 6:16

* 2:23: Deut 23:25

* 2:25: 1 Sam 21:1-6

* 2:27-28:

3

*Yesu ngê kóó ntóó u ngwo pyi ngê**Mátiyu 12:9-14; Luukí 6:6-11*

¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu ngêpê ngomo k:oo mê kee dniye. Yi ngomo k:oo pi ngmêdoo kwo, kóó ntóó. ² Yi ngomo k:oo Pádisi yoo myednye kwo. Yi ngwolo dmi Yesu p:uu doo kwo, dêpê y:ee tumo, apê, Nmí líme wo ngê pi ngma a pyipyi knomomê, u ngwo nmo ndyíkondyíko. ³ Yesu ngê yi pini kóó ntóó ka kwo, A pwiyé. Kwo, Pi kní yi ngíma a nkígh:ê anyinê ghé. ⁴ Wod:oo pi kní ye póó wo, yepê, Nmí dêêpí kópu dyuu lónté? Yepê, Líme wo ngê kópu mb:aa ngmanyi d:uu, ó dono kópu ay:ii d:uu? Yepê, Pi ngmanyi ngee, ó anyi vy:a? Ngmênê pi kní y:oo kópu u kwo daangmê vyi ngópu. ⁵ Yesu ye nod:e wo, kwódo ng:oo dmi lâmo a ngêpa wo. U gha vy:o vyu, apê, Lukwe díy:o kí pini kóó ntóó ye doo ch:anê wo? Apê, Lukwe díy:o yi dêêpí kópu ngmídi p:uu a nuw:o té? Wod:oo yi pini ka kwo, Ngêê kpêd:e ngi. Wod:oo yi pini ngê kóó kpêd:e ngê, yed:oo mb:aamb:aa ngê mê pyodo. ⁶ Yi ngwo Pádisi yoo pwii dniye, King Helodi u kwo téni pee yéli yi k:ii dnyen:aa danêmbum, yi danêmbum têdê Yesu u vye e u dy:oo mîné chápwo ngópu.

*Yesu u ngwo dpímo dêêpí myedpímo pi pyipyi**Mátiyu 4:23-25; Luukí 6:17-19*

⁷⁻⁸ Yesu p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii Nkálili Kpéni Lêê ndî u nkígh:ê lee dniye. Pi yilí yintómu kní y:oo Yesu myednye yâmuyâmu. Pi yilí tp:oo témi tap. Nkálili tpémi, Njuda tpémi, Njedusalem tpémi, Yidumiya tpémi, Pédiya tpémi, Taiya tpémi, Saidon tpémi, daa wee ngmídi tpémi Yesu ka yedê loo, mu kópu u díy:o Yesu ngê kópuni yilí doo d:uud:uu, yi kópu yilí yi pi dmi a ny:ee tumo. ⁹⁻¹⁰ Yesu ngê mbii pyu yilí dpímo pyipyi, yed:oo mbii pyu kní y:oo pi dpodombiy:e dnye papí dé, Yesu ka u ngwo dnye lèpí, u yi y:e doo kwo, Yesu p:uu kêê nm:uu yé, yed:oo nmí mbii machedê ngê u ngwo a pyodopyodo. U l:êê díy:o Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye u ngwo vyu, yepê, Dinki a núw:o yó, yepê, yoo a pwo wa a wó. ¹¹ N:ii kní y:e yi kmêna dnye kwo, dini ghi n:ii ngê Yesu m:uu ngópu, yu km:e dyimê dnye, dpodombiy:e u kwo mbwóó dniye, kwo, Nyi Chóó Lémi tp:oo. ¹² Yesu ngê kmêna kní ye yepê, Yi kópu daamunmyi vyi ngmê, nê n:uu. Yi kópu ye kwódu ngê.

*Yesu ngê u dyépi y:a mê miyó u ngwo ngmídi too**Mátiyu 10:1-4; Luukí 6:12-16*

¹³ U kuwó dini ghi ngê Yesu mbu paa loo, u yoo chóó mî myáâ, yélini u yi dmi u ngwo doo kwo, yepê, A pwiyé dmyeno. ¹⁴ Yi yéli yi vy:o, pi y:a mê miyó ngmídi ngê, u dyépi yoo, u aposêl yoo. Yepê, Dí ngmídi nmyo, a p:uu dmyinê ya. Yepê, Díyo a dpodo têdê waní dy:ââ nmyo, pi kní ye a kópu dyuu anmyin:aa tpapê. ¹⁵ Yepê, U ntââ ngê waní pyódu nmyo, pi kní y:e yi kmêna anmyin:aa ngm:ii kígha dé. ¹⁶ Yesu ngê u dyépi y:a mê miyó ngmídi ngê, ala yi pi dmi. Saimon ngmê, pini n:ii Yesu ngê u pi nt:àngo, apê, Pita. ¹⁷ Saimon u mbwó Andru myomo, Njems mbwémi Njon pyolo podo, Sepédi tp:oo dé. Yesu ngê Njems mbwémi Njon yi pi dé ntaa doo, apê, Komo pwaáti dê, yi chóó yi dnye ngê, Mbówanêênjís. ¹⁸ Pilipi Mbatolomyu limo wono, Mátiyu Tomas pii wolo, Njems tówo, Alípayas tp:oo. Tádiyas yono, Saimon mê ngmê, pini n:ii yoo woni kní yi k:ii u yi y:e doo kwo, Lóma lede yoo nmí ngm:ii kalê té, mu kópu u díy:o

u yi y:e dèpwo kwo, Lóma tpémi y:o dny:oo y:enê nmo. ¹⁹ Njudas Kédíyót pi mē myomo, pini n:ii Yesu u kwódo ngé ghé wo.

*Yesu u pyimo Setan u pi u ngwo t:ee ngópu
Mátiyu 12:22-32; Luuki 11:14-23; 12:10*

²⁰ U kuwó dini ghi ngé Yesu p:uu p:o mē lee dniye. Wunê ntee u ngwo dpímo pyodopyodo, yinté u ngwo mímí pyodo, pi yílí u kwo loo, yi kópu u l:êê díy:o u pi kní yi k:ii yi kmaapí u dye ghi dèpwo ya. ²¹ Dini ghi n:ii ngé u pye ghee kní y:oo yi kópu a ny:ee ngópu, wod:oo lee dniye, apê, Nmí nya. Mu kópu u díy:o pi kní y:oo noko yepê, Kêdê ghéti. Yinté dnye tpaépê. ²² Dêêpí pyu n:ii yoo Njedusalem a ndê dniye, noko yepê, Kmêna yoo yi kada pini Setan ngé wo pini yinê a mbêpê kígha. Noko yepê, Setan u wêdêwêdê mbêmê kmêna yoo yinê a ngm:ii kígha too. ²³ Wod:oo Yesu ngé yi yéli a danê ngé, yepê, Setan ngé pi kní y:e kmêna daawa ngm:ii kalé té. Yepê, Daa Setan u wêdêwêdê mbêmê kmêna n:aa ngm:ii kígha too, ngmênê Chóó Lémi u Ghé Dmi u wêdêwêdê mbêmê n:aa ngm:ii kígha too. ²⁴ Yesu ngé ngongo ye ngmê kwólu, yepê, Yélini wee ngmidi u kwo a pyede, yoo wa chaa knomomê, numo p:uu adnyi l:êê knomomê, ye yi chóochóó yi wee wa dyênê ngmê. ²⁵ Yepê, Myenté, mupwokní ngmê, numo p:uu adnyi l:êê knomomê, ye yi chóochóó yi pi dmi wamye dyênê ngmê. ²⁶ Yepê, Setan u yoo mye yinté. Yepê, Numo p:uu adnyi l:êê knomomê, ye angénté adnyi ya. Yepê, Dmye kn:aadi ngmê, daa Setan u wêdêwêdê mbêmê kmêna n:aa ngm:ii kígha too.

²⁷ Yesu ngé ngongo ye ngmê kwólu, yepê, Tpileni l:ámo dy:ââ ngé dpí t:ámo té, u ngomo k:oo dpí km:êê té, doo u ntáa u ngomo k:oo daanyi kee, mēdaanyimo ngí té. Yepê, Ngmênê n:ii u wêdêwêdê ndíi, yi pini u ntáa, yi l:ámo dy:ââ dpí mgímí, kóó yu dpí kudu té, u ngomo k:oo dpí kee, tpileni mwiyé a t:ámo too, tpile chóó kní ye yi tpile moo y:ee té. Yepê, Setan l:ámo dy:ââ ntee pini, u wêdêwêdê ndíi. Yepê, Ala yéli yinê mgímí ngé, n:ii dé y:e yi kmêna a wee. Yepê, Chóó Lémi u Ghé Dmi a mênê a tóó, u wêdêwêdê mbêmê Setan kóó yu dí kudu té, yélini y:e yi kmêna a wee, dpí pyi té, yi kmêna n:aa ngm:ii kígha too. *

²⁸⁻²⁹ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, K:omo tpile pi kní y:oo ló dono kópu yílí a d:uud:uu t:oo, ló kópu dono Chóó Lémi p:uu ngmêdpí vyi ngmê, ngmênê Chóó Lémi ka yi yéli wa diyé dmi, ye Chóó Lémi ngé yi dono kópu yílí u kuwó wa kée té, ntáa y:e mēdaangmêwa a vy:u. Yepê, Ngmênê pini n:ii Chóó Lémi u Ghé Dmi p:uu adí peede tpaépê, yi pini Chóó Lémi ka daawa diyé, Chóó Lémi ngé u dono yílí u kuwó daawa kée té. * ³⁰ Yesu ngé yi kópu ye vyu, mu kópu u díy:o pi kní y:oo noko yepê, Yesu ngé kmêna ngma a kwo.

*Yesu u pye ghee kní y:oo Yesu u ngwo dnye nmy:uu
Mátiyu 12:46-50; Luuki 8:19-21*

³¹ Yi dini ghi ngé Yesu u pye ghee kní taa dniye. Doo u ntáa Yesu ka daapí ní dniye, mu kópu u díy:o pi yílí, ngomo a nt:ee wo. Wod:oo kuwa dnya a kwo, kópu u kwo dy:ââ ngópu. ³² Yi yéli y:oo Yesu ka y:oo vyi ngópu, kwo, Mye ghee kní kuwa ka wee, kwo, ka poopoo ngi. ³³ Yesu ngé yepê, N:uu ngmê a pye? Yepê, N:uu dé ye a mbwó yoo? ³⁴ Yélini yi vy:oo doo kwo, doo y:enê dé, yepê, K:omo tpile niye ghee kní kuwa a wee, ngmênê a yoo njini ala ngomo k:oo a

* 3:27: 1 Njon 3:8; Tpyuu 20:2 * 3:28-29: Hipílu 6:4-6

kwo. ³⁵ Yepê, Yélini y:oo Chóó Lémi u nuu u kópu ye d:uud:uu tumo, yi yélini yi niye ghee kní.

4

Witi nt:ene u mgongo danêmbum

Mátiyu 13:1-9; Luukí 8:4-8

¹ Wo ngmê ngê Yesu Nkálili Kpéni Lêê u nkígh:ê doon:aa ya, pi yilí yintómu y:i doon:aa ndiye kígha dé. Pi dêpwo a ya, Yesu ka lee dniye. Yesu ka pi yilí ngê pyodo, apê, A pwo wa a wó, wod:oo dinki k:oo wo wo, k:oo doon:aa ya, y:i doon:aa ndiye kígha dé. Pi yilí yi kpéni lêê u nkígh:ê dnyen:aa kwo, Yesu y:i dnyen:aa ng:aang:aa. ² Ye doo mgongo danêmbum, kópu yilí yi nuwo y:i doon:aa kígha.

³ Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Pi ngmê witi w:uu nt:ene tédê loo, têpê mwiyé chó, witi w:uu y:i u nkwo doo dimi dé. ⁴ Yepê, Witi w:uu woni dé maa p:uu mí dyimê dniye, ímê kní y:oo mí ma tumo. ⁵ Yepê, Witi w:uu woni dé t:aaní mbêmê mí dyimê dniye, têpê mdoo kwéli dêpwo ya. ⁶ Yepê, Yi witi w:uu dé límílimí ngê pii dniye, ngmêni dini ghi n:i ngê kâádí ndíi yi kee wo, wod:oo pw:oo dniye, mu kópu u díy:o yi km:êê dmi têpê mênê yimi daa ghêpê dniye. ⁷ Yepê, Witi w:uu woni dé tpyé vy:o mí dyimê dniye, y:i mí pii dniye, tpyé ngê ma too, yi nt:u dmi daa kaa dniye. ⁸ Yepê, Witi w:uu woni dé têpê ghi mb:aa mbêmê mí dyimê dniye, y:i mí pii dniye, yi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê kaa dniye, yepê, kní ngmê yi nkwo doo w:uu pyoloy:a kele, yepê, kní m:uu yi nkwo doo wonoy:a kele, yepê, kní m:uu yi nkwo doo yonoy:a kele. ⁹ Yepê, Kópuni nmye dí vyí, yi kópu mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:onuw:o.

Kópuni u díy:o Yesu ye doo mgongo

Mátiyu 13:10-17; Luukí 8:9-10

¹⁰ Dini ghi n:i ngê yoo ndíi yi p:o p:o mē loo, Yesu p:uu ndiye pyu yoo, u dyépi y:a mē miyó kní yi k:i, yi mgongo danêmbum kní yi díy:o u kwo póo dniye. ¹¹⁻¹² Yesu ngê yepê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo tumo kópu ngê doo ya. Yepê, Yi tumo kópu yilí nmye waní tpaépê dé, ngmêni kn:aa yélini ye nt:u p:uu daana a déédêé, ye aní mgongo, mu kópu u díy:o kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê ngê a d:êê ngê, yi yélini y:oo yi kópu paa ntiye y:e. Yi kópu ala,

U mumu ngê a mumu ngmê,
u nyêmi ngê a nyêmi ngmê,
u wopwe ngê mēdēdē wopwe ngmê.

Wa a w:ee ngmê, ye Chóó Lémi ka wa diyé dmi,
yi dono yilí u kuwó wa kée té, mēdaawa a ngí té. *

Witi nt:ene u mgongo u nt:u kópu

Mátiyu 13:18-23; Luukí 8:11-18

¹³ Yesu ngê yepê, Angênté? Yepê, Yi mgongo danêmbum dmyongê w:ee ngópu? Yepê, Ló mgongo ngmanmyinê w:ee ngmê? ¹⁴ Yepê, Witi w:uu pi ngê ntee a dimi too, yepê, Chóó Lémi u kópu pi kní yi ngíma yinté a yiyé tumo. Yepê, Yi kópu pi woni kní yi mênê nt:u dpí kaalí, woni kní yi mênê nt:u d:uudpí kaalí. ¹⁵ Yepê, Witi w:uu woni kní maa p:uu ntee dpí dyimê dmi, ímê kní y:oo ntee dpí ma t:oo, yepê, pi woni kní yinté wēdēwēdē dé, yi ngópu dpí kuwo t:oo, kópu yi gha vy:o d:uudpí kee, yi nt:u dmi d:uudpí kaalí, mu kópu u díy:o

* **4:11-12:** Is 6:9-10; Njon 12:40; Dpodo 28:26-27; 1 Kódin 2:10

Setan ngê yi kópu dpí t:âmo té. ¹⁶⁻¹⁷ Yepê, Witi w:uu woni kní t:aaní mbêmê ntee dpí dyimê dmi, w:uu dpí pii dmi, límí k:ii ngê moo pw:oo dmi, yepê, pi woni kní yinté dé, dini ghi n:ii ngê a kópu dyuu dpí ny:ee ngmê, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpí pyódu, ngmênê yi kópu daa dye ghi daadî yi gha vy:o a ya yédi. Yepê, Dini ghi n:ii ngê kn:aa yéli y:oo a kópu dyuu u l:êê díy:o a yoo adnyi kpakakpaka dé, yepê, yi yéli y:oo límí k:ii wa kpípí nê. * ¹⁸ Yepê, Witi woo woni kní tpyé ngê ntee dpí ma té, yepê, pi woni kní yinté dé, a kópu dyuu dpí ny:ee ngmê, ngmênê dyámê u tpile kní y:oo a kópu dyuu yinté dpí ma ngmê. * ¹⁹ Yepê, Yi yéli nté ndapí, tpile yilí yi p:uu a nuw:o nyédi, a p:uu daa nuw:o nyédi, yi gha vy:o a kópu dyuu nt:u d:uudpí kaalí. ²⁰ Yepê, Witi woo woni kní tēpê mb:aa mbêmê yi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê ntee dpí kaalí, yepê, pi woni kní yinté dé, a kópu ngê yi gha dmi dpí ntówo té, yi gha vy:o nt:u yinté mb:aamb:aa ngê dpí kaalí, woni kní yi mênê pyoloy:a dé, woni kní yi mênê wonoy:a dé, woni kní yi mênê yonoy:a dé.

²¹ Yesu ngê mgongo ye m:uu kwólu, yepê, Dini ghi n:ii ngê mgídí dpo ghay, n:ii ngê lam dpo vuyuwó, doo u ntââ tpile u pwo k:ame daawa kââ, mu kópu u díy:o lukwe ngê mgídí wa chaa? Yepê, Yi pini ngê lam dpo y:oo, ya nkwodo dpí kââ, yoo u ngwo dpí numo m:uu. ²² Yesu ngê yepê, Tumu kópu yintómu díyo wa a pywálí dmi, ngmee u kópu dyuu wamyedé pywálí dmi. ²³ Yepê, Yi kópu mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:onuw:o.

²⁴ Yesu ngê yepê, A ka ntênê dmyina a ng:aa, a kópu dyuu mb:aamb:aa ngê dmyina a wopwe, ²⁵ mu kópu u díy:o n:ii ngê a kópu dyuu wa a w:ee, díyo kní m:uu u kwo waní y:oo. Yepê, N:ii ngê a kópu dyuu daawa a w:ee, tédêni kópu ayedé w:ee, yi kópu l:âmo wa a ngee, u nuwo wa a kuwo.

Nté woo u pyidepyide u danêmbum

(Yi dini ghi ngê Nju tpémi yi nuw:o ghi dmi alanté doo ya. Noko yepê, Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê pi ngmê wa a ngmídi, yi pini nmí kada adí kwo, Chóó Lémi ngê l:êê tédê wa ngee nmo, nmí mbodo dmi mudu y:i wa yââ, kn:aa dyámê tpémi yintómu nmí maknopwo adnyi ya. Yepê, Yi dini ghi ngê Chóó Lémi ngê chóó ada a y:enê nmo.)

²⁶ Yesu Nju tpémi ye doo mgongo, yepê, Chóó Lémi ngê u yoo yi y:enê kn:ââ lónté wa chaa? Yepê, Yi kópu alanté wa pyódu. Yepê, Dini ghi n:ii ngê pi ngê u nté woo a nt:ene ngê, u nté woo dpí ntówo, mo dpo kuwo, yi ntini woo chóó a pyidepyide yédi. ²⁷ Yepê, Yi pini p:o dpí lê, kn:aa dpodo p:uu mēwumê dpodo yédi, mgídí vy:o a dpí yédi, dye ghi yintómu yi ntini woo chóó a pyidepyide yédi. Yepê, Yi pini u lama daa ya yédi, nté woo lónté dpí pyidu. ²⁸ Yepê, Tēpê ngê chóó dpí pyidepyide kwolo, pii mwiyé dpí chópu, u kuwó dini ghi ngê nté woo ndââ dpí chaa, u kuwó dini ghi ngê nt:u dpí kaalí, yed:oo dpí mdo. ²⁹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê u nté dpí mdo, yed:oo dpí ché.

Kwee u mgongo danêmbum

Mátiyu 13:31-32,34; Luukí 13:18-19

³⁰ Yesu ye póo wo, yepê, Chóó Lémi ngê u yoo y:enê kn:ââ lónté wa chaa? Yepê, Yi kópu p:uu lónté aní mgongo? ³¹⁻³² Yepê, Kwee ntee dpí k:aa, Chóó Lémi u yoo yinté yilí ngê amí pyódu. Yepê, K:omo tpile kwee pii tp:oo daa ndíi ngê wuné kwo yédi, ngmênê dini ghi n:ii ngê yi nkwodo dpí kee, dpí títítípí mb:anê, pywápé ye ya yédi.

* **4:16-17:** Kilosa 2:7 * **4:18:** Mát 19:23-24; 1 Tim 6:9-11

³³ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê u kópu dyuu pi knî ye doo tpaapê, yinté mgongo yilí ye kwólu, u dí doo u ntâá pi knî y:oo yi mgongo daapêdê w:ee tumo. ³⁴ Dini ghi n:ii ngê pi yilí knî ye dpîmo danêmbum, dye ghi yintómu ye dpîmo mgongo. U kuwó dini ghi ngê p:uu ndiye pyu knî ye yi mgongo u kakê mê mēdpîmo chámêchámê.

Yesu ngê yópu ndîi u ngwo chedê ngê

Mátiyu 8:23-27; Luukî 8:22-25

³⁵ Yi wéni ntumokwodo, Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Dinki k:oo wo dmyeno, kpé lêê mwada pee lee kmêle. ³⁶ Wod:oo dinki k:oo wo dniye, yoo a kuwo ngópu. Dinki knî m:uu loo, Yesu mye ngm:êê ngópu. ³⁷ Yópu ndîi ngma a pwaa wo, vuywó dinki k:oo dnyen:aa kn:êê, daa kêmakêma dinki pí vy:êê wó. ³⁸ Yesu dinki kn:ââ ghê doo dpî, u piló mbodo knâpwo doo a ya. P:uu ndiye pyu knî y:oo u dpî ny:ââ ngópu, kwo, Mââwe. Kwo, Lama daa tóo nga anmî pwapwo té? ³⁹ Yesu a pii wo, yópu ka kwo, Munto. Vuywó knî ye yepê, Dmyinê nd:omo. Wod:oo yópu a ngópu, dye ndîi mê kââ. ⁴⁰ Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o nmye nkíngê té? Yepê, Lukwe díy:o a ka dp:ee kélímí té? ⁴¹ Nkíngê ngê y:ay:a pwiyé dniye, noko yepê, Kî lónté pini? Noko yepê, Vuywó yópu y:oo u dnye kédê ny:ee ngmê, kîmyaa châpu ngmê.

5

Nkedîsa pi ngmê u danêmbum

Mátiyu 8:28-34; Luukî 8:26-39

¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu Nkálili Kpéni Lêê mwada pee yimí tee dniye, Nkedîsa tpémi kwéli dnya a ya. ² Yesu dinki k:oo a ghay wo, pi ngmê até u kwo yi loo, u kmêna u ngwo ngmédoo kwo. Yi pini kpomo ménê a pwii wo, pi ntóo kwéli dnyimo yiyé dé. ³ Y:i dpîmo ya, dye ghi yintómu. Doo u ntâá pi ngê puwóma ti ngê daapí kudu ngê. ⁴ Daa ng:êéntómu puwóma ti ngê kóo yu kudu tumo, ngmênê dpîmo pwapí dé, mu kópu u díy:o lâmo dy:ââ. Dêê dniye, daa kudu ngópu. ⁵ Dye ghi yintómu mbu knî yi mbêmê dpîmo lêpî, kpomo knî yi ménê myedpîmo lêpî, dpîmon:aa kââkââ, chóo chéêpî ngê myedpîmo châpwo.

⁶ Dini ghi n:ii ngê yi pini ngê Yesu kuughê a módu, mbêpê a puwá, Yesu ka loo, yu mbodo dé y:e Yesu ka k:ame ghê wo. ⁷⁻⁸ Dpodombiy:e u kwo mbwolo, kwo, Yesu. Kwo, Yâpwo ndîi tp:oo. Kwo, Lukwe a nga ngmanyi md:o? Yesu ngê kwo, Kmêna. Kwo, Ye pini a kuwo ngi. Yi pini ngê Yesu ka kwo, Yâpwo ndîi u pi mbêmê nga da mbwólu, nangê kpada nê. ⁹ Yesu u kwo póo wo, kwo, Mí n:uu? Yi pini ngê kwo, Nmî pí dídyênî, mu kópu u díy:o nmo yilí. ¹⁰ Yesu ka doo dmyinê, kwo, Kn:aa dyámê pee p:uu nangê dy:ââ nmo. ¹¹ Mbwêmê w:uu ndîi yi nkígh:ê ngmédoo kwo, w:amî mbêmê dnye kmaapí. ¹² Yi Kmêna knî yoo Yesu ka nkêpê mbê dniye, kwo, U ntâá kî mbwêmê w:uu vy:o wanyi dy:ââ nmo. ¹³ Yesu ngê yepê, U ntâá. Wod:oo yi kmêna knî y:oo yi pini a kuwo ngópu, mbwêmê w:uu yi p:uu mî kaa dniye. Yi mbwêmê yintómu my:oo yono yono y:a mbêpê dniye, paa ghi p:uu ghípila dniye, kpé lêê u kwo mî dyimé dniye, wod:oo vy:êê dniye.

¹⁴ Pini n:ii yoo mbwêmê w:uu ka dnye vuywo, yi yéli mye mbêpê wo, yi p:o lee dniye, pi knî ye mdoo núw:o ngópu, ghi yintómu mye lee dniye, pi knî ye mdoo mye núw:o ngópu. N:ii knî y:oo yi kópu ny:ee ngópu, u yi y:e doo kwo, yi kópu nm:uu m:uu, wod:oo Yesu ka lee dniye. ¹⁵ Apê, Pini n:ii kmêna knî y:oo mwo a dyênê ngópu, ka tóo. Apê, Nmo ntee pini ngê mēka tóo, mēdaa

ghétighéti, kpídí u paa ngmêka t.a. Nkîngê ngê y:ay:a u ngwo pwiyé dniye. ¹⁶Yélini yi ngópu yi kópu ghéti ngê pyodo, wo yéli ye yi kópu a nté ngópu, kópuni mbwêmê kní y:e pyodo, ye myedê nté ngópu. ¹⁷U l:êê díy:o Nkedísa tpémi Yesu ka nkêpê mbê dniye, kwo, U ntââ ala wee anyinê kuwo. Wod:oo Yesu p:uu dinki k:oo wo dniye, apê, Kada nmo y:oo.

¹⁸Dini ghi n:ii ngê Yesu dinki k:oo doo wowo, pini n:ii ngê u kmêna u ngwo dnye kwo, yi pini ngê Yesu ka kwo, U ntââ waní ngm:êê ngi? ¹⁹Ngmêné Yesu ngê kwo, Kêlé. Kwo, Daanyi ní. Kwo, Chóó Lémi ka chi ch:anê, awêde mb:aamb:aa ngê da ngee ngi. Kwo, Po mê dini, yi kópu nyoo kní ye dpímo nté ngi. ²⁰Wod:oo yi pini adí lê, P:aa Y:a Kní yi k:oo doon:aa m:ii. Kópuni Yesu ngê u ngwo d:uu ngê, pi kní ye doon:aa a nj:ii. N:ii kní y:oo ny:ee ngópu, ngwéti dniye, noko yepê, Vyuw! Yepê, Kópu kamí.

Yesu ngê Njayidus tp:oo módó u ngwo mêdê pyidu ngê Mátíyu 9:18-26; Luukí 8:40-56

²¹Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu y:oo Nkálili Kpéni Lêê ngmêê ngópu, Nkálili Wee u kwo mí tee dniye, pí yilí kní y:oo a yina ngópu, kpé lêê u nkígh:ê dnye ya. Pi dépwo a ya. ²²Pi ngmê u pi Njayidus, ngêpê ngomo u y:enê pyo, ngmê, yi ngwo y:i mye ta. Dini ghi n:ii ngê Yesu módó, yu km:ee mí diyimê wo, u kwo nkêpê mbê wo, ²³kwo, A tp:ee módó kíyedê mbii, kwo, Y:ay:a dé pwiyé. Kwo, U ntââ wanyinê lê, ngêê dê u pwo any:uu yé dê, any:uu pyi, yed:oo mêdaawa pw:onu. ²⁴Wod:oo Yesu yi pini u kuwó ghê wo. Pi mê yilí yi k:ii lee dniye, maa p:uu dnye kadakada, u yi y:e doo kwo, U nkígh:ê nm:uu ghê dmi.

²⁵Pyââ yi vy:o ngmêdoo kwo, kmene muwó. Dye ghi yintómu yinté dpímo ya, m:ââ y:a mê miyó ndíi, wêê p:uu dépê vyâ. ²⁶Yi pyópu p:uu kpeede yilí dpímo dpodo, yimi mēdnyimo mgíni vyími kígha, nk:ââ ye dpímo ngêêpi dé, u ndapí yinté chedê ngê, ngmêné dēdnyimo pyipyi, dono ngê p:ee mēdnyimo pyépi. ²⁷Yi pyópu ngê Yesu u pi dini ghi n:ii ngê nyongo, wod:oo Yesu u kuwó mí ghê wo. ²⁸Apê, Yesu u kpídí kwódo p:uu a kêê n:aa yé, yed:oo wêê wunê vyee. ²⁹Dini ghi n:ii ngê Yesu u kpídí kwódo p:uu kêê yó, wod:oo wêê a vyâ, yi pyópu ngê a w:ee ngê, apê, A mbii machedê ngê dē pyódu. ³⁰Yesu u lama até yi yaa wo, apê, Ala a wââ pi ngmê p:uu dē kee, wod:oo u kuwó até yi diyé wo, yepê, A kpídí p:uu kêê n:aa dē yé? ³¹P:uu ndiye pyu kní y:oo kwo, Lukwe díy:o nye póó? Kwo, Lukwe díy:o chi vyi, A kpídí p:uu kêê n:aa dē yé? Kwo, Pi kínga dídyēni. ³²Yesu doo yeda vwuwo, yoo doo y:enê, apê, Ala kópu n:aa dē d:uu? ³³Yi pyópu ngê a w:ee ngê, kópuni u ngwo pyodo, wod:oo nkíngê mbê wo, Yesu ka adí lê, yu km:ee k:ame ad:uu ghê, u mbii u danēbum yintómu u kwo adê nt:o. ³⁴Yesu ngê kwo, A ch:am. Kwo, A ka che kélímí mb:anê, u ngwo chi pyiyé. Kwo, Chi lēpi, mii chedê ngê dē pyódu, u nuw:onuw:o ngê kēê kídangê t:oo. Kwo, P:o mé dini.

³⁵Yesu ngê u danēbum ghêlî dépê kélî ngê, Njayidus u ngomo k:oo pi kní ngma a ndê wo, Njayidus ka kwo, Nm:ee módó ngê pi nga da dy:ââ. Kwo, Doo u ntââ kí määwe ngê mēdaawa ngee ngi. Kwo, Ngomo k:oo mēkidingê núw:o. ³⁶Kópuni dnye tpapê dé, Yesu ngê kêê yi kélê dépê ngópu, ngmêné Njayidus ka kwo, Namé nkíngê. Kwo, Chi kélímí. ³⁷Pi daangmê núwo, ngmêné Pita, Njems mbwémi Njon vyílo dé yi núw:o too. ³⁸Njayidus u p:o diní ghi n:ii ngê taa dniye, Yesu ngê yoo yi módu, apê, Mu mbê té, mu kââkââ té. ³⁹Yesu ngomo k:oo adí kee, mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Ala lukwe u dnyengi ayi kwo? Yepê, Lukwe díy:o nmye mbê té? Yepê, Ye dmâádi doo pwene, ngmêné a dpí.

40 Yesu dnye yumuyumu, ngmênê kuwa pw:i:i too, yi dmââdí u pye mî, p:uu ndiye pyu pyile knî yi k:i:i, ngomo ghi k:oo adî kee dmi, yi dmââdí ntóo kwéli doo ya. 41 Yesu yi dmââdí kwulo kele, yi dnye ngê kwo, Tálita kum, u nt:u kópu, Kí dmââdí, a piidi. 42 Wod:oo a pii wo, modoo paambwi. Yi dmââdí u m:ââ y:a mê miyó ngê doo ya. Dini ghi n:i:i ngê yi dmââdí Yesu ngê a pyidu ngê, ngwéti dnye, apê, Yesu ngê ló kópu adî d:uu? 43 Yesu ngê yepê, Ala kópu nmyi mênê dpo ghépê we, pi ka nangê vyi. Yepê, Nté pee u kwo ngmê y:ee nyoo.

6

*Yesu u ngwo mb:i:i ngópu, Nasalet
Mátiyu 13:53-58; Luukî 4:16-30*

1 Yesu kwéli doo ya, yi ghi a kuwo ngê, p:aani n:i:i a kaa wo y:i mê diyé wo, Nasalet, p:uu ndiye pyu knî yi k:i:i. 2 Lime wo ngê ngépê ngomo k:oo kee dnye, Yesu ngê doo ndiye kígha dé. Pi y:i mê yilí doo ya. Dini ghi n:i:i ngê yi kópu yilí ny:ee ngópu, ngwéti dnye. Noko yepê, Ala kópu yilí anyi wunê ng:êênî? Noko yepê, Nuw:o ghi ndîi nanê u kwo a yémí té? Noko yepê, Mbwudu yilí angénté dpí chaa? 3 Noko yepê, Kí daa pi ngmê. Noko yepê, Ngomo wuwó pyu. Noko yepê, Kí Méli tp:oo, Njems Njósés Njudas Saimon yi mbwó. Noko yepê, U tidê yoo al:i:i myeka kwo. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu mb:i:i ngópu. 4 Yesu ngê yepê, Chóo Lémi u komo kapí pyu kn:aa p:aani dp:uu châpu ngmê, ngmênê u p:o tpémi y:oo d:uudpi châpu ngmê, ngmênêni knî y:oo myed:uudpi châpu ngmê. 5 Doo u ntââ Yesu ngê mbwudu yilí y:i daapí chópu, ngmênê pwpwokopwe knî ngmê yi mbêmê kêê yó, u ngwo pyi too. 6 Yesu ngê u gha vy:o apê, Lukwe díy:o kí yéli a ka dèdê kèlímí té?

*Yesu ngê u dyépi y:a mê miyó p:aani p:aani u ngwo dy:ââ too
Mátiyu 10:5-15; Luukî 9:1-6*

Yesu ngê Nasalet a kuwo ngê, u nkígh:ê p:aani n:i:i dnye ya, yi wee u kwo loo, Chóo Lémi u kópu p:uu doon:aa ndiye kígha dé. 7 Wo ngmê ngê p:uu ndiye pyu yintómu y:a mê miyó a danê ngê, p:aani p:aani miyó miyó doo dyede. Yepê, U ntââ ngê n:aa pyépi nmyo, pi knî y:e yi kmêna anmyin:aa ngm:i:i kígha dé. 8 Yepê, U ntââ nmyi kiyé avy:ee núw:o t:oo, ngmênê tpile n:aamu núw:o. Yepê, Nté n:aangmê núw:o, nmyi tpile péé myen:aangmê núw:o, ndapí nmyi mênê myekíngmê kwo. 9 Yepê, Nmyi yi dópo dmi nmyi yiye yi t:ee yó, ngmênê nmyi mbwo kpídí myomoni n:aangmê t:oo. 10 Yepê, P:aani p:aani pi miyó miyó dpí lee we. Yepê, P:aani n:i:i pini n:i:i dè d:uu taa knomomê, ngomoni k:oo adpi koko, y:i dny:oo ya, u dí yi p:aani mèdny:oo a kuwokuwo. 11 Yepê, Pini n:i:i dè p:aani n:i:i adpín:aa taataa, yi p:aani tpémi y:oo yi yi dè y:e daachoo kwo knomomê, yepê, yi dnye dè daadnyimo nyêmi knomomê, ye yi pini dè y:oo yi p:aani dny:oo a kuwokuwo, yi p:aani u têpê yi yi yodo p:uu dny:oo vyavva. Yepê, Yi p:aani tpémi y:oo ala kópu u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Yinê ye dp:oo Nju tpémi, dp:oo Chóo Lémi u yoo. *

12 Wod:oo Yesu p:uu ndiye pyu y:a mê miyó p:aani p:aani lee dnye, ala kópu pi knî ye dnyen:aa tpaépê, yipu, Nmyi dono kópu yilí yintómu kèé tóo. 13 Pi yilí knî y:e yi kmêna mî ngm:i:i kalê tumo, yâpwo wulu mbii pyu yilí yi mbêmê dnyen:aa a pipi, u ngwo dnye pyipiyi dé. *

* 6:11: Dpodo 13:51; 18:6

* 6:13: Njems 5:14

Antipas Helodi ngê Njon Baptist u ngwo vyâ

Mátiyu 14:1-12; Luukî 9:7-9

¹⁴ Yesu ngê kópuni doo d:uud:uu dé, King Antipas Helodi ngê yi kópu yilí nyongo, mu kópu u díy:o Yesu u pi pi yilí yintómu yi lama doo ya, ngmênê Helodi ngê Yesu daangê módu. Pi knî ngmê y:o Yesu p:uu apê, Njon Baptist kímêdê pyidu, wu vyílo. Apê, Yi kópu u l:êê díy:o mbwudu yilí a chapí ngê. ¹⁵ Ngmê knî y:o apê, Ilacha kímaa t:aa, wu vyílo. Ngmê knî y:o apê, Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê, apê, wunê Chóó Lémi u komo ntee dnyimo a kapî, yinté pini ngmê kímêdê pyidu, wu vyílo. ¹⁶ Dini ghi n:i ngê King Helodi ngê Yesu u pi nyongo, apê, Njon Baptist. Apê, Mbwámê kiní chapwo, apê, kímêdê pyidu, wu vyílo. Ala Njon Baptist u vye u danêmbum.

¹⁷⁻¹⁹ Mwiyémwiyé, Antipas Helodi ngê u mbwó Pilipi u kpám t:ámo ngê, yi pyópu u pi Helodiyas. Yi kópu Njon ngê Antipas ka dpímo kwódukwódu. Yi kwódu yé u l:êê díy:o yi pyópu ka Njon u ngwo diya wo, yed:oo Antipas ka u ngwo vyu, kwo, Njon vya ngi. Antipas ngê Njon mbwa k:oo adí knî, ngmênê ghéli daa vyâ. ²⁰ Antipas Njon ka dpímo nkíngé, mu kópu u díy:o u lama dpímo ya, Njon pi mb:aa, ndêndê ngê Chóó Lémi u nuu u pi. Yi kópu u l:êê díy:o, pi knî ye kwódu ngê, yepê, Njon nangê vy:a. Wo knî ngmê ngê u lede knî ye dpímo tpaépê, yipu, Njon nga a pwiyé we, u kópu dyuu ngmên:aa nyém. K:omo tpilé Njon u kópu knî yi l:êê díy:o Antipas u gha l:ámo dpímo a ngép:w:angép:w:a, ngmênê u yi u ngwo dpímo kwo, Njon a ka choon:aa dêépí.

²¹ Antipas Helodi u taataa u wo dini ghi n:i ngê dyimê wo, chóó u l:êê díy:o naa ndíi ngmê kpo, mááwe ndíi yoo a danê ngê, mááwe ndíi dépwo a ya, Nkálili. ²² Yi nááli tédê Helodiyas tp:oo módó doo ndens, kwodo mb:aa. Yi kwodo ngê yi nááli tédê mááwe yoo a pwaa too, wod:oo Antipas ngê kwo, Lukwe u yi nga ngma a kwo? Kwo, K:omo tpilé lukwe u pi ngmênye tpaépê, u ntáa nga nínê kuwo. Kwo, Ntémwi u pi a ka nye tpaépê, yi ntémwi nga nínê kuwo. ²³ Kwo, Daaní dóó ngi, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê wunê y:enê nê. ²⁴ Wod:oo yi kwodo adí lé, u pye ka ad:uu póó, kwo, King ka lukwe ngmaní dmyinê? U pye ngê kwo, Njon mbodo yu dmy:ee ngi. ²⁵ Wod:oo yi kwodo mbépêmbépê ngê mē diyé wo, king ka kwo, Njon mbodo ala ngwo nmoko yedê a ka a ki. ²⁶ Wod:oo king u gha dono ngê pyodo, ngmênê doo u ntáa wépi daapí puwá, mu kópu u díy:o yi kópu pi yilí yi ngíma vyu, mye kpaawo. ²⁷ Wod:oo lede ngmê dy:áá ngê, kwo, Njon mbwámê nyinê chepwe, kwo, mbodo dpo úuw:e. Wod:oo yi lede mbwa mí k:oo kee wo, Njon mbwámê mínê chapwo, ²⁸ mbodo nmoko yedê a káá, ada úuw:o, yi kwodo ka mí y:ángo, wod:oo yi kwodo ngê u pye ka u nkwo mí y:ángo. Helodiyas u gha u ngwo mí pyodo.

²⁹ Njon p:uu ndiye pyu knî y:o dini ghi n:i ngê ny:ee ngópu, lee dniye, Njon ntóó mínê ngí ngópu, kpomo u mênê mí kmênê ngópu.

Yesu ngê pi limo yono yono y:a u ngwo mbono ngê

Mátiyu 14:13-21; Luukî 9:10-17; Njon 6:1-14

³⁰ Yesu u dyépi yoo Yesu ka mē diyé dniye, kópuni mí d:uu tumo u kwo mínê nté tumo. Pi knî yi lama kópuni dnyen:aa kígha dé, u kwo myedê nté tumo.

³¹ Yi dini ghi ngê Yesu u nkígh:é pi dépwo ghédê, a yina ngópu, doo u ntáa kmaapí u dye ngê dépwo ya, mu kópu u díy:o yoo mudoo a líwe, Yesu u pyinê dnya a ng:uu, yi pyipyi u l:êê díy:o. Wod:oo Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Ghi mb:aa ngmên:nyinê pyw:ee koo, pi kwéli daa m:i, ghé y:i nye vy:êê

koo. ³² Wod:oo dinki k:oo wo dniye, kada a y:ee ngópu, pi kwéli dêpwo a m:ii, y:i lee dniye. ³³ Ngmênê pi yilí y:oo m:uu tumo, mya tumo, yi p:aa a kuwo tumo, yélí maa kalé ngópu, dinki kwéli doon:aa koko, yoo y:i mwiyé mî ta.

³⁴ Dini ghi n:ii ngê Yesu dinki k:oo a ghay wo, yoo ndîi yi módu, u kwo ch:anê dniye, mu kópu u dîy:o apê, Na a ka sipi w:uu n:ii yi y:eey:ee pyu daa tóó, pi ye daa vuywo. Yi kópu u l:êê dîy:o daa kópu ngmídi yi lama doo kígha. ³⁵⁻³⁶ Dini ghi n:ii ngê kââdí doo wupwo, p:uu ndiye pyu kní y:oo kwo, Wunê kââdí kinga dê ghîi, kwo, p:aa al:ii daa tóó, kwo, kí yéli dy:ââ té, ala wee u kwo p:aani p:aani dny:oon:aa nté pywupwi. ³⁷ Yesu ngê yepê, Nmyi chóó nté pee kní ye ngmê y:ee yó. Kwo, Doo u ntââ. Kwo, Yi ntoo ndapí nmí ngópu daa tóó. ³⁸ Yesu ngê yepê, Mbídédi yémi nmyi ngópu a kwo? Yepê, Lee dmyeno, nyinê kp:aa yó. Dini ghi n:ii ngê mênê kp:aa ngópu, kwo, Mbídédi limi, te miyó.

³⁹ Wod:oo Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Pi yêê yó, yoo yoo a pyódu yó, mbiye mbêmê mbwódo yaa dniye. ⁴⁰ Wod:oo yoo chámê ngópu, yoo yoo a pyidu ngópu, yoo ngmê limoy:a, yoo ngmê yonoy:a, yinté mbwódo yaa dniye. ⁴¹ Yesu ngê Mbídédi limi kní a ngí too, te dê myedê ngí doo, mbóó p:uu vyu wo, Chóó Lémi yi l:êê dîy:o kwuno ngê, mbídédi pwaa too, p:uu ndiye pyu kní ye y:ee too, pi kní ye u nkwo y:ee tumo. Te dê mye pwaa doo, mbídédi u ch:êê kê dumo. ⁴² Pi yintómu doo kmaapí, yi ghê dmi a kee wo. ⁴³ Nté kmono n:ii mî kê wo, Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo péé y:a mê miyó mê ntówo ngópu. ⁴⁴ Yélini doo kmaapí yintómu limo yono yono y:a. Mââ yoo yi mo yedé kp:aa tumo.

Yesu kpé mbêmê u ngwo doo paa

Mátiyu 14:22-33; Njon 6:15-21

⁴⁵ Kmaapí u kuwó dini ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Dinki k:oo wo dmyeno, yepê, Mbetísaida mwada kpéni l:êê pee a kada dmyinê kwo. Yepê, Yoo yi p:o p:o n:aa dyede té. ⁴⁶ Yi kuwó yoo yi p:o yi p:o dy:ââ too, mbu mbêmê kee wo, y:i doon:aa ngêpê. ⁴⁷ Dini ghi n:ii ngê ngídí doo a ghayghay, dinki kpé l:êê ñukníñukní u kwo doon:aa mbêpê, Yesu yéli p:uu u mo doo a ya. ⁴⁸ Yi vyu wo, apê, Dinki ngê dono mínê pyw:êmí, mu kópu u dîy:o kèpa yópu ngê ye a ghê wo. Yi kópu u l:êê dîy:o Yesu ngê mw:aamw:aa yi kéli ghi a kuwo ngê, kpé mbêmê paa kn:ââ chópu, p:uu ndiye pyu kní ye doo lèpi. ⁴⁹ Yi kéma chono mî m:uu ngópu, apê, Kpé mbêmê lukwe kíyedê pwiyé kní? Apê, Kmêna? Apê, Mbwee? Ghê yi mênê ghípê wo, nkíngê ngê y:ay:a pwiyé dniye. ⁵⁰ Yintómu yi m:uu ngópu. Yesu ngê yepê, Namê nkíngê. Yepê, Ala nê. ⁵¹ Wod:oo dinki k:oo ye wo wo, yi ngwo yópu mède ngópu. Yi kópu p:uu ndiye pyu yoo yi nyepenyepé u kópu ngê pyodo. ⁵² K:omo tpile yoo ndîi, nté tédê, Yesu ngê yoo u ngwo mbono ngê, ngmênê p:uu ndiye pyu kní y:oo myedêpê w:ee ngópu, pini n:ii ngê tpile yintómu l:âmo ngê, yi pini yi vy:o doo kwo. Doo u ntââ, daa pèdê w:ee ngópu.

Yesu ngê pwopwokopwe u ngwo doo pyipyi dé, Nkenesadet

Mátiyu 14:34-36

⁵³⁻⁵⁴ Dini ghi n:ii ngê kpé l:êê ngmêê ngópu, Nkenesadet mî tee dniye, dinki lyoko a kuwo ngópu, wod:oo pi kní y:oo Yesu adí mya ngmê. ⁵⁵⁻⁵⁶ Dini ghi n:ii ngê Yesu mya ngópu, mbêpê dmi a pwaa ngópu, p:aani p:aani lee dniye, ndoo ñuw:o ngópu, wod:oo pwopwokopwe Yesu ka a ñuw:o tumo. Yesu p:o p:o kwéli dpímo lèpi, yi pwopwokopwe dnyimo dnyinêdnyinê dé, Yesu ka dnyimo ñeñe dé, yi ngmítédmi mbêmê kââ puu ghê dnyimon:aa yiyé dé. Yesu ka dnye nképê, kópu, K:omo tpile mbii pyu woni kní yi pwo ngêê dê daanyi yé dê,

ngmênê u ntââ ngmîdí kwódo p:uu kêê a yiyé ngmê, yed:oo a pyiyépyiyé té. N:ii kní y:oo Yesu u kpîdí kwódo p:uu kêê a t:ee ngópu, yintómu pyiyé dniye.

7

Nju tpémi yi chóó yi dêêpí kópu dyuu

Mátiyu 15:1-9

¹ Dêêpí pyu ngmê kní y:oo Njedusalem a kuwo ngópu, Nkálili lee dniye, Pádisi ngmê kní yi k:ii Yesu ka lee dniye. ² Yi yéli y:oo noko yepê, Lukwe díy:o Yesu p:uu ndiye pyu yoo kinté a kmaapí té, yi kêê tupwótupwó dé? Noko yepê, Chóó Lémi ka yoo dono ngê wa pyaa dmi. Noko yepê, Lukwe díy:o nmî kn:ââ yoo yi l:êê ghi kpîpí tumo? Noko yepê, Lukwe díy:o yi kêê daa ghêêghêê tumo? ³⁻⁴ Yi kópu vyi ngópu, mu kópu u díy:o Nju tpémi yintómu kní y:oo yi kn:ââ yoo yi l:êê ghi dmi yedê ngee ngópu, ngmênê Pádisi kní y:oo yi lémi ghi dmi ndêndê ngê a ngee ngópu, yi kêê mwiye dpí ghêê t:oo, nté kuwó dpí ma ngmê, nté mwiye dpí ghêê ngmê, kuwó moo ma ngmê. Yi kn:ââ yoo yi tpile ghêêghêê yedê ngee ngópu, yi d:ââ ghêêghêê myeyedê ngee ngópu. Ala kópu a tpapê ngmê, Nju tpémi y:oo yi tpile mb:aamb:aa ngê daawa ghêê t:oo, ye Chóó Lémi ka yoo dono ngê wa pyaa dmi.

⁵ Yi kópu u l:êê díy:o Pádisi yoo dêêpí pyu yoo Yesu ka póó dniye, kwo, Lukwe díy:o m:uu ndiye pyu kní y:oo nmî w:êê tpémi yi l:êê ghi dmi kpîpí tumo, kwo, lukwe díy:o kêê tupwótupwó ngê a kmaapí té? ⁶ Yesu ngê yepê, Nmyi komo kní y:oo Chóó Lémi módó nmye chaa kígha ngópu, ngmênê nmyi gha dmi tupwótupwó dé. Yepê, Dini ghi n:ii ngê Yisaya wunê nmyi p:uu doo a d:êê, ndêndê ngê dípê kn:aadi ngê. Yepê, Chóó Lémi u kópu dyuu alanté a d:êê ngê, apê,

Kí yéli y:oo yi komo ngê wunê chaa kígha noo,
ngmênê yi gha dmi kuughê a ka wunê pyede.

⁷ Apê, Daa ndêndê ngê wunê chaa kígha noo,
mu kópu u díy:o yi chóó yi nuw:o ngê
pi kní ye a komo dpí kaa ngmê,
yi chóó yi dêêpí kópu ngê
pi kní ye a dêêpí nyédi.

⁸ Yesu ngê yepê, Yoo yi dêêpí kópu dyuu nmye nyêmi ngópu, ngmênê Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu dp:ee nyêmi ngópu.

⁹ Yesu Pádisi kní ye doo danêmbum, Dêêpí pyu kní ye myedoo danêmbum, yepê, Nmyinê nmye mb:aamb:aa ngê nmye nuw:o té, ngmênê dnyinté nmye nuw:o té. Yepê, Lukwe díy:o Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu woni nmyi kée tumo, nmyi chóó nmyi dêêpí kópu dyuu nmyinê ngí tumo? ¹⁰ Yepê, Mósisi ngê Chóó Lémi u kópu alanté a d:êê ngê, apê, Nmyi pye mí dmyinê cháachââ dé. Yepê, Ala kópu mye d:êê ngê, apê, N:ii ngê kópu dono u pye mí yi p:uu dé vyi knomomê, yi pini dpí vya yó. ¹¹ Yepê, Mósisi ngê yi kópu d:êê ngê, ngmênê nmyi kópu u mo. Yepê, Dyimê pywuu nmye ngmêninê kuwo. Yepê, Pi ngmê u pye mí ye wa a tpêwo knomomê, mbodo l:âmo límí k:ii wa ngêpa, yewo, Tpileni dpo pîd:a kê, Chóó Lémi ka waní y:oo, yewo, yi tpile dpo médaani kê. ¹² Yepê, K:omo tpile yi pini u nuw:o díyo mb:aamb:aa ngê moo pyódu, u yi u ngwo adí kwo, Niye M:aa ye yi tpile ní y:oo, ngmênê yi pini ka yi kópu nmye kwódukwódu ngópu, u kwo nmye tpapê ngópu, kwonmyimo, Ye tpile mye mí ye daanyi y:oo, mu kópu u díy:o ñyóó nyi vvu, Chóó Lémi u nêni. Yepê, Pi kní

ye yi pye mî châachââ têtê ngê nmyi pyódu ngópu. ¹³ Yepê, Yoo yi lama kîgha têtê Chóó Lémi u kópu dyuu yinté nmyi kée ngópu. Yepê, Dye ghi yintómu yinté kópu nmye d:uud:uu tumo.

Kópuni u léeê díy:o Chóó Lémi ka pi tupwótupwó ngê dpí pyódu
Mátiyu 15:10-20

¹⁴ Yesu ngê yoo mêtê danê ngê, yepê, A ka dmyina a ng:aa, nmyo yintómu. Yepê, Ala kópu dpo w:ee tóó. ¹⁵ Yepê, Tpileni pi u mênê dpí ghîi, doo u ntââ yi tpile ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê daawa pyódu. Yepê, Kêle. Yepê, Kópuni pi u kwo dpo pwii, yi kópu ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê yinê dpí pyódu. ¹⁶ Yepê, Yi kópu mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:onuw:o.

¹⁷ Dini ghi n:i ngê Yesu ngê yoo a kuwo ngê, ngomo k:oo mî kee wo, p:uu ndiye pyu yoo yi mgongo danêmbum p:uu u kwo póo dniye. ¹⁸⁻¹⁹ Yesu ngê yepê, Nmyo kî yéli yi pénta dé? Yepê, Myedmyongê w:ee ngópu? Yepê, Ntini n:i pi u mênê dpí ghîi, doo u ntââ yi ntini ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê daawa pyódu, yepê, mu kópu u díy:o doo u nuw:o mênê dpí lè, ngmênê km:oo mênê dpí lè, yepê, u kuwo dini ghi ngê yi ntini moo n:aa yé. (Mósis ngê ntini n:i yilí Nju tpémi ye a kwódu ngê, Yesu ngê yi kwódu yé yinté chedê ngê pyódu ngê.) ²⁰⁻²² Yesu ngê yepê, Kópuni pi u kwo wunê pyuwópyuwó yédi, yi kópu ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê yinê dpí pyódu, yepê, mu kópu u díy:o pini n:i u nuw:o u mênê nuw:o ghi dono a pyuwópyuwó nyédi, yepê, u kuwo dini ghi ngê yi pini ngê kópu dono yilí dpí d:uu, yepê, a pyââ ti yédi, a kpaá yédi, pi dpí vy:a, pi u kuwo dpí pwiyé, a mtíkó yédi, yepê, daa dono kópu ngmídi dpí d:uu. Yepê, Pi dpí dóó, pyââ p:uu a nuw:o yédi, chóó a ya yédi, k:omodanê mbêmê pi u pi a dyede too, a chaa yédi, dêêpi u mênê daa ya yédi. * ²³ Yepê, Yi dono kópu yintómu yi pini u gha mênê dpo pwii dmi, Chóó Lémi ka pi tupwótupwó ngê u ngwo dpí pyódu.

Pyââ ngmê u danêmbum, Yesu ka ndêndê ngê dpímo kèlímí
Mátiyu 15:21-28

²⁴ U kuwo dini ghi ngê Yesu ngê Nju tpémi yi dyámê pee a kuwo ngê, Ntii Pââ Ndií u kêténi mî loo, p:aa ndií ngmê u nkígh:ê loo, u pi Taiya. Ngomo k:oo mî kee wo, u yi u ngwo dépwo kwo, Pi a ka ngma a kee we, ngmênê yi kópu daa pyodo. ²⁵ Pyââ ngmê, tp:oo módó ngê u kmêna ngmêdoo kwo. Yi pyópu ngê dini ghi n:i ngê Yesu u pi yi nyongo, tp:oo módó p:o a kuwo ngê, Yesu ka loo, yu km:ee dyimé wo. ²⁶ Yi pyópu daa Nju pyââ, Taiya wee u kwo pyââ. Yesu ka kwo, Mw:ââkó a Lémi. Kwo, A tp:ee módó ngê kmêna ngmêka kwo. Kwo, U ntââ wanyi ngm:ii kwolo. ²⁷ Yesu ngê kwo, A yoo Nju tpémi mwiyé n:aa ngêépi té. Kwo, Kn:aa yéli mwiyé daangmaní ngee, kwo, mu kópu u díy:o tp:ee u nté n:êé ntee daanyinê ngí, w:ââ ka daanyi y:oo, kwo, yinté kn:aa yéli mwiyé daangmaní ngee, kwo, Nju tpémi mwiyé n:aa ngêépi té. ²⁸ Yi pyópu ngê kwo, Nyââ, a lémi. Kwo, Ndé kópu. Kwo, Ngmênê kmaapi têtê w:ââ kní y:oo nté kmono ntee a pîpi tumo, kwo, kópuni u pi nga dí vyi, mye yinté, kwo, yi kópu nga daa ndií kópu, nga myedaa dpodo ndií. ²⁹ Yesu ngê ala kópu a w:ee ngê, apê, Kí pyópu mb:aamb:aa ngê a ka wunê kèlímí, wod:oo yi pyópu ka kwo, Mb:aamb:aa ngê kichi vyi. Kwo, P:o mé dini. Kwo, Kmêna ngê ñm:ee módó ala ngwo kèda kuwo. ³⁰ Wod:oo yi pyópu p:o mé diyé wo, tp:oo módó dpí têtê mî módu, apê, Ndé kópu, kmêna ngê atéda kuwo.

* **7:20-22:** Lóma 1:29-31; Nkal 5:19-21

Yesu ngê pi ngmê u ngwo pyi ngê, yi pini ngópu, dnye dnyinté doo kîgha

³¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê Taiya wee a kuwo ngê, Saidon máádi mí kwólu, P:aa Y:a Kní yi kwo mí loo, Nkálili Kpéni Lêê u nkîgh:ê mí ta. ³² Yesu ka pi ngmê nuw:o ngópu, yi pini ngê dnye dêpwo nyêm, dnye dnyinté myedoo kîgha. Yesu ka kwo, U ntââ ala pini mbêmê ngêê wanyi yé? ³³ Yesu ngê pi kní yi vy:o a pw:ii ngê, kóo pyââ dê ngópu mênê kaa doo, kóo tpyîpwi ngê, dóo yedê yó. ³⁴ Yed:oo Yesu mbóo p:uu vvu wo, yi pini ka kwo, Kweñe. (Yi dnye ngê, Etpata.) ³⁵ Yesu ka dpodo ndîi ngê pyodo, yi pini ngê dnye u ngwo nyongo, dnye mb:aamb:aa ngê u ngwo mye kwólu. ³⁶ Yesu ngê yepê, Kópuni dí d:uu, yepê, pi kní ye mênangên:aa vyi. K:omo tpile Yesu ngê ye kwódu ngê, ngmênê u dnye daa ny:ee ngópu, pi kní ye mêmínê nté ngópu. ³⁷ Dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, apê, Vyuw! Apê, Mââwa! Apê, Angênté dê pyi. Apê, Kópu yílí mb:aamb:aa ngê u lama a too. Apê, K:omo tpile ngópu dé, dnye daa kîgha ngmê, apê, ngmênê Yesu u ntââ, wa pyi té.

8

Yesu ngê pi podo yono yono y:a u ngwo mbono ngê

Mátíyu 15:32-39

¹⁻² Yi dini ghi ngê pi dêpwo ghêdê, Yesu kwéli ye doo danêmbum. Yi nté yi chedê ngópu, wod:oo Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Kí yéli a ka atédê ch:anê dmi, mu kópu u díy:o wo pyile a p:uu kêdê chedê ngmê, yi nté Kímya chedê ngmê. ³ Yepê, Yi p:o yi p:o módó n:aa dyede té, ye maa p:uu yi gha l:âmo dmi wunê ngêngêpa. Yepê, Woni kní kuughê a ndê ndiye. ⁴ P:uu ndiye pyu kní y:oo kwo, Ntê al:ii daa too, kwo, yâpwo tédê myedaa too, kwo, yi ntoo ntini ló y:i anmo pyw:oo, yoo u ngwo anmí mbono? ⁵ Yepê, Mbídédi nmyi ngópu yémi a kwo? Kwo, Pyudu. ⁶ Yesu ngê pi kní ye yepê, Mbwódo ya dmyeno. Wod:oo mbídédi pyudu kní a ngí too, Chóo Lémi yi l:êê díy:o kwuno ngê, pwaa too, p:uu ndiye pyu kní ye y:ee too, pi kní ye u nkwo y:ee tumo. ⁷ Te tp:oo pyile njini myedê ngí too, Chóo Lémi yi l:êê díy:o mye kwuno ngê, p:uu ndiye pyu kní ye mye y:ee too, yoo u ngwo mbono ngópu. ⁸⁻⁹ Pi yintómu podo yono yono y:a doo kmaapi, yi ghê dmi a kee wo. Ntini n:ii mí kê wo, Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo a wó ngópu, péé pyudu mē ntówo ngópu, wod:oo Yesu ngê yoo yi p:o yi p:o mē dy:ââ too. ¹⁰ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii dinki k:oo wo dnye, Dalímanuta wee u kwo lee dnye.

Pádisi kní y:oo Yesu u ngwo dnya a tókótókó

Mátíyu 16:1-4

¹¹ Pádisi kní ngma a loo, Yesu ka dnyen:aa kwopwepe. U yi y:e doo kwo, Yesu nmo tókó. Alanté dnye nuw:o, apê, Pini n:ii nmo t:âât:ââ, kí pini wo vyílo, ye Chóo Lémi ngê u l:êê díy:o mbwudu ngmêpa chaa. Yi kópu u l:êê díy:o, Yesu ka kwo, Mbwudu nmí ngópu ngmê chépi. ¹² Wod:oo Yesu u gha dono ngê pyodo, yepê, Lukwe díy:o a ka nmye tpapê ngmê, Mbwudu nmí ngópu ngmê chépi. Yepê, Yi kópu daaní d:uu. Yepê, Kópu yílí wunê kídí d:uu. Yepê, Yi kópu dmi yi p:uu dmyinê nuw:o. ¹³ Wod:oo a kuwo too, p:uu ndiye pyu yoo a danê ngê, dinki k:oo wo dnye, kada a y:ee ngópu, kpé lêê ndîi mwada pee mí tee dnye.

Yesu yis p:uu u ngwo doo mgongo

Mátíyu 16:5-12

¹⁴ Yesu p:uu ndiye pyu knî y:oo mbîdédi mu ngmîdi dinki k:oo a ñuw:o ngópu, yi nuwo a kuwo wo, knî daam:uu ñuw:o ngópu. ¹⁵ Dini ghi n:ii ngé Nkálili Kpéni Lêê dnye ngmêépî, Yesu ngé yepê, Nmye dmyina a vwuwo. Yepê, Pádisi yoo yi yis ngé kíngî dyênê nmyo, yepê, King Helodi u yis ngé myekíngî dyênê nmyo. ¹⁶ Yi kópu p:uu yi chóo noko dnye danê, noko yepê, Wu kópu kédê vyi, mu kópu u díy:o mbîdédi dp:oom:uu ñuwo. ¹⁷ Kópuni p:uu dnye danê, Yesu u lama yaa wo, wod:oo ye adî póo, yepê, Lukwe díy:o nmye danê té, nmyimo, Mbîdédi nmî ngópu daamu a kwo. Yepê, Mumdo? Yepê, Nmyi lama daa tóó? Yepê, Lukwe díy:o dmyongê w:ee ngópu? ¹⁸ Yepê, K:omo tpile nmyi ngwolo dmî a kwo, ngmênê mēdp:ee mumu ngmê, yepê, nmyi ngópu a pyede, myedp:ee nyémî ngmê. ¹⁹ Yepê, Lukwe? Nmyi nuwo da kuwo, dini ghi n:ii ngé mbîdédi limi knî munê pwaa too, pi limo yono yono y:a u ngwo munê mbono too, yepê, nté kmono péé yémi nmyi ntówo ngópu? Kwo, Y:a mé miyó. ²⁰ Yepê, Dini ghi n:ii ngé mbîdédi pyudu knî mummy:aa pwaa too, pi podo yono yono y:a u ngwo mummy:aa mbono too, yepê, nté kmono péé yémi my:ee ntówo ngópu? Kwo, Pyudu. ²¹ Yepê, Mudmyongê w:ee ngópu? Yepê, Dómu ngé daawa ngee nmo. Yepê, Daa mbîdédi p:uu nmye n:aa mgongo. Yepê, Pádisi yoo yi l:êê ghi dé kídmyongê d:uu t:oo, Helodi u l:êê ghi myekídmyongê d:uu ngmê.

Yesu ngé Mbetísaida ngwolo kopwe u ngwo pyi ngé

²² Mbetísaida yi tee dnyiye, Yesu ka ngwolo kopwe ngmê ñuw:o ngópu, kwo, U ntâa ngêê p:uu wanyi yé. ²³ Yesu ngwolo kopwe kwulo kele, yi p:aani kuwa ñuwo, yi p:uu doon:aa dpodo, tpî ngîma pywê ngé, kóó dé ngîma yé doo, kwo, Yéfi nye y:enê? ²⁴ Yi pini ngé kwo, Nyââ. Kwo, Yoo anî y:enê, ngmênê na a ka yi kn:ââ ye m:ii té. ²⁵ Myombó Yesu ngé kóó dé ngîma mé yé doo, wod:oo yi pini ngé ngwolo dé dpodombiy:e vwuwo kalê doo, tpile yintómu mb:aamb:aa ngé mé módu. ²⁶ U kuwó dini ghi ngé Yesu ngé yi pini p:o mé dy:ââ ngé, kwo, Ala ngwo kî p:aani mēkidingê díyê.

Pita ngé Yesu p:uu kópuni vyu

Mátiyu 16:13-20; Luukí 9:18-21

²⁷ Yesu p:uu ndiye pyu knî yi k:ii kada a y:ee ngópu, p:aani n:ii u pi Sisadiya Pilipay, u wee u kwo lee dnyiye. Maa p:uu ye póo wo, yepê, Pi knî ye yinê ye nê n:uu? ²⁸ Kwo, Ngmê knî y:oo alanté a tpapê ngmê, apu, Nyi Njon Baptist. Kwo, Ngmê knî y:oo alanté a tpapê ngmê, apu, Nyi Ilacha. Kwo, Ngmê knî y:oo alanté a tpapê ngmê, apu, N:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo wunê dnyimo a kapî, ngmê kēda pyidu, nyi vyílo. ²⁹ Yesu u nkwo ye póo wo, yepê, Nmyinê nmye nê n:uu? Pita ngé kwo, Chóó Lémi ngé pini n:ii a ngmîdi ngé, nmî Mbwámê ngé a pyódu ngé, nyi vyílo. ³⁰ Yepê, Yi kópu pi knî ye nangê vyi.

Yesu p:uu ndiye pyu knî ye u pwopwo p:uu u ngwo ye doo danê

Mátiyu 16:21-28; Luukí 9:22-27

³¹ U kuwó dini ghi ngé Yesu ngé p:uu ndiye pyu knî ye u pwopwo p:uu danê u kn:ââ chópu. Yepê, Nê Chóó Lémi u Pi Ndéndê, yinê a ngmîdi noo, ngmênê nmî kada pini knî y:oo wa mb:ii nê. Yepê, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini knî y:oo wa mb:ii nê, dēépî pyu knî y:oo wamyé mb:ii nê. Yepê, Dono kópu yillî a nga wa d:uu ngmê, wa vya nê, wo pyoloni ngé amênê pyidu. ³² Yesu ngé p:uu ndiye pyu knî ye yi kópu dēpê wópu ngé, mb:aamb:aa ngé ye vyu, wod:oo Pita ngé Yesu u mo kuwa ñuwo, kwo, A Lémi. Kwo, Ye kópu kidimê tpapê. Kwo,

Yinté nga daawa pyódu. ³³ Ngmênê Yesu yi diyé wo, p:uu ndiye pyu knî yi ngópu Pita ka kwo, A nkígh:ê a yumwe. Kwo, Nyi Setan ntee pini. Kwo, Daa Chóó Lémi u komo y:ee kapí, ye pi knî yi komo y:ee kapí.

³⁴ Yesu ngê yoo a danê ngê, p:uu ndiye pyu yoo mye yi k:ii, yepê, N:ii ngê u yi adí kwo, Nê u yoo vy:o ní ghê, yi pini ngê choo a yâmuyâmu nê, u gha d:ud:umbiy:e a ka dpo kê ngê, kómó u kópu knî yi p:uu mékíngê nuw:o, k:omo tpile a l:êê díy:o dê pw:oo knomómê, ngmênê dpo ngm:êê nêne. ³⁵ Yepê, Pini n:ii u ghê p:uu adí nuw:o, awo, Kíngê vya nê, u ngwo wa kede, a yoo vy:o daawa ghê, yepê, yi pini ndêndê ngê wa pw:onu, ndê ngê amí ma. Yepê, Pini n:ii a l:êê díy:o wa pw:onu, yi pini amêdê pyidu, ghê kamí u ngwo wa a pyw:oo, mb:aamb:aa ngê adín:aa ya. ³⁶⁻³⁷ Yepê, Pini n:ii chóó u tpile knî yi p:uu adí nuw:o, u l:êê díy:o Chóó Lémi wa mb:ii, yi pini dini ghi n:ii ngê wa pw:onu, yed:oo dono wa a pyw:oo. Yepê, K:omo tpile dyámê u tpile yintómu yi pini u ngópu adí ya knomómê, ngmênê doo u ntââ ghê kamí u ngwo daawa pwila, dono wa a pyw:oo. ³⁸ Yepê, Mgídí u yoo yi l:êê ghi dmi dono dé, Chóó Lémi yi lama daa tóó. Yepê, Dye ghi knî ngmê ngê a yoo knî yi p:uu adnyi d:uu. Yepê, Yi dini ghi n:ii ngê pini n:ii ngê wa mb:ii nê, yewo, Nê kuu, nangê kpada nê, yepê, yi pini u nkwo waní mb:ii, dini ghi n:ii ngê anê diyé, enjel knî yi k:ii. Yepê, Yi dini ghi ngê a pi ndíí ngê wa pyódu, M:aa u pi ntoo, a pi yintoo ngê wa pyódu.

9

¹ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Pi knî nmyi vy:o ngma a kwo, ghêlí daawa pw:oo dmi, Chóó Lémi ngê chóó nmyi y:enê kn:ââ u wêdêwêdê mbêmê mwiyé wa chaa.

Yesu u dyépi pyile knî ye u mo u nâmo u ngwo mîné ghê wo
Mátíyu 17:1-13; Luukí 9:28-36

² Wo wéni mí loo, u kuwó dini ghi ngê Yesu ngê u dyépi pyile njini mbu mbêmê núwo, yi pi dmi Pita, Njems mbwémi Njon. U dyépi pyile knî yi ngópu, Yesu u mo u nâmo mîné ghê wo, ³ u kpídí d:ud:umbiy:e kpaapíkpaapí ngê pyodo, myedoo a wuu mbele. Doo u ntââ dyámê mbêmê pi ngê yinté kpídí kpaapíkpaapí ntee kpídí daawa ghodo. ⁴ Yi dini ghi ngê yi pini pyile knî y:oo Ilacha pini dê Mósisi Yesu kii danêmbum têdê m:uu tumo. ⁵ Pita ngê Yesu ka kwo, Mâawe. Kwo, U p:o chi yé, cha núwo: nmo. Kwo, Ngomo pee pyile nmínê t:emí, kwo, nêni ngmê, Mósisi u nêni ngmê, Ilacha u nêni ngmê. ⁶ Yi kópu u kwo vyu, mu kópu u díy:o u pyipe dê yi k:ii nkíngê ngê y:ay:a pwiyé dniye. Yi kópu Pita ka d:ud:umbiy:e ndíí ngê pyodo, apê, Ló kópu ngmaní vyi. ⁷ Nkalí too pee yi pwo ngmê yó, yi nkalí too pee u mênê dnye ngmê ny:ee ngópu, yepê, Kí a tp:ee njini, u nuu ghi a nódo a tóó. Yepê, U kwo ntênê dmyinê ng:aa. ⁸ Yi vyi dniye, apê, Pi u chii daa kwo. Apê, Yesu u mo mu kwo.

⁹ Mbu paa dini ghi n:ii ngê dnya a wupwo, Yesu ngê yepê, Kópuni dmye m:uu ngmê, pi ka ghêlí nangê vyi. Yepê, Kpêêní mwiyé anê pyidu, pi knî ye u ngwo dpí vyi yó. ¹⁰ Yi wéni ngê kópuni pyodo, pi ka ghêlí daa vyi ngópu, ngmênê yi chóó yi kópu p:uu dnyimo danêmbum. Noko yepê, Lukwe díy:o Yesu ngê u pyidepyide u pi nmo dê vyi? ¹¹ Wod:oo Yesu ka póó dniye, kwo, Lukwe díy:o dêépí pyu knî y:oo a tpaépê ngmê, apu, Ilacha mwiyé wa t:aa, pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, yí pini díyo kuwó ada a kwo? ¹² Yesu ngê

* 9:7: 2 Pita 1:17-18

yepê, Nyââ. Yepê, Ilacha u taataa mwiye, tpile yintómu yi l:âmol:âmo u l:êê díy:o. Yepê, Lukwe díy:o puku yedê alanté a tóó, Pi kní y:oo Chóó Lémi u Pi Ndéndê wa mb:ii ngmê, dono yilí u ngwo wa d:uu ngmê? * ¹³ Yepê, Ngmênê ala kópu ny:ee yó. Yepê, Ilacha ntee pini wunê kí ta, a maa yinê a yó, ngmênê kada pini kní y:oo dono u ngwo d:uu ngópu, kópuni dono yi nuw:o ngê ye vvu, yi kópu u ngwo d:uu ngópu. Yepê, Yi kópu puku yedê yinté a tóó.

Yesu ngê tp:ee ngmê pyi ngê, nyuno pwopwo u ngwo doo ya.

Mátiyu 17:14-20; Luuki 9:37-43a

¹⁴ Yesu, u dyépi pyile kní yi k:ii, dini ghi n:ii ngê mbu mbêmê a ndê dniye, mbu vvuwo yedê ghêpê dniye, pi yilí m:uu ngópu, Yesu p:uu ndiye pyu woni kní yi k:ii. Dêêpí pyu yoo Yesu p:uu ndiye pyu yoo yi kwo dnye kwopwepe. ¹⁵ Dini ghi n:ii ngê pi kní y:oo Yesu m:uu ngópu, ngwéti dniye, wod:oo mbêpê dmi a pwaa ngópu, u kwo lee dniye, minê chipé ngópu. ¹⁶ Yesu p:uu ndiye pyu kní ye póó wo, yepê, Lukwe p:uu noko nmye kwopwepe té? ¹⁷ Pi ngmê yoo vy:o doo kwo, yi pini ngê kwo, Máâwe. Kwo, A tp:ee nga atéd:a núw:o, kwo, mu kópu u díy:o u kmêna u ngwo ngma a kwo, yi kópu u l:êê díy:o daa danêmbum, nyuno pwopwo u ngwo mye t:a. ¹⁸ Kwo, Dini ghi n:ii ngê u kmêna ngê dpí vy:a, ntóó têpê mbêmê dpí d:ii, tpí ch:aa pee dé u kwo dpí pwii kní, kpéngi ti dé numo kêpa dpí ghê kní. Kwo, A dídmidími yédi. Kwo, M:uu ndiye pyu kní ye kídí vyí, yed:ê, A tp:ee ka u kmêna ngm:ii kalé yó, ngmênê kédê dêê dmi. ¹⁹ Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o Chóó Lémi ka dp:ee kélími té? Yepê, M:ââ yémi nmyi vy:o aní kwo, u dí Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê anmyin:aa kélími? Yepê, Yi tpémi a ka a núw:o yó. ²⁰ Wod:oo yi tpémi u kwo adí núw:o ngmê. Dini ghi n:ii ngê u kmêna ngê Yesu módu, yi tpémi y:i vyâ, nyuno pwopwo u kwo y:ângo, wod:oo yi tpémi têpê mbêmê dyimê wo, doo a kpêpí, tpí ch:aa pee dé u kwo pwii knopwo. ²¹ Yesu yi tpémi u mí ka adí póó, kwo, M:ââ yémi mí loo, ala kópu u ngwo u kwo a pyodo? Yi pini ngê kwo, Tp:ee tédê ngê doo a ya, u ngwo u kwo a pyodo. ²² Kwo, Daa ngé:êntómu u kmêna ngê dpo, Ní vy:a, ndiya ní kéé, mbwaa paa ní kéé, d:ud:umbiy:e pw:oo we. Kwo, U ntââ nga anmí ch:anê dmi, nyi u ntââ knomomê, wanyi ngee nmo. ²³ Yesu ngê kwo, Lukwe díy:o a ka chi vyí, Nyi u ntââ knomomê? Kwo, N:ii Chóó Lémi ka a kélími yédi, yi pini ka kópu yintómu u ntââ ngê a ya nyédi. ²⁴ Wod:oo yi pini Yesu ka adí mbwólu, kwo, Chóó Lémi ka aní kélími, ngmênê daa d:ud:umbiy:e. Kwo, Ngee nédi. ²⁵ Pi yilí Yesu ka loo, wod:oo Yesu ngê yi kmêna ka kwo, Kí kmêna. Kwo, Lukwe díy:o ye tpémi ngópu ngê nyi pyódu ngê, dnye lukwe díy:o u ménê nyi chedê ngê? Kwo, Ye tpémi a kuwo ngí, u ngwo mêkidingê ghê. ²⁶ Wod:oo yi kmêna ngê yi tpémi adí vy:a, yi tpémi dpodombiy:e ka wo, nyuno pwopwo u ngwo y:ay:a pwiye wo, wod:oo kmêna ngê yi tpémi a kuwo ngê. Dini ghi n:ii ngê kmêna ngê yi tpémi a kuwo ngê, yi tpémi mêtêpwo a kpêpí, ntóó têpê mbêmê doo ya, wod:oo pi kní y:oo apê, E! Kédê pw:onu. ²⁷ Ngmênê daa pwene. Yesu ngê kóo ngê ngímí ngê, a pyidu ngê, ghêemí kââ. ²⁸ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê pi yilí a kuwo ngê, p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii ngomo k:oo kee dniye, u kwo póó dniye, kwo, Lukwe díy:o dp:oo u ntââ dé, yi kmêna dp:oo ngm:ii kwólu? ²⁹ Yesu ngê yepê, Ngêpê ngê u ntââ. Yepê, Alanté kmêna u ngm:ii kígha daa m:uu a tóó.

Yesu p:uu ndiye pyu kní ye u pwopwo p:uu u ngwo ye modoo danê

Mátiyu 17:22-23; Luuki 9:43b-45

* 9:12: Mal 4:5; Is 53:3

³⁰⁻³¹ Yesu p:uu ndiye pyu knî yi k:ii yi kêlê ghi a kuwo ngópu, Nkálili Wee dnyen:aa chii. Yesu ngê u yi u ngwo dépwo kwo, Pi knî y:oo a pyw:ee nmîne, mu kópu u díy:o p:uu ndiye pyu yoo u pwopwo p:uu doon:aa ndiye kígha dé. Yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê, ngmênê yoo dono yi kêê k:oo wanî ghê, yi yéli y:oo wa vya nê, yepê, ngmênê u pyoloni ngê amênê pyidu. ³² P:uu ndiye pyu yoo alanté dnye nuw:w, apê, Lukwe díy:o kinté nmo a mbumu. Apê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmidi ngê, u pi ndîi ngê wa pyódu, dono daawa a pyw:oo. Yi kópu dépê w:ee ngópu, u kwo myedaa póo dniye, mu kópu u díy:o nkíngê mbê dniye.

Yoo yi kada wowo u danêmbum

Mátíyu 18:1-5; Luukí 9:46-48

³³ Dinî ghi n:ii ngê Kípêenyê m taa dniye, ngomo k:oo kee dniye, Yesu p:uu ndiye pyu knî ye póo wo, yepê, Maa p:uu ló kópu p:uu noko nmye kwopwepe té? ³⁴ Mywenemywene mbê dniye, kópu u kwo daa vyi ngópu, mu kópu u díy:o maa p:uu noko kwopwepe n:ii a kalê ngópu, apê, Yesu u che p:ââ pee ngê n:uu angmê yââ. ³⁵ Wod:oo Yesu mbwódo yaa wo, p:uu ndiye pyu yoo a danê ngê, yepê, N:ii ngê u yi adî kwo, Yoo yi kada pini ngê nî ya, yepê, yi pini pi yintómu yi kuwó choo kwo, dye ghi yintómu pi knî yi p:uu choo dpodo. ³⁶ Yesu ngê tp:ee ngma a ngêêdí, p:uu ndiye pyu yoo yi ngópu kââ, yi tpémi kóo dé yi kêlê kââ, yepê, ³⁷ Pini n:ii alanté tpémi ka a l:êê díy:o adî vyuwo, daa yi tpémi ka u mo adî vyuwo, ngmênê a ka amyeda a vyuwo, amyedí chââchââ nê. Yepê, Myenté, yepê, pini n:ii ngê adî cââchââ nê, daa a mo adî chââchââ nê, ngmênê pini n:ii ngê a dy:ââ noo, amyedí chââchââ.

Yesu ngê u ngwo ye vyu, yepê, N:ii nmî p:uu daa d:uu, nmî pee pini

Luukí 9:49-50

³⁸ Njon ngê Yesu ka kwo, Máâwe. Kwo, Pi ngmêkudu m:uu, kwo, mî ngê pi knî yi kmêna kí ngm:ii kígha té. Kwo, Yi kópu u kwo kudu kwódu, mu kópu u díy:o daa nmî yoo vy:o pini ngmê. ³⁹ Yesu ngê yepê, U kwo nangê kwódu. Yepê, Pini n:ii ngê a pi wa vyi, mbwudu u ngwo angmê chaa, doo u ntââ yi pini ngê u kuwó dinî ghi ngê kópu dono a p:uu daawa vyi. ⁴⁰ Yepê, N:ii nmî p:uu daa d:uu yédi, nmî pee pini. ⁴¹ Yepê, Pini n:ii ngê a l:êê díy:o wa ngee nmyo, kópu mb:aa yi pini ngê ngmaní d:uu. Yepê, Mbwaa knî nmye angma a kê, k:omo tpile daa tpile ndîi nmye ayedê kê, ngmênê kópu mb:aa ndêndê ngê yi pini ngê ngmaní d:uu.

Pi ngê Yesu kíngî kéé, u danêmbum

Mátíyu 18:6-9; Luukí 17:1-2

⁴² Yesu ngê yepê, Tpémi dmâádini yoo a ka wunê kêlímî té, pi ngmê ngê yi kêlímî l:âmo kídagmê ngee. Yepê, Mu dinî ghi ngê Chóó Lémi ngê yi pini dnyinté daawa kpada. Yepê, Pi knî y:oo yi pini mwiyé wo mgímî ngópu, chéêpî pââ ndîi nódo ngmêwo kudu ngópu, mbéli u kwo wumê kalê ngópu, ye yi dono ndîi daapí d:uu ngê, Chóó Lémi ngê dpodombiy:e daapaa kpada. ⁴³⁻⁴⁴ Yepê, Kópuni ngmanmyi d:uud:uu, yi kópu u l:êê díy:o wanmyi mb:ii nê, mu dinî ghi ngê ndiwa anmy:uu ghêpê dmi, yi ndyuw:e daawa pw:onu. Yepê, Yi kópu u kwee mwiyé anmyinê chápwo ngmê, yed:oo daanmyi mb:ii nê, mu dinî ghi ngê ghê kamí anmyimo pyw:ee ngmê, a kêê k:oo anmyin:aa kwo. Yepê, Dono kópuni pi knî ye mb:aamb:aa dé, k:omo tpile yi p:eeni kópu daanmyi d:uu t:oo, ngmênê ghê kamí wanmyimo pyw:ee ngmê, a kêê k:oo anmyin:aa kwo. ⁴⁵⁻⁴⁶ Yepê, Máádini p:uu anmyi ghê dmi, nmyi nuu u maa

ngmanmyi kalê ngmê, u l:êê dîy:o wanmyi mb:ii nê, yi máádi dono u maa, u dî ndiya, y:i anmy:uu ghêpê dmi. Yepê, Nmyi chóó nmyi maa daanmyi kalê ngmê, a maa anmyinê kalê ngmê, ghê kamí wanmyimo pyw:ee ngmê, a kêê k:oo anmyin:aa kwo. Yepê, K:omo tpile maa woni kní nmyi lama daadnyí ya, ngmênê ghê kamí anmyimo pyw:ee ngmê, a kêê k:oo anmyin:aa kwo. ⁴⁷⁻⁴⁹ Yepê, Tpileni nmyi ngwolo kní y:oo wa m:uu ngmê, yi p:uu anmyi nuw:odono, yed:oo wanmyi mb:ii nê, mu diní ghi ngê ndiya anmy:uu ghêpê dmi, yi ndyuw:e daawa pw:onu, yimbile kní y:oo wamye ma nmyo, chedê ngê daawa pyódu. Yepê, Yi kêtê ghê ndê ngê adí pîpî nmyo. Yepê, Yi nuw:odono u kwee límílimí ngê anmyi chápwo ngmê, yed:oo daanmyi mb:ii nê, mu diní ghi ngê Chóó Lémi kóó k:oo anmy:uu ghê dmi.

⁵⁰ Yepê, Ntii mb:aamb:aa. Yepê, Nté tpyópu u mênê ntií daanyi yé knomomê, ye u n:uu daadí ya, pwópwo ngê wa pyódu. Yepê, Ntii nté tpyópu u mênê ntee anyi yé, yepê, a kópu dyuu yinté nmyi mênê choo kwo, noko mb:aamb:aa ngê dmyinê ya. *

10

Kpîpî te u danêmbum

Mátíyu 19:1-12; Luukí 16:18

¹ U kuwó diní ghi ngê Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii Nkálili Wee a kuwo ngópu, Njuda Wee u kwo lee dniye, Njódan mbwááni ndíí mí ngmêê ngópu, Pédiya Wee u kwo lee dniye. Nkálili wee u kwo Yesu ngê pi yillí ntee dpimo ndiye kígha dé, y:i yinté myedoo ndiye kígha dé. ² Pádisi yoo u kwo ngmê loo, u yi y:e doo kwo, Yesu danêmbum têtê nmí dóó, kwo, Nmí dêêpí kópu dyuu lónté a kwo, kwo, u ntââ mââ ngê u kpâm wa kpîpî? ³ Yesu ngê yepê, Kópuni Mósisi ngê a d:êê ngê, yi kópu a ka vyi yó. ⁴ Kwo, Mósisi ngê ala kópu nmo kí ch:ee ngê, apê, Mââ ngê u kpâm dí kpîpí knomomê, u kópu dyuu dpí d:êê ngê, u kwo dpí y:ee ngê, u ngwo dpí dy:ââ ngê. ⁵ Yesu ngê yepê, Mósisi ngê yi kópu nmye mu d:êê ngê, mu kópu u dîy:o nmyi kpâm kní ye vyuuwo dnyinté nmyi lama a tóó, Chóó Lémi u dnye dnyinté my:ee nyêmí ngópu. ⁶ Yepê, Mwiyémwiyé diní ghi ngê, Chóó Lémi ngê pyââ mââ l:âmo doo, yepê, Noko mb:aamb:aa ngê choo ya. * ⁷ Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o mââ u pye mí yi kêtê dpo pwii, u kpâm k:ii ngmídi ngê dpí pyaa kní. * ⁸ Yepê, Wod:oo yéé yepê daa miyó a tóó, ngmênê mu ngmídi. ⁹ Yepê, Cha cha n:ii Chóó Lémi ngê dpo kâádi dê, pi ngê d:uudpí chámê dê.

¹⁰ Diní ghi n:ii ngê ngomo k:oo mê diyé dniye, Yesu p:uu ndiye pyu yoo yi kópu p:uu u kwo póó dniye. ¹¹ Yesu ngê yepê, Pini n:ii ngê u kpâm dpí kpîpî, yi pini ngê kn:aa pyópu kímungê nya. Yepê, Yi pini ngê kn:aa pyópu muwa nya knomomê, ye daa yéyéé u kópu ayi d:uu, ngmênê pyââ ti u kópu ayi d:uu. * ¹² Yepê, Myenté, pyópu n:ii ngê u moo wa kpîpî, kn:aa pini p:uu amí yéé, yepê, daa yéyéé u kópu ayi d:uu, ngmênê mââ ti u kópu ayi d:uu.

Pi kní y:oo yi tp:ee dmââdíma Yesu ka u ngwo núw:o tumo

Mátíyu 19:13-15; Luukí 18:15-17

¹³ Pi kní y:oo Yesu ka yi tp:ee dmââdíma núw:o tumo, apê, Kóó yi mbêmê nyi yé ngê, ngmênê Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo ye kwódu ngópu. ¹⁴ Diní ghi n:ii

* **9:50:** Mát 5:13; Luukí 14:34; Kílosa 4:6; 1 Tes 5:13 * **10:6:** Gen 1:27 * **10:7:** Gen 2:24; Epeso

5:31 * **10:11:** 1 Kódin 7:10-11

ngê Yesu ngê m:uu too, p:uu ndiye pyu knî ye nod:e wo, yepê, Ye namê kwódu yé, a ka a núw:o teñe, mu kópu u díy:o tp:ee dmáádîma ntee yéli Chóó Lémi ngê chóó adî y:enê dé. ¹⁵ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yepê, Tp:ee ngê u mí u dnye ntee a nyêmi ngê, n:iî ngê Chóó Lémi u dnye yinté daadi nyêm, Chóó Lémi ngê yi pini wa mb:ii, kóó k:oo daawa kââ. ¹⁶ Wod:oo Yesu ngê tp:ee dmáádîma doo a ng:êênî dé, u pa doo t:emî dé, kêê yi mbêmê doo yiyé, doo kpaapíkpaapî dé, yipu, Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê nmye choo a yuwuo.

Ndáápi ngmê u danêmbu

Mátiyu 19:16-30; Luukî 18:18-30

¹⁷ Dini ghi n:iî ngê Yesu ngê kada doo a yém, pi ngmê mbêpêmbêpê ngê u kwo loo, yu mbodo dê y:e k:ame u kwo ghê wo, u kwo póó wo, kwo, Nmî ndiye pyu mb:aa. Kwo, Ló kópu ngmanî d:uu, ghê kamî u ngwo anê pyw:oo, ghéni n:iî chedê ngê daawa pyódu? ¹⁸ Yesu ngê kwo, Lukwe díy:o mb:aamb:aa u pi a pyimo chi t:oo? Kwo, Pi mb:aamb:aa daangma a tóó, Chóó Lémi mu ngmîdi yi mb:aamb:aa. ¹⁹ Kwo, Dêêpî kópu dyuu lama a kwo, kwo, Pi nangmê vy:a, pi u kuwó nangmê pwiyé, pi u tpile nangmê t:âmo, pi nangmê yipe, pi nangmê dóó, nye mî chi cháâcháâ dê. ²⁰ Yi pini ngê kwo, Máâwe, kwo, tp:ee tédê noo a ya, yi kópu dyuu noo a cháâcháâ, ala ngwo myenî cháâcháâ té. ²¹ Yesu ngê até doo y:enê, u gha vy:o apê, Kî pini a nuu u pi. Yi pini ka kwo, Kópu mu ngmîdi chuungê d:uu ngê, kwo, Chi lèpî, kwo, tpile yilîni ngópu a tóó, ngópuch:anê knî ye nyi yéepi, yed:oo dpo ngm:êê nédi, cha a yâmuyâmu nê, kwo, ya mb:aa mbóó p:uu u ngwo anyimo pyw:oo. ²² Dini ghi n:iî ngê yi pini ngê yi kópu nyongo, u gha dono ngê pyodo, apê, A tpile yilî angénté anî yêê, wod:oo Yesu a kuwo ngê, mu kópu u díy:o ndáápi ndîi, u tpile yilî.

²³ Yesu yi díyê wo, p:uu ndiye pyu knî ye yópê, N:iî ndáápi ndîi, a maa p:uu paa dpodo ndîi ngê u kwo wa pyódu, Chóó Lémi kóó k:oo angénté amî ghê. ²⁴ Yesu p:uu ndiye pyu yoo ngwéti dniye, apê, E! Apê, Kî lónté kópu? Yesu ngê yepê, Kî tp:eema. Yepê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo dpodo ndîi. ²⁵ Yepê, Mbwémê ndîi, tee kn:ââ puu u mênê daawa kee, yepê, myenté Chóó Lémi kóó k:oo ndáápi d:uudpî ghê. ²⁶ P:uu ndiye pyu knî y:oo dini ghi n:iî ngê ny:ee ngópu, ghê yi mênê ghipê wo, noko yepê, Wu lónté kópu? Noko yepê, Ndáápi yoo Chóó Lémi kóó k:oo daangmêwa ghê knomomê, ye n:uu ngmê u ntââ yi amî ghê? ²⁷ Yesu ngê doo y:enê dé, yepê, Doo u ntââ Chóó Lémi kóó k:oo pi chóó daangmêmi ghê, ngmênê Chóó Lémi chóó u ntââ, pi chóó kóó k:oo wa kââ. Yepê, Kópu yilî yintómu Chóó Lémi u ntââ.

²⁸ Pita ngê Yesu ka kwo, Máâwe. Kwo, Tpile yilî yintómu nmo kuwo ngê, anmînê yâmuyâmu ngi. ²⁹⁻³⁰ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê, Pini n:iî ngê a l:êê díy:o u p:aa dpo kuwo, u tidê mbwó yoo dpo kuwo té, u pye mî dpo kuwo dê, u tp:ee dmáádîma dpo kuwo té, u yâpwo tédê dmi myedo kuwo té, yepê, ala dini ghi ngê yi pini ngê yinté tpile yilî amêdê pyw:oo. Yepê, Pini n:iî ngê a kópu dyuu u l:êê díy:o tpile ngmîdi wa a kuwo, yepê, yi pini ngê yinté tpile mē yonoy:a amêdê pyw:oo, yepê, ngomo dé, u tidê mbwó yoo, u pye mí yoo, u tp:ee dmáádîma, u yâpwo tédê dmi. Yepê, Nyââ, yepê, ala dini ghi ngê yi pini ngê u tpile yilî yinté amêdê pyw:ee té, yepê, dye ghi knî ngmê ngê pi knî y:oo a l:êê díy:o yi pini wamye kpaka ngmê. Yepê, Mu dini ghi ngê yi pini ngê ghê kamî amînê pyw:oo, ghéni n:iî chedê ngê daawa pyódu. ³¹ Yepê, Kada yéli mē kuwó, kuwó yéli mē kada. Yepê, Ala ngwo ndáápi yoo kada a wee, ngmênê díy:o kuwó amêdê ghê dmi.

Yesu pyolombó u pwopwo p:uu u ngwo ye doo danê

Mátiyu 20:17-19; Luuki 18:31-34

³² Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu maa p:uu dnye m:ii, Njedusalem dnye lêpî, Yesu yi kada doo kwo. Yi kópu u dyépi yoo yi nuw:onuw:o u kópu ngê pyodo, yélini y:oo dnye yâmuyâmu dé, mye nkîngê mbê dniye. Yesu ngê p:uu ndiye pyu yoo kn:aa nuw:o too, u pwopwo p:uu yi mo ye doon:aa danê. ³³ Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê, ngmênê dini ghi n:ii ngê Njedusalem anm:uu taa dmi, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, dêêpi pyu yoo yi k:ii, a vye u dy:oo wa a chápwo ngmê, wa mgîmi nê, wa kóté kalé nê, wamye ch:ee nê, Lóma tpémi yi kêê k:oo wa kaa nê. ³⁴ Yepê, Yi tpókni y:oo wadnyi nkwitinkwiti nê, a p:uu wadnyi tpyîpwî, wadnyi kpakakpaka nê, wa vya nê, yepê, ngmênê wo pyoloni ngê wamênî pyidu.

Njems mbwémi Njon y:oo Yesu ka kópuni dpîmo dmyinê

Mátiyu 20:20-28

³⁵ U kuwó dini ghi ngê Sepédi tp:oo dê Yesu ka lee knopwo, Njems mbwémi Njon. Yesu ka kwo, Mâawe. Kwo, U yi nye a kwo, Kópu nye ngmê d:uu ngî. ³⁶ Yesu ngê yepê, Ló kópu dp:o ngmanî d:uu? ³⁷ Kwo, Dini ghi n:ii ngê mî ndîi ngê wa pyódu, Chóó Lémi u yoo anyi y:enê, u yi nye a kwo, Yoo yi kada dpî kaa nyédi. ³⁸ Yesu ngê yepê, Kópuni a ka dpo dmyinê ngmê, daa dpî lama dpo mbumu mo. Yepê, Dpî u ntââ dê, pi knî y:oo kópuni a nga wa d:uu ngmê, u ntââ dpo amye d:uu ngmê? ³⁹ Kwo, Nyo u ntââ dê. Yesu ngê yepê, Kópuni pi knî y:oo a nga wa d:uu ngmê, ndêndê ngê dpo amye d:uu ngmê. * ⁴⁰ Yepê, Ngmênê doo u ntââ a che p:ââ pee a chóó daanî ngmidi. Yepê, Chóó Lémi ngê yi kópu yinê wa a vyi. Yepê, Pini n:ii kada adî kwo, yi pini wunê ka a ngmidi ngê.

⁴¹ Yesu p:uu ndiye pyu yoo wo y:a knî y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, Njems mbwémi Njon ye nod:e dniye. ⁴² Wod:oo Yesu ngê p:uu ndiye pyu yoo nipi a danê ngê, yepê, Nmyi lama a tóo, yélini daa Nju tpémi, yi vy:o pini n:ii kada pini ngê dpî pyódu, yoo yinê a y:enê ngê, yinê a dpodo kîgha too. ⁴³⁻⁴⁴ Yepê, Ngmênê nmyi vy:o yinté daadî ya. Yepê, Nmyi vy:o pini n:ii ngê u yi adî kwo, Kada pini ngê nî pyódu, yi pini ngê choo ngêêpi nmyo, nmyi p:uu choo dpodo. ⁴⁵ Yepê, K:omo tpile Chóó Lémi ngê a ngmidi noo, nê u Pi Ndêndê, ngmênê daa lémilémi u l:êê diy:o nê loo, yoo p:ee n:aa ngêêpi too, yi l:êê diy:o wanî pw:onu, pi yili yi pywuu ngê amy:aa pyódu. *

Yesu ngê ngwolo kopwe u ngwo pyi ngê, Njédikó

Mátiyu 20:29-34; Luuki 18:35-43

⁴⁶ Njédikó taa dniye, y:i dnye ya, dini ghi n:ii ngê Njédikó dnya a kuwokuwo, pi yili yi k:ii, pi ngmê maa nkîgh:ê doo ya, u pi Mbatîmeyas, Tîmeyas tp:oo. Yi pini ngwolo dê kopwe dê, daa dpodo u ntââ, maa nkîgh:ê dpîmo ya, pi knî ye ndapi dpîmo dmyinê. ⁴⁷ Yi pini ngê dini ghi n:ii ngê nyongo, apê, Yesu Nasalet pi kiyedê pwiyé knî, wod:oo dpodombiy:e ka wo, kwo, Yesu. Kwo, N:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, Dépidi ntee pini, u ntââ nga wanê ch:anê? ⁴⁸ K:omo tpile pi yili yintómu u kwo a tpêpwo dniye, kwo, Tumu chi ya, ngmênê yi dnye dmi daa nyongo, dpodombiy:e modoo kââ, kwo, Dépidi ntee pini. Kwo, U ntââ nga wanê ch:anê? ⁴⁹ Wod:oo Yesu ngê paa u dí puwâ, yepê, Kî pini a ka a pwiyé we. U kwo até yi mbwóo dniye, kwo, Nga mb:aamb:aa ngê pyaa we,

* **10:39:** Dpodo 12:2; Tpyuu 1:9 * **10:45:** 1 Tim 2:5-6

gh:êédé. Kwo, Yesu ngê apu, A ka a pwiyé we. ⁵⁰ Ngwolo kopwe ngê u nkuwo kpídí a pywálí ngê, m:ii kée ngê, mbêka wo, Yesu ka loo. ⁵¹ Yesu u kwo póo wo, kwo, Lukwe nga ngmaní mdo? Yi ngwolo kopwe ngê kwo, Mâáwe. Kwo, U ya a nga a kwo, Yélí m:aa m:uu. ⁵² Yesu ngê kwo, U ntáá, kwo, mêchi lêpí. Kwo, Ngêlími mbêmê chi piyiyé. Wod:oo yi ngwo yélí mē módu, Yesu u kuwó maa p:uu mye ghê wo.

11

Njedusalem u ngwo vy:êê ngópu

Mátiyu 21:1-11; Luukí 19:28-40; Njon 12:12-19

¹ Yesu p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii Njedusalem ghêlí daa ní dniye, yi kada p:aa miyó doo ya, Petani p:aani dē Petepake, mbu y:i ngma a kwo, u pi Olipi, mu kópu u díy:o nté kn:ââ kpê yi mbwini mbêmê ngmédoo ya, yi yini yi pi dmi mye olipi. Dini ghi n:ii ngê yi mbwini mbêmê kee dniye, Yesu ngê p:uu ndiye pyu kada miyó kââ, ² yepê, Mu p:aani nmí kada choo kwo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê y:i dpo taataa mo, ndonki tp:oo dpo mumu ngmê, yedê ñedé a t:a. Yepê, Yi ndonki tp:oo pyipwo pi doongmê yaa wo. Yepê, Dpo pywálí nyoo, a ka dpo ñuw:o nyoo. ³ Yepê, Pini n:ii ngê dpo dē vyi knomomé, Ndonki tp:oo lukwe díy:o dpo ñeñe ngmê, yepê, ye ala kópu u kwo dpí vyi nyoo, kwipi, Nmí lémi ngê u yi u ngwo wuné kwo. Mgí daawa a puwâ, díyo mēwuné diyédiyé kígha. ⁴ Wod:oo adí lee kní, yi p:aani ad:uu taa kní, apê, Ndonki tp:oo yedê ñedé mu t:a, ngomo t:ámo. ⁵ Dini ghi n:ii ngê dpímo a pywálípywálí, pi ngmê kní y:oo yepê, Lukwe díy:o ye ndonki tp:oo dpo pywálípywálí ngmê? ⁶ Kópuni Yesu ngê ye a vyu, yi tpódu y:oo yi p:aani tpémi ye yinté vyi ngópu, wod:oo yi p:aani tpémi y:oo kópu médaa vyi ngópu, Ka, yepê, d:ââ ñuw:o nyoo. ⁷ Wod:oo yi ndonki Yesu ka ñuw:o ngópu, yi nkuwo kpídí dē yi mbwo a ngee dumo, ndonki pyipwo talê dumo, Yesu pyipwo u nkwo yaa wo. Kada a y:ee ngópu, Njedusalem dnye lêpí, maa p:uu ndonki ngê Yesu doo dnyinédnyinê. ⁸ King ntee dnyimo cháâcháâ, Yesu yinté mye châpu ngópu, woni kní y:oo yi nkuwo kpídí a ngee tumo, Yesu u kada maa p:uu talê tumo, woni kní y:oo yi kní ngmê vy:êê ngópu, nkoo vyi u kadakada yidi ngópu, ndonki yi mbêmê doo paa, Yesu pyipwo doo ya. ⁹ Yoo u kada ngmédoo kwo, yoo u kuwó mudoo kwo, Yesu yi kélê ghê doo paa, Njedusalem nipi dnye lêpí, u nkwo dnye kââkââ, kópu, Mumíkó Nmí Lémi. Kópu, Chóó Lémi ngê a ngee nyine. Kópu, U pi ngê nyinê loo. ¹⁰ Kópu, Dêpidi ntee pini. Kópu, Límí k:ii yoo yi kada pini ngê paa pyédi. Kópu, Chóó Lémi chaa kígha koo.

¹¹ Dini ghi n:ii ngê Yesu yi p:aani ndíi mî ta, Njedusalem, Chóó Lémi u ngomo k:oo mî kee wo, tpile yilí y:i mî módu, wod:oo Njedusalem méda kuwo ngópu, Petani mē diyé dniye, mu kópu u díy:o yi dini ghi ngê kââdí doo wupwo.

Yesu ngê yi ngmê nt:ââ ngê Yisíléli tpémi yi p:uu mgongo u ngwo ngmê kwólu
Mátiyu 21:18-19

¹² Womumo m:aa ndiye Petani a kuwo ngópu, Njedusalem dnye lêpí. Maa p:uu Yesu ngê dómu kele. ¹³ Maa nkígh:ê kuwe ngmê m:uu ngópu, yââ vyi ndíi. Yesu yi yini km:ee adí lê, apê ngmênê, Kí yini p:uu kígha ngma a kwo. Yi n:ee, apê, Kígha p:uu daa kwo, mu kópu u díy:o doo u kyopwo kyopwo u dye ghi ngê módu. ¹⁴ Yesu ngê yi yini ka kwo, Pi ngê ngígha daamuwa ma. Yi yini ka kópuni vyu, p:uu ndiye pyu kní y:oo ny:ee ngópu.

Yesu ngê Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo yoo u ngwo a pw:oo ngê Mátiyu 21:12-17; Luukí 19:45-48; Njon 2:13-22

¹⁵ Dini ghi n:ii ngê Njedusalem taa dniye, Yesu p:uu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo mí kee dniye, apê, Pi kní y:oo tpile tp:oo mu pywupwi t:oo, kpêê yiyé u l:êê díy:o. Apê, Kn:aa dyámê ndapí nmí ndapí ngê mu ngmêêpí t:oo. Apê, Yélini al:ii a dpodo nyédi, yoo mu dóó t:oo, yi ndapí mu chedêchedê t:oo. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu ngê yi yéli a pw:oo ngê, kuwa pw:ii too, ndapí ngmêêpí tédê yi tépíl ye a pii too, ndapí tpii yi kpópu, ínmê tp:oo pywupwi tédê yi p:o a ngí too, yi ya tédê dnyi mye dy:ee too. ¹⁶ Yélini Njedusalem dnyimo dpodo, tpile dnyimo dnyinédnyinê dé, u yi y:e dèdpímo kwo, Chóó Lémi u ngomo kuwa máádi nmímo kwolo, mu kópu u díy:o kuughê, u yi y:e dpímo kwo, Kêlí nmí pwii dmi, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo máádi nmí kwolo, chono nmí pwii dmi, Yesu ngê yi kópu yi yéli ye kwódu ngê. ¹⁷ Chóó Lémi u kópu Yisaya ngê n:ii a d:êê ngê, yi kópu ye vyyu, yepê, Puku yedê ala kópu mu tóó,

A ngomo kwéli a kwo,

dyámê pê yintómu pi kní yi ngêpê tédê ngê choo ya,
yepê, ngmênê kpaá tédê ngê dmye pyódu ngmê.

¹⁸ Kópuni Yesu ngê d:uu ngê, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, dèêpí pyu yoo yi k:ii, dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, u yi y:e doo kwo, Yesu nmí vya: Yesu ka nkíngê mbê dniye, mu kópu u díy:o pi yilí yintómu y:oo u dèêpí dnyimon:aa nyém.

¹⁹ Yi ntumokwodo Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii Njedusalem a kuwo ngópu.

Yini n:ii Yesu ngê nt:ââ ngê, u pwopwo

Mátiyu 21:20-22

²⁰ Womumo mw:aandiye, dini ghi n:ii ngê Njedusalem dnye diyédiyé, yini n:ii Yesu ngê nt:ââ ngê, yi yini maa nkígh:ê yi m:uu ngópu, Apê, Atédê pw:onu, d:ud:umbiy:e. ²¹ Yi kópu dini ghi n:ii ngê Pita ngê nuw:o kwólu, Yesu ka kwo, Mááwe. Kwo, Yini n:ii nyi nt:ââ, ntóó ngí mwini. ²²⁻²³ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, A ka dpodombiy:e anmya a kélímí knomomê, nmyi nuw:o dmi ngmídi ngê adnyi ya knomomê, ye kópuni wanmyi vyi t:oo, wa pyaa dmi. Yepê, Kí mbwini ka wanmyi vyi ngmê, kwonye, A yumwe, nt:ee nyi ghé, yepê, yi kópu wa d:uu. ²⁴ Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o nmye n:aa tpaépê, Dini ghi n:ii ngê ngêpê tédê Chóó Lémi ka tpile ngmanmyi dmyinê, nmyi gha vy:o wanmyi vyi ngmê, anye, Ndéndê ngê Chóó Lémi ngê nmo wunê kuwo, yepê, yi kópu anmyinê pyw:ee ngmê. ²⁵⁻²⁶ Yepê, Dono kópuni pi kní y:oo nmye a d:uud:uu tumo, nmyi nuw:o nédê adnyi ya, nmyi kuwó daanmyi kée t:oo, yepê, k:omo tpile Chóó Lémi ka anmyi ngêpê, ngmênê kópu dononi nmyi d:uu tumo, Chóó Lémi ngê mbodo kn:ââ vyyuwo daawa kée té, yi l:êê díy:o nt:ââ nmye wa vy:u. Yepê, Pi kní yi dono nmyi kuwó mwyé dpí kée tóó, yed:oo Chóó Lémi ngê nmyi dono u kuwó u nkwo wa kée té, mēdaadi nuw:onuwo dé.

Yesu pini n:ii u pi mbêmê doo dpodo

Mátiyu 21:23-27; Luukí 20:1-8

²⁷⁻²⁸ Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu Njedusalem mē taa dniye, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo mē kee dniye, wod:oo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, dèêpí pyu yoo, yoo yi kada pini yoo mye yi k:ii Yesu ka lee dniye,

kwo, Chóó Lémi u ngomo nmí chóó nmo y:enê. Kwo, Kópuni nye d:uud:uu too, n:uu ngé nga vyu, u ngwo nye d:uud:uu too? Kwo, N:uu u pi mbêmê ye kópu yilí nye d:uud:uu ngé? ²⁹ Yesu ngé yepê, Kópu nmye mwiyé ngmên:aa poopoo. Yepê, Yi kópu nmyinê vye ngmê, ye pini n:ii ngé a dy:ââ noo, u pi nmye u ngwo n:aa tpaê. ³⁰ Yepê, N:uu u pi mbêmê Njon ngé pi mbwaa lêê u mênê dpímo kmênêkmênê dé? Yepê, Chóó Lémi u pi mbêmê ó chóó u pi mbêmê? ³¹ Noko yepê, Ló kópu u kwo ngmanmí vyi? Noko yepê, Ala kópu u kwo nmo tpaê, Chóó Lémi u pi mbêmê, noko yepê, ala kópu nmo a tpaê, Lukwe díy:o Njon ka dpí:e kélímí mbê dniye. ³² Noko yepê, Ala kópu u kwo nmo tpaê, Chóó u pi mbêmê, noko yepê, pi kní y:oo ló kópu nmo angmê d:uu ngmê. Pi kní ye nkíngê mbê dniye, mu kópu u díy:o yinê ye Njon Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê. ³³ Yi kópu u l:êê díy:o kede dniye, Yesu ka kwo, Nmí lama daa too. Myenté, Yesu ngé yepê, Pini n:ii u pi mbêmê kópu yilí n:aa d:uud:uu ngé, nmye myedaaní vyi.

12

Yesu Nju tpémi yi kada pini kní yi p:uu u ngwo doo mgongo
Mátíyu 21:33-46; Luukí 20:9-19

¹ U kuwó dini ghi ngé Yesu pi yilí kní ye doo mgongo. Yepê, Pi ngmê ngé wain kpê ngmê yó, mbwa ngé a yina ngé, wain kígha u vyilévylê tédê ngmê l:âmo ngé. Yepê, Ghi my:oo l:âmo ngé, yi wain kpê y:enê pyu u ya tédê. Yepê, Wain kpê chóó ngé pi ngmê kní ye yepê, A wain kpê ka dmyinê vvyuo, dini ghi n:ii ngé nt:u dé kaa knomomé, kígha dmyina a ngéêpi dé, dmyinê vyilévylê dé, wain u ngwo dmyinê l:âmol:âmo, kní a ka ngmêdmyina a dyede, woni nmyi nêni. Yepê, U kuwó dini ghi ngé yi pini ngé wain kpê a kuwo ngé, kn:aa p:aaní loo, dye ghi daadíi y:i doon:aa ya. ² Yepê, Wain kpê dini ghi n:ii ngé kyopwo wo, wain kpê chóó ngé u dpodo pyu ngmê dy:ââ ngé, kwo, A wain kpê mênê chi lèpi, u y:enê pyu kní y:oo a wain kní nga ngmêdo kê y:e, a ka dpo ñuw:o ngi. ³ Yepê, Ngmênê yi pini dini ghi n:ii ngé wain kpê mênê mí ta, u y:enê pyu kní y:oo wain kní u kwo daa y:ee ngópu, yi pini mgímí ngópu, kpaka ngópu, wain kpê chóó ka módó mé dy:ââ ngópu. ⁴ Yepê, U kuwó dini ghi ngé wain kpê chóó ngé u dpodo pyu myomoni dy:ââ ngé, yinté kópu mu ngmídi u ngwo myedé d:uu ngópu, dpodombiy:e kpaka ngópu, wain kpê chóó ka módó mye dy:ââ ngópu. ⁵ Yepê, Myenté, wain kpê chóó ngé kn:aa pini m:uu dy:ââ ngé, yi pini vya ngópu, daa pyiyé wo. Yepê, Wain kpê chóó ngé pi yilí ye dy:ââ ngé, woni kpaka tumo, woni vya tumo, wain u kwo daa dy:ââ ngópu. ⁶ Yepê, U kuwó dini ghi ngé tp:oo ye u nkwo dy:ââ ngé, apê, A tp:ee amínê chápu ngmê, daawa a vya ngmê. ⁷ Yepê, Ngmênê yi wain kpê y:enê pyu kní y:oo daa chápu ngópu. Noko yepê, Kí wain kpê chóó tp:oo. Noko yepê, Vya koo, yed:oo wain kpê nmo wa ghay. ⁸ Yepê, Wod:oo mgímí ngópu, vya ngópu, ntóó chíi mênê mí kée ngópu. *

⁹ Yesu ye dóo wo, yepê, Yi wain kpê chóó ngé ló kópu y:e angmê d:uu? Yepê, Wa a lê, pi dóo yoo wa vya té, kn:aa yéli y:oo yi d:aa dmi u nkwo amênê kâadí ngmê. ¹⁰ Yepê, Ala kópu puku yedê nmyinê kp:aa ngópu, apii, yepê,

Yi pâani ngomo wuwó pyu kní y:oo kée ngópu,
 yi yini pâa pw:eni ngé vyílo mêyi pyodo. *

* 12:8: Hipílu 13:12 * 12:10: Psalm 118:22-23; Dpodo 4:11; 1 Pita 2:6-8

¹¹ Nmî Lémi ngê yi kópu yinté d:uu ngê, nyepényepê u kópu yi d:uu ngê.

¹² Nju tpémi yi kada pini knî y:oo u yi y:e doo kwo, Yesu nmî mgîmî, mu kópu u diy:o a w:ee ngópu, apê, Kî nmî p:uu a mgongo. Ngmênê pi yili knî ye nkîngê mbê dniye, wod:oo Yesu mêdaa mgîmî ngópu, a kuwo ngópu, wod:oo lee dniye.

Tákisi pywupwi u danêmbum
Mátiyu 22:15-22; Luuki 20:20-26

¹³ Pádisi yoo, Helodi u kwo téni pee yéli yi k:i: Yesu ka lee dniye, u yi y:e doo kwo, Yesu nmî dóó. * ¹⁴ Yi lama doo ya, Lóma tpémi ye tákisi pywupwi Nju tpémi ye daa yi nuu u kópu ngê doo ya, wod:oo yi p:uu ndiye pyu knî ngmê ngmîdi ngópu, king Helodi u kwo téni pee yéli yi k:i: Yesu ka dy:ââ tumo, kwo, Mâawe, kwo, nmî lama ka tóó, Ndêndê ngê nye danêmbum. Kwo, Pi knî ye d:ee nkîngê yédi, ngmênê Chóó Lémi u kópu dyuu pi knî ye ndêndê ngê nye tpaê ngê. Kwo, Nmo vyi ngi, kwo, nmî dêêpî kópu dyuu lónté a kwo, kwo, u ntââ Lóma tpémi yi king ndîi ka tákisi wanmî pywupwi? Kwo, Wanmî pwila, ó daanmî pwila? ¹⁵ Yesu ngê yi kópu a w:ee ngê, apê, Ngee k:omodanê té. Yepê, Lukwe diy:o nmye dódó nê? Yepê, Tákisi ndapî a ka ngma a núw:o yó, ngmênî m:uu. ¹⁶ U kwo yi núw:o ngópu, yepê, Ala ndapî p:uu n:uu u kâa ye tóó, n:uu u pi myeye tóó? Kwo, Lóma tpémi yi king ndîi u kâa u pi ye tóó mo. ¹⁷ Wod:oo Yesu ngê yepê, Tpileni Lóma tpémi yi king ndîi ngmênêni, u kwo mêmmyinê yémî. Yepê, Tpileni Chóó Lémi ngmênêni, Chóó Lémi ka mêmmyinê yémî. Yi kópu yi ny:ee ngópu, yi nuw:onuw:o u kópu ngê pyodo, wod:oo Yesu a kuwo ngópu. *

Pyidepyide u danêmbum
Mátiyu 22:23-33; Luuki 20:27-40

¹⁸ Yoo ngmê Yesu ka loo, yi yéli Sadyusi yoo. Yi nuw:o dmi alanté doo ya, apê, Pi dpî pw:onu, méd:uuwodê pyidu. U yi y:e doo kwo, Yesu u pi nmî dyênê, u l:êê diy:o Yesu alanté dnye dódó. * ¹⁹ Yesu ka kwo, Mósisi ngê ala dêêpî kópu a d:êê ngê, apê, Pi angmê pw:onu, u kuknwe adî ya knomomê, yi tp:ee daadi ya knomomê, ye yi pini u mbwó ngê yi kuknwe moo ndê ngê, u mbwó u l:êê diy:o tp:ee angmê tpyé ngmê. * ²⁰ Kwo, Pi mbwémi pyudu doo ya, kaani yéé wo, tp:ee daa tpyó, u ngwo pwene. ²¹ Kwo, Kaapeeni ngê yi kuknwe mê ndê ngê, yi pyópu ngê tp:ee myedêpê ngêêdî, kaapeeni yinté u nkwo mye pwene. ²² Kwo, Yi mbwémi knî yintómu yi pyópu mu ngmîdi yinté dnye ny:ee, yintómu pw:oo dniye, tp:ee yi pyópu ngê dépangmê ngî ngópu. Kwo, U kuwó dini ghi ngê yi pyópu mye pwene. ²³ Kwo, Lukwe diy:o pyidepyide u pi nye tpaê. Kwo, Yoo wa a pii knomomê, ye yi pyópu ngê lukwe angmê pyódu, ló pini u kpâm ngê amî pyódu. Kwo, Doo u ntââ, mu kópu u diy:o yi mbwémi pyudu knî yi pyópu mu ngmîdi p:uu yéé dniye.

²⁴ Yesu ngê yepê, Dmye kna:adi ngmê, mu kópu u diy:o Chóó Lémi u kópu dyuu nmyi lama daa kwo, u wêdêwêdê nmyi lama myedaa tóó. ²⁵ Yepê, Enjel yoo ntee d:uudpî yéé dmi, dini ghi n:ii ngê yoo wa a pii dmi, yinté adnyi ya, pyââ mâa numo p:uu mêdaawa yéé knî. ²⁶ Yepê, Yoo yi pyidepyide p:uu nmye n:aa danê. Yepê, Mósisi u puku pee dp:eengê w:ee ngópu, ndê ngê yi tp:oo

* **12:13:** 3:6 * **12:17:** Lóma 13:7 * **12:18:** Dpodo 23:8 * **12:19:** Deut 25:5

kwéli doo pîpî. Yepê, Yi puku pee yedê alanté a tóó, Chóó Lémi ngê Mósisi ka kwo, Nê, ng:ââ Epîlaham u yâpwo, myenté tp:oo Yisak u yâpwo, myenté Yisak tp:oo Njakóp u yâpwo. * 27 Yepê, Chóó Lémi yi tpókni yi yâpwo, yi kópu u l:êê díy:o. k:omo tpile a pw:oo dniye, ngmênê yi ghê a pyede. Yepê, Chóó Lémi daa ntóó knî yi yâpwo, ngmênê n:ii dé yi ghê a pyede, vyílo yi yéli yi yâpwo. Yepê, Ndêndê ngê dmye kn:aadi ngmê.

Dêêpî kópu n:ii kada a tóó

Mátiyu 22:34-40; Luukî 10:25-28

28 Dêêpî pyu ngmê yi doo ya, Yesu u danêmbum doo ng:aang:aa. Yi pini ngê apê, Yesu ngê Sadyusi yoo yi kópu dyuu mb:aamb:aa ngê dè vy:a, wod:oo Yesu ka póó wo, kwo, Dêêpî kópu dyuu yi vy:o, lóni kada ngma a tóó? 29 Yesu ngê kwo, Ala dêêpî kópu kada ye tóó, kwo, Yisiléli tpémi. Kwo, Ala kópu ny:ee yó. Kwo, Chóó Lémi nmí yâpwo njini, nmí kada pini. Kwo, Daa m:uu a tóó. * 30 Kwo, U nuu ghi nmyi nódo mb:aamb:aa ngê choo ya. Kwo, Chóó Lémi nmyi gha vy:o choo ya, dye ghi yintómu p:uu dmyinê nuw:o, u nuu u kópu yidmyinê d:uud:uu dé. 31 Kwo, Yi dêêpî kópu u kuwó alani a tóó, kwo, Nýóó nuu ghi nódo ntee a tóó, yoo yi nuu ghi dmi nódo yinté myechoo ya. Kwo, Yi dêêpî kópu dè kada a tóó mo. *

32 Yi dêêpî pyu ngê Yesu ka kwo, Mâawe. Kwo, Ndêndê ngê kichi vyi, Chóó Lémi mu ngmídi yi yâpwo, yâpwo kn:aa daa m:uu a tóó. 33 Kwo, Pi nódo Chóó Lémi u nuu ghi mb:aamb:aa ngê choo ya, Chóó Lémi u gha vy:o choo ya, dye ghi yintómu p:uu choo nuw:o, u dpodo p:uu myechoo dpodo. Kwo, Pi nódo chóó u nuu ghi ntee a tóó, yoo yi nuu ghi dmi yi pini nódo yinté myechoo ya. Kwo, Yi dêêpî kópu dè ndîi dè, kwo, Chóó Lémi ka kpêê yiyé ngmênê u kwo tédê. * 34 Yesu ngê apê, Kí pini ngê gha kópu ngmêkêdê vyi, yi pini ka kwo, Daa kêmakêma Chóó Lémi kóó k:oo nye wowo. U kuwó dini ghi ngê Yesu ka kópu daam:uu poo ngópu.

Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, n:uu ntee pini ngê adí ya?

Mátiyu 22:41-46; Luukî 20:41-44

35 Yesu dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo doon:aa dêêpî, pi knî ye póó wo, yepê, Lónté? Yepê, Dêêpî pyu knî y:oo lukwe díy:o ala kópu a tpapê ngmê, apu, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, king Dépídi u tíi ínedê pini ngmê? 36 Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o Dépídi ngê chóó u pi a ghîpî ngê, yi pini u pi kmungo? Yepê, Yi kópu p:uu dmyinê nuw:o. Yepê, Yi pini kada a tóó, Dépídi u kuwó a tóó, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Dépídi yinê a ngópu, ala kópu u ngwo a d:êê ngê, apê,

Chóó Lémi ngê a kada pini ka kwo,

Mi ndîi ngê n:aa pyépi, a wéni pee dpî yey, pi yintómu chi y:enê dé.

Yélini m:uu a l:êê té, díyo aní vya té,

nyí yodo u maknopwo waní yé té.

37 Yesu ngê yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, Dépídi ngê apê, Yi pini a kada pini. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o, yi pini daa Dépídi ntee pini, ngmênê pi knî yi pwo pini ntee pini.

Yélini dnye lémilémi, Yesu ngê yi pi dmi yinté a ghîpî ngê, yoo yi nuw:o dmi d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê u ngwo pyodo.

* 12:26: Ex 3:2-6 * 12:29: Deut 6:4-5 * 12:31: Lev 19:18; Nkal 5:14; Lóma 13:9; Njems 2:8

* 12:33: 1 Sam 15:22; Hos 6:6

Yesu pi knî ye Dêêpî pyu yoo yi p:uu u ngwo doo danê

Mátíyu 23:1-36; Luukí 20:45-47

³⁸ Dêêpî têtê Yesu ngê yepê, Dêêpî pyu yoo yi nji:ii ngê kêê nangmê t:oo, n:ii knî y:e u yi a kwo, Nmî pi dmi ndîi ngê pyaa we, nmî kpîdî dmi mb:aa kélê nmî m:ii, pi knî y:oo mb:aamb:aa ngê pîdny:oo chââchââ nmo. ³⁹ Yepê, Yintê yéli ngêpê ngomo k:oo yi chóo kada dp:uu yaa dmi, naa têtê yi chóo kada myoon:aa yaa dmi. ⁴⁰ Yepê, K:omo tpile kuknwe dpî dóo t:oo, yi tpile dpî t:âmo t:oo, ngmênê pi knî yi ngîma Chóo Lémi ka a ngêpê nyédi, ngêpê daadii ngê dpî pyódu t:oo. Yepê, K:omodanê pyu yoo. Yepê, Chóo Lémi ngê yintê yéli dpodombiy:e wa kpada té.

Kuknwe ngmê ngê Chóo Lémi ka tpileni y:ângo

Luukí 21:1-4

⁴¹⁻⁴² Wo ngmê ngê Yesu Chóo Lémi u ngomo k:oo doo ya, yoo doo y:enê, Chóo Lémi ka ndapî kwéli dnye yém. Ndáápi yilí knî y:oo ndapî ndîi yilí kée ngópu, ngmênê kuknwe ngma a loo, ndapî kmono miyó njini kée ngê. * ⁴³⁻⁴⁴ Yesu ngê p:uu ndiye pyu yoo a danê ngê, yepê, Ndéndê ngê kí kuknwe ngê ndapî ndîi yi kée, ndáápi knî y:oo têtê yi kée ngmê, mu kópu u díy:o yi yéli yi ngópu ndapî ndîi ye tóo, têtê yi kée ngmê, yepê, kí kuknwe u ngópu ndapî n:ii kmono dê tóo mo, vyílo dê yi kée dê, u ngópu mêtédêmu tóo. *

13

Yesu Chóo Lémi u ngomo pw:oopw:oo p:uu u ngwo ye doo danê

Mátíyu 24:1-2; Luukí 21:5-6

¹ Yesu, p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii, Chóo Lémi u ngomo dini ghi n:ii ngê dnya a kuwokuwo, ngmê ngê kwo, Máâwe. Kwo, Kí lóntoo chêêpî dé, kí ngomo u ngwo kí wó tumo. ² Yesu ngê kwo, Kí ngomo pââ ndîi chi m:uu té? Kwo, Mu dini ghi ngê chedê ngê wa pyaa dmi. Kwo, Chêêpî pywápê ngmê n:ii ngê kí ngomo a wuwó tumo, mu dini ghi ngê numo u pwo u pwo daangmadí ya. Kwo, Kn:aa lede knî y:oo kí ngomo pê yintómu wa pwaa t:oo. *

Kópu dono yilí yi danêmbum

Mátíyu 24:3-14; Luukí 21:7-19

³ Yesu, p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii, Njedusalem a kuwo ngópu, mbwaa tp:oo ngmê ngmêê ngópu, mbwini n:ii u pi Olipi, yi mbwini mbêmê mí kee dniye, y:i dnyen:aa ya. Yesu ka p:uu ndiye pyu páadi loo, yi pi dmi Pita mbwémi Andru, Njems mbwémi Njon. ⁴ Yesu ka kwo, Máâwe. Kwo, Chóo Lémi u ngomo ngî mwini. Kwo, Ló dini ghi ngê wa a pw:oo ngmê? Kwo, Ló kópu ngmanmî ny:oo, nmî lama u ngwo wa yââ, nê, Yi kópu daa kêmakéma a pyodopyodo?

⁵ Yesu ngê yepê, Nmye mb:aamb:aa ngê dmyina a vuywo, pi ngmê ngê kîngí dóo nmyo. ⁶ Yepê, Pi yilí wa a lê, u yi y:e adí kwo, Nê u d:aa nmo kâadi, nmyewo, Ala nê vyílo. Yepê, Pi yilí yintê wa dóo t:oo. * ⁷ Yepê, Dini ghi n:ii ngê l:êê pââ ndîi u pi ngmanmyi ny:ee ngmê, ó nmyi nkîgh:ê amyidnyi l:êê, yepê, nkîngê ngê kêê nangê t:oo. Yepê, Yi kópu daawa têda dmi, ngmênê nangê vyi, Ala d:o kuwókuwó dini ghi. ⁸ Yepê, Kn:aa dyámê tpémi kn:aa dyámê tpémi yí p:uu adnyi l:êê, yepê, dyámê pee knî ngmê wadí ghêdê, pi yilí wa pw:oo dmi, daa ng:êêntómu m:uu wa ghídí, yoo adnyi dómudómu, amyidnyi

* **12:41-42:** 2 Kings 12:9 * **12:43-44:** 2 Kódin 8:12 * **13:2:** Luukí 19:43-44 * **13:6:** 13:21-22; 1 Njon 2:18

pwopwo. Yepê, K:omo tpile yinté kópu yilí yi pi dmi wanmyi ny:ee ngmê, ngmênê nangê vyi, Ala d:o dyámê pê dpí chedê. Yepê, Yi kópu yilí tédê dé, ngmênê dono kópu ndîi dé díyo kuwó wa pyaa dmi.

⁹ Yepê, Nmye mb:aamb:aa ngê dmyina a vyuwo. Yepê, Dye ghi kní ngmê ngê pi dono kní y:oo u yi y:e adí kwo, Nê u yoo nmí chedê. Yepê, Yi ngwo a l:êê díy:o nmyi p:uu adnyi d:uu. Yepê, Ngêpê ngomo kní yi y:enê pyu kní y:oo adnyin:aa mgímíngímí nmyo, adnyin:aa kóté kîgha nmyo, u nkwo adnyin:aa kpakakpaka nmyo. Yepê, A l:êê díy:o king kní y:oo, kada pini kní y:oo amyidnyin:a kóté kîgha nmyo. Yepê, A p:uu ye anmyin:aa danê. ¹⁰ Yepê, A kópu mb:aa pi yilí yintómu kní y:oo mwiyé dpí ny:ee y:e, u kuwó dini ghi ngê dyámê pê chedê ngê wa pyódu. * ¹¹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê adnyin:aa mgímíngímí nmyo, kópuni ye anmyin:aa tpaépê dé, yi kópu kní yi p:uu nuw:o ngê kêê nangê t:oo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê adnyin:aa kóté kîgha nmyo, kópuni Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê nmye choo tpaépê, yi kópu kada pini kní ye dmyinê tpaépê. Yepê, Daa nmyi chóo nmyi kópu ayinmyin:aa tpaépê dé, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi u kópu ayinmyin:aa tpaépê dé. ¹² Yepê, Dini ghi n:ii ngê a yoo adnyi vyee dé, pi kní y:oo yi chóo yi mbwó yoo wa ch:ee t:oo, máâ kní y:oo yinté yi tp:ee yoo amye ch:ee t:oo, pi kní y:oo yinté yi chóo yi pye mí yoo amye ch:ee t:oo, kada pini kní y:oo wamyé vya t:oo. ¹³ Yepê, A l:êê díy:o pi yintómu kní ye wanmyi diya dmi, ngmênê n:ii kní y:oo myedaawa mb:ii nê, mu dini ghi ngê M:aa kóó k:oo wan:uu kaa té. *

Lóma lede kní y:oo Njedusalem ghêlî dêpê pw:oo ngópu, yi kópu p:uu Yesu u ngwo ye doo danêmbu

Mátíyu 24:15-28; Luukí 21:20-24

¹⁴ Yesu ngê yepê, Njuda Wee u kwo yélini adnyi ya, tpile dyede u tpile dono doo u kwo tédê angmê m:uu ngmê. (Pini n:ii ngê ala puku choo a kpââ, yi kópu mb:aamb:aa ngê choo a wopwe.) Yepê, Yi tpile dono dini ghi n:ii ngê wa t:aa, Njuda Wee u kwo yélini adnyi ya, dpí mbêpê dniye, mbu kní yi vyuwo dp:uu mbwolo dniye. ¹⁵ Pini n:ii u ngomo maknopwo adí ya, límílimí ngê dpí mbêpê we, u ngomo k:oo mékíngí kee, u tpile kídangmên:aa ngí. ¹⁶ Yepê, Pini n:ii yâpwo tédê adín:aa dpodo, u p:o mékíngí diyé, u tpile kíngmê nya, límílimí ngê dpí mbêpê we, mbu mbêmê dp:uu mbwolo we. ¹⁷ Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi kópu wa pyódu, mbwili kní y:oo dpodo ndîi wa a pyw:ee ngmê, p:aa kní y:oo dpodo ndîi amyedê pyw:ee ngmê. ¹⁸ Yepê, Chóó Lémi ka dny:oo ngêpê, Tpii yópu yi dye ghi ngê daapidny:oo mbêpê. ¹⁹ Yepê, Yi dini ghi ngê Nju tpémi y:oo dono ndîi wa a pyw:ee ngmê. Yepê, Dono kópuni pi kní y:oo wunê a pyw:ee tumo, yini tédê dé, kn:ââ Chóó Lémi ngê dyámê pê mwo a l:âamo ngê, u dí ala ngwo. Yepê, Yi dono ndîi u kuwó dini ghi ngê, yintoo dono daamuwa a pyw:ee ngmê. ²⁰ Yepê, Chóó Lémi ngê yinê a vyu, apê, Yélini nê ngmidi ngê yi l:êê díy:o, yi yéli yi pw:oopw:oo u dye ghi déékúwédi ngê waní pyódu. Yepê, Wodaa vyu, ye pi yintómu pí pw:oo dniye. ²¹ Yepê, Yi dini ghi ngê, yepê, pini n:ii ngê nmye wa vyi, nmyewo, Chóó Lémi ngê n:ii a ngmidi ngê vyílo ka kwo, yepê, yi pini ka kídmyongê kélímí mbê dmi. ²² Yepê, Pi yilí kní y:oo kêêmí wa kaa t:oo, pi kní ye wadnyi k:omodanê, yewo, Chóó Lémi ngê a ngmidi noo. Yepê, Pi kní y:oo yoo wamyé dóo ngmê, Chóó Lémi u komo k:omodanê ngê wa kaa ngmê. Yepê, Yi pini kní y:oo mbwudu yilí wa chaa ngmê, mu kópu u

* 13:10: Mát 28:19 * 13:13: Njon 15:18-21

díy:o u yi y:e adí kwo, Chóó Lémi ngê yélini a ngmídi ngê, nmî dóó té. * ²³ Yepê, Yi k:omodané pyu kní y:oo kíngí dóó nmyo. Yepê, Kópuni wa pyaa dmi, ala yi kópu kní yi p:uu nmyi ng:aa dmi yidí t:oo.

Chóó Lémi u Pi Ndéndé dini ghi n:ii ngê wa a diyé

Mátíyu 24:29-31; Luukí 21:25-28

²⁴⁻²⁵ Yesu ngê yepê, Yi dye ghi dono u kuwó dini ghi ngê, d:ââ kâádi wa mgêdê kní, mēdaadpí pil:apil:a, pudu yilí yintómu wa a ghay dmi, Chóó Lémi ngê mbóo p:uu tpilé dé yi dínê dmi wa ghêê té. * ²⁶ Yepê, U kuwó dini ghi ngê pi kní y:oo wa m:uu nê, wamyé mya nê, awo, Chóó Lémi u Pi Ndéndé kíyedê pwiyé kní, u pi ndíi ngê dē pyódu, u wédêwédê ndíi ngê myaa pyódu, nkali too pee dmi mbémê ka kwo. * ²⁷ Yepê, Enjel yoo wanê dy:ââ té, dyámê mbémê ghi yintómu y:i wa lee dmi, Chóó Lémi ngê yélini a ngmídi ngê wa danê t:oo, y:i ye anín:aa vuyuo. *

Yesu Njedusalem u pw:oopw:oo p:uu u ngwo doo mgongo

Mátíyu 24:32-35; Luukí 21:29-33

²⁸ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu. Yepê, Dini ghi n:ii ngê kpêdê vyi dpí ghê, nmyi lama u ngwo dpí yââ, nmyimo, Daa kêmakêma nt:eemi wunê mbumu. ²⁹ Yepê, Kpêdê ngê ntee nmye dpí vyi, Daa kêmakêma nt:eemi wunê mbumu, yepê, kópuni p:uu nmye ní danê, dini ghi n:ii ngê yi kópu wanmyi m:uu t:oo, yintê nmyi lama u ngwo wa yââ, anye, Yi kópu daa kêmakêma a pyodopyodo. ³⁰ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Yélini ala ngwo a pyede, ghêlí daawa pw:oo dmi, Njedusalem p:uu kópuni nmye dí vyi, yi kópu mwiyé wa pyódu. ³¹ Yepê, Mbóó dyámê chedê ngê wa pyaa kní, ngmênê a kópu dyyu chedê ngê daawa pyódu.

Pi ngmê u lama daa tóó Yesu ló wéni ngê wa a diyé

Mátíyu 24:36-44

³² Yesu ngê yepê, Wéni n:ii ngê dyámê mbémê amênê diyé, yi wéni pi u lama daa tóó. Yepê, Enjel yoo yi lama myedaa tóó. Yepê, K:omo tpilé nê Chóó Lémi tp:oo, a lama myedaa tóó. Yepê, Ngmênê M:aa mu ngmídi u lama a tóó. ³³ Yepê, Mb:aamb:aa ngê dmyinê t:ââ, mu kópu u díy:o wéni n:ii ngê yi kópu wa pyódu, nmyi lama daa tóó. ³⁴ Yepê, Alanté adí ya. Yepê, Mââwe ndíi kn:aa p:aani angmê lê, u dpodo pyu yoo wa a kuwo té, yi dpodo nédê dpodo nédê wa kaa té, ngomo y:enê pyu ka wa vyi, kwowo, Chi t:âât:ââ nê. ³⁵ Yepê, Dmyinê t:ââ, mu kópu u díy:o nmyi mâawe ndíi wéni n:ii ngê wa t:aa, nmyi lama daadí ya. Yepê, Apê ntumokwodo wa t:aa, apê mgídí vy:o wa t:aa, apê mw:aamw:aa wa t:aa, apê mw:aandiyé wa t:aa. ³⁶ Yepê, Tumutumumu wa a lê, dpí tédê kíngmê m:uu nmyo. ³⁷ Yepê, Kópuni nmye dí vyi, pi yilí yintómu yi l:êê díy:o n:aa tpaépê, yepê, dmyinê t:ââ.

14

Kada pini kní y:oo Yesu u pwele u ngwo a chápwo ngópu

Mátíyu 26:1-5; Luukí 22:1-2; Njon 11:45-53

¹ Nju tpémi y:oo yi naa ndíi dē daa kêmakêma dnye kuwo dē. Yi nááli dē yi pi dē Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa, Mbídédi Pywápê Ngmê u Naa. Dêêpi pyu kní ngmê, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo yi k:ii Yesu u pwele yi ngwo a

* 13:22: Deut 13:1-3; 2 Tes 2:9; Tpyuu 13:13

* 13:24-25: 2 Pita 3:10; Tpyuu 6:12-14

* 13:26:

Tpyuu 1:7 * 13:27: 1 Tes 4:16-17

châpwo ngópu. ² Noko yepê, Naa ndîi m:ii. Noko yepê, Yi kópu naa kpo naki d:uu. Noko yepê, Pi yilí kêdê t:aa, wa gheteghete mbê dmi.

Tpileni tuu mb:aamb:aa pyââ ngmê ngê Yesu u pwo u ngwo a pii ngê
Mátiyu 26:6-13; Njon 12:1-8

³ Yesu Petani doon:aa ya, Saimon u ngomo k:oo doon:aa kmaapí. Yi pini p:uu too pee mbii leprísi mwiyé doo ya. Yi kmaapí têtê pyââ ngmê ngê pód:a ngma a ñuwo, tuu mb:aamb:aa. Yi tpile u pywuu ndîi, u pi naadí, tód:o ntee tpile, tuu mb:aamb:aa. Yi pyópu ngê yi pód:a komo puwâ, naadí Yesu mbêmê d:ud:umbiy:e a chedê ngê. ⁴ Yélini y:oo yi kópu m:uu ngópu, woni yoo nod:e dniye, noko yepê, Kí pyópu ngê lukwe díy:o kí kópu dê d:uu? Apê, Naadí lukwe díy:o dê dyênê? ⁵ Apê, Kí pyópu ngê nmo woda kê, ye ndapí pyolo yono y:a pudu kmênê, yi ndapí ndîi pinté kní ye pudu y:oo. Wod:oo yi yéli yi pyópu ka a tpêpwo dniye. ⁶ Yesu ngê yepê, U kwo namê mbumu. Yepê, Lukwe díy:o dnye mywenemywene kalé ngmê. Yepê, A nuu u kópu a nga yi d:uu. ⁷ Yepê, Dye ghi yintómu u ntââ pinté yoo anmya a pyw:émí dé. Yepê, Dini ghi n:ii ngê u yi nmye adí kwo, Nmí ngee té, yepê, u ngwo dmyinê ngêèpi dé. Yepê, Mu dini ghi ngê nmyi vy:o mēdaani kwo. ⁸ Yepê, Kí pyópu ngê u ntââ kópu a nga yi d:uu. Yepê, Dini ghi n:ii ngê aní pw:onu, wa kmênê nê. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o, tpileni pi ntóó p:uu anyi d:ii, kí pyópu ngê a p:uu vyílo yii d:ii. ⁹ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Pi kní y:oo a kópu mb:aa dyámê ghi kní yi mbêmê kwéli adnyin:aa nyém, kí pyópu ngê kópuni a nga dê d:uu, amyimí ny:ee ngmê. Yepê, Kópuni a nga dê d:uu, u mgamê ngê adín:aa ya.

Njudas ngê kada pini kní ye u ngwo vyyu, yepê, Yesu kwódo ngê aní ghê
Mátiyu 26:14-16; Luukí 22:3-6

¹⁰ Yesu u dyépi y:a mē miyó kní yi vy:o pi ngmêdoo kwo, u pi Njudas, Kédiyót pi. Yi Njudas kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní ye loo, yepê, Yesu u vyeé u yi nmye a kwo. Yepê, Kwódo ngê aní ghê. ¹¹ Kada pini kní y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, Njudas ka kwo, Wanmí yi, u ye ndapí nga anmo kê. Wod:oo Njudas ngê dye ghi doo y:enê, apê, Yesu kwódo ngê wu dini ghi ngê aní ghê.

Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa u nté lâmol:âmo
Mátiyu 26:17-19; Luukí 22:7-13

¹² Wéni n:ii ngê Mbídédi Pywápê Ngmê u Naa dnyimo kuwo, Nju tpémi y:oo sipi tp:oo u ngwo dnyimo vyeé dé, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa nté u ngwo dnyimo lâmol:âmo. Yi wéni ngê Yesu p:uu ndiye pyu yoo Yesu ka póó dniye, kwo, Mââwe. Kwo, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u nté ló y:i nmímo lâmol:âmo? ¹³ Yesu ngê pi miyó dy:ââ ngê, yepê, Njedusalem choo lèpi, pi ngmê ngê maa p:uu wunê pyépi dp:o, yi pini nkono mbwaa d:umu ngmêdpo mumu ngmê. ¹⁴ Yepê, U ngomo k:oo dpí ngm:êê nyoo, ngomo chóó ka dp:uu póó cho, kwipi, Nyi mââwe ngê atédê dy:ââ nyo, ada, Naa u nté ló ngomo ghi k:oo wanm:uu ma, a p:uu ndiye pyu kní yi k:ii? ¹⁵ Yepê, Yi ngomo chóó ngê podo ngomo ghi ndîi dpoo ngmêwunê kêmakêma, yepê, nmí ntââ tpile yilí yintómu y:i a tóó. Yepê, Nmí naa nté y:i dp:uu lâmo nyoo. ¹⁶ Wod:oo p:uu ndiye pyu dê y:oo kada a y:ee ngópu, Njedusalem lee knopwo, kópuni Yesu ngê ye vyyu, yi tpile yilí mí m:uu ngópu, yi nááli u nté yi ngomo k:oo adí lâmo ngmê.

Yesu u k:ii u kuwókuwó kmaapí u ngwo dóó ngópu
Mátiyu 26:20-30; Luukí 22:14-23; Njon 13:21-30; 1 Kódin 11:23-25

17 Kââdî dini ghi n:ii ngê gho, Yesu p:uu ndiye pyu y:a mê miyó knî yi k:ii yi ngomo ghi k:oo mî kee dniye, nté kwéli a l:âmo ngópu. 18 Dini ghi n:ii ngê dnye kmaapî, Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, yepê, k:omo tpile nipi nmo kmaapî té, ngmênê nmyi vy:o pini ngmê daa kêmakêma a kwódo ngê a wowo. 19 P:uu ndiye pyu yoo yi nuw:o dmi dono ngê pyodo, ngmêngmênté u kwo doo póo, kópu, Nê kuu, apii? 20 Yesu ngê yepê, Ye y:a mê miyó anmyi tóo, yepê, k:omo tpile d:ââ mu ngmidi k:oo mbidédi n:êê nmo kmênêkmênê té, ngmênê nmyi vy:o pini ngmê a kwódo ngê a wowo. 21 Yepê, Ala kópu puku yedê lô dini mwo a d:êê ngópu, apê, Chóó Lémi u Pi Ndêndé u kwódo ngê pi angmê ghê, pi knî y:oo wa ngímî ngmê, wa kpaka ngmê, wa vya ngmê. Yepê, Pini n:ii ngê yi kópu a ntiyentiye, a kwódo ngê a wowo, yi pini d:ud:umbiy:e choo nkîngê, Chóó Lémi ngê dpodombiy:e wa kpada. Yepê, Yi pini ngê u kpadakpada tédê ala kópu wamî vyi, awo, L:omo m:aa ta, yi dono daap:aa d:uu ngê.

22 Dini ghi n:ii ngê dnye kmaapî, Yesu ngê mbidédi a ngêédî, Chóó Lémi kwuno ngê, puwâ, p:uu ndiye pyu knî ye y:ângo, yepê, Ala a chóochóo, nê. 23 U kuwó dini ghi ngê kapî a y:ângo, wain k:oo a pii ngê, kumu mbee ngê, Chóó Lémi kwuno ngê, p:uu ndiye pyu knî ye mye y:ângo, yintómu nda ngópu. 24 Yesu ngê yepê, Ala a wêê. Yepê, Pi yili yi l:êê díy:o wêê a p:uu wa pwii. Yepê, Yi wêê ngê Chóó Lémi ka pi yili wa a kââdî. * 25 Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Wain daamunî nda, u dí wéni n:ii ngê a pi ndîi ngê amí pyódu, pi yintómu anî y:enê, Chóó Lémi kóo k:oo kmaapî ndîi u ngwo anm:uu dóo, wain kamî u ngwo anm:uu nda. 26 U kuwó dini ghi ngê wéti ngma a ngí ngópu, Njedusalem a kuwo ngópu, mbu mbémê mî kee dniye, mbwini n:ii u pi Olipi.

Yesu ngê Pita ka u wópuwópu u pi u ngwo vvu
Mátíyu 26:31-35; Luukí 22:31-34; Njon 13:36-38

27 Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê pi knî y:oo a mgímîmgímî nê, nmyinê kuwokuwo nê, nmye mbêpêmbêpê té. Yepê, Puku yedê alanté a tóo, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê sipi y:enê pyu wa vy:a, sipi w:uu wa mbêpê dmi. 28 Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê amênî pyidu, nmyi kada anî ghê, Nkálili anî lê. 29 Pita ngê kwo, K:omo tpile kî tpóknî y:oo wunê kuwokuwo ngi, kwo, nê mu ngmidi daanê kuwo ngi. 30 Yesu ngê Pita ka kwo, Ndê kópu nga ngmên:aa tpaépê. Kwo, Mgídí vy:o kêmkêm ghêlí k:ii my:oo daawa kââ, pyolo nyinê wópuwópu nê, pi knî ye ala kópu nye tpaépê, yenye, D:aa p:uu dniye pyu ngmê. 31 Pita ngê kwo, A Lémi. Kwo, Yi kópu daanî d:uu. Kwo, K:omo tpile l:êê díy:o amye vya nê, myedaanê wópu ngi. Yesu p:uu ndiye pyu knî y:oo Yesu ka yinté mye vyi ngópu.

Yesu Nketsemane u ngwo doon:aa ngêpê
Mátíyu 26:36-46; Luukí 22:39-46

32 Kwéli lee dniye, yi kélê ghi u pi Nketsemane. Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Al:ii dmyinê ya, nîmo ngêpê. 33 Yesu ngê pi pyile ngmidi ngê, Pita ngmê, Njems myomo, Njon pyolo, yi k:ii lee dniye. Yesu nkîngê mbê wo, u ghê a kee wo. 34 Yi pini pyile knî ye yepê, A nuw:o dono ngê ayi chedêchedê nê. Yepê, Al:ii dmyinê ya, dpí ngê kée nangê t:oo, dmyinê t:âat:ââ nê, a l:êê díy:o myedmyinê ngêpê. * 35 Yesu ngê a kuwo too, pee tp:oo mwada y:i loo, têpê mbémê mî dyimê wo, u mî ka doo ngêpê, kwo, M:aa. Kwo, U ntââ ala dono

* 14:24: Ex 24:8; Jer 31:31-34; 1 Kódin 10:16; Hipîlu 9:20 * 14:34: Njon 12:27; Hipîlu 5:7-8

kópu daanê pyw:oo? ³⁶ Kwo, Tpile yilí yintómu nga u ntââ. Kwo, U ntââ ala dono u mbwaa daanî nda? Kwo, Ngmênê ngwépi daanî puwâ. Kwo, K:omo tpile ala kópu u ya a nga daa kwo, ngmênê a nga dpî d:uu ngi, mu kópu u díy:o a kada nye tóó.

³⁷ U kuwó dini ghi ngê Yesu yedê diyé wo, apê, A p:uu ndiye pyu yoo mu dpî té. Yesu ngê Pita ka kwo, Saimon. Kwo, Lukwe díy:o nye dpî? Kwo, D:ee ngêpê. Kwo, Lukwe díy:o doo u ntââ, dye ghi dêêkwédi ntênê daanyi ya? ³⁸ Yesu ngê yepê, Mb:aamb:aa ngê dmyinê vuuwo, dpodombiy:e dmyinê ngêpê, pi ngê dpodombiy:e kédangê tókó nmyo, dono nmye daapêdê ní we. Yepê, K:omo tpile kópu mb:aa wanmyi vyi t:oo, ngmênê nmyi tókótókó tédê wanmyi dêê dmi.

³⁹ Myombó Yesu ngêpê tédê mê loo, mwiyémwiyé ntee doon:aa ngêpê, yinté modoon:aa ngêpê. ⁴⁰ U kuwó dini ghi ngê p:uu ndiye pyu pyile kní ye mê diyé wo, apê, Mu dpî té. Dpî vyilê ngê dyaa ye chedê ngê. Yesu dini ghi n:i ngê m:uu ngópu, mywene ye ghê wo, kópu u kwo daa vyi ngópu.

⁴¹ Pyolombó Yesu modon:aa ngêpê, p:uu ndiye pyu kní ye yedê diyé wo, yepê, Mwo anmyi dpî té? Yepê, Angênté, dmyongê nyaa dniye? Yepê, Munto. Yepê, Ala u dye ghi. Yepê, Pi dono kní y:oo ala ngwo a mgîmîmgîmî nê. ⁴² Yepê, A pii dmyeno. Yepê, Paa ala. Yepê, Óó! Yepê, A kwódo ngê pini n:i dê ghê, yepê, ka pwiyé kní.

Yesu u ngwo mgîmî ngópu

Mátíyu 26:47-56; Luukí 22:47-53; Njon 18:1-11

⁴³ Yesu ngê danêmbum ghêlî daa chedê ngê, wod:oo lede yoo taa dniye, Njudas yi kada doo kwo, pini n:i Yesu p:uu ndiye pyu y:a mê miyó kní yi vy:o pwii wo, Yesu yinê dóó. Yi lede kní y:oo kaa taa núw:o tumo. Yi yéli Nju tpémi yi kada pini kní y:oo dy:ââ tumo, yepê, Yesu nyinê mgîmî yó. ⁴⁴ Maa p:uu Njudas ngê yepê, Pini n:i nînê chipéchipé, yepê, yi pini yi vyílo. Yepê, Dpî mgîmî yó, nmî kada pini kní ye dpî núw:o yó.

⁴⁵ Dini ghi n:i ngê taa dniye, Njudas Yesu ka loo, kwo, Mâawe. Njudas ngê Nju tpémi yi chipéchipé ngê Yesu u ngwo a chipé ngê, n:uu Yesu kpââ pee p:uu dyíngo. ⁴⁶ Wod:oo lede kní y:oo Yesu dpodombiy:e mgîmî ngópu. ⁴⁷ Yesu p:uu ndiye pyu ngmê ngê u yi doo kwo, Lede yoo ní vya té, wod:oo u taa a ngêédí, lede ngmê mbwámê pèdê chápwo, ngmênê kn:aadi ngê, ngwene ngmê ngópu. Yi lede kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u dpodo pyu ngmê. ⁴⁸ Yesu ngê yi lede kní ye yepê, D:aa lêê pyu ngmê. Yepê, Lukwe díy:o kaa taa kèlê a ka dmyinê lee dmi. ⁴⁹ Yepê, Wo yilí yi k:oo Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo nmyi vy:o kínnoo a kwo, y:i nîmon:aa dêêpí. Yepê, Lukwe díy:o y:i dpîp:e mgîmî noo. Yepê, Kópuni puku yedê a tóó, awêde até dmye ntiye ngmê. ⁵⁰ Wod:oo Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo Yesu a kuwo ngópu, mbêpê dniye.

⁵¹ U kuwó dini ghi ngê pi ngêmi ngmê ngê Yesu u yâmuyâmu kn:ââ chópu. Lede kní y:oo apê, My:oo mgîmî. ⁵² Yi pini u kpídí ngê kaa dniye, mbêpê dini ghi n:i ngê a puwâ, u kpídí yi kêê yedê a kuwo ngê, wod:oo kn:ââ mbwii mbêpê wo.

Nju tpémi yi kada pini kní y:oo Yesu u ngwo kóté kalé ngópu

Mátíyu 26:57-68; Luukí 22:54-55,63-71; Njon 18:13-14,19-24

⁵³ Yesu dini ghi n:i ngê mgîmî ngópu, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ndíu u ngomo k:oo núw:o ngópu. Yi ngomo k:oo Nju tpémi yi kada pini yoo nipi lee dniye, dêêpí pyu yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo mye yi k:i. ⁵⁴ Pita

ngê Yesu doo yâmuyâmu, tumutumumu yi kuwó doo a kwo, daa chono doo a paa. Dini ghi n:ii ngê Yesu ngomo k:oo mí kee wo, Pita yi ngomo mbwa kalê ngmê k:oo myimí kee wo, ndoo chedê yaa wo, lede kní yi k:ii dnye ndê vyílí. ⁵⁵⁻⁵⁶ Yi ngomo k:oo Nju tpémi yi kada pini kní y:oo Yesu dnyen:aa kóté kígha. U yi y:e doo kwo, Yesu kn:ââ nmí ché, u ngwo nmí vy:a. Pi yílí kní y:oo yi chóó yi yipe tee kópu Yesu p:uu yílí t:ee ngópu, ngmênê pi miyó dé y:oo yi kópu ngmídi ngê daa pyódu ngópu, yi kópu u l:êé díy:o Nju tpémi ye doo u ntââ ngê pyodo, Yesu daapí ndyíko ngópu.

⁵⁷⁻⁵⁸ U kuwó dini ghi ngê pi kní ngmê ghêêdí wo, k:omo ngê yepê, Kí pini ngê ala kópu mwo a vvu, nmopê, Chóó Lémi u ngomo anê pw:ono, pi kní y:oo n:ii wó ngópu, wo pyile amí lê, kamíni m:uu aní wó, daa pi ngê kilí wa wó. ⁵⁹ Daa ngmídi mbêmê dnye danê, yi kópu u mo u mo dé, wod:oo kada pini kní y:oo noko yepê, Ka k:omodanê té.

⁶⁰ U kuwó dini ghi ngê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ndíi ghêêdí wo, Yesu ka póo wo, kwo, Kópuni m:uu dé vyi ngmê, daanyiné vy:a? ⁶¹ Ngmênê Yesu tumu doo ya, kópu myedaa vvu. Yi pini myombó u kwo mé póo wo, kwo, Ndéndê ngê Chóó Lémi ngê a ngmídi nyoo? Kwo, Mumdoo nyi Tp:oo? ⁶² Yesu ngê kwo, Nyââ. Kwo, Mu dini ghi ngê wanmyi m:uu nê, wanmyi vyi ngmê, anye, Kí Chóó Lémi u Pi Ndéndê. Anye, U pi ndíi ngê dé pyódu, Chóó Lémi u che p:ââ pee ngê dé pyódu, nkali too pee dmi mbêmê muyedê pwiyé kní. ⁶³ Yesu ngê yi kópu dini ghi n:ii ngê u kwo vvu, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê chóó u mbwo kpídí a chópu, yi máawe kní ye yepê, Kí pini u chápwo pyu u yi nmo daamu a kwo. Yepê, Chóochóo kédê ndyíko. ⁶⁴ Yepê, Ala kópu nmo dé vyi, Chóó Lémi u d:aa anê kââdí. Yepê, Nmyi nuw:o dmi angênté a tóó? Kada pini yintómu kní y:oo kwo, Chóó u pye dé yé. Kwo, Vya koo, pw:oo we, daadi ya.

⁶⁵ Kní ngmê Yesu p:uu dnye tpyípi. U kuwó dini ghi ngê Yesu ngwolo dé kpídí pee ngê wópu dumo, u nkwo dnye vyee, kópu, N:aa dé vya ngi? Kópu, Chi dípi. Kópu, W:ii Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê, pini n:ii ngê dé vya ngi, u pi nmo píchi vyi. U kuwó dini ghi ngê lede kní ye Yesu y:ee ngópu, wod:oo dnye kpakakpaka.

Pita ngê Yesu u ngwo a wópu ngê

Mátityu 26:69-75; Luuki 22:56-62; Njon 18:15-18,25-27

⁶⁶ Dini ghi n:ii ngê Yesu dnye kóté kígha, yi dini ghi ngê Pita yi ngomo mbwa kalê ngmê k:oo doo ya. Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ndíi u dpodo módó ngma a loo. ⁶⁷ Pita dini ghi n:ii ngê ndê vyílí tédê módu, doo myeme, kwo, Nyi ngmê, Yesu Nasalet pi p:uu nye ya yédi, apii? ⁶⁸ Ngmênê Pita ngê u kwo a wópu ngê, kwo, Ye kópu a lama daa tóo, myed:oo ngê w:ee ngê. Wod:oo Pita pyuwúwópyuwúwó tédê u nkígh:ê doon:aa kwo, kêmkêm u ngwo ka wo. ⁶⁹ Yélini y:i doo kwo, yi pyópu ngê yepê, Kí pini Yesu p:uu ndiye pyu ngmê. ⁷⁰ Pita ngê mэдê wópu ngê. Daa ndíi dye ghi yimí loo, yi yéli y:oo Pita ka kwo, Nye k:omodanê. Kwo, Nyi yi pini p:uu ndiye pyu ngmê. Kwo, Dpí wee mu ngmídi, Nkálili Wee. ⁷¹ Wod:oo Pita ye kpaawo, yepê, Pini n:ii u pi a ka nmye tpaé ngmê, yepê, yi pini daa a lama pini. ⁷² Vyílo yi dini ghi ngê kêmkêm my:oo ka wo, wod:oo Pita ngê Yesu u kópu mí nuw:o kwólu, apê, Yesu ngê a ka moda vyi, Kêmkêm ghéli k:ii my:oo daawa kââ, pyolo nyiné wópuwópu nê. Wod:oo Pita ngê mbé a puwá.

15

Yesu Paléti ka u ngwo núw:o ngópu

Mátiyu 27:1-2,11-16; Luuki 23:1-5,13-25; Njon 18:28-19:16

¹ Mw:aa mgídi vy:o Nju tpémi yi kada pini yoo nipi dnyen:aa danêmbum, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, dêêpí pyu yoo mye yi k:ii. Yi danêmbum tédê Yesu u vyee u dy:oo a châpwo ngópu. U kuwó dini ghi ngê Yesu kóó dé kudu dumo, Lóma lede yoo yi mââwe ndîi Paléti ka núw:o ngópu. ² Paléti u kwo póo wo, kwo, Mumdoo nyi Nju tpémi yi king? Yesu ngê kwo, Nýóó kichi vyi. ³⁻⁴ Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo Yesu p:uu yipe tee kópu yilí tee ngópu, wod:oo Paléti u kwo mē póo wo, kwo, Angénté, yi kópu yilí daanyiné vy:a? Kwo, Kêémí m:uu yilí kínga dé kaa ngmê. ⁵ Ngmênê Yesu ngê kópu daa vyyu, Paléti ngê apê, Kí lónté pini? Apê, Lukwe díy:o kópu daawa vyi?

⁶ M:ââ k:oo Nju tpémi yi naa ndîi u dye ghi ngê, yélini mbwa k:oo dnyimo kwo, Paléti ngê ngmêdpímo pw:iipw:ii, apu, Nju tpémi yi núw:o dmi mb:aamb:aa ngê paa pyaa we. Pini n:ii u pi pi kní y:oo u kwo dnyimo tpapê, yini yidpímo pw:iipw:ii. ⁷ Yi m:aaní ngê mbwa u mêné pi ngmêdoo kwo, u pi Mbadapas. Yi pini ngê u yi doo a kwo, Lóma lede yoo nmí ngm:ii kalé té. U yoo yi kada mwiyé a ghê wo, Lóma lede woni a vya tumo, u l:êê díy:o u yoo kní yi k:ii mbwa k:oo u ngwo kee dniye. ⁸ Dini ghi n:ii ngê Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Wo dyimé wo, pi yilí Paléti ka lee dniye, kwo, Kópuni nye d:uud:uu ngê, ala ngwo yinté mē d:uu ngi, kwo, mbwa k:oo pi ngmê pw:ii ngi. ⁹ Wod:oo Paléti ye póo wo, yepê, Nju tpémi. Yepê, U yi nmye a kwo, nmí king aní pw:ii? ¹⁰ Paléti ngê yi kópu ye poo ngê, mu kópu u díy:o u lama doo ya, apê, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo Yesu ka n:ee dé kaa ngmê, a kêê k:oo u l:êê díy:o dé kaa ngmê. ¹¹ Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo yoo yi mbodo dmi vyyuwo ngópu, yepê, Paléti ngê yi pini kingê pw:ii, ngmênê Mbadapas yu pw:ii ngê. ¹² Paléti pi kní ye mē póo wo, yepê, Nju tpémi. Yepê, Pini n:ii u pi nmye tpapê ngmê, Nmí king, yepê, lukwe u ngwo ngmaní md:o? ¹³ U kwo mbwó dniye, kwo, Kídosi nédé t:ee ngi. ¹⁴ Paléti ngê yepê, Doo u ntââ. Yepê, Dono kópu ndîi daangmê d:uu ngê. Ngmênê pi yilí yintómu Paléti ka dpodombiy:e mbwolo, kwo, Vya ngi. Kwo, Kídosi nédé t:ee ngi. ¹⁵ Paléti ngê u yi doo kwo, Yoo yi gha dmi mb:aamb:aa ngê ní pyódu, wod:oo Mbadapas mbwa k:oo pw:ii ngê, lede kní ye yepê, Yesu kpaka yó. Wod:oo yedé kpê dmi ngê kpaka ngópu. U kuwó dini ghi ngê Paléti ngê yepê, Núw:o yó, kídosi nédé nyi t:ee yó.

Lóma lede kní y:oo Yesu u ngwo dnye nkwitinkwiti

Mátiyu 27:27-31; Njon 19:2-3

¹⁶ Lóma lede kní y:oo Yesu Paléti u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo núw:o ngópu. Ledeni yoo dnyen:aa líme, nipi a dané tumo. ¹⁷ Kpidí pee king kní y:oo yi mbwo ntee dnyimo temí dé, yinté kpidí u mbwo my:oo tee ngópu. Noko yepê, King kní yi mbêmê kidon ntee a kwo nyédi, kí pini mbêmê yinté tpile my:oo kaa koo, wod:oo yi kóó diidii a ngí tumo, a kmongo tumo, kidon ntee tpile u ngwo ngmê l:ámo ngópu, Yesu mbêmê kaa ngópu. ¹⁸ U kuwó dini ghi ngê k:omodané ngê dnya a chipéchipé, kópu, Mw:ââkó nmí mââwe, Nju tpémi yi king. ¹⁹ Yimbwí mbêmê dnye kpêêpí, p:uu dnye tpyípwí, yi mbodo ngê k:ame u kwo dnye wowo, yinté dnye nkwitinkwiti. ²⁰ U nkwitinkwiti dini ghi n:ii ngê yé ngópu, kpidí mb:aa n:ii u mbwo t:ee ngópu, mēdê ngee ngópu, chóo u kpidí u mbwo mē t:ee ngópu, wod:oo núw:o ngópu, apê, Kídosi nédé nm:uu t:oo.

Yesu kídosi ñedé u ngwo t:ee ngópu

Mátiyu 27:32-44; Luukí 23:26-43; Njon 19:17-27

²¹ Maa p:uu pi ngmê m:uu ngópu, u pi Saimon, Njedusalem doo lêpi. Lede kní y:oo yi pini ka dpodombiy:e kwo, Kí pini u kídosi dnyinê ngi. (Yi pini Saimon, Sadéni pi, Aleksándê mbwémi Lupas yi mí.) ²² Yesu ghi ngmê núw:o ngópu, yi ghi u pi Mbodo Dînê, Nju tpémi yi dnye ngê, Nkolkota. ²³ U yi y:e doo kwo, Yesu ka wiwi ndîi ngê daapaa pyaa we, wod:oo yi komo ngmê wain d:ââ k:oo a vylê ngópu, Yesu ka y:eê ngópu, ngmênê Yesu ngê wépi ye puwâ. ²⁴ Yesu u mbwo kpídí a ngee tumo, kídosi ñedé u ngwo t:ee ngópu, wod:oo u kpídí yêê tumo, yi kpídí kní yi l:êê díy:o dnye ng:oo, Noko yepê, Alani nanê wa a ngí, woni nanê wa a ngí? ²⁵ Yesu mw:aandiye u kêténi pee kídosi ñedé t:ee ngópu. ²⁶ U pwoowo u nt:u kópu kídosi ñedé u pwo mye t:ee ngópu, apê, Nju tpémi yi king. ²⁷ Pi miyó yi wéni ngê Yesu u nkígh:ê kídosi ñedé mye t:ee dumo. Woni u wéni pee t:ee ngópu, woni u t:anê pee t:ee ngópu. Yi tpódu y:oo pi mwiyé dpímo a vyeé dé, yi tpile myedpímo a t:âmot:âmo dé. ²⁸ (-)

²⁹ Yélini maa p:uu dnye paa, dini ghi n:i ngê Yesu kídosi ñedé a m:uu ngópu, dnye nkwitinkwiti, kópu, Nyi lónté pini? Kópu, U yi nga doo kwo, Chóó Lémi u ngomo nê pw:ono, wo pyile amí lê, u ngwo am:aa wó. ³⁰ Kópu, Nýóó kídosi ñedé a ghidi, nýóóchóó mé ngee ngi. ³¹ Dêêpi pyu yoo, kpêê ziyé pyu yoo yi kada pini yoo mye yi k:i, yinté myednye nkwitinkwiti. Noko yipu, Kn:aa pini yoo yidoo ngêêpi dé, ngmênê doo u ntââ chóochóó daawa ngee. ³² Noko yipu, Mumdoó Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, nmí kada pini ngê a pyódu ngê, kídosi ñedé chóó wuné wupwo knomomê, ye u ngwo u kwo nmo kélímí té. N:i dé Yesu u nkígh:ê kídosi ñedé t:ee dumo, Yesu myedpímo nkwitinkwiti.

Yesu kídosi ñedé u ngwo pwene

Mátiyu 27:45-56; Luukí 23:44-49; Njon 19:28-30

³³ Kâádi máâ kélê dini ghi ngê, yi dyámê pee mbêmê mgídí a ghay wo. Dini ghi n:i ngê kâádi ngê liy:aa pyile a kuwo ngê, mé wa wo. ³⁴ Yi dini ghi ngê Yesu dpodombiy:e ka wo, apê, Ilay, Ilay, lama sapaktáni. Yi kópu u nt:u kópu, A Yâpwo éé. A Yâpwo éé. Lukwe díy:o a mo cha kuwo nê? Lukwe díy:o nga d:oo ch:anê wo? ³⁵ Yélini y:i doo kwo, Yesu u dnye yi ny:ee ngópu. Yi yéli woni kní y:oo noko yepê, Ilacha ka ka kââ. ³⁶ Pi mbêpêmbêpê ngmê loo, tpênê n:êê ngmê núwo, wain d:ââ k:oo kmênê ngê, yimbwi ñedé kââ, Yesu komo t:âmo mbee ngê, apê, Nda ngê. Yi pini ngê yepê, Ngí t:ââ kmêle. Yepê, Ilacha wuné pwiyé kní, ó daawa ni. Yepê, Ilacha ngê kí pini kídosi ñedé yinê wuné ngêêpi? ³⁷ Yesu dpodombiy:e yi ka wo, yed:oo pwene.

³⁸ Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo kpídí ndîi n:i doo ya, yi kpídí ngê yoo yi maa dpímo nkokokoko, apê, Chóó Lémi u yâpwo ghi k:oo daapaa ni dnyie. Yesu kídosi ñedé dini ghi n:i ngê pwene, wod:oo yi kpídí chóó mínê chaa wo, châpwochâpwo ngê nkwo doo a yaa wo, knâpwo dí. *

³⁹ Lede n:i kní y:oo Yesu kídosi ñedé t:ee ngópu, yi máâwe ndîi kídosi u nkígh:ê doon:aa kwo. Dini ghi n:i ngê Yesu u ngópu ka wo, u ngópu pwene, apê, E! Apê, Kí ndéndê ngê Yâpwo ndîi Tp:oo.

⁴⁰ Pyââ kní y:i ngmêdoo kwo, daa chono dnye a kwo, yi dnya a vuywo. Yi pyópu kní yi vy:o pyââ pyile doo kwo, yi pi dmi Salóme ngmê, Méli Makídala pyââ myomo, Méli pyolo, Njems mbwémi Njósés yi pye. ⁴¹ Yi pyópu kní y:oo

* **15:38:** Ex 26:31-33; Hipílu 9:3-4; 10:19-20

Yesu dnyimo a yâmuyâmu, myednyimo a ngêêpî, dini ghi n:ii ngê Nkálili Wee u kwo dpîmo a paa. Pyââ mè yilî Yesu u pwopwo tédê y:i dnye kwo, n:ii dé Nkálili a ndê dnyie, Yesu kii Njedusalem lee dnyie.

Yesu ntóó u ngwo kmênê ngópu

Mátiyu 27:57-61; Luukí 23:50-56; Njon 19:38-42

⁴² Daa kêmakêma kââdí doo wupwo, Adamátiya pi ngmê ta, u pi Njósép. U yi u ngwo doo kwo, Yesu ntóó n:uu kmênê. ⁴³ Yi pini Nju tpémi y:oo dnyimo cháâcháâ, yi kada pini knî yi vy:o dpîmo kwo. Yi pini ngê apu, Chóó Lémi ngê nmî y:enê kn:ââ límî k:ii ngê paa chaa ngê. U gha vy:o apê, Awêde Pídade, mää nmî líme wo. Apê, Yi kópu u l:êê díy:o kââdí ghêlí kingí ghîi, Yesu ntóó mwiyé ní kmênê. Wod:oo u nkîngê kuwa a kuwo ngê, Paléti ka loo, Yesu ntóó u kwo mínê ch:ee ngê. ⁴⁴ Paléti ngê apê, Mumdoó? Apê, Ye pini lukwe díy:o límílímî ngê dê pw:onu? Ledeni knî y:oo Yesu kídosi ñedê t:ee ngópu, yi määwe ndîi ka Paléti u kwo póo wo, kwo, Ye pini ló dini ghi ngê dê pw:onu? ⁴⁵ Yi pini ngê Paléti ka kwo, Wunê modê pw:onu. Wod:oo Paléti ngê Njósép ka kwo, Chi lépî, nyi kmênê ngi. ⁴⁶ Wod:oo Njósép adî lè, kpídî ngê a kmongo ngê, ntóó ñuwo, kpomo u ménê mí yó, chêêpî ndîi yi kpomo t:âmo ngmê tpiyé wupu kwólu, u ngwo nkoko ngê. Yi kpomo pi knî y:oo taanî paa mwiyé ché ngópu, pi ntóó kmênêkmênê u l:êê díy:o. ⁴⁷ Méli Makídala pyââ, Méli Njósés u pye, yi pyópu dê yi ngópu, Njósép ngê Yesu ntóó kmênê ngê.

16

Yesu u ngwo a pii wo

Mátiyu 28:1-8; Luukí 24:1-12; Njon 20:1-10

¹ Sádédê ngê kââdí dini ghi n:ii ngê gho, Nju tpémi yi líme wo machedé ngê pyodo. U kuwó dini ghi ngê pyópuni yoo yi ngópu Yesu pwene, yi pyópu pyile knî y:oo kponî mtyímî ntee tpile knî ngmê pwila ngópu, apê, Yesu ntóó p:uu nm:uu t:ee té. Yi pyópu yoo yi pi dmi Salóme ngmê, Méli Makídala pyââ myomo, Méli Njems u pye pyolo. ² Sandé mw:aa mgídî vy:o kpomo chedê lee dnyie. ³ Maa p:uu dnye lépî, noko yepê, Chêêpî kpomo t:âmo nanê nmo wa tpiyé wupu kwolo? ⁴ Mu kópu u díy:o chêêpî pââ ndîi, doo u ntââ, yi chóó daapî tpiyé wupu kalê ngópu. Yi taa dnyie, apê, Chêêpî lukwe ngê atédê tpiyé wupu kwolo? ⁵ Kpomo ménê adî kee dmi, pi mgêmi ngmê m:uu ngópu, u kpídî dmi kpaapíkpaapî, apê, Wéni pee u kéténi mu tóó. Ngwéti dnyie. ⁶ Yepê, Nuku ngwéti. Yepê, A lama ka tóó, Yesu ka nmye vuyuo té, Nasalet pi, pini n:ii kídosi ñedê t:ee ngópu. Yepê, Al:ii daa tóó. Yepê, Kéda pyidu. Yepê, A pwiyé dmyeno, ntóó kwéli yé ngópu, yi ghi anyi m:uu yó. ⁷ Yepê, Lee dmyeno, yepê, p:uu ndiye pyu knî ye mdoo ñuw:ó yó, Pita ka mdoo mye ñuw:ó yó. Yepê, Ye dp:uu vyi yó, yipi, Yesu nmyi kada a kwo, Nkálili. Yipi, Y:i anmy:uu m:uu ngmê, wunê ntee nmye a vyu. ⁸ Wod:oo pyââ yoo pwii wo, kpomo u ménê, mbêpê dmi a pwaa ngópu, kpomo a kuwo ngópu, mu kópu u díy:o nkîngê ngê y:ay:a pwiyé dnyie. Yi nkîngê u l:êê díy:o pi ka kópu ghêlí daa vyi ngópu.

Kópuni Mak ngê d:êê ngê, wu u dí. U kuwó dini ghi ngê kópu daamu d:êê ngê. Ala danêmbum pi knî yi lama doo ya, Yesu dini ghi n:ii ngê a pii wo, p:uu ndiye pyu knî y:oo m:uu ngópu. Yi danêmbum u kuwó dini ghi ngê d:êê ngópu, kópuni Mak ngê d:êê ngê, yi danêmbum dê nipi a kââdí dumo. Kópuni pi knî y:oo u kuwó dini ghi ngê d:êê ngópu, ala yi danêmbum.

*Yesu ngê Méli Makídala pyââ ka chóóchóó u ngwo a kêma ngê
Mátiyu 28:9-10; Njon 20:11-18*

⁹ Sandé mw:aa mgídí vy:oo, Yesu dini ghi n:ii ngê a pii wo, Méli Makídala pyââ ka chóóchóó mwiyé a kêma ngê. Wunê yi pyópu u kmêna Yesu ngê pyudu a ngm:ii kwólu. ¹⁰ Yi pyópu ngê Yesu dini ghi n:ii ngê módu, wod:oo loo, p:uu ndiye pyu kní ye mdoo ñuwo, yepê, Yesu kêda pyidu. ¹¹ Dnye yii, dnye mbê. Dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi pyópu ka daa kélímí mbê dniye.

*Yesu ngê p:uu ndiye pyu miyó dé ye chóóchóó u ngwo a kêma ngê
Luukí 24:13-35*

¹² U kuwó dini ghi ngê p:uu ndiye pyu miyó dé y:oo Yesu u nkwo m:uu ngópu, dini ghi n:ii ngê Njedusalem a kuwo ngópu, p:aa tp:oo ngmê y:i dpímo lèpi. Yesu u mo u nâmo ye a ghê wo, chóóchóó ye a kêma ngê. ¹³ Yi pini dé dini ghi n:ii ngê Njedusalem a diyé knopwo, yi pyipe kní ye mí vyi ngópu, yepê, Yesu kídnye m:uu. Yi pyipe yoo ye daa kélímí mbê dniye.

*Yesu ngê chóóchóó p:uu ndiye pyu kní ye u ngwo a kêma ngê
Mátiyu 28:16-20; Luukí 24:36-49; Njon 20:19-23; Dpodo 1:6-8*

¹⁴ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu ndiye pyu y:a mé ngmê kní y:oo kmaapi tédê Yesu u nkwo m:uu ngópu, chóóchóó ye a kêma ngê. Ye nod:e wo, mu kópu u díy:oo k:omo tpile u pyidepyide p:uu daa ng:ééntómu ye doo a danêmbum, ngmêné dédnye kélímí, pini n:ii kní y:oo Yesu m:uu ngópu, apê, Kêda pyidu, yi yéli ye myedaa kélímí mbê dniye. ¹⁵ Yesu ngê yepê, Dyámê pee yintómu kní yi mbémê dmyinê lèpi, pi kní ye a kópu dyuu dmyinê:naa tpaépê. ¹⁶ Yepê, N:ii dé a ka wunê kélímí té, a pi ngê mbwaa paa am:ii kmêné t:oo, yini yoo waní ngee té, a kê k:oo waní kaa té. Yepê, N:ii dé a ka daadnya a kélímí, yi yéli yi dono machedê ngê daawa pyaa dmi, dono wa a pyw:ee ngmê. ¹⁷ Yepê, N:ii dé a ka wadnya a kélímí, u ntââ ngê adnyi ya, mbwudu yilí adnyi chap. Yepê, A pi ngê kmêna adnyi ngm:ii kígha dé, daa dyámê ngmídi dnye ngê adnyi mbumu. ¹⁸ Yepê, K:omo tpile tpile pê ngê wa kiye té, ó ló wa nda ngmê, myedaawa pw:oo dmi. Yepê, N:ii dé a ka wadnya a kélímí, yi yéli y:oo pwpwokopwe kní yi mbémê kêe adnyi yiyé dé, yed:oo yinté adnyi pyipyi dé. *

*Yesu u Mí ka u ngwo kee wo
Luukí 24:50-53; Dpodo 1:9-11*

¹⁹ U kuwó dini ghi ngê Yesu u Mí ka kee wo, u che p:ââ pee ngê pyodo. *
²⁰ P:uu ndiye pyu yoo dyámê mbémê dyámê mbémê lee dniye, Yesu u kópu mb:aa pi kní ye dnyen:aa tpaépê. Pi yilí ye kélímí mbê wo, mu kópu u díy:oo daa yi mo dnyen:aa dpodo, nmí Lémi ngê modoo a ngêêpi dé, mbwudu yilí u ngwo dnyimo chap. *
Wu u dí.

LUUKÍ

Ala puku pini n:ii ngê d:êê ngê, u pi Luukí, daa Nju pi, ngmênê Antiyóka pi, Kídiki dnye ngê dpímo mbumu. Ndiye pyu ngmê, kpeede ngê doo ya, Yesu u yoo vy:o mye ghê wo. Puku dmi miyó d:êê ngê, ngmê ala puku dmi, myomoni u pi Yesu u dyépi yoo yi dpodo.

Yesu dini ghi n:ii ngê mwo a pwene, m:ââ pyoloy:a mê pyile mî loo, Luukí ngê u puku dê u ngwo a d:êê doo. U kuwó dini ghi ngê m:ââ mê limi mî loo, Lóma lede kní y:oo Njedusalem u ngwo a pw:oo ngópu.

¹ Mw:ââkó nmî lémi, Tiyopilas,

Yesu u danêmbum nyi nyongo, u kwo nyi kélímî mbê wo. Kópuni yilí Yesu ngê dyámê mbêmê d:uu too, pi yilí kní y:oo yi kópu ka d:êêd:êê t:oo. ² Yélini y:oo yi kópu kní yi chóó yi ngwolo ngê m:uu tumo, pi kní ye u nkwo a tpapê tumo, u ngwo nmî ny:ee too. ³ Yi kópu yilí yi p:uu mb:aamb:aa ngê noo ndiye, yi kn:ââ dmi ní chó, u málo ní yé too, l:êê díy:o yi danêmbum n:aa d:êêd:êê. ⁴ A lémi, Yesu p:uu kópuni nyi ndê too, u ya a nga a kwo ndê kópu ngê nga dny:oo ya.

Enjel ngê Sekídaiya ka kópuni vyyu

⁵ Dini ghi n:ii ngê Helodi Njuda tpémi yi king ngê doo ya, kpêê yiyé pyu ngmê, u pi Sekídaiya, Apaicha u yoo vy:o pini ngmê. U kpám u pi Elisípet, kpêê yiyé pyu tp:oo módó ngmê. ⁶ Chóó Lémi u nuu u pi cha, u nuu u kópu yidpímo d:uud:uu dé, u dêêpi kópu yintómu myedpímo cháâcháâ dé. ⁷ K:omo tpile pi cha mb:aa dê, ngmênê tp:ee daa tpyé ngópu. U yi y:e doo kwo, Nyi tpamê kní, ngmênê Elisípet daa tpete u ntââ ngê doo ya, u dí cha miyó dê mí vy:ene knopwo.

⁸ Wiki n:ii ngê Apaicha u yoo Chóó Lémi ka dnyen:aa kpêê yiyé, Sekídaiya yi vy:o doo kwo. ⁹ Yi l:êê ghi alanté dpímo ya, mtyímî nk:êêní pyu ng:oo ngê dnyimo a pyw:êmî. Sekídaiya yinté a pyw:ee ngópu, Chóó Lémi u ngomo k:oo yâpwo ghê dy:ââ ngópu, y:i doon:aa mtyímî nk:êêní. ¹⁰ Yi ngomo k:oo dini ghi n:ii ngê mtyímî doo nk:êêní, yoo kuwa doo a kwo, dnya a ngêpê. ¹¹⁻¹² Yi dini ghi ngê Sekídaiya ngê Chóó Lémi u enjel ngmê módu, Sekídaiya ngwéti wo, nkíngê mbê wo, apê, Mtyímî nk:êêní tédê u wéni pee, apê, enjel ngmê kwo. ¹³ Enjel ngê kwo, Sekídaiya, kwo, namê nkíngê. Kwo, Chóó Lémi ngê ngêpê kêda ny:oo, kwo, ngmâm Elisípet wa a ngee, tp:ee angmê tpyé, Njon u pyimo dpí téní, mu kópu u díy:o yi tpémi Chóó Lémi u módó yeedeeyede. ¹⁴ Kwo, Dini ghi n:ii ngê wa t:aa, nga mb:aamb:aa ngê wa pyódu, w:aa anyinê pyw:oo. Kwo, Pi yilí kní y:oo w:aa amyedé pyw:ee ngmê, ¹⁵ mu kópu u díy:o Chóó Lémi u komo kapi pyu ndíi ngê wa pyódu. Kwo, Ghéllí daawa t:aa, Chóó Lémi u Ghê Dmi u mênê wa yââ, d:ud:umbiy:e wa a nt:ono. Kwo, Wain kíngmê nda, yinté mbwááni myekíngmê nda. Kwo, Pi kní y:oo u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Kí Chóó Lémi u momu pini. ¹⁶ Kwo, Yisíléli tpémi yilí Chóó Lémi ka amêdê diyédiyé kalé té, pini n:ii yi yâpwo ndêndê. ¹⁷ Kwo, Yi tpémi nmî Lémi u kada wa ghê, u maa yinê amênê yé. Kwo, Ilacha ntee pini ngê wadí ya, pi mupwo mupwoknî, n:ii noko kpeme a pyede, amêdê kâádi té, n:ii kní y:oo dnye daa

nyêmî ngmê, yi nuw:o dmi wa ngmêê té, yoo mb:aa ngê amîmî pyódu té, nmî Lémi u yoo ndêndê ngê u ngwo wa pyódu té. *

¹⁸ Sekídaya ngê enjel ka kwo, Ye kópu ndê kópu ngê a nga angênté wa pyódu? Kwo, Nê pi vy:ee, a kpâm mye pyââ vy:ee. ¹⁹ Enjel ngê kwo, Lama daa tóó kî pini, nê Nkepîlel, Chóó Lémi u nkîgh:ê n:aa kwo, yinê nga da dy:ââ nê, ala kópu mb:aa nga yedên:aa vyi. * ²⁰ Kwo, K:omo tpile a ka chuu kêlîmî mbê wo, ngmêné kópuni nga dî vyi, díyo ndêndê ngê wa pyódu. Kwo, Dnye u kîgha doo u ntââ ngê dî pyódu ngî, kwo, kópu daamunyi vyi, u dî wéni n:iî ngê yi kópu wa pyódu. Kwo, Dnye mênê dî chedê, kópu daamunyi vyi, mu kópu u díy:o a ka chuu kêlîmî mbê wo.

²¹ Yélini kuwa doo kwo, yi nuw:onuwo u kópu ngê pyodo, apê, Sekídaya ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo lukwe díy:o mgî dímo puwâ. ²² Dini ghi n:iî ngê a pwii wo, doo u ntââ kópu ye daapî vyu, kóopyââ ngê ye doo danêmbum, u ngwo a w:ee ngópu, apê, Kî pini ngê tpile ngmêdê m:uu, kî ngomo k:oo.

²³ Apaicha u yoo knî y:oo dini ghi n:iî ngê yi dpodo u wiki a kêlî ngópu, Chóó Lémi p:uu dpodo tédê, yi p:o p:o mé diyé dniye, Sekídaya u p:o mye loo. ²⁴ U kuwó dini ghi ngê u kpâm Elisîpet mbwili ngê pyodo, yi gha dê mb:aamb:aa ngê pyaa knopwo, ²⁵ Elisîpet ngê apê, Chóó Lémi ngê dê ngee nê, kópuni u l:êê díy:o yoo a p:uu dnye danê, yinê dê chedê, a p:uu mēdaadnyi danê. Ngmêné yoo vy:o dēdpîmo paa, apê, Pi knî y:oo wadnyi yumuyumu nê, a ka daawa a kêlîmî mbê dmi. Yi kópu u l:êê díy:o d:ââ limi ngomo k:oo doo kwo.

Enjel ngê Méli ka kópuni vyu

²⁶⁻²⁷ Elisîpet d:ââ wéni u mbwili ngê doo kwo, Chóó Lémi ngê u enjel Nkepîlel kwodo ngmê ka u ngwo dy:ââ ngê, u pi Méli. Pini n:iî u yémî p:uu yidoo kwo, u pi Njósép, king Dépîdi u tii nêdê pini ngmê. Nasalet dpîmo ya, p:aani n:iî Nkálili Wee u kwo a tóó. * ²⁸ Yi enjel Méli ka loo, kwo, Mw:ââkó Méli. Kwo, Nmî Lémi ngê da ngmîdi ngî, nga myewunê vyuwo. ²⁹ Méli ngê yi kópu dēpê w:ee ngê, u nuw:onuwo kópu ngê pyodo. ³⁰ Enjel ngê kwo, Namê nkîngê. Kwo, Chóó Lémi ngê da ngmîdi ngî. ³¹ Kwo, Mbwili ngê wanyi pyódu, tp:ee mââ ngmanyi tpyé, u pi dpî nténi, Yesu. * ³² Kwo, U pi d:ud:umbiy:e ndîi ngê wa pyódu, nmî yâpwo njini ngê u kwo wa a vyi, kwo wo, Nyi a tp:ee njini. Kwo, Nmî Lémi ngê yi tpémi king ngê wa pyódu, u kn:ââ Dépîdi u d:aa yinê wa a kââdî. ³³ Kwo, Njakóp u yoo yintómu yi king ngê adî ya, chedê ngê daawa pyódu.

³⁴ Méli ngê enjel ka kwo, Ye kópu a nga angênté wa pyódu? Kwo, Nê kwodo, d:oo ngê yéé wo. ³⁵ Enjel ngê kwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê wa nt:ee ngî, u wêdêwêdê mbêmé yi kópu nga wa pyódu. Kwo, Yi kópu u l:êê díy:o yi tpémi yâpwo ndîi tp:oo, u momu pini ngê adî ya. ³⁶ Kwo, Elisîpet p:uu nuw:o ngî kwéli, pyópuni u k:iî dpî p:uu ngmîdi. Kwo, K:omo tpile daa tpete módó, mye pyââ vy:ee, ngmêné ala ngwo d:ââ wéni u mbwili. ³⁷ Kwo, Chóó Lémi ngê kópuni dpî vyi, yi kópu ndêndê ngê dpî d:uu, daawa kn:aadi. ³⁸ Méli ngê kwo, Nmî Lémi p:uu mb:aamb:aa ngê n:aa dpodo yédi, u ntââ ye kópu a nga dpî pyaa we. Wod:oo enjel ngê Méli a kuwo ngê.

Méli Elisîpet ka u ngwo loo

³⁹ Daa dye ghi daadîi yimî loo, Méli u yoo knî yi k:iî kada a y:ee ngópu, Njuda Wee u kwo lee dniye, mbu kwéli a wee. ⁴⁰ Sekídaya u p:o dini ghi n:iî ngê taa

* **1:17:** Mát 17:11-13; Mal 3:1; 4:5-6 * **1:19:** Hipîlu 1:14 * **1:26-27:** Mát 1:16,18; Luukî 2:5

* **1:31:** Is 7:14; Mát 1:21-23

dniye, u ngomo k:oo kee dniye, Méli Elisîpet ka mbwolo. ⁴¹ Dini ghi n:ii ngé Elisîpet ngé Méli u dnye nyongo, tp:ee u ménê paa mbê wo. Yi ngwo dini ghi ngé Elisîpet Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé a nt:ee ngé, ⁴² Méli ka dpodombiy:e mbwolo, kwo, Pyââ yintómu knî yi vy:o mî ndîi ngé dê pyódu, ñm:ee u pi ndîi ngé amye pyódu. ⁴³ Kwo, A pi tédê, nyi nmî Lémi u pye, kwo, lukwe díy:o chin:aa m:uu nê? ⁴⁴ Kwo, Dini ghi n:ii ngé nye dí ny:oo, a tp:ee u gha mb:aamb:aa ngé dê pyódu, a ménê dê mbêka. ⁴⁵ Kwo, Nga mb:aamb:aa ngé dê pyódu, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u kópu ka chi kêlimi mb:anê. Kwo, Kópuni nga vvu, ndêndê ngé wa pyódu.

Méli ngé Chóó Lémi u ngwo chaa kwólu

⁴⁶ Méli ngé apê,

Chóó Lémi n:aa chaa kîgha,

⁴⁷ a gha mb:aamb:aa ngé dê pyódu,

mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngé wa ngee nê,

⁴⁸⁻⁴⁹ k:omo tpile a pi tédê, ngmênê da ngmîdi nê,

kópu ndîi a nga ngmêdê d:uu.

Mu dini ghi ngé pi yintómu yi lama yi kópu wadí ya, yi nuwo daawa a kuwo.

Chóó Lémi nmî yâpwo ndêndê, u kópu yilî yintómu mb:aamb:aa dé,

⁵⁰ yélini y:oo ntênê a cháâcháâ ngmê,

yi yélini yi nuu ghi dmi nódo a tóó,

daawa kéé té, anyi dí angêw:êê.

⁵¹ U wêdêwêdê mbêmê kópu ndîi yilî a d:uud:uu,

mbodo ndîi mbodo ndîi u yoo daa kêmakêma a ngm:ii kîgha té.

⁵² King ndîi yilî yi lémilémi a chedêchedê,

yélini yi pi dmi tédê, yi pi dmi ndîi ngé a pyépi.

⁵³ Ngópuch:anê knî ye kópu mb:aa yilî a yém,

ngmênê ndáápi knî ye kópu mb:aa daawa y:oo.

⁵⁴ Nmî kn:ââ knî ye ndê kópuni a vvu,

atédê ntiye, u nuwo dépê kuwo wo.

U yoo Yisiléli tpémi, yinêwa ngee té.

⁵⁵ Chóó Lémi nódo Epilaham u nuu ghi a tóó,

u yoo u nuu ghi dmi nódo mye tóó,

chedê ngé daawa pyódu.

⁵⁶ Méli Elisîpet p:uu doon:aa ya, d:ââ pyile, u kuwó dini ghi ngé u p:o mê diyé wo.

Njon Baptist u ngwo pyodo

⁵⁷ Elisîpet ngé pwpowpwo kele, ghêpê wo, tp:ee mââ ngmê tpyó. ⁵⁸ Elisîpet u yoo, p:aa tpémi yi k:ii, yi kópu yi ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngé pyodo, apê, Nmî Lémi ngé kópu ndîi u ngwo ngmêdê d:uu.

⁵⁹ Wo woloni ngé Chóó Lémi u l:ii yi tpémi p:uu tee ngópu. U yi y:e doo kwo, U mî Sekîdaiya u pi u pyimo nmî t:oo, ⁶⁰ ngmênê u pye ngé yepê, Kêle. Yepê, U pi Njon. ⁶¹ Kwo, Nnoo pee vy:o pi ngmê u pyimo Njon daa t:a. ⁶² Sekîdaiya ka yi kêépyââ ngé póo dniye, kwo, U pi n:uu? ⁶³ Sekîdaiya ngé kóopyââ ngé d:êê tédê u tpile ye ngmê dmy:ee ngé, tp:oo u pi y:i d:êê ngé, apê, U pi Njon. Ngwéti dniye. ⁶⁴ Yi ngwo dini ghi ngé Sekîdaiya ngé dnye mê pw:iî ngé, wod:oo Chóó Lémi doo chaa kîgha. ⁶⁵ Yi p:aani tpémi ngwéti dniye, mye nkîngê mbê dniye. Yi kópu yilî Njuda Wee u kwo p:aani p:aani ny:ee ngópu. ⁶⁶ Pi yintómu knî y:oo

dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, dnye nuw:onuw:o, apê, Lónté pini ngê wa pyódu, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u kwo wunê vuywo.

Sekídaya u wéti

⁶⁷ Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Njon u mî Sekídaya a nt:ee ngê, Sekídaya ngê Chóó Lémi Tp:oo p:uu kópu u ngwo a w:ee ngê, ala kópu dyuu u ngwo vyu, apê,

⁶⁸ Yisíléli tpémi, nmî Lémi chaa kígha koo,
pini n:ii nmî yâpwo njini,
mu kópu u díy:o chóó u yoo knî ye a lèpî,
yinê wa ngee té.

⁶⁹ Nmî Mbwámê ndéndê nmo wunê dyede,
u dpodo pyu Dépidi u tii héde pini ngmê.

⁷⁰ Yi kópu chóó u komo kapî pyu knî y:oo ló dini a vyi ngópu,
ala ngwo atédê ntiye.

⁷¹ N:ii knî ye nmî diya dniye,
yi kélê yinê wa dyé nmo.

⁷²⁻⁷³ Nmî nuu ghi dmi Chóó Lémi nódo ka tóó,
mu kópu u díy:o Epílaham ka ndéndê kópu n:ii mwiyé a vyu, kwo,
Nyoo knî ye ana a vuywo,
yi kópu daa kn:aadi ngê, nmî kn:ââ knî ye doo a vuywo. * ⁷⁴ Epílaham ka ala ndéndê kópu mye vyu,

kwo, Yélini nyoo knî yi p:uu adnyi l:êê,
yi kélê wanî dyé té,
mu kópu u l:êê díy:o daapídney:oo nkíngê,
a p:uu u ngwo pídney:oo dpodo,

⁷⁵ a yoo mb:aa, u momu yéli ngê pídney:oo kwo,
chedê ngê daawa pyódu.

⁷⁶ Sekídaya ngê tp:oo Njon ka kwo, A tp:ee.
Kwo, Chóó Lémi ngê da ngmídi ngi,
u komo kapî pyu ndîi ngê wanyi pyódu,
nmî Lémi u kada wanyi ghê,
u maa anyimo yé. *

⁷⁷ Kwo, Ala kópu u yoo knî ye any:uu vyi,
yenyé, Nmyi dono kée tóó,
nmî Lémi ngê u ngwo wa ngee nmyo. ⁷⁸ Sekídaya ngê yepê,
Chóó Lémi ka dpî ch:anê dmi.

Yepê, Kââdí ngê mgídí ntee dpí chaa,
nmî Mbwámê yinté nmo wa t:a. *

⁷⁹ Yepê, K:omo tpíle mgídí vy:o nmo pyede,
pwpwpo ka nmo nkíngê té,
ngmênê yi mgídí yinê wa chaa,
Chóó Lémi ka maa nmo yinê wa a kêma. *

⁸⁰ Dini ghi n:ii ngê Njon kaa wo, mââwe ngê pyodo, Chóó Lémi u kópu yilí a w:ee too. Daa yoo vy:o doo kwo, u dye ghi doo t:âât:ââ, Yisíléli tpémi ye Chóó Lémi u kópu dyuu u tpaépê kn:ââ ghélí daa chópu. *

* **1:72-73:** Gen 17:7; Gen 22:16-17 * **1:76:** Is 40:3; Mal 3:1; Mát 3:3; 11:10 * **1:78:** Is 60:1-2

* **1:79:** Is 9:2; Mát 4:16 * **1:80:** Mát 3:1-6; Njon 8:12

2

Yesu Kédisu u ngwo pyodo
Mátiyu 1:18-25

¹ Dini ghi n-ii ngê Njon pyodo, Lóma tpémi yi king ndîi Okastas ngê u yi doo kwo, Kada pini knî y:oo yoo a kp:aa y:e. Lóma tpémi y:oo Nju tpémi dépêngê kp:aa tumo, ala yi mwiyémiyé. ² Yi dini ghi ngê Kwidiniyé Sidiya tpémi yi kada pini ngê doo ya. ³ Pi kpââ u l:êê dîy:o pi yintómu yi p:o p:o loo. ⁴⁻⁵ Njósép ka kwo, Nyi Dépidi u tii néde pini ngmê, Dépidi kwéli a pyodo, Petilem, mî yi dp:uu yé. U yémî p:uu Méli kii Nasalet a kuwo ngópu, Njuda Wee u kwo lee knopwo, Petilem mî taa knopwo. Pi kpââ tédê p:aa a nt:ee wo. ⁶⁻⁷ K:omo tpile Méli mbwili pââ ndîi, ngmênê dpî ngomo knî yi k:oo yi p:aa dépwo ya, hósi ndonki knî yi ngomo k:oo mî kee knopwo. Yi ghêpê wo, tp:oo kaa y:i tpyó, kpîdî pee ngê kwédi kê ngê, hósi knî yi kmaapî tédê y:i yó.

Sipi y:eev:ee pyu knî y:oo Yesu u ngwo mî m:uu ngópu

⁸ Yi dyámê pee p:uu sipi w:uu y:enê pyu yoo ngmêdoo kwo, mgídî vy:o w:amî mbêmê sipi w:uu dnye y:enê dé. ⁹ Nmî Lémi u enjel ye ngmê ta, nmî Lémi u wuu yi pwo mî kée ngê. D:ud:umbiy:e nkíngê ngê y:ay:a pwiyé dniye. ¹⁰ Enjel ngê yepê, Namê nkíngê. Yepê, Kópu mb:aa nmye yed:a núw:o, u l:êê dîy:o pi yintómu knî y:oo w:aa wa a pyw:ee ngmê. ¹¹ Yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, ala mgídî vy:o Dépidi u p:o kêda t:aa. Yepê, Yi pini nmî Lémi ndéndê, mye nmyi Mbwámê. ¹² Yepê, Alanté nmye myeme ngmê, tp:ee kamî nmyinê pyw:émî ngmê, kpîdî ngê kwédi kê ngmê, hósi knî yi kmaapî tédê a dpî.

¹³ Dini ghi ngê enjel ngê u danêbum ye a kéli ngê, Chóó Lémi u enjel mé yilí m:uu ngópu, dnye wéti, Chóó Lémi dnye chaa kígha, apu,

¹⁴ Chóó Lémi nmî pwo a tóó,
 nmo chaa kígha.

Nmyi Mbwámê dyámê mbêmê da dy:ââ,
 mu kópu u dîy:o u kwo nmyi ch:anê dniye.

¹⁵ Dini ghi n:ii ngê enjel knî y:oo sipi w:uu y:enê pyu yoo a kuwo tumo, Chóó Lémi ka mé diyé dniye, yi tpókni y:oo noko yepê, Petilem lee kmêle, nmî Lémi ngê kópuni u pi nmo dé vyi, nye m:uu koo. ¹⁶ Wod:oo kada a y:ee ngópu, Petilem límlími ngê mî taa dniye, Méli ghee a pyw:ee dumo, Njósép u k:ii dnye ya, apê, Tpómu kamî hósi knî yi kmaapî tédê mu dpî. ¹⁷ Yi m:uu ngópu, apê, Kí vyílo. Kópuni enjel ngê yi tpémi p:uu ye vyi too, pi knî yi ngêédî a nté tumo. ¹⁸ N:ii knî y:oo yi kópu dyuu ny:ee tumo, ngwéti dniye. ¹⁹ Méli ngê yi kópu yilí u gha vy:o yé too, doo nuw:onuw:o dé. ²⁰ U kuwó dini ghi ngê sipi w:uu y:enê pyu yoo mé diyé dniye, maa p:uu dnye wéti, kópuni ny:ee tumo, kópuni m:uu tumo, yi kópu knî yi l:êê dîy:o Chóó Lémi dnye chaa kígha. Enjel ngê kópuni ye mî vyi too, yi tpémi yinté mîné pyw:ee ngópu.

Yesu u pi u ngwo ntaa ngópu

²¹ Wo pyudu mî loo, woloni ngê Chóó Lémi u l:ii Yesu p:uu t:ee ngópu, u pi ntaa ngópu, apê, Yesu, enjel ngê n:ii u pi Méli ka vyu, ghêlí k:ii mbwili ngê daa pyodo.

Tpómu Chóó Lémi ka u ngwo núw:o ngópu

²²⁻²⁴ Mósisi ngê u dêépî kópu dyuu vy:o kópu ngma a d:êê ngê, apê, Pyópuni dè tpamê knomomê, Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê a ya yédi, Chóó Lémi u

ngomo mbwa kalê ngmê k:oo kîngî nî. Apê, Wo podoy:a choo t:ââ, vy:êmê miyó Chóó Lémi ka choo ñeñe dê, kpêê yiyé pyu ngê adî nk:êênî dê, u tupwó machedê ngê u ngwo adî pyodopyodo. Yi kópu u ntiyentiye u l:êê dîy:o Njósép mupwoknî Njedusalem lee dniye. Mósisi ngê kópu m:uu a d:êê ngê, mye ntiye ngópu. Yi kópu ala. Tp:ee máâ kaani yintómu Chóó Lémi u ñeni dé, yi pye mî knî y:oo Chóó Lémi ka dny:oo pywupwi dé. Yi kópu u l:êê dîy:o Yesu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo ñuw:o ngópu.

²⁵ Pi vy:ee ngmêdoo ya, Njedusalem, u pi Simiyón, k:uuchêm u pi, Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê dpîmo chââchââ, alanté dpîmo nuw:o, apu, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmîdi ngê, pini n:ii nmî Mbwámê ngê wa pyódu, lîmîlîmî ngê taa we. Chóó Lémi u Ghê Dmi p:uu doo ya, ²⁶ ala kópu u kwo a vyu, kwo, Ghêlî daanyi pw:onu, ngmênê nmyi Mbwámê mwiyé wa t:aa. ²⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu u pye mî y:oo Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo ñuw:o ngópu, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Simiyón y:i mye dy:ââ ngê. ²⁸ Simiyón ngê tpómu yi kêlê a ngópu, u kede paa t:ângo, wod:oo Chóó Lémi doo chaa kîgha, kwo,

²⁹ Mw:ââkó a Lémi, dpodoni a ka nyinê kpo, mo kalê nédi.

Kwo, Ngêê k:oo kaa nédi.

Kwo, Kópuni a ka nyinê vyu, awêde chi ntiye.

³⁰ Kwo, Pini n:ii nyinê ngmîdi ngê, nmî Mbwámê, a chóó a ngwolo dê y:oo atédî m:uu. *

³¹ Kwo, Pi dyêêdî yintómu yi ngópu nye tpyuu.

³² Kwo, Yélini daa Nju tpémi yi pywápê ngê wa pyódu, ala tpémi u l:êê dîy:o nyoo Yisîléli tpémi yi pi dmi ndîi ngê wa pyódu.

³³ Simiyón ngê kópuni vyi too, Yesu p:uu, Njósép cha yi ngwétingwéti u kópu ngê pyaa dniye. ³⁴⁻³⁵ Simiyón yi l:êê dîy:o doo ngépê, u kuwó dini ghi ngê Yesu u pye Méli ka kwo, Chóó Lémi ngê ala tpémi a ngmîdi ngê, Yisîléli tpémi yinê wa chámê té. Kwo, Yi chóó yi gha dmi yi l:êê dîy:o wa numo chámê té, woni yoo ala tpémi ngê wa ngee té, woni knî y:oo u wépi wa pwaa ngmê, yi chóó wa dyênê dmi. Kwo, Nmî ng:aa t:emî u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê da dy:ââ, ngmênê pi yilî u kwo adnyi kwopwepe, yinê ye k:omodanê pyu ngê adín:aa ya. Kwo, Mu dini ghi ngê anyin:aa nyepê, mbê ngê y:ay:a wanyi pwiyé. *

³⁶⁻³⁸ Pyââ ngmê yi dini ghi ngê myedê loo, u pi Ana, u mî u pi Panuwel, Asê u tii ñedê pyópu ngmê. Pyââ vy:ee, u m:ââ woloy:a mê páadi, u moo k:ii m:ââ pyudu ma ngópu, yed:oo u moo pwene. Yi kuknwe dye ghi yintómu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo dpîmo ya, yi kêlî ghi dêpê kuwo ngê, w:êênî mgîdî vy:o Chóó Lémi ka dpîmo ngépê, u ngépê wêdêwêdê kîgha u l:êê dîy:o, dye ghi knî ngmê ngê ntê dêdpîmo pîpî. Dini ghi n:ii ngê Njósép mupwoknî m:uu too, Chóó Lémi kwuno ngê. U kuwó dini ghi ngê Njedusalem tpémi yi vy:o, n:ii knî y:oo nmî Mbwámê dnye t:âât:ââ, yi yéli ye yi tpémi p:uu dpîmo danêmbum. *

Njósép mupwoknî Nasalet u ngwo mê diyé dniye

³⁹ Mósisi ngê tpómu kamî knî yi p:uu kópuni a d:êê too, Njósép cha y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngê d:uu tumo, yi p:o mê diyé dniye, Nasalet, p:aani n:ii

* **2:30:** Taitas 2:11 * **2:34-35:** Is 8:14-15; 1 Kódin 1:23; 1 Pita 2:6-8 * **2:36-38:** 1 Tim 5:5

Nkálili Wee u kwo a tóó. ⁴⁰ Yi tp:ee yi kaa wo, wêdêwêdê u mênê yaa wo, Chóó Lémi u kwo dpîmo a vuyuwu, u nuw:o myedê népwi ngê.

Yesu ngê chóó u maa u ngwo a yó

⁴¹ M:ââ yintómu yi k:oo Njósép mupwoknî Njedusalem dnyimo lêpî, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa têdê. * ⁴² Dini ghi n:i ngê Yesu u m:ââ y:a mê miyó ngê doo ya, yi nááli têdê mye lee dniye. ⁴³ Dini ghi n:i ngê yi nááli machedê ngê pyodo, yoo mê nyalé wo, yi p:o p:o mê diyé dniye, ngmênê Yesu daa loo, Njedusalem a yaa wo. U pye mí yi lama dêpwo ya, Dpo kuwo ngmê. ⁴⁴ Yélini ye, Nyi yoo knî yi k:i kada dè ghê dmi. Yi wéni a kêlí ngópu, dédpîmo nuw:onuw:o. Maa p:uu p:aani n:i dpî dniye, yi p:aani dini ghi n:i ngê taa dniye, wod:oo yi tp:ee dpîmo nmy:uu, yi yoo knî ye yi pyipe knî ye dpîmo póó, yipu, Nyi tp:ee angênê? ⁴⁵ Dêpê pyw:ee ngópu, wod:oo womumo mw:aandiye Njedusalem mê diyé knopwo, ntumokwodo mí taa knopwo, y:i dpî knopwo. ⁴⁶ Womumo mw:aandiye Chóó Lémi u ngomo chedê mênê pyw:ee ngópu, apê, Ndiye pyu ndîi knî yi k:i mu pyede, apê, mu ng:aang:aa té, apê, ye myeka póó. ⁴⁷ Yélini y:oo dnye ng:aang:aa dé, yi nyepênyepê u kópu ngê pyodo, noko yipu, Kî tpémi u nuw:o ndîi, mââwe knî yi k:i mb:aamb:aa ngê ka danêmbum té. ⁴⁸ U pye mí y:oo dini ghi n:i ngê a pyw:ee ngópu, ngwéti knopwo, u pye ngê kwo, Kî tpémi. Kwo, Lukwe díy:o ye kópu nye chi d:uu. Kwo, Mí k:i kiny:oo nmy:uu ngi, nuw:onuw:o u wo my:ee chedê. ⁴⁹ Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o dpo nmy:uu né? Yepê, Angénté, dpî lama daa tóó M:aa ngê u dpodo têdê dè kaa né? ⁵⁰ Kópuni ye vyyu, Njósép cha y:oo dêpê w:ee ngópu.

⁵¹ Nasalet kwéli a ndê dniye, Yesu u k:i y:i mê diyé dniye, Yesu ngê yi dnye dè mb:aamb:aa ngê doo nyémí dè. U pye ngê yi kópu yilí u gha vy:o doo ziyé dé. ⁵² Dini ghi n:i ngê Yesu kaa wo, nuw:o ndîi u mênê yi yaa wo, pi knî ye pi mb:aa ngê doo ya, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê myedoo ya.

3

Njon Baptist ngê Yesu u maa u ngwo a yó

Mátiyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Njon 1:19-28

¹ Lóma tpémi yi king Okastas dini ghi n:i ngê pwene, u wo tp:ee Taipidiyas ngê u d:aa a kââdí ngê. M:ââ y:a mê limi mí loo, Sekídaia y:oo Njon ngê u dpodo kn:ââ u ngwo chópu. Yi dini ghi ngê Lóma lede knî y:oo Nju tpémi dnye y:enê dé, yi kada pini u pi Pontiyas Paléti. Antipas Helodi ngê Nkálili tpémi doo y:enê dé, mu kópu u díy:o Lóma tpémi y:oo yi kada pini ngê y:oo pyódu ngópu. U mbwó Pilipi ngê Ituidiya tpémi Tídakonaitis tpémi yinê doo y:enê dé, Laisaniyas ngê Apilini tpémi yinê doo y:enê dé. ² Yi dini ghi ngê Nju tpémi yi kpêê ziyé pyu ndîi miyó doo ya, Anas pini dè Kayapas. Yi yéli doo kwo, Sekídaia y:oo Njon w:amí mbêmê doon:aa ya, daa yoo vy:o. Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u kópu dyuu y:i mínê nyongo, u dpodo kn:ââ u ngwo chópu. ³ Njon mbwaa ndîi Njódan wope wope p:aani p:aani dpîmo lêpî, pi knî ye dpîmon:aa dêêpî, yipu, Nmyi dono yilí yi l:êê díy:o Chóó Lémi u yoo kuwa nmyi chóó nmyi ghê dniye. Yipu, Nmyi dono yilí kée tóó, n:aa mbáptisím kígha nmyo, Chóó Lémi ngê nmyi dono yilí u kuwó u ngwo wa kée té, mēdaawa a ngi té, Chóó Lémi u yoo njini ngê u ngwo wanmyi pyaa dmi. ⁴ Kópuni Yisaya ngê u puku yedê wunê a d:êê ngê, Njon ngê yi ngwo ntiye ngê. Yi kópu ala.

W:amí mbêmê pi ngma adí kââ, yewo,

* **2:41:** Ex 12:1-14,24-27

Nmî Lémi u maa a yé yó,
maa mb:aa yidó yé yó. *

⁵ Ghi nkílínkílí a nmy:ee tóó,
paa ghi dpí ché tóó,
mbu mbodo myoo ché tóó,
maa kwolo ngmê dé ntênê dpo yé tóó,
nmî Lémi u maa p:uu duu kîngmê kwo.

⁶ U kuwó dini ghi ngê nmî Mbwámê ngê yi máádi wa a kwolo,
pi yintómu kní y:oo yi pini u ngwo wa m:uu ngmê.

⁷ Njon ngê yoo kwéli dpímo mbápitísím kîgha, y:i pi yilí u kwo loo, u yi y:e doo kwo, Nye mbápitísím kalê nmîne. Njon ngê yi gha dmi módó, yepê, Nmyo k:omodanê pyu yoo. Yepê, Lukwe díy:o nmyinê nmye, Mbápitísím mbêmê Chóó Lémi ngê daawa kpada nmo. ⁸ Yepê, Nmyi dono yilí mwiyé kée tóó. Yepê, Dono kópu n:aamungí d:uu, kópu mb:aa yilí dmyinên:aa d:uud:uu, u ngwo anê w:ee, nê, Yi nuw:o dmi ndêndê ngê dé ngmêê t:oo. Yepê, Ala kópu namê tpaépê, Epílaham nmî kn:ââ, Chóó Lémi ngê daawa kée nmo, p:ee nmo ada a vyyuwo. Yepê, Yi kópu ló dini mwo a vyu, ngmênê nmyi dono yilí yi l:êê díy:o ntênê wa kée nmyo. Yepê, Chóó Lémi u wêdêwêdê ndíi, u ntââ, ala chêêpí dyuu wa a ngí, pi ngê wa pyódu té, nmyi d:aa dmi y:oo wa a kâádi ngmê. Yepê, Vyílo yi yéli ye ada a vyyuwo. * ⁹ Yepê, Ala ngwo Chóó Lémi maadí kiyedê kwo, u myângo wumê mumu. Yepê, Yi myângo vy:o yini n:i nt:u mb:aamb:aa ngê daa kelekele, wa kpono, pââ ndiya wa kée.

¹⁰ Pi kní y:oo kwo, Ló kópu ngmanmí d:uu? ¹¹ Yepê, N:i u mb:êê pee ndíi, pinté yoo míchoo a wopwe dé. Yepê, Nté myenté, n:i u ngópu nté a tóó, choo yêêpí. ¹² Tákisi ngêêpí pyu yoo myedê lee dniye, apê, Njon ngê nye mbápitísím kalê nmîne. Njon ka póó dniye, kwo, Mâawe, ló kópu ngmanmí d:uu? * ¹³ Yepê, Tákisi ndapí u ntââ mbêmê dmyina a ngêêpí. Yepê, Yoo namê dódó, nmyi chóó nmyi ndapí ndíi nama a ngêêpí. ¹⁴ Helodi u lede ngmê kní y:oo kwo, Nmo angénté dé? Kwo, Ló kópu ngmanmí d:uu? Yepê, Pi u tpile módó nangmê ngí, pi p:uu kêêmí nangmê kââ. Yepê, Nmyi dpodo u pywuu p:uu namê danê, u ntââ ngê nmye choo ya.

¹⁵ Pi yintómu yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, apê, Pini n:i Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, nmî Mbwámê ngê a pyódu ngê, ndoo apê wu Njon vyílo. Apê, Nmî kada wa ghê, Lóma tpémi wanmí ngm:i kalé té, yed:oo nmî chóó anmí ya. ¹⁶ Njon ngê pi yintómu kní ye yepê, Nê kuu. Yepê, A kada pini kiyedê pwiyé kní, pini n:i u pi ndíi. Yepê, Nê tédê, d:oo u ntââ, u nkígh:ê daaní ní. Yepê, Nê tp:ee. Yepê, Mbwaa ngê muní mbápitísím kîgha nmyo, ngmênê yi pini ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê wa mbápitísím kalê nmyo, ndyuw:e ngê wamye mbápitísím kalê nmyo. ¹⁷ Yepê, Pini n:i wunê pwiyé kní, daa kêmakêma a taataa. Yepê, Dini ghi n:i ngê wa t:aa, nmyo yintómu daawa ngee nmyo, wa chámê nmyo. Yepê, N:i yoo mb:aamb:aa dé, wa a ngí té, n:i yoo dono dé, wa kée té, ndê ngê wa ma té, yi ndyuw:e chedê ngê daawa pyódu.

¹⁸ Yesu u kópu mb:aa p:uu Njon ngê yoo daa kópu ngmídi p:uu doo ndiye kîgha dé. ¹⁹ Ngmênê Njon Antipas Helodi p:uu myedpímo danê, mu kópu u l:êê díy:o Antipas Helodi ngê u kpâm kpîpí ngê, u mbwó kpâm Helodiyas t:âmo

* 3:4: Is 40:3-5 * 3:8: Dpodo 26:20 * 3:12: Luukí 7:29

ngê, kópu dono mê yilí dpímo d:uud:uu. * ²⁰ U kuwó dini ghi ngê Antipas Helodi ngê kópu dono ndîi ngmê d:uu ngê, Njon mbwa k:oo kmungo.

Njon ngê Yesu u ngwo mbápitísîm kwólu

Mátíyu 3:13-17; Mak 1:9-11

²¹ Antipas Helodi ngê Njon mbwa k:oo ghêli daa kmungo, Yesu Njon ka loo. Dini ghi n:i ngê Njon ngê pi yintómu mbwaa paa kmênê too, Yesu mbwaa paa mye kmênê ngê. U kuwó dini ghi ngê Yesu doo ngêpê, u mî ka, mbóó u ngwo u kwo a kpêmi ngê, ²² Chóó Lémi u Ghê Dmi vy:êmê k:i ntee tpile ngê u pwo a ghêpê wo. Mbóó p:uu dnye ngmê ny:ee ngópu, kwo, Nyl a tp:ee njini, nuu ghi a nódo ka tóó, dye ghi yintómu a nuu u kópu nye d:uud:uu too.

Yesu Kédísu u tii

Mátíyu 1:1-17

²³ Dini ghi n:i ngê Yesu ngê u dpodo kn:ââ chópu, yi ngwo u m:ââ pyoloy:a ngê doo ya. Yoo alanté dnye nuw:o, apê ngmênê, Yesu Njósép tp:oo, Eli u kee.

²⁴ Eli u mî Matati. Matati u mî Lipi.

Lipi u mî Meliki. Meliki u mî Njanay.

Njanay u mî Njósép. ²⁵ Njósép u mî Matataiyas.

Matataiyas u mî Emos. Emos u mî Nahum.

Nahum u mî Esíli. Esíli u mî Nankay.

²⁶ Nankay u mî Maati. Maati u mî Matataiyas.

Matataiyas u mî Seméni. Seméni u mî Njóséki.

Njóséki u mî Njóda. ²⁷ Njóda u mî Njówanan.

Njówanan u mî Lésa. Lésa u mî Sedapapel.

Sedapapel u mî Siyaltiyéli. Siyaltiyéli u mî Nédi.

²⁸ Nédi u mî Meliki. Meliki u mî Adi.

Adi u mî Kósam. Kósam u mî Elímadam.

Elímadam u mî Edí. ²⁹ Edí u mî Njósuwa.

Njósuwa u mî Eliyesa. Eliyesa u mî Njódim.

Njódim u mî Matati. Matati u mî Lipi.

³⁰ Lipi u mî Simiyón. Simiyón u mî Njuda.

Njuda u mî Njósép. Njósép u mî Njónam.

Njónam u mî Elayakim. ³¹ Elayakim u mî Méliya.

Méliya u mî Mena. Mena u mî Matata.

Matata u mî Natan. Natan u mî Dépídi.

³² Dépídi u mî Njési. Njési u mî Opédi.

Opédi u mî Mbówas. Mbówas u mî Salímon.

Salímon u mî Nason. ³³ Nason u mî Aminatap.

Aminatap u mî Adímin. Adímin u mî Ani.

Ani u mî Hesídon. Hesídon u mî Pedes.

Pedes u mî Njuda. ³⁴ Njuda u mî Njakóp.

Njakóp u mî Yísak. Yísak u mî Epílaham.

Epílaham u mî Tela. Tela u mî Nahó.

³⁵ Nahó u mî Seduki. Seduki u mî Leyu.

Leyu u mî Peléki. Peléki u mî Epédi.

Epédi u mî Sila. ³⁶ Sila u mî Kainan.

Kainan u mî Apakísadi. Apakísadi u mî Sem.

Sem u mî Nówa. Nówa u mî Laméki.

* **3:19:** Mát 14:3-4; Mak 6:17-18

³⁷ Laméki u mî Mítusîla. Mítusîla u mî Inóki.
Inóki u mî Njadédi. Njadédi u mî Mahalalil.
Mahalalil u mî Kainan. ³⁸ Kainan u mî Inos.
Inos u mî Sėti. Sėti u mî Adam.
Adam u mî Chóó Lémi.

4

Setan ngê Yesu u ngwo doo dóó

Mátíyu 4:1-11; Mak 1:12-13

¹ Dini ghi n:ii ngê Njon ngê Yesu mbwaa paa kmênê ngê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Yesu d:ud:umbiy:e a n:ee ngê. Yesu ngê Njódan mbwááni a kuwo ngê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê w:amî mbêmê núwo. ² Setan ngê y:i doon:aa dóó, u yi u ngwo doo kwo, Dpodoni Chóó Lémi ngê u kwo a y:àngo, apê, yi dpodo pèdê kuwo ngê.

Wo podoy:a Yesu ngê nté dèpwo pîpî. ³ Dini ghi n:ii ngê dómu u ngwo kele, Setan ngê kwo, Mumdoon nyi Chóó Lémi Tp:oo, kî chéêpî ngma a ngini, nté ngê yóduu ngi, ma ngi. ⁴ Yesu ngê kwo, Puku yedê alanté a tóó,

Nté u mo doo u ntâa, pi u ngwo daa ya yédi.

Nté daa nté njini,

Chóó Lémi u kópu dyuu, yi nté njini. *

⁵ U kuwó dini ghi ngê Setan ngê Yesu mbu mbêmê kmungo, dyámê pee yintómu límîlímî ngê y:i u kwo mênê kêma too. * ⁶ Setan ngê kwo, Ala tpile yili nga wanî kê té, yoo yintómu yi kada wanî kaa ngi, wanyi y:enê dé. Kwo, Yi tpile yintómu a chóó a nêni dé, a chóó n:aa y:enê té. Kwo, Pini n:ii anî ngmídi, u ntâa adî y:enê dé. ⁷ Kwo, A dnye nye nyémî knomomê, ye ala tpile yintómu yi kada pini ngê n:aa pyépi ngi. ⁸ Yesu ngê kwo, Puku yedê alanté a tóó,

Chóó Lémi nmî Yâpwo njini chi châachâa,

kn:aa pini u dnye nangmê ny:oo. *

⁹ U kuwó dini ghi ngê Yesu ka ngmênê u kwo, Setan ngê Njedusalem dé núw:o nê, M:aa u ngomo pw:ono y:i d:uu kaa nê. Setan ngê kwo, Mumdoon nyi Chóó Lémi tp:oo, mumdoon mî ngê amyedê ngee ngi, ye ala ngomo pw:ono a mbêka, ¹⁰ mu kópu u diy:o puku yedê alanté a tóó,

Chóó Lémi ngê u enjel yoo wunê dyede té, a ngéêpî ngi.

¹¹ Kwo, Ala kópu puku yedê mye tóó,

Enjel yoo yi kêê yedê anyi kwo,

nyi dé chéêpî u mênê daanyinê dèê dé.

¹² Yesu ngê kwo, Doo u ntâa M:aa yinté daanê tókó, mu kópu u diy:o puku yedê ala kópu a tóó,

Chóó Lémi nmî Yâpwo njini kidima a tókótókó. *

¹³ Setan ngê Yesu doo dóó, u kópu yintómu chedê ngê, ngmênê dèê wo, wod:oo Yesu mwiyé mède kuwo ngê. *

Yesu ngê u dpodo kn:âa u ngwo chópu

Mátíyu 4:12-17; Mak 1:14-15

¹⁴⁻¹⁵ Yesu Nkálili Wee u kwo mê diyé wo, Chóó Lémi u Ghê Dmi u wêdêwêdê mbêmê y:i dpimono:aa dpodo, p:aanî p:aanî yi ngépê ngomo knî yi k:oo líme

* **4:4:** Deut 8:3 * **4:5:** Njon 12:31; 14:30 * **4:8:** Deut 6:13-14 * **4:12:** Deut 6:16; 1 Kódin 10:9 * **4:13:** Hipilu 2:18; 4:15

wo ngê myedpîmon:aa dêêpî. Yi wee u kwo pi yintómu kní y:oo u pi yi ny:ee ngópu, dnyimo chaa kígha.

*Yesu u ngwo mb:ii ngópu, Nasalet
Mátíyu 13:53-58; Mak 6:1-6*

¹⁶ Yesu Nasalet kwéli kaa wo, y:i mê diyé wo. Lîme wo dini ghi n:ii ngê dyimé wo, yoo yi k:ii ngêpê ngomo k:oo kee dniye. Dnye ngêpê, u kuwo dini ghi ngê kópu yilí n:ii Mósisi ngê a d:êê too, pi ngmê ngê kní ngma a kp:aa ngê, Yesu u nkwo ghêêdí wo, puku kpâa u l:êê diy:oo yi kada mínê ghê wo. ¹⁷ Chóó Lémi u kópu dyuu n:ii Yisaya ngê wuné a d:êê ngê, yi ngomo t:âat:âa pyu ngê yi puku Yesu ka a ñuwo. Yi puku até yi pywálí ngê, ala kópu dyuu y:i a pyw:ângo, pi kní yi ngêêdí a kp:aa ngê, yepê,

¹⁸ Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yinê a mbêpê kígha nê.

Yinê a ngmidi noo, a ka pê,

Ngópuch:anê kní ye a kópu mb:aa chin:aa tpaépê dé.

A ka pê, Mbwa k:oo yélini a wee, ala kópu ye dp:uu vyi,

Chóó Lémi ngê a pw:iipw:ii nmyo.

A ka pê, Yélini my:oo a pyede, ala kópu ye dp:uu vyi,

Chóó Lémi ngê nmyi ngwolo dmi a pywálípywálí té.

A ka pê, Yélini pi dono kwulo a pyede, kwulo dp:uu dyé té. *

¹⁹ A ka pê, Pi kní ye dp:uu vyi ngí,

Daa kêmakéma nmí Lémi ngê u yoo a ngêêpî.

²⁰ Yesu ngê puku dmi mê kuwo ngê, ngomo t:âat:âa pyu ka mê y:ângo. Chóó u ya têdê mēdaa diyé wo, yi kada mínê yaa wo, u ngwo a w:ee ngópu, apê, Ala ngwo a dêêpî. Ngêpê ngomo k:oo pi yintómu kní y:oo dnye y:enê. ²¹ Wod:oo dêêpî kn:âa ye chópu, yepê, Kópuni nmye d:a kp:aa, awêde a chóó dí ntiye.

²² Kópu mb:aa ye yilí vyi, yi nuu u kópu ngê pyaa dniye. Noko yepê, Kí kópu mb:aa lónté a tpaépê té, daa ndiye pyu ndíi, Njósép tp:oo. ²³ Yi kópu u l:êê diy:oo Yesu ngê yepê, Ala mgongo kópu a ka wanmyinê vyi ngmê, a ka nye, Mumdoon yi kpeede, ye ñyóóchóó mê pyi ngí. Yepê, Ala kópu a ka am:ii vyi ngmê, Pi kní y:oo ala kópu nmo a vyi ngópu, Nê ngê kópu ndíi yilí Kípêênnyém a d:uud:uu ngê, a ka nye, ala ngwo yinté kópu kní nmí ngópu ngmê d:uu ngí, ye u ngwo nga wanmo kélímí mbê dmi. ²⁴ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Pini n:ii ngê Chóó Lémi u komo a kapí ngê, chóó u p:aa tpémi y:oo d:uudpí châpu ngmê. ²⁵ Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Ilacha u dye ghi ngê Yisiléli tpémi Chóó Lémi ka dédnya a kélímí. Yepê, Chóó Lémi kéé ngópu, u komo kapí pyu Ilacha ka dédnya a ng:aa. Yepê, Yi kópu u l:êê diy:oo Chóó Lémi ngê tpii dêpê gh:ay ngê, m:âa pyile d:âa wéni. Yepê, Yi ngwo m:uu ghê wo, nté chedê ngópu, dnye dómudómu. *

²⁶ Yepê, Yisiléli tpémi yi vy:oo kuknwe yilí doo dómudómu, ngmênê Chóó Lémi ngê Ilacha ngmê ka daa dy:âa ngê, Ilacha ngê daangmê ngópu. Yepê, Chóó Lémi ngê Yisiléli tpémi u ngwo mb:ii too, Ilacha kn:aa dyámé pee p:uu dy:âa ngê, Sadepata pyâa y:i ngmêmí ngópu, yi m:uu u dye ghi ngê yi pyópu daa pwene. *

²⁷ Yepê, Yinté kópu mu ala, Ilasa u dye ghi ngê, k:omo tpile Yisiléli tpémi yi vy:oo pi yilí yi p:uu too pee mbii leprísi doo ya, ngmênê Ilasa ngê daangmê ngópu. Yepê, Pi mu ngmídi pyi ngê, daa Yisiléli pi, u pi Naaman, Sidiya pi. *

²⁸ Yi ngêpê ngomo k:oo pi yintómu kní y:oo dini ghi n:ii ngê yi kópu ny:ee tumo, a w:ee ngópu, apê, Kí pini nmí p:uu a

* 4:18: Is 61:1-2

* 4:25: 1 Kings 17:1,7; 18:1; Njems 5:17

* 4:26: 1 Kings 17:8-16

* 4:27: 2

mgongo. ²⁹ D:ud:umbiy:e u kwo nod:e dniye, ghêêdí dniye, Yesu mgîmî ngópu, kuwa ñuw:o ngópu. Yi p:aani u maknopwo paa ghi ngmédoo ya. Yesu y:i ñuw:o ngópu, apê, Y:i nm:uu d:ii, apê, pw:oo we. ³⁰ Ngmênê yi kèlê a pwii wo, yi vy:o mî loo.

Yesu ngê kmêna ngmê u ngwo ngm:ii kwólu

Mak 1:21-28

³¹ Yesu Kîpêñiyêm loo, p:aani n:ii Nkálili Wee u kwo a tóó. Lîme wo knî yi k:oo yoo dpîmo ndiye kîgha dé. ³² Kópuni ye vyi too, yi nyepênypê u kópu ngê pyaa dniye, mu kópu u díy:o kópuni ye dpîmo tpaapé dé, daa ndiye pyu ndîi yoo yi pi dmi mbêmê dpîmo tpaapé dé, chóó u pi mbêmê dpîmo tpaapé dé. Noko yipu, U kópu yilî yintómu ndê kópu dé. ³³ Lîme wo ngmê ngê ngêpê ngomo k:oo pi ngmédoo ya, kmêna u ngwo ngmédoo kwo. Yi pini ngê yi kmêna u komo kââ, Yesu ka dpodombiy:e mbwolo, ³⁴ kwo, Yesu Nasalet pi. Kwo, Lukwe nmo ngmanyi md:o? Kwo, Wanyi dyênê nmo? Kwo, A lama nye tóó, Chóó Lémi ngê a ngmîdi nyoo, nyi u nuu u pi. ³⁵ Yesu ngê yi kmêna ka kwo, Tumu chi ya. Kwo, Ye pini a kuwo ngi. Yi kmêna ngê yi pini yi ngópu mbwódo danê ngê, dyââpe u ngwo daa t:ângo, wod:oo yi pini a kuwo ngê. ³⁶ Pi yintómu ngwéti dniye, noko yepê, Kî lónté kópu. Noko yepê, U wêdêwêdê ndîi, u pi mye ndîi, kmêna knî y:oo u dnye dpî ny:ee ngmê, u ngwo dpî ngm:ii kalé té. ³⁷ Yi kópu dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, Yesu u pi ngê yi wee a ngêédî.

Yesu ngê Saimon u mbywé pyââ u ngwo pyi ngê

Mátíyu 8:14-17; Mak 1:29-34

³⁸ Ngêpê ngomo k:oo dini ghi n:ii ngê a pwii dniye, Yesu Saimon u p:aa pee loo, u ngomo k:oo kee wo. Saimon u mbywé pyââ doo mbii, Yesu ka yuu até yedê y:ee ngópu, kwo, U ntáâ wany:uu pyi? ³⁹ Yesu u kwo loo, u nkîgh:ê mî ghê wo, yi mbii ka kwo, Ye pyópu a kuwo ngi. Wod:oo yi mbii ngê a kuwo ngê, yi pyópu mê ghêêdí wo, nté ye mê y:ângo.

⁴⁰ Kââdí dini ghi n:ii ngê gho, yi ngwo Nju tpémi yi lîme wo machedê ngê pyodo. U kuwó dini ghi ngê yélini yi yoo dnye mbii, yi yélini y:oo yi pwopwokopwe yoo Yesu ka a ñuw:o tumo. K:omo tpile daa mbii ngmîdi ye doo ya, ngmênê Yesu ngê kêê yi mbêmê ngmêngmênté doo yiyé, doo pyipyi dé. ⁴¹ Mbii pyu yoo yi vy:o n:ii knî y:e yi kmêna dnye kwo, yi kmêna yoo yi komo y:oo dnye kapî, dnye kââ, Yesu ka kópu, Nyi Chóó Lémi Tp:oo. Yesu ngê danêmbum ye doo kwódukwódu, mu kópu u díy:o ala kópu yi lama doo ya, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, kí vyílo. U yi u ngwo dépwo kwo, Yi kópu pi yintómu yi lama ghêlí k:ii yaa we. Yesu ngê yi kmêna yintómu ngm:ii kalé too.

Yesu ngê Kîpêñiyêm u ngwo a kuwo ngê

Mak 1:35-39

⁴² Womumo mw:aa mgídî vy:o, Yesu ngê kada a y:ângo, pi kwéli dépwo a ya, y:i loo. Pi knî y:oo dnye nmy:uu. Dini ghi n:ii ngê a pyw:ee ngópu, kwo, Ng:ii mwiyé mî ya kméle. ⁴³ Yepê, Doo u ntáâ ala p:aani u mo daani ya. Yepê, P:aani p:aani kópu mb:aa ye myenîn:aa tpaapé, Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu ye nîmo danêmbum. Yepê, Yi dpodo ñedê Chóó Lémi ngê a kaa noo. ⁴⁴ Yi dyámê pee p:uu p:aani p:aani dpîmo lèpî, yi ngêpê ngomo knî yi k:oo dpîmon:aa dêépî.

5

Yesu ngê u mwiyé mwiyé p:uu ndiye pyu yoo u ngwo ngmîdi too

Mátíyu 4:18-22; Mak 1:16-20; Njon 1:35-51

¹ Dye ghi ngmê ngê Yesu Nkenesadet Kpé Lêê u nkîgh:ê atédoo kwo, Chóó Lémi u kópu dyuu pi kní ye doo tpaapê. Pi yilí ngê pyodo, dnye kadakada, u yi y:e doo kwo. Yi kópu dyuu mb:aamb:aa ngê nmí ny:oo. ² Yesu ngê tii pââ p:uu dinki miyó até yi módu, woni Saimon mbwémi Andru yi dinki, woni Njems mbwémi Njon yi dinki. Yi yéli nipi dnyimo dpodo. Yesu ngê apê, Yi dinki dê atédê péèdí d:oo, apê, yi peede u pwoo dè mu ghêêghêê d:oo. ³ Yesu ngê Saimon ka kwo, Saimon. Kwo, Nínki gh:ay yó, k:oo n:aa wowo, kyedekyede mu mwada y:i núw:o nédi, pi kní ye y:i nîmo déêpî. Saimon p:uu y:oo yi kópu d:uu ngópu, dinki mwada kéténi núw:o ngópu, Yesu k:oo doo a ya, yoo u ngwo doon:aa ndiye kígha dé.

⁴ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê pi kní ye u danêmbum a kélî ngê, Saimon ka kwo, Dinki kpé u kwo núw:o koo, pwoo y:i anyi kée yó. * ⁵ Saimon ngê kwo, Mâawe. Kwo, Ala mgídí dp:o vy:u, pwoo k:oo te doo gho. Kwo, Ngmêné kópuni a ka chi vyi u l:êê diy:o, pwoo kpé u kwo nmono kéké. ⁶ Dini ghi n:ii ngê pwoo kée ngópu, te yilí a gho, daa kêmakêma te kní y:oo pwoo pí chaa ngópu, ⁷ wod:oo yi pyipe kní ye dnye kpede, yepê, Nmyi dinki al:ii a núw:o yó, anyi ngee nmédi. Wod:oo yi pyipe yoo y:i loo, mí ngee tumo, dinki dè yi k:oo te yilí ché ngópu, daa kêmakêma pí vy:êê knopwo. ⁸ Dini ghi n:ii ngê Saimon Pita ngê yi kópu yi módu, Lémi yu km:ee dyimê wo, yu mbodo dé y:e k:ame ghê wo, Yesu ka kwo, A Lêsi, kwo, nyi nmí pwo pini ndéndê. Kwo, A nkîgh:ê a yumwe, mu kópu u diy:o nê pi dono. Kwo, Doo u ntââ a nkîgh:ê daanyi kwo. ⁹ Saimon u yoo kní yi k:ii yi ngwétingwéti u kópu ngê pyodo, ¹⁰ Sepédi tp:oo dè Njems mbwémi Njon yi ngwétingwéti u kópu ngê mye pyodo. Yesu ngê Saimon ka kwo, Namê nkîngê. Kwo, Ntee nye te vyuwó yédi, mu dini ghi ngê yinté anyin:aa pi vyuwó. * ¹¹ Wod:oo yi dinki dè tii pââ p:uu a péèdí dumo, yi tpile yilí yintómu y:i a kuwo tumo, Yesu u kuwó ghê dniye.

Yesu ngê pi ngmê pyi ngê, too pee mbii leprísi u ngwo doo ya
Mátíyu 8:1-4; Mak 1:40-45

¹² Yesu p:aa ngmê doo ya, y:i pi ngmê u kwo a loo. Yi pini p:uu too pee mbii leprísi u ngwo doo ya. Dini ghi n:ii ngê Yesu módu, yu km:ee dyimê wo, kwodokwodombiy:e k:ame ghê wo, u kwo nkêpê mbê wo, kwo, Mâawe. Kwo, U yi nga choo kwo knomomê, ye u ntââ kópuni ngê tupwótupwó ngê pyódu noo, wanyi chedê. ¹³ Yesu ngê kêê p:uu yó, kwo, U ya a nga ka kwo. Kwo, Nupwó dí chedê. Yi ngwo yi mbii ngê yi pini a kuwo ngê. ¹⁴ Yesu ngê yi pini ka kwo, Kópuni nga dí d:uu, pi ngmê ka kidingê vyi. Kwo, Njedusalem dpí lili, kpêê yiyé pyu ngê amí m:uu ngi. Kwo, Mósisi ngê kópuni a d:êê ngê, yi kópu dp:uu d:uu ngi, nímé miyó dp:uu núw:o ngi, kpêê yiyé pyu ka dp:uu y:ee dé, wamí nk:êê dè, kópuni nga dí d:uu u ngwo pèdê w:ee y:e. * ¹⁵ Ngmêné yi pini ngê Yesu u dnye daa nyonga, p:êê mí chaa ngê, pi yintómu kní y:oo Yesu u pi mí ny:ee ngópu. U kuwó dini ghi ngê pi dèpwo a ya, Yesu dnye yâmuyâmu, woni kní y:oo u yi doo kwo, U kópu dyuu nm:uu ny:oo, woni kní y:oo u yi doo kwo, Nyi pyi nmíne. ¹⁶ Yesu ngê dpímo a kuwokuwo dé, pi kwéli dèdpímo a ya, y:i dpímo lèpí, u Mí ka y:i dpímon:aa ngêpê. *

Yesu ngê u knéyómu ya pyu u ngwo pyi ngê
Mátíyu 9:1-8; Mak 2:1-12

* **5:4:** Njon 21:3-7 * **5:10:** Luukí 11:23 * **5:14:** Lev 14:1-32; Luukí 17:12-14 * **5:16:** Mak 1:35

17 Wo ngmê ngê Yesu ngomo ngmê k:oo doo kwo, yoo doo ndiye kîgha dé. Pádisi yoo, dêêpî pyu yoo y:i myednye kwo. Yi yéli daa p:aa ngmidi a ndê dniye, woni yoo Nkálili Wee u kwo a ndê dniye, woni yoo Njuda Wee u kwo a ndê dniye, woni yoo Njedusalem a ndê dniye. Pi piyipi u l:êê dîy:o, Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê Yesu u ntââ ngê doo ya. 18 Pi ngmê kní y:oo ngmítédmi mbêmê pi ngma a dnyinê ngópu, Yesu kwéli doo ya, yi p:aani pee a ñuw:o ngópu. Yi pini kpâlî dè ntóó dé. U yi y:e doo kwo, Nmí pyipe Yesu u ngópu nm:uu tpyé, nyi pyi ngê. 19 Ngmênê maa dêpwo ya, pi yilí ngê pyodo, ngomo a nt:ee ngópu, pi kuwa mí ghay wo. Wod:oo yi pini ngomo pw:ono km:êê ngópu, ngomo pw:ono puu ngmêmînê t:ee ngópu, yi pini u ngmítédmi mbêmê yedê ngê y:i a ghîpî ngópu, Yesu u ngîma mí yé ngópu. 20 Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê m:uu too, a w:ee ngê, apê, N:ii kní y:oo kí pini a ka da ñuw:o ngmê, ndêndê ngê a ka wunê kêlímí té. Yesu ngê yí pini ka kwo, A mbwó, ñono yilí yintómu dî chedê, Chóó Lémi ngê mêdaawa kpada ngi. 21 Pádisi yoo, dêêpî pyu yoo noko dnye danêmbum, noko yepê, Kí pini ngmênê u kwo n:uu, u yi u ngwo a kwo, Chóó Lémi u d:aa nê kâádi. Noko yepê, Chóó Lémi mu ngmidi ngê yinê wa vyi, awo, Nono yilí dî chedê. Noko yepê, Doo u ntââ pi ngê yinté kópu d:uudpî vyi. 22 Kópuni tumu vyi tumo, Yesu ngê a w:ee too, yepê, Lukwe dîy:o yenté nmye nuu mbumu té. 23-24 Yepê, Nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê, u ntââ ngê yinê a pyódu noo, u ntââ dyámê mbêmê pi ka waní vyi, Nono yilí dî chedê, Chóó Lémi ngê ñono yilí u kuwó dè kée té, mêdaawa a ngî té. Yepê, K:omo tpile a kópu ka módó daanmyi kêlímí mbê dmi, ngmênê kópuni kí kpâlî ntóó ngê n:aa d:uud:uu, a kópu ka u ngwo nmye kêlímí té. Wod:oo Yesu ngê yi kpâlî ntóó ka kwo, Gh:êêdê, ngmítédmi a ngini, p:o lili. 25 Yi ngwo yi pini yi vy:o ghêêdî wo, ngmítédmi n:ii mbêmê doo dpî a ngêêdî, Chóó Lémi u chaa kîgha kn:ââ y:i a chópú, u p:o dî. 26 Pí yintómu ngwéti dniye, mye nkíngê mbê dniye, apê, Nmí pwo pini nmí vy:o ayi kwo. Chóó Lémi chaa kalê ngópu, apê, Nyepênyepê u kópu kní awêde ngmudu m:uu.

*Yesu ngê Lipi u ngwo ngmidi ngê
Mátíyu 9:9-13; Mak 2:13-17*

27 U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii kada a y:ee ngópu, maa p:uu tákisi ngêêpî pyu ngmê m:uu ngópu, u pi Lipi. Yi pini ndapí ngêêpî u ngomo ghi k:oo doo ya. Yesu ngê kwo, A ngm:êê nédi. 28 Wod:oo ghêêdî wo, u tpile yintómu a kuwo ngê, Yesu u kuwó ghê wo.

29 U kuwó dini ghi ngê Lipi ngê Yesu u l:êê dîy:o kmaapí ndîi ngma a pwââ, u ngomo k:oo. Yi kmaapí tédê tákisi ngêêpî pyu yilí mí ta, pi yilí mye ta, nipi dnye kmaapí. 30 Pádisi yoo dêêpî pyu yoo daa yi nuu u kópu ngê pyodo, Yesu p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Lukwe dîy:o tákisi ngêêpî pyu yoo kn:aadi te pyu yoo yi k:ii nmye kmaapí té, nmye mbwaa ndaní té. 31 Yesu ngê yepê, N:ii mb:aamb:aa dé, yi yéli ye kpeede d:uudpî nî. Yepê, Kpeede mbii pyu kní ye dpî lê. 32 Yepê, Yélini yinê ye, Nmo mb:aamb:aa dé, daa yi yéli yi dîy:o al:ii nê loo, yepê, ngmênê kn:aadi te pyu yoo yi dîy:o nê loo, yenipi, Nmyí dono kée tóó, Chóó Lémi ka mê diyé dmyeno.

*Nté kpîpîkpîpî u danêmbum
Mátíyu 9:14-17; Mak 2:18-22*

33 Yesu ka kwo, Njon p:uu ndiye pyu kní y:oo wiki yintómu wo miyó kní yi k:oo nté dpî kpîpî ngmê, Chóó Lémi ka dpodombiy:e u ngwo a ngêpê nyédi. Kwo, Pádisi yoo yi p:uu ndiye pyu kní y:oo yinté mye d:uud:uu ngópu. Kwo,

Lukwe dîy:o m:uu ndiye pyu knî y:oo nté d:uudpî kpîpî ngê, dye ghi yintómu a kmaapî nyédi, a mbwaa ndanî nyédi. Kwo, Yinté myedny:oo d:uud:uu, nté myedny:oo kpîpîkpîpî. ³⁴ Yesu ngê yepê, Wéni n:ii ngê pi cha dpî yéé knî, pi ngê nté pi ka d:uudpî kwódu. Yepê, A p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii nmî gha dmi mb:aamb:aa ngê a pyede, doo u ntââ nté ye daanî kwódu. Yepê, Wéni n:ii ngê pi dpî pw:onu, u yoo yi gha dmi dono ngê dpî pyódu, dye ghi knî ngmê ngê nté dpî kpîpî ngmê. ³⁵ Yepê, Dini ghi n:ii ngê a p:uu ndiye pyu yoo yi vy:o mēdaanî kwo, yi ngwo yi gha dmi yinté dono ngê wa pyódu. Yepê, Yi wéni ngê yi chóo nté wa kpîpî ngmê.

³⁶ Yesu ngê yepê, Kópu kamî ngma atéd:a núw:o, nmyi l:êê ghi mbwee dmi daa kópu kamî yi pee dé. Mgongo ye ngmê kwólu, yepê, N:ii ngê kpîdí kamî dpî pwila, daawa chaa, kpîdí mbwee p:uu puu u ngwo daawa a kâádi. Yepê, Yi kópu wa d:uu knomomê, u kpîdí kamî wa dyênê, kpîdí pee kamî daa kpîdí mbwee u pee, miyó dé dono ngê wa pyaa knî. Yepê, Kpîdí pee kamî, kpîdí pee mbwee daa numo yi pee dé, myenté l:êê ghi mbwee a kópu kamî daa numo yi pee dé.

³⁷ Yepê, Wain kamî nmye ngmêd:a núw:o, doo u ntââ u yiyé tédê mbwee knî yi k:oo daanî yé, wa dyênê té, mbwódo amî d:ii. ³⁸ Yepê, U ntââ kamîni knî yi k:oo n:aa yiyé, daawa dyênê té. ³⁹ Yepê, Wain mbwee n:ii nmye ndanî ngmê, u nt:u kópu nmyi l:êê ghi mbwee dé. Yepê, N:ii ngê wain mbwee dpî nda, kamîni dini ghi n:ii ngê dpî d:uu, dpî mb:ii, dpo, Wain mbwee yi mb:aamb:aa. Yepê, N:ii ngê u l:êê ghi mbwee daawa kéé té, a kópu kamî u mēnê daawa yââ.

6

Yesu ngê lîme wo p:uu kópuni vyu Mátiyu 12:1-8; Mak 2:23-28

¹ Lîme wo ngmê ngê Yesu p:uu ndiye pyu knî yi k:ii witi yâpwô tédê dnyen:aa paa. P:uu ndiye pyu knî y:oo witi w:uu mtyé dnya a ngêêpî dé, yi kêê yedê dnye vyuw:avyuw:a dé, too pee dnye wupî dé, w:uu u nkwo dnye pîpî dé. Daa dpodo ndîi yidnye dódó, ngmēnê Pádisi knî ye yinê ye dnye dpodo, * ² Yesu p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Lukwe dîy:o nmî lîme wo ngê nmye dpodo té? *

³ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê Dépîdi u yoo knî yi k:ii mudnya a dómudómu, kópuni yi ngwo a d:uu ngópu, angênté, yi kópu dp:eengê kp:aa ngópu? * ⁴ Yepê, Dini ghi n:ii ngê Dépîdi ngê Sóol a kuwo ngê, u yoo knî yi k:ii mbêpê dniye, nté daa núw:o ngópu. Yepê, Dómu ngê pî ngee too, wod:oo Dépîdi Chóó Lémi u wónu ngomo k:oo kee wo, yâpwô mbídedi knî ngma a ngêêdi, u lede knî yi k:ii ma tumo. Yepê, Yinté mbídedi kpêê yiyé pyu knî y:oo dnyimo pîpî dé, doo u ntââ kn:aa pini ngê daapî ma too. ⁵ Yepê, Ngmēnê Dépîdi ka pi ngê yey ngê kêê dêpê t:ângo, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, king ngê a pyódu ngê. Yepê, My:aaanté, yepê, Chóó Lémi ngê myedé ngmîdi noo, nê u Pi Ndéndê. Yepê, U l:êê dîy:o nê u ntââ, lîme wo u dêêpî kópu dyuu nmye n:aa tpaépê.

Yesu ngê kóó ntóo u ngwo pyi ngê Mátiyu 12:9-14; Mak 3:1-6

⁶ Lîme wo m:uu ngê Yesu p:uu ngêpê ngomo k:oo kee dniye, yoo doo ndiye kígha dé. Pi yi vy:o ngmēdoo kwo, u wéni pee kóó ntóó. ⁷ Dêêpî pyu yoo Pádisi

* **6:1:** Deut 23:25 * **6:2:** Ex 20:10 * **6:3:** 1 Sam 21:1-6

yoo yi myednye kwo. Yi ngwolo dmi Yesu p:uu doo kwo, dêpê y:ee tumo, apê, Nmî lîme wo ngê pi ngma a pyipyi knomomê, u ngwo nmo ndyîkondyîko.
 * ⁸ Kópuni dnye nuw:onuw:o dé, Yesu ngê a w:ee too, kóó ntóó ka kwo, A gh:êédé, pi knî yi ngîma a nkîgh:ê anyinê ghê. Wod:oo yi pini ghêédî wo, Yesu ka loo, yoo yi ngîma mînê ghê wo. ⁹ Yesu ye póó wo, yepê, Nmî dêêpî kópu dyuu lónté? Yepê, Lîme wo ngê kópu mb:aa ngmanyi d:uu, ó dono kópu ay:ii d:uu? Yepê, Pi ngmanyi ngee, ó anyi vy:a? * ¹⁰ Doo y:enê dé, kóó ntóó ka kwo, Ngêê kpêd:e ngi. Yinté d:uu ngê, kóó mb:aamb:aa ngê mê pyodo. ¹¹ Yi kópu kada pini yoo yi nódo dnyinté daa kele, d:ud:umbiy:e u kwo nod:e dniye, noko yepê, Ló kópu u ngwo ngmanmî d:uu. *

Yesu ngê u dyépi y:a mê miyó u ngwo ngmidi too
Mátiyu 10:1-4; Mak 3:13-19

¹² U kuwó dini ghi ngê Yesu mbu ngmê mbêmê loo, Chóó Lémi ka doon:aa ngêpê, mgîdí mê wâa kwólu. ¹³ Dini ghi n:ii ngê wa wo, p:uu ndiye pyu knî ye ka wo, yepê, Al:ii a pwiyé dmyeno. Pi y:a mê miyó ngmidi ngê, u dyépi ngê pyódu too. ¹⁴ Yi pi dmi Saimon ngmê, pini n:ii Yesu ngê u pi nt:àngo, apê, Pita. Saimon u mbwó Andru myomo, Njems mbwémi Njon pyolo podo, Pilipi Mbatolomyu limo wono, ¹⁵ Mátiyu Tomas pii wolo, Njems tówo, Alípayas tp:oo. Saimon yono, pini n:ii yoo woni knî yi k:ii u yi y:e doo kwo, Lóma lede yoo nmî ngm:ii kalé té, mu kópu u díy:o u yi y:e dêpwo kwo, Lóma lede knî y:oo dny:oo y:enê nmo. ¹⁶ Njudas mê ngmê, Njems tp:oo. Njudas Kédiyót pi mê myomo, pini n:ii Yesu u kwódo ngê ghê wo.

Yesu u ngwo dpîmo dêêpî, myedpîmo pi pyipyi
Mátiyu 4:23-25

¹⁷ Mbu mbêmê dini ghi n:ii ngê mêtê ghêpê dniye, mbu vuywo kuwó ndîi ngmê mbêmê taa dniye. Yi pi dêpwo ghêdê, Yesu u paa u dí pwaa ngópu. Yi yéli yi vy:o p:uu ndiye pyu yilî doo kwo. Yélini Yesu ka lee dniye, daa p:aa ngmidi a ndê dniye, Njuda Wee u kwo p:aani p:aani a ndê dniye, Njedusalem tpémi myedê lee dniye. Ntii chedê yoo myedê loo, Taiya p:aani dê Saidon a ndê dniye. Yi yéli daa Nju tpémi. ¹⁸ Woni knî y:e u yi doo kwo, Yesu u dêêpî kópu dyuu nm:uu ny:oo, woni knî y:e u yi doo kwo, Nyi pyi nmîne. Wod:oo Yesu ngê pyi too. Yélini kmêna knî y:oo dyênê tumo, mye pyi too. ¹⁹ N:ii knî y:oo kêê p:uu dnyimo yiyé, u wêdêwêdê mbêmê dnyimo pyiyépyiyé. Yi kópu u l:êê díy:o yoo dnye kadakada.

Yesu mbu paa u ngwo doo dêêpî
Mátiyu 5:1-12

²⁰ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu yoo doo y:enê dé, yepê, K:omo tpile nmyo pinté yoo, ngmênê nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê choo ya, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê yinê a ngmidi nmyoo, kóó k:oo wa kaa nmyo.
²¹ Yepê, K:omo tpile ala ngwo nmye dómudómu té, ngmênê nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê choo ya, mu kópu u díy:o díyo wanmy:uu pile dmi.
 Yepê, K:omo tpile ala ngwo nmye mbê té,

* **6:7:** Luuki 13:14; 14:1-5 * **6:9:** Njon 7:21-23 * **6:11:** Luuki 11:53-54

ngmênê nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê choo ya,
mu kópu u díy:o díyo anmyin:aa yumu. *

²² Yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê, ngmênê a l:êê díy:o pi kní ye wanmyi diya dmi, wa mb:ii nmyo, amye kée nmyo. * ²³ Yepê, Yi dono vy:o nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpí pyaa dniye, myoo pywáli dniye, dono ngê kîngî pyaa dmi, mu kópu u díy:o yi ngîni vyîmî u pywuu mb:aa wanmyimo ngee ngmê, mbóó p:uu. Yepê, Yi kópu daa nmyi mo nmye wa pyódu. Yepê, Yinté kópu kní yi kn:ââ kní y:oo Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:e wuné kîmyedé d:uu tumo.

²⁴ Yepê, N:ii dé ndáápi yoo, dmyinê nkîngê.

Yepê, K:omo tpile nmyi ndapí ndîi dé,
mb:aamb:aa ngê nmye pyede,
ngmênê díyo yi kópu machedê ngê wa pyaa dmi,
dono anmyinê pyw:ee ngmê. *

²⁵ Yepê, N:ii dé u ntââ mbêmê nmye pyede,
dmyinê nkîngê, díyo anmyin:aa dómudómu.

Yepê, N:ii dé a yumu té,
dmyinê nkîngê, díyo anmyin:aa mbê.

²⁶ Yepê, Pi yintómu kní y:oo adnyi chaa kîgha nmyomomê, ye dmyinê nkîngê. Yepê, Yélini y:oo Chóó Lémi u komo ndêndê ngê dnyimo a kapí, pi kní y:oo dêdnyimo a cháâcháâ dé. Yepê, Yélini y:oo yi chóó yi kópu dyuu dnyimo a tpaépé dé, pi kní y:oo vîlyo yidnyimo chaa kîgha dé.

Yesu u dêêpî kópu dyuu

Mátiyu 5:38-48; 7:12

²⁷ Yesu ngê yepê, Yélini a ka nmyinê ng:aa té, ala kópu ny:ee yó. Yepê, K:omo tpile pi kní y:oo dono nmye adnyi d:uud:uu, ngmênê ntââ ye nangê vy:u. Yepê, Yélini ye anmyi diya dmi, yi nuu ghi dmi nmyi nódo choo ya, kópu mb:aa y:e dmyinê d:uud:uu dé. * ²⁸ Yepê, N:ii ngê dono nmye wa d:uu, u l:êê díy:o dmyinê ngêpê. Yepê, N:ii ngê nmyi mgapí u yi adí kwo, u mb:aamb:aa Chóó Lémi ka moo dmy:ee yó. * ²⁹ Yepê, Pini n:ii ngê nmyi teknâpwo dê dêê knomomê, wopee u kwo my:oo y:ee yó, y:i myedo dêê ngê. Yepê, Pi ngê nmyi nkuwo kpídí dé t:âmo knomomê, nmyi mbwo kpídí myoo t:âmo ngê, u kwo nangê kwódu. ³⁰ Yepê, N:ii ngê tpileni nmye dê dmy:ee knomomê, u kwo dpí y:ee yó. Yepê, Pini n:ii ngê nmyi tpile ngmêdê ngî knomomê, u kwo nangê vyi, A ka mêté ki. ³¹ Yepê, Kópuni u yi nmye adnyi kwo, Pi kní y:oo nmo dny:oo d:uud:uu dé, yi kópu y:e mwiyé dmyinê d:uud:uu dé.

³² Yepê, Yélini yi nódo nmyi nuu ghi dmi a tóó, yi yéli yi mo yi nuu ghi dmi nmyi nódo adí ya knomomê, nmyinê nmye kópu ndîi ayinmyi d:uud:uu? Yepê, Lukwe, nmyinê nmye Chóó Lémi ngê yi kópu mb:aamb:aa ngê nmye wa pwíla? Yepê, Kêle, Pi dono kní y:oo yi kópu dpí d:uu ngmê. Yepê, Ngmênê pi yintómu yi nuu ghi dmi nmyi nódo choo ya. ³³ Yepê, Nmyi yoo kní yi k:ii anmyi numo ngêêpî knomomê, yi kópu Chóó Lémi ka daa ndîi kópu. Yepê, Yoo dono mye yinté dé, a numo ngêêpî nyédi. Yepê, N:ii dé doo u ntââ dé, daawa ngee nmyo, wanmyi ngee t:oo, ye Chóó Lémi ngê kópu mb:aa nmye ngmêwa d:uu. ³⁴ Yepê, Pi ka ndapí anyi y:oo, u kuwó diní ghi ngê amoo

* **6:21:** Tpyuu 7:16-17 * **6:22:** Njon 16:1-2; 1 Pita 4:14 * **6:24:** Njems 5:1-6 * **6:27:** Lóma 12:20; 1 Pita 3:9 * **6:28:** Lóma 12:14

wumo knomomê, Chóó Lémi ka yi kópu daa ndîi kópu. Yepê, Yoo dono y:oo yi kópu mye d:uud:uu ngópu, noko ndapî a yémî ngópu, numo piy:e mê wumwe nyédi. Yepê, Ngópuch:anê knî ye ndapî ngmanmyi y:ee ngmê, wumwe u pi ye daanmyi vyi ngmê, ye Chóó Lémi ngê kópu mb:aa nmye ngmêwa d:uu. ³⁵ Yepê, Ala kópu kamî dmyinê d:uud:uu. Yepê, Yélini y:oo dono nmye a d:uud:uu ngópu, ye mēdmyinê mb:aamb:aa. Yepê, Ngópuch:anê knî ye ndapî dmyinê yémî, wumwe u pi ye mēnangê vyi. Yepê, Yinté anmyi d:uud:uu, ye u Díghê Lémi ntee a tóó, yinté anmyi ya. Yepê, K:omo tpile yoo dono dé, Chóó Lémi daa kwunokwuno ngópu, ngmēnê kópu mb:aa ye yilî wunê d:uud:uu ngê. ³⁶ Yepê, Nmyi Mî ka yoo ntee dpî ch:anê dmi, yinté yoo nmye myedny:oo ch:anêch:anê. *

Pi u pi dyede

Mátíyu 7:1-5

³⁷ Yesu ngê yepê, Pi u pi módó nangmê dyênê, nmyi pi dmi u nkwo daawa dyênê t:oo. Yepê, Pi knî yi kn:aadi te kópu ndîi ngê nangmê pyódu, nmyi kn:aadi te kópu ndîi ngê u nkwo daawa pyódu t:oo. Yepê, Pi knî yi dono kópu nmyi kuwó dpî kéé tóó, nmyi dono kópu yinté yi kuwó u nkwo wa kéé t:oo. * ³⁸ Yepê, Ngópuch:anê yoo dmyinê yeedeyeede dé, Chóó Lémi ngê u nkwo ada a yeedeyeede nmyo, mtíkó ngê kéé nmye daawa a t:oo, mb:aamb:aa ngê wa a nt:ââ. Yepê, Pi knî ye angéntoo yeedeyeede ayinmyi kígha, Chóó Lémi ngê yintoo yeedeyeede nmye amyedê kwolo. *

³⁹ Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Ngwolokopwe kwulo pini n:ii a ya yédi, yi pini ngwolo dé dono ngê myekíngí pyaa knî. Yepê, Miyó dé ngwolo kopwe dé, ye lónté adpî paa? Yepê, Maa wa kn:aadi ngmê, dnyinté ghê amí dyimê knî. Yepê, N:ii ngê u yi adí kwo, Pi knî ye maa mb:aa nê kēma, yi pini u lama maa mb:aamb:aa ngê choo ya, yi máádi kíngí kn:aadi. ⁴⁰ Yepê, Pwoo l:amol:ámo n:ii ngê nmyi nuw:o adí kígha, doo u ntââ yi pini u kada daanmyimo y:aa dmi. Yepê, Kópuni yilî u mēnê adnyi ya, anmyi ndê t:oo, doo u ntââ kn:aa kópu daanunmyi ndê ngmê. Yepê, N:ii ngê u yi adí kwo, Yoo yi l:êê ghi dmi ní wáti té, yi pini u dono kópu kíngmê ya, mu kópu u díy:oo yi kópu dmi p:uu amyé ndê ngmê. ⁴¹ Yepê, Kn:aa pini ngíma tpile kmono pee ngmadí ya knomomê, lukwe díy:oo ndîi kópu ngê nmye wa pyódu? Yepê, Nmyi lama daadi ya tpile kmono pee ndîi nmyi ngíma mye pyede. ⁴² Yepê, Lukwe díy:oo yi pini ka wanmyi vyi ngmê, Nmî mbwó, tpile kmono pee ngíma nmo wupí. Yepê, Lukwe díy:oo nmyi lama daa tóó nmyi chóó nmyi ngíma tpile kmono pee ndîi mye pyede. Yepê, Nmyo k:omodané pyu yoo. Yepê, Tpile kmono pee ndîi nmyi ngíma mwyiyé dpo ngí tóó, u kuwó dini ghi ngê yéli mb:aamb:aa ngê am:ii m:uu ngmê, nmyi mbwó ngíma tpile kmono pee u ngwo dpî wêê yó. Yepê, Nmyi chóó nmyi dyââpe mwyiyé daanmyi pwaa t:oo, ye kn:aa yéli yi dyââpe nangé pwaa té.

Nté kígha u mgongo danêbum

Mátíyu 7:16-20; 12:33-35

⁴³ Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Chikini n:ii nkwodo kígha nj:iinj:ii yu kaa dmi, pwópwó yi yini nkwodo d:uudpí kaalí, myenté pwópwó n:ii nkwodo dpí kaa dmi, kígha nj:iinj:ii nkwodo mēd:uudpí kaalí. ⁴⁴ Yepê, Chikini n:ii chóó dpí pyidu, lama daadi ya, mb:aamb:aa ó dono, nj:iinj:ii ó pwópwó.

* 6:36: Epos 4:32 * 6:37: Mát 6:14; Njems 2:13 * 6:38: Prov 19:17

Yepê, Dini ghi n:ii ngê dpî dââ, kîgha anyi d:uu, u ngwo anyinê w:ee, anye, Kî chikini mb:aamb:aa, kîgha nj:iinj:ii dé. Yepê, Myenté, L:êê yini nkwodo kéme kîgha daanyinê ngee, dpumo nkwodo taa kîgha myedaanyinê ngee. ⁴⁵ Yepê, Yoo myenté. Yepê, Kópuni ngê pi u gha dpo nt:ono, yi kópu vyílo ye tpaê ngê. Yepê, N:ii mb:aamb:aa, kópu mb:aa kní y:oo u gha dpo nt:ee ngmê, kópu mb:aa ye tpaê too. Yepê, N:ii dono, kópu dono kní y:oo u gha dpo nt:ee ngmê, kópu dono ye tpaê too. *

Ngomo wuwô pyu dê yi mgongo danêmbum

Mátiyu 7:24-27

⁴⁶ Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o a pi ndíi ngê nmye pyépi ngmê, a ka nmyimo, Nmí Lémi. Yepê, A dnye daa nmyi ng:aa. * ⁴⁷ Yepê, Pini n:ii a ka wunê lêpí yédi, a kópu dyuu wumê ng:aang:aa ngê, myewumê cháâcháâ too, yi pini p:uu mgongo nmye ngmên:aa kîgha. * ⁴⁸ Yepê, Ngomo dini ghi ngê dpî wó, k:ââ u mgí mb:aamb:aa ngê dpo tpênê té, k:ââ kn:ââ mb:aamb:aa ngê dpî wiye té, ngomo wêdêwêdê kpetekpete yu wó. Yepê, K:omo tpile ló yópu ndíi ngmêdo pwópu, ngmênê yi ngomo d:uudpí tpaá. ⁴⁹ Yepê, N:ii ngê a kópu dyuu dpí ny:oo, daa cháâcháâ too, yi pini p:uu mgongo nmye my:oon:aa kîgha. Yepê, Yí pini ngê u ngomo dnyinté dpí wó, k:ââ u mgí dnyinté dpí ché té, k:ââ kn:ââ dnyinté dpí wiye té. Yepê, Yópu ndíi dini ghi n:ii ngê dpo pwópu, u ngomo límí k:ii dpí tpaá, dpí tpikimbiy:e.

7

Yesu ngê Lóma lede yoo yi kada pini u dpodo pyu u ngwo pyi ngê

Mátiyu 8:5-13

¹ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê pi kní ye u danêmbum a kêlí ngê, yed:oo Kípêniyé m loo. ² Lóma lede yoo yi kada pini ngmê y:i doo ya. Yi pini u dpodo pyu yoo yi vy:o u dpodo pyu ngmê, u nuu u pi, doo mbii, daa kêmakêma doo pwopwo. ³ Dini ghi n:ii ngê kada pini ngê Yesu u pi nyongo, Nju tpémi yi ngêpê ngomo u kada pini kní u kwo ngmê dy:ââ ngê, yepê, Ala kópu u kwo nyi vyi yó, U ntââ wa a lê, a dpodo pyu amí pyi. ⁴ Yesu ka a lee dniye, yi kópu u kwo mî vyi ngópu, kwo, K:omo tpile daa Nju pi, Lóma pi, ngmênê pi mb:aa. Kwo, U ntââ u dpodo pyu wany:uu pyi. ⁵ Kwo, Nmí yoo Nju tpémi yi k:ii nmí nuu ghi dmi mb:aamb:aa ngê u nódo a tóó, chóó u ndapí ndíi kée ngê, nmí ngêpê ngomo u ngwo nmí wó. ⁶ Wod:oo Yesu ngê ngm:êê too. Kada pini u ngomo chedê daa kêmakêma dnye taataa, kada pini ngê u pyipe yoo Yesu ka m:uu dy:ââ ngê, kwo, Kada pini ngê atéda dy:ââ nmo, nmodê, Nyi a ngomo k:oo kídangê nî, mu kópu u díy:o d:aa u ntââ, nmodê, doo u ntââ a ngomo k:oo daawa a kee. ⁷ Nmodê, Yí kópu u l:êê díy:o u kwo d:oo n:ee. Nmodê, Nyi muchoo a ya, ngmênê kópu ngma a vyi ngê, a dpodo pyu u ngwo a pyiyépyiyé. ⁸ Nmodê, Kópuni nyi ngê wunê tpaê, ndêndê ngê a pyodopyodo. Nmodê, Kópuni a kada pini ngê a ka dpo vyi, dpí d:uu. Nmodê, Kópuni a lede kní ye dpí vyi, dpí d:uu ngmê. Nmodê, Kópuni a dpodo pyu ka dpí vyi, ntênê dpí d:uu. Nmodê, Nyi ngê a dpodo pyu u l:êê díy:o pyiyépyiyé u pi a vyi ngê, yed:oo u ngwo wumê pyiyépyiyé. ⁹ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yi kópu dyuu yi nyongo, u nyepênyepê u kópu ngê u kwo pyaa dniye. Pini n:ii kní y:oo dnye yámuyâmu ye diyé wo, yepê, Yísiléli tpémi yi vy:o wuntoo kêlími pyu d:oongmê módu. ¹⁰ Kada pini

* 6:45: Njems 3:10-12 * 6:46: Mát 7:21 * 6:47: Njems 1:22

ngê yélini Yesu ka dy:ââ too, dini ghi n:ii ngê u ngomo k:oo diyé dniye, apê, Kada pini u dpodo pyu kîmaa pyiyé.

Yesu ngê kuknwe tp:oo u ngwo mêdê pyidu ngê

¹¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu, p:uu ndiye pyu yoo, pi mê yilí yi k:ii p:aa ngmê lee dniye, u pi Nééní. ¹² Dini ghi n:ii ngê yi p:aani chêêpi mbwa chedê taa dniye, yi p:aani tpémi y:oo pi ntóo kuwa ngma a pw:ii ngópu, u kmênêkmênê tédê dneye ñéne. Pini n:ii ntóo dneye dnyinêdnyiné, yi pini kuknwe ngmê tp:oo, u tidê mbwó dèpwomu ya, d:o mu ngmídi. Yi p:aani pi yilí yi kuknwe u k:ii dneye ya. ¹³ Dini ghi n:ii ngê nmí Lémi ngê yi kuknwe módu, u kwo ch:anê wo, kwo, Namê mbê. * ¹⁴ Wod:oo ntóo u pyiné ngwódu, ngmítédmi p:uu kêê yó. N:ii kní y:oo dneye dnyinêdnyiné yi paa u dí dmi puwâ, wod:oo Yesu ngê yi pini ntóo ka kwo, Kí pini, a dneye nyeni, a pyidu, ntênê yey. ¹⁵ Wod:oo yi pini a pii wo, ntênê yaa wo, danêmbum kn:ââ mê chópu, Yesu ngê u pye ka mê y:àngo. * ¹⁶ Pi yintómu nkíngê mbê dniye, Chóó Lémi dneye chaa kígha, noko yepê, Chóó Lémi u komo kapi pyu ndíi nmí vy:o ngmatédê t:aa. Noko yepê, Chóó Lémi ngê u yoo y:enê kn:ââ da chaa. ¹⁷ Kópuni Yesu ngê d:uu ngê yi wee u kwo p:aani p:aani yi nuwo yaa wo, Njuda Wee u kwo p:aani p:aani yi nuwo mye yaa wo.

Njon Baptist ngê pi miyó Yesu ka u ngwo dy:ââ doo

Mátiyu 11:2-19

¹⁸ Dini ghi n:ii ngê Njon Baptist mbwa k:oo doo kwo, chóó p:uu ndiye pyu kní y:oo Yesu ngê kópuni yilí doo d:uud:uu, u kwo a nté tumo, wod:oo Njon p:uu ndiye pyu miyó ye mbwolo, ¹⁹ nmí Lémi ka dy:ââ doo, yepê, U kwo dpí póó cho, kwipi, Pini n:ii nmo t:âât:ââ, mumdoo nyi vyílo ó kn:aa pini yuno t:âât:ââ? ²⁰ Dini ghi n:ii ngê Yesu ka lee knopwo, kwo, Njon Baptist ngê nga atédê dy:ââ nyo, nyedê, U kwo dpí póó cho, kwipi, Pini n:ii nmo t:âât:ââ, mumdoo nyi vyílo ó kn:aa pini yuno t:âât:ââ? ²¹ Yi ngwo dini ghi ngê, yi tpódu yi ngópu Yesu ngê mbii pyu daa ngmídi pyi ngê, woni yi mbii u mo u mo dé, ngwolo kopwe daa ngmídi mye pyi ngê. Yélini y:e yi kmêna dnyimo kwo, yi kmêna ye ngm:ii kalé too. ²² Njon p:uu ndiye pyu dè ye yepê, Kópuni dpí m:uu t:oo, kópuni dpí ny:ee t:oo, yi kópu yilí Njon ka dpumo nté tóó. Yepê, U kwo dp:uu vyi nyoo, kwipi, Kópuni yilí Yisaya ngê wunê a d:êê too, nê ngê ka ntiyentiye té. Kwipi, Yélini dèdnyimo vuywo, yéli mēka y:enê ngmê. Kwipi, Yélini dèdnyimo m:ii, mēka paa té. Kwipi, Yélini yi p:uu too pee mbii doo ya, kîmaa pyi té. Kwipi, Yélini ngwene pwââ dé, dneye mēka nyémí ngmê. Kwipi, Yélini pw:oo dniye, mēkiyedê pyidupyidu té. Kwipi, Ngópuch:anê kní y:oo Kópu Mb:aa a nyémí ngmê. * ²³ Kwipi, Pini n:ii ngê a wépi daawa a puwâ, mb:aamb:aa wa a pyw:oo.

²⁴ Dini ghi n:ii ngê Njon p:uu ndiye pyu dè y:oo kada a y:ee ngópu, Njon ka mê diyé knopwo, Yesu pi kní ye Njon p:uu doo danêmbum, yepê, Dini ghi n:ii ngê Njon w:amí mbêmbê modoo a dpodo, lukwe u pyiné y:i nmyi ngm:êê ngópu? Yepê, Mumdoo u yi nmye doo kwo, Nmîn:aa yópu u dneye nyémí? Yepê, Kêle. ²⁵ Yepê, Lukwe u pyiné y:i nmyi ngm:êê ngópu? Yepê, Pini n:ii u kpídí mb:aa dé u pyiné nmyi ngm:êê ngópu? Yepê, Kêle. Yepê, Pini n:ii u kpídí mb:aa dé, u nté ndapí yilí, w:amí mbêmbê daa dpodo yédi, yi pini king p:uu a ya yédi, ngomo mb:aa k:oo a kwo yédi. ²⁶ Yepê, A ka vyi yó. Yepê, Lónté pini u

* **7:13:** Luukî 8:41-42,49-55 * **7:15:** 1 Kings 17:21-24; 2 Kings 4:36 * **7:22:** Is 35:5-6; 61:1; Mát 15:30-31; Mak 7:32-37; Luukî 4:18; 5:12-13; 7:12-16

pyiné y:i nmyi ngm:êê ngópu? Yepê, Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê, apii? Yepê, Nyââ, yi pini yi vyílo, ngmênê Chóó Lémi u komo kapí pyu yintómu mède kuwo too, yi pwo pini ngê mê tóó. ²⁷ Yepê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê ala kópu a ka a vyyu, u komo kapí pyu ngmê ngê yi ngwo a d:êê ngê, apê,

A kópu y:ey:ee pyu ngada wani kââ,
maa yiné amínê yé.

²⁸ Yesu ngê yepê, Njon ngê a maa a yó, yoo mbwee yi pwo pini ngê u ngwo pyodo, ngmênê n:ii yoo a yoo kamí vy:o wa ghê dmi, Njon amêdê kuwo ngmê, u pwo pini ngê amé pyaa dmi.

²⁹ Yepê, Tákisi ngêêpí pyu yoo, pi yilí mye yi k:ii, Njon u kópu dyuu ny:ee ngópu, apê, Ndê kópu, apê, Chóó Lémi u maa mb:aa kímí kn:aadi ngê. Yepê, Yi yéli yintómu Njon ngê mbápitísím kalé too, ³⁰ ngmênê Pádisi yoo, dêêpí pyu yoo yi k:ii Chóó Lémi u maa kn:aadi ngópu, Njon u wépi pwaa ngópu. * ³¹ Yepê, Yi yéli lónté yéli. Yepê, Lukwe díy:o Njon u wépi pwaa ngópu, a wépi myaa pwaa ngmê. Yepê, Nganê pyu yoo. ³² Yepê, Yi p:uu n:aa mgongo. Yepê, Tp:ee ngmê ngê u mbwó kní ye wa vyi, yewo, Tpile we a nté koo, u kwo wa nganê mbê dmi. Yepê, Ala kópu u nkwo ye wa vyi, yewo, Pi ntóó kmênêkmênê a nté koo, yi kópu u wépi u kwo anye pwaa ngmê. Yepê, Nganê pyu yoo. ³³ Yepê, Pádisi yoo, dêêpí pyu yoo mye yinté yéli, nganê pyu yoo. Yepê, K:omo tpile Njon Baptist ngê nté dpímo kpípkpípi, wain myedêdpímo ndaní, Chóó Lémi u kópu dyuu ye dpímo tpaê, ngmênê u wépi pwaa ngópu, ala kópu p:uu vyi ngópu, apê, Kmêna u ngwo ngma kwo, kédê ghéti. ³⁴ Yepê, K:omo tpile nté díní kpípkpípi ngê, wain n:aa ndaní ngê, ngmênê a wépi myaa pwaa ngmê, ala kópu a p:uu dpí vyi ngmê, dpo, Nkéli n:uknwe nmye yila, mye nkéli mbwaa ndaní pyu ndíi. Dpo, Tákisi ngêêpí pyu yoo pi dono yoo yi pyipe. Yepê, Njon u wépi kédê pwaa ngmê, a wépi kím:yya pwaa ngmê. Yepê, Ló kópu u yi y:e m:uu a kwo. * ³⁵ Yepê, Ngmênê n:ii Chóó Lémi u nuw:o mbêmê a dpodo yédi, u dpodo nt:u dpi kaalí, pi kní y:oo u ngwo pèdê w:ee y:e, yi pini Chóó Lémi u dpodo pyu ngmê.

Yesu ngê pyópuni u dono yilí chedê ngê

³⁶ Pádisi ngmê, u pi Saimon, Yesu ka kwo, A p:aa pee nté dp:uu ndii, wod:oo yi pini u ngomo k:oo kee dniye, kmaapí tédê dnye ya. ³⁷ Yi p:aani pyââ ngmêdoo ya, mââ ti módó. Yi pyópu ngê yi nyongo, apê, Yesu Saimon u ngomo k:oo ka tóó, u k:ii ka kmaapí té. Yi pyópu ngê pód:a ngma a n:uwo, tuu mb:aamb:aa. ³⁸ Saimon u ngomo k:oo kee wo, Yesu u nkígh:ê mí ghê wo, yu km:ee dymé wo, y:i doo mbê, Yesu yu kpápu dé ngimi ngê a ndê doo. Dini ghi n:ii ngê mbê a kéli ngê, mbodo gh:aa dmi pywáli ngê, Yesu yu dé u ngwo mé pyi doo, mye nt:uu kalé doo, tpileni d:ââ a n:uwo, yu kpápu dé yi mbêmê a pii ngê. ³⁹ Yi Pádisi ngê dini ghi n:ii ngê módu, u gha vy:o apê, Kí pini ngê Chóó Lémi u komo ndêndê ngê wo kapí, ye pyópu n:ii ngê a vyêpivyêpí, pèdê w:ee, pèdê, Kí pyópu ngê pyââ dono, u wépi paa puwâ. ⁴⁰ Yesu ngê Pádisi ka kwo, Saimon. Kwo, Kópu nga ngmên:aa tpaê. Saimon ngê kwo, Máâwe. Kwo, Vyi ngi. ⁴¹ Yesu ngê kwo, Pi miyó dé y:oo ndáápi ngmê ka ndapí kní ngmê dmy:ee ngópu, kwo, Díyo am:ii wumo té. Yesu ngê kwo, Woni ngê limoy:a dmy:ee ngê, woni ngê limo yono y:a dmy:ee ngê. ⁴² Kwo, Yi pini dé y:e wumwe doo u ntââ ngê pyodo, wod:oo yi ndáápi ngê yi tpódu yi tp:uu dé chóó mède kélí doo. Kwo, Saimon. Kwo, N:ga n:aa póó. Kwo, Ló pini nódu yi ndáápi u nuu ghi

* 7:30: Mát 21:32 * 7:34: Luukí 5:30; 15:2

ntênê wa yââ? ⁴³ Saimon ngê kwo, Ndoo. Kwo, N:ii u tp:uu ndîi yedê kêlî ngê. Yesu ngê kwo, Ndê kópu yichi vyi. ⁴⁴ Yi pyópu ka diyé wo, Saimon ka kwo, Ala pyópu p:uu chi nuw:o. Kwo, Dini ghi n:ii ngê ngomo k:oo d:a kee, mbwaa a ka choo kpo, a yi dê u ngwo pîdí ghêê dê, ngmênê ala pyópu ngê mbê n:ii dê kwolo, u ngimi ngê a yi dê u ngwo dê ghêê dê, chóo u mbodo gh:aa dmi ngê maa pyi dê. ⁴⁵ Kwo, Dnyinté che chipé nê, ñ:uu a kpââ pee p:uu choo dyíngo, ngmênê yidî t:aa ala pyópu ngê a yi dê yi p:uu muka nt:uu, doongé yó. ⁴⁶ Kwo, Dnyinté che chipé nê, olipi wulu a mbêmê choo yó, ngmênê ala pyópu ngê tpileni d:ââ da ñuw:o, tuu mb:aa, a yi dê yi mbêmê da pii. ⁴⁷ Kwo, Ndê kópu nga ngmên:aa tpapê. Kwo, Ala pyópu ngê kópu mb:aa n:ii yilí a nga dê d:uu, u ngwo d:a w:ee, d:ê, Ala pyópu nódo a nuu ghi dnyinté daa tóó, mu kópu u díy:o u tp:uu ndîi kíd:a kêlî, u dono yilí dí chedê té. Kwo, N:ii u tp:uu daa ndîi yed:a kêlî, a nuu ghi nódo dnyinté a tóó. ⁴⁸ Yesu ngê yi pyópu ka kwo, Nono yilí dí chedê té. ⁴⁹ Yélini yi kmaapî tédê dnye ya, noko yepê, Kî pini ngmênê u kwo n:uu? Noko yepê, Mumdoo dono dpî chedê té? ⁵⁰ Ngmênê Yesu ngê yi pyópu ka kwo, A ka che kêlímî mb:anê, nono yilí u ngwo dí chedê té. Kwo, Nono yilí mênangé nuw:onuw:o dé, chi lèpî, mb:aamb:aa ngê mêchin:aa ya.

8

Pyópuni yoo Yesu p:uu dnye ya

¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu ndiye pyu y:a mê miyó kní yi k:ii p:aani p:aani lee dnye, Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu kópu mb:aa pi kní ye dpîmon:aa tpapê. * ² Pyââ ngmê kní y:oo Yesu mye ngm:êê ngópu. Yi pyópu yoo woni kní Yesu ngê wunê a pyi too, woni kní y:e yi kmêna mye ngm:ii kalé too. Yi pyópu kní yi vy:o pyââ pyile doo kwo, yi pi dmi Méli Makídala pyââ ngmê, Yesu ngê pyópuni u kmêna pyudu kní wunê a ngm:ii kalé too. ³ Pyââ myomoni u pi Njówana, u moo u pi Chusa, King Helodí p:uu dpodo pyu yoo yi kama pini. Pyââ pyoloni u pi Susana. Yi pyópu kní y:oo yi chóo yi ndapî dnyimo kéké, Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii u ngwo dnyimo mbonombono dé.

Witi nt:ene u mgongo danêmbum

Mátiyu 13:1-9; Mak 4:1-9

⁴ Pi yilí tp:oo témi tap Yesu ka loo, daa p:aa ngmídi a ndê dnye. Dini ghi n:ii ngê nipi a wó, Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, ⁵ Pi ngmê witi w:uu nt:ene tédê loo, têpê mwiyé chó, witi w:uu y:i u nkwo doo dimi dé. Yepê, Witi w:uu woni dé maa p:uu mí dyimé dnye, yoo yi pwo doo m:ii, ñmê kní y:oo ma tumo. ⁶ Yepê, Witi w:uu woni dé t:aaní mbêmê mí dyimé dnye, têpê mdoo kwéli dêpwo ya. Yepê, Dini ghi n:ii ngê pii dnye, kââdí ngê nt:ââ too, mu kópu u díy:o têpê daa nt:umunt:umu, nkumu u ménê dêpwo ya. ⁷ Yepê, Witi w:uu woni dé tpyé vy:o mí dyimé dnye, y:i mí pii dnye, tpyé ngê ma too. ⁸ Yepê, Witi w:uu woni dé têpê ghi mb:aa mbêmê mí dyimé dnye, y:i mí pii dnye, yi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê kaa dnye, yintómu yi nkwoodu yonoy:a yonoy:a kele. Dini ghi n:ii ngê mgongo ye a kêlî ngê, dpodobiy:e ye mbwolo, yepê, Kópuni nmye dí vyi, yi kópu mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:onuw:o.

Kópuni u díy:o Yesu ye doo mgongo

Mátiyu 13:10-17; Mak 4:10-12

* **8:1:** Mát 27:55-56; Mak 15:40-41; Luuki 23:49; 24:10

⁹ Yesu p:uu ndiye pyu yoo Yesu ka póo dniye, kwo, Mgongoni chi kwolo, u nt:u kópu lukwe? ¹⁰ Yesu ngé yepê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo, tumu kópu ngé doo ya. Yepê, Yi tumu kópu yilí nmye waní t'papê dé, ngmênê kn:aa yéli ye nt:u p:uu daana a dêêdêê, ye aní mgongo, mu kópu u díy:o k:omo t'pile dpí m:uu ngmê, d:uudpí mya ngmê, dpí ny:ee ngmê, myed:uuwodê w:ee ngmê.

Witi nt:ene u mgongo u nt:u kópu

Mátíyu 13:18-23; Mak 4:13-25

¹¹ Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Mgongoni dí kwolo, ala u nt:u kópu. Yepê, Witi w:uu pi ngé ntee a dimi too, pi ngé Chóó Lémi u kópu dyuu pi kní ye yinté a t'papê too. Yepê, Yi kópu pi woni kní yi mênê nt:u dpí kaalí, woni kní yi mênê nt:u d:uudpí kaalí. * ¹² Yepê, Witi w:uu woni kní maa p:uu ntee dpí dyimê dmi, ínmê kní y:oo ntee dpí ma t:oo, yepê, pi woni kní yinté wêdêwêdê dé, yi ngópu dmi dpí kuwo t:oo, kópu yi gha vy:o d:uudpí kee, yi nt:u dmi d:uudpí kaalí, mu kópu u díy:o Setan ngé yi kópu dpí t'ámo té. ¹³ Yepê, Witi w:uu woni kní t:aaní mbémê ntee dpí dyimê dmi, w:uu dpí pii dmi, límí k:ii ngé moo pw:oo dmi, yepê, pi woni kní yinté dé, dini ghi n:ii ngé Chóó Lémi u kópu dpí ny:ee ngmê, yi gha dmi mb:aamb:aa ngé dpí pyódu, ngmênê yi kópu daa dye ghi daadíi yi gha vy:o a ya yédi. Yepê, Yi tókótókó tédê límí k:ii ngé dpo ghay dmi, u ngwo dpí kpípí nê. ¹⁴ Yepê, Witi woo woni kní t'pyé ngé ntee dpí ma té, yepê, pi woni kní yinté dé, Chóó Lémi u kópu dyuu dpí ny:ee ngmê, ngmênê dyámê u t'pile kní y:oo Chóó Lémi u kópu dyuu yinté dpí ma ngmê. Yepê, Yi yéli nté ndapí, t'pile yilí yi p:uu a nuw:o nyédi, Chóó Lémi p:uu daa nuw:o nyédi, yi gha vy:o u kópu dyuu nt:u d:uudpí kaalí. * ¹⁵ Yepê, Witi woo woni kní t'épé mb:aa mbémê yi nt:u dmi mb:aamb:aa ngé ntee dpí kaalí, yepê, pi woni kní yinté dé, yoo mb:aa, Chóó Lémi u dnye y:oo a nyémí ngmê, Chóó Lémi d:uudpí kpípí ngmê, yi nt:u dmi mb:aamb:aa ngé dpí kaalí. *

¹⁶ Yesu ngé mgongo ye m:uu kwólu, yepê, Dini ghi n:ii ngé mgídí dpo ghay, n:ii ngé lam dpo v'yuwó, doo u nt'áá t'pile u pwo k:ame daawa k'áá, mu kópu u díy:o lukwe ngé mgídí wa chaa. Yepê, Yi pini ngé lam dpo y:oo, ya nkwodo dpí k'áá. Yepê, Yélini u kwo dpí lee dmi, t'pile yilí u ngwo dpí m:uu ngmê. ¹⁷ Yepê, Tumu kópu yintómu díyo wa a pywálí dmi, ngmee u kópu dyuu wamyedé pywálí dmi. ¹⁸ Yepê, A ka ntênê dmyina a ng:aa, a kópu dyuu mb:aamb:aa ngé dmyina a wopwe, mu kópu u díy:o n:ii ngé a kópu dyuu wa a w:ee, díyo kní m:uu u kwo waní y:oo. Yepê, N:ii ngé a kópu dyuu daawa a w:ee, tédéni kópu ayedé w:ee, yi kópu l'ámo wa ngee, u nuwo wa a kuwo.

Yesu u pye ghee kní y:oo Yesu u ngwo dnye nmy:uu

Mátíyu 12:46-50; Mak 3:31-35

¹⁹ Yesu kwéli doo dêêpí, u pye ghee kní yi taa dniye. U yi y:e doo kwo, Nm:uu m:uu. Doo u nt'áá ngé ye pyodo, mu kópu u díy:o Yesu yoo vy:o a gho. ²⁰ Pi ngmê ngé Yesu ka kwo, M'ye ghee kní kuwa ka wee, ka poopoo ngi. ²¹ Ngmênê Yesu ngé yepê, N:ii kní y:oo Chóó Lémi u kópu dyuu mb:aamb:aa ngé a nyémí ngmê, yini yoo yi niye ghee kní. *

Yesu ngé yópu ndíi u ngwo chedé ngé

Mátíyu 8:23-27; Mak 4:35-41

* **8:11:** 1 Pita 1:23 * **8:14:** Luuki 18:18-27 * **8:15:** Njems 1:22 * **8:21:** Luuki 11:27-28; Njon 1:11-13

²² Wo ngmê ngê Yesu, p:uu ndiye pyu knî yi k:ii, dinki k:oo até yi wo dniye. Yesu ngê yepê, Kpé lêê mwada pee lee kmêle. Wod:oo kada a y:ee ngópu. ²³ Dini ghi n:ii ngê kédí ngópu, wod:oo Yesu dpí wo. U kuwó dini ghi ngê yópu ndíi ngma a pwaa wo, vyyuwó ndíi ngê pyaa dniye, daa kêmakêma dinki pí vy:êê wo, pwopwo yidnye nuw:onuwo. ²⁴ Wod:oo Yesu u dpí ny:ââ ngópu, kwo, Mââwe, Mââwe. Kwo, Awêde nmo pwopwo té. Yesu yedê pii wo, vyyuwó yópu ye yepê, Munto. Yi ngwo vyyuwó yópu chedê ngê pyaa knopwo, dye ndíi mé kââ. ²⁵ P:uu ndiye pyu knî ye yepê, Lukwe díy:o a ka dp:ee kélímí té. Ngwéti dniye, nkíngê ngê y:ay:a mye pwiyé dniye, noko yepê, Kí lónté pini? Noko yepê, Vyyuwó yópu y:oo u dnye kédê ny:ee ngmê, Kímyaa châpu ngmê.

Nkedísa pi ngmê u danêmbum
Mátiyu 8:28-34; Mak 5:1-20

²⁶ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu Nkálili Kpéni Lêê mwada pee yimí tee dniye, Nkedísa tpémi kwéli dnya a ya. ²⁷ Yesu lyoko yi ghay wo, yi p:aani pi u kwo ngma a loo, kmêna yílí u ngwo doo kwo. Yi pini ngê u p:aa ló dini a kuwo ngê, kn:ââ mbwii dpímo m:ii. Kpomo u mênê, pi ntóó kwéli dnyimo yiyé dé, yi kpomo knî yi mênê dpímo kwo. ²⁸ Dini ghi n:ii ngê Yesu módu, yu km:ee dyimé wo, dpodombiy:e u kwo mbwolo, kwo, Yesu. Kwo, Yâpwo Ndíi Tp:oo. Kwo, Lukwe a nga ngmanyi md:o? Kwo, Nga atédê nképê mb:anê, nangê kpada nê. ²⁹ Yi kópu u kwo vyyu, mu kópu u díy:o Yesu ngê kmêna ka mwiyé vyyu, kwo, Ye pini a kuwo ngi. Daa ng:êêntómu yi kmêna ngê yi pini dpímo mbêpê kígha. K:omo tpile yi p:aani tpémi y:oo yi pini dnyimo ngímíngímí, kóo yu puwóma ti ngê dnyimo kudukudu dé, ngmênê mēdpímo pwapi dé, pi kwéli dēdpímo a ya, yi kmêna ngê y:i dpímo íeíe. ³⁰ Yesu u kwo póo wo, kwo, Mí n:uu? Yi pini ngê kwo, Nmí pi dídyêní. Yi kópu vyyu, mu kópu u díy:o kmêna yílí u ngwo doo kwo. ³¹ Yi kmêna knî y:oo Yesu ka kwo, Munmíkó, nmí kpadakpada tédê nangê dy:ââ nmo. ³² Mbwémê w:uu ndíi yi nkígh:ê ngmēdoo kwo, w:amí mbémê dnye kmaapí. Yi kmêna yoo Yesu ka nképê mbê dniye, kwo, U ntââ kí mbwémê w:uu vy:o wanyí dy:ââ nmo. Yesu ngê yepê, U ntââ. ³³ Wod:oo yi kmêna knî y:oo yi pini a kuwo ngópu, mbwémê knî yi p:uu mí kaa dniye. Yi mbwémê w:uu yintómu paa ghi p:uu ghípíla dniye, kpé lêê u kwo mí dyimé dniye, wod:oo vy:êê dniye.

³⁴ Pini n:ii yoo mbwémê w:uu ka dnye vyyuwo, dini ghi n:ii ngê yi kópu m:uu ngópu, mbêpê dniye, yi p:o lee dniye, pi knî ye mdoo núw:o ngópu, ghi yintómu mye lee dniye, pi knî ye mdoo mye núw:o ngópu. ³⁵ N:ii knî y:oo yi kópu ny:ee ngópu, u yi y:e doo kwo, Yi kópu nm:uu m:uu, wod:oo Yesu ka lee dniye. Pini n:ii u kmêna ngm:ii kalé too, Yesu yu km:ee doo ya, apê, Nmo ntee pini ngê mēka tóo, mēdaa ghétighéti, kpídí u paa mēka ta. Nkíngê ngê y:ay:a u ngwo pwiyé dniye. ³⁶ Yélini yi ngópu Yesu ngê yi pini u kmêna ngm:ii kalé too, wo yélini ye yi kópu a nté ngópu. ³⁷ Nkedísa Wee u kwo tpémi d:ud:umbiy:e nkíngê ngê y:ay:a pwiyé dniye, wod:oo Yesu ka nképê mbê dniye, kwo, U ntââ anyiné kuwo nmo. Wod:oo Yesu p:uu dinki k:oo wo dniye, apê, Kada nmo y:oo. ³⁸ Pini n:ii u kmêna yoo Yesu ngê ngm:ii kalé too, yi pini ngê Yesu ka kwo, U ntââ waní ngm:éé ngi? Ngmênê Yesu ngê kwo, Kéle, chí ya. ³⁹ Kwo, P:o mé dini, Chóó Lémi ngê kópu ndíi n:ii nga dé d:uu, pi knî ye chin:aa tpaépê. Wod:oo kada a y:ee ngópu. U kuwó dini ghi ngê yi pini yi wee u kwo p:aani p:aani loo, Yesu ngê kópuni u ngwo d:uu ngê, pi knî ye doon:aa a njii.

*Yesu ngê Njayidus tp:oo módó u ngwo mêdê pyidu ngê
Mátíyu 9:18-26; Mak 5:21-43*

⁴⁰ Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu y:oo Nkálili Kpéni Lêê ngmêê ngópu, Nkálili Wee u kwo mí tee dniye, pi yilí m:uu ngópu. Yi yéli y:oo Yesu dnye t:âât:ââ, mínê tipé ngópu. ⁴¹ Pi ngmê u pi Njayidus, ngêpê ngomo u y:enê pyu ngmê, yi ngwo y:i mye ta. Yesu yu km:ee mí dyimê wo, u kwo nkêpê mbê wo, kwo, U ntââ a p:o ng:ii mwiyé am:ii lee kní. ⁴² Yi kópu Yesu ka dmy:ee ngê, mu kópu u díy:o tp:oo módó doo a mbii, daa kêmakêma doo pwopwo. Yi dmââdí u tídê mbwó dèpwomu ya, u m:ââ y:a mê miyó ngê doo ya. Wod:oo Yesu yi pini u kuwó ghê wo. Pi mê yilí yi k:ii lee dniye, maa p:uu dnye kadakada, u yi y:e doo kwo, U nkígh:ê nm:uu ghê dmi.

⁴³ Pyââ yi vy:o ngmêdoo kwo, kmene muwó. Dye ghi yintómu yinté dpímo ya, m:ââ y:a mê miyó ndíi, wêê p:uu dèpê vyâ. K:omo tpile kpeede yilí p:uu dnyimo dpodo, ngmêné dèdnyimo pyipyi. ⁴⁴ Yi pyópu Yesu u kuwó a ta, u kpídí p:uu kêê a yó, wod:oo wêê a vyâ. ⁴⁵ Yesu ngê yepê, Kêê a p:uu n:aa dé yé? Pi yintómu kní y:oo a wópu ngópu. Pita ngê kwo, Mââwe, mèkidimê póo. Kwo, Pi kínga dídyêní. ⁴⁶ Ngmêné Yesu ngê kwo, Daa ye kópu p:uu n:aa danê. Kwo, Pi ngmê ngê kêê a p:uu kêdê yé, u l:êê díy:o a wââ u ngwo dé kee. ⁴⁷ Yi pyópu ngê apê, Até ngê da pywálí nê, wod:oo nkíngê mbê wo, Yesu yu km:ee mí dyimê wo. Kópuni u l:êê díy:o Yesu p:uu kêê yó, u ngwo pyiyé wo, pi yintómu yi ngêédí Yesu ka a nté ngê. ⁴⁸ Yesu ngê kwo, A ch:am, a ka che kélími mb:anê, u ngwo chi pyiyé. Kwo, Yi kópu machedê, u nuw:onuw:o ngê kêê kídangê t:oo. Kwo, P:o mê dini.

⁴⁹ Yesu ngê u danêmbum ghêlí dèpê kéli ngê, Njayidus u ngomo k:oo pi ngma a ndê wo, Njayidus ka kwo, Nm:ee módó ngê pi nga da dy:ââ. Kwo, Doo u ntââ kí mââwe ngê mēdaawa ngee ngi. Kwo, Ngomo k:oo mēkidingê núw:o. ⁵⁰ Yesu ngê yi kópu yi nyongo, ngmêné Njayidus ka kwo, Namê nkíngê. Kwo, Chi kélími, mē pyiyépyiyé. ⁵¹ Dini ghi n:ii ngê ngomo chedê taa dniye, Yesu ngê ngomo k:oo pi daa kmungo, ngmêné Pita, Njems mbwémi Njon, yi dmââdí u pye mí yi k:ii vyílo dé yi km:êê too. ⁵² Pi yintómu kní y:oo yi dmââdí ntóo dnye mbumu, u l:êê díy:o myednye mbê. Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Munto mbê. Yepê, Ye dmââdí doo pwene, ngmêné a dpí. ⁵³ Yesu dnye yumuyumu, mu kópu u díy:o yi lama doo ya, apê, Kêdê pw:onu. ⁵⁴ Ngmêné Yesu yi dmââdí kwulo kele, kwo, Kí dmââdí, a pyidu. ⁵⁵ Wod:oo u ghê dmi u kwo mêdê díyê wo, yi ngwo mêdê pii wo. Yesu ngê u pye mí ye yepê, Nté pee u kwo ngmê y:ee nyoo. ⁵⁶ U pye mí yi nyepênyepê u kópu ngê pyodo, ngmêné Yesu ngê ye kwódu ngê, yepê, Kópuni dí d:uu, pi kní ye nangê vyi.

9

*Yesu ngê u dyépi y:a mê miyó p:aani p:aani u ngwo dy:ââ too
Mátíyu 10:5-15; Mak 6:7-13*

¹ Yesu ngê p:uu ndiye pyu y:a mê miyó nipi a danê ngê, yepê, A pi ngê n:aa dyede nmyo, u ntââ ngê myinê pyépi nmyo, anmyin:aa pi pyipyi, n:ii kní y:e yi kmêna a wee, yi kmêna anmyin:aa ngm:ii kígha dé. ² Yepê, Pi kní ye n:aa dyede nmyo, ala kópu ye dmyinên:aa tpaépé, yipi, Dini ghi n:ii nmo t:âât:ââ, Chóó Lémi ngê chóó u ngwo ada a y:enê nmo, yi dini ghi daa kêmakêma a dyimédyimê. Yepê, Myedmyinên:aa pi pyipyi. ³ Yepê, Nmyi tpile nangmê núw:o. Yepê, Nmyi kiyé nangmê núw:o, nmyi tpile péé nangmê

ńuw:o, nté nangmê ńuw:o, ndapí nangmê ńuw:o, nmyi nkuwo kpídí myomoni myenangmê ńuw:o. * ⁴ Yepê, P:aani p:aani pi miyó miyó dpí lee we. Yepê, P:aani n:ii pini n:ii dé d:uu taa knomomê, ngomoni k:oo adpí koko, y:i dny:oo ya, u dí yí p:aani mēdny:oo a kuwokuwo. ⁵ Yepê, Pini n:ii dé p:aani n:ii adpín:aa taataa, yí p:aani tpémi y:oo yí yí dé y:e daachoo kwo knomomê, yepê, yí dnye dé daadnyimo nyēmí knomomê, ye yí pini dé y:oo yí p:aani dny:oo a kuwokuwo, yí p:aani u tēpē yí yí yodo p:uu dny:oo vyavya. Yepê, Yí p:aani tpémi y:oo ala kópu u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Yinê ye dp:oo Nju tpémi, dp:oo Chóó Lémi u yoo. * ⁶ Wod:oo Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo Yesu a kuwo ngópu, p:aani p:aani lee dniye, Yesu p:uu kópu mb:aa pi kní ye dnyen:aa tpaépê, myednyen:aa pi pyipyi.

Antipas Helodi Yesu p:uu u ngwo doo nuw:o

Mátiyu 14:1-12; Mak 6:14-29

⁷ Dini ghi n:ii ngê yí kópu dnyimo pyodopyodo, Antipas Helodi Nkálili tpémi yí king ngê doo ya. Yí kópu kní yí pi dmi yí nyongo, u nuw:o yilí ngê u ngwo u kwo pyodo, mu kópu u dí:y:o pi ngmê kní y:oo kópu, Njon Baptist kímêdê pyidu. ⁸ Woni kní y:oo kópu, Ilacha kímaa t:aa, woni kní y:oo kópu, N:ii kní y:oo Chóó Lémi u komo wunê dnyimo a kapí, ngmê kēda pyidu. ⁹ Helodi ngê u gha vy:oo apê, Njon Baptist mbwámê kíní chápwo. Apê, Pini n:ii u kópu dyuu n:aa nyēmí té, apê, wu n:uu? Apê, Yí pini a chóó u nkwo ngêp:aa m:uu.

Yesu ngê pi limo yono yono y:a u ngwo mbono ngê

Mátiyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Njon 6:1-15

¹⁰ Dini ghi n:ii ngê Yesu ka u dyépi yoo mēdê diyé dniye, kópuni mí d:uu tumo, u kwo mīnê nté tumo. Yesu ngê yí mo ńuw:o too, p:aa ngmê mí tee dniye, u pi Mbetísaida. ¹¹ Yoo yí nt:anê kada a y:ee ngópu. Kwéli mí tee dniye, yoo ndíi y:i mye loo. Yesu ngê a chipé too, Chóó Lémi kóo k:oo wowo p:uu ye doo danémbum, n:ii dé dnye mgíní vyímí mye pyi too.

¹² Dini ghi n:ii ngê káádí t:ono ghê wo, p:uu ndiye pyu y:a mē miyó kní u kwo lee dniye, kwo, Kí yéli mē dy:áá té, p:aani p:aani dny:oon:aa nté pywupwí, yí chóó yí dpí tēdê dmi ngmēnyinê pyw:ee y:e, mu kópu u dí:y:o daa p:o nmo pyede. ¹³ Ngmēnê Yesu ngê yepê, Nmyi chóó nté pee kní ye ngmê y:ee yó. Kwo, Doo u ntáá. Kwo, Yintoo ntini nmí ngópu daa tóo. Kwo, Mbídedí tp:oo limi, te miyó nmí ngópu ka pyede, mē ntini daamo a tóo. Kwo, U yí nga a kwo, Kí yéli yí ntáá ntini anm:uu pwila? ¹⁴ (Máá limo yono yono y:a y:i doo ya.) Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Pi yêé yó, yoo ngmê limoy:a, yoo ngmê limoy:a a pyódu yó, mbwódo yaa dniye. ¹⁵ Yinté d:uu ngópu, mbwódo yaa kalé tumo. ¹⁶ Yesu ngê mbídedí limi kní a ngí too, te dé myedê ngí doo, mbóo p:uu vvu wo, Chóó Lémi yí lēê dí:y:o kwuno ngê, pwaa too, p:uu ndiye pyu kní ye y:ee too, apê, Pi kní ye yee tēne. ¹⁷ Pi yintómu doo kmaapí, yí ghê dmi a kee wo. Nté kmono n:ii mí kē wo, Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo péé y:a mē miyó mē ntówo ngópu.

Pita ngê Yesu p:uu kópuni vvu

Mátiyu 16:13-19; Mak 8:27-29

¹⁸ Wo ngmê ngê Yesu u mo até yidoo ngêpê, p:uu ndiye pyu yoo u kwo yedê lee dniye, ye póo wo, yepê, Pi kní ye yinê ye nê n:uu? ¹⁹ Kwo, Ngmê kní y:oo alanté a tpaépê ngmê, apu, Nyi Njon Baptist. Kwo, Ngmê kní y:oo alanté a

tpapê ngmê, apu, Nyi Ilacha. Kwo, Ngmê knî y:oo alanté a tpapê ngmê, apu, N:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo wunê dnyimo a kapî, ngmêkêda pyidu, nyi vyílo. ²⁰ Yesu u nkwo ye póó wo, yepê, Nmyinê nmye nê n:uu? Pita ngê kwo, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, nmí Mbwámê ngê a pyódu ngê, nyi vyílo. ²¹ Yesu ngê yi kópu dpodombiy:e ye kwódu ngê, yepê, Pi ka nangê vyi.

Yesu p:uu ndiye pyu knî ye u pwo pwo p:uu u ngwo ye doo dané

Mátíyu 16:20-28; Mak 8:30-9:1

²² Yesu p:uu ndiye pyu knî ye chóó p:uu ye modoo danêmbum, yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê, yinê a ngmídi noo, ngmêné kada pini knî y:oo wa mb:ii nê, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini knî y:oo wa mb:ii nê, dêêpî pyu knî y:oo wamye mb:ii nê. Yepê, Yi yéli y:oo dono kópu yilí a nga wa d:uu ngmê, wa vya nê, wo pyoloni ngê amênê pyídu.

²³ Yesu ngê pi yintómu knî ye yepê, N:ii ngê u yi adí kwo, Nê u yoo vy:oo ní ghê, yi pini ngê choo a yámuyámu nê, u gha d:ud:umbiy:e a ka dpo kè ngê, chóó u kópu knî yi p:uu mêkingê nuw:o, k:omo tpile a l:êê díy:oo adí wéfilí mgíni vyími, ngmêné dpo ngm:êê nêne. * ²⁴ Yepê, Pini n:ii u ghê p:uu adí nuw:o, awo, Kíngí vya nê, u ngwo wa kede, a yoo vy:oo daawa ghê, yepê, yi pini ndêndê ngê wa pw:onu, ndê ngê amí ma. Yepê, Pini n:ii a l:êê díy:oo wa pw:onu, yi pini amêdé pyídu, ghê kamí u ngwo wa a pyw:oo, mb:aamb:aa ngê adín:aa ya. *

²⁵ Yepê, Pini n:ii chóó u tpile knî yi p:uu adí nuw:o, u l:êê díy:oo Chóó Lémi wa mb:ii, yi pini dini ghi n:ii ngê wa pw:onu, yed:oo dono wa a pyw:oo. Yepê, K:omo tpile dyámê u tpile yintómu yi pini u ngópu adí ya knomomé, ngmêné doo u ntáá ghê kamí u ngwo daawa pwíla, dono wa a pyw:oo. ²⁶ Yepê, Dini ghi n:ii ngê a l:êê díy:oo nmyi p:uu adnyi d:uu, n:ii ngê wa mb:ii nê, yewo, Nê kuu, nangê kpada nê, yepê, yi pini u nkwo waní mb:ii, dini ghi n:ii ngê anê diyé. Yepê, Yi dini ghi ngê a pi ndíi ngê wa pyódu, M:aa, u enjel knî yi k:ii yi pi dmi ntoo, a pi yintoo ngê wa pyódu. * ²⁷ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yepê, Pi knî nmyi vy:oo ngma a kwo, ghêlí daawa pw:oo dmi, Chóó Lémi ngê chóó nmyi y:enê kn:ââ mwiyé wa chaa.

Yesu u dyépi pyile knî ye u mo u nâmo u ngwo mínê ghê wo

Mátíyu 17:1-8; Mak 9:2-8

²⁸ Wiki ngmê mí loo, Yesu ngê u dyépi pyile njini mbu mbêémê rúwo, yi dnyen:aa ngêpê. Yi pini pyile knî yi pi dmi Pita, Njems mbwémi Njon. ²⁹ Dini ghi n:ii ngê Yesu doo ngêpê, kwódo ng:oo dmi tpalé wo, u kpídí d:ud:umbiy:e kpaapíkpaapí ngê pyodo, myedoo a wuu mbele. ³⁰ Yi ngwo pi miyó Yesu u k:ii dnye danêmbum, yi pi dê Mósisi pini dê Ilacha. ³¹ Yi tpódu myedpímo a wuu mbele. Mósisi ngê Nju tpémi dono vy:oo Yichip u ménê ntee a pw:ii too, Yesu u lama doo ya, Daa kêmakêma yinté kópu Njedusalem ngmênímo d:uud:uu. Yi kópu p:uu dnye danêmbum. ³² Yi dini ghi ngê Pita u pyipe dê yi k:ii dnye dpí. Yi nyaa dnyie, Yesu u wuu yi pwo yimí kée ngê, Yesu u nkígh:ê Mósisi pini dê Ilacha m:uu dumo. * ³³ Dini ghi n:ii ngê yi tpódu y:oo Yesu dpímo a kuwokuwo, Pita ngê Yesu ka kwo, Mááwe. Kwo, U p:o chí yé, cha rúw:o nmo. Kwo, Ngomo pee pyile nmínê t:emí, kwo, nêni ngmê, Mósisi u nêni ngmê, Ilacha u nêni ngmê. Ngmêné doo u lama doo mbumu. ³⁴ Pita ngê danêmbum ghêlí dêpê kéli ngê, wod:oo nkali too pee yi pwo ngmê yó, nkíngê ngê y:ay:a pwiyé dnyie.

* **9:23:** Mát 10:38-39 * **9:24:** Njon 12:25 * **9:26:** Luukí 12:9; 2 Tim 2:12 * **9:32:** Njon 1:14; 2 Pita 1:16-18

³⁵ Yi nkali too pee u mênê dnye ngmê ny:ee ngópu, yepê, Kí a Tp:ee, a chóó nê ngmidi ngê, u kwo ntênê dmyinê ng:aa. * ³⁶ Yi dnyeni machedê ngê yi pyodo, apê, Yesu u mo mu kwo. Kópuni yi ngópu pyodo, pi ka ghêli daa vyi ngópu. Yi kópu tumu yi mênê doo ya.

Yesu ngê tp:ee ngmê pyi ngê nyuno pwoowo u ngwo doo ya

Mátiyu 17:14-18; Mak 9:14-27

³⁷ Womumo mw:aandiye, dini ghi n:ii ngê Yesu u dyépi pyile kní yi k:ii mbu vyyuwa a ghêpê dniye, pi yili Yesu ka loo. ³⁸ Yi yéli yi vy:o Yesu ka pi ngma a ka wo, kwo, Máâwe. Kwo, U ntâa a tp:ee mu ngmidi wany:uu m:uu? Kwo, Nga daawa ch:anê? ³⁹ Kwo, Dini ghi n:ii ngê u kmêna ngê dpí vy:a, a kââ yédi, ntóó têpê mbêmê dpí d:ii, tpí ch:aa pee dê u kwo dpí pwii kní. Kwo, Dye ghi yintómu yi kmêna ngê a tp:ee dpodombiy:e a kpakakpaka ngê. ⁴⁰ Kwo, M:uu ndiye pyu kní ye kídí nképê mb:anê, yed:é, U ntâa wu kmêna anmyi ngm:ii kalê ngmê? Kwo, Ngmênê doo u ntâa ngê y:e dê pyódu. ⁴¹ Yesu ngê yepê, Nmyo lónté yéli. Yepê, Nmyo yoo dono, lukwe díy:o Chóó Lémi ka dp:ee kélími té. Yepê, M:ââ yémi nmyi vy:o aní kwo, u dí Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê anmyin:aa kélími. Yi pini ka kwo, N:ee ali:ii a núw:e. ⁴² Dini ghi n:ii ngê yi tpémi Yesu u kéténi doo lêpí, u kmêna ngê dpodombiy:e vyâ, têpê mbêmê danê ngê. Yesu ngê yi kmêna ngm:ii kwólu, yi tpémi pyi ngê, u mí ka mê y:ângo. ⁴³ Pi kní y:oo dini ghi n:ii ngê yi kópu m:uu ngópu, ngwéti dniye, Chóó Lémi u pi ndíi ngê u ngwo pyódu ngópu.

Yesu p:uu ndiye pyu kní ye u pwoowo p:uu u ngwo ye modoo danê

Mátiyu 17:22-23; Mak 9:30-32

Yesu ngê pi kní yi ngópu kópuni doo d:uud:uu dé, pi kní y:oo yi kópu dnyimo nyepenyepê dé, ngmênê Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, ⁴⁴ Ala kópu nmyi nuwo kídangê kuwo, yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê, ngmênê yoo dono yi kêê k:oo waní ghê. ⁴⁵ P:uu ndiye pyu yoo alanté dnye nuw:o, apê, Lukwe díy:o kinté nmo a mbumu. Apê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmidi ngê, u pi ndíi ngê wa pyódu, dono daawa a pyw:oo. Yinê ye ngmee u kópu ye yi vyyu, dêpê w:ee ngópu, u kwo myedaa póó dniye, mu kópu u díy:o nkíngê mbê dniye.

Yoo yi kada wowo u danêmbum

Mátiyu 18:1-5; Mak 9:33-37

⁴⁶ Yesu p:uu ndiye pyu yoo noko dnye kwopwepe. Yi vy:o pini n:ii u pi ndíi ngê doo ya, yi kópu p:uu dnye kwopwepe. * ⁴⁷ Tumu kópuni dnye tpapê dé, Yesu ngê a w:ee too, wod:oo tp:ee ngma a ngêédí, u nkigh:é kââ, yepê, ⁴⁸ Pini n:ii alanté tpémi ka a l:êê díy:o adí vyyuwo, daa yi tpémi ka u mo adí vyyuwo, ngmênê a ka amyeda a vyyuwo, amyedí cháâcháâ nê. Yepê, Myenté, Pini n:ii ngê adí cháâcháâ nê, daa a mo adí cháâcháâ nê, ngmênê pini n:ii ngê a dy:ââ noo, amyedí cháâcháâ. Yepê, Nmyi vy:o pini n:ii u pi daa ndíi, vyílo yi pini yidmyinê cháâcháâ. *

Yesu ngê u ngwo ye vyyu, yepê, N:ii nmí p:uu daa d:uu, nmí pee pini

Mak 9:38-40

⁴⁹ Njon ngê Yesu ka kwo, Máâwe. Kwo, Pi ngmêkudu m:uu, kwo, m:ii ngê pi kní yi kmêna kí ngm:ii kígha té. Kwo, Yi kópu u kwo kudu kwódu, mu kópu

* 9:35: Luukí 3:22

* 9:46: Luukí 14:11; 22:24-27

* 9:48: Luukí 10:16; Njon 13:20

u díy:o daa nmî yoo vy:o pini ngmê. ⁵⁰ Yesu ngê yepê, U kwo nangê kwódu. Yepê, N:i nmî p:uu daa d:uu yédi, nmî pee pini.

Samédiya tpémi y:oo Yesu u wépi u ngwo pwaa ngópu

⁵¹ Dini ghi n:i ngê Yesu ngê a w:ee ngê, apê, Daa kêmakêma a dye ghi dyámê mbêmê machedê ngê a pyodopyodo, pi knî y:oo Njedusalem wa vya nê, ye daa kede wo, p:uu ndiye pyu knî yi k:i paa u nuw:o Njedusalem mê yé ngópu. ⁵² Maa p:uu p:aa ngmê u nkigh:ê taa dniye, Samédiya tpémi yi p:aa ngmê. Yesu ngê u yi doo kwo, Yi nm:uu dpî dmi, wod:oo pi kada miyó kââ, apê, Tpile yilî nmî kada paan:aa lâmo y:e. ⁵³ Ngmênê yi p:aani tpémi y:oo u wépi pwaa ngópu, mu kópu u díy:o Njedusalem dnye lêpî. Apê, Yinê ye nmo yoo dono. Apê, Lukwe díy:o ala p:aani wa dpî dmi. * ⁵⁴ Dini ghi n:i ngê Njems mbwémi Njon y:oo yi kópu ny:ee ngópu, nod:e knopwo, Yesu ka kwo, Nmî Lémi, Chóó Lémi ka ala kópu vyi koo, Mbóó p:uu ndyuw:e ngma a ghêpê we, wu p:aani tpémi ndê ngê paa ma téne. * ⁵⁵ Ngmênê Yesu ye diyé wo, yi kópu ye kwódu ngê, ⁵⁶ wod:oo kn:aa p:aani mê lee dniye.

Pi ngê komo ngê kîngî vyi Yesu anî yâmuyâmu

Mátíyu 8:19-22

⁵⁷ Dini ghi n:i ngê maa p:uu dnye paa, pi ngmê ngê Yesu ka kwo, Kwéli anyi lê, ana a yâmuyâmu ngi. ⁵⁸ Yesu ngê kwo, Mumdo anyi a yâmuyâmu nê? Kwo, Chii w:ââ w:uu yi dpî tédê dmi a pyede, y:i a dpî nyédi, ímê knî yi ny:uu a pyede, y:i a dpî nyédi, ngmênê a ngomo daa kwo, a dpî tédê daa tóó, a ghê vyími tédê myedaa tóó. Kwo, Mumdo nyi u ntââ, anyi a yâmuyâmu nê? ⁵⁹ Pi m:uu ka kwo, Cha a yâmuyâmu nê. Ngmênê yi pini ngê kwo, M:aa a ngópu mwiyé paa pw:oo we, an:uu kmênê, u ngwo ana a yâmuyâmu ngi. * ⁶⁰ Yesu ngê mgongo u kwo ngmê kwólu, kwo, N:i yi ghê daa pyede, yinté kópu p:uu dny:oo nuw:o, ngmênê nyi, a ngm:êê nédi, yoo Chóó Lémi u yoo vy:o a chin:aa kapí dé. ⁶¹ Pi m:uu ngê Yesu ka kwo, A Lémi, ana a yâmuyâmu ngi, ngmênê a yoo knî ye nd:uu mwiyé nîmo tpaépê. ⁶² Yesu ngê mgongo u kwo ngmê kwólu, kwo, Nee k:oo tpiipi kn:aa ada a vyuwo, nee wo mbêmê wa knî. Kwo, N:i kn:aa adí nuw:o, Chóó Lémi p:uu angénté adín:aa dpodo. *

10

Yesu ngê pi pyud:oy:a mê miyó yi dpodo tédê dpodo tédê u ngwo dy:ââ too

¹ U kuwó dini ghi ngê nmî Lémi ngê pi mê pyud:oy:a mê miyó ngmídi ngê, yepê, P:aani p:aani a kada miyó miyó choo kwo. ² Yepê, Chóó Lémi u yâpwo tédê yi nté dédê ghêdê, ngmênê nté mgîpî pyu mdoo daa tóó. Yepê, Yâpwo tédê chóó ka dmyinê ngêpê, nté mgîpî u l:êé díy:o pi knî nmye mupêdê kê ngê. ³ Yepê, Dpî lee dmyeno. Yepê, Y:ee tímélyu yi vy:o kêmkêm tp:oo w:uu ntee tpile ngê anmyi pyaa dmi. ⁴ Yepê, Ndapí nangmê nuw:o, ndapí yiyé tédê u tpile nangmê nuw:o, nmyi yi dópo kn:aani nangmê nuw:o. Yepê, Gha pi yoo nmye adnyin:aa a vyuwo. Yepê, Maa p:uu danêmbum ngê kêe nangé t:oo. Yepê, Límílmí ngê dmyinên:aa dpodo, mgí kidmyengé pwaa ngmê.

⁵ Yepê, P:aani p:aani a kada miyó miyó choo kwo. Yepê, Pini n:i dé ngomoni k:oo dpîmo koko knomomê, yi ngomo chóó ka ala kópu dny:oo tpaépê, Mw:ââkó, Chóó Lémi ngê nyoo knî yi k:i a ngee nmyine. ⁶ Yepê, Yi

* **9:53:** Luukí 10:33; Njon 4:9 * **9:54:** 2 Kings 1:9-16 * **9:59:** Luukí 14:26,33 * **9:62:** Pilipay 3:13

ngomo chóó ngê yi pini dê yi wépi dê adî pwapî dê, ye kópuni mwiyé u kwo adpî tpaépê, yi kópu ye amêda a diyédiyé. Yepê, Yi ngomo chóó ngê u yi adî kwo, Chóó Lémi ngê a ngee nmîne, ye wa ngee té. ⁷ Yepê, Pini n:ii dê ngomoni k:oo adpî koko, y:i dny:oo kwo, kn:aa mêmkingê lee knî. Yepê, Yi tpódu yi ngomo k:oo dny:oo kwo, y:i dny:oo kmaapî, mu kópu u díy:o pi módó daa dpodo yédi, u dpodo u pywuu dpo ngee. ⁸ Pini n:ii dê p:aani n:ii dpîmo taataa knomomê, yi p:aani tpémi y:oo yi tpódu yi dnye dê dpîmo nyêmi knomomê, ntini n:ii yi l:êê díy:o adnyi l:âmol:âmo, dny:oo pîpî, ⁹ yi p:aani u pwopwokopwe dpî pyi téne, ala kópu ye dny:oo tpaépê, Dini ghi n:ii nmo t:âât:ââ, Chóó Lémi ngê u yoo chóó u ngwo ada a y:enê, yi dini ghi daa kêmakêma a dyimêdyimê.

¹⁰ Yepê, Pini n:ii dê p:aani n:ii adpîn:aa taataa, pi knî y:oo yi wépi dê adnya a pwapî dê, ye yi ngópu kââ puu ghê dny:oo a wowo, ala kópu tââ ye dny:oo tpaépê, ¹¹ Nmyi p:aa u têtê nyi yi yodo p:uu nye vyavva, ala kópu u ngwo dpo w:ee yó, Ala dp:oo Chóó Lémi u yoo. Yepê, Ala kópu ye myedny:oo tpaépê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê u yoo chóó ada a y:enê, yi dini ghi daa kêmakêma a dyimêdyimê, ngmênê Chóó Lémi ngê daada a y:enê nmyo, wa mb:ii nmyo, mu kópu u díy:o dmyi mb:ii nyo. ¹² Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, Wéni n:ii ngê Chóó Lémi ngê Sodom a pw:oo ngê, dnyinté a kpada too. Yepê, P:aani n:ii tpémi y:oo adnya a mb:iimb:ii nmyo, kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê dnyinté daawa kpada té. ¹³ Yepê, Kódasin tpémi dny:oo nkîngê, Mbetísaida tpémi myedny:oo nkîngê. Yepê, K:omo tpile mbwudu yi ngópu yilî ní chópu, ngmênê yi dono doongê kéé tumo. Yepê, Taiya p:aani dê Saidon tpémi yi ngópu yinté kópu ndîi w:aangmê d:uu ngê, ye k:omo tpile daa Nju tpémi, ngmênê yi dono yilî lîmîlîmî ngê pí kéé tumo, yi mbodo dmi pêtê ny:ii ngópu, tpéé kópu myepî vyi ngópu. ¹⁴ Yepê, Kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê dnyinté wa kpada té, ngmênê Kódasin p:aani dê Mbetísaida tpémi dnyinté daawa kpada té. ¹⁵ Yepê, Kîpêênnyêm tpémi myedny:oo nkîngê. Yepê, Yi chóó yi pi dmi mbóó p:uu a kmîmî t:oo, ngmênê yi kpadakpada têtê wa lee dmi.

¹⁶ Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Pini n:ii ngê nmyi dnye dmi a nyêmi ngê, daa nmyi mo nmyi dnye dmi ye nyêmi ngê, a dnye myeye nyêmi ngê. Yepê, N:ii ngê dpî mb:ii nmyo, daa nmyi mo dpî mb:ii nmyo, myoo mb:ii nê, daa a mo dpî mb:ii nê, n:ii ngê a dy:ââ noo, myoo mb:ii.

Yesu ka u dpodo pyu pyud:oy:a mê miyó u ngwo mêtê diyé dniye

¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu ka u dpodo pyu pyud:oy:a mê miyó mêtê diyé dniye, kwo, Nmî Lémi. Kwo, Dpodo têtê w:aa nm:uu pyw:ângo. Kwo, Mî mbêmê daa mbii pyu yoo yi mo nmeen:aa pyipyi dé, n:ii knî y:e yi kmêna dnye kwo, my:oo pyi too, yi kmêna y:e nmî ngm:ii kalê too. ¹⁸ Yesu ngê yepê, Nyââ, Lîmî u wuu ndîi ngê ntee a too, ngmênê mêtêdaa ya yédi, yinté tpile ngmênî módu. Yepê, K:omo tpile dyámê mbêmê tpémi yi pwo Setan u pi ndîi ngê doo ya, ngmênê ala ngwo da ghay, mbwódo d:uu d:ii. ¹⁹ Yepê, U ntââ ngê dí pyódu nmyo, k:omo tpile mg:ee tpile pé yi vy:o anmyin:aa m:ii, ngmênê kópu nmye daangmêwa pyódu. Yepê, Setan ngê ló kópu nmye ngmadî d:uud:uu, wa dipî. ²⁰ Yepê, Ala kópu nangê vyi, W:aa dpo pyw:oo, pi knî y:e yi kmêna nmî ngm:ii

* **10:7:** 1 Kódin 9:6-14; 1 Tim 5:18

* **10:11:** Dpodo 13:50-51; 18:6

* **10:18:** Njon 12:31; Tpyuu

12:8-9 * **10:19:** Mak 16:18

kalê too, ngmênê ala kópu dpî vyi yó, W:aa dpo pyw:oo, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê u yoo kamî vy:o dê kaa nmo. *

Yesu ngê u Mî u ngwo doo chaa kigha

Mátíyu 11:25-27; 13:16-17

²¹ Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Yesu a nt:ee ngê, w:aa a pyw:ângo, u Mî ka kwo, M:aa. Kwo, Nyi mbóó dyámê yi kada pini ndêndê. Kwo, Ninê chaa kigha ngi, mu kópu u díy:o kópuni dyuu a ka nyinê kpo, nyi ngmo too. Kwo, Ndiye pyu ndîi knî y:oo dêpê w:ee tumo, ngmênê yélini yi pi dmi daa ndîi, y:ooda w:ee t:oo. Kwo, Nýóó nuw:o u pono nye vyápê. *

²² Yesu ngê pi knî ye yepê, Kópu yilí n:ii n:aa tpaépê too, M:aa nga yinê a ka dpo vyi té. Yepê, Pi ngmê u lama daa tóó, Nê lónté pini, M:aa u lama u mo a tóó. Yepê, Pi ngmê u lama daa tóó, M:aa lónté pini, a mo a lama a tóó. Yepê, N:ii ka M:aa mb:aamb:aa ngê anê kêma, yi pini u lama M:aa ndêndê ngê adí ya. *

²³ Yesu p:uu ndiye pyu knî ye yi diyé wo, yi mo ye yepê, Kópuni nmye mumu t:oo yi l:êê díy:o, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya. ²⁴ Yepê, Yélini y:oo Chóó Lémi u komo wunê dnyimo a kapî, king yoo yi k:ii, u yi y:e doo kwo, Nê u kópu yilí nmî ny:ee té, my:oo m:uu té, ngmênê daa m:uu tumo, myedaa ny:ee tumo, wunê a pw:oo dniye. *

Yesu pi ka vyuuwo p:uu pi knî ye u ngwo doo mgongo

²⁵ Yélini y:oo Yesu dnye ng:aang:aa, yi vy:o dêépî pyu ngmêdoo kwo. U yi u ngwo doo kwo, Yesu ní dóó, wod:oo ghêédí wo, Yesu ka kwo, Mââwe. Kwo, Ló kópu ngmanî d:uu, ghê kamî u ngwo anê pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu? ²⁶ Yesu ngê kwo, Nangê lónté? Kwo, Puku yedê angénté a tóó? ²⁷ Yi pini ngê Yesu ka kwo, Ala dêépî kópu kada a tóó, Chóó Lémi u nuu ghi nmyi nódo mb:aamb:aa ngê choo ya. Kwo, Chóó Lémi nmyi gha vy:o choo ya, dye ghi yintómu p:uu dmyinê nuw:o, u nuu u kópu yidmyinê d:uud:uu dé. Kwo, Yi dêépî kópu u kuwó alani a tóó, kwo, Nýóó nuu ghi nódo ntee a tóó, yoo yi nuu ghi dmi nódo yinté myechoo ya. * ²⁸ Yesu ngê kwo, Ndê kópu yichi vyi. Kwo, Yi kópu dê anyi d:uud:uu dé, ye ghê kamî u ngwo anyinê pyw:oo. *

²⁹ Pi yilí yi nuu ghi dmi yi dêépî pyu nódo dêpwo ya, wod:oo u yi u ngwo doo kwo, Yesu ngê ala kópu a ka vyi ngê, Daa pi yintómu yi nuu ghi dmi nódo yichoo ya. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu ka póó wo, kwo, Ló yéli yi nuu ghi dmi a nódo ngmadí ya? ³⁰ Yesu ngê mgongo u kwo ngmê kwólu, kwo, Nju pi ngmê, Njedusalem a ndê wo, Njédikó doo lèpî. Maa p:uu kpáápi knî y:oo mgímî ngópu, dnye vyeey, u ndapí t:âmo ngópu, u kpídí mye t:âmo tumo, ntóó kée ngópu, maa p:uu a kuwo ngópu, ngmênê ghê tp:oo doo ya. ³¹ U kuwó dini ghi ngê kpêê yiyé pyu ngmê ngê yi máádi a kwólu. Dini ghi n:ii ngê yi pini módu, daa ngópu, u kwo mí loo. ³² Kwo, U kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo dpodo pyu ngmê ngê yi máádi myedê kwólu. Kwo, Dini ghi n:ii ngê yi pini ntóó módu, myedaa ngópu, u kwo myimí loo. ³³ Kwo, U kuwó dini ghi ngê Samédiya pi ngmê ngê yi máádi até myeyedê kwólu. Kwo, K:omo tpile Samédiya tpémi nmyinê nmye yoo dono dé, ngmênê yi Nju pi Samédiya pi ka ch:anê wo. ³⁴ Kwo, U kwo loo, yimo knî yi p:uu wain a pii ngê, olipi

* **10:20:** Pilipay 4:3; Tpyuu 3:5; 20:12 * **10:21:** 1 Kódin 1:26-28 * **10:22:** Njon 3:35; 10:15

* **10:24:** 1 Pita 1:10 * **10:27:** Deut 6:5; Lev 19:18 * **10:28:** Lóma 10:5; Nkal 3:12

wulu myedê pii ngê, yimo kwéli dnye ya, kpîdí pee ngê kwédi kê too, apê, Mb:aamb:aa ngê mê paa pyaa we. Kwo, U kuwó dini ghi ngê yi pini ntóó chóó u ndonki pyipwo yó, p:aa ngmê núwo. Kwo, Yi p:aani ngomo ngmêdoo kwo, maa p:uu n:ii kní ye mgídí dpímo a ghayghay, y:i dnyimo dpí. Kwo, Yi ngomo k:oo kee knopwo, Samédiya pi Nju pi ka y:i doo vwuwo. ³⁵ Kwo, Womumo mw:aandiye Samédiya pi ngê yi ngomo chóó ka ndapí miyó y:àngo, kwo, Ala pini ka chí vvuwo. Ndapí ntémwi p:uu anyi dyênê, amêma amênê wumo té. ³⁶ Yesu yi dêêpí pyu ka póó wo, kwo, Kpaa pyu kní y:oo pini n:ii vya ngópu, u nuu ghi wu pini pyile kní yi vy:o n:uu nódo yó? ³⁷ Dêêpí pyu ngê kwo, Pini n:ii ka ch:anê wo. Yesu ngê kwo, Yinté kópu vyílo yichin:aa d:uud:uu.

Mata mbwémi Méli yi danêmbum

³⁸ Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii p:aani p:aani dnye lêpí, p:aa ngmê taa dnyiye. Yi p:aani pyââ mbwémi miyó doo ya, yi pi dê Mata mbwémi Méli. Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu y:i taa dnyiye, Mata ngê mênê dóó kalé too, yepê, Díyo a ngomo k:oo nté dp:uu ma yó. ³⁹ Y:i taa dnyiye, mbwódo yi yaa dnyiye, Yesu ngê yoo doo ndiye kígha dé. Méli a loo, yu km:ee mí yaa wo, Yesu doon:aa ng:aang:aa. ⁴⁰ Mata u nuw:o dono ngê pyodo, apê, Kí máâwe yi t:aa, lukwe díy:o nté dyêédí ngmídi dnye chono, wod:oo Yesu ka kwo, Máâwe. Kwo, Nga d:oo ch:anê wo, a mo aní nté ch:eech:ee? Kwo, Méli daanyinê dy:ââ, daamí ngee nê? ⁴¹ Yesu ngê kwo, Mata. Kwo, Kidimê nod:enod:e. Kwo, Kópu yílí kidimê nuw:onuw:o. ⁴² Kwo, Kópu mu ngmídi u ntââ. Kwo, Méli u nuw:o kópuni p:uu a kwo, yi kópu yi mb:aamb:aa. Kwo, Yi kópu u kwo daaní kwódu.

*

11

Yesu ngê kópuni vvu, nmí Mí ka ngêpê p:uu

Mátiyu 6:9-13; 7:7-11

¹ Wo ngmê ngê Yesu ghi ngmê até yedoo ngêpê. Dini ghi n:ii ngê u ngêpê a kéli ngê, p:uu ndiye pyu ngmê ngê kwo, Nmí Lémi, Njon Baptist ngê p:uu ndiye pyu yoo yi nuwo ngêpê ntee kwólu, kwo, yinté nmí nuwo my:oo kwéli.

* ² Yesu ngê yepê, Ala ngêpê yidmyina a ng:êêní, apii

Munmíkó M:aa,
pi kní y:oo ntênê dny:oo cháâcháâ ngi.

Nmí y:enê kn:ââ límí k:ii a chépi.

³ Wonêwodiédíyê u ntââ ntini nmo cha a kuwo.

⁴ Pi kní yi dono kópu ntee nmí kuwó nmí kéé too,

nmí dono kópu yinté nguwo myoo kéé té,
mêdaanyi nuw:onuw:o dé.

Nmí tókótókó ndíi tédê nangê núw:o nmo.

⁵ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu, yepê, Nmyi vy:o pini ngmê, mgídí núkínúkíní p:uu u mbwó ka wa lê, awo, A mbwó, nté pee a ka ngma a kí. ⁶ Kwowo, A pyipe ala ngwo ngmêdê t:aa, nté a ngópu daa tóó, ló ntini u kwo ngmaní y:oo. ⁷ Yepê, Yi pini ngê u mbwó ka ala kópu wa vyi, awo, Ala dpí dye ghi, nté a ka mékídimên:aa dmyinê. Kwowo, Keñe kínga dp:o kuwo, nmí mupwokní aténgê dpí dpí dmi. Kwowo, Daanê pyidu, myedaaní ngee ngi. Kwowo, W:êêní wochi t:aa. ⁸ Yepê, K:omo tpile yi pini daawa pyidu,

* 10:39: Njon 11:1-2; 12:2-3

* 10:42: Mát 6:33; Njon 6:27

* 11:1: Luukí 5:33

u mbwó ka nté daawa y:ee knomomê, ngmênê u mbwó ngê dyaa u kwo wa chedê, mywene u ngwo myedaadí kwo, ye wa pyidu, u mbwó ngê tpileni u yi adí kwo, u kwo wa y:oo. * ⁹ Yepê, Kópuni u l:êê diy:oo anmyi ngépê, yi kópu p:uu nmyi Mí ka dyaa dmyinê chedêchedê. Yepê, Kópuni u kwo anmyi dmyinê, nmye wa a kê, kópuni anmyi nmy:uu, anmyinê pyw:ee ngmê, keñeni p:uu anmyin:aa depedepe, nmye wa kpêmî. * ¹⁰ Yepê, Pini n:ii ngê u kwo wa dmyinê, yi pini ka wa y:oo, pini n:ii ngê adí nmy:uu, wa a pyw:oo, pini n:ii adí depedepe, keñe u kwo wa kpêmî. ¹¹ Yepê, Nmyi vy:oo pini ngmê, tp:oo ngê te mbyuu u kwo wa dmyinê, ye mt:enge mbyuu u kwo daawa y:oo, awêde wa pw:onu. ¹² Yepê, Myenté, tp:oo ngê kpée w:uu u kwo wa dmyinê, pêla ngê mg:ee daawa ngí, u kwo daawa y:oo, awêde wa kiye. ¹³ Yepê, K:omo tpile dono nmyi mênê a tóó, ngmênê nmyi tp:ee dmâádima ye tpile mb:aa vy:ee yémî tumo. Yepê, Pi ka vyuwu tédê nmyi Mí ngê a t:ee kîgha nmyoo. Yepê, Mbóo p:uu wunê tóó, dono u mênê daa tóó. Yepê, N:ii ngê u Ghê Dmi u kwo wa dmyinê, daawa dóó, ndêndê ngê u kwo wa a y:oo.

Yesu u pyimo Setan u pi u ngwo t:ee ngópu

Mátiyu 12:22-30; Mak 3:20-27

¹⁴ Wo ngmê ngê Yesu ngê pi ngmê pyi ngê. Yi pini ngê u kmêna ngmêdoo kwo. Yi kmêna ngê yi pini ló dini a dyênê ngê, dnye dèpwo kîgha. Dini ghi n:ii ngê kmêna ngê a kuwo ngê, wod:oo yi pini modoo danêmbum. Pi kní yi mênê ghê ghipé wo, yi nyepênyepê u kópu ngê mye pyodo. ¹⁵ Ngmênê woni kní y:oo noko yepê, Setan ntee pini nmye yila, n:ii kmêna kní yi kada pini. Noko yepê, Setan u wédêwédê mbêmê kmêna yoo yinê a ngm:ii kîgha too. ¹⁶ Woni kní y:oo Yesu dnya a tókótókó, kwo, Mumdoó Chóó Lémi p:uu nye dpodo, ye mbwudu nmí ngópu ngmê chépi. ¹⁷ Kópuni dnye nuw:onuw:oo dé, yi kópu yilí Yesu ngê yi gha vy:oo m:uu too, mgongo ye u ngwo ngmê kwólu, yepê, Yélini wee ngmidi u kwo a pyede, yoo wa chaa knomomê, numo p:uu adnyi l:êê knomomê, ye yi chóóchóó yi wee wa dyênê ngmê. Yepê, Myenté, mupwokní ngmê, numo p:uu adnyi l:êê knomomê, ye yi chóóchóó yi pi dmi wanye dyênê ngmê. ¹⁸ Yepê, Setan u yoo mye yinté. Yepê, Numo p:uu adnyi l:êê knomomê, ye angénté adnyi ya. Yepê, Dmye kn:aadi ngmê, daa Setan u wédêwédê mbêmê kmêna n:aa ngm:ii kîgha too. ¹⁹ Yepê, Nmye ngêní póó. Yepê, Nmyi vy:oo yéli y:oo n:uu u wédêwédê mbêmê kmêna a ngm:ii kîgha tumo? Yepê, Ala kópu nmye tpapê ngmê, N:ii ngê kmêna a ngm:ii kîgha too, yi pini ngê yi kada pini Setan u wédêwédê mbêmê a ngm:ii kîgha too. Yepê, Nmyi vy:oo yéli y:oo yi kópu nmye wa wópu ngmê, nmyewo, K:omodané kópu yila. Nmyewo, Chóó Lémi u wédêwédê mbêmê kmêna nmo ngm:ii kîgha too. ²⁰ Yepê, Chóó Lémi u wédêwédê mbêmê kmêna ntênê n:aa ngm:ii kîgha too. Yepê, Yi kópu u l:êê diy:oo ala kópu nmyi lama choo ya, Chóó Lémi ngê u yoo daa kêmakêma chóó adí y:enê. Yepê, U yoo kuwa kîngí kaa nmyo.

²¹ Yesu ngê mgongo ye m:uu kwólu, yepê, Tpileni l:ámo dy:ââ ngê dpí t:ámo té, u ngomo k:oo dpí km:êê té, doo u ntáâ u ngomo k:oo daanyi kee, mēdaanyimo ngí té, awêde u kaa taa ngê wa vya ngi. ²² Yepê, Ngmênê n:ii u wédêwédê ndií, yi pini u ntáâ, yi l:ámo dy:ââ dpí mgimí, u kaa taa dpo ngí té, u ngomo k:oo dpí kee, tpileni mwiyé a t:ámo too, tpile chóó kní ye yi tpile moo y:ee té. Yepê, Setan l:ámo dy:ââ ntee pini, u wédêwédê ndií. Yepê, Ala yéli yinê mgimí ngê, n:ii kní y:e yi kmêna a wee. Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi a mênê

* **11:8:** Luuki 18:5 * **11:9:** Njon 14:13-16

a tóó, u wêdêwêdê mbêmê Setan kóó yu dî kudu té, yélini y:e yi kmêna a wee, dpî pyi té, yi kmêna n:aa ngm:ii kîgha too. *

²³Yepê, N:ii daa a pee pini, a p:uu a d:uu yédi. Yepê, A p:uu ndiye pyu knî yi k:ii nmo vuyuwó té. Yepê, N:ii ngê daa ngêêpi nmo, te nmo dpî ngm:ii kalé té. *

Pi ka u kmêna u ngwo modo diyé

Mátiyu 12:43-45

²⁴Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o yéli y:oo pi ka u kmêna dpî ngm:ii kalé ngmê, yepê, yi kmêna wee dono u kwo wumê paambwi yédi, u yââyââ tédê ka wumê vuyuwó yédi, dpo, Y:i n:uu yââ. Yepê, U yââyââ tédê d:uuwodê pyw:ee knomomê, ye u nuw:o k:oo dpo, Kwéli nè ndê wo, y:i mînê diyédiyé. ²⁵Yepê, Dini ghi n:ii ngê dpo diyé, dpo, Ngomoni k:oo nè pwii wo, kamî ngê aténgê maa pyódu, tpile dono k:oo daa tóó, u y:enê pyu daa tóó. ²⁶Yepê, Wod:oo dpî lê, u pyipe mê pyudu dpî nya, n:ii knî yi l:êê ghi dmi d:ud:umbiy:e dono. Yepê, Yi kmêna wááli knî yi ngomo k:oo a kwo nyédi. Yepê, Yi pini u ya d:ud:umbiy:e dono ngê dpî pyódu, wunê ntee dpîmo a ya, mēdaa yinté. *

Pyââ ngmê ngê Yesu ka kópuni vuy, u pye p:uu

²⁷Dini ghi n:ii ngê Yesu pi knî ye doo danêmbum, yi yéli yi vy:o pyââ ngmê Yesu ka dpodombiy:e a mbwolo, kwo, Pyópuni ngê tpyé nyoo, u ngmo ngê myedé mbono nyoo, u gha mb:aamb:aa ngê choo ya. ²⁸Ngmênê Yesu ngê kwo, N:ii knî y:oo Chóó Lémi u kópu dyuu adnyi nyêmi dé, amyidnyi chááchââ dé, vyílo yi yéli Chóó Lémi ngê wa ngee té, yi gha dmi d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê u ngwo wa pyaa dmi.

Yesu Njóna p:uu u ngwo ye doo danêmbum

Mátiyu 12:38-42

²⁹Dini ghi n:ii ngê pi yilî Yesu ka lee dniye, yepê, Lukwe díy:o dnyinté a ka nmyinê kélîmi té. Yepê, Nmyo yoo dono. Yepê, Lukwe díy:o a ka dmye vyi ngmê, Mumdoó Chóó Lémi p:uu nye dpodo, ye mbwudu nmî ngópu ngmê chépi. Yepê, Yinté kópu nmyi ngópu daangmanî d:uu, ngmênê díyo kópu ndîi mu ngmîdi wanmyi m:uu ngmê. Yepê, Kópuni Njóna ngê a pyodo, yinté kópu díyo a nga ngmêwa pyódu. ³⁰Yepê, Ninipe tpémi y:oo ntee a w:ee ngópu, apê, Yâpwo Ndêndê ngê kí Njóna nmo yinê a dy:ââ ngê, yepê, yélini ala ngwo a pyede, ala kópu yinté myepêdê w:ee y:e, awo, Wu Chóó Lémi ngê u Pi Ndêndê nmo yinê a dy:ââ ngê. * ³¹⁻³²Yepê, Kuwókuwó wéni ngê, dini ghi n:ii ngê pi yintómu wa a pii dmi, Ninipe tpémi y:oo wa m:uu nmyo, nmyi pi dmi wa dyênê ngmê, wamye ndyíko nmyo, mu kópu u díy:o dini ghi n:ii ngê Njóna u kópu dyuu ny:ee tumo, yi dono kópu yintómu yi kuwó kéé tumo. Yepê, K:omo tpile Njóna dyámê mbêmê pi, ngmênê Ninipe tpémi y:oo u dnye ny:ee ngópu. Yepê, Nê Njóna u pwo pini, lukwe díy:o a dnye dp:ee nyêmi ngmê. Yepê, Myenté, yepê, kuwókuwó wéni ngê Sipa tpémi yi kwin ngê wamye ndyíko nmyo, mu kópu u díy:o kuughê a ndê wo, Solomon u gha kópu dyuu doon:aa ng:aang:aa dé. Yepê, K:omo tpile Solomon dyámê mbêmê pi, ngmênê Sipa tpémi yi kwin ngê chápu ngê. Yepê, Nê Solomon u pwo pini. Yepê, Lukwe díy:o dp:ee chááchââ nè.

* **11:22:** Tpyuu 20:2 * **11:23:** Luukî 9:50 * **11:26:** Njon 5:14 * **11:30:** Njóna 3:4-10; 1 Kings 10:1-10

*Lam ndêndê u danêmbum**Mátiyu 5:15; 6:22-23*

³³ Yesu ngê mgongo ye m:uu kwólu, yepê, Dini ghi n:ii ngê mgídi dpo ghay, n:ii ngê lam dpo vuyuwó, doo u ntââ tpile u pwo k:ame daawa kââ, myedaawa a mgiye, mu kópu u díy:o lukwe ngê mgídi wa chaa. Yepê, Yi pini ngê lam dpo y:oo, ya nkwoodo dpí kââ. Yepê, Yélini u kwo dpí lee dmi, tpile yili u ngwo dpí m:uu ngmê. ³⁴ Yepê, Nmyi ngwolo dmi lam ntee tpile dé. Yepê, N:ii ngê u ngwolo dé dé kuwo dé, doo mya noo, yi pini ngê u lam da mgiye, u kópu yili yintómu mgídmgídi dé. Yepê, N:ii ngê u ngwolo dé dé pywáli dé, dé mya nè, yi pini u lam ya nkwoodo a kwo, u kópu yili yintómu lam wo a pyede. ³⁵ Yepê, Nmyi ngwolo dmi pywáli too, nmyi lam kídmyinêngê mgiye t:oo. ³⁶ Yepê, N:ii ngê u lam d:uuwodê mgiye, u kópu mgídi vy:o d:uungmédpí ngmo, mu dini ghi ngê yi pini ngê Chóó Lémi u lam wo kópu yili yintómu wa m:uu té.

*Yesu ngê Pádisi yoo dêêpí pyu yoo yi pi dmi u ngwo a ghípi ngê**Mátiyu 23:1-36; Mak 12:38-40*

³⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê pi kní ye danêmbum a kéli ngê, Pádisi ngmê ngê u ngomo k:oo kmaapí tédê núwo. ³⁸ Yesu ngê kóó dé mwiyé daa ghêê doo, kmaapí tédê u ngwo yaa wo. Pádisi ngê dini ghi n:ii ngê módu, ghê u mênê ghípe wo, apê, Kí pini ngê lukwe díy:o nmí dêêpí kópu doo chápu ngê, kmaapí tédê módo dé yââ, kóó dé doo ghêê doo. * ³⁹ Ngmênê nmí Lémi ngê kwo, Nmyo Pádisi yoo nmyi d:ââ píleti yi kpadama yinmye ghêêghêê tumo, lukwe díy:o yi kó dp:ee ghêêghêê t:oo. Yepê, Nmyi too pee yinmye ghêêghêê tumo, ngmênê nmyi gha dmi tupwótupwó dé. Yepê, Nmyo ndapí u mb:aami yoo, nmyi gha dmi dono dé. ⁴⁰ Yepê, Nuw:o nmyi mênê daa too. Yepê, N:ii ngê nmyi too pee lâmo too, nmyi gha dmi yinê mye lâmo too. Yepê, Lukwe díy:o too pee u kópu dé nmyinê nmye ndíi kópu dé, gha u kópu dé nmyinê nmye tédê kópu dé. ⁴¹ Yepê, Nmyi kêê yedê tpileni a pyede, ngópuch:anê kní ye dmyinê yémí dé, yed:oo nmyi gha k:oo tupwó mēdaadí ya, nmyi too pee p:uu tupwó myedaadí ya.

⁴² Yepê, Mósisi ngê nmí kn:ââ kní ye ala kópu a vuy, yepê, Ntini n:ii pi ngê yâpwo tédê dpo núw:o, dyuu y:a dpo pyidu ngê, yononi dyuu Chóó Lémi u dpodo pyu kní ye dpí y:ee ngê. Yepê, Yi kópu dnyinté dp:ee cháâcháâ ngmê. Yepê, K:omo tpile nkêpe w:uu y:a, ó kpono w:uu y:a nmyinê pyw:émí ngópu, ngmênê myenmyinê kpââ ngópu, Chóó Lémi u dpodo pyu kní ye yononi ntênê nmye yémí ngópu. Yepê, Yi kópu ndíi kópu ngê nmyi pyódu ngópu. Yepê, Kópuni Chóó Lémi ka ndíi kópu, lukwe díy:o tédê kópu ngê nmyi pyódu ngópu. Yepê, Lukwe díy:o pi kní ye dp:ee vuyuwó nyédi, ngópuch:anê kní ye myedp:ee vuyuwó nyédi, lukwe díy:o nmyi nódo Chóó Lémi u nuu ghi daa too. Yepê, Dmyinê nkíngê. Yepê, Tédê kópu ndíi kópu ngê nmyi pyódu tumo, ndíi kópu tédê kópu ngê nmyi pyódu tumo. Yepê, Tédê kópu dmyinê d:uud:uu dé, kópuni Chóó Lémi ka ndíi kópu dé, myedmyinê d:uud:uu dé.

⁴³ Yepê, Pádisi yoo, dmyinê nkíngê. Yepê, Ngêpê ngomo k:oo nmyi chóó kada nmyimo yââyââ nyédi, u yi nmye a kwo yédi, Pi kní y:oo naa tédê mb:aamb:aa ngê dny:oo cháâcháâ nmo. ⁴⁴ Yepê, Dmyinê nkíngê. Yepê, Kwodombê mbwee maa p:uu ngma ya yédi, n:ii u lama daa ya yédi, kpí kní yi pwo a m:ii yédi. Yepê, Yi kpí ntee dé, nmyo yinté yéli, pi kní yi lama daa ya yédi, tupwó ndíi nmyi gha vy:o a too.

* 11:38: Mát 15:2

⁴⁵ Dêêpî pyu ngmê ngê Yesu ka kwo, Ye kópu kîchi vyi té, nmî pi dmi myeche ghîpî. ⁴⁶ Yesu ngê kwo, Dêêpî pyu yoo, myedmyinê nkîngê. Yepê, Mósisi ngê yoo u ntââ dêêpî kópu dyuu yi d:êê ngê, ngmênê nmyi chóó yilí ngê nmyi pyódu ngópu, pi kní ye dpodo ndîi ngê nmyi pyódu tumo, yi dpodo têdê d:ud:umbiy:e dp:ee ngêêpî tumo. ⁴⁷ Yepê, Dmyinê nkîngê. Yepê, Nmyi kn:ââ kní y:oo Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo wunê kwéli a kmênê tumo, ngomo mb:aa yi pwo nmyi wó tumo, yi mti ngê a pyede. Yepê, Ngmênê nmyi chóó nmyi kn:ââ kní y:oo y:oo a vya tumo. ⁴⁸ Yepê, Nmyi kn:ââ kní y:oo Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo mwâ a vya tumo, nmyinê nmye gha kópu yi d:uu ngópu, mu kópu u díy:o y:oo a vya tumo, yi pwopwo u mti dmi u nkwo nmyi t:ee tumo. ⁴⁹ Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê ala gha kópu a vyu, apê, Ala yéli ye a komo kapí pyu yoo a dyépi yoo wanê dy:ââ té, ngmênê ala yéli y:oo wa mb:ii t:oo, woni wa kpaka t:oo, woni amye vya t:oo. ⁵⁰⁻⁵¹ Yepê, Dye ghi yintómu nmyi kn:ââ kní y:oo Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo dnya a vyeé dé, kn:ââ Chóó Lémi ngê dyámê pé mwâ a l:âmo ngê, Kéén ngê Epel mwâ a vyá, nkoo nmo, a vyeé u yi nmye mye kwo. Yepê, Nmyi kn:ââ kní y:oo Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo dnyinté a mya tumo, Chóó Lémi ngê dnyinté u nkwo kpada too. Yepê, Kéli ghê, king Njehu u dye ghi ngê, dini ghi n:ii ngê Sekîdaiya Chóó Lémi u ngomo chedê vya ngópu, Chóó Lémi ngê dnyinté a kpada too, Sidiya tpémi dy:ââ too, Njedusalem tpémi yi ndapí mí t:âmo tumo, yi tpile yilí mye t:âmo tumo, ngmênê yi p:aa dêpê pw:oo ngópu. Yepê, Ala ngwo Chóó Lémi ngê u komo kapí pyu ndêndê nmye da dy:ââ, dmy:oo mya ngópu. Yepê, Wanmyi vya knomomê, ye Chóó Lémi ngê dnyinté u nkwo daawa kpada nmyo, nmyi p:aa d:ud:umbiy:e wa a pw:ono. Yepê, Nmyi kn:ââ yoo yi yíkí dmi nmyi pwo wa ghay.*

⁵² Yepê, Dêêpî pyu yoo, dmyinê nkîngê. Yepê, N:ii u lama puku kpââ a tóó, yi pini ngê u ntââ Chóó Lémi puku yedê wa a pyw:oo. Yepê, Yi puku dmi ngomo ntee tpile, u kii nmyi ngópu a tóó, ngmênê pi kní ye yi ngomo dp:ee kpémîkpémî ngmê. Yepê, Nmyi chóó yi ngomo k:oo dp:ee koko nyédi, n:ii ngê u yi a kwo, dpo, Yi ngomo u mênê ní kee, u maa u kwo nmye nkokonkoko ngópu.

⁵³ Pádisi yoo, dêêpî pyu yoo yi k:ii, Yesu ka d:ud:umbiy:e nod:e dniye, Yesu ngê yi p:aani pee u ngwo a kuwo ngê. U kuwó dini ghi ngê dpodombiy:e dnya a tókótókó, kópu yilí yi p:uu u kwo dnye póó. ⁵⁴ U yi y:e doo kwo, Yesu nmí dóó, kn:aadi te kópu ngmê vyi ngê, u ngwo p:oo ndyíko.

12

Yesu pi dódó p:uu u ngwo doo danêmbum

Mátiyu 10:26-27

¹ Pi yilí tp:oo témi tap Yesu ka lee dniye, u kwo dnye kadakada. Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Pádisi yoo yi nj:ii ngê kêê nangê t:oo. Yepê, Pi dódó pyu yoo, kópuni a tpaépê tumo, daa d:uud:uu tumo. Yepê, K:omo tpile pi dódó daa ndîi nmyi vy:o adí ya, ngmênê d:ud:umbiy:e wa dyênê nmyo. ² Yepê, Tumu kópu yintómu díyo wa a pywáí dmi, ngmee u kópu dyuu wamyedê pywáí dmi. ³ Yepê, Tumu kópuni mgídí vy:o anmyi vyi t:oo, w:êêní wa ny:ee t:oo. Yepê, Tumu kópuni d:omo yu kn:ââ u mênê kwayi ngê anmyi vyi t:oo, díyo naa tédê tââ wa kaa dmi.

* 11:50-51: Gen 4:8; 2 Chr 24:20-21

Yesu pi ka nkíngê p:uu u ngwo ye doo danêmbum

Mátíyu 10:28-33; 12:32; 10:19-20

⁴ Yesu ngê yepê, A pyipe yoo, pi knî ye namê nkíngê. Yepê, A l:êê díy:o wa vya nmyomomê, am:ii pw:oo dmi, ye ló kópu nmye m:uu wa d:uu ngmê. Yepê, Doo u ntââ, kópu nmye daamuwa d:uu ngmê. ⁵ Yepê, Ye anmyi nkíngê knomomê, a wépi u ngwo anmyi pwaa ngmê, ye Chóó Lémi ngê nmyi wépi dmi u nkwo wa puwâ, ndiya wa kée nmyo. Yepê, Chóó Lémi p:ee vyílo, u kwo yidmyinê nkíngê.

⁶ Yepê, Kópuni dí vyi, nmye mênî tpaépê, Pi knî ye namê nkíngê. Yepê, Mtyímwe daa ndîi ñmêni tp:oo, knî ngmêdê pw:oo knomomê, nmyinê nmye k:omo tpile, ngmênê Chóó Lémi ye wunê vyuwo yédi. ⁷ Yepê, Nmye myewunê vyuwo yédi, dp:ee mtyímwe ntee yéli, dnyinté nmye dêdê vyuwo. Yepê, Nmyo yintómu u lama nmye pyede, nmyi mbêmê mbêmê mbodo gh:aa ntémwi a kwo, u lama mye tóó, doo u lama daangmêwa a ghay. Yepê, D:ud:umbiy:e pi ka namê nkíngê.

⁸ Yepê, Pini n:ii ngê pi knî ye daawa a wópu nê, yewo, Nyââ, Chóó Lémi u Pi Ndêndê p:uu n:aa dpodo, ye kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi u enjel knî yi ngíma yi pini u nkwo daanímó wópu, a kêê k:oo wan:uu kââ. ⁹ Yepê, N:ii ngê pi knî yi ngíma wa a wópu nê, yewo, Ye pini daa Chóó Lémi u Pi Ndêndê, p:uu dîné dpodo, ye kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi u enjel knî yi ngíma yi pini u nkwo wanímó wópu, a kêê k:oo daan:uu kââ. ¹⁰ Yepê, Pini n:ii ngê daawa mya nê, a p:uu adí peede tpaépê, u kuwó dini ghi ngê yi pini ngê yi dono kópu u kuwó amê kée knomomê, u ntââ Chóó Lémi ngê yi pini u dono u kuwó wa kée, mēdaawa a ngî, ngmênê n:ii Chóó Lémi u Ghê Dmi u dpodo p:uu adí peede tpaépê, yi pini Chóó Lémi ka daawa diyé, Chóó Lémi ngê u dono yilí u kuwó daawa kée té.

¹¹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê ngêpê ngomo y:enê pyu knî y:oo adnyin:aa kóté kígha nmyo, kada pini knî y:oo ó king knî y:oo adnyin:aa kóté kígha nmyo, kópuni ye anmyin:aa tpaépê dé, yi kópu knî ye nuw:o ngê kée nangê t:oo. ¹² Yepê, Kópuni ye anmyin:aa tpaépê dé, yi dini ghi ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê nmyi nuw:o ñedê mwiyé ada a t:emí dé.

Yesu kmungo pyu yoo yi p:uu u ngwo doo mgongo

¹³ Yesu yélini ye doo danêmbum, yi vy:o pi ngmê ngê kwo, Mââwe. Kwo, M:aa dini ghi n:ii ngê pwene, a mbwó ngê tpile yintómu u mo a ngí too. Kwo, U kwo vyi ngi, Kní a ka ngma a kê ngê. ¹⁴ Yesu ngê kwo, Kí pini. Kwo, N:uu ngê nmyi kóté kígha pyu ngê pyódu noo. ¹⁵ Pi knî ye yepê, Kmungo pyu yoo yi n:ii ngê kée u ngwo nangê t:oo, mu kópu u díy:o pi u ghê ndêndê daa tpile knî yi p:uu a tóó. * ¹⁶ Wod:oo Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Ndáápi ngmê, ndapí u ngópu dēpwō ghêdê, tpile u ngópu myedēpwō ghêdê. * ¹⁷ Yepê, Chóó u nuw:o k:oo apê, Pudumakó w:uu ngmên:aa kaakaa, ndapí ndîi u ngwo waní kmênê. ¹⁸ Apê, A stówa my:oon:aa pyidupyidu, a ndapí d:ud:umbiy:e ndîi ngê u ngwo wa pyódu. ¹⁹ Apê, U kuwó dini ghi ngê a gha mb:aamb:aa ngê wa pyódu, anê, Nê pi ngmê, tpile ka mēdínê nuw:o, m:ââ yilí yi k:oo aní líme, aní kmaapí, daaní dpodo, d:ud:umbiy:e aní gha vyílé. * ²⁰ Yesu ngê yepê, Ngmênê Chóó Lémi ngê kwowo, Mōdo podo. Nyi mtíkó pyu ndîi. Awêdê mgídí vy:o nye pwopwo, ñímile yintómu n:uu ngê wa ghay dmi. ²¹ Yesu ngê yepê, N:ii ndapí

* 12:15: 1 Tim 6:9-10

* 12:16: 1 Tim 6:17

* 12:19: Njems 4:13-15

mu ngmîdi p:uu adî nuw:o, Chóó Lémi p:uu daadî nuw:o, yi pini yinté pini ngé wa pyódu, mbodo podo.

Tpile p:uu nuw:o u danêmbum

Mátiyu 6:25-34

²² Yesu ngé p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Ala kópu mye ny:ee yó. Yepê, Ntini n:iî nmye pípi ngmê, nmyi nuw:onuw:o u kópu ngé kíngí pyódu, kpídîni nmye t:emî ngmê, nmyi nuw:onuw:o u kópu ngé myekíngí pyódu. ²³ Yepê, Nté kpídî daa ndîi kópu dê, nmyi ghê dmi yi ndîi kópu. ²⁴ Yepê, Nímê knî yi p:uu dmyinê nuw:o. Yepê, Nté woo d:uudpí kaa ngmê, nté nt:u d:uudpí t:ee ngmê, p:o d:uuwodê nuw:o ngmê, ngomo k:oo d:uuwumê yé ngmê. Yepê, Kêlé, Chóó Lémi ngé yinê dpo mbono té. Yepê, Dp:ee ímê ntee tpile dé, Chóó Lémi ngé mb:aamb:aa ngé wamyedê mbono nmyo. * ²⁵ Yepê, Dini ghi n:iî ngé anmya a pwopwo, k:omo tpile nmyi nuw:onuw:o u kópu ngé adî pyodopyodo, ngmênê doo u ntââ nmyi ya daadî ngé daanmya a pyépi. ²⁶ Yepê, Yi kópu nmye doo u ntââ, lukwe díy:o kn:aa kópu knî nmyi nuw:onuw:o u kópu ngé a pyede. ²⁷ Yepê, Yinênê knî yi p:uu ngí nuw:o mbê dmyeno. Yepê, Yi kpídî p:uu daa dpodo nyédi, myedaa kpile nyédi. Yepê, K:omo tpile Solomon u ndapî ndîi, u kpídî mb:aa dé, ngmênê yinênê knî y:oo Solomon u kpídî mêtê ch:iî tumo. * ²⁸ Yepê, K:omo tpile chii mênê yi awêde a kwo, mââ m:iî ndê ngé dpí ma, ngmênê Chóó Lémi ngé nêné yi nkwo doo dpí kââ, kpile ye yiné wunê yémí. Yepê, Dp:ee yi ntee tpile dé, Chóó Lémi ngé mb:aamb:aa ngé wamyé kpilê nmyo. Yepê, Lukwe díy:o dnyinté u kwo nmye kélímí té. ²⁹ Yepê, Nté mbwaa yi pyw:émí nmyi nuw:onuw:o u kópu ngé kíngí ya. ³⁰ Yepê, Yélini Chóó Lémi ka daa kélímí nyédi, vyílo yi kópu knî yi p:uu yi nuw:o dmi a mbêpê té. Yepê, Nmyi Mí u lama ka tóó, yi tpile daadnyi ya knomómê, ye nmyi ya dono ngé wa pyódu. ³¹ Yepê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo ndîi kópu ngé nmye choo ya, yi tpile dé nmye u ngwo wa a kê té. ³² Yepê, K:omo tpile dp:ee yoo ndîi, ngmênê pí knî ye nkíngê ngé kêê kídmynênêgê t:ee ngmê. Yepê, Dini ghi n:iî ngé nmyi Mí ngé u yoo chóó adî y:enê, yi yéli yi kada pini knî y:oo wa pyódu nmyo. *

Daa tpile ndapî yi p:uu nuw:o u danêmbum

Mátiyu 6:19-21

³³⁻³⁴ Yesu ngé yepê, Pini n:iî u ngópu ndapî a tóó, dyámê mbêmé, wonêwodiyédiyê a nuw:onuw:o ngé, dpo, L:âmo mokídangê ngee ó pi ngé kíngí t:âmo. Yepê, U kpídî mb:aa knî yi p:uu mye nuw:o yédi, dpo, Tpile we ngé kíngí dyênê té. Yepê, Nmyi tpile yilí nmyi nuw:onuw:o u kópu ngé nmye kíngí pyaa dmi, nmyi ndapî nmyi nuw:onuw:o u kópu ngé myekíngí pyódu. Yepê, Nmyi tpile yilí kwéli a pyede, dye ghi yintómu nmyi nuw:o dmi y:i adî kwo. Yepê, Nmyi nuw:o dmi dyámê mbêmé kíngí kwo, ngmênê mbóó p:uu choo kwo. Yepê, Nmyi tpile yilí pí knî ye dpí y:ee tóó, nmye wa pwila t:oo, yi ndapî dpo ngí yó, ngópuch:anê knî ye dpí y:ee yó. Yepê, Yi ndapî Chóó Lémi ngé mbóó p:uu ya mb:aa ngé nmye amímê wumo. Yepê, Doo u ntââ yi yáni mb:aa kpáápi knî y:oo daawa t:âmo ngmê, tpile we knî y:oo myedaawa dyênê ngmê.

Yesu ngé p:uu ndiye pyu knî ye kópuni vuu, u t:âât:ââ p:uu

³⁵ Yesu ngé p:uu ndiye pyu knî ye mgongo ngmê kwólu, yepê, A kuwó mgídi wa a ghay, ngmênê dpí ngé kêê kídmynênêgê t:ee ngmê, nmyi dpodo

* **12:24:** Psalm 147:9; Luukî 12:7 * **12:27:** 1 Kings 10:23-25 * **12:32:** Luukî 22:29-30

u kpídí dmi nmyi mbwo kídmyenêngê ngee t:oo, nmyi lam dmi kíngí pw:oo dmi, dny:oo pîpî. * 36 Yepê, Lémi knî y:oo yi dpodo pyu yoo wunê kuwokuwo tumo, yedpo, Dmyinê t:âât:ââ nmo, kíd:oongê dpî dmi. Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi lémi yoo dpo diyé dmi, keñe p:uu wunê depedepe nyédi, yi dpodo pyu knî y:oo keñe ye dpî kpêmî t:oo, yi lémi yoo yi nté dpo têêdí ngmê. 37-38 Yepê, Yi lémi ngmê ngê mgî wa a pwaa knomomê, mgídî ñuknîñuknî p:uu wamî t:aa, u dpodo pyu knî yi p:uu ada a nuw:o, awo, A dpî té, ó a t:âât:ââ nê? Yepê, N:ii u dpodo pyu yoo daadnyi dpî, yi kada pini adnyi t:âât:ââ, yi pini u gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê wa pyódu. Yepê, K:omo tpile u dpodo pyu yoo, ngmênê chóó u nté wa a têêdí, ye wa y:oo. Yepê, Wamye chaa kalê té, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê wamye pyaa dmi.

39 Yi kópu p:uu Yesu ye myedoo mgongo, yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Nmyi lama daa too wéni n:ii ngê kpáápi ngê nmyi ngomo wa pwââ. Yepê, Yi wéni nmyi lama adí ya knomomê, wanmyi t:ââ ngmê, am:ii ngm:ii kalê ngmê. * 40 Yepê, Yinté myedmyinê t:âât:ââ nê, mu kópu u diy:o dini ghi n:ii ngê nmyinê nmye Chóó Lémi u Pi Ndêndê daawa t:aa, yepê, vyilo yi dini ghi ngê wanê t:aa.

Yesu chóó u yoo yi kada pini knî yi p:uu u ngwo doo mgongo

Mátíyu 24:45-51

41 Pita Yesu ka póó wo, kwo, Nmî Lémi. Kwo, Ye mgongo nmî mo nmo chi kwolo, ó pi yintómu knî yi k:ii? 42 Nmî Lémi ngê yepê, A yoo yi kada pini ngê wanmyi pyaa dmi. Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Lémi ngmê ngê pi ngmê wa ngmídi, u dpodo pyu yoo yi kada pini ngê wa pyódu, u kwo wa vyi, kwowo, Dy:oo ye cha a chápwo, yi nté ndapí ye chi yémî dê. Yepê, Yi lémi kuughê wa lê, dye ghi daadîi yi adín:aa ya. Yepê, Pini n:ii wa ngmídi, dpodo pyu yoo yi kada wa kââ, yepê, yi pini u nuw:o ndîi ngê adí ya knomomê, u l:êê ghi mb:aamb:aa ngê a myaa ya, ye yi pini lónté adí dpodo? 43 Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi lémi u p:o amêdê diyé, tpile yilí yintómu mb:aamb:aa ngê wa m:uu té, ye u gha mb:aamb:aa ngê wa pyódu, 44 dpodo pyu yoo yi kada pini wa chaa kwolo, u tpile yilí yintómu u kwo wa y:ee té, yi kada pini ngê wa pyódu. * 45 Yepê, Ngmênê yi lémi ghêlî daawa taa knomomê, dpodo pyu knî yi kada pini alanté adí nuw:o, awo, Nmî lémi kêma amêdê diyé, yepê, yi pini pi dono ngê wa pyódu, adí ñuknweñuknwe, mbwaa adí ndanî, u ngwo adí ghétighéti, dpodo pyu dpodo módó yoo adí kpakakpaka dé, 46 ye dpodo pyu yoo yi kada pini doo u lama, yi lémi ayi t:aa. Yepê, Yi kópu dini ghi n:ii ngê wa ny:ee té, d:ud:umbiy:e yi pini ka wa nod:e, dnyinté daawa kpada, kuwa yéli yi vy:o wa kââ.

47 Yesu ngê yepê, Dpodo pyu n:ii u lama u lémi u kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a kwo yédi, ngmênê a mgeemgee yédi, u dpodo daawa dóó knomomê, ye u lémi ngê yi pini dpodombiy:e wa kpada. * 48 Yepê, Ngmênê n:ii u lama dnyinté a ya yédi, ngmêdpî kn:aadi, u lémi ngê dpodombiy:e d:uudpî kpada. Yepê, N:ii u lama a kópu dyuu dnyinté a kwo, dnyinté adí cháächââ. Yepê, N:ii u lama a kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a kwo, d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê choo cháächââ.

* 12:35: Mát 25:1-13; 1 Pita 1:13; Mak 13:32-37

* 12:39: Mát 24:43-44; 1 Tes 5:2

* 12:44: Mát

25:19-23 * 12:47: Njems 4:17

Yesu yoo chámêchámê p:uu u ngwo doo danêmbum

Mátiyu 10:34-36

⁴⁹ Yesu ngê yepê, M:aa u yâpwo têdê cháâ ntee tpile ngê dè pyódu, nté woo kapi yi doo u ntââ. Yepê, Ala kópu u l:êê díy:o nê loo, nê, Yi chéli nîmo vyyuwó. Yepê, U ya a nga a kwo, Yi chéli d:ââ nîmo vyyuwó. ⁵⁰ Yepê, Daa kêmakêma dono u mênê anîné wupwo, yi dono p:uu nuw:o ngê dè dyênê nê, u dí yi p:eeni kópu a nga wa pyódu. ⁵¹ Yesu ye póó wo, yepê, Nmyinê nmye yoo kââdikââdí u l:êê díy:o dyámê mbêmê nê loo, apii? Yepê, Ngmênê kêle, daa yoo kââdikââdí u l:êê díy:o nê loo, nê, Yoo n:uu chámê. ⁵² Yepê, Yoo chámêchámê kn:ââ wunê kídí chaa, dye ghi yintómu a l:êê díy:o yoo adnyi numo chámêchámê. Yepê Pi mupwokní limi kní kwéli adnyi ya, a l:êê díy:o wanîmo chámê té, pyile miyó dè yi p:uu adí d:uu, miyó myenté pyile kní yi p:uu adí d:uu. ⁵³ Yepê, Yi pini mupwo noko dnyinté adpí ya, u kpâm tp:oo módó k:ii noko dnyinté adpí ya, u n:ââ k:ii noko dnyinté amyidu ya.

Yesu ngê pi kní ye u ngwo vyyu, yepê, Lukwe díy:o dp:ee myeme nê

Mátiyu 16:2-3

⁵⁴ Yesu ngê Nju tpémi ye yepê, Dini ghi n:ii ngê nkálí nmye mumu ngópu, nye, Daa kêmakêma tpii wunê ghayghay, yepê, yed:oo tpii dpo ghay. ⁵⁵ Yepê, Dini ghi n:ii ngê ngídí vy:o pudu yílí a kwo yédi, nye, Máâ kââdí y:ay:a wa pwiyé, yepê, yed:oo womumo kââdí y:ay:a dpí pwiyé. ⁵⁶ Yepê, Lukwe díy:o my:oo nmye pyede. Yepê, Kópuni mbóó p:uu nmye mumu tumo, mb:aamb:aa ngê nmyinê wopwe tumo, ngmênê kópuni n:aa d:uud:uu too, lukwe díy:o dênmyinê wopwe t:oo. Yepê, Lukwe díy:o dp:ee myeme nê.

Yesu yoo yi kóté kîgha p:uu u ngwo doo danê

Mátiyu 5:25-26

⁵⁷ Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o nmyi nuw:o kwolo ngmê dé. ⁵⁸ Yepê, Dini ghi n:ii ngê ngmanmyi kn:aadi ngmê, n:ii ngê u yi adí kwo, Ní kóté kalê nmyo, dini ghi n:ii ngê kóté tédê adí ñeñe nmyo, yi kópu maa p:uu d:ââ dpí l:âmo yó, yed:oo kóté y:enê pyu u ngíma mēdaanmy:uu ghê dmi, mbwa k:oo mēdaamí km:êê nmyo. ⁵⁹ Yepê, Mbwa k:oo wa km:êê nmyomomê, y:i anmyin:aa ya, u dí nmyi dono ntênê wanmyi pwila t:oo. Yepê, Daa kêmakêma kóté tédê n:aa ñeñe nmyo, nmyi kópu dmi d:ââ l:âmo tóó.

13

Dono kuwokuwo u danêmbum

¹ Yi dini ghi ngê pi kní ngmê ta, Yesu ka mdoo a ñuwo ngópu, kwo, Nkálili pi kní ngmê y:oo Chóó Lémi ka kpêê dnye yiyé, kwo, Lóma lede kní y:oo kí vya tumo. ² Yesu ye póó wo, yepê, Lukwe díy:o yinté pw:oo dniye? Yepê, Yélini pw:oo dniye, nmyinê nmye yi dono ndíi, wo yéli yi dono daa ndíi, apii? ³ Yepê, Kêle, yinté daa tóó. Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Nmyi dono daanmyinê kuwo t:oo, ye yi yéli ntee pw:oo dniye, yinté am:ii pw:oo dmi. ⁴ Yepê, Dini ghi n:ii ngê ngomo daadíi pwaa wo, Sailówam, pi y:a mē wááli vyâ, yepê, lukwe, yi yéli yi dono ndíi, wo yéli yi dono daa ndíi? ⁵ Yepê, Kêle. Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê, nmyi dono yílí daanmyinê kuwo knomomê, ye yi yéli yi nt:anê wanmyi yaa dmi, wam:ii pw:oo dmi.

Yesu Nju tpémi yi p:uu u ngwo doo mgongo

⁶ Yesu ngê Nju tpêmi ye mgongo ngmê kwôlu, yepê, Lémi ngmê, u kuwe kn:ââ ngmêdoo kwo. Yepê, U yi u ngwo doo kwo, Kuwe kîgha ngmêni ma, ngmêné dèpê pyw:ângo, * ⁷ wod:oo u dpodo pyu ka kwo, M:ââ pyile kî yini kîgha d:ongmê ndîi, kwo, kp:anê ngi, daadi kwo. * ⁸ Yepê, Ngmêné yi dpodo pyu ngê kwo, A lémi, ghêli nangê kpono, m:ââ mu ngmidi u kwo yéni. Kwo, Têpê ngê mênî wuwó, tpile tp:oo knî yi kn:êê u mênê n:aa yiyé. * ⁹ Kwo, Kî m:aani ngê nt:u nkwo doo daawa kaa knomomê, ye u ngwo dpî kp:anê ngi.

Yesu ngê duwoduwo móó u ngwo pyi ngê

¹⁰ Lîme wo ngmê ngê Yesu ngêpê ngomo k:oo doo dèêpî. * ¹¹ Pyââ yi ngmêdoo ya, kmêna u ngwo ngmêdoo kwo, yi pyópu duwoduwo kwôlu, m:ââ y:a mê wáali yinté doo m:ii, ntênê paa doo u ntââ ngê u kwo dpîmo ya. ¹² Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê módu, kwo, A pwiyé, wod:oo Yesu ka loo. Kwo, A ch:am. Kwo, Kópuni ngê dyênê nyoo, dí chedê. ¹³ Wod:oo Yesu ngê kóó dè kpadama yé doo, kwo, Mbwó a pyidu ngi. Yi ngwo yi pyópu ngê mbwó yedê pyidu ngê, Chóó Lémi doo chaa kîgha. ¹⁴ Yi ngêpê ngomo u kada pini nod:e wo, mu kópu u díy:o Yesu ngê lîme wo ngê yi pyópu pyi ngê, wod:oo pi knî ye yepê, Wo wéni dpodo u wo, yi wéni knî y:oo nmyi pyipyi u l:êê díy:o dmyina a lèpî, ngmêné daa lîme wo ngê. ¹⁵⁻¹⁶ Yesu ngê yi pini ka kwo, Nmyo k:omodané pyu yoo, kópuni nmye tpapê tumo, yi kópu dp:ee d:uud:uu tumo. Kwo, A Setan ngê ala pyópu ló dini a kudu ngê, m:ââ y:a mê wáali doo duwoduwo. Kwo, Lîme wo ngê yi yedê dí pywáli, nmyinê nmye dono kópu yidí d:uu, ngmêné yinté kópu kîmy:ee d:uud:uu tumo. Kwo, Lîme wo ngê nmyi hósi ndonki knî yi yedê kînmye pywálipywáli tumo, mbwaa paa nmye íne tumo, mbwaa yi dp:uu nda ngmê. Kwo, Daa hósi ntee tpile yidí pywáli, ala lîme wo ngê. Kwo, Epilaham u tii nedê pyópu ngmê yidí pywáli. * ¹⁷ Yélini Yesu p:uu dnye d:uu, yi kópu u mywene ye ghê wo, wo yéli yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, apê, Nmî nuu u kópu ye d:uud:uu too. Yi kópu knî yi l:êê díy:o dnye chaa kîgha.

Kwee u mgongo danêbum

Mátiyu 13:31-32; Mak 4:30-32

¹⁸ Yesu ye póó wo, yepê, Chóó Lémi ngê u yoo y:enê kn:ââ lónté wa chaa? Yepê, Yi kópu p:uu lónté anî mgongo? ¹⁹ Yepê, Kwee ntee dpî k:aa, Chóó Lémi u yoo yinté yilí ngê amí pyódu. Yepê, K:omo tpile kwee pii tp:oo daa ndîi ngê wunê kwo yédi, ngmêné dini ghi n:ii ngê yi nkwo doo dpî kee, dpî tîpítîpî mb:anê, pywápê ye ya yédi.

Yis u mgongo danêbum

Mátiyu 13:33

²⁰ Myombó Yesu ngê yepê, Chóó Lémi u yoo kaakaa p:uu lónté anî mgongo. ²¹ Yepê, Alanté. Yepê, Mbídédi nk:êênî tédê pyââ ngê yis knî tp:oo dpo ngi, k:omo tpile kpo ndîi u mênê dpî yé, ngmêné u kuwó dini ghi ngê kpo yintómu dpî mbó.

Keñe kwôlu puu tédê u danêbum

Mátiyu 7:13-14,21-23

²² U kuwó dini ghi ngê Yesu, p:uu ndiye pyu knî yi k:ii Njedusalem dnye lèpî, maa p:uu p:aani p:aani yoo doo ndiye kîgha dé. ²³ Pi ngmê Yesu ka póó

* **13:6:** Mát 21:19; Mak 11:13 * **13:7:** Luuki 3:9 * **13:8:** 2 Pita 3:9,15 * **13:10:** Luuki 6:1-11; Njon 5:16; Ex 20:9-10 * **13:15-16:** Luuki 14:1-6

wo, kwo, Nmî lémi, pi yilí Chóó Lémi kóó k:oo wa ghê, ó daa yilí? ²⁴ Yesu ngê yepê, Chóó Lémi keñeni t:âmo wunê tóó, yi keñe kwólu puu daa ndîi. Yepê, Yi keñe t:âmo koko, ndîi kópu ngê nmye choo ya, dpodombiy:e ghê dmyeno, yi keñe t:âmo paa kee dmyeno. Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaê, pi yilí y:oo u yi y:e wadî kwo, awo, Yi keñe t:âmo nm:uu kee dmi, ngmênê wa dêê dmi. * ²⁵ Yepê, Ngomo chóo wa gh:êêê, keñe nmye wa a kuwo. Yepê, Kuwa anmya a kwo, keñe p:uu anmya a depedepe, kwonye, Nmî Lémi, keñe nmo a kpêmî ngi. Nmyewo, Dp:ee a lama yéli, kwéli dmyiné ndê dmi, a lama myedaa tóó. ²⁶ Kwonye, Ng:ii kînmee a yakmaapî, nmî p:o kînyoo a ndiye kîgha nmo. ²⁷ Nmyewo, Dp:ee a lama yéli, kwéli dmyiné ndê dmi a lama myedaa tóó. Nmyewo, A nkîgh:ê a y:ee dmyeno, nmyi l:êê ghi dmi dono dé. ²⁸ Yepê, Dini ghi n:ii ngê Epîlaham mupwo káámi, Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo yi k:ii Chóó Lémi kóó k:oo wanmyi m:uu t:oo, ngmênê kuwa anmyi kwo, yi ngwo tpéê kópu wanmyi vyi ngmê, anmyi ndo:enod:e, nmyi kpéngi ti dmi kelekele adnyi paa. * ²⁹ Yepê, Kn:aa dyámê kn:aa dyámê tpémi Chóó Lémi kóó k:oo am:ii m:uu t:oo, anye, Nipi ka yakmaapî té. * ³⁰ Yepê, Yi ngwo kada yéli mê kuwó, kuwó yéli mê kada.

Pádisi knî y:oo k:omo ngê Yesu ka mbwó u ngwo yé ngópu
Mátjyu 23:37-39

³¹ Yi dini ghi ngê Yesu Nkálili Wee u kwo modoo ya, ghéli dêpê kuwo ngê, Pádisi knî u kwo ngmê loo, kwo, Kn:aa chi lèpî, king Antipas Helodi u wee a kuwo ngi, u yi u ngwo a kwo, Nyi ní vy:a. ³² Yesu ngê yepê, Ye pini chíi w:ââ ntee pini, ala kópu u kwo nyi vyi yó, kwipi, Nê ngê yoo yi kmêna ka ngm:ii kîgha té, myeka pi pyipyi, mää m:ii kèlê u dpodo wa chedê, kada u ngwo wa a y:oo. ³³ Yepê, Doo u ntââ al:ii daaní ya. Yepê, Mää m:ii kèlê Nkálili Wee anê kuwo, Njedusalem anî lê. Yepê, K:omo tpile Chóó Lémi ngê Njedusalem a ngmídi ngê, u nuu u p:aa ngê pyódu ngê, ngmênê yi p:aani tpémi y:oo u komo kapî pyu yoo y:oodnyimo a vyee dé. Yepê, Chóó Lémi u komo wodinî kapî, ye al:ii pídmí vya nê.

³⁴ Yi Pádisi knî ye yepê, Ee Njedusalem tpémi, nmye vyyuwo pyu lukwe díy:oo dmyongê mya ngópu. Yepê, N:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo nmye dnyimo a kapî, nmyimo a kpadakpada dé, woni yoo chéêpî ngê nmyi vya tumo. Yepê, Kémkém ngê tp:oo w:uu núupee dé yi maknopwo ntee dpî w:êê té, daa ng:éêntómu nê, Yinté ní w:êê nmyo, ngmênê a wépi nmyi pwaa ngópu. ³⁵ Yepê, Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê nmyi p:aa d:ud:umbiy:e wa a kuwo, amyiné kuwo, mēdaamunmyi m:uu nê, u dí wéni n:ii ngê anmyi vyi ngmê, anye, Pini n:ii Chóó Lémi u pi mbêmê a m:ii, Chóó Lémi ngê ntênê choo a ngéêpî.

14

Yesu mgí k:oo ghayghay p:uu u ngwo ye doo dané

¹ Lîme wo ngmê ngê Pádisi yoo yi kada pini ngmê u ngomo k:oo Yesu doon:aa kmaapî. Yélini y:i dnye ya yi ngwolo dmi Yesu p:uu doo kwo, dêpê y:ee tumo. ² Pi ngmê, kóó kpálî mbó ngmê dé, Yesu ka loo, ³ wod:oo Yesu dêêpî pyu knî ye Pádisi knî ye póo wo, yepê, Nmî dêêpî kópu dyuu angéntê a kwo? Yepê, Lîme wo ngê pi ngmanyi pyi, ó doo u ntââ? ⁴ Ngmênê u póo u kwo daa vya ngópu, kópu u kwo myedaa vyi ngópu. Wod:oo Yesu ngê yi pini pyi ngê,

* **13:24:** Pilipay 3:12-14 * **13:28:** Mát 8:11-12 * **13:29:** Luukí 14:15

p:o mē dy:ââ ngē. ⁵ Wod:oo ye mē póó wo, yepê, Nmyi vy:o pini ngmê, tp:oo lîme wo ngē mgî k:oo wa ghîi knomomê, doo u ntââ chóó mēdaawa a kee, yepê, lukwe, lîme wo u l:êê dîy:o u mî ngē yi tpémi yi mgini k:oo wa a kuwo? Yepê, Kêle, daawa a kuwo, lîmîlîmî ngē amêdê pêêdî. Yepê, K:omo tpile daa tp:oo yedê ghîi, ngmênê u pudumakó ayedê ghîi, k:omo tpile lîme wo, wamyedê pêêdî. Yepê, Daa pudumakó ntee tpile yidî pyi, ngmênê pi yidî pyi. ⁶ Yesu ka u kópu daangmê vya ngópu, dêê dniye.

Yesu kada yââyââ p:uu u ngwo ye doo mgongo

⁷ Dini ghi n:ii ngē kmaapî tédê dnye koko, kada pini yoo yââyââ tédê mb:aa mî yaa dniye. Wod:oo Yesu ngē mgongo ye ngmê kwólu, yepê, ^{* 8} Dini ghi n:ii ngē pi ngmê ngē kmaapî tédê amênê dóó kalé nmyo, yââyââ tédê mb:aa ghêlî k:iî kada nangmên:aa yââ. Yepê, Nmyi lama daadi ya, yi pini ngē kada pini ndîi ngmêdumu dóó kwolo. ⁹ Yepê, Yi pini ngē ala kópu nmye wa vyi, nmyewo, Ghêlî k:iî kada pini u ya tédê dmyen:aa yaa dmi, nmyewo, mwada y:i nyinê yaa dmyeno, kada pini yoo al:iî a yââyââ té. Yepê, Mywene nmye wa ghê, pi kamî yoo yi vy:o anmy:uu yaa dmi. ¹⁰ Yepê, Yélini yi pi dmi tédê, yi vy:o p:ee dmyina a yââyââ, naa chóó ngē ala kópu chóó nmye choo a tpaépê, A léma, a pwiyé dmyeno, léma yi vy:o myanyi yaa dmyeno. Yepê, Pi knî yi ngîma nmyi pi dmi ndîi ngē u ngwo wa pyódu. ¹¹ Yepê, N:ii ngē u pi chóó a kmîmî ngē, Chóó Lémi ngē yi pini u pi tédê ngē wa a pyódu, n:ii ngē chóó u pi wunê ghîpîghîpî ngē, Chóó Lémi ngē yini u pi ndîi ngē wa pyódu.

^{* 12} U kuwó dini ghi ngē Yesu ngē ngomo chóó ka kwo, Dini ghi n:ii ngē nté nyimo l:ámol:âmo knomomê, m̄yipe yoo, m̄wó yoo, n̄eni yoo, ndáápi ndîi yoo nama a dóó kígha dé, mu kópu u dîy:o dîyo yi kmaapî tédê kmaapî tédê u nkwo adnya a dóó kígha ngî, yi ntini u ngwo moo ngomontaa ngmê. ^{* 13} Kwo, Ngópuch:anê yoo, kóó kpêê dé, kpâlî kpêê dé, ngwolo kopwe dé p:ee yicha a dóó kígha dé. ¹⁴ Kwo, K:omo tpile doo u ntââ dé, yi ntini daawa ngomontaa ngmê, ngmênê Chóó Lémi ngē dini ghi n:ii ngē yoo mb:aa kpêênî wa a pyidu té, wamyedê pyidu ngi, ya mb:aa u ngwo wanyimu pyw:oo.

Yesu Chóó Lémi kóó k:oo kmaapî ndîi p:uu u ngwo ye doo mgongo
Mátiyu 22:1-10

¹⁵ Yélini y:i dnye kmaapî, yi vy:o pi ngmê ngē Yesu ka kwo, Dyámê mbêmê nipi kmaapî daa ndîi kópu. Kwo, Dini ghi n:ii ngē Chóó Lémi ngē kmaapî tédê kóó k:oo wa a dóó kalé nmo, yi ngwo w:aa d:ud:umbiy:e wanmîmo pyw:oo, apii. ^{* 16} Yesu ngē mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Lémi ngmê ngē kmaapî ndîi u l:êê dîy:o wo ngmê ngmîdî ngē, pi yilî mînê dóó kwólu, yepê, a kmaapî tédê dp:uu taa dmyeno. ¹⁷ Yesu ngē yepê, Yi wéni dini ghi n:ii ngē dyimê wo, u dpodo pyu ngmê dy:ââ ngē, kwo, Yoo a pwiyé we, ala kópu ye nyi vyi, Tpile yilî yintómu machedê, kmaapî ala. ¹⁸ Yepê, Wod:oo yi pini ye loo, u lémi u kópu ye doon:aa tpaépê, ngmênê u kwo nganê mbê dniye. Yepê, Pi ngmê ngē kwo, Doo u ntââ daanî nî. Ngada pini ka dpî vyi ngi, A yâpwo tédê kamî kwéli adî ya, yi ghi nîmo mumu. ¹⁹ Yepê, Ngmê ngē kwo, Doo u ntââ daanî nî. Ngada pini ka dpî vyi ngi, Pudumakó y:a dî pwila, p:o nînê ñeñe té. ²⁰ Yepê, Ngmê ngē kwo, Doo u ntââ daanî nî. Ngada pini ka dpî vyi ngi, Ala ngwo até dî yéé. ^{* 21} Yepê, Yi dpodo pyu u lémi ka mē diyé wo, yi kópu yilî u kwo mînê nté

^{*} **14:7:** Mát 23:2-3,6 ^{*} **14:11:** Luuki 18:9-14 ^{*} **14:12:** Luuki 6:32-35 ^{*} **14:15:** Luuki 13:29;

Tpyuu 19:9 ^{*} **14:20:** 1 Kódin 7:33

ngê, wod:oo yi lémi d:ud:umbiy:e nod:e wo, apê, A wépi lukwe díy:o da pwaanngmê. Yepê, U dpodo pyu ka kwo, P:aani pee p:aani pee chi lêpi, ngópuch:anê yoo, kóo kpêê dé, kpâlî kpêê dé, ngwolokopwe dé a núw:o té. ²² Yepê, Wod:oo loo, yi ngópuch:anê yoo a núw:o too, u lémi u ngomo k:oo km:êê too, u kuwó dini ghi ngê u lémi ka kwo, Pi knî m:uu yi p:aa dmi ka tóo. ²³ Yepê, Wod:oo yi lémi ngê kwo, Kn:aa p:aani tpémi al:ii myedê núw:o té, a ngomo pèdê nt:ee y:e. ²⁴ Kwo, Yélini mwiyé nè dóo kalé too, a nté pee tp:oo daangmêwa ma ngmê.

Mwiyé nuw:o u dyimé pywuu dé

Mátíyu 10:37-38

²⁵ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê kada a y:ângo, doo paa, maa p:uu pi yilî knî y:oo dnye yâmuyâmu, wod:oo ye diyé wo, ^{* 26} yepê, N:ii ngê a p:uu dpodo u l:êê díy:o, u pye mî, u kpâm ghee knî, u tidê mbwó yoo u mbodo kn:âa vuyuwó daawa yé té, doo u ntâa a p:uu daawa kaalî. Yepê, Myenté, n:ii ngê chóo u nuu u kópu dé u mbodo kn:âa vuyuwó daawa yé té, doo u ntâa a p:uu myedaawa kaalî. ²⁷ Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Mu dini ghi ngê pi dono knî y:oo a yoo vy:o yéli adnyin:aa kpakakpaka dé, woni amyimî vya t:oo. Yepê, N:ii ngê a l:êê díy:o dono daawa a vy:u, a l:êê díy:o myedaawa pw:onu, yepê, yi pini wa dípî, a kêê k:oo daamî ghê. ^{* 28} Yepê, A yâmuyâmu ngê ghêlî k:ii kêê nangê t:oo, yi kópu p:uu mb:aamb:aa ngê mwiyé dmyinê nuw:o, anmya a yâmuyâmu nè, ó daanmya a yâmuyâmu nè. Yepê, Dyimé pywuu nmye ngmênîné kuwo. Yepê, N:ii ngê u yi adî kwo, Nkéli ndîi ngmênî pwila, lémi ngê u ngwo nî pyódu, yepê, yi pini ngê chóo u ndapî mb:aamb:aa ngê mwiyé dpo kp:aa ngê, mu kópu u díy:o nkéli núknî a tóo. ²⁹ Yepê, Chóo u ndapî mwiyé dnyinté wa a kp:aa knomomê, u ndapî doo u ntâa ngê wa pyódu, u nêni knî ye amédin:aa nkêpê. Yepê, Wa dêê knomomê, nkéli daawa pwila knomomê, ye pi knî y:oo wa yumu ngmê, wamye nkwati ngmê. ³⁰ Yepê, Yi pini p:uu adnyi danê, noko yewo, U yi u ngwo doo kwo, Kópu ndîi ngmênî d:uu, ngmênê kèdê dípî. Yepê, A yâmuyâmu ngê ghêlî k:ii kêê nangê t:oo, yi kópu p:uu mb:aamb:aa ngê mwiyé dmyinê nuw:o. ³¹ Yepê, Myenté, dyimé pywuu nmye munîné kuwo. Yepê, Lede yoo yi kada pini ngmê, dini ghi n:ii ngê ala kópu wa ny:oo, awo, Kn:aa lede yoo yilî kíyedê pwiyé dniye, nmî lede yoo daa yilî, yepê, yi pini mbwódo wa yâa, mb:aamb:aa ngê adî nuw:o. ³² Yepê, U yoo doo u ntâa ngê adî ya knomomê, ye yi pini ngê u pi knî angmê dy:âa, wo lede yoo yi kada pini ka kwowo, L:êê u yi nmo daa kwo, mb:aamb:aa u yi nmo ye kwo, kópu mb:aamb:aa ngê mēpaa l:âmo koo. Yepê, Mwiyé daadî nuw:o knomomê, u lede yoo l:êê tédê wa dy:âa tumomê, wo yéli y:oo wa vya t:oo, kada pini wamye pw:onu. ³³ Yepê, Myenté, mb:aamb:aa ngê mwiyé dmyinê nuw:o. Yepê, N:ii ngê chóo u kópu dé daawa kéé té, doo u ntâa a p:uu daawa kaalî.

*

K:omo ntii u mgongo danêmbum

Mátíyu 5:13; Mak 9:50

³⁴ Yepê, Ntii mb:aamb:aa. Yepê, Nté tpyópu u mênê ntii daanyi yé knomomê, u n:uu daadî ya, pwópwo ngê wa pyódu, nanê wa ma. Yepê, Ntii vy:êmi tédê nmyi tp:ee ngmanmyi dy:âa knomomê, pye nkwo doo ntii wa vy:êê knomomê, yini pwópwo, u n:uu daadî ya, ye lónté mb:aamb:aa ngê wa pyódu? ³⁵ Yepê, Doo u ntâa. Yepê, U dpodo daadî ya, wanmyi pii ngmê. Yepê, N:ii knî

* **14:25:** Luukî 18:28-30 * **14:27:** Luukî 9:23 * **14:33:** Mát 5:27-28

yi ngópu puu a pyede, yi kópu ny:ee y:e, p:uu dny:oo nuw:o. Yepê, N:ií ngé k:omo ngé wunê yâmuyâmu nê, mye yinté pini, u dpodo daadí ya, waní kée.

15

Sipi tp:oo lâmo ngêêpî u mgongo danêmbum

Mátíyu 18:12-14

1 Wo ngmê ngé tákisi ngêêpî pyu yilí Yesu ka lee dniye, yélini Pádisi kní y:oo mwiyé kée tumo, u kwo mye lee dniye, danêmbum tédê dnyen:aa ng:aang:aa.

* 2 Yesu yi vy:o doo kwo, mywene u ngwo myedêpwo kwo, wod:oo Pádisi yoo dêêpî pyu yoo dnye nuu mbumu, noko yepê, Lukwe díy:o kí pini pi dono kní yi k:ií a yakmaapí té. 3 Wod:oo Yesu ngé mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Kópu nmye ngmên:aa poopoo. 4 Yepê, Nmyi vy:o pini ngmê, u sipi yonoy:a adí kwo. Yepê, W:amí mbêmê wa núw:o té, y:i adnyin:aa kmaapí. Yepê, Ntumokwodo dini ghi ngé, awo, P:o m:aa núw:o té. Yepê, Dini ghi n:ií ngé wa a kp:aa té, yonoy:a daawa m:uu knomomê, tonoy:a mé chu ayi m:uu knomomê, lukwe, ye ala kópu wa vyi, awo, Yonoy:ani mwo a p:aa, monyi pw:oo we? Yepê, Doo u ntââ, yi kópu daawa vyi. Yepê, Tonoy:a mé chu kmaapí tédê wa a kuwo té, yonoy:ani adín:aa nmy:uu. 5 Yepê, Dini ghi n:ií ngé amênê pyw:oo, u gha mb:aamb:aa ngé wa pyódu, wa dnyinê, u nkono wa yé, p:o wa núw:o. 6 Yepê, U kuwó dini ghi ngé u pyipe kní ye, ngmênêni kní mye yi k:ií, ye wa mbwólu, yewo, A da we, a sipi tp:oo n:ií ní nmy:uu, kímê:a pyw:oo, u kmaapí tp:oo dóo koo. * 7 Yepê, N:ií ngé dono u maa dpo kuwo, Chóó Lémi ka dpo diyé, yi pini u l:êê díy:o Chóó Lémi u gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngé dpí pyódu. Yepê, Yini sipi yonoy:ani ntee pini. Yepê, N:ií yoo yi nuw:o dmi alanté a tóó, apu, Nmo mb:aamb:aa dé, yepê, yi yéli Chóó Lémi ka daawa diyé dmi. Yepê, Yi l:êê díy:o Chóó Lémi u gha mb:aamb:aa ngé daawa pyódu.

Ndapí lâmo ngêêpî u mgongo danêmbum

8 Yepê, Pyââ ngmê u ndapí y:a njini adí ya, yononi lâmo wa a ngee knomomê, lukwe, ala kópu wa vyi, Mwo a p:aa? Yepê, Kêle, yi kópu daawa vyi. Yepê, Wadí nmy:uu, u tpile yintómu wa w:ee té, u ngomo maknopwo ghi wa a ghi, u dí amênê pyw:oo. 9 Yepê, Dini ghi n:ií ngé amêdê pyw:oo, u pyipe kní ye, ngmênêni kní mye yi k:ií, yewo, A da we, ndapí lâmo n:ií nê ngópu, até mêt:a pyw:oo. 10 Yepê, Myenté, dini ghi n:ií ngé pi ngé u dono yilí dpo kuwo té, Chóó Lémi ka dpo diyé, enjel yintómu yi gha dmi mb:aamb:aa ngé dpí pyódu. Yepê, Yélini a ka wunê lèpî nyédi, yi dono wunê kuwokuwo tumo, Chóó Lémi ka mêt:wunê diyédiyé té. Yepê, Yi l:êê díy:o nmyi gha dmi lukwe díy:o mb:aamb:aa ngé daa tóó.

Pini n:ií tp:oo lâmo a ngépa wo u mgongo danêmbum

11 Yesu ngé Pádisi kní ye mgongo ngmê kwólu, yepê, Pi ngmê, tp:oo miyó doo ya. 12 Yepê, Kaapeeni ngé u mí ka kwo, M:aa, ñmile yilí a mbwó k:ií ala ngwo nye yéépi. Yepê, Wod:oo yi mí ngé u tpile yintómu ye yópu. 13 Yepê, Wo wéni kní yi k:oo kaapeeni ngé u tpile woní pi kní ye y:ee too, u kwo pwila tumo, wod:oo kada a y:ângo. Yepê, Dyámê pee ngmê mbêmê chono daa loo, y:i doon:aa ya, u ndapí yilí u pyipe kní yi p:uu mí dyênê ngé, nipi dnyen:aa mbwaa ndaní. 14 Yepê, U tpile yilí yintómu lâmo mínê ngópu, yed:oo yi dyámê pee p:uu m:uu ndíí ngmê ghê wo, nté chedê ngé pyodo, yi pini ngé dómudómu

myedê pyw:ângo. ¹⁵ Yepê, Yi p:aani pi ngmê p:uu doon:aa dpodo, u mbwêmê w:uu ka dpîmon:aa vuyuwo, ngmênê u dpodo u pywuu doo u ntââ yidpîmo a ngêêpi, ntê pee tp:oo yidpîmo pîpî. ¹⁶ Yepê, Ntini n:ii mbwêmê knî y:oo dnyimo a pyw:êmî, u yi u ngwo dpîmo kwo, Yî ntini my:aa ma, ngmênê doo u ntââ, yî ntini daapî ndîi. ¹⁷ Yepê, U nuw:o u kwo yimênê diyê wo, apê, Nga:anî dómudómu. Apê, M:aa p:uu dpodo pyu knî y:oo dye ghi yintómu u ntââ ntini yiwunê pîpî ngmê. ¹⁸ Apê, M:aa ka p:o mênê lêpî, M:aa ka ala kópu an:uu vyi, M:aa, Chóó Lémi ka noo dono, nga myenoo dono. ¹⁹ Doo u ntââ ñm:ee ngê mēdaani ya, nmodo pyu ngê pyódu nédi. ²⁰ Yesu ngê yepê, Wod:oo kada a y:ângo, u mî ka p:o mē diyê wo.

Yepê, Chono dêpwo a m:ii, u mî ngê y:i a módu. Yepê, Tp:oo u mî ka ch:anê wo, u mî ngê mbêpê a puwâ, maa p:uu mîné pyódu ngê, tp:oo u kede paa t:ângo, dmi ngmîdi kpo, ñ:uu kpââ pee p:uu dyîngo. ²¹ Yepê, Tp:oo ngê kwo, M:aa, Chóó Lémi ka noo dono, nga myenoo dono, doo u ntââ ñm:ee ngê mēdaani ya. ²² Yepê, U mî u kwo daa nod:e wo, u dpodo pyu knî ye yepê, Ngomo k:oo kpîdî mb:aa ngmê nya yó, limîlimî ngê u mbwo nyi t:ee yó, yu dópo dê yuwo mye t:ee dóó, pi yintómu yi lama yaa we, Ala a tp:ee njini. ²³ Yepê, Pudumakó tp:oo n:ii p:uu ntênê yilî a t:a, ngmēnyi vya yó, kmaapî ndîi ngma a pwaa koo, ²⁴ mu kópu u dîy:o a tp:ee na a ka kí pwene, kîmêdê pyidu, na a ka l:âmo a ngêpa wo, ngmênê até maa t:aa.*

²⁵ Yesu ngê yepê, Yi dini ghi ngê tp:oo kaa dpodo têtê doo ya. Yepê, Dini ghi n:ii ngê p:o mēdoo a diyédiyê, maa p:uu apê, M:aa k:ii nyi ngomo k:oo lukwe u dnyengi ka kwo, lukwe dîy:o ka yumu té, ka wéti té, ka kââkââ té. ²⁶ Yepê, U mî u dpodo pyu ngmê ka kpede mbê wo, u kwo póó wo, kwo, K:ii lukwe ngma a pyodopyodo, ló mââwe ngmēyi t:aa? ²⁷ Yepê, Yi dpodo pyu ngê kwo, Mwó kîmêdê diyê, mî ngê ntê pee u l:êê dîy:o ngmêkêdê l:âmo, mu kópu u l:êê dîy:o dîmî pwene, mēkêda diyê, vyîlo yi dnyengi ye kwo. ²⁸ Yepê, Tp:oo kaani d:ud:umbiy:e u mî ka nod:e wo, u yi u ngwo dêpwo kwo, Yi ngomo k:oo nî kee. Yepê, Wod:oo u mî kuwa u kwo a pwii wo, kwo, Ngomo k:oo a kee. ²⁹ U mî ka kwo, Kî m:aani yilî kînê vy:ungo, m:uu wâpu noo dpodo. Kwo, Ngópu yilî dipîngmê kn:aadi ngê, ngmênê yentê kópu a nga dipîngmê d:uu ngê, nunukwéti a pyipe knî yi k:ii nmo myedipengmê kpo. ³⁰ Kwo, Ñm:ee ngê ñapî yilî téli pyââ knî yi p:uu mî dyênê ngê. Dini ghi n:ii ngê p:o mēdê diyê, pudumakó u l:êê dîy:o lukwe dîy:o ngmêchi vya. ³¹ U mî ngê kwo, A tp:ee, al:ii dye ghi yintómu ng:ii nye tóó mo, tpile yilîni a ngópu a tóó, nêni dé. ³² Kwo, Doo u ntââ mwó módó daapaa t:aa, mu kópu u dîy:o na a ka mîni pwene, kîmêdê pyidu, l:âmo mîné ngêpa wo, kîmêd:a pyw:oo.

Yesu ngê Pádisi knî ye yepê, Nmyo yi pini tp:oo kaa ntee pini dé.

16

Lémi dódó pyu u mgongo danêmbum

¹ Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye mgongo ngmê kwólu, yepê, Ndáápi ngmê, u stówa ndîi ngmêdoo kwo. Yepê, Pini n:ii ngê yi stówa dpîmo y:enê, ndáápi p:uu dpîmo dpodo, u lémi u ndapî chóó dpîmo pîpî. Yepê, Ndáápi ngê yi kópu u tuu kââ pee dini ghi n:ii ngê nyongo, ² stówa y:enê pyu ka pi ngmê dy:ââ ngê, kwo, A pwiyé we. Yepê, Ndáápi ka loo, ndáápi ngê kwo, Ngópu ngmêkidi ny:oo, lukwe dîy:o a ndapî nye pîpî. A stówa k:oo tpile yilî mb:aamb:aa ngê nyi

* **15:24:** Epeso 2:1,5; 5:14; Kîlosa 2:13

l.âmo té, n:aa dyede ngi, a p:uu mêdaanyi dpodo. ³Yepê, Stówa y:enê pyu ngé ala kópu vyu, apê, A lémi ngé kuwa ka kapî nê, angénté waní pyódu. Apê, Nê pi vy:ee, mêd:aa kilí dpodo u ntââ, myenté doo u ntââ a nêni knî ye daanîn:aa ndapî dmyinê, mywene a nga amî ghê. ⁴Yesu ngé yepê, U kuwó dini ghi ngé nuw:o ghi ngma a pyw:ângo, apê, Pi yilí a pyipe ngé n:aa pyépi, dini ghi n:ii ngé a lémi ngé kuwa wa kaa nê, yi ngomo k:oo ngomo k:oo u nkwo anîn:aa kmaapî. ⁵Yepê, N:ii dé yi tp:uu yilí yi ndáapi u piy:e dnye kwo, yini knî ye pi dy:ââ ngé, yepê, A pwiyé dniye. Yepê, Ngmêngménté doo taataa, stówa y:enê pyu k:ii tumutumumu dpîmon:aa danêmbum. ⁶Yepê, Stówa y:enê pyu ngé ngmê ka kwo, Ñm:uuni a lémi u piy:e a kwo, yonoy:a. Kwo, N:aa ngêêpî ngi, puku yedê limoy:a módó n:aa vyee, mwo mo u p:aa, mê limoy:a ñyóó modo kéli ngi. Kwo, Kópuni dí d:uu, pi ka nangê vyi. ⁷Yepê, Myomoni ka kwo, Ñm:uu yono yonoy:a a lémi u piy:e a kwo, n:aa ngêêpî ngi, puku yedê my:oo yonoy:a módó n:aa vyee, mwo mo u p:aa, wolo yonoy:a ñyóó modo kéli ngi. Kwo, Kópuni dí d:uu, pi ka nangê vyi. Yepê, Stówa y:enê pyu ngé yinté doo kê, pi yilí u pyipe ngé u ngwo pyódu ngé.

⁸Nmî Lémi ngé yi stówa y:enê pyu dono chaa kwólu, mu kópu u díy:o nuw:o ndiî u kópu yi d:uu ngé. Dyámê mbêmê tpémi nuw:o ndiî mbêmê yi chóó ye wunê vuyuwu nyédi, ngmênê pywápê u yoo, nuw:o tédê mbêmê yi chóó ye wunê vuyuwu nyédi.

⁹Yi kópu u l:êê díy:o Yesu ngé yepê, Chóó Lémi nmyi pyipe ngé pyódu yó. Yepê, Ndapîni nmyi ngópu a tóó, ngópuch:anê yoo u ngwo dmyinê ngêêpî dé, Chóó Lémi ngé u nkwo wa ngee nmyo, ya mb:aa n:ii chedê ngé daawa pyódu, u ngwo anmyimo pyw:ee ngmê. * ¹⁰Yepê, Tpile pywupwi tédê pi ngmanyi dy:ââ, u l:êê díy:o ndapî u kwo anyi y:oo, n:ii ka ndapî tédê ngmanyi y:oo, daangmêwa mgîpa kwolo, u ntââ yi pini ka ndapî ndiî am:ii y:oo, myedaawa mgîpa kwolo. Yepê, Ngmênê n:ii ka ndapî tédê ngmanyi y:oo, wa dóó ngi, ñapî wa mgîpa kwolo, yi pini ka ndapî ndiî nangmê y:oo, wamye dóó ngi.

* ¹¹Yepê, Chóó Lémi ngé ngópuch:anê knî yi l:êê díy:o ndapîni nmyeda kê, ye daanmyi y:ee knomomê, anmyi mgîpa kalé knomomê, ye tpile mb:aa ndéndê nmye daawa a kê. ¹²Yepê, U ndapî wanmyi mgîpa kalé knomomê, ye tpile mb:aa nmye daamuwa a kê. ¹³Yepê, Doo u ntââ pi ngmídi lémi miyó dé yi p:uu daadí dpodo. Yepê, Woni u kwo adí diya, woni u nuu u pi ngé adí ya, woni ka dnyinté adí ng:aa, woni u dnye mb:aamb:aa ngé adí nyémí. Yepê, Doo u ntââ ndapî Chóó Lémi yi p:uu kwodonkwodo daanyi dpodo. Yepê, Chóó Lémi cháâcháâ ndiî kópu ngé nmye choo ya, ndapî kmênékmênê tédê kópu ngé nmye choo ya.

¹⁴Yi danêmbum tédê Pádisi yoo ngmêdoo kwo, Yesu u danêmbum dini ghi n:ii ngé ny:ee ngópu, dnye yumuyumu, mu kópu u díy:o ndapî u yi mb:aamb:aa ngé y:e doo kwo. ¹⁵Wod:oo Yesu ngé Pádisi knî ye yepê, Pi knî yi ngîma nmyi chóó nmyi pi dmi nmye kmîmî tumo, ngmênê Chóó Lémi ngé nmyi gha dmi u lama dé. Yepê, Kópuni nmyi gha vy:o dpo m:uu, ngmênê u kwo dono, mu kópu u díy:o pi knî yi nuu u kópu dé, Chóó Lémi ka ngmênê u kwo doo u nuu u kópu dé.

Yesu ngé Pádisi yoo yi ng:aa dmi u ngwo t:ângo.

* **16:9:** Luukí 12:33-34; 14:12-14 * **16:10:** Luukí 19:17-26

16 Yesu ngê yepê, Dêêpî kópuni Mósisi ngê a d:êê too, kópuni Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo myedê d:êê tumo, dye ghi daadii pi knî ye yi kópu dyuu kîmmyee a tpaêpê dé, myenmyee a tpiye dé. Yepê, Nmyi chóó nmyi dêêpî kópu dyuu pi knî ye myenmyee tpaêpê dé, nmyi pi dmi u ngwo nmyee a kmîmî, ngmênê yi dêêpî kópu dyuu yi chââchââ pi knî ye doo u nt:ââ ngê dpî pyódu, u nkwo nmyimo kéké dé, yi yoo kuwa nmyimo kapî dé. Yepê, Ngmênê Njon Baptist ngê kópu kamî kn:ââ ngmê chópu. Yepê, Ala ngwo pi knî ye yenîmo, Nmyi dono a kuwo tóó, Chóó Lémi kóó k:oo ghê dmyeno. Yepê, Yi dono u nkwo wunê kuwokuwo tumo, a kadakada nyédi, apu, Chóó Lémi kóó k:oo nmî kee dmi. 17 Yepê, Ngmênê mbóó dyámê ntee chedê ngê ghêlî kii daawa pyaa knî, Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu ndéndê yintê chedê ngê daawa pyódu. Yepê, Nmyi dono yilî daanmyinê kuwo knomomé, ye Chóó Lémi ngê yi dêêpî kópu dyuu mbêmê wa ndyîko nmyo, wamye kpada nmyo. * 18 Yepê, Dyimê pywuu nmye ngmênîné kuwo. Yepê, Yééyéé u dêêpî kópu dyuu ndéndê chedê ngê daawa pyódu, doo u ntââ myedaanmyi ngmêê ngmê. Yepê, Pini n:ii ngê u kpâm dpî kpîpî, yi pini ngê kn:aa pyópu kîmungê nya. Yepê, Yi pini ngê kn:aa pyópu muwa nya knomomé, ye daa yééyéé u kópu ayi d:uu, ngmênê pyââ ti u kópu ayi d:uu. Yepê, Myenté, pyópuni u moo ngê mwiyé dpî kpîpî, n:ii ngê yi pyópu wa nya, daa yééyéé u kópu ayi d:uu, ngmênê pyââ ti u kópu ayi d:uu. *

Ndáápi pini dê Lasadas yi danêmbum

19 Yesu ngê Pádisi knî yi p:uu mgongo ngmê kwólu, yepê, P:êê nmye ngmênîné nj:ii, p:uu dmyinê nuw:o. Yepê, Pi miyó, woni ndáápi ndîi, woni pintê. Yepê, Ndáápi u kpídî mb:aa dé, u nté mb:aa, u tpile yilî yintómu mb:aamb:aa dé. 20 Yepê, Pínté u pi Lasadas, ngópu:anê, u pââ yimo vyi, dye ghi yintómu ndáápi u ngomo nkîgh:ê dpîmon:aa ya, yi myedpîmon:aa dpî. 21 Yepê, U yi u ngwo doo kwo, Ndáápi ngê ngee nêne, nté kmononi d:uu kê, a ka a kê ngê, ngmênê yi ndáápi ngê dédpîmo ngêêpî, u kwo myedaa ch:anê wo. Yepê, Doo dómudómu, mye mg:eme wo, k:omo tpile w:ââ knî y:oo u yimo dnyimon:aa dêédê dé, ngmênê doo u ntââ daapodo ngm:ii kîgha dé, ndáápi ka myedaa ch:anê wo. 22 Yepê, Dini ghi n:ii ngê pwene, enjel knî y:oo Chóó Lémi kóó k:oo núw:o ngópu, Epílaham u nkîgh:ê mí yé ngópu, yi doon:aa ya. Yepê, U kuwó dini ghi ngê ndáápi mye pwene, ntóó kmênê ngópu, yed:oo ndiya mí gho, wélilî ndîi mínê pyw:ângo. 23 Yepê, Yi vyo wo, apê, Lasadas Epílaham u nkîgh:ê moda tóó ó! 24 Yepê, Wod:oo Epílaham ka mbwolo, kwo, Kââkââ, nga d:oo ch:anê wo, u ntââ Lasadas anyinê dy:ââ, mbwaa kuu k:oo kóó pyââ a kmênêkmênê, a dêê yedê wumî nkênkê kîgha, mu kópu u díy:oo mgîní vyîmî ndîi atéd:a pyw:oo, ndiya. 25 Yepê, Epílaham ngê kwo, A kee, dyámê mbêmê munyoo a ya, yi nuw:o ngî kwéli. Kwo, Tpile mb:aa ngópu dêpwo a ghêdê, Lasadas u ya dono, tpile u ngópu dêpwo a ya. Kwo, Ala ngwo ya mb:aa até dumu pyw:oo, ngmênê anyinê wélilî mgîní vyîmî. 26 Myenté, kwo, nmî kélî ghê nkéli weelyunkoo ntee ghi ye tóó, y:i maa daa t:a. Kwo, N:ii ngê u yi adî kwo, Nmye nê lê, doo u ntââ, nmye daawa a lê, myenté n:ii ngê u yi amya a kwo, Al:ii nê lê, myedoo u ntââ, daawa a lê. 27 Yepê, Ndáápi ngê kwo, Kââkââ, u ntââ Lasadas M:aa u p:o wanyi dy:ââ, a mbwó y:i limi kîyedê tóó. 28 Kwo, Ala kópu ye dp:uu vyi ngê, Nmyi mbwó nt:anê nangmê yââ, mínê wélilî mgîní vyîmî. 29 Yepê, Epílaham ngê kwo, Kópuni Mósisi ngê a d:êê too,

* 16:17: Mát 5:18 * 16:18: Mak 10:11-12; 1 Kódin 7:10-11

kópuni Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo myedê d:êê tumo puku yedê ka pyede. Kwo, M̄wó knî y:oo dny:oo a kpââ dé. ³⁰ Yepê, Ndáápi ngê kwo, Káâkââ, kwo, yenté doo u ntââ, ngmênê pi kpêênî ngmêwa a pyidu, ye wa lê, yed:oo yi dono wa kée t:oo, a nt:anê daawa a yaa dmi. ³¹ Yepê, Epîlaham ngê kwo, Kópuni puku yedê a pyede daawa ny:ee t:oo, ye k:omo tpile pi kpêênî ngmêwa pyidu, u kwo myedaawa ng:aa mbê dmi, yi nuw:o dmi myedaawa ngmêê t:oo. *

17

Yesu ngê kópuni vyyu, dono p:uu

Mátíyu 18:6-7,21-22; Mak 9:42

¹ Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Kópuni knî yi l:êê díy:o pi knî y:oo maa mb:aa wa kn:aadi ngmê, yi kópu dyuu maa nkígh:ê adnyi kwo, ngmênê n:iî ngê yinté kópu yi máádi nkígh:ê ngmada a ñeñe, yi pini d:ud:umbiy:e choo nkíngê. ² Yepê, Pini n:iî u l:êê ghi mbêmê pi kamî knî y:oo maa mb:aa wa kn:aadi ngmê, Chóó Lémi ngê yi pini dnyinté daawa kpada. Yepê, Pi knî y:oo yi pini mwiyé wo mgîmî ngópu, chêêpî pââ ndîi nódo ngmêwo kudu ngópu, mbéli u kwo wumê kalé ngópu, ye yi dono ndîi daapî d:uu ngê, Chóó Lémi ngê dpodombiy:e daapaa kpada. ³ Yepê, Nmyi chóó nmye dmyina a vyyuwo.

Yepê, Nmyi mbwó ngê dono kópu angmê d:uu, ye u kwo dpî kwódu yó. Yepê, U dono dpó kuwo knomomê, ye u dono nmyi mbodo kn:ââ vyyuwo dpî kée yó. Yepê, Ntââ u ngwo nangê vy:u. * ⁴ Yepê, K:omo tpile wo ngmídi k:oo yi pini nmyi p:uu pyud:o adí dono knomomê, tpéé kópu pyud:o wa vyi knomomê, nmyewo, Dî kn:aadi, daamunî d:uu, ye u dono nmyi mbodo kn:ââ vyyuwo pyud:o dpî kée yó, mênangê ngî. Yepê, Ntââ u ngwo myenangê vy:u.

Yesu ngê kópuni vyyu, kêlímî p:uu

⁵ Yesu u dyépi knî y:oo nmî Lémi ka kwo, Nmî kêlímî ndîi ngê pyódu ngi. * ⁶ Nmî Lémi ngê yepê, Lukwe díy:o nmyi kêlímî daa ndîi tp:oo? Yepê, Chipa w:uu u ménê w:uu n:iî a kwo, yi tpile daa ndîi tp:oo, apii? Yepê, Nmyi kêlímî wo yintoo, ye kí nkêpe ka pídmí vyi ngmê, Kada yéni, nt:ee nyi ghê, yepê, yi kópu ntênê paa d:uu, nt:ee paan:aa ghê. *

Yesu ngê u yoo yi pi dmi kmîmî u ngwo ye kwódu ngê

⁷ Yesu ngê u yi dêpwo kwo, A yoo knî y:oo yi pi dmi dny:oo kmîmî dé, yi kópu u l:êê díy:o dyimê pywuu ye ngmê y:àngo, yepê, Pi mupwoknî ngmê yâpwo tédê adnyin:aa dpodo. Yepê, Lukwe, ntumokwodo yi pini ngê u kpâm ka wa vyi, kwowo, Chi líme, nté n:aa ch:eech:ee? ⁸ Yepê, Kêle. Yepê, Yi pini ngê u kpâm ghee knî p:o kada wa kaa té, u kpâm ka kwowo, Chin:aa nté ch:eech:ee, kuwó nîné kwo. Yepê, Yi pini p:o dinî ghi n:iî ngê wa t:aa, nté tpyópu ndiya wa m:uu, lukwe, u kpâm wa chaa kwolo, kwowo, Y:ay:a chi pwiyé? ⁹ Yepê, Kêle, u dpodo y:i a tóó. ¹⁰ Yepê, Nmyo myenté dé. Yepê, Chóó Lémi u dêêpi kópu dyuu yintómu wanmyi châpu t:oo, ye nmyi chóó nmyi pi dmi nangê knî. Yepê, Ala kópu dpî vyi yó, Dpodoni nmo a kpo, vyílo yidu dóó, daa chaa kígha u dpodo yidu dóó.

Yesu ngê pi y:a u ngwo pyi ngê n:iî knî yi p:uu too pee mbii leprísi doo ya

¹¹ Dinî ghi n:iî ngê Yesu, p:uu ndiye pyu knî yi k:iî, Njedusalem dnye lêpî, Nkálili Wee Samédiya Wee yi kêlî ghê dnye paa. ¹² Daa kêmakêma p:aa ngmê

* 16:31: Njon 11:44-48 * 17:3: Mát 18:15-17 * 17:5: Mak 9:24 * 17:6: Mát 17:20; 21:21

dnye taataa, pi y:a maa p:uu a pyódu ngópu, too pee mbii leprîsi ye doo ya. Yi pini y:a knî y:oo Mósisi u dêêpî kópu dyuu châpu ngópu, Yesu p:uu yi nkîgh:ê daa nî dniye, * 13 dpodombiy:e u kwo mbó dniye, kwo, Yesu, nmî lémi, nga dp:oo ch:anê dniye? 14 Yesu ngê yi m:uu too, yepê, Njedusalem lee dmyeno, kpêê yiyé pyu ngê amî m:uu nmyo, wod:oo kada a y:ee ngópu. Maa p:uu too pee mbii yi p:uu machedê ngê pyodo. * 15 Yi vy:o pini ngmê ngê dini ghi n:ii ngê a w:ee ngê, apê, Aténgê dî pyiyé, mêdê diyé wo, Chóó Lémi dpodombiy:e tââ doo chaa kîgha. 16 Yesu yu km:ee dyimê wo, doo kwunokwuno. Yi pini daa Nju pi, Samédiya pi. * 17 Yesu ngê pi knî ye yepê, Pi y:a kîdí pyi, angênê mê chu. 18 Yepê, Lukwe díy:o Chóó Lémi u yoo vy:o pini chu knî y:oo, Chóó Lémi doon:aa kwuno ngópu, kn:aa p:aani pi ngmê ngê u mo até d:uu kwuno. 19 Wod:oo Yesu ngê kwo, Gh:êédé, kada a yéni, ngêlîmî u l:êê díy:o chi pyiyé.

Chóó Lémi ngê dini ghi n:ii ngê u yoo chóó ada a y:enê
Mátiyu 24:23-28,37-41

20 Pádisi knî ngmê Yesu ka póó dniye, kwo, Chóó Lémi ngê u yoo y:enê kn:ââ chóó anté dini wa chaa? Yesu ngê yepê, Chóó Lémi u yoo y:enê doo u ntââ ngwolo ngê daanmyi m:uu ngmê. * 21 Yepê, Doo u ntââ pi ngê daawa vyi, Al:ii kn:ââ kêdê chaa, ó mwi kn:ââ kêda chaa, mu kópu u díy:o wod:oo yi kópu nmyi vy:o ka tóó.

22 Wod:oo Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Díyo Chóó Lémi u Pi Ndêndê wanmy:uu tpy:oo ngmê, anmyi t:âât:ââ, ngmênê limîlimî ngê daawa t:aa. * 23 Yepê, Dye ghi knî ngmê ngê pi knî y:oo ala kópu nmye wa vyi ngmê, nmyewo, Chóó Lémi u Pi Ndêndê al:ii ka tóó, ó mu p:aani kîyedê tóó. Yepê, Ye n:uungmê ng:aa mb:anê, y:i nangmê nî. 24 Yepê, Daa p:aa ngmidî tpémi y:oo Chóó Lémi u Pi Ndêndê wa m:uu ngmê, ngmênê pi yintómu knî y:oo wa m:uu ngmê. Yepê, Lîmî ntee dpî pywáí, pi yintómu knî y:oo ntee dpî m:uu ngmê, Chóó Lémi u Pi Ndêndê yinté amyé m:uu ngmê. 25 Yepê, Ngmênê ala dinî ghi u yoo knî y:oo mwiyé wa mb:ii ngmê, dono u ngwo wa d:uu ngmê.

26 Yepê, U kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi u Pi Ndêndê amêdê diyé. Wéni n:ii ngê amêdê diyé, pi lama daadi ya. Yepê, Nówa u dye ghi ngê yoo ntee doo a kwo, wéni n:ii ngê Chóó Lémi u Pi Ndêndê amêdê diyé, yoo yinté amyaa kwo. 27 Yepê, Nówa u dye ghi ngê yoo dédnyimo a nkîngê, dnya a kmaapî, dnya a mbwaa ndanî, dnyimo a yéyéé, u dí wéni n:ii ngê Nówa p:uu nkéli k:oo wo dniye, wo yéí vyi ngê vyâ. 28 Yepê, Nówa u dye ghi ngê yoo daa yi lama ntee a pw:oo dniye, Loté u dye ghi ngê mye yinté. Yepê, Yoo dnya a kmaapî, dnya a mbwaa ndanî, dnya a tpile pywupwi, dnya a nté woo kapî, dnya a ngomo wuwó. 29 Yepê, Wéni n:ii ngê Loté ngê Sodom a kuwo ngê, ndê mbóó p:uu ngma a ndê wo, yi p:aani d:ud:umbiy:e a vyuwó ngê, pi yintómu ma too. 30 Yepê, Wéni n:ii ngê Chóó Lémi u Pi Ndêndê amêdê diyé, mye yinté, yoo dono daa yi lama yi kpadakpada tédê wa lee dmi.

31 Yepê, Yi wéni ngê n:ii u ngomo maknopwo adî ya, limîlimî ngê dpî mbêpê we, u ngomo k:oo mêkîngê kee, u tpile kîdangmên:aa ngî. Yepê, Myenté pini n:ii u yâpwo tédê adín:aa dpodo, u p:o mêkîngê diyé, u tpile kîngmê nya, limîlimî ngê dpî mbêpê we. * 32 Yepê, Loté u kpâm p:uu nuw:o ngî kalé yó, pyópuni mêdê diyé wo, apê, A p:aa ndê ngê modo pipî, u ngwo pwene. 33 Yepê, N:ii

* 17:12: Lev 13:45-46 * 17:14: Lev 14:1-4; Luukî 5:14 * 17:16: Njon 4:9 * 17:20: Njon 3:3; 18:36 * 17:22: Luukî 21:7-8 * 17:31: Mak 13:15-16

chóo u ghê p:uu adí nuw:o, u ghê l:âmo wa a ngee, n:ii u ghê p:uu daadí nuw:o, ghê ndêndê wa a pyw:oo. ³⁴ Yepê, Yi mgîdí ngê pi miyó ngmítédmino adpí dpí, enjel kní y:oo woni wa ngí ngmê, woni wa a kuwo ngmê. ³⁵ Yepê, Pyââ miyó adpí ghee, enjel kní y:oo woni wa ngí ngmê, woni wa a kuwo ngmê. ³⁶ Yepê, Pi miyó yâpwo tédê adpí dpodo, enjel kní y:oo woni wa ngí ngmê, woni wa a kuwo ngmê. ³⁷ Yesu ka p:uu ndiye pyu yoo u kwo póo dnyie, kwo, Nmí Lémi, yi kópu ló y:i wa pyódu? Yesu ngê yi póo ye daa vyá, ngmênê ala mgongo ye yi kwólu, yepê, Chaapyu w:uu nt:ee ngmanmyi m:uu ngmê, anmyinê w:ee ngmê, anye, mgomo k:ii a kwo. Yepê, Doo u ntáâ yi kópu daanmyi kn:aadi ngmê.

18

Kóté y:enê pyu dono u mgongo danêmbum

¹ U kuwó diní ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu, u nt:u kópu, dye ghi yintómu Chóo Lémi ka dny:oo ngêpê, kîngí yé ngmê. * ² Yepê, P:aa ngmê, kóté y:enê pyu ngmêdoo ya, Chóo Lémi dêdpímo cháâcháâ, yoo myedêdpímo cháâcháâ. ³ Yepê, Yi p:aani kuknwe ngmêdoo ya, pi ngmê ngê u tpile kní mwiyé ngma a t:âmo ngê. Yi kuknwe kóté y:enê pyu ka dpímo lêpí, kópu, Ngee nédi, pini n:ii ngê a tpile t:âmo too, u kwo vyi ngí, a ka mêtê kê téne. ⁴ Yepê, Dye ghi daadí kóté y:enê pyu ngê yi kuknwe dêdpímo ngêêpí, u kuwó diní ghi ngê apê, K:omo tpile Chóo Lémi diní cháâcháâ, yoo myedíní cháâcháâ, ⁵ ngmênê kí kuknwe ngê dyaa yono a ka dê chedê, a ngíma dê kaalí, ala ngwo n:aa ngêêpí, yi kpáâpi n:aa kóté kígha, kuknwe ka u tpile yintómu u kwo mêtunê diyédíyê kígha. ⁶ Nmí Lémi ngê yepê, Kópuni yi kóté y:enê pyu dono ngê vyu, yi kópu p:uu dmyinê nuw:o. ⁷ Ye póo wo, yepê, W:éêní mgîdí vy:o Chóo Lémi ka chóo u yoo adnyi ngêpê knomomê, lukwe, u kwo wa ch:anê dmi, ó daawa ch:anê dmi, límílimí ngê wa ngee té, ó daawa ngee té? * ⁸ Yepê, Mgí daawa puwá, límílimí ngê wa ngee té. Yepê, Ngmênê diní ghi n:ii ngê amênê diyé, a yoo vy:o pi yémi adí kwo. Yepê, Kuwa yéli y:oo kîngí chedê nmyo. Yepê, Yi kuknwe dmyina a nj:ii, ngêpê tédê chaa dmyinê chedêchedê, Chóo Lémi ngê u ngwo wa a ngee nmyo, wo yéli wa dêê dmi, daawa chedê nmyo.

Pádisi pini dê tákisi ngêêpí pyu yi mgongo danêmbum

⁹ Yélini y:oo apu, Nmo mb:aamb:aa dé, wo yéli dono dé, yi yéli yi p:uu Yesu ngê mgongo ngmê kwólu, ¹⁰ yepê, Pi miyó, Chóo Lémi u ngomo k:oo ngêpê tédê lee knopwo, woni Pádisi, woni tákisi ngêêpí pyu. ¹¹ Yepê, Pádisi ghêédí wo, yoo yi ngíma u mo mínê ghê wo, alanté doo ngêpê, Chóo Lémi ka kwo, Mw:ââkó a Lémi, dye ghi yintómu nyinê ngêêpí noo, u l:êê díy:o a l:êê ghi mb:aamb:aa dé, pi yilí ntee, d:aa yinté, d:aa kmungo pyu, d:aa kêémí kapí pyu, d:aa pyââ ti pyu, d:aa kí tákisi ngêêpí pyu ntee pini. * ¹² Kwo, Wiki yintómu kní yi k:oo wo miyó dé yi k:oo nté diní pípí ngê, nga u ngwo nínê ngêpê yédi. Kwo, Ntini n:ii dpo pyw:oo, diní mgípa kígha ngê, dyuu y:a dp:o pyidu, yononi mbwó nmodo pyu kní ye dpí y:oo. * ¹³ Yesu ngê yepê, Pádisi yinté doo ngêpê, ngmênê tákisi ngêêpí pyu mwada y:i u mo a ghê wo, u dono kní yi l:êê díy:o k:ame doo kwo, tpéé kópu yilí doo tpaépê, mbodo a ny:ii ngê, Chóo Lémi ka

* **18:1:** Lóma 12:12; Kílosa 4:2; 1 Tes 5:17 * **18:7:** Tpyuu 6:9-11 * **18:11:** Luukí 16:15 * **18:12:** Mát 23:23,28

kwo, A Lémi, nga d:oo ch:anê wo, a dono yilî nguwo wanyi kéé té? ¹⁴ Yesu ngê yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Tákisi ngêêpî pyu u dono yilî p:ee chedê ngê pyodo, ngmênê daa Pádisi, mu kópu u díy:o n:ii ngê chóó u pi a kmîmî ngê, Chóó Lémi ngê yi pini u pi têtê ngê wa a pyódu, n:ii ngê chóó u pi wunê ghîpîghîpî ngê, Chóó Lémi ngê yini u pi ndîi ngê wa pyódu.

Pi knî y:oo yi tp:ee dmââdîma Yesu ka u ngwo ñuw:o tumo

Mátîyu 19:13-15; Mak 10:13-16

¹⁵ Pi ngmê knî y:oo yi tp:ee mbópó Yesu ka a ñuw:o tumo, apê, Kóó yi mbêmê nyi yé ngê, ngmênê Yesu p:uu ndiye pyu knî y:oo yi m:uu tumo, ye kwódu ngópu. ¹⁶ Ngmênê Yesu ngê yepê, A ka a ñuw:o teñe, ye namê kwódu yé, mu kópu u díy:o tp:ee dmââdîma ntee yéli Chóó Lémi ngê chóó adî y:enê dé. ¹⁷ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, yepê, Tp:ee ngê u mî u dnye ntee a nyêmî ngê, n:ii ngê Chóó Lémi u dnye yintê daadî nyêmî, Chóó Lémi ngê yi pini wa mb:ii, kóó k:oo daawa kââ.

Ndáápi ngmê u danêmbum

Mátîyu 19:16-30; Mak 10:17-31

¹⁸ Kada pini ngmê Yesu ka póó wo, kwo, Nmî ndiye kîgha pyu mb:aa. Kwo, Ló kópu ngmanî d:uu, ghê kamî u ngwo anê pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu? ¹⁹ Yesu ngê kwo, Lukwe díy:o mb:aamb:aa u pi a pyimo chi t:oo? Kwo, Pi mb:aamb:aa daangma a tóó, Chóó Lémi mu ngmîdi yi mb:aamb:aa. ²⁰ Kwo, Dêêpî kópu dyuu lama a kwo, kwo, Pi u kuwó nangmê pwiyé, pi nangmê vy:a, pi u tpile nangmê tâmo, pi nangmê yipe, m̄ye m̄i chi chââchââ dê. * ²¹ Yi pini ngê kwo, Tp:ee têtê noo a ya, yi kópu dyuu noo a chââchââ, ala ngwo myenî chââchââ té. ²² Yesu ngê yi kópu yi nyongo, kwo, Kópu mu ngmîdi chuungê d:uu ngê, tpile yilîni ngópu a tóó, ngópuch:anê knî ye nyi yéépi, yed:oo dpo ngm:êê nédi, cha a yâmuyâmu nê, kwo, ya mb:aa mbóó p:uu u ngwo anyimo pyw:oo. * ²³ Dini ghi n:ii ngê yi pini ngê yi kópu nyongo, u gha dono ngê pyodo, mu kópu u díy:o ndáápi ndîi, u tpile yilî.

²⁴ Yesu ngê a w:ee ngê, apê, Wu pini u tpile yilî yi p:uu a nuw:o, wod:oo pi knî ye yepê, N:ii ndáápi ndîi, a maa p:uu paa dpodo ndîi ngê u kwo wa pyódu, Chóó Lémi kóó k:oo angénté amî ghê. ²⁵ Yepê, Mbwêmê ndîi, tee kn:ââ puu u mênê daawa kee, yepê, myenté Chóó Lémi kóó k:oo ndáápi d:uudpî ghê. ²⁶ N:ii knî y:oo yi kópu ny:ee ngópu, noko yepê, Wu lónté kópu? Noko yepê, Ndáápi yoo Chóó Lémi kóó k:oo daangmêwa ghê knomomê, ye n:uu ngmê u ntââ y:i amî ghê? ²⁷ Yesu ngê yepê, Doo u ntââ Chóó Lémi kóó k:oo pi chóó daangmêmî ghê, ngmênê Chóó Lémi chóó u ntââ, pi chóó kóó k:oo wa kââ. Yepê, Kópu yilî yintómu Chóó Lémi u ntââ.

²⁸ Pita ngê Yesu ka kwo, Mâawe. Kwo, Nmî p:aa dmi nmo kuwo too, anmîné yâmuyâmu ngî. ²⁹ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, pini n:ii ngê a l:êê díy:o u p:aa dpo kuwo, u kpâm ghee knî dpo kuwo té, u tídê mbwó yoo dpo kuwo té, u pye mî dpo kuwo dé, ³⁰ yepê, yi pini ngê yintê tpile mê yilî ala dini ghi ngê amêdê pyw:oo, mu dini ghi ngê ghê kamî amyemîné pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu.

Yesu pyolombó u pwopwo p:uu u ngwo ye doo danê

Mátîyu 20:17-19; Mak 10:32-34

* **18:20:** Ex 20:12-16; Deut 5:16-20

* **18:22:** Mát 6:20; Luukî 12:33

³¹ Yesu ngê u dyépi y:a mê miyó kn:aa núw:o too, yi mo yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Ala ngwo Njedusalem nmo lêpí té, Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo Chóó Lémi u Pi Ndêndê p:uu kópuni a d:êê tumo, yi kópu yilí y:i wumê ntiyentiye té. ³² Yepê, Lóma tpémi yi kêê k:oo wa kaa nê, wadnyi nkwtinkwiti nê, a p:uu wadnyi peede tpapê, a p:uu wadnyi tpyípwí. ³³ Yepê, Wadnyi kpakakpaka nê, wa vya nê, ngmênê wo pyoloni ngê wamêní pyidu. ³⁴ P:uu ndiye pyu kní y:oo yi kópu dyuu d:ud:umbiy:e dêpê w:ee tumo, apê, Lukwe díy:o kînté nmo a mbumu. Apê, Chóó Lémi u Pi Ndêndê u pi ndîi ngê wa pyódu, dono daawa a pyw:oo. Yinê ye ngmee u kópu ye yi vyyu, dêpê w:ee ngópu.

*Yesu ngê ngwolo kopwe ngmê pyi ngê, Njédikó
Mátiyu 20:29-34; Mak 10:46-52*

³⁵ Daa kêmakêma Yesu p:uu Njédikó dnye taataa, maa nkígh:ê pi ngmêdoo ya, ngwolo dé kopwe dé. Daa dpodo u ntââ, dye ghi yintómu maa nkígh:ê dpímo ya, pi kní ye ndapí dpímo dmyinê. ³⁶ Dini ghi n:i ngê yoo u nkígh:ê doon:aa lêpí, yi dnye dmi yi ny:ee too, ye póo wo, yepê, Lukwe ngmêdê pyódu? ³⁷ Kwo, Yesu Nasalet pi kíyedé pwiyé kní. ³⁸ Wod:oo dpodombiy:e ka wo, kwo, Yesu. Kwo, N:i Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, Dépídi ntee pini, u ntââ nga wanê ch:anê? ³⁹ K:omo tpile yélini u kada dnye kwo, u kwo a tpêpwo dniye, kwo, Tumu chi ya, ngmênê yi dnye dmi daa nyongo, dpodombiy:e modoo kââ, kwo, Dépídi ntee pini. Kwo, U ntââ nga wanê ch:anê? ⁴⁰ Wod:oo Yesu ngê paa u dí puwá, yepê, Kí pini a ka a núw:o yó. Dini ghi n:i ngê u kwo a núw:o ngópu, Yesu u kwo póo wo, ⁴¹ kwo, Lukwe nga ngmaní mdo? Yi pini ngê kwo, A Lémi. Kwo, U ya a nga a kwo, Yélí m:aa m:uu. ⁴² Yesu ngê kwo, Yélí mē mwini. Kwo, Ngêlímí mbēmē chi pyiyé. ⁴³ Wod:oo yi ngwo yélí mē módu, Yesu u kuwó mye ghê wo, Chóó Lémi doo chaa kígha. N:i kní y:oo m:uu ngópu, Chóó Lémi myednye chaa kígha.

19

Síkíyís u danêmbum

¹ Dini ghi n:i ngê Yesu p:uu Njédikó taa dniye, tákisi ngêêpí pyu yoo yi kada pini ngê yi nyongo, apê, Yesu Nasalet pi kédê t:aa. ² Yi pini u pi Síkiyís, ndáápi pââ ndîi. ³ U yi u ngwo doo kwo, Yesu ní m:uu, ngmênê u kwo, angênté pini, ngmênê pi ghi dêêkwédi, pi kní yi vy:o a dêê wo, ⁴ wod:oo mbêpê a puwá, Yesu u kada maa nkígh:ê yi ngmémí vy:ungo. ⁵ Dini ghi n:i ngê Yesu p:uu yi yini km:ee lee dniye, yi vyyu dniye, apê, Síkiyís yi nkwodo mu kwo. Yesu ngê kwo, Síkiyís, límí k:i a ghidi, awêde nmyi ngomo k:oo nímó dpí. ⁶ Wod:oo Síkiyís u gha mb:aamb:aa ngê pyodo, límílimí ngê a ghêpê wo, Yesu kóó mgímí ngê, kwo, A p:aa pee lee kmêle. ⁷ Njédikó tpémi yélini y:i doo kwo, dnye nuu mbumu, noko yepê, Lukwe díy:o kí pini pí dono u p:aa pee a lêpí. ⁸ Wod:oo Síkiyís mí ghê wo, nmí Lémi ka kwo, Nmí Lémi. Kwo, Tpileni yilí a ngópu a tóó, dyuu miyó ngê waní pyódu, woni dyuu ngópuch:anê kní ye waní y:oo, woni dyuu a ka wa a mbêpê. Kwo, N:i dé wuné ní dóó too, yi ndapí nê t:âmo too, ntémwi nê t:âmo ngê, yi ntémwi ye mēdaani y:oo, ngmênê páádi páádi ye am:aa y:oo. ⁹ Yesu ngê kwo, Chóó Lémi ngê awêde da ngee ngi, nono yilí dí chedê té. Pi kní ye yepê, Nmyi mo dp:ee Epílaham u yoo vy:o yéli, ala pini mye Epílaham u tii íedé pini ngmê. ¹⁰ Yepê, Yélini y:oo maa kn:aadi ngópu, vyílo yi yéli yi l:êê

* 19:8: Ex 22:1

díy:o Chóó Lémi ngê u Pi Ndêndê nmyi vy:o u ngwo a dy:ââ ngê, kwo, Chin:aa nmy:uu dé, a kêê k:oo myechin:aa kapî dé. *

Yesu chóó u yoo y:enê p:uu u ngwo doo mgongo

Mátíyú 25:14-30

¹¹ N:ií knî y:oo yi kópu dyuu ny:ee tumo, yi nuw:o dmi alanté doo ya, apê, Daa kêmakêma Njedusalem nmo taataa té, Chóó Lémi ngê Yesu nmî king ngê u ngwo wunê pyépi. Yesu u lama doo ya, daa yi ngwo dping ngê anî pyódu, wod:oo yi kópu p:uu mgongo ye ngmê kwólu, ¹² yepê, Lémi ngmê, king ndîi ngê a ngmîdî ngê, pi knî ngmê u kwo dy:ââ too, yepê, Yi lémi dpo pwiyé we, chóó u yoo yi king ngê wanî pyódu, u kuwó dini ghi ngê amê diyé, chóó u yoo adín:aa y:enê dé. ¹³ Yepê, Kada ghêlî dêpê y:ângo, u dpodo pyu y:a knî a danê too, nkól pee ngmêngmênté ye y:ângo, yi nkól pee yi pywuu ndîi dé, d:ââ pyile yi dpodo u pywuu ntoo, nkól pee ngmê u pywuu mye yintoo. Yepê, Yi lémi ngê u dpodo pyu knî ye yepê, Ndapîni nmye d:â kê té, dpî dpodo kalê tóó, a l:êê díy:o knî mu u ngwo dpî kmênê yó, u dí dini ghi n:ií ngê amênê diyé. ¹⁴ Yesu ngê yepê, Wod:oo kada a y:ângo, kn:aa dyámê pee p:uu king ndîi ka loo. Yepê, Chóó u dyámê tpémi ye diya wo, wod:oo kópu u kuwó dy:ââ ngópu, king ndîi ka kwo, U yi nmo daa kwo, Yi pini nmî king ngê pyaa we. * ¹⁵ Yepê, Ngmênté king ndîi ngê yi kópu daa nyongo, yi pini yi king ngê pyódu ngê. Yepê, U kuwó dini ghi ngê u dyámê pee p:uu mêtê diyé wo, u dpodo pyu y:a knî até yedê danê too, ye póo wo, yepê, Ndapîni nmye nê kê too, nmyi dpodo kalê tumo, ndapî yémi u ngwo m:ií kmênê ngópu? ¹⁶ Yesu ngê yepê, Mwiyémwiyéni u kwo loo, kwo, A lémi, nkól peeni a ka nyinê kpo, mê y:a u ngwo nê kmênê ngê. ¹⁷ Yi lémi ngê kwo, Y:ay:a chi pwiyé, nyi dpodo pyu mb:aa. Kwo, Daa ndîi dpodo nga yini kpo, yi dpodo mb:aamb:aa ngê nyi dóó, p:aa y:a knî yi kada pini ngê n:aa pyépi ngî. * ¹⁸ Yesu ngê yepê, Myomoni u nkwo u kwo até yedê loo, kwo, A lémi, nkól peeni a ka nyinê kpo, mê limi u ngwo nê kmênê ngê. ¹⁹ Yi lémi ngê kwo, P:aa limi knî yi kada pini ngê n:aa pyépi ngî. ²⁰ Yepê, U kwo m:uu até yedê loo, kwo, A lémi, nkól peeni a ka nyinê kpo, mê ala, kínoo ng:uu ñeñe. ²¹ Kwo, Nga nî nkíngê mbê wo, mu kópu u díy:o a lama ka tóó, d:ií dódó u pi, nê, Ndapî l:âmo wanê ngee, nê, angênté a ka wa t:aa. Kwo, Pi knî ye ntooni nye yémî ngê, daa yintoo méyinyinê pwapî ngê, p:ââ ndîi yinyinê pwapî ngê, ntini woo n:ií d:ií kapî ngê, vyílo y:ee pípi ngê. ²² Yepê, Yi lémi ngê kwo, Nyi dnyinté dpodo pyu. Kwo, Nýóó ngópu knî yi l:êê díy:o n:aa kpadakpada ngî. Kwo, Lama ngee tóó, d:aa dódó u pi, pi knî ye ntooni n:aa yémî ngê, daa yintoo méyiniñê pwapî ngê, ntini woo n:ií dnî kapî ngê, vyílo yini pípi ngê. ²³ Kwo, Lukwe díy:o a ndapî, ndapî u ngomo k:oo dipi yó, ndapî knî m:uu pinî puwá. ²⁴ Yesu ngê yepê, Yélini yoo y:i dnye kwo, yi lémi ngê yepê, Nkól pee kwulo a ngee yó, pini n:ií u ngópu y:a a tóó, u kwo y:ee yó. ²⁵ Yesu ngê yepê, Yi yéli y:oo yi lémi ka kwo, Nmî lémi lukwe díy:o? Kwo, U ngópu y:a ka tóó. ²⁶ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê, N:ií u ngópu tpile yilí a tóó, mu dini ghi ngê knî m:uu wa a pyw:oo, n:ií u ngópu tpile pyile njini a tóó, yi tpile knî yi l:âmo wa a ngee té. * ²⁷ Yepê, N:ií knî y:oo a wépi pwaa ngópu, apê, Nê nmî king ngê kíngî pyódu, yepê, a ñuw:o tóó, a ngópu anyi vya tóó.

* **19:10:** Njon 3:17; 1 Tim 1:15 * **19:14:** Njon 1:11 * **19:17:** Luukí 16:10-11 * **19:26:** Mát 13:12; Luukí 8:18

²⁸ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê danêmbum ye a kêlí ngê, kada a y:ee ngópu, Njedusalem dnye lêpí, p:uu ndiye pyu yoo yi kada doo kwo.

Njedusalem u ngwo vy:êê ngópu

Mátiyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Njon 12:12-19

²⁹ Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii Njedusalem ghêlí daa ní dnyiye, yi kada p:aa miyó doo ya, Petani p:aani dê Petepake, mbu y:i ngma a kwo, u pi Olipi, mu kópu u díy:o nté kn:ââ kpê yi mbwini mbêmê ngmêdoo ya, yi yini yi pi dmi mye olipi. Dini ghi n:ii ngê yi mbwini mbêmê kee dnyiye, Yesu ngê p:uu ndiye pyu kada miyó kââ, ³⁰ yepê, Mu p:aani nmí kada choo kwo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê y:i dpo taataa mo, ndonki tp:oo dpo mumu ngmê, yedê nêdê a t:a. Yepê, Yi ndonki tp:oo pyipwo pi doongmê yaa wo. Yepê, Dpo pywáí nyoo, a ka dpo ñuw:w nyoo. ³¹ Yepê, Pini n:ii ngê dpo dê vyi knomomê, Ndonki tp:oo lukwe díy:o dpo ñeñe ngmê, yepê, ala kópu u kwo dpí vyi nyoo, kwipi, Nmí lémi ngê u yi u ngwo wunê kwo. ³² Pini n:ii dê Yesu ngê dy:ââ doo, yi p:aani lee knopwo, ndonki p:uu kópuni ye vyu, yinté a pyw:ee ngópu. ³³ Yedêni ndonki nódo doo ya, dini ghi n:ii ngê k:ââ ghi p:uu dpímo a pywáípywáí, yi ndonki chóó kní y:oo yepê, Lukwe díy:o dpo pywáípywáí ngmê. ³⁴ Yi tpódu y:oo yepê, Nmí lémi ngê u yi u ngwo wunê kwo. ³⁵ Wod:oo Yesu ka ñuw:o ngópu, yi nkuwo kpídí dê yi mbwo a ngee dumo, ndonki pyipwo talé dumo, Yesu pyipwo u nkwo yaa wo. Kada a y:ee ngópu, Njedusalem dnye lêpí, maa p:uu ndonki ngê Yesu doo dnyinêdnyinê. ³⁶ King ntee dnyimo cháâcháâ, Yesu yinté mye chápu ngópu, woni kní y:oo yi nkuwo kpídí a ngee tumo, Yesu u kada maa p:uu talé tumo. * ³⁷ Dini ghi n:ii ngê mbu vyuwo a ghêpê dnyiye, Njedusalem u nkígh:ê, yélini yílí u kwo dnye kélímí, yi yéli y:oo Chóó Lémi dpodombiy:e dnye kwunokwuno, myednye chaa kígha, mu kópu u díy:o Yesu ngê kópu ndíi yílí yi ngópu mwiyé a d:uu too. ³⁸ Kópu, Munmíkó Nmí king. Kópu, Chóó Lémi ngê a ngee nyine. Kópu, U pi ngê nyinê loo. Kópu, Chóó Lémi ngê nmí Mbwámê ngê a pyódu nyoo, chaa kígha koo. * ³⁹ Wod:oo Pádisi kní ngmê, yélini yoo vy:o dnya a kwo, Yesu ka kwo, Kí pini, m:uu ndiye pyu kní y:oo lukwe díy:o a chaa kígha ngi. Kwo, Ye kwódu ngi. * ⁴⁰ Yesu ngê yepê, Doo u ntââ ala p:aani módó daaní vy:u. Yepê, Tumu wo pyede, ye chéêpí kní y:oo y:oopê chaa kígha nê.

Yesu Njedusalem tpémi yi díy:o u ngwo doo mbê

⁴¹ Yesu p:uu Njedusalem modnyen:aa lêpí, Yesu ngê Njedusalem doo y:enê, u nuw:o p:uu doo kwo, u yoo u kwo ch:anê wo, wod:oo yi l:êê díy:o doo mbê, myedoo tpyóókaa yiyyaa, * ⁴² apê, Ayii! Njedusalem tpémi ee! Apê, Lukwe díy:o my:oo nmye pyede, daanmyi mya nê. Apê, Kópuni a nga wanmyi d:uu ngmê, M:aa ngê ntââ nmye wa a vy:u. Apê, Awêde wodmyi mya nê, ye pídmyi chápu nê, M:aa ngê a ntââ nmye daapêdê vy:u. * ⁴³ Apê, Mu dini ghi ngê Lóma lede kní y:oo nmyi p:aa téli k:oo wa kaa ngmê, mbwa pw:ono maa ngmê wa a yé ngmê, mbêmê u ngwo wa lóo dmi, ⁴⁴ d:ud:umbiy:e wa vya nmyo, nmyi ngomo dé, nmyi p:aa u mbwa dé d:ud:umbiy:e wa dyêdê t:oo, wa pwaa t:oo, chéêpini kní y:oo nmyi wó tumo, yi p:uu ngmidi myedaadí ya. Apê, Yi kópu nmye wa pyódu, mu kópu u díy:o nmyi Mbwámê dpíp:e mya ngópu.

* **19:36:** 2 Kings 9:13 * **19:38:** Psalm 118:26 * **19:39:** Mát 21:14-16 * **19:41:** Njon 11:35;
Luukí 13:34-35 * **19:42:** Mát 13:14; Lóma 11:8

*Yesu p:uu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo u ngwo kee dniye
Mátiyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Njon 2:13-22*

⁴⁵ Yesu p:uu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo yimî kee dniye, apê, Pi knî y:oo tpile tp:oo mu pywupwi t:oo, kpêê yiyé u l:êê díy:o. Apê, Yélini al:ii a dpodo nyédi, yoo mu dóó t:oo, yi ndapî mu chedêchedê t:oo. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu ngê a pw:oo too, ⁴⁶ Chóó Lémi u kópu Yisaya ngê n:ii a d:êê ngê, yi kópu ye vyu, yepê, Puku yedê ala kópu mu tóó,

A ngomo kwéli a kwo,
ngêpê têdê ngê choo ya,

yepê, ngmênê kpaá têdê ngê dmye pyódu ngmê. *

⁴⁷ U kuwó wéni knî yi k:oo Yesu ngê Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo yoo doo ndiye kígha dé. Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, déêpî pyu yoo, yoo yi kada pini yoo mye yi k:ii, u yi y:e doo kwo Yesu nmî vy:a, *

⁴⁸ ngmênê doo u ntââ ngê ye pyodo, mu kópu u díy:o pi yintómu u kwo dnye ng:aa, kada pini knî y:oo u mo dêpê pyw:ee ngópu. *

20

*Yesu pini n:ii u pi mbêmê doo dpodo
Mátiyu 21:23-27; Mak 11:27-33*

¹ Wo ngmê ngê Yesu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo doo kwo, yoo doo ndiye kígha dé, u yi u ngwo doo kwo, Yoo yi nuw:o dmi ní ngmêê, Chóó Lémi kóó k:oo ní kaa té. Yi ngwo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, déêpî pyu yoo, yoo yi kada pini yoo mye yi k:ii kwodonkwodo u kwo lee dniye, ² kwo, Chóó Lémi u ngomo nmî chóó nmo y:enê. Kwo, Kópuni nye d:uud:uu too, n:uu ngê nga vyu, u ngwo nye d:uud:uu too? Kwo, N:uu u pi mbêmê ye kópu yilî nye d:uud:uu ngê? ³ Yesu ngê yepê, Kópu nmye mwiyé ngmên:aa poopoo, yepê, a ka vyi yó, ⁴ n:uu u pi mbêmê Njon ngê pi mbwaa lêê u ménê dpîmo kmênêkmênê dé? Yepê, Chóó Lémi u pi mbêmê ó chóó u pi mbêmê? ⁵ Noko yepê, Ló kópu u kwo ngmanmî vyi? Noko yepê, Ala kópu u kwo nmo tpapê, Chóó Lémi u pi mbêmê, noko yepê, ala kópu nmo a tpapê, Lukwe díy:o Njon ka dpîp:e kêlîmî mbê dniye. ⁶ Noko yepê, Ala kópu u kwo nmo tpapê, Chóó u pi mbêmê, noko yepê, pi knî y:oo chéêpî ngê wa vya nmo, mu kópu u díy:o yinê ye Njon Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê. ⁷ Yi kópu u l:êê díy:o kede dniye, Yesu ka kwo, Pini n:ii u pi ngê a loo, nmî lama daa tóó. ⁸ Myenté, Yesu ngê yepê, Pini n:ii u pi mbêmê kópu yilî n:aa d:uud:uu ngê, nmye myedaanî vyi.

*Yesu Nju tpémi yi kada pini knî yi p:uu u ngwo doo mgongo
Mátiyu 21:33-46; Mak 12:1-12*

⁹ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê pi knî ye mgongo ngmê kwólu, yepê, Pi ngmê ngê wain kpê ngmê yó, pi ngmê knî ye yepê, A wain kpê ka dmyinê vyuwo, dini ghi n:ii ngê nt:u dé kaa knomomé, kígha dmyina a ngêêpî dé, dmyinê vylêvylê dé, wain u ngwo dmyinê l:âmol:âmo, knî a ka ngmêdmyina a dyede, woni nmyi nêni. Yepê, U kuwó dini ghi ngê yi pini ngê wain kpê a kuwo ngê, kn:aa p:aani loo, dye ghi daadii y:i doon:aa ya. ¹⁰ Yepê, Wain kpê dini ghi n:ii ngê kyopwo wo, wain kpê chóó ngê u dpodo pyu ngmê dy:ââ ngê, kwo, A wain kpê ménê chi lêpî, u y:enê pyu knî y:oo a wain knî nga ngmêdo kê y:e,

* 19:46: Is 56:7; Jer 7:11 * 19:47: Njon 18:20 * 19:48: Mát 21:46

a ka dpo núw:o ngi. Yepê, Ngmênê yi pini dini ghi n:ii ngê wain kpê mênê mî ta, u y:enê pyu knî y:oo wain knî u kwo daa y:ee ngópu, yi pini mgîmî ngópu, kpaka ngópu, wain kpê chóó ka módó mê dy:ââ ngópu. ¹¹ Yepê, U kuwó dini ghi ngê wain kpê chóó ngê u dpodo pyu myomoni dy:ââ ngê, yinté kópu mu ngmîdi u ngwo myedê d:uu ngópu, dpodombiy:e kpaka ngópu, wain kpê chóó ka módó mye dy:ââ ngópu. ¹² Yepê, U kuwó dini ghi ngê pyoloni ye mye dy:ââ ngê, wain kpê y:enê pyu knî y:oo myemînê kpaka ngópu, ngm:ii kalé ngópu. ¹³ Yepê, U kuwó dini ghi ngê wain kpê chóó até yedoo nuw:o, apê, Ló kópu ngmanî d:uu? Apê, A tp:ee njini ye n:aa dyede. Apê, U nuu ghi a nódo ka tóó, doo u ntââ, daaminê mb:ii ngmê. ¹⁴ Yepê, Ngmênê dini ghi n:ii ngê wain kpê y:enê pyu knî y:oo m:uu ngópu, noko yepê, Kî wain kpê chóó tp:oo. Noko yepê, Vya koo, yed:oo wain kpê nmo wa ghay. ¹⁵ Yepê, Wod:oo vya ngópu, ntóó chii mênê mî kéé ngópu.

Yesu ye póó wo, yepê, Yi wain kpê chóó ngê ló kópu y:e angmê d:uu? ¹⁶ Yepê, Wa a lé, yi tpókni wa vya té, kn:aa yéli y:oo yi d:aa dmi u nkwo amênê kââdí ngmê. Yi mgongo danêmbum yedê w:ee ngópu, Yesu ka kwo, Doo u ntââ, ye kópu nmo kingê pyódu. ¹⁷ Wod:oo Yesu ngê doo y:enê dé, ye póó wo, yepê, Yi kópu mundoo nmye daawa pyódu? Yepê, Kópuni puku yedê a tóó, a w:ee yó. Yepê, Yi kópu ala, yepê,

Yi pââni ngomo wuwó pyu knî y:oo kéé ngópu,

yi yini pââ pw:eni ngê vyílo méyi pyodo. *

¹⁸ Yepê, Né chêêpî kpiyé ntee tpile. Yepê, N:ii yi chêêpî kpiyé p:uu wa a lvéêdí, mbodo wa pwââ. Yepê, N:ii mbêmê yi chêêpî kpiyé wa a ghay, koo dyuu ngê wa pyódu. *

¹⁹ Yi ngwo dini ghi ngê dêêpî pyu yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo yi k:ii, u yi y:e doo kwo, Yesu nmî mgîmî, mu kópu u díy:o a w:ee ngópu, apê, Kî nmî p:uu a mgongo, ngmênê kêê u ngwo dépê t:ee ngópu, mu kópu u díy:o pi knî ye nkíngê mbê dniye. *

Tákisi pywupwi u danêmbum

Mátiyu 22:15-22; Mak 12:13-17

²⁰ Doo u ntââ kada pini knî y:oo Yesu yoo vy:o daapî mgîmî ngópu, wod:oo dpodombiy:e dnye y:enê, apê, Kn:aadi te kópu nmî ngópu ngma a tpapê knomómê, ye Lóma lede yoo yi kada pini ndîi ka yuu nmínê yémî, u ngwo wa kpada. Tumutumumu pi knî u kwo ngmê dy:ââ ngópu, yepê, Dmyinên:aa dódó.

²¹ Wod:oo Yesu ka yi lee dniye, kwo, Mââwe. Kwo, Nmî lama ka tóó, Ndêndê ngê nye danêmbum. Kwo, Pi knî ye d:ee nkíngê yédi, ngmênê Chóó Lémi u kópu dyuu pi knî ye ndêndê ngê nye tpapê ngê. ²² Kwo, Nmo vyi ngi, kwo, nmî dêêpî kópu dyuu lónté a kwo, kwo, u ntââ Lóma tpémi yi king ndîi ka tákisi wanmî pywupwi, ó daanmî pywupwi? ²³ Ngmênê Yesu ngê yi kópu a w:ee ngê, apê, Kínga a dódó nê. ²⁴ Yepê, Tákisi ndapî a ngópu ngmê tpyé yó, ngmênî m:uu. U ngópu yi tpyé ngópu, ye póó wo, yepê, Ala ndapî p:uu n:uu u kââ ye tóó, n:uu u pi myeye tóó? Kwo, Lóma tpémi yi king ndîi u kââ u pi ye tóó mo. ²⁵ Wod:oo Yesu ngê yepê, Tpileni Lóma tpémi yi king ndîi ngmênêni, u kwo mêdmyinê yémî. Yepê, Tpileni Chóó Lémi ngmênêni, Chóó Lémi ka mêdmyinê yémî. ²⁶ Yoo yi ngîma u dódó ngê déê dniye, kn:aadi te kópu daangmê vyu, wod:oo tumu yaa dniye, yi nyepênepê u kópu ngê pyodo.

*Pyidepyide u danêmbum**Mátiyu 22:23-33; Mak 12:18-27*

²⁷ Yoo ngmê Yesu ka loo, yi yéli Sadyusi yoo. Yi nuw:o dmi alanté doo ya, apê, Pi dpî pw:onu, mêt:uuwodê pyidu. U yi y:e doo kwo, Yesu u pi nmî dyênê, u l:êê dîy:o Yesu alanté dnye dóó. ²⁸ Yesu ka kwo, Mósisi ngê ala dêêpî kópu a d:êê ngê, apê, Pi angmê pw:onu, u kuknwe adî ya knomomê, yi tp:ee daadî ya knomomê, ye yi pini u mbwó ngê yi kuknwe moo ndê ngê, u mbwó u l:êê dîy:o tp:ee angmê tpyé ngmê. * ²⁹ Kwo, Pi mbwémi pyudu doo ya, kaani yéé wo, tp:ee daa tpyó, u ngwo pwene. ³⁰ Kwo, Kaapeeni ngê yi kuknwe mêt ndê ngê, yi pyópu ngê tp:ee myedêpê ngêêdî, kaapeeni yinté u nkwo mye pwene. ³¹ Kwo, Yi mbwémi knî yintómu yi pyópu mu ngmîdi yinté dnye ny:ee, yintómu pw:oo dniye, tp:ee yi pyópu ngê dêpangmê ngî ngópu. ³² Kwo, U kuwó dini ghi ngê yi pyópu mye pwene. ³³ Kwo, Lukwe dîy:o pyidepyide u pi nye tpaépê. Kwo, Yoo wa a pii knomomê, ye yi pyópu ngê lukwe angmê pyódu, ló pini u kpâm ngê amê pyódu? Kwo, Doo u ntââ, mu kópu u dîy:o yi mbwémi pyudu knî yi pyópu mu ngmîdi p:uu yéé dniye.

³⁴ Yesu ngê yepê, Ala dini ghi ngê pyââ mââ numo p:uu a yééyéé nyédi, ³⁵ ngmênê Chóó Lémi ngê yélini yi p:uu wa a vyî, awo, Kî a yoo mb:aamb:aa, kpêênî u ngwo wa a pyidu té, kóó k:oo wa kaa té, yi yéli numo p:uu mêt:aadnyî yééyéé. ³⁶ Yepê, Mêt:aaawa pw:oo dmi, mu kópu u dîy:o enjel ntee pini ngê adnyi ya. Yepê, Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ ngê adnyi ya, mu kópu u dîy:o kpêênî chów wa a pyidu té. * ³⁷ Yepê, W:êê mâawe n:iî ndêndê ngê nmye châachââ ngópu, Mósisi, yi pini pyidepyide p:uu myedoo a d:êê. Yepê, U puku yedê, ndê ngê yi tp:oo kwéli doo pîpî, Chóó Lémi p:uu ala kópu a d:êê ngê, apê, Chóó Lémi, Epîlaham u yâpwo, myenté tp:oo Yisak u yâpwo, myenté Yisak tp:oo Njakóp u yâpwo. * ³⁸ Yepê, Chóó Lémi yi tpókni yi yâpwo, yi kópu u l:êê dîy:o, k:omo tpile a pw:oo dniye, ngmênê u kwo yi ghê dmi a pyede. Yepê, Chóó Lémi daa ntóó knî yi yâpwo, ngmênê n:iî dé yi ghê a pyede, vyîlo yi yéli yi yâpwo. * ³⁹ Dêêpî pyu ngmê knî y:oo kwo, Mâawe, yi póó ye mb:aamb:aa ngê chi vy:a, doo dóó nyoo. ⁴⁰ Yi ngwo póó u kwo daamu y:ee ngópu.

*Pini n:iî Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, n:uu ntee pini ngê adî ya?**Mátiyu 22:41-46; Mak 12:35-37*

⁴¹ Yesu ngê dêêpî pyu knî ye yepê, Lukwe dîy:o ala kópu nmye tpaépê ngmê, Pini n:iî Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, King Dépidi u tii nedê pini ngmê? ⁴² Yepê, Yi pini kada a tóó, Dépidi u kuwó a tóó, mu kópu u dîy:o wéti u puku yedê Dépidi ngê ala kópu chów a d:êê ngê, apê,

Chóó Lémi ngê a kada pini ka kwo,

Mi ndîî ngê n:aa pyépi, a wéni pee dpî yey, pi yintómu chi y:enê dé. *

⁴³ Yélini m:uu a l:êê té, dîyo anî vya té, nyi yodo u maknopwo wanî yé té.

⁴⁴ Yesu ngê yepê, Pini n:iî Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, Dépidi ngê apê, Yi pini a kada pini. Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o, yi pini daa Dépidi ntee pini, ngmênê pi knî yi pwo pini ntee pini.

*Yesu pi knî ye dêêpî pyu yoo yi p:uu u ngwo doo danê**Mátiyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luukî 11:37-54*

* **20:28:** Deut 25:5 * **20:36:** 1 Njon 3:1-2 * **20:37:** Ex 3:2-6 * **20:38:** Lóma 14:8-9 * **20:42:** Psalm 110:1

⁴⁵ Pi yilí yi ngópu Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye yepê, ⁴⁶ Dêêpí pyu yoo yi nj:ii ngé kée nangé t:oo, n:ii kní y:oo u yi a kwo, Nmí pi dmi ndíi ngé pyaa we, nmí kpídí dmi mb:aa kélê nmí m:ii, pi kní y:oo mb:aamb:aa ngé pidny:oo cháâcháâ nmo. Yepê, Yinté yéli ngépê ngomo k:oo yi chóo kada dp:uu yaa dmi, naa tédê yi chóo kada myoon:aa yaa dmi. ⁴⁷ Yepê, K:omo tpile kuknwe dpí dóo t:oo, yi tpile dpí t:âmo t:oo, ngmênê pi kní yi ngíma Chóo Lémi ka a ngépê nyédi, ngépê daadíi ngé dpí pyódu t:oo. Yepê, K:omodanê pyu yoo. Yepê, Chóo Lémi ngé yinté yéli dpodombiy:e wa kpada té.

21

Kuknwe ngmê ngé Chóo Lémi ka tpileni y:ângo

Mak 12:41-44

¹ Yesu p:uu Chóo Lémi u ngomo k:oo dnye ya, pi kní y:oo ndapí Chóo Lémi ka kwéli dnye yémí. Yesu ngé doo y:enê dé, apê, Ndáápi kní y:oo ndapí ndíi yilí mu kéké ngmê. ² Kuknwe my:oo módó, apê, Ndapí kmono miyó njini adí kée. ³ Pi kní ye yepê, Ndéndê ngé kí kuknwe ngé ndapí ndíi yi kée, ndáápi kní y:oo tédê yi kée ngmê, * ⁴ mu kópu u díy:o yi yéli yi ngópu ndapí ndíi ye tóo, tédê yi kée ngmê, yepê, kí kuknwe u ngópu ndapí n:ii kmono dê tóo mo, vyílo dê yi kée dê, u ngópu mēdēdēmu tóo.

Yesu Chóo Lémi u ngomo pw:oopw:oo p:uu u ngwo ye doo dané

Mátiyu 24:1-2; Mak 13:1-2

⁵ Yesu p:uu ndiye pyu kní ngmê Chóo Lémi u ngomo p:uu dnye danêmbum, apê, Kí lóntoo chéêpí ngomo, k:uuchém u tpile p:uu myeka pyede, apê, tpileni pi kní y:oo y:ee tumo, k:ii kí t:ee tumo. ⁶ Yesu ngé yepê, Ngomoni p:uu nmye danêmbum té, mu dini ghi ngé chedê ngé wa pyódu. Yepê, Chéêpí pywápê ngmê n:ii ngé kí ngomo a wuwó ngópu, mu dini ghi ngé numo u pwo u pwo daangmadí ya. Yepê, Kn:aa lede kní y:oo kí ngomo d:ud:umbiy:e wa pwaaw ngmê. *

Kópu dono yilí yi danêmbum

Mátiyu 24:3-14; Mak 13:3-13

⁷ Yesu p:uu ndiye pyu kní ngmê Yesu ka póo dniye, kwo, Máâwe. Kwo, Chóo Lémi u ngomo ló dini ghi ngé wa a pw:oo ngmê? Kwo, Ló kópu ngmanmí ny:oo, nmí lama u ngwo wa yââ, nê, Yi kópu daa kēmakēma a pyodopyodo?

⁸ Yesu ngé yepê, Nmye mb:aamb:aa ngé dmyina a vuywo, pi ngmê ngé kíngí dóo nmyo. Yepê, Pi yilí wa a lê, a pi adnyi tpapê, nmyewo, Ala nê vyílo. Nmyewo, Dini ghi n:ii nmo t:âât:ââ, ala yi dini ghi. Yepê, Ye ng:aa ngé kée nangé t:oo. ⁹ Yepê, Dini ghi n:ii ngé l:êê páâ ndíi u pi ngmanmyi ny:ee ngmê, ó yoo yi kada pini kní yi p:uu amyidnyi l:êê, ye nkingê ngé kée nangé t:oo, mu kópu u díy:o yinté kópu kní mwiyé angmédnyi pyodopyodo, daawa tēda dmi, yepê, ngmênê nangé vyi, Ala d:o kuwókuwó dini ghi. ¹⁰ Yepê, Kn:aa dyámé tpémi kn:aa dyámé tpémi yi p:uu adnyi l:êê, yepê, ¹¹ dyámé pee kní ngmê wadí ghêdê, pi yilí wa pw:oo dmi, daa ng:êêntómu m:uu wa ghídí, yoo adnyi dómudómu, amyidnyi pwopwo, dye ghi kní ngmê ngé mbii ngmê ngé pi yilí adí neñe. Yepê, Nkingê u kópu dé adnyi pyodopyodo, mbóo p:uu kópu ndíi amyidnyi pyodopyodo.

* 21:3: 2 Kódin 8:12 * 21:6: Luukí 19:43-44

¹² Yepê, Yi kópu yilí ghêlí daawa pyódu, pi dono kní y:oo u yi y:e adí kwo, Nê u yoo nmí chedê, yepê, u l:êê díy:o nmyi p:uu adnyi d:uu. Yepê, Adnyin:aa ngímímgímí nmyo, ngêpê ngomo kní yi y:enê pyu kní y:oo adnyin:aa kóté kîgha nmyo, mbwa k:oo u ngwo adnyi kmîmí nmyo. Yepê, A l:êê díy:o king kní y:oo, kada pini kní y:oo amyidnyin:aa kóté kîgha nmyo. * ¹³ Yepê, A p:uu ye anmyin:aa danê. ¹⁴ Yepê, Nmyi kóté kîgha u l:êê díy:o, nmyi kópu dyuu u kadakada mwiyé kídmyinêngê kapí, ¹⁵ mu kópu u díy:o a chóo a komo nmyi kwo ayin:aa kwo. Yepê, Nmyi nuw:o dmi a chóo wana a ñepwiñepwi, yélini nmyi p:uu adnyi d:uu, nmyi kóté kîgha ngê wa dêê dmi, yi pwo anmyin:aa a dimi. * ¹⁶ Yepê, Nmyi pye mí kní y:oo, nmyi tídê mbwó kní y:oo, nmyi nêni kní y:oo, nmyi pyipe kní y:oo, y:oo adnyi ndyíkondyíko nmyo, nmyi vy:o woni kní u ngwo adnyi pwopwo. ¹⁷ Yepê, A l:êê díy:o pi yintómu kní ye wanmy:uu diya dmi, ¹⁸ ngmêñê nmyi vy:o pi l:âmo daangmêwa a ngêpa. ¹⁹ Yepê, Kídmyengê kede dmi, myekídmyengê mb:ii nê, nmyi l:âmo dmi u nkwo daawa ngêpa. *

Lóma lede kní y:oo Njedusalem ghêlí dêpê pw:oo ngópu, yi kópu p:uu Yesu u ngwo ye doo danêmbum

Mátíyu 24:15-21; Mak 13:14-19

²⁰ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê lede yilí kní y:oo Njedusalem wa a yina ngmê, u ngwo dpo w:e ee yó, apii, Daa kêmakêma ala p:aaní wunê pw:oopw:oo ngmê. * ²¹ Yepê, Njuda Wee u kwo yélini adnyi ya, dpí mbêpê dniye, mbu kní yi vuywo dp:uu mbwolo dniye. Yepê, Yélini Njedusalem adnyi ya, dpí mbêpê dniye, yélini kn:aa adnyin:aa m:ii, Njedusalem mêkîngê diyé dmi. ²² Yepê, Yi diní ghi ngê a ntââ u ngwo wa a vy:ee ngmê, mu kópu u díy:o kópuni yilí puku yedê a tóó, yi ngwo adnyi ntiyentiye dé. * ²³ Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi kópu wa pyódu, mbwili kní y:oo dpodo ndíi wa a pyw:ee ngmê, p:aa kní y:oo dpodo ndíi amyedê pyw:ee ngmê. Yepê, Nju tpémíni ala wee u kwo adnyi ya, dono ndíi wa a pyw:ee ngmê, mu kópu u díy:o Chóo Lémi yi p:uu adí d:uu. * ²⁴ Yepê, Lede kní y:oo wa vya t:oo, woni kn:aa dyámê pee kní yi p:uu wa ñuw:o t:oo, y:i wop adnyin:aa dpodo. Yepê, Njedusalem d:ud:umbiy:e wa a pw:oo ngmê, yélini daa Nju tpémí dye ghi yintómu Njedusalem y:oo adnyi y:enê, u dí Chóo Lémi ngê wa vyi, awo, Yi yéli yi dye ghi machedê. *

Chóo Lémi u Pi Ndêndê dini ghi n:ii ngê wa a diyé

Mátíyu 24:29-31; Mak 13:24-27

²⁵ Yesu ngê yepê, Pi kní y:oo kópu ndíi d:ââ kââdí, pudu kní yi p:uu adnyi mumu dé, u ngwo wa nkîngê mbê dmi. Yepê, Chaa kwodo chaa kwodo vuyuwó ndíi ngê wa pyaa dmi, yi dnye dmi ndíi ngê wa pyaa dmi, yoo amyidnyi nkîngê. * ²⁶ Yepê, Chóo Lémi ngê mbóo p:uu tpile dé yi dinê dmi wa ghêê té, pi kní y:oo awo, Dyámê mbêmê ló kópu ngma a pyodopyodo, nkîngê ngê y:ay:a wa pwiyé dmi, yed:oo wa a vyóo dmi. ²⁷ Yepê, U kuwó dini ghi ngê pi kní y:oo wa m:uu nê, wamyé mya nê, awo, Chóo Lémi u Pi Ndêndê kiyedê pwiyé kní, u pi ndíi ngê dê pyódu, u wêdêwêdê ndíi ngê myaa pyódu, nkalí too pee dmi mbêmê ka kwo. * ²⁸ Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi kópu yilí yi kn:ââ dmi adí chapí, *

* **21:12:** Luukí 12:11-12 * **21:15:** Dpodo 6:10 * **21:19:** Hipílu 10:36 * **21:20:** Luukí 19:41-44 * **21:22:** Luukí 23:27-31 * **21:23:** 1 Kódin 7:26 * **21:24:** Tpyuu 11:2; Lóma 11:25 * **21:25:** Tpyuu 6:12-13 * **21:27:** Tpyuu 1:7

dpí ghêédí dmyeno, mbóó p:uu dpí vyu dmyeno, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpí pyaa we, apii, Nmí Mbwámê kiyedê pwiyé kní. *

Yesu Njedusalem u pw:oopw:oo p:uu u ngwo doo mgongo

Mátíyu 24:32-35; Mak 13:28-31

²⁹ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu. Yepê, Kpêdé p:uu ngí nuw:o mbê dmyeno, myenté yi woni kní mye yi k:ii. ³⁰ Yepê, Dini ghi n:ii ngê kpêdé vyi dpí ghê, nmyi lama u ngwo dpí yââ, nmyimo, Daa kêmakêma nt:eemi wunê mbumu. ³¹ Yepê, Kpêdé ngê ntee nmye dpí vyi, Daa kêmakêma nt:eemi wunê mbumu, yepê, kópuni p:uu nmye nî danê, dini ghi n:ii ngê yi kópu wanmyi m:uu t:oo, yinté nmyi lama u ngwo wa yââ, anye, Daa kêmakêma Chóó Lémi ngê kóó k:oo a kapí nmo.

³² Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaapê. Yepê, Yélini ala ngwo a pyede, ghêli daawa pw:oo dmi, Njedusalem p:uu kópuni nmye dí vyi, yi kópu mwiyé wa pyódu. ³³ Yepê, Mbóó dyámê chedê ngê wa pyaa kní, ngmênê a kópu dyuu chedê ngê daawa pyódu.

Kuwókuwó wéni u t:âât:ââ u danêmbum

³⁴ Yesu ngê yepê, Nmyi chóóchóó nmye dmyina a vyuwo. Yepê, Nté ndapí y:oo nmyi nuw:o dmi kídangê y:ee ngmê, mbwaa ndanî ngê nmyi nuw:o dmi myekídangê y:oo. Yepê, Kópuni dyámê mbêmê tpémi y:oo a nuw:onuw:o t:oo, yi kópu kní y:oo nmyi nuw:o dmi kídangê y:ee ngmê. Yepê, Yi kópu kní y:oo nmyi nuw:o dmi wa y:ee knomomê, ye kuwókuwó wéni daa nmyi lama wa d:ii. *

³⁵ Yepê, Chii ngê kpéé ntee dpí lvêédí, yi wéni ngê yinté kíngê lvêédí nmyo, mu kópu u díy:o pi yilí yintómu dyámê mbêmê yi wéni ye wa d:ii. ³⁶ Yepê, Namê mgeemgee, dye ghi yintómu dmyinê ngêpê, yi kópu kní yi vy:o mb:aamb:aa ngê paan:aa lee dmyeno, Pi Ndéndê u ngíma paan:aa ghê dmyeno.

³⁷ W:êêní Yesu ngê Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo yoo dpímon:aa ndiye kigha dé, ntumokwodo dini ghi ngê p:uu ndiye pyu kní yi k:ii Njedusalem dnyimo a kuwokuwo, mbwini n:ii u pi Olipi, yi mbwini mbêmê dnyimo lèpí, kââ puu ghê y:i dnyimon:aa dpí. ³⁸ Mw:aandiye yintómu pi yilí Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo u kwo mēdnyimo lèpí, yi dnyimon:aa ng:aang:aa.

22

Kada pini kní y:oo Yesu u pwele u ngwo a châpwo ngópu

Mátíyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Njon 11:45-53

¹ Nju tpémi y:oo yi naa ndíi daa kêmakêma dnye kuwo. Yi nááli u pi Mbídédí Pywápê Ngmê u Naa, u pi mye Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa. ² Dêépí pyu kní ngmê, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo yi k:ii Yesu u pwele yi ngwo a châpwo ngópu. U yi y:e dêpwo kwo, Yesu yoo vy:o nmí mgîmí, mu kópu u díy:o pi kní ye dnyimo nkíngê.

Njudas ngê kada pini kní ye u ngwo vyu, yepê, Yesu kwódo ngê aní ghê

Mátíyu 26:14-16; Mak 14:1-11

³ Yesu u dyépi y:a mê miyó kní yi vy:o pi ngmêdoo kwo, u pi Njudas, Kédiyót pi. Yi dini ghi ngê Setan yi Njudas u mênê kee wo, ⁴⁻⁵ wod:oo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní ye loo, yepê, Yesu u vyee u yi nmye a kwo. Yepê, Kwódo

* **21:28:** Lóma 13:11 * **21:34:** Luukí 17:27; Lóma 13:13; Epeso 5:18; 1 Tes 5:3

ngê aní ghê. Kada pini kní y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, Njudas ka kwo, Wanmí yi, u ye ndapí nga anmo kê. U kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo yi kada pini yoo mye yi k:ii nipi dnyen:aa danêmbum, Yesu u mgîmîmgîmî u nuw:o ghi dyuu yidnya a pyw:êmî. ⁶ Njudas u nuw:o yi kópu ngmídi mbêmê doo ya, dye ghi doo y:enê, apê, Pi yilí kwéli daadí m:ii, Yesu kwódo ngê yi ngwo aní ghê.

Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa u nté l:âmol:âmo

Mátíyu 26:17-19; Mak 14:12-16

⁷ Wéni n:ii ngê Mbídédi Pywápê Ngmê u Naa dnyimo kuwo, Nju tpémi y:oo sipi tp:oo u ngwo dnyimo vyeé dé, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa nté u ngwo dnyimo l:âmol:âmo. ⁸ Yesu ngê Pita pini dê Njon dy:ââ doo, yepê, Choo lèpí, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u nté kwéli nmîmo pípi, tpíle yilí y:i nmí kada nyi l:âmo nyoo. ⁹ Yesu ka póó knopwo, kwo, Tpile yilí ló y:i any:uu l:âmo? ¹⁰ Yepê, Njedusalem choo lèpí, pi ngmê ngê maa p:uu wunê pyépi dp:o, yi pini nkono mbwaa d:umu ngmêdpo mumu ngmê. Yepê, U ngomo k:oo dpí ngm:êê nyoo, ¹¹ ngomo chóó ka dp:uu póó cho, kwipi, Nyi mâawe ngê atédê dy:ââ nyo, ada, Naa u nté ló ngomo ghi k:oo wanm:uu ma, a p:uu ndiye pyu kní yi k:ii? ¹² Yepê, Yi ngomo chóó ngê podo ngomo ghi ndíi dpo ngmêwunê kêmakêma, yepê, nmí ntââ tpíle yilí yintómu y:i a tóo. Yepê, Nmí naa nté y:i dp:uu l:âmo nyoo. ¹³ Wod:oo p:uu ndiye pyu dé y:oo kada a y:ee ngópu, Njedusalem lee knopwo, kópuni Yesu ngê ye vyu, yi tpíle yilí mî m:uu ngópu, yi nááli u nté yi ngomo k:oo adí l:âmo ngmê.

Yesu u k:ii u kuwókuwó kmaapí u ngwo dóó ngópu

Mátíyu 26:20-30; Mak 14:17-26; Njon 13:21-30; 1 Kódin 11:23-25

¹⁴ Kâádí dini ghi n:ii ngê gho, Yesu, u dyépi yoo yi k:ii, yi ngomo ghi k:oo mí kee dniye, kmaapí tédê yi yaa dniye. ¹⁵ Yesu ngê yepê, A mgíní vyímí u dye ghi n:ii noo t:âât:ââ, u ya a nga dêpwo kwo, Yi kópu ghêlí k:ii a nga pyaa we. Yepê, Yi ngwo a nga wodê pyodo, ye ala Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa nté nipi daapudu ma. ¹⁶ Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Ala a kuwókuwo nááli, a k:ii mèdeamunmí kê, u dí Chóó Lémi ngê chóó ada a y:enê nmyo. Yepê, Kópuni ala nááli u mgamê ngê a tóo, ala yi kópu, Chóó Lémi ngê nmí kn:ââ yoo Yichip tpémi yi kêê k:oo mwo a pw:ii too, apii. Yepê, Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê dono kwulo yinté d:ud:umbiy:e wa a pw:ii nmyo.

¹⁷ Wod:oo Yesu ngê kapí ngma a y:ângo, wain k:oo a pii ngê, kumu mbee ngê, Chóó Lémi kwuno ngê, u dyépi kní ye yepê, Ala wain kapí a ngee yó, kníkní nda yó, ¹⁸ mu kópu u díy:o wain daamuní nda, u dí wéni n:ii ngê a pi ndíi ngê amí pyódu, pi yintómu aní y:enê, kmaapí ndíi u ngwo anm:uu dóó. ¹⁹ U kuwó dini ghi ngê mbídédi a ngêédí, Chóó Lémi kwuno ngê, puwâ, p:uu ndiye pyu kní ye y:ângo, yepê, Ala a chóóchóó, nê, nmye yed:a kê. Yepê, Kópuni dí d:uu, myedmyiné d:uud:uu, a mgamê ngê choo ya. * ²⁰ Kmaapí u kuwó dini ghi ngê kapí mède y:ângo, wain k:oo a pii ngê, ye y:ângo, yepê, Ala a wêê. Yepê, Nmyi l:êê díy:o wêê a p:uu wa pwii, Chóó Lémi ka kâádí te kamí ngê yinê wa a kâádí nmyo. * ²¹ Yepê, Ngmênê nmyi vy:o pini mu ngmídi kuu. Yepê, K:omo tpíle u k:ii nipi nmo kmaapí té, ngmênê daa kêmakêma yi pini a kwódo ngê a wowo. * ²² Yepê, Chóó Lémi ngê kópuni a p:uu ló dini a vyu, yi kópu ndéndé ngê a pyodopyodo, ngmênê pini n:ii a kwódo ngê a wowo, d:ud:umbiy:e choo

* **22:19:** Luukí 24:30 * **22:20:** Jer 31:31-34 * **22:21:** Psalm 41:9; Njon 13:21-22

nkîngê. ²³ Wod:oo noko dnye póó, noko yipu, Nmî vy:o pini n:uu ngê kí kópu a d:uud:uu?

Lémilémi u danêmbum

²⁴ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu ndiye pyu yoo noko dnye kwopwepe, noko yipu, Yesu u kuwó n:uu ngma tóó, nmî kada pini ngê vyílo ayi pyódu. ²⁵ Yesu ngê yepê, Yélini daa Nju tpémi, yi vy:o yélini kada pini ngê dpí pyaa dmi, a lémilémi nyédi, yi chóó yi pí dmi a kmîmî tumo, apu, Nmo yoo yi mbwámê dé. ²⁶ Yepê, Ngmênê yi kópu nmyi vy:o kîngê ya. Yepê, Tp:ee ngê pyâawe mâawe ntee a cháachâa too, nmyi vy:o pini n:ii u pi ndîi ngê dé pyaa knomomê, yi pini ngê u tidê mbwó yoo yinté myechoo cháachâa dé. Yepê, Pini n:ii nmyi kada adí kwo, u tidê mbwó yoo myechoo ngêêpi dé. * ²⁷ Yepê, Nee k:oo ló pini yi lémi ndîi, n:ii a líme yédi, ó n:ii a mbiye yédi? Yepê, N:ii a líme yédi, yini lémi ndîi, apii, ngmênê nmyi vy:o dênnoo líme, myedênoo lémilémi. Yepê, Yinté myedmyinê d:uud:uu, lémilémi ngê kêê nangê t:oo. *

²⁸ Yepê, Ngmênê mu dini ghi ngê nmyi pi dmi ndîi ngê wa pyódu. Yepê, K:omo tpile a tókótókó têdê pi kní y:oo a pi têdê ngê a pyódu ngópu, ngmênê dpíp:e kuwo noo, nmyi pi dmi têdê ngê myedê pyódu ngópu. ²⁹⁻³⁰ Yepê, M:aa ngê ntee a ngmîdi noo, yoo yi kada pini ngê a pyódu noo, yepê, yinté mu dini ghi ngê Yisiléli tpémi yi yoo dyêêdí y:a mê miyó wanmyi y:enê dé. Yepê, Yi dini ghi ngê a kêê k:oo nipi anmîn:aa yakmaapí.

Yesu ngê Pita ka u wópuwópu u pi u ngwo vyu
Mátíyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Njon 13:36-38

³¹ Yesu ngê Pita ka kwo, Saimon. Kwo, Ala kópu ngí nyeni. Kwo, Setan ngê wuné keda ch:ee nmyo, u yi u ngwo a kwo, Nê tókó té. * ³² Kwo, Ngmênê l:éê díy:o kîn:aa ngêpê yédi, k:omo tpile nyinê wópuwópu nê, ngmênê ngêlímî a ka d:ud:umbiy:e chedê ngê daawa pyódu. Kwo, Dini ghi n:ii ngê a ka aményinê tpélimbiy:e, mwó yoo dpí wêdêwêdê kalé té, yi kêlímî ndîi ngê dpí pyódu ngi. * ³³ Pita ngê kwo, A Lémi, daanê wópu ngi. Kwo, K:omo tpile mbwa k:oo wa km:éê ngi, a k:ii amy:ii kee kní, k:omo tpile l:éê díy:o wa vya nê, myedaanê wópu ngi. ³⁴ Yesu ngê kwo, Pita. Kwo, Ndê kópu nga ngmên:aa tpapê. Kwo, Kêmkêm ghêlí k:ii daawa kââ, pyolo nyinê wópuwópu nê, pi kní ye ala kópu nye tpapê, yenye, Ye pini daa a lama pini.

Yesu dye ghi kamî p:uu u ngwo doo danêmbum

³⁵ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê p:aani munî dy:ââ nmyoo, nmyi tpile dpíp:engmê núw:o ngópu, ndapí dpíp:e núw:o ngópu, nmyi yi dópo kn:aani myedpíp:e núw:o ngópu, yepê, lukwe, tpile ngmê u p:aa nmye ngmêmî yó? Kwo, Kêle, u ntââ mbêmé nmeen:aa ya, yoo mb:aamb:aa ngê nmo dnya a vyuwo. * ³⁶ Yesu ngê yepê, Ngmênê dye ghi kamî ngma ala, yinté nmye mēdaamudnya a vyuwo. Yepê, N:ii u ngópu paambwi u tpile n:ii a pyede, dpí núw:o teñe, n:ii u ngópu ndapí a tóó, myoo núw:o ngê. Yepê, N:ii u ngópu l:éê taa daa tóó, u nkwo kpídí pi ngmê ka dpí y:ee ngê, u kwo wa pwila, u l:éê taa u ngwo ngmêpaa pwila ngê, ³⁷ mu kópu u díy:o kópuni a p:uu ló dini a d:éê ngópu, pi kní y:oo a ntiyentiye ngmê. Yi kópu ala,

Yi pini p:uu pi kní y:oo wa vyi ngmê, Pi dono yila. *

* **22:26:** Mát 23:11; Mak 9:35 * **22:27:** Njon 13:12-15 * **22:31:** Njópí 1:6-12; 2:1-6; 2 Kódin
2:11 * **22:32:** Njon 17:9-15; 21:15-17 * **22:35:** Luuki 9:3; 10:4 * **22:37:** Is 53:12; Luuki 22:52;
23:32-33

Yepê, Kópu yilí n:i:i a p:uu a d:êê tumo, pi kní y:oo a ntiyentiye t:oo. ³⁸ P:uu ndiye pyu kní y:oo kwo, Nmí Lémi. Kwo, Nmí l:êê taa miyó ala. Yesu ngê yepê, Yinté danêmbum munto.

Yesu Nketsemane u ngwo doon:aa ngêpê

Mátiyu 26:36-46; Mak 14:32-42

³⁹ Yesu, p:uu ndiye pyu yoo yi k:i:i, mgídi vy:o ntee dnyimo lêpî, yi mgídi ngê yinté mye lee dniye, Njedusalem a kuwo ngópu, mbwini n:i:i u pi Olipi, yi mbwini mbême lee dniye. ⁴⁰ Dini ghi n:i:i ngê taa dniye, Yesu ngê yepê, Dmyinê ngêpê, nmyi tókótókó ndíi ngê daapaa pyaa we. ⁴¹ Wod:oo a kuwo too, ntee daa kuughê loo, yu mbodo dé y:e yi mî ghê wo, y:i doon:aa ngêpê. ⁴² U Mí ka kwo, M:aa. Kwo, U ntáâ ala dono u mbwaa daaní nda? Kwo, Ngmênê ngwépi daaní puwâ. Kwo, K:omo tpile ala kópu u ya a nga daa kwo, ngmênê a nga dpí d:uu ngi, mu kópu u díy:o a kada nye tóó. ⁴³ Wod:oo enjel ngmê mbóó p:uu a ndê wo, Yesu yimi mé wêdêwêdê kwólu. ⁴⁴ U nuw:o dyênê wo, u ghê a kee wo, dpodombiy:e modoo ngêpê, wod:oo kiyé t:ââ u ngwo yedoo ya.

⁴⁵ U kuwó dini ghi ngê ngêpê yedê kêli ngê, p:uu ndiye pyu kní ye yi diyé wo, dpí têdê m:uu too, mu kópu u díy:o yi nuw:o dmi d:ud:umbiy:e dono ngê pyodo. ⁴⁶ Wod:oo yepê, Lukwe díy:o nmye dpí té. Yepê, A pii dmyeno, dmyinê ngêpê, nmyi tókótókó ndíi ngê daapaa pyaa we.

Yesu u ngwo mgími ngópu

Mátiyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Njon 18:1-11

⁴⁷ Yesu ngê danêmbum ghêli daa chedê ngê, wod:oo lede yoo taa dniye, Njudas yi kada doo kwo, pini n:i:i Yesu p:uu ndiye pyu y:a mé miyó kní yi vy:o pwii wo, Yesu yinê dóó. Dini ghi n:i:i ngê taa dniye, Njudas Yesu ka loo, Nju tpémi yi chipéchipé ngê Yesu u ngwo a chipé ngê, n:uu Yesu kpââ pee p:uu díyngo. ⁴⁸ Ngmênê Yesu ngê kwo, Lukwe díy:o chipéchipé mbême Chóó Lémi u Pi Ndéndê pi dono kní ye nyinê kêmakêma? ⁴⁹ Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo dini ghi n:i:i ngê a w:ee ngópu, apê, Yesu awêde a mgímímgími ngmê, wod:oo Yesu ka póó dniye, kwo, Nmí Lémi, yi p:uu l:êê knêle, apii? ⁵⁰ Wod:oo ngmê ngê u taa a ngêédí, apê, Lede yoo ní vya té, apê, ngmê mbwámê nê chápwo, ngmênê kn:aadi ngê, u wéni pee ngwene ngópu. Yi lede kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u dpodo pyu ngmê. ⁵¹ Ngmênê Yesu ngê yepê, Yi p:uu l:êê munto, wod:oo yi lede ngwene mé kâa.

⁵² Yélini Yesu u mgímímgími u l:êê díy:o a lee dniye, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo, kada pini yoo mye yi k:i:i, yi yéli ye Yesu ngê yepê, D:aa l:êê pyu ngmê. Yepê, Lukwe díy:o kaa taa kêlé a ka dmyinê lee dmi. ⁵³ Yepê, Wo yilí yi k:oo Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo nmyi vy:o kínoo a kwo, y:i nimon:aa dêêpî. Yepê, Lukwe díy:o y:i w:êêní dpíp:e mgími noo. Yepê, Nmyo mgídi u yoo, Setan ka nmye ng:aa té, mgídi vy:o dmye mgími nê.

Pita ngê Yesu u ngwo a wópu ngê

Mátiyu 26:57-58,69-75; Mak 14:53-54,66-72

Njon 18:12-18,25-27

⁵⁴ Dini ghi n:i:i ngê Yesu mgími ngópu, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ndíi u ngomo k:oo núw:o ngópu, u kóté kígha u l:êê díy:o. Pita ngê doo yámuyâmu dé, tumutumumu yi kuwó doo a kwo, daa chono doo a paa, wod:oo yi ngomo mbwa kalê ngmê k:oo myimí kee wo. ⁵⁵ Nkuwo u l:êê díy:o ndyuw:e ndíi y:i

ngmê kpê ngópu, Pita u k:ii ndoo chedê yaa dniye. ⁵⁶ Dpodo módó ngmê ngé ndyuw:e u wo Pita yi módu, doo y:enê, pi kní ye yepê, Pini n:ii dmyinê núw:o ngmê, kî pini p:uu kîdpîmo ya. ⁵⁷ Ngmênê Pita ngé a wópu ngé, kwo, Kî dmââdî, ye pini daa a lama pini. ⁵⁸ U kuwó dini ghi ngé pi ngmê ngé myeyi módu, kwo, Nyi wu pini p:uu ndiye pyu ngmê. Ngmênê Pita ngé kwo, Kî pini, nê kuu. ⁵⁹ Daa ndî dye ghi yimí loo, pi m:uu ngé u pyipe kní ye yepê, Kî pini nmo ka k:omodanê, u dnye ngí ny:ee yó, Nkálili pi nmye yíla, yi dnyeni nmye ka kígħa. ⁶⁰ Ngmênê Pita ngé kwo, Kî pini, kópuni p:uu a ka nye danê, a lama daa tóo. Danêmbum ghêlí dèpê kèlí ngé, wod:oo kêmkêm ka wo. ⁶¹ Yesu yi ngwo Pita ka diyé wo, doo y:enê, wod:oo Pita ngé nmí Lémi u kópu mē nuw:o kwólu, apê, Ala kópu a ka moda vyi, Kêmkêm ghêlí k:ii daawa kââ, pyolo nyinê wópuwópu nê, ⁶² wod:oo Pita u għa d:ud:umbiy:e dyênê wo, kuwa pwii wo, y:i doon:aa mbê.

Yesu u ngwo dnye nkwitinkwiti

Mátiyu 26:67-68; Mak 14:65

⁶³ Yélini yi kèê k:oo Yesu doo kwo, yi yéli y:oo dnye nkwitinkwiti, myednye kpkakpaka. ⁶⁴ Dini ghi n:ii ngé dnye nkwitinkwiti, kpîdí pee ngé u ngwolo dē wópu dumo, u nkwo dnye vyee, kópu, N:aa dē vya ngí? Kópu, Chî dîpî. Kópu, W:ii Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê, ye pini n:ii ngé dē vya ngí, u pi nmo píchi vyi. ⁶⁵ U pi dyênê ngópu, daa għa kópu u kwo yilí vyi ngópu.

Nju tpémi yi kada pini kní y:oo Yesu u ngwo kóté kalé ngópu

Mátiyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Njon 18:19-24

⁶⁶ Dini ghi n:ii ngé wa wo, Nju tpémi yi kada pini yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, dèêpí pyu yoo yi k:ii, nipi a da wo, Yesu u ngwo dnye kóté kígħa. ⁶⁷ Kwo, Pini n:ii Chóó Lémi ngé a ngmídi ngé, n:ii nmo t:âat:ââ, nyi vyílo y:i kwo knomomê, ye nmo vyi ngí. Yepê, Nmye n:aa tpaépê knomomê, Ala nê vyílo, ye a ka daanmyinê kèlími mbê dmi. * ⁶⁸ Yepê, Myenté, nmye n:aa póo knomomê, kópu a ka myedaanmyinê vyi ngmê, ⁶⁹ ngmênê daa kêmakéma Pi Ndéndê Chóó Lémi u nkígh:é wumê yââyââ, u ngwo anmyinê w:ee ngmê, anye, Kî Chóó Lémi u che p:ââ pee. * ⁷⁰ U kwo póo dniye, kwo, Mumdoo nyi Chóó Lémi Tp:oo? Yepê, Nmyi chóó kídmye vyi ngmê. ⁷¹ Wod:oo noko yepê, Kî pini u chápwo pyu u yi nmo daamu a kwo, chóochóo kèdê ndyíko, chóo u kópu dyuu nmí chóo kudu ny:oo, u yi u ngwo a kwo, Chóó Lémi u d:aa nê kââdî. Noko yepê, Pw:oo we, daadî ya.

23

Yesu Paléti ka u ngwo núw:o ngópu

Mátiyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Njon 18:28-38

¹ Kada pini yintómu yi ngwo a ghêêdí dniye, Lóma lede yoo yi kada pini ndîi Paléti ka Yesu núw:o ngópu, ² p:uu yipe tee kn:ââ yi ngwo a chaa ngópu, kwo, Ala pini aténgê dp:o ngímí, pi kní ye ala kópu a tpaépê ngé, yipu, Kada pini n:ii Lóma wunê tóo, tákisi u kwo namê pywupwi. Kwo, Yi kópu mbémê pi yilí da pyidu té, u yoo vy:oo u ngwo dē kaa té. Kwo, Ala kópu ye mye tpaépê ngé, Chóó Lémi ngé a ngmídi noo, nmyi king ngé wunê pyépi nê. * ³ Paléti ngé p:oo ngé, kwo, Mumdoo nyi Nju tpémi yi king? Yesu ngé kwo, Nýóó kíchi vyi.

* 22:67: Njon 10:24-26; 3:12; 8:45

* 22:69: Dpodo 7:56

* 23:2: Luukí 20:20-26

* ⁴ Wod:oo Paléti ngê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, pi yilí yi k:ii, yepê, Ala pini u kpadakpada u kópu d:oongmê pyw:ángo. ⁵ Ngmênê Paléti ka dyaa dnye chedêchedê, kópu, Pi yilí wunê pyidupyidu too, dnyinté wunê tpyuu té. Kópu, Nkálili Wee u kwo kn:ââ a chópu, Njuda Wee u kwo p:aani p:aani yoo myemênê pyidu too, u dí ala Njedusalem myimí ta.

Paléti ngê Antipas Helodi ka Yesu u ngwo dy:ââ ngê

⁶ Dini ghi n:ii ngê Paléti ngê yi kópu yi nyongo, pi kní ye póo wo, yepê, Mumdoó ala pini Nkálili pi? Kwo, Nyââ, Nkálili a ndê wo. ⁷ Dini ghi n:ii ngê Paléti ngê a w:ee ngê, apê, Yesu Helodi kóo k:oo pini ngmê, wod:oo Helodi ka dy:ââ ngê, mwada p:aani pee. Yi ngwo Helodi Njedusalem naa tédê myedoo ya. * ⁸ Helodi ngê Yesu yi módu, u gha mb:aamb:aa ngê pyodo, mu kópu u díy:oo u pi ló dini a nyongo, dye ghi daadí u yi u ngwo doo kwo, Ní m:uu, mbwudu a ngópu ngmê chaa ngê. * ⁹ Wod:oo Helodi ngê Yesu doo póópóo, ngmênê Yesu ngê kópu u kwo daangmê vyu. ¹⁰ Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, dèépí pyu yoo mye yi k:ii, dpodombiy:e ghê dniye, Yesu p:uu yipe tee kópu yilí t:ee ngópu. ¹¹ U kuwó dini ghi ngê Helodi u lede kní yi k:ii, Yesu dnye nkwitinkwiti, d:ud:umbiy:e daa châpu ngópu. Kpídí mb:aa u mbwo ngmê t:ee ngópu, Paléti ka u ngwo mê dy:ââ ngópu. ¹² Yi wéni ngê Paléti pini dê Helodi numo pyipe ngê mê pyaa knopwo, mu kópu u díy:oo Paléti ngê Helodi châpu ngê, kóo k:oo pini u kwo ngmê dy:ââ ngê. Mwiyé noko dpímo a diya.

Paléti ngê Yesu u vyeé tédê u ngwo dy:ââ ngê

Mátiyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Njon 18:39-19:16

¹³ Paléti ngê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, yoo yi kada pini yoo, pi yilí mye yi k:ii, nipi mède dané ngê, ¹⁴ yepê, Ala pini a ka kídmyinê níuw:oo ngmê, a ka kídmye vyi ngmê, a ka nyimu, Yoo yilí kíyedé pyidupyidu té, chóo u pee ngê ka kapí té. Yepê, Wunê nmyi ngópu kídí kóté kwolo, pwopwo u kópu p:uu d:oongmê pyw:ángo, ¹⁵ Helodi ngê yinté kópu p:uu myedoo pyw:ángo, a ka kímêda dy:ââ. Yepê, Pwopwo u kópu p:uu daa t:a mo daa t:a. ¹⁶ Yepê, A lede kní y:oo a kpakakpaka ngmê, yed:oo n:aa pw:iipw:ii. ¹⁷ M:ââ k:oo Nju tpémi yi naa ndí u dye ghi ngê, yélini mbwa k:oo dnyimo kwo, Paléti ngê ngmédpímo pw:iipw:ii, apu, Nju tpémi yi nuw:oo dmi mb:aamb:aa ngê paa pyaa we. Pini n:ii u pi pi kní y:oo u kwo dnyimo tpapê, yini yidpímo pw:iipw:ii. ¹⁸ Paléti ngê u yi doo kwo, Yesu ní pw:ii, ngmênê pi yintómu dpodombiy:e u kwo mbó dniye, kwo, Daanyi pw:ii. Kwo, Vya ngi. Kwo, Mbadapas yi pw:ii ngi. ¹⁹ (Yi Mbadapas ngê u yi doo a kwo, Lóma lede yoo nmí ngm:ii kalé té. U yoo yi kada mwiyé a ghê wo, Lóma lede woni a vya tumo, u l:êê díy:oo u yoo kní yi k:ii mbwa k:oo u ngwo kee dniye.) ²⁰ Paléti ngê u yi doo kwo, Yesu ní pw:ii, wod:oo pi kní ye mbwolo, yepê, Kêle. Yepê, Yesu vyílo yiní pw:iipw:ii, ²¹ ngmênê pi kní y:oo dpodombiy:e kwo, Kídosí ñedê t:ee ngi. Kwo, Pw:oo we, daadí ya.

²² Paléti pyolombó ye mê póo wo, yepê, Ló dono kópu ndíi ngmê d:uu ngê? Yepê, Pwopwo u kópu p:uu d:oongmê pyw:ángo. Yepê, A lede kní y:oo a kpakakpaka ngmê, yed:oo n:aa pw:iipw:ii. ²³ Ngmênê Paléti ka dèdnye ng:aa, dpodombiy:e u kwo modnye kââ, kópu, Kídosí ñedê t:ee ngi. Yinté dnye kââ ee, u dí yi pono mí vyápé wo, ²⁴ lede kní ye yepê, kídosí ñedê nyi t:ee yó. ²⁵ Paléti yi pono vyápé wo. Pini n:ii l:êê pyu ndíi Mbadapas, pi vyeé u l:êê díy:oo mbwa

* **23:3:** 1 Tim 6:13 * **23:7:** Luukí 3:1 * **23:8:** Luukí 9:9

k:oo mwiyé a kee wo, pwopwo y:i doon:aa t:âât:ââ, yi pini pw:ii ngê, ngmênê Yesu u vyeê têdê dy:ââ ngê.

Yesu kîdosi ñedê u ngwo t:ee ngópu

Mátiyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Njon 19:17-27

²⁶ Lóma lede knî y:oo Yesu u vyeê têdê ñuw:o ngópu. Maa p:uu pi ngmê m:uu ngópu, u pi Saimon, Sadéni pi, Njedusalem doo lêpî. Lede knî y:oo yi pini mgîmî ngópu, Yesu u kîdosi u kîgha yé ngópu, kwo, Kî pini u kîdosi dnyinê ngi. Wod:oo Yesu u kuwó doo kwo, u kîdosi doo dnyinêdnyinê.

²⁷ Pi yilî yi kuwó doo kwo, dnye yâmuyâmu dé. Pyââ knî yi vy:o my:oodoo kwo, Yesu u l:êê dîy:o dnye mbê. ²⁸ Yesu ye mênê diyé wo, yepê, Njedusalem pyââ yoo. Yepê, A l:êê dîy:o mbê mu yé yó, nmyi chóó nmyi l:êê dîy:o dmyinê mbê, nmyi tp:ee dmâádîma yi l:êê dîy:o myedmyinê mbê. ²⁹ Yepê, Dye ghi ngmê kiyedê pyiyé knî, yi ngwo nmyi kpadakpada ndîi wanmyinê pyw:ee ngmê. Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyi tp:ee dmâádîma nmyi ngópu adnyi vyeê dé, ala kópu wanmy:uu vyi ngmê, anye, L:omo m:aa tpamê wo, a tp:ee l:omo m:aa tpyó. ³⁰ Yepê, Yi ngwo nkîngê ngê y:ay:a wanmyi pwiyé dmi, u yi nmye adî kwo, anye, Mbu nmî pwo a vuyuwó dniye, límîlímî ngê u ngwo p:oo pw:oo dmi. * ³¹ Yepê, Ala lede yoo yi p:uu dènoo d:uu, ngmênê dono a nga a d:uud:uu ngmê. Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi p:uu anmyin:aa d:uu, angêntoo dono u nkwo nmye angmê d:uu ngmê.

³² Pi mē miyó yi vyeê tēdē mye ñuw:o dumo, pi dono dē. ³³ Kwéli lee dniye, yi ghi u pi Mbodo Dinê. Yesu kîdosi ñedê y:i mî t:ee ngópu, pi dono dē kîdosi ñedê y:i myimî t:ee dumo, woni u wéni pee t:ee ngópu, woni u t:anê pee t:ee ngópu. ³⁴ Yesu ngê u mî ka kwo, M:aa. Kwo, Kî yéli y:oo kópuni a nga dē d:uu ngmê, daa yi lama dē d:uu ngmê. Kwo, Yi kópu modo kn:ââ vuyuwó dpî kéé ngi, mēnangê ngî. Yesu u kpîdí yêê tumo, yi kpîdí knî yi l:êê dîy:o dnye ng:oo, noko yepê, Alani nanê wa a ngî, woni nanê wa a ngî? * ³⁵ Yélini y:i doo kwo, yi yéli y:oo dnye y:enê. Yi ngópu Nju tpémi yi kada pini knî y:oo dnye nkwtinkwiti, noko yipu, Mumdoó Chóó Lémi ngê kî pini a ngmidi ngê, yoo ntee doo ngêépî dé, ye chóóchóó yinté mye ngee ngê. * ³⁶ Lede knî y:oo myednye nkwtinkwiti, k:omo ngê wain u kwo dnye dp:eedp:ee, ³⁷ kópu, Mumdoó nyi Nju tpémi yi king, ñyóóchóó mē ngee ngi. ³⁸ U pwopwo u nt:u kópu kîdosi ñedê u pwo t:ee ngópu, apê, Nju tpémi yi king.

³⁹ Pini n:ii dē u nkîgh:ê t:ee dumo, ngmê ngê kwo, Chi dîpî. Kwo, Nyi lónté kada pini. Kwo, Mumdoó Chóó Lémi ngê a ngmidi nyoo, ye ñyóóchóó mē ngee ngi, mye ngee nyédi. ⁴⁰ Ngmênê woni ngê yi kópu u kwo kwódu ngê, kwo, U kwo kidimê mbumu. Kwo, Lukwe, Chóó Lémi ka d:ii nkîngê? Kwo, U ngmidi ngmê u pi vyílo y:ii nkwtinkwiti. Kwo, Nipi nganmo mgîní vyímî té. ⁴¹ Kwo, Kópuni nyi kn:aadi too, u dîy:o nye mgîní vyímî mo, ngmênê kî pini ngê kópu daangmê kn:aadi ngê. Kwo, Lukwe dîy:o nye nkwtinkwiti. ⁴² Yesu ka kwo, Yesu, dini ghi n:ii ngê king ngê anyi pyódu, ngêê k:oo dpî kaa nédi. ⁴³ Yesu ngê kwo, Ndê kópu nga ngmên:aa tpapê, awêde ghi mb:aa nipi nye lêpî mo.

Yesu kîdosi ñedê u ngwo pwene

Mátiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Njon 19:28-30

* 23:30: Hos 10:8; Tpyuu 6:16

* 23:34: Mát 5:44; Psalm 22:18

* 23:35: Psalm 22:7-8

⁴⁴ Yi dini ghi ngê kââdí mbóó ñukñíñukñí p:uu doo kwo, yi dyámê pee mbémê ngídí a ghay wo. Dini ghi n:ii ngê kââdí ngê liy:aa pyile a kuwo ngê, mé wa wo. * ⁴⁵ Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo kpídí ndíi n:ii doo ya, yi kpídí ngê yoo yi maa dpímo nkokonkoko, apê, Chóó Lémi u yâpwo ghi k:oo daapaa ní dniye. Yesu kídosi ñedê dini ghi n:ii ngê pwene, wod:oo yi kpídí chóó mîné chaa wo, châpwochâpwo ngê nkwo doo a yaa wo, knâpwo dí. * ⁴⁶ Yesu kídosi ñedê modoo ya, u mî ka dpodombiy:e ka wo, kwo, M:aa, a ghê dmi nga d:a kê, a ngini. Yi kópu yi vuu, wod:oo pwene. ⁴⁷ Lede n:ii kní y:oo Yesu kídosi ñedê t:ee ngópu, yi lede yoo yi mââwe ndíi kídosi u nkîghê doon:aa kwo. Dini ghi n:ii ngê Yesu u ngópu pwene, Chóó Lémi chaa kwólu, apê, Kí ndéndé ngê pi mb:aa, u kn:aadi te kópu daa tóó. ⁴⁸ Pi yilí, n:ii kní y:oo Yesu u pwopwo tédê dnyen:aa y:enê, dini ghi n:ii ngê yi ngópu pwene, yi nuw:o dmi dono ngê pyodo, u l:êê díy:o dnye yii, yi p:aa pee p:aa pee mé diyé dniye. ⁴⁹ Yélini Yesu u lama dnye ya, daa chono dnya a kwo, y:i dnya a y:enê. Pyópuni yoo Nkálili Wee u kwo Yesu p:uu mwiyé a kaa dniye, u k:ii Njedusalem lee dniye, yi yéli yi vy:o myednye kwo.

Yesu ntóó u ngwo kmênê ngópu

Mátiyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Njon 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Kada pini ngmê, u pi Njósép, Adamátiya pi. Yi p:aani Njuda Wee u kwo a tóó. Yi pini pi mb:aa, apu, Chóó Lémi ngê nmí y:enê kn:ââ límí k:ii ngê paa chaa ngê. K:omo tpile kada pini kní yi vy:o doo kwo, ngmênê Yesu u pwele châpwo tédê, u vyeé tédê yi vy:o daa ghê wo. ⁵² Yesu dini ghi n:ii ngê pwene, yi pini Paléti ka loo, Yesu ntóó u kwo mîné ch:ee ngê. ⁵³ Paléti ngê kwo, U ntââ, wod:oo Njósép loo, Yesu ntóó kídosi ñedê a ngópu, kpídí pee ngê a kmongo ngê, ntóó ñuwo, kpomo u mênê mî yó. Yi kpomo pi kní y:oo t:aaní paa mwiyé a ché ngópu, pi ntóó kmênêkmênê u l:êê díy:o. ⁵⁴ Yi wéni Pídade, womumo líme wo.

⁵⁵ Pyópuni kní y:oo Yesu Nkálili Wee u kwo dnya a yâmyâmu, Njedusalem u k:ii myimí taa dniye, yi pyópu kní y:oo Njósép ngm:êê ngópu, Yesu ntóó kpomo u mênê yi ngópu mî kmênê ngê. ⁵⁶ U kuwó dini ghi ngê yi p:aa pee mé diyé dniye, apê, Tpileni tuu mb:aamb:aa dé, kní ngmênmi nya, Yesu ntóó p:uu nm:uu d:ii té, ngmênê yi ngwo kââdí gho, yi líme wo kn:ââ chópu, mēdaa lee dniye. Yi dêêpí kópu dyuu châpu ngópu, líme wo ngê dnye líme.

24

Yesu u ngwo a pii wo

Mátiyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Njon 20:1-10

¹ Pyópuni kní y:oo tpileni tuu mb:aa mwiyé a l:âmo tumo, Sandé mw:aa ngídí vy:o ñuwo tumo, apê, Yesu ntóó p:uu nm:uu d:ii té. ² Kpomo chedê dini ghi n:ii ngê taa dniye, apê, Chêêpí ndíi kpomo t:âmo lukwe ngê atédê tpiyé wupu kwolo, ³ wod:oo kpomo u mênê kee dniye, ngmênê nmí Lémi Yesu ntóó daa m:uu ngópu. ⁴ Yi kópu dêpê w:ee ngópu, yi nuw:onuwo u kópu ngê pyodo, wod:oo pi miyó anya a pwiyé knopwo, apê, Mu kwo mo, yi kpídí dmi dé muyedê wuu mbele mo. * ⁵ Nkîngê ngê y:ay:a pwiyé dniye, yi tpódu châpu dumo, mbwódo dyimê dniye, k:ame ye ghê dniye. Yi tpódu y:oo yepê, Pini n:ii ghê a ta, lukwe díy:o kpêêni m:een:aa nmy:uu ngmê. ⁶ Yepê, Al:ii daa tóó, yepê, kēda pyidu. Yepê, Yi kópu dyuu wunê munmya a vuu, dini ghi n:ii ngê

* **23:44:** Luukí 18:31; Amos 8:9

* **23:45:** Hipílu 9:2-3,6-8

* **24:4:** Dpodo 1:10

nmyi vy:o modoo a kwo, Nkálili Wee u kwo. Yepê, Ala kópu nmye mwo a vuu, ⁷ nmyepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê, ngmênê pi dono kní y:oo wa mgîmî nê, kîdosi ñedê wa t:ee nê, wo pyoloni k:oo amênê pyidu. *
⁸ Wod:oo yi pyópu kní y:oo yi kópu dyuu yimî nuw:o kalê ngópu, ⁹ kpomo a kuwo ngópu, Yesu u dyépi y:a mê ngmê kní ye mdoo ñuw:o ngópu, Yesu u yoo woni kní ye mdoo mye ñuw:o ngópu. ¹⁰ Yi pyópu kní yi vy:o pyââ pyile doo kwo, yi pi dmi Méli Makídala pyââ ngmê, Njówana myomo, Méli Njems u pye pyolo. K:omo tpile yi pyópu kní y:oo dyépi kní ye yi kópu yilí mênê nté tumo, *
¹¹ ngmênê dyépi yoo ye daa kêlimî mbê dniye, yinê ye daa ndê kópu ye tpapê ngmê. ¹² Ngmênê Pita ngê mbêpê a puwâ, kpomo chedê loo, yedê tepe mbê wo, Yesu ntóo p:uu kpídini t:ee tumo, vyílo yi m:uu too, tpile daamu módu, wod:oo u p:aa pee mê diyé wo, yi kópu u nuw:onuw:o u ngwo ghê wo.

Pi miyó dê y:oo Yesu u ngwo m:uu ngópu

Mak 16:12-13

¹³ Yi Sandé ngê Yesu p:uu ndiye pyu miyó dê y:oo Njedusalem a kuwo ngópu, p:aa tp:oo ngmê yidpîmo lèpî, u pi Emeyís, ntee daa kuughê dpîmo lèpî. (12 km.) ¹⁴ Kópuni yilí Yesu ngê pyaa dniye, maa p:uu yi p:uu dpîmo danêmbum. ¹⁵ Yi kópu kní yi p:uu dini ghi n:i ngê dpîmo danêmbum, Yesu anya a pwiyé wo, yi kuwó doo kwo, dini ghi n:i ngê a kp:anê doo, u k:i nipi mîdnye paa. ¹⁶ Yi m:uu ngópu, ngmênê daa mya ngópu. ¹⁷ Yesu ye póo wo, yepê, Maa p:uu ló kópu p:uu dpo danêmbum mo? Wod:oo ghê knopwo, ndídí yi ngîma kele, ¹⁸ u kwo ngmê póo wo, pini n:i u pi Kliyópas, kwo, Njedusalem kópuni pyaa dniye, pi yintómu yi lama a pyede, mumdooyi kópu kní lama daangma tóo? ¹⁹ Yesu ye póo wo, yepê, Ló kópu dé? Kwo, Yesu Nasalet pi ngê kópuni pyaa dniye. Kwo, Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê, mye u nuu u pi, mb:aamb:aa ngê dpîmo dêêpî, mbwudu yilí dpîmo chap, pi kní y:oo myednyimo cháâcháâ. ²⁰ Kwo, Ngmênê nmî kada pini yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo yi k:i, kî mgîmî ngópu, u vyeê tédê dy:ââ ngópu, lede kní y:oo kîdosi ñedê u nkwo mî t:ee ngópu. ²¹⁻²² Kwo, Ngmênê alanté nmee nuw:o, Yisiléli tpémi yintómu kní yi k:i nmî kada vyílo ayí ghê, Lóma tpémi u ngwo wanmî ngm:i kalê té. Kwo, Ala kópu m:uu, k:omo tpile m:i tuwo a vya ngópu, ngmênê awêde nmî vy:o pyââ ngmê kní y:oo ghê nmî mênê dê ghipé ngmê, mw:aa mgídí vy:o kpomo chedê kédê lee dmi, * ²³ ngmênê yi pini ntóo doo m:uu ngópu. Kwo, Nmo yedê diyé dmi, nmodê, Enjel miyó kudun:aa m:uu, yedê, Yi pini kímêda pyidu. ²⁴ Kwo, Nmî vy:o pi kní ngmê kpomo chedê myaa lee dmi, yi pyópu kní y:oo ntee nmo dumu nté ngmê, yinté myaan:aa m:uu ngmê, ngmênê yi pini ntóo doo m:uu ngópu. *

²⁵ Wod:oo Yesu ngê yepê, Lukwe diy:o dpí mbodo dê dîngídîngí dê. Yepê, Kópuni yilí Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo a d:êê tumo, lukwe diy:o yi kópu kní ye dèdpídê kêlimî mo. ²⁶ Yepê, Pini n:i Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, doo u ntââ yi dono u wépi daapí puwâ. Yepê, Yi dono u wépi wo puwâ, u dpodo ndêndê lónté pí dóo, u pi ndíi ngê lónté u nkwo pí pyodo. ²⁷ Wod:oo kópuni puku yedê chóo p:uu ló dini a d:êê tumo, u kakêmê yilí ye chámê ngê, kn:ââ Mósisi ngê kópuni a d:êê too, nkoo Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo kópuni myédê d:êê tumo.

* **24:7:** Luukí 9:22; 18:31-33 * **24:10:** Luukí 8:2-3 * **24:21-22:** Luukí 19:11; Dpodo 1:6

* **24:24:** Njon 20:3-10

28 P: aani n:ii tp:oo dpímo lêpî, y:i yimî taa dniye, yi tpódu ye yinê ye yi pini kn:aa p: aani doo lêpî, 29 ngmênê yi tpódu y:oo u dí pwaa ngópu, kwo, Nakí nî, kââdí daa kêmakêma a wupwo. Kwo, Ng:ii dpî kmêle, wod:oo ngomo k:oo u k:ii nipi mê kee dniye. 30 Dini ghi n:ii ngê kmaapî tédê yaa dniye, mbídedi a ngêédî, Chóó Lémi kwuno ngê, yi puwâ, ye yi y:ângo. 31 Yi ngwo mb:êê yi ngîma a ngópu, apê, E, kí Yesu, ngmênê y:i anyi ye mê pwiyé wo. 32 Noko kwo, Maa p:uu nyi gha dé kédê pywáli knî, apii, kópuni puku yedê a pyede u kakêmé yilí nye kédê chámê.

33 Yi ngwo dini ghi ngê yi tpódu ghêédî knopwo, Njedusalem d:âmo mê diyé knopwo, Yesu p:uu ndiye pyu y:a mê ngmê, yi pyipe knî yi k:ii, ye yi taa knopwo, 34 yi tpókni y:oo yepê, Nmî Lémi ndéndê ngê kêda pyidu, Saimon ngê kédê m:uu. 35 Wod:oo yi tpódu y:oo yepê, Kímyednye m:uu. Yepê, Moma u k:ii kudu lee dmi, dny:oo myââ. Yepê, Dini ghi n:ii ngê kmaapî tédê dpî yaa dmi, mbídedi yi pwââ, u ngwo dnye mya.

*Yesu ngê chóóchóó p:uu ndiye pyu knî ye u ngwo a kêma ngê
Mátíyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Njon 20:19-23; Dpodo 1:6-8*

36 Dini ghi n:ii ngê yi kópu p:uu dnye danêmbum, Yesu anya a pwiyé wo, yi vy:o ghê wo, yepê, Mw:âákó a tidê mbwó yoo, ala nê, namê nkíngê. 37 Ngmênê nkíngê ngê y:ay:a pwiyé dniye, apê ngmênê, Kmêna ye kwo. 38 Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o nmye nkíngê té. Yepê, Lukwe díy:o dnyinté nmye kélímí té. 39 Yepê, A kêê yi ngî m:uu tóó, nmyi kêê dmi a p:uu yé yó, yepê, Ala nê vyílo. Yepê, D:aa kmêna, myed:aa mbwee. Yepê, Kmêna mbwee yi mênê dínê daa kwo, yi p:uu mbyuu too daa t:a mo. 40 Yi kópu yi vvu, wod:oo kóó yu yi ngópu tpyé too. 41 Ngmênê doo u ntââ u kwo myedaapê kélímí mbê dniye, mu kópu u díy:o yi gha dmi d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê pyodo, mye ngwéti dniye. Wod:oo ye póó wo, yepê, Nté pee nmyi ngópu ngma tóó, n:aa pípî. 42 Te mbyuu ch:ee ngmê u kwo ngmê y:ee ngópu, 43 yi kélê a ngópu, yi ngópu ndíí.

Yesu p:uu kópuni puku yedê a pyede, p:uu ndiye pyu knî y:oo u ngwo a w:ee tumo

44 Yesu u Mí ka ghêlí daa diyé wo, p:uu ndiye pyu yoo modoo ndiye kígha dé, yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o munoo a kwo, a pwopwo p:uu munmyenîmo a danê. Yepê, Kópuni Mósisi ngê a p:uu a d:êê too, Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo myedê d:êê tumo, n:ii wéti u puku yedê mye pyede, doo u ntââ yi kópu dyuu daap:aa kn:aadi ngê. 45 U kuwó dini ghi ngê yi nuw:o dmi nédê mb:êê a ngópu, apê, Puku yedê kópuni a pyede, pêdê w:ee tene. 46 Yi kópu yilí yi nt:u mu ngmídi, yi nt:u dmi alanté, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê dini ghi n:ii ngê wa t:a, wa mgímí ngmê, wa vya ngmê, wa kmênê ngmê, wo pyoloni ngê amêdê pyidu, 47 u yoo knî y:oo u pi pi knî ye adnyin:aa tpaépê, kn:ââ Njedusalem wa chaa ngmê, nkoo dyámê pê wopee wopee, n:ii knî y:oo u pi wa ny:ee ngmê, u pi mbêémê yi dono yilí wa kée t:oo, Chóó Lémi ngê yi dono yilí mbodo kn:ââ vvuwo u nkwo wa kée té, mêdaawa a ngí té. 48 Yesu ngê yepê, Yi kópu yilí nmyi chóó kínmyi m:uu tumo. Yepê, Pi knî ye dmyinên:aa tpaépê dé, 49 ngmênê n:ii ngê a d:aa amênê kââdí, mwiyé dmyinê t:âât:ââ, nmye anîmo dy:ââ. Yepê, Yi pini M:aa u Ghê Dmi, yinê amí wêdêwêdê kalé nmyo. Yepê, Mwiyé nmye munê vvu, nmyenê, M:aa ngê nmyi ngêêpî pyu nmye wa a dy:ââ. Yepê, Njedusalem ghêlí k:ii kédmyinêngê kuwo ngmê, nmyi wêdêwêdê kígha pyu mwiyé dmyinê t:âât:ââ.

*Yesu u Mí ka u ngwo kee wo
Mak 16:19-20; Dpodo 1:9-11*

⁵⁰ U kuwó dini ghi ngê Yesu, p:uu ndiye pyu yoo yi kada ghê wo, Njedusalem a kuwo ngópu, Petani u nkígh:ê yi taa dniye, wod:oo ghê dniye, kóó dè yi pwo mbee doo, yi l:êê dîy:o Chóó Lémi ka doo ngêpê. ⁵¹ Dini ghi n:ii ngê yi l:êê dîy:o doo ngêpê, u Mí ngê a y:ângo, mbóó p:uu kmungo. ⁵² Wod:oo p:uu ndiye pyu yoo Njedusalem mê diyé dniye, yi gha dmi maa p:uu d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê pyodo, ⁵³ wo yintómu Chóó Lémi u ngomo k:oo dnyimon:aa koko, Chóó Lémi dnyimon:aa chaa kígha.

Wu u dí.

NJON

Pini n:ii ngê ala danêmbum d:êê ngê, u pi Njon, Sepédi tp:oo, Yesu u dyépi ngmê.

¹ Mwiyémiyé dini ghi ngê, nmî Kêlí Pini doo ya. Yi pini nmî Mí Tp:oo, nmî Mí nmo yiné a kêma ngê. Nmî Mí k:ii dpímo ya, yi gha ngmídi ngê doo ya. *

² Dyámê pê ghêlí daangê l:âmo ngê, ngmênê nmî Mí k:ii nipi dpímo ya. ³ Tpile yílí yintómu nipi l:âmo ngópu, wu tpile Kêlí Pini k:ii daa l:âmo ngópu, daa tóó.

* ⁴ Kêlí Pini Ghê Njini u Kn:ââ, kamî ngê yiné dpí pyódu nmo. Yi Ghéni Kn:ââ nmî pywápê ngê vyílo yi pyodo. * ⁵ Yi pywápê ngê mgídí yiné chópu. Mgídí dêê wo, yi pywápê daa nt:ââ ngê. * ⁶⁻⁷ Yi pywápê, nmî Mí Tp:oo. Ghêlí daa ta, u mdoo tpapê pyu ngmê Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, nmo a dy:ââ ngê. Yi pini u pi Njon Baptist. Pi kní ye yi pywápê p:uu doon:aa danêmbum, mu kópu u díy:o apê, Pi yintómu u kwo paa kélímí mbê dniye. ⁸ Chóó vyílo daa pywápê, ngmênê pywápê p:uu pi kní ye doon:aa danêmbum.

⁹ Pywápê njini p:uu ye doon:aa danêmbum. Pi yintómu yi l:êê díy:o yi pywápê dyámê mbêmê doo a lèpí. ¹⁰ Nyââ, nmî pywápê dyámê mbêmê doo ya, dyámêni Chóó Lémi k:ii l:âmo ngópu, ngmênê yi dyámê tpémi y:oo daa mya ngópu. ¹¹ Chóó u dyámê pee p:uu a loo, chóó u yoo y:oo u wépi pwaá ngópu. ¹² Ngmênê ngmê kní y:oo daa mb:ii ngópu, u kwo kélímí mbê dniye. Yi yéli Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ ngê pyódu too. ¹³ Daa pi ngê yinté pyódu too, daa yi chóó Chóó Lémi u yoo vy:o ghê dniye, ngmênê Chóó Lémi ngê chóó tp:oo módó tp:oo mââ ngê pyódu too. *

¹⁴ Kêlí Pini pi ngê pyodo, nmî vy:o doo kwo. Ala kópu nmo w:ee ngê, Kí nmî Mí Tp:oo mu ngmídi. Nmî ngêêpí pyu ndíi, u kópu yintómu ndé kópu dé. *

¹⁵ Nmî Kêlí Pini pi ghêlí daa myââ, Njon Baptist yi pini p:uu nmo doo danêmbum. Pi kní yi k:ii dpodombiy:e nmo mbwolo, nmopê, Pini n:ii p:uu nmye noo danêmbum, munmyenê, A kuwó wunê kwo, nmopê, yi pini a kada pini ngê a tóó, mu kópu u díy:o ghêlí dípingê ta, ngmênê yi pini dye ghi yintómu doo a ya.

¹⁶ Nmo yintómu kópu mb:aa yílí Kêlí Pini ngê nmo wunê d:uud:uu. Kópu mb:aa nmo daangmê w:êê ngê. ¹⁷ Mósisi ngê kópu mb:aa ngmê d:uu ngê, Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu nmo a núwo, ngmênê Yesu Kédisu ngê daa yintoo kópu yi d:uu ngê, kópu ndíi yi d:uu ngê. Yesu ngê Chóó Lémi u módó yeedeyeede ndíi nmo a kpo, u Mí ka maa njini u ngwo a yó. ¹⁸ Pi ngê Chóó Lémi doo u kpêê. Chóó Lémi Tp:oo mu ngmídi, pini n:ii u nuu ghi Chóó Lémi nódo a tóó, Chóó Lémi nmî nuw:o yiné kwólu.

Njon Baptist ngê Yesu u maa u ngwo a yó
Mátíyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luukí 3:1-18

¹⁹ Dini ghi n:ii ngê Njon Baptist mbwaa ndíi Njódan u nkígh:ê doo dpodo, Nju tpémi yi kada pini yoo yi nuw:o dmi alanté pyodo, apê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, ndoo apê wu vyílo. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi u

* **1:1:** Njon 17:5; 1 Njon 1:1-2; Tpyuu 19:13 * **1:3:** 1 Kódin 8:6; Kílosa 1:16-17; Hipílu 1:2 * **1:4:** Njon 5:26 * **1:5:** Njon 8:12 * **1:13:** Njon 3:3-6; Njems 1:18; 1 Pita 1:23 * **1:14:** Nkal 4:4; Pilipay 2:7; Hipílu 2:14

ngomo k:oo dpodo pyu knî ngmê u kwo a dy:ââ tumo, yepê, U kwo nye póo dmyeno, kwipi, Nyi n:uu? ²⁰ Njon Baptist ngê yepê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmîdi ngê, ndêndê ngê d:aa vyîlo. ²¹ Kwo, Chóó Lémi ngê wunê kópuni a vyu, apê, Ilacha dîyo dyámê mbêmê amêdê diyé, yi kópu vyîlo yichi ntiye? Yepê, D:aa vyîlo. Kwo, Mósisi pini n:ii p:uu nmî kn:ââ knî ye doo a danêmbum, yepê, Chóó Lémi ngê pi ngmê wa a ngmîdi, komo yinê adín:aa kapî, kwo, lukwe, nyi vyîlo? Yepê, Kêle. ²² Kwo, Pini n:ii knî y:oo a dy:ââ nmoo, módó ye mêdaanmî diyé dmi. Kwo, Ngakê mê úyóó nmo mê chámê ngi. ²³ Njon Baptist ngê yepê, Yisaya ngê ala kópu mwo a d:êê ngê, yepê,

W:amî mbêmê pi ngma adî kââ, yewo,

Nmî Lémi u maa mb:aamb:aa ngê a yé yó.

Njon Baptist ngê yepê, Yi kópu vyîlo yinî ntiyentiye. ²⁴⁻²⁵ Yélini Pádisi knî y:oo u kwo a dy:ââ tumo, yi yéli y:oo kwo, D:ii nmî Lémi, d:ii Ilacha, d:ii Chóó Lémi u komo kapî pyu. Kwo, Lukwe dîy:o pi yilî mbwaa paa nye kmênêkmênê? ²⁶ Njon Baptist ngê yepê, Yoo mbwaa ngê mun:aa mbápitísím kígha too, ngmênê yi dpodo daa ndîi, têdê. Yepê, Nmî Lémi nmî vy:o ka kwo, ngmênê dmyongé mya ngópu. ²⁷ Yepê, K:omo tpile u kada d:a ghê, ngmênê nê têdê. Yepê, N:ii a kuwó wunê kwo, u pi ndîi. Yepê, Doo u ntââ u nkígh:ê daanî nî.

²⁸ Yi kópu yintómu Petani pyodo, daa Njedusalem u nkígh:ê p:aani n:ii a tóo, ngmênê Njódan mwada mbwááni pee Petani, Njon Baptist ngê mbwaa paa yoo kwéli doo kmênêkmênê dé, yi Petani.

Sipi tp:oo n:ii Chóó Lémi ngê nmo a kpo

²⁹ Womumo Njon Baptist ngê Yesu yi módu, nmopê, Ó. Kí pini kíyedê pwiyé knî, pini n:ii p:uu nmye noo danê. Nmopê, Sipi tp:oo n:ii Chóó Lémi ngê nmo a kpo, kí vyîlo. Nmopê, Pi ngê chóó u dono u l:êê dîy:o sipi tp:oo ntee dpî vy:a, kí pini yinté sipi tp:oo ngê wa pyódu, pi knî y:oo wa vya ngmê. Nmopê, Dyámê mbêmê tpémi nmo yintómu nmî yikî dmi u pwo wa ghay. ³⁰ Nmopê, Pini n:ii p:uu nmye noo danêmbum, vyîlo nmye kíyedê pwiyé knî. Nmopê, Munmyenê, A kuwó kíyedê kwo, ngmênê a kada pini ngê a tóo, mu kópu u dîy:o ghêlí dîpíngê ta, ngmênê yi pini dye ghi yintómu doo a ya. ³¹ Nmopê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, ghêlí dîpî módu, Yisiléli tpémi ye noo danêmbum, mbwaa paa myenoo kmênêkmênê dé, mu kópu u dîy:o nê, Yi ngwolo dmi paa pywáli y:e, yi pini paa mya y:e. ³²⁻³³ Nmopê, Chóó Lémi ngê a dpodo dini ghi n:ii ngê a ka a kpo, a ka pê, Mu dini ghi ngê a Ghê Dmi wanyi m:uu, pi ngmê u pwo wa ghîi, p:uu adî ya. A ka pê, Yi pini ngê a Ghê Dmi mbêmê yoo yi gha dmi wa ghêê té. Njon Baptist ngê nmopê, Kí pini nmye vyîlo, Chóó Lémi u Ghê Dmi mbóó p:uu a ndé wo, vy:émê k:ii ntee tpile ngê u pwo a gho, mbêmê doo kwo. ³⁴ Nmopê, Yi kópu ndêndê ngê kíni módu. Nmopê, Ala kópu ny:ee yó, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmîdi ngê, kí vyîlo.

Yélini Yesu p:uu mwiyé kele

³⁵ Womumo Njon Baptist u k:ii y:i nmee ya, p:uu ndiye pyu ngmê mye u k:ii. ³⁶ Yesu paambwi têdê nmî módu, Njon Baptist ngê nyepê, Sipi tp:oo n:ii Chóó Lémi ngê nmo a kpo, kí vyîlo. ³⁷ Dini ghi n:ii ngê nyi nyongo, Njon Baptist nyinê kuwo ngê, Yesu nyi ngm:êê ngê. ³⁸ Yesu nye mênê diyé wo, nyepê, Lukwe u pyinê dpo ngmêê ngmê? Kwonyenê, Máâwe. Kwonyenê, Ló

* 1:29: Is 53:6-7; 1 Pita 1:18-19 * 1:36: Njon 1:29

y:i nyinê tóó? ³⁹ Nyepê, A pwiyé choo, anye m:uu nyoo. Wod:oo nyi ngm:êê ngê, kwéli doo a ya, yi ghi ny:uu módu. Ntumokwodo nmí lee dniye, wo y:i nm:uu chedê ngê.

⁴⁰ Pini n:i kii Yesu nyi ngm:êê ngê, u pi Andru, Saimon Pita u mbwó. ⁴¹ Yi ngwo Andru ngê u mbwó até yedê pyw:ângo, kwo, Kédisu kídnyinê pyw:oo. (Kédisu u nt:u kópu, Chóó Lémi ngê pini n:i a ngmídi ngê.) ⁴² Andru ngê u mbwó Saimon Yesu ka adê níuw:o. Yesu ngê até doo y:enê, kwo, Nyi Saimon, Njon tp:oo, ngmênê m_i dí nt:ââ, Pita. (Pita u nt:u kópu, chêêpí kpiyé.) *

Yesu ngê Pilipi pini dê Nétányiel u ngwo ngmídi doo

⁴³ Womumo Yesu ngê u yi doo kwo, Nkálili ní lè. Pilipi ada pyw:oo, kwo, A ngm:êê nédi. ⁴⁴ (Pilipi Mbetísaida pi, Andru mbwémi Pita yi kii yi p:aa mu ngmídi.) ⁴⁵ Pilipi ngê Nétányiel ada pyw:oo, kwo, Mósisi pini n:i p:uu doo a d:êê, yi pini kíd:p:o pyw:oo. Kwo, Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo p:uu myednya a d:êê. Kwo, Yi pini Yesu, Njósép tp:oo, Nasalet pi. * ⁴⁶ Nétányiel ngê kwo, Doo u nt:ââ. Kwo, Yintoo pini Nasalet daawa chaa. Pilipi ngê kwo, A pwiyé, níyóó anyi mwini. Wod:oo Yesu ka adí lee kní. * ⁴⁷ Yesu ngê Nétányiel yi módu, nmopê, Daa dnyinté Yisíléli pi ngmèkiyedê pwiyé kní, k:omodané pee tp:oo p:uu daa ta. ⁴⁸ Nétányiel ngê yi kópu yi nyongo, Yesu ka kwo, Lónté lama n:aa tóó? Yesu ngê kwo, Pilipi ngê ghéli doon:aa pyw:ee nyoo, dini ghi n:i ngê yi km:ee nyinê ngêpê, a nuw:o k:oo d:a pyw:ee ngi, a lama u ngwo chi yââ. ⁴⁹ Nétányiel ngê kwo, A Lémi. Kwo, Nyi Chóó Lémi Tp:oo, Yisíléli tpémi yi kii nyi nmí king. ⁵⁰ Yesu ngê kwo, Kópuni nga dí vyi, yi km:ee ngêpê tédê mudí m:uu ngi, yi kópu u díy:o mumdoó a ka che kélímí mb:anê? Kwo, Yi kópu tédê. Kwo, Díyo ndíi kópu kní wanyi m:uu té. ⁵¹ Nmopê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Nmopê, Nê Chóó Lémi u Pi Ndéndê. Nmopê, Njakóp ngê máá dini a wádívyíngo, enjel kní y:oo mudnye vy:eevy:ee níuw:o níuw:o, yi máádi ntee máádi ngê waní pyódu. Nmopê, Chóó Lémi ka u ngwo wanê káádí nmyo. Nmopê, Yi kópu wanmyinê w:ee ngmê, ndê kópu ngê nmye wa pyódu. *

2

Yesu ngê mbwaa wain ngê u ngwo tpólu

¹ Wo miyó mí loo, yéyéyé u naa Kéna u ngwo ngmê kê ngópu, p:aani n:i Nkálili Wee u kwo a tóó. Yesu u pye yi nááli tédê mí ta. ² Pi kní y:oo Yesu u kii myemínê dóó kalé nmoo, u ngwo nm:uu taa dniye. ³ Yi nááli tédê wain chedê ngópu, Yesu u pye ngê tp:oo ka kwo, Wain u ndani ngê kédê chedê ngmê. ⁴ Yesu ngê kwo, Mw:ââkó Niye. Kwo, A pi lukwe díy:o yenté chi vyi? Kwo, A wêdêwêdê u mumu u dye ghi doongê yó. * ⁵ Yesu u pye ngê naa u dpodo pyu kní ye yepê, Kópuni nmye a tpapê, dpí d:uu yó.

⁶ Mbwaa d:ââ ndíi yi wéni doo kwo, pi kní y:oo yi dêêpí kópu dyuu u l:êê díy:o yi kêê dmi kwéli dnyimo ghêêghêê dé. Yi d:âmu ndíi dé chêêpí ngê l:âmo tumo, mu daa mu tp:oo k:omo dé. ⁷ Yesu ngê naa u dpodo pyu kní ye yepê, Kí d:âmu mbwaa ngê ntówo tóó, wod:oo d:ud:umbiy:e a nt:ee tumo. ⁸ Yepê, Yi mbwááni kní ngma a vy:êê yó, naa u kada pini ka níuw:o yó, amí d:uu. ⁹ Yi mbwááni tpalê wo, wain ngê pyodo. Dpodo pyu kní y:oo naa u kada pini ka

* **1:42:** Mát 16:18 * **1:45:** Deut 18:18 * **1:46:** Njon 7:41,52 * **1:51:** Gen 28:12 * **2:4:** Njon 7:30; 8:20

knî ngmê ñuw:o ngópu, yi d:uu ngê, apê, Wain mb:aa ala. U lama dêpwo ya, Ala wain anye da pwiyé, ngmênê dpodo pyu n:ii knî y:oo a vy:êê ngópu, yi lama doo ya. ¹⁰ Naa u kada pini ngê naa chóó ka kwo, A pwiyé. Kwo, Ala wain até dí d:uu, mb:aamb:aa. Kwo, Kópu kamí ngmêchi d:uu. Kwo, Pi ngmudu yéé, u pyipe knî ye wain mb:aa ye mwiyé dpí y:oo, n:ii pee tp:oo mb:aamb:aa kuwó ye dpí y:oo, mu kópu u díy:o yi dini ghi ngê d:uuwodê w:ee ngmê, yinê ye lónté wain yuno ndanî. Kwo, Ngmênê yinté chuu d:uu ngê. Kwo, Wain n:ii d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa kuwó nmo cha kê.

¹¹ Yesu ngê u mwiyé mwiyé mbwudu yinté chópu, u wêdêwêdê u l:ii yinté nmî módu. Yinté nmo w:ee ngê, nê, Kí Chóó Lémi Tp:oo. U ngwo u kwo nmî kêlímî mbê dniye. Yi kópu Kéna pyodo, p:aani n:ii Nkálili Wee u kwo a tóó. *

¹² U kuwó dini ghi ngê Yesu u pye ghee knî yi k:ii Kîpêênnyem nmî lee dniye, wo knî ngmê y:i nmeen:aa ya.

Yesu ngê Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo yoo u ngwo a pw:oo ngê Mátiyu 21:12-13; Mak 11:15-17; Luukí 19:45-46

¹³ Nmî naa ndîi, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Wo, daa kêmakêma doo dyimêdyimê, wod:oo Yesu u k:ii Njedusalem nmî lee dniye. ¹⁴ Chóó Lémi u ngomo k:oo nmee koko, yi ngomo mbwa kalê ngmê k:oo nmî kee dniye. Kwéli nmî kee dniye, yélini daa Nju tpémi, u ntââ Chóó Lémi ka y:i pedyimo ngêpê. Yi kêlî ghê pi yilí nmî módu, nê, Pi knî y:oo tpile tp:oo mu pywupwi t:oo. Nê, Kpêê ziyé u l:êê díy:o pudumakó, sipi, ndêêdí mu pywupwi t:oo, nê, kn:aa dyámê ndapí nmî ndapí ngê mye ngmêêpí t:oo. Yesu ngê yi m:uu too, doo u nuu u kópu ngê pyodo. ¹⁵ Yesu ngê yedê kpê dmi ngmê l:âmo ngê, tpile tp:oo yintómu u ngwo ngm:ii kalê too, pudumakó sipi yintómu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo pw:ii too. Yélini knî y:oo ndapí dnye ngmêêpí dé, yi tépíl ye tpaá too, yi ndapí tpii yi kpópu. ¹⁶ N:ii knî y:oo pywupwi u ñmê tp:oo a ñuw:o tumo, Yesu ngê yepê, Ye ñmeni tp:oo mye pw:ii tóó. Yepê, M:aa u ngomo lukwe díy:o tpile tp:oo u pywupwi u ngomo ngê nmyi pyódu ngópu? ¹⁷ Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê u kópu dyuu n:ii puku yedê a kwo, yi kópu y:i nm:uu nuw:o kwólu. Ala yi kópu,

A Lémi, ngomo a nuu u ngomo.

Pi ngê wa dyênê, ndyuw:e k:ii ntee tpile a gha vy:o wa dnyapwi. *

¹⁸ Nju tpémi yi kada pini yoo Yesu ka póó dniye, kwo, Ye kópu lukwe díy:o chi d:uu? Kwo, Lóntoo mbwudu ngmanyi chaa, u ngwo anmo w:ee, Chóó Lémi ngê nyi vyílo yedê ngmídi nyoo? ¹⁹ Yesu ngê yepê, Ala Chóó Lémi u ngomo anmyinê pw:oo ngmê, wo pyile amí lê, u ngwo am:aa wó. ²⁰ Kwo, Nye k:om. Kwo, Wo pyile k:oo mēdaanyi wó. Kwo, Lama daa tóó nnee wuwó, m:ââ podoy:a mē wéni. ²¹ Kópuni Yesu ngê ye vyyu, dêpê w:ee ngópu. Daa ngomo p:uu ye doo danê, chóó p:uu ye doo danê. * ²² Yesu dini ghi n:ii ngê kpêênî a pii wo, u kópu yi ngwo nm:uu nuw:o kwólu, Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo yi kópu ka nmî kêlímî mbê dniye, Yesu ka my:oo kêlímî mbê dniye. *

²³ Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa dye ghi ngê, Njedusalem dini ghi n:ii ngê nnee ya, Yesu ngê mbwudu yilí chópu, pi yilí u ngwo u kwo kêlímî mbê wo. ²⁴ Ngmênê Yesu ngê p:uu daa t:ee too, mu kópu u díy:o apê, Kí yéli y:oo a dpodo doongê w:ee ngópu, apê, daa a nuu u maa p:uu wa kaa nê. ²⁵ Yesu u lama pi

* **2:11:** Njon 1:14; 4:54 * **2:17:** Psalm 69:9 * **2:21:** 1 Kódin 6:19 * **2:22:** Luukí 24:6-8; Njon 12:16; 14:26

yintómu yi gha dmi doo ya. K:omo tpile pi ngê Yesu ka yoo yi kakê mê dmi daa chámê ngê, ngmênê yi l:êê ghi dmi u lama doo ya.

3

Nikódimês u danêmbum

1 Nju tpémi yi kada pini ngmê, u pi Nikódimês, mye Pádisi kní yi vy:o pini ngmê. * 2 Mgidí ngmê ngê Yesu ka a loo, kwo, Máâwe. Kwo, Nmí lama ka tóó Chóó Lémi ngê lama kigha pyu ngê a pyódu nyoo. Kwo, Mbwudu n:ii nye chapí té, yinté kópu pi ngê módó daawa d:uu, ngmênê Chóó Lémi ngê wa a ngee, yinté kópu u ngwo wa d:uu té. 3 Yesu ngê kwo, Ndê kópu nga ngmên:aa tpaê. Kwo, N:ii myombó mēdaawa pyódu, yini Chóó Lémi kóó k:oo daawa ghê. * 4 Nikódimês ngê kwo, Pini n:ii dpí kaa, angênté amê pyódu? Kwo, Doo u ntââ pi u pye u mênê mēdaawa kee, yinté mēdaawa t:aa. 5 Yesu ngê kwo, Ndê kópu nga yiní tpaê, Chóó Lémi kóó k:oo pi módó daawa ghê. Kwo, Pi cha y:oo tpe:ee kamí ntee dpí tpyé ngmê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê pini n:ii kamí ngê yinté dpí pyódu, vyílo yi pini Chóó Lémi kóó k:oo ayi ghê. * 6 Kwo, Pyââ ngê pi ntee pini yu tpyé, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê pini n:ii moo pyódu, yi pini u nuw:o dpí ngmêê. * 7 Kwo, Yi kópu u l:êê díy:o nga dé vyi, ngadê, Moo pyaa dmyeno. Kwo, Yi kópu lukwe díy:o kópu kamí ngê nga dé pyódu? 8 Kwo, Yópu wuné wupe, chóó u nuw:o u pono a vyápê. Kwo, U dnye anyi ny:oo, ngmênê daanyi m:uu. Kwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi mye yinté. Kwo, Lama daa tóó pi kamí ngê lónté dpí pyódu. 9 Nikódimês ngê kwo, Yinté kópu lónté dpí pyódu? 10 Yesu ngê kwo, Nyi Yisiléli tpémi yi ndiye kigha pyu ngmê. Kwo, Lukwe díy:o choongê w:ee ngê? 11 Kwo, Ndê kópu nga yiní tpaê, kópuni nmye nmo tpaê té, ndêndê ngê vyílo nmí lama ye pyede, vyílo myey:uu m:uu too, ngmênê nmí kópu dyuu ka dp:ee kélímí té. 12 Kwo, Dyámê mbêmê kópu kní yi p:uu a ka dp:ee kélímí té. Kwo, Chóó Lémi u kópu kní yi p:uu angênté a ka anmyinê kélímí mbê dmi? 13 Kwo, Pi Chóó Lémi ka doongmê n:ee, myedoongmê díyê wo, kwo, ngmênê pi mu ngmidi u kwo a ndê wo, pini n:ii u Pi Ndêndê. 14-15 Kwo, Mósisi ngê yoo yi pyipyi u l:êê díy:o nkéli chéêpi tpile pê tââ ntee a t:ângo, Chóó Lémi u Pi Ndêndê tââ yinté wamye t:ee ngmê, mu kópu u díy:o pini n:ii u kwo adê kélímí, u nuw:o kamí ngê paa pyaa we, ghê kamí pèdê pyw:ee ngê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. *

16 Dyámê mbêmê tpémi yi nuu ghi dmi Chóó Lémi nódo dnyinté daa tóó, wod:oo chóó Tp:oo mu ngmidi nmo a kpo, mu kópu u díy:o n:ii u kwo adí kélímí, daawa dyênê, u nuw:o kamí ngê wa pyódu, ghê kamí wamyedê pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. * 17 Chóó Lémi ngê Tp:oo daa nmí kpadakpada u l:êê díy:o a dy:ââ ngê, ngmênê nmí Mbwámê ngê a pyódu ngê. * 18 Pini n:ii u kwo adí kélímí, Chóó Lémi ngê daawa kpada. Pini n:ii u kwo daa kélímí, yi pini ngê u kpadakpada ye t:âât:ââ, mu kópu u díy:o Chóó Lémi Tp:oo mu ngmidi u wépi puwá, u kwo daa kélímí. 19 Yi kpadakpada yi chóó a pyw:ee ngópu, mu kópu u díy:o dyámê u pywápê u wépi pwaa ngópu. Chóó Lémi ngê nmí pywápê nmo a dy:ââ ngê, nmí vy:o a kwo, ngmênê pi kní y:oo mgidí u yi y:e mê kwo, mu kópu u díy:o dono a d:uud:uu ngmê. 20 N:ii ngê dono kópu a

* 3:1: Njon 7:50; 19:39 * 3:3: Mát 18:3; 1 Pita 1:23 * 3:5: Ezek 36:25-27; Taitas 3:5 * 3:6: Njon 1:13 * 3:14-15: Num 21:9; Njon 12:32 * 3:16: Lóma 5:8; 1 Njon 4:9-10; Njon 3:36; 6:47

* 3:17: Luukí 19:10; Njon 5:22; 12:47; Dpodo 17:31

d:uud:uu té, pywápê u kwo dpî diy:a, u wo d:uudpî nî, dpò, A dono kópu a p:uu angmê m:uu ngmê. ²¹ N:ii ndê kópu dyuu u pono a vyápê yédi, pywápê u wo dpò lê, dpò, Pi kní y:oo pèdê w:ee y:e, awo, Chóó Lémi ngê nê wunê ngéêpî, kópu mb:aa u ngwo a d:uud:uu té.

Yesu pini dê Njon Baptist

²² U kuwó dini ghi ngê Yesu u k:ii Njedusalem nmo kuwo ngê, Njuda Wee u kwo nmeen:aa ya, mbwaa paa yoo nmee kmênêkmênê dé. ²³ Njon Baptist Enon doo ya, Sálím u nkígh:ê, Samédiya Wee u kwo, mbwaa paa myedoo pi kmênêkmênê, mu kópu u díy:o mbwaa y:i yílí doo ya. ²⁴ Yi ngwo Njon Baptist mbwa k:oo ghêlí daa kee wo.

²⁵ Wo ngmê ngê Nju pi ngmê Njon Baptist p:uu ndiye pyu kní yi k:ii noko dnye kwopwepe. Yi Nju pi ngê yepê, Mbwaa paa pi kmênêkmênê n:ii nmye kígha ngmê, yini ngê Chóó Lémi ka pi mb:aamb:aa ngê dnyinté a pyépi. Yepê, Yesu ngê n:ii a d:uud:uu, yini yi mb:aamb:aa. ²⁶ Wod:oo Njon Baptist p:uu ndiye pyu yoo yi kada pini ka lee dniye, kwo, Mâawe. Kwo, Pini n:ii Njódan mwada pee nmo nyinê kêma ngê, mu nmo nye vvu, nye, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, wu vyílo, kwo, Lukwe díy:o yi pini myeka pi kmênêkmênê, pi yintómu u kwo ka lêpí té. ²⁷ Njon Baptist ngê yepê, Pi ngê kópu u mo daawa d:uu, Chóó Lémi ngê yinê dpò ngee, yi kópu u ngwo dpí d:uu. Yepê, Chóó Lémi ngê yi pini wunê ngéêpî, yoo u kwo a lêpí té. ²⁸ Yepê, Nmyi ngéêdí pi kní ye munê vvu, yenê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, d:aa vyílo. Yepê, U maa yiyé u l:êê díy:o u kada nê ghê wo. ²⁹ Njon Baptist ngê p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu, yepê, Pini n:ii dpí yéé, pyâá u kwo dpí lê, u mbwó ka d:uudpî nî, ngmênê u mbwó u gha mb:aamb:aa ngê dpí pyódu. Yepê, Kópuni a ka dmyi vyí ngmê, yi kópu u díy:o a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê dê pyódu. ³⁰ Yepê, Yi pini u pí ndíí ngê choo pyodopyodo, a pi tédê ngê choo a pyodopyodo.

Pini n:ii Chóó Lémi ka a ndê wo

³¹ Pini n:ii Chóó Lémi ka a ndê wo, u pi ndíí, nmo tédêtédê dé. Nmo dyámê mbémê tpémi, dyámê mbémê nmí pyaa dniye, dyámê u kópu kní yi p:uu nmo danê té. Chóó Lémi ka pini n:ii a ndê wo, nmo yintómu nmí pwo a tóo.

³² Kópuni a m:uu too, kópuni a ny:ee too, nmo vyílo ye tpapê té, ngmênê pi kní y:oo yi kópu daa nyémí ngmê. ³³ N:ii kní y:oo u kópu a nyémí ngmê, u nuu u kópu dé ye d:uud:uu t:oo, pi kní y:oo u ngwo dpò w:ee ngmê, apu, Chóó Lémi u kópu dyuu p:uu k:omodanê pee tp:oo daa t:a mo daa t:a. ³⁴ Pini n:ii Chóó Lémi ngê nmo a dy:ââ ngê, Chóó Lémi u kópu dyuu yedoon:aa tpapê, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi d:ud:umbiy:e u kwo a y:ângo. ³⁵ U Mí nódo Tp:oo nuu ghi a tóo, tpíle yintómu u kada pini ngê a pyódu ngê. ³⁶ Yélini Tp:oo ka a kélímí nyédi, yi nuw:o dmi kamí ngê dpí pyódu, ghê kamí dpò pyw:ee ngmê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Yélini Tp:oo ka daa kélímí té, u dnye daa nyémí ngmê, yi yéli yi nuw:o dmi kamí ngê daawa pyaa dmi, ngmênê Chóó Lémi ngê adí kpadakpada dé. Yi kpadakpada chedê ngê daawa pyódu.

4

Yesu ngê Samédiya pyâá ka mbwaa u ngwo dmy:ee ngê

¹ Dini ghi n:ii ngê yoo mbwaa paa nmee kmênêkmênê dé, Pádisi kní y:oo ala kópu ny:ee ngópu, apê, Pi yílí Yesu p:uu ka ndiye té, mbwaa paa yinê a kmênêkmênê té, ngmênê Njon ka pi mdoo daa lêpí. ² Pi kní y:oo mdoo dnyinté

ye núw:o ngópu. Yesu ngê pi mbwaa paa dêpwo kmênêkmênê dé, ngmênê yélini yi k:i:i Yesu p:uu nmee ndiye, nmí chóó nmee kmênêkmênê dé. ³ Yesu u lama dini ghi n:i:i ngê yaa wo, apê, Pádisi kní y:oo ala kópu dê ny:ee ngmê, Yesu ka pi yilí a lèpí, wod:oo Njuda Wee nmo kuwo ngê, Nkálili Wee u kwo m:oo diyé dniye. ⁴ K:omo tpile Nju tpémi Samédiya tpémi noko dnye diya, ngmênê Samédiya máadi nm:uu kwólu.

⁵ Samédiya Wee u kwo, p:aa ngmê u pi Saika. Yi p:aani ghêli dpípí ní dniye, têpê ghi ngmê mbêmê nmí taa dniye, têpê ghini nmí kn:ââ Njakóp ngê tp:oo Njósép ka wunê a y:àngo. Kââdi mââ kèlí dini ghi ngê y:i nmí taa dniye. *

⁶ Njakóp ngê mbwaa mgí n:i:i chó, y:i nmí módu. Yi mgini k:oo mbwaa p:ââ y:i dpímo a ya, Samédiya tpémi y:oo mbwaa y:i dnyimo a vy:émí. Yesu ka paa diya wo, wod:oo yi mgini u nkígh:ê yaa wo. Yesu y:i nmo kuwo ngê, Saika nté pywupwi tédê nmí lee dniye.

⁷⁻⁸ Ntê pywupwi tédê nmeen:aa ya, nmí kuwó Saika pyââ ngmê mbwaa vy:émí tédê loo. Yesu yi mgini u nkígh:ê módu, yi pyópu ka kwo, Mbwaa kní a ka ngma a ki. ⁹ Yi pyópu ngê kwo, Nyi Nju pi, nê Samédiya pyââ, mumdoo mbwaa a ka chi dmyinê? Yi kópu u kwo vyu, mu kópu u díy:o Samédiya tpémi y:oo tpileni k:oo mbwaa dpí nda ngmê, Nju tpémi y:oo y:i d:uudpí nda ngmê, mu kópu u díy:o yinê ye tupwótupwó dé. * ¹⁰ Yesu ngê mgongo u kwo ngmê kwólu, kwo, Kópuni Chóó Lémi ngê módó nga wa a kè, yi kópu lama waa yââ, wuchimye mya nê, ye yi kópu a ka píchi dmyinê, mbwáani n:i:i ghê a t:a, yi mbwáani nga pí:d:a kè. * ¹¹ Yi pyópu ngê kwo, Mââwe. Kwo, Mbwaa vy:émí u tpile ngópu daa tóó, yedê kpê ngópu myedaa tóó. Kwo, Mbwaa chono daa tóó, mgí k:oo p:ââ y:i wunê tóó ó! Kwo, Mbwáani n:i:i ghê a t:a, yi mbwáani ló y:i anyinê vy:oo? ¹² Kwo, Nmí kn:ââ Njakóp, u dpodo pyu kní yi k:i:i ala mbwáani u mgí y:oo a tpênê ngópu. Kwo, Mbwáani n:i:i u ménê a pyw:ee ngópu, yi mbwáani chóó ndââ, tp:oo kní y:oo mye ndaa ngópu, u tpile tp:oo kní y:oo mye ndaa ngópu. Kwo, Ala kópu mumdoo a ka chi vyí, Mí ndíí, Njakóp u pi tédê? ¹³ Yesu ngê kwo, Ala mbwaanté mbwaa ala. Kwo, N:i:i ngê wa nda, mââ m:i:i amaa mbwaambwaa. ¹⁴ Kwo, N:i:i ka mbwáani n:i:i aní y:oo, wa nda, yi pini mēdaadi mbwaambwaa. Kwo, Yi mbwáani yi pini u gha vy:o ada a kmímí, yi pini u nuw:o kamí ngê u ngwo wa pyódu, ghê kamí u ngwo wa a pyw:oo, ghéni n:i:i chedê ngê daawa pyódu. * ¹⁵ Yi pyópu ngê kwo, Mââwe. Kwo, Yi mbwáani kní a ka ngma a ki, daap:aa mbwaambwaa, ala mbwáani mēdaapínên:aa vy:oo.

¹⁶ Yesu ngê kwo, Chi lèpí, moo a pwiyé we. ¹⁷ Yi pyópu ngê kwo, A moo daa tóó. Yesu ngê kwo, Ndê kópu, moo daa tóó. ¹⁸ Kwo, Pi limi yi p:uu nyi yéé wo, ala ngwo n:i:i k:i:i dpo tóó mo, yini ngê módó a y:eñe:eñe ngí. Kwo, Ndê kópu a ka yichi vyí. ¹⁹ Yi pyópu ngê kwo, Ala kópu kíd:a w:ee, nyi Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê, mu kópu u díy:o a nuw:o kíchi m:uu. ²⁰ Kwo, Nmo Samédiya tpémi nmí kn:ââ kní y:oo kí mbwini mbêmê Chóó Lémi ka kpêê dnyimo yiyé, ngmênê nmyo Nju tpémi, nmyinê nmye Njedusalem mu ngmídi Chóó Lémi ka u mo kpêê yiyé tédê. ²¹⁻²² Yesu ngê kwo, Nmyo Samédiya tpémi nmyi lama daa tóó tpi n:i:i ka nmye kpêê yiyé té, ngmênê nmo Nju tpémi, n:i:i ka nmo kpêê yiyé té, nmí lama ka tóó, mu kópu u díy:o nmo Nju tpémi u ngmídi ngmê u yoo, nmí vy:o Chóó Lémi ngê pi ngma a ngmídi ngê, daa yoo ngmídi yi Mbwámé

* 4:5: Gen 33:19 * 4:9: Luuki 9:52-53 * 4:10: Njon 7:37-38; Tpyuu 21:6 * 4:14: Njon 6:35

ngê vyîlo ayi pyódu. Kwo, A ch:am. Kwo, Ala kópu ka chi kélímî. Kwo, Mu dini ghi ngê pi knî y:oo kí mbwini mbêmê kpêê daamo wa yé ngmê, Njedusalem kpêê myedaamuwa yé ngmê. ²³ Kwo, Mu dini ghi ngê dye ghi kamî ngmêwa d:ii, yi dini ghi kn:ââ wunê kîni chópu. Kwo, Yi dini ghi ngê yélini y:oo Chóó Lémi ndéndê ngê adnyi cháâchââ, mēdaadnyi kpêê yiyé, yi yéli yi gha vy:oo nmî Mî ka ntênê adnyi ngêpê. Kwo, Yinté ngêpê pyu yoo yi yi dmi nmî Mî ngê a kwo. ²⁴ Kwo, Chóó Lémi, Ghê Dmi ye tóó. Kwo, Yélini u kwo a ngêpê té, daa módó adnyi ngêpê, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê choo a ngêêpî dé, ndéndê ngê u ngwo u kwo dny:oo ngêpê. *

²⁵ Yi pyópu ngê kwo, Kédisu nmo t:âât:ââ, pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê. Kwo, A lama ka tóó, yi pini dini ghi n:ii ngê wa t:aa, kópu yilî nmî nuwo yinê amî kwolo. ²⁶ Yesu ngê kwo, Ala nê vyîlo nga yinî danêmbum.

²⁷ Yi dini ghi ngê nmo diyé dniye, nmî ngwéti dniye, noko nmomo, Kí lukwe? Nmomo, Yesu pyââ k:ii ka danêmbum mo. Nmî ngwéti dniye, mu kópu u díy:o pini n:ii knî y:oo Chóó Lémi u kópu p:uu yoo a ndiye kígha too, Nju tpémi y:oo yinté pini knî ye pyââ u k:ii danêmbum ye kwódu ngópu. K:omo tpile nmî ngwéti dniye, ngmênê yi pyópu ka dpîpî vyu, Lukwe ka nye vyyuwo? Yesu ka myedpîpî vyu, Lukwe díy:o ye pyópu k:ii dpî danêmbum mo?

²⁸ Wod:oo yi pyópu ngê u mbwaa pwódo y:i a kuwo ngê, yi p:aani mē diyé wo, p:aa tpémi ye yepê, Nga a pwiyé dmyeno. ²⁹ Yepê, Pi ngmê ka tóó, nganyi m:uu yó. Yepê, Kópuni yilî nê d:uu too, chóó kēda w:ee té. Yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê ndoo apê wu vyîlo. ³⁰ Wod:oo yi p:aani a kuwo ngópu, Yesu ka a lee dniye.

³¹ Yi pyópu u kuwó Yesu ka kwonmo, Nté pee ngmê ma ngi. ³² Yesu ngê nmopê, Ntini n:ii n:aa pîpî, nmyi lama daa tóó. ³³ Noko nmî póó dniye, nmomo, Pi ngmê ngê nté pee u kwo ngmêda núw:o? ³⁴ Yesu ngê nmopê, Ntini n:ii p:uu nmye anî danê, ala yi ntini. Nmopê, Pini n:ii ngê a dy:ââ noo, yi pini u pono n:aa vyápê, dpodoni a ka a kpo, yi dpodo n:aa chedêchedê. Nmopê, Yi kópu ye a nté njini. *

³⁵ Yesu ngê witi nt:ene u mgongo nmo ngmê kwólu, nmopê, Ala kópu nmye tpaapê ngmê, Nté nt:u kēma wa kaalî, ngmênê ala kópu nmye n:aa tpaapê, Yâpwo tédê n:ii u mēnê nmo pyede, ngî m:uu yó, nt:u wunê kédê kaalî. * ³⁶ Nmopê, Ala nté mgîpî u dye ghi. Nmopê, Yâpwo tédê nté ntee nmo ny:ee ngê, ala p:aani pi yilî yinté a núw:o tēme, yi nuw:o dmi kamî ngê u ngwo paa pyaa we, ghê kamî pédê pyw:ee y:e, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Nmopê, Nté woo kapî pyu, nté mgîpî pyu y:oo wo ngmîdi ngê w:aa pédê pyw:ee y:e. ³⁷ Nmopê, Pi ngê witi dpî ntówo, dpî k:aa, nt:u dini ghi n:ii ngê dpî kaalî, pi knî y:oo dpî ghada ngmê. ³⁸ Nmopê, Nté woo al:ii dpîp:e kaa ngópu, ngmênê al:ii nmye nté mgîpî té. Nmopê, Kn:aa yéli al:ii wunê yedoo dpodo, yi dpodo u nt:u nmye dé kaalî.

³⁹ Samédiya Wee u kwo tpémi yi p:aani yélini doo kwo, Yesu ka kélímî mbê dniye, mu kópu u díy:o yi pyópu ngê yepê, Kópuni yilî nê d:uu too, chóó kēda w:ee té. ⁴⁰ Yesu ka dini ghi n:ii ngê a lee dniye, kwo, U ntââ nmî p:o anyinê lē, nmî vy:o anyin:aa kwo. Wod:oo yi p:aani nmî lee dniye, wo miyó y:i nm:uu chedê ngê. ⁴¹⁻⁴² Samédiya pi mē yilî y:oo Yesu u kópu ny:ee tumo, u ngwo u kwo kélímî mbê dniye, yi pyópu ka kwo, Daa ngópu dyuu mu ngmîdi u l:êé díy:o kí pini ka dpî kélímî mbê dmi, ngmênê kópuni nmo dé vyi té, yi kópu knî

* 4:24: Lóma 12:1; Pilipay 3:3 * 4:34: Njon 6:38; 17:4 * 4:35: Luukí 10:2

yi l:êê dîy:o u kwo dpî kêlîmî mbê dmi. Kwo, Nmî lama dê yââ, Kî ndêndê ngê dyâmê mbêmê tpêmi yintómu nmî Mbwámê.

Yesu ngê mââwe ndîi tp:oo u ngwo pyi ngê

⁴³⁻⁴⁴ Wo miyó Samédiya Wee u kwo nmee ya, womumo Nkálili nmî lee dniye, mu kópu u dîy:o Yesu u nuw:o alanté doo ya, Pini n:iî ngê Chóó Lémi u komo a kapî ngê, chóó u p:aa tpêmi y:oo d:uudpî châpu ngmê. ⁴⁵ Ngmêndê Nkálili dini ghi n:iî ngê nmî taa dniye, yi yéli y:oo Yesu mb:aamb:aa ngê châpu ngópu, mu kópu u dîy:o kópu ndîi yilî n:iî Njedusalem naa tédê mwiyé mî d:uu too, yi yéli yi ngópu yi kópu yilî mî d:uu too.

⁴⁶ Nkálili Wee u kwo nmee paa, Kéna nm:uu taa dniye, p:aani n:iî Yesu ngê mbwaa wain ngê mwiyé kwéli a tpólu. Mââwe ndîi ngmê, Kípêênnyém doo a ya, tp:oo doo a mbii. * ⁴⁷ Dini ghi n:iî ngê u lama yaa wo, apê, Yesu ngê Njuda Wee ka a kuwo ngê, Nkálili Wee u kwo ka tóó, wod:oo nmo a loo, Yesu ka kwo, A tp:ee kîyedê mbii, Kípêênnyém, daa kêmakéma ka pwopwo, kwo, u ntâa wany:uu pyi. ⁴⁸ Yesu ngê kwo, Mbwudu nmyi ngópu daangmanî chaa knomomê, ye a ka daanmya a kêlîmî. * ⁴⁹ Yi pini ngê Yesu ka kwo, A lémi, mwiyé a ngmêê nédi, a tp:ee wa a pw:onu. ⁵⁰ Yesu ngê kwo, Mò mé dini, ñm:ee kédê pyiyé. Yi pini Yesu u kópu ka kêlîmî mbê wo, wod:oo mé diyé wo. ⁵¹ U dpodo pyu knî y:oo maadí a pyódu ngópu, mdoo u kwo y:oo a ñuw:o ngópu, kwo, Ñm:ee kèda pyiyé. ⁵² Yi pini ye póó wo, yepê, Ló dini ghi ngê dè pyiyé? Kwo, Ma, kâádi mââ kêlî u kuwó dini ghi ngê pyiyé. ⁵³ Yi pini ngê mî nuw:o kwólu, apê, Yesu ngê a ka pê, Ñm:ee kèda pyiyé, apê, wu vyílo yi dini ghi. Yi kópu u l:êê dîy:o u yoo knî yi k:iî Yesu ka kêlîmî mbê dniye.

⁵⁴ Mwiyé mwiyé Yesu u kii Njuda Wee nmo kuwo ngê, Nkálili Wee u kwo nmî lee dniye, Kéna Yesu ngê mbwaa wain ngê a tpólu, u ngwo u kwo nmî kêlîmî mbê dniye. Myombó Njuda Wee mono kuwo ngê, Nkálili Wee u kwo nmî lee dniye, Kéna nmee ya, mââwe ndîi tp:oo Yesu ngê u ngwo pyi ngê, yi mââwe u yoo knî yi k:iî u ngwo u kwo kêlîmî mbê dniye. *

5

Mbwaa lêe u nkîgh:ê Njedusalem Yesu ngê pi ngmê u ngwo pyi ngê

¹ Njedusalem naa ndîi ngma a pwaa wo, Yesu u kii yi nááli tédê nm:uu taa dniye. ² Njedusalem u chéêpî mbwa u keñe knî yi vy:o, ngmê u pi, sipi knî yi koko tédê. Yi keñe u nkîgh:ê mbwaa lêe ngma a kwo, u pi Mbetísaida. Yi mbwááni lêe u nkîgh:ê chéêpî ngomo tp:oo limi doo kwo. ³ Yi ngomo knî yi k:oo pwopwokopwe yilî dpîmo kwo, ngwolo kopwe dé, yu kwolo ngmê dé, kpálî kpêê dé. ⁴ Yi pépê dnyimo ya, Chóó Lémi u enjel dnyimo t:âat:ââ, mu kópu u dîy:o dye ghi knî ngmê ngê yi enjel ngê yi mbwááni lêe dpîmo ghêdê kîgha. Yi dini ghi ngê yi mbwááni lêe u kwo pini n:iî mwiyé dpîmo wupwo, yed:oo dpîmo pyiyépyiyé. ⁵ Pi ngmê yi doo ya, m:ââ pyoloy:a mé wááli u knéyómu doo ya. ⁶ Yesu ngê yi pini yi módu, a w:ee ngê, apê, Kî pini dye ghi daadí kî kópu u ngwo u ngwo a pyodo, wod:oo u kwo póó wo, kwo, Pyiyépyiyé u yi nga a kwo? ⁷ Yi pini ngê kwo, A lémi. Kwo, A ngéêpî pyu daa tóó. Kwo, Mbwaa dini ghi n:iî ngê a ghêdê yédi, a ngéêpî pyu wodoo ya, mbwaa lêe u kwo yiné pí kmênê noo, u ngwo p:aa pyiyé wo. Kwo, Mbwaa dini ghi n:iî ngê a ghêdê yédi, pi knî y:oo dpo kuwo né, nmî vy:o pini ngmê n:iî kî mbwááni lêe

* **4:46:** Njon 2:1-11 * **4:48:** Njon 2:18; 1 Kódin 1:22 * **4:54:** Njon 2:11,23

u kwo mwiyé dpí ghîi, u ngwo dpí pyiyé. ⁸ Yesu ngê yi pini ka kwo, Gh:êêdê. Kwo, Ngmîtédmi a ngini, a kmongo ngi, yed:oo chi paa. ⁹ Yi pini até yi pyiyé wo, u ngmîtédmi a ngêêdí, wod:oo kada a y:àngo.

¹⁰ Wéni n:ii ngê yi kópu pyodo, yi wéni líme wo, wod:oo pini n:ii Yesu ngê pyi ngê, Nju tpémi yi kada pini kní y:oo dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, yi pini ka póo dniye, kwo, Nmí líme wo ngê lukwe díy:o nye dpodo? Kwo, Ngmîtédmi lukwe díy:o nye dnyinédnyiné? Kwo, Apuu! Kwo, Nmí dêêpi kópu dyuu chuu châpu ngê. * ¹¹ Yi pini ngê yepê, Pini n:ii ngê dê pyi nê, yi pini ngê a ka dê, Ngmîtédmi a ngini, a kmongo ngi, yed:oo chi paa. ¹² U kwo póo dniye, kwo, Pini n:ii ngê yi kópu nga dê vyi, u pi n:uu? ¹³ Ngmênê yi pini u lama dépwo ya, Yesu daa myââ, u chíi myedépwo kwo. Yi kélí ghê pi dépwo ghêdê, pi ngê Yesu daa módu.

¹⁴ Yesu ngê pini n:ii pyi ngê, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo mími módu, kwo, Kí pini. Kwo, Chi pyiyé. Kwo, Dono kópu n:aaungê d:uu. Kwo, Dono u maa p:uu am:ii ghê knomomê, dono ndíi u ngwo m:uu anyiné pyw:oo. * ¹⁵ Wod:oo yi pini Nju tpémi yi kada pini kní ye loo, yepê, Pini n:ii ngê dê pyi nê, u pi Yesu, Nasalet pi. ¹⁶ Yi kópu kn:ââ ngê pyodo. Yesu líme wo ngê dpímo pi pyipyi, wod:oo Nju tpémi yi kada pini yoo p:uu u nkwo dnyimo d:uu, u dí mími vya ngópu. ¹⁷ Yesu ngê yepê, Líme wo ngê M:aa daa líme yédi. Yepê, M:aa dye ghi yintómu ntee a dpodo, yinté myinê dpodo. ¹⁸ Nju tpémi yi kada pini kní ye yi kópu ndíi kópu ngê pyodo, Yesu u vye u díy:o u ngwo a châpu ngópu. Noko yepê, Ala dono kópu a d:uud:uu, líme wo u dêêpi kópu dyuu daa cháâcháâ, ngmênê ala ngwo dono kópu ndíi ngmêkêdê d:uu, nmodê, Nê Chóó Lémi Tp:oo. Noko yepê, Nmí Mí u pi ntoo, chóó u pi yintoo ngê myeka pyépi. *

Chóó Lémi ngê dpodoni Yesu ka a kêma too yi danêmbum

¹⁹ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi Tp:oo, ngmênê a mo a kópu daangmaní d:uu. Yepê, M:aa p:uu kópuni n:aa mumu too, yi kópu yiní d:uud:uu té. Yepê, M:aa ngê kópuni a d:uud:uu too, yi kópu vyló yiní d:uud:uu té. ²⁰ Yepê, A nuu ghi M:aa nódo a tóó, kópuni chóó a d:uud:uu too, a ka wunê kêmakêma too. Yepê, Kópu ndíi a ka amyedê kêma té, u nkwo aní d:uu té, ghê dmi nmyi ménê u ngwo wa ghipê. ²¹ Yepê, Yélini pw:oo dniye, M:aa ngê ntee dpo pyidu té, yinté yélini aní ch:ii, yi yéli ye ghê kamí aní y:oo, yi nuw:o dmi am:aa ngmêê. ²²⁻²³ Yepê, M:aa ngê chóó pi daawa kóté kwolo, ngmênê pi yilí yintómu yi kóté kígha pyu ngê dê pyódu nê, mu kópu u díy:o pi yintómu kní y:oo M:aa ntee a cháâcháâ ngmê, yinté myedny:oo cháâcháâ nê. Yepê, Pini n:ii ngê daadi cháâcháâ nê, M:aa myedaadi cháâcháâ, n:ii ngê a dy:ââ noo. *

²⁴ Yepê, Ala ndê kópu nmye yiní tpapê, N:ii ngê a dnye adí nyêm, M:aa ka amyedê kélímí, yi pini u nuw:o kamí ngê wunê dê pyódu, ghê kamí wunê da pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Yepê, Yi pini daani kóté kwolo, myedaani kpada. Yepê, Yi pini pwopwo u yoo vy:o wunê da pwii, ghê kamí u ménê wunê dê yââ. * ²⁵ Yepê, Ala ndê kópu nmye yiní tpapê, Kópu kamí u dye ghi ngmêkíyedê pwiyé kní. Yepê, N:ii kní y:oo ghê kamí doongê pyw:ee ngópu, a dnye yi ngwo wa ny:ee ngmê, ghê kamí u ngwo ye wa t:aa. Yepê, Yi yéli y:oo

* **5:10:** Jer 17:21; Luukí 13:14 * **5:14:** Njon 8:11 * **5:18:** Njon 10:30,33 * **5:22-23:** Pilipay 2:10-11 * **5:24:** Njon 3:16-18

wa mya nê, awo, Wu Chóó Lémi Tp:oo nmo yedê mbwólu. Yepê, Ala kópu nmye yini tpapê, Yi dini ghi mye ala. * 26 Yepê, M:aa Ghê Kamí u Kn:ââ ngê ntee a tóó, yinté Ghê Kamí u Kn:ââ ngê mye pyódu noo. 27 Yepê, Pi yintómu yi kóté kigha pyu ngê mye pyódu noo, mu kópu u díy:o nê u Pi Ndéndê. 28-29 Yepê, Ghê dmi nmyi ménê lukwe díy:o dè ghipé. Yepê, Dye ghi ngmêkíyedê pwiyé kní, dini ghi n:ii ngê kpêêní yéli y:oo a dnye wa ny:ee ngmê, u ngwo wa a pii dmi. Yepê, Yélini y:oo mb:aamb:aa dnyimo d:uud:uu, yi yéli y:oo ghê kamí wa a pyw:ee ngmê, yélini y:oo dono dnyimo d:uud:uu, yi kpadakpada tédê wa lee dmi. 30 Yepê, Doo u ntáâ a chóó a kópu daangmaní d:uu. Yepê, Yoo ndéndê ngê aní kóté kwolo, mu kópu u díy:o daa a chóó a pono n:aa vyápê, ngmênê pini n:ii ngê a dy:ââ noo, yi pini u pono n:aa vyápê.

Kópuni dè y:oo Yesu a kêma ngópu

31 Yesu ngê yepê, Ala kópu a ka anmyi vyi knomomé, a ka nye, Kópuni nmo chi vyi, mo nmo chi vyi, ngópu dyuu ndé kópu ngê lónté nmo anyi pyódu. 32 Yepê, Pi ngma tóó, n:ii a p:uu a danê. Yepê, A lama ka tóó, kópuni a p:uu a tpapê, ndé kópu. 33 Yepê, Njon ka pi kní ngmênmyi dy:ââ ngópu, kópuni a p:uu ye vyi too, yi kópu ndé kópu dé. 34 Yepê, K:omo tpile pi u kópu a ka daa ndíi kópu, ngmênê yi kópu nmye kídí vyi, mu kópu u díy:o a ka pèdmyina a kélímí, u ngwo p:aa ngee nmyo. 35 Yepê, Njon pywápê k:ii ntee tpile yedoo pípi, u wu ngê nmyi mgídi mwiyé mí chópu. 36 Yepê, A ka kélímí kn:ââ miyó. Yepê, Kópuni Njon ngê a p:uu nmye a vyu, wu ngmê. Yepê, Myomoni, kópu ndíi n:ii n:aa d:uud:uu too. Yepê, Yini ndíi. Yepê, M:aa ngê yi dpodo yilí a ka a kpo, yi dpodo kní y:oo nmye yinê wunê kémakêma noo. * 37 Yepê, M:aa ngê ndéndê ngê a dy:ââ noo, ndé kópu yilí a p:uu yinê a tpapê. Yepê, U dnye dmy:oongê ny:ee ngópu, myedmy:oongê m:uu ngópu. 38 Yepê, K:omo tpile nmye yinê a dy:ââ noo, ngmênê a ka dp:ee kélímí té. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o u kópu dyuu nmyi ménê daa kwo. 39 Yepê, M:aa u kópu dyuu puku yedê nmyinê kpââ ngópu, mu kópu u díy:o alanté nmye nuw:o nyédi, ghê kamí u ngwo anmo pyw:oo, ghéni n:ii chedé ngê daawa pyódu. * 40 Yepê, K:omo tpile yi kópu dyuu ngê wunê kémakêma noo, ngmênê a wépi nmye pwapí ngmê, yi ghéni kamí dênmyinê pyw:émí ngmê.

41 Yepê, K:omo tpile anmyi chaa kigha nê, ó daanmyi chaa kigha nê, yi kópu a ka daa ndíi kópu. 42 Yepê, A lama ka tóó, Chóó Lémi u nuu ghi nmyi nódo daa tóó. 43 Yepê, K:omo tpile M:aa u pi ngê nê loo, ngmênê a wépi nmye pwapí ngmê. Yepê, Pini n:ii chóó u pi ngê dpo lê, u wépi dp:uuw:ee pwaa ngmê. 44 Yepê, U yi nmye a kwo, Pi kní y:oo dny:oo chaa kigha nmo, ngmênê kópuni u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê choo a chaa kigha nmyo, yinté kópu dmy:oongmê d:uu ngópu. Yepê, Pini n:ii yápwo ndéndê ngê a tóó daanmyi chááchââ. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o a ka dp:ee kélímí té. 45 Yepê, Nê kuu, M:aa ka a chóó daaní ndyíko nmyo, ngmênê Mósisi ngê yinê wa ndyíko nmyo, pini n:ii nmyinê nmye nmyi mbwámê. 46 Yepê, Mósisi u kópu dyuu ka ndéndê ngê w:ee kélímí té, ye a ka myep:ee kélímí té, mu kópu u díy:o a p:uu doo a d:êê. * 47 Yepê, U kópu dyuu ka dp:ee kélímí té, a ka myedp:ee kélímí té. *

* 5:25: Epeso 2:5-6

* 5:36: Njon 14:11

* 5:39: Luukí 24:27,44

* 5:46: Dpodo 3:22

* 5:47: Luukí 16:31

6

Yesu ngê pi limo yono yono y:a u ngwo mbono ngê

Mátíyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Luukí 9:10-17

¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu u k:ii Nkálili Kpéni Lêê nmí ngmópu. Yi kpéni lêê u pi mye Taipidiyas. ² Pi yilí tp:oo témi tap kní y:oo dnya a yâmuyâmu nmo, mu kópu u díy:o Yesu ngê mbwudu yi ngópu yilí dpímo chap, pwoopwokopwe dpímo pyipiyi dé. ³ Yesu u k:ii mbu mbémê nmí kee dniye, y:i mbwódo nm:uu yaa dniye. ⁴ Nju tpémi yi naa ndíi, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa, daa kêmakêma doo dyimêdyimê. ⁵ Yesu ngê ngwolo dé yi kalé doo, apê, Yoo ndíi ngmêyedê pwiyé kní. Pilipi ka póo wo, kwo, Nté kní ló y:i ngmanmí pwila, kí yéli ndíi u ngwo wanmí mbono té? ⁶ Pilipi doo a tókótókó, yi kópu u ngwo u kwo vyyu. Yesu u lama doo ya, Kí yéli yi ngópu mbwudu ngmên:aa chap, u ngwo n:aa mbonombono té. ⁷ Pilipi ngê kwo, Yoo ló mye ntoo. Kwo, Ndapí my:oo yono y:a doo u ntáâ. Kwo, Nté pee tp:oo ye pípí ngmê, awêde daawa pile dmi. ⁸⁻⁹ Yesu p:uu ndiye pyu m:uu, Saimon Pita u mbwó Andru, yi pini ngê Yesu ka kwo, Tp:ee ngmê ala. Kwo, Mbídedí tp:oo limi yi tpyé, te miyó. Kwo, Ngmênê daa yoo u ntáâ. ¹⁰ Yesu ngê nmopê, Ye vyi yó, Mbiye mbémê yaa dniye. (Yi kéli ghê mbiye dêpwo ghêdê.) Pi yilí yintómu mbwódo yaa dniye, yintómu limo yono yono y:a (5,000). ¹¹ Yesu ngê yi mbídedí limi kní a ngí too, pwaa too, Chóó Lémi yi l:êê díy:o kwuno ngê, mbídedí n:êê kuu nmo a kpo, yi yéli ye nmí y:ângo, yoo u ngwo nmí mbono ngê. Yi kópu te miyó dé y:e mye d:uu ngê, pi yintómu dnye kmaapí, pile dniye, nté daa chedê ngópu. ¹² Dini ghi n:ii ngê yi ghê dmi a kee wo, Yesu ngê nmopê, Ntini n:ii kmono d:uu kê, mède wó yó, nté kmono pi daawa dyênê. ¹³ Wod:oo yi ntini kmono nmo wó, péé y:a mé miyó nmí ntówo.

¹⁴ Yélini y:oo yi ntini ma ngópu noko yepê, Yesu ngê mbwudu nmo ngmêdê chaa. Noko yepê, Chóó Lémi u komo kapí pyu n:ii nmo t:âât:ââ, kí vyílo. * ¹⁵ Yesu ngê a w:ee ngê, apê, Kí yéli y:oo wunê ny:ee nê, lede kní yi kada pini ngê a pyépi nê. Yesu ngê u yi dêpwo kwo, Yinté kada pini ngê pyódu nêne, wod:oo kada a y:ângo, mbu mbémê u mo mí kee wo. *

Yesu kpé mbémê u ngwo doo paa

Mátíyu 14:22-33; Mak 6:45-52

¹⁶⁻¹⁷ Ntumokwodo dini ghi yi yó, Yesu p:uu yélini nmee ndiye, dinki k:oo nmí wo dniye, kada nmo y:ângo, Kípêênnyêm nmee lèpí. Mgídí maa p:uu nmo a ghay wo, Yesu nmo dêpêngê loo. ¹⁸ Yópu ndíi nmo ngma a pwaa wo, vyyuwó mbémê kpaapí ghê wo. ¹⁹ Daa kêmakêma Kípêênnyêm nmee todotodo, Yesu ntii mbémê paa tédê nmí módu, nmí nkíngê mbê dniye, noko nmomo, Lukwe nmí kéténi kíyedê pwiyé kní? ²⁰ Yesu ngê nmopê, Namê nkíngê, ala nê. ²¹ U yi nmo doo kwo, Yesu dinki k:oo nmí ché, ngmênê lyoko yi dini ghi ngê nmí kee dniye.

Pi kní y:oo Yesu u ngwo dnye nmy:uu

²² Womumo mw:aandiye, Yesu ngê yoo kwéli mbono too, yoo y:i nipi a wó, Yesu dnye t:âât:ââ, mu kópu u díy:o alanté dnye nuw:o, Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii ma dinki mu ngmídi ngê a lee dmi, p:uu ndiye pyu yoo yi dinki ngê yi mo mê diyé dmi. Noko yepê, Yesu al:ii ló y:i a tóó? ²³⁻²⁴ Dnye nmy:uu, ngmênê dêpê pyw:ee ngópu, noko yepê, Al:ii daa tóó, p:uu ndiye pyu yoo al:ii

* **6:14:** Deut 18:15; Njon 5:46 * **6:15:** Njon 18:36

myedaa pyede. Dinki knî ngmê Taipidiyas a ndê dniye, nmî Lémi ngê Chóó Lémi kwéli kwuno ngê, yoo kwéli mye mbono ngê, y:i mî tee dniye. Yoo yi dinki knî yi k:oo wo dniye, Kîpêênnyêm u ngwo a lee dniye, Yesu dnyen:aa nmy:uu.

Yesu u kwo kélîmî p:uu u ngwo ye doo mgongo

²⁵ Pi knî y:oo Yesu dini ghi n:ii ngê Kîpêênnyêm a pyw:ee ngópu, kwo, Mââwe. Kwo, Al:ii anté nyi t:aa? ²⁶ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Anmye nmy:uu nê, mu kópu u díy:o ma ntini n:ii nmye nê kê, yi ntini ngê nmyi pile dmi. Yepê, Yi ntini p:uu nmye nuw:o té, dpodoni ní dóó, yi kópu p:uu dp:ee nuw:o té. ²⁷ Yepê, Ntini n:ii chedê ngê dpî pyódu, yi ntini p:uu namê dpodo, ngmênê ntini n:ii chedê ngê daawa pyódu, yi ntini p:uu dmyinê dpodo, ghê kamî u ngwo anmyinê pyw:ee ngmê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Yepê, Yi ntini Chóó Lémi u Pi Ndéndé ngê nmye yinê wa a kê, pini n:ii Chóó Lémi ngê a myââ, nmye myedê kéma ngê. ²⁸ Yesu ka póó dniye, kwo, Ló dpodo ngmê Chóó Lémi u nuu u dpodo vyílo ay:uu dóó, ghê kamî u ngwo anmo pyw:oo? ²⁹ Yesu ngê yepê, Chóó Lémi ngê ala dpodo u yi ye kwo, Pini n:ii nmye a dy:ââ ngê, u kwo dmyinê kélîmî. ³⁰ Yesu ka kwo, Lóntoo mbwudu nmî ngópu ngmanyi chaa, u ngwo nga anmo kélîmî mbê dmi? Kwo, Ló kópu ngmanyi d:uu? ³¹ Kwo, Nmî kn:ââ knî y:oo nko mênê mana yidnya a pîpî. Kwo, Puku yedê alanté a tóó, Ntini n:ii mbóó p:uu doo a ndiyendiye, vyílo ye yedoo a yém. * ³² Yesu ngê yepê, Ala ndê kópu nmye yinî tpaépê, Ntini n:ii mbóó p:uu doo a ndiyendiye, daa Mósisi ngê vyílo nmye yedê kpo. Yepê, M:aa ngê nté njini nmye wunê kuwo. Yepê, Chóó Lémi ngê ntini n:ii nmye wunê kuwo, daa nté ntee ntini, ³³ ngmênê pini n:ii mbóó p:uu a ndê wo, ghê kamî nmye yinê wunê kuwo, wu vyílo. ³⁴ Yesu ka kwo, Mââwe. Kwo, Dye ghi yintómu yinté ntini nmo yicha a kuwo. ³⁵ Yesu ngê yepê, Nê nmyi nté njini. Yepê, N:ii a yoo vy:o dpî ghê, yini daa dómúdómu yédi. Yepê, N:ii a ka ada a kélîmî, yini myedaadi mbwaambwaa. *

³⁶ Yesu ngê yepê, Ala kópu wunê mu nmye ní vyu, K:omo tpile nmyi m:uu noo, ngmênê a ka dp:ee kélîmî té. ³⁷ Yepê, M:aa ngê yélini a ka wunê kuwo, yi yéli yintómu a ka wa a lee dmi, yi wépi dmi daanî puwâ, * ³⁸ mu kópu u díy:o daa a chóó a pono vyápê u l:êê díy:o mbóó p:uu nê ndê wo, ngmênê pini n:ii ngê a dy:ââ noo, yi pini u pono vyápê u l:êê díy:o nê loo. ³⁹ Yepê, Yélini a ka a kpo, lâmo daangmanî ngee, ngmênê kuwókuwó wéni ngê anê pyidu té. Yepê, Vyílo yi kópu u l:êê díy:o nê loo. * ⁴⁰ Yepê, M:aa ngê ala kópu u yi ye kwo, Yélini y:oo a tp:ee wa m:uu ngmê, u kwo amyidnyi kélîmî, yi yéli yi nuw:o dmi kamî ngê pyaa we, ghê kamî a pyw:ee y:e, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Yepê, Kuwókuwó wéni ngê yi yéli wanê pyidu té.

⁴¹ Kópuni Yesu ngê Nju tpémi ye mwyié vyu, yepê, Ntini n:ii mbóó p:uu a ndê wo, ala nê vyílo, yi kópu u l:êê díy:o Nju tpémi u ngwo dnye nuu mbumu. ⁴² Noko yepê, Kî pini Njósép tp:oo, u pye mî nmî lama dê. Noko yepê, Ala kópu lukwe díy:o dê vyi, Mbóó p:uu nê ndê wo. ⁴³ Yesu ngê yepê, Noko namê nuu mbumu. ⁴⁴ Yepê, Pi módó a yoo vy:o daangmêwa a ghê, ngmênê M:aa ngê a ka yinê wa a núw:o, yi pini a yoo vy:o u ngwo wa ghê, kuwókuwó wéni ngê yi pini anê pyidu. ⁴⁵ Yepê, Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê ngê ala kópu a d:êê ngê, apê, Pi yilí yintómu Chóó Lémi p:uu adnyi ndiye. Yepê, N:ii knî y:oo M:aa

u dnye a nyêmi ngmê, p:uu a ndiye té, yi yéli a ka vyílo yiwunê lêpí. ⁴⁶ Yepê, K:omo tpile u dnye a nyêmi ngmê, ngmêné daa mumu ngmê. Yepê, Nê mu ngmídi M:aa a mo n:uu módu, mu kópu u díy:o nipi nyipu a ya.

⁴⁷ Yesu ngê yepê, Ala ndê kópu nmye yini tpaépê, N:ii a ka ada a kélímí, yi pini u nuw:o aní ngmêê, ghê kamí u ngwo wa a pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ⁴⁸ Yepê, Nê nmyi nté njini. ⁴⁹ Yepê, K:omo tpile nmyi kn:ââ kní y:oo mana nko mênê dnya a pípi, ngmêné mye pw:oo dnyiye. ⁵⁰ Yepê, Nté njini n:ii mbóó p:uu a ndê wo, daa mana ntee ntini. Yepê, Pini n:ii ngê yi ntini ndêndê wa ma, daawa pw:onu. ⁵¹ Yepê, Nê nmyi nté njini, mbóó p:uu nê ndê wo, ghê njini a mênê a tóó. Yepê, N:ii ngê ala ntini wa ma, u ghê chedê ngê daawa pyódu. Yepê, Ntini n:ii u kwo aní y:oo, a chóó a mbyuu u kwo ay:ii y:oo, mu kópu u díy:o dyámê mbêmé tpémi y:oo ghê kamí pèdê pyw:ee y:e.

⁵² Yesu u kópu dyuu u l:êê díy:o Nju tpémi noko kwopwepe mbê dnyiye, noko yepê, Kí pini ngê chóó u mbyuu pee lónté nmo wa a kê, wanmí ma? ⁵³ Yesu ngê yepê, Ala ndê kópu nmye yini tpaépê, Chóó Lémi u Pi Ndêndê mbyuu daanmyi ma knomomê, u wêê myedaanmyi nda knomomê, ye ghê kamí nmyi mênê daawa yââ. ⁵⁴ Yepê, N:ii ngê a mbyuu wa ma, a wêê amye nda, yini u mênê ghê kamí wa yââ, kuwókuwó wéni ngê anê pyidu. ⁵⁵ Yepê, Nté ntee ntini u pípi daa ndíi kópu, a mbyuu u pípi yi ndíi kópu. Yepê, Mbwa ntee mbwááni u ndaní daa ndíi kópu, a wêê u ndaní yi ndíi kópu. ⁵⁶ Yepê, N:ii ngê a mbyuu wa ma, a wêê amye nda, yini k:ii ngmídi ngê anyi pyaa kní. ⁵⁷ Yepê, M:aa, ghê u kn:ââ. Yepê, Yinê a dy:ââ noo. Yepê, M:aa u ghê a mênê ntee a tóó, pini n:ii ngê wa ma nê, a ghê u mênê yinté adí ya. ⁵⁸ Yepê, Nté njinini mbóó p:uu a ndê wo, ala vyílo yi ntini. Yepê, Daa mana ntee ntini. Yepê, Nmyi kn:ââ kní y:oo w:amí mbêmé mana dnya a pípi, myedê pw:oo dnyiye, ngmêné n:ii ngê ala ntini wa ma, yini daawa pw:onu, adí ya, chedê ngê daawa pyódu.

⁵⁹ Yi kópu dyuu Yesu ngê u dèépí tédê ye vyyu, dini ghi n:ii ngê Kipêênnyem ngépê ngomo k:oo doo dèépí.

Yesu p:uu ndiye pyu yilí kní y:oo Yesu u ngwo a kuwo ngópu

⁶⁰ Yesu p:uu ndiye pyu woni kní y:oo yi kópu dyuu u nyém nmo doo u ntáâ. Nanê wa ny:ee té. ⁶¹ Yesu ngê yi kópu chóó a w:ee ngê, apê, A p:uu ndiye pyu yoo ka nuu mbumu té. Yesu ngê yepê, Yi kópu dyuu u l:êê díy:o a wépi wanmyi pwaa ngmê? ⁶² Yepê, Mbóó p:uu kwéli nê ndê wo dini ghi n:ii ngê nmyi ngópu am:aa diyé, ye yi ngwo a ka anmyiné kélímí mbê dmi? ⁶³ Yepê, Kópuni nmyi chóó wanmyi d:uu t:oo, doo u ntáâ dé, ghê kamí u ngwo daanmyiné pyw:ee ngmê, ngmêné Chóó Lémi u Ghê Dmi mu ngmídi u ntáâ, ghê kamí nmye yinê wa a kê. Yepê, A kópu dyuu Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmé nmye dí vyi, ghê kamí u ngwo wanmyiné pyw:ee ngmê, ngmêné nmyi vy:o ngmê kní daa kélímí té. * ⁶⁴ Yesu ngê yi kópu vyyu, mu kópu u díy:o yélini u kwo dèdnye kélímí, yi yéli wunê mwiyé a m:uu too, pini n:ii u kwódo ngê ghê wo, wunê myedê módu. ⁶⁵ Yesu ngê yepê, Yi kópu u l:êê díy:o nmyenê, Pi ngmê a yoo vy:o módó daangmêwa ghê. M:aa ngê u ntáâ ngê mwiyé wa a pyódu, a yoo vy:o u ngwo wa ghê. *

⁶⁶ Yi kópu dyuu u l:êê díy:o, yélini y:oo Yesu dnye yâmuyâmu, yi yéli yi vy:o pi yilí kní y:oo Yesu a kuwo ngópu, mèdèdnye yâmuyâmu. ⁶⁷ Wod:oo nmo y:a

mê miyó, Yesu ngê nmopê, U yi nmye a kwo, Amy:ee lee dmi? ⁶⁸ Saimon Pita ngê kwo, A Lémi. Kwo, N:uu ka am:oo lee dmi? Kwo, Kópuni dyuu nye tpaápê, yi kópu dyuu mbêmê ghê kamí anmo pyw:oo. ⁶⁹ Kwo, Nga dp:o kélímí mbê dmi. Kwo, Ala kópu nmí lama kêdê yââ, Nyi Chóó Lémi u ngmídi ngmê u pi. * ⁷⁰ Yesu ngê nmopê, K:omo tpile nmyi y:a mê miyó a chóó nê ngmídi nmyoo, ngmênê nmyi vy:o Setan u pénta ngma a kwo. ⁷¹ Njudas p:uu nmo doo mbumu, pini n:ii Saimon tp:oo, Kédiyót pi. K:omo tpile nmí y:a mê myomoni, ngmênê Yesu u lama doo ya, A kwódo ngê vyílo ayi ghê.

7

Yesu u mbwó kní y:oo kópuni Yesu ka vyí ngópu

¹ Yesu ngê Nkálili Wee ghêli dêpê kuwo ngê, p:aani p:aani y:i doon:aa dpodo. U yi u ngwo dêpwo kwo, Njuda Wee u kwo nî lê, mu kópu u díy:o Nju tpémi yi kada pini kní y:oo u vye u yi y:e doo kwo. * ² Nju tpémi yi nté ghada u naa daa kêmakéma doo dyimédyimé, pi yintómu yi nááli tédê Njedusalem dnye lêpí. ³ Yesu u mbwó kní y:oo Yesu ka kwo, Ala p:aani a kuwo ngi, Njuda Wee u kwo chi lêpí, kópuni nye d:uud:uu té, m:uu ndiye pyu kní y:oo y:i nye m:uu téne. ⁴ Kwo, N:ii ngê u yi adí kwo, Yoo yi lama ní yââ, yi pini mēdaa mbwolombwolo paa yédi. Kwo, Mumdo u yi kópu nye d:uud:uu té, ye pi kní yi ngópu dp:uu d:uu té, íyóóchóó ye nyinê kéma ngi. ⁵ (K:omo tpile u mbwó yoo, u kwo myedédnye kélímí.) * ⁶ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii n:aa t:âât:ââ, yi dini ghi doongé yó, ngmênê dye ghi yintómu nmyi dye ghi dé. ⁷ Yepê, Doo u ntââ pi kní ye daanmyi diya dmi, ngmênê p:ee ye dí diy:a, mu kópu u díy:o yi kópu dono ye n:aa kwódukwódu too. * ⁸ Yepê, Yi nááli tédê dmyinê lêpí, nê dñi lêpí, mu kópu u díy:o dini ghi n:ii n:aa t:âât:ââ, yi dini ghi doongé dyimé wo. ⁹ Yi kópu ye vyí too, Nkálili ghêli dêpê kuwo ngê, y:i doo ya.

Yesu u k:ii nté ghada u naa tédê u ngwo nmí lee dniye

¹⁰ Yesu u mbwó yoo nté ghada u naa tédê dini ghi n:ii ngê lee dniye, yi kuwó my:oo ghê dniye, Yesu u k:ii naa tédê my:oo lee dniye. Yi nááli tédê daa pi lama nmí taa dniye, ngmênê tumutumu nmí taa dniye. ¹¹ Nju tpémi y:oo yi nááli tédê Yesu dnye nmy:uu, noko yepê, Angênê yi pini? ¹² Kwayi ngê p:uu dnye danê. Ngmê kní y:oo apê, Pi mb:aa. Ngmê kní y:oo apê, Kéle. Apê, Pi yilí a dódo. ¹³ Yesu p:uu tãâ dédnye danê, mu kópu u díy:o kada pini kní ye dnye nkíngê. *

¹⁴ Yi nááli u wo kní yi íukníníukníní p:uu dnye ya, Yesu u k:ii Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo nm:uu kee dniye, Yesu ngê dêépí kn:ââ ye ngmê chópu. ¹⁵ Nju tpémi yi ménê ghê dmi ghipé wo, noko yepê, Kí pini ndiye pyu ndíi p:uu dêpwo ndiye, ngmênê puku yedê kópu dyuu u lama mb:aamb:aa ngê a kwo. ¹⁶ Yesu ngê yepê, Ala daa a chóó a kópu dyuu nmye yiní tpaápê, ngmênê n:ii ngê a dy:ââ noo, u kópu dyuu nmye yiní tpaápê. ¹⁷ Yepê, Pini n:ii Chóó Lémi u pono a vyápê, yi pini ngê chóó wa a w:ee, awo, Nê ngê daa chóó u kópu dyuu ye tpaápê, ngmênê Chóó Lémi u kópu dyuu ye tpaápê. ¹⁸ Yepê, Pini n:ii ngê chóó u kópu dyuu a tpaápê ngê, u yi u ngwo a kwo yédi, A chóó a pi ní kní. Yepê, Ngmênê pini n:ii ngê a dy:ââ noo, u ya a nga a kwo, Yi pini u pi ní kní. Yepê, Dini dódo nmyo, myedíni k:omodanê. ¹⁹ Yepê, Ala kópu nmye ndíi kópu, Mósisi

* 6:69: Mát 14:33; 16:16 * 7:1: Njon 5:18 * 7:5: Mát 13:55; Dpodo 1:14 * 7:7: Njon 15:18

* 7:13: Njon 12:42; 19:38

ngê Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu daa kn:aa yéli ye y:ángo, ngmênê nmo a kpo. Yepê, K-omo tpile Mósisi u dêêpî kópu dyuu nmyinê nmye ndîi kópu dyuu, ngmênê dp:ee châachââ ngmê. Yepê, Lukwe díy:o a vyeë módó nmyi mênê a tóó? ²⁰ Pi knî y:oo Yesu ka kwo, Chi ghéti. Kwo, Mýee u yi n:uu ngê a kwo? ²¹⁻²³ Yesu ngê yepê, Líme wo ngê nmyi ngópu pi ngmênî pyi ngê. Yepê, Lukwe díy:o nmyi nyepênypê u kópu ngê pyodo? Yepê, Líme wo ngê kímý:ee dpodo nyédi. Yepê, Mósisi ngê ala kópu a d:êê ngê, apê, nmyi tp:ee máâ choo taataa, wo woloni ngê Chóó Lémi u líi p:uu dmyinê t:emî. (Yi kópu kn:ââ daa Mósisi ngê yinê a chópu, ngmênê u kn:ââ knî y:oo y:oo a chaa ngópu.) Yepê, K-omo tpile tp:ee máâ u wo woloni líme wo ngê dpî d:ii, ngmênê yi wéni ngê Chóó Lémi u líi yi tpémi u ghi ngmîdi p:uu mye t:emî ngópu, yi ghi mb:aamb:aa ngê u ngwo dpî pyódu. Yepê, Pini n:ii líme wo ngê ní pyi ngê, u nt:u ghi yintómu mb:aamb:aa ngê ní pyódu too. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o lukwe díy:o módó nmye nod:enod:e té. ²⁴ Yepê, Too pee pw:ono kídmyemê nuw:o, u mênê ntênê dmyinên:aa nuw:o. *

Chóó Lémi u ngmîdi ngmê u pi p:uu u ngwo dnye danê

²⁵ Njedusalem pi ngmê knî y:oo noko yepê, Nmî kada pini knî y:oo pini n:ii u vyeë u yi a kwo, kí vyílo, apii? ²⁶ Noko yepê, Lukwe díy:o tumutumumu daa m:ii, nmî ngópu pi yintómu knî ye mêka danêmbum, ngmênê kada pini knî y:oo kópu u kwo myedaa tpaépê ngmê. Noko yepê, Mumdoó nmî kada pini knî ye yinê ye pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, kí vyílo? ²⁷ Noko yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, kwéli wa a ndê nmî lama daa tóó, ngmênê kí pini kwéli a ndê wo, nmo yintómu nmî lama ka tóó. *

²⁸ Yesu ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo dini ghi n:ii ngê yoo doo ndiye kígha, dpodombyi:e ye mbwolo, yepê, Ye mumdoó nmyi lama n:aa tóó, kwéli nê ndê wo, yi ghi nmyi lama mye tóó? Yepê, Daa a chóó nê loo, ngmênê pini n:ii ngê a dy:ââ noo, yi pini pi ndêndê. ²⁹ Yepê, Daa nmyi lama pini, ngmênê a lama pini, mu kópu u díy:o u kwo nê ndê wo, yinê a dy:ââ noo. ³⁰ Wod:oo pi knî y:oo u yi doo kwo, Yesu nmî mgîmî, ngmênê kêê u ngwo dêpê t:ee ngópu, mu kópu u díy:o u vyeë u dye ghi daangê yó. ³¹ Yi yéli yi vy:oo pi yilí u kwo kêlîmî mbê wo, noko yepê, Kí pini ngê mbwudu yilí dé chaa, doo u ntââ pi ngê daawa t:ee kwolo. Noko yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, kí vyílo. *

Yesu u mgîmîmgîmî ngê u ngwo dêê dniye

³² Pi knî y:oo Yesu p:uu kópuni kwayi ngê dnye tpaépê dé, Pádisi knî y:oo yi kópu ny:ee tumo, wod:oo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini knî yi k:ii kwodonkwod:oo a wó, Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo dy:ââ tumo, yepê, Yesu nyinê mgîmî yó, nmo a núw:o yó. ³³ Ghéli daa mgîmî ngópu, Yesu ngê pi knî ye yepê, Daa ndîi la ghi tp:oo nmyi vy:oo mwiyé mínê kwo, u kuwó dini ghi ngê n:ii ngê a dy:ââ noo, yi pini ka am:aa diyé. ³⁴ Yepê, Wanmyi nmy:uu nê, ngmênê daanmyinê pyw:ee nê, mu kópu u díy:o kwéli aní lê, doo u ntââ y:i daangmanmyinê ní. ³⁵ Nju tpémi y:oo noko yepê, Ló y:i wa lê, doo u ntââ u ngwo daanmo pyw:oo? Noko yepê, Lukwe, kn:aa dyámê pee mbêmê wa lê, Kídiki tpémi y:i adín:aa ndiye kígha dé? ³⁶ Noko yepê, Ala kópu a tpaépê, Anmyi nmy:uu nê, ngmênê daanmyinê pyw:ee nê. Kwéli aní lê, doo u ntââ y:i daangmanmyinê ní. Noko yepê, Yi kópu knî yi nt:u kópu lukwe?

* 7:21-23: Lev 12:3 * 7:24: Njon 8:15 * 7:27: Njon 7:41-42 * 7:28: Mát 11:27 * 7:30:

Mbwaa yeedeeyede u dyimé pywuu

³⁷ Yi nááli tédê, wéni n:ii Nju tpémi ye ndîi ngê doo ya, yi wéni u kuwókuwó wéni. Yi wéni ngê Yesu ghêédî wo, pi kní ye dpodombiy:e mbwolo, yepê, Pini n:ii a mbwaambwaa, a ka myewunê kélímî, yi pini a pwiyé we, mbwaa kní ngmanyi nda ngê. * ³⁸ Yepê, Puku yedê alanté a tóó, Mbu ngê mbwaa ntee dpí yeede té, yi pini ngê pi yilí mbwaa njini ngê yinté wa yeede té. ³⁹ Yesu Chóó Lémi u Ghê Dmi p:uu ye doo danê. Yélini yi k:ii u kwo nmeê kélímî, Chóó Lémi ngê yi Ghéni Dmi ghêlí nmo dépêngê kpo, mu kópu u díy:o Yesu ghêlí k:ii u Mí ka daangê diyé wo. *

Yoo u ngwo chaa ngópu

⁴⁰ Yesu ngê kópuni vyyu, pi kní y:oo yi kópu yi ny:ee ngópu, ngmê kní y:oo apê, Chóó Lémi u komo kapí pyu n:ii nmo t:âât:ââ, ndêndê ngê kí vyílo. * ⁴¹ Ngmê kní y:oo apê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, kí vyílo. Ngmêndê woni kní y:oo apê, Kêlé. Apê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, daa Nkálili wa t:aa. ⁴² Apê, Puku yedê alanté a tóó, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, Petílem wa t:aa, Dépídi p:aani n:ii ta, mu kópu u díy:o Dépídi u tii nêdê pini ngmê. * ⁴³ Wod:oo pi kní y:oo Yesu u l:êê díy:o yoo chaa ngópu. * ⁴⁴ Ngmê kní y:oo u yi doo kwo, Nmî mgímî, ngmêndê kêê p:uu daa yé ngópu.

Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo kada pini kní ye módó u ngwo diyé dniye

⁴⁵ Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo kada pini kní ye dini ghi n:ii ngê diyé dniye, kada pini kní y:oo yepê, Lukwe díy:o yi pini dmy:oo núw:o ngópu? * ⁴⁶ Ngomo t:âât:ââ pyu kní y:oo yepê, Yi pini u momu pini. Yepê, Ntee a mbumu, pi yinté daangma a mbumu. * ⁴⁷ Pádisi kní y:oo yepê, Aa, ye dé dóó nmyo. ⁴⁸ Yepê, Kada pini u kwo daangmê kélímî mbê wo, Pádisi u kwo myedaangmê kélímî mbê wo. * ⁴⁹ Yepê, Yélini u kwo dé kélímî mb:anê, dêêpí kópu dyuu yi lama dnyinté a kwo. Yepê, Chóó Lémi u maa dé kn:aadi ngmê, yinê amê kpada té. ⁵⁰ Nikódimês Yesu ka wunê pini n:ii loo, yi pini yi yéli yi vy:o doo kwo, yepê, A léma. * ⁵¹ Yepê, Dêêpí kópu dyuu mbêmê nmo m:ii té, apii? Yepê, Doo u ntââ yi pini módó daanmí ndyíko. Yepê, U kópu dyuu mwiyé ny:ee koo, ló kópu ngma a d:uud:uu. ⁵² Nikódimês nkwití ngópu, kwo, Lukwe díy:o yi Nkálili pi u pee cha ghê. Kwo, Lukwe, m:ii Nkálili pi? Kwo, Puku mêtê kp:aa té. Kwo, Chóó Lémi u komo kapí pyu Nkálili daangmêwa a ndê. ⁵³ Pi yintómu p:o p:o lee dniye, ngmêndê Yesu mbu Olipi mbêmê mí kee wo.

8

Yepeni u tumu mââ dpímo ya Yesu ka u ngwo núw:o ngópu

¹⁻² Womumo mw:aandiye Yesu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo mêt diyé wo, mbwódo yaa wo. Pi kní y:oo a yina ngópu, wod:oo doo ndiye kígha dé. ³ Dêêpí pyu yoo Pádisi kní yi k:ii pyáâ ngma a núw:o ngópu. Yi pyópu u tumu mââ k:ii pi kní y:oo ngídí vy:o a pywálí dumo. Yi pyópu Yesu ka núw:o ngópu, pi kní yi ngíma kaa ngópu. ⁴ Yesu ka kwo, Máâwe. Kwo, Ala pyópu u tumu mââ k:ii pi kní y:oo da pywálí d:oo. ⁵ Kwo, Mósisi ngê nmî dêêpí kópu dyuu alanté nmo a kpo, apê, Yinté kópu n:ii ngê choo d:uud:uu knomomê,

* **7:37:** Njon 4:10,14 * **7:39:** Njon 15:26; Dpodo 2:4 * **7:40:** Deut 18:15; Dpodo 3:22 * **7:42:** Micah 5:2; Mát 2:4-6 * **7:43:** Njon 9:16 * **7:45:** Njon 7:32 * **7:46:** Mak 1:22 * **7:48:** Njon 12:42 * **7:50:** Njon 3:1-2

yini chêêpî ngê dmyinê vyee, ghê dmyina a ng:êênî. Kwo, Yi kópu p:uu ló kópu nmo ngmanyi vyi? * ⁶ Yesu dnye dódó, alanté dnye nuw:o, apê, Yesu ngê ala kópu nmo a tpaépê, Kí pyópu vya yó, ye Lóma tpémi ye u nkwo wanmî vyi, Yesu ngê u yi a kwo, Nmyi d:aa dmi nê kââdí. Ngmênê ala kópu wa vyi knomomê, Nangê vy:a, ye pi knî ye wanmî vyi, Yesu ngê Mósisi u dêêpî kópu dyuu daa cháâcháâ. Yinté dnye nuw:o, ngmênê Yesu ngê kópu ye daa vvy, k:ame ye ghê wo, wod:oo kóopyââ ngê têpê mbêmê doo d:êê. ⁷ Yi dnye kwo, u kuw mudnye póó, Yesu ngê mbwó ye yedé pyidu ngê, yepê, N:ii ngê dono daangmê d:uu ngê, yini ngê mwiyémwiyé chêêpî a ngî ngê, ala pyópu ngê d:ee ngê, u ngwo vya ngê. ⁸ Wod:oo k:ame mé ghê wo, têpê mbêmê mēdoo d:êê. ⁹ Yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, ngmēngmēnté doo lêpî, vy:ee mwiyé lee dniye. Pi knî y:oo yi pyópu Yesu ka a kuwo ngópu. ¹⁰ Yesu ngê mbwó mēdê pyidu ngê, yi pyópu ka kwo, Pi anyi dē pwiyé dmi? Kwo, Nyíkondyíko pyu daangma a tóó? ¹¹ Yi pyópu ngê kwo, Mââwe, pi daangma a tóó. Yesu ngê kwo, Myedaanî ndyíko ngi. Kwo, Chi lêpî, dono kidimongê d:uu. *

Yesu chóó pywápê p:uu u ngwo ye doo danêmbum

¹² U kuwó dini ghi ngê Yesu pi knî ye modoo danêmbum, yepê, Ala nê, ala dyámê pé u pywápê. Yepê, N:ii ngê ada a yâmuyâmu nê, mgídí vy:o daadî paa, pywápê u wo adí paa. Yepê, Yi pywápê Ghê Kamî u Kn:ââ. ¹³ Pádisi knî y:oo kwo, Ye kópu mo nmo chi vyi. Kwo, Ló pini m:uu ngê dē ngee ngi? Kwo, Doo u ntââ ye kópu ndê kópu ngê nmo daanyi pyódu. ¹⁴ Yesu ngê yepê, K:omo tpile pi ngê daa ngêêpî nê, ngmênê ndê kópu nmye yini tpaépê, mu kópu u dîy:o kwéli nê ndê wo a lama ka tóó, kwéli am:aa diyé, a lama mye tóó. Yepê, Kwéli nê ndê wo nmyi lama daa tóó, kwéli am:aa diyé nmyi lama myedaa tóó. ¹⁵ Yepê, Lukwe dîy:o dyámê u l:êê ghi dmi mbêmê nmye kóté kîgha nê. ¹⁶ Yepê, Pi dîningmê kóté kîgha. Yepê, Pi wonî kóté kîgha té, ndéndê ngê pîní kóté kîgha té, mu kópu u dîy:o daa a mo n:aa tóó. Yepê, N:ii ngê a dy:ââ noo, u k:ii nye tóó mo. ¹⁷ Yepê, Dêêpî kópu dyuu puku yedé alanté a kwo, Pi miyó dē y:oo kópu mu ngmídi ayi vyi ngmê, yi kópu ndê kópu. ¹⁸ Yepê, Daa a mo a kópu yidí vyi, ngmênê n:ii ngê a dy:ââ noo, u kópu vyílo myeyidé vyi. Yepê, M:aa yi vyílo, myeyiné wunê kēmakēma noo. ¹⁹ Pádisi knî y:oo kwo, Angénê mí? Yesu ngê yepê, Dmyongê mya noo, M:aa nmyi lama myedaa tóó. Yepê, W:ee mya noo, ye M:aa nmyi lama myepî tóó.

²⁰ Yi kópu yilí Yesu ngê ye vyi too, dini ghi n:ii ngê doo ndiye kîgha dé. Chóó Lémi u ngomo k:oo vyi too, pi knî y:oo Chóó Lémi ka ndapî kwéli dnyimo yém. Kada pini knî y:oo u yi y:e doo kwo, Yesu nmî mgímî, ngmênê daa mgímî ngópu, mu kópu u dîy:o u vyee u dye ghi daangê yó.

Yesu u pwopwo p:uu u ngwo ye doo mgongo

²¹ Yesu ngê pi knî ye yepê, Dini ghi n:ii ngê aní lê, wanmyi nmy:uu nê, daanmyinê pyw:ee nê. Yepê, Chóó Lémi ngê nmyi dono u kuwó daawa kée té, yinté amy:ee pw:oo dmi. Yepê, Kwéli aní lê, doo u ntââ y:i daangmanmyi nî. * ²² Nju tpémi y:oo noko yepê, Ala kópu ka tpaépê, Kwéli waní lê, doo u ntââ y:i daangmanmyi nî. Noko yepê, Yi kópu u nt:u kópu lukwe, ndoo apê chóóchóó wa vy:a? ²³ Yesu ngê yepê, Nmyo dyámê mbêmê tpémi. Yepê, D:aa dyámê mbêmê pi, ngmênê nmyi pwo nê ndê wo. ²⁴ Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o u ngwo nmye dí vyi, nmyed:ê, Chóó Lémi ngê nmyi dono u kuwó daawa kée

* **8:5:** Lev 20:10; Deut 22:22-24 * **8:11:** Njon 5:14 * **8:21:** Njon 7:34-36

té, yinté amy:ee pw:oo dmi. Yepê, A pi, A chóo n:aa tóó. Yepê, Yi kópu ka daanmyi kélímí mbê dmi, ye Chóó Lémi ngê nmyi dono u kuwó daawa kéé té, yinté amy:ee pw:oo dmi. ²⁵ Nju tpémi y:oo kwo, Nyi n:uu? Yesu ngê yepê, A pi dye ghi yintómu munmyenoo a tpapê, ngmênê a ka dp:ee kélímí té. ²⁶ Yepê, Kópu yilí nmyi p:uu aní vyi, u ngwo aní ndýlko nmyo, ngmênê a chóo a kópu dyuu nmye daaní vyi té. Yepê, Pini n:ii ngê a dy:ââ noo, k:omodanê pee tp:oo p:uu daa t:a. Yepê, Kópuni a ka a vyi too, yi kópu vyílo nmye yiní tpapê too.

²⁷ Nmí Mí p:uu ye doo danê, ngmênê pini n:ii p:uu ye doo danê, yi pini dépê w:ee ngópu. ²⁸ Dépê w:ee ngópu, wod:oo Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u Pi Ndéndê mudu y:i wanmyi km:êê ngmê, u ngwo anmyinê w:ee ngmê, a pi, A chóo n:aa tóó. Yepê, Ala kópu amyenmyinê w:ee ngmê, A mo kópu daangmaní d:uu, M:aa ngê kópuni a ka a vyi too, vyílo nmye yiní tpapê té, kópu nmye daamoní vyi. ²⁹ Yepê, N:ii ngê a dy:ââ noo a p:uu a t:a, a mo dépê kuwo noo, mu kópu u díy:o dye ghi yintómu u nuu u kópu yiní d:uud:uu too. *

³⁰ Yélini y:oo yi kópu ny:ee tumo, yi yéli yi vy:o pi yilí Yesu ka kélímí mbê wo.

Módó dpodo pyu yoo yi danêmbum

³¹⁻³² Nju tpémi yi vy:o yélini Yesu ka kélímí mbê wo, Yesu ngê yepê, Dye ghi yintómu a ka anmya a ng:aa, ye ndéndê ngê a p:uu ndiye pyu ngê anmyi pyaa dmi, Pi Ndéndê nmyi lama wa yââ, dpodoni módó nmye dódó ngmê, yinêwa chedê. ³³ Yesu ka kwo, Nmí kn:ââ mu ngmídi Epílaham, nmo u yoo. Kwo, Pi p:uu módó dênnee dpodo. Kwo, Lukwe díy:o módó dpodo u pi nmo chi vyi?

³⁴ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye yiní tpapê, pini n:ii ngê dono a d:uud:uu, yiní Setan p:uu módó a dpodo, doo u ntââ u módó dpodo u wépi daawa puwâ.

* ³⁵⁻³⁶ Yepê, Doo u ntââ yi módó dpodo u ménê daanmyi pwii dmi, ngmênê määwe ndíi tp:oo u ntââ, yinêwa pw:ii nmyo. * ³⁷ Yepê, K:omo tpile nmyo Epílaham u yoo, ngmênê a vye u yi nmye a kwo, mu kópu u díy:o a kópu dyuu u wépi dmye pwaa ngmê. ³⁸ Yepê, M:aa ngê kópuni a ka kêma too, yi kópu vyílo nmye yiní tpapê té, ngmênê kópuni nmyi mí ngê nmye a vyi too, vyílo vy:ee d:uud:uu t:oo. * ³⁹ Yesu ka kwo, Nmí mí Epílaham, nmo u yoo.

Yesu ngê u ngwo ye vyu, yepê, Nmyi mí Setan

Yesu ngê yepê, Nmyi too pee dmi Epílaham u tii índê a pyede, ngmênê na a ka dp:ee u yoo vy:o yéli. Yepê, W:ee Epílaham u yoo ndéndê, ye kópuni doo d:uud:uu dé, yi kópu myep:ee d:uud:uu t:oo. ⁴⁰ Yepê, Chóó Lémi ngê ndê kópu n:ii a ka vyi too, dye ghi yintómu yi ndê kópu vyílo nmye yiní tpapê too, ngmênê a vye nmyi ménê a tóó. Yepê, Epílaham ngê yinté kópu daangmê d:uu ngê. ⁴¹ Yepê, Nmyi mí ngê kópuni a d:uud:uu too, yi kópu vyílo vy:ee d:uud:uu t:oo. Yesu ka kwo, Dp:oo maadí tp:ee dé. Kwo, Nmí Mí mu ngmídi, Chóó Lémi.

⁴² Yesu ngê yepê, Chóó Lémi ndéndê ngê wo nmyi mí, ye a nuu ghi nmyi nódo pê tóó, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê yinê a dy:ââ noo, al:ii u ngwo nê loo. Yepê, Daa a chóo nê loo, ngmênê yinê a dy:ââ noo. * ⁴³ Yepê, Kópuni nmye n:aa tpapê too, lukwe díy:o dênmyinê wopwe t:oo? Yepê, Mu kópu u díy:o a kópu dyuu u yi nmye daa kwo. ⁴⁴ Yepê, Nmyi mí Setan, nmyo u yoo. Yepê, U kópu dyuu vyílo vy:ee yámuyámu ngmê. Yepê, Mwiyémwiyé dini ghi ngê pi vye nju ngê doo a ya, k:omodanê pyu ndíi, ndê kópu pee tp:oo u ménê daa tóó.

* **8:28:** Njon 3:14; 5:19 * **8:29:** Njon 16:32 * **8:34:** Lóma 6:16; 2 Pita 2:19 * **8:35-36:** Nkal 5:1
* **8:38:** Njon 8:44 * **8:42:** Njon 16:28

Yepê, Dini ghi n:ii ngê a k:omodanê yédi, chóo u nuu u kópu ye d:uud:uu too, mu kópu u díy:o k:omodanê pyu, mye k:omodanê u kn:ââ. * 45 Yepê, Ndê kópu nmye yini tpaépê ngê, yi kópu u l:êê díy:o a ka dênmyinê kêlímî nyédi. 46 Yepê, Nmyi vy:o n:uu ngê dono a p:uu ngmêdê m:uu? Yepê, A dono daa tóó. Yepê, A kópu yintómu ndê kópu dé, lukwe díy:o a ka dp:ee kêlímî té? * 47 Yepê, Yélini Chóó Lémi u yoo, Chóó Lémi u dnye a nyêmi ngmê. Yepê, W:ee Chóó Lémi u yoo, a dnye p:ee nyêmi ngmê.

Yesu pini dê Epilham yi danêmbum

48 Nju tpémi y:oo Yesu ka kwo, Ala kópu ndêndê ngê m:uu nmî vyu, Nyi pi dódó pyu, my:ii ghéti. * 49 Yesu ngê yepê, Kêle, d:aa ghéti. Yepê, M:aa u pi n:aa kmímî, a pi n:ii ngê ghípighípî ngmê. 50 Yepê, A chóo a pi daanî kmímî. Yepê, Pi ngmêka tóó, n:ii ngê u yi a kwo, Nê u pi ndîi ngê pyaa we, yi pini ngê nmyi kópu dyuu yinêwa vya té. 51 Yepê, Ndê kópu nmye yini tpaépê, N:ii ngê a kópu dyuu adí d:uud:uu, yini daawa pw:onu. * 52 Nju tpémi y:oo kwo, Ala ngwo ntênê nmî lama kédê yââ, Ndêndê ngê chi ghéti. Kwo, K:omo tpile Epilham pwene, Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo mye pw:oo dniye, ngmênê ala kópu nmo chi vyi, N:ii ngê a kópu dyuu adí d:uud:uu, yini daawa pw:onu. Kwo, Chi ghéti. 53 Kwo, Nmî kn:ââ Epilham pwene. Kwo, Lukwe díy:o Epilham nye chêlíchêêlî. Kwo, Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo kîmye pw:oo dniye. Kwo, Mî nanê dê knî? 54 Yesu ngê yepê, A chóo a chili wonî dimi ngê, ye a pi k:omodanê ngê pê koko. Yepê, N:ii ngê a chili ndêndê ngê a dimi ngê, yi pini M:aa, pini n:ii p:uu ala kópu nmye tpaépê ngmê, yi pini nmî yâpwo. 55 Yepê, Daa nmyi lama pini, ngmênê a lama pini. Yepê, Ala kópu nmye wudí vyi, Daa a lama pini, ye nmye pînê k:omodanê, p:aa nmyo ntee pini. Yepê, Ngmênê a lama pini, u kwo n:aa ng:aa, u pono n:aa vyápê. * 56 Yepê, Nmyi kn:ââ Epilham u nuw:o mb:aamb:aa ngê a pyodo, mu kópu u díy:o a l:êê díy:o Chóó Lémi ngê wéni n:ii a ngmîdi ngê, yi wéni u nuw:o k:oo doo a y:enê, u gha mb:aamb:aa ngê u ngwo a pyodo. 57 Nju tpémi y:oo kwo, Kidimê k:omodanê. Kwo, Nyi tp:ee. Kwo, M:ââ daa limoy:a, Epilham dipi módu. 58 Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye yini tpaépê, Epilham ghêlî daa ta, ngmênê a pi alanté doo a ya, A chóo n:aa tóó. * 59 Nju tpémi y:oo noko yepê, Lukwe díy:o kî pini ngê Chóó Lémi u pi u pyimo a t:emî. Noko yepê, Vya koo, wod:oo chêêpî knî ngma a ngî ngópu, daa kêmakêma Yesu ngê pí dy:ee tumo, ngmênê p:ee ye y:aa wo, Chóó Lémi u ngomo a kuwo ngê. *

9

My:oo pini n:ii ta, u danêmbum

1 Yélini yi k:ii Yesu p:uu nmee ndiye, Yesu u k:ii nipi nmee paa. Yi ngwo pi ngmênmi módu, my:oo doo ya, yinté a ta. 2 Nmî vy:o pini ngmê Yesu ka póó wo, kwo, Mââwe. Kwo, Kî pini my:oo ka tóó, n:uu u dono u l:êê díy:o my:oo ta, chóo u dono u l:êê díy:o ó u pye mí yi dono u l:êê díy:o? * 3 Yesu ngê nmopê, Kî pini ngê dono daa d:uu ngê, u pye mí y:oo dono myedaa d:uu ngópu, ngmênê kî pini my:oo a ta, mu kópu u díy:o pi knî y:oo Chóó Lémi u wêdêwêdê p:uu paa m:uu y:e. * 4-5 Nmopê, Pini n:ii ngê a dy:ââ noo, doo u ntââ u dpodo u wépi

* 8:44: 1 Njon 3:8; Gen 3:4 * 8:46: 2 Kódin 5:21 * 8:48: Njon 7:20 * 8:51: Njon 5:24
 * 8:55: Njon 7:28-29 * 8:58: Njon 1:1 * 8:59: Njon 10:31 * 9:2: Ex 20:5; Ezek 18:20; Luuki 13:2,4 * 9:3: Njon 11:4

daanmo puwâ, mu kópu u díy:o ala w:êênî nmo pyede. Nmopê, Nê, ala dyámê u wuu. Nmopê, Dini ghi n:ii ngê wa núw:o nê, yi ngwo mgídî wa a ghay, doo u ntââ dpodo daamunmyi dóó ngmê. ⁶ Yi kópu nmo yi vyu, wod:oo tpî kuwó têpê mbêmê pywé ngê, têpê u ngwo kn:êê kwólu, yi pini ngwolo dê u ngwo tpidi doo, yi pini ka kwo, Chi lêpî, Sailówam mbwááni lêê u kwo nyi kwidi. ⁷ (Yi mbwááni lêê u pi nmínê nmo, Dyede u mbwaa.) Wod:oo yi pini loo, yi mbwááni lêê u kwo mí kpêê wo, yélí mí módu, u ngwo mêtê diyé wo.

⁸ Yélini yi vy:o yi pini dpîmo kwo, myenté yélini y:oo ndapî dmyinê têtê dnyimo mumu, yi pini u l:êê díy:o noko dnye póó, noko yepê, Pini n:ii dpîmo ndapî dmyinê, kí vyílo, apii? ⁹ Ngmê knî y:oo apê, Kí vyílo, woni knî y:oo apê, Kêle, daa vyílo, ngmênê yi pini ntee pini. Yi pini ngê chóó yepê, Ala nê vyílo. ¹⁰ U kwo póó dnyie, kwo, Ngwolo dê lukwe ngê dê pywáíí dê? ¹¹ Yepê, Pi ngmê u pi Yesu, yi pini ngê têpê dê kn:êê kwolo, a ngîma dê d:ii, a ka dê, Chi lêpî, Sailówam mbwááni lêê u kwo nyi kwidi. Wod:oo dí lê, dí:n:aa kudu, yélí u ngwo dí:n:aa m:uu. ¹² Kwo, Angênê yi pini? Yepê, Ndoó, a lama daa tóó.

Pini n:ii my:oo ta, Pádisi knî ye u ngwo núw:o ngópu

¹³ Pini n:ii my:oo ta, Pádisi knî ye núw:o ngópu. ¹⁴ Wéni n:ii ngê Yesu ngê têpê kn:êê kwólu, yi pini ngîma dyíngo, ngwolo dê u ngwo pyi doo, yi wéni líme wo. ¹⁵ Pádisi yoo yi pini ka mye póó dnyie, kwo, Ngwolo dê lónté nyi pywáíí dê? Yi pini ngê yepê, Yesu ngê têpê kn:êê kwolo, a ngîma d:ii, ní lê, n:uu kudu, ala ngwo yélí m:aanî y:enê. ¹⁶ Pádisi ngmê knî y:oo apê, Kí kópu pini n:ii ngê d:uu, daa Chóó Lémi ka a ndê wo, yi dpodo líme wo ngê dóó. Woni knî y:oo apê, Kêle. Apê, Chóó Lémi ngê nmo a dy:ââ ngê. Apê, N:ii ngê dono dpî d:uu, yi pini ngê yinté dpodo ndíí d:uudpî dóó. Yi nuw:o miyó ngê pyodo. ¹⁷ Wod:oo yi pini ka mêtê póó dnyie, kwo, Pini n:ii ngê ngwolo dê pywáíí dê, nangê lónté pini? Yi pini ngê yepê, Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê. ¹⁸ Kada pini yoo u kwo daa kélímî mbê dnyie, apê, Kí pini nmo ka k:omodanê, apê, my:oo dèpwo a ya u ngwo daa ta. Wod:oo yi pini u pye mí ye pi knî ngmê dy:ââ ngópu, yepê, A pwiyé dnyie. ¹⁹⁻²¹ Yi taa knopwo, wod:oo ye póó dnyie, yepê, Mumdoó kí dpî tp:ee?

Yepê, Nyââ, kí nyi tp:ee.

Yepê, Mumdoó my:oo doo ya, u ngwo a ta?

Yepê, Nyââ, my:oo doo ya, u ngwo a ta.

Yepê, Yélí lónté maa m:uu?

Yepê, Ndoó, yi kópu nyi lama daa tóó. Yepê, Pini n:ii ngê ngwolo dê pywáíí dê nyi lama myedaa tóó. Yepê, Máâwe yila, nmyi chóó u kwo póó dmyeno.

²² Yi kópu vyi ngópu, mu kópu u díy:o kada pini knî ye nkíngê mbê knopwo. Kada pini knî y:oo ala kópu wunê mwiyé a vyi ngópu, apê, N:ii ngê wa vyi, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, vyílo yi Yesu, yi pini dpî kée yó, u yoo kuwa dpî kaa yó. ²³ Yi kópu u l:êê díy:o yi pini u pye mí nkíngê mbê knopwo, kada pini knî ye yepê, Máâwe yila, nmyi chóó u kwo póó dmyeno.

²⁴ Pini n:ii my:oo doo ya myombó kwo, Chóó Lémi ngê kp:aani, ndêndê ngê chi danê. Kwo, Nmí lama ka tóó, pini n:ii u pi nmo chi vyi, yi pini dono pyu. ²⁵ Yi pini ngê yepê, A lama daa tóó, dono pyu ó daa dono pyu. Yepê, Kópu mu ngmídi a lama ka tóó, my:oo noo ya, ala ngwo yélí mênî y:enê. ²⁶ U kwo póó dnyie, kwo, Lukwe nga ngmê md:o? Kwo, Ngwolo dê lónté pywáíí dê? ²⁷ Yi pini ngê nkwiti too, yepê, Wunê nmye kídî vyi, a ka dpî:pê ng:aa té. Yepê,

Lukwe díy:o yi kópu am:ii ny:ee ngmê? Yepê, U yi nmye a kwo, P:uu ndiye pyu ngê am:ii pyaa dmi? ²⁸ U ngwo u kwo a tpêpwo dniye, kwo, Nyi yi pini p:uu ndiye pyu, nmo Mósisi p:uu ndiye pyu yoo. ²⁹ Kwo, Nmî lama ka tóó Chóó Lémi Mósisi ka doo a danê, ngmênê yi pini kwéli a ndê wo nmî lama daa tóó. ³⁰ Yi pini ngê yepê, Ye lónté kópu? Yepê, K:omo tpile a ngwolo dé kí pywáíí dé, ngmênê kwéli a ndê wo, nmyi lama daa tóó. ³¹ Yepê, Nmî lama ka tóó, Chóó Lémi dono pyu ka d:uudpí ng:aa mb:anê, ngmênê pini n:ii ngê Chóó Lémi a chââchââ ngê, u nuu u kópu ye d:uud:uu too, yi pini ka Chóó Lémi dpí ng:aa mb:anê. ³² Yepê, K:omo tpile my:oo ní ta, ngmênê yi pini ngê a ngwolo dé kí pywáíí dé. Yepê, Yinté kópu pi doongmê nyongo, pi ngmê ngê doongmê d:uu ngê, kn:ââ Chóó Lémi ngê dyámê pê mwâ a l:âmo ngê, nkoo nmo. ³³ Yepê, Yi pini Chóó Lémi ka wodêpê ndê wo, ye yi kópu ndíí daapí d:uu. ³⁴ Yi pini ka kwo, Nyi pí dono tp:oo, dono vy:o nyi kaa wo. Kwo, Doo u ntââ daanyi ndiye kígha nmo. Wod:oo yi pini u yoo kuwa kaa ngópu.

³⁵ Yesu ngê yi kópu dini ghi n:ii ngê nyongo, apê, Yi pini u yoo kuwa kédê kaa ngmê, wod:oo yi a pyw:ângo, u kwo póó wo, kwo, Chóó Lémi u Pi Ndêndê ka nye kélímí? ³⁶ Yi pini ngê Yesu ka kwo, Mââwe. Kwo, U pi a ka vyi ngi, u ngwo u kwo aní kélímí. ³⁷ Yesu ngê kwo, Awêde chi m:uu. Kwo, Pini n:ii k:ii dpo danêmbum mo, nê vyílo. ³⁸ Yi pini Yesu yu km:ee yu mbodo dé y:e ghê wo, Yesu ka kwo, A Lémi, nga nínê kélímí. ³⁹ Yesu ngê kwo, Dyámê mbêmê nê loo, mu kópu u díy:o nê, Yoo n:uu chámê. Nê, Yélini my:oo a pyede, yi ngwolo an:uu pywáíí té, yéíí amê m:uu ngmê, nê, yélini yinê ye kópu mb:aamb:aa ngê wunê nuw:onuw:o too, yi nuw:o dmi anîmo mbuknwe, pi my:oo ntee pini ngê wa pyaa dmi. ⁴⁰ Pádisi kní ngmê y:i myednye ya, Yesu ka kwo, Lukwe, ala kópu nye tpapê, My:oo nmyeno pyede? ⁴¹ Yesu ngê yepê, Pini n:ii my:oo a tóó, maa dpí kn:aadi. Yepê, Ala kópu nmye tpapê ngópu, nmyimo, Tpile yintómu mb:aamb:aa ngê nmo y:enê té. Yepê, Lukwe díy:o maa mb:aa nmyi kn:aadi ngópu. Yepê, Lukwe díy:o nmyi chóó my:oo nmyi yaa dniye, maa mb:aa u ngwo nmyi kn:aadi ngópu. Yepê, Nmyi dono yilí chedê ngê daawa pyaa dmi. Yepê, Maa mb:aa u kópu dyuu wodpí:p:e ny:ee ngópu, ye daap:ee kn:ââ dé, u ntââ nmyi dono chedê ngê pí pyaa dniye.

10

Sipi w:uu u mgongo danêmbum

¹ Yesu ngê Nju tpémí ye yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yepê, Sipi w:uu mbwa k:oo dini ghi n:ii ngê a wee, n:ii ngê keñe ye d:uuwodé kpémí, ngmênê mbwa mbêmê dpí lóó, ye yi pini kpáápi. ² Yepê, Pini n:ii ngê keñe dpí kpémí, mbwa k:oo u ngwo dpí kee, yi pini sipi y:ee:y:ee pyu. ³ Yepê, Mbwa y:enê pyu ngê keñe yi pini ka dpí kpémí, k:oo u ngwo dpí kee, ye dpí mbwólú, yi pi dmi ngmêngmênté a tpapê too, yi kada dpí ghê, nté nmy:uu u l:êê díy:o u ngwo dpí pwíí dmi. ⁴ Yepê, Dini ghi n:ii ngê dpo pwíí dmi, yi kada dpí ghê, a yâmuyâmu ngópu, u dnye yi lama. ⁵ Yepê, Kn:aa pini p:uu daawa kaa dmi, awêde u kwo wa mbêpê dmi, mu kópu u díy:o u dnye daa yi lama.

⁶ Yi kópu dêpê w:ee ngópu, mu kópu u díy:o Yesu ye doo mgongo, ⁷ wod:oo Yesu ngê mgongo ye m:uu kwólú, yepê, Ala ndê kópu nmye yiní tpapê. Yepê, Nê sipi kní yi keñe t:âmo ndêndê. ⁸ Yepê, Yélini y:oo sipi w:uu a y:enê ngmê, kpáápi páâ ndíí dé, ngmênê sipi kní y:oo yi dnye dmi daa nyêmí ngópu. ⁹ Yepê,

Nê keñe t:âmo ndêndê. Yepê, N:ii a pi ngê wa a kee, wanî ngee, adî koko, amaa pyuwuwópyuwú, u nté adîn:aa a pyw:êmî. * ¹⁰ Yepê, Kpáápi u nuw:o mu ngmídi, u yi u ngwo a kwo, Sipi w:uu ní t:âmo té, my:aa vya té. Yepê, Ala kópu u l:êê díy:o nê loo, nê, Yi nuw:o dmi n:uu ngmêê, ghê kamí ye n:uu y:oo, yi ya mb:aamb:aa ngê u ngwo paa pyaa we.

Sipi y:ey:ee pyu mb:aa u danêmbum

¹¹ Yesu ngê yepê, Nê sipi y:ey:ee pyu mb:aa. Yepê, U ntââ a sipi knî yi l:êê díy:o wa vya nê, ye daanî mbêpê. * ¹² Yepê, N:ii daa sipi w:uu chóó, n:ii ngê sipi ka vyyuwo têtê ndapî a kmênêkmênê ngê, yi pini daa sipi y:ey:ee pyu mb:aa. Yepê, N:ii ndapî u l:êê díy:o a dpodo yédi, diní ghi n:ii ngê chíi w:ââ w:uu dpo lê, ye sipi w:uu dpo kuwo, dpí mbêpê, dpo, W:ââ ngê wa kiye nê. Yepê, Wod:oo w:ââ knî y:oo sipi woni a vyee tumo, woni a ngm:ii kîgha tumo. ¹³ Yepê, Yi pini dpí mbêpê, mu kópu u díy:o daa yi sipi w:uu chóó, u kwo d:uudpí ch:anê dmi. ¹⁴⁻¹⁵ Yepê, Nê sipi w:uu chóó. Yepê, M:aa u lama ntee n:aa tóó, sipi knî yi lama yinté myenî tóó. Yepê, M:aa A lama ntee a tóó, sipi w:uu a lama yinté mye kwo. Yepê, U ntââ sipi knî yi l:êê díy:o wa vya nê, ye daanî mbêpê. * ¹⁶ Yepê, Sipi knî kuwa a m:ii té, daa ala sipi w:uu vy:o sipi dé, ngmênê yi sipi mya a sipi dé, yintómu anê ñuw:o té, a dnye amyednyí nyêem, ala sipi w:uu vy:o anê kaa té, sipi w:uu mu ngmídi ngê amî pyódu, yi kada pini mu ngmídi ngê yinê adî y:ey:ee dé. *

¹⁷ Yepê, A nuu ghi M:aa nódo a tóó, mu kópu u díy:o daanî kede, pwopwo u wépi daanê puwâ. Yepê, A ghê wanî y:oo, myombó amênê dy:o. * ¹⁸ Yepê, A vyee ye wanî kwódu knomomê, ye doo u ntââ daawa vya nê. Yepê, Ngmênê ye daanî kwódu, a chóó a nuw:o ngê a ghê wanî y:oo. Yepê, M:aa u pi ngê a ghê wanî y:oo, myombó amênê dy:o. Yepê, M:aa ngê a ka pê, Yi kópu dê dpí d:uu dé. *

¹⁹ Yi kópu knî yi l:êê díy:o Nju tpémi yi nuw:o dmi u mo u mo ngê mé pyaa dnye. ²⁰ Woni knî y:oo wo yéli ye yepê, Kî pini nkono kmêna ngma a kwo, u ngwo dê ghéti. Yepê, U kwo kîdmyemê ng:aa. ²¹ Wo yéli y:oo u nkwo yepê, Pini n:ii u kmêna a kwo yédi, yinté daa danê yédi. Yepê, Doo u ntââ kmêna ngê ngwolo kopwe d:uudpí pyi.

Nju tpémi y:oo Yesu u ngwo mb:ii ngópu

²² M:ââ yintómu yi k:oo tpii yópu yi dye ghi ngê, Nju tpémi y:oo naa ngma a kuwo ngópu, Chóó Lémi u ngomo u l:êê díy:o. ²³ Yesu u k:ii yi nááli têtê nmí lee dnye, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo nmí kee dnye, ghini n:ii u pi Solomon u ngomo ghi, y:i nmeê paa. ²⁴ Nju tpémi yi kada pini knî y:oo Yesu a yina ngópu, u kwo póó dnye, kwo, Dye ghi nmo mêkidimê dówodówo. Kwo, T:ââ nmo dê diy:a. Kwo, Nmo namê k:omodanê. Kwo, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, n:ii nmo t:âât:ââ, ye nyi vyílo? ²⁵ Yesu ngê yepê, Wunê nmye moní vyyu, ngmênê a ka dpîp:e kélímí mbê dnye. Yepê, M:aa u pi ngê kópuni yilí n:aa d:uud:uu ngê, yi kópu knî y:oo nmye yinê wodê kêma noo, ²⁶ ngmênê nmyi ngwolo dmi nmyi kuwo ngópu, yi kópu yilí dpîp:e m:uu ngópu, mu kópu u díy:o dp:ee a sipi w:uu vy:o yéli. ²⁷ Yepê, A sipi knî y:oo a dnye yi ng:aa, a lama ka pyede, wunê yâmuyâmu noo. ²⁸ Yepê, Ghéni n:ii chedê ngê daawa

* **10:9:** Njon 14:6 * **10:11:** Psalm 23:1; Njon 15:13; Tpyuu 7:17 * **10:14-15:** 1 Njon 3:16
 * **10:16:** Njon 11:52 * **10:17:** Pilipay 2:8-9 * **10:18:** Njon 19:11

pyódu, ye n:aa yémî ngê, u l:êê díy:o daangmêwa dyênê. Yepê, Pi ngmê ngê a kélê myedaangmêwa a pwââ. ²⁹ Yepê, N:i ngê u yi adî kwo, awo, Kwulo nê pwaa té, yepê, yi pini wa dípî, mu kópu u díy:o u wêdêwêdê tédê. Yepê, M:aa ngê a ka yinê a kê too, u wêdêwêdê pââ ndîi, pi ngê kwulo daawa a pwaa té. ³⁰ Yepê, M:aa ntee, nê mye yinté. ³¹ Nju tpémi y:oo noko yepê, Lukwe díy:o kí pini ngê Chóó Lémi u d:aa wunê kâádikâádi. Noko yepê, Vya koo, wod:oo myombó chêêpî knî ngma a ngî ngópu, apê, Yesu ngê nmî dy:ee té. ³² Yesu ngê yepê, M:aa u pi ngê nmyi ngîma kópu mb:aa yilî nî d:uu ngê. Yepê, Lóni u l:êê díy:o a vye u yi nmye a kwo? ³³ Nju tpémi y:oo kwo, Daa kópu mb:aa ngmê u l:êê díy:o myee u yi nmo a kwo, ngmênê k:omo tpile nyi nmo ntee pini, ngmênê ala kópu nye tpapê, Chóó Lémi u pi ntoo, a pi yintoo ngê n:aa pyépi. ³⁴⁻³⁶ Yesu ngê yepê, Yélini y:oo Chóó Lémi u kópu wunê a ny:ee ngópu, Chóó Lémi ngê yepê, Nmyo nê ntee yéli. Yepê, Nmyi chóo nmyi puku yedê yi kópu a tóó, doo u ntââ u wépi daanmyi pwaa ngmê. Yepê, Chóó Lémi ngê dyámê mbémê chóo yinê a dy:ââ noo, u ngwo nmye nî vvu, nmyenoo, Nê Chóó Lémi Tp:oo, yepê, doo u ntââ yi kópu u wépi myedaanmyi pwaa ngmê. * ³⁷ Yepê, M:aa u dpodo wodîni dódó ngê, ye a ka daap:ee ng:aa té. ³⁸ Yepê, Ngmênê M:aa u dpodo dye ghi yintómu ndéndê ngê n:aa dódó ngê. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o, k:omo tpile a kópu dyuu daanmyi ny:ee ngmê, ngmênê kópuni n:aa d:uud:uu too, yi l:êê díy:o a ka dmyina a kélîmî, mu kópu u díy:o ala kópu nmyi lama ndéndê ngê pîchoo ya, M:aa ntee a tóó, nê my:aa vyîlo, yinté myini tóó. * ³⁹ Yi kópu u l:êê díy:o myombó u yi y:e mēdo kwo, Nmî mgîmî, ngmênê yi kélê a pwii wo.

⁴⁰ Yesu u k:i Njedusalem nmo kuwo ngê, mbwaa ndîi Njódan nmî ngmópu, Njon Baptist ngê yoo mbwaa paa kwéli dpîmo kmênêkmênê dé, y:i nmeen:aa ya. ⁴¹ Pi yilî nmo a loo, noko yepê, K:omo tpile Njon ngê mbwudu daangmê chópu, ngmênê kópuni yilî Yesu p:uu vvu, yintómu ndê kópu dé, k:omodané kópu yi p:uu daa ta. ⁴² Wod:oo pi yilî y:i Yesu ka kélîmî mbê wo.

11

Lasadas u ngwo pwene

¹⁻² Pi ngmê, u pi Lasadas, u tidê dê yi k:i p:aa ngmê dnyimo ya, Petani. U tidê dê yi pi dê Mata mbwémi Méli. (Pyópuni ngê nmî Lémi yu p:uu mbwááni n:i tuu mb:aa a pii ngê, chóo u mbodo gh:aa dmi ngê mē pyi ngê, yi pyópu vyîlo yi Méli.) * ³ Yi pyópu dê yi tidê Lasadas mbila wo, wod:oo Yesu ka kópu dy:ââ ngópu, kwo, M̄yipe mb:aa kédê mbil:a, y:ay:a dê pwiyé. * ⁴ Dini ghi n:i ngê Yesu ngê a nyongo, nmopê, Wu mbii daa pwoowo u mbii, ngmênê u nt:u kópu ala, Chóó Lémi u pi ndîi ngê paa pyaa we, Tp:oo u pi ndîi ngê u ngwo myepaa pyaa we. * ⁵ Yesu nódo Lasadas lémi knî yi nuu ghi dmi mb:aa mb:aa ngê doo ya. ⁶ K:omo tpile Lasadas u mbii u pi a nyongo, ngmênê ghêlî u kwo daa n:ee. Kwéli nmee ya, wo mē miyó y:i nmî chedê ngê. ⁷ U kuwó dini ghi ngê nmopê, Njuda Wee u kwo mē diyé kmêle. ⁸ Kwonmo, Mâawe. Kwonmo, Nju tpémi y:oo m:i tuwo chêêpî ngê mupî vya nyoo, lukwe díy:o y:i mono diyédiyé té. * ⁹ Yesu ngê nmopê, Ghêlî daawa vya nê. Nmopê, Kâádi nmo doongê ghêpê wo. Nmopê, N:i w:ênê a dpodo yédi, nédê d:uudpî kaalî, mu kópu u

* **10:34-36:** Psalm 82:6; Njon 5:17-20 * **10:38:** Njon 14:10-11 * **11:1-2:** Luukí 10:38-39; Njon 12:3 * **11:3:** Njon 11:36 * **11:4:** Njon 9:3; 11:40 * **11:8:** Njon 8:59; 10:31

díy:o w:êênî a dpodo yédi, tpile yilí a y:enê ngê. ¹⁰ Nmopê, Ngmênê kââdí dini ghi n:ii ngê dpí ghíi, n:ii ngê u dpodo d:uudpo kèlî, ngídí vy:o a dpodo yédi, ñedê u ngwo dpí kaalí, mu kópu u díy:o wo daa ya yédi. ¹¹ Yi kópu nmo yi vvu, u kuwó dini ghi ngê nmopê, Nmî pyipe Lasadas kíyedê dpí, n:aa lèpí, u dpí nîmo ny:ââny:ââ. * ¹² Kwonmo, Mââwe. Kwonmo, Wunê dpi knomomê, ye chóó mē pyiyépyiyé. ¹³ Nmîné nmo u mbii machedê ngê wunê pyodopyodo, wunê dpí, ngmênê Yesu Lasadas u pwpowo p:uu nmo doo mgongo. ¹⁴ Wod:oo Yesu ngê yimi nmopê, Lasadas kédê pw:onu, ¹⁵ ngmênê nmyi l:êê díy:o a gha mb:aamb:aa ngê dē pyódu. Nmopê, U kwo w:aa loo, ye kópu tédê yip:ee m:uu ngópu, d:ud:umbiy:e a ka daap:ee kèlímî mbê dniye. Nmopê, U kwo lee kmêle, nmyi kèlímî ndíi ngê paa pyaa we. ¹⁶ Nmî vy:o pini ngmê Tomas, pini n:ii u mbwó k:ii nipi taa knopwo, yi pini ngê nmopê, Nmî mââwe u k:ii nipi lee kmêle, u k:ii nipi paa pw:oo kmêle. *

Yesu nmî pyidepyide u kn:ââ mye nmî ghê u kn:ââ

¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Petani nmî taa dniye, nmopê, Lasadas paa tuwo kí kmênê ngópu. ¹⁸⁻¹⁹ Nmopê, Pi yilí Njedusalem kèda ndê, Mata mbwémi Méli ye kédê lee dmi, yi nuw:o dē ka l:âmol:âmo d:oo, yi tídê u l:êê díy:o. (Petani Njedusalem u nkígh:ê a tóó, daa kuughê, 3 km.)

²⁰ Dini ghi n:ii ngê Mata ngê nyongo, apê, Yesu maa p:uu kíyedê pwiyé kní, wod:oo u mbwó Méli ngomo k:oo a kuwo ngê, maa p:uu mênê pyódu nmoo.

²¹ Yesu ka kwo, A Lémi. Kwo, Al:ii wonyoo ya, a tídê daapí pwene, * ²² ngmênê a lama ka tóó Chóó Lémi ka kópuni nye dmyinê, yi kópu vyílo ye d:uud:uu.

²³ Yesu ngê kwo, Ñídê mēwunê pyidepyide. ²⁴ Mata ngê kwo, A lama ka tóó, kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê pi yintómu wa pyidu té. Kwo, A tídê u ngwo amédê pyidu. * ²⁵ Yesu ngê kwo, A chóó nê yoo yi pyidepyide u kn:ââ, mye yi ghê kamí u kn:ââ. Kwo, N:ii a ka ada a kèlímî, k:omo tpile wa pw:onu, ghê amaa ya. ²⁶ Kwo, N:ii u ghê a t:a dyámê mbémê, a ka ada a kèlímî, ghê kamí wa a pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Kwo, Yi kópu ka nye kèlímî? ²⁷ Mata ngê kwo, A Lémi. Kwo, Yi kópu ka n:aa kèlímî. Kwo, A lama ka tóó, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, n:ii nmo t:âât:ââ, nyi vyílo, Chóó Lémi Tp:oo. *

Yesu ngê mbê u ngwo a puwâ

²⁸ Mata ngê maa p:uu a kuwo nmoo, Petani mē diyé wo, u mbwó Méli ka tumu u kwo mbwolo, kwo, Mââwe kèda t:a, ka poopoo ngi. ²⁹ Dini ghi n:ii ngê Méli ngê nyongo, wod:oo ghêédí wo, Yesu u k:ii nmo a loo. ³⁰ (Ghêlí k:ii p:o pi dēmi ta, Mata ngê maa p:uu kwéli a pyódu nmoo, yi nmeé ya.) ³¹ Dini ghi n:ii ngê Méli límlílmí ngê ghêédí wo, ngomo k:oo a pwii wo, Nju tpémíni Méli u nuw:o l:âmol:âmo u l:êê díy:o yi ngomo k:oo dnye kwo, mye ghêédí dniye, Méli mye ngmêê ngópu. Apê ngmênê, Kpê chedê dē lé, wumê mbê.

³² Dini ghi n:ii ngê Méli ngê Yesu módu, u kwo a loo, yu km:ee dyimé wo, kwo, A Lémi. Kwo, Al:ii wonyoo ya, ye a tídê daapí pwene. ³³ Yesu ngê Méli yi módu, apê, Mu mbê. Apê, Kí yéli myeka mbê té. U gha dyênê wo, kwodo ng:oo dmi mye tpalé wo. ³⁴ Yepê, Ló y:i nmyi kmênê ngópu? Kwo, Nmî Lémi. Kwo, Lee kmêle, nga anyi mwini. ³⁵ Yesu ngê mbê u ngwo myedê puwâ. *

* **11:11:** Luukí 8:52 * **11:16:** Mak 14:31 * **11:21:** Njon 11:32 * **11:24:** Njon 5:29; 6:39-40

* **11:27:** Njon 6:68-69 * **11:35:** Luukí 19:41

³⁶ Nju tpémi y:oo noko apê, U pyipe mb:aa. ³⁷ Pi ngmê knî y:oo apê, Kî pini ngê ngwolo kopwe angênté pyi ngê, lukwe díy:o Lasadas daa pyi ngê. *

Yesu ngê Lasadas u ngwo mêdê pyidu ngê

³⁸ Myombó Yesu u gha mê dyênê wo, wod:oo kpê chedê nmî lee dniye. Kpomo u mênê ntóó y:i mî kmênê ngópu, chêêpi ndîi u kpê komo t:âmo ngmê kaa ngópu. ³⁹ Yesu ngê yepê, Chêêpi tpiyé wupu kalê yó. Mata ngê Yesu ka kwo, Tuu wunê yiyé. Kwo, Paa tuwo nmî kmênê ngê. ⁴⁰ Yesu ngê kwo, Ala kópu nga dí vyi, A ka nye kélímî, ye Chóó Lémi u wêdêwêdê ndîi awêde nye mumu. Kwo, Lukwe. Kwo, Yi kópu ka d:ee kélímî? ⁴¹ Wod:oo chêêpi a tpiyé wupu kalê ngópu. Yesu mbóó p:uu vyu wo, u Mî ka kwo, Mw:ââkó M:aa. Kwo, Kópuni nga d:a dmyinê, kîcha d:uu. ⁴² Kwo, A lama ka tóó, dye ghi yintómu a ka nyinê ng:aa, ngmênê ala yéli yi l:êê díy:o yi kópu dí vyi, mu kópu u díy:o ala kópu ka paa kélímî mbê dniye, Pini n:i Chóó Lémi ngê a dy:ââ ngê, kî vyílo. ⁴³ Yi kópu yi vyu, wod:oo dpodombiy:e mbwolo, apê, Lasadas, a pwii. ⁴⁴ Wod:oo ntóó a ghêêdí wo, kpomo u mênê a pwii wo. Ntee kmênê ngópu, yinté mêdê pii wo, kóó yu yi p:uu kpídí pee n:i t:ee tumo, yinté p:uu dne ye ya, kpídí pee n:i ngê mbodo a kmongo ngópu, yi kpídí pee mbêmê myedoo ya. Yesu ngê yepê, Kî pini p:uu kpídí pee a ngee tóó. Yepê, Paa wunê yém.

Yesu u vye u dy:oo u ngwo a chápwo ngópu

Mátiyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luukí 22:1-2

⁴⁵ Nju tpémini Méli ka lee dniye, u nuw:o l:âmol:âmo u l:êê díy:o, yi yéli yi ngópu Yesu ngê Lasadas a pyidu ngê. ⁴⁶ Pi yilí u kwo kélímî mbê wo, ngmênê woni knî Njedusalem mê diyé dniye, Pádisi knî ye yi kópu u yuu ye mênê y:ee ngópu. ⁴⁷ Wod:oo Pádisi yoo, kpêê yiyé pyu yoo, kada pini yintómu nipi a wó, noko yepê, Lukwe ngmanmî md:o, wu pini ngê kópu yilí ka d:uud:uu. ⁴⁸ Noko yepê, Yi kópu adí d:uud:uu dé, pi yintómu u kwo wa kélímî mb:anê, Lóma tpémi y:oo wa ny:ee ngmê, awo, Wu pini ngê u pi lukwe díy:o mudu y:i a kmîmî. Noko yepê, U kuwó dini ghi ngê lede yilí ala Njuda Wee u kwo wa a dy:ââ ngmê, wamî vya nmo, Chóó Lémi u ngomo wamye pwaa ngmê. ⁴⁹ Pi ngmê yi vy:o doo kwo, u pi Kayapas, yi m:aani ngê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê doo ya. Yi pini ngê yepê, Nuw:o nmyi mênê daa tóó. ⁵⁰ Yepê, Ala kópu dmyongé w:ee ngópu. Yepê, Pi ngmidi pi yintómu yi l:êê díy:o paa pw:oo we, ye Lóma tpémi y:oo daawa a pw:oo nmo. * ⁵¹ Yi pini doo u lama doo mbumu, ngmênê ndê kópu yedoo tpapê. Yi m:aani ngê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê doo ya, Chóó lémi u komo u ngwo káâ. ⁵² A tídê mbwó yoo, nmî lama ka tóó, Yesu Nju tpémi yi l:êê díy:o pwene, kn:aa yéli yi l:êê díy:o mye pwene, mu kópu u díy:o Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ yoo dyámê mbêmê dyámê mbêmê yélini a kwo, yoo ngmidi ngê u ngwo paa pyaa we. Kayapas u lama yi kópu dépwo ya, ngmênê yinté kópu ye yi vyu. * ⁵³ Yi wéni ngê Nju tpémi yi kada pini knî y:oo Yesu u vye u dy:oo a chápwo ngópu, ⁵⁴ wod:oo Yesu tumutumumu doo paa, Njuda Wee nmo kuwo ngê, pi kwéli dépwo paa, y:i nmî lee dniye, p:aa ngmê u pi Epídayim y:i nmeen:aa ya. *

⁵⁵ Nju tpémi yi naa ndîi, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa, daa kêmakêma doo dyimêdyimê, wod:oo pi yilí Njedusalem loo, daa dyámê ghi mu ngmidi tpémi y:i mî taa dniye. Yi nááli ghéli daa kê ngópu, Njedusalem u ngwo lee dniye,

* **11:37:** Njon 9:6-7 * **11:50:** Njon 18:14 * **11:52:** Njon 10:16; 17:21; 1 Njon 2:2 * **11:54:** Njon 7:1

Chóó Lémi ka tupwóni yi p:uu doo ya, u ngwo chedê ngópu. ⁵⁶ Yesu dnye nmy:uu, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo noko dnye póó, noko yipu, Naa tédê daawa t:aa, apii? ⁵⁷ Yi kópu vyi ngópu, mu kópu u díy:o Pádisi yoo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní yi k:ii, ala kópu pi kní ye mwiyé vyi ngópu, yepê, N:ii u lama Yesu choo ya, yi pini ngê nmo dpí vyi ngê, yed:oo nmo ngímíngímí.

12

Tpileni tuu mb:aamb:aa Méli ngê Yesu u pwo u ngwo a pii ngê

Mátiyu 26:6-13; Mak 14:3-9

¹ Dini ghi n:ii ngê Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa ndíi nê wámê, Yesu u k:ii Petani nmí lee dnye, Lasadas kwéli doo a ya, pini n:ii Yesu ngê kpêêni a pyidu ngê. * ² Yesu u l:êê díy:o nté pee ngmê l:âmo ngópu, Lasadas u k:ii nmee kmaapí. Mata ngê nté doo a teetee, nté kuu dmi nmí kêmê doo kapí dé. * ³ U mbwó Méli ngê mbwááni n:ii tuu mb:aa pód:a ngma a núwo, yi mbwááni u pywuu pâa ndíi, u pi naadí. A ngêêdí, komo puwá, Yesu mbêmê kní ngma a pii ngê, yu dé u ngwo mye ghêê doo, chóó u mbodo gh:aa dmi ngê yu dé u ngwo mé pyi doo. Yi tpile tuu mb:aa ngê ngomo kó a ngêêdí. ⁴ Nmí vy:o pini ngmê, Njudas Kédíyót pi, pini n:ii Yesu u kwódo ngê daa kêmakéma doo wowo, yi Njudas ngê nmopê, ⁵ Kí pyópu ngê lukwe díy:o naadí dè dyênê. Nmopê, Nmo woda kê, ndapí ndíi pudu kmênê, yi ndapí pinté kní ye pudu y:oo. * ⁶ Yi kópu vyu, ngmênê daa pinté kní yi p:uu doo nuw:o, chóó p:uu doo nuw:o. Kpáápi ngê doo ya, nmí ndapí péé yinê dpímo y:enê, ngmênê yinê mèdpímo pípi. ⁷ Yesu ngê kwo, U kwo kidimé mbumu. Kwo, A pwoopwo u l:êê díy:o wiyé ngê. ⁸ Nmopê, Dye ghi yintómu u ntâa pinté yoo anmyinê pyw:ee t:oo. Nmopê, Dini ghi n:ii ngê u yi nmye adí kwo, Nmí ngee té, nmopê, u ngwo dmyinê ngêêpí dé. Nmopê, Mu dini ghi ngê nmyi vy:o mēdaani kwo.

Lasadas u vye u dy:oo u ngwo a chápwo ngópu

⁹ Nju tpémi yilí y:oo yi ny:ee ngópu, apê, Yesu Petani ka tóó, wod:oo yi lee dnye. Daa Yesu u mo u l:êê díy:o lee dnye, ngmênê u yi y:e myedoo kwo, Lasadas nm:uu m:uu, pini n:ii Yesu ngê kpêêni a pyidu ngê. ¹⁰ Wod:oo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo Lasadas u vye u dy:oo myedê chápwo ngópu, ¹¹ mu kópu u díy:o Lasadas u l:êê díy:o Nju pi yilí kní y:oo yi chóó yi kada pini dnya a kuwokuwo dé, Yesu ka dnye kélími.

Njedusalem u ngwo nmí vy:ungo

Mátiyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luukí 19:28-40

¹² Womumo pi yilí n:ii Njedusalem naa tédê ta, yi yéli y:oo yi ny:ee ngópu, apê, Yesu awêde al:ii a taataa. ¹³ Wod:oo king ntee dnyimo cháâcháâ, Yesu yinté mye chápwo ngópu, dpumo nkoo dmi kní ngma a núwo: ngópu, maa p:uu a pyódu nmoo, dnye kâa, kópu, Munmíkó Nmí Lémi. Kópu, Chóó Lémi ngê a ngee nyine. Kópu, U pi ngê nyinê loo. Kópu, Nmo Yisíléli tpémi, nyi nmí king, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê choo a ngêêpí ngi. * ¹⁴ Yesu ngê ndonki ngma a pyw:ango, pyipwo yaa wo, Njedusalem u ngwo loo. Kópuni puku yedê a tóó, Yesu ngê vyílo yi ntiye ngê. Yi kópu ala.

¹⁵ Njedusalem tpémi, namé nkíngê.

Nmyi king wunê pwiyé knî,
ndonki tp:oo pyipwo wunê tóó. *

¹⁶ K:omo tpile p:uu nmee ndiye, ngmênê yi ngwo pi dêpê w:ee ngê. Yesu dini ghi n:ii ngê pwene, mêtê pii wo, u Mî ka mêtê kee wo, u ngwo nmo w:ee ngê, kópuni Yesu p:uu ló dini a d:êê ngópu u ngwo nmî nuw:o kwólu, noko nmîmo, Yesu ngê yi wéni ngê nmî d:uu ngê. *

¹⁷⁻¹⁸ Yi yéli ndîi y:oo Yesu châpu ngópu, mu kópu u díy:o Lasadas u danêmbum mwiyé ny:ee ngópu. Yélini yi ngópu Yesu ngê Lasadas kpêênî a pyidu ngê, yi yéli y:oo pi yintómu knî ye mênê nté ngópu. ¹⁹ Wod:oo Pádisi yoo y:oo noko yepê, Dmyinê w:ee ngmê, dpî dêê dmi. Noko yepê, Pi yintómu u pee kêtê ghê. *

Yesu chóó u pwopwo p:uu u ngwo doo mgongo

²⁰ Yélini Njedusalem naa têtê lee dniye, woni knî Kídiki tpémi. ²¹ Pilipi ka lee dniye, pini n:ii Mbetísaida pi, p:aani n:ii Nkálili Wee u kwo a tóó. Kwo, Mááwe, u yi nmo a kwo, Yesu nmo mumu. ²² Yi kópu Pilipi ngê Andru ka mî vvu, yi tpódu nipi lee knopwo, Yesu ka u nkwo mî vyi ngópu. ²³ Yesu ngê yepê, Wéni n:ii ngê Chóó Lémi u Pi Ndéndê u pi ndîi ngê wa pyódu, yi wéni daa kêmakêma a dyimêdyimê, ngmênê u pi têtê ngê mwiyé wunê pyodopyodo. *

²⁴ Mgongo ye ngmê kwólu, ye póó wo, yepê, Witi w:uu ngmanyiné ngî, kíli anyi tpyê, mb:aamb:aa ngê u kwo anyi vvuwo, lukwe, yilí ngê u ngwo wa pyódu? Yepê, Doo u ntáá. Yepê, Têpê mbêmê wanyi pw:ono, têtê u mênê wa kee, ye mu dini ghi ngê wa pyidu, nt:u wa kaalí, w:uu yilí ngê u ngwo wa pyódu. * ²⁵⁻²⁶ Yepê, N:ii ngê a p:uu dpodo u yi adí kwo, ye yini a maa p:uu choo m:ii, choo a yâmuyâmu nê, kwéli aní lê, y:i dpo lee we. Yepê, N:ii a p:uu yinté adí dpodo, yini u pi M:aa ngê ndîi ngê wa pyódu. Yepê, Ngmênê n:ii chóó u ghê p:uu adí nuw:o, u l:êê díy:o a wépi wa puwâ, yini ngê u ghê kamí l:âmo wa a ngee. Yepê, Dyámê mbêmê n:ii chóó u ghê p:uu daadí nuw:o, a p:uu dpodo têtê daawa kede, yini ngê u ghê kamí l:âmo daawa a ngee, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu.

²⁷ Yesu ngê nmopê, A ghê da kee. Nmopê, M:aa ka ala kópu n:aa dmyinê, kwonê, A ngee nédi, pi kní y:oo yi dono kópu a nga kíngmê d:uu ngmê. Nmopê, Yi kópu M:aa ka wanê dmyinê? Nmopê, Kêle. Nmopê, Yi kópu u kwo daané dmyinê, mu kópu u díy:o yi dono kópu u l:êê díy:o dyámê mbêmê nê loo. ²⁸ Nmopê, M:aa ka ala kópu n:aa tpaépê, M:aa, mî ndîi ngê pyódu ngi. Yi kópu nmo yi vvu, u kuwó dini ghi ngê, nê, Mbóó p:uu dnye ngmê wíle, Yesu ka kwo, A pi ndîi ngê wunê ní pyódu ngê, myombó ndîi ngê mêní pyépi. ²⁹ Yélini yi vy:o nmee kwo yi dnyeni mye ny:ee ngópu, ngmênê dnyinté a w:ee ngópu. Ngmê kní y:oo apê ngmênê, Mwini yi mbwólu. Woni kní y:oo apê ngmênê, Enjel u kwo yi mbwólu. ³⁰ Yesu ngê yepê, Wu dnyeni daa a l:êê díy:o da kwolo, ngmênê nmyi l:êê díy:o da mbwólu. ³¹ Yepê, Ala ngwo Setan ngê dyámê pê yintómu yiné a mbêpê kígha, ngmênê u ngm:ii kígha kn:ââ daa kêmakêma n:aa chapí. * ³² Yepê, Dini ghi n:ii ngê têtê mbêmê wa a ngî nê, tâá wa km:êê nê, ye pi yintómu a chóó a kêténi wanê pêédí. * ³³ Yi kópu ye vvu, chóó u

* 12:15: Zech 9:9 * 12:16: Njon 2:22 * 12:19: Njon 11:48 * 12:23: Njon 17:1 * 12:24: 1 Kódin 15:36 * 12:31: Luukí 10:18; Njon 16:11 * 12:32: Njon 3:14-15

pwopwo p:uu u ngwo ye doo mgongo. ³⁴ Pi knî y:oo kwo, Puku yedê alanté kópu ngmêka tóó, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, dini ghi n:ii ngê wa t:a, dyámê pê adí y:enê, chedê ngê daawa pyódu. Kwo, Nyóó m:uu ala kópu nye tpaépê ngê, nyimo, Nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê, kwo, ala ngwo ala kópu kichi vyi, Tâa wa km:êê nê. Kwo, Chóó Lémi u Pi Ndêndê u kakê mê nmo chámê ngi. * ³⁵ Yesu ngê yepê, Nmyi pywápê daa kêmakêma a pwopwo. Yepê, Pywápê wo dmyinê m:ii, mgî nangê puwá. Yepê, Mgîdí nmyi pwo kídangê ghay. Yepê, N:ii mgîdí vy: o a m:ii, maa dpí kn:aadi. ³⁶ Yepê, Nmyi pywápê a pwopwo, límílmí ngê u kwo kélímí mbê dmyeno, yed:oo wo u yoo ngê u ngwo anmyi pyaa dmi. *

Yesu u mb:iimb:ii

Yesu ngê yi kópu yi vyi too, yi yéli a kuwo ngê, yi vy: o mí mbwolo wo. ³⁷ K:omo tpile mbwudu yilí yi ngópu chópu, ngmênê u kwo dêdnye kélímí, ³⁸ kópuni Yisaya ngê wunê a d:êê ngê, yi ngwo mí ntiye ngópu. Yi kópu ala, A Lémi, lukwe díy: o nmí kópu ka daa kélímí mbê dnyiye, ngwêdêwêdê ndíi lukwe díy: o daa mya ngópu. * ³⁹ Doo u ntâa daapê kélímí mbê dnyiye, mu kópu u díy: o Yisaya ngê Chóó Lémi u komo alanté myedê kâa, apê,

⁴⁰ Yi ngwolo dmi my:oo ní yó, nê, Yéli daapaa m:uu y:e, yi nuw: o l:âmo dmi nê ngópu, nê, Daapêdê w:ee y:e, a ka daapêdê diyê dnyiye, yi pyipyi u l:êê díy: o. *

⁴¹ Yisaya ngê yi kópu a d:êê ngê, mu kópu u l:êê díy: o Yesu u pi ndíi mwiyé a módu, p:uu u ngwo doo a d:êê. *

⁴² K:omo tpile Nju pi yilí u kwo dêdnye kélímí, ngmênê mê yilí u kwo dnye kélímí, kada pini knî ngmê yi vy: o myednye kwo. Yi yéli y:oo kópu daa vyi ngópu, ngmênê tumutumumu u kwo dnye kélímí, mu kópu u díy: o Pádisi knî ye dnye nkíngê, apu, Wa kéé nmo, nmí yoo kuwa wa kaa nmo. * ⁴³ Yélini tumutumumu dnye kélímí, u yi y:e doo kwo, Pi knî y:oo dny:oo chaa kígha nmo. Yi kópu yinê ye ndíi kópu. K:omo tpile daa Chóó Lémi u nuu u kópu yidnye d:uud:uu, ngmênê yi kópu yinê ye têdê kópu. *

Mgîdí u yoo yi ndyikondyiko

⁴⁴ U kuwó dini ghi ngê Yesu pi knî ye dpodombiy:e mbwolo, yepê, N:ii a ka wunê kélímí, daa a mo a ka wunê kélímí, ngmênê pini n:ii ngê a dy:âa noo, u kwo mye kélímí. ⁴⁵ Yepê, N:ii ngê dê mya nê, pini n:ii ngê a dy:âa noo, yi pini myaa mya. ⁴⁶ Yepê, Dyámê pê u pywápê ngê nê loo, nê, N:ii a ka ada a kélímí, mgîdí vy: o daadi kwo, pywápê u wo adí ya. * ⁴⁷ Yepê, N:ii u lama a kópu dyuu adí kwo, daadi cháâcháâ dé, nê kuu, a chóó daani ndyiko. Yepê, Daa yoo yi ndyikondyiko u l:êê díy: o nê loo, ngmênê yi ngêêpí u l:êê díy: o nê loo. * ⁴⁸ Yepê, N:ii ngê a wépi wa puwá, a kópu dyuu u wépi amye puwá, yini ngê chóóchóó dê ndyiko, kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê wa kpada, * ⁴⁹ mu kópu u díy: o

* **12:34:** Dan 7:13-14 * **12:36:** Epeso 5:8 * **12:38:** Is 53:1 * **12:40:** Is 6:10 * **12:41:** Is 6:1 * **12:42:** Njon 9:22 * **12:43:** Njon 5:44 * **12:46:** Njon 1:9; 8:12 * **12:47:** Njon 3:17 * **12:48:** Hipílu 4:12

daa a mo a kópu dyuu yini tpaépê, M:aa ngê yinê a dy:ââ noo, kópuni a ka doo a tpaépê dé, nmye vyílo yinoo tpaépê dé. ⁵⁰ Yepê, Kópuni M:aa ngê a ka a vyu, a lama ka too, a ka pê, Ghê kamî pèdê pyw:ee y:e, ghêni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Yepê, M:aa ngê kópuni a ka a vyi too, vyílo nmye yini tpaépê té. *

13

Yesu ngê nmî yi dmi u ngwo ghêê too

¹ Nê mââ Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa. Yesu u lama doo ya, apê, Daa kêmakêma dyámê pê ninê kuwokuwo, M:aa ka mîni diyédiyé. Yélini yi k:ii u kwo nmee kélîmî, nmî nuu ghi dmi ndéndê ngê nódo doo ya. Yi kópu yi wéni ngê ndéndê ngê nmo w:ee ngê, dini ghi n:ii ngê Yesu ngê ala ndîi kópu nmo d:uu ngê. *

² Yesu u k:ii mgídî vy:o kmaapî tédê nmee ya. Setan ngê Njudas ka Yesu u kwódo ngê wowo u pi wunê mwiyé a vyu. Yi Njudas u mí Saimon, Kédíyót pi.

³ Yesu u lama doo ya, apê, M:aa ngê tpilé yintómu a kêê yedê yó, u kwo nê ndê wo, u kwo mîni diyédiyé. ⁴ Wod:oo Yesu kmaapî tédê ghêêdí wo, u kpídî mb:aa u mbwo a ngópu, tââli daadîi u paa ngmê t:ângo, ⁵ mbwaa kuu nmoko yedê ngmê ntówo, nmî yi dmi ngmêngmênté doo ghêêghêê, tââli ngê doo pyipyi dé. ⁶ Saimon Pita ka u nkwo yi loo, yu dé daa kêmakêma doo ghêêghêê dé, wod:oo Pita ngê kwo, Mââwe. Kwo, Nyi nmî kada pini, nê tp:ee. Kwo, Doo u ntââ a yi dé daanyi ghêê dé. ⁷ Yesu ngê kwo, Kópuni n:aa d:uud:uu, choongê w:ee ngê, díyo wanyinê w:ee. ⁸ Pita ngê kwo, A lémi, nê tp:ee. Kwo, Doo u ntââ mo doo u ntââ, a yi dé daanyi ghêê dé. Yesu ngê kwo, Nyi dé daani ghêê knomomê, a yoo vy:o daamonyi kwo. ⁹ Saimon Pita ngê kwo, A lémi, a yi dé yi mo kidingê ghêê dé. Kwo, A kêê dé dpî ghêê dé, a mbodo myoo ghêê ngi. ¹⁰ Yesu ngê kwo, Pini n:ii dpî kudu, maa p:uu yu dé tupwótupwó ngê moo pyaa knî, yi pini mêt:uudpî kudu, yu dé mēyu ghêê dé, yed:oo tupwó p:uu mēdaa ya yédi. Yesu ngê nmopê, Nmyo yintómu tupwó nmyi p:uu daa t:a, ngmêné mu ngmîdi. ¹¹ Pini n:ii Yesu u kwódo ngê doo wowo, Yesu u lama mwiyé yaa wo. Yi kópu u l:êê díy:o u ngwo nmo vyu, nmopê, Nmyo yintómu tupwó nmyi p:uu daa t:a, ngmêné mu ngmîdi tupwótupwó.

¹² Nmî yi dmi ghêêghêê dini ghi n:ii ngê chedê ngê, Yesu ngê tââli u paa mêtê ngópu, u kpídî mb:aa u mbwo mêt:ângo, kmaapî tédê mêt: yaa wo. Nmo póó wo, nmopê, Kópuni nmye dí d:uu, yi kópu dmyinê w:ee ngmê? ¹³ Nmopê, A ka nmyinê mbumu nyédi, nyimo, Nmî ndiye kígha pyu, nmî Lémi. Nmopê, U ntââ mbémê a ka nmyinê mbumu té, mu kópu u díy:o ndéndê ngê nê vyílo. ¹⁴ Nmopê, K:omo tpilé nê nmyi kada pini, nmî ndiye kígha pyu, a pi ndîi, ngmêné tp:ee u dpodo ngmêdé dóó, nmyi yi dmi dí ghodo. Nmopê, Lémi lémi ngê kêê nangê t:oo, dmyinê numo ngêêpî. * ¹⁵ Nmopê, Yi kópu nmye dí d:uu, mu kópu u díy:o pèdmyina a nj:ii nê. * ¹⁶ Nmopê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, dpodo pyu u pi tédê, u kada pini u pi ndîi, dyede pi u pi tédê, n:ii ngê a dy:ââ ngê u pi ndîi. Nmopê, Nê nmyi kada pini, lémi lémi ngê kêê dèp:a t:ângo, kêê u ngwo myenangê t:oo. ¹⁷ Nmopê, Yi ndê kópu dyuu ala ngwo dmyinê w:ee ngmê. Nmopê, Wanmyi d:uud:uu dé, M:aa ngê mb:aamb:aa ngê adî ngêépî nmyo, noko mb:aamb:aa ngê anmyi ya.

¹⁸ Nmopê, Daa nmyo yintómu nmyi p:uu yi kópu dí vyi. Nmopê, Nmyi gha dmi a lama dé, a chóó nê ngmîdi nmyoo, ngmêné pi nmyi vy:o ngma kwo,

* **12:50:** Njon 8:26,28 * **13:1:** Pilipay 2:7-8 * **13:14:** Luukí 22:27 * **13:15:** Pilipay 2:5; 1 Pita 2:21

n:ii ngê ala kópu a ntiyentiye, kópuni puku yedê a tóó, apê, A nté pini n:ii ngê doo pîpî, dono a nga dê d:uu. ¹⁹ Nmopê, Yi kópu ghêlî doongê pyodo, u ngwo nmye dí vyî, mu kópu u díy:o ala kópu nmyi lama choo ya, a pi, A chóó n:aa tóó. ²⁰ Nmopê, Ala kópu nmye kídî vyî, Namê lémi lémi, ngmênê ndê kópu nmye m:uu n:aa tpaépê, Nmyo a dyede pi yoo. N:ii ngê adí cháâcháâ nmyo, amyedí cháâcháâ nê. Nmopê, Ndê kópu m:uu ala, N:ii ngê adí cháâcháâ nê, M:aa amyedí cháâcháâ, pini n:ii ngê a dy:ââ noo.

Yesu ngê Njudas u ngwo nmo a kêma ngê, pini n:ii u kwódo ngê ghê wo
Mátíyú 26:20-25; Mak 14:17-21; Luukí 22:21-23

²¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu u ghê a kee wo, nmopê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, nmyi vy:o pini ngmê a kwódo ngê a wowo. ²² Munmye nîmo y:enê, nê, Ala n:uu p:uu a danê? ²³ Yesu u nkígh:ê noo ya, mu kópu u l:êê díy:o nê u nuu u pi. * ²⁴ Saimon Pita ngê u mbodo ngê a ka pê, U kwo ngê péé, N:uu p:uu a danêmbum. ²⁵ Wod:oo Yesu u nkígh:ê yimi ní loo, tumutumú kwonoo, A Lémi, n:uu p:uu nye danêmbum? ²⁶ A ka pê, Alanté nga nînê kêmakêma, Pini n:ii ka nté n:êê ngmên:aa yém, yi pini yi vyílo. Wod:oo nté n:êê ngma a ngêédî, nté nyii kuu k:oo kmênê ngê, Njudas ka y:ângo, pini n:ii Saimon Kédiyót pi tp:oo. ²⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê nté n:êê u kwo y:ângo, yi ngwo Setan u mênê kee wo. Yesu ngê kwo, Kópuni mênê a tóó, kwo, límílímî ngê d:uu ngí. ²⁸ Kópuni Njudas ka vvu, a mo nê w:ee ngê. A pyipe knî y:oo dépê w:ee ngópu. ²⁹ Woni knî y:oo apê ngmênê, Njudas ngê nmî ndapî yinê a y:enê. Apê ngmênê, Yesu ngê ala kópu u kwo yi vyî, Mââ naa tédê nté pee n:ii u yi nmo adí kwo, knî m:uu nyi pwila ngí. Alanté mye nuw:o mbê dniye, apê ngmênê, Ala kópu u kwo yi vyî, Pinté knî ye ndapî knî ngmên:yi y:eni. * ³⁰ Njudas ngê dini ghi n:ii ngê nté n:êê ndîi, wod:oo kuwa pwii wo, mgídî vy:o.

Dêêpî kópu kamî

³¹ Njudas yi loo, Yesu ngê nmopê, Daa kêmakêma pi knî y:oo wunê wopwe ngmê, Chóó Lémi u Pi Ndéndê u pi ndîi ngê dê pyódu, Chóó Lémi u pi ndîi ngê u ngwo amye pyódu ngmê. ³² Nmopê, Yi kópu u l:êê díy:o M:aa ngê u che p:ââ pee ngê wa pyódu nê. Nmopê, Yi kópu daa kêmakêma a d:uud:uu. ³³ Nmopê, A mbwó yoo. Nmopê, Daa dye ghi daadîi nmyi vy:o n:aa kwo. Nmopê, Wanmyi nmy:uu nê, ngmênê daanmyinê pyw:ee nê. Nmopê, Kópuni kada pini knî ye ní vvu, nmye myinê tpaépê, kwéli aní lê, doo u ntââ y:i daangmênmyinê lê. * ³⁴ Nmopê, Dêêpî kópu kamî nmye ngmên:aa tpaépê. Nmopê, Nmyi nuu ghi dmi nîmo nódo choo ya, mb:aamb:aa ngê noko dmyinê vvuwo. Nmopê, Nmye ntee nînê vvuwo, yinté noko myedmyinê vvuwo. * ³⁵ Nmopê, Noko mb:aamb:aa ngê anmyi vvuwo, ye pi knî yi lama wa yââ, awo, Nmyo a p:uu ndiye pyu yoo.

Yesu ngê Pita ka u wópuwópu u pi u ngwo vvu
Mátíyú 26:31-35; Mak 14:27-31; Luukí 22:31-34

³⁶ Saimon Pita Yesu ka póó wo, kwo, Nmî Lémi. Kwo, Ló y:i nye lèpî? Yesu ngê kwo, Kwéli n:aa lèpî, doo u ntââ ala ngwo daanyinê ngmêê nê, ngmênê díyo yi máádi anyinê kwolo. ³⁷ Pita ngê kwo, A Lémi, lukwe díy:o ala ngwo daanî ngm:êê ngí? Kwo, K:omo tpile l:êê díy:o amye vya nê, ngmênê myedaanê kuwo ngí. ³⁸ Yesu ngê kwo, Mumdoó a l:êê díy:o wanyí pw:onu?

* **13:23:** Njon 21:7,20 * **13:29:** Njon 12:6; Psalm 41:9 * **13:33:** Njon 7:33-34 * **13:34:** Njon 15:12,17; 1 Njon 3:23; 2 Njon 1:5

Kwo, Ndé kópu nga ngmên:aa tpaépê. Kwo, Kêmkêm ghêlí k:ii daawa kââ, pyolo nyinê wópuwópu nê, yenye, D:aa p:uu ndiye pyu ngmê.

14

Yesu nmî maa, Nmî Mî ka

¹ Yesu ngê nmopê, Nmyi ghê dmi kîdangê kee, nmyi nuw:o dmi myekîngê dyênê. Nmopê, Chóó Lémi ka dmyinê kêlîmî, a ka myedmyina a kêlîmî. *

² Nmopê, M:aa u p:o ngomo dèdê ghêdê. Nmopê, N:aa lêpî, nmyi p:aa dmi nmyi kada nîmo l:âmol:âmo. Nmopê, Yi kópu wodaa ndê kópu, ye nmye daapîdí vyi. ³ Nmopê, Nmyi p:aa dmi l:âmol:âmo u kuwó dini ghi ngê, amênê diyé, a chóó anê nya nmyo, p:o anî ñuw:o nmyo, kwéli anîn:aa ya, yi amyenmyin:aa ya. ⁴ Nmopê, Kwéli n:aa lêpî nê, yi máádi nmyi lama ka t:a.

⁵ Tomas ngê kwo, Nmî Lémi. Kwo, Máádini nye kîgha, yi máádi nmî lama daa t:a. Kwo, Ló yi nye lêpî? ⁶ Yesu ngê kwo, A chóó nê nmyi maa, ndê kópu yintómu kní yi kn:ââ, mye ghê u kn:ââ. Kwo, M:aa ka maa daamo a t:a, nê nmyi maa mu ngmidi. *

⁷ Nmopê, A kn:ââ nmyi lama ndêndê ngê wodoo ya, ye M:aa nmyi lama myepê tóó. Nmopê, Ala ngwo M:aa ntênê nmyi lama dé yââ, kîmyedmye m:uu ngmê.

⁸ Pilipi ngê kwo, Nmî Lémi. Kwo, Mî nmo a kêma ngi, ye u ntââ mbémê nmo yââyââ té. ⁹ Yesu ngê kwo, Ló dini nmyi vy:o nî ghê wo, lukwe díy:o choongê mya noo, kî pini. Kwo, Anmye y:enê nê, ye nê vyílo. Kwo, Lukwe díy:o a ka chi vyi, M:aa nmo a kêma ngi. *

¹⁰ Kwo, Lukwe díy:o alanté d:ee nuw:o: Nê, nyentié M:aa, mu ngmidi. Yesu ngê nmopê, Kópu yíllî n:ii nmye ní vyi too, daa a chóó a mo a kópu dé. Nmopê, M:aa k:ii ngmidi ngê nye tóó mo, chóó u dpodo yinoo dódó. ¹¹ Nmopê, Ala kópu ka dmyinê kêlîmî, M:aa k:ii ngmidi ngê nye tóó mo. Nmopê, Yi kópu ka kêlîmî dpodo ndîi ngê nmye dé pyaa knomomê, ye kópuni nî d:uu too, yi kópu kní yi l:êê díy:o a ka dmyina a kêlîmî. ¹² Nmopê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, Pini n:ii a ka ada a kêlîmî, kópuni noo d:uud:uu dé, yi pini ngê yi kópu amyedí d:uud:uu dé, kópu ndîi kní myowa d:uu, mu kópu u díy:o M:aa ka n:aa lêpî. ¹³ Nmopê, A pi ngê kópuni a ka anmyinê dmy:ee ngmê, wanê d:uu, M:aa u pi ndîi ngê u ngwo waní pyódu. *

¹⁴ Nmopê, A pi ngê kópuni anmyinê dmy:ee ngmê, wanê d:uu.

Yesu Chóó Lémi u ghê dmi p:uu u ngwo doo danê

¹⁵ Yesu ngê nmopê. A nuu ghi nmyi nódo adí ya, ye a dêêpî kópu dyuu anmyi cháâcháâ. *

¹⁶ Nmopê, M:aa ka nmyi ngêêpî pyu ngmanê dmyinê, chóó u Ghê Dmi. Nmopê, Nmyi p:uu adí ya, daawa a kuwo nmyo. *

¹⁷ Nmopê, Mgîdí u yoo yi mênê daawa kee, mu kópu u díy:o daawa m:uu ngmê, myedaawa mya ngmê. Nmopê, Nmyi lama pini, mu kópu u díy:o nmyi vy:o ka kwo, mu dini ghi ngê nmyi mênê amyaa ya. *

¹⁸ Nmopê, Nmyi mo daanê kuwo nmyo, ngmênê nmye wamênê diyé. ¹⁹ Nmopê, Máâ m:ii mgîdí u yoo kní y:oo mēdaamowa m:uu nê, ngmênê nmyi mo wanmyi mumu nê. Nmopê, A ghê adí ya, yi kópu u l:êê díy:o ghê njini nmyi mênê a myaa ya. ²⁰ Nmopê, Yi wéni ayi d:ii, u ngwo anmyinê w:ee ngmê, M:aa k:ii nye ngmidi, a k:ii ngmidi ngê amy:oo pyaa dmi. ²¹ Nmopê, N:ii ngê a dêêpî kópu dyuu a nyêmi too, wunê

* **14:1:** Njon 14:27 * **14:6:** Epeso 2:18; Njon 11:25 * **14:9:** Kílosa 1:15; Hipílu 1:3 * **14:13:** Mát 7:7; Njon 16:23-24; 15:7 * **14:15:** 1 Njon 5:3 * **14:16:** Njon 14:26; 15:26 * **14:17:** Lóma 8:26

ng:êênî too, u mênê a yii too, a chââchââ too, vyîlo yi pini nódo a nuu ghi a tóó. Nmpôpê, Yi pini u nuu ghi M:aa nódo adî ya, a nódo amyaa ya, a chóóchóó u kwo amyenê kêma.

²² Nmî vy:o pini ngmê, Njudas, daa pini n:ii Yesu kwódo ngê ghê wo, yi Njudas Yesu ka póó wo, kwo, Nmî Lémi. Kwo, Lukwe díy:o nmî mo wanmî m:uu ngi, wo yéli y:oo daawa m:uu ngi? ²³ Yesu ngê kwo, Mu kópu u díy:o n:ii nódo a nuu ghi adî ya, yi pini ngê a kópu dyuu adî chââchââ, M:aa nódo yi pini nuu ghi adî ya, M:aa kii u kwo anyinê lee knî, u k:ii anmîn:aa ya. * ²⁴ Kwo, N:ii nódo a nuu ghi daa tóó, a kópu dyuu ka myedaa ng:aa. Kwo, Kópuni dyuu nmye nî vyi too, daa a mo a kópu dyuu, ngmênê M:aa u kópu dyuu, pini n:ii ngê a dy:ââ noo.

²⁵ Nmpôpê, Ala ngwo nmyi vy:o anî kwo, yi kópu knî u ngwo nmye dí vyi té. ²⁶ Nmpôpê, A kuwó M:aa ngê chóó u Ghê Dmi a pi ngê nmye wa a dy:ââ, yinê adî ngêêpi nmyo, kópu yilî yintómu yi p:uu adî ndiye kîgha nmyo, kópu yintómu n:ii nmye nî vyi too, nmyi nuw:o ñedê yimi amê t:ee té. *

²⁷ Nmpôpê, Nkîngê nmyi mênê anê ngî, a chóó a gha ntee, nmyi gha dmi yinté adî ya. Nmpôpê, Pi knî y:oo yi komo ngê a tpaépé ngópu, apu, Namê nkîngê, ngmênê a chóó nmyi nkîngê machedê ngê n:aa pyépi. Nmpôpê, Nmyi ghê dmi kîdangê kee, myenangmê nkîngê mb:anê. * ²⁸ Nmpôpê, Ala kópu mwiyé nmye kídî vyi, nmyed:a, Nîné kuwokuwo nmyo, díyo nmye amênê diyé. Nmpôpê, Nmye wanî yipê, ngmênê nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya. Nmpôpê, A nuu ghi ndêndê ngê nmyi nódo wo tóó, ye w:aa pèdmyinê pyw:ee ngmê, mu kópu u díy:o M:aa ka diyédiyé a ka mb:aamb:aa. Nmpôpê, Ala ngwo a pi tédê, yi ngwo a pi ndîî ngê wamî pyódu, M:aa u che p:ââ pee ngê an:uu pyódu. ²⁹ Nmpôpê, Yi kópu knî ghêlî doongé pyaa dniye, u ngwo nmye dí vyi té, mu kópu u díy:o a ka pèdmyina a kélîmî. ³⁰ Nmpôpê, Doo u ntââ dye ghi daadîi noko daanmî danê, mu kópu u díy:o Setan u lede yoo daa kêmakêma wunê pwiyé dniye. * ³¹ Nmpôpê, Setan u kópu a p:uu daa t:a, yinê daa y:enê nê, ngmênê kópuni awêde a nga a d:uud:uu, u kwo daanî kwódu. Nmpôpê, Yi kópu u l:êê díy:o M:aa ngê al:ii a dy:ââ noo. Nmpôpê, Pi yintómu yi lama pîchoo ya, dye ghi yintómu M:aa u dnye n:aa nyêmî ngê. Nmpôpê, Ghêédî kmêle, kn:aa lee kmêle.

15

Nté kn:ââ u mgongo danêmbum

¹ Yesu ngê mgongo nmo ngmê kwólu, nmpôpê, M:aa ngê nté kn:ââ ngmê kââ, nê vyîlo. ² Nmpôpê, A kpâlî woni knî yi p:uu nt:u d:uudpi kaalî, M:aa ngê dpo chápwo té, dpî kée té. Nmpôpê, N:ii knî yi p:uu nt:u dpî kaalî, yini mb:aamb:aa dé. Nmpôpê, M:aa ngê mb:aamb:aa ngê dpî pyódu té, dyââpe n:ii p:uu a ya yédi, dpo chápwo té, dpî kée té, dpo, Ntu mb:aamb:aa ngê paa kaa we. ³ Nmpôpê, Kópuni nmye nî vyi too, yi kópu knî y:oo mb:aamb:aa ngê wunê kî pyódu nmyoo. ⁴ Nmpôpê, Ngmidî ngê ya kmêle. Nmpôpê, Nangê kée nê, myedaanî kée nmyo. Nmpôpê, Yi kpâlî ngmanyinê chápwo, dpî pw:onu, nt:u p:uu d:uudpi kaalî. Nmpôpê, Nmyo myentee dé, anmyinê kuwo nê, nmyi nt:u dmi daawa kaalî.

* **14:23:** Tpyuu 3:20 * **14:26:** Njon 15:26; 16:7 * **14:27:** Pilipay 4:7 * **14:30:** Njon 12:31; Epeso 2:2

⁵ Nmpôê, Nê nté kn:ââ, nmyo a kpâlî dé. Nmpôê, Nii ngê daawa a kuwo nê, ngmîdi ngê u k:iî any:oo ya, yi pini nt:u mb:aamb:aa ngê wa kaalî. * ⁶ Nmpôê, Wanmyinê kuwo nê, ye nmyi chóó kópu mb:aa daangmanmyi d:uu ngmê. Nmpôê, Nii ngê wa a kuwo nê, M:aa ngê wa kéé. Nmpôê, Yi yini kpâlî wa pw:onu, ntóó ngê wa pyódu, ndiya wa kéé, ndê ngê wa ma. ⁷ Nmpôê, A k:iî ngmîdi ngê anmî ya, a kópu dyuu p:uu anmyi nuw:o, ye M:aa ka kópuni anmya a dmyinê, nmyi l:êê díy:o wa a d:uu. ⁸ Nmpôê, Dmyina a nj:iî nê, nmyi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê dpî kaa we, ye pi knî y:oo Chóó Lémi u pi ndîi ngê u ngwo wa pyódu ngmê. * ⁹ Nmpôê, A nuu ghi M:aa nódo ntee a tóó, nmyi nuu ghi dmi yinté a nódo mye tóó. Nmpôê, Dye ghi yintómu a nuu u yoo ngê dmyinê kwo. ¹⁰ Nmpôê, Kópuni nmye ní vyi too, anmyi d:uud:uu dé, ye a nuu u yoo ngê anmyi kwo. Nmpôê, M:aa u nuu u pi ngê n:aa tóó, mu kópu u díy:o kópuni yintómu a ka a vyi too, ní d:uu too. *

¹¹ Nmpôê, Yi kópu knî nmye yidí vyi té, mu kópu u díy:o M:aa p:uu w:aa ntee nê pyw:ângo, w:aa d:ud:umbiy:e a p:uu yinté myedmyina a pyw:émî. ¹² Nmpôê, Ala a dêêpî kópu, Nmye ntee nîné vwuwo, noko yinté myedmyinê vwuwo. * ¹³ Nmpôê, Nmye nîné vwuwo, kópu ndîi amy:aa d:uu, nmyi l:êê díy:o a ghê wanî y:oo, u ngwo anî pw:onu, mu kópu u díy:o nmyi nuu ghi dmi a nódo dnyinté daa tóó. Nmpôê, Dmyina a nj:iî nê, nmyi nuu ghi dmi numo nódo choo ya. * ¹⁴ Nmpôê, A kópu dyuu anmyi d:uud:uu dé, ye nmyo ndêndê ngê a pyipe yoo. ¹⁵ Nmpôê, Nmyo a pyipe yoo. Nmye daamonî vyi, A dpodo pyu yoo, mu kópu u díy:o kópuni lémi ndîi ngê a d:uud:uu ngê, u dpodo pyu knî ye daa tpaépê ngê, u pyipe knî ye a tpaépê ngê. Nmpôê, M:aa ngê kópuni yilî a ka a vyi too, wunê nmye kídí vyi té. Nmpôê, A pyipe yoo, M:aa k:iî nuw:oni nyi mênê a tóó, nmyi mênê myeka tóó.

¹⁶ Nmpôê, Dpîp:e ngmîdi noo, a chóó p:ee nê ngmîdi nmyoo. Nmpôê, Dpodo têtê n:iî ní kaa nmyoo, yi dpodo têtê nmyi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê dp:uu kaa we, yi dpodo chedê ngê kingí pyódu. Nmpôê, Yi dpodo têtê M:aa ka a pi ngê kópuni anmyi dmy:ee ngmê, nmye wa a kê. ¹⁷ Nmpôê, Ala kópu dmyinê d:uud:uu, numo ka mb:aamb:aa ngê dmyinê vwuwo.

Yesu u yoo yi diyadiya, mgîdí u yoo knî ye

¹⁸ Yesu ngê nmpôê, Kópu ngmê p:uu nmyi ng:aa dmi n:aa t:emî. Nmpôê, Mgîdí u yoo knî ye ntee n:aa diya yédi, yinté ye am:iî diya dmi. ¹⁹ Nmpôê, Mgîdí u yoo knî yi k:iî ngmîdi ngê w:ee pyede, ye yi nuu u yoo ngê p:ee pyede, ngmênê yi yéli yi vy:o nê ngmîdi nmyoo, yi vy:o mêdp:ee wee, yi kópu u l:êê díy:o ye dmyi diya dmi. ²⁰ Nmpôê, Ala kópu wunê nmye kídí vyi, Dpodo pyu u pi têtê, u kada pini u pi ndîi. Nmpôê, Yi kópu p:uu dmyinê nuw:o, u nt:u kópu m:uu ala, Mgîdí u yoo knî y:oo dono a nga a d:uud:uu ngmê, nmye amyednyi d:uud:uu. Nmpôê, Wo cháâcháâ nê, pê cháâcháâ nmyo, a kópu dyuu wo ny:ee ngópu, ye nmyi kópu dyuu myepaa ny:ee ngmê. ²¹ Nmpôê, Yi dono kópu yilî nmye wa d:uu ngmê, mu kópu u díy:o nmyo a yoo, daa mya noo, n:iî ngê a dy:ââ noo, yi lama myedaa tóó. ²² Nmpôê, Yi yéli ye danêmbum têtê wodîp:a loo, ye daapî mb:iî noo, yi dono ndîi ngê daapî pyodo, ngmênê dono ndîi ngmê d:uu ngópu, kî mb:iî noo, M:aa ngê dpodombiy:e u ngwo wa kpada té. ²³ Nmpôê, Pini n:iî knî ye ní diya wo, yi pini knî ye M:aa mye diya wo.

* **15:5:** Njon 15:16; 1 Kódin 12:27; 2 Kódin 3:4-5 * **15:8:** Mát 5:16 * **15:10:** 1 Njon 2:5 * **15:12:** Njon 13:34 * **15:13:** Lóma 5:8; 1 Njon 3:16

²⁴ Nmpôê, Kópu ndîi n:ii yi vy:o noo d:uud:uu dé, yintoo kópu wunê pi ngê daangmê d:uu ngê. Nmpôê, Yi kópu ndîi yi vy:o wodîpî d:uu too, ye yi dono ndîi ngê daapî pyodo. Nmpôê, K:omo tpile yi kópu knî m:uu tumo, ngmênê mye mb:ii noo, ye nî diya wo, M:aa ye mye diya wo. ²⁵ Nmpôê, Kópuni puku yedê a tóo ndêndê ngê a ntiyentiye ngmê, doo u ntââ daawa kn:aadi ngmê. Nmpôê, Yi kópu ala, D:ud:umbiy:e módó ye nî diya wo.

²⁶⁻²⁷ Yesu ngê nmpôê, Wo yêli ye nî diya wo, ngmênê dini ghi n:ii ngê M:aa u Ghê Dmi nmye wanê dy:ââ, yiné wa ngee nmyo, pi knî ye a p:uu anmyin:aa danê, nmyi kópu dyuu ndê kópu ngê ye yiné wa pyódu té. Nmpôê, Kópuni nî vyi too, kópuni nî d:uu too, nmyi lama mb:aamb:aa ngê ka pyede. A dpodo kn:ââ dini ghi n:ii ngê nê chópu, a p:uu u ngwo nmyiné kaa dniye, dye ghi daadîi nipi nmeê a ya, u dí awêde.

16

¹ Nmpôê, Dono kópu n:ii nmye wadnyi d:uud:uu dé, nmyi ng:aa dmi n:aa t:emî, ² mu kópu u díy:o dini ghi n:ii ngê nmye wa pyaa dmi, u ya a nga daa kwo, Ala kópu paa vyi yó, Nê ngê lukwe díy:o dóo nmo, dono vy:o anmî wee, u nkwo nmo kpîpîkpîpî. Nmpôê, Nju tpêmi y:oo kópu dono yilî nmye adnyi d:uud:uu dé, wa kée nmyo, nmyi yoo kuwa wa kaa nmyo, yi ngêpê ngomo k:oo koko nmye wa kwódu ngmê. Nmpôê, U kuwó dini ghi ngê amyednyi vyeê nmyo, nmyi vy:o woni yi ghê wa a ngî t:oo, ala kópu u ngwo adnyi tpaê, awo, Ala Chóo Lémi u dpodo yino dódo. ³ Nmpôê, Yi kópu yilî nmye adnyi d:uud:uu, mu kópu u díy:o M:aa k:ii yi lama d:ii tóo mo. ⁴ Nmpôê, Yi kópu knî yi pi dmi nmye kídî vyi té, mu kópu u díy:o dini ghi n:ii ngê nmye wa pyaa dmi, nmyiné nmye daa kópu kamî ngê adnyi ya, ngmênê u ngwo anmy:uu nuw:o kalê ngmê, anye, Nê ngê yi pi dmi mwiyé nmo mwo a vyu.

Chóo Lémi u Ghê Dmi u dpodo

Yesu ngê nmpôê, Kópuni nmye dí vyi té, wunê nmye dípî vyi too, mu kópu u díy:o dye ghi yintómu nmyi vy:o noo kwo. ⁵ Nmpôê, Pini n:ii ngê a dy:ââ noo, ala ngwo u kwo mênê diyédiyé, ngmênê a ka daanmyi vyi ngmê, Ló yi nye lêpî. ⁶ Nmpôê, Kópuni nmye dí vyi té yi l:êê díy:o nmyi gha dmi dono ngê dé pyódu. ⁷ Nmpôê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaê, Nmyi mb:aamb:aa u l:êê díy:o n:aa lêpî. Nmpôê, Daanî ní knomomê, ye nmyi ngêêpî pyu daawa a ní, ngmênê dini ghi n:ii ngê anî lê, nmyi ngêêpî pyu nmye animo dy:ââ. * ⁸⁻¹¹ Nmpôê, Pi yoo yi nuw:o dmi ala ngwo alanté a tóo, apu, Nmo Chóo Lémi u yoo mb:aa, dono ndîi dpîpîngmê d:uu ngê. Nmpôê, Chóo Lémi u Ghê Dmi dini ghi n:ii ngê wa t:aa, yoo woni yi nuw:o dmi yiné wa ngmêê, u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Chóo Lémi ngê pini n:ii a ngmîdi ngê, kînmî mb:ii ngê, dono ndîi u ngwo ngmênmî d:uu ngê. Nmpôê, Dini ghi n:ii ngê pi knî y:oo wa vya nê, ala kópu wa vyi ngmê, awo, Ndêndê kópu yino d:uud:uu, daa kn:aadi te kópu yino d:uud:uu. Nmpôê, Ngmênê Chóo Lémi u Ghê Dmi dini ghi n:ii ngê wa t:aa, yoo woni yi nuw:o dmi yiné wa ngmêê, u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Kn:aadi te kópu ndîi ngmêkînmî d:uu ngê, pini n:ii nmî vyâ, pi mb:aa, u dono daa tóo, kpêênî daa ngee wo, Chóo Lémi ngê mède pyidu ngê, u kwo mē diyé wo, nmî vy:o mēdaa kwo. Nmpôê, Pi yoo yi nuw:o dmi ala ngwo alanté a tóo, Chóo Lémi ngê pi doongmê kóté kwólu, myedaawa kóté kalê nmo. Nmpôê, Ngmênê Chóo Lémi u Ghê Dmi dini ghi n:ii ngê wa t:aa, mgídi u yoo woni yi

* 16:7: Njon 14:12

nuw:o dmi wa ngmêê té, u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Chóó Lémi ngê Setan wunê dê kóté kwolo, ntââ u ngwo wa a vy:u, nmo amyedê vy:u. *

¹² Yesu ngê nmopê, Kópu ndîi yilí a mênê ka tóó. Nmopê, U ya a nga ka kwo, Nmye ní vyi té, ngmênê u nyêmi ngê dp:ee ntââ dé ala ngwo. ¹³⁻¹⁴ Nmopê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi wa t:aa, ndê kópu yintómu kní yi maa komo nmye yinê wa a kêma. Nmopê, Kópuni ghêlí doongê pyaa dniye, nmye u ngwo amí vyi té. Nmopê, Doo u kópu dyuu nmye ayidên:aa tpapê, ngmênê a kópu dyuu nmye ayidên:aa tpapê, a pi ndîi ngê u ngwo amí pyódu. * ¹⁵ Nmopê, Nmye d:oo vyu, M:aa u kópu dyuu nmye ayidên:aa tpapê, ngmênê nmyed:é, A kópu dyuu nmye ayidên:aa tpapê, mu kópu u díy:o kópuni M:aa u nêni dé, mya a nêni dé.

Yesu u pwopwo p:uu u ngwo nmo doo danê

¹⁶ Yesu ngê nmopê, Daa ndîi la ghi tp:oo ala ngwo nmyi vy:o aní kwo, ye daamunmyi m:uu nê. Nmopê, U kuwó dini ghi ngê daa ndîi la ghi tp:oo ayimí lê, u ngwo am:ii m:uu nê. ¹⁷ P:uu ndiye pyu kní ngmê noko dnye póó, apu, Lukwe p:uu nmo ka danê? Apu, Ala kópu a tpapê, Daa ndîi la ghi tp:oo ala ngwo nmyi vy:o aní kwo, ye daamunmyi m:uu nê. U kuwó dini ghi ngê daa ndîi la ghi tp:oo ayimí lê, u ngwo am:ii m:uu nê. Apu, Ala kópu mye tpapê, Mu kópu u l:êê díy:o M:aa ka n:aa lèpí. ¹⁸ Apu, Yi daa ndîi la ghi tp:oo u nt:u kópu lukwe? Apu, Kópuni a tpapê, dp:oongê w:ee ngê. ¹⁹ Yesu u lama doo ya, apê, U yi y:e a kwo, Yi kópu u nt:u kópu nê ka nmí poo, wod:oo nmopê, Ala kópu u l:êê díy:o noko nmye póó té, Daa ndîi la ghi tp:oo ala ngwo nmyi vy:o aní kwo, ye daamunmyi m:uu nê, u kuwó dini ghi ngê daa ndîi la ghi tp:oo ayimí lê, u ngwo am:ii m:uu nê. * ²⁰ Nmopê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê, Anmyi mbê, amyenmyi yii, ngmênê mgídí u yoo yi nuw:o dmi mb:aamb:aa ngê wa pyódu. Nmopê, Nmyi nuw:o dmi dono ngê adí ya, ngmênê u kuwó dini ghi ngê nmyi nuw:o dmi mb:aamb:aa ngê amê pyódu, nmyi gha dmi amye ndê. * ²¹ Nmopê, Dini ghi n:ii ngê mbwili ngê pwopwo dpí kaalí, mgíní vyímí n:ii a kígha ngê, u nuw:o dono ngê dpí pyódu, ngmênê dini ghi n:ii ngê tp:ee dpí t:a, u mgíní vyímí anyi dpí yé, mu kópu u díy:o u gha mb:aamb:aa ngê dpí pyódu, dpó, A tp:ee kédê t:a. ²² Nmopê, Nmyo myentee dé, nmyi nuw:o dmi dono ngê dê pyódu, ngmênê am:aa m:uu nmyo, nmyi nuw:o dmi mb:aamb:aa ngê amê pyódu, w:aa amyenmyinê pyw:ee ngmê, doo u ntââ pi ngmê ngê yi w:aa nmyi mênê daawa a ngí. ²³ Nmopê, Yi wéni ngê kópu a ka daangmanmyi poo ngmê. Nmopê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê, Kópuni M:aa ka a pi ngê wanmyi dmy:ee ngmê, nmye wa a kê. * ²⁴ Nmopê, Kópu a pi ngê dmy:oongmê dmy:ee ngópu. Nmopê, A dpodo u l:êê díy:o kópuni u yi nmye adí kwo, M:aa ka dmyinê dmyinê, nmye ada a kuwo, mu kópu u díy:o w:aa ndêndê ngê pèdê pyw:ee yó. ²⁵ Yesu ngê nmopê, Kópu yilí yi p:uu nmye noo mgongo, ngmênê mu dini ghi ngê nmye mēdaani mgongo, M:aa p:uu ntênê nmye anín:aa danê. * ²⁶ Nmopê, Yi dini ghi ngê kópuni u yi nmye adí kwo, M:aa ka a pi ngê dpí dmy:ee yó. Nmopê, Ala kópu díní tpapê, Yi kópu nmyi l:êê díy:o M:aa ka waní dmyinê, mu kópu u díy:o M:aa chóó nmye wunê vuywo. ²⁷ Nmopê, Nmyi nuu ghi dmi M:aa nódo a tóó, mu kópu u díy:o a nuu ghi nmyi nódo a tóó, mye ala kópu u l:êê díy:o, ala kópu ka nmyi kélímí mbê dniye, Nê M:aa ka a ndê wo. * ²⁸ Nmopê, Nyââ,

* **16:8-11:** Njon 12:31 * **16:13-14:** Njon 14:26; 1 Njon 2:27 * **16:19:** Njon 17:14 * **16:20:** Njon 13:16 * **16:23:** Luukí 10:16 * **16:25:** Psalm 69:4 * **16:27:** Njon 14:21,23

M:aa ka nê ndê wo, dyámê mbêmê nmye nê loo, ala ngwo dyámê mênîné kuwokuwo, M:aa ka mênê diyédiyé. ²⁹ Yi kópu y:oo nyongo, wod:oo ala kópu u kwo nmî vyu, kwonmo, Kópu yílí mb:aamb:aa ngé anmîné wopwe, mêt:ee ngongo. ³⁰ Kwonmo, Ala ngwo nmî lama dê yââ, kópu yintómu lama ka tóo. Kwonmo, K:omo tpile kópu nga daanmî póo, ngmênê kópuni nmî mênê a pyede, wunê kichi m:uu té. Kwonmo, Yi kópu u l-êê díy:o ala kópu ka dpí kélímí mbê dmi, Chóó Lémi ka nyinê ndê wo. ³¹⁻³² Yesu ngé nmopê, Ala ngwo nmye kélímí té, ngmênê daa kêmakêma nmyi p:o p:o nmye mbêpêmbêpê té, a mo nmyinê kuwokuwo nê. Nmopê, Daa d:ud:umbiy:e a mo nmyinê kuwokuwo nê, ngmênê M:aa a p:uu a t:a. * ³³ Nmopê, Yi kópu nmye dí vyi té, mu kópu u díy:o nmyi nuw:o dmi a p:uu daapaa dyênê we. Nmopê, Mgídí u yoo kní y:oo dono kópu nmyi p:uu yílí wa d:uu ngmê, ngmênê nkíngê ngé kêê nangê t:oo, mu kópu u díy:o a wêdêwêdê yi pwo dê lê, wa dêê dmi. *

17

Yesu nmî l-êê díy:o u ngwo doo ngêpê

¹ Yesu ngé u danêmbum dini ghi n:ii ngé nmo a kélí ngé, mbóo p:uu vyu wo, Chóó Lémi ka kwo, M:aa. Kwo, Kópuni u l-êê díy:o dyámê mbêmê nê loo, yi kópu u dye ghi ala. Kwo, Yoo yi ngwolo dmi a pywálí ngí, ala kópu paa vyi y:e, Kí Chóó Lémi Tp:oo. Kwo, Mí ndiî ngé u ngwo wa pyódu. ² Kwo, Pi yintómu kní yi l-êê díy:o nyinê dy:ââ noo, mu kópu u díy:o yélini a ka nyinê kpo, nîmo, Yi nuw:o dmi kamí ngé p:aa pyódu, ghê kamí ye p:aa y:oo, ghéni n:ii chedê ngé daawa pyódu. ³ Kwo, N:ii ngé ala kópu dpí vyi, dpo, Chóó Lémi nmí yâpwo ndêndê, daamo a tóo, dpo, pini n:ii a ngmídi ngé, wu Yesu Kédísu, kwo, yi pini ngé ghê kamí dpo pyw:oo. * ⁴ Kwo, M:aa. Kwo, Dpodoni a ka nyinê kê too, kîní chedê too, dyámê mbêmê mî ndiî ngé ní pyódu ngé. * ⁵ Kwo, Dyámê pê ghêlí dèpwo a kwo, dini ghi n:ii ngé nipi nyipu a ya, a pi ndiî ngé ntee doo a ya, yintoo ngé mêtê pyódu ngi. *

⁶ Yesu ngé kwo, M:aa, yélini mgídí u yoo vy:o nyinê y:ee too, a ka nyinê kê too, yi yéli ye ntênê nê kéma nyoo. Kwo, Yi yéli nyoo vy:o yéli, a ka nyinê kê too, ngópu dyuu ka mb:aamb:aa ngé ng:aa mbê dniye. ⁷ Kwo, Yi lama ka tóo, A kópu yintómu daa a mo a kópu dé, ngmênê a ka nyinê kê too. ⁸ Kwo, Kópuni a ka nyinê vyi too, ye kîní vyi too, kî ny:ee tumo. Kwo, Ala kópu ndêndê ngé yi lama a tóo, Nga nê ndê wo, ala kópu ka mye kélímí mbê dniye, ñyóo nyinê dy:ââ noo. *

⁹ Yesu ngé kwo, M:aa, Yi kópu kní yi díy:o ala yéli yi l-êê díy:o nga nîné ngêpê. Kwo, Daa mgídí u yoo kní yi l-êê díy:o nga nîné ngêpê, ngmênê yélini a ka nyinê kpo yi l-êê díy:o nga nîné ngêpê, mu kópu u díy:o ñyóo nyoo. * ¹⁰ Kwo, Yélini a yoo, myenté nyoo, yélini nyoo, myenté a yoo. Kwo, Yi l-êê díy:o pi kní y:oo a pi wa km:êê ngmê. ¹¹ Kwo, Daa kêmakêma nga nîné lèpi, mgídí u yoo vy:o a yoo nîné kuwokuwo. Kwo, M:aa. Kwo, Nyi mu ngmídi yâpwo ndêndê. Kwo, Mí ngé nê loo, mb:aamb:aa ngé ye nê kéma nyoo, ye mb:aamb:aa ngé micha a vyyuwo, a yoo vy:o kíngê pwíi dmi, mu kópu u díy:o ngmídi ngé ntee nye tóo mo, yinté ngmídi ngé pídny:oo ya. * ¹² Kwo, Dini ghi n:ii ngé yi vy:o noo kwo,

* **16:31-32:** Mát 26:31,56; Njon 8:29 * **16:33:** 2 Tim 3:12; 1 Njon 5:4 * **17:3:** 1 Njon 5:20

* **17:4:** Njon 4:34 * **17:5:** Njon 17:24 * **17:8:** Njon 16:30 * **17:9:** Njon 6:37,44 * **17:11:**

mi mbêmê mb:aamb:aa ngê ye noo vuuwo, yi l:âmo dêp:êngmê ngópu, ngmênê mu ngmidi l:âmo d:a ngee, pini n:ii ngê doo u ntââ dono u maa d:uuwodê kuwo. Kwo, Puku yedê kópuni a tóó, yi pini ngê yinê a ntiyentiye. * 13 Kwo, Ala ngwo nga aninê lêpi, dyámê pê ghêli d:ooongê kuwo ngê, yi kópu knî u ngwo nga d:a vyi té, mu kópu u dîy:o w:aani a mênê a tóó, nyi yoo yi mênê d:ud:umbiy:e myepîchoo ya. * 14 Kwo, Kópu dyuu n:ii a ka nyinê kpo, yi kópu dyuu ye kîni vyi too, mgîdí u yoo knî ye yi yéli u ngwo wa diya dmi. Kwo, Mgîdí u yoo knî yi nuw:o u mo, a nuw:o u mo. Kwo, Nyi yoo myenté, yi nuw:o u mo, mgîdí u yoo yi nuw:o u mo. Kwo, Yi kópu u l:êê dîy:o mgîdí u yoo knî ye nmî diya dniye. 15 Kwo, Nga dénîné tpaépê, Nyi yoo dyámê mbêmê a ngî té, ngmênê Setan kwulo dpî dyé té. * 16 Kwo, Ala kópu nga mud:a vyi, A nuw:o u mo, mgîdí u yoo yi nuw:o u mo, nyi yoo myenté, yi nuw:o u mo, mgîdí u yoo yi nuw:o u mo. 17 Kwo, M:aa. Kwo, Yélini yi l:êê dîy:o nga nîné ngêpê, nyoo mb:aa ngê a pyódu té. Kwo, Ngópu dyuu ndêndê yi mênê choo kwo. Kwo, Yi kópu u l:êê dîy:o daa yi chóó yi p:uu pídný:oo dpodo, ngmênê m:uu dny:oo dpodo. 18 Kwo, Mgîdí u yoo vy:o ntee nyinê dy:ââ noo, nyi yoo mgîdí u yoo vy:o yinté myidí dy:ââ té. 19 Kwo, A chóóchóó nga d:a kê, mu kópu u dîy:o nye ntênê n:aa nyêmi, nye ntênê myedny:oo nyêmi. *

20 Kwo, Daa ala yéli yi mo yi l:êê dîy:o nga nîné ngêpê, ngmênê ala yéli yi kópu dyuu mbêmê díyo yélini a ka wa a kélímî mbê dmi, yi yéli yi l:êê dîy:o nga myenîné ngêpê. 21 Kwo, Yi nuw:o dmi ngmidi ngê dny:oo ya. Kwo, M:aa. Kwo, Ngmidi ngê ntee nye tóó mo, yi yéli yi k:ii yinté ngmidi ngê myepaa ya kmêle. Kwo, Ngmidi ngê pídný:oo ya, mu kópu u dîy:o pi yoo ala kópu ka paa kélímî mbê dniye, Nyóó nyinê dy:ââ noo. * 22 Kwo, A nuu ghi ntee nódó a tóó, ala yéli yi nuu ghi dmi yinté a nódó my:aa yó, mu kópu u dîy:o ngmidi ngê ntee nye tóó mo, yinté ngmidi ngê myedny:oo ya. * 23 Kwo, Nyi nuw:o dê ntee a tóó mo, yi nuw:o dmi yinté myedê pyódu ngi, mu kópu u dîy:o d:ud:umbiy:e ngmidi ngê pídný:oo ya, yoo yi lama u ngwo paa yaa we, awo, Chóó Lémi ngê nê yinê a dy:ââ ngê, nê ka ntee doo a vuuwo, nê u yoo knî ye yinté myekiyedê vuuwo.

24 Yesu ngê kwo, M:aa. Kwo, Ala yéli a ka nyinê kpo, kwéli n:aa lêpi, u ya a nga a kwo y:i myepêdê lee dniye, y:i ntee noo a lémilémi, yi lémilémi paan:aa m:uu y:e. Kwo, Dyámê pê ghêli dêpwo a kwo, a nuu ghi nódó doo a ya, lémi ngê u ngwo nyinê pyódu noo. 25 Kwo, M:aa. Kwo, Kn:aadi te kópu lama daa tóó. Kwo, Mgîdí u yoo yi lama d:ii tóó, ngmênê a lama nye tóó, ala yéli yi lama ala kópu mye tóó, íyóó nyinê dy:ââ noo. 26 Kwo, Ntênê ye nê kéma nyoo, ngakêmé ye my:aa chámê ngê, ngmênê ye am:aa a tpaépê, mu kópu u dîy:o nuu u pi ngê ntee noo a ya, nuu u yoo ngê yinté myepêdny:oo a ya, yi k:ii nmî nuw:o ngmidi ngê pêchoo ya.

18

Yesu u ngwo mgîmî ngópu

Mátíyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luukí 22:47-53

1 Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê u Mî ka ngêpê chedê ngê, Njedusalem nmo kuwo ngê, mbwaa tp:oo ngmênmi ngómópu, u pi Kidílon, myángo ndíi ngmê u mênê

* 17:12: Dpodo 1:18 * 17:13: Njon 15:11 * 17:15: 2 Tes 3:3 * 17:19: Hipilu 10:10 * 17:21: Nkal 3:28 * 17:22: Dpodo 4:32

nmí ch:iy:e dniye. ² Pini n:ii Yesu u kwódo ngé ghê wo, Njudas, yi pini u lama yi myángo doo ya, mu kópu u díy:o Yesu ngé Njudas u k:ii daa ngé:ééntómu y:i núw:o nmoo. ³ Wod:oo Njudas ngé yi mgídi ngé y:i a pyw:ee nmoo. Yoo ngmê yi kada doo kwo. Yi yéli yi vy:o Lóma lede yilí doo kwo, Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo yi vy:o myednye kwo. Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, Pádisi yoo yi k:ii yi yéli y:oo a dy:ââ tumo. Yi kaa taa a núw:o tumo, yi pywápé dmi yi lam dé myedé núw:o tumo, nmo u ngwo a lee dniye. ⁴ Yesu u lama yaa wo, apê, Daa kêmakêma kópu yilí yintómu a nga a d:uud:uu ngmê, wod:oo ye loo, yepê, N:uu ka nmye vuywo té? ⁵ Kwo, Yesu, pini n:ii Nasalet pi. Yesu ngé yepê, Ala nê vyílo, a chóó n:aa tóó. Pini n:ii Yesu u kwódo ngé ghê wo, Njudas, yi vy:o doo kwo. ⁶ Yesu ngé Chóó Lémi u pi dini ghi n:ii ngé ye vuy, yepê, A chóó n:aa tóó, u ngwo ngwéti dniye, wod:oo a mbee ngópu, yoo woni têpê mbêmê tpalé dniye. ⁷ Myombó Yesu ye mê póó wo, yepê, N:uu ka nmye vuywo té? Kwo, Yesu, pini n:ii Nasalet pi. ⁸ Yesu ngé yepê, Wunê nmye kídí vyi, Ala nê vyílo, a chóó n:aa tóó. Yepê, Pini n:ii ka nmye vuywo té, kídmyinê pyw:ee ngmê, ngmênê a p:uu ndiye pyu kní yi p:uu kée nangmê yé, dpi dy:ââ tóó. ⁹ (Yi kópu ye vuy, mu kópu u díy:o u Mí ka kópuni vuy, ndé kópu ngé pyaa we, kwo, M:aa, yélini a ka nyinê kpo yi l:âmo dépéngmê ngópu.)

¹⁰ Saimon Pita ngé u yi doo kwo, Lede yoo ní vya té, wod:oo u taa a ngéédí, lede ngmê mbwámê pèdé chápwo, ngmênê kn:aadi ngé, u wéni pee ngwene ngópu. Yi lede u pi Mélíka, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u dpodo pyu ngmê. ¹¹ Yesu ngé Pita ka kwo, Naa u dópo mênê mê kédi. Kwo, Lukwe, u yi nga a kwo, M:aa ngé dono u mbwaa n:ii a ka a kpo u wépi ní puwá? Kwo, Kêle, n:aa ndani.

Anas u ngíma Yesu u ngwo mî kaa ngópu

¹² Lede yoo yi kada pini ngé yepê, Mgímí yó, yedé ngé kudu yó, wod:oo lede kní y:oo Nju tpémi yi k:ii Yesu mgímí ngópu, kóó dé kudu dumo, ¹³ Anas ka mwiyé núw:o ngópu, pini n:ii tp:oo módó Kayapas ngé nyââ. ¹⁴ Kayapas kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngé doo ya, yi m:aani ngé. Yi Kayapas ngé Nju tpémi yi kada pini kní ye mwiyé a vuy, yepê, Maa mb:aa ala, pi ngmídi pi yintómu yi l:éé díy:o paa pw:oo we. *

Pita ngé Yesu u ngwo a wópu ngé.

Mátíyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luukí 22:55-57

¹⁵ Dini ghi n:ii ngé Yesu mgímí ngópu, Njedusalem núw:o ngópu, Saimon Pita k:ii nyipu yámuyâmu dé. Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo dini ghi n:ii ngé Yesu km:êê ngópu, Pita kuwa nê kuwo ngé, a k:ii nmí kee dniye, mu kópu u díy:o kada pini u lama noo ya. ¹⁶ Myombó mênê diyé wo, keñe dmâádini ngé doo t:âât:ââ, kwonê, Kí pini a kmíni. ¹⁷ Pita yedé kee wo, yi dmâádi ngé kwo, D:ii wu pini p:uu ndiye pyu ngmê, apii? Pita ngé kwo, Nyââ, nê kuu. ¹⁸ Yi dini ghi ngé nkuwo ndíi ngé pyodo, wod:oo ndyuw:e ngmê kpê ngópu, yi ngomo chóó u dpodo pyu yoo, Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo yi k:ii, ndoo chedé dneye kwo. Pita yi vy:o myimí ghê wo, myedoon:aa ndé vyíli.

Anas ngé Yesu u ngwo doo poopoo

Mátíyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luukí 22:66-71

* **18:14:** Njon 11:49-51

¹⁹ Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini Yesu ka p:uu ndiye pyu knî yi l:êê dîy:o doo póó, kópuni nmo doo tpaápé dé yi l:êê dîy:o u kwo myedoo póó. ²⁰ Yesu ngê kwo, Pi yilî yi ngîma nîmo danêmbum. Kwo, Nju tpémi kwéli wunê wó ngê, Chóó Lémi u ngomo k:oo, ngêpê ngomo knî yi k:oo, y:i ye nîmo a danêmbum. Kwo, Tumu kópu d:oo ngmê vuu. ²¹ Kwo, Lukwe dîy:o nye p:oop:oo nê. Kwo, A kópu dyuu n:ii knî y:oo ny:ee tumo, ye ngî péé, yi kópu yi lama a pyede. ²² Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yi kópu yi vuu, lede ngmê ngê kopwe u te knâpwo puwâ, kwo, Lukwe dîy:o nmî kada pini u dnye nye vyeé. ²³ Yesu ngê kwo, Pi knî ye kópu dono w:aangmê vuu, ye ala léma ye yi kópu yuu pîcha y:oo. Kwo, Ntêné n:aa mbumu, lukwe dîy:o kopwe a te knâpwo chi puwâ.

²⁴ U kuwó dini ghi ngê Anas ngê Kayapas ka Yesu dy:ââ ngê. Yedê kwulo daa pywâlî ngópu, p:uu modoo ya.

Pita ngê Yesu u ngwo mêdê wópu ngê

Mátíyú 26:71-75; Mak 14:69-72; Luukí 22:58-62

²⁵ Yi dini ghi ngê Pita ndoo chedê modoo kwo. Pi ngmê knî y:oo kwo, D:ii wu pini p:uu ndiye pyu ngmê, apii? Pita ngê a wópu ngê, yepê, Nê kuu. ²⁶ Pita ngê pini n:ii ngwene ngópu, yi pini u mbwó kada pini u dpodo pyu ngmê, ndoo chedê myedoo ya, Pita ka kwo, Ndoó apê nyi vyló, wu pini p:uu myángo vy:o kidi m:uu ngi. ²⁷ Pita ngê mêdê wópu ngê, wod:oo kêm kêm ka wo.

Yesu Paléti ka u ngwo núw:o ngópu

Mátíyú 27:1-2,11-14; Mak 15:1-20; Luukí 23:1-5,13-25

²⁸ Kââdí dini ghi n:ii ngê a kee wo, Yesu Kayapas u ngomo k:oo a pw:ii ngópu, Lóma lede yoo yi määwe ndîi Paléti ka núw:o ngópu. Nju tpémi yi kada pini yoo Paléti u ngomo k:oo daa kee dniye, mu kópu u dîy:o apê, Daa Nju pi u ngomo. Apê, Nmo koko té, ye dono pee nmî p:uu ngma a kelekele, Chóó Lémi ka dono ngê nmo pyodopyodo té, yed:oo Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa nté doo u ntáâ daanmî ma. ²⁹ Yi Nju tpémi Paléti u ngomo k:oo daa kee dniye, wod:oo kuwa ye a pwii wo, yepê, Wu pini ngê ló dono kópu ngmêdê d:uu? ³⁰ Paléti ka kwo, Dono kópu wodaa d:uu ngê, ye nga daapód:oo núw:o. ³¹ Paléti ngê yepê, Núw:o yó, nmyi chóó nmyi dêêpî kópu dyuu mbêmé nyi kóté kalé yó. Kwo, Machedê. Kwo, Wunê kudu kóté kwolo, ala d:o pw:oo we. Kwo, Ngmêné pi vyeé nmo nmyi kwódu ngópu. Kwo, Nmyi l:êê ghi mbêmé nyi vya ngi, kídosi nêdê nyi t:ee ngi. * ³² (Yesu ngê kópuni wunê a vuu, nmopê, Tââ wa km:êê nê, u pwopwo p:uu kídosi nêdê u ngwo doo danê, yi kópu Nju tpémi y:oo ala ngwo d:uu ntiye ngmê.) * ³³ Paléti u ngomo k:oo mé diyé wo, lede knî ye yepê, Yesu al:ii a núw:o yó, wod:oo u kwo núw:o ngópu. Yesu ka kwo, Mumdoó nyi Nju tpémi yi king? ³⁴ Yesu u kwo póó wo, kwo, Ye kópu ñyóó mênê cha ngî, ó pi knî y:oo nga y:oodê vyi ngmê? ³⁵ Paléti ngê kwo, D:aa Nju pi. Kwo, Ñyóó nyoo knî y:oo, yi kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini knî yi k:ii y:oo a ka da núw:o ngi. Kwo, Ló dono kópu ngmêchi d:uu? ³⁶ Yesu ngê kwo, Daa dyámê mbêmé tpémi y:oo king ngê y:oo pyódu noo. Kwo, W:aa dyámê pé u king ntee pini, ye a dpodo pyu yoo a l:êê dîy:o pí l:êê té, Nju tpémi y:oo daapaa mgîmî nê. Kwo, Daa dyámê mbêmé tpémi y:oo king ngê y:oo pyódu noo. ³⁷ Paléti ngê kwo, Mumdoó nyi king? Kwo, Yi kópu awêde dí ny:oo. Yesu ngê kwo, Ñyóó nuw:o ngê chi vyi, nyimo, Nê king. Kwo, Ngmêné ala kópu mu ngmídi u l:êê dîy:o dyámê mbêmé ní pyodo, nê, Pi knî y:oo ndê kópu yintómu knî yi

* 18:31: Dpodo 18:15 * 18:32: Njon 12:32-33

kn:ââ paa m:uu y:e. Kwo, N:ii knî y:oo ndê kópu knî yi maa a kígha ngmê, a dnye y:oo nyêmi ngmê. * 38 Paléti ngê kwo, N:uu u ntââ, ndê kópu dé yi kn:ââ dpo pyw:oo? Wod:oo Paléti kuwa mê pwii wo, Nju tpémi ye yepê, Wu pini u kpadakpada u kópu d:oo ngmê pyw:ango. 39 Yepê, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa dye ghi ngê mbwa k:oo tpémi yi vy:o pi ngmên:aa pw:iipw:ii ngê. Yepê, Nju tpémi. Yepê, U yi nmye a kwo, Nmyi king nî pw:ii? 40 Dpodombiy:e u kwo mbwó dnye, kwo, Daa ye pini. Kwo, Mbadapas yi pw:ii ngi. (Yi Mbadapas Lóma lede yoo yi p:uu mwiyé dpímo a l:êê, mbwa k:oo u ngwo kee wo.)

19

Paléti Yesu u pw:iipw:ii ngê u ngwo dêê wo

1 Wod:oo Paléti ngê lede knî ye yepê, Yesu núw:o yó, yedê kpê dmi ngê nyi kpaka yó, wod:oo mí kpaka ngópu. 2 Lede knî y:oo Yesu dnye yumuyumu, noko yipu, King knî yi mbêmê kidon ntee a kwo nyédi, kí pini mbêmê yinté tpile my:oo kaa koo, wod:oo yi kóo diidii a ngî tumo, a kmongo tumo, kidon ntee tpile u ngwo ngmê l:âmo ngópu, Yesu mbêmê kaa ngópu. Kpídí pee mb:aa ngmê, king knî y:oo yi mbwo ntee dnyimo t:emí dé, yinté kpídí pee mtyemtye u mbwo ngmê t:ee ngópu. 3 U kuwó dini ghi ngê u kwo dnye lèpí, k:omodané ngê dnya a chipéchipé, kópu, Munmíkó nmî máâwe ndîi, Nju tpémi yi king, u ngwo dnye vyee.

4 Paléti kuwa mède pwii wo, Nju tpémi ye yepê, Wu pini ngomo k:oo nmye mênínê pw:iipw:ii, nmyi ngíma n:aa kapí, mu kópu u díy:o nmyi lama paa yaa we, u kn:aadi te kópu d:oo ngmê pyw:ango. 5 Wod:oo Yesu kuwa a pw:ii ngê, yi kóo diidii dmi mbêmê modoo ya, kpídí mb:aa u mbwo myedoo ya. Paléti ngê Nju tpémi ye yepê, Yi pini ala. 6 Kada pini knî y:oo dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, dpodombiy:e mbwó dnye, Paléti ka kwo, Kídosi nédê t:ee ngi. Kwo, Daadí ya. Wod:oo Paléti ye nod-e wo, yepê, Yi kópu nmyi lama ma tóo. Yepê, Nmyi chóo nuw:o yó, kídosi nédê nyi t:ee yó. Yepê, U pwopwo u kópu d:oo pyw:ango, daa tóo modaa tóo. 7 Nju tpémi y:oo Paléti ka kwo, Nmî dêêpí kópu alanté, Pini n:ii ngê Chóo Lémi u pi k:omodané ngê dpí vyi, yi pini anyi vy:a. Kwo, Ye pini ngê chóo u komo ngê ala kópu vyu, Nê Chóo Lémi Tp:oo. Kwo, Daadí ya, pw:oo we. *

8 Dini ghi n:ii ngê Paléti ngê yi kópu nyongo, nkíngê ngê y:ay:a pwiyé wo, 9 u ngomo k:oo mê kee wo, Yesu ka kwo, Ló y:i nyinê ndê wo? Yesu ngê kópu u kwo daa vyu. * 10 Paléti ngê kwo, Lukwe díy:o kópu a ka daanyi vyi. Kwo, Lama daa tóo, a kêê k:oo nye kwo? Kwo, Ye n:aa tpaápê, Vya yó, yed:oo a vyee ngi. Kwo, Ye n:aa tpaápê, N:aa pw:iipw:ii, ye kêê nga daawa t:ee ngmê. 11 Yesu ngê kwo, Pini n:ii nmî pwo a tóo nmî kada pini ngê wodaa pyódu nyoo, ye ngêê k:oo daapídí ghê. Kwo, Yi pini u dnye chuu nyongo, módó nye kpadakpada nê. Kwo, Yélini y:oo nga da núw:o nê yi dnye dmi yichi ny:oo, dono u ngwo chi d:uu. Kwo, Ngmênê yi yéli yi dono d:ud:umbiy:e ndîi. *

12 Paléti ngê yi kópu dini ghi n:ii ngê nyongo, d:ud:umbiy:e u yi u ngwo doo kwo, Yesu ní pw:ii, ngmênê Nju tpémi dpodombiy:e u kwo mbwó dnye, kwo, Ye pini ngê apu, Nê king. Kwo, U yi u ngwo a kwo, Pini n:ii nmî king ndîi ngê wunê tóo, Lóma, u d:aa nê kâádí. Kwo, Yinté pini king ndîi p:uu a d:uu yédi. Kwo, Ye pini nye pw:iipw:ii knomomé, ye king ndîi ngê yi kópu wa a ny:oo,

* 18:37: 1 Tim 6:13 * 19:7: Lev 24:16; Njon 5:18 * 19:9: Mát 27:12; Luukí 23:9 * 19:11: Njon 10:18; Dpodo 2:23; Lóma 13:1

doo u nuu u pi ngê anyi pyódu. * ¹³ Paléti ngê yi kópu yi nyongo, Yesu kuwa ye a pw:ii ngê, pi kwéli dpîmo kóté kígha dé, y:i núwo. (Yi kéli ghê chêêpi u kadakada mwiyé yé tumo, Nju tpémi yi dnye ngê u pi Nkapata.) ¹⁴ Wéni n:ii ngê Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa u l:êê dîy:o tpile yilí dnye wiyewiye, yi wéni ngê yi kópu yilí u ngwo pyodo. Kâádí máâ kéli dini ghi ghêlí daa yó, Paléti ngê Yesu kuwa ye a pw:ii ngê, Nju tpémi ye yepê, Ala nmyi king. ¹⁵ Dpodombiy:e u kwo mbwó dnyiye, kwo, Pw:oo we. Kwo, Vya ngi. Kwo, Kídosi ñedé t:ee ngi. Paléti ngê yepê, Mumdoo nmyi king kídosi ñedé waní t:oo? Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo kwo, Nmí king mu ngmidi, king ndíi n:ii Lóma wunê tóó. ¹⁶ Wod:oo Paléti ngê lede kní ye yepê, Yesu núw:o yó, kídosi ñedé nyi t:ee yó.

Yesu kídosi ñedé u ngwo t:ee ngópu

Mátíyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luukí 23:26-43

Lóma lede kní y:oo Yesu núw:o ngópu, ¹⁷ Njedusalem a kuwo ngópu, ghi ngmê núw:o ngópu, yi ghi u pi Mbodo Dínê. (Nju tpémi yi dnye ngê Nkolkota.) Maa p:uu Yesu ngê u kídosi chóó doo dnyinêdnyinê. ¹⁸ Yi mbwini mbémê Yesu kídosi ñedé mí t:ee ngópu, pi u nkígh:ê mé miyó kídosi ñedé t:ee dumo, u wéni pee ngmê t:ee ngópu, u t:anê pee ngmê t:ee ngópu, Yesu yi kéli ghê kídosi ñedé doo ya. ¹⁹⁻²⁰ Paléti ngê u dpodo pyu ngmê ka kwo, Yesu u nt:u kópu d:êê ngi, apií, Yesu Nasalet pi, Nju tpémi yi king. Yi pini ngê yi kópu dyuu pyolo d:êê ngê, Nju dnye ngê d:êê ngê, Kídiki dnye ngê d:êê ngê, Lóma dnye ngê mye d:êê ngê. Yi kópu dyuu Yesu u pwo kídosi ñedé t:ee ngópu. Nju tpémi yilí kní y:oo yi kópu dyuu a kp:aa ngópu, mu kópu u dîy:o Njedusalem u nkígh:ê Yesu kídosi ñedé mí t:ee ngópu, daa kuughê. ²¹ Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo Paléti ka kwo, Lukwe dîy:o chi d:êê, Nju tpémi yi king. Kwo, Alanté wochi d:êê, Kí pini ngê apu, Nê Nju tpémi yi king. ²² Paléti ngê yepê, Kópuni dî d:êê, muchoo ya. Yepê, Daaní ngmêê.

²³ Dini ghi n:ii ngê Yesu kídosi ñedé t:ee ngópu, lede kní y:oo u kpídí yêê tumo, tpile dyuu páadí ngê pyódu ngópu, lede ngmê u tpile dyuu ngmê. U kpídí ngmê mb:aamb:aa, kpídí d:umu daadí, kéli ghê daa dmy:ee ngmê. ²⁴ Lede kní y:oo noko yepê, nangé chaa, ng:oo kmêle, n:uu ngê wunê ng:êêní. Kópuni nmí Mí u puku yedê a tóó, yi Lóma lede páadí kní y:oo daa yi lama yi kópu ntiye ngópu. Yi kópu ala,

A tpile dé yêê t:oo,

A kpídí mb:aa u dîy:o mye ng:oo té. *

²⁵ Yesu u kídosi u nkígh:ê pyââ páadí yi k:ii nmee kwo, Niye mbwémi Yesu u pye miyó, Méli Kilópas u kpâm pyolo, Méli Makídala pyââ podo. * ²⁶ Yesu ngê u pye a nkígh:ê módu, kwo, Niye. Kwo, Kí ñm:ee. ²⁷ A ka pê, Kí mye, u kwo mb:aamb:aa ngê chi vuywo. U kuwó dini ghi ngê u kwo noo vuywo, a ngomo k:oo doo kwo.

Yesu kídosi ñedé u ngwo pwene

Mátíyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luukí 23:44-49

²⁸ Yesu u lama doo ya, A dpodo yilí yintómu daa kêmakêma n:aa chedêchedê. U yi u ngwo doo kwo, Kópuni puku yedê a tóó ní ntiye, wod:oo yepê, Mbwaa a nga dé chópu. * ²⁹ Wain d:ââ y:i ngmêdoo kwo. Pi ngmê ngê tpênê n:êê ngma a ngêêdí, wain d:ââ k:oo kmênê ngê, yimbwi ñedé kââ, Yesu komo t:âmo mbee

* **19:12:** Luukí 23:2; Dpodo 17:7 * **19:24:** Psalm 22:18 * **19:25:** Mát 27:55-56 * **19:28:** Psalm 22:15

ngê. * ³⁰ Yesu ngê yi wain yi ndââ, yepê, Machedê, wod:oo mbodo k:ame a ghê wo, pwene. *

Yesu u ngwo dmya ngópu

³¹ Wéni n:i:ii ngê Yesu pwene, yi wéni Pídaidê, womumo líme wo ndîi ngmê, ntóó yi wéni ngê kídosi ínedê daapêdoo ya. Yi kópu u l:êê díy:o Nju tpémi yi kada pini kní ngmê Paléti ka lee dñiye, kwo, Yélini kídosi ínedê a pyede, u ntââ yi kpâlî dmi wa pwaa t:oo, límílímî ngê u ngwo paa pw:oo dñiye, yed:oo awêde mîpaa kmênê téne. * ³² Wod:oo lede yoo lee dñiye, Yesu u nkígh:ê kídosi ínedê n:i:ii dê dpímo ya, yi kpâlî páádi kní pwaa tumo, ³³ ngmênê Yesu u kídosi chedê y:i ní dñiye, yi vvyu dñiye, apê, Até dê pw:onu, wod:oo kpâlî dê mēdaa pwaa dumo. ³⁴ Lede ngmê ngê u kaa a ngêédí, Yesu podo pee dmi kēpa dóó, u kaa yedê pēédí ngê, wēê mbwaa kwodonkwodo a mbêpê knopwo. ³⁵ Yi kópu yilí a chóó a ngwolo dê y:oo ní módu, ntênê dí d:êê té, mu kópu u díy:o yi kópu kní ye paa kélímî mbê dmyeno. * ³⁶⁻³⁷ Lede kní y:oo daa yi lama puku yedê kópu miyó ntiye ngópu, ngmê alanté, Dínê daangmēwa pwaa ngmê, woni alanté, Pini n:i:ii wa dmya ngmê, pi kní y:oo adnyi y:enê. *

Yesu ntóó u ngwo kmênê ngópu

Mátiyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luukí 23:50-56

³⁸ Pi ngmê, u pi Njósép, Adamátiya pi. Yi pini Yesu ka myedpímo kélímí, ngmênê tumutumu, mu kópu u díy:o kada pini kní ye dpímo nkíngê. Yesu dñi ghi n:i:ii ngê pwene, yed:oo yi Njósép Paléti ka loo, kwo, U ntââ Yesu ntóó wan:uu kmênê. Paléti ngê kwo, U ntââ, wod:oo Yesu u kídosi chedê nmo a loo, ntóó nmo ngópu. * ³⁹ Pi m:uu nmo myeda loo, u pi Nikódímês, pini n:i:ii Yesu ka mgídí vy:o mwiyé a loo. Yi pini ngê, u dpodo pyu kní yi k:i:ii mtyími ntee tpile péé kní ngma a núw:o ngópu, tuu mb:aamb:aa. Yi tpile péé dmi yi dīngídīngí ndíi. * ⁴⁰ Yi mǎawe dē y:oo yi mtyími ntee tpile Yesu ntóó p:uu dpímo t:emí, kpídí ngê ntóó u nkwo dpímo a kmongokmōngo, mu kópu u díy:o nmí Nju tpémi nmí pi ntóó kmênêkmênê yinté a tóó. ⁴¹ Yesu kídosi ínedê kwéli pwene u nkígh:ê myángo ngmēdoo ya. Yi myángo vy:o kpomo kamí ngmēdoo ya, wunê pi ntóó y:i daangmê kmênê ngópu. ⁴² Yi lémi dē y:oo Yesu ntóó yi kpomo u mēnê kmênê ngópu, mu kópu u díy:o mgídí doo a ghayghay, doo u ntââ kuughê daapí núw:o ngópu.

20

Yesu u ngwo a pii wo

Mátiyu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luukí 24:1-12

¹ Sandé mw:aa mgídí vy:o, Méli Makídala pyââ kpomo chedê yi loo, Yesu kwéli kmênê ngópu. Apê, Chêépí páâ ndíi n:i:ii kpomo t:âmo kaa ngópu, apê, Lukwe ngê atédê tpiyé wupu kwolo. ² Wod:oo mbêpê a puwá, Saimon Pita k:i:ii mdoo nye a núwo, nyepê, Nmí Lémi ntóó kpomo u mēnê kēdê ngí ngmê, kwéli d:uu yé ngmê, nmí lama daa tóó. ³ Pita k:i:ii kpomo u chedê nyi lee knopwo. ⁴ Maa p:uu nipi nyipu mbêpê, mbêpê tédê Pita nê kuwo ngê, kpomo u chedê mwiyé n:uu ta, ngmênê kpomo u mēnê ghéli dípi kee wo. ⁵ Kpomo u mēnê nê tepe mbê wo, Yesu ntóó p:uu kpídíni t:ee tumo, ní m:uu too. ⁶ Pita dñi ghi

* **19:29:** Psalm 69:21 * **19:30:** Njon 4:34 * **19:31:** Deut 21:22-23 * **19:35:** Njon 21:24

* **19:36-37:** Ex 12:46; Tpyuu 1:7 * **19:38:** Njon 7:13; 12:42 * **19:39:** Njon 3:1-2

n:ii ngê ta, yi ngwo kpomo u mênê kee wo, kpîdî mye m:uu too. ⁷ Kpîdîni ngê mbodo a kmongo ngópu, apê, U mo mu too, kmongo ngmê. ⁸ Myenté kpomo u mênê my:aa kee wo, yi kópu knî y:aa m:uu too, ala kópu ka u ngwo nî kélîmî mbê wo, nê, Nmî Lémi kêda pyidu. ⁹ Yesu u pyidepyide p:uu kópuni puku yedê a pyede, yi ngwo ghêlî dpîp:o w:ee too. ¹⁰ U kuwó dini ghi ngê p:o m:ee diyê knopwo.

Yesu ngê Méli Makídala pyââ ka chóóchóó u ngwo a kêma ngê Mátíyu 28:9-10; Mak 16:9-11

¹¹ Méli kpomo chedê doo kwo, doo mbê. Kpomo u mênê yedê tepe mbê wo, ¹² enjel miyó módu, yi kpîdî dê kpaapikpaapî dê. Yesu ntóó mwiyé kwéli doo ya, yi kéli ghê dpîmo ya, mbodo kwéli yé ngópu, woni y:i doo ya, woni yu dmyino doo ya. ¹³ Ngmê ngê Méli ka kwo, Lukwe díy:o nye mbê. Yepê, Nmî Lémi ntóó até da ngî ngmê, anyi d:uu yé ngmê. ¹⁴ Wod:oo Méli yi diyê wo, Yesu yi módu, ngmênê daa myââ. * ¹⁵ Yesu ngê kwo, Lukwe díy:o nye mbê. Kwo, N:uu ka nye vuuwo? Méli ngê apê ngmênê, Myángo u y:enê pyu ye kwo, kwo, Ala pini ntóó dmyinê ngî ngmê, kwéli dmyin:a a yé ngmê a ka vyi ngî, n:aa lèpî, ntóó mênî:n:aa ng:êênî. ¹⁶ Yesu ngê kwo, Méli. Yi ngwo dini ghi ngê Méli ngê myââ, apê, Kíngê Yesu. Nju dnye ngê kwo, Laponi, u nt:u kópu nmîné nmo, Nmî Lémi. Wod:oo Yesu u nkígh:é loo. ¹⁷ Yesu ngê kwo, Kalê nédi, mu kópu u díy:o M:aa ka d:oongê kee wo. Kwo, A mî mye nmyi Mí, a yâpwo mye nmyi yâpwo. Kwo, Yi pini ka n:aa koko. Kwo, A mbwó knî ye yi kópu dp:uu vyi ngî. * ¹⁸ Wod:oo Méli Makídala pyââ nmo a loo, nmopê, Nmî Lémi kídî m:uu. Méli ka kópuni a vyi too, nmo mîné nté too.

Yesu u ngwo nmî módu

Mátíyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luukî 24:36-49

¹⁹ Yi Sandé ntumokwodo n:ii knî yi k:ii Yesu p:uu nmeê ndiye, ngomo k:oo nmeê kwo. Keñe nmo kuwo too, mu kópu u díy:o Nju tpémi yi kada pini knî ye nmî nkíngê mbê dniye. Wod:oo Yesu anya a pwiyé wo, nmî vy:o ghê wo, nmopê, Mw:ââkó a tîdê mbwó yoo, ala nê, namê nkíngê. ²⁰ U kuwó dini ghi ngê kóó dê nmî ngópu tpyé doo, kaa kwéli dóó ngópu, nmî ngópu mye tpyó. Dini ghi n:ii ngê nmî myââ, nmî gha dmi d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê pyodo. * ²¹ Myombó Yesu ngê nmopê, Namê nkíngê. Nmopê, M:aa ngê dyámê mbêmê ntee a dy:ââ noo, pi knî ye yinté u nkwo n:aa dyede nmyo. * ²² Wod:oo Yesu nmo kó wââ mbê wo, nmopê, M:aa u Ghê Dmi nmyi mênê dí yé. ²³ Nmopê, N:ii yi dono wanmyi chedê t:oo, M:aa ngê yi dono u mbodo kn:ââ vuuwo wa kée té, mēdaawa a ngî té. Nmopê, N:ii p:uu M:aa u Ghê Dmi mbêmê ala kópu wanmyinê w:ee ngmê, anye, Kí pini ngê u dono dê mgímî té, mēdaawa kée té, nmopê, yi pini ka wanmyi vyi ngmê. Nono knî y:oo dê dyênê ngî, ye yi pini u dono M:aa ngê u mbodo kn:ââ vuuwo daawa kée té.

Tomas ngê Yesu u ngwo módu

²⁴ Wéni n:ii ngê Yesu nmî módu, nmî vy:o pini ngmê Tomas, pini n:ii u mbwó k:ii nipi taa knopwo, yi pini nmî vy:o dêpwo kwo, * ²⁵ wod:oo dini ghi n:ii ngê Tomas nmî módu, kwonmo, Nmî Lémi kudu m:uu. Tomas ngê nmopê, Kpêêpî u kwéli kóó dê yi p:uu daanî m:uu knomomê, a kèêpyââ yi kwéli p:uu daanî yé

* **20:14:** Luukî 24:16; Njon 21:4 * **20:17:** Lóma 8:29; Hipílu 2:11-12 * **20:20:** Njon 19:34; 16:22; 1 Njon 1:1 * **20:21:** Njon 17:18 * **20:24:** Njon 11:16; 14:5

knomomê, kaa kwéli dóo ngópu a kêê y:i daanî yé knomomê, ye daanî kêlîmî mb:anê.

²⁶ Wiki ngmîdi mî loo, Tomas u k:ii ngomo k:oo nipi nmee kwo. K:omo tpile keñe nmo kuwo too, ngmênê Yesu anya a pwiyé wo, nmî vy:o ghê wo, Nmopê, Mw:âákó a tidê mbwó yoo. ²⁷ Tomas ka kwo, A kêê dè ngî m:uu dé, ngêêpyââ yi p:uu kédi, a podo pee dmi kêpa ngêê mye yé. Kwo, Lukwe dîy:o d:ii kêlîmî. Kwo, Chi kêlîmî. ²⁸ Tomas ngê kwo, A Lémi, nyi nmî yâpwo ndêndê. ²⁹ Yesu ngê kwo, Wochoo m:uu noo, daapîchi kêlîmî mb:anê. Kwo, Yêlini a ka adnya a kêlîmî, k:omo tpile daawa m:uu nê, a ka amyednya a kêlîmî, yi yéli yi gha dmi M:aa ngê d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê wa pyódu té. *

Kópuni u lêê dîy:o ala puku dmi ni d:êê ngê

³⁰ K:omo tpile Yesu ngê mbwudu yilî nmî ngópu chópu, ngmênê ala puku yedê pyile njini ní d:êê ngê. * ³¹ Nî d:êê too, mu kópu u dîy:o ala kópu ka paa kêlîmî mbê dmyeno, pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, nmî kada pini ngê pyódu ngê, yi pini Yesu, pini n:ii Chóó Lémi Tp:oo. U ya a nga a kwo Yesu ka kêlîmî mbê dmyeno, u pi mbêmê ghê kamî u ngwo pêdê pyw:ee yó. *

21

Yesu pyolombó u ngwo nmî módu

¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê chóóchóó nmî ngópu mê tpyó. Dini ghi n:ii ngê Nkálili Kpéni Lêê u nkígh:ê nmee ya, yi kópu nmo u ngwo pyodo. ² Nmî pyudu nmee ya Saimon Pita ngmê, Tomas myomo, pini n:ii u mbwó k:ii nipi taa knopwo, Nêtániyel pyolo, Kéna pi, Nkálili Wee u kwo p:aani n:ii a tóó, a mbwó k:ii nye podo limo, Yesu p:uu ndiye pyu mē miyó yi k:ii. ³ Saimon Pita ngê nmopê, Vyuwó tédê n:aa lèpi. Kwonmo, Nmî k:ii lee kmêle. Wod:oo dinki k:oo nm:uu wo dniye, munmeen:aa vuyuwó. Yi mgîdî nmo dyé ngê, pwoó k:oo te dèpê gho. ⁴ Mw:aamw:aa dini ghi ngê Yesu tii vuyuwó nmî módu, ngmênê pi daa myââ. ⁵ Nmopê, Kî tpókni. Nmopê, Pwoó k:oo te doo gho? Kwonmo, Nyââ, te doo gho. * ⁶ Nmopê, Nmyi pwoó dinki mwada pee kée yó, y:i knî ngmê wunê wupwo. Wod:oo pwoó dinki mwada pee nmî kée ngê, te yilî a gho, doo u ntââ pwoó dinki k:oo daap:ono pèédî ngê. * ⁷ Pita ka kwonoo, Kî nmî Lémi vyílo ye kwo. Saimon Pita ngê yi nyongo, apê, Nmî Lémi ye kwo, wod:oo u paa kpídî u paa ngmê t:àngo, tpuu a ndê ngê, kpé lèê u kwo mbêka wo, Yesu ka cháâcháâ mî kee wo. ⁸ Dinki k:oo a kuwo nmoo, nmínê pwoó nmee a paapaa. Yesu kwéli doo a kwo daa kuughê, pwoó y:i nm:uu tédê ngê. ⁹ Dini ghi n:ii ngê lyoko nmî tee dniye, nê, Yesu ngê ndyuw:e ngmê atédê kpê, te ngmê nk:êênî, mbídédî knî my:oo kwo. ¹⁰ Yesu ngê nmopê, Te n:ii da ghêpê dmi, knî ngma a núw:o yó. ¹¹ Saimon Pita dinki kn:ââ ghê nmo a loo, pwoó nipi lyoko nmo pèédî ngê. K:omo tpile te ndîi yono y:a limo y:a mē pyile y:i a ghê, ngmênê pwoó daa chaá ngópu. ¹² Yesu ngê nmopê, A pwiyé dmyeno, nté anyi ma yó. U kwo nmî nkíngê mbê dniye, u kwo mēdaap:oo póó dniye, Nyi n:uu, mu kópu u dîy:o nmî lama doo ya, Kî nmî Lémi. ¹³ Wod:oo Yesu ngê mbídédî a ngêédî, nmo a kpo, te nmo myedê kpo.

¹⁴ Yesu ngê yinté chóóchóó pyolombó nmo a kēma ngê, kpêênî mwâ a pii wo. *

* **20:29:** 1 Pita 1:8 * **20:30:** Njon 21:25 * **20:31:** Njon 3:15; Lóma 1:17; 1 Njon 5:13 * **21:5:** Luukí 24:41 * **21:6:** Luukí 5:4-7 * **21:14:** Njon 20:19,26

Yesu Pita k:ii u ngwo dpîmo danêmbum

¹⁵ Kmaapî yinmo kêlî ngê, Yesu ngê Saimon Pita ka kwo, Njon tp:oo. Kwo, Mumdoos kî yéli yi nódo a nuu ghi dnyinté a tóó, ngmênê nyi mu ngmidi a nuu ghi ndéndê ngê nódo a tóó? Pita ngê kwo, Nyââ, a Lémi. Kwo, Lama ka tóó nê, nuu ghi a nódo ka tóó. Yesu ngê kwo, A sipi w:uu chi mbonombono. * ¹⁶ Myombó Yesu ngê Saimon ka kwo, Njon tp:oo. Kwo, A nuu ghi nódo a tóó? Pita ngê kwo, Nyââ, a Lémi. Kwo, Lama ka tóó, nuu ghi a nódo ka tóó. Yesu ngê kwo, A sipi w:uu chi y:enê. * ¹⁷ Pyolombó Yesu ngê Saimon ka kwo, Njon tp:oo. Kwo, Mumdoos a nuu ghi nódo a tóó? Pita u nuw:o dono ngê pyodo, mu kópu u díy:o Yesu u kwo pyolo póó wo, kwo, A nuu ghi nódo a tóó. Yesu ka kwo, A Lémi, kópu yilí yintómu lama ka pyede. Kwo, Lama ka tóó, nuu ghi a nódo ka tóó. Yesu ngê kwo, A sipi w:uu chi mbonombono, mb:aamb:aa ngê cha a chedêchedê y:amíy:amí dé. ¹⁸ Kwo, Ndê kópu nga ngmên:aa tpapê. Kwo, Dini ghi n:ii ngê pi mgémî ngê nyoo a ya, ñalêti ñaa nyimo t:emí, nuw:o ngê ghini u pi dpîmo tpapê, y:i nyimo lèpî. Kwo, Dini ghi n:ii ngê vy:enevy:ene kêpa anyin:aa kwo, pi ngmê ngê yedê nedê amí t:ee ngi, ghini u yi nga daadí kwo, y:i wa núw:o ngi, ngêê dê y:i wa chámê dê, u ngwo wa km:êê ngi. * ¹⁹ Kwo, Cha a nj:ii nê. Yesu ngê Pita u pwopwo u maa yinté nmo a kêma ngê, u ngwo nmo w:ee ngê, nê, Pita ngê Chóó Lémi u pi yi pwopwo tédê wa knî.

Kópuni Yesu ngê a p:uu vvu

²⁰⁻²¹ Pita u kuwó yi diyé wo, yi m:uu noo, apê, Pini n:ii Yesu u nuu u pi ngê a tóó, mu kwo. Apê, Kmaapî tédê Yesu ka vyílo yi póó wo, kwo, N:uu ngwódo ngê angmê ghê. Wod:oo Pita Yesu ka póó wo, kwo, A Lémi, Kí pini ngê lukwe ngmêwa pyódu? * ²² Yesu ngê kwo, K:omo ngê u ya a nga wo kwo, Kí pini choo ya, u dí anê diyé, ye lukwe díy:o yi kópu p:uu nye nuw:o. Kwo, Cha a nj:ii nê. ²³ Kópuni Yesu ngê Pita ka vvu, yi kópu u l:êê díy:o Yesu u yoo knî y:oo ala kópu a tpapê ngmê, apu, Nê daawa pw:onu. Ngmênê Yesu ngê daa vvu, Nê daawa pw:onu. Ala kópu yi vvu, K:omo ngê u ya a nga wo kwo, Nê choo ya, u dí anê diyé, ye lukwe díy:o yi kópu p:uu nye nuw:o.

A kuwókuwó kópu

²⁴ Yi kópu yilí a ngópu pyodo, a ngwolo dê y:oo m:uu tumo, u ngwo dí d:êê té. K:omodanê kópu d:oongmê d:êê ngê. * ²⁵ Yesu ngê kópu mê yilí d:uu ngê. Yi kópu yilí yintómu w:oo d:êê too, pi knî ye doo u ntââ ngê paa pyódu, daapêdê kp:aa t:oo.

Wu u dí. *

* **21:15:** Mát 26:33 * **21:16:** Dpodo 20:28; 1 Pita 5:2 * **21:18:** 2 Pita 1:14; Njon 13:36
* **21:20-21:** Njon 13:23-25 * **21:24:** Njon 19:35 * **21:25:** Njon 20:30

YESU U DYÉPI YOO YI DPODO

Yesu u yoo yili ngê u ngwo pyodo, ala u danêmbum. Nkéli dnye ngê u pi Acts, Misima dnye ngê u pi Toualali, nmînê nmo, Yesu u dyépi yoo yi dpodo. Pini n:ii ngê d:êê ngê, u pi Luukí, Antiyóka pi, yi pini kpeede ngê doo ya. Dye ghi kní ngmê ngê Póól dpímo yâmuyâmu, yi kópu u l:êê diy:o ala kópu yinê d:êê ngê, apê, Tidówas nmo kuwo ngê, Samótídési nmí lee dniye. (Dpodo 16:11)

Mâawe ndii ngmê, u pi Tiyopilas. Luukí ngê u yi doo kwo, Tiyopilas ngê Yesu u yoo yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê pèdê w:ee ngê. Yi kópu u l:êê diy:o Luukí ngê u puku miyó d:êê ngê, ngmê Yesu u danêmbum, woni ala puku, u pi Yesu u dyépi yoo yi dpodo.

Nmí lama mb:aamb:aa ngê daa tóó, Luukí ngê ala puku ló m:aani ngê a d:êê ngê. Ndoó apê Yesu m:aani n:ii ngê pwene, m:ââ 28 mî loo, Luukí ngê ala puku u ngwo a d:êê ngê. U kuwó dini ghi ngê m:ââ mê 9 mî loo, Lóma tpémi y:oo Njedusalem u ngwo a pw:oo ngópu. Yi m:aani 70, ala ngwo 1970 u pwo.

Luukí ngê Tiyopilas ka u puku dê yi kakêmu u ngwo chámê ngê

¹ Mw:ââkó Tiyopilas.

Ala kópu yili a mwiyémiwiyé puku yedê nî d:êê ngê, Yesu ngê kópuni yili d:uu ngê, myenté pi kní yi nuwo kópuni yili kwólu, u dí, wéni n:ii ngê u Mí ka mî kee wo.

Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye chóochóó u ngwo ye a kema ngê

² Yesu dini ghi n:ii ngê pwene, mēda pii wo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê ngópu, u dyépi kní ye u kópu yili a kuwo ngê, yélini mwiyé a ngmídi ngê. * ³ Yi dpodo p:uu wo podo y:a chedê ngê, daa ng:éentómu chóochóó ye dpímo a kēmakēma, wod:oo yi lama mb:aamb:aa ngê yaa wo, apê, Kí pini ndéndê ngê mēdê pii wo. Yi dini ghi ngê Yesu ngê daa ng:éentómu chóochóó ye a kēma ngê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu ye dpímo danêmbum. * ⁴ Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii nipi dnye ya, Yesu ngê yepê, Njedusalem kēdmyenēngê kuwo ngmê. Yepê, M:aa u yeedeede mwiyé dmyinê t:âât:ââ, kópuni p:uu nmye noo a danêmbum. Yepê, Yinê wa wēdēwēdê kalê nmyo. * ⁵ Yepê, Njon ngê mbwaa paa yoo dpímo a kmēnēkmēnē dé, ngmēnē mââ m:ii M:aa ngê chóó u Ghê Dmi u mēnē wa kmēnē nmyo. *

Yesu u Mí ka u ngwo kee wo

Mak 16:19-20; Luukí 24:50-53

⁶ Dini ghi n:ii ngê Yesu u dyépi kní yi k:ii nipi a wó, u kwo póó dniye, kwo, Nmí Lémi. Kwo, W:êê tpémi y:oo ala kópu m:uu ka a vyi ngópu, apê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê wa a ngee nmo, nmo Yisiléli tpémi nmí mbodo dmi mudu y:i wa yââ, kn:aa yéli yi kada pini ngê am:oo pyaa dmi. Kwo, Yi kópu ala ngwo a pyodopyodo? ⁷ Yesu ngê yepê, Kópuni wa pyódu, M:aa ngê yi dini ghi u kópu chóó wa vyi. Yepê, Yi dini ghi nmyi lama daawa yââ. * ⁸ Yepê, M:aa u Ghê Dmi dini ghi n:ii ngê nmyi pwo wa a ghíi, yepê, d:ud:umbiy:e wa wēdēwēdê kalê nmyo, pi kní ye a p:uu u nkwo anmyin:aa danê, Njedusalem tpémi ye, Njuda tpémi ye, Samédiya tpémi ye,

* 1:2: Luukí 24:51 * 1:3: Luukí 24:36-49; Dpodo 10:41 * 1:4: Luukí 24:49; Njon 14:16-17;

Dpodo 2:33 * 1:5: Mát 3:11 * 1:7: Mak 13:32

myenté dyámê ghi yintómu knî yi mbêmê. * ⁹ U danêmbum dini ghi n:ii ngê a kélî ngê, wod:oo Chóó Lémi ngê mbóó p:uu yi ngópu kmungo, apê, Nkalí too pee vy:o ad:uu t:iy:e.

¹⁰ Dini ghi n:ii ngê mbóó p:uu kee wo, p:uu ndiye pyu knî y:oo yi ngwolo dmi dépê y:ee ngópu, mbóó p:uu mudnye vuuwo, wod:oo pi yi nkigh:ê miyó adí m:uu ngmê, yi kpídí dè kpaapíkpaapí dè. ¹¹ Yi tpódu y:oo yepê, Nkálili tpémi. Yepê, Lukwe díy:o al:ii nmye kwo té? Yepê, Lukwe anmye y:enê ngmê, mbóó p:uu? Yepê, Ye pini Yesu, pini n:ii nmyi ngópu dè kee, u Mí ka, yepê, mbóó p:uu u Mí ka ntee dè kee, díyo dyámê mbêmê yinté amêdê diyé. *

Métayas ngê Njudas u d:aa u ngwo a kâádi ngê

¹² U kuwó dini ghi ngê Yesu u dyépi knî y:oo mbu mbodo Olipi a kuwo ngópu, Njedusalem mê diyé dniye, daa ndíi máadi ghi tp:oo yi kalé ngópu. (1 km.) ¹³ Dini ghi n:ii ngê Njedusalem taa dniye, yi ngomo ghi u mênê mí kee dniye, kwéli dnya a ya. Yi pi dmi Pita ngmê, Njon myomo, Njems pyolo, Andru podó, Pilipi limo, Tomas wono, Mbatolomyu pii, Mátiyu wolo, Njems Alipayas tp:oo tówo, Saimon yono, n:ii ngê u yi doo kwo, Lóma tpémi nmí ngm:ii kalé té, Njudas Njems tp:oo mê ngmê. ¹⁴ Dye ghi yintómu nipi dnyimo ngêpê, pyáá knî yi k:ii, myenté Méli Yesu u pye ghee knî mye yi k:ii.

¹⁵⁻¹⁶ Wo ngmê ngê pi yonoy:a mê myoy:a nipi dnye ya, yélini Yesu ka dnye kélímí. Wod:oo Pita yi vy:o ghêédí wo, yepê, A tidé mbwó yoo. Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Dépídi ka Njudas p:uu kópuni a vuu, yi kópu Dépídi ngê puku yedê u nkwo a d:êê ngê, yepê, doo u ntáá Njudas ngê yi kópu daapi kn:aadi ngê, ndéndé ngê ntiye ngê. Yepê, Yi Njudas Yesu u kwódo ngê vyílo yi ghê wo, dini ghi n:ii ngê Yesu mí mgími ngópu. * ¹⁷ Yepê, Njudas nmí vy:o pini ngmê, mu kópu u díy:o Yesu ngê a ngmídi ngê, u k:ii nipi nmímo dpodo.

¹⁸ (Dini ghi n:ii ngê Njudas Yesu u kwódo ngê ghê wo, Nju tpémi yi máawe ndíi knî y:oo u kwo yi ngópu, yi ye ndapí ngê Njudas ngê têpê ghi ngmê pwila ngê. Njudas ngê tpéé kópu vuu, apê, Ayii! Yesu u kwódo ngê m:aa ghê wo. Wod:oo chóóchóó mbwámê a nâká ngê, têpê mbêmê dyimê wo, daa pyiyé wo. Ntóó mbwó wo, km:oo pwaawo, íukní a pwii wo. * ¹⁹ Njedusalem tpémi y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi têpê ghi u pi ntaa ngópu, apê, Wêê u têpê ghi, yi chóó yi dnye ngê, Akeldama.)

²⁰ Pita ngê yepê, Dépídi ngê wéti puku yedê ala kópu a d:êê ngê, apê,

U ngomo podó ngê paa pyaa we,

pi y:i daapíchoo ya.

Yepê, ala kópu myedê d:êê ngê, apê,

Kn:aa pini ngmê ngê dpodo tédê u d:aa pèdê kâádi ngê, *

²¹⁻²² Pita ngê yepê, Pi ngmê ngê Njudas u d:aa modo kâádi ngê, pini n:ii u lama a tóó, Ndéndé ngê Yesu a pii wo. Yepê, Yi pini ngê pi knî ye choon:aa tpaapê, Yesu ndéndé ngê a pii wo. Yepê, Alanté pini u ntáá, pini n:ii dye ghi yintómu nmí vy:o doo kwo, kn:áá Njon ngê Yesu mbwaa paa mwo a kmênê ngê, u dí Yesu u Mí ka mí kee wo.

²³ U kuwó dini ghi ngê pi miyó a pyw:ee ngópu, Métayas pini dè Njósép Sapaší tp:oo, u pi mo a tóó, Njastas. ²⁴ Dini ghi n:ii ngê a pyw:ee dumo, Yesu ka dnye ngêpê, kwo, Mw:âákó nmí Lémi, doo u ntáá ala pini dè daanmí chámé

* 1:8: Mát 28:19; Dpodo 2:32; 5:32; Epeso 3:16

Psalm 41:9

* 1:18: Mát 27:3-10; Luukí 22:22

* 1:11: Luukí 21:27; Tpyuu 1:7

* 1:20: Psalm 69:25; 109:8

* 1:15-16:

dê, ngmênê nyi u ntââ, mu kópu u díy:o pi yintómu yi gha dmi lama dé. Kwo, Pini n:ii nyiné ngmidi ngê, kwo, nmî nuw:o ñedê yimi a téni. ²⁵ Kwo, Yi pini nyépi ngê wa pyódu, nipi u k:ii anmî dpodo, Njudas u d:aa yiné wa a kââdí, mu kópu u díy:o Njudas ngê ka a kuwo nmoo, chóó angênté kî pyodo. ²⁶ U kuwó dini ghi ngê Pita yi ngópu doo ng:oo, Mêtayas u ngwo a pyw:ângo, wod:oo yi pini ngê Njudas u d:aa yiné a kââdí ngê, dyépi y:a mê ngmê knî yi vy:o mî ghê wo.

2

Yesu u yoo knî ye Chóó Lémi u Ghê Dmi u ngwo a gho

¹ Dini ghi n:ii ngê Yesu pwene, wo limoy:a mî loo, Nju tpémi yi naa ngma a pwaa wo, u pi Péntikos. * ² N:ii dé Yesu ka dnyimo kèlimî, yi nááli tédê nipi a da wo, wod:oo mbóó p:uu yópu ndîi u dnye ngmê ny:ee ngópu. Ngomoni k:oo dnye kwo, pi yintómu knî y:oo mye ny:ee ngópu. ³ Wod:oo ndê dóó yilî m:uu ngópu, chaa wo, yi ndéni dóó yi mbêmê ntémwintémwi ghê wo. * ⁴ Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yi yéli yintómu yi gha dmi a nt:ee too, u ntââ ngê pyódu too, wod:oo daa dnye ngmidi ngê dnye mbumu. Yélini Njedusalem doo kwo, yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo yoo nipi a wó. *

⁵ Yi dini ghi ngê Nju tpémi daa dyámê pee ngmidi mbêmê dnya a ya. Epílaham yi kn:ââ mu ngmidi, Chóó Lémi yi yâpwo mu ngmidi, ngmênê yi dnye u mo u mo dé. Dye ghi knî ngmê ngê Njedusalem naa tédê dnyimo lèpî. ⁶⁻⁸ Yi yéli y:oo Yesu u yoo yi dnye dmi dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, apê, Kî lónté kópu? Apê, K:omo tpile kî yéli yintómu Nkálili tpémi, yi dnye mu ngmidi, ngmênê nmî dnye ngê nmî dnye ngê ka mbumu té. Apê, Lukwe y:e ngmêdê pyódu? ⁹⁻¹⁰ Apê, Nmo knî ngmê Pátiya tpémi, Midiya tpémi, Elam tpémi, Mbápiilon tpémi, Njuda tpémi, Kapadosiya tpémi, Pontós tpémi, Esiya tpémi, Pídichiya tpémi, Pamípiliya tpémi, Yichip tpémi. Apê, Nmo knî ngmê Sadéni tpémi, Lipiya wee u kwo nmo ndê dniye. ¹¹ Apê, Nmo knî ngmê Lóma tpémi, woni knî yi kn:ââ Epílaham, woni knî yi chóó Nju pi ngê pyaa dniye. Apê, Nmo knî ngmê Kíditi tpémi, nmo knî ngmê Alépiya tpémi. Apê, K:omo tpile nmî dnye daa ngmidi, ngmênê kî yéli y:oo nmî dnye ngê nmî dnye ngê ka mbumu té, Chóó Lémi ngê ndîi kópuni d:uu too, nmo ka tpapê t:oo. * ¹² Kópuni pyodo d:ud:umbiy:e dépê w:ee ngópu, noko yepê, Kî lónté kópu? ¹³ Pi yilî knî y:oo yi kópu vyi ngópu, ngmênê woni knî y:oo noko yepê, Kêdê ghéti dmi, mbwaa dé nda ngmê.

Pita u kópu dyuu

¹⁴ U kuwó dini ghi ngê Yesu u dyépi y:a mê miyó yintómu ghêédî dniye, Pita pi knî ye dpodombiy:e mbwolo, yepê, Nju tpémi. Yepê, Yélini Njedusalem dmyiné dââ, yepê, a ka nga a ng:aa mbê dmyeno. Yepê, Kópuni dé pyódu, u kakémê nmye n:aa chámêchámê. ¹⁵ Yepê, Ala kópu dmye vyi ngmê, Kî tpóknî y:oo mbwaa dé nda ngmê. Yepê, Kêle, ngmênê mbwaa dp:oo ndâ, mu kópu u díy:o doo u dye ghi, kââdí ngê daa ndîi mbóó ghi yedê kuwo. ¹⁶ Yepê, Kî tpóknî yi k:ii daa mbwaa yidpî nda, ngmênê kópu kamî nmo ngmêyi t:aa, Njowel wunê kópuni p:uu doo a danê, Chóó Lémi u komo u ngwo mwo a kââ. Yepê, Njowel ngê Chóó Lémi u kópu wunê alanté mwo a d:êê ngê, apê,

¹⁷ Dini ghi n:ii ngê tpile yilî yintómu machedê ngê wadí pyodopyodo,

* **2:1:** Deut 16:9-11 * **2:3:** Mát 3:11; Njon 3:8 * **2:4:** Njon 14:17; Dpodo 4:31; 10:44-46; 19:6;

Mak 16:17 * **2:11:** Tpyuu 7:9

a Ghê Dmi mwiyé wanê dy:ââ,
pi yilî yintómu yi mênê wa kee.

Nmyi tp:ee dmââdîma y:oo a komo pi knî ye adnyin:aa kapî,
mââwe knî ye yi wóo k:oo a kópu dyuu ana a tpapê dé. *

¹⁸ Yi dini ghi ngê daa kada pini knî ye yi mo a Ghê Dmi wanê dy:ââ,
ngmênê a yoo yintómu knî ye a Ghê Dmi amyenê dy:ââ,
yélini a ka adnya a ng:aa.

Yi yéli y:oo a komo y:oo adnyin:aa kapî.

¹⁹⁻²⁰ Mbóo p:uu kópu ndîi yilî anîn:aa d:uud:uu, dyámê mbémê yintê
amyeñin:aa d:uud:uu dé. Yi ngwo dini ghi ngê wêê wa pwii, ndê wa t:aa,
dpudu ndîi ngê wa pyódu, kââdí ngêê nkaa vy:o wa ch:iy:e, d:ââ wêê kuu ngê
wa pyódu, u kuwó dini ghi ngê pi yilî wanî kpada.

²¹ Yi dini ghi ngê pini n:i ngê a ka wa vyi, Ngee nédi,
yi pini wanî ngee.

²² Pita ngê yepê, Yisîléli tpémi. Yepê, A kópu dyuu dpî ny:ee yó. Yepê, Chóo
Lémi ngê u yi doo kwo, Pi knî yi lama paa yaa we, awo, Chóo Lémi ngê
Yesu yinê a dy:ââ ngê. Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o Chóo Lémi ngê Yesu yinê a
wêdêwêdê kwólu, mbwudu yilî u ngwo doo chap. Yepê, Yi kópu nmyi lama ka
tóo, mu kópu u dîy:o Yesu ngê yi kópu yilî nmyi ngópu doo d:uud:uu. * ²³ Yepê,
Chóo Lémi ngê u dy:oo wunê a chápwo, apê, Dîyo Yesu amî mgîmî ngmê, amî
vya ngmê. Yepê, Yi kópu nmyi ntiye ngópu, Yesu nmyi mgîmî ngópu, Lóma
tpémi ye nmyi y:ee ngópu, vya ngópu, kidosi nêdê t:ee ngópu. * ²⁴ Yepê, Yesu
nmyi vya ngópu, ngmênê Chóo Lémi ngê mêtê pyidu ngê. Yepê, Yi dono vy:o
mêtê y:ângo, mu kópu u dîy:o doo u ntââ pwopwo ngê daapêdoo tpyé. ²⁵ Yepê,
King Dépîdi ngê Yesu u kópu dyuu wunê alanté a d:êê ngê, apê,

A lama a tóo, A lémi ngê daawa kuwo nê, yinê a ngêépî nê, dono daanganê
pyw:oo. *

²⁶ Yi kópu u l:êê dîy:o a gha mb:aamb:aa ngê a tóo,
Chóo Lémi n:aa chaa kígha ngê.

A Lémi, k:omo tpile wanî pw:onu, wanyinê ngee nê.

²⁷ Yélini pw:oo dniye, yi yéli yi vy:o daanyinê kuwo nê, wanyinê ngî nê, têpê
ngê daawa ma nê,

mu kópu u dîy:o nyi mu ngmîdi a kada nye tóo.

²⁸ A ghê a ka aményinê diyédiyé kwolo.

Dini ghi n:i ngê am:aa m:uu ngi,
a gha mb:aamb:aa ngê am:i pyódu.

²⁹ Pita ngê Nju tpémi ye yepê, A tidê mbwó yoo. Yepê, Nmî mââwe ndîi
Dépîdi u kakémê nmye n:aa chámêchámê. Yepê, Wunê ló dini mwo a pwene, kí
kmênê ngópu, awêde kpê ala p:aani ka tóo. * ³⁰ Yepê, Chóo Lémi u komo yinê
dpîmo a kapî, kópuni Chóo Lémi ngê u kwo a vya, yi kópu u lama mb:aamb:aa
ngê doo ya, kwo, Nîi nêdê pi ngmanê ngmîdi, yi pini nyoo yi king ngê wa
pyódu. Kwo, Ntee nye tóo, yintoo king ngê wa pyódu. * ³¹ Yepê, Dépîdi u lama
doo ya, Pini n:i Chóo Lémi ngê a ngmîdi ngê, dini ghi n:i ngê wa pw:onu, têpê
ngê daawa ma, amêtê pyidu. Yepê, U l:êê dîy:o Dépîdi ngê yi kópu u ngwo d:êê
ngê. * ³² Yepê, Dépîdi pini n:i p:uu doo a danêmbum, yi pini ndêndê ngê Yesu.

* **2:17:** Joel 2:28-32 * **2:22:** Njon 3:2 * **2:23:** Dpodo 4:27-28; 1 Pita 1:20 * **2:25:** Psalm
16:8-11 * **2:29:** 1 Kings 2:10; Dpodo 13:36 * **2:30:** Psalm 132:11 * **2:31:** Psalm 16:10

Yepê, Dini ghi n:ii ngê pwene, Chóó Lémi ngê mêtê pyidu ngê, nmo yintómu nmî ngwolo knî y:oo kînmî módu, Yesu mêka a pii wo. * ³³ Yepê, Chóó Lémi ka mêtê kee wo, u nkîgh:ê mîmî yaa wo, u che p:ââ pee ngê mîmî pyodo. Yepê, Nmî Mî ngê kópuni wunê a vyu, yi kópu u ngwo dê d:uu, Yesu ka chóó u Ghê Dmi dê y:oo, nmo yinê myedê dy:ââ. ³⁴ Yepê, Yesu mbóó p:uu ntee kee wo, Dépidi yintê mêtêdaa kee wo, ngmênê Dépidi ngê chóó u kópu dyuu alantê wunê a d:êê ngê, apê,

Chóó Lémi ngê a kada pini ka kwo,

Mî ndîi ngê n:aa pyépi

a che p:ââ pee ngê chi ya,

pi yintómu chi y:enê dé. *

³⁵ Yélini m:uu a l:êê té,

dîyo anî vya té,

n:yi yodo u maknopwo wanî yé té.

³⁶ Pita ngê yepê, Yisiléli tpémi. Yepê, Ala kópu ka dmyinê kêlimî, Yesu pini n:ii kîdosi ñedê nmyi t:ee ngópu, yi pini Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, nmî kada kââ.

³⁷ Pi knî y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, tpéé kópu mî vyi ngópu, yi gha dmi d:ud:umbiy:e dono ngê pyodo, Pita u piye knî yi k:ii nipi ye póó dniye, yepê, Nmî mbwó yoo, lô kópu ngmanmî d:uu? Yepê, Chóó Lémi ngê ntââ nmo awêde wunê vyîmî. *

³⁸ Pita ngê yepê, Nmyo ngmêngmênté nmyi dono a kuwo tóó, Yesu u pi ngê mbwaa paa nmo kmênêkmênê nmyo, yed:oo nmyi dono mêtêdaadí ya, Chóó Lémi ngê u kuwo wa kée té, mêtêdaawa a ngî té. Yepê, Yi dini ghi ngê Chóó Lémi ngê u módó yeedeyeede nmye wa a kê, chóó u Ghê Dmi nmyi mênê wa kee. ³⁹ Yepê, Chóó Lémi ngê chóó u Ghê Dmi nmye wa a dy:ââ, nmyi tp:ee dmââdîma yi k:ii, yélini kuughê wunê kwo mye yi k:ii. Yepê, Chóó Lémi ngê yélini wa a ngmîdi, yi yéli u yoo vy:o wa kââ, chóó u Ghê Dmi ye wa a dy:ââ, yi mênê wa kee. *

⁴⁰ Pita ngê pi knî ye daa kópu ngmîdi vyu, doo kwunokwuno dé, yepê, Mw:ââkó a tidê mbwó yoo, yélini knî y:oo Yesu vya ngópu, yi yéli mwo a kuwo tóó, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngê daa pèdê kpada nmyine. ⁴¹ Pi yilî Pita ka kêlimî mbê dniye, yi yéli dyépi knî y:oo Yesu u pi ngê mbwaa paa dnye kmênêkmênê dé, pi pyolo yono yono y:a yi wéni ngê Yesu u yoo vy:o ghê dniye.

* ⁴² Yi yéli dyépi knî yi p:uu dnyimo ndiye, yi nuw:o dmi ngmîdi ngê dpîmo ya, nipi dnyimo ngêpê, nipi dnyimo knaapi, Yesu ngê mbidédi ntee puwá, wain ntee ye y:àngo, yi kópu yintê u nkwo dnyimo d:uud:uu.

Yesu u yoo ntee dnyimo ya

⁴³ Yesu u dyépi knî y:oo mbwudu yilî dnyimo chap, pi yoo yi nyepênyepê u kópu ngê dpîmo pyodopyodo, apu, Kî tpókni y:oo lónté kópu ka d:uud:uu t:oo.

* ⁴⁴ Yélini Yesu ka dnyimo kêlimî, yi nuw:o dmi ngmîdi ngê dpîmo ya, yi tpile noko dnyimo yémî dé. * ⁴⁵ Yi tpile kuwa dnyimon:aa yémî dé, pi knî y:oo ye dnyimon:aa pywupwi dé. Yi tpile knî yi pywuu dnyimo a ñeñe, yi vy:o pinté knî ye dnyimon:aa yémî. ⁴⁶ Dye ghi yintómu Chóó Lémi u ngomo k:oo nipi dnyimo a wó, yi ngomo k:oo yi ngomo k:oo nté nipi dnyimo pípi, yi gha dmi

* **2:32:** Dpodo 1:4,8; 7:55-56; 1 Pita 3:22 * **2:34:** Psalm 110:1 * **2:37:** Dpodo 16:30-33 * **2:39:** Epeso 2:12-13,17 * **2:41:** Dpodo 4:4; 5:14 * **2:43:** Dpodo 5:11-12 * **2:44:** Dpodo 4:32-35

mb:aamb:aa ngê dpîmo ya, dnyimo numo yeedeyeede, noko dêdnyimo mtíkó, Chóó Lémi dnyimo chaa kígha. * 47 Kuwa tpémi y:oo apu, K:uuchêm u yoo. Dye ghi yintómu nmí Lémi ngê pi dpîmo ngêêpí dé, u ngwo u kwo dnyimo kélímí, u yoo vy:o dnyimon:aa wowo, u yoo yinté yilí ngê dpîmo pyodopyodo. *

3

Pita Njon y:oo kpâlí kpêê u ngwo pyi ngópu

¹ Wo yintómu kní yi k:oo Nju tpémi Chóó Lémi u ngomo k:oo dnyimon:aa ngêpê, dini ghi n:ii ngê kâádí t:ono dpîmo wowo, u ngwo dnyimo koko. Wo ngmê ngê Pita pini dê Njon yi ngêpê tédê até yi lee knopwo. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo dpîmo koko, keñe n:ii u pi K:uuchêm u keñe, ² yi keñe nkígh:ê pi ngmê m:uu ngópu, kpâlí dê kpêê dê. Yi pini dini ghi n:ii ngê mwo a ta, yinté dpîmo ya, kpâlí dê kpêê dê, dêdpîmo m:ii. Dye ghi yintómu yi pini u pyipe kní y:oo dnyimo dnyinêdnyinê, yi keñe nkígh:ê dnyimon:aa yiyé. Yélini ngêpê tédê dnyimo koko, yi kpâlí kpêê ngê ndapí ye dpîmo dmyinê. * ³ Dini ghi n:ii ngê yi kpâlí kpêê ngê Pita pini dê Njon m:uu doo, yepê, Ndapí a ka ngma a kê nyoo. ⁴ Até yidpîmo y:enê, Pita ngê kwo, Ngí m:uu nyédi. ⁵ Wod:oo ye até yi vuu wo, apê ngmênê, Tpile a ka ngmê wunê kuwo ngmê. ⁶ Pita ngê kwo, Ndapí a ngópu daa too, ngmênê kópuni a ménê a too, vyílo nga yinínê kuwo. Kwo, Yesu Kédisu Nasalet pi u pi ngê n:aa ghêêmí kapí ngi. * ⁷ Kwo, Gh:êêdé. Wod:oo u wéni pee kele, ghêêmí kââ. Yi dini ghi ngê yi pini yu nd:oo dê wêdêwêdé ngê pyaa knopwo, mbêka wo, ghêêmí ghê wo, wod:oo doo paa. ⁸ Wod:oo yi pini Pita pini dê Njon yi p:uu kele, Chóó Lémi u ngomo k:oo nipi mê kee dnyie. Yi ngomo k:oo doo m:ii, doo mbêka, Chóó Lémi modoo chaa kígha. ⁹⁻¹⁰ Pi kní y:oo dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, mya ngópu, apê, Kí kpâlí kpêê. Apê, Dye ghi yintómu K:uuchêm u keñe t:âmo kídpîmo yââyââ, pi kní ye y:i dpîmo ndapí dmyinê. Apê, Ala ngwo mb:aamb:aa ngê mêka m:ii, Chóó Lémi myeka chaa kígha. Apê, Kí lónté kópu? Apê, Lukwe u ngwo ngmêdé pyódu?

Pita ngê kpâlí kpêê p:uu kópuni vuu

¹¹ Pita Njon y:oo pini n:ii pyi ngópu, yi pini yi kélê kele, yi kêê dê mgîmí doo. Chóó Lémi u ngomo dini ghi n:ii ngê dnya a kuwokuwo, ghi ngmê y:i lee dnyie, u pi Solomon u ngomo ghi. Yi kélí ghê pi yintómu a da wo, Noko yepê, Vyuw! Apê, Kí tpódu y:oo kí pini lónté dê pyi ngmê? ¹² Pita ngê yoo dini ghi n:ii ngê módu, yepê, Yisiléli tpémi. Yepê, Lukwe díy:o nmye liya té? Yepê, Lukwe díy:o nmye y:enê nyo? Yepê, Daa nyi chóó nyi wêdêwêdé ngê dnye pyi. Yepê, Daa nyi chóó nyi l:êê ghi u díy:o kí pini dê pyiyé. ¹³ Yepê, Kêle. Yepê, Chóó Lémi ngê yinê dê pyi. Yepê, Nmí yâpwo njini, pini n:ii ka nmí kn:ââ Epílaham dpîmo a ngêpê, tp:oo Yisak u kwo myedpîmo a ngêpê, Njakóp u kwo myedpîmo a ngêpê, yepê, pini n:ii ka nmí kn:ââ yoo dnyimo a ngêpê, yepê, yi yâpwo ngê ala pini yinê dê pyi, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo, A dpodo pyu Yesu u pi ndíi ngê paa pyaa we. Yepê, Yi pini nmyi mgîmí ngópu, Paléti ka nmyi y:ee ngópu. Yepê, K:omo tpile Paléti ngê u yi doo kwo, Yesu ní pw:ii, yepê, ngmênê nmyi mb:ii ngópu. * ¹⁴ Yepê, Yesu ngê Chóó Lémi mu ngmídi u dnye doo nyêm, kópu dono daangmê d:uu ngê, ngmênê u wépi nmyi pwaa ngópu, Paléti ka nmyi vyi ngópu, kwonye, Yesu vya ngi, Mbadapas pw:ii ngi. ¹⁵ Yepê,

* 2:46: Luukí 24:53 * 2:47: Dpodo 6:7; 11:21,24 * 3:2: Dpodo 14:8 * 3:6: Dpodo 3:16; 16:18 * 3:13: Ex 3:6,15; Luukí 23:13-25

Mbadapas pi vyee pyu, yi pini nmyi pw:ii ngópu, Ghê u Kn:ââ nmyi vya ngópu. Yepê, Nmyi vya ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê mēda pyidu ngê. Yepê, Yi kópu nmî chóó nmî módu. * 16 Yepê, Vyílo yi Yesu u wédêwédê mbêmê ala kpâlî kpêê dnye pyi. Yepê, Kópuni dnye m:uu ngmê, kópuni nmyi lama a tóó, yepê, yi kópu Yesu u pi ngê dnye d:uu, mu kópu u díy:o u kwo nye kélímî mo. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o ala pini nmyi ngópu dê pyiyé. Yepê, Nmyo yintómu kídmye m:uu ngmê.

17 Yepê, A tidê mbwó yoo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyi kada pini knî yi k:ii Yesu nmyi vya ngópu, nmyi lama dêpwo ya, Yi pini Chóó lémi ngê a ngmidi ngê. * 18 Yepê, Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo wunê yinté kópu a vyi ngópu, apê, Díyo Chóó Lémi ngê pi ngmê wa a ngmidi, yi pini ngê dono wa a pyw:oo. Yepê, Chóó Lémi ngê yi kópu yinté ntiye ngê. * 19-20 Yepê, Nmyi dono a kuwo tóó, Chóó Lémi ka diyé dmyeno, yed:oo nmyi dono yintómu wa chedê, mb:aamb:aa ngê amê pyódu nmyo, Yesu amyedê dy:ââ, pini n:ii nmyi l:êê díy:o a ngmidi ngê. 21 Yepê, Mbóó p:uu a tóó. Yepê, Kópu yintómu n:ii Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo wunê a vyi tumo dini ghi n:ii ngê wa pyaa dmi, yepê, Yesu dyámê mbêmê u ngwo wa a diyé. 22 Yepê, Mósisi ngê ala kópu a vyu, apê, Nmî Lémi nmî yâpwo ngê ntee a ngmidi noo, nê ntee pini nmyi vy:o mu wa a pyw:oo, nmye wa a dy:ââ. U dnye ka mb:aamb:aa ngê dmyinê ng:aa. * 23 Pini n:ii ngê yi pini u dnye daadí nyê, yi pini Chóó Lémi ngê u yoo vy:o wa a pw:ii, wanye kpada. 24 Yepê, Pini n:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo a kapî, kn:ââ Samuwel, nkoo nmo, yi komo kapî pyu yintómu nmî dye ghi p:uu dnyimo a danê. 25 Yepê, Kópuni Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo a vyi tumo, yi kópu nmyi vy:o a pyodopyodo té. Yepê, Dini ghi n:ii ngê Epilaham pini dê Chóó Lémi a numo kââdí doo, Chóó Lémi ngê Epilaham ka kwo, Nii nédê pi ngmê ngê dyámê mbêmê pi yintómu wa ngee té. * 26 Yepê, Chóó Lémi ngê yi pini wunê ka a dpodo kwólu, nmye mwiyé a dy:ââ ngê, yinê wa ngee nmyo, nmyi l:êê ghi dono knî yi vy:o yinê amyedê y:ee nmyo.

4

Nju tpémi yi kada pini knî y:oo Pita pini dê Njon u ngwo kóté kalê dumo

1 Pita pini dê Njon y:oo pi knî ye danêmbum ghêlî k:ii dêpê kélî ngópu, kpêê yiyé pyu yoo, Sadyusi yoo, Chóó Lémi u ngomo y:enê pyu u k:ii y:i u ngwo taa dnyie. 2 Yi yéli nod:e dnyie, Pita pini dê Njon ye, mu kópu u díy:o yi pini dê y:oo pi knî ye dpîmo tpaépê, yipu, Yesu kî pwene, kímédê pii wo. Sadyusi knî y:oo noko vyi ngópu, apê, Lukwe díy:o kî pini dê y:oo ala kópu a tpaépê ngmê, Pi wa pw:onu, amédê pyidu. Apê, Yinté daa tóó. Yi kópu u l:êê díy:o nod:e dnyie. 3 Wod:oo yi pini pyile knî mgímî tumo, mbwa k:oo kalê tumo, mu kópu u díy:o apê, Mgídî wunê ghayghay. Apê, Mââ wanmî kóté kalê té. * 4 N:ii knî y:oo Pita u kópu ny:ee ngópu, yi yéli yi vy:o yilî u kwo kélímî mbê wo. Yesu u yoo ndîi ngê u ngwo pyodo, mââ yintómu limo yono yono y:a. (5,000) *

5-6 Womomo mw:aandiyé Nju tpémi yi kada pini yoo, mââwe ndîi yoo, dêépî pyu yoo Njedusalem mênê wó, kpêê yiyé pyu knî yi kada pini ndîi Anas u yoo knî yi k:ii, myenté Kayapas, Njon pini dê Aleksándê mye yi k:ii. 7 Yi yéli

* 3:15: Dpodo 2:32; 5:30 * 3:17: Luukî 23:34; 1 Tim 1:13 * 3:18: Luukî 24:27 * 3:22: Deut 18:15,18-19 * 3:25: Gen 22:18; Nkal 3:8 * 4:3: Dpodo 5:18 * 4:4: Dpodo 2:41; 5:14

y:oo Yesu u dyépi dê kóté kalê dumo, yepê, Angênté dpî d:uu ngmê? Yepê, Ló wêdêwêdê mbêmê dpî d:uu ngmê? Yepê, N:uu u pi ngê dpî d:uu ngmê? *
 8 Wod:oo Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Pita a nt:ee ngê, yepê, A léma, nmî kada pini yoo. 9 Yepê, U yi nmye a kwo, Nmyi lama yaa we, kpâlî kpêê nanê pyi, kópu mb:aa n:uu ngê u ngwo d:uu, apii? 10 Yepê, Nmyi lama choo ya, Yisíléli tpémi yintómu yi lama myechoo ya, Yesu Kédisu Nasalet pi, pini n:ii kídosi nédê nmyi t:ee ngópu, Chóó Lémi ngê mēda pyidu ngê, yi pini u wêdêwêdê mbêmê, u pi mbêmê ala kpâlî kpêê nyi pyi. Yepê, Ngî m:uu yó, mb:aamb:aa ngê mēka m:ii. * 11 Yepê, Vyílo Yesu p:uu ala kópu wunê a d:êê ngópu, apê,

Yi pââni nmyi kée ngópu,
 yi yini pââ pw:eni ngê vyílo mēyi pyodo.

* 12 Yepê, Yesu mu ngmídi nmî mbwámê. Yepê, Dyámê mbêmê pi yílî yi vy:oo Chóó Lémi ngê pi mu ngmídi a ngmídi ngê, u ntââ yinê wa ngee nmo. *

13 Nju tpémi yi kada pini knî y:oo Pita u kópu dyuu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, ghê dmi yi mēnê ghipé wo, apê, Á! Apê, K:omo tpile daa ndiye pyu ndîi dê, ngmēnê doo kede knopwo, nmo ka danēmbum mo. U kuwó dini ghi ngê a w:ee ngópu, apê, Kí pini dê Yesu p:uu dpîmo ya. 14 Yed:oo kópu mēdaa vyi ngópu, mu kópu u díy:o Pita pini dê Njon y:oo pini n:ii pyi ngópu, yi pini yi nkigh:ê m:uu ngópu. 15 Wod:oo yi pini pyile knî kuwa mwiyé mē dy:ââ tumo. * 16 Noko yepê, Lukwe y:e ngmanmî md:o? Noko yepê, Njedusalem pi yintómu yi lama a tóó, Wu pini dê y:oo mbwudu ngmê chaa ngmê. Noko yepê, Doo u ntââ daanmî vyi, A komodanê mo. 17 Noko yepê, Ala kópu ndîi ngê kîngê pyódu, mwada y:i kîngê ní. Noko yepê, Wu pini dê ye paa kwódu koo, pi knî ye Yesu u pi mēkîngê vyi ngmê. * 18 Wod:oo yi pini pyile knî a dyé tumo, Pita Njon ye yepê, Kí tpódu. Yepê, Yesu u pi ngê pi kudungmê ndiye kalê ngmê. 19 Pita Njon y:oo yepê, Nmyi chóó dpî vyi yó, nmyi dnye dmi ayiny:oo nyēm, ó Chóó Lémi u dnye ayiny:oo nyēm. 20 Yepê, Kópuni nyinê m:uu too, kópuni nyinê ny:ee too, pi knî ye vyílo y:ee tpaapê té, ye danēmbum daanyi yé. 21 Nju tpémi yi kada pini knî y:oo d:ud:umbiy:e ye kwódu ngópu, yed:oo mē kalê tumo. Doo u ntââ daapê kpada dumo, mu kópu u díy:o pi yílî yintómu yi lama doo ya, Kí tpódu y:oo kpâlî kpêê y:oo pyi ngmê, Chóó Lémi u ngwo dnye chaa kîgha. 22 Yi kpâlî kpêê määwe ndîi, u m:ââ podo y:a ka mē mbêpê wo.

Yesu u yoo Chóó Lémi ka u ngwo dnye ngêpê

23 Pita Njon kada pini knî y:oo dini ghi n:ii ngê kalê dumo, Yesu u yoo vy:oo mē diyé knopwo, Nju tpémi yi kada pini knî y:oo kópuni ye vyi ngópu, yi kópu Yesu u yoo knî ye mímî vyi ngópu. 24 Yi yéli y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo Chóó Lémi ka dnye ngêpê, kwo, Nmî Lémi. Kwo, Mbóó dyámê ntîi nyi l:âmo too, tpileni y:i a pyede m:ii l:âmo too. 25 Kwo, Nmî kn:ââ Dépídi m:uu doo a dpodo, ñyóó Ngê Dmi ngê yinê a ngópu, ala kópu u ngwo a d:êê ngê, apê, K:n:aa dyámê tpémi lukwe díy:o Chóó Lémi ka a nod:enod:e nyédi?

A Lémi u pwele lukwe díy:o a chápwo ngópu?

Dpî déê dmi. *

26 Dyámê u kada pini yoo nipi dpó wó,
 u yi y:e a kwo yédi,

* 4:7: Mát 10:19-20

* 4:10: Dpodo 3:6,13-16

* 4:11: 1 Pita 2:4,7

* 4:12: Njon 14:6

* 4:15: Njon 11:47

* 4:17: Dpodo 5:28-29,40

* 4:25: Psalm 2:1-2

Chóó Lémi p:uu nmî l:êê,
pini n:ii a ngmîdi ngê, p:uu myenmî l:êê.

²⁷ Kwo, Yi kópu ndêndê ngê pyodo, dinî ghi n:ii ngê Helodi pini dê Pontiyas Paléti y:oo a kâádi ngópu, Yisîléli tpémi kn:aa dyámê tpémi mye yi k:ii myedê kâádi ngópu, Yesu u ngwo mb:ii ngópu. Kwo, K:omo tpile nyiné ngmîdi ngê, m:uu doo dpodo, kn:aa pini p:uu dêpwo dpodo, ngmênê mye mb:ii ngópu. *

²⁸ Kwo, Yi kópu d:uu ngópu, mu kópu u díy:o wunê nyiné v:uu, anye, Yi kópu díyo wa pyódu. * ²⁹ Kwo, K:omo tpile kada pini knî y:oo nmo dê kwódu ngmê, nkîngê nmî mênê a ngîni, a ngee nmédi, ngópu dyuu pi knî ye anmîn:aa tpaépê.

* ³⁰ Kwo, Ngwêdêwêdê mbêmê pi yilî dpí pyi ngi, dpí ngee nmédi, yed:oo nmodo pyu mb:aa Yesu u pi ngê mbwudu yilî anmî chap.

³¹ Dinî ghi n:ii ngê ngépê a kéli ngópu, kwéli dnye ngépê, yi ghi doo ghêdê. Chóó Lémi u Ghê Dmî ngê yi gha dmi a nt:ee ngê, yed:oo dèdnyimo nkîngê, Chóó Lémi u kópu dyuu pi knî ye mēdnyimon:aa tpaépê.

Yesu u yoo y:oo yi tpile noko u ngwo dnyimo yêêpi

³² Yesu ka yélini dnyimo ng:aa, yi gha dmi mu ngmîdi, yi nuw:o dmi mu ngmîdi. Pi ngê daa v:uu, Ala a mo a tpile, ngmênê tpileni yilî yi ngópu dpímo ya, noko dnyimo yêêpi. * ³³ Yesu u dyépi knî y:oo pi knî ye dnyimon:aa tpaépê, yipu, Ndêndê ngê Yesu ka a pii wo, nmî chóó nmî ngwolo knî y:oo nmî módu. Chóó Lémi ngê dpímo wêdêwêdê kígha dé, mbwudu yilî u ngwo dnyimo chap.

³⁴ Yesu u yoo vy:o pinté dêpwo kwo, mu kópu u díy:o yélini yoo yi chóó yi tēpê ghi dnyimo ya, ó yi ngomo dnyimo kwo, kuwa tpémi y:oo yi tpile yilî ye dnyimo pywupwi dé. * ³⁵ Yélini knî y:oo ndapí yinté dnyimo kmênêkmênê, yi ndapí dyépi knî ye dnyimo yémî, yi ndapí p:uu nipi mēdnyimo kmaapi. ³⁶ Lipi u tii nédê pini ngmê ngê yinté kópu ngmê d:uu ngê, u pi Njósép. Yi pini Saipídís pyodo. Dyépi knî y:oo yi pini u pi ntaa ngópu, apê, Mbanapas (u nt:u kópu, dêépí pyu mb:aa).

* ³⁷ Yi pini ka kn:aa pini ngmê ngê u tēpê ghi pwila ngê, wod:oo Mbanapas ngê yi ndapí dyépi knî ye a núwo, ye mí y:àngo.

5

Ananayas cha dyépi knî ye u ngwo my:aayede mbê knopwo

¹ Pi ngmê u pi Ananayas, u kpâm u pi Sapada. Yi tēpê ghi kn:aa pini ngmê ka y:ee ngópu, ye pwila ngê. ² Ú kpâm k:ii ndapí knî ngmê mgípa kalê ngópu, Ananayas ngê woni knî dyépi knî ye núw:o too, ye mí y:ee too, yepê, Ala a tēpê ghi u pywuu. * ³ Pita ngê kwo, Ananayas. Kwo, Lukwe díy:o Setan ngê nga dé nt:ono, nga yinê dê vyi, Chóó Lémi u Ghê Dmî u ngwo chi dóó. Kwo,

Lukwe díy:o n̄pê ghi u pywuu knî m:uu chi mgípa kwolo. * ⁴ Kwo, Tēpê ghi n̄yóó n̄pê ghi, u pywuu nyiné ngópu, ndapí mye napí. Kwo, Dinî ghi n:ii ngê ndapí knî ngmê muchi mgípa kwolo, lukwe díy:o nmo chi vyi, Ala a tēpê ghi u pywuu d:ud:umbiy:e. Kwo, Daa nmo nye k:omodanê, ngmênê Chóó Lémi ka nye k:omodanê. ⁵ Dinî ghi n:ii ngê Ananayas ngê yi kópu nyongo, wod:oo a vyóó wo, yed:oo y:i pwene. Noko yepê, K:omo tpile Ananayas ngê tumu kópu yi d:uu, ngmênê nmî Lémi ngê da m:uu. Noko yepê, Pi ngê dono kópu kíngmê

* **4:27:** Luukí 23:7-11 * **4:28:** Dpodo 2:23 * **4:29:** Epeso 6:19 * **4:32:** Dpodo 2:44 * **4:34:**

Dpodo 2:45 * **4:36:** Dpodo 11:22-26; 13:2-3 * **5:2:** Dpodo 4:34-35 * **5:3:** Njon 13:2; 1 Kódin 12:8

d:uu. Pi knî y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, nkíngê mbê dniye. ⁶ Pi mgêmi yoo ngma a loo, ntóó mí kwede ngópu, dnyinê ngópu, mí kmênê ngópu.

⁷ Kâádi liy:aa pyile mí loo, Ananayas u kpâm yi ngomo k:oo u nkwo ta. U lama dêpwo ya, Moo kêdê pw:onu. ⁸ Pita ngê kwo, Mumdoo, kwo, têpê ghini dpî y:ee ngópu, ala d:ud:umbiy:e u pywuu? Yi pyópu ngê kwo, Nyââ, kwo, ye d:ud:umbiy:e yi têpê ghi u pywuu. ⁹ Pita ngê kwo, Lukwe diy:o moo k:ii nmí Lémi u Ghê Dmi dpî dóo ngmê? Kwo, Wunê u Ghê Dmi ngê até da pywáá dp:o. Kwo, Pini n:ii knî y:oo moo dé kmênê ngmê keñe t:âmo ngee wee, ńóó mye kmênêkmênê ngmê. * ¹⁰ Wod:oo yi pyópu y:i myedê vyóó wo, mye pwene. Pi mgêmi yoo a lee dniye, ntóó yi m:uu ngópu, apê, Atémya pw:onu. Wod:oo mye dnyinê ngópu, u moo u nkígh:ê mí kmênê ngópu. ¹¹ Yesu u yoo yintómu knî y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, nkíngê mbê dniye, pi woni knî y:oo myeyi ny:ee ngópu, mye nkíngê mbê dniye, nkíngê ngê y:ay:a pwiyé dniye.

Dyépi knî y:oo pwoopwokopwe yili u ngwo dnyimo pyipyi

¹² Dyépi knî y:oo pi knî yi ngópu mbwudu yili dnyimo chap. Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo, ngomo ghi ngmêdoo ya, u pi Solomon u ngomo ghi. Yesu u yoo yintómu yi ngomo ghi k:oo nipi dnyimon:aa a wó. * ¹³ K:omo tpile kuwa tpémi y:oo Yesu u yoo dnyimo chaa kígha dé, noko yipu, K:uuchêm u yoo, ngmênê ye dnyimo nkíngê, yi ngomo ghi k:oo dédnyimo koko, yi vy:o dédnyimon:aa wowo, apu, Ngmanmí pw:onu. ¹⁴ Ngmênê woni yoo, dini ghi n:ii ngê Yesu ka ndêndê ngê kélímí mbê dniye, u yoo vy:o u ngwo ghê dniye, Yesu u yoo ndíi ngê u ngwo dpímo pyodopyodo.

¹⁵ Dyépi knî y:oo kópuni dnyimo d:uud:uu dé, yi kópu knî yi l:êê diy:o pi knî y:oo mbii pyu yoo dnyimo dnyinêdnyinê dé, maa p:uu yi ngmítédmi yedê dnyimon:aa yiyé dé, apu, Pita dini ghi n:ii ngê pêdê lee we, u kââ mbii pyu knî yi pwo paan:aa kée ngê, u ngwo paa pyiyé dniye. ¹⁶ Njedusalem u nkígh:ê p:aaní n:ii dnye ya, yi p:aaní tpémi y:oo yi mbii pyu yoo Njedusalem dnyimo a ńeñe dé. N:ii dé y:e yi kmêna dnye kwo, Njedusalem myednyimo a ńeñe dé. Dyépi knî y:oo yi yéli yintómu dnyimo pyipyi dé. *

Dyépi yoo u ngwo kpaka tumo

¹⁷ Yi dini ghi ngê kpêê yiyé pyu knî yi kada pini ndíi, u pyipe yoo Sadyusi yoo yi k:ii Yesu u dyépi knî ye ń:ee kaa ngópu. * ¹⁸ Wod:oo Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo dy:ââ tumo, yi yéli y:oo dyépi yoo mínê mgími tumo, ńuw:o tumo, mbwa k:oo mí kalê tumo. ¹⁹⁻²⁰ Yi mgídi ngê, Chóó Lémi u enjel ngmê ngê mbwa keñe ye kpêmi ngê, dyépi yoo kuwa pw:ií too, yepê, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo dnyinê lêpî, pi knî ye ghê kamí dmi p:uu dnyinên:aa danê. * ²¹ Dyépi knî y:oo u dnye ny:ee ngópu, yi wa wo, wod:oo Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo kee dniye, pi knî ye ghê kamí dmi p:uu dnyen:aa danêmbum.

U kuwó dini ghi ngê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u pyipe knî yi k:ii Nju tpémi yi kada pini yintómu a danê ngópu, pi knî ngmê dy:ââ ngópu, yepê, Yesu u yoo mbwa k:oo nye pw:ií tóó, nmo a ńuw:o tóó. ²²⁻²³ Yi yéli dini ghi n:ii ngê taa dniye, mbwa yi kpêmi ngópu, apê, Pi u chii daa kwo. Wod:oo mê diyé dniye, Nju tpémi yi kada pini knî ye mdoo ńuw:o ngópu, yepê, Dini ghi n:ii ngê mbwa chedê dpî taa dmi, keñe kuwo ngmê dpî m:uu, d:é, Mbwa t:âât:ââ

* **5:9:** 1 Kódin 10:9; 12:8 * **5:12:** Dpodo 2:43; 14:3 * **5:16:** Mak 6:56; Dpodo 19:11-12 * **5:17:**

pyu dê mu kwo mo. Yepê, Mbwa keñe dini ghi n:ii ngê dpî kpêmî, mbwa k:oo pi dp:oo módu. ²⁴ Chóó Lémi u ngomo y:enê pyu, kpêê yiyê pyu yoo yi k:ii yi kópu dêpê w:ee ngópu, noko yepê, Lukwe ngê dê pw:ii té? Noko yepê, Díyo lukwe nmo angmê pyódu? ²⁵ Pi ye ngma até yedê loo, yepê, A léma. Yepê, Pini n:ii yoo mbwa k:oo munmyi km:êê t:oo, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo mêmînê wee, pi knî ye mîné dêêpî té. ²⁶ Wod:oo Chóó Lémi u ngomo y:enê pyu u lede knî yi k:ii lee dniye, dyépi yoo mê nya tumo. Daa gheteghete ngê nya tumo, mu kópu u díy:o nkíngê mbê dniye, apê, Pi knî y:oo chêêpî ngê wa vya nmo.

²⁷ Dyépi yoo Nju tpémi yi kada pini knî ye núw:o tumo, kpêê yiyê pyu yoo yi kada pini ngê yepê, Kí tpóknî. ²⁸ Yepê, Yesu u pi tpapê nmye munmî kwódu ngê, ngmênê Njedusalem wope wope u pi yi nuwo kídmye kalé ngmê. Yepê, Pi knî ye nmye tpapê ngópu, yenmyimo, Nmî kada pini yoo kn:ââ dé, Yesu y:oo vya ngópu. * ²⁹ Pita u pyipe knî yi k:ii kada pini knî ye yepê, Daa yoo yi dnye dmi yinmo nyêm, ngmênê Chóó Lémi u dnye vyílo yinmo nyêm. ³⁰ Yepê, K:omo tpile Yesu nmyi vya ngópu, kídosi ñedê nmyi t:ee ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê mède pyidu ngê, yâpwni ka nmî kn:ââ yoo dnyimo a ngépê, yi yâpwo ngê mède pyidu ngê. ³¹ Yepê, Chóó Lémi ngê Yesu dini ghi n:ii ngê a pyidu ngê, u che p:ââ pee ngê pyódu ngê, nmî kada kââ, nmî mbwámê ngê pyódu ngê. Yepê, Yisiléli tpémi yi maa yinê a yó, u yi u ngwo a kwo, Yi dono mwiyé kéé téne, ala máádi u ngwo pèdé kalé y:e, Chóó Lémi yi dono p:uu mēdaapichoo nuw:o. * ³² Yepê, Yi kópu yilí ndéndé ngê nmî chóó kímî módu. Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Yesu myewunê kēmakēma, mu kópu u díy:o daa Yisiléli tpémi yintómu ye Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi a dy:ââ ngê, ngmênê Yesu u yoo mu ngmidí u Ghê Dmi ye a dy:ââ ngê, yélini y:oo Chóó Lémi u dnye a nyēmî ngmê. *

³³ Dini ghi n:ii ngê Nju tpémi yi kada pini knî y:oo Pita u kópu ny:ee ngópu, dyépi knî ye nod:e dniye, u yi y:e doo kwo, Nmî vya té. ³⁴ Ngmênê pi yi vy:o ngmê ghêédí wo, u pi Nkamaliyel. Yi pini Pádisi yoo yi vy:o pini ngmê, pi knî ye Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu mb:aamb:aa ngê dpímo tpapê, pi knî y:oo u nkwo dnyimo chááchââ. Yi pini ngê Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu knî ye yepê, Yesu u dyépi yoo mwiyé mē pw:ii too. Wod:oo kuwa pw:ii tumo. ³⁵ U kuwó dini ghi ngê Nkamaliyel ngê kada pini knî ye yepê, Yisiléli tpémi. Yepê, Kí tpóknî ghêlí k:ii nangé vya té. ³⁶ Yepê, M:ââ pyolo y:a d:uu lē, pi ngmê ngê u pi ndí ngê chóó doo pyépi, yi pini u pi Táyódas. Yepê, K:omo tpile pi podó yono y:a yi Táyódas dnye yámuyâmu, dini ghi n:ii ngê yi pini mî vya ngópu, u yoo mbêpê wo, yi kópu dmi machedê ngê pyodo. ³⁷ Yepê, Myenté, yepê, u kuwó dini ghi ngê, pi u kpââ u dye ghi ngê, pi ngmê ngê u yoo myedê dané ngê, u pi Njudas, Nkálili pi. Yepê, Yi pini dini ghi n:ii ngê vya ngópu, u yoo mye mbêpê wo. ³⁸⁻³⁹ Nkamaliyel ngê yepê, Yesu ngê u yoo myedê dané ngê, mye pwene, u yoo wamye mbêpê dmi. Yepê, Chóó Lémi ngê daadí ngêépi dé, ye yi kópu dmi machedê ngê wa pyódu. Yepê, Ngmênê Chóó Lémi ngê adí ngêépi dé, ye doo u ntââ yi kópu dmi daanmyi chedê ngmê. Yepê, Nmyi lama daa too, Kí tpóknî n:uu p:uu a dpodo té. Yepê, Doo u ntââ daanmyi vya t:oo. Yepê, Chóó Lémi p:uu kídmyemê d:uu.

⁴⁰ Kada pini knî y:oo Nkamaliyel u dnye ny:ee ngópu, Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo dy:ââ tumo, yepê, Yesu u dyépi yoo nya too, al:ii a núw:o too,

* 5:28: Dpodo 4:18-19; Mát 27:25

* 5:31: Epeso 1:20; Hipilu 12:2

* 5:32: Dpodo 1:8

yedê dmi ngê dpî kpaka tóó. Wod:oo núuw:o tumo, mî kpaka tumo. U kuwó dini ghi ngê kada pini knî y:oo Yesu u dyépi knî ye yepê, Yesu u pi ngê ndiye ngê kêê namungê t:oo. Wod:oo dy:ââ tumo. * ⁴¹ Yesu u dyépi yoo yi lama ala kópu yi yaa wo, Chóó Lémi ngê yinê da vyi, apu, Kî a yoo mb:aamb:aa. Apu, K:omo tpile wa kpaka t:oo, ngmênê Yesu u dpodo daawa kalê ngmê. Yi kópu u l:êê díy:o yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo. * ⁴² Dye ghi yintómu dyépi yoo pi knî ye dnyimon:aa dêêpî, Chóó Lémi u ngomo k:oo, ó p:o p:o. Pi knî ye Yesu p:uu kópu mb:aa y:i ye dnyimon:aa tpaépê dé, pini n:i Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, yi pini p:uu dnyimon:aa danêmbum. *

6

Ndapî yêêpi pyu pyudu yi danêmbum

¹ Dyépi yoo Yesu p:uu yélini ye dnyimon:aa danêmbum, woni knî Yesu ka kélímî mbê dniye. Yi yéli Yesu u yoo vy:o ghê dniye, Yesu u yoo yinté ndîi ngê doo pyodopyodo. Yesu u yoo vy:o woni knî Kídiki dnye ngê dnyimo mbumu, woni knî Nju dnye ngê dnyimo mbumu. Yi yéli yi kéli dídípwódu ngmê ghê wo, mu kópu u díy:o n:i dé Kídiki dnye ngê dnyimo mbumu, yi yéli y:oo woni knî ye yepê, Lukwe díy:o nmyi kuknwe yoo mb:aamb:aa ngê nmyinê wopwe t:oo, ngmênê nmî kuknwe yoo dnyinté nmyinê wopwe t:oo? ² Yi kópu u l:êê díy:o dyépi knî y:oo Yesu u yoo yintómu nipi a danê ngópu, yepê, Doo u ntââ pi knî ye Chóó Lémi u kópu tpaépê daanmî yé, doo u ntââ ndapî nmî chóó kuknwe knî ye daanmî yêêpi. ³ Yepê, Nmî tídê mbwó yoo. Yepê, Nmyi vy:o pi pyudu a pyw:ee yó, n:i dé Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê da ntee té, n:i dé yi nuw:o mbêmê a nuw:o té. Yepê, Yi yéli ndapî yêêpi u kada pini ngê anmî pyódu té. ⁴ Yepê, U kuwó dini ghi ngê nmî chóó dpodo mu ngmidi ayinmî dóódó, Chóó Lémi ka ngêpê, pi knî ye u kópu dyuu tpaépê. ⁵ Yesu u yoo y:oo yi kópu dini ghi n:i ngê ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, wod:oo pi pyudu a pyw:ee ngópu, Stipen ngmê, pini n:i Yesu ka dpodombiy:e dpîmo kélímî, pini n:i Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê myedê nt:ee ngê, Pilipi myomo, Pídokodos pyolo, Nikano podo, Timon limo, Pamenas wono, Nikólas pii, Antiyóka pi, pini n:i Nju pi ngê chóó mî pyodo. ⁶ Yesu u yoo y:oo yi pini pyudu knî dyépi knî ye a núuw:o tumo, dyépi knî y:oo yi kêê dmi yi mbêmê yé tumo, Chóó Lémi ka dnye ngêpê, yi dpodo u kada pini ngê u ngwo pyódu tumo. * ⁷ U kuwó dini ghi ngê yélini Chóó Lémi u kópu ka dnye kélímî, Njedusalem, yi yéli doo kaakaa, ndîi ngê doo pyodopyodo. Kpêê ziyé pyu yilí yi kópu ka mye kélímî mbê dniye, Yesu u yoo vy:o mye ghê dniye. *

Stipen u ngwo mgîmî ngópu

⁸ Chóó Lémi ngê Stipen mb:aamb:aa ngê doo a ngêêpî, u wêdêwêdê ndîi ngê pyódu ngê, pi knî yi vy:o mbwudu yilí dpîmo chap. ⁹ Ngmênê Nju tpémi yoo ngmê u kwo dnye kwopwepe, yi yéli yi pi dmi, Lipítini. Woni yoo Sadéni a ndê dniye, woni yoo Aleksándídiya a ndê dniye. Nju pi knî ngmê yi vy:o ghê dniye, woni yoo Silisiya a ndê dniye, woni yoo Esiya a ndê dniye. Yi yéli yintómu Stipen ka dnye kwopwepe. ¹⁰ Ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Stipen ka nuw:o mb:aa y:àngo, wod:oo kwopwepe tédê Stipen mbodo mudu y:i yaa wo, yi yéli dêê dniye, Stipen dêpê vy:oo ngópu. * ¹¹ Yi kópu u l:êê díy:o pi ngmê

* 5:40: Dpodo 4:18

* 5:41: Mát 5:10-12; 1 Pita 4:13

* 5:42: Dpodo 17:3

* 6:6: Dpodo 13:3

* 6:7: Dpodo 16:5

* 6:10: Luukí 21:15

knî ye ndapî y:ee ngópu, wod:oo yi yéli y:oo ala kópu k:omo ngê vyi ngópu, Nju tpémi ye yepê, Stipen ngê dono kópu knî ngmê kédê vyi, Chóó Lémi pini dê Mósisi yi p:uu. * ¹² Yi kópu u mdoo dini ghi n:ii ngê a núw:o ngópu, yi kópu ngê Nju tpémi yi kada pini yoo yi némi dmi dyênê ngê, dêêpî pyu yoo yi némi dmi mye dyênê ngê, yoo yi némi dmi mye dyênê ngê, wod:oo Stipen ka lee dneiye, mgîmî ngópu, Nju tpémi yi kada pini yintómu a danê ngópu, Stipen a ngî ngópu, yi ngîma mí kaa ngópu. ¹³ N:ii dé y:oo Stipen yipe ngópu, Yi yéli kóté tédê myeda núw:o tumo, yi yéli y:oo yepê, Kî pini ngê Chóó Lémi u ngomo p:uu dono kópu yilî ka a tpapê ngê, dêêpî kópuni Mósisi ngê a d:êê too, yi dêêpî kópu knî yi p:uu dono kópu yilî myeka a tpapê ngê. ¹⁴ Yepê, Ala kópu nmî ngêêdí kí vyu, Yesu Nasalet pi ngê Chóó Lémi u ngomo wa a vy:oo, l:emi ghi n:ii Mósisi ngê nmî kn:ââ knî ye y:ee too, yi l:emi ghi wa ngmêê té. ¹⁵ Pi yilî yintómu y:oo Stipen dneiye y:enê, apê, Kí pini kwodo ng:oo dmi kédê tpálî, ka dnyednye. Enjel kwodo ng:oo dmi ntee, Stipen kwodo ng:oo dmi yinté mye pyodo.

7

Stipen Epílaham p:uu u ngwo ye doo danêmbum

¹ Kpêê yiyé pyu knî yi kada pini ngê Stipen ka kwo, Kópuni dê vyi ngmê, yi kópu mundoo ndê kópu? ² Stipen ngê yepê, A léma, a mbwó yoo. Yepê, A ka a ng:aa mbê dmyeno. Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmî kn:ââ Epílaham Mbápilon Wee u kwo doo a ya, Chóó Lémi ngê chóóchóó u kwo a kéma ngê, pini n:ii yâpwo, u pi ndîi. Yepê, Chóó Lémi ngê kwo, Nyoo a kuwo ngi, nyámê pee myedê kuwo ngi. * ³ Kwo, Kn:aa dyámê pee p:uu chi lèpî, ghi n:ii nga nîmo kêmakêma, y:i dpî lili. ⁴ Yepê, Wod:oo Epílaham ngê Mbápilon wee a kuwo ngê, Halan loo, y:i doon:aa ya. Yepê, Epílaham u mí dini ghi n:ii ngê pwene, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê ala dyámê pee p:uu u ngwo mēda núwo, awêde kwéli nmo pyede. ⁵ Yepê, Yi dini ghi ngê Chóó Lémi ngê Epílaham ka tēpê ghi daangmê y:àngo, tēpê ghi tp:oo u kwo myedaa y:àngo, ngmēnê Chóó Lémi ngê Epílaham ka ndēndé ngê a vyu, kwo, Mu dini ghi ngê ala dyámê pee nga wanê kē, mwada dini ghi ngê ala dyámê pee nyoo knî yi tēpê ghi ngê amyedín:aa ya. Yepê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Epílaham ka yi kópu ndēndé ngê vyu, yi ngwo Epílaham tp:oo dēpwo ya. * ⁶ Yepê, Ngmēnê Chóó Lémi ngê Epílaham ka kwo, Nyoo dini ghi n:ii ngê wamî ch:aa, kn:aa dyámê pee mbēmê adnyin:aa ya, wop adnyin:aa dpodo, pi knî y:oo y:i adnyin:aa kpakakpaka dé, dono ngê adnyin:aa ya, m:ââ podo yono y:a. * ⁷ Kwo, Ngmēnê u kuwó dini ghi ngê yélini yi p:uu wop adnyin:aa dpodo, yi yéli wanî kpada, nyoo yi vy:o wanê pw:ii, ala dyámê pee mbēmê wanê núw:o té, al:ii a ka adnyin:aa kpêê yiyé, a ka amyednyin:aa a ngépê. ⁸ Stipen ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Epílaham ka yi kópu a vyu, u kuwó dini ghi ngê a numo kâádí doo, kwo, Awêde dí ngmídi ngi, nyoo ka mb:aamb:aa ngê amy:aa a vyuwo. Kwo, A l:ii m:uu alanté dpî tēni, mî njini too dpî chepwe, myenté nyoo vy:o m:ââ yintómu knî yi p:uu a l:ii yinté my:oon:aa kaa we. Kwo, Pini n:ii p:uu a l:ii adî ya, yini ka ana a vyuwo. Stipen ngê yepê, U kuwó dini ghi ngê Epílaham tp:oo Yisak ta, wo wááli mí loo, Epílaham ngê Chóó Lémi u l:ii tp:oo p:uu u ngwo t:àngo. Yepê, Myenté, yepê, Yisak mye tpamê wo, tp:oo Njakóp p:uu Chóó Lémi u l:ii

* 6:11: Mát 26:59-61 * 7:2: Gen 11:31-12:7 * 7:5: Gen 17:8 * 7:6: Gen 15:13-14; Ex 3:12

mye t:ângo. Yepê, U kuwó dini ghi ngê Njakóp myimí tpamê wo, Chóó Lémi u l:ii tp:oo y:a mê miyó kní yi p:uu mye t:ângo. *

Stipen Njakóp tp:oo y:a mê miyó yi p:uu u ngwo ye doo danêmbum

⁹ Yepê, Njakóp tp:oo kní y:oo yi mbwó Njósép ka n:ee kaa ngópu, wod:oo mgímí ngópu, kn:aa pini kní ye y:ee ngópu. Yepê, Yi yéli y:oo Njósép u mbwó kní ye pwila ngópu, Yichip núw:o ngópu, pi ngmê ngê ye pwila ngê, yi pini p:uu wop doon:aa dpodo. * ¹⁰ Yepê, Ngmênê Chóó Lémi ngê Njósép y:i doo a ngêêpí, k:omo tpilé dono kópu yilí u ngwo pyodo, ngmênê Chóó Lémi ngê yi dono chedê too. Yepê, Chóó Lémi ngê Njósép u nuw:o ndií ngê pyódu ngê, Yichip tpémi yi king Péélor ka pi mb:aa ngê pyódu ngê, wod:oo Péélor ngê Njósép u che p:ââ pee ngê pyódu ngê. * ¹¹⁻¹² Yepê, Yi dini ghi ngê Chóó Lémi ngê Njósép myedê ngópu, u lama kwólu, kwo, Mu dini ghi ngê kâádi ndií angmê kee, Yichip tpémi Kenan tpémi yi nté wa chedê. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o Njósép ngê witi a danê ngê, king u ngomo kní yi k:oo doo a ghada. Yepê, Dini ghi n:ii ngê kâádi ndií kee wo, Yichip tpémi Kenan tpémi yi nté chedê ngê, yi yéli y:oo dómudómu a pyw:ee ngópu. Yepê, Doo u ntáâ nmí kn:ââ kní y:oo nté daapêdê pyw:ee ngópu, ngmênê Yichip tpémi y:oo Njósép ka witi dnyimon:aa pywupwí. Yepê, Njósép u mí Njakóp ngê yi kópu dini ghi n:ii ngê nyongo, tp:oo yoo Yichip dy:ââ too, Njósép ka dnyen:aa witi pywupwí, ngmênê daa mya ngópu, yi lama dêpwo ya, Kí nmí mbwó. Yepê, U kuwó dini ghi ngê Kenan mê diyé dniye. * ¹³ Yepê, Witi dini ghi n:ii ngê kmaapí ngê mí chedê ngópu, yi mí ngê Yichip mê dy:ââ too. Yepê, Yi dini ghi ngê Njósép ngê u mbwó kní ye yepê, A mbwó yoo, ala nê. Stipen ngê yepê, Yi ngwo Péélor u lama yaa wo, apê, Njósép u mí mupwokní Kenan wunê dómudómu té. * ¹⁴⁻¹⁵ Yepê, Wod:oo Njósép ngê u mbwó kní ye yepê, M:aa nya yó, nmyi kpâm gheegheema mye nya tóó, al:ii a pwiyé dmyeno. Yepê, Wod:oo Njakóp mupwokní káámi kní n:eeemi kní Yichip lee dniye, yintómu pyudu y:a mê limi. Dye ghi daadíi y:i dnyen:aa ya, y:i myemí pw:oo dniye. * ¹⁶ Yepê, Njakóp mupwo Njósép yi ntóó dê Sekem mí kmênê dumo, Epilaham kwéli kmênê ngópu. Yepê, Wunê yi têpê ghi Epilaham ngê Hamó u yoo kní ye pwila ngê. *

Stipen Mósisi p:uu u ngwo ye doo danêmbum

¹⁷ Stipen ngê kada pini kní ye yepê, Nmí kn:ââ yoo m:ââ yilí Yichip dnya a ya, yilí ngê y:i a pyodo. Yepê, U kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê apê, Epilaham ka wunê kópuni nê vvu, yi kópu daa kêmakéma n:aa d:uud:uu. * ¹⁸ Yepê, Yi dini ghi ngê kn:aa king m:uu yaa wo, yi king u lama Njósép u pi dêpwo ya. ¹⁹ Yepê, Yi king ngê nmí kn:ââ yoo wop dpodo kalé too, yi dpodo tédê myednye kpakakpaka dé. Yepê, U kuwó dini ghi ngê Yichip tpémi y:oo nmí kn:ââ yoo yi tp:ee máâ tpómuni dnyimo vyeé dé, pye paa dnyimo kéké dé. * ²⁰ Yepê, Yi dini ghi ngê Mósisi mye ta, k:uuchêm u tp:ee, d:ââ pyile u pye ngê ngomo k:oo doo w:êêw:êê. * ²¹ Yepê, U kuwó dini ghi ngê Péélor tp:oo módó ngê yinê a nmyââ, chóó tp:oo ngê pyódu ngê. ²² Yepê, Yichip tpémi y:oo yi chóó yi kópu yilí Mósisi u lama kalé ngópu, máâwe ndií ngê pyodo, u nuw:o ndií ngê mye pyodo, kópu ndií yilí dpímo d:uud:uu.

* **7:8:** Gen 17:9-14; 21:4 * **7:9:** Gen 37:11,28; 39:21-23 * **7:10:** Gen 41:37-44 * **7:11-12:** Gen 42:1-5 * **7:13:** Gen 45:1-18 * **7:14-15:** Gen 46:1-7; 49:33 * **7:16:** Gen 33:19 * **7:17:** Ex 1:7-8 * **7:19:** Ex 1:10-22 * **7:20:** Ex 2:1-10

²³ Yepê, Dini ghi n:ii ngê Mósisi u m:ââ podo y:a ngê doo ya, apê, A yoo Yisiléli tpémi ngîn:uu m:uu té. * ²⁴ Yepê, Ye y:i n:ee, apê, Yi dpodo tédê Yichip pi ngmê ngê Yisiléli pi ngmêmî vyee. Yepê, Wod:oo Mósisi ngê Yisiléli pi ngópu, ntââ Yichip pi ngê a vy:ungo, u nkwo vyâ. ²⁵ Yepê, Mósisi ngê u gha vy:o apê, Yisiléli tpémi y:oo wa a w:ee ngmê, Chóó Lémi ngê wa ngee nê, Yichip u mênê wanî pw:ii té, ngmênê Yisiléli tpémi y:oo dèpê w:ee ngópu, Kî nmî dyédyé pyu. ²⁶ Yepê, Womumu Mósisi ngê Yisiléli pi miyó módu, apê, Mu l:êê mo. Apê, Nî dyé dè, nê kââdí dè. Yepê, Wod:oo Mósisi ngê yepê, Kî tpódu, dpî mbwémi, lukwe díy:o dpo l:êê mo? ²⁷ Yepê, Ngmênê n:ii ngê woni doo vyee, Mósisi dny:ii dyíngo, kwo, N:uu ngê nmî kada pini ngê pyódu nyoo, nanê nga vyu, Anyi kóté kîgha nmo? ²⁸ Kwo, Ma Yichip pi ntee nyi vy:a, lukwe yinté am:ii vya nê? ²⁹ Yepê, Yi kópu Mósisi ngê dini ghi n:ii ngê nyongo, Yichip tpémi ye nkíngê mbê wo, wod:oo mbêpê wo, Yichip Wee a kuwo ngê, Midiyên Wee u kwo loo, y:i mî yéé wo, tp:ee y:i miyó mî tpyó.

³⁰ Yepê, M:ââ podo y:a mî loo, u kuwó dini ghi ngê Mósisi ka enjel ngmê ta. Yepê, Mósisi ngê daa pi ntee tpile yi módu, ngmênê yi vyu wo, apê, Yi tp:oo ndé ngê ngmêmî pîpî, ngmênê chedê ngê daa pyodopyodo. Yepê, Pi kwéli dèpwo ya, mbu ndîi vyuwo Sainay, Mósisi ngê yi yini tp:oo p:uu ndé y:i mî módu. * ³¹ Yepê, Mósisi ngê yi kópu yi módu, apê, E! Kî lónté tpile? Apê, Ngîn:uu m:uu, wod:oo u nkígh:ê chono loo. ³² Yepê, Nmî Lémi ndîi y:i u kwo a mbwolo, kwo, Nî ng:ââ knî yi yâpwo, Epîlaham u yâpwo, tp:oo Yisak mupwo Njakóp yi yâpwo. Yepê, Mósisi nkíngê mbê wo, u yi u ngwo dèpwo kwo, Yi ghi m:aa m:uu. ³³ Yepê, Nmî Lémi ndîi ngê kwo, Nyi dupó dè a ngee dé, mu kópu u díy:o yâpwo ghê nye kwo. ³⁴ Kwo, Ndéndé ngê kídî m:uu, a yoo Yichip dnyinté mîné kwo, kwo, Yichip tpémi y:oo dpodo tédê a kpakakpaka t:oo. Kwo, A ka dè ch:anê dmi, até d:a ghîi, dîn:aa ngee té. Kwo, Yichip n:aa dyede ngi.

³⁵ Stipen ngê yepê, K:omo tpile Chóó Lémi ngê Mósisi a ngmîdi ngê, ngmênê Yisiléli tpémi y:oo u wépi pwaa ngópu. Yepê, Ala kópu u kwo vyi ngópu, kwo, N:uu ngê nga vyu, nmî kada pini ngê anyi ya, anyi kóté kîgha nmo? Yepê, Yi pini Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, yi kada pini ngê pyódu ngê, yi mbwámê ngê mye pyódu ngê. Yepê, Daa chóó kada pini ngê pyodo, ngmênê yi yini tp:oo p:uu enjel n:ii módu, yi enjel ngê kada pini ngê yinê pyódu ngê. ³⁶ Yepê, Mósisi ngê nmî kn:ââ yoo Yichip u mênê yinê a pw:ii too, mbwudu y:i yilî a chópu, Ntii Mtyemtye u nkígh:ê mbwudu m:uu a chópu. Yepê, Maa p:uu nko mênê mbwudu mê yilî a chópu, m:ââ podo y:a k:oo. * ³⁷ Yepê, Yi Mósisi ngê Yisiléli tpémi ye yepê, Chóó Lémi ngê nê ntee pini nmyi vy:o m:uu ya a pyw:oo, nmye wa a dy:ââ, komo yinê amaana:aa kapî. * ³⁸ Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmî kn:ââ yoo Sainay mbu ndîi vyuwo dnyen:aa kwo, enjel mbu mbêmê u kwo doo a mbumu, yi Mósisi yi kélî vyílo yedoo kwo. Yepê, Yi Mósisi ngê Chóó Lémi u kópu dyuu nmo yinê a núwo, yi kópu dyuu chedê ngê daawa pyódu. *

³⁹ Yepê, K:omo tpile Mósisi ngê yi kópu yilî d:uu ngê, ngmênê nmî kn:ââ yoo u kwo daa ng:aa mbê dniye, mye mb:ii ngópu, u yi y:e doo kwo, Yichip moo diyé dmi. * ⁴⁰ Yepê, Wod:oo pi knî y:oo Mósisi u mbwó Alon ka kwo, Yâpwo knî ngmê l:âmo ngi. Kwo, Yi yâpwo knî nmî kada vyílo ayi ghê dmi, Yichip y:oo amê diyédiyé kalê nmo. Kwo, Nmî lama daa toó, Mósisi ngê lukwe angmê

* **7:23:** Ex 2:11-15,21-22 * **7:30:** Ex 3:1-10 * **7:36:** Ex 7:3; 14:21; Num 14:33 * **7:37:** Deut 18:15 * **7:38:** Ex 19:3; Deut 9:10 * **7:39:** Num 14:3

pyódu, pini n:ii ngê Yichip u mênê a pw:ii nmo. * 41 Yepê, Wod:oo k:omo yâpwo ngmê l:âmo ngópu, pudumakó tp:oo máâ ntee tpile yi l:âmo ngópu. Tpileni yi chóó l:âmo ngópu, u kwo dnye kpêê yiyé, u naa mye kê ngópu.

42 Yepê, Yi dini ghi ngê k:omo yâpwo ka ngêpê kn:ââ u ngwo a chaa ngópu, m:ââ wono yono y:a mî loo, u kuwó dini ghi ngê king Manasa u dye ghi ngê yi kópu ndîi ngê yimî pyodo, wod:oo Chóó Lémi ngê yi dyaa mbâlâ dyuu yi pwo kéé ngê, pudu knî ye dnyimo ngêpê, yi tp:ee dnyimo vyee dé, pudu knî ye kpêê ngê dnyimo yiyé dé. Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o pi ngmê ngê Chóó Lémi u komo u ngwo kââ, ala kópu d:êê ngê, apê,

Yisiléli tpémi. Dini ghi n:ii ngê nmyi kn:ââ yoo w:amî mbêmê u ngwo dnya a paa, m:ââ podo y:a,

na a ka daa a ka dnyimo a tpile tp:oo nk:êênî.

43 Apê, Na a ka daa a wónu ngomo yidnyimo a dnyinêdnyinê,

ngmênê yi chóó yi k:omo yâpwo Molokí u wónu ngomo yidnyimo a dnyinêdnyinê,

puduni u pi Lapanî u kwo myednyimo ngêpê.

Apê, Na a ka yi chóó tpileni l:âmo tumo, yi tpile knî ye dnye ngêpê.

Apê, Nmyo yinté yéli, yi kópu u l:êê dîy:o Mbápiilon mwada pee wanî dy:ââ nmyo.

Stipen Chóó Lémi u ngomo p:uu u ngwo ye doo danêmbum

44 Stipen ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê nmî kn:ââ yoo w:amî mbêmê dnya a paa, Chóó Lémi u wónu ngomo ngmê l:âmo ngópu. Yepê, Chóó Lémi ngê Mósisi u lama ntee kwólu, yinté l:âmo ngópu. Yepê, Yi lama doo ya, Chóó Lémi yi wónu ngomo u mênê a kwo. Yepê, Ghi ngmê dini ghi n:ii ngê dnyimo a kuwokuwo, yi wónu ngomo dnyimo a kmongokmango, dnyimo dnyinêdnyinê, kwéli dnyimon:aa taataa, wónu ngomo y:i dnyimon:aa wuwó.

45 Yepê, Yi yéli dini ghi n:ii ngê pw:oo dniye, yi tp:ee knî y:oo Chóó Lémi u wónu ngomo Kenan u nkígh:ê y:oo mî t:aa ngópu. Yepê, Yi dini ghi ngê Mósisi pwene, Njósuwa ngê u d:aa yinê a kââdî ngê, yi yéli yi kada ghê wo, Kenan núw:o too. Yepê, Chóó Lémi ngê Kenan tpémi ngm:ii kalê too, Yisiléli tpémi y:oo yi têpê ghi yi kêlê a pwaa tumo. Yepê, Chóó Lémi u wónu ngomo Kenan núw:o ngópu, y:i mî wó ngópu, y:i doo kwo, dye ghi daadîi, king Dépidi u dye ghi ngê y:i myedoo kwo. 46 Yepê, Dépidi Chóó Lémi u nuu u pi ngê pyodo, Chóó Lémi ka kwo, Nmî Lémi, Njakóp u yâpwo, u ntââ ngomo mb:aa ngmanî wó, y:i anyi kwo.

* 47 Yepê, Ngmênê Dépidi ngê Chóó Lémi u ngomo daa wó, tp:oo Solomon ngê yinê mî wó. *

48 Yepê, K:omo tpile Solomon ngê Chóó Lémi u ngomo wó, ngmênê Chóó Lémi páâ ndîi, dyámê mbêmê ngomo ngmê k:oo daawa a vyil:a. Yepê, Wunê pi ngmê ngê Chóó Lémi u komo alanté a kââ, apê, *

49 Nmyinê nmye dyámê pê ndîi, na a ka têdê.

Apê, A ntââ ngomo lónté ngmanmyi wó ngmê, y:i anê vyil:a?

50 Apê, Kí tpile yilí yintómu a chóó nî l:âmo ngê,

ló tpile a l:êê dîy:o ngmanmyi l:âmo ngmê?

51 Stipen ngê yepê, Nmyo nkéli wépi dnyangê pyu yoo. Yepê, Dye ghi yintómu Chóó Lémi nmye mb:iimb:ii ngópu, u kópu dyuu dp:ee nyémî ngópu. Yepê, Nmyi kn:ââ knî y:oo Chóó Lémi u Ghê Dmî wépi ntee dnyimo a pwapi,

* 7:40: Ex 32:1-6

* 7:46: 2 Sam 7:1-16

* 7:47: 1 Kings 6:1,14

* 7:48: Is 66:1-2

yinté u wépi my:ee pwapî ngmê. * 52 Yepê, Pini n:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo a kapî, nmyi kn:ââ knî y:oo daa ngmê châpu ngópu, ngmênê dono kópu yilî y:e dnyimo a d:uud:uu. Yepê, Wunê pini n:ii yoo Chóó Lémi u Dpodo Pyu Mb:aa p:uu dnyimo a danê, n:ii knî y:oo pi knî ye yipu, Dîyo Chóó Lémi ngê yi pini nmo wa a dy:ââ, yepê, yi yéli nmyi kn:ââ knî y:oo a vya tumo. Yepê, Mwolo yi pini kwódo ngê munmyi ghê dniye, my:ee vya ngópu. * 53 Yepê, K:omo tpile enjel knî y:oo nmî kn:ââ knî ye Chóó Lémi u dêêpi kópu dyuu a y:ee tumo, nmyi ny:ee tumo, ngmênê mēdp:ee châachââ tumo. *

Stipen chēêpi ngê u ngwo vya ngópu

⁵⁴ Nju tpémi yi kada pini knî y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee tumo, yi kópu ngê dyênê too, yi kpéngi ti dmi kekekele dnye paa. ⁵⁵⁻⁵⁶ Ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Stipen a nt:ee ngê, mbóó p:uu vyu wo, Chóó Lémi u wuu ndîi módu, pi knî ye yepê, Mbóó kédê kpémî, Yesu Chóó Lémi u nkîgh:ê ka kwo, u che p:ââ pee ngê dê pyódu. * ⁵⁷⁻⁵⁸ Wod:oo noko dpodombiy:e mbó dniye, noko yepê, Kî pini ngê Chóó Lémi u pi ndîi kn:aa pini ka lukwe dîy:o dê ñuw:o? Noko yepê, Kî pini ka namê ng:aa, wod:oo yi ngópu nkoko tumo, u kwo tpé dniye, mgîmî ngópu, p:aa pee ñuw:o ngópu, a ngî ngópu, dny:ii d:ii ngópu, mwada y:i mî danê ngópu, wod:oo chēêpi ngê yidnye vye. Yélini y:oo Stipen chēêpi ngê dnye vye, yi yéli y:oo yi nkuwo kpîdî a ngee tumo, pi lvulu ngmê ka y:ee tumo, ye doo vyuwo. Yi pini u pi Sóól. * ⁵⁹ U dí daa pwaa ngópu, Stipen chēêpi ngê mudnye vye, wod:oo Stipen doo ngêpê, apê, Yesu a Lémi, a ghê dmi a ngépi. * ⁶⁰ Yu mbodo dê y:e ghê wo, dpodombiy:e ka wo, Yesu ka kwo, A Lémi, kópu dononi a nga ka d:uud:uu ngmê, yi kópu modo kn:ââ vyuwo dpî yé té, kidangmê ngî. Yi kópu dyuu dini ghi n:ii ngê vyu, wod:oo pwene. Pi knî y:oo Stipen dini ghi n:ii ngê vya ngópu, Sóól u nuu u kópu ngê mye pyodo. *

8

Nju tpémi ye Yesu u yoo u ngwo doo diya

¹⁻² Yélini y:oo Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê dnyimo châachââ, yi yéli y:oo Stipen ntóó kmênê ngópu, u l:êê dîy:o myednye mbê. Yi wéni ngê Nju tpémi y:oo Yesu u yoo yi kpadakpada kn:ââ chaa ngópu, Njedusalem. Yesu u yoo yintómu knî y:oo Njedusalem a kuwo ngópu, p:aani p:aani lee dniye, woni Njuda Wee u kwo p:aani p:aani lee dniye, woni Samédiya Wee u kwo p:aani p:aani lee dniye, ngmênê dyépi knî y:oo Njedusalem dêpê kuwo ngópu. * ³ Sóól ngê u yi dpîmo kwo, Yesu u yoo ní chedê, wod:oo ngomo k:oo ngomo k:oo dpîmon:aa koko, Yesu u yoo dpîmon:aa mgîmîmgîmî dé, pyââ pyââ mââ mââ mbwa k:oo dpîmon:aa kmîmî dé. *

Samédiya tpémi Yesu ka u ngwo kélîmî mbê dniye

⁴ Yesu u yoo yéli n:ii mbêpê wo, yi yéli p:aani p:aani lee dniye, pi knî ye Yesu u kópu mb:aa dnyen:aa tpaépê. ⁵ Pini n:ii pyudu knî mwiyé a pyw:ee tumo, ndapî yêêpi u kada pini ngê a pyódu tumo, yi vy:o pini ngmê u pi Pilipi. Yi pini ngê Njedusalem a kuwo ngê, Samédiya loo, pi knî ye yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, yi pini wunê kî ta, ngmênê nmî kada pini knî y:oo daa

* 7:51: Ex 32:9; Jer 9:26; Is 63:10 * 7:52: 2 Chr 36:16 * 7:53: Dpodo 7:38; Hipîlu 2:2 * 7:55-56:

Kîlôsa 3:1 * 7:57-58: Dpodo 22:20 * 7:59: Luukî 23:46 * 7:60: Luukî 23:34 * 8:1-2:

Dpodo 11:19 * 8:3: Dpodo 9:1-2; 26:9-11

mya ngópu, kî vya ngópu, myombó Chóó Lémi ngê kîmêdê pyidu ngê. Yepê, Yi pini u pi Yesu. ⁶ Samédiya tpémi Pilipi ka mb:aamb:aa ngê ng:aa mbê dniye, mu kópu u díy:o Pilipi ngê yi ngópu mbwudu yilí dpímo chap. ⁷ Pi yilí yi kména Pilipi ngê ngm:ii kalê too, wod:oo yi kména yoo dpodomdiy:e u ngwo dnye kââ. Myenté kóó ntóó kpálí ntóó yilí mye pyi ngê, yélini dnyinté dnyimo paa, mye pyi too. * ⁸ Yi kópu u l:êê díy:o Samédiya tpémi yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo.

⁹ Yi p:aani pi ngmêdooy, u pi Saimon, pipi kópu kní yi mbêmê kópu ndíi yilí dpímo d:uud:uu, Samédiya tpémi yinté dpímo liya kígha dé. Pi kní ye yipu, Né pi ngmê. ¹⁰ Tp:ee vy:o, dmââdí vy:o, lémi vy:o, ch:am vy:o apu, Vyuw! Apu, Kí pini nmínê nmo Chóó Lémi ntee pini, u wêdêwêdê ndíi. Wod:oo yoo yintómu u kwo dnyimo ng:aa. ¹¹ Nyââ, dye ghi daadíi kópu ndíi yilí dpímo d:uud:uu, yi kópu u l:êê díy:o yoo u ngwo dnyimo liya, u kwo mb:aamb:aa ngê myednyimo ng:aa. ¹² Pilipi Yesu Kédisu p:uu ye dpímo danêbum, Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu ye myedpímo danêbum. Dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi kópu dyuu ka kélímí mbê dniye, wod:oo Pilipi ngê pyââ pyââ máâ máâ mbwaa paa kmênê too, Yesu u yoo vy:o kaa too. ¹³ Saimon myenté mye kélímí mbê wo, Pilipi ngê mbwaa paa mye kmênê ngê, wod:oo Saimon Pilipi p:uu kele. Dini ghi n:ii ngê Pilipi ngê mbwudu dpímo chapí dé, Saimon ngê yidpímo mumu dé, u ngwo mēdpímo liya.

¹⁴ Dini ghi n:ii ngê Yesu u dyépi kní y:oo yi kópu Njedusalem a ny:ee ngópu, apê, Samédiya tpémi Chóó Lémi u kópu dyuu ka kédê kélímí mbê dmi, wod:oo Pita pini dē Njon Samédiya dy:ââ dumo. ¹⁵⁻¹⁶ Dini ghi n:ii ngê taa knopwo, a w:ee ngópu, apê, K:omo tpile Pilipi ngê kí yélini Yesu u pi ngê mbwaa paa kmênê too, ngmênê Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi ye doongê y:àngo. ¹⁷ Wod:oo Pita Njon y:oo kēê yi mbêmê dpímo yiyé dé, yi l:êê díy:o dpímo ngêpê, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi u ngwo ye dpímo yém. *

¹⁸ Dini ghi n:ii ngê Saimon ngê yi kópu módu, apê, Dini ghi n:ii ngê Pita Njon y:oo kēê nmi mbêmê dē yé ngmê, apê, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi u ngwo nmo da kē. ¹⁹ Wod:oo Saimon ngê Pita pini dē Njon ye ndapí kélê ngmê yó, apê, Ye ní y:oo. Yepê, U ntââ u ntââ ngê u nkwo wadpí pyódu nê, pini n:ii mbêmê a kēê dē aní yé dē, yi pini ka Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi ada a yém. ²⁰ Ngmênê Pita ngê kwo, Napi ngópu choo ya, kumu chi tpyé, ndiya u ngwo nyi ghidi, mu kópu u díy:o nga vyi:chi vyi, Chóó Lémi u módó yeedeyeede ndapí ngê ní pwila. ²¹ Kwo, Doo u ntââ ala dpodo p:uu daanyi ngee nyo, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u lama a tóó, nga daa ntênê a tóó. ²² Kwo, Yi dono kópu ndíi a kuwo ngi, nmí Lémi ndíi ka chi ngêpê, u kwo dpí vyi ngi, kwipi, A Lémi, dono kópuni dí d:uu, u ntââ nguwo wanyi kée, yi kópu mēdaanyi nuw:onuw:o. ²³ Kwo, Nga kidí m:uu, ye n:ee nye yichi kââ, doo u ntââ dono u wépi daanyi puwâ. ²⁴ Saimon ngê yepê, U ntââ a l:êê díy:o amēdpí ngêpê, kópuni a ka dpí vyi t:oo, yi kópu a nga kíngmê pyódu.

²⁵ Pita Njon y:oo Yesu p:uu kópuni m:uu tumo, Samédiya tpémi ye yi kópu mí vyi tumo, u kuwo dini ghi ngê Njedusalem mē diyé knopwo. Maa p:uu Samédiya Wee u kwo p:aa yilí a kélí ngópu, Yesu p:uu kópu mb:aa pi kní ye dpímo tpapê, yed:oo Njedusalem mímí taa knopwo.

Yitiyópiya pi ngmê Yesu ka u ngwo kélímí mbê wo

* 8:7: Mát 10:1; Mak 16:17 * 8:17: Dpodo 9:17; 19:6; 2 Tim 1:6

²⁶ Enjel ngmê ngê nmî Lémi u kópu Pilipi ka a núwo, kwo, Gh:êêdé, kwo, chi lêpî, Njedusalem Nkaasa yi kêlî máádi dpî kwéli. (Yi wee u kwo pi daa tóó, kpî yi mye daa kwo, mbwaa mye doo u p:aa.) ²⁷⁻²⁸ Wod:oo Pilipi ghêêdí wo, kada a y:ângo. Yi máádi p:uu pi ngmê módu, Njedusalem a ndê wo, Nkaasa doo lêpî. Yi pini máawe ndîi ngmê, Yitiyópiya tpémi yi ch:am ndîi p:uu dpîmo dpodo, u ndapî yinê dpîmo y:enê. Yi pini Chóó Lémi ka ngêpê tédê a ndê wo, Njedusalem, u p:o modoo diyédiyé. U chádiyót mbêmê doo ya, hósi dê y:oo dpîmo a paapaa, kópuni Yisaya ngê d:êê ngê, yi pini ngê maadí doo a kpââ. *

²⁹ Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Pilipi ka kwo, Kí pini u nkîgh:ê máádi nyi kwéli.

³⁰ Wod:oo Pilipi mbêpêmbêpê loo, u nkîgh:ê máádi mî kwólu, apê, Chóó Lémi u kópuni Yisaya ngê a d:êê ngê, apê, muyedê kpââ, wod:oo u kwo adî póó, kwo, Kópuni nyinê kpââ, kwo, cha w:ee? ³¹ Yi pini ngê kwo, Lónté wanê w:ee? U kakêmé nanê a ka wa chámê? Kwo, A pwiyé, a chádiyót k:oo a kee, a nkîgh:ê anyi yey, u kakêmé a ka anyi chámê ngi. Wod:oo Pilipi yi chádiyót k:oo kee wo. ³² Kópuni yi pini ngê doo a kpââ, ala yi kópu.

Sipi u vyeê tédê ntee d:uudpî ghete tóp, u vyii tédê myed:uudpî kââ, yi pini ngê yinté kópu daangmê vvu. *

³³ Pi knî y:oo yi pini p:uu yipe tee u kópu yilî t:ee ngópu,

yi kópu u l:êê diy:o kpaka ngópu, mye nkwti ngópu.

Tp:oo knî yi p:uu pi ngê kópu d:uudpî vyi,

mu kópu u diy:o dyámê mbêmê u ya machedê ngê dê pyódu.

³⁴ Yitiyópiya pi Pilipi ka póó wo, kwo, Chóó Lémi u komo kapî pyu ló pini p:uu doo a danêmbum? Kwo, Chóó p:uu doo a danêmbum ó kn:aa pini p:uu doo a danêmbum? ³⁵ Pilipi ngê ala kópu a w:ee ngê, apê, Chóó Lémi u komo kapî pyu Yesu p:uu doo a danêmbum, wod:oo Pilipi ngê danêmbum kn:ââ Yitiyópiya pi ka adî chaa, Yesu u kópu mb:aa u ngwo u kwo vvu. ³⁶ U kuwó dini ghi ngê maa p:uu mbwaa ngmê m:uu ngópu, wod:oo Yitiyópiya pi ngê Pilipi ka kwo, Óó. Kwo, Mbwaa ngmêka t:a. Kwo, U ntââ Yesu u pi ngê yi mbwááni paa wanyi kmênê nê? ³⁷ (-) ³⁸ Wod:oo chádiyót u tpiipi ka kwo, U dí y:i pwaádi, wod:oo u dí y:i adî puwâ. Pilipi k:ii mbwaa paa nipi ghêpê knopwo, Pilipi ngê yi pini y:i mî kmênê ngê. ³⁹ Mbwaa paa dini ghi n:ii ngê a kee knopwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Pilipi a y:ângo, Yitiyópiya pi ngê Pilipi mēdaa módu, ngmênê u gha mb:aamb:aa ngê pyodo, chádiyót k:oo mē wo wo, wod:oo kada mēdê y:ângo. ⁴⁰ Pilipi Asídót mî ta, u kuwó dini ghi ngê p:aani p:aani doo lêpî, Yesu u kópu mb:aa pi knî ye doon:aa tpaépê, u kuwó dini ghi ngê Sisadiya mî ta. *

9

Sóól ngê u nuw:o u ngwo ngmópu, Yesu ka u ngwo kêlîmî mbê wo
Dpodo 22:6-16; 26:12-18

¹ Dini ghi n:ii ngê yi kópu dnye pyodopyodo, Sóól ngê u yi dpîmo kwo, Yesu u yoo nmî vya té, yi vyeê u pi pi knî ye dpodombiy:e dpîmo tpaépê. * ² U yi u ngwo myedoo kwo, Dímaskís nî lê, yélini Yesu u maa p:uu a m:ii, yi yélini n:uu ngmî té, pyââ máâ yoo yi kpadakpada tédê Njedusalem mênê diyédiyé kalé té. Yi kópu u l:êê diy:o kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ka loo, yi kópu u kwo mî vvu, kwo, Nju tpémi yélini a kwo, Dímaskís, u ntââ yi kada pini knî ye wanyi

* 8:27-28: Is 56:3-7

* 8:32: Is 53:7-8

* 8:40: Dpodo 21:8

* 9:1: Dpodo 8:3

dy:ââ nê, a kakêmê ye am:ii chámê, u ngwo ye n:aa lêpî. Kwo, Kópu dyuu ngmê d:êê ngî, ye n:aa ñeñe. Wod:oo Sóól ngê pi knî ngmê ñuwo, Njedusalem a kuwo ngópu, Dîmaskîs dnye lêpî. ³ Daa kêmakêma Dîmaskîs dnye taataa, tpile u wuu ndîi mbóó p:uu yi pwo ngma a kwólu. ⁴ Sóól ngê yi tpile u wuu ndîi dini ghi n:ii ngê módu, wod:oo têtê mbêmê dyimê wo, dnye ngmê nyongo, kwo, Sóól, Sóól. Kwo, Lukwe dîy:o dono kópu ndîi yilî a nga nye d:uud:uu? ⁵ Sóól ngê kwo, A Lémi. Kwo, Nyî n:uu? Nmî Lémi ngê kwo, Nê Yesu, pini n:ii ngê dono kópu ndîi yilî nye d:uud:uu. * ⁶ Kwo, A pyidu, kwo, Dîmaskîs chi lêpî. Kwo, Kópuni u ya a nga a kwo, y:i nga an:uu vyi, dîyo yi kópu anyin:aa d:uud:uu. ⁷ Pini n:ii knî y:oo Sóól dnye yâmuyâmu, mbóó p:uu dnye dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi paa u di dmi puwâ, noko kópu daa vyi ngópu, myenté pi myedaa m:uu ngópu. ⁸ Sóól têtê mbêmê yeda pii wo, ngwolo dê yi pywáli doo, ngmênê yéli daa módu, wod:oo kwulo kaa dnye, Dîmaskîs ñuwo ngópu. ⁹ Wo pyile knî yi k:oo yéli dêpwo y:enê, tpéé kópu yi ngwo mî vyu, nté mbwaa chóo u kwo kwódu doo, Chóó Lémi ka doo ngêpê, kwo, U ntáâ a dono yilî nguwo wanyi kéé.

¹⁰ Yesu u yoo vy:o pi ngmê Dîmaskîs doo ya, u pi Ananayas. Yi pini ngê nmî Lémi módu, kwo, Ananayas. Ananayas ngê kwo, A Lémi, ala nê. ¹¹ Nmî Lémi ngê kwo, Ala p:aanî ghi a kuwo ngî, máádini u pi Kpêêli Ghi Daa Tóó, yi máádi dp:uu kwéli, yi máádi p:uu Njudas u ngomo a kwo. Kwo, Yi ngomo k:oo pi ngma a tóó, u pi Sóól, Taasis pi. Kwo, Yi pini ye dpî poo ngi. ¹² Kwo, Yi pini wunê ngêpê, kwo, u nuw:o k:oo kédê m:uu ngî, kwo, ala kópu dê vyi, Pi ngmê wunê pwiyé knî, u pi Ananayas, kóó dê a mbêmê wumê yiyé dê, yed:oo yéli mb:aamb:aa ngê mênê mumu. ¹³ Ananayas ngê kwo, A Lémi. Kwo, Pi yilî knî y:oo ye pini u pi a ka ka tpapê ngmê, nyoo knî y:e kópu dono yilî doo d:uud:uu, Njedusalem. ¹⁴ Kwo, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini knî y:oo ala kópu u kwo a vyi ngópu, Dîmaskîs chi lêpî, Yesu u yoo nyinê ngîmî tóó. ¹⁵ Nmî Lémi ngê kwo, Chi lêpî, mu kópu u dîy:o yi Sóól d:a ngmîdi, a p:uu pîchoo dpodo, Yisîlêli tpémi ye, king knî ye, myenté kn:aa yéli ye a pi yi lama myepaan:aa kalê ngê. * ¹⁶ Kwo, Dono kópu yilîni pi knî y:oo a l:êê dîy:o u ngwo wadnyi d:uud:uu dé, a chóó u kwo wanê kema té. * ¹⁷ Wod:oo Ananayas ngê Sóól yi ngomo k:oo a pyw:ângo, kóó dê mbêmê yé doo, kwo, Sóól a mbwó. Kwo, Nmî Lémi ngê até dê dy:ââ nê, amêma pini n:ii nyinê módu, yi pini Yesu, chóó nga até dê dy:ââ nê. Kwo, Ala p:eeni kópu u dîy:o até dê dy:ââ nê, yéli m:ee mumu, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê wunê nt:ent:ee ngi. ¹⁸ Te too pee ntee tpile dê Sóól ngîma yi ngwo a ghay knopwo, wod:oo yéli mê módu. Yi ghêédî wo, wod:oo Yesu u pi ngê mbwaa paa kmênê ngópu. ¹⁹ U kuwo dini ghi ngê nté yi ndîi, u wêdêwêdê u kwo mêtê diyé wo.

Sóól Yesu p:uu u ngwo ye doo danêmbum, Dîmaskîs

²⁰ Yesu u yoo yélini Dîmaskîs dnye ya, Sóól ngê wo knî ngmê yi vy:o chedê ngê, wod:oo Nju tpémi yi ngêpê ngomo knî yi k:oo dpîmon:aa koko, ye dpîmon:aa danêmbum, yipu, Yesu ndêndê ngê Chóó Lémi tp:oo. ²¹ N:ii knî y:oo yi kópu ny:ee ngópu, ghê dmi yi mênê ghipé wo, noko yepê, Pini n:ii ngê Yesu u yoo doo vyee dé, Njedusalem, mumdoó kî vyîlo? Apê, Mumdoó al:ii a loo, mu kópu u dîy:o u yi u ngwo doo kwo, Yesu u yoo n:uu ngîmî té, kpêê yiyé pyu knî yi kada pini knî ye n:uu y:ee té, Njedusalem? Apê, Lukwe dîy:o Yesu u pee ngê maa ghê? ²² Ngmênê Sóól ngê pi knî yi pwo mîné dyîngo. Kópuni Chóó Lémi u

komo kapî pyu knî y:oo a d:êê tumo, Sóól ngê pi knî yi ngópu u nkwo dpîmo a kpââ dé, yipu, Ala kópu yilí Yesu ngê ndéndê ngê ntiye ngê. Yipu, Yi kópu u l:êê diy:o, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, yi pini Yesu. Yi kópu Sóól ngê wêdêwêdê ngê ye dpîmo tpapê dé, Nju tpémíni Dîmaskís dnye ya, doo u ntââ Sóól u dnye daapî vya ngópu.

²³ Wo yilí mí loo, u kuwó dini ghi ngê Nju tpémí nipi a wó, noko yepê, Sóól paa vya koo, ngmênê Sóól ngê yi kópu u tuu kââ pee ngmê nyongo. ²⁴ Nju tpémí y:oo noko yepê, Sóól kíngê mbêpê, Dîmaskís kí dangê kuwo. Yi kópu u l:êê diy:o yi p:aani mbwa keñe w:êêní dnyimo t:âât:ââ, mgídí vy:o myednyimo t:âât:ââ. U yi y:e doo kwo, Sóól nmí vy:a. ²⁵ Ngmênê mgídí ngmê ngê Sóól p:uu ndiye pyu knî y:oo Sóól a ngí ngópu, kpéni ndíi k:oo ché ngópu, yi kpéni kpê t:ee ngópu, yi p:aani mbwa mbêmê l:uu ngópu, kuwa kalê ngópu. P:uu ndiye pyu knî yedê kpê p:uu dnaya a ya, yi yedê ngê kpéni dnye ghîpîghîpî, Sóól k:oo doo kwo, dini ghi n:ii ngê mbwódo mí ghê wo, wod:oo Sóól mbêpê wo.

Sóól Njedusalem u ngwo loo

²⁶ Dini ghi n:ii ngê Sóól Njedusalem mí ta, u yi u ngwo doo kwo, Yesu u yoo yi p:uu n:uu kaali, ngmênê u kwo daa kélímí mbê dnyiye, apê, Ngmênê daa Yesu u yoo vy:o pini ngmê. Yintómu u kwo nkíngê mbê dnyiye. ²⁷ Ngmênê pi ngmê u kwo daa nkíngê mbê wo, u pi Mbanapas. Mbanapas ngê Yesu u dyépi knî yi vy:o yinê úwu, yepê, Dini ghi n:ii ngê Sóól Dîmaskís doo lèpî, nmí Lémi maa p:uu módu, Sóól ka y:i a mbwolo. Yepê, Sóól Dîmaskís Yesu u pi ngê dpodombiy:e doo dêêpî, myedaa nkíngê mbê wo. ²⁸ Wod:oo Sóól Njedusalem doo ya, p:aani pee p:aani pee dpîmon:aa dêêpî, Yesu u pi ngê dpodombiy:e doon:aa dêêpî, myedaa nkíngê mbê wo. ²⁹ Nju tpémíni Kídiki dnye ngê dnyimo mbumu, Sóól ye dpîmon:aa dêêpî, Sóól u k:ii noko myednyimon:aa kwopwepe, ngmênê u yi y:e doo kwo, Sóól nmí vy:a. ³⁰ Yesu u yoo knî y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, Sóól Sisadiya úuw:o ngópu, u p:aa njini Taasis mí dy:ââ ngópu.

³¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu u yoo mb:aamb:aa ngê dnye ya, pi ngê kópu dono y:e daa d:uu ngê. Ala wee pyile knî yi kwo dnye ya, Njuda Wee ngmê, Nkálili Wee myomo, Samédiya Wee pyolo. Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê doo a ngêêpî dé, pi yilí Yesu ka kélímí mbê dnyiye, u yoo yilí ngê u ngwo doo pyodopyodo. Nmí Lémi mb:aamb:aa ngê dnyimo cháâchââ.

Pita ngê mbwudu n:ii dê chaa doo

³² Dye ghi yintómu Pita p:aani p:aani dpîmo lèpî, Yesu u yoo dpîmon:aa mumu dé. Wo ngmê ngê Lida u nkwo até yi loo. ³³ Yi p:aani pi ngmêdoo ya, u pi Aniyês. Yi pini yu dé ntóó dê, paa doo u ntââ ngê u kwo dpîmo ya. M:ââ wáali ngmítédmi mbêmê dpîmo ya. ³⁴ Pita ngê kwo, Aniyês. Kwo, Yesu Kédisu ngê ala ngwo dê pyi ngi, ngmítédmi mbêmê a pyidu, ngmítédmi a kmongo ngi. Wod:oo Aniyês ada pyidu. ³⁵ Yi wee ndíi u kwo yélini dnye kwo, Aniyês paa tédê dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, yi yélini nmí Lémi ka u ngwo mède diyé dnyiye.

³⁶ Njopa Yesu u yoo vy:o pyââ ngmêdoo kwo, u pi Tapîta. (Kídiki dnye ngê u pi Dókís.) Dye ghi yintómu yi pyópu ngê kópu mb:aa yilí dpîmo d:uud:uu, pinté knî y:e. ³⁷ Yi dini ghi ngê mbii u ngwo ngmê kele, yed:oo mye pwene. Ntóó ghê ngópu, a ngí ngópu, ngomo k:oo yé ngópu. ³⁸ Yesu u yoo n:ii Njopa doo kwo, yi lama doo ya, Pita chono a tóó, Lida, wod:oo pi miyó dé ye yepê, Lida choo lèpî, Pita límí k:ii ngê dpo pwiyé we. ³⁹ Wod:oo Pita ka lee knopwo, yi pini dé yi p:uu a kele, Njopa lee dnyiye. Dini ghi n:ii ngê taa dnyiye, yi pyópu ntóó

ngomoni k:oo doo ya, Pita y:i km:êê ngópu. Kuknwe kní y:oo a yina ngópu, dnye mbê. Yi pyópu ngé kpídini dmya too, ye y:ee too, yi kpídí Pita u ngópu dnye tpyuu dé. ⁴⁰ Pita ngé yi ngomo ghi k:oo pi yintómu pw:ii ngé, yu mbodo dé y:oo ghê wo, wod:oo doo ngêpê. Yi pyópu ntóó ka diyé wo, kwo, Tapíta, a pyidu. Wod:oo ngwolo dé pywáli doo, Pita yi módu, wod:oo ntênê yaa wo. ⁴¹ Wod:oo Pita ngé yi pyópu ka kóó dp:ee ngé, kwulo kele, ghêémí káâ. U kuwó dini ghi ngé Pita Yesu u yoo kní ye mbwolo, kuknwe kní ye mye mbwolo, yepê, A pwiyé dmyeno, ala pyópu ghê até maa kaalí. ⁴² Njopa tpémi ye yi kópu u mdoo yi núw:o ngópu, pi yilí nmí Lémi ka kélímí mbê wo. ⁴³ Pita Njopa doo ya, wo yilí. Pini n:ii u ngomo k:oo doo kwo, yi pini u pi Saimon, tpile tp:oo too pee l:âmol:âmo pyu.

10

Kónilyês u danêbum

¹ Lóma lede Sisadiya yilí doo ya. Yi kada pini kní yi vy:o pi ngmêdoo kwo, u pi Kónilyês. Lede yoo n:ii yi vy:o Kónilyês doo kwo, yi yéli yi pi dmi Yitali lede yoo. ² K:omo tpile Kónilyês daa Nju pi, ngmênê Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngé dpímo kélímí, dye ghi yintómu u kwo dpímo ngêpê. Yi pini u kpâm ghee kní, u dpodo pyu yoo Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngé myednyimo ng:aa. Nju tpémi yi vy:o pinté yoo yilíni dnyimo kwo, Kónilyês ngé dpímo a wopwe dé. ³ Kónilyês ngé Nju tpémi yi l:êê ghi dmi dpímo d:uud:uu dé, kâádi dini ghi n:ii ngé t:ono dpímo wowo, Chóó Lémi ka u ngwo dpímo ngêpê. Wo ngmê ngé u ngêpê tédê enjel ngmê módu, kwo, Kónilyês. ⁴ Kónilyês ngé enjel dini ghi n:ii ngé módu, nkíngé mbê wo, enjel doo y:enê, kwo, A lémi, lukwe pyinê ché ngmêê? Enjel ngé kwo, Chóó Lémi ngé ngêpê kédê ny:oo, mu kópu u díy:o pinté yoo nyinê wopwe too. Kwo, Ala ngwo u nkwo wuné ngêêpi ngi. ⁵ Kwo, Ala ngwo pi kní ngmê dy:ââ ngi, Njopa, pi ngmê nya y:e, u pi Saimon Pita. ⁶ Kwo, Yi pini ntii chedê a tóó, ngomoni k:oo a kwo, yi ngomo chóó u pi mye Saimon, tpile tp:oo too pee l:âmol:âmo pyu. * ⁷ Enjel ngé Kónilyês ka danêbum dini ghi n:ii ngé a kéli ngé, wod:oo y:aa wo. Kónilyês u dpodo pyu miyó dé ye adí mbwólu, u lede ngmê ka mya adí mbwólu, yepê, Nga a pwiyé dmyeno. Yi lede Kónilyês u t:âât:ââ pyu ngmê, Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngé myedpímo kélímí. ⁸ Kónilyês ngé kópuni pyodo, yi kópu yi ngêédí ada nt:o, wod:oo adí dy:ââ té, Njopa.

⁹ Womumo kâádi mââ kélé, dini ghi n:ii ngé Njopa u nkígh:ê dnyen:aa paa, Pita yi chêêpi ngomo pywápê ngmê pwono kee wo, y:i doon:aa ngêpê. ¹⁰ Dómu ndíi u ngwo ngmê kele, u yi u ngwo doo kwo, Nté pee ngmêní ma. ¹¹ Dini ghi n:ii ngé nté dnye ch:eech:ee, Pita yi vyyu wo, apê, Mbóó ada kpémí, apê, wónu k:ii ntee tpile yéli vyââ yi kéli ngmêyedê ghêpê kní, kwódo páádi. ¹² Yi wónu k:ii ntee tpile k:oo tpile tp:oo kní ngmêdoo kwo, dyêédí daa ngmídi, tpile pé dé, pyaa dé, nímé dé yi tpile k:oo myednye kwo. Yi tpile Pita ka p:ââp:ââ doo a wupwo. Yi tpile tp:oo dyêédí yintómu Nju tpémi ye tupwótupwó dé, Nju tpémi y:oo dédnyimo pípi dé. ¹³ Pita ngé mbóó p:uu dnye ngmê nyongo, kwo, Gh:êédé, kí tpile tp:oo ngmê vyee, ma ngi. ¹⁴ Ngmênê Pita ngé kwo, A Lémi, kí tpile tp:oo dyêédí yintómu kwódu yé u tpile tp:oo dé, nmínê nmo tupwótupwó dé, doo u ntáâ daa ngma aní ma. Kwo, Yinté tpile tp:oo tupwótupwó d:oongmê ndíi. * ¹⁵ Pita ngé myombó yi dnyeni mé nyongo, kwo, Chóó Lémi ngé tpileni

* 10:6: Dpodo 9:43 * 10:14: Lev 11:1-47; Ezek 4:14

p:uu ala kópu dê vyi, Kí tpile mb:aamb:aa, kwo, yi tpile p:uu ñyóó kidingê vyi, Yi tpile tupwótupwó. ¹⁶ Yi ntini u wépi Pita ngê pyolo puwá, yi kópu dyuu mu ngmídi pyolo nyongo, wod:oo yi wónu kii ntee tpile mbóó p:uu mê kee wo.

¹⁷⁻¹⁸ Pita ngê kópuni módu, yi kópu doo nuw:onuwo, u nt:u kópu dêpêngê pyw:ángo, wod:oo pini n:i pyile kní Kóniliyês ngê dy:ââ too, Saimon u ngomo pi kní y:oo ye adê kema ngmê, wod:oo keñe t:ámo dnyen:aa kwo, yi ngomo chóo ka adí mbwó dmi, kwo, Pi al:ii ngma kwo, u pi Saimon Pita? ¹⁹ Pita ngê kópuni módu, u yi u ngwo doo kwo, U nt:u kópu nê pyw:oo, wod:oo Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê kwo, Pita. Kwo, Pi pyile kní y:oo ka nmy:uu ngi. * ²⁰ Kwo, Ghidi, kidimê nuw:o kígha nédinuw:o, nyi ngm:êê té, mu kópu u díy:o a chóó nê dy:ââ té. ²¹ Wod:oo Pita adí ghîi, yepê, Pini ka nmye vyuwo té, ala nê. Yepê, Lukwe u pyinê dmyinê ngmêê ngmê? ²² Kwo, Nmî kada pini Kóniliyês ngê yinê a dy:ââ nmo. Kwo, Yi pini pi mb:aa ngmê, k:omo tpile daa Nju pi, ngmênê Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê a cháâcháâ. Kwo, Nju tpémi yi nuu u pi ngê a tóó. Kwo, Chóó Lémi u enjel ngmê ngê ala kópu u kwo vyi, kwopê, Saimon Pita ngomo k:oo dpo pwiyé we, nga adín:aa danêmbum. ²³ Pita ngê kópuni yéli vyââ yi kélî módu, yi kópu yi nuw:o kwólu, wod:oo ala kópu daa vyu, Kí pini pyile kní daa Nju pi dé, nmî ngomo k:oo kédangê kee dmi. Yi kópu daa vyu, ngmênê yi pini pyile kní ngomo k:oo adí km:êê té, yi kii dpî dniye.

Womumo mw:aandiyê Pita ngê Kóniliyês u dpodo pyu pyile kní adí ngm:êê té, Yesu u yoo Njopa yélini doo kwo, yi yéli woni kní yi kii mye lee dniye. ²⁴ Maa p:uu dpî dniye, womumo Sisadiya mî taa dniye. Kóniliyês u yoo kní yi kii yi yéli dnye t:âât:ââ dé. ²⁵ Pita dini ghi n:i ngê Kóniliyês u ngomo k:oo doo koko, Kóniliyês ngê yi módu, yu mbodo dê y:e k:ame u kwo ghê wo. ²⁶ Ngmênê Pita ngê ghêemí mē kââ, kwo, Ghêemí ghé. Kwo, D:aa enjel ntee pini. Kwo, Nê dyámê mbêmê pi. ²⁷ Pita Kóniliyês ka modoo danêmbum, ngomo k:oo u ngwo mî kee knopwo, pi yilí y:i m:uu ngópu. ²⁸ Pita ngê yepê, Nmyi lama ka tóó, Nju pi ngmê kn:aa pini u ngomo k:oo d:uudpî kee, kópu y:e myed:uudpî d:uu, ngmênê Chóó Lémi ngê yi kópu a ka a kwódu ngê, doo u ntââ pi p:uu daanî vyi, kí pini tupwótupwó. ²⁹ Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o dini ghi n:i ngê nmyinê nya noo, até dâ lê, kópu dipíngmê vyu. Yepê, Lukwe díy:o nmyinê nya noo?

³⁰ Kóniliyês ngê kwo, Pyile tuwo alanté dini ghi ngê, dini ghi n:i ngê kâádi t:ono ghê wo, a ngomo k:oo kínoo ngépê, pi ngmê até y:ii módu, u kpídi dnye u mbele, a kada mî ghê wo. ³¹ Yi pini ngê a ka pê, Kóniliyês, Chóó Lémi ngê ngépê kíyedê nyêm, tpileni yilí pinté kní ye nye yémi, yi tpile yilí chóó Lémi u nuw:o k:oo kíyedê pyede. ³² A ka pê, Pi Njopa ngmê dy:ââ ngi, pi ngmêdpo pwiyé we, u pi Saimon Pita. A ka pê, Yi pini ntii chedê a tóó, pini n:i u ngomo k:oo a kwo, yi pini u pi mye Saimon, tpile tp:oo too pee l:âmol:âmo pyu. ³³ Kóniliyês ngê kwo, Yed:oo pi pyile nga kíni dy:ââ ngê, u ngwo cha lê. Kwo, Awêde al:ii até dp:o wó, Chóó Lémi u ngîma, kwo, anmî t:âât:ââ ngi, nmî Lémi ngê kópuni nga dê vyi, yi kópu nmo ngmê vyi.

Pita Kóniliyês u ngomo k:oo u ngwo doon:aa dêêpî

³⁴ Pita ngê danêmbum kn:ââ dini ghi n:i ngê chópu, yepê, Ndêndê ngê kí:d:a w:ee, yoo daa ngmídi Chóó Lémi ngê ada a ngêêpî. * ³⁵ Yepê, Pini n:i ngê Chóó Lémi adí cháâcháâ, kópu mb:aa u ngwo adí d:uud:uu dé, yepê, k:omo tpile yi pini daa Nju pi, ngmênê Chóó Lémi ngê wa ngee, u yoo vy:o wa kââ.

* 10:19: Dpodo 10:28; 11:12 * 10:34: Lóma 2:11; Nkal 2:6

³⁶ Yepê, Ala kópu dyuu nmyi lama a kwo, Chóó Lémi ngê kópu mb:aa nmo ngma a dy:ââ ngê, Yisiléli tpémi yi k:ii, nmopê, Yesu Kédisu ngê a ka yinê wa a kââdi nmyo. Yepê, Yi pini Yesu Chóó Lémi ngê nmo yintómu nmî kada kââ. *

³⁷ Yepê, Nkálili wee u kwo, Njuda wee u kwo, kópu ndîi n:ii dnye pyodopyodo, yi kópu nmyi lama ka pyede. Yepê, Dini ghi n:ii ngê Njon doo a dêêpî, yoo mummyedo a mbápitísím kîgha dé, yi dini ghi ngê yi kópu ndîi kn:ââ u ngwo a chópu. ³⁸ Yepê, Yesu Nasalet pi u danêmbum nmyi lama a tóó, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi u ménê u ngwo a yó, u wêdêwêdê ndîi ngê u ngwo pyódu ngê. Yepê, Yi pini p:aani p:aani dpîmon:aa paa, kópu mb:aa yilî dpîmon:aa d:uud:uu, pini n:ii yoo Setan ngê dyênê too, Yesu ngê mê pyi too, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngê doo a ngêêpî. ³⁹ Yepê, Yesu ngê Nju tpémi yi vy:o kópuni doo d:uud:uu dé, yi kópu yilî nmî chóó nmî ngwolo ngê nmî módu. * ⁴⁰ Yepê, Nju tpémi y:oo Yesu vya ngópu, kídosi íedê t:ee ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê wo pyoloni ngê mède pyidu ngê, chóochóó nmî ngópu mê tpyó. ⁴¹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê a pii wo, daa pi yintómu knî y:oo m:uu ngópu, ngmênê yélini yi k:ii nmee yâmuyâmu, Yesu nmî chóó nmî módu. Yepê, Chóó Lémi ngê yi kópu u l:êê dîy:o mwiyé a ngmidi nmoo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê a pii wo, u kuwó dini ghi ngê u k:ii nmee kmaapî, u k:ii nmee mbwaa ndanî. * ⁴² Yepê, Mu dini ghi ngê yinê wa kóté kalê nmo, n:ii mwiyé wa pw:oo dmi, n:ii adnyi ya, nipi wa kóté kalê nmo. Yepê, Chóó yinê dpodo kalê nmoo, wod:oo pi knî ye nmo tpapê ngê, yennîmo, Chóó Lémi ngê vyílo yedê ngmidi ngê, nmî kóté kîgha pyu ngê a pyódu ngê. ⁴³ Yepê, Pini n:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo a kapî, yi pini yintómu Yesu p:uu dnyimo a danê, yipu, Pini n:ii yoo yi pini ka adnyi kélímî, Chóó Lémi ngê yi dono yilî u kuwó wa kée té, mēdaadi nuw:onuw:o dé, yi pini u pi u l:êê dîy:o. *

Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi Kónilyês u yoo knî ye u ngwo y:ângó

⁴⁴ Pita dini ghi n:ii ngê ye doo danêmbum, yélini y:oo dnye ng:aang:aa, yi yéli ye Chóó Lémi u Ghê Dmi a gho. ⁴⁵ Yesu u yoo vy:o pini n:ii yoo Pita u k:ii Njopa a ndê dniye, yi yéli yintómu Nju tpémi, mî ngwéti dniye, apê, Kí yéli daa Nju tpémi. Apê, Chóó lémi ngê chóó u Ghê Dmi ye kîmyeda dy:ââ. ⁴⁶ Apê, Kn:aa dyámê dnye ngê kn:aa dyámê dnye ngê myeka mbumu té, Chóó Lémi myeka chaa kîgha ngmê. * ⁴⁷ Pita ngê u pyipe knî ye yepê, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi wunê ntee nmo a kpo, kí yéli ye yinté kîmyeda y:oo. Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o doo u ntââ pi ngê daawa vyí, Kí yéli mbwaa ngê nangê mbápitísím kalê té. ⁴⁸ Wod:oo u pyipe knî ye yepê, Kí yéli Yesu Kédisu u pi ngê mbápitísím kalê tóó. U kuwó dini ghi ngê Kónilyês u yoo y:oo Pita ka kwo, Wo miyó pyile ng:ii mwiyé mē ya kmêle. *

11

Kónilyês u danêmbum u nkoo

¹ Yesu u yoo yintómu, Njuda wee u kwo yélini doo kwo, yi yéli Yesu u dyépi knî yi k:ii ala kópu nipi ny:ee ngópu, apê, Kn:aa dyámê tpémi y:oo Chóó Lémi u kópu kîmya ny:ee ngmê. ² Dini ghi n:ii ngê Pita Njedusalem loo, yi yéli y:oo kwo, Ngmênýi kn:aadi ngê. ³ Kwo, Lukwe dîy:o kn:aa dyámê tpémi yi ngomo

* **10:36:** Epeso 2:13-14 * **10:39:** 1 Kódin 15:4-7 * **10:41:** Luuki 24:42-43 * **10:43:** Is 53:5-6;
Jer 31:34 * **10:46:** Dpodo 2:4; 19:6; 1 Kódin 12:10 * **10:48:** Dpodo 2:38; Mát 28:19

k:oo ny:uu kee wo. Kwo, Lukwe dîy:o nté y:i myin:aa ndîi. Kwo, Yi kópu Nju pi ngmê ngé d:uudpî d:uu. ⁴ Wod:oo Pita ngé yi kópu u nt:u kópu mb:aamb:aa ngé ye ada nt:o.

⁵ Pita ngé yepê, Njopa kînoo ngêpê, tpile y:i ngmêkîni módu, Yéli vyââ yi kêli a ghêpê wo, wónu k:i i ntee tpile, kwódo páadi. ⁶ Yepê, Yi tpile a nkîgh:ê dini ghi n:i ngé a ghêpê wo, u mênê tpile tp:oo yili ní módu, dyêêdi daa ngmîdi, tpile pé dé, pyaa dé, nmê dé y:i ní m:uu too. ⁷ Yepê, Dnye ngmêni nyongo mbóo p:uu, a ka pê, Pita. A ka pê, Gh:êêdé, kî tpile tp:oo ngmê vyee, ma ngi. ⁸ Kwono, A Lémi. Kwono, Yi kópu daani d:uu, mu kópu u dîy:o kî tpile tp:oo dyêêdi yintómu nmo kwódu yé u tpile tp:oo dé, nmîné nmo tupwótupwó dé, doo u ntââ daa ngma anî ma. Kwono, Yinté tpile tp:oo tupwótupwó d:oongmê ndîi. ⁹ Yepê, Yi dnyeni mbóo p:uu myombó m:aa nyongo, a ka pê, Chóo Lémi ngé tpileni p:uu ala kópu dé vyi, Kî tpile mb:aamb:aa, a ka pê, yi tpile p:uu ala kópu ñyóó kidingê vyi, Yi tpile tupwótupwó. ¹⁰ Yepê, Yi kópu pyolo a nga pyodo, u kuwó dini ghi ngé yi wónu k:i i ntee tpile mbóo p:uu mê kee wo. ¹¹ Yepê, Yi ngwo pi pyile a ka taa dniye, Sisadiya a ndê dniye. ¹² Yepê, Chóo Lémi u Ghê Dmi ngé a ka pê, Ngm:êê té, nuw:o kîgha nédinuw:o ngé kêê kidangê t:oo. Yepê, Nmî mbwó yoo, kî pini wéni knî ka wee, yoo yi k:i i Njopa nmo ndê dniye, Sisadiya nmî lee dniye, Kónilyês u ngomo k:oo nm:uu kee dniye. ¹³ Yepê, Yi pini ngé enjel n:i i módu, u p:êê nmî ngêêdi até yedê nté ngé. Yepê, Yi enjel ngé ala kópu u kwo vyu, kwopê, Pi ngmê dy:ââ ngi, Njopa. Kwopê, Pi ngmê nya y:e, u pi Saimon Pita. ¹⁴ Kwopê, Yi pini ngé kópuni u mdoo nmye wa a ñuw:o, nmî Lémi ngé u ngwo wa ngee nmyo, kóo k:oo wa kaa nmyo. * ¹⁵ Yepê, Dini ghi n:i i ngé danêmbum kn:ââ ní chópu, Chóo Lémi ngé u Ghê Dmi mwyé ntee nmo a kpo, yinté ye myedé y:ângo. * ¹⁶ Pita ngé yepê, Kópuni Yesu ngé nmo a vyu, yi kópu yi ngwo n:uu nuw:o kwólu, nmopê, Njon ngé mbwaa paa yoo dpîmo kmênêkmênê dé, ngmêné M:aa ngé chóo u Ghê Dmi u mênê wa kmênê nmyo. * ¹⁷ Yepê, Chóo Lémi ngé yeedeeyedeni nmo a kpo, mu kópu u dîy:o nmî Lémi Yesu Kédisu ka nmî kêlîmî mbê dniye, vyîlo yi yeedeeyede yi yéli ye myedé y:ângo. Yepê, K:omo tpile daa Nju tpêmi, ngmêné yi yeedeeyede ye mye y:ângo. Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o, kópuni Chóo Lémi ngé a d:uud:uu, doo u ntââ daap:aa vyu, Yi kópu u dî ní puwâ. ¹⁸ Yi kópu dini ghi n:i i ngé ny:ee ngópu, Pita ka kópu daamu vyi ngópu, Chóo Lémi mê chaa kalê ngópu, noko yepê, Chóo Lémi ngé kn:aa dyámê tpêmi ye maa kîmyedé yé, yi dono yili u ngwo pêdé kuwo téne, ghê kamî myepêdé pyw:ee y:e. *

Antiyóka tpêmi Yesu u yoo vy:o u ngwo ghê dniye

¹⁹ Nju tpêmi y:oo Stipen dini ghi n:i i ngé vya ngópu, Yesu u yoo mye kpada tumo, Yesu u yoo woni mbêpê dniye, kn:aa p:aani kn:aa p:aani mí taa dniye. Wo yéli chono daa lee dniye, woni yoo Antiyóka mí taa dniye, woni yoo Pénisiya Wee u kwo lee dniye, woni knî y:oo ntii mí ngmêê ngópu, Saipídís dyámê w:uu mbêmê lee dniye. Kwéli dnyimon:aa taataa, yi yéli y:oo Yesu u kópu Nju tpêmi ye yi mo dnyimo tpapê, kn:aa dyámê tpêmi ye dêdnyimo tpapê. ²⁰ U kuwó dini ghi ngé Yesu u yoo ngmê Antiyóka lee dniye, woni yoo Saipídís tpêmi, woni yoo Sadéni tpêmi. Yi yéli y:oo nmî Lémi Yesu u kópu daa Nju tpêmi ye yi mo dnyimon:aa tpapê, kn:aa yéli ye myednyimon:aa tpapê. ²¹ Yi yéli yi p:uu nmî Lémi u wêdêwêdé ndêndê ngé kele, pi yili y:oo yi yéli yi dnye dmi

* 11:14: Dpodo 16:31 * 11:15: Dpodo 2:4 * 11:16: Dpodo 1:5 * 11:18: Dpodo 14:27

ny:ee ngópu, nmî Lémi ka u ngwo mênê diyé dniye, u kwo mê kêlîmî mbê dniye, yi kada pini ngê pyódu ngópu. *

²² Yesu u yoo Njedusalem yélini dpîmo a kwo dini ghi n:ii ngê yi kópu ny:ee ngópu, apê, Daa Nju tpémi Yesu u yoo vy:o kîmya ghê dmi, Antiyóka, yed:oo Mbanapas yi dy:ââ ngópu. * ²³ Mbanapas Antiyóka dini ghi n:ii ngê ta, apê, Yesu u yoo yilî ngê até dê pyódu, u gha mb:aamb:aa ngê pyodo. Yesu u yoo knî ye yepê, Nmî Lémi mb:aamb:aa ngê dmyinê chââchââ, u nuw:o ghi p:uu dmyinê mbêpê, dye ghi yintómu. * ²⁴ Mbanapas pi mb:aa, nmî Lémi ka u kêlîmî ndîi, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u gha d:ud:umbiy:e myedê nt:ee ngê. Pi yilî Yesu u yoo vy:o yinê kââ.

²⁵ U kuwó dini ghi ngê Mbanapas Taasis loo, Sóól ka doon:aa vuyuwu. ²⁶ Dini ghi n:ii ngê a pyw:ângo, Antiyóka núwu. Yi tpódu y:oo Antiyóka m:ââ ngmê ma ngópu, Yesu u yoo knî ye dpîmon:aa déêpî. Antiyóka tpémi y:oo Yesu u yoo yi ngwo ntaa tumo, apê, Yi pi dmi Kîdistên yoo.

²⁷ Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê knî y:oo Njedusalem a kuwo ngópu, Antiyóka lee dniye. ²⁸ Yi vy:o pini ngmê, u pi Akapas, yi pini Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê a wêdêwêdê kwólu, yi pini ghêêdí wo, yepê, Dyámê mbêmê daa kêmakêma ntê machedê ngê a pyodopyodo. (Dini ghi n:ii ngê Kílódias Lóma tpémi yi kada pini ngê doo ya, dyámê mbêmê m:uu u ngwo ghê wo. M:aani n:ii ngê Yesu pwene, m:ââ y:a mé pyile mí loo, yi m:uu u ngwo ghê wo.) * ²⁹ Yesu u yoo Antiyóka yélini doo kwo noko yepê, Nmî ndapî a kââdí koo, yepê, ndapî tp:oo nt:emwint:emwi m:uu koo, yepê, nmî tîdê mbwó knî ye paa dy:ââ koo, Njuda. * ³⁰ Wod:oo ndapî a kââdí ngópu, Mbanapas pini dê Sóól ye y:ee ngópu, yepê, Ala ndapî núw:o nyoo, Yesu u yoo yi kada pini knî ye dp:uu y:ee nyoo, Njedusalem. *

12

King Helodi ngê Pita mbwa k:oo u ngwo kmungo

¹ Yi dini ghi ngê Akídipa Helodi Nju tpémi yi king ngê doo ya, Lóma tpémi yi maknopwo. U lede yoo dy:ââ too, Yesu u yoo woni mgîmî tumo, mgîní vyîmî kalê tumo, ² Njems Njon u mbwó taa ngê mye vya ngópu. * ³ Dini ghi n:ii ngê Nju tpémi y:oo ny:ee ngópu, apê, Helodi ngê Njems kêdê vy:a, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, apê, Munmíkó, Yesu u yoo yi kada pini ngmêdê vya ngmê. Yi kópu u l:êê díy:o Helodi ngê Pita mye mgîmî ngê, mbwa k:oo kmungo. (Yi kópu Mbídédî Pywápê Ngmê u Naa dye ghi ngê d:uu ngê.) ⁴ Dini ghi n:ii ngê Pita mbwa k:oo kee wo, lede páádi páádi knî y:oo Pita dnye t:âât:ââ, lede páádi dye ghi ngmê. Helodi ngê u yi doo kwo, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa u kuwó dini ghi ngê Pita p:aa pw:ii, Nju tpémi yi ngópu p:aa kóté kwolo. ⁵ Nyââ, Pita mbwa k:oo doo kwo, ngmênê Yesu u yoo Chóó Lémi ka u l:êê díy:o mîdnye ngêpê. *

Pita mbwa k:oo u ngwo pwîi wo

⁶ Wéni n:ii ngê Helodi ngê u yi doo kwo, apê, Máâ Pita ní pw:ii, pi knî yi ngópu ní kóté kwolo, yi mgîdí ngê Pita lede dê yi kélî doo dpî. Puwóma té dê y:oo kóó dê kudu dumo, lede miyó kuwa dpîmo paa, mbwa y:oo dpîmo t:âât:ââ. ⁷ Wod:oo enjel ngma até yedê loo, u wuu mbwa k:oo mî kée ngê, Pita

* 11:21: Dpodo 2:41 * 11:22: Dpodo 4:36 * 11:23: Dpodo 14:22 * 11:28: Dpodo 21:10

* 11:29: Lóma 15:26 * 11:30: Dpodo 12:25 * 12:2: Mát 4:21 * 12:5: Epeso 6:18; Njems

kwulo kele, u dpí ny:ââ ngê, kwo, Lîmîlîmî ngê a piidi. Yedê pii wo, wod:oo puwóma té dê kwulo yi chóó mîné pywáí knopwo. * 8 Enjel ngê kwo, Malêti maá téni, nyi dópo dê nye t:ee dé. Wod:oo Pita ngê yinté d:uu ngê, enjel ngê kwo, Nguwo u kpídí mwo mye téni, kwo, a pwiyé, a ngm:êê nédi. 9 Wod:oo Pita ngê enjel até yi ngm:êê ngê, ngmênê u kwo doo wóó. Nanê kwopê, Enjel ngê ndéndé ngê dê pw:ii ngi? 10 Mbwa t:âât:ââ pyu yoo ngmê a kuwo ngópu, myomoni yoo myedê kuwo ngópu, nkéli chêêpí keúe u nkígh:ê yi ní knopwo, apê, Keúe lukwe ngê até dê kpêmi? Wod:oo pwii knopwo, daa ndíi máádi ghi tp:oo yi kalé ngópu, wod:oo enjel ngê Pita a kuwo ngê. 11 Pita ka u nuw:o yi mênê diyé wo, apê, Ala ndê kópu, apê, Nmî Lémi ngê enjel ngmêda dy:ââ, apê, Helodi kóó k:oo até dumo y:ee né, apê, Nju tpêmi yi ngópu mēdaawa kóté kalé nê.

12 Dini ghi n:ii ngê Pita ngê yi kópu a w:ee ngê, wod:oo Njon Mak u pye Méli u p:aa pee loo. Pi yilí y:i doo kwo, dnye ngêpê. 13 Yi ngomo u koko tédê u keúe p:uu Pita doo depedepe, dpodo módó ngmê, u pi Lóda, keúe t:âmo mî ghê wo. 14 Yi dmáádi ngê Pita u dnye adí mya, wod:oo u gha mb:aamb:aa ngê pyodo, keúe daa kpêmi ngê, adí lê, u pyipe kní ye mdoo adí úuw:o, yepê, Pita kuwa ka kwo. 15 U kwo daa kélîmî mbê dniye, kwo, Kidima k:om. Kwo, Chi ghéti. Ngmênê yepê, Dínî k:omodanê. Yepê, Ndéndé ngê kuwa ka kwo. Kwo, Daa vyló ye kwo, kwo, u enjel ye kwo. 16 Pita ngê keúe p:uu depedepe daa yó, u kuwó dini ghi ngê keúe u kwo adí kpêmi ngmê. Dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, ghê dmi yi mênê ghipé wo. 17 Pita ngê kêê yi ngîma mgîmî ngê, kwayi ngê ye vyyu, yepê, Tumu. Yepê, A pi t:ââ namê tpapê. Yepê, Nmî Lémi ngê u enjel a ka ngmêda dy:ââ, mbwa k:oo yinê dê pw:ii nê. Yepê, Njems ka mdoo dpí úuw:o yó, yepê, nmî tîdê mbwó kní ye myoo vyi yó. Yed:oo Pita ngê a kuwo too, kn:aa p:aani mē loo. *

18 Dini ghi n:ii ngê wa wo, lede yoo yi ghê dmi a kee wo, noko dnye póó, noko yepê, Pita anye atédê pwiyé? 19 Helodi ngê lede yoo dy:ââ too, yepê, Lee dmyeno, Pita dmyinên:aa nmy:uu. Ngmênê dêê dniye, dêpê pyw:ee ngópu, wod:oo lede n:ii kní ye Pita pwii wo, yi lede yoo Helodi ngê kóté kalé too, yepê, Pita lónté nmye dê pwii? Yepê, Ala ngwo u nkwo n:aa vyee nmyo. Wod:oo dy:ââ too, kn:aa lede kní y:oo u nkwo mî vya tumo.

U kuwó dini ghi ngê Helodi ngê Njuda Wee a kuwo ngê, Sisadiya doon:aa ya.

Helodi u ngwo pwene

20 Taiya tpêmi Saidon tpêmi ye king Helodi ye nod:e wo, wod:oo yi nuw:onuw:o u kópu ngê pyodo, apê, Helodi ngê nté nmo wa mgîmî, u dyámê pee p:uu nté daamunmî pwila. Yi kópu u l:êê díy:o Helodi u dpodo pyu yoo yi kada pini yi pee ngê kaa ngópu, u pi Pílastas, kwo, U ntáâ Helodi nmo wanyi kpéki. Wod:oo Helodi yinê ye kpéki ngê, kwo, Kí yéli y:e mb:aamb:aa u yi y:e a kwo. 21 Helodi ngê wéni n:ii ye ngmídi ngê, yi wéni ngê nipi a wó, Helodi kpêlé wo, u lémilémi u kpídí dmi u mbwo t:àngo, u yââyââ tédê yaa wo, wod:oo pi kní ye doo danêmbum. 22 Yoo dpodombiy:e doo kââ, apu, Daa nmo ntee pini ye danêmbum, apu, ngmênê nmî yâpwo ye danêmbum. 23 Chóó Lémi u enjel ngmê ngê Helodi yi danêmbum tédê atéyi vyâ, mu kópu u díy:o pi kní ye daa vyyu, D:aa yâpwo. Ala kópu myedaa vyyu, Nê nmyo ntee pini. Helodi u mênê mwi pē dnye kmaapî, u gha a kélí ngópu, wod:oo pwene.

* 12:7: Dpodo 5:19; 16:26 * 12:17: Dpodo 12:7-8

²⁴ Yi ngwo Yesu u yoo y:oo Chóó Lémi u kópu pi knî ye mudnye tpaépê, Yesu u yoo yinté yilî ngê u ngwo dpîmo pyodopyodo. *

²⁵ Mbanapas pini dê Sóól y:oo yi dpodo a kéli ngópu, Njedusalem a kuwo ngópu, Njon Mak núw:o ngópu, Antiyóka mê diyé dniye. *

13

Mbanapas pini dê Sóól Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u ngwo a ngmidi doo

¹ Yesu u yoo vy:o Antiyóka, dêêpî pyu yoo ngmêdoo kwo, Chóó Lémi u komo y:oo dnyimo kapî, yi pi dmi Mbanapas ngmê, Simiyón myomo (u pi Too Pee Kpêdêkpêdê), Lusiyas pyolo, Sadéni pi, Manayén podó (pini n:ii Helodi k:ii nipi kaa knopwo), Sóól limo. * ² Wo ngmê ngê nté yi chóó noko kwódu ngópu, dpodo mu ngmidi yidnye dódó, nmî Lémi ka dnye ngêpê. Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yepê, Mbanapas pini dê Sóól d:a ngmidi dê, yi dpodo tédê dpî dy:ââ dóó. * ³ Nté ghêlî daa ma ngópu, nmî Lémi ka u ngwo dnye ngêpê, yi pini dê yi mbêmê yi kêê dmi yé ngópu, yi l:êê díy:o dnye ngêpê, wod:oo dy:ââ dumo. *

Saipídís kópuni pyodo

⁴ Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Mbanapas pini dê Sóól dy:ââ doo, Njon Mak nye núw:o ngópu, Antiyóka a kuwo ngópu, Selyusiya lee dniye, liyé nkéli k:oo y:i mí wó dniye, dyámé w:uu ngmê mbêmê mí tee dniye, u pi Saipídís. ⁵ P:aani n:ii mí tee dniye, u pi Salamís. Y:i dnye ya, Nju tpémi yi ngêpê ngomo knî yi k:oo dnyimo koko, Chóó Lémi u kópu p:uu ye dnyimon:aa danê.

⁶ U kuwó dini ghi ngê yi dyámé w:uu mwada pee lee dniye, Papós mí taa dniye, pi y:i ngmê m:uu ngópu, u pi Mba-Yesu, Nju pi, Kidiki dnye ngê u pi Elimas, pipi kópu knî yi mbêmê kópu ndîi yilî dpîmo d:uud:uu. Pi knî ye k:omodanê ngê dpîmo tpaépê, yipu, Nê nmî yâpwo ndîi u komo kapî pyu ngmê. * ⁷ Yi pini ngê yi dyámé w:uu u kada pini dpîmo yâmuyâmu, u pi Sêênjís Póólís. Yi dyámé w:uu u kada pini mb:aamb:aa ngê dpîmo nuw:o, u yi u ngwo doo kwo, Yâpwo ndîi u kópu ngmênî ny:oo, u l:êê díy:o pi knî ye yepê, Mbanapas pini dê Sóól a pwiyé dniye. ⁸ Dini ghi n:ii ngê kópu u kwo ngmêdpîmo tpaépê, Elimas yi kwo doo kwopwepe, máâwe ka kópu, Ye kidimê ng:aa, ngee k:omodanê mo. U yi u ngwo dêpwo kwo, Yi máâwe Yesu u yoo vy:o ghê we. ⁹ Wod:oo Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Sóól a nt:ee ngê, u pi mye Póól, Elimas ka ngwolo dy:ââ ngê vyyu wo, kwo, Nyi Setan ntee pini. * ¹⁰ Kwo, Doo u ntââ kópu mb:aa daangmanyi d:uu, kwo, nmî Lémi u ndéndê kópu dyuu u wépi nyi puwá, kwo, k:omodanê kópu yilî nyinê ngêédí. ¹¹ Kwo, Nmî Lémi ngê ala ngwo wunê kpadakpada ngi, kwo, ngwolo kopwe ngê a pyépi ngi, yélí daanyi y:enê, u dí yinê amêdê vyi. Yi ngwo mgo kpêdêkpêdê Elimas ngîma até yi kée ngê, wod:oo doo maa nmy:uu, apê, A ngêépî pyu ngmênê pyw:oo, maa a ka yinê pêdê kema ngê. ¹² Dyámé w:uu u kada pini ngê yi kópu dini ghi n:ii ngê módu, wod:oo nmî Lémi ka kélímí mbê wo. Nmî Lémi u kópu dyuu u nyepényepê u kópu ngê u kwo pyaa dniye.

Ántiyóka n:ii Pisidiya Wee u kwo a tóó, Yesu u kópu y:i u ngwo ye mí vyi ngópu

* **12:24:** Is 55:11; Dpodo 6:7; 19:20 * **12:25:** Dpodo 11:29-30; 12:12; 3:13; 15:37 * **13:1:** Dpodo 11:27 * **13:2:** Dpodo 9:15; Nkal 1:15-16 * **13:3:** Dpodo 6:6 * **13:6:** 2 Tim 3:8 * **13:9:** Dpodo 4:8; Njon 8:44

¹³ Póól u pyipe knî yi k:ii liyê nkéli k:oo mê wo dniye, Papós a kuwo ngópu, Pamîpiliya mî tee dniye, Pêêka u ngwo mî lee dniye. Njon Mak ngê u pyipe dê yi:î mínê kuwo doo, Njedusalem mêdê diyê wo. ¹⁴ Póól Mbanapas y:oo Pêêka a kuwo ngópu, Pisidiya Wee u kwo lee knopwo, p:aa ndî ngmê taa knopwo, u pi mye Antiyóka, mwiyé p:aani n:ii a ndê knopwo, yi p:aani dê yi pi mu ngmidi. Nju tpémi yi líme wo dini ghi n:ii ngê dyimê wo, ngêpê ngomo k:oo yi k:ii kee dniye, mbwódo yaa dniye. ¹⁵ Pi ngmê ngê Mósisi u dêépî kópu dyuu ghi ngma a kp:aa ngê, pi myomoni ngê Chóó Lémi u komo kapî pyu u kópu dyuu ghi myedê kp:aa ngê, u kuwó dini ghi ngê ngêpê ngomo y:enê pyu knî y:oo Póól pini dê Mbanapas ye pi ngma a dy:ââ ngópu, yepê, Nmî mbwó dê. Yepê, U ntââ pi knî ye kópu ngma dpî vyi ngmê, yi gha dmi wêdêwêdê kígha u l:êê díy:o. ¹⁶ Wod:oo Póól a ghêédî wo, kóó ntênê ye kââ, danêmbum kn:ââ ye chópu.

Yepê, Mw:ââkó a lémi ch:ama, Yisiléli tpémi, yélini yi k:ii Chóó Lémi ka nmye ngêpê té, yepê, ala kópu ny:ee yó. ¹⁷ Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmî kn:ââ yoo Yisiléli tpémi Yichip mudnya a ya, yepê, daa yi chóó yi dyámê pee p:uu dnya a ya, yepê, yi dini ghi ngê Chóó Lémi ngê yi yéli yilí ngê pyódu ngê, u wêdêwêdê mbêmê Yichip u mênê a pw:ii too. * ¹⁸ Yepê, K:omo tpile Chóó Lémi u nódo kópu yilí a t:ee ngópu, ngmênê myedaa kée too, yepê, maa p:uu m:ââ podo y:a a ma ngópu, Kenan u ngwo mî taa dniye. * ¹⁹ Yepê, Chóó Lémi ngê Kenan yoo dyêédî pyudu a pw:oo ngê, yi dyámê pee chóó u yoo knî ye y:ângo. Yepê, M:ââ podo yono y:a mê limo y:a mî loo, (450) yi kópu yintómu u ngwo a pyaa dniye.

²⁰ Yepê, U kuwó dini ghi ngê yi yéli yi kada pini knî ngma a pyw:ângo, kuwókuwóni u pi Samuwel, Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê. ²¹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi yéli y:oo king u yi y:e ngmêdoo kwo, wod:oo Chóó Lémi ngê Sóól yi king ngê pyódu ngê, yi pini Kisi tp:oo, Mbenjímîn u tii nedê pini ngmê. *

²² Yepê, Yi king ngê doo ya, m:ââ podo y:a, wod:oo Chóó Lémi ngê Sóól mî ngmópu, Dépidi yi king ngê mê pyódu ngê. Yepê, Chóó Lémi ngê ala kópu p:uu ye vyu, yepê, A gha ntee, Njési tp:oo Dépidi u gha mye yintê, a nuu u kópu amyedê d:uud:uu dé. * ²³ Póól ngê yepê, Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo ala kópu dnyimo a tpapê, apu, Díyo Dépidi u yoo vy:o Chóó Lémi ngê pi ngmê wa a ngmidi, yi pini ngê Yisiléli tpémi yinê wa ngee té. Póól ngê yepê, A tídê mbwó yoo. Yepê, Yi kópu wunê kédê pyódu. Yepê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmidi ngê, yi pini nmî Mbwámê, u pi Yesu. * ²⁴ Yepê, Yesu ngê u dpodo kn:ââ ghêlí daa chópu, Njon Yisiléli tpémi ye doon:aa danêmbum, yipu, Nmyi dono yilí kée tóó, mbwaa paa n:aa kmênêkmênê nmyo. * ²⁵ Yepê, Njon ngê u dpodo ghêlí dépê kéli ngê, pi knî ye ala kópu dpímo tpapê, yipu, Nmyinê nmye nê n:uu? Yipu, Pini n:ii nmye t:âât:ââ ngmê, daa vyílo. Yipu, Nê tédê. Yipu, Doo u ntââ u nkígh:ê daa ní ní. Yipu, Yi pini ngê u dpodo kn:ââ doongê chópu. *

²⁶⁻²⁷ Póól ngê yepê, A tídê mbwó yoo, yélini yi k:ii nmî kn:ââ Epílaham, myenté yélini Chóó Lémi ka nmye ngêpê té. Yepê, Yesu daa pi yintómu yi mbwámê ngê pyodo, mu kópu u díy:o yélini Njedusalem a kwo, yi kada pini knî mye yi k:ii, nmî Mbwámê Yesu dpíp:e mya ngópu, yepê, yi kópu u l:êê díy:o yi yéli y:oo Yesu mb:ii ngópu. Yepê, K:omo tpile líme wo yintómu knî yi k:oo Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo yi kópu dyuu pi knî y:oo yi ngêédî dnyimo

* **13:17:** Ex 6:6; 12:51 * **13:18:** Ex 16:35 * **13:21:** 1 Sam 8:5,19 * **13:22:** 1 Sam 13:14; 16:13; Psalm 89:20 * **13:23:** Is 11:1 * **13:24:** Mát 3:1-2 * **13:25:** Njon 1:20,27

a kpââ dé, yepê, ngmênê yi kópu dyuu vyílo yi ntiye ngópu, noko yepê, Yesu paa vya koo, paa pw:oo we. ²⁸ Póól ngê yepê, K-omo tpile Yesu u pwopwo u nt:u kópu dépê pyw:ee ngópu, ngmênê Paléti ka kwo, Vya ngi. Kwo, Pw:oo we. ^{*} ²⁹ Yepê, Yesu p:uu kópuni puku yedê a pyede, yi kópu yilí ntiye ngópu, kídosi nédê t:ee ngópu, u kuwó dini ghi ngê mêtê ngee ngópu, kmênê ngópu. ³⁰⁻³¹ Yepê, Chóó Lémi ngê mêtê pyidu ngê, wo yilí yi k:oo p:uu ndiye pyu kní y:oo dnyimo mumu. Yepê, Yesu ghêli daa pwene yélini yi kii Nkálili Wee a kuwo ngópu, Njedusalem u ngwo lee dniye, yepê, yi yéli y:oo ala ngwo pi kní ye a tpapê ngmê, yipu, Yesu ndêndê ngê a pii wo, nmî ngwolo kní y:oo nmî módu. ^{*} ³²⁻³³ Yepê, Ala ngwo nmyi ngíma anye kwo mo, ala kópu mb:aa nmye ngmênye tpapê. Yepê, Chóó Lémi ngê nmî kn:ââ kní ye kópuni wunê a vyu, yi kópu nmî l:êê díy:o kédê pyódu, Chóó Lémi ngê Yesu a pyidu ngê. Yepê, Wéti myomoni u mênê Chóó Lémi u kópu dyuu alanté a kwo, nmî Mbwámê ka kwo, Nyi a tp:ee, awêde mî ngê dí pyódu. ^{*} ³⁴ Yepê, Chóó Lémi ngê yi pini a pyidu ngê, mêtáawa pw:onu, kpêêní daawa mg:ee. Yepê, Chóó Lémi ngê u nuu u yoo kní ye yepê, Tpileni p:uu Dépídi ka ndêndê ngê noo a danê, yi tpile nmye wanê kê. ^{*} ³⁵ Póól ngê yepê, Puku yedê kópu m:uu a tóó, apê, Chóó Lémi u nuu u pi kpêêní daawa mg:ee. ^{*} ³⁶ Póól ngê yepê, Daa Dépídi p:uu dnya a d:êê, mu kópu u díy:o dini ghi n:ii ngê Dépídi doo a ya, Chóó Lémi p:uu doo a dpodo, yed:oo pwene, u kn:ââ kní yi nkígh:ê mí kmênê ngópu, kpêêní mgee wo. ^{*} ³⁷ Yepê, Ngmênê pini n:ii Chóó Lémi ngê a pyidu ngê, yi pini kpêêní daa mgee wo. ³⁸⁻³⁹ Yepê, A tídê mbwó yoo. Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Yi pini Yesu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê nmî dono yilí u kuwó wa kée té. Yepê, Komo tpile dono yilí kní y:oo ngímí nmyoo, Mósisi u dêêpi kópu dyuu dêê wo, daa pywálí nmyoo, ngmênê pini n:ii Yesu ka wa kélímí mb:anê, Yesu ngê yi dono vy:oo u ngwo wa a y:oo. ^{*} ⁴⁰ Yepê, Mb:aamb:aa ngê dmyinê paa. Yepê, Chóó lémi u komo kapí pyu kní y:oo kópuni a d:êê ngópu, yi kópu nmye kíngê pyódu. ⁴¹ Yepê, Chóó Lémi u kópu yedê d:êê ngópu, apê,
A ka wépi dnyangê pyu yoo, ala kópu ny:ee yó.
Tpéé kópu wanmyi vyi ngmê, yed:oo wanmyi pw:oo dmi,
mu kópu u díy:o kópuni nmyi dye ghi ngê waní d:uu,
yi kópu ka daanmyi kélímí,
k:omo tpile pi ngê nmye wa vyi, u kwo myedaanmyi kélímí. ^{*}

⁴² Dini ghi n:ii ngê pwíi dniye, pi kní y:oo Póól Mbanapas ye yepê, Pyimé modo diyé cho, yepê, yi kópu kní nmo m:uu dp:uu vyi nyoo. ⁴³ Dini ghi n:ii ngê nyalé wo, Nju pi yilí y:oo Póól Mbanapas dnye yámuyámu dê, kn:aa yéli mye yi k:ii, wunê yélini Nju pi ngê a pyaa dniye. Yi tpódu y:oo yepê, Chóó Lémi ngê Tp:oo nmo a kpo, nmî Mbwámê ngê vyílo yi pyódu ngê. Yepê, Dpodombiy:e u kwo dmyinê kélímí.

Nju tpémi y:oo Yesu u kópu wépi u ngwo pwaa ngópu, Antiyóka

⁴⁴ U kuwó líme wo ngê mêtê diyé knopwo, Antiyóka pi dépwo a ya, u yi y:e doo kwo, Lémi Ndíi u kópu u nkwo ngmênm:uu ny:oo. ⁴⁵ Dini ghi n:ii ngê Nju tpémi y:oo yi yéli m:uu tumo, n:ee ye kaa ngópu, kópuni Póól ngê doo tpapê dé, yi kópu mídnya a wópuwópu dé, Póól p:uu myednye peede tpapê, yepê, Kí

^{*} 13:28: Mát 27:22-23 ^{*} 13:30-31: Dpodo 2:24; 1:3,8 ^{*} 13:32-33: Psalm 2:7 ^{*} 13:34: Is 55:3
^{*} 13:35: Psalm 16:10 ^{*} 13:36: Dpodo 2:29 ^{*} 13:38-39: Dpodo 10:43; Lóma 10:4 ^{*} 13:41:

pini nmye ka k:omodanê, u kwo kídmyoma ng:aa. Póól u kópu yinté dnya a wópuwópu dé. * ⁴⁶ Ngmênê Póól pini dê Mbanapas daa nkíngê mbê knopwo, Nju tpémi ye yepê, Doo u ntââ nyi chóó daanyi kéé nmyo, Chóó Lémi u kópu nmye mwiye nyi vyu, ngmênê yi kópu u yi nmye daa kwo. Yepê, Ghê kamíni chedê ngê daawa pyódu, u wépi dmye pwaa ngmê, wod:oo nyinê kuwokuwo nmyo, kn:aa yéli ye nye lêpî mo. * ⁴⁷ Yepê, Chóó Lémi ngê pini n:i i a ngmídi ngê, yi pini ka ala kópu u kwo a vyu, kwo,

Daa Nju tpémi yi mo yi pywápê ngê dí pyódu ngi,

dyámê mbêmê tpémi yintómu yi mbwámê ngê wanyi pyódu.

Yepê, Yi kópu awêde até dmye ntiye ngmê. * ⁴⁸ Yélini daa Nju tpémi, yi kópu diní ghi n:i i ngê ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, nmí Lémi u kópu dyuu mé chaa kalé ngópu. Chóó Lémi ngê yélini a ngmídi ngê, apê, Yi yéli y:oo ghê kamí dmi pèdê pyw:ee y:e, yi yéli Yesu ka kélímí mbê dniye.

⁴⁹ Nmí Lémi u kópu ngê yi wee u kwo yéli a ngêêdí. ⁵⁰ Ngmênê Nju tpémi y:oo Antiyóka u kada pini yoo yi mbodo dmi vyuwo ngópu, ch:am ndîi kní ngmê, n:i i dé Chóó Lémi ka dnye ngépê, yi mbodo dmi mye vyuwo ngópu, Póól pini dê Mbanapas ngm:i i kalé dumo, yepê, Ala wee u kwo n:aamungê ní. ⁵¹ Yi tpódu y:oo yi p:aani u têpê yi yi yodo p:uu vya ngópu, yinté Nju tpémi ye yepê, Dp:ee Chóó Lémi u yoo. Kada u ngwo a y:ee ngópu, Yikóniyém lee knopwo. ⁵² Yesu u yoo yélini Antiyóka doo kwo, w:aa a pyw:ee ngópu, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê myedé nt:ee too.

14

Póól Mbanapas Yikóniyém u ngwo lee knopwo

¹ Kópuni Antiyóka y:e a pyodo, yinté kópu Yikóniyém y:e myimê pyodo. Póól pini dê Mbanapas Nju tpémi yi ngépê ngomo k:oo kee knopwo, Yesu u kópu ye adé vyi ngmê, wod:oo Nju pi yílí, kn:aa yéli mye yi k:i i Yesu ka kélímí mbê dniye. ² Ngmênê Nju tpémi, n:i i dé daa kélímí mbê dniye, yi yéli y:oo kn:aa yéli yi mbodo dnye vvuwovyuwo dé, Yesu u yoo yi p:uu myednye d:uu. * ³ Ngmênê yi tpódu y:i dpímo ya, dye ghi daadîi. Daa nkíngê mbê knopwo, nmí Lémi u kópu dyuu ye mēdpímo tpapê, kópuni nmo a kpo, yi kópu p:uu ye dpímo danê. Nmí Lémi ngê u wēdēwēdē yi tpódu ye y:àngo, pwopwokopwe yílí yi wēdēwēdē mbêmê pyi ngópu, kópu yílí mye d:uu ngópu, nmí Lémi ngê yi tpódu yi kópu dyuu pi kní ye ndé kópu ngê yinté u ngwo pyódu ngê. * ⁴ Yikóniyém tpémi y:oo yoo yêê ngópu, woni yoo Yesu u dyépi dé yi p:uu dnye d:uu, woni yoo yi pee ngê a ghê dniye.

⁵ U kuwó dini ghi ngê Nju tpémi, kn:aa dyámê tpémi, kada pini kní yi k:i i, nipi a wó, u yi y:e doo kwo, Yi tpódu nmí mgímí dê, chēépí ngê nmí vya dê, d:oo pw:oo dniye. * ⁶ Dini ghi n:i i ngê yi tpódu y:oo yi kópu u tuu kâa pee yi ny:ee ngópu, wod:oo mbêpê knopwo, Lisitída, Ndêépi, Likiyóniya, yi wee pyile kní yi kwo dpímon:aa ya. ⁷ Yi wee u kwo p:aani p:aani pi kní ye Yesu u kópu mb:aa mēdpímon:aa tpapê.

Lisitída kpâli kpêê u ngwo pyi ngópu

* **13:45:** Dpodo 14:2; 17:5 * **13:46:** Dpodo 18:6 * **13:47:** Is 49:6 * **14:2:** Dpodo 13:45

* **14:3:** Mak 16:20; Dpodo 19:11; Hipílu 2:4 * **14:5:** Dpodo 14:19; 2 Tim 3:11

⁸ Lisitída pi ngmêdoo ya, kpâlî dê kpêê dê, paa daa tpyó, yinté a ta. * ⁹ Dini ghi n:ii ngê Póól ngê Yesu u kópu ye doo tpaépê, yi pini myedoo ng:aa. Póól ngê u ngwo a w:ee ngê, apê, Kí pini u kêlímî ndîî, apu, Yesu u ntââ, yinë a pyipyi nê. ¹⁰ Wod:oo Póól u kwo vyu wo, u kwo até yi mbwolo, kwo, Kí pini. Kwo, Gh:êédé. Kwo, Ghêêmî ghê. Wod:oo yi pini mbêka wo, paambwi kn:ââ chópu. ¹¹ Dini ghi n:ii ngê pi knî y:oo yi kópu m:uu ngópu, Likiyóniya dnye ngê dpodombiy:e mbwó dnye, apê, Nmî yâpwo dê pi k:ii ntee tpile ngê atédê pyaa knî, nmo até myedê ghêpê knî. ¹² Yi yéli Chóó Lémi ka dèdnyimo ngêpê, kn:aa yâpwo yilî knî ye dnyimo ngêpê, yi yâpwo knî yi kada pini u pi Susî. Mbanapas u pyimo yi yâpwo u pi t:ee ngópu, apê, Susî, Póól u pyimo Hêêmis t:ee ngópu, mu kópu u díy:o ye vyílo yedoo danêmbum. ¹³ Yi p:aani u nkígh:ê ngomo ngmêdoo kwo, pi knî y:oo Susî ka kpêê kwéli dnyimo yé. Yi yâpwo u kpêê yiyé pyu knî y:oo yi nêné té vy:ee tumo, pudumakó u ngwo kpilê tumo, yi p:aani u mbwa keñe t:âmo mí kaa tumo. Yi p:aani tpémi kpêê yiyé pyu yoo yi k:ii nipi a wó, u yi y:e doo kwo, Nmî yâpwo dê ye kpêê nmî yé. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngê Mbanapas pini dê Sóól y:oo ny:ee ngópu, yi kpídî dê a chaa dumo, yoo pee dê yi kêlî mbêpê dê a pwaa dumo, ye mbwó knopwo, yepê, Kí yéli. ¹⁵ Yepê, Lukwe díy:o ye kópu nmye d:uud:uu ngmê? Yepê, D:ee yâpwo dê, nyo nmyo ntee pini dê. Yepê, Kópu mb:aa p:uu nmye nye danêmbum mo. Yepê, U yi nye a kwo, Nmyi k:omodanê kópu knî yi p:uu nyinê diyédiyé kígha nmyo. Yepê, Yâpwo njini ka dmyinê ngêpê, n:ii ghê a t:a, n:ii ngê mbóó dyámê l:âmo doo, ntii mbwaa mye l:âmo doo, tpileni yi ghê a pyede té, yinë mye l:âmo too. * ¹⁶ Yepê, Wunê dini ghi ngê pi yilî y:oo yi chóó yi kópu n:uu yidnye ng:uu dé, Chóó Lémi ngê kalê too, ye mye daa kwódu ngê. ¹⁷ Yepê, Dye ghi yintómu Chóó Lémi ngê chóochóo nmye doo a kêmakêma, tpíi nmye doo a dyede, kââdî nmye doo a dyede, nmyi yâpwo tédê nté nt:u mb:aamb:aa ngê doo kelekele, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê doo pyépi, kópu mb:aa nmye yilî doo a d:uud:uu, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, Pi knî y:oo a pyw:ee nêne. ¹⁸ Pi knî y:oo daa kêmakêma yi tpódu ye kpêê pí yé ngópu, yi tpódu y:oo kópu yilîni ye vyi ngópu, yi dí dmi u ngwo pwaa ngópu.

¹⁹ U kuwó dini ghi ngê Nju pi knî ngmê Antiyóka p:aani dê Yikóniyêm a ndê dnye, Lisitída tpémi yi pee a kaa tumo, Póól chêépî ngê vya ngópu, ntóó dnya a paapaa, kuwa núw:o ngópu, alanté dnye nuw:o, apê ngmênê, Dê pw:onu. * ²⁰ Dini ghi n:ii ngê Yesu u yoo kwodonkwodo a wó, ntóó a yina ngópu, wod:oo Póól mède pii wo, yi p:aani mê diyé wo. Womumo mw:aandiye Mbanapas k:ii yi p:aani a kuwo ngópu, Ndêépi lee knopwo.

Póól pini dê Mbanapas Antiyóka u ngwo mé diyé knopwo

²¹ Póól pini dê Mbanapas y:oo Ndêépi tpémi ye Yesu u kópu mb:aa mí vyi ngópu, wod:oo pi yilî Yesu u yoo vy:o ghê wo. U kuwó dini ghi ngê Lisitída, Yikóniyêm, Antiyóka, yi p:aani pyile knî yi kwo mê diyé knopwo. ²² P:aani p:aani Yesu u yoo wêdêwêdê kalê tumo, yepê, Yesu ka dpodombiy:e dmyinê kêlímî. Yepê, Pi knî y:oo dono yilî nmî p:uu wa d:uu ngmê, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ka anmî lee dmi. * ²³ P:aani p:aani Yesu u yoo vy:o pi knî ngmê a ngmídi ngópu, yi kada pini ngê pyódu tumo. Nté yi chóó ye kwódu ngópu, Chóó Lémi ka u ngwo dnye ngêpê, Lémini ka kêlímî mbê dnye, yi Lémi ka a kuwo tumo, yepê, Nmî Lémi nmye wada a vyyuwo.

* **14:8:** Dpodo 3:2 * **14:15:** Dpodo 17:22-31; Lóma 1:19-20 * **14:19:** Dpodo 17:13; 2 Kódin 11:25; 2 Tim 3:11 * **14:22:** Dpodo 18:23; 2 Tim 3:12

24 Pisidiya Wee a kuwo ngópu, Pamîpiliya mîmî taa knopwo. 25-26 Yesu u kópu dyuu Pêêka tpémi ye vyi ngópu, u kuwó dini ghi ngé Atáliya lee knopwo, liyé nkéli k:oo yi mî wo knopwo, Sidiya mî tee knopwo, Antiyóka u ngwo mé diyé knopwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé kwéli a ngmídi doo, Yesu u yoo yi l:êê díy:o mwiyé kwéli dnye ngêpê. *

27 Dini ghi n:ii ngé Antiyóka taa knopwo, Yesu u yoo a danê ngópu, kópuni Chóó Lémi ngé y:e doo d:uud:uu dé, kn:aa yéli Yesu u yoo vy:o n:ii mē kaa tumo, yi kópu yilí yi ngêédí a nté ngópu. * 28 Yi p:aani Yesu u yoo vy:o dpímo kwo, dye ghi daadíi.

15

Mósisí u dêêpî kópu dyuu u ngwo dnye tpíditpídi pèédípèédí

1 Nju pi ngmê kní y:oo Njuda Wee a kuwo ngópu, Antiyóka lee dniye, Yesu u yoo kní ye ala kópu dnyimon:aa tpaépé, yipu, Kópuni Mósisí ngé a d:êê ngé, yi kópu dpí d:uu yó, Chóó Lémi u l:ii nmyi too pee p:uu dpí kaa we. Yipu, Chóó Lémi u l:ii nmyi too pee p:uu daawa kaa knomomê, nmí l:êê ghi dmi daanmyi d:uud:uu knomomê, yipu, ye Chóó Lémi ngé kóó k:oo daawa kaa nmyo. *

2 Póól pini dê Mbanapas y:oo yi yéli yi kópu dpímo vyeé dé, u kuwó dini ghi ngé yi kópu nipi médnyimo tpíditpídi pèédípèédí. Yesu u yoo y:oo Póól pini dê Mbanapas, kn:aa yéli yi k:ii Njedusalem dy:ââ tumo, yepê, Nmí Lémi u dyépi kní ye, kada pini kní ye dmyinê lêpí, yepê, ala kópu y:oo amí l:âmo ngmê.

3 Yélini dy:ââ ngópu, Antiyóka a kuwo ngópu, Pénisiya Wee u kwo mî lee dniye, Samédiya mî taa dniye. P:aani p:aani dnyen:aa lêpí, Yesu u yoo kní ye dnye tpaépé, yipu, Chóó Lémi ngé kópu ndíi yi d:uu ngé, p:aani p:aani pi yilí Yesu u yoo vy:o yinê kaa too, yipu, daa Nju tpémi yi mo, ngmêné kn:aa yéli mye yi k:ii. Yi kópu dini ghi n:ii ngé ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngé pyodo, w:aa u ngwo a pyw:ee ngópu. 4 Njedusalem dini ghi n:ii ngé taa dniye, Yesu u dyépi yoo, kada pini yoo, yélini Yesu u yoo vy:o dnye kwo, yi yéli yintómu y:oo kwuno tumo, yi kêê dmi mye mgímí ngópu. Póól pini dê Mbanapas y:oo kópuni Chóó Lémi u wêdêwêdê mbémé dpímon:aa d:uud:uu dé, yi kópu yilí ye adê nté ngmê. * 5 Ngmêné yélini Yesu u yoo vy:o doo kwo, woni yoo Pádisi yoo. Yi yéli ghêédí dniye, yepê, Kn:aa yéli Yesu u yoo vy:o yélini ghê wo, Chóó Lémi u l:ii yi too pee p:uu dpí kaa we, Mósisí u dêêpí kópu yintómu myedny:oo chááchââ dé.

6 Kada pini yoo dyépi yoo nipi ada wó, yi kópu p:uu dnye danê. 7 Dye ghi daadíi yimí loo, u kuwó dini ghi ngé Pita ghêédí wó, yepê, A mbwó yoo. Yepê, Nmyi lama ka tóó, wuné dini ghi ngé nmyi vy:o Chóó Lémi ngé ka a ngmídi noo, kn:aa yéli ye dy:ââ noo, Yesu u kópu mb:aa ye nîmo nté ngé, u ngwo Yesu ka kélímí mbê dniye. * 8 Yepê, Pini n:ii ngé nmí gha dmi u kpêê, chóó u Ghê Dmi ntee nmo a dy:ââ ngé, kn:aa yéli ye yinté myedê dy:ââ ngé, yepê, u ngwo nê w:ee ngé, nê, Chóó Lémi ngé kn:aa yéli myedê mya té, yi wépi dmi daa puwâ. 9 Yepê, Daa chámê nmo, kópuni nmo doo d:uud:uu dé, kn:aa yéli y:e myedoo d:uud:uu dé, yepê, yi dono yilí u kuwó kée too, mu kópu u díy:o Yesu ka mye kélímí mbê dniye. 10 Yepê, Lukwe díy:o Chóó Lémi mbodo l:âmo nmyinê ngêépí ngmê. Yepê, Yesu u yoo ye dpodo ndíi yilí namé yém. Yepê, Nmí kn:ââ yoo dêê dniye, Mósisí u dêêpí kópu dyuu yilí ngé y:e pyodo, doo

* 14:25-26: Dpodo 13:1-2 * 14:27: Dpodo 15:4,12 * 15:1: Nkal 2:12; 5:2 * 15:4: Dpodo

14:27 * 15:7: Dpodo 11:4-17

u ntââ yi kópu yintómu daapí d:uu ngópu. Yepê, Nmo my:oo ntee dé, yi dêêpí kópu yilí ngê nmo myaa pyódu. ¹¹ Yepê, Daa dêêpí kópu dyuu cháâcháâ mbêmê Chóó Lémi ngê wa ngee nmo. Yepê, Nmo Nju tpémi, kn:aa yéli yi k:ii nmo yoo mu ngmidi, nmí Lémi Yesu ngê wâpu wunê ngêêpí nmo, u kwo nmo kélímí té, yinê wa ngee nmo, kóo k:oo wa kaa nmo. *

¹² Dini ghi n:ii ngê Póol pini dê Mbanapas ghêêdí knopwo, pi yilí yintómu tumu yaa wo. Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê kn:aa yéli yi vy:o mbwudu n:ii dpímon:aa chapí dé, pini n:ii dpímon:aa pyipyi dé, yi kópu yi ngêêdí a nté tumo.

¹³ Yi danêmbum dini ghi n:ii ngê a kéli ngópu, wod:oo Njems ghêêdí wo, yepê, A mbwó yoo, ala kópu ngí ny:ee yó. ¹⁴ Yepê, Chóó Lémi ngê kn:aa yéli mwiyé a ngmidi too, u yoo vy:o mye kaa too, nmí lama u ngwo yaa wo, nmímo, Chóó Lémi kn:aa yéli ye mye vyuwo, yepê, yi kópu ala ngwo Saimon Pita ngê nmo kêdê vyi. ¹⁵ Yepê, Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo yinté kópu myeyi d:êê ngópu, Chóó Lémi u kópu yi d:êê ngópu, apê,

¹⁶ K:omo tpile Dépidi u yoo y:oo dono a pyw:ee ngópu, ngmênê mu dini ghi ngê amênê diyé,

yi yéli am:aanê wêdêwêdê kalé té. *

¹⁷ Kn:aa yéli yintómu y:oo adnyi nmy:uu nê,

k:omo tpile daa Nju tpémi, ngmênê yélini nê ngmidi ngê,

yi yéli a yoo vy:o waní kaa té.

¹⁸ Nmí Lémi ngê yi kópu ló dini a vyu.

¹⁹ Njems ngê yepê, A nuw:o ghi alanté, Chóó Lémi ka kn:aa yélini wunê diyédiyé, doo u ntââ yi yéli ye dpodo ndíi daanmí y:oo. ²⁰ Yepê, Pweepwee pee ngmê d:êê koo, nmí tídê mbwó kní ye paa dy:ââ koo, ala kópu pyile kní ye paa d:êê téme. Yepê, Mwiyéni alanté, Tpile tp:oo n:ii kn:aa pini ngê k:omo yâpwo u l:êê díy:o dpí vy:a, yi tpile tp:oo Yesu u yoo y:oo daapaa ma y:e. Yepê, Myomoni alanté, Pyââ ti mââ ti ngê kêê daapêdê t:ee y:e. Yepê, Pyoloni mye alanté, Tpile tp:oo kídnyingê ntapí, ngmênê tpile tp:oo dny:oo vye, wêê choo pyuwópyuwó, u ngwo dny:oo pípi, yi tpile tp:oo wêê kíngê nda ngmê. *

²¹ Yepê, U ntââ ngê doo ya, kn:aa yéli y:oo Mósisi u dêêpí kópu wunê pèdê ny:ee tumo, mu kópu u díy:o m:ââ yilí yi k:oo nmí w:êê mââwe kní y:oo yi ngêpê ngomo kní yi k:oo yi kópu dyuu dnyimo a kpââ dé, yi p:uu myednyimo a dêêpí.

Dyépi kní y:oo kópuni d:êê ngópu

²² U kuwó dini ghi ngê dyépi yoo, kada pini yoo, Yesu u yoo yintómu yi k:ii nipi a wó, u yi y:e doo kwo, Nmí vy:o pi miyó nmí ngmidi, Póol pini dê Mbanapas yi p:uu nmí t:ee dê, Antiyóka nmí dy:ââ té. Wod:oo yi kada pini miyó ngmidi dumo, Sailas pini dê Njudas, pini n:ii u pi mye Mbasapas. ²³ Pweepwee pee ngmê d:êê ngópu, yi tpókni ye y:ee ngópu. Yi pweepwee pee alanté d:êê ngópu, yepê,

Nmo Yesu u dyépi yoo, kada pini yoo yi k:ii, ala pweepwee pee nmye dpo dy:ââ. Yélini daa Nju tpémi, Yesu u yoo vy:o n:ii ghê dniye, yélini Sidiya Wee u kwo, Silisiya Wee u kwo, Antiyóka yélini a kwo, munmíkó nmí tídê mbwó yoo. ²⁴ Yepê, Nmí lama até d:uu yââ, nmí vy:o pini kní ngmê nmye a lee dniye, Mósisi u dêêpí kópu p:uu nmye dnyen:aa danê, u ngwo mí dyênê nmyoo, ngmênê yi wó dpí:oo dy:ââ too, yi chóo nmye dnyen:aa danêmbum. * ²⁵ Yepê, Nipi até dp:o yéli, nmí nuw:o ngmidi ngê até dpí pyódu, pi miyó kudu ngmidi,

* 15:11: Nkal 2:16; Epeso 2:5-8 * 15:16: Amos 9:11-12 * 15:20: Lev 17:10-16 * 15:24:

nmye nmîné dyede dê, Mbanapas pini dê Póól yi p:uu wunê kelekele mo, nipi nmye wunê lêpî té. ²⁶ Yepê, Mbanapas pini dê Póól nmî nuu u pi dê, k:omo tpile pi knî y:oo pî vya dumo, ngmênê nmî Lémi Yesu Kédisu u dpodo dêpê kuwo ngópu. ²⁷ Yepê, Nyââ, Njudas pini dê Salas nmye dp:o dy:ââ dê, kópuni dp:o d:êê, yi chóó yi komo ngê nmye amîmênê nté ngmê. ²⁸ Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi u k:iî nmî nuw:o dmi ngmidi ngê dê pyódu, dpodo ndîi nmye daanmo kê, ala kópu pyile njini dmyinê d:uud:uu. * ²⁹ Yepê, Nju tpémi n:iî nmyi vy:o a wee, Yesu u yoo vy:o, yi yéli yi l:êê dîy:o, tpile tp:oo n:iî pi ngê k:omo yâpwo u l:êê dîy:o dpî vy:a, myenté tpile tp:oo n:iî ntapî u tpile tp:oo, wêê p:uu d:uudpî pw:iî ngmê, yepê, yinté tpile tp:oo myekîdmyengmê ma ngmê, mu kópu u dîy:o Nju tpémi ye tupwótupwó dé, kwódu ngmê u tpile tp:oo dé, d:uudpî ma ngmê. Yepê, Pyââ ti mââ ti ngê kêê kîdmyengê t:ee ngmê. Yepê, Yi kópu knî yi p:uu kêê daanmyi yé ngmê, ye Nju tpémi yi k:iî mb:aamb:aa ngê anmyi ya. Yepê, Nmî kópu dyuu wu u dí. *

³⁰ Wod:oo yi pini páádi knî y:oo pweepwee pee adî núw:o ngmê, Antiyóka lee dniye, Yesu u yoo yintómu a danê ngópu, wod:oo pweepwee pee ye adî y:ee ngmê. ³¹ Dini ghi n:iî ngê a kp:aa ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê mê pyodo. ³² Njudas pini dê Sailas, daa kópu ngmidi p:uu ye dpîmo danêmbum, yimi mê wêdêwêdê kalê tumo, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi u komo myedpîmo kapî. ³³ Wiki miyó pyile y:i dpîmo ya, u kuwó dini ghi ngê nd:uu ye mê vyi ngópu, Njedusalem mê diyé knopwo. ³⁴ (-)

³⁵ Póól pini dê Mbanapas Antiyóka dpîmo ya, dye ghi daadîi. Lama pini yilî yi k:iî nmî Lémi p:uu pi knî ye dnyimo danêmbum.

Póól Mbanapas u ngwo numo chámê doo

³⁶ U kuwó dini ghi ngê Póól ngê Mbanapas ka kwo, Nmî Lémi u kópu p:uu kwéli nyipun:aa danêmbum, y:i mēpaa lee knî, nmî tîdê mbwó yoo angénté wunê pyede té, mēpaan:aa m:uu téme. ³⁷⁻³⁸ Mbanapas ngê u yi doo kwo, Njon Mak nye núw:o, ngmênê Póól ngê u yi dêpwo kwo, Nye núw:o, mu kópu u dîy:o, mwiyé Pamîpiliya mîné kuwo doo, yi tpódu y:oo yi dpodo ghêlî dêpa kêlî ngópu, u ngwo mîné kuwo doo. * ³⁹ Wod:oo noko nod:e knopwo, wod:oo adé numo chámê dê. Mbanapas ngê Mak núwo, liyé nkéli k:oo wo knopwo, Saipidís mî tee knopwo. ⁴⁰ Póól ngê Sailas adî ngmidi, kwo, Dpodo tédê ng:iî paa lee knî. Yesu u yoo y:oo Chóó Lémi ka dmy:ee ngópu, kwo, U ntââ kî tpódu wanya a y:enê dê, p:aani n:iî a lêpî mo. ⁴¹ Wod:oo Póól Sailas y:oo Antiyóka a kuwo ngópu, Sidiya Silisiya yi wee dê yi kwo lee knopwo. P:aani n:iî dpîmo taataa, Yesu u yoo y:i dpîmo wêdêwêdê kîgha dé.

16

Timoti Póól pini dê Sailas yi p:uu u ngwo kele

¹ Póól pini dê Sailas Ndêêpi taa knopwo, u kuwó dini ghi ngê Lisitîda lee knopwo. Yesu u yoo vy:o pini ngmê, y:i doo ya, u pi Timoti, u pye Nju pyââ, Yesu u yoo vy:o mye ghê wo. U mî daa Nju pi, ngmênê Kîdiki pi. * ² Yesu u yoo yélini doo kwo Lisitîda p:aani dê Yikóniyêm, apê, Timoti k:uuchêm u pi. * ³ Póól ngê u yi doo kwo, Timoti nî núw:o, wod:oo Chóó Lémi u lii p:uu t:ângo, Nju pi ngê u ngwo pyódu ngê, mu kópu u dîy:o p:aani p:aani Nju tpémi yi lama

* **15:28:** Mát 23:4 * **15:29:** Dpodo 15:20 * **15:37-38:** Dpodo 12:12,25; 13:13; Kílosa 3:10

* **16:1:** 2 Tim 1:5 * **16:2:** Pilipay 2:19-22

doo ya, Timoti u mî Kîdiki pi, tp:oo p:uu Chóó Lémi u l:ii daa t:ângo. * ⁴ P:aani p:aani lee dniye, kópuni Yesu u dyépi knî y:oo Njedusalem a d:êê ngópu, yi kópu Yesu u yoo ye dnyimon:aa tpaépê, yepê, Ala kópu dyuu dmyinê cháâcháâ dé. * ⁵ Wod:oo p:aani p:aani Yesu u yoo wêdêwêdê ngê pyaa dniye, yilî ngê yintê doo pyodopyodo.

Luukî Póól p:uu u ngwo kele

⁶ Póól u pyipe dê yi k:ii Pîdichiya Wee Nkalásiya Wee yi kéli ghê lee dniye. Ésiya Wee u kwo daa nî dniye, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u yi dèpwo kwo, Esiya Wee u kwo Yesu u kópu p:uu dny:oon:aa danê. ⁷ Dini ghi n:ii ngê Misiya Wee u nkîgh:ê taa dniye, u yi y:e doo kwo, Mbitiniya Wee u kwo nmî lee dmi, ngmênê Yesu u Ghê Dmi ngê yi kópu ye kwódu ngê. ⁸ Wod:oo Misiya Wee mwada pee lee dniye, Tîdówas mî taa dniye, ntii chedê kwéli noo ya. ⁹ Mgîdí ngmê ngê Póól até doo wóó, u wóó k:oo Másídoniya pi ngmê módu, apê, Mu kwo. Yi pini Póól ka ngêpê mbê wo, kwo, Másídoniya dpo pwiyé, dp:uu ngee nmédi. ¹⁰ Dini ghi n:ii ngê Póól a pii wo, wóó nmo yedê nté ngê, wod:oo ala kópu noko nmî vvu, Másídoniya lee kmêle, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngê u yi a kwo, A kópu mb:aa yi yéli ye ngmênyi vvi y:e.

Lidiya Yesu ka u ngwo kélîmî mbê wo, Pilipay

¹¹ Liyé nkéli k:oo nmî wo dniye, Tîdówas nmo kuwo ngê, Samótídési nm:uu tee dniye. Womumo mw:aandiye Samótídési mun:oo kuwo ngê, Niyapolis nm:uu tee dniye. ¹² Yi ndini nmî yó, Pilipay nm:uu taa dniye, p:aa ndîf. Másídoniya Wee u ghi páádi knî yi vy:o, mwiyéni ghi u kwo, yi p:aani a tóó. Lóma tpémi yi p:aa ngmê, mu kópu u dîy:o Lóma pi yilî y:oo Lóma wunê a kuwo ngópu, Pilipay a lee dniye, yi p:aani y:oo mî gh:ii ngópu. ¹³ Wo miyó pyile yi p:aani nmee ya, lîme wó dini ghi n:ii ngê dyimê wo, yi p:aani u nkîgh:ê mbwááni paa nmî lee dniye, Nju tpémi kwéli dnyimon:aa a wó, ngêpê u l:êê dîy:o. Mbwódo nmî yaa dniye, pyââ knî ye até nmee danêmbum. ¹⁴ Yi yéli yi vy:o pyââ ngmêdoo kwo, u pi Lidiya, Tayátida pyââ. Pi knî y:oo yi pyópu ka kpídî yadí mb:aamb:aa dnyimo pywupwi dé. Yi pyópu daa Nju pyââ, ngmênê Chóó Lémi ka dpîmo ngêpê. Nmî Lémi ngê yi kyîmwi u gha a pywáli ngê, Póól ka kélîmî mbê wo. ¹⁵ U kuwó dini ghi ngê Póól ngê Yesu u pi ngê mbwaa paa kmênê ngê, u yoo yintómu, yélini u ngomo k:oo doo kwo, Yesu u pi ngê mbwaa paa mye kmênê too. Yi kyîmwi ngê nmopê, K:omo tpile d:aa Nju pyââ, ngmênê a ngm:êê nódó, a ngomo k:oo nmyi k:ii nye ya kmêle, mu kópu u dîy:o nmî Lémi ka ntênê n:aa kélîmî. Wod:oo yi kyîmwi ngê nmî nuw:o dmi mē ngmópu, u kuwó nmî ghê dniye, nmî ngm:êê ngê. *

Póól pini dê Sailas mbwa u mênê u ngwo kee knopwo, Pilipay

¹⁶ Wo ngmê ngê ngêpê tédê até nmî lee dniye, maa p:uu dpodo módó ngmênmi módu. Yi pyópu ngê u kmêna ngmêdoo kwo. Yi kmêna ngê yi dmââdí pi knî yi kpeede ngê pyódu ngê, u kwo dpîmo tpaépê, kópu, Mu dini ghi ngê wu kópu wa pyódu. Pini n:ii knî yi p:uu yi dmââdí wâpu dpîmo dpodo, yi yéli y:oo ndapî ndîf dnyimo kmênêkmênê, dini ghi n:ii ngê yi dmââdí ngê pi knî ye dpîmo tpaépê, yipu, Mu dini ghi ngê wu kópu wa pyódu. ¹⁷ Póól u k:ii nmîmo paa, yi dmââdí ngê myedpîmo yâmuyâmu nmo, pi knî ye dpîmo kââ, yipu, Kí tpókni u díghê yâpwo p:uu a dpodo té. Yipu, Nmyi Mbwámê ngê pini

* 16:3: Nkal 2:3-5 * 16:4: Dpodo 15:23-29 * 16:15: Dpodo 16:33; 18:8

n:ii pyodo, u kópu vyílo nmye ka tpaépê ngmê. * 18 Wo yilí yi k:oo yi dmáâdí nmí kuwó dpímo a káâ, u kuwó dini ghi ngê Póól mbodo l:âmo a ngêpa wo, yi dmáâdí ka diyé wo, yi kmêna ka kwo, Yesu Kédisu u pi ngê nga da mbwólu, Ye dmáâdí a kuwo ngi, wod:oo kmêna ngê yi dmáâdí a kuwo ngê. * 19 Dini ghi n:ii ngê yi dmáâdí u kada pini kní y:oo a w:ee ngópu, apê, Wod:oo ndapí daamunmí kmênê, wod:oo Póól pini dé Sailas mgímí dumo, kóté tédê núw:o dumo. 20 Yi p:aani u kada pini dé ye yepê, Kí tpódu Nju pi dé, nmí némi dmi dé dyênê ngmê. 21 Yepê, Kí tpódu y:oo l:êê ghi kamí p:uu ka ndiye kígha nmo, lémi ghi n:ii nmí kn:ââ kní y:oo nmo kwódu tumo. Yepê, Nmo Lóma tpémi, doo u ntáâ yi lémi ghi p:uu daanmí ndiye. 22 Pi yilí yintómu y:e a káâdí wo, Póól pini dé Sailas yi p:uu dnye d:uu. Yi p:aani u kada pini dé y:oo lede kní ye yepê, Mgímí dóó, yi kpídí dé yi mbwo dpo chaa dóó, kpéê ghi ngê dpí kpaka dóó. * 23 Wod:oo lede kní y:oo dpodombiy:e kpaka dumo, mbwa k:oo km:êê dumo, mbwa y:enê pyu ka kwo, Mb:aamb:aa ngê chi y:enê dé. Kwo, Kíngé pwii kní. 24 Yi kópu u l:êê díy:o mbwa y:enê pyu ngê d:omo yu kn:ââ u ménê ménê kuwo doo, yi kpáli páádi kní yi páâ ghi dé yi kéli yé tumo.

25 K:omo tpile Póól pini dé Sailas dpímo mgíní vyímí, ngmênê mgídí ñukníñukní p:uu Chóó Lémi ka dpímo ngépê, myedpímo wéti. Yélini mbwa k:oo doo kwo, yi yéli y:oo myednye nga:ang:aa dé. 26 Wod:oo tēpē doo ghēdē, mbwa dpodombiy:e myedoo ghēdē, keñe yintómu kpēmí too, puwóma té mīnē ghay dnye, yélini mbwa k:oo dnye kwo u ntáâ pí pwii dnye, ngmênê daa pwii dnye. 27 Mbwa y:enê pyu yi nyaa wo, apê, Keñe dmi lukwe ngy mēdē kpēmí? Apê ngmênê, Pi yintómu dé mbépê. Wod:oo u taa u paa a mbywongo, u yi u ngwo doo kwo, A chóóchóó ní vy:a. 28 Póól u kwo adí mbwólu, kwo, Apuu! Kwo, Nyóóchóó kidingē vy:a. Kwo, Nmo yintómu anmí pyede té. 29 Mbwa y:enê pyu ngê pi ngmê ka kwo, Lam ngma a núw:e, wod:oo mbwa k:oo kee wo, Póól pini dé Sailas yi kēmatámo dyimē wo, doo nkíngē. 30 Wod:oo pw:ii doo, yepê, A lémi dé, ló kópu ngmaní d:uu, dpí yápwō ngē u nkwo wa ngee nê? 31 Yi tpódu y:oo kwo, Nmí Lémi Yesu ka chí kēlímí, u l:êê díy:o wa ngee ngi, yélini m:uu a t:a, wamye ngee té. 32 Wod:oo nmí Lémi u kópu p:uu u kwo dpímo danēmbum, u kpâm ghee kní mye yi k:ii. 33 Yi mgídí ngê yi pini ngê Póól pini dé Sailas yi kpadama mbwómtyé adí ghêê té, wod:oo Póól ngê Yesu u pi ngê yi pini mupwokní yi mbēmē mbwaa adí yé. * 34 Wod:oo yi pini ngê yi tpódu u ngomo k:oo adí núw:o dé, ad:uu mbono dé. Yi pini mupwokní y:oo w:aa a pyw:ee ngópu, mu kópu u díy:o yi ngwo Chóó Lémi ka kēlímí mbē dnye.

35 Womumo mw:aandiye yi p:aani u kada pini dé y:oo lede kní ye yepê, Nju pi dé nye pw:ii dóó. 36 Lede kní y:oo mbwa y:enê pyu ka yi kópu mí vyi ngópu, wod:oo yi pini ngê Póól ka kwo, Kada pini dé y:oo ala kópu da vyi ngmê, Nju pi dé nye pw:ii dóó. Póól ka kwo, Pwii choo, kwo, mb:aamb:aa ngê míchoo lēpí. 37 Ngmênê Póól ngê lede kní ye yepê, Lóma u pi nyi p:uu a ta, lukwe díy:o nmyi kpaka nyo. Yepê, K:omo tpile pi kní y:oo yipe nyo, kada pini dé y:oo dnyinté mye kóté kalé nyo, ngmênê pi yintómu yi ngíma nmyi kpaka nyo, mbwa k:oo módu my:ee km:êê nyo. Yepê, Kada pini dé y:oo yi chóó paa pw:ii nyo. * 38 Lede kní y:oo yi kópu kada pini dé ye dini ghi n:ii ngê vyi ngópu, wod:oo nkíngē mbē knopwo, apê, Nyi lama daa ya, Yi tpódu nyo ntee pini dé, Lóma u pi yi p:uu mye t:a. Apê, Yinté pini módu pi d:uudpí kpaka. 39 Yi kópu u

* 16:17: Mak 1:24 * 16:18: Mak 16:17 * 16:22: 2 Kódin 11:25; Pilipay 1:30; 1 Tes 2:2 * 16:33:

lêê dîy:o kada pini dê mbwa chedê yi chóó lee knopwo, Póól pini dê Sailas ye mb:aamb:aa mîmê y:ee ngópu, mbwa k:oo yi chóó mé pw:ii dumo, yepê, Nyi lémi dê, U ntââ ala p:aani mb:aamb:aa ngê wadpo kuwo ngmê. ⁴⁰ Póól pini dê Sailas y:oo mbwa a kuwo ngópu, Lidiya u p:aa pee lee knopwo, u ngomo k:oo mî kee knopwo, Yesu u yoo y:i mî m:uu tumo, y:imê mé wêdêwêdê kalê tumo, yed:oo lee knopwo.

17

Póól pini dê Sailas Tesalonika u ngwo lee knopwo

¹ Póól Sailas y:oo Pilipay a kuwo ngópu, Ambipolis mî taa knopwo, yi ndini yé ngópu, Apoloniya mî taa knopwo, yi ndini mé yé ngópu, Tesalonika mî taa knopwo, Nju tpémi yi ngêpê ngomo kwéli doo kwo. * ² Póól ngê p:aani p:aani kópuni dpîmo a d:uud:uu, Tesalonika myimî d:uu ngê, líme wo ngê ngêpê ngomo k:oo yi kee wo. Líme wo pyile kní yi k:oo Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo yi kópu dyuu yi ngêédî doo a kpââ, u kakêmé ye doo chámêchámê. *

³ Yepê, Ala kópu dmyinê w:ee ngmê. Yepê, Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo wunê yi nuw:o ghi alanté doo a ya, apê, Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê pi ngmêwa a ngmîdi, yi pini ngê dono wa a pyw:oo, wa vya ngmê, u kuwó dini ghi ngê amêdê pyidu. Yepê, Yi pini u pi ala ngwo nmye n:aa tpapê. Yepê, U pi Yesu, pini n:ii ngê Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo yi kópu yinê ntiye too.

⁴ Nju pi kní ngmê yi kópu ka kélîmî mbê dniye, Póól pini dê Sailas yi p:uu kaa dniye, Kídiki pi yílî yi k:ii, yélini Chóó Lémi ka dnyimo ngêpê, ch:am ndîi kní ngmê mye yi k:ii, Póól pini dê Sailas yi p:uu mye kaa dniye.

⁵ Ngmênê Nju tpémi n:ii kní y:oo Yesu u kópu u wépi pwaa ngópu, ñ:ee ye kaa ngópu, paambwi pyu dono kní ye ka dniye, yi mbodo dmi mye vyyuwo ngópu, yi p:aani tpémi yintómu yi pee kaa ngópu, dnyengi dnyeng:aa ndîi ngma a pwaa ngópu, Njeson u p:aa pee lee dniye. U yi y:e doo kwo, Njeson u ngomo keñe nmî pwââ, Póól pini dê Sailas nmo pw:ii dê, pi kní yi ngîma nmî kaa dê. ⁶ Ngmênê dêpê pyw:ee dumo, wod:oo Njeson Yesu u yoo kní ngmê yi k:ii mgîmî tumo, yi p:aani u kada pini kní ye ñuw:o tumo, kada pini kní ye dpodombiy:e ye mbó dniye, yepê, Pini n:ii kní y:oo wee wee p:aani p:aani yi némi dmi dnyimo a dyede, mé miyó al:ii kêda lê, nmî némi dmi myaan:aa dyênê ngmê. * ⁷ Yepê, Yi pini dê Njeson u ngomo k:oo dpîmo ya. Yepê, Yi yéli y:oo Lóma tpémi yi king ndîi u kópu dyuu daa cháâcháâ ngmê, ngmênê u mo king u pi mu ka tpapê ngmê, u pi Yesu. * ⁸ Yi p:aani tpémi y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, Lóma tpémi ye nkingê mbê dniye, dnyengi u ngwo kaa ngópu. ⁹ Kada pini kní y:oo Njeson ka kwo, Nyoo kní yi k:ii ndapî kéé yó. Kwo, Alanté dnyengi daamuwa ghê knomomê, ndapî nmye amêdê diyé. Kwo, Muwa ghê knomomê, ndapî nmye mēdaawa diyé. Wod:oo Njeson u pyipe kní yi k:ii yi ndapî kéé ngópu, yed:oo pwii dniye.

Póól pini dê Sailas Mbédiya u ngwo lee knopwo

¹⁰ Yesu u yoo kní y:oo u yi y:e dêpwo kwo, Póól Sailas pw:oo dniye, wod:oo mgîdí dini ghi n:ii ngê a ghay wo, Mbédiya dy:ââ dumo, y:i lee knopwo. Líme wo yi k:ii y:i ye dyimê wo, Nju tpémi yi k:ii yi ngêpê ngomo k:oo mye kee dniye.

¹¹ Tesalonika tpémi y:oo Yesu u kópu ntee mb:ii ngópu, Mbédiya tpémi y:oo yi kópu yinté daa mb:ii ngópu, ngmênê yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi

* 17:1: 1 Tes 2:1-2 * 17:2: Luukí 24:26-27; Dpodo 9:22 * 17:6: Dpodo 16:20 * 17:7: Luukí 23:2

gha dmi pywálf wo. U yi y:e doo kwo, Nmî lama yaa we, kópuni Póól ngê a tpaépê té, ndê kópu dé ó daa ndê kópu dé, yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo wunê kópuni a d:êê tumo, dye ghi yintómu dnyimo a kpââ dé. * ¹² Nju pi yilí Yesu u kópu ka kêlfmî mbê dniye, Kídiki lémi ch:ama mye yi k:ii. * ¹³ Ngmênê Nju tpémi n:ii Tesalonika doo kwo diní ghi n:ii ngê a ny:ee ngópu, apê, Póól ngê yi pini u kópu Mbédiya tpémi ye myemînê tpaépê, wod:oo Mbédiya lee dniye, pi yilí yi mbodo dmi y:i mye vyuwo ngópu. * ¹⁴ Yesu u yoo y:oo Póól ntii kêpa até yi dy:ââ ngópu, ngmênê Sailas pini dê Timoti Mbédiya dpîmo a ya. ¹⁵ Póól pini n:ii kní y:oo ntii kêpa ngm:êê ngópu, liyê nkéli k:oo wo dniye, Aténi mî tee dniye, y:i mínê kuwo ngópu, yi yélf Mbédiya mê diyê dniye. Póól ngê yepê, Sailas pini dê Timoti ala ngwo a pwiyé dniye.

Póól ngê kópuni d:uu ngê, Aténi

¹⁶ Dini ghi n:ii ngê Póól ngê Sailas pini dê Timoti Aténi doon:aa t:âât:ââ dê, u gha dono ngê pyodo, apê, Ala p:aani tpémi yi k:omo yâpwo daa ghêdê, apê, yi kópu ngê a nuw:o dê dyênê. ¹⁷ Wod:oo Nju tpémi yi ngêpê ngomo k:oo kee wo, Nju tpémi yi k:ii Yesu u kópu p:uu nipi dnye danê, myenté kn:aa yélf n:ii Chóó Lémi ka dnye ngêpê mye yi k:ii. Póól Aténi tpémi yi danêmbum tédê myedpîmo lèpî, pi kní yi k:ii myednyimon:aa danêmbum. ¹⁸ Kídiki tpémi yi lama pini kní ngmê, Póól u k:ii nipi dnye danêmbum, yi yélf yi vy:o pí dyêédí miyó doo ya, Epikudiyên yoo ngmê, Stóki yoo myomo. Pi ngmê kní y:oo apê, Kí pini mtye k:ii nmo ka danêmbum. Apê, Doo u lama ka danê. Pi ngmê kní y:oo apê, Kn:aa dyámê tpémi yi yâpwo dê yi p:uu nmo ka danêmbum. Yi kópu vyi ngópu, mu kópu u díy:o Póól Yesu p:uu ye doo danê, u pyidepyide p:uu ye myedoo danê. ¹⁹ Yélfni y:oo lama pini yoo dnyimo y:enê, pi kní n:oo yi yélf ye Póól núw:o ngópu. Yi yélf y:oo kwo, Kópuni p:uu nye danê, nmí nuwo kwéli. ²⁰ Kwo, Kópu kamí n:ii chí vyi té, yi kakêmé nmo chámê ngi. ²¹ (Yi kópu vyi ngópu mu kópu u díy:o Aténi tpémi yintómu kní y:oo kópu kamí ngmédnyimo nyêm, wo y:i dnyimo chedêchedê dé.)

²² Yi yélf yi ngîma Póól ghêédí wo, yepê, Aténi tpémi. Yepê, A lama ka tóó, yâpwo yilí ye nmye ngêpê té. ²³ Yepê, Ala p:aani nmyi yâpwo ka ngêpê tédê yilí ní módu, yi vy:o ngmêní módu, yi chêépí kaa p:uu alanté d:êê ngópu, apê, Yâpwni u pi nmí lama daa tóó. Yepê, Yâpwni ka daa nmyi lama nmye ngêpê té, yi yâpwo u pi nmye míní tpaépê, u pi Chóó Lémi, pini n:ii ngê mbóó dyámê l:âmo doo, tpile yintómu yinê mye l:âmo ngê. ²⁴ Yepê, Daa ngomo k:oo a tóó, mu kópu u díy:o mbóó dyámê yi kada pini. * ²⁵ Yepê, Doo u ntââ tpile u kwo daangmêní y:oo, mu kópu u díy:o tpile yilí yintómu yinê nmo wunê kuwo, ghê nmo yinê myewunê kuwo. ²⁶ Yepê, K:omo tpile pi dyêédí daa ngmídi, ngmênê nmí kn:ââ nmo ngmídi Chóó Lémi ngê yinê l:âmo ngê. Yepê, Chóó Lémi ngê pi dyêédí yintómu yi wee u kwo yi wee u kwo dy:ââ too, kwéli wumê pyede, yi kélí ghi u nuw:o ngê mwiyé a pyw:ee too. ²⁷ Yepê, U yi u ngwo doo kwo, A ka pídnya a vyuwo, pídní nmy:uu nê, pèdê pyw:ee nêne. Yepê, Ngmênê Chóó Lémi daa kuughê wunê tóó, nmí nkígh:ê chono a tóó. ²⁸ Yepê, Pi ngmê ngê ala kópu d:êê ngê, apê,

Wo daa vyílo, daapóno pyede,
myedaapóno m:ii té,
nmí ghê dmi myedaapê t:a.

* 17:11: Njon 5:39 * 17:12: Dpodo 13:50; 17:4 * 17:13: Dpodo 14:19 * 17:24: Dpodo 7:48

Yepê, Nmyi vy:o pini ngmê ngê ala kópu mye d:êê ngê, apê,
Nmo my:oo tp:oo yoo.

²⁹ Yepê, Chóó Lémi nmî mî, yi kópu u l:êê dîy:o, nmo ntee dé, nmî Mî mye yinté pini, daa chêêpî ntee tpile, daa pi u kââ ntee tpile. Yepê, K:omo tpile pi u kââ silîpê ngê wanmyi l:âmo ngmê, nkól ngê wanmyi l:âmo ngmê, ngmênê nmî Mî daa yinté pini. * ³⁰ Yepê, Chóó Lémi ngê wunê kópu nmye dépêngmê vyu, mu kópu u dîy:o nmyi lama dépwo a ya, ngmênê ala ngwo nmyo yintómu nmye kîdí vyi, u l:êê dîy:o nmyi kópu dono yilí a kuwo tóó. ³¹ Yepê, Chóó Lémi ngê wunê wo ngma a yó, wéni n:ii ngê pi yintómu ndêndê ngê wa kóté kwolo. Yepê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmîdi ngê, yi pini ngê yinê wa kóté kalê nmo. Yepê, Yi kópu nmî lama a tóó, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngê yi pini kpêênî a pyidu ngê. *

³² Dini ghi n:ii ngê Póól ngê Yesu u pyidepyide u kópu ye yi vyu, woni kní y:oo Póól dnye yumuyumu, woni kní y:oo kwo, Mu dini ghi ngê yenté kópu nmo m:uu dp:uu vyi. ³³ Wod:oo Póól ngê yi yéli a kuwo ngê. ³⁴ Pi kní ngmê p:uu kaa dniye, Yesu ka kélímî mbê dniye, yi vy:o pi ngmêdoo kwo, u pi Dayonisiyas, lama pini yoo yi kada pini ngmê. Pyââ yi vy:o my:oodoo kwo, u pi Damadís.

18

Póól Kódin u ngwo doon:aa dpodo

¹ Póól ngê Aténi a kuwo ngê, Kódin loo. ² Yi p:aani Nju pi ngmê módu, u pi Akwila, yi pini Pontós Wee u kwo ta. Yi pini u kpâm u pi Pídisila, cha yi ngwo Yitali a ndê knopwo, mu kópu u dîy:o Lóma tpémi yi king ndîi Kílódiyas ngê Nju tpémi l:êê too, yepê, Lóma a kuwo yó, kn:aa p:aani dmyinê lèpí. (Yesu m:aani n:ii ngê ta, m:ââ podoy:a mê chu mî loo, Nju tpémi y:oo Lóma u ngwo a kuwo ngópu.) ³ Póól ngê Akwila cha mî m:uu doo, yi ngomo k:oo u k:ii dnye ya, mu kópu u dîy:o dpodo ngmîdi p:uu dnye dpodo, tpile tp:oo too pee ngê dnyimo tpile lâmolâmo. * ⁴ Límé wo ngê Póól Nju tpémi yi ngêpê ngomo k:oo dpîmo koko, Nju tpémi Kídiki tpémi yi k:ii Yesu p:uu y:i nipi dnyimon:aa danêmbum.

⁵ Dini ghi n:ii ngê Sailas pini dé Timoti y:oo Másídoniya Wee a kuwo ngópu, Kódin mî taa knopwo, Póól ngê u ndapí p:uu dpodo a kélí ngê, dye ghi yintómu Nju tpémi ye dpîmo danêmbum, yipu, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmîdi ngê, wunê kî ta, u pi Yesu. * ⁶ Ngmênê Póól ka daa ng:aa mbê dniye, u kwo dnye kwopwepe, u kwo myednye peede tpapê, wod:oo Póól ngê u kpídí u mbwo a ngópu, vyêédí ngê, yepê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmîdi ngê, yi pini dnye mb:ii ngmê. Yepê, Dp:ee Chóó Lémi u yoo njini. Yepê, Nmyi tupwó a kpídí p:uu daadí ya. Yepê, Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê wa mb:ii nmyomomê, kídmyongê yipe nê, nê kuu, nmyi chóó nmyo kn:ââ dé. Yepê, Wod:oo d:a kuwo nmyo, ala ngwo kn:aa yéli ye n:aa lèpí, yélini daa Nju tpémi. * ⁷ Wod:oo yi ngêpê ngomo a kuwo ngê, u chedê ngomo n:ii doo kwo, yi ngomo k:oo mí kee wo, pi kní ye y:i dpîmon:aa danêmbum. Yi ngomo chóó u pi Titiyas Njastas, daa Nju pi, ngmênê Chóó Lémi ka myedpîmo ngêpê. ⁸ Nju tpémi yi kada pini u pi Kídísipês. Yi pini mupwokní nmî Lémi ka kélímî mbê dniye, Kódin pi yilí y:oo Yesu u kópu mye ny:ee ngópu, u kwo mye kélímî mbê dniye, Yesu u pi ngê mbwaa yi mbêmê mye yé ngópu.

* 17:29: Gen 1:27; Dpodo 19:26 * 17:31: Njon 5:22; Dpodo 10:42 * 18:3: 1 Kódin 4:12 * 18:5:

⁹ Mgîdî ngmê ngê Póól até yedoo wóó. U wóó k:oo nmî Lémi ngê kwo, Namê nkîngê. Kwo, A p:uu danêmbum kidingê yé, a pi ye muchi tpapê. * ¹⁰ Kwo, Ala p:aani pi yilî a ka wa kélîmî mbê dmi, yi kópu u l:êê dîy:o ana a ngêêpî ngi, doo u ntââ pi ngmê ngê daawa vya ngi. ¹¹ Wod:oo Póól y:i doo ya, m:ââ n:êê ngmê d:umu ngmê Chóó Lémi u kópu p:uu doo ndiye kîgha dé.

¹² Dini ghi n:iî ngê Lóma tpémi y:oo Nkáliyó Kódin dy:ââ ngópu, Kídiki tpémi yi kada pini ngê u ngwo pyódu ngópu, yi dini ghi ngê Nju tpémi y:oo a kââdî ngópu, Póól mgîmî ngópu, Nkáliyó u ngópu kóté kalê ngópu. ¹³ Nkáliyó ka kwo, Mósisi ngê Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu n:iî a d:êê too, ala pini ngê u yi a kwo, Pi knî y:oo yi kópu dyuu kéé y:e, daa yi dêêpî kópu dyuu mbêmê Chóó Lémi ka pidny:oo ngêpê. ¹⁴ Póól ngê u yi doo kwo, Yi kópu nê wópu, ngmênê Nkáliyó ngê u dnye vyâ, Nju tpémi ye yepê, Nju tpémi. Yepê, Kî pini ngê kópu dono wongmê d:uu ngê, yepê, ye nmyi dnye dmi pídí ny:oo. ¹⁵ Yepê, Ngmênê kópu dyuu u dîy:o, pi u pi u dîy:o, nmyi chóó nmyi l:êê ghi dmi u dîy:o u ngwo nmye nod:enod:e té, wod:oo yi kópu nmyi chóó moo lâmo yó. Yepê, Yinté kópu daangmanî lâmo. Yepê, Nê kuu. ¹⁶ Wod:oo kóté tédê pw:iî too. ¹⁷ Yélini Chóó Lémi ka dèdnye ngêpê, yi yéli y:oo Nju tpémi yi kada pini mgîmî ngópu, mye kpaka ngópu. Yi pini u pi Sositéni. Nkáliyó ngê yi kópu yi módu, ngmênê ye daa kwódu ngê.

Póól Ántiyóka u ngwo mê dîyé wo

¹⁸ Póól ngê u gha nmî Lémi ka d:ud:umbiy:e y:ângo, wod:oo Nju tpémi yi kópu ngmê d:uu ngê, yi kópu u l:iî yi t:ângo, nkéli mbwaa wain kpîpî ngê, mbodo mgamê kwólu, myedêpê chápwo. Wo yilî Kódin doo ya, Yesu u yoo vy:o, wod:oo Akwila cha yi k:iî kada a y:ee ngópu, Sénkidiya lee dnyiye. Yi p:aani Póól ngê u mgamê yimênê ngêêdî, mbodo a chápwo, mbwaa mye ndâ. ¹⁹ U kuwó dini ghi ngê liyé nkéli k:oo wó dnyiye, Epeso mî tee dnyiye, Póól Nju tpémi yi ngêpê ngomo k:oo mí kee wo, yi tpókni yi k:iî Yesu p:uu dnyen:aa danêmbum. * ²⁰ Yi yéli y:oo kwo, Dye ghi daadî ng:iî mwiyé mî ya kmêle. Ngmênê Póól ngê yepê, Kêle. Yepê, Doo u ntââ. ²¹ Yepê, Chóó Lémi ngê a ka yinê wa vyi, u ngwo amênê dîyé. Wod:oo Póól liyé nkéli k:oo wo wo, Epeso a kuwo ngê, Akwila cha y:i myedê kuwo doo. *

²² Póól dini ghi n:iî ngê Sisadiya mî tee wo, Njedusalem mî loo, Yesu u yoo y:i mî módu, Ántiyóka u ngwo mê dîyé wo. ²³ U kuwó dini ghi ngê Ántiyóka mêtê kuwo ngê, Nkalásiya Wee u kwo loo, p:aani p:aani dpîmo taataa, Yesu u yoo dpîmo wédêwédê kîgha dé, u kuwó dini ghi ngê Pídichiya Wee u kwo yinté nye loo.

Apolosa u danêmbum

²⁴ Nju pi ngmê, u pi Apolosa, pini n:iî Aleksándîdiya ta, yi pini Epeso loo. Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo kópuni d:êê tumo, Apolosa u lama yi kópu mb:aamb:aa ngê dnyimo ya, yi kópu knî yi p:uu pi knî ye mb:aamb:aa ngê dpîmo dêêpî. ²⁵ Nmî Lémi u kópu dyuu u lama doo kwo, yi kópu dyuu u nuu u kópu dyuu, pi knî ye mb:aamb:aa ngê dpîmo tpapê dé, ngmênê yi pini daa Yesu u pi ngê mbápitísîm kalê ngópu, wunê Njon ngê yoo ntee dpîmo a mbápitísîm kîgha dé, yi pini yinté mye mbápitísîm kalê ngópu. * ²⁶ Apolosa daa nkîngê mbê wo, Nju tpémi yi ngêpê ngomo k:oo Yesu p:uu danêmbum kn:ââ yi

* 18:9: 1 Kódin 2:3

* 18:19: Dpodo 17:17

* 18:21: Lóma 1:10; 1 Kódin 4:19; Njems 4:15

* 18:25: Dpodo 19:3

chópu. Dini ghi n:ii ngê Akwila cha y:oo u kópu dyuu ny:ee ngópu, yi chóó yi ngomo k:oo núw:o ngópu, Chóó Lémi u kópu p:uu u nuw:o yimímê wáti ngópu. ²⁷ Apolosa ngê u yi doo kwo, Kídiki ní lê, wod:oo Yesu u yoo n:ii Epeso doo kwo, pweepwee pee ngmê d:êê ngópu, Apolosa u kakê mê y:i chámê ngópu, Apolosa ka y:ee ngópu. Apolosa dini ghi n:ii ngê Kídiki Wee u kwo mî tee wo, yi pweepwee pee u mbwó knî ye y:ángo. Kídiki doo ya, Yesu u yoo mb:aamb:aa ngê doo ngêêpî, yélini Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê. * ²⁸ Nju tpémi yi kópu dyuu dpímo vyee dé, yipu, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, vyílo yi Yesu. Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo kópuni wunê a d:êê tumo, Apolosa ngê pi knî yi ngêédî dpímo a kpââ dé, Yesu u kópu yinté ndê kópu ngê ye dpímo pyépi. *

19

Póól ngê Epeso kópuni dau ngê

¹ Dini ghi n:ii ngê Apolosa Kódin doo ya, Póól ngê Pídichiya Wee a kuwo ngê, Epeso mî ta. * ² Yesu u yoo y:i ngmê módu, ye póó wo, yepê, Dini ghi n:ii ngê Yesu ka munmye kélímî mbê dnyie, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi nmye a kpo? Kwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi u pi awêde dpî ny:oo. * ³ Póól ngê yepê, Lónté mbáptisím yinmyiné ngee ngópu? Kwo, Njon ngê wunê pi ntee dpímo mbáptisím kígáa dé, yinténi yino ngópu. ⁴ Póól ngê yepê, Yélini y:oo yi dono dnyimo kéké dé, Njon ngê vyílo yidpímo mbáptisím kígáa dé. Yepê, Yisíléli tpémi ye ala kópu dpímo tpapê, yipu, Pini n:ii a kuwó wunê kwo, yi pini ka dpî kélímî mbê dmyeno. Póól ngê yepê, Nmî lama ka tóó, yi pini u pi Yesu. * ⁵ Yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo Póól ngê Yesu u pi ngê mbáptisím kalé too. ⁶ Póól ngê kóó dé yi mbêmê doo yiyé dé, Chóó Lémi u Ghê Dmi yi pwo doo a wupwo, kn:aa dyámê dnye ngê kn:aa dyámê dnye ngê dnye mbumu, Chóó Lémi u komo myednye kapî. * ⁷ Yi yéli yintómu y:a mē miyó.

⁸ D:ââ pyile knî yi k:oo, Póól Nju tpémi yi ngépê ngomo k:oo dpímo koko, pi knî yi k:ii nipi dnyimo danêmbum, mywenemywene ngê kêê ye dépê t:ángo. U yi u ngwo doo kwo, Pi knî y:oo pèdê w:ee y:e, Pini n:ii Chóó Lémi ngê nmî kada a kââ, yiné adî y:enê nmo, yi pini u pi Yesu. ⁹ Ngmênê ngmê knî y:oo Póól u dnye daa ny:ee ngópu, u kwo daa kélímî mbê dnye, Yesu p:uu kópu dono pi knî yi ngíma yílí vyi ngópu, wod:oo Póól ngê a kuwo too, Yesu u yoo yi k:ii pwii dnyie. Wo yintómu knî yi k:oo Tidanas u ndiye ngomo k:oo Póól dpímo koko, pi knî yi k:ii y:i nipi dnyimo danêmbum. * ¹⁰ Póól ngê Epeso m:ââ miyó ndíí. Nju tpémi, Kídiki tpémi, Esiya Wee u kwo yélini doo kwo, yi yéli y:oo Chóó Lémi u kópu u ngwo ny:ee ngópu.

Yesu u pi ndíí ngê u ngwo pyodo, Epeso

¹¹ Póól ngê Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê mbwudu yílí dpímo chap. * ¹² K:omo tpile Póól p:aani p:aani dèdpímo lèpî, ngmênê pi knî y:oo u kpídí dmi u kwo dnyimo a ny:ee dé, pwopwokopwe knî ye dnyimo ñeñe dé, yed:oo yi pwopwokopwe knî dnyimo pyiyépyiyé, kmênani pi knî y:e dnyimo kwo, yi yéli myednyimo a kuwokuwo dé. * ¹³⁻¹⁴ Nju pi knî ngmê yi wee u kwo p:aani p:aani dnyimon:aa lèpî, pi knî yi kmêna yoo dnyimo ngm:ii kígáa dé.

* **18:27:** 2 Kódin 3:1; Kílosa 4:10 * **18:28:** Dpodo 9:22 * **19:1:** 1 Kódin 3:6 * **19:2:** Dpodo 2:38; 8:15-16 * **19:4:** Mát 3:1-2,11 * **19:6:** Dpodo 2:4; 8:17; 10:44,46 * **19:9:** 2 Kódin 6:14-18 * **19:11:** Dpodo 14:3 * **19:12:** Dpodo 5:15

Pi mbwémi pyudu knî yinté kmêna dnyimo ngm:ii kîgha dé, yi mî u pi Sepa, Nju tpémi yi kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngmê. Yi mbwémi knî y:oo apê, Yesu u pi ngê kmêna paa ngm:ii kîgha téme, wod:oo kmêna ngmê ka vyi ngópu, kwo, Póól ngê pini n:ii u pi nmo a tpaépê, Yesu, kwo, yi pini u pi ngê ye pini a kuwo ngi. ¹⁵ Ngmênê yi kmêna ngê yepê, Yesu a lama, Póól u pi ní nyongo, ngmênê nmyo ló yéli? Yepê, K:omo ngê Yesu u pi dmye yvi ngmê. Yepê, Yesu ka dmy:oo ngê kélímí mbê dniye, u wêdêwêdê nmyi mênê daa tóó. * ¹⁶ Pini n:ii yi kmêna ngê doo mbêpê kîgha, yi pini ngê vya too, yi kpídí a chaa too, u ngomo k:oo ngm:ii kalê too, wod:oo mbêpê dniye. ¹⁷ Nju tpémi y:oo yi mo yi kópu daa ny:ee ngópu, ngmênê Epeso pi yintómu knî y:oo mye ny:ee ngópu, nkîngê mbê dniye, nmí Lémi Yesu u pi ndîi ngê u ngwo pyódu ngópu.

¹⁸ Yesu u yoo y:oo yi tídê mbwó knî ye yi dono yu dnyimon:aa a yémí dé. ¹⁹ Pini n:ii knî y:oo pipi kópu knî yi mbémê dono mwiyé dnyimo d:uud:uu, yi kópu kpípi ngópu, yi pipi kópu u puku dmi a núw:o tumo, pi knî yi ngópu mí nk:êê tumo. Yi puku dmi yi pywuu a pyw:ee tumo, a kââdí ngópu, ndapí yintómu limo yono yono yono y:a. (50,000) * ²⁰ Yi kópu knî yi mbémê Yesu u yoo dpímo kaakaa, ndîi ngê u ngwo dpímo pyodopyodo.

Epeso tpémi Póól ka u ngwo nod:e dniye

²¹ U kuwó dini ghi ngê Póól ngê u yi doo kwo, Másídóniya Wee u kwo ní lê, Kídiki Wee u kwo my:aa lê, u kuwó dini ghi ngê Njedusalem u ngwo p:aan:aa lê, yi ndini p:aa yé, Lóma p:aan:aa lê. * ²² Wod:oo u ngêêpi pyu dê, Timoti pini dê Edastas, u kada kaa doo, Másídóniya dy:ââ doo, chóó ngmênê Esiya Wee u kwo doo ya.

²³ Yi dini ghi ngê Yesu u kópu u l:êê díy:o kópu ndîi Epeso ngmê pyodo. * ²⁴ Epeso tpémi yi yâpwo u pi Atémis, u ngomo ndîi y:i ngmêdoo kwo. Pi ngmê ngê yi ngomo u kââ tp:oo silipé ngê dpímo l:âmol:âmo dé, pi knî y:oo u nkwo u kwo dnyimo pywupwi dé. Yi pini u pi Dîmitídiyas. U dpodo pyu knî yi k:ii yi dpodo p:uu ndapí ndîi yilí dnyimo kmênêkmênê. ²⁵ Yi pini ngê u dpodo pyu yoo a danê ngê, yélini yinté dpodo p:uu myednyimo dpodo, yi yéli myedê danê ngê. Yepê, A léma. Yepê, Nmyi lama ka tóó, ala dpodo p:uu ndapí ndîi yuno kmênêkmênê. ²⁶ Yepê, Kópuni Póól ngê a d:uud:uu, mb:aamb:aa ngê nmyi lama mye tóó. Yepê, Póól ngê ala kópu a tpaépê, apu, Pi ngê yâpwo ni kílí a l:âmol:âmo, yini daa yâpwo njini. Yepê, Pi yilí Póól ka dé kélímí mbê dmi, daa Epeso tpémi yi mo dé kélímí mbê dmi, ngmênê Esiya Wee u kwo tpémi mye yi k:ii myaa kélímí mbê dmi. * ²⁷ Yepê, Ala dpodo dpí dyênê, pi knî y:oo tpile nmo daamuwa pwila ngmê. Yepê, Ala kópu mye ny:ee yó. Yepê, K:omo tpile Esiya tpémi yintómu Atémis ka a ngêpê té, kn:aa p:aan:ii tpémi u kwo mye ngêpê té, ngmênê Atémis u pi tédê ngê wa pyódu, u ngomo ndîi k:omo tpile ngê amyé pyódu.

²⁸ Dini ghi n:ii ngê pi knî y:oo yi kópu ny:ee ngópu, Póól ka nod:e dniye, wod:oo kââ kn:ââ chaa ngópu, apu, Atémis nmí yâpwo njino! ²⁹ Epeso pi yilí yi yéli yi pee ghê dniye, Másídóniya pi miyó mgímí ngópu, p:êê kpo núw:o dumo, Póól u pyipe dé, yi pi dê Nkayas pini dê Adistakas. * ³⁰ Póól ngê u yi doo kwo, Pi knî ye kópu ngmên:uu vyi, ngmênê Yesu u yoo y:oo kwo, Apuu! Kidingê ní. ³¹ Yi wee u kada pini knî ngmê, yélini Póól u pyipe yoo, pi u kwo dy:ââ ngópu,

* **19:15:** Mak 1:24,34 * **19:19:** Deut 18:10-12 * **19:21:** Lóma 1:13 * **19:23:** 2 Kódin 1:8

* **19:26:** Dpodo 17:29 * **19:29:** Dpodo 27:2

kwo, P:êê kpo kidingê nê. ³² Yi p:êê kpo dnyengi ndîi ngmê kaa ngópu, yi ngwo pi ka ng:aa dêpwo ya, ngmê knî y:oo kópu ngmédnye tpaépê, kââ paa dnye t:emî, woni knî y:oo kópu m:uu dnye tpaépê, kââ paa myednye t:emî, mu kópu u díy:o pi yilî yi lama dêpwo ya, Lukwe díy:o nipi dp:o wó. ³³ Kópuni u díy:o dnye kââ u nt:u kópu Nju pi ngmê Aleksándê ka adî vyi ngmê, wod:oo Nju tpémi y:oo núw:o ngópu, pi knî yi ngîma mîné kaa ngópu, kwo, Ala kópu ye dpi yini ngi, Nmî kuu dé, wod:oo kóo ntênê ye kââ, yepê, Epeso tpémi. ³⁴ Ngmênê dini ghi n:ii ngê mya ngópu, apê, Kî Nju pi, wod:oo kââ kn:ââ mé chaa ngópu, kópu mu ngmîdi mîdnye tpaépê, apu, Atémîs nmî yâpwo njino! Atémîs nmî yâpwo njino! Yinté dnye kââ, kââdi liy:aa miyó mí loo.

³⁵ U kuwó dini ghi ngê Epeso tpémi yi kada pini, pini n:ii Lóma lede knî y:oo kada pini ngê wuné a pyódu ngópu, yi pini até yi ghêédí wo, wod:oo yoo mbwódo yaa wo. Yepê, Epeso tpémi. Yepê, Nmyi dnyengi munto. Yepê, Pi yintómu yi lama ala kópu ka tóó, Epeso tpémi Atémîs u ngomo ka mb:aamb:aa ngê a vuywo té, yâpwo chêépini mbóó p:uu a ghay wo, u kwo mye vuywo té. ³⁶ Yepê, Pi ngê yi kópu nmo daawa a wópu. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o mb:aamb:aa ngê dmyinê ya, nmyi mbodo lâmo dmi kídnyimê a ngêpangêpa. ³⁷ Yepê, K:omo tpile ala pini dé y:oo nmî yâpwo u ngomo k:oo tpile daa ngmê t:âmo ngópu, nmî yâpwo p:uu dono kópu myedaangmê vyi ngópu, ngmênê al:ii até dmyinê núw:o d:oo. ³⁸ Yepê, Dîmitídiyás u dpodo pyu knî yi k:ii pi ngmê p:uu yi d:uu kópu ngma t:a, yepê, kóté tédê dpî núw:o y:e, kada pini knî yi ngîma noko dp:uu vyi y:e. ³⁹ Yepê, Kópu nmyi mênê m:uu adî ya knomomê, ye pi yintómu anê dono, yi kópu nipi paa lâmo koo. ⁴⁰ Yepê, Lóma tpémi y:oo ala kópu awêde a tpaépê ngmê, Epeso tpémi yi mênê dêêpî daa tóó, yepê, yed:oo wa kpada nmo. Yepê, Ala dnyengi ndîi u nt:u kópu daa tóó. Yepê, Lóma tpémi ye ló kópu ngmanmî vyi? ⁴¹ Yi kópu dini ghi n:ii ngê ye vyu, yoo yi p:o p:o mé dy:ââ too.

20

Póól Epeso a ndê wo, Kídiki u ngwo mê diyê wo

¹ Dini ghi n:ii ngê dnyengi pwaa wo, Póól ngê Yesu u yoo a danê ngê, mé wêdêwêdé kalé too, nd:uu ye vyu, wod:oo kada a y:ângo, liyé nkéli k:oo wo wo, Másídóniya mí tee wo. ² Yi wee u kwo p:aani p:aani dpîmo lêpî, Yesu u yoo dpîmon:aa wêdêwêdé kígha dé. U kuwó dini ghi ngê liyé nkéli k:oo y:i mé wo wo, Kídiki u ngwo mí tee wo. ³ D:ââ pyile nt:ââ ngê, y:i doo ya. Póól ngê u yi doo kwo, Nju tpémi yi k:ii nkéli k:oo nipi nmî wo dmi, Njedusalem naa tédê nipi nmî lee dmi, ngmênê dini ghi n:ii ngê nyongo, apê, Nju tpémi y:oo a vye u dy:oo kédê chápwo ngmê, apê, nkéli k:oo mbywémî wa kée nê, wod:oo yi nkéli k:oo médaa wo wo, u mo nkéli k:oo mé wo wo, Másídóniya mîmî tee wo. ⁴ U pyipe pyudu knî yi k:ii lee dniye, Sopata ngmê, Pidas tp:oo, Mbédiya pi, Nkayas yomomo, Ndêépi pi, Adistakas pini dé Síkandas pyolo podo, Tesalonika pi dé, Tikikas pini dé Tídopimas limo wono, Esiya pi dé, Timoti pii, Lisitída pi. ^{*} ⁵ Póól ngê yepê, Nmî kada dmyinê kwo, Tídówas dmyinên:aa t:âât:ââ nmo. ⁶ Mbídédi Pywápê Ngmê u Naa u kuwó dini ghi ngê liyé nkéli k:oo nmî wo dniye, Pilipay nmo kuwo ngê, liyé nkéli k:oo wo limi nmî chedê ngê, Tídówas u ngwo nm:uu tee dniye, y:i nmeé ya, wiki ngmê.

Póól ngê pi mgêmi wó u ngwo t:ângo, Tídówas

* **20:4:** Dpodo 19:29; 21:29; Epeso 6:21

⁷ Lime wo ntumokwodo, kââdî dini ghi n:ii ngê gho, nipi nmo wó, u yi nmo doo kwo, Nté nipi nmî ma, Yesu ngê mbîdédi ntee puwâ, wain p:uu ndiye pyu knî ye ntee y:ângo, yinté kópu my:oonmî d:uu. Póól nmo doo danêmbum, danêmbum daa yó, mu kópu u dîy:o apê, Mââ mw:aandiye paa anê y:oo. ⁸ Mudu ngomo ghi k:oo, kwéli nmee danêmbum, lam yilî doo pîpî. ⁹ Pi mgêmî nmî vy:o ngmêdoo kwo, u pi Yutikas. Yi pini windówa t:âmo doo ya, Póól yi doo ng:aang:aa, wod:oo dpîîdpîî kn:ââ chópu. Póól doo danêmbum, mgîdî ñuknîñuknî p:uu dini ghi yi yó, wod:oo Yutikas ngiy:a wo, yi ngomo dyêêdî pyoloni ghi k:oo mênê ghay wo, têpê mbêmê mê dyimê wo. Yinmo ngêêdî, nê ngmênê, Dê pw:onu. ¹⁰ Wod:oo Póól mbêpêmbêpê a ghêpê wo, u pwo dpî wo, dpodombiy:e mgîmî ngê, nmopê, Kîdmyimê nuw:onuw:o, ghê ka t:a. ¹¹ Ukuwó dini ghi ngê Póól tââ mê kee wo, mbîdédi puwâ, pi knî ye y:ângo, ma ngópu. Póól ye modoo danêmbum, u dî kââdî mênê kee wo, wod:oo a kuwo too. ¹² Pi mgêmîni mîné ghay wo, p:o adê ñuw:o ngmê, wod:oo yi gha dmi mb:aamb:aa ngê mê pyodo.

Póól ngê Tîdówas ndini a yó, Militas u ngwo loo

¹³ Mgîdî vy:o Póól ngê nmopê, A kada ghê dmyeno, nkéli k:oo wo dmyeno, dêdê nîné lêpî, Asos dmyinên:aa t:âât:ââ nê. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngê Póól ngê Asos mî m:uu nmoo, nmî p:uu yi mê kele, nkéli k:oo u k:ii m:oo wo dniye, yi ndini nmî yó, Mitilini nm:uu tee dniye. ¹⁵⁻¹⁶ Yi ndini m:oo yó, u kuwó wéni ngê Kiyos nm:uu tee dniye. Womumo Epeso dpîpî tee dniye, mu kópu u dîy:o Póól ngê u yi dêpwo kwo, Esiya Wee u kwo mgî ní puwâ, apê, límîlímî ngê Njedusalem nî lé, apê, Péntikos u wo a kada wa d:ii. Yi kópu u l:êê dîy:o Epeso dpîpî tee dniye, ngmênê Samos nm:uu tee dniye, u kuwó wéni ngê Militas nm:uu tee dniye.

Yesu u yoo ye Epeso, Póól ngê nd:uu u ngwo ye mênê vyyu

¹⁷ Póól ngê pi ngmê Epeso dy:ââ ngê, kwo, Yesu u yoo yi kada pini yoo ala Militas a pwiyé dniye. ¹⁸ Dini ghi n:ii ngê taa dniye, yepê, A mbwó yoo. Yepê, A dpodo kn:ââ Esiya Wee u kwo dini ghi n:ii ngê nî chópu, u dî Epeso mênên:aa kuwo ngê, yepê, kópuni noo d:uud:uu dé, yi kópu nmyi lama mb:aamb:aa ngê ka pyede. ¹⁹ Yepê, Lémilémi ngê kêê dîp:ê t:ângo, a yoo yi l:êê dîy:o nîmo mbê, yepê, k:omo tpile a yoo y:oo a vyeë u dy:oo dnyimo a châpwo, ngmênê nmî Lémi u dpodo p:uu mênîmo dpodo. ²⁰ Yepê, Pi knî yi ngîma ntee noo danêmbum, nmyi p:o nmyi p:o yinté nmye myenoon:aa danêmbum. Yepê, Kópuni knî y:oo a ngêêpî nmyo, yi kópu yilî yintómu nmye kîni vyyu, myedêpêngmê wópu ngê. ²¹ Yepê, Pi yintómu knî ye yenê, Nmyi dono yilî yi l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê wa kpada nmyo. Yenê, Nmyi dono kéé tóó, yi yuu Chóó Lémi ka a y:ee tóó. Yenê, Nmî Lémi Yesu Kédisu ka dmyinê kélímî, yinê wa ngee nmyo.

²² Póól ngê yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê até dê dy:ââ nê, Njedusalem n:aa lêpî, a lama daa tóó ló kópu y:i a nga angmamî pyódu. * ²³ Yepê, P:aani p:aani nîmo lêpî, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê a ka dpîmo tpaépê, Mu dini ghi ngê dono anyinê pyw:oo, mbwa k:oo wa km:êê ngî. * ²⁴ Yepê, K:omo tpile wanî pw:onu, ngmênê nmî Lémi Yesu ngê dpodoni a ka a kpo, nîmo, Yi dpodo nî chedê. Yepê, Yi dpodo alanté, pi knî ye ala kópu mb:aa u tpaépê, Chóó Lémi ngê u yi a kwo, Nî ngee té. *

* 20:22: Dpodo 19:21 * 20:23: Dpodo 21:11 * 20:24: 2 Tim 4:7

²⁵ Yepê, Dye ghi daadîi nmyi vy:o noon:aa paa, munmyenê, Chóó Lémi u dnye dmyinê nyêm, yinê ada a y:enê nmyo. Yepê, Ngmênê ala ngwo nîné kuwokuwo nmyo, daamunmyi m:uu nê. ²⁶ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaê, Nmyi vy:o pini ngmê ngê Chóó Lémi u maa wa kn:aadi knomomê, chóó kn:ââ, nê kuu. ²⁷ Yepê, Mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê kópu yilî n:ii yi dy:oo a chápu too, yi kópu yilî nmye kinî vvu, dép:angmê wópu ngê. ²⁸ Yepê, Nmyi chóó nmye dmyinê a vvuwo, Chóó Lémi u yoo ye mb:aamb:aa ngê myedmyinê vvuwo, yélini tp:oo u wêê ngê pwila ngê, yi yélini chóó u yoo ngê u ngwo pyódu ngê. Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yi yélini yi y:ey:ee pyu ngê yinê pyódu nmyoo. * ²⁹ Yepê, Ye mb:aamb:aa ngê dmyinê vvuwo, mu kópu u díy:o a kuwó kêémî kapî pyu yoo adnya a lêpi, Yesu u yoo yi némi dmi adnyin:aa dyede, yi kélîmî wamyé dyênê ngmê. * ³⁰ Yepê, Myenté, yepê, nmyi vy:o pini knî y:oo yinté kópu knî my:oowa d:uu ngmê, daa ndêndê kópu yilî amyidnyi tpaê, u yi y:e adî kwo, Yesu u yoo kn:aa máádi p:uu nmî úuw:o té. ³¹ Yepê, Nmye mb:aamb:aa ngê dmyina a vvuwo. Yepê, Ala kópu dmyinê nuw:onuw:o, nmyi nuwo kédangê kuwo, m:ââ pyile knî yi k:oo, w:êênî nmye noo dêêpi, mgîdí vy:o nmye myenoo dêêpi, nmyi l:êê díy:o myenîmo mbê.

³² Póól ngê yepê, Ala ngwo nîné kuwokuwo nmyo, Chóó Lémi nmye ada a vvuwo. Yepê, Kópuni nmo a kpo, nmye kinê vvu, yepê, yi kópu ngê yinê wa wêdêwêdê kalé nmyo. Yepê, Dye ghi yintómu yi kópu dyuu dmyinê vyílîvyílî, yed:oo kópu mb:aa n:ii Chóó Lémi ngê u yoo njini ngê wa d:uu, yi kópu nmye wamyé d:uu. * ³³ Yepê, U ya a nga dédpîmo kwo, Pi ngê ndapi a ka ngma a kê ngê, ó kpídî a ka my:oo a kê ngê. ³⁴ Yepê, Nmyi lama ka tóó, a chóó a kêê dé y:e noo dpodo, yepê, yi tpile yilî u ngwo nî kmênê ngê, yélini a p:uu doo ya yi tpile yilî my:aa kmênê ngê. * ³⁵ Yepê, Dye ghi yintómu dpodombiy:e noo dpodo, pwopwokopwe yoo noo ngêêpi dé, mu kópu u díy:o ala kópu nmî Lémi Yesu ngê vvu, Pini n:ii ngê tpile wa ngî té, u gha mb:aamb:aa ngê wa pyódu, ngmênê n:ii ngê u tpile wa yêê, yini u gha Chóó Lémi ngê d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê wa pyódu. Póól ngê yepê, Dmyinê a nj:ii nê, ntee noo dpodo, yinté myedmyinê dpodo, pinté yoo myedmyinê ngêêpi dé.

³⁶ Dini ghi n:ii ngê Póól ngê danêmbum a kélî ngê, wod:oo yi mbodo dmi ngê ghê dniye, nipi dnye ngêpê. ³⁷ Wod:oo dnye mbê, nt:uunt:uu vyêpîvyêpî u ngwo dóó tumo. ³⁸ Kópuni Póól ngê ye vvu, yepê, Daamunmyi m:uu nê, yi kópu ngê yi gha dmi d:ud:umbiy:e yinê dyênê ngê. Wod:oo lee dniye, Póól ngm:êê ngópu, nkéli k:oo mí ché ngópu. *

21

Póól Njedusalem u ngwo loo

¹ Nd:uu ye nm:uu vvu, wod:oo kada nmo y:ângo, Kosí nm:uu tee dniye. Womumo Lodési nm:uu tee dniye, yi ndini nmî yó, Patada nm:uu tee dniye. ² Nkéli y:i ngmênîmî módu, Pénisiya doo lêpi, wod:oo yi nkéli k:oo nmî wo dniye, kada nmo y:ângo. ³ Dini ghi n:ii ngê Saipídîs nmî módu, y:i pi daa tee wo, nmî kuwa kwólu, Sidiya Wee u nkígh:ê nm:uu lee dniye, Taiya nm:uu tee dniye, p:aani n:ii tpile gh:ay ngópu. ⁴ Yesu u yoo vy:o pini knî y:i ngmênîmî módu, yi k:ii nmee ya, wiki ngmê. Yi yélini y:oo Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê ala kópu a

* **20:28:** 1 Pita 5:2-4 * **20:29:** Mát 7:15 * **20:32:** Kilosa 1:12; 2:7 * **20:34:** Dpodo 18:3; 1 Tes 2:9 * **20:38:** Dpodo 20:25

w:ee ngópu, apê, Njedusalem tpémi y:oo Póól ngê dono kópu angmêmi d:uu ngmê. Yi kópu a w:ee ngópu, wod:oo Póól ka vyi ngópu, kwo, Njedusalem n:uungmê ní. ⁵ Dini ghi n:ii ngê yi wiki nmo kéli ngê, kada nmo y:ângo, Yesu u yoo yintómu yi kpâm gheegheema yi k:ii nkéli chedê mî dy:ââ nmoo. Tii vyyuwo nmî yi mbodo dmi ngê nm:uu ghê dniye, y:i nmeen:aa ngêpê. ⁶ Wod:oo nd:uu noko nmî vyyu, nkéli k:oo nmî wo dniye, yi yéli yi p:o mê diyê dniye.

⁷ Taiya nmo kuwo ngê, Tpolimas nm:uu tee dniye, Yesu u yoo y:i m:uunmî módu, yi k:ii nmee ya, wo ngmídi. ⁸ Womumo kada mono y:ângo, Sisadiya nm:uu tee dniye, Pilipi u ngomo k:oo nmeen:aa kwo, pini n:ii ngê Samédiya tpémi ye Yesu u kópu yiné núwo. Pini n:ii pyudu knî Njedusalem a ngmídi tumo, yi Pilipi yi yéli yi piini. * ⁹ Tp:oo módó kwodo páádi doo kwo, n:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo kapí. * ¹⁰ Wo pyile páádi y:i nmî chedê ngê, Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê ta, Njuda Wee u kwo a ndê wo, u pi Akapas. * ¹¹ Nmo até yedê loo, Póól u mbalêti a ngêêdi, chóó kóo yu u ngwo kudu too, nmopê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê ala kópu da vyi, apu, Ala mbalêti chóó Nju tpémi y:oo Njedusalem alanté wa kudu ngmê, kn:aa yéli ye wa y:ee ngmê. * ¹² Yi kópu dini ghi n:ii ngê nmî nyongo, Póól ka kwonmo, Munmíkó Njedusalem kidingê ní. ¹³ Ngmênê Póól ngê nmopê, Lukwe díy:o nmye mbê té? Nmopê, Lukwe díy:o nmye nkíngê kígha nê? Nmopê, K:omo tpile wa kudu nê, Njedusalem, wamye vya nê, nmopê, u ntáâ nmî Lémi Yesu u pi ngê amy:aa pw:onu. * ¹⁴ U nuw:o l:âmol:âmo ngê nmî dêê dniye, wod:oo yi kópu u kwo dpípímu vyyu, kwonmo, Chóó Lémi ngê kópuni u yi a kwo, yi kópu paa pyaa we.

¹⁵ U kuwó dini ghi ngê nmî tpile nmî wiye too, Sisadiya nmo kuwo ngê, Njedusalem nmî lee dniye. ¹⁶ Yesu u yoo vy:o pini knî ngmê y:oo Njedusalem mínê kuwo nmoo. Pi ngmê u ngomo k:oo y:i nmeen:aa kwo, yi pini u pi Nmason, Saipídís pi. Yi pini Yesu u yoo vy:o ló dini a ghê wo.

Póól ngê Njems u ngwo módu, Njedusalem

¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Njedusalem nmî taa dniye, Yesu u yoo y:oo mb:aamb:aa ngê a chipé nmoo. ¹⁸ Womumo mw:aandiye Póól u k:ii Njems ka nmî lee dniye, Yesu u yoo yi kada pini yintómu y:i myednye kwo. ¹⁹ Póól ngê kwuno too, u dpodo u danêmbum yi ngêêdi adê nt:o. Chóó Lémi ngê kn:aa dyámê tpémi yi vy:o kópu yilíni yintómu u ngwo mínê d:uu too, yi danêmbum yi ngêêdi vyílo yedê nté ngê. *

²⁰ Dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo Chóó Lémi dnye chaa kígha. Póól ka kwo, Nmî mbwó. Kwo, Nmî gha dmi mb:aamb:aa ngê dê pyódu, ngmênê kópu ngmê anmî nuw:onuwo. Kwo, Ala kópu lama a tóó. Kwo, Nju tpémi yilí tp:oo témi tap Yesu u yoo vy:o kí ghê dniye. Kwo, Mósisi ngê dêêpí kópuni d:êê too, yi yéli y:oo yi kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a chááchââ ngmê. ²¹ Kwo, Nmoo p:uu ala kópu ny:ee ngópu, apê, Nju tpémini kn:aa dyámê pee p:uu wumê pyede, Póól ngê yi yéli ye yipu, Mósisi u dêêpí kópu dyuu kée tóó, nmyi l:êê ghi dmi mye kée tóó, nmyi tp:ee yoo yi p:uu Chóó Lémi u l:ii namungê t:oo. Kwo, K:omo tpile yi kópu dipi vyi too, ngmênê yélini Yesu ka daa kélímí té, yi nuw:o dmi yinté a tóó, u yi y:e a kwo, Nyi nmî vy:a. ²² Kwo, Dini ghi n:ii ngê yi lama wa yáâ, nyi Njedusalem kédê t:aa, kwo, wa nod:e dmi, myye u

* 21:8: Dpodo 8:5,40; 6:5 * 21:9: Dpodo 2:17 * 21:10: Dpodo 11:28 * 21:11: Dpodo 21:33

* 21:13: Dpodo 20:24 * 21:19: Dpodo 15:12

yi y:e adî kwo, wa vya ngi. Kwo, Lónté anmo vyilê té? ²³ Kwo, Alanté. Kwo, Ala kópu dpî d:uu ngi. Kwo, Pi páádi nmî vy:o a kwo, n:iî knî yi p:uu mgamé a t:a. ²⁴ Kwo, Yi pini páádi knî y:oo kn:aadi ngópu, Chóó Lémi ka tupwótupwó ngé u ngwo pyaa dniye. Kwo, Yi tupwó alanté wa chedé ngmê, yi mbodo dmi wa vyi ngmê, kpêê yiyé pyu ka tpile tp:oo knî angmê y:ee ngmê. Kwo, Yi pini páádi knî yi p:uu dpî kááli, mdo myedo vyi ngi, tpile tp:oo yintómu ñyóó dpî pwila té. Kwo, Yi kópu pi knî yi lama dini ghi n:iî ngé wa yââ, ala kópu wa vyi ngmê, awo, Mwiyé kópuni nmî nyongo, yi kópu daa ndê kópu. Awo, Nyi ngé Mósisi u dêêpi kópu dyuu mb:aamb:aa ngé a cháâcháâ té. ²⁵ Kwo, Wu Nju tpémi yi kópu, ngmênê kn:aa yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, yi yéli yi kópu alanté. Kwo, Pweepwee pee wunê ye ngmêkînmî dy:ââ ngé, ntini n:iî k:omo yâpw ka mwiyé dpî y:ee ngmê, yi ntini ye kînmî kwódu ngé, ntapî u tpile tp:oo n:iî p:uu wêê d:uudpi pwii ye nmî kwódu ngé, pyââ ti mââ ti ye my:oo kwódu ngé.*

²⁶ Womumo mw:aandiye Póól ngé yi pini páádi knî ngm:êê too, Nju tpémi yi l:êê ghi yingmê mê d:uu ngópu, yi tupwó mê ghêê ngópu. U kuwó dini ghi ngé Póól loo, Chóó Lémi u ngomo k:oo mî kee wo, kpêê yiyé pyu ka kwo, Pyimé amênê diyé, kwo, yi pini páádi knî yi tpile tp:oo knî anê ñuw:o té.*

Póól Chóó Lémi u ngomo k:oo u ngwo mgîmî ngópu

²⁷ Wo limi wéni mî loo, Nju pi knî ngmê, yélini Esiya Wee u kwo a ndê dniye, Póól Chóó Lémi u ngomo k:oo yi m:uu ngópu, pi yilí yintómu tpaá ngópu, Póól mgîmî ngópu. ²⁸ Pi knî ye mbwo dniye, yepê, Yisiléli tpémi. Yepê, Ngee nmédi. Yepê, Pini n:iî ngé p:aani p:aani pi knî ye dpîmon:aa tpaép, yipu, Mósisi u dêêpi kópu dyuu kéé yó, Chóó Lémi u ngomo k:oo kpêê n:aamuu yé, yipu, k:omo tpile d:iî Nju pi, Chóó Lémi ngé wamye ngee ngi, yepê, yi pini ala. Yepê, Kópu m:uu kédê d:uu, kn:aa pini knî m:uu ala ngomo k:oo kèda ñuw:o té, yi yéli daa Nju tpémi, yepê, ala ngomo Chóó Lémi ka tupwótupwó ngé u ngwo dé pyódu. ²⁹ (Yi kópu vyi ngópu, mu kópu u dîy:o Tídropimas Epeso pi Póól u k:iî Njedusalem paambwi tédê mwiyé m:uu dumo. Nuw:o kn:aadi ngópu, apê ngmênê, Póól ngé Tídropimas Chóó Lémi u ngomo k:oo dè kni.) ³⁰ Dnyengi chaa wo, Nju pi yintómu Póól ngé tpaalê dniye, wod:oo mgîmî ngópu, dnya a paapaa, kuwa pw:iî ngópu. N:iî yoo Chóó Lémi u ngomo ka dnye vvyuwo, yi yéli y:oo ngomo keñe a kuwo tumo. ³¹ Yélini y:oo Póól a pw:iî ngópu, myednye vyeé, u yi y:e doo kwo, Ghê nmo ngi. Wod:oo pi ngmê ngé Lóma lede yoo yi kada pini ka mdo ñuwo, kwo, Pi yintómu ka l:êê té. ³² Kada pini ngé lede yoo até yedé danê ngé, yoo vyo ch:iy:e dniye. Pi knî y:oo lede yoo dini ghi n:iî ngé m:uu tumo, Póól u vyeé u ngwo yé ngópu. ³³ Kada pini Póól ka loo, lede knî ye yepê, Kî pini mgîmî yó, puwóma té miyó dè y:oo kóó dè kudu dóó. Pi knî ye adî póó, yepê, Ala ló pini? Yepê, Ló dono kópu ngmêdê d:uu? * ³⁴ Ngmê knî y:oo kópu ngmêdnye tpaép, kââ paa dnye t:emî, woni knî y:oo kópu m:uu dnye tpaép, kââ paa myednye t:emî, kada pini ka u nuw:o chaa ngópu, wod:oo kada pini ngé lede knî ye yepê, Kî pini mbwa k:oo ñuw:o yó. ³⁵⁻³⁶ Wod:oo ñuw:o ngópu, yoo u kuwó dnya a mbêpê, kââ paa ala kópu dnya a t:emî, yipu, Vya yó. Vya yó. Pi knî y:oo lede knî yi kélê Póól pèdê pwaa ngópu. Dini ghi n:iî ngé kanê pè kn:ââ vvyuwo lee dniye, lede knî y:oo tââ dnyinê ngópu, u ngwo w:êê ngópu.

* 21:25: Dpodo 15:28-29

* 21:26: 1 Kódin 9:20

* 21:33: Dpodo 21:11

* 21:35-36: Dpodo

22:22; Luukí 23:18

Póól Njedusalem tpémi ye u ngwo doo danêmbum

³⁷ Mbwa k:oo ghêli daa km:êê ngópu, Póól ngê Kídiki dnye ngê kada pini ka kwo, U ntââ kópu nga ngmaní vyi? Kada pini ngê kwo, E! Kwo, Kídiki dnye lama ka tóó. ³⁸ Kwo, Mumdoó. Kwo, D:ii Yichip pi, pini n:ii ngê Nju pi yili a danê ngê, lede ngê pyódu too, nko u mênê núw:o too, nmî p:uu l:êê tédê mí pw:oo dnyiye? ³⁹ Póól ngê kwo, D:aa yi pini, kwo, ngmênê nê Nju pi, Taasís nî ta, p:aani n:ii Silisiya Wee u kwo a tóó. Kwo, A p:aa u pi ndíi. Kwo, U ntââ kópu kní pi kní ye ngmaní vyi. ⁴⁰ Kada pini ngê kwo, U p:o yila. Wod:oo Póól k:anê pê nyedê a ghê wo, pi kní ye kóó a pyidu ngê, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, Yoo tumu yaa we. Dini ghi n:ii ngê tumu yaa dnyiye, Póól Hipílu dnye ngê ye doo danêmbum.

22

¹ Yepê, A léma, a mbwó yoo. Yepê, A ka a ng:aa mbê dmyeno. Yepê, Kópuni u díy:o noo dpodo nmyi ngêédí nínê nj:ii. ² Dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, apê, Nmî chóó nmî dnye ngê mu mbumu. Wod:oo yimi tumu mê yaa dnyiye.

³ Póól ngê yepê, Nê Nju pi, Taasís nî ta, Silisiya Wee u kwo p:aani, ngmênê ala Njedusalem n:uu kaa wo, Nkamáliyel p:uu noo dnyiye. Yepê, Nmî kn:ââ yoo yi déêpí kópu dyuu d:ud:umbiy:e yimi ní ndê ngê. Yepê, Nmyi gha dmi Chóó Lémi ka ntee nmyi y:ee ngópu, a gha yinté u kwo my:aa y:àngo. ⁴ Yepê, N:ii kní y:oo Yesu u maa dnye kígha, noo a kpadakpada dé, woni pw:oo dnyiye. Yepê, Pyââ pyââ máâ máâ mbwa k:oo noo kmímí dé. ⁵ Yepê, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini, nmî kada pini yoo yintómu mye yi k:ii, yi kópu ndê kópu ngê nmye y:oo wa pyódu ngmê. Yi Lémi kní y:oo a kakémê cháméchámê u pweepwee pee ngmê d:êê ngópu, a ka a kê ngópu, mu kópu u díy:o u ya a nga doo kwo, Dímaskís ní lê, Yesu u yoo y:i n:uu ngímí té, Njedusalem nê núw:o té, kada pini kní y:oo paan:aa kpada téne.

Póól u nuw:o ngmêêpí p:uu u ngwo ye doo danê
9:1-19; 26:12-18

⁶ Póól ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê Dímaskís u nkígh:ê noo paa, kâádi máâ kéli tpile u wuu ndíi mbóó p:uu a pwo ngma a kwólu. ⁷ Yepê, Têpê mbêmê nî dyimê wo, dnye y:i ngmêní nyongo, a ka pê, Sóól, Sóól. A ka pê, Lukwe díy:o dono kópu ndíi yili a nga nye d:uud:uu? ⁸ Kwuno, A Lémi, Nyi n:uu? A ka pê, Nê Yesu, Nasalet pi, pini n:ii ngê dono kópu ndíi yili nye d:uud:uu. ⁹ Póól ngê yepê, Pini n:ii kní yi k:ii nmeep paa, yi tpile u wuu mye m:uu ngópu, ngmênê pini n:ii a ka a mbwolo, u dnye dépê w:ee ngópu. ¹⁰ Yepê, Ala kópu u kwo ní vyyu, kwono, A Lémi, lukwe ngmaní md:o? Yepê, Nmî Lémi ngê ala kópu a ka a vyyu, a ka pê, Gh:êédê, Dímaskís chi lèpí, kópuni Chóó Lémi ngê u yi wunê kwo, apê, Nê ngê paan:aa d:uu ngê, a ka pê, díyo yi kópu nga an:uu vyi, yed:oo dp:uu d:uu ngi. ¹¹ Yepê, Yi tpile u wuu ngê a ngwolo dè dono ngê pyódu doo, wod:oo a pyipe yoo a kélé kaa dnyiye, Dímaskís núw:o noo.

¹² Póól ngê yepê, Dímaskís pi ngmêdoo ya, u pi Ananayas. Yepê, Yi pini ngê Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê doo cháâcháâ, nmî déêpí kópu dyuu mb:aamb:aa ngê myedoo cháâcháâ. Yepê, Nju tpémi yilíni Dímaskís dpímo kwo, apu, K:uuchêm u pi. ¹³ Yepê, Yi pini a ka a loo, a nkígh:ê mí ghê wo, a ka pê, Sóól a mbwó, Yélí mé m:uu ngi. Yepê, Yélí até yim:aa módu, nê, Yi pini mu kwo. ¹⁴ Yepê, Ala kópu a ka vyyu, a ka pê, Nmî kn:ââ kní yi yâpwo ngê da ngmídi ngi,

u Dpodo Pyu Mb:aa nyi módu, chóó u dnye my:ee nyongo. ¹⁵ A ka pê, Yinê dè dy:ââ ngi, kópuni nyi módu, kópuni nyi nyongo, pi yintómu kní ye yi kópu anyin:aa nj:ii. ¹⁶ A ka pê, Kidingê t:ââ, gh:êêdé, nmî Lémi u pi ngê mbwaa paa nmîmo kmênêkmênê ngi, nono yilí yintómu yinê a ghêêghêê té. Yepê, Yi wéni ngê Yesu u pi ngê mbwaa paa kmênê noo, Yesu u yoo vy:o u ngwo ní ghê wo.

Póól u dyede, kn:aa dyámé tpémi ye, Nju tpémi ye yi kópu u ngwo a nté ngê

¹⁷ Póól ngê yepê, Wo yilí Dímáskís ní chedê ngê, Njedusalem u ngwo m:aa diyé wo. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo noo ngêpê, nmî Lémi ní módu. ¹⁸ A ka pê, Limílimí ngê Njedusalem a kuwo ngi, mu kópu u díy:o kópuni a p:uu anyin:aa tpapê, yélini al:ii a kwo, yi kópu ka daawa kélímí mbê dmi. ¹⁹ Yepê, Ala kópu u kwo ní vyu, kwono, A Lémi. Kwono, Ngêpê ngomo kní yi k:oo kínoo koko, yélini nga wumê kélímí, kínoo a mgímímgímí dé, mbwa k:oo noo kígha dé, myenoo kpakakpaka dé. * ²⁰ Kwono, Dini ghi n:ii ngê nmodo pyu ngmê Stipen vya ngópu, yi vy:o noo kwo, a nuu u kópu ngê pyodo, n:ii kní yéi dnye vyee, yi kpídí dyuu noo t:âât:ââ. Kwono, Yi kópu yilí yintómu ala yéi yi lama ka too, ndoo apê a ka wa a ng:aa mbê dmi, ala kópu wa vyi ngmê, Kí pini u nuw:o n:uu ngê dè ngmêê? * ²¹ Yepê, Ngmênê nmî Lémi ngê a ka pê, Chi lèpí, daa chono dí dy:ââ ngi, daa Nju tpémi yi vy:o dí dy:ââ ngi. *

²² Pi kní y:o Póól dnye ng:aang:aa, ngmênê kn:aa dyámé tpémi yi pi dmi dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo dpodombiy:e dnye kââ, Lóma lede kní yi kada pini ka kwo, Vya ngi. Kwo, U némi dyênê ngi. Kwo, Doo u ntââ daadí ya. ²³ Wod:oo dnye kââ, yi kpídí dnye kpêêkpêê dé, têpê kookoo dnye dyimí, wââ mbóó p:uu doo ntééntéé. ²⁴ Kada pini ngê u lede kní ye yepê, Kí pini mbwa k:oo núw:o yó, u kwo dpí póó dmyeno, kwipi, Lukwe díy:o Nju tpémi nga a dnyengi té. Yepê, Yedê ké dmi ngê dmyinên:aa kpakakpaka, u dí nt:u kópu nmye amí vyi. ²⁵ Wod:oo mbwa k:oo núw:o ngópu, kudu ngópu, apê, Nmî kpaka, ngmênê Póól ngê yi lede yoo yi mââwe ndíi ka kwo, Lukwe díy:o wanyi kpaka nê? Kwo, Lama daa too, Lóma u pi a p:uu a t:a? Kwo, Pini n:ii p:uu Lóma u pi a t:a, yini módó pi d:uudpí kpaka. Kwo, Pi ngê doongê kóté kalê noo, doo u ntââ daanyi kpaka nê. * ²⁶ Mââwe ndíi ngê yi kópu dini ghi n:ii ngê nyongo, wod:oo kada pini ka adí lê, kwo, A Lémi. Kwo, Lukwe díy:o nmo chi vyi, Wu pini kpaka yó. Kwo, Lóma u pi p:uu a t:a. ²⁷ Wod:oo kada pini adí lê, chóó Póól ka ad:uu póó, kwo, Mumdoó Lóma u pi m:uu a t:a? Póól ngê kwo, Nyââ. ²⁸ Kada pini ngê Póól ka kwo, Ndapí ndíi ngmêní kée ngê, Lóma u pi a p:uu u ngwo kele. Póól ngê kwo, Ndapí dípí kée ngê, ngmênê a kn:ââ kní y:o Lóma tpémi ngee tumo, Lóma u pi wápu yi p:uu u ngwo kele. ²⁹ Ledeni kní y:oo apê, Póól nmî kpaka, yi kópu yi ny:ee ngópu, wod:oo mède mbee ngópu. Kada pini mye nkíngê mbê wo, apê, Kí pini p:uu Lóma u pi a t:a, lukwe díy:o kípídí kpaka.

Póól Nju tpémi yi kada pini kní yi ngíma u ngwo ghê wo

³⁰ Kada pini ngê u yi doo kwo, Nju tpémi yi dnyengi u nt:u kópu nê pyw:oo, wod:oo womumo mw:aandiyé Nju tpémi yi kada pini yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yintómu nipi a danê ngê, Póól mbwa k:oo pw:ii ngê, yi ngíma mí kââ.

* ^{22:19:} Dpodo 8:3 * ^{22:20:} Dpodo 7:58 * ^{22:21:} Dpodo 9:15 * ^{22:25:} Dpodo 16:37-38

23

¹ Póól Nju tpémi yi kada pini kní yi ngíma doo vuywo, kn:aa daa vyu wo, yepê, A mbwó yoo. Yepê, Moní ta, Chóó Lémi u ngíma noo a paa, kópu dono dípíngmê d:uu ngê. ² Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini Ananayas ngê Póól u nkígh:ê yéli ye yepê, Kí pini komo t:ámo ngmê kpêê yó, wod:oo ngmê ngê komo t:ámo puwâ. ³ Póól ngê kpêê yiyé pyu kní yi kada pini ka kwo, Ndéndê ngê Chóó Lémi ngê u nkwo wa vya ngi. Kwo, Pi kní yi ngíma nyi mb:aamb:aa, ngmênê nga dono. Kwo, Anye kóté kígha nê, ngmênê nmí dèêpí kópu ñyóó chuu châpu ngê, wâpu ye chi vyi, Kí pini komo t:ámo ngmê kpêê yó. ⁴ Póól u nkígh:ê yéli y:oo Póól ka kwo, Lukwe díy:o Chóó Lémi u kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ndíi ka nye dono kópu tpapê. ⁵ Póól ngê yepê, A lama wo tóó, Yi pini kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini, ye yi kópu daapídí vyi, mu kópu u díy:o puku yedê alanté a tóó, apê, Nyoo yi kada pini p:uu dono kópu kidingmê vyi. *

⁶ Póól ngê dini ghi n:ii ngê a w:ee ngê, apê, Kada pini yoo woni Pádisi yoo, woni Sadyusi yoo, yi yéli ye kaa wo, yepê, A mbwó yoo. Yepê, Nê Pádisi, a kn:ââ yoo mye Pádisi yoo. Yepê, Awêde nmye kóté kígha nê, mu kópu u díy:o ala kópu ka ní kélímí mbê wo, nê, Pi wa pw:onu, amêdê pyidu. * ⁷ Yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo Pádisi yoo Sadyusi yoo noko kwopwepe mbê dniye, yoo chaa ngópu. ⁸ (Yoo chaa ngópu, mu kópu u díy:o Sadyusi kní y:oo apu, Pi dpí pw:onu, mêt:uuwodê pyidu, myenté apu, Enjel daa tóó, ghê dmi myedaa m:ii. Ngmênê Pádisi yoo pyidepyide ka a kélímí té, enjel kní ye a kélímí té, ghê dmi kní ye mye kélímí té.) * ⁹ Wod:oo dnyengi ndíi ngê pyodo, Dèêpí pyu kní ngmê, n:ii dé Pádisi yoo, ghêédí dniye, ye a tpêpwo dniye, yepê, Kí pini ngê dono kópu daa d:uu ngê. Yepê, Ndoo apê ghê dmi u kwo yidoo danêmbum ó enjel u kwo yidoo danêmbum. ¹⁰ Dnyengi ndíi ngê mêt pyodo, wod:oo Lóma lede yoo yi kada pini ngê apê, Póól wa yéti ngmê, wod:oo lede kní ye yepê, Póól yi vy:o a y:ee yó, mbwa k:oo mêt km:êê yó.

¹¹ Yi mgídí vy:o nmí Lémi Póól u nkígh:ê ghê wo, kwo, Namê nkíngê. Kwo, Ala Njedusalem a kópu ntee ye chi vyi, Lóma yinté ye myoon:aa vyi. *

Póól u vyeu u díy:o u ngwo a châpwo ngópu

¹² Womumo mw:aandiye Nju pi ngmê kní y:oo Póól u vyeu u díy:o a châpwo ngópu, noko Chóó Lémi ngê kpaá dniye, apê, Nté ghéli daanmí ma, mbwaa ghéli myedaanmí nda, Póól mwiye anm:uu vy:a. ¹³ N:ii kní y:oo Póól u vyeu u díy:o a châpwo ngópu yintómu podo y:a pwodo doon:aa ya. ¹⁴ Nju tpémi yi kada pini kní ye lee dniye, yepê, Chóó Lémi ngê nipi dpí kpaá dmi, nté ghéli daanmí ma, mbwaa ghéli myedaanmí nda, Póól mwiye anm:uu vy:a. ¹⁵ Yepê, Yi kópu u l:êé díy:o Lóma lede yoo yi kada pini ka pi ngmê dy:ââ yó, Póól a ñuw:o ngê, u póópóó u l:êé díy:o. Yepê, Anmí t:âât:ââ, al:ii ghéli daamí t:aa, maa p:uu anmo vy:a.

¹⁶ Ngmênê Póól u chênê ngê u kênê u vyeu u pi yi nyongo, wod:oo mbwa k:oo kee wo, u kênê ka yi kópu yuu adumu y:oo. ¹⁷ Wod:oo Póól lede yoo yi mâtawe ndíi ngmê ka mbwolo, kwo, Nga a pwiyé. Kwo, A chênê kada pini ka ñuw:e, kópu u mênê ngmêka tóó, u kwo amí vyi. ¹⁸ Wod:oo mâtawe ngê yi pini adí ñuw:o, kada pini ka, kwo, Pini n:ii mbwa k:oo a kwo Póól, a ka kêda mbwólu, a ka dê, A chênê kada pini ka ñuw:e, kópu u mênê ngma tóó, u kwo amí vyi. ¹⁹ Kada pini Póól u chênê kwulo kele, mwada y:i ñuwu, y:i

* 23:5: Ex 22:28

* 23:6: Dpodo 24:15,21

* 23:8: Mát 22:23

* 23:11: Dpodo 28:16,23

u kwo mî póó wo, kwo, Ló kópu mênê ngma tóó? ²⁰ Póól u chênê ngê kwo, Mââ mw:aandiye Nju tpémi yi kada pini kní y:oo nga amí vyi ngmê, Póól dpo pwiyé we, u yi nmo a kwo, U kwo yimi nmí póó dmi. ²¹ Kwo, Ngmênê ye ng:aa ngê kêê kidangê t:oo, mu kópu u díy:o pi podo y:a pwodo wumê t:a, wa mbwolo dmi, maa p:uu wa t:ââ ngmê. Kwo, Dê kpaa dmi, nté ghêli daawa ma ngmê, mbwaa ghêli myedaawa nda ngmê, Póól mwiyé amí vya ngmê. Kwo, Yí kópu wunê kédê l:âmo ngmê, ka t:âât:ââ ngi. ²² Kada pini ngê kwo, Pi ngmê ka kidingê vyi, Nê ka yuu mîdîn:aa y:oo. Wod:oo kada pini ngê Póól u chênê mê dy:ââ ngê.

Lede kní y:oo Póól Sisadiya u ngwo mênê kuwo ngópu

²³⁻²⁴ Kada pini ngê lede yoo yi mââwe ndîi miyó dé ye yepê, Sisadiya n:aa dyede dp:o, nmí kada pini Piliks ka Póól dpí ñuw:o nyoo. Yepê, Taa ngê l:êê pyu yoo my:oo yono y:a dpí ñuw:o nyoo, keete ngê l:êê pyu yoo my:oo yono y:a myoo ñuw:o nyoo, hósí mbêmê l:êê pyu yoo pyudu y:a myoo ñuw:o nyoo, Póól hósí mbêmê dpí yé nyoo, mgídí vy:o kada dpo y:ee yó, Sisadiya dpí lee dmyeno. ²⁵ U kuwó dini ghi ngê kada pini ngê Piliks u pweepwee pee ngmê d:êê ngê, yi mââwe dé ye y:àngo.

²⁶ Pweepwee pee p:uu ala kópu yi d:êê ngê, apê, Nê Kílódiyás Lisiyas, Mw:ââkó a Lémi Piliks. ²⁷ Kwo, M:ií tuwo Nju tpémi y:oo ala pini a mgímí ngópu, kípí vya ngópu. Kwo, A lama kí yaa wo, Lóma u pi ala pini p:uu a t:a, wod:oo lede yoo ní ñuwo, nm:uu dyé ngê. ²⁸ Kwo, U ya a nga doo kwo, Nju tpémi yi dnyengi u nt:u kópu nê pyw:oo, wod:oo yi kada pini yoo ma nipi nê dono, ala pini yi ngíma kíní kââ. ²⁹ Kwo, Ngmênê u pwopwo u kópu dpí:é pyw:oo, u mbwa k:oo knímí u kópu myedíp:é pyw:oo. Kwo, Yí chóó yi dèépí kópu dyuu u díy:o kídnyi dnyengi. ³⁰ Kwo, Dini ghi n:ií ngê u vyeé u pi dí ny:oo, u ngwo nga d:a dy:ââ. Kwo, Yélini p:uu a d:uu té, ala kópu ye waní vyi, yenê, Yi pini Piliks ka kídí dy:ââ, u ngópu dp:uu kóté kalé yó.

³¹ Yi mgídí vy:o lede kní y:oo kada a y:ee ngópu, Póól ñuw:o ngópu, An-tipatídis mw:aa mgídí vy:o taa dniye. ³² Ledeni yoo dèdê doo paa Njedusalem mê diyé dniye, n:ií dé hósí mbêmê dnye paa Póól Sisadiya mîné kuwo ngópu. ³³ Pweepwee pee Piliks kóó yedé mî yé ngópu, Póól u kwo mîné kuwo ngópu. ³⁴ Piliks ngê pweepwee pee yedé kp:aa ngê, wod:oo Póól ka póó wo, kwo, Nyí ló dyámê ghi pi? Póól ngê kwo, Nê Silisiya Wee u kwo pi. ³⁵ Piliks ngê kwo, W:ií Helodi u k:oo ghi pi, ye yinê paa kóté kalé ngi. Kwo, N:ií dé m:uu a d:uu té, wa taa dmi, u ngwo anê kóté kalé ngi. Piliks ngê lede kní ye yepê, Ala pini a ngomo ghi ngmê k:oo nye km:êê yó, y:i dmyinên:aa y:enê, kîngî pwii.

24

Piliks ngê Póól u ngwo kóté kwólu

¹ Wo limi mî loo, u kuwó dini ghi ngê Nju tpémi yi kada pini yoo Sisadiya lee dniye, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini Ananayas u k:ií lee dniye, pini n:ií u lama Lóma tpémi yi dèépí kópu dyuu mb:aamb:aa ngê doo kwo u k:ií mye lee dniye, yi pini mye Nju pi, u pi Têêtulas. Piliks ngíma ghê dniye, Póól ka kópuni u díy:o dnye nod:enod:e, yi kópu u nt:u kópu Piliks ka vyi ngópu. ² Dini ghi n:ií ngê Póól a ñuw:o ngópu, Têêtulas ngê kóté kpémí ngê, Piliks ka kwo, Munmíkó nmí Lémi, mb:aamb:aa ngê nyinê y:enê nmo, dye ghi daadîí pi l:êê

* 23:27: Dpodo 21:30-33; 22:25-27 * 23:28: Dpodo 22:30 * 23:29: Dpodo 18:14-15

ngê kêê doongê t:ângo, dono kópu yilí nyi ngmópu, ya mb:aa u ngwo dp:o pyw:oo. ³ Kwo, Dye ghi yintómu p:aani p:aani nmo chaa kîgha ngi, myeno kwunokwuno ngi. ⁴ Kwo, Kópu yilí nga daaní vyi, mwada y:i daaní ní, nga aní tpaépê, a dnye nyeni. ⁵ Kwo, Ala pini nkéli dono u pye yiyé pyu, Nasalet pi u yoo yi kada pini ngmê, dyámê pee yilí yi mbêmê Nju tpémi yi vy:o dnyengi u pye yilí a yiyé. ⁶ Kwo, Ala kópu mye d:uu ngê, u yi u ngwo doo kwo, Yélini daa Nju tpémi Chóó Lémi u ngomo k:oo my:aa kn:êê té, wod:oo y:i nmí ngímí ngê. ⁷ (-) ⁸ Kwo, Ala pini chi p:oo knomômê, kwo, kópuni u díy:o u kwo nmo nod:enod:e té, yi kópu chóó nga wa vyi. ⁹ Dini ghi n:i ngê Têétulas ngê u danêmbum yó, Nju tpémi y:oo Piliks ka kwo, Kópu yilí n:i nga dê vyi, yi kópu yilí yintómu ndê kópu dé.

Póól ngê Piliks ka kópuni vyu

¹⁰ Piliks ngê Póól ka kwo, Ló kópu mênê ngma a tóó? Póól ngê kwo, Mw:âákó a Lémi, m:ââ yilí yi k:oo ala dyámê pee nyóó nye y:enê, nmí l:êê ghi dmi yintómu lama a tóó, kwo, yi kópu u l:êê díy:o a lama ka tóó, ndêndê ngê nye kóté kîgha nê. ¹¹ Kwo, Daa dye ghi daadî yimí loo, y:omye m:i ngê Chóó Lémi ka ngépê tédê ní loo, Njedusalem. Kwo, Pi kní y:oo yinté nga amye vyi ngmê. ¹² Kwo, Chóó Lémi u ngomo k:oo pi kní ye kwopwepe ngê kêê dîp:ê t:ângo, ngépê ngomo kní yi k:oo yi mbodo dmi myedîpí vvyuu ngê, yi p:aani u ghi yintómu kní yi k:oo yinté kópu myedîpí d:uu ngê. ¹³ Kwo, Ala ngwo kópuni nga dê vyi t:oo, doo u ntââ yi kópu dyuu ndê kópu ngê nga daawa pyódu t:oo. ¹⁴ Kwo, Kópuni dyuu nga dê vyi ngmê, mu ngmídi ndê kópu, nga daané wópu, kwo, Yesu Nasalet pi u yoo vy:o ní ghê wo. Kwo, Komo tpile Nju tpémi y:oo ala kópu a tpaépê ngmê, apu, Nasalet pi ngê máádini a yó, yi máádi daa ndêndê, kwo, ngmênê yi máádi n:aa kîgha, nmí kn:ââ yoo yi yâpwo ka ndêndê ngê u ngwo aní lê. Kwo, Ngmênê kópu yilí n:i Mósisi ngê a d:êê ngê, myenté Chóó Lémi u komo kápí pyu kní y:oo kópuni mye d:êê tumo, yi kópu kní ye n:aa kélímí. ¹⁵ Kwo, Kí yéli kópuni ka a kélímí té, yi kópu ka myinê kélímí. Kwo, Yi kópu alanté, Pi yilí yintómu mwiyé wa pw:onu, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê amêdê pyidu té, yoo dono yoo mb:aa chóó wa chámê dê. ¹⁶ Kwo, Yi kópu u l:êê díy:o dye ghi yintómu dpodombiy:e aní dpodo, kópu mb:aa aní d:uud:uu dé, Chóó Lémi ngê a ka daapaa vyi ngê, Chi kn:aadi, pi kní y:oo yi kópu a ka myedaapaa vyi y:e.

¹⁷ Póól ngê kwo, M:ââ ngmê kní yi k:oo Njedusalem dènoo ya. Dini ghi n:i ngê Njedusalem nê diyé wo, Nju tpémi yi vy:o pinté kní ye yi ndapí kní ngmêní núwo, u ya a nga myedoo kwo, nê, Chóó Lémi ka kpêê n:uu yé. ¹⁸ Kwo, A tupwó mwiyé ní ghêê ngê, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo ní kee wo, kpêê yiyé u l:êê díy:o. Kwo, Pi a p:uu dèpwo ya, pi ngê dnyengi ngê kêê myedîp:ê t:ângo. ¹⁹ Kwo, Ngmênê Nju tpémíni Esiya Wee u kwo dnyimo a ya, yi yéli y:oo mgímí noo. Kwo, Lukwe díy:o yi yéli al:i daa kwo? Kwo, Wo ndê kópu y:aa d:uu ngê, ye pèdê lee dmi, yi kópu nga paan:aa vyi ngmê. ²⁰ Kwo, Yélini y:oo Njedusalem kóté kalé noo, yi yéli awêde kédê taa dmi. Kwo, Ye ngí péé, Kóté tédê ló kópu a p:uu ngma a pyw:ee ngópu. ²¹ Kwo, Yi vy:o kópu mu ngmídi ní d:uu ngê, ye ní mbwolo, yenê, Awêde anmye kóté

* 24:5: Dpodo 17:6 * 24:6: Dpodo 21:28-30 * 24:15: Njon 5:28-29 * 24:17: Lóma 15:25-26

* 24:18: Dpodo 21:26-27

kígha nê, mu kópu u díy:o ala kópu ka n:aa kélímî, Pi wa pw:onu, amêdê pyidu.
*

²² Piliks ngê yepê, Nmyi kada pini Lisiyas dini ghi n:i ngê wa t:aa, yepê, Póól p:uu kópu u ngwo nmye ngmanî vyi. Wod:oo Piliks ngê kóté chedê ngê, mu kópu u díy:o Yesu ngê mááadini a yó, yi máádi p:uu kópu yilí u lama dnye ya, pi kní y:oo Piliks u ngêédî mwiyé dnyimo a tpaépé dé. ²³ Ledeni ngê Póól dpímo y:enê, Piliks ngê yi pini ka kwo, Póól mbwa k:oo mê km:êê ngi, y:i choon:aa ya, y:i choon:aa paambwi. Kwo, U pyipe kní y:oo u yi adí kwo, Tpile u kwo ngmênm:uu y:oo, kwo, ye kidingê kwódu.

Póól ngê Piliks cha ye kópuni vyu

²⁴ Wo kní ngmêmi loo, Piliks cha y:oo u yi y:e doo kwo, Póól nyi ngêédî choo danêmbum. (Piliks u kpâm Dídusila Nju pyââ.) Wod:oo Piliks ngê pi ngmê dy:ââ ngê, kwo, Póól a pwiyé we. Póól dini ghi n:i ngê ta, Piliks cha ye Yesu Kédisu ka kélímî p:uu ye doo danêmbum. Yi kópu dyuu dpímo nyêmi dé. ²⁵ U kuwó dini ghi ngê Póól ngê yepê, Doo u ntââ dono kópu yilí daanmî d:uud:uu, ngmêné nmî chóó nmî l:êê ghi dmi ka vyuwo kmêle, mu kópu u díy:o mu dini ghi ngê Yesu ngê wa kóté kalê nmo. Piliks ngê yi kópu dini ghi ngê nyongo, nkíngê mbê wo, Póól ka kwo, Ala ngwo chi lèpî. Kwo, Dini ghi n:i ngê a dpodo daadí ya, a chóó nga an:uu vyi, u ngwo modo pwiyé. ²⁶ Wo kní ngmê ngê Piliks ngê pi ngmê ka dpímo tpaépé, kópu, Póól a ka dpo núw:e. Daa ng:êêntómu u k:i danêdanê knopwo, mu kópu u díy:o Piliks ngê u yi dpímo kwo, Póól ngê ndapí ndîi a ka ngmêpêda kê ngê, u ngwo p:aa pw:i.

²⁷ M:ââ miyó mi loo, Pósiyas Pestas ngê Piliks u d:aa a kâádi ngê, mu kópu u díy:o dini ghi n:i ngê Nju tpémi kn:aa yéli yi k:i numo p:uu dnye l:êê. Sisadiya, Piliks ngê lede yoo dy:ââ too, Nju tpémi yi kada pini yilí vya ngópu. Nju tpémi y:oo Lóma tpémi yi king ka pweepwee pee yili d:êê ngópu, wod:oo yi king ngê apê, Piliks Lóma modo diyé we. Piliks ngê u yi doo kwo, Nju tpémi y:oo kópu dono a p:uu daamupaa vyi y:e, wod:oo Póól mbwa k:oo a kuwo ngê, Lóma u ngwo mê diyé wo.

25

Pestas ngê Póól u ngwo kóté kwólu

¹ Pestas Sisadiya ta, wo pyile mí loo, Njedusalem u ngwo loo. ² Nju tpémi yi kada pini yoo, kpêê ziyé pyu yoo yi k:i u yi y:e doo kwo, Póól nmî ndyíko, wod:oo yi kópu dyuu Pestas ka vyi ngópu. ³ Kwo, Munmíkó nmî Lémi, u yi nmo a kwo, Póól al:i nmo dpo núw:e, u ngwo anmî kóté kwolo. Yi kópu u kwo vyi ngópu, mu kópu u díy:o u yi y:e doo kwo, Maa p:uu Póól p:oo vy:a. * ⁴ Pestas ngê yepê, Póól Sisadiya mbwa u ménê kíyedê kwo. Yepê, Daa kêmakêma yi minê diyédiyé. ⁵ Yepê, Nmyi kada pini yoo a p:uu dpí t:ee tóó, Sisadiya yi k:i wanmî lee dmi. Yepê, Póól u ndyíkondyíko u kópu yi chóó u ngópu paan:aa vyi téne.

⁶ Pestas ngê wo wááli o wo y:a yi vy:o mê chedê ngê, u kuwó dini ghi ngê Sisadiya mê diyé wo. Womomo kóté tédê yaa wo, yepê, Póól a pwiyé we. ⁷ Póól dini ghi n:i ngê kóté tédê kee wo, Nju tpémi yélini Njedusalem a ndê dniye, yi tpókni y:oo Póól a yina ngópu, u ndyíkondyíko u kópu ndîi yilí vyi ngópu, ngmêné doo u ntââ yi kópu ndê kópu ngê daapí pyódu tumo. * ⁸ Póól

ngê yi kópu yilí a wópu ngê, Pestas ka kwo, Nju tpémi yi déêpí kópu dyuu dípíngmê puwâ, Chóó Lémi u ngomo k:oo dono kópu dípi d:uu ngê, Lóma king p:uu kópu dono myedípi vyu. ⁹ Pestas ngê u yi doo kwo, Nju tpémi y:oo kópu mb:aa a p:uu pídní tpaépé dé, wod:oo Póól ka póó wo, kwo, U ntâá Njedusalem wanyi lê, y:i an:uu kóté kalé ngi? ^{*} ¹⁰ Póól ngê kwo, Kêle. Kwo, Lóma u déêpí kópu dyuu mbémê anye kóté kígha nê. Kwo, Doo u ntâá Njedusalem daany:uu kóté kalé nê, mu kópu u díy:o Nju tpémi y:e kópu dono dípíngmê d:uu ngê. Kwo, Yi kópu lama mb:aamb:aa ngê ka tóó. ¹¹ Kwo, Déêpí kópu w:aangmê puwâ, ó pwopwo u kópu w:aangmê d:uu ngê, ye p:aa pwene, daap:aa mbêpê wo. Kwo, Ngmênê a ndyíkondyíko u kópu dyuu ndê kópu ngê nga doo pyodo, yi kópu u l:êé díy:o doo u ntâá ye daa nyi y:ee nê. Kwo, Lóma king ngê yinê paan:aa kóté kalé nêne. ¹² Wod:oo yélini y:oo nuw:o ghi mb:aa Pestas ka dnyimo yém, yi yélini y:oo nipi dnye danêmbum, Pestas ngê Póól ka kwo, U yi nga a kwo, Nmí king ndí ngê yinê paan:aa kóté kalé nyine, yed:oo yi king ka anyi lê, Lóma.

Pestas Póól p:uu Akídipa ka u ngwo doo danêmbum

¹³ Wiki kní ngmê mími loo, Akídipa Helodi lémi Mbêênis u k:i Sisadiya lee knopwo, noko yepê, Pini n:i ngê Piliks u d:aa da kâádí, nye m:uu ngmê. ¹⁴ Wo kní ngmê Akídipa lémi y:i dpímo ya, Pestas ngê Akídipa u ngêédí Póól u p:êé adé nt:o, kwo, Pi mbwa k:oo ngmêka kwo, Piliks ngê ka a kuwo ngê. ¹⁵ Kwo, Dini ghi n:i ngê Njedusalem ní loo, Nju tpémi yi kada pini yoo kpêé yiyé pyu kní yi k:i ndyíkondyíko u kópu dé a ka ka a vyi tumo, a ka pê, Dpí vya ngi. ¹⁶ Kwo, Ala kópu ye ní vyu, yenê, Nmo Lóma tpémi ye daa nmí l:êé ghi. Yenê, Pi u kpakakpaka tédé módó daanmí dy:ââ. Yenê, U ndyíkondyíko u kópu dyuu mwiyé paa ny:ee ngê, u wópuwópu kuwó paa d:uu ngê. ¹⁷ Kwo, Dini ghi n:i ngê al:i a lee dnyie, t:ââ ngê kêé díp:é t:ângo, ngmênê womumo yi pini ní kóté kwólu. ¹⁸ Kwo, Yélini p:uu dnye d:uu daa dono kópu ndí kní yi p:uu dnye danê. ^{*} ¹⁹ Kwo, Yi chóó yi yâpwo ka ngêpê p:uu dnye danê, pi ngmê p:uu myednye danê, u pi Yesu, pini n:i pwene, ngmênê Póól ngê yepê, Yi pini mêté pii wo. ²⁰ Kwo, Yi kópu yilí dép:éngmê ngêédí, wod:oo Póól ka ní póó wo, kwonê, U ntâá Njedusalem wanyi lê, y:i an:uu kóté kalé ngi? ²¹ Kwo, Ngmênê a ka pê, Doo u ntâá. A ka pê, Nyóó chi y:enê nê, u kuwó dini ghi ngê Lóma king ngê yinê paan:aa kóté kalé nêne. Kwo, Yed:oo mbwa k:oo m:aa kmungo, nê, Díyo nmí king ka p:aa dy:ââ. ^{*} ²² Akídipa ngê Pestas ka kwo, U ya a nga kwo, Yi pini chóó a ka choo danêmbum. Pestas ngê kwo, Díyo máâ nga adí danêmbum.

²³ Womumo Akídipa lémi dnye nyêm u ngomo k:oo lémilémi u l:êé ghi ngê kee knopwo, lede kní yi kada pini yoo yi k:i, Sisadiya u kada pini yoo mye yi k:i yi ngomo k:oo nipi a wó. Pestas ngê lede kní ye yepê, Póól a pwiyé we. ^{*} ²⁴ Póól dini ghi n:i ngê ta, Pestas ngê yi lémi ch:ama ye yepê, Mw:ââkó a lémi ch:ama, king Akídipa lémi yi k:i, yepê, pini n:i p:uu Nju tpémi a d:uu té, ala vyílo. Yepê, Nju tpémi yélini ala p:aaní a kwo, myenté Njedusalem yélini wunê kwo, kââ paa ala kópu a t:emí ngópu, apu, Kí pini vya ngi, kímê ya, pw:oo we. ^{*} ²⁵ Yepê, Ngmênê u pwopwo u kópu dép:éngmê pyw:ângo. Yepê, Yi pini ngê ala kópu a ka yinê vyu, a ka pê, Lóma king ngê yinê paan:aa kóté kalé nêne, yepê, yed:oo Lóma waní dy:ââ. ²⁶ Yepê, Ngmênê u kópu njini d:oongmê pyw:ângo, ló kópu a Lémi ka ngmaní d:êé? Yepê, Yi kópu u l:êé díy:o ala pini nmyi ngíma u

* 25:9: Dpodo 24:27 * 25:18: Dpodo 23:29 * 25:21: Dpodo 25:11-12 * 25:23: Mát 10:18

* 25:24: Dpodo 22:22

ngwo dî kââ, ngmênê nyi, king Akîdipa, ngîma kîdî kââ, mu kópu u díy:o kópuni nipi wanmo pyw:oo, yi kópu a Lémi ka u nkwo anî dy:ââ. ²⁷ Yepê, Mu kópu u díy:o pi módó daanyi dy:ââ, ngmênê u nt:u kópu mb:aamb:aa ngê anyi d:êê, u ngwo anyi dy:ââ.

26

Póól ngê Akîdipa ka kópuni vyu, u kn:ââ chap

¹ Akîdipa ngê Póól ka kwo, Nýóól:l:êê díy:o nmo chi danêmbum. Póól ngê kwo, Mw:ââkó a lémi. ² Kwo, A nuw:o vylîvylîê ngê a ka dê pyódu, mu kópu u díy:o Nju tpémi y:oo kópuni dyuu vyi ngópu, a ndyîkondyîko u kópu dyuu ngîma anînê wópuwópu té. ³ Kwo, A nuw:o vylîvylîê ngê ala kópu u díy:o a ka dê pyódu, Nju tpémi yi l:êê ghi dmi lama mb:aamb:aa ngê a pyede, yi kwopwepe u kópu dé lama mb:aamb:aa ngê mye pyede. Kwo, A kópu dyuu mb:aamb:aa ngê nyinê wopwe. Kwo, U ntââ mb:aamb:aa ngê a ka anya a ngédingada.

⁴ Kwo, Kópuni yilî yintómu noo d:uud:uu dé, Nju tpémi yintómu yi lama a pyede. Dini ghi n:ii ngê tp:ee têdê noo a ya, a yoo vy:o Njedusalem noo a kwo. Kwo, Pádisi ngê noo a ya, nmî vy:o yélini y:oo kópu yilî a kwódukwódu ngmê.

* ⁵ Kwo, Yi kópu Nju tpémi yintómu yi lama ka tóó. Kwo, Lukwe díy:o a kóté kígha têdê daa vyi ngópu. ⁶ Kwo, Ala kópu u l:êê díy:o dnye kóté kígha nê, Chóó Lémi ngê nmî kn:ââ knî ye ndê kópuni a vyu, yi kópu ka n:aa kélîmî. * ⁷ Kwo, Nju tpémi yi pi dyêêdî y:a mê miyó u yi y:e a kwo, Kópuni Chóó Lémi ngê nmo wa a kê, nmo vyîlo yipêdê kê ngê. Kwo, W:êênî ngîdí vy:o Chóó Lémi ka a ngêpê té, yi kópu a t:âât:ââ ngmê. Kwo, Vyîlo yi kópu u l:êê díy:o Nju tpémi y:oo a ndyîkondyîko u yi y:e a kwo. ⁸ Kwo, Lukwe díy:o ala kópu ka dp:ee kélîmî té, Pi wa pw:onu, Chóó Lémi ngê amêdê pyidu.

⁹ Kwo, Mwiyé u ya a nga doo kwo, Yesu u yoo chedêchedê nî chedê. * ¹⁰ Kwo, Njedusalem yi kópu vyîlo yinoo a d:uud:uu. Kwo, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u pi mbêmê, Chóó Lémi u yoo mbwa k:oo yilî ní kmungo. Kwo, Dini ghi n:ii ngê kada pini knî y:oo yi vye u pi vyi ngópu, yi kópu my:aa vyu, yenê, Momye pw:oo dniye. ¹¹ Kwo, Dye ghi yintómu nîmon:aa kpakakpaka dé, mu kópu u díy:o u ya a nga doo kwo, ala kópu paa vyi y:e, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdî ngê, yi pini doongê ta, Yesu daa vyîlo. Kwo, Ye noo nod:enod:e, k:omo tpile kn:aa dyámê pee p:uu dnyimo mbêpêmbêpê y:i nîmon:aa kpakakpaka dé. *

Póól Akîdipa ka u nuw:o ngmêêpî p:uu u ngwo doo danê

Dpodo 9:1-19; 22:6-16

¹² Póól ngê kwo, A lémi. Kwo, Yesu u yoo yi kpakakpaka u l:êê díy:o kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê Dîmaskîs dy:ââ noo. ¹³ Kwo, Maa p:uu kââdî mââ kélî tpile u wuu ndîî mbóó p:uu ngmênî módu, kââdî u wuu têdê ngê pyodo. Kwo, A pyipe knî yi k:ii yi tpile u wuu nmî pwo a kwólu. ¹⁴ Kwo, Nmo yintómu têpê mbêmê nmî dyimê dniye, nê, Dnye ngmê wule. Nmî chóó nmî dnye ngê a ka a mbwolo, Hipîlu dnye ngê. A ka pê, Sóól, Sóól. A ka pê, Lukwe díy:o nye kpakakpaka nê? A ka pê, Lama daa tóó, nýóól ngada pini anyi vye, díyo nga u nkwo anî diyé, u nkwo anî vya ngi. ¹⁵ Kwonê, A Lémi. Kwonê, Nyi n:uu? A ka pê, Né Yesu, pini n:ii nye kpakakpaka. ¹⁶ A ka pê, Gh:êêdê. A ka pê, A chóóchóó

* **26:4:** Dpodo 22:13; Pilipay 3:5-6 * **26:6:** Dpodo 28:20 * **26:9:** Dpodo 8:3 * **26:11:** Dpodo 9:1-2

nga d:a kēma, a dpodo pyu ngê dî pyódu ngi, kópuni awêde chi m:uu, pi knî ye dp:uu vyi ngi, mu dini ghi ngê kópuni nga ané kēma té, pi knî ye myoon:aa vyi té. ¹⁷ A ka pê, Yélini ye anî dy:ââ ngi, u yi y:e adî kwo, Nmî vy:a, yi yéli yi kélê anî dyé ngi, Nju tpémi yi kélê wani dyé ngi, kn:aa yéli yi kélê amy:aa dyé ngi. ¹⁸ A ka pê, Yi ngwolo dp:uu pywáli té, mgídî u ménê dpo y:ee té, w:êênî dpo nuw:o té, Setan u maknopwo myedo ngi té, Chóó Lémi u maknopwo dpo nuw:o té. A ka pê, A ka wa kélîmî mbê dmi, Chóó Lémi ngê yi dono u kuwó u ngwo wa kée té, u nuu u yoo ngê wa pyódu té.

Póól Akîdipa ka u dpodo p:uu u ngwo doo danê

¹⁹ Póól ngê kwo, Akîdipa a lémi. Kwo, Kópuni yilî mbóó p:uu pini ngê a ka a vyu, yi kópu yilî ntênê noo d:uud:uu dé. ²⁰ Kwo, Yi kópu yilî Dîmaskîs mwiyé noo a d:uud:uu dé, Njedusalem myenoon:aa d:uud:uu dé, kuwó Njuda Wee u kwo p:aani n:ii a pyede, y:i noon:aa d:uud:uu dé, kn:aa yéli yi vy:o myenoon:aa d:uud:uu dé. Kwo, Pi yintómu knî ye yenê, Nmyi dono yintómu a kuwo tóó, Chóó Lémi ka diyé dmyeno, u maa mb:aamb:aa ngê kalê yó, kópu mb:aa yilî dmyinê d:uud:uu, pi knî y:oo ala kópu paa vyi y:e, Yi nuw:o dmi kédê ngmêê ngmê. ²¹ Kwo, Yi kópu u l:êê dîy:o Nju tpémi y:oo Chóó Lémi u ngomo k:oo mî ngîmî noo, myepî vya noo. ²² Kwo, Ngmênê Chóó Lémi ngê doo a ngêépî nê, u dî ngîma anîmo kwo, nmyo yintómu ndê kópu nmye yinî tpapê, kada pini knî ye myentê pinté knî ye yi kópu myinê tpapê ngê. Kwo, Ala kópu daa kópu kamî, ngmênê Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo wunê kópuni a d:êê ngópu, ala vyílo yinî tpapê. ²³ Kwo, Ala kópu yedê d:êê ngópu, apê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, dono mwiyé wa a pyw:oo, wamyé pw:onu, kuwó amêdê pyidu, daa Nju tpémi yi mo yi Mbwámê ngê wa pyódu, kn:aa yéli yi Mbwámê ngê wamyé pyódu. *

²⁴ Póól ngê yi kópu dini ghi n:ii ngê vyu, Pestas Póól ka dpodombiy:e mbwolo, kwo, Ye lukwe, Póól. Kwo, Chi ghéti. Kwo, Kópu yilî n:ii lama dê yââ, yi kópu knî y:oo dê ghétighéti kalê ngi. ²⁵ Póól ngê kwo, A lémi, d:oo ghéti wo. Kwo, Dîni komodanê, myedinî yumudnyadê kîgha nmyo, ngmênê ala ndê kópu yinî tpapê. ²⁶ Kwo, Nmî lémi Akîdipa ka n:aa tpapê, mywenemywene ngê kée daanê t:oo, mu kópu u dîy:o yi kópu yilî yintómu u lama ka pyede. Kwo, Kópu yilîni Yesu ngê pyodo daa tumu kópu dé, ngmênê pi yilî knî yi ngîma pyaa dniye. * ²⁷ Póól ngê Akîdipa ka kwo, A lémi. Kwo, Kópu yilîni Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo a d:êê tumo, yi kópu knî ye nye kélîmî, apii? ²⁸ Akîdipa ngê kwo, Ye kópu pyile njini ngê Yesu u yoo vy:o mumdoo wanyi kaa nê? ²⁹ Póól ngê kwo, K:omo tpile kópu pyile njini ngê ó kópu yilî ngê, ngmênê Chóó Lémi ka anî ngépê, kwonîmo, U ntââ ala yéli nê ntee pini ngê wanyi pyódu té, ngmênê daa mbwa k:oo adnyi kwo.

³⁰ Wod:oo Akîdipa lémi Mbêênîs ghêêdî knopwo, Pestas léma yi k:ii mye ghêêdî dniye, yi ngomo a kuwo ngópu, ³¹ noko yepê, Wu pini ngê pwopwo u kópu daangmê d:uu ngê, mbwa ménê koko u kópu myedaa d:uu ngê. *

³² Akîdipa ngê Pestas ka kwo, Wu pini ngê nga wodaa vyu, Lóma king ngê yinê paan:aa kóté kalê nêne, kwo, ye módó paa pwii.

27

Sisadiya u ngwo nmo kuwo ngê

* **26:23:** Luukí 24:44-47 * **26:26:** Njon 18:20 * **26:31:** Dpodo 25:25

¹ Dini ghi n:ii ngê Pestas ngê u yi doo kwo, Póól Lóma nî dy:ââ, lede knî yi kada pini Njulyias p:uu t:ângo, mbwa k:oo pini knî ngmê mye yi k:ii. Yi Njulyias Lóma king u kópu y:ee:y:ee pyu yoo yi vy:o pini ngmê. ² Nkéli ngmê k:oo nmî wo dniye. Yi nkéli Adamitiyam modoo diyédiyé, apê, Esiya wee u kwo yinê amínê kuwo nmo. Adistakas u k:ii nmî wo dniye, Tesalonika pi, Másidóniya Wee u kwo p:aani n:ii a tóó. ³ Kada nmo y:ângo, womumo Saidon nm:uu tee dniye. Njulyias, pini n:ii ngê Póól doo y:enê, nmo mb:aamb:aa ngê doo ya, Póól ka lyoko ghayghay daa kwódu ngê, wod:oo nmî pyipe knî ye nmî lee dniye, tpileni u yi nmo doo kwo, nmo dnaya a kuwo. ⁴ Saidon ndini nmî yó, yópu kêpa yópu ngê a ghê wo, Saipidis u kêténi nmî yó, yópu mdoo kwéli dêpwo ya. ⁵ Silisiya u nkígh:ê nm:uu lee dniye, Pamîpiliya u nkígh:ê my:oon:aa lee dniye, Maida nm:uu tee dniye, p:aani n:ii Lisiya Wee u kwo a tóó. ⁶ Njulyias ngê nkéli y:i ngma a pyw:ângo, yi nkéli k:oo ché nmo. Yi nkéli Aleksándidiya a ndê wo, Lóma doo lêpi.

⁷ Yi ndini nmî yó, wo pyile páádi nkéli kyedekyede doo mbêpê, paa dpodo ndii ngê nmo pyodo, Knidus dpîpi tee dniye. Kêpa yópu ngê nmo a pii ngê, yi máádi dpîpi kwólu, Kíditi máádi nm:uu kwólu, Salimone núwo nmomo y:aa dniye, Kíditi u kêténi nmî yó, yópu mdoo kwéli dêpwo ya. ⁸ Dyámê w:uu u nkígh:ê chono nmee paa, paa dpodo ndii ngê nmo mé pyodo, kpéé kn:ââ ngmênmî vy:ungo, u pi Kpéé Kn:ââ Mb:aa, yi ghi p:aa ngmê u nkígh:ê a tóó, u pi Laseya.

⁹ Yi nmee ya, dye ghi daadîi, yópu ndii u dye ghi daa kêmakêma doo dyimêdyimê, nê, Anmî lee knomomê, ye maa p:uu dono anmo pyw:oo. Póól ngê gha nuw:o ghi ye ngmê y:ângo. ¹⁰ Yepê, Léma. Yepê, Nmo lêpi té, ye maa p:uu dono awêde nmîné pyw:êmi, nkéli k:oo tpile yilî nmo kígha, nkéli myeno kígha, myeno pwopwo té. ¹¹ Njulyias Póól ka daa ng:aa mbê wo, ngmêné nkéli chóó pini dê tpiipi ye ng:aa mbê wo. ¹² Nkéli k:oo dpodo pyu knî y:oo noko yepê, Ala kpéni kn:ââ doo u ntââ, yópu ndii vy:o nkéli al:ii daadí ya, noko yepê, Piniks paa ngî d:uu koo. Noko yepê, Yi kpéni kn:ââ mb:aamb:aa, yópu ndii ngê y:i nkéli daawa dyênê. Noko yepê, Yópu ndii y:i nye t:âât:ââ koo, yópu mwiyé pèdê ngee ngê, u ngwo paa lee kmêle.

Yópu ndii u ngwo a pwaa wo

¹³ Yópu chaa yópu ngê a ghê wo, daa dpodombiy:e a ghê wo, noko yepê, Ala yópu u ntââ, ala ngwo Piniks lee kmêle, wod:oo anka a pèédî ngópu, kada nmo y:ângo, yi dyámê w:uu u nkígh:ênkígh:ê nmî t:ângo. ¹⁴⁻¹⁵ Daa dye ghi daadîi nmee mbêpê, wod:oo kpâpu yópu ngê nmo a ghê wo, yópu pââ ndii ngê pyodo, nkéli t:âmo ngê, vuywó ndii vy:o nmee mbêpê. ¹⁶ Dyámê w:uu tp:oo ngmênmî y:amê kwólu, u pi Kóda. Vuywó ndii y:i dêpwo kwo, wod:oo dinki dpodombiy:e nmo pèédî ngê, nkéli k:oo nmî chângo. ¹⁷ Noko yepê, Nkéli kudu koo, kpêépi wa a pwii dmi, yimbwi wa pywáli dmi, nkéli nmo wa yapê. Yi kópu u l:êé díy:o nkéli u maknopwo yedê mênê y:amê kalê tumo, pwono dpodombiy:e mîmî kudu tumo. U yi y:e dêpwo kwo, Lipiya tii páâ p:uu nmî pw:oo dmi, wod:oo liyé a vy:oo ngópu, vuywó ndii knî yi l:êé díy:o tpii dê wiyé dumo, doo u ntââ pi ngê daapodo tpyé dê. ¹⁸⁻¹⁹ Yinté nmee ntéentéé, yópu dêpê ngópu, wod:oo womumo mw:aandiye nkéli u mb:êé pee knî ngmê kée ngópu, womumo mw:aandiye nkéli u nj:ee kílî mye kée ngópu. ²⁰ Wo yilî knî yi k:oo kâádî dpîpi módu, pudu myedpîpi módu, yópu ndii mudoo a wupe, wod:oo noko nmomo, Daanmî pyiyé dmi, nmo pwopwo té.

²¹ Wo knî ngmê yi k:oo nté dèdnye pîpî, u kuwó dini ghi ngê Póól yi ngîma ghêédî wo, yepê, A léma. Yepê, A ka wonmyinê ng:aa mbê dniye, ye Kíditi daapîno kuwo ngê, nkéli daapî dyênê wo, tpile daap:oo kée too. * ²² Yepê, Ngmênê namê nkîngê. Yepê, Daangmênmyi pw:onu, ngmênê nkéli mu ngmîdi yinmo kîgha. ²³ Yepê, Yâpwoni p:uu n:aa dpodo, yi yâpwo, a vuywo pini, mgîdí vy:oo u enjel a ka ngmêda dy:ââ, a ka dê, Póól. * ²⁴ A ka dê, Namê nkîngê. A ka dê, Ghêlí daanyi pw:onu, ngmênê Lóma king u ngîma mwiyé any:uu ghê. A ka dê, Chóó Lémi ngê ngêpê kêda ny:oo, yélini yi k:ii nmye wee, daangmêwa pw:onu. ²⁵ Póól ngê yepê, Kí léma, namê nkîngê, mu kópu u díy:oo Chóó Lémi ka n:aa kélímî, a lama ka tóó, kópuni enjel ngê a ka dê vyi, yi kópu ndèndê ngê wa pyódu. ²⁶ Yepê, Pi daawa pw:onu, ngmênê dyámê w:uu ngmê mbêmê anmî kee dmi. *

²⁷ Wéni n:ii ngê Kíditi nmo kuwo ngê, wo y:a mê páadi maadí nmeê mbêpê, yópu ndîi modoo a wupe, mgîdí ñukníñukní p:uu nkéli k:oo dpodo pyu knî y:oo a w:ee ngópu, apê, Ala dyámê w:uu u nkîgh:ê chono nmo m:ii té. ²⁸ Wod:oo nkichi pee yedê ngê nt:ee ngmê kalé ngópu, dini ghi n:ii ngê mbwódo mî yaa wo, mède pêédî ngópu, ntii u mti u ngwo a ngee ngópu, apê, Podo y:a p:uu até d:uu kaalî. (40 m.) U kuwó dini ghi ngê yedê mê kalé ngópu, ntii pyolo y:a p:uu mîmî kele, (30 m.) noko yepê, Ala ghodo nmo m:ii té, daa kêmakêma dyámê w:uu mbêmê nmo koko té. ²⁹ Noko yepê, Nkéli mgîdí vy:oo kí:d:ongê dopo, wod:oo anka páadi knî nkéli kn:ââ ghîghê mênê kée tumo, wo u díy:oo dnye ngêpê, apê, Lími kîi wa we. ³⁰ Nkéli k:oo dpodo pyu knî y:oo u yi doo kwo, Dínki nmî gh:ay, nmî mbêpê dmi, wod:oo dínki gh:ay ngópu, nmopê, Nkéli ñuwo anka nmîmo kéké té. ³¹ Ngmênê dnye k:omodanê, Póól ngê a w:ee ngê, Njulyas ka kwo, Kí nkéli k:oo dpodo pyu yoo a mbêpêmbêpê té, yed:oo nmo pwpow té. ³² Wod:oo lede knî y:oo dínki yedê dê châpwo dumo, mo kalé ngópu.

³³ Dini ghi n:ii ngê doo wââwââ, Póól ngê kmaapî u pi ye vyu, yepê, Wo y:a mê páadi d:uu lê, nté dmyongê ma ngópu. ³⁴ Yepê, Mw:ââkó nmyo, nté pee ngmê ma yó, nté ngê yinê a wêdêwêdê kîgha nmyo. Yepê, Daangmanmyi pw:onu. ³⁵ Póól ngê mbîdédi a ngêédî, puwâ, Chóó Lémi yi ngîma kwuno ngê, wod:oo ndîi. ³⁶ Yi gha dmi vyilê kê dniye, pi yintómu doo kmaapî. ³⁷ Nkéli k:oo yélini nmeê kwo, nmo yintómu ny:oo yono y:a pyud:oy:a mê wéni. (276) ³⁸ Dini ghi n:ii ngê u ntââ ngê pyaa dniye, witi nt:ee kée ngópu, apê, Nkéli vyilê kê we.

Nkéli u ngwo a ghidi wo

³⁹ Dini ghi n:ii ngê wa wo, nkéli k:oo dpodo pyu yoo yi lama dêpwo ya, Kí ló dyámê pee. Lyoko ngmê m:uu ngópu, tii pââ y:i ngmêdoo ya, u yi y:e doo kwo, Nkéli tii pââ p:uu nyinê ghidi we. ⁴⁰ Mwiyé yedéni dê y:oo tpii dê kudu dumo, yi yedê dê mê pywáí dumo, anka u yedê páadi knî mye châpwo tumo, liyé tp:oo nkéli ñuwo ngmê t:ee ngópu, tii pââ u kêténi dnye tpii. ⁴¹ Nkéli tii pââ p:uu daa n:ee, ch:éênî p:uu a ghidi wo, nkoo ghi mínê kele, vuywó ndîi knî y:oo kn:ââ ghi dnya a pwapî.

⁴² Lede knî y:oo noko yepê, Mbwa k:oo yélini vya téme, nt:ee wa a pwila dmi, tii pââ p:uu wa kee dmi, wa mbêpê dmi. ⁴³ Ngmênê Njulyas ngê yi kópu ye kwódu ngê, u yi u ngwo doo kwo, Póól ní dy:oo, wod:oo nmopê, N:ii u lama

* 27:21: Dpodo 27:9-10 * 27:23: Dpodo 23:11 * 27:26: Dpodo 28:1

chââchââ a tóó, dpo pwila we, ⁴⁴ n:ii u lama chââchââ daa tóó, nkéli u yi pee mbêmé dpí chââ we. Wod:oo yinté nmî d:uu ngê, nmî chââ dniye, nmo yintómu tii pââ p:uu nm:uu kee dniye.

28

Mólíta kópuni nmo pyodo

¹ Dini ghi n:ii ngê tii pââ p:uu nm:uu kee dniye, yi dyámê w:uu u pi yi nm:uu nyongo, nmopê, Ala Mólíta. ² Mólíta tpémi mb:aamb:aa ngê nmo dnya a vuywo, ndyuw:e nmo ngmê kpê ngópu, mu kópu u díy:o tpíi vy:o, nkuwo ndíi. ³ Póól ngê ndê dyuu ngma a ngêédí, ndiya dini ghi n:ii ngê doo yiyé, wod:oo tpile pé ka ndê tee u kwo yimí ghê wo, yi pââ u ménê a pwii wo, wod:oo Póól kwulo kiye wo, y:i a yipal:a wo. ⁴ Mólíta tpémi y:oo apê, Kí pini kwulo tpile pé ngmê ka kiye, myekiyedê yiyii. Noko yepê, Kí pini ngê pi ngma a vyâ. Yepê, K:omo tpile n:ee daa pwene, ngmênê ala ngwo u dono u pywuu yeda ngee, ala ngwo a pwopwo. ⁵ Ngmênê Póól ngê tpile pé kpêédí ngê, ndiya danê ngê, kópu u ngwo daa pyodo. * ⁶ Dnye t:ââ, apê, Kí pini kóo a mbweembwee, mye pwopwo. Dye ghi daadí dnye y:enê, ngmênê kópu u ngwo daa pyodo, wod:oo noko yepê, Kí pini daa nmo ntee pini, ngmênê nmî yâpwo ntee pini. *

⁷ Tii pââ u nkíghê yâpwo tédê ngmêdoo ya. Yi yâpwo tédê chóó u pi Papíliyas, yi pini Mólíta tpémi yi kada pini. Mb:aamb:aa ngê nmo doo a vuywo, wo pyile u ngomo k:oo nnee kwo. ⁸ U mí doo mbii, m:êê mgíní u ngwo myedoo ya. Póól u ngomo ghi k:oo adí lê, Chóó Lémi ka u l:êê díy:o ngêpê mbê wo, kóó dé u pwo yé doo, wod:oo pyi ngê. ⁹ Yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi dyámê w:uu mbêmé pwopwokopwe yoo myedê lee dniye, Póól ngê mye pyi too. ¹⁰ Tpile yilí nmo a kê ngópu, dini ghi n:ii ngê kada nnee a yém, tpileni u yi maa p:uu nmo adnyi kwo, yi tpile yilí nmo myedê kê tumo.

Mólíta u ngwo nmo kuwo ngê, Lóma u ngwo nnee lépí

¹¹ Dini ghi n:ii ngê Mólíta d:ââ pyile nmî nt:ango, nkéli ngmê k:oo nmî wo dniye, yi nkéli Aleksándídiya myedê ndê wo, Mólíta yópu ndíi yidoon:aa t:âât:ââ. Yi nkéli u pi Yâpwo Mbwémi. ¹² Mólíta ndini nmî yó, Saidakyus nm:uu tee dniye, wo pyile y:i nnee ya. ¹³ Yi ndini m:oo yó, Léchém nm:uu tee dniye. Womumo kuwó yópu ngê a ghê wo, wo miyó njini maadí nnee mbêpê, Puteyoli u ngwo nm:uu tee dniye. ¹⁴ Nkéli y:i nmîmo kuwo ngê, Yesu u yoo y:i ngmêní módu, wiki yi k:ii ngmênmo kp:anê ngê, wod:oo kada nmo y:ângo, dédê m:oo lee dniye, Lóma nnee lépí. ¹⁵ Yesu u yoo, yélini Lóma doo a kwo, nmî pi dmi a ny:ee ngópu, maa p:uu mēda nya nmoo. Ngmê kní y:oo nté pywupwi tédê Apiyas mínê pyw:ee nmoo, woni kní y:oo kn:aa p:aani mínê pyw:ee nmoo, p:aani n:ii u pí Dpí Ngomo Pyile. Póól ngê dini ghi n:ii ngê m:uu too, Chóó Lémi yi l:êê díy:o kwuno ngê, u gha mb:aamb:aa ngê pyodo, mēdêpwo nkíngê.

Lóma u ngwo nm:uu taa dniye

¹⁶ Dini ghi n:ii ngê Lóma nm:uu taa dniye, lede kní y:oo Póól mbwa k:oo daa km:êê ngópu, ngmênê lede ngmê p:uu t:ee ngópu, kn:aa ngomo ngmê k:oo nmî kee dniye.

* 28:5: Mak 16:18 * 28:6: Dpodo 14:11

17 Wo pyile mî loo, Póól ngê Nju tpémi yi kada pini yoo u ngwo a danê ngê, yepê, A mbwó yoo. Yepê, K:omo tpile nmî yoo yi p:uu d:uu ngê kêê dèp:a t:ângo, nmî kn:ââ yoo yi l:êê ghi dmi p:uu kópu dono myedîpî vyu, ngmênê Njedusalem mbwa k:oo a km:êê noo, Lóma tpémi ye mye y:ee noo. 18 Yepê, Kada pini ngê a p:oo noo, u yi u ngwo doo kwo, Nê nî pw:ii, mu kópu u díy:o a pwopwo u kópu dèpê pyw:ângo. * 19 Yepê, Ngmênê Nju tpémi y:oo u yi dèpwo kwo, Nê mbwa k:oo pwii we, wod:oo a ka doo u ntáâ ngê pyodo, kada pini ka kwono, Lóma tpémi yi king ngê u nkwo paan:aa kóté kalé nêne. Yepê, A mbwó yoo, u ya a nga daa kwo, A yoo nî ndyíko té. 20 Yepê, Yi kópu yilí yi p:uu danêmbum u l:êê díy:o u ngwo d:a danê nmyo. Yepê, Pini n:ii Yisiléli tpémi y:oo a t:âât:ââ ngmê, yi pini u l:êê díy:o mbwa k:oo kí km:êê noo. * 21 Nju tpémi y:oo Póól ka kwo, Njuda Wee u kwo yélini wunê kwo, m:uu kópu nmo doongmê dy:ââ ngópu, pi y:i doongmê ndê wo, m:uu kópu dono nmo myedoongmên:aa vyu. 22 Kwo, U yi nmo a kwo, Njuw:ng ngínmî m:uu, mu kópu u díy:o ala kópu kímno nyongo, yélini yi vy:o nyi ghê wo, yi yéli yi p:uu p:aani p:aani dono kópu yilí a tpapê ngópu.

23 Wod:oo wo u kwo ngma adí ngmidi ngmê, yi wéni ngê Nju tpémi ada dáâ, pi dèpwo a ya. Mw:aandiye danêmbum ngê a yaa dniye, u dí ngídí vy:o mî yé ngópu. Póól ngê yepê, A mbwó yoo, ala kópu nmyi lama ka tóó. Yepê, Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê chóó ada a y:enê nmo, pi ngmê wa a ngmidi, nmî kada wa kââ, vyílo ayuno yámuyâmu. Yepê, Ala kópu kamî ny:ee yó, Chóó Lémi ngê yi pini wunê nmo ka a dy:ââ ngê, u pi Yesu, ngmênê Njedusalem tpémi y:oo kí mb:ii ngópu, mye vya ngópu, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê mède pyidu ngê. Póól ngê u yi doo kwo, Yi kópu yilí ndê kópu ngê ye nî pyódu té, wod:oo kópuni Mósisi ngê a d:êê too, kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo a d:êê tumo, yi ngêêdí myedê nté too. 24 Wono yoo u kwo kélímî mbê dniye, woni yoo u kwo daa kélímî mbê dniye. 25 Wod:oo Póól a kuwo ngópu, noko dnye kwopwepe, ngmênê ghéli daa lee dniye, Póól ngê ala kópu ye mye vyu, yepê, Kópuni Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Yisaya ka a vyu, nmyi kn:ââ kní yi p:uu a d:êê ngê, yi kópu ndê kópu. 26 Yepê, Yisaya ka ala kópu a vyu, kwo, kí yéli ye ala kópu dpî vyi ngí,

U nyêmi ngê anmyi nyêmi,
mêdaanmya a wopwe,
U mumu ngê anmyi mumu,
mêdaanmyi y:enê. *

27 Kwo, Yi kópu kí yéli ye dpî vyi ngi, mu kópu u díy:o,
yi ngwolo dmi my:oo a tóó,
nkê kpeme a pyede,
yi mbodo podo dé.

Wodaa yinté,
u mumu ngê pè mumu ngmê,
u nyêmi ngê pè nyêmi ngmê,
u wopwe ngê pèdê wopwe ngmê,
a ka pèdê diyé dmi,
pídí pyi té.

28-29 Póól ngê yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Chóó Lémi ngê Yesu nmî Mbwámê ngê pyódu ngê. Yepê, K:omo tpile anmyi mb:ii ngmê, ngmênê yélini

* 28:18: Dpodo 26:31-32 * 28:20: Dpodo 26:6-7 * 28:26: Is 6:9-10

daa Nju tpémi, yi yéli y:oo Yesu u pi wa ny:ee ngmê, yi Mbwámê ngê wa pyódu.
*

³⁰ M:ââ miyó Póól yi p:aani doo ya, ngomoni k:oo dpîmo kwo, yi ngomo chóó myedpîmo pywupwi. N:ii ngê u mumu u yi dpîmo kwo, y:i u kwo dpîmon:aa danêmbum. ³¹ Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu ye dpîmo danêmbum, nmî Lémi Yesu Kédisu p:uu ye myedpîmo danêmbum, dêpwo nkîngê, pi ngê u kwo myedaa kwódu ngê.

Wu u dí.

* 28:28-29: Dpodo 13:46

LÓMA

Dini ghi n:ii ngê Yesu u danêmbum Lóma ñuw:o ngópu, daa Nju tpémi ye ñuw:o ngópu, ngmênê kn:aa yéli ye ñuw:o ngópu. Yi kópu u l:êê dîy:o Nju pi daa yili Yesu u yoo vy:o doo kwo, Lóma.

Yi ngwo Póól Epeso doo dpodo. U kuwó dini ghi ngê Epeso a kuwo ngê, Kídiki Wee u kwo loo, d:ââ pyile y:i mî nt:ââ ngê. (Dpodo 20:3) Yi dini ghi ngê Póól ngê kópu dyuu ngmê d:êê ngê, Yesu u yoo knî ye dy:ââ ngê, yélini Lóma doo a kwo. Ala yi kópu dyuu.

¹ Nê Póól, Yesu Kédisu u dpodo pyu, myenté u dyépi, ala pweepwee pee nmye até d:a dy:ââ, yélini Yesu u yoo vy:o nmyinê ghê dniye, Lóma. Chóó Lémi ngê a ngmídi noo, a ka pê, A kópu mb:aa pi knî ye chin:aa tpaépê. * ² Yi kópu mb:aa nmî Mbwámê p:uu kópu mb:aa. Pini n:ii nmî Mbwámê ngê pyodo, Chóó Lémi ngê yi pini u kópu mb:aa chóó u komo kapi pyu knî ye mwiyé a vuu, yi kópu y:oo a d:êê ngópu. ³ Nmî Mbwámê Chóó Lémi Tp:oo, nmî Lémi Yesu Kédisu, ndêndê ngê nmo ntee pini. Nmî w:êê mâawe Dépídi, vyílo yi pini u tii ñedê, Yesu mî chópu. * ⁴ U ghê dmi ndêndê ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi. Chóó Lémi ngê nmpôê, Ala a Tp:ee. Yi kópu ndê kópu ngê alanté nmo pyódu ngê, u wêdêwêdê mbêmê kpêêni mêda pyidu ngê. ⁵ Yesu ngê ntênê a ngee noo, u dyépi ngê a pyódu noo, a ka pê, A pi kn:aa dyámê tpémi ye chin:aa tpaépê, u ngwo a ka pèdê kélímî mbê dnye, a nuu u kópu dé myedny:oo d:uud:uu dé. ⁶⁻⁷ Nmyo myentee dé, Yesu Kédisu ngê Chóó Lémi u yoo vy:o myeda danê nmyo, yélini u nuu u yoo, u momu yéli. Nmî Mî Chóó Lémi, nmî Lémi Yesu Kédisu u k:ii, nmye mb:aamb:aa ngê dny:oo a vuyuwu.

Póól u ngêpê, Lóma tpémi yi dîy:o

⁸ Ala kópu nmye mwiyé nînê d:êêd:êê. Yesu u pi ngê nmyi l:êê dîy:o Chóó Lémi n:aa kwunokwuno ngê, mu kópu u dîy:o dyámê mbêmê pi yili yintómu yi lama a tóó, Yesu ka dpodombiy:e nmye kélímî té. * ⁹ Chóó Lémi u pi ngê nînê kpaá, dini ghi n:ii ngê u kwo n:aa ngêpê yédi, dye ghi yintómu nmyi l:êê dîy:o u kwo myinî ngêpê yédi. Pi knî ye Yesu u kópu mb:aa p:uu n:aa danê yédi, Chóó Lémi p:uu dpodombiy:e u ngwo n:aa dpodo yédi. * ¹⁰ Dini ghi n:ii ngê u kwo n:aa ngêpê yédi, ala kópu u kwo n:aa dmyinê ngê, kwonipi, A Lémi, a maa nangê kwódu, dpí ngee nédi, Lóma tpémi ye dpí dy:ââ nédi. ¹¹ Lóma tpémi. U yi mb:aamb:aa ngê a nga a kwo, n:uu m:uu nmyo, Nmî Mî u Ghê Dmi mbêmê myan:aa wêdêwêdê kalê nmyo. ¹² Daa a mo an:uu wêdêwêdê kalê nmyo, ngmênê nmî kélímî mbêmê nmî gha dmi paa nmo wêdêwêdê kalê téme. ¹³ A mbwó yoo, ala kópu nmyi lama choo a ya, daa ng:êêntómu nî vuu, nîmo, Lóma nî lê, ngmênê lukwe ngê a dí mikídoo pwapî. Kn:aa yéli Yesu u yoo vy:o ntee nê ñuwu, u ya a nga a kwo, Yinté nmye my:aan:aa d:uu, ¹⁴ mu kópu u dîy:o pi yili yintómu knî yi l:êê dîy:o Yesu ngê dpodo kalê noo. K:omo tpile nko pi dé ó kada pini dé, ndiye pyu dé ó p:aa tpémi, ngmênê Yesu ngê u yi u ngwo a kwo, Nê ngê u yoo vy:o kaa téne, ghê kamî u ngwo pèdê pyw:ee y:e. ¹⁵ Yi kópu u l:êê dîy:o u yi mb:aamb:aa ngê a nga a kwo, Yesu u kópu mb:aa p:uu u ngwo nmye nîn:aa danê. ¹⁶ A lama ka tóó, yi kópu mb:aa

* **1:1:** Dpodo 9:15; Nkal 1:15 * **1:3:** Mát 22:42; Lóma 9:5 * **1:8:** 1 Tes 1:8 * **1:9:** Epeso 1:16

d:uudpí dípí. Yélini Yesu ka wa kélímí mbê dmi, Chóó Lémi ngê yi kópu mbêmê wa ngee té, chóó u wêdêwêdê mbêmê wa ngee té. Nju tpémi mwiyé doo ngêépí dé, ala ngwo kn:aa yéli amyeda a ngêépí dé. * 17 Yesu p:uu kópu mb:aa mbêmê ala kópu nmo w:ee ngê, Chóó Lémi ngê dnyinté daawa kóté kalê nmo, módó nmo daawa vyi, Dyââpe nmyi p:uu daa t:a, ngmênê Yesu ka kélímí mbêmê nmí dyââpe wa pwaa té. Yesu ka dye ghi yintómu dmyinê kélímí, mu kópu u díy:o puku yedê alanté a tóó, apê,

Pini n:ii adí kélímí,

Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê u ngwo wa pyódu. *

Yélini daa Nju tpémi yi lêê ghi dono u danêmbum

18 Yesu p:uu kópu mb:aa mbêmê ala kópu myeno w:ee ngê, yélini y:oo dono a d:uud:uu ngópu, Chóó Lémi ngê wa kpada té. Yi yéli y:oo Chóó Lémi daa cháâcháâ ngmê, pi kní yi p:uu kópu dono yilí a d:uud:uu ngópu, Chóó Lémi u kópu ndéndé dé yi wépi dmi u ngwo dpí pwaa t:oo. 19 Chóó Lémi ngê yi yéli wa kpada, mu kópu u díy:o tpileni yi ngópu tpyé too, daa m:uu tumo, yi ngwolo dmi my:oo doo ya. 20 Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê dyámê mbêmê tpile yilí a lâmo ngê, daangmê ngmo ngê, u wêdêwêdê ndíi yinté nmí ngima mye yó. K:omo tpile Chóó Lémi dpínê y:enê, ngmênê lukwe díy:o yi yéli y:oo nmí Yâpwo njini daa mya ngópu? Yi nt:u kópu chedê. * 21 K:omo tpile Chóó Lémi yi lama a tóó, ngmênê daa cháâcháâ ngópu, myedaa kwunokwuno ngópu. Yi mbodo podo dé, yi gha mgídimgídi dé. * 22 Yinê ye yi nuw:oo ndíi dé, ngmênê yi mbodo podo dé. 23 Yâpwo ni u mênê ghê njini a tóó, daa cháâcháâ ngópu, ngmênê tpileni u kâa a lâmol:âmo tumo, vyílo ye cháâcháâ tumo, pi u kâa dé ó nmê u kâa dé ó tpile tp:oo u kâa dé ó tpile pê u kâa dé, yinté k:omo yâpwo ye cháâcháâ tumo.

24 Yi yéli y:oo Chóó Lémi mwiyé a kpípí ngópu, Chóó Lémi ngê u nkwo a kpípí too, mye kala too, apê, Kópu dono n:ii yi nuu u kópu dé, mudny:oo d:uud:uu dé, apê, mywenemywene kópuni nongo a d:uud:uu tumo, mudny:oo d:uud:uu dé. 25 Chóó Lémi u ndê kópu yilí yi wépi dmi pwaa tumo, k:omodané kópu a ngí tumo. Pini n:ii ngê tpile yilí yintómu lâmo ngê, n:ii dye ghi yintómu pídn:oo cháâcháâ, yi pini daa chaa kígha ngmê, ngmênê tpileni lâmo too, yi tpile ye chaa kígha tumo, ye a ngêpê nyédi, p:uu mye dpodo nyédi.

26-27 Nyââ, Chóó Lémi kpípí ngópu, Chóó Lémi ngê u nkwo kpípí too, mye kala too, mywenemywene u kópu yilí a d:uud:uu ngópu. Mâa yoo yi kpâm kní ye daa lêpí nyédi, ngmênê a numo kpêépí nyédi, yi gha vy:oo yi kn:aadi te kópu u pywuu u nkwo wunê ngêépí ngópu. Daa mâa yoo yi mo, ngmênê pyââ yoo mye yi k:ii, yi moo kní ye daa lêpí nyédi, ngmênê a nmyee nyédi. *

28 Chóó Lémi u kópu ndéndé u wépi pwaa ngópu, Chóó Lémi ngê yi wépi dmi u nkwo pwaa too, dnyinté a nuw:oo té, dono kópu yilí a d:uud:uu ngópu. 29 Yoo dono, kn:aadi te pyu yoo, tpile u mb:aami dé, daa gha yoo, n:ee kapí pyu yoo, lêê pyu yoo, pi vye pyu yoo, pi dódó pyu yoo, pi u pi dyede pyu yoo. Dono ngê yi gha dmi a nt:ee ngê. 30 P:êê dono chaachaa u yoo, dono kópu numo p:uu yilí a tpaépê ngópu, Chóó Lémi ye diya wo, peede tpaépê pyu yoo, chaa pyu yoo, yi chóó yi pi dmi a kmímí tumo, yi pye mí yi dnye a vye tumo, u yi y:e a kwo yédi, Dono kópu kamí m:uu nmo pyw:oo. 31 Yoo dono, yi chóó yi kópu u ntii

* 1:16: 1 Kódin 1:18,24 * 1:17: Lóma 3:21-22; Hab 2:4 * 1:20: Njópi 12:7-9; Psalm 19:1; Hipilu 11:3 * 1:21: Epeso 4:17-18 * 1:26-27: Lev 18:22; 1 Kódin 6:9

dêdê vy:êmî tumo, pi ye d:uudpî ch:anê, myed:uudpî ngee ngmê. ³² Yi lama ka tóó, Chóó Lémi ka yi kópu yilí pwopwo u kópu dé, ngmênê mye d:uud:uu tumo, pi kní ye mye tpaépê ngópu, ye dpo, Yinté kópu nipi paa d:uud:uu téme.

2

Pi yintómu yi kóté kígha

¹ Nju tpémi. Ala kópu wanmyi vyi ngmê, anye, Yi yéli yi l:êê ghi dmi dono, Chóó Lémi ngê paa kpada téne. Yi kópu wanmyi vyi knomomê, ye nmyi chóó nmyi p:uu anmyi danê, mu kópu u díy:o k:omo tpile nmyo n:uu dé, ngmênê yi kópu myenmye d:uud:uu tumo. ² Nmí lama ka tóó, pini n:ii kní y:oo yi kópu dono a d:uud:uu tumo, Chóó Lémi ngê yinê wa kpada té. Doo u ntââ pi módó kuwa daangmêwa ghê. ³ Kópuni kní yi l:êê díy:o ala kópu nmye tpaépê ngópu, Chóó Lémi ngê mopêdê kpada téne, yi kópu dono nmyi chóó nmye d:uud:uu tumo. Lukwe díy:o ala kópu nmye tpaépê ngmê, Nmo Chóó Lémi u yoo mb:aa, daawa kpada nmo? ⁴ A pyipe yoo, ye lukwe? Chóó Lémi ngê nmyi dye ghi ka dówodówo, dye ghi daadîi doongê kpada nmyoo. Yi kópu nmyinê nmye k:omo tpile? Chóó Lémi ngê ka t:âât:ââ nmyo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo, Yi dono kée téne, a ka pêdê diyé dniye. ⁵ Nmyi chóó nmyi pono nmye vyápê té, dnye daanmyi ng:aa. Lukwe díy:o nmyi dono yilí dmyongê kée ngópu? Yi kópu u l:êê díy:o, wéni n:ii ngê Chóó Lémi ngê wa kóté kalé nmo, dnyinté daawa kpada nmyo. ⁶ Chóó Lémi ngê pi yilí yintómu kní ye yi kópu yilí ye wa pwila té. ⁷ N:ii kní y:oo u yi y:e a kwo, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê nmí pyaa dmi, dye ghi yintómu u k:ii nmí ya, yi kópu u l:êê díy:o kópu mb:aa dye ghi yintómu a d:uud:uu tumo, yi yéli ye Chóó Lémi ngê ghê kamí wa y:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ⁸ N:ii kní yi chóó yi p:uu a nuw:o té, maa ndêndê wunê da kuwo ngmê, dono u maa p:uu a wee, yi yéli ye Chóó Lémi wa nod:e, wamye kpada té. ⁹ N:ii kní y:oo dono a d:uud:uu ngópu, dono wa a pyw:ee ngmê, ngíni vyími amyedê pyw:ee ngmê, kn:aa yéli y:oo daa yi mo wa a pyw:ee ngmê, ngmênê nmyo Nju tpémi, amyenmyinê pyw:ee ngmê. ¹⁰ Pini n:ii kní y:oo kópu mb:aa a d:uud:uu tumo, Chóó Lémi ngê yi pi dmi ndîi ngê wa pyódu té, mb:aamb:aa ngê adnyin:aa ya, nmyo Nju tpémi daa nmyi mo, ngmênê kn:aa yéli mye yi k:ii. ¹¹ Chóó Lémi ngê nmo yintómu dêêpî kópu dyuu mu ngmídi mbêmê wa kóté kalé nmo.

¹²⁻¹⁵ Pini n:ii ngê dono wa d:uu, Chóó Lémi ngê wa kpada. Yélini daa Nju tpémi, k:omo tpile yi yéli yi lama Mósisi u dêêpî kópu dyuu daa kwo, Chóó Lémi ngê yi dono kní yi l:êê díy:o amyé kpada té. K:omo tpile dono mb:aamb:aa yi chóó a chámêchámê dumo, ngmênê kópu mb:aa daa d:uud:uu tumo, kópu dono ye d:uud:uu tumo. Nmí lama ka tóó, Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu yi gha vy:o a kwo, mu kópu u díy:o dini ghi n:ii ngê kópu mb:aa a d:uud:uu tumo, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê a ya nyédi, dini ghi n:ii ngê kópu dono a d:uud:uu tumo, yi gha dmi dono ngê dpí pyódu. Chóó Lémi ngê Nju tpémi amyedê kpada té. K:omo tpile Mósisi u dêêpî kópu dyuu yi lama a kwo, ngmênê daa cháâcháâ tumo. K:omo tpile pi u lama Mósisi u dêêpî kópu dyuu a kwo, yi pini ngê yi kwódu yé kópu dé adê d:uud:uu dé, ye Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê daawa pyódu, ngmênê n:ii ngê yi kwódu yé kópu dé daadî d:uud:uu dé, yini Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê wa pyódu. ¹⁶ Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê Yesu Kédisu nmo wa a dy:ââ, nmí tumo kópu dono kní yi l:êê díy:o yinê wa kóté kalé nmo. Pi

kní ye yi kópu n:aa tpaê ngê, mu kópu u díy:o yi kópu ndêndê ngê nmo wa pyódu.

Nju tpémi yi l:êê ghi dmi

¹⁷ Nju tpémi. Chóó Lémi nmyinê kââkââ ngópu, ala kópu nmye tpaê ngópu, nmyimo, Mósisi u dêêpí kópu dyuu nmí lama a kwo, Chóó Lémi ngê daawa kpada nmo. ¹⁸ Nmyimo, Chóó Lémi u nuu u kópu dé nmí lama a pyede, u dêêpí kópu dyuu ngê nmí nuw:o dmi dê wáti té. ¹⁹ Nmyimo, Mgídí vy:o yélini a kwo, nmo yi pywápê dé, my:oo yélini a too, maa mb:aa ye nmínê kêmakêma. ²⁰ Nmyimo, Mbodo podo kní ye yi dono kópu nmo kwódukwódu too, pi kamí yoo myeno ndiye kígha too, mu kópu u díy:o ndê kópu yintómu, lama kópu yintómu nmí kn:ââ kní y:oo wunê a d:êê tumo. ²¹ Nju tpémi. Kn:aa yéli vy:ee ndiye kígha tumo, lukwe díy:o nmyi chóó dp:ee numo ndiye kígha nyédi? Nmyimo, Namê kpaa, ngmênê nmyi chóó nmye kpaa nyédi? ²² Nmyimo, Pi u kuwó nangmê pwiyé, ngmênê yi kópu nmyi chóó nmye d:uud:uu ngópu? Nmyimo, Kn:aa yápuo ka namê ngêpê, ngmênê ndapí nmyi yápuo ngê nmyi pyódu ngópu, nmyi nuu u tpile ngê my:ee pyódu ngópu. ²³ Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu nmyinê kââkââ ngópu, ngmênê yi kópu dyuu dp:ee nyêmi ngópu, Chóó Lémi ka mywenemywene u ngwo nmyine ñeñe ngópu. ²⁴ Puku yedé yinté kópu mye too, apê, Nju tpémi yi l:êê díy:o, kn:aa yéli y:oo Chóó Lémi daa cháâcháâ ngópu.

²⁵ Nju tpémi. Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu anmyi nyêmi knomomê, u l:ii nmyi too pee p:uu adí ya knomomê, ye up:o. Ngmênê daanmyi nyêmi knomomê, k:omo tpile u l:ii nmyi too pee p:uu adí ya, yi l:ii ngê daawa ngee nmyo. ²⁶ K:omo tpile kn:aa yéli yi too pee p:uu Chóó Lémi u l:ii daa t:a, u kópu dyuu adnyi nyêmi knomomê, ye Chóó Lémi ngê awo, Na a ka a l:ii yi p:uu a t:a, a nuu u yoo. * ²⁷ Nju tpémi. K:omo tpile kn:aa yéli yi too pee p:uu Chóó Lémi u l:ii daa t:a, yi yéli y:oo Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu adnyi nyêmi knomomê, ye yi yéli y:oo wa ndyíko nmyo, mu kópu u díy:o, k:omo tpile Chóó Lémi u l:ii nmyi too pee p:uu a t:a, Mósisi u dêêpí kópu myenmyinê kpââ tumo, ngmênê yi kópu dyuu dp:ee nyêmi ngópu. ²⁸⁻²⁹ Dmyinê w:ee ngmê? Ló pini ndêndê ngê ngmê Nju pi? Daa pini n:ii too pee p:uu Chóó Lémi u l:ii a t:a, ngmênê pini n:ii u gha vy:o Chóó Lémi u l:ii a t:a. Yi kópu daa dêêpí kópu ngê dpí d:uu, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yinê dpí d:uu. Yi pini ndêndê ngê Nju pi, daa pi kní y:oo a chaa kígha ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê yinê a chaa kígha ngê. *

3

Nju tpémi yi ya

¹ Ala kópu mwiyé kídí d:êê, d:ê, Pini n:ii u too pee mu ngmídi p:uu Chóó Lémi u l:ii a t:a, yi pini daa ndêndê ngê Nju pi. D:ê, Pini n:ii u gha mênê Chóó Lémi u l:ii a t:a, yi pini ndêndê ngê Nju pi. Yi kópu u l:êê díy:o a ka wanmyinê póo dmi, a ka nye, Chóó Lémi u l:ii ngê Nju tpémi lónté a ngêêpí too? A ka amy:ee póo dmi, a ka nye, Nju tpémi y:oo ló kópu mb:aa ngmêwunê pyw:êmi ngópu, kópuni kn:aa yéli y:oo dèdê pyw:êmi ngópu? ² Nmyenê, Nju tpémi y:oo kópu mb:aa yilí wunê pyw:êmi ngópu. Ala mwiyé mwiyé kópu. Vyílo Nju tpémi ye Chóó Lémi ngê chóo u kópu dyuu ye a y:àngo, u ngwo yi lama yaa wo, a w:ee ngópu, apê, Chóó Lémi alanté pini. Chóó Lémi ngê u yi doo kwo, A yoo nê ntee pini ngê

* 2:26: Nkal 5:6 * 2:28-29: Njon 7:24; Kílosa 2:11

paa pyaa dniye, kn:aa yéli y:oo yi vy:u o ngwo myepaa m:uu nêne. ³ K:omo tpile woni knî y:oo Chóó Lémi u kópu dny:ii dy:ee tumo, ngmênê kópuni Chóó Lémi ngê ndêndê ngê ye a vyi too, yi kópu dyuu chóó daawa kéé té, ndêndê ngê wa d:uu té. * ⁴ K:omo tpile pi yintómu adnyi k:omodanê, ngmênê Chóó Lémi mu ngmidi ngê k:omodanê ngê kêê daawa a t:oo. Puku yedê alanté a tóó,

Chóó Lémi u kópu yintómu ndê kópu dé.

Pi ngê k:omodanê kópu Chóó Lémi p:uu daawa a pyw:oo. *

⁵⁻⁸ Ngmê knî y:oo alanté a tpaépê ngópu, apu, Nmo mgídîmgídî dé, Chóó Lémi mu ngmidi pywápê, yi kópu u l:êê díy:o dono kópu yilí paa d:uud:uu koo, mgídî ndîî ngê paa pyépi koo, pi knî y:oo Chóó Lémi u wuu mb:aamb:aa ngê u ngwo paa m:uu y:e. Apu, K:omodanê kópu yilí paa tpaépê koo, pi knî y:oo ala kópu u ngwo paa vyi y:e, Chóó Lémi mu ngmidi u mênê k:omodanê kópu daa tóó modaa tóó. Apu, Chóó Lémi ngê nmî dono knî yi l:êê díy:o kíngî kpada nmo, mu kópu u díy:o u pi ndîî ngê u ngwo nmo pyépi.

A tídê mbwó yoo, yinté daa tóó. Ngmê knî y:oo a pi dyênê ngópu, apê, Nê ngê yi kópu yinê vyu. Nê kuu. Chóó Lémi ngê yi yéli ndêndê ngê wa kpada té. A tídê mbwó yoo, Chóó Lémi ngê dnyinté daawa kóté kalê nmo. Pini n:ii ngê dono dpî d:uu, Chóó Lémi ngê ndêndê ngê wa kpada.

Nmo yintómu dono dé

⁹ A ka anmyinê póó dmi, A ka nye, Lukwe, Nju tpémi Chóó Lémi ka yoo mb:aa, kn:aa yéli Chóó Lémi ka yoo dono? Nmyenê, Kêle, yinté daa tóó. Ala kópu wunê kídî d:êê, Nuw:o dono ngê pi yintómu mgímî too, daa kn:aa yéli yi mo, ngmênê Nju tpémi mye yi k:ii. * ¹⁰ Yinté kópu puku yedê mye tóó,

Nii ngê dono daa d:uu ngê, yinté pini daa tóó. *

¹¹ Pini n:ii ngê Chóó Lémi u kópu wunê wopwe, yinté pini daa tóó.

Pi ngmê ngê Chóó Lémi daa nmy:uu.

¹² Pi yintómu Chóó Lémi ka kpeme yaa dniye, dono kópu yilí a d:uud:uu ngmê.

Pi ngmê ngê kópu mb:aa daangma a d:uud:uu.

¹³ Yí yéli y:oo kópuni a tpaépê tumo, tuu a wee,

yi komo t:âmo kpêênî mbwee wâa tuu yiwunê yiyé.

K:omodanê pyu yoo, daa ndê kópu ye tpaépê tumo,

Mg:ee ngê pi ntee dpî kiye,

yi kópu dé mye yinté dé,

pi yinté dpî vya t:oo. *

¹⁴ Peede tpaépê pyu yoo. *

¹⁵ A pi vyuwó nyédi, pi límîlímî ngê dpî vya t:oo. *

¹⁶ Kwéli dpî lee dmi, kópu dono y:i wumê d:uud:uu tumo, yoo myoo yii kalê t:oo.

¹⁷ Pi u némi dyede yi lama ye tóó,

p:êê kópu l:âmol:âmo yi lama mêdaa tóó.

¹⁸ Chóó Lémi u châachâa ndêndê ngê yi lama daa tóó. *

* **3:3:** 2 Tim 2:13 * **3:4:** Psalm 51:4 * **3:9:** Lóma 3:23 * **3:10:** Psalm 14:1-3 * **3:13:**

Psalm 5:9; 140:3 * **3:14:** Psalm 10:7 * **3:15:** Prov 1:16 * **3:18:** Psalm 36:1

19 A tidê mbwó yoo. Yi kópu dyuu daa kn:aa yéli yi mo yi p:uu a d:êê tumo, ngmênê Nju tpémi yi k:ii nipi yi p:uu a d:êê tumo, mu kópu u díy:o nmí lama ka tóó, puku yedê kópuni a pyede, Nju tpémi yi l:êê díy:o a d:êê tumo. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê wa kóté kalé nmo, pi ngê u kwo daawa vyi, A nt:u kópu daa tóó. 20 Daa dêêpí kópu dyuu cháâcháâ mbêmê pi Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê dpí pyódu. Dêêpí kópu dyuu mbêmê ala kópu yunon:aa w:ee ngê, nê, Ala dpí kn:aadi. *

Chóó Lémi ka kélímí mbêmê pi u ngwo dpo kââdí

21-22 Chóó Lémi ka pi u kââdikââdí, Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo wunê yi kópu p:uu puku yedê dnaya a d:êê, yi kópu ala ngwo kudu m:uu. Daa dêêpí kópu dyuu mbêmê Chóó Lémi u k:ii anmo kââdí, ngmênê pini n:ii Yesu Kédisu ka adí kélímí, yi pini Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê wa pyódu, u k:ii wa a kââdí ngmê. * 23-24 Dp:oo u mo u mo dé, pi yintómu nmo dono dé, dp:oo Chóó Lémi u pee dé, ngmênê Chóó Lémi ngê nmí módó yeedeeyeede nmo a kpo, Yesu Kédisu nmo a dy:ââ ngê, dono vy:o yinê wunê pw:iipw:ii nmo, u l:êê díy:o Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê nmí pyaa dniye. * 25-26 Chóó Lémi ngê Yesu Kédisu nmo a dy:ââ ngê, nmí kpêê ngê yaa wo, nmí yikí dmi u pwo ghay wo. Yesu ka pini n:ii adí kélímí, Chóó Lémi ngê yi pini u dono u kuwó wa kéé té, mēdaawa a ngí té. K:omo tpile dye ghi daadí Chóó Lémi ngê pi kní yi dono u díy:o daa kpada too, ngmênê daa kedekede pyu, mu kópu u díy:o ala ngwo Yesu yi yéli yi pywuu ngê dē pyódu, Chóó Lémi ngê mēdaawa kpada té. Pini n:ii Yesu ka adí kélímí, Chóó Lémi ngê daawa kpada, chóó u kwo wa a kââdí, mu kópu u díy:o pi mb:aa ngê u kwo wa pyódu. Chóó Lémi ngê Tp:oo nmo a kpo, nmí l:êê díy:o pwene, mu kópu u díy:o ala kópu nmí lama yaa we, nmí dono yilí daa módó ghêê too, ngmênê nmí yikí dmi Tp:oo u pwo ghay wo. *

27 Yi kópu u l:êê díy:o pi ngê chóó u pi d:uudpí kní, d:uudpí vyi, Nê u ntââ, Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu n:aa cháâcháâ, u l:êê díy:o u kwo wa a kââdí nê. Kêle, yinté daa tóó. 28 Chóó Lémi ngê daa dêêpí kópu dyuu mbêmê u kwo wa a kââdí nmo, ngmênê Yesu ka kélímí mbêmê u kwo wa a kââdí nmo. * 29 Myenté, Nju tpémi y:oo yi chóó yi pi dmi d:uudpí km:êê ngmê, d:uudpí vyi ngmê, Chóó Lémi daa kn:aa yéli yi yâpwó, ngmênê nmí mo nmí yâpwó. Kêle. Chóó Lémi mye kn:aa yéli yi yâpwó. * 30 Chóó Lémi daa miyó, mu ngmídi. Nju tpémi n:ii dé Yesu ka a kélímí té, Chóó Lémi ka yoo mb:aa ngê dpí pyaa dmi. Kn:aa yéli mye yinté dé. Yi vy:o yélini Yesu ka a kélímí té, Chóó Lémi ka yoo mb:aa ngê myoo pyaa dmi. 31 A ka wanmyinê póó dmi, a ka nye, Lukwe? Yesu ka kélímí mbêmê dêêpí kópu dyuu dpí chedé? Nmyenê, Kêle, dp:oo chedé ngê, ngmênê dêêpí kópu dyuu mbêmê nmínê wopwe ngê, anye, Ala dpí kn:aadi.

4

Póól ngê Epílaham dyimê pywuu ngê u ngwo pyódu ngê

1 Nmo Nju tpémi, nmí kn:ââ mu ngmídi, Epílaham. Yi Epílaham dyimê pywuu ngê nmye nínê pyépi. 2-3 Chóó Lémi ngê Epílaham ka wo vyu, Kópu mb:aa yilí nye d:uud:uu, dyââpe m:uu daa t:a, ye Epílaham ngê chóó u pi pídoó kmímí. Ngmênê Chóó Lémi u ngíma u pi chóó daapídoó kmímí, mu kópu u díy:o puku yedê alanté a tóó, Epílaham Chóó Lémi ka dpímo a kélímí, pi mb:aa ngê u

* 3:20: Psalm 143:2; Nkal 2:16; Lóma 7:7

* 3:21-22: Lóma 1:17; Nkal 2:16

* 3:23-24: Epeso 2:8

* 3:25-26: Epeso 1:7

* 3:28: Nkal 2:16

* 3:29: Lóma 10:12

ngwo u kwo a pyodo. * ⁴ Dpodo pyu ngê u pywuu dpoo ngee, u kada pini ngê u kwo daawa vyi, Ala a módó yeedeede nga yed:a kê. Chóó Lémi ngê módó yeedeede n:ii Epilaham ka y:ângo, doo u dpodo u pywuu. ⁵ Pini n:ii ngê a tpaê, apu, Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu u cháâcháâ ngê nî dêê wo, ngmênê Chóó Lémi ka anî kêlîmî, a dono u kuwó paa kée téne, yi pini Chóó Lémi ngê wa ngee, u kêlîmî u l:êê dîy:o u dono wa ghêê té. ⁶ King Dépidi ngê vyilo yinté pini u kópu yi d:êê ngê, apê,

⁷⁻⁸ Pini n:ii u dono Chóó Lémi ngê u kuwó dpî kée té,
mêd:uuwodê ngî té,
myedaa nuw:onuw:o too,

yi pini u gha mb:aamb:aa ngê dpî pyódu. *

⁹ A tidê mbwó yoo. Yi kópu daa yoo ngmîdi yi kópu, daa yélini yi mo Chóó Lémi u l:ii yi too pee p:uu a t:a, ngmênê kn:aa yéli mye yi k:ii. Kópuni d:a d:êê, yi kópu nmye mênîné tpaê, Epilaham Chóó Lémi ka dpîmo kêlîmî, Chóó Lémi ngê ala módó yeedeede u ngwo u kwo y:ângo, kwo, Dyââpe m:uu daa t:a. ¹⁰ A tidê mbwó yoo, ala kópu dmyinê nuw:onuw:o. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê yi kópu Epilaham ka a vyu, lukwe, Chóó Lémi u l:ii yi ngwo Epilaham u too pee p:uu doo a ya, ó dêpwo a ya? A tidê mbwó yoo, yi ngwo dêpwo a ya. ¹¹ Chóó Lémi ngê Epilaham u kêlîmî mwiye módu, u nkwo u kwo vyu, kwo, Dyââpe m:uu daa t:a, yi kópu u l:êê dîy:o Chóó Lémi u l:ii Epilaham p:uu u nkwo kele. Dyââpe pwapî kn:ââ Epilaham ngê a chópu, ala ngwo yélini ye Chóó Lémi ngê a tpaê, yipu, A ka kêlîmî u l:êê dîy:o, dyââpe nmyi p:uu daa t:a, k:omo tpile yi yéli yi too pee p:uu Chóó Lémi u l:ii daa t:a, ngmênê na a ka yi yéli yi kn:ââ mye Epilaham. ¹² Epilaham mye Nju tpémi yi kn:ââ, n:ii dé yi too pee p:uu Chóó Lémi u l:ii a t:a, ngmênê Nju tpémi yi vy:o yoo ngma a kwo, yi yéli yi kn:ââ njini Epilaham, mu kópu u dîy:o Epilaham Chóó Lémi ka ntee dpîmo a kêlîmî, yi yéli yinté u kwo mye kêlîmî té. Epilaham Chóó Lémi ka yinté mwiye dpîmo a kêlîmî, kuwó Chóó Lémi u l:ii too pee p:uu u ngwo kele.

Epilaham Chóó Lémi u ndéndê kópu dyuu ka u ngwo kêlîmî mbê wo

¹³ Chóó Lémi ngê ala ndéndê kópu Epilaham ka a vyu, kwo, Dyámê ghi yintómu, nyoo knî yi k:ii nmyi dyámê ghi ngê wa pyaa dmi. Daa dêêpî kópu dyuu cháâcháâ u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê yi ndéndê kópu dyuu Epilaham ka a vyu, ngmênê Epilaham Chóó Lémi ka doo kêlîmî, yi kópu u l:êê dîy:o Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê u ngwo pyodo. ¹⁴ Yi dyámê ghi u l:êê dîy:o Epilaham wodoo dpodo, dêêpî kópu yintómu wodoo cháâcháâ dé, ye Chóó Lémi ngê módó daapi yeede ngê, Epilaham u kêlîmî Chóó Lémi ka k:omo tpile ngê pi pyodo. Nmo my:oo ntee dé, kópuni Chóó Lémi ngê módó nmo wa a kê, doo u ntââ dpodo ngê daanmî pwila. * ¹⁵ U yi nmo adî kwo, Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu d:ud:umbiy:e nmî chápu, ya mb:aa u ngwo u kwo nmî pwila, ngmênê wanmî dêê dmi, nmî kpadakpada anmo pyw:oo, mu kópu u dîy:o doo u ntââ pi ngê Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu d:ud:umbiy:e d:uudpî chápu. Dêêpî kópu dyuu wodaa kwo, ye pi ngê daape vyi, Dono kópu ngmêchi d:uu. *

¹⁶ Chóó Lémi ngê nmî kêlîmî mbémê u módó yeedeede nmo wa a kê, mu kópu u dîy:o u yi u ngwo a kwo, Epilaham u yoo yintómu knî ye nî y:oo, daa Nju tpémi yi mo, ngmênê kn:aa yéli mye yi k:ii, Epilaham u kêlîmî a ka ntoo, yi yéli yi kêlîmî mye yintoo. A tidê mbwó yoo, nmo yintómu Epilaham mu ngmîdi nmî

* 4:2-3: Gen 15:6; Nkal 3:6; Njems 2:23
Lóma 5:13

* 4:7-8: Psalm 32:1-2

* 4:14: Nkal 3:18

* 4:15:

kn:ââ. ¹⁷ Chóó Lémi ngê nmo yintómu nmî kn:ââ ngê pyódu ngê. Yinté kópu puku yedê mye tóó, Chóó Lémi ngê Epílaham ka kwo, Yoo yilí yi kn:ââ ngê dí pyódu ngi. Epílaham Chóó Lémi ka dpodombiy:e doo kélímí, u gha vy:o apê, K:omo tpile a kpâm Sela k:ii nyi vy:ene knopwo, daa kêmakêma nye pwopwo mo, ngmênê Chóó Lémi ngê u ntââ ngê wa pyódu nyo, tp:ee u ngwo angményi tpyé. Apê, Chóó Lémi ngê tpileni p:uu wa vyi, Yi tpile taa we, yed:oo yi tpile ndéndê ngê wa t:aa. * ¹⁸ K:omo tpile u kpâm Sela k:ii yi tp:ee daa tpyé ngópu, ngmênê yi kópu p:uu Chóó Lémi ka dpodombiy:e doo kélímí, yoo yilí yi kn:ââ ngê u ngwo pyodo. Puku yedê alanté mye tóó, kwo, Nyoo yilí ngê wa pyódu, mbóó p:uu pudu yilí ntee, yinté. * ¹⁹ K:omo tpile daa kêmakêma Epílaham ngê u m:ââ yono y:a ngê doo pyépi, u pââ myedê mtiti wo, u kpâm Sela doo u ntââ tp:ee daapí tpyó, ngmênê u kélímí tédê ngê daa pyodo. * ²⁰ Chóó Lémi ngê kópuni u kwo a vyu, yi kópu ka u kélímí tédê ngê daa pyodo, ngmênê u kélímí ndíi ngê u kwo mê pyodo, u l:êê díy:o Chóó Lémi modoo chaa kígha. ²¹ U nuw:o k:oo apê, Chóó Lémi u wédêwédê u ntââ, yi kópu daawa téd:a, ndéndê ngê wa d:uu. ²² Yi kélímí u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê ala módó yeedeeyede u ngwo u kwo y:ângo, kwo, Dyââpe m:uu daa t:a. * ²³⁻²⁴ Yi kópu dyuu daa Epílaham u mo u l:êê díy:o d:êê ngópu, ngmênê nmî l:êê díy:o mye d:êê ngópu, yélini Chóó Lémi ka nmo kélímí té, pini n:ii ngê nmî Lémi Yesu a pyidu ngê. * ²⁵ Chóó Lémi ngê Yesu nmo a dy:ââ ngê, nmî dono kní yi l:êê díy:o pwene. Nmî yikí dmi u pwo ghay wo, pi mb:aa ngê u ngwo nmî pyaa dniye, wod:oo Chóó Lémi ngê Tp:oo mêdê pyidu ngê.

5

Yesu ngê Chóó Lémi ka u ngwo a kââdí nmo

¹ Nmî Lémi Yesu Kédisu ka nmo kélímí té, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê u ngwo nmî pyaa dniye. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi u k:ii numo p:uu dpínê d:uu té. * ² Yesu Kédisu ngê keñe nmo yiné kpêmí ngê, Chóó Lémi u yoo vy:o u ngwo nmî ghê dniye, Chóó Lémi nmo u ngwo wunê vyuwo. Nmî gha dmi mb:aamb:aa ngê a tóó, mu kópu u díy:o nmî lama ka tóó, mu dini ghi ngê Chóó Lémi ntee pini ngê anmí pyaa dmi. ³ Kópu m:au ala. K:omo tpile dono kópu nmo wadnyi pyodopyodo, ngmênê nmî gha dmi mb:aamb:aa ngê amyednyi ya, mu kópu u díy:o dono u yímí pyu ndíi ngê u ngwo anmí pyaa dmi. * ⁴ Yi dono anmo a vyímí knomomé, ye Chóó Lémi ngê nmo wa vyi, Nmyo mb:aamb:aa dé. Yi kópu u l:êê díy:o nmî lama dpí yââ, nipi, Chóó Lémi ngê daawa mb:ii nmo. ⁵ Yi kópu nmî lama ka tóó, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê chóó u Ghê Dmi nmo a dy:ââ ngê, nmî mênê yaa wo, u ngwo nmo a vyu, apê, Nmyi nuu ghi dmi a nóó a tóó.

⁶ Dini ghi n:ii ngê dono ngê nmee a ya, doo u ntââ nmî chóochóó daap:oo ngee nmo. Chóó Lémi ngê wéni n:ii a ngmídi ngê, yi wéni ngê Yesu Kédisu nmo a dy:ââ ngê, nmî l:êê díy:o u ngwo pwene. ⁷ Dyámé pee u l:êê díy:o wanyi vyi, anye, U ntââ l:êê tédê waní pw:onu, ngmênê k:omo tpile myipe pi mb:aa, myedaanyi vyi, A pyipe u l:êê díy:o n:aa pwopwo. ⁸ Ngmênê dini ghi n:ii ngê daa yoo mb:aa ngê nmee a kwo, Yesu Kédisu ngê yi kópu vyílo yi d:uu ngê, nmî l:êê díy:o pwene, ala kópu u ngwo nmo w:ee ngê, nmímo, Nmî nuu ghi dmi

* **4:17:** Gen 17:5 * **4:18:** Gen 15:5 * **4:19:** Gen 17:17 * **4:22:** Gen 15:6 * **4:23-24:** Lóma 15:4 * **5:1:** Lóma 3:24 * **5:3:** Njems 1:2-3

Chóó Lémi nódo ndéndê ngê a tóó. * 9 U pwopwo u lêê dîy:o, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê nmî pyaa dniye. Yi kópu u lêê dîy:o nmî lama ka tóó, Yesu ngê nmî kpadakpada tédê ndéndê ngê wa dyé nmo. * 10 Chóó Lémi u k:ii noko nmee dîya, ngmênê chóó Tp:oo u pwopwo u lêê dîy:o, u kwo a kâádi nmo. Ndéndê ngê yinê wa ngee nmo, Yesu u ghê kamî nmî mênê adí ya, mu kópu u dîy:o nmo Chóó Lémi u pyipe yoo. * 11 Kópu m:uu a tóó, Chóó Lémi ngê nmî gha dmi mb:aamb:aa ngê a pyódu ngê, mu kópu u dîy:o nmî Lémi Yesu Kédisu nmo a dy:ââ ngê, Chóó Lémi ka yinê a kâádi nmo.

Adam pini dê nmî Lémi Yesu Kédisu

12 Pi ngmidi ngê dyámê mbêmê dono u kn:ââ a chópu, pwopwo u kn:ââ yinê mye chópu. Ala ngwo nmo yintómu pwopwo u yoo, mu kópu u dîy:o dono nmo d:uud:uu ngê. * 13-14 Kn:ââ Adam u dye ghi ngê, nkoo Mósisi ngê Chóó Lémi u dêêpi kópu dyuu mî d:êê ngê, yi ngwo dyámê mbêmê dono modoo ya. Doo u ntââ pwopwo u wépi daapi pwaa ngópu. Chóó Lémi ngê Adam ka kópuni a vyyu, yi kópu Adam ngê daa nyongo, dono d:uu ngê, u kuwó dini ghi ngê yed:oo pwene. Chóó Lémi ngê yélini ye kópu daa vyyu, mye pw:oo dniye. Yi dini ghi ngê Chóó Lémi ngê u dêêpi kópu dyuu pi ka ghéli daa vyyu, yi kópu u lêê dîy:o Chóó Lémi ngê yi dono dêdpîmo a kpââ.

Adam ntee doo a ya, Yesu yinté myedoo a ya, mu kópu u dîy:o pi ngmidi u wââ pi yilí yi p:uu kee wo. Adam mu ngmidi ngê knâpwo kalé nmo, Yesu mu ngmidi nmî Mbwámê ngê mê pyodo. * 15 Ngmênê Adam pini dê Yesu yi dpodo dê u mo u mo dê. Chóó Lémi u módó yeedeede daa Adam u dono ntee tpile. K:omo tpile pi ngmidi ngê dono kn:ââ a chópu, pwopwo kn:ââ myedê chópu, ngmênê Yesu Kédisu mu ngmidi ngê ndîi kópu ngmê nmo yinê a núwo, Chóó Lémi u módó yeedeede nmî yilí nmo a kpo. 16 Adam ngê dono mu ngmidi d:uu ngê, dono kn:ââ u ngwo a chópu, wod:oo Chóó Lémi ngê kpadakpada u yoo ngê pyódu nmo. Ngmênê Yesu Kédisu u lêê dîy:o, k:omo tpile dono yilí nmî d:uu ngê, Chóó Lémi ngê u módó yeedeede mbêmê yi dono yilí mê chedê ngê. 17 K:omo tpile pi mu ngmidi u dono u lêê dîy:o pwopwo u pi ndîi ngê pyodo, doo u ntââ pi ngê u wépi daawa puwâ, ngmênê nmî Lémi Yesu Kédisu ngê kópu ndîi ngmê d:uu ngê. Chóó Lémi ngê pini n:ii ka u módó yeedeede wa y:oo, Yesu Kédisu u lêê dîy:o pi mb:aa ngê u kwo wa pyódu, yi pini ka ghê kamî wa y:oo, u pi ndîi ngê wamye pyódu.

18 Nmî kn:ââ ngê u dono mbêmê ntee knâpwo kalé nmo, kpadakpada u yoo ngê u ngwo nmî pyaa dniye, nmî Mbwámê ngê u kópu mb:aa mbêmê nmî tpyuu u maa yinté a yó, nmî ghê kamî u maa yinté myedê yó. * 19 Nmî kn:ââ ngê Chóó Lémi u dnye a vyâ, yoo dono ngê u ngwo pyódu nmo. Nmî Mbwámê ngê Chóó Lémi u dnye mb:aamb:aa ngê a nyongo, yi kópu u lêê dîy:o Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê u ngwo anmî pyaa dmi.

20 Chóó Lémi ngê u dêêpi kópu dyuu nmo a kpo, mu kópu u dîy:o apê, Yi lama paa yaa we, Ala nmo dono dé. Pini n:ii ngê ala kópu wa vyi, A dono ndîi, ala kópu amye vyi, Chóó Lémi u módó yeedeede a ka mye ndîi, a dono u kuwó myaa kéé té. 21 Dono ngê ntee dpîmo mbêpê kigha nmo, u lêê dîy:o pwopwo nmî vy:o a tóó, Chóó Lémi u módó yeedeede ngê ala ngwo yinté mye mbêpê

* 5:8: Njon 3:16; 1 Njon 4:10 * 5:9: Epeso 1:7 * 5:10: Kílosa 1:22 * 5:12: Gen 3:6; Lóma 6:23 * 5:13-14: 1 Kódin 15:21-22 * 5:18: 1 Kódin 15:22

kígha nmo. Nmî Lémi Yesu Kédisu ngê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê yinê pyódu nmo, ghê kamî nmo amyedê kê, ghéni n:i chedê ngê daawa pyódu. *

6

Yesu u kii nipi pwopwo

¹ A ka anmyinê póó dmi, a ka nye, Lukwe, dono yilí anmî d:uud:uu, Chóó Lémi u módó yeedeeyeede ndîí ngê u ngwo nmo paa pyaa we? ² Nmyenê, Kêle, yinté daa tóó. Nuw:o dono ka nmî pw:oo dniye, doo u ntââ mēdaadi mbêpê kígha nmo. ³ Ala kópu nmyi lama a yaa we, Dini ghi n:i ngê Yesu Kédisu u pi ngê mbwaa paa a kmênê nmo, u pwopwo ka u ngwo a kâadi nmo. ⁴ Yi ngwo Yesu u k:i nipi nmî pw:oo dniye, u k:i mye kmênê nmo. Nmî Mí ngê u wêdêwêdê mbêmê Yesu Kédisu ntee a pyidu ngê, ghê kamî yinté nmo amyedê kê. Nuw:o kamî ngê dye ghi yintómu choo mbêpê kígha nmo. * ⁵ Yesu u k:i nmo kâadi ngê, ntee pwene, yinté my:oo pw:oo dniye. Daawa kée nmo, ntee a pii wo, yinté amyino pii dmi. ⁶ Pini n:i Yesu u yoo vy:o dpî ghê, yi pini ngê ala kópu dpî vyi, dpo, Na a ka a nuw:o mbwee Yesu u kidosi nêdê mye tee ngópu, yi mye pwene, Chóó Lémi ngê u yi a kwo, Yi nuw:o dono pw:oo dniye, nuw:o dono ngê mēdaadi mbêpê kígha dé. * ⁷ Dini ghi n:i ngê pi dpî pw:onu, u dono yilí dyámê mbêmê dpo kuwo. ⁸ Yesu u k:i nmî pw:oo dniye, yi kópu u l:êê díy:o u k:i anmî ya. ⁹ Nmî lama ka tóó, Yesu ka a pii wo, mēdaawa pw:onu. Pwopwo wa dpî, mēdaawa núw:o. * ¹⁰ Yesu ng:êntómu pwene, dono mēdaamowa a pyw:oo. Chóó Lémi k:i nipi a tóó mo, chedê ngê daawa pyódu. * ¹¹ Alanté dmyinê nuw:o, dono ka nmî pw:oo dniye, mēdaadi mbêpê kígha nmo, Yesu Kédisu u k:i nmo kâadi ngê, Chóó Lémi ngê wunê mbêpê kígha nmo. *

¹² Ala dini ghi ngê nuw:o dono ngê kímê mbêpê kígha nmyo, nmyi chóó nmyi nuw:o dono dpî kée tóó. ¹³ Nmyi nuw:o dmi nuw:o dono p:uu kímê kwo, nmyi yi dmi dono u maa p:uu nangmê kââ, nmyi kêê dmi dono p:uu nangmê yé, ngmênê nmyi chóóchóó ndêndê ngê Chóó Lémi ka dpî y:ee tóó, kópu mb:aa u ngwo dmyinê d:uud:uu dé, mu kópu u díy:o pwopwo vy:o yinê a y:ee nmyoo, ghê kamî nmye yinê myedê kpo. ¹⁴ Ala kópu ndê kópu. Dono ngê daadi mbêpê kígha nmyo, mu kópu u díy:o daa dêêpî kópu dyuu ngê a wêdêwêdê kígha nmyo, ngmênê Chóó Lémi ngê u módó yeedeeyeede mbêmê yinê a wêdêwêdê kígha nmyo.

Dpodo pyu yoo yi danêmbum

¹⁵ A ka anmyinê póó dmi, a ka nye, Lukwe, dono ngmanmî d:uu, mu kópu u díy:o daa dêêpî kópu dyuu p:uu nmî nuw:o dmi a wee, ngmênê Chóó Lémi u módó yeedeeyeede p:uu nmî nuw:o dmi a wee, nmî dono yilí yintómu u kuwó wa kée té, mēdaawa a ngî té? Nmyenê, Apuu! Yinté daa tóó. * ¹⁶ Ala kópu ndêndê ngê nmyi lama ka tóó, pini n:i p:uu nmye dpodo té, yi pini ngê yinê adí dpodo kígha nmyo. Dono p:uu anmyi dpodo, ye pwopwo anmyinê pyw:ee ngmê. Chóó Lémi p:uu anmyi dpodo, u dnye ka mb:aamb:aa ngê anmyi ng:aa, ye pi mb:aa ngê u ngwo anmyi pyaa dmi. * ¹⁷ Chóó Lémi kwunokwuno koo, mu kópu u díy:o k:omo tpile dono p:uu wunê mwiyé nmyee a dpodo, ngmênê dono p:uu dpodo nmyinê kuwo ngópu, Yesu u kópu n:i nmyi ny:ee tumo,

* 5:21: Lóma 6:23 * 6:4: Kílosa 2:12 * 6:6: Nkal 5:24 * 6:9: Tpyuu 1:18 * 6:10: 1 Pita 3:18 * 6:11: 1 Pita 2:24 * 6:15: Lóma 6:1 * 6:16: Njon 8:34

yi kópu dyuu d:ud:umbiy:e nmye cháachâa ngmê. ¹⁸ Nyâa, Yesu ngê dono kwulo a pwaa nmyoo, dpodo mb:aa p:uu dpodo kalê nmyoo. * ¹⁹ (Dyimê pywuu nmye yed:a kê, mu kópu u díy:o Chóó Lémi p:uu kópu dé yi wopwe nmye dpodo ndîi, módó daanmyinê w:ee t:oo.) Wunê dono u dpodo pyu ngê nmyi pyaa dniye, p:uu nmyee a dpodo, até dono kópu yilí nmyee a d:uud:uu, kópu dpíp:engmê kuwa kalê ngópu. Ala ngwo pi mb:aa u dpodo pyu ngê pyaa dmyeno, u nuu u kópu yidmyinê d:uud:uu dé, ntee a tóó, yinté yinê a pyépi nmyo.

²⁰ Dini ghi n:ii ngê dono u dpodo pyu ngê nmyee a ya, mb:aamb:aa p:uu dênmyee a mbêpê. ²¹ Dono u yi woo n:ii nmyi ntówo tumo, yi yini kîgha ló dé, pwopwo u tpilé dé. Yi kópu yilí ala ngwo nmyinê nmye mywenemywene u kópu dé. * ²² Yesu ngê dono kwulo a pwaa nmyoo, Chóó Lémi u dpodo pyu ngê pyódu nmyoo, Chóó Lémi ntee pini ngê mye pyépi nmyo, ghê kamí u ngwo anmyinê pyw:ee ngmê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ²³ Pini n:ii dono p:uu a dpodo, pwopwo u ngwo wunê kmênêkmênê, ngmênê Chóó Lémi ngê nmí Lémi Yesu Kédisu u k:ii nipi wunê kââdikââdí nmoo, u módó yeedeeyede mbêmê ghê kamí nmo wunê kuwo ngê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. *

7

Yéyéé u dyimê pywuu

¹ A tidê mbwó yoo, ala kópu u wopwe ngê daanmyi dêê dmi, mu kópu u díy:o dêêpi kópu dyuu nmyi lama a kwo. ²⁻³ Dyimê pywuu nmye ngmênê kuwo. Dêêpi kópu dyuu ngê pi cha dpo kââdí dè, u dí pwopwo anyi wunê tóó. Yepe ngê u moo wa a kuwo, kn:aa pini ka amí lê, ye daa yéyéé u kópu ayi d:uu, ngmênê mââ ti u kópu ayi d:uu. Ngmênê u moo mwiyé dpí pw:oo knomomê, ye yéyéé u dêêpi kópu yi pyópu p:uu u ngwo dpo pywálí, módó pyââ ngê moo pyódu, u ntââ amê yéé, mēdaa mââ ti u kópu yu d:uu. ⁴ A tidê mbwó yoo, nmyo mye ntee dé. Mósisi u dêêpi kópu dyuu ka nmyi pw:oo dniye, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u k:ii nipi nmyi pw:oo dniye. Yi kópu u l:êê díy:o Mósisi u dêêpi kópu dyuu ngê daamodí mbêpê kîgha nmyo. Yesu Kédisu dini ghi n:ii ngê a pii wo, u yoo ngê u ngwo pyódu nmoo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, Kópu mb:aa yilí dny:oo d:uud:uu dé, M:aa u pi ndîi ngê paa pyaa we. * ⁵ Dini ghi n:ii ngê nuw:o mbwee p:uu nmee a mbêpê, dêêpi kópu dyuu ngê kwódu yé u kópu nmí nuwo yinê kalê too. K:omo tpilé pwopwo u kópu dé, ngmênê u yi nmo doo kwo, Yi kópu nmí d:uu té. * ⁶ Ngmênê ala ngwo dêêpi kópu dyuu nmí p:uu da pywálí, mu kópu u díy:o tpileni ngê doo tpyé nmo, yi tpilé ka nmí pw:oo dniye. Mósisi ngê wunê kópu dyuu n:ii a d:êê ngê, daa yi kópu dyuu ngê a mbêpê kîgha nmo, ngmênê kópu kamí, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yinê a mbêpê kîgha nmo. *

Nuw:o dono pini dê dêêpi kópu dyuu

⁷ A ka wanmyinê póó dmi, a ka nye, Lukwe, dêêpi kópu dyuu lónté tpilé, dono? Nmyenê, Kêle, ngmênê dêêpi kópu dyuu ngê dono a ka yinê a kêma ngê. Dêêpi kópu dyuu ngê wodaa vyyu, Kn:aa pini u tpilé u yi nga kîngmê kwo, ye yi kópu a lama daapê tóó. * ⁸ Dêêpi kópu dyuu mbêmê nuw:o dono ngê dóó noo, u ngwo noo nuw:o dono, kn:aa pini u tpilé dé yi yi dmi a nga u ngwo

* 6:18: Njon 8:36 * 6:21: Lóma 7:5 * 6:23: Lóma 5:12,15 * 7:4: Lóma 6:2,11; Nkal 2:19

* 7:5: Lóma 6:21 * 7:6: Lóma 8:2; 6:4 * 7:7: Ex 20:17

dpímo kwo. Dêêpí kópu dyuu wodaa kwo, ye nuw:o dono paa dîpí. ⁹ Dêêpí kópu dyuu a lama ghêlî daa yaa wo, a ghê doo ya, ngmênê dini ghi n:ii ngê dêêpí kópu dyuu ní nyongo, nuw:o dono a gha vy:o wêdêwêdê ngê pyodo, u ngwo ní pwene. * ¹⁰⁻¹¹ K:omo tpile Chóó Lémi ngê u yi doo kwo, Dêêpí kópu dyuu ngê ghê ye mê y:ee ngê, ngmênê pwopwo u ngwo nê pyw:ângo, mu kópu u dîy:o dêêpí kópu dyuu mbêmê nuw:o dono ngê dóo noo, u ngwo vya noo. ¹² A tídê mbwó yoo, dyimê pywuu nmye ngmênîné kuwo. Pi ngê tuu angma a ngî, pi u ngwo angmê vy:a, ye daanmî vyi, Tuu dono. Kêle, tuu dpodo u tpile, nuw:o u mênê daa tóó. Tpile mb:aa. Pini n:ii ngê u mbwó dpí vy:a, yi pini dono. K:omo tpile Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu mb:aamb:aa, ngmênê nuw:o dono ngê a ngî too, u ngwo vya noo. *

¹³ A ka wanmyinê póo dmi, a ka nye, Lukwe, Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu mb:aa ngê vya nyoo? Nmyenê, Kêle, ngmênê nuw:o dono ngê p:ee vya noo. Nuw:o dono ngê yi dêêpí kópu dyuu mb:aa ngma a ngêédî, tuu ntee tpile ngê pyódu ngê, u ngwo vya noo, u ngwo nê w:ee ngê, nê, Nuw:o dono u mênê mb:aamb:aa daa tóó mo daa tóó.

Pi u tpiipi

¹⁴ Nmî lama ka tóó, Chóó Lémi ngê dêêpí kópu dyuu nmo yinê a kpo, ngmênê a chóó a wêdêwêdê mbêmê yi dêêpí kópu dyuu u cháâchââ ngê n:aa dîpedípe yédi, mu kópu u dîy:o nê dono p:uu dpodo pyu, yinê a mbêpê kígha noo. ¹⁵ Kópuni n:aa d:uud:uu too, dênîné wopwe too, mu kópu u dîy:o, u ya a nga a kwo, kópu mb:aa yinî d:uud:uu dé, ngmênê dinê d:uud:uu too. Kópuni a ka dono dé, vyílo yi kópu yinî d:uud:uu too. ¹⁶ Tpéé kópu tpaépé ngê nê w:ee ngê, nê, Dêêpí kópu dyuu a ka yi mb:aamb:aa. ¹⁷ Yi kópu u l:êê dîy:o nê kuu, dono kópu a chóó dîní d:uud:uu too, ngmênê nuw:o dono n:ii a gha vy:o a tóó, yinê wunê tpyuu noo. ¹⁸ A lama ka tóó, a chóó a mênê kópu mb:aa daangma a tóó. K:omo tpile u ya a nga a kwo yédi, Kópu mb:aa ní d:uud:uu dé, ngmênê n:aa dîpedípe yédi, dîní d:uud:uu too, a yi dê dnyinté ghiye a m:ii mo, a kêê dê dono p:uu a dpodo mo. ¹⁹ Kópu mb:aa n:ii u ya a nga a kwo yédi, Nî d:uu, yi kópu d:uuw:ee d:uu. Kópu dono n:ii u ya a nga daa kwo yédi, Nî d:uu, yi kópu vyílo yinî d:uud:uu ngê. ²⁰ Yi kópu u l:êê dîy:o na a ka a nuw:o daa a tpiipi, ngmênê nuw:o dono n:ii a mênê a tóó, yinê wunê tpyuu noo.

²¹ A tídê mbwó yoo, alanté a tóó. Dini ghi n:ii ngê u ya a nga adî kwo, Kópu mb:aa ngmênî d:uu, ngmênê nuw:o dono a nkígh:ê a ya yédi. ²²⁻²³ Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu a nuu u kópu dyuu, ngmênê kn:aa lémi ghi a mênê ngma a dpodo yédi, a nuw:o p:uu a d:uu yédi, dono p:uu dpodo pyu ngê yinê a pyépi noo. * ²⁴⁻²⁵ A nuw:o mu ngmidî ngê Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu yinê a cháâchââ ngê, ngmênê a chóó a wêdêwêdê ngê doo u ntáâ kópu mb:aa daanî d:uu, a yi dê dnyinté ghiye a mo, a kêê dê dono p:uu a dpodo mo. Nuw:o dono ngê dono u maa p:uu wunê tpyuu noo, máádini u dí pwopwo. Yi kópu ngê a gha dê dyênê, a p:uu nanê wa a pywálí? Mw:ââkó Chóó Lémi, nmî Lémi Yesu Kédisu ngê yinê wa a pywálí. *

8

Chóó Lémi u Ghê Dmi u pono vyápê

* **7:9:** Njems 1:15 * **7:12:** 1 Tim 1:8 * **7:22-23:** Nkal 5:17; Njems 4:1; 1 Pita 2:11 * **7:24-25:** 1 Kódin 15:57

¹ Yélini Yesu Kédisu u k:ii a kââdí dniye, yi yélini Chóó Lémi ngê daawa kpada. ² U Ghê Dmi u wêdêwêdê mbêmê Yesu ka yinë a kââdí nmoo, ghê kamí nmo yinë myedê kpo, pwopwo pini dê dono ye yinë mye w:êê nmoo. ³ Mósisi u dêêpí kópu dyuu dêê wo, mb:aamb:aa ngê daa pyódu nmoo, mu kópu u dîy:o dp:oo nuw:o pyu mb:aa dé. Chóó Lémi ngê chóó tp:oo nmo a dy:ââ ngê, nmo ntee pini ngê pyodo. Nmí l:êê dîy:o nmí dono ñedê kele, Chóó Lémi ngê dono u ngwo ndyíko ngê. ⁴ Yi kópu u l:êê dîy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u ntââ ngê wunê pyépi nmoo, kópuni Chóó Lémi ngê u yi a kwo, yi kópu yinmo d:uud:uu too. Daa nmí chóó nmí wêdêwêdê mbêmê nmo m:ii té, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê nmo m:ii té, u dêêpí kópu dyuu u ngwo nmo cháâcháâ too. * ⁵ Yélini Chóó Lémi u Ghê Dmi u pono a vyápê té, Chóó Lémi u nuu u kópu ye d:uud:uu t:oo, ngmênê yélini yi chóó yi nuw:o mbwee u pono a vyápê té, daa Chóó Lémi u nuu u kópu ye d:uud:uu t:oo. ⁶ Yélini yi chóó yi nuw:o u pono a vyápê té, ghê kamí yi mênê daa tóó, myedaawa a pyw:ee ngmê. Yélini Chóó Lémi u Ghê Dmi u pono a vyápê té, ghê kamí wunê da pyw:ee ngmê, Chóó Lémi u k:ii noko mb:aamb:aa ngê a pyede. * ⁷ Pini n:ii chóó u nuw:o u pono a vyápê yédi, yi pini Chóó Lémi p:uu a d:uu yédi, u dêêpí kópu dyuu daa cháâcháâ ngê, mu kópu u dîy:o yi pini dpí dpí. ⁸ Doo u ntââ yi pini ngê Chóó Lémi u nuu u kópu daangmêwa d:uu.

⁹ A tídê mbwó yoo, ngmênê dp:ee yinté yélini. Mumdoó Chóó Lémi u Ghê Dmi ndéndê ngê nmyi mênê a tóó, ye u pono nmye vyápê nyédi, nmyi chóó nmyi nuw:o mbwee u pono dp:ee vyápê nyédi. N:ii u mênê Yesu Kédisu u Ghê Dmi daa tóó, yi pini doo u yoo vy:o pini ngmê. * ¹⁰⁻¹¹ K:omo tpile dono ngê nt:ââ nmyoo, doo u ntââ nmyi chóó kópu mb:aa u ngwo daangmanmyi d:uu ngmê, ngmênê Yesu Kédisu nmyi gha vy:o a tóó, u Ghê Dmi ngê mêdé pyidu nmyoo, a wêdêwêdê kigha nmyoo, mu kópu u dîy:o Yesu ngê Chóó Lémi ka a kââdí nmyoo. Chóó Lémi ngê Yesu Kédisu a pyidu ngê. U Ghê Dmi vyílo nmyi mênê ye tóó, yinë a wêdêwêdê kigha nmyoo.

¹² A tídê mbwó yoo, nmyi nuw:o mbwee u wépi dmyinê pwapí dé. ¹³ Nmyi nuw:o mbwee u pono anmyi vyápê, ye wanmyi pw:oo dmi. Chóó Lémi u Ghê Dmi ka anmyi ng:aa, nmyi nuw:o mbwee u kópu dono u ngwo anmyi kée t:oo, ye ghê kamí wanmyinê pyw:ee ngmê. * ¹⁴ Yélini Chóó Lémi u Ghê Dmi u pono a vyápê té, yi yélini Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ yoo. ¹⁵ Wunê daa dnyinté nmyimo a nkingê. Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yinté nkingê tédê daawa diyédiyé kalê nmyo. Kêle. Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ ngê yinë pyódu nmyoo, Chóó Lémi ka u ngwo nmo tpapê ngê, kwonmîmo, M:aa. * ¹⁶ A tídê mbwó yoo, nmí lama ka tóó, nmo Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ yoo. U Ghê Dmi k:ii nmí ghê dmi kní y:oo yi kópu a tpapê ngópu. * ¹⁷ Yesu u tídê mbwó ngê nmí pyaa dniye, pi kní y:oo Yesu Kédisu u l:êê dîy:o dono nmo wa d:uu knomomê, yi dono u mgîní anmo vyími knomomê, ye Yesu u k:ii mb:aamb:aa ngê wanmîn:aa ya, Chóó Lémi ngê u módó yeedeyeede nmo wa a kê. *

Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê kópuni wa d:uu

¹⁸ Ala dini ghi ngê dononi u mgîní nmo vyími, yi mgîní vyími daa ndîi. Ala ndîi kópu, mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê ngmênê ntee pini ngê amí

* **8:4:** Nkal 5:16,25 * **8:6:** Lóma 6:21; Nkal 6:8 * **8:9:** 1 Kódin 3:16; 12:3 * **8:13:** Nkal 6:8
 * **8:15:** 2 Tim 1:7; Nkal 4:5-6 * **8:16:** 2 Kódin 1:22 * **8:17:** Nkal 4:7; Tpyuu 21:7

pyódu nmo. * 19-22 K:omo tpile Chóó Lémi ngê tpile yintómu mb:aamb:aa ngê a l:âmo ngê, ngmênê nmî kn:ââ u dono u dîy:o tpile yilî yintómu a dyênê dniye, ala ngwo a l:êê nyédi, a wéllîlî mgîní vyîmî nyédi, a pwopwo nyédi, myoo mg:eme dmi. Ngmênê mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê yi dono wa chedê, tpile yilî yintómu kamî ngê amî pyódu té, tp:oo módó tp:oo mââ knî yi k:iî noko mb:aamb:aa ngê adnyin:aa ya. Mbwili ntee a mgîní vyîmî yédi, tpile yintómu yinté a mgîní vyîmî té, u yi y:e a kwo, Wéni n:iî ngê Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ yoo anmî m:uu té, yi wéni límîlímî ngê dyimê we, Chóó Lémi ngê tpile yilî yintómu kamî ngê u ngwo paa pyódu téne. * 23 Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi nmo a kpo, ngmênê u módó yeede yeede nmo doongê chedê ngê. Yi kópu u l:êê dîy:o nmî gha vy:o nmo mgîní vyîmî té, u dí, Chóó Lémi ngê u dpodo amî chedê, nmî chóochóó nmî pââ dmi kamî ngê amê pyódu té, tp:oo módó tp:oo mââ ngê anmîn:aa ya. * 24 Nmî lama ka tóó, Chóó Lémi ngê yi dpodo wa chedê, ngmênê yi kópu dp:oongê módu. Yi kópu w:oo módu, Chóó Lémi ka daaponu nuw:o té. 25 K:omo tpile yi kópu dp:oongê módu, ngmênê yi kópu nmo t:âât:ââ, nmîné vyîmî.

26 Nmî lama daa tóó, Chóó Lémi ka lónté anmî ngêpê, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yinê a ngêêpi nmo. Kópu ndîi n:iî nmî mênê a tóó, u tpapê ngê doo u ntââ, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Chóó Lémi ka yinê dpî vyi, nmî l:êê dîy:o a ngêpê yédi. 27 Chóó Lémi nmî gha vy:o wunê vuyuu, u Ghê Dmi kópuni p:uu a nuw:o, yi kópu u lama mye tóó. Kópuni Chóó Lémi ngê u yi a kwo yédi, a yoo ye ní y:oo, u Ghê Dmi ngê yi kópu nmî l:êê dîy:o u kwo a dmyinê ngê.

28 Ala kópu nmî lama a tóó, Chóó Lémi u nuu ghi n:iî dé yi nódo adî ya, yi yéli y:e kópu yilî n:iî wa pyaa dmi, yi yéli yi mb:aamb:aa u l:êê dîy:o y:e wa pyaa dmi, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngê ló dini a ngmîdi too, yi nuu ghi dmi nódo a tóó. * 29 Chóó Lémi ngê yi yéli ló dini a ngmîdi ngê, apê, A tp:ee ntee yéli ngê wanî pyódu té, a tp:ee u tidê mbwó yilî ngê u ngwo paa pyaa we. 30 Yélini Chóó Lémi ngê wunê a ngmîdi ngê, nmo yi yéli, ala ngwo nmodê, A pwiyé dmyeno, a yoo vy:e anyi ghê dmyeno, mu kópu u dîy:o nmyi dono a kuwó kídî kée té. Chóó Lémi ntee a tóó, yinté pini ngê a pyépi nmo.

Doo u ntââ kópu ngmê ngê Yesu nódo nmî nuu ghi dmi daawa a ngî

31 Chóó Lémi ngê yinê a ngmîdi nmo, chóó u kwo a kââdî nmo, doo u ntââ pi ngê mēdaawa chámê nmo. 32 Chóó Lémi daa kede wo, daa vuy, A chóó a tp:ee angénté anî y:oo, ngmênê nmo yintómu nmî kpêê ngê yó. Chóó tp:oo nmo a kpo, tpile yilî u ntââ mbêmê nmo amyedê kê. 33 Nmo Chóó Lémi u ngmîdi ngmê u yoo, pi mb:aa ngê chóó pyódu nmo. 34 Yi kópu u l:êê dîy:o doo u ntââ pi ngê daawa ndyíko nmo. Yesu Kédisu ngê daawa ndyíko nmo, mu kópu u dîy:o nmî l:êê dîy:o vyílo yi pwene, myombó mēdê pii wo, Chóó Lémi u nkígh:ê a tóó, nmî l:êê dîy:o u kwo a ngêpê yédi. * 35 Yesu Kédisu nódo nmî nuu ghi dmi kópu ngmê ngê daawa a ngî. K:omo tpile nmo dómudómu té, ó ndapî nmî ngópu daadî ya, ó pi knî y:oo dono kópu nmo wa d:uu t:oo, amy:oo pw:oo dmi, ngmênê yi kópu knî y:oo Yesu Kédisu nódo nmî nuu ghi dmi daawa a ngî ngmê. * 36 Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê ngê yi dono knî yi l:êê dîy:o ala kópu a d:êê ngê, apê,

* 8:18: 2 Kódin 4:17 * 8:19-22: Gen 3:17-19; 2 Pita 3:13; Tpyuu 21:1-5 * 8:23: 2 Kódin 5:2-4

* 8:28: Epeso 1:11 * 8:34: 1 Njon 2:1; Hipîlu 7:25 * 8:35: 2 Kódin 4:8-11; Psalm 44:22

Nmí Lémi u l:êê dîy:o pi knî y:oo nmí vyee têdê wo dpî chedê ngmê.
Sipi vyee yinê ye ntee daa ndîi kópu,
yinté lîmîlîmî ngê dpî vya nmo.

³⁷⁻³⁹ Yi kópu knî y:oo Yesu nódo doo u ntââ nmí nuu ghi dmi daawa a ngí ngmê, ngmênê yi vyîmî ngê Yesu u wêdêwêdê ngê a wêdêwêdê kígha nmoo. Nyââ, a lama ka tóó, kópu ngmê ngê nódo nmí nuu ghi dmi doo u ntââ daawa a ngí. Pwopwo wa dîpî, dyámê u tpile yilî yintómu wamyê dêê dmi, enjel yoo kada pini yoo amye dêê dmi, awêde u kópu dé wa dêê dmi, mââ u kópu dé amye dêê dmi, dyámê u wêdêwêdê yintómu amye dîpî. Yi kópu yintómu knî y:oo Chóó Lémi nódo nmí nuu ghi dmi daawa a ngí ngmê, mu kópu u dîy:o nmí Lémi Yesu Kédisu nmí Mbwámê ngê pyodo.

9

Nju tpémi yi danêmbum

¹⁻³ A yoo Nju tpémi yi l:êê dîy:o a nuw:o d:ud:umbiy:e dono ngê dê pyódu. Lukwe dîy:o Yesu Kédisu kí mb:ii ngópu? Yesu ngê u nkwo wa mb:ii té. U ya a nga a kwo, Yesu ka nê tpélimbiy:e té, yi Mbwámê ngê u ngwo paa pyaa we. K:omo tpile Chóó Lémi ngê wa mb:ii nê, a d:aa wa a kââdí ngmê, yi kópu a ka mye u ntââ. Ndê kópu yidê vyî, dîní k:omodanê. Yesu Kédisu ngê dî kp:aa, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê myidí kp:aa. ⁴ Nju tpémi Chóó Lémi u ngmîdi ngmê u yoo, yepê, Nmye mb:aamb:aa ngê wana a vyyuwo, pi nmyi vy:o ngmanê ngmîdi, nmyi Mbwámê ngê wani pyódu. Chóóchóó ye a kêma ngê, chóó u kwo nmyedê kââdí too, u dêêpî kópu dyuu ye mye y:ângo, u kwo ngêpê u kakêmé chóó ye mye chámê ngê. ⁵ Yi kn:ââ yoo yi pi dmi ndîi, Epîlaham ngmê, tp:oo Yisak myomo, u kee Njakóp pyolo. Nju tpémi yi vy:o Chóó Lémi ngê nmí Mbwámê ngma a ngmîdi ngê, Yesu Kédisu, pini n:ii mye nmí Yâpwo njini, nmo yintómu yinê a y:enê nmo. U pi ndîi ngê pyépi koo, u chaa kígha chedê ngê daawa pyódu. Ndê kópu yila. *

⁶ Chóó Lémi ngê Epîlaham ka kwo, Nyoo yilî ngê wa pyódu, yi yéli wani ngee. Lukwe dîy:o Nju tpémi yilî y:oo nmí Mbwámê mb:ii ngópu? Lukwe, kópuni Chóó Lémi ngê a vyyu, yi kópu daa ntiye ngê? Kêle, u kópu ndêndê ngê a ntiye ngê, ngmênê daa Nju tpémi yintómu yi ngee too, mu kópu u dîy:o daa Nju tpémi yintómu Chóó Lémi u ngmîdi ngmê u yoo. ⁷ Myenté, Epîlaham u yoo vy:o woni knî doo u yoo njini, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngê Epîlaham ka kwo, Nyoo njini, daa Yisímél u yoo, ngmênê Yisak u yoo. * ⁸⁻⁹ K:omo tpile Sela daa tpete u ntââ, ngmênê Chóó Lémi ngê Epîlaham ka kwo, M:ââ daanîmo kêlî, u ngwo amênê diyê, yed:oo Sela tp:oo mââ wa t:aa. Yi kópu u nt:u kópu alanté, pi cha ntee dpî tpamê knî, tpémîni dpî tpyé t:oo, yi tpémi yoo daa Chóó Lémi tp:oo yoo, ngmênê tpémîni Chóó Lémi u kópu u l:êê dîy:o dpî t:aa, yini ndêndê ngê tp:oo. *

¹⁰ Epîlaham tp:oo dê y:e kópuni pyodo, yi kópu Yisak tp:oo dê y:e mye pyodo, tpémîni mwyîy ta, Chóó Lémi ngê mb:ii ngê, kuwóni yedê ngmîdi ngê. ¹¹⁻¹² Dini ghi n:ii ngê yi pye Lípeka u mênê nipi dpîmo a kwo, Chóó Lémi ngê yi pyópu ka kwo, N:ii kada wa t:aa, yini ngê u mbwó u dnye wadí nyêm. Ghêlî daa taa knopwo, kópu mb:aa p:uu kêê daa yé ngópu, kópu dono p:uu kêê myedaa yé ngópu, Chóó Lémi ngê Njakóp u ngwo a ngmîdi ngê, ngmênê

* 9:5: Mát 1:1-2; Njon 1:1 * 9:7: Gen 21:12 * 9:8-9: Gen 18:14

Yisó mb:ii ngê. Wéni n:ii ngê taa knopwo, Yisó mwiye ta, Njakóp u kuwó doo a kwo. Dini ghi n:ii ngê kaa knopwo, Njakóp ngê Chóó Lémi u kópu ntiye ngê, Yisó u d:aa a kââdí ngê, pi kaa ngê mē pyodo. Daa yi pini mbwémi yi l:êê ghi dmi mbêmê Chóó Lémi ngê chámê doo, ngmênê chóó u nuw:o ngê Njakóp a ngmidi ngê, Yisó mb:ii ngê. * 13 Pi ngmê ngê Chóó Lémi u kópu dyuu puku yedé a d:êê ngê, apê, Njakóp u yoo a nuu u yoo, Yisó u yoo daa a nuu u yoo. *

14 A ka anmyinê póo dmi, a ka nye, Lukwe díy:o Chóó Lémi ngê Njakóp a ngmidi ngê, Yisó mb:ii ngê? A ka nye, Yinté daa tóó. A tíde mbwó yoo, Yi kópu dmyongê w:ee ngópu. 15 Chóó Lémi ngê Mósisi ka kwo, Pi yintómu kpadakpada u yoo, yi dono kní yi l:êê díy:o, ngmênê n:ii a ka wa ch:anê, yi pini u dono a kuwó waní kée té, yed:oo yi pini mēdaani kpada. * 16 K:omo tpile pi ngê u yi adí kwo, Chóó Lémi u yoo vy:o nî ghê, kópu mb:aa yilí u l:êê díy:o adí d:uud:uu, ngmênê doo u ntââ Chóó Lémi u ngmidi ngmê u pi ngê chóó daawa pyódu, ngmênê pini n:ii Chóó Lémi ka wa ch:anê, Chóó Lémi ngê yi pini chóó wa a ngmidi, yi pini u dono yilí u kuwó wa kée té. * 17 Chóó Lémi ngê Yichip tpémi yi king Péló ka kwo, Mbii tédê p:aa vya nyoo, ngmênê dípí vya nyoo, mu kópu u díy:o pi kní y:oo a wédêwédê ndíi m:uu paa m:uu y:e. Kwo, K:omo tpile a yoo daanyi kwolo, ngmênê dini ghi n:ii ngê aní kpada ngi, u ngwo wanyi kalé té, dyámê mbêmê tpémi y:oo a pi u ngwo wa ny:ee ngmê.

* 18 A tíde mbwó yoo, pini n:ii Chóó Lémi ka wa ch:anê, yi pini Chóó Lémi ngê wa ngee. Pini n:ii Chóó Lémi ka wa díy:a, Chóó Lémi ngê yi pini ngópungópu pyu ngê wa pyódu. Yi pini Chóó Lémi ka daawa a tpélimbiy:e, Chóó Lémi ngê yi pini u nkwo wa kpada.

Yamí d:ââ u dyimê pyuwu

19 A ka wanmyinê póo dmi, a ka nye, Lukwe, Chóó Lémi ngê yoo ngópungópu pyu ngê chóó wa pyódu té, lukwe díy:o yi ngópungópu u díy:o amê kpada té? A ka nye, Chóó Lémi ngê kópuni a d:uud:uu, n:uu ngmê u ntââ, yi kópu u kwo wa kwódu. 20 Nmyinê nmye nmye n:uu dé, Chóó Lémi u dnye u ngwo nmyinê vyee ngmê. Yamí d:ââ ngê u l:âmol:âmo pyu ka daawa vyi, Lukwe díy:o alanté chi l:âmo nê? * 21 Mu kópu u díy:o d:ââ l:âmol:âmo pyu chóó u nuw:o ngê a dpodo yédi. U ntââ yi pini ngê tēpē ngmidi ngê d:ââ miyó dpí l:âmo, woni limilimí ngê dpí l:âmo, daa mb:aamb:aa ngê, ntumokwodo mw:aandiye k:oo a tpyópwí nyédi. Woni mb:aamb:aa ngê dpí l:âmo, d:êê mb:aa p:uu dpí yé té, mb:aamb:aa ngê u kwo a vvyuwo yédi, módó d:uudpí pwii, naa ndíi tédê dpí pwii. * 22 Chóó Lémi ngê yinté kópu myeye d:uud:uu ngê. Chóó Lémi yélini ye dē nod:e, yi yéli díyo wa a pw:ono, pi kní y:oo u nod:enod:e pini dē u wédêwédê nipi yi ngwo wa m:uu d:oo. Ngmênê ala ngwo yi yéli yi dono kiyedé vyimí. 23 Chóó Lémi ngê u yi a kwo, Pi kní y:oo a yoo yi p:uu paa m:uu nēne, wod:oo a ngmidi nmoo, nmí dono u kuwó kée too, mb:aamb:aa ngê a pyépi nmo. 24 Daa Nju tpémi yi mo yi vy:o a ngmidi nmoo, ngmênê kn:aa yéli mye yi vy:o myedé ngmidi nmoo. 25 Hóséya ngê Chóó Lémi u komo alanté a kââ, apê,

Yélini a yoo vy:o dēpwo a kwo,

a yoo ngê aní pyódu té.

Yélini yi nuu ghi dmi a nódo dēpwo a ya,

* 9:11-12: Gen 25:21,23 * 9:13: Mal 1:2-3 * 9:15: Ex 33:19 * 9:16: Epsos 2:8 * 9:17:

Ex 9:16 * 9:20: Is 45:9 * 9:21: Jer 18:6

yi nuu ghi dmi a nódo am:aa yé. *

²⁶ Apê, Yélini ye ní vvu, yenê, Nmyo dp:ee a yoo, yi yéli yi pi dmi pi kní y:oo wa ntaa ngmê,

awo, Yâpwoni ghê a t:a, yi yâpwo tp:oo yoo. *

²⁷ Yisaya ngê Yisiléli tpémi yi p:uu ala kópu a d:êê ngê, apê, K:omo tpile Yisiléli tpémi têda tii, ngmênê Chóó Lémi ngê kóó k:oo yili daawa kâa, * ²⁸ mu kópu u dîy:o dyâmê mbêmê tpémi yi kpadakpada u kópu n:ii a vvu, ndêndê ngê limîlîmî ngê wa d:uu. ²⁹ Yisaya ngê ala kópu mye d:êê ngê, apê, Nmî Lémi ndîi ngê nmî tp:ee dmâadîma yi vyeê têdê wodipê dyé too, ye Sodom tpémi Kîmoda tpémi ntee chedêchedê chedê ngê, yinté myepî chedê nmoo. *

Lvêédîlvêédî u chêêpî u dyimê pywuu

³⁰ A tidê mbwó yoo. Yélini daa Yisiléli tpémi, yi yéli y:oo Chóó Lémi dèdnye nmy:uu, ngmênê dini ghi n:ii ngê Yesu ka kêlîmî mbê dniye, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê u ngwo pyaa dniye. ³¹ Yisiléli tpémi y:oo u yi doo kwo, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê nmî pyaa dmi, u l:êê dîy:o u dêêpî kópu dyuu dnyimo cháâcháâ, ngmênê u cháâcháâ ngê dêê dniye. ³² Dêê dniye, mu kópu u dîy:o yi chóó yi wêdêwêdê mbêmê dêêpî kópu dyuu dnyimo cháâcháâ dé, Chóó Lémi ka dèdnyimo kêlîmî. Chêêpî ngmê p:uu a lvêédî dniye, u ngwo a ghay dniye.

³³ Chóó Lémi ngê yi chêêpî p:uu ala kópu a vvu, apê,

Yisiléli tpémi yi maa p:uu chêêpî kpiyé ngmên:aa kapî, p:uu pèdê lvêédî dniye,

u ngwo pèdê ghay dniye.

Ngmênê pini n:ii ngê yi chêêpî kpiyé wa mya, u kwo adî kêlîmî, yi pini daawa a ghay.

A tidê mbwó yoo, yi chêêpî kpiyé u pi Yesu Kédisu, nmî Mbwámê. *

10

Nju tpémi yi nuw:o mbwee

¹ A tidê mbwó yoo, a chóó a yoo Nju tpémi yi l:êê dîy:o a ghê tuu ye too. Dye ghi yintómu yi l:êê dîy:o Chóó Lémi ka n:aa ngépê yédi. Ndêndê ngê u ya a nga a kwo, Chóó Lémi ka mê diyé dniye, kóó k:oo u ngwo paa kaa téne. ² Chóó Lémi u pi ndêndê ngê a cháâcháâ ngmê, ngmênê u nuw:o ghi dyuu dnyinté yi lama a pyede. ³ Ala kópu doongê w:ee ngópu, Yesu nmî l:êê dîy:o pwene, pini n:ii u kwo adî kêlîmî, Chóó Lémi ngê yi pini u dono u kuwó wa kée té, pi mb:aa ngê wa pyódu. Ngmênê Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmîdi ngê, yi pini mb:ii ngópu, yi chóó yi wêdêwêdê mbêmê dêêpî kópu dyuu a cháâcháâ ngmê, mu kópu u dîy:o u yi y:e a kwo, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê nmî pyaa dmi, kóó k:oo u ngwo paan:aa kaa nmîne. ⁴ Ngmênê Yesu ngê yi máádi nkoó ngê, u maa kamî kpêmi ngê, pini n:ii u kwo adî kêlîmî, Chóó Lémi ngê yi pini kóó k:oo u ngwo wa a kâa.

Yesu ka kêlîmî pini dê u pi tpapê yi kópu

⁵ Dêêpî kópu cháâcháâ u maa p:uu Mósisi ngê ala kópu a d:êê ngê, apê, Pini n:ii ngê dêêpî kópu dyuu d:ud:umbiy:e adî cháâcháâ, yi pini ngê u ghê njini u ngwo wa a pyw:oo. ⁶⁻⁷ Ngmênê dp:oo u ntââ dé. Dêêpî kópu dyuu u cháâcháâ ngê nmo dípedípe nyédi, ngmênê Yesu ka anmî kêlîmî, ye Chóó Lémi ngê pi

* 9:25: Hos 2:23 * 9:26: Hos 1:10 * 9:27: Is 10:22-23 * 9:29: Is 1:9 * 9:33: Is 28:16; 1 Pita 2:6; Lóma 10:11

mb:aa ngê wa pyódu nmo. Yi kópu nmî nkîgh:ê a tóó, Yesu daa kuughê wunê tóó. Yesu u ghîpîghîpî tédê, mbóó p:uu pi d:uudpî nî, kpêênî pi myed:uuwodê pyidu. ⁸ Kêle, ngmênê nmî nkîgh:ê chono a tóó. Yesu u kópu dyuu nmî gha vy:o a kwo, nmî komo ngê nmo tpaê ngê, pi knî ye yenmîmo, Yesu ka kêlimî mbê dmyeno. ⁹ Nmyi gha vy:o ala kópu ka anmyi kêlimî, Chóó Lémi ngê Yesu kpêênî mède pyidu ngê, myenté pi knî ye nmyi komo ngê amy:ee vyi ngmê, anye, Yesu nmî Lémi, ye Chóó Lémi ngê kóó k:oo wa kaa nmyo. ¹⁰ Nmî gha vy:o Yesu ka anmî kêlimî, ye Chóó Lémi ngê pi mb:aa ngê wa pyódu nmo. Pi knî ye nmî komo ngê amy:oo vyi, yenmê, Yesu nmî Lémi, ye nmî Mbwámê ngê wa ngee nmo, kóó k:oo wa kaa nmo. ¹¹ Puku yedê alanté a tóó, Pini n:i u kwo adî kêlimî, yi pini daawa a ghay. ¹² Nmo yintómu dp:oo u mo u mo dé, k:omo tpile Nju tpémi ó kn:aa yéli, ngmênê Chóó Lémi nmî Lémi ndîi mu ngmidi. Yélini u kwo wa ngêpê mbê dmi, yi yéli ye u módó yeedeyeede ye wa a y:oo. ^{*} ¹³ Puku yedê alanté a tóó, Pini n:i ngê nmî Lémi ka wa vyi, Ngee nédi, yi pini wa ngee, kóó k:oo wa kââ. ^{*}

¹⁴ A tidê mbwó yoo. Lukwe díy:o Nju tpémi nmî Lémi Yesu ka daa ngêpê té? Yesu ka wo kêlimî mbê dniye, u kwo pidnye ngêpê. Yesu ka kêlimî u kn:ââ ló y:i wunê kwo? Chóó Lémi ngê pi yilí ye a dy:ââ ngê, u kópu dyuu mb:aa ye yidnyen:aa tpaê. ¹⁵ Lukwe díy:o Nju tpémi daa kêlimî mbê dniye? Lukwe, yi kópu daa ny:ee ngópu? Lukwe, nmî Lémi ngê pi ye daa dy:ââ ngê? Kêle, nmî Lémi ngê pi yilí ndéndê ngê ye dy:ââ ngê, mu kópu u díy:o puku yedê alanté a tóó, Wéni n:i ngê Chóó Lémi ngê u kópu y:ey:ee pyu yoo pi knî ye dy:ââ too, yi wéni mb:aamb:aa. ^{*} ¹⁶ Ngmênê Nju tpémi yilí y:oo yi kópu mb:aa u wépi pwaa ngópu. Yisaya ngê yinté kópu myedê d:êê ngê, apê, A Lémi, nmî kópu ka pi daangmê kêlimî mbê wo. ^{*} ¹⁷ Ala kêlimî u kn:ââ, pi ngê Yesu Kédisu p:uu kópu dyuu ye mwiyé wa vyi, wa ny:ee ngmê, u ngwo wa kêlimî mbê dmi.

¹⁸ A tidê mbwó yoo. Lukwe, Nju tpémi y:oo yi kópu dyuu daa ny:ee ngópu? Kêle, kî ny:ee ngópu. Puku yedê alanté a tóó, Yi kópu dyuu dyámê ghi yintómu yi mbêmê loo, pi yintómu knî y:oo ny:ee ngópu. ^{*}

¹⁹ A tidê mbwó yoo. Lukwe, Yisiléli tpémi yi lama dêpwo ya? Kêle, Mósisi ngê yi lama ka a kwólu, Chóó Lémi u komo alanté a kââ, apê, Kn:aa yéli ye kópu mb:aa ngmaní d:uu, ñ:ee u ngwo ye anmyi kaa ngmê, ye amy:ee nod:e dmi. ^{*}

²⁰ Yisaya ngê Chóó Lémi u kópu ndîi alanté a d:êê ngê, apê, Yélini y:oo dèdnyimo nmy:uu nê, yi yéli y:oo kèda pyw:ee nê.

Apê, Yélini y:oo dèdnyimo poopoo nê, yi yéli ye a chóóchóó mîné kéma ngê. ^{*}

²¹ Chóó Lémi u komo alanté mye kââ, Wo nîmo chedêchedê dé, Yisiléli tpémi ye yenîmo, A ka nga a diyé dmyeno, nmyi yi dmi a nga a kwo, ngmênê wépi a ka dnyimo pwapî, a dnye dèdnyimo nyêm. ^{*}

11

Chóó Lémi ngê Nju tpémini a ngmidi too

¹ K:omo tpile Yisiléli tpémi y:oo Chóó Lémi u wépi pwaa ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê d:ud:umbiy:e daa mb:ii too. Nê Yisiléli pi ngmê, a kn:ââ Mbenjîmîn, pini n:ii Epîlaham u maka. Chóó Lémi ngê a ngmidi noo, daa mb:ii noo. *

² Yisiléli tpémi yi vy:o Chóó Lémi ngê yélini a ngmidi ngê, yi yéli daa mb:ii ngê. Ala kópu nmyi lama a tóó. Dini ghi n:ii ngê Yisiléli tpémi Ilacha p:uu dnya a d:uu, Ilacha ngê yi mt:ene dmi Chóó Lémi ka a dóó too, kwo, A Lémi. ³ Kwo, Yisiléli tpémi y:oo ngomo kapî pyu yoo ka vye t:oo, ngmêê yiyé têdê wunê pw:oopw:oo t:oo. Kwo, Nê mu ngmidi ngomo kapî pyu ngê anî tóó, a vye u yi y:e myeka kwo. *

⁴ Chóó Lémi ngê kwo, Daa mo. Kwo, Yisiléli pi pyud:o yono yono y:a (7,000) a ka wunê ngêpê, yélini k:omo yâpwo Mbaal ka daa ngêpê té. ⁵ Ilacha u dye ghi ngê ntee doo a ya, ala ngwo mye yinté, Chóó Lémi ngê Yisiléli tpémi yi vy:o pi knî ngma a ngmidi ngê. ⁶ Chóó u módó yeedeyeede mbêmê a ngmidi too, daa yi chóó yi l:êê ghi dmi mbêmê a ngmidi too. Kópu mb:aa n:ii d:uu tumo yi l:êê dîy:o wodê ngmidi too, ye doo u módó yeedeyeede mbêmê pêdê ngmidi too.

⁷ Yisiléli tpémi y:oo kópuni dnye nmy:uu, yi kópu dêpê pyw:ee ngópu. Yi vy:o yélini Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, yi yéli y:oo yi kópu y:oo a pyw:ee ngópu. Woni knî Chóó Lémi ngê nkê kpeme yé too. ⁸ Yinté kópu puku yedê mye tóó, apê, Chóó Lémi ngê dpîîdpîî kalê too, yi ngwolo dmi my:oo yó, yi ngópu nkoko too. Apê, Wunê yinté doo a ya, awêde yinté myeka tóó. ⁹ King Dépidi ngê ala kópu a d:êê ngê, apê,

Yi nté ndapî ndîi yi l:êê dîy:o ala kópu paa vyi y:e, Chóó Lémi nmo wunê vyuwu.

Apê, Pêdê ghay dniye, dono pêdê pyw:ee y:e.

Apê, Yi nté ndapî ndîi y:oo pêdê lvêêdî tène. *

¹⁰ Apê, Ngwolo kopwe ngê paa pyaa dniye,

yéli daapaa m:uu y:e.

Apê, Dono kópuni dpo pyw:ee t:oo, yi dono ngê pêdê kwolo tène, yi kópu chedê ngê daapaa pyaa we.

¹¹ Nju tpémi dini ghi n:ii ngê chêêpî kpiyê p:uu a lvêêdî dniye, a ghay dniye, lukwe, wa a pii dmi, ó daawa a pii dmi? A tidê mbwó yoo, mu dini ghi ngê amênê pii dmi. Nju tpémi y:oo Yesu mb:ii ngópu, yi kópu u l:êê dîy:o kn:aa yéli Chóó Lémi u yoo vy:o ghê dniye, Nju tpémi y:oo ñ:ee u ngwo ye paa kaa y:e.

* ¹² Nju tpémi y:oo Yesu mb:ii ngópu, kn:aa yéli yilî y:oo kópu mb:aa u ngwo ngma a pyw:ee ngópu, Chóó Lémi u yoo vy:o ghê dniye. K:omo tpile Nju tpémi y:oo yi kópu dono d:uu ngópu, ngmênê kn:aa yéli y:oo kópu mb:aa u ngwo a pyw:ee ngópu. Dini ghi n:ii ngê Nju tpémi Chóó Lémi ka wamêdê tpélimbiy:e dmi, Yesu u yoo vy:o wa ghê dmi, d:ud:umbiy:e kópu mb:aa u ngwo wanmo pyw:oo.

Yi ngmê olipi, u mgongo danêmbum

¹³⁻¹⁴ Yélini daa Nju tpémi, ala kópu ny:ee yó. Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê u dyépi ngê pyódu noo, daa Nju tpémi ye a dy:ââ noo, ngmênê nmye a dy:ââ noo. Yi kópu Nju tpémi ye dye ghi yintómu n:aa tpapê ngê, mu kópu u dîy:o u ya a nga

* **11:1:** Pilipay 3:5 * **11:3:** 1 Kings 19:10,14 * **11:4:** 1 Kings 19:18 * **11:8:** Deut 29:4

* **11:9:** Psalm 69:22-23 * **11:11:** Dpodo 13:46

a kwo, Ní:ee nmye paa kaa y:e, Yesu u yoo vy:o myepaa ghê dniye. ¹⁵ Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê mb:ii too, u ngwo u kwo a kâádí nmyoo. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê u kwo amêdê kâádí té, n:aangê p:eeni kópu kpêêní amêdê pyidu té.

¹⁶ Chóó Lémi ngê nmyi kn:aâ mwiyé dèpèngmê ngmídi ngê, ngmêné Epílaham yedê ngmídi ngê, Yesu u l:êê díy:o u yoo vy:o ala ngwo dè kaa nmyo. Dymímè pywuu nmye ngmênínê kuwo. Pini n:ii ngê yini n:ii woo dpí kââ, dini ghi n:ii ngê dpí k:aa, yed:oo yi pini chóó u yi. ¹⁷ Chóó Lémi ngê olipi woo n:ii kââ, yi olipi woo, Epílaham. Yi yini ala ngwo dè k:aa, ndíi ngê dè pyódu, u nt:u kópu Nju tpémi. Ngmêné yi yini kóó woni kní y:oo Chóó Lémi Tp:oo mb:ii ngópu, Chóó Lémi ngê yi yini kóó u nkwo a pwaa too, dny:ii dy:ee too, yi kuu kóó kní y:i m:uu kââ, yi yini nkwo dè kaa too, ndíi ngê mē pyaa dniye. Nmyo yi kuu kóó dé, Nju tpémi yi wulu ngê yinê u kaakaa nmyo. ¹⁸ Yini kóó n:ii a pwaa too, yi p:uu kópu dono nangmê vyi, nmyi chóó chaa ngê kêê nangê t:oo. Km:êê ka wulu daanmyi y:ee ngmê, ngmêné km:êê ngê yinê a ngêêpí nmyo.

¹⁹ Ndoos apê ala kópu wanmyi vyi ngmê, Chóó Lémi ngê nmí yi dmi vyílo ye kwo, yi yini kóó a pwaa too, nmí p:aa dmi yi yó. ²⁰ Nmyenê, Ndé kópu, a pwaa too, mu kópu u díy:o Yesu u kópu ka dèdnye kélímí. Yi yini nkwo dè nmye wee, mu kópu u díy:o Yesu ka mb:aamb:aa ngê nmye kélímí té. Yi kópu p:uu chaa ngê kêê nangê t:oo, ngmêné dmyinê nkíngê. ²¹ K:omo tpile Nju tpémi yi yini kóó njini dé, ngmêné Chóó Lémi ye daa kedede wo, yi yini kóó a pwaa too, dny:ii dy:ee too. Ndéndê ngê nmye myedaawa kedede. ²² Yi kópu mbêmê ala kópu dp:o w:ee, k:omo tpile Chóó Lémi ngê u yi a kwo, Pi yílí nî ngee, ngmêné daa kedekede pyu. Yélini u k:ii mb:aamb:aa ngê anmyi ya, ye nmye ada a vwuwo, wamye ngee nmyo. Ngmêné Chóó Lémi anmyinê kuwo ngmê, dono u maa p:uu anmyi ghê dmi, ye Chóó Lémi ngê amye kpípi nmyo. ²³ Nju tpémi Chóó Lémi ka wa kélímí mbê dmi, ye Chóó Lémi ngê yi yini nkwo dè amê kaa té. Chóó Lémi u ntââ, kwéli dnya a kwo y:i amê kaa té. ²⁴ Nmyo yi kuu kóó dé, nmyi kâádíkâádí Chóó Lémi u yi nkwo dè dpodo ndíi. Nju tpémi yi chóó p:ee yi yini kóó dé, yi yini nkwo dè yi kâádíkâádí daa dpodo ndíi.

Pi yintómu kní ye Chóó Lémi u módó yeedeede

²⁵ A tídè mbwó yoo, nmyi chóó chaa ngê kêê nangên:aa t:oo. Ala kópu nangê vyi, Nju tpémi yi mbodo podo dé, nmí nuw:o dmi p:ee ndíi. Yi kópu u l:êê díy:o ala tumo kópu u ngwo nmye nínê tpapê. Kn:aa yélini Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê dini ghi n:ii ngê u kwo wa a kâádí té, Nju tpémi yi ngópungópu machedê ngê u ngwo wa pyódu. ²⁶ Yi kópu dini ghi n:ii ngê wa pyódu, Chóó Lémi ngê Yisíléli tpémi yintómu wa ngee té. Chóó Lémi u kópu puku yedê alanté a tóó, Yisíléli tpémi yi vy:o yi Mbwámê dini ghi n:ii ngê wa t:aa,

Njakóp u yoo yi dono yílí yintómu yinê wa chedê. *

²⁷ Chóó Lémi ngê ala kópu mye vvu, apê,

Dini ghi n:ii ngê yi dono aní chedê té,

a ka u ngwo anê kâádí té. *

²⁸ Nju tpémi y:oo Yesu p:uu kópu mb:aa u wépi pwaa ngópu, yinê ye daa ndé kópu, Chóó Lémi p:uu u ngwo a d:uu té. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi u yoo vy:o yi d:aa dmi nmyinê kâádí ngópu. Ngmêné Chóó Lémi nódo yi nuu ghi dmi

* 11:26: Is 59:20-21

* 11:27: Jer 31:33-34

a tóó, u ngmídi ngmê u yoo ngê mye pyede, mu kópu u díy:o Epílaham ka kwo, Nyoo kní ye wana a vyuwo. ²⁹ Chóó Lémi ngê u módó yeedeeyeede mbêmê yélini a ngmídi ngê, yi yélini yi p:uu u nuw:o daawa a y:oo. ³⁰ K:omo tpile wuné Chóó Lémi ka dênmyee a ng:aa, ngmênê ala ngwo nmyi dono yilí u kuwó dè kée té, mu kópu u díy:o Nju tpémi u kwo daa ng:aa té, Chóó Lémi ngê yi d:aa k:oo kaa nmyoo. ³¹ Nju tpémi yélini Chóó Lémi ka daa ng:aa té, díyo u kwo amê díyê dmi. Nmyi dono ntee u kuwó kée too, yi dono yinté u kuwó amye kée té. ³² Chóó Lémi ngê nmo yintómu ngwene pwââ ngê pyódu nmoo, u dnye u ngwo dênmee nyêm, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, A módó yeedeeyeede mbêmê yi dono a kuwó nî kée té. Doo u ntââ kn:aa kópu mbêmê Chóó Lémi ka daanmo kââdi dmi, ngmênê chóó u módó yeedeeyeede mu ngmídi mbêmê u kwo anmo kââdi dmi.

³³ Chóó Lémi u módó yeedeeyeede angéntoo. Chedê ngê daawa pyódu. U nuw:o angéntoo, tpile yintómu u lama a tóó. Kópuni a d:uud:uu too, yi kópu nanê wa a w:ee té, yi kakêmê nanê amye chámê té? ³⁴ Puku yedê alanté a tóó, N:uu ngmê u lama a tóó, Nmí Lémi u nuw:o alanté?

N:uu ngmê u ntââ u nuw:o yinê wa ríepwi? *

³⁵ N:uu ngê nmí Lémi ka wa vyi,
A chóó a tpile nga nînê kuwo,
díyo moo wumo ngi. *

³⁶ Mu kópu u díy:o tpile yilí yintómu Chóó Lémi ngê yinê lâmo ngê, yinê a mbêpê kîgha té, chóó u l:êê díy:o a pyede. U pi ndîi ngê pyépi koo, u chaa kîgha munangê yé. Ye ndê kópu. *

12

Yesu u yoo y:oo kópuni dny:oo d:uud:uu

¹ A tidê mbwó yoo, nmí nuu ghi dmi Chóó Lémi nódo ndéndê ngê a tóó, u kwo nmí ch:anê dnye, nmí dono yintómu u kuwó u ngwo kée too. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ka nmyi chóochóó y:ee tóó, nmyi nuw:o dmi p:uu dny:oo kwo, p:uu dpodombiy:e myedmyinê dpodo. U nuu u kópu dé yidmyinê d:uud:uu dé. Chóó Lémi u cháâcháâ ndéndê ngê yinté a tóó. *

² Dyámê mbêmê tpémi yi p:uu nama a mtyîmwe ngêêpi, ngmênê Chóó Lémi ngê nmyi gha dmi a ngmêê ngê, nmyi nuw:o dmi d:ud:umbiy:e myedê ngmêê ngê. Chóó Lémi u nuu u kópu dé yi d:uud:uu ngê u ntââ ngê u ngwo anmyi pyaa dmi, u ngwo anmyinê w:ee ngmê, anye, Ala kópu d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa dé, ndéndê ngê Chóó Lémi u nuu u kópu dé. *

³ Chóó Lémi ngê u dyépi ngê a pyódu noo, u l:êê díy:o ala kópu dyuu u ngwo nmye nînê tpapê. Ala kópu a ny:ee yó. Noní nmyi pi kmímí ngê kée nangê t:oo, ngmênê nmyi chóó ntênê nmyi p:uu dmyinê nuw:o. Dpodoni kní yi p:uu Chóó Lémi ngê dpodo kalé nmyoo, yi dpodo kní yi mbêmê nmyi chóó nmyi p:uu dmyinê nuw:o. * ⁴ Kêê mdoo dpodo, yi mdoo paa, ngwolo mdoo yedavyuwo. Nmí p:uughê ghi yilí a tóó, yi dpodo dpodo a tóó. * ⁵ Nmo yinté dé, Yesu Kédisu u nt:u ghi dé. K:omo tpile nmo yilí, ngmênê ngmídi ngê pyódu nmoo. Yi kópu u l:êê díy:o nmyi chóó nmyi pi dmi nangê kní. ⁶ Chóó Lémi ngê dpodoni u ntââ ngê pyódu nmoo, yi dpodo d:uud:uu téme. Chóó Lémi ngê u komo kapí pyu ngê

* **11:34:** Is 40:13 * **11:35:** Njópi 41:11 * **11:36:** 1 Kódin 8:6 * **12:1:** Lóma 6:13 * **12:2:** Epeso 4:22-24; 5:17 * **12:3:** Epeso 4:7 * **12:4:** 1 Kódin 12:12

pyódu nyoo, ye kópuni nga a kpo, pi kní ye chin:aa tpaépê. * 7 Pi kní yi ngêépí pyu ngê pyódu nyoo, ye chin:aa pi ngêépí. Ndiye pyu ngê pyódu nyoo, ye Yesu u yoo yi lama chin:aa kígha. 8 Chóó Lémi ngê dêépí pyu ngê pyódu nyoo, ye pi kní ye yimi chi dêépí. N:ii ngê pinté kní ye ndapí a yémí ngê, mtíkó ngê kíngí y:oo. Yesu u yoo yi kada pini ngê nye tóó, dpodombiy:e chi dpodo. N:ii ngê ngópuch:anê a ngêépí too, u gha mb:aamb:aa ngê choo ya, u ngwo choo ngêépí dé.

9 Pi kní yi nuu ghi dmi nmyi nódo ndêndê ngê choo ya. Dono dmyinê kéké, mb:aamb:aa dmyina a ng:êêní. * 10 Nmyo Yesu u tídê mbwó yoo, nmyi nuu ghi dmi numo nódo choo ya, mb:aamb:aa ngê dmyinê numo chááchââ. 11 Chóó Lémi p:uu dpodombiy:e dmyinê dpodo, u dpodo nmyi nuu u dpodo ngê choo ya, p:uu mgeemgee ngê kêê nangê t:oo. * 12 Nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê choo ya, mu kópu u díy:o Yesu nmyi mbwámê ngê pyodo, ghê kamí nmye amyedê kê. Ló kópu dono nmye angmê pyódu, dmyina a vyímí. Dye ghi yintómu dmyinê ngépê. * 13 Yesu u yoo vy:o n:ii u ngópu nté ndapí daachoo ya, dmyinê yeedeyeede. Pi my:oo kní ye mb:aamb:aa ngê dmyinê vuywo.

14 Yélini y:oo Yesu u l:êê díy:o adnyi kpadakpada nmyo, yi yélini yi l:êê díy:o Chóó Lémi ka mēdmyinê ngépê. Nyââ, yi l:êê díy:o dmyinê ngépê, nangê vyi, Chóó Lémi ngê a pw:oo téne. * 15 Yélini yi nuw:o dmi mb:aamb:aa, yi k:ii myedmyinê mb:aamb:aa. Yélini a mbê té, yi k:ii myedmyinê mbê. 16 Noko mb:aamb:aa ngê dmyinê ya. Chaa ngê kêê nangê t:oo, k:ââ ñeñe ngê kêê nangê t:oo, lémilémi ngê kêê myenangê t:oo. Noní nangê vyi, Né pi ngmê. Myenangê vyi, Kópu yilí yintómu a lama a tóó. *

17 Pi ngê ló dono kópu nga ngmêdê d:uu knomomê, ntââ u ngwo kí dangé vy:u. Kópuni pi kní ye mb:aamb:aa, yi kópu yidmyinê d:uud:uu dé. * 18 Pi yilí yi k:ii mb:aamb:aa ngê dmyinê ya. Yi kópu p:uu dpodombiy:e dmyinê dpodo. 19 A tídê mbwó yoo. Ntââ nangê vy:u, ngmênê Chóó Lémi ngê yinê pēdê vy:êê ngê. Puku yedê nmí Lémi u kópu alanté a tóó, Ntââ a chóó ana a vyímí. * 20 Kópuni puku yedê a tóó, yi kópu dmyinê d:uud:uu. Ala yi kópu. N:ii m:uu choo d:uu, nté mbwaa u kwo dpí y:ee dé, yed:oo mywene u ngwo wa ghê. 21 Dono nmyi pwo kíngí lê, ngmênê kópu mb:aa yilí dmyinê d:uud:uu, dono chedê ngê u ngwo dpí pyódu yó.

13

Kada pini yoo yi chááchââ

1 Dyámê pee u kada pini yoo yi dnye dmi dmyinê nyémí dé, p:aa u kada pini yoo yí dnye dmi myedmyinê nyémí dé, mu kópu u díy:o daa yi chóó kada pini ngê pyaa dniye, Chóó Lémi ngê kada pini ngê yinê pyódu too. * 2 Pini n:ii kada pini kní yi p:uu adí d:uu, Chóó Lémi p:uu amyaa d:uu. Yi pini ngê u kpadakpada chóó wa a pyw:oo. 3 N:ii kní y:oo dono adnyi d:uud:uu, kada pini kní ye adnyi nkíngê. N:ii kní y:oo mb:aamb:aa adnyi d:uud:uu, daadnyi nkíngê. Kada pini ka nkíngê u yi nga daachoo kwo knomomê, ye kópu mb:aa yichi d:uud:uu dé, u ngwo wa chaa kalé ngi. * 4 Kada pini Chóó

* 12:6: 1 Kódin 12:4-11; 1 Pita 4:10-11 * 12:9: 1 Pita 1:22 * 12:11: Kílosa 3:23; Tpyuu 3:15

* 12:12: 1 Tes 5:16-18 * 12:14: Mát 5:44; Luukí 23:34 * 12:16: Pilipay 2:2-3 * 12:17: 1

Tes 5:15 * 12:19: Deut 32:35; 2 Tes 1:6-7 * 13:1: Taitas 3:1 * 13:3: 1 Pita 2:13-14

Lémi p:uu a dpodo, nmyi mb:aamb:aa u l:êê dîy:o. Dono kópu ngmanyi d:uu knomomê, ye u kwo chi nkîngê, mu kópu u dîy:o yi wêdêwêdê daa módó p:uu a ta. Yélini y:oo dono a d:uud:uu ngópu, Chóó Lémi u pi mbêmê kada pini ngê u ngwo a kpadakpada too. ⁵ Nmyi kada pini knî ye dmyinê ng:aa, daa nmyi kpadakpada u mo u l:êê dîy:o, ngmênê mu kópu u dîy:o ala kópu nmyi lama a tóó, Chóó Lémi ngê kada yinê kaa too.

⁶ Tákisi anmyi pywupwi, mu kópu u dîy:o nmyi kada pini yoo Chóó Lémi p:uu a dpodo té. ⁷ Kada pini ngê ló tákisi u pi nmye ngmêchoo tpapê, dmyinê pywupwi. Nmyi kada pini yoo yintómu mb:aamb:aa ngê dmyinê cháâchââ dé. *

Mgîdí kuwokuwo, w:êênî yââyââ

⁸ Nmyi tp:uu dmi dmyina a kélíkêlí, ngmênê tp:uu mu ngmîdi nangê kéli. Ala yi tp:uu, nmyi nuu ghi dmi numo nódo choo ya. Pini n:iî nódo yoo yi nuu ghi dmi a tóó, yi pini ngê dêêpî kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a cháâchââ ngê.

* ⁹ Ló dêêpî kópu dé, pi u kuwó nangmê pwiyé, pi nangmê vy:a, pi u tpile nangmê t:âmo, pi u tpile u yi nga kíngmê kwo, yi kópu yintómu ala kópu u mênê a pyede, ñyóó nuu ghi nódó ntee a tóó, yoo yi nuu ghi dmi nódo yintê myechoo ya. * ¹⁰ Pini n:iî nódo yoo yi nuu ghi dmi a tóó, yi pini ngê kópu dono yi p:uu daawa d:uu. Dêêpî kópu yintómu ala kópu u mênê a pyede, yoo yi nuu ghi dmi nódo choo ya. *

¹¹⁻¹² A tídê mbwó yoo. Mgîdí u kópu kée tóó, wo u kópu a ngî tóó, mu kópu u dîy:o daa kêmakêma a wââwââ. A pii dmyeno, namê dpî, Chóó Lémi p:uu dpodo kmêle. Chóó Lémi u dpodo ala ngwo dóó koo. Dini ghi n:iî ngê Yesu ka nmî kélímî mbê dniye, nmî ngêêpî u wo kyedekyede mo kuughê doo a ya. Ala ngwo yi wéni nmî kéténi kíyedê d:êmê. * ¹³ Wo u kópu d:uud:uu téme, mgîdí u kópu a kuwo téme. Namê ñuknweñuknwe. N:uungmê ghéti, mbwaa ndanî tédê. Pyââ ti mââ ti ngê kêê nangê t:oo. L:êê ngê kêê nangê t:oo, ñ:ee kapî ngê kêê myenangê t:oo. * ¹⁴ A tídê mbwó yoo, nmyi nuw:o mbwee knî y:oo yi kópu dé yi yi dmi a kwo. Nmyi nuw:o mbwee knî yi pono namê vyápê, ngmênê nmî Lémi Yesu Kédisu ntee pini ngê pyaa dmyeno. *

14

Daa numo p:uu danê u danêmbum

¹⁻² A tídê mbwó yoo, nmyo yintómu Yesu u yoo vy:o yéli, ngmênê ala kópu a lama kíyedê tóó, nmyi vy:o pi dyêêdí miyó a tóó, dyêêdí ngmê n:iî dé Nju tpémi, dyêêdí woni n:iî dé daa Nju tpémi. N:iî dé Nju tpémi, ntê pywupwi tédê tpile tp:oo mbyuu d:uudpî pwila ngmê, myedaawa ma ngmê, mu kópu u dîy:o dpo, N:iî ngê kí tpile tp:oo dê vy:a, chóó u k:omo yâpwo ka yi tpile tp:oo u ghê dê y:oo. Dpo, Kí tpile tp:oo mbyuu wanmî ma knomomê, ye Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê wanmî pyaa dmi. A tídê mbwó yoo, yi yéli y:oo dêêpî kópu dyuu mwo a cháâchââ ngmê, ala kópu ye d:ud:umbiy:e doongê wa wo, Yesu ka kélímî mbêmê Chóó Lémi ngê yinêwa a kââdi nmo. Yélini Yesu ka dpodombiy:e a kélímî té, yi yéli y:oo tpile tp:oo mbyuu a pywupwi tumo, mye pîpî tumo, mu kópu u dîy:o dpo, K:omo tpile kí tpile tp:oo u ghê k:omo yâpwo ka dê y:ee ngmê, ngmênê k:omo yâpwo k:omodanê u tpile, daa yâpwo ndêndê. A tídê mbwó yoo,

* **13:7:** Mát 22:21 * **13:8:** Mát 22:39-40 * **13:9:** Ex 20:13-17 * **13:10:** 1 Kódin 13:4-7

* **13:11-12:** Epeso 6:11 * **13:13:** Epeso 5:18 * **13:14:** Nkal 5:16

k:omo tpile nmyi nuw:o dmi u mo u mo dé, ngmênê noko mb:aamb:aa ngé dmyinê ya. Pini n:ii Yesu ka dpodombiy:e daa kêlîmî, u l:êê dîy:o tpile tp:oo mbyuu daa pîpî too, yi pini nangê mb:ii, u nuw:o nangê ngmêê. * ³ Yélini y:oo tpile tp:oo mbyuu a pîpî tumo, yélini y:oo daa pîpî tumo, numo p:uu danê ngé kêê kîdmyenêngê t:ee ngmê, mu kópu u dîy:o nmyo yintómu Chóó Lémi ngé u yoo vy:o kaa nmyoo. ⁴ Kn:aa pini u dpodo pyu p:uu danê ngé kêê pi d:uuwodê t:oo. Yi pini chóó u kada pini a tóó, yinê dpî vyi, dpo, Kî pini ngé mb:aamb:aa ngé a dpodo, ó dono ngé a dpodo. Nmî Lémi u dpodo pyu yoo mb:aamb:aa ngé adnyi dpodo, mu kópu u dîy:o yi dpodo têdê yinê wa ngee té. *

⁵ A tîdê mbwó yoo, ala myomoni kópu, kópuni p:uu nmyi nuw:o u mo u mo dé, nmyi ya nmye yinê kingí dyênê. Nmyi vy:o ngmê knî y:oo ala kópu a tpapê ngópu, apu, Wo knî ngmê ndîi dé, wo knî m:uu têdê dé. Woni knî y:oo ala kópu a tpapê ngópu, apu, Wo yintómu mye ntee dé. Yi kópu p:uu nmyi chóó nmyi nuw:o u pono dmyinê vyâpê. ⁶ Pini n:ii ka wo knî ngmê dpudu u wo dé, yi wéni knî y:oo Chóó Lémi mb:aamb:aa ngé a châachâa ngópu. N:ii knî y:oo nté dyêêdî yintómu a pîpî tumo, yi ntini yilî yi l:êê dîy:o Chóó Lémi a kwunokwuno ngópu, yed:oo mye u châachâa. N:ii knî y:oo nté woni dpî kpîpî t:oo, Chóó Lémi u l:êê dîy:o dpî kpîdî t:oo, mye kwunokwuno ngópu. ⁷⁻⁸ Daa nmî chóó nmo pyede, ngmênê nmî Lémi u nuw:o pono nmo vyâpê té. Daa nmî chóó nmo pwopwo té, ngmênê nmî Lémi u kópu mbêmê nmo pwopwo té. K:omo tpile anmî ya ó anmî pw:oo dmi, ngmênê nmî Lémi p:uu nmo pyede. * ⁹ Yesu Kédisu pwene, mêdê pii wo, mu kópu u dîy:o yélini yi ghê dmi a t:a, yi kada pini ngé choo ya, yélini pw:oo dniye, yi kada pini ngé mye choo ya. ¹⁰ Lukwe dîy:o yi kópu knî yi l:êê dîy:o numo p:uu nmye danê nyédi? Nmo yintómu Chóó Lémi ngîma wanm:uu ghê dmi, yinê wa kóté kalê nmo. * ¹¹ Nmî Lémi puku yedê alanté kpaawo, apê,

Ndêndê ngé n:aa tóó, pi yilî yintómu yi yi mbodo dmi ngé k:ame a ka wa ghê dmi,

Ala kópu wa vyi ngmê,

Nmî yâpwo njini kî ndêndê ngé vyîlo.

¹² A tîdê mbwó yoo, Chóó Lémi ka nmî chóó nmî kakê mê dmi anm:uu chámê té. *

Daa pi lvêêdîlvêêdî u danêmbum

¹³ Numo p:uu danê mwo yé koo. Nmyi tîdê mbwó knî yi kada lvêê kpî té nangmê yé. ¹⁴ Nmî Lémi Yesu u kópu ngé nê w:ee ngé, nê, Nté yintómu mb:aamb:aa dé. Pini n:ii ka nté knî ngmê kwódu yé u nté dé, yi pini ngé yi ntini knî d:uudpî ma té, mu kópu u dîy:o u kwo ndêndê ngé tupwótupwó ngé dpî pyaa dmi. Yi ntini u ngópu ngmanyi ma knomomê, yi pini ngé wamye ma knomomê, nonî awo, Ngmêdí kn:aadi, ala ntini mêdí ma, Chóó Lémi ngé wa kpîpî nê. * ¹⁵ Mwo yi ntini p:uu anyinê lvêêdî, ye u nuu ghi nódo daadî ya. Pini n:ii u l:êê dîy:o Yesu Kédisu pwene, ntini n:ii nye pîpî, yi ntini ngé yi pini kîdangê lvêêdî. * ¹⁶ K:omo tpile nté yintómu nmye mb:aamb:aa dé, ngmênê yi ntini kn:ââ ngé kîdangê pyaa dmi, pi yoo nmyi p:uu u nkwo adnyen:aa danê. ¹⁷ Chóó Lémi u yoo vy:o, kmaapî daa ndîi kópu, mbwaa ndanî myedaa ndîi kópu. Kópuni Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé a d:uud:uu té, yi kópu yi ndîi kópu dé.

* **14:1-2:** Lóma 15:7 * **14:4:** Mát 7:1 * **14:7-8:** 1 Tes 5:10; Pilipay 1:21 * **14:10:** Dpodo 17:31; 2 Kódin 5:10 * **14:12:** 1 Pita 4:5 * **14:14:** Dpodo 10:15 * **14:15:** 1 Kódin 8:11-12

Nmî dyââpe a pwapî too, Chóó Lémi u k:i:i nmî ya mb:aamb:aa ngê a pyépi, w:aa mbêmê nmîné pyw:êmi ngê. ¹⁸ Yesu Kédisu u yoo vy:o pini n:i:i ngê u mbwó daawa a lvêêdí, yi pini Chóó Lémi ka mb:aa, pi kní ye mye pi mb:aa.

¹⁹ Noko mb:aamb:aa ngê dmyinê a ya, dmyinê numo wêdêwêdê kîgha. * ²⁰ Kópuni Chóó Lémi ngê nmyi vy:o a d:uud:uu, nté ngê yi kópu nmye kîngí dyênê. Kwódu yé u nté daa tóó, u ntââ wanmyi ma t:oo, ngmênê ntini n:i:i ngê pi wa a lvêêdí, yi ntini kídmyengmê ma ngmê. ²¹ Kópuni ngê mwó wa a lvêêdí, k:omo tpile tp:oo mbyuu pípi ó mbwaa ndaní ó ló kópu ngmê, ngmênê yi kópu kídmyengmê d:uu ngmê. * ²² Yi kópu kní yi p:uu ntee nye nuw:o, ye Chóó Lémi k:i:i dpî mbyuwu d:êê ngê choo kwo. Pini n:i:i u nuw:o ngmídi, u gha mb:aamb:aa. ²³ Pini n:i:i nté ngmê p:uu u nuw:o miyó ngê dpî pyódu, yi ntini dpî ma knomomê, ye dono dpî d:uu, mu kópu u díy:o kópuni dpî d:uu, daa kêlímî mbêmê dpî d:uu. Kópuni daa kêlímî mbêmê dpî d:uu, yi kópu dono.

15

Yoo yi wêdêwêdê kîgha u danêmbum

¹ Yélini yi k:i:i Yesu ka ndêndê ngê nmo kêlímî té, nmî pyipe yoo, n:i:i dé u kwo dnyinté a kêlímî té, yi yélini yi kwódu yiyé u kópu dé pèdê vyímî tème. Nmî chóó nmî nuw:o u pono daanmî vyápê. ² Nmî tídê mbwó yoo yi mb:aamb:aa p:uu paa nuw:o kmêle, Yesu ka mb:aamb:aa ngê pídnye kêlímî. * ³ Nmî chóó nmî nuw:o u pono daanmî vyápê, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu chóó u nuw:o u pono dêpwo vyápê. Dépídi ngê Yesu komo alanté a kââ, Chóó Lémi ka kwo, Peede kópu yílí n:i:i nga vyi ngópu, a pwo ghay dniye. * ⁴ Kópu yílí n:i:i Chóó Lémi u komo kapî pyu kní y:oo wunê a d:êê tumo, nmî wêdêwêdê kîgha u l:êê díy:o a d:êê tumo. Ala dye ghi dono u vyímî tédê, yi kópu kní y:oo a ngêêpî nmo. Yi kópu kní yi mbêmê nmî lama ka tóó, Yesu ngê ndêndê ngê wa ngee nmo. * ⁵ K:omo tpile ló kópu angmanmya a vyímî, Chóó Lémi ngê yi kópu u vyímî tédê wa ngee nmyo, nmyi nuw:o dmi amyedê l:âmo té. Chóó Lémi ngê choo a ngêêpî nmyo, nmyi nuw:o dmi ngmídi ngê u ngwo paa pyaa we, Yesu Kédisu u nuw:o p:uu dmyinê mbêpê. ⁶ Nmî yâpwo njini Chóó Lémi, nuw:o ngmídi ngê dmyinê chaa kîgha, pini n:i:i nmî Lémi Yesu Kédisu u Mí.

Yoo yílí yi kââdikââdí

⁷ Yesu ngê u kede paa ntee t:ee nmyoo, numo u kede paa yinté dmyinê ya. Yi kópu u l:êê díy:o pi kní y:oo Chóó Lémi u ngwo dny:oo chaa kîgha. ⁸ Yesu Kédisu Nju tpémi yi ngêêpî pyu ngê pyodo, Chóó Lémi ngê yi kn:ââ kní ye kópuni a vyi too, yi kópu u ngwo ntiye yoo, mu kópu u díy:o Nju tpémi y:oo pèdê w:ee y:e, awo, Chóó Lémi ngê u kópu yílí ndêndê ngê dè ntiye té. * ⁹ Yesu Kédisu kn:aa yélini yi l:êê díy:o myeda loo, apê, módó yeedeyeede u l:êê díy:o Chóó Lémi paa chaa kalé y:e. Dépídi ngê yinté kópu puku yedê alanté a d:êê ngê, Chóó Lémi ka kwo,

A Lémi, n:aa chaa kîgha ngi, l:êê díy:o aní wéti.

Yélini daa Nju tpémi,

yi yélini y:oo a kópu dyuu wamye ny:ee ngmê.

¹⁰ Puku yedê alanté mye tóó,

* **14:19:** Lóma 12:18 * **14:21:** 1 Kódin 8:13 * **15:2:** Lóma 14:19; 1 Kódin 10:24 * **15:3:** Psalm 69:9 * **15:4:** 1 Kódin 10:11; 2 Tim 3:16-17 * **15:8:** Dpodo 3:25-26; Psalm 18:49

Kn:aa yéli. Chóó Lémi u yoo yi k:ii, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê choo ya.

*

11 Alanté mye tóó,

Kn:aa yéli, yélini daa Nju tpémi. Chóó Lémi dpodombiy:e dmyinê chaa kîgha.

*

12 Yisaya ngê ala kópu a d:êê ngê, apê,

Dépidi u tii ñedê pi ngmêwa t:aa,

Chóó Lémi ngê u pi ndîi ngê yinê wa pyódu,

Kn:aa yéli amyedê y:enê dé,

Yi nuw:o dmi p:uu adnyi kwo. *

13 Chóó Lémi ngê choo a wêdêwêdê kîgha nmyo, mu kópu u díy:o Yesu ka nmye kêlîmî té. W:aa u ngwo anmyinê pyw:ee ngmê, u k:ii mb:aamb:aa ngê anmyin:aa ya. Yi kópu knî yi mbêmê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê adî ngêêpî nmyo, ala kópu nmyi lama ndêndê ngê wa yââ, Chóó Lémi ngê daawa kéé nmo, u kwo wa a kââdî nmo. *

Ala pweepwee pee u nt:u kópu

14 A tidê mbwó yoo, a lama ka tóó, nmyo mb:aamb:aa dé, nmyo lama yéli, u ntââ wanmyi numo ndiye kîgha. 15 K:omo tpile nmyo u ntââ dé, ngmênê daa tumu noo ya, ala pweepwee pee yedê yi kópu dyuu nmye mêt:a vyilî té, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ngê a ngmîdi noo, dpodoni u pi ndîi a ka ngma a kpo, kn:aa yéli yi l:êê díy:o u dyépi ngê a pyódu noo. * 16 Kpêê yiyé pyu knî y:oo Chóó Lémi ka tpile tp:oo ntee a yémî tumo, yélini daa Nju tpémi Chóó Lémi ka yinté myinê yémî té. U Ghê Dmi ngê Chóó Lémi u nuu u yoo ngê u ngwo dê pyódu té. 17 Chóó Lémi u dpodo n:i:i Yesu Kédisu u wêdêwêdê mbêmê n:aa dóódó ngê, yi dpodo u pi ndîi ngê n:aa pyépi. 18 A chóó a pi daanî knî, ngmênê kópuni Yesu Kédisu u wêdêwêdê mbêmê nî d:uu too, yi kópu knî yi mo yi p:uu nîné danê. Kópuni nî vyi too, kópuni nî d:uu too, kn:aa yéli Chóó Lémi u yoo vy:o u ngwo nî kââ, yi kópu yilî Yesu u wêdêwêdê mbêmê nî d:uu too. * 19 Nmî Mî u Ghê Dmi u wêdêwêdê mbêmê kópu ndîi yilî my:aa d:uu ngê, kn:aa yéli Chóó Lémi u yoo vy:o u ngwo nî kaa too. Njedusalem nê yaa wo, Ilidikê m Wee u kwo nîmo díyê wo, p:aani p:aani pi knî ye Yesu Kédisu u kópu mb:aa noo tpapê. 20 Dye ghi yintómu u ya a nga dpîmo kwo, Yesu Kédisu u pi kwéli doongê ny:ee ngópu, y:i nî lê, Yesu u kópu mb:aa ye ngmên:uu vyi, mu kópu u díy:o pi kuu u dpodo p:uu dpodo u ya a nga dépwo kwo. * 21 Kópuni puku yedê a tóó, nê, Yi kópu nî ntiye. Ala yi kópu.

Yélini y:oo u pi doongê ny:ee ngópu,

Díyo wa ny:ee ngmê, amyedê w:ee ngmê. *

Póól ngê Lóma paa u dy:oo u ngwo a châpwo

22-24 M:ââ yilî yi k:oo u ya a nga doo kwo, N:uu m:uu nmyo, ngmênê a dpodo al:i:i ndîi ngê doo ya. Yi dpodo ala wee knî yi kwo atédí chedê, ala ngwo nîné pwiyé knî, nîmo mumu nmyo. U ya a nga a kwo, Spén nî lê, moma anê m:uu nmyo, nmyi p:uu mwiyé am:aa ya, u kuwó dini ghi ngê dpí ngee nódó, Spén u ngwo anî lê. * 25-26 Ala ngwo Njedusalem mwiyé mîdí lê, Chóó Lémi u

* 15:10: Deut 32:43 * 15:11: Psalm 117:1 * 15:12: Is 11:10 * 15:13: Lóma 14:17 * 15:15:

Lóma 1:5 * 15:18: 2 Kódin 3:5; Dpodo 19:11-12 * 15:20: 2 Kódin 10:15-16 * 15:21: Is 52:15

* 15:22-24: Dpodo 19:21

yoo dîn:aa ngee té, mu kópu u dîy:o Yesu u yoo yélini Másídoniya Wee u kwo Kídiki Wee u kwo a kwo, yi yéli y:oo yi ndapí tp:oo nt:eemwint:eemwi m:uu tumo, a ka a kê tumo, Njedusalem aní ñuw:o té, Chóó Lémi u yoo vy:o pinténi wunê wee, yi ndapí ye aní ñuw:o té. * ²⁷ Yélini y:oo yi ndapí a ka a kê tumo, yi chóó noko yepé, Pinténi Njedusalem wunê pyede, paa ngee téme, ndapí kní ye ngmêpaa dy:ââ koo. Yi kópu yi chóó vyi ngópu, ngmênê Nju tpémi y:oo Chóó Lémi u kópu dyuu ye mwiyé y:ee ngópu, wod:oo kn:aa yéli y:oo dyámê u tpile mb:aa kní ngmê Nju tpémi ye u nkwo dny:oo yémí dé. ²⁸⁻²⁹ Dini ghi n:ii ngê Njedusalem aní lê, yi ndapí yintómu ye an:uu y:ee té, Lóma máádi an:uu kwolo. Yesu Kédisu u wêdêwêdê mbêmê an:uu wêdêwêdê kalê nmyo. U kuwó dini ghi ngê Spén an:uu lê. *

³⁰ A tidê mbwó yoo, ndîi kópu nmye ngmênîné dmyinê. Nmî Lémi Yesu Kédisu u pi ngê nmye nîné dmyinê, u ntâa a l:êê dîy:o wanmya a ngêpê. Nmî Mî u Ghê Dmî ngê a nuu ghi nmyi nódo a yó, yi kópu u l:êê dîy:o nmye myenîné dmyinê, u ntâa a ngêpê wanmyinê vyiko ngmê, a l:êê dîy:o Chóó Lémi ka amy:ee dmy:ee ngmê. * ³¹ Ala kópu dpí dmy:ee yó, Nju tpémi yélini Yesu u yoo vy:o daa ghê dniye, Njuda Wee u kwo, yi yéli y:oo kîngî vya nê. Ala kópu myoo dmy:ee yó, Tpileni Njedusalem aní ñuw:o, Yesu u yoo kní y:oo yi tpile kîngî mb:ii ngmê. ³² Chóó Lémi ngê nmî ngêpê pèdê ny:ee ngê, pèdê ngee nêne, ye y:i nmye u ngwo anê lê, w:aa u ngwo anê pyw:oo, nmyi vy:o ghê u ngwo an:uu vy:u. ³³ Chóó Lémi ngê choo a ngêêpî nmyo, mb:aamb:aa ngê u ngwo dmyinê a ya. Ye ndîi kópu.

16

Póól u nd:uu tpapê

¹ Pyópuni ngê ala pweepwee pee nmye wunê ñeñe, u kakêmé nmye nîné chaméchamê. U pi Pipi, Yesu u yoo n:ii Sénkídiya a pyede té, yi ngêêpî módó ngmê. ² Nmyi vy:o mb:aamb:aa ngê choon:aa kwo, mu kópu u dîy:o mye Yesu u yoo vy:o pyópu ngmê. Dpodoni p:uu adî dpodo, dpí ngee yó, mu kópu u dîy:o, pi yilí doo ngêêpî, myedoo ngêêpî nê.

³ Akwila cha ye a mb:aamb:aa dpí y:ee yó. * ⁴ Yi pini cha yi k:ii Yesu Kédisu p:uu nipi nmee dpodo, y:oo dyé noo, a l:êê dîy:o pí vya dumo. A gha vy:o mwânîné kwunokwuno dê, Yesu u yoo vy:o yélini yi vy:o dpîmo dpodo, yi yéli y:oo myewunê kwunokwuno d:oo. ⁵ Yesu u yoo yélini yi pini cha yi ngomo k:oo wunê wó ngê, yi yéli ye a mb:aamb:aa myoo y:ee yó.

A pyipe mb:aa Epánitas ka a mb:aamb:aa dpí y:ee yó, pini n:ii Yesu ka mwiyé kélîmî mbê wo, Esiya Wee u kwo. * ⁶ Méli ka a mb:aamb:aa dpí y:ee yó, pyópuni nmyi vy:o mb:aamb:aa ngê doo dpodo. ⁷ Andídonikas pini dê Njuniyas ye a mb:aamb:aa myoo y:ee yó, Nju pi n:ii dê yi k:ii mbwa k:oo nmee kwo. Pi yilí yi lama a too, yi pini dê Yesu u dyépi dê. Yesu u yoo vy:o ghêli dîpî ghê wo, u ngwo a ghê knopwo.

⁸ Nmî Lémi u yoo vy:o a pyipe mb:aa ngmê, Ambíliyatus, a mb:aamb:aa u kwo dpí y:ee yó. ⁹ Pini n:ii k:ii nmî Lémi p:uu nipi nyipu dpodo, Udîpanus, a mb:aamb:aa u kwo dpí y:ee yó, a pyipe mb:aa, Stakis, a mb:aamb:aa u kwo myoo y:ee yó. ¹⁰ A mb:aamb:aa Apeles ka dpí y:ee yó, pini n:ii komo

* **15:25-26:** 2 Kódin 8:1-2; 9:2 * **15:28-29:** Lóma 1:11 * **15:30:** Kílosa 4:3; 2 Tes 3:1-2 * **16:3:**

Dpodo 18:2,26 * **16:5:** 1 Kódin 16:19

tpile Yesu u l:êê dîy:o dnyimo kpadakpada, ngmênê Yesu myedaa mb:ii ngê. Adistopulas p:uu yéli ye a mb:aamb:aa myoo y:ee yó. ¹¹ Helodiyon ka a mb:aamb:aa dpí y:ee yó, pini n:ii Nju pi. Nasisas mupwoknî yi vy:o yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, a mb:aamb:aa ye myoo y:ee yó.

¹² Nmî Lémi u dpodo módó dê, Tîdaipósa pyópu dê Tîdaipána, a mb:aamb:aa ye dpí y:ee yó, a tidê mb:aa Pêsis ka a mb:aamb:aa myoo y:ee yó, pyópuni nmî Lémi p:uu dpodombiy:e dpîmo dpodo. ¹³ Nmî Lémi u dpodo pyu mb:aa, Lupas, a mb:aamb:aa u kwo dpí y:ee yó, u pye ka a mb:aamb:aa myoo y:ee yó, pyópuni ngê tp:oo ntee pini ngê pyódu noo. ¹⁴ Ala yéli ye a mb:aamb:aa dpí y:ee yó, Asinkídítus ngmê, Pîlikon myomo, Hêêmis pyolo, Patídópes podo, Hêêmas limo, nmî mbwó yoo yélini yi vy:o a kwo mye yi k:ii, a mb:aamb:aa ye myoo y:ee yó. ¹⁵ Ala yéli ye a mb:aamb:aa myoo y:ee yó, Pilolokas ngmê, Njuliya myomo, Nédiyás lémi pyolo podo, Olimbas limo, myenté Chóó Lémi u yoo yélini yi vy:o a kwo, a mb:aamb:aa ye myoo y:ee yó.

¹⁶ Numo kóó dmyinê mgîmîmgîmî dé. Yesu u yoo ala wee u kwo yélini a kwo, yi mb:aamb:aa nmye myedê dy:ââ ngmê. *

Pi dódó pyu yoo yi danêmbum

¹⁷ A tidê mbwó yoo, ala kópu a ny:ee yó. Pi ngê chóó u nuw:o ghi mbêmé kíngî chámê nmyo, nmyi kélîmî myekíngî dyênê. Pini n:ii ngê yinté kópu nmye choo d:uud:uu, yi pini dmyina a kuwokuwo. Yesu u kópu dyuu mb:aamb:aa ngê nmyi ndê ngópu. Pini n:ii ngê u yi adî kwo, Yi kópu nî ngmêê té, yi pini mêdmyina a kuwokuwo. ¹⁸ Pini n:ii ngê yinté kópu a d:uud:uu too, daa nmî Lémi Yesu Kédisu p:uu a dpodo yédi, chóó p:uu a dpodo yédi. Yi pini ngê kópu mb:aa yilî dpí vyi, yoo k:omo ngê a chaa kígha ngê, yélini daa nuw:o pyu yoo, dpí dóó té. ¹⁹ Pi yintómu yi lama a tóó, Yesu p:uu kópu mb:aa dpodombiy:e nmyi mgîmî ngópu. Yi kópu u l:êê dîy:o a gha mb:aamb:aa ngê dê pyódu. U ya a nga a kwo, Kópu mb:aa d:uud:uu nmyi lama mb:aamb:aa ngê choo ya, ngmênê dono d:uud:uu nmyi lama kíngî ya. ²⁰ K:omo tpile Setan ngê pi dódó pyu yoo nmyi vy:o wa a dy:ââ té, ngmênê Chóó Lémi ngê nmyi ya mb:aa u yi a kwo, wa ngee nmyo, pi dódó pyu yoo nmyi dódó ngê límîlími ngê wa dêê dmi. Nmî Lémi Yesu ngê u módó yeedeyeede ngê choo a ngêêpî nmyo. ²¹ Pini n:ii u k:ii nye dpodo mo, Timoti, yi pini ngê u mb:aamb:aa nmye myeda dy:ââ. A pyipe Nju pi pyile knî y:oo yi mb:aamb:aa nmye myedê dy:ââ ngmê, yi pi dmi Lusiyas ngmê, Njeson myomo, Sosipatê pyolo. *

²²⁻²³ Pini n:ii u ngomo k:oo n:aa kwo, u pi Nkayas, yi pini ngê u mb:aamb:aa nmye myedê dy:ââ. Yesu u yoo yélini ala p:aani a pyede, Nkayas u ngomo k:oo a dapwadódó nyédi. Ala p:aani ndîi u ndapî pini n:ii ngê a y:enê, Edastas, nmî mbwó Kwótas k:ii, yi mb:aamb:aa nmye myedê dy:ââ ngmê. *

²⁴ Nê Têétiyas, Póól ngê kópuni yilî nmye dê vyi té, a chóó d:a d:êê té. A mb:aamb:aa nmye myenîné dyede.

Chóó Lémi u chaa kígha

²⁵⁻²⁶ Chóó Lémi chaa kígha koo. Dye ghi yintómu doo a ya, chedê ngê daawa pyódu. Chóó Lémi u ntââ a kópu dyuu ka nmyi kélîmî dmi yinê pí kaa, Yesu Kédisu u kópu dyuu nmyi ménê yinê myedpî kaa. Kópu ndîi n:ii Yesu ngê a

* **16:13:** Mak 15:21 * **16:16:** 1 Kódin 16:20; 1 Pita 5:14 * **16:17:** Taitas 3:9-10 * **16:18:** Pilipay 3:19; 2 Pita 2:3 * **16:19:** Lóma 1:8 * **16:21:** Dpodo 16:1-2 * **16:22-23:** 1 Kódin 1:14

d:uu ngê yi kópu ghêlî daa pyodo, tumu kópu ngê mwiyé doo a ya, m:ââ yilî yi k:oo pi knî yi lama dêpwo a ya, ngmênê Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo mgo vy:o dnya a y:enê, p:uu dnyimo a mgongo, u ngwo dnyimo a d:êê. Chóó Lémi u kópu mbêmê yi tumu kópu ala dinî ghi ngê d:umo pywáí, u komo kapî pyu knî y:oo kópuni a d:êê tumo, Yesu ngê yi kópu yinê ntiye too. Dyámê ghi yintómu yi mbêmê pi knî ye yi tumu kópu nmo tpaê, mu kópu u díy:o pi yilî yintómu Chóó Lémi ka choo kêlimî, u dnye myedny:oo nyêmi. * ²⁷ Chóó Lémi mu ngmîdi u nuw:o u ntââ yi kópu dpî d:uu, tp:oo Yesu Kédisu u l:êê díy:o chóó u ngwo u kwo a kââdí nmoo. Chaa kígha koo, chedê ngê kíngî pyódu. Ye ndî kópu.

Wu u dî. *

* 16:25-26: Kílosa 1:25-26 * 16:27: 1 Tim 1:17

1 KÓDIN

Kódin tpémi y:oo Yesu u pi ghêlî daangê ny:ee ngópu, Póól Kódin yi loo, Yesu u pi u ngwo mí ny:ee ngópu, woni kní Yesu u yoo vy:o u ngwo ghê dniye. Nju pi daa yílí Yesu u yoo vy:o ghê dniye, ngmênê yélini daa Nju tpémi, Yesu u yoo vy:o vyílo yi ghê dniye. Yi danêmbum puku yedê mye tóó, Dpodo 18:1-17.

U kuwó dini ghi ngê Póól Epeso doon:aa ya. (Dpodo 19) U kuwó, kópu kní ngmê ngê Yesu u yoo a dyênê too, Kódin. Yoo woni dneye pyââ ti, myenté yi kada pini kní y:oo yoo chámê ngópu. Póól ngê yi kópu yi ny:ee too, ala pweepwee pee d:êê ngê, ye dy:ââ ngê. Ala pweepwee pee ghêlî daangê d:êê ngê, kn:aani mwiyé ngmê d:êê ngê, ye dy:ââ ngê, ngmênê yini nmî ngópu daa tóó, l:âmo a ngee ngópu.

¹ Nê Póól, Chóó Lémi ngê a ngmídi noo, Yesu Kédisu u dyépi ngê a pyódu noo. Nmî mbwó Sosíténi u k:ii nipi anye tóó mo. ² Yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, Kódin, ala pweepwee pee nmye nîné dyede. Chóó Lémi ngê myedê ngmídi nmyoo, Yesu Kédisu ngê nmyi dyââpe pwaa too, kamí ngê pyódu nmyoo, chíó u yoo vy:o mye kaa nmyoo. Dyámê woep woep n:ii kní y:oo nmî Lémi Yesu Kédisu mye cháâcháâ ngmê, nipi yi k:ii u yoo vy:o kaa nmyoo. ³ Nmî Mí, nmî Lémi Yesu Kédisu u k:ii, dny:oo a ngêêpi nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myedny:oo a vyyuwo.

Póól ngê Kódin tpémi yi l:êê dîy:o nmî Mí u ngwo doo kwunokwuno

⁴ Dye ghi yintómu nmyi l:êê dîy:o Chóó Lémi n:aa kwunokwuno ngê, mu kópu u dîy:o Yesu Kédisu ka a kââdí nmyoo, kópu mb:aa yílí nmye wunê d:uud:uu too. * ⁵ Kópu yintómu u ntââ ngê a pyódu nmyoo, kópuni u lama a pyede, woni kní nmyi lama dpí yaa dmi, pi kní ye u nkwo nmye tpapê tumo. ⁶ Yesu Kédisu p:uu kópuni nmye n:uu vyi too, yi kópu nmyi vy:o ntênê dê pyaa dmi. ⁷ Nmî Mí u Ghê Dmi ngê dpodo yílí yintómu u ntââ ngê a pyódu nmyoo, nmî Lémi Yesu Kédisu u diyédiyé u ngwo nmye t:âât:ââ ngmê. ⁸ Yinê adí wêdêwêdê kîgha nmyo, u dí dini ghi n:ii ngê nmî Lémi Yesu Kédisu wa a diyé. Yi ngwo nmyi kóté kîgha tédê dyââpe nmyi p:uu daangmêwa a pyw:oo. * ⁹ Chóó Lémi ngê ntênê daawa dóó nmyo. Yinê a ngmídi nmyoo, Tp:oo nmî Lémi Yesu Kédisu u k:ii ngmídi ngê yinê a pyódu nmyoo. *

Póól ngê u ngwo yepê, Modo numo kââdí tóó

¹⁰ A tídê mbwó yoo, mw:ââkó, nmî Lémi Yesu Kédisu u pi mbêmê nîné kwunokwuno nmyo, nmyi nuw:o dmi ngmídi ngê moo pyódu yó, nmyi kópu dyuu ngmídi ngê myoo pyódu yó. Modo numo kââdí tóó. Maa mu ngmídi yidmyinê kîgha, dpodo mu ngmídi p:uu dmyinê dpodo. * ¹¹ A tídê mbwó yoo, a lama ayimí tóó, noko dnyinté nmyinê pyede. Klowe u yoo kní y:oo yuu a ka kímîné y:ee ngópu, a ka pê, Noko dnyinté wunê pyede. * ¹² Nmyi vy:o kní ngmê ala kópu nmye tpapê ngmê, nmyimo, Póól p:uu nmee ndiye, u kópu dyuu vyílo yi ndêndê kópu dyuu. Ngmê kní y:oo apu, Apolosa p:uu nmee ndiye, u kópu dyuu vyílo yi ndêndê kópu dyuu. Ngmê kní y:oo apu, Pita p:uu nmeen:aa ndiye, u kópu dyuu vyílo yi ndêndê kópu dyuu. Ngmê kní y:oo apu,

* **1:4:** Kílosa 1:3-4 * **1:8:** Pilipay 1:6; 1 Tes 3:13 * **1:9:** 1 Njon 1:3 * **1:10:** Pilipay 2:2

* **1:11:** Dpodo 18:24-28; 19:1-2

Wu yélini yi pi dmi tédê dé, Yesu Kédisu mu ngmidi vyílo yino cháâchââ. ¹³ A tídê mbwó yoo, yinté daadí ya. Lukwe díy:o Yesu Kédisu nmyi pepe kalê ngópu. Lukwe, nmyinê nmye Póól kídosi ñedê nmyi l:êê díy:o vyílo yi pwene? Kêle, né kuu. Daa a chóó a pi mbêmê nî mbápitisím kalê nmyoo. ¹⁴ A gha mb:aamb:aa ngê dé pyódu, nmyi vy:o pini daa yilí nî mbápitisím kwólu, Kídisípês pini dé Nkayas yi mo nî mbápitisím kalê doo. ^{*} ¹⁵ Doo u ntââ daanmy:ee vyi ngmê, Né ngê chóó u yoo vy:o kaa nmo. ¹⁶ (Ó, myenté, Stepanas mupwoknî a nuwo dê kuwo dmi, mbápitisím a chóó ye my:aa y:ângo, ngmênê a lama daa tóó, apê, Pi m:uu nî mbápitisím kwólu.) ^{*} ¹⁷ Daa yoo yi mbápitisím kígha u l:êê díy:o Yesu Kédisu ngê a ngmidi noo, ngmênê u kópu dyuu tpaépê u l:êê díy:o nmye a dy:ââ noo. Daa nuw:o ndíi u kópu kní yi mbêmê yoo yi nuw:o n:aa ngmêépí too, ngmênê Yesu ngê kídosi ñedê kópuni nmí l:êê díy:o d:uu ngê, yi kópu vyílo yiní tpaépê ngê, yi kópu mbêmê Yesu ka u ngwo dpí kélímí mbê dmi. U ya a nga daa kwo, Yi kópu tédê kópu ngê nî pyódu. ^{*}

Yesu Kédisu ngê Chóó Lémi u wêdêwêdê ndíi, u nuw:o ndíi nmo u ngwo a kêma doo

¹⁸ Yélini ndê u maa p:uu a wee, Yesu ngê kídosi ñedê kópuni d:uu ngê, yinê ye mbodo podo mbodo podo u kópu, ngmênê yi kópu nmí nyongo, u kwo nmí kélímí mbê dniye, Chóó Lémi ngê u wêdêwêdê mbêmê u ngwo wunê ngêépí nmo, kóó k:oo wa kaa nmo. ^{*} ¹⁹ Chóó Lémi u kópu puku yedê alanté a tóó, apê,

Yélini yinê ye yi nuw:o dmi ndíi,
mbodo podo ngê waní pyódu té.

Ndiye pyu ndíi kní ye daaní ng:aa. ^{*}

²⁰ Yélini yi nuw:o dmi ndíi, yi yélini y:oo maa ndêndê kn:aadi ngópu, dêépí pyu kní y:oo mye kn:aadi ngópu. N:ii yoo yi lama yoo yi nuw:o ngmêépí mb:aamb:aa ngê a tóó, yi yélini y:oo mye kn:aadi ngópu. Dyámê mbêmê yélini yi nuw:o dmi ndíi dé, Chóó Lémi ka ngmênê u kwo yi mbodo podo dé, ye daa ng:aa yédi.

²¹ Chóó Lémi chóó u nuw:o u pono vyápê mbê wo, doo u ntââ ngê pyódu nmo, pi ngê chóó u nuw:o mbêmê Chóó Lémi d:uuwodê pyw:oo. Ngmênê Chóó Lémi ngê maa komo ngmê kpêmi ngê, pi kní ye yi máádi komo u kêmakêma u l:êê díy:o a dy:ââ nmo. N:ii nmí kópu ka dpí kélímí mb:anê, Chóó Lémi ngê dpí ngee. ²² Nmyo Kídiki tpémi nmyi ndiye pyu kní ye nmí kópu dyuu mbodo podo mbodo podo u kópu dyuu, mu kópu u díy:o nuw:o u kópu dé yinê ye ndíi kópu dé. Nju tpémi nmí kópu dyuu ka daa kélímí nyédi, mu kópu u díy:o dpo, N:ii ngê mbwudu nmí ngópu angmê chaa, u ngwo u kwo anmí kélímí. ^{*}

²³ P:aani p:aani Nju tpémi y:oo dpí mb:ii nmo, kn:aa yélini y:oo myoo mb:ii nmo, mu kópu u díy:o ye nmo tpaépê ngê, yenmímo, Yesu Kédisu kídosi ñedê nmí l:êê díy:o pwene. Yi kópu p:uu Nju tpémi dpo lvêédí té, dpo, Wu pini daa vyílo. Dpo, Pini n:ii nmo t:âât:ââ, dono daawa a pyw:oo, u pi ndíi ngê wa pyódu. Yélini daa Nju tpémi, nmí kópu dyuu yinê ye mbodo podo mbodo podo u kópu dyuu. ²⁴ Ngmênê Chóó Lémi ngê Nju tpémi yélini dpo ngmidi té, Yesu Kédisu ka dpí kélímí mbê dmi, Chóó Lémi u wêdêwêdê u ngwo dpo pyw:ee ngmê. Yélini daa Nju tpémi, Chóó Lémi ngê n:ii dpo ngmidi té, Yesu Kédisu ka myoo kélímí

^{*} **1:14:** Dpodo 18:8 ^{*} **1:16:** 1 Kódin 16:15 ^{*} **1:17:** 1 Kódin 2:1-2,5 ^{*} **1:18:** Lóma 1:16

^{*} **1:19:** Is 29:14 ^{*} **1:22:** Mát 12:38; Dpodo 17:18

mbê dmi, Yesu p:uu Chóó Lémi u nuw:o ndîi u ngwo dpî m:uu ngmê. ²⁵ Chóó Lémi ngê kópuni d:uu ngê, k:omo tpile pi knî ye mbodo podo mbodo podo u kópu yi d:uu ngê, ngmênê ndêndê ngê nuw:o ndîi u kópu yi d:uu ngê. K:omo tpile pi knî ye yinê ye Yesu u wêdêwêdê dêpwo ya, kîdosi ñedê u ngwo pwene, ngmênê Chóó Lémi ngê u wêdêwêdê mbêmê kpêênî mêtê pyidu ngê. Ló pini ngmê u ntâa yintê kópu angmê d:uu?

²⁶ A tidê mbwó yoo, nmyi chóó nmyi p:uu a nuw:o mbê dmyeno. Chóó Lémi ngê u yoo vy:o kaa nmyoo, ngmênê pi knî ye yinê ye, Nuw:o pyu ndîi yi vy:o yilî daa kwo, kada pini yi vy:o yilî daa kwo, yélini yi pi dmi ndîi yi vy:o yilî myedaa kwo. * ²⁷ K:omo tpile yinê ye nmyi nuw:o dmi daa ndîi dé, ngmênê Chóó Lémi ngê a ngmîdi nmyoo, mu kópu u díy:o yélini ye yi nuw:o dmi ndîi dé, mywene ye paa ghê we. K:omo tpile yinê ye kada pini nmyi vy:o daa kwo, ngmênê Chóó Lémi ngê a ngmîdi nmyoo, mu kópu u díy:o kada pini knî ye mywene ye paa ghê we. ²⁸ K:omo tpile nmyi yi dmi y:e daa kwo, yinê ye nmyi pi dmi daa ndîi, yinê ye nmyo k:omo tpile dé, ngmênê Chóó Lémi ngê a ngmîdi nmyoo, mu kópu u díy:o yélini kada a wee, díyo k:omo tpile ngê u nkwo paa pyaa dniye. * ²⁹ Yélini nmyi pi dmi daa ndîi, Chóó Lémi ngê a ngmîdi nmyoo, kada pini yoo mb:ii too, mu kópu u díy:o u yi u ngwo daa kwo, Pi ngê chóó u pi a ngópu choo kmîmî. ³⁰ Kada pini yoo mb:ii too, ngmênê Yesu Kédisu ka a kâadi nmyoo. Yesu ngê Chóó Lémi u nuw:o ndîi nmo a kema ngê, nmî yikî dmi u pwo ghay wo, Chóó Lémi u momu yéli ngê pyódu nmo, díyo kóó k:oo wa kaa nmo. * ³¹ Yesu Kédisu ngê ngee nmo, daa nmî chóó nmî wêdêwêdê mbêmê mb:aamb:aa nmo pyw:ango. Yi kópu u l:êê díy:o kópuni puku yedê a tóó, dpî ny:ee yó.

Pi ngmê ngê chóochóó kîngî chaa kwolo,
nmî Lémi yichoo chaa kígha. *

2

Daa nuw:o ndîi u kópu knî yi mbêmê nmyi kélîmî mbê dniye

¹ A tidê mbwó yoo, dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u kópu dyuu nmye noon:aa tpaê, daa nuw:o ndîi u kópu knî yi mbêmê nmye noon:aa tpaê dé. * ² Alanté nî nuw:o mbê wo, nê, Kódin tpémi ye kópu yilî yi p:uu daanî danê, ngmênê kópuni ndîi kópu ngê a tóó, yi kópu ye n:aa tpaê. Nê, Yesu Kédisu mu ngmîdi p:uu ye n:aa danê, nmyenê, Kîdosi ñedê t:ee ngópu, nmî l:êê díy:o pwene, nmî yikî dmi u pwo ghay wo. * ³ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o noon:aa kwo, noo mywenemywene, myenoo nkîngê. ⁴ Daa nuw:o ndîi u kópu knî yi mbêmê nmye noon:aa danê, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê doo a ngêêpi nê, u wêdêwêdê mbêmê nmye noon:aa danê, mbwudu nmyi ngópu noo chapî dé, * ⁵ mu kópu u díy:o daa nuw:o ndîi u kópu knî yi mbêmê paa kélîmî mbê dmyeno, ngmênê Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê paa kélîmî mbê dmyeno.

Chóó Lémi u nuw:o ndîi u kópu dyuu

⁶ Dini ghi n:ii ngê nmye mwiyé noon:aa danê, daa nuw:o ndîi u kópu knî yi mbêmê nmye noon:aa danê, ngmênê nuw:o ndîi u kópu dyuu ngma kwo, n:ii pi ngmê knî ye nmo tpaê ngê. Yesu u yoo vy:o yéli, n:ii knî y:oo Yesu p:uu

* **1:26:** Mát 11:25 * **1:28:** Njems 2:5 * **1:30:** 2 Kódin 5:21 * **1:31:** Jer 9:24; 2 Kódin 10:17
* **2:1:** 1 Kódin 1:17 * **2:2:** Nkal 6:14 * **2:4:** 1 Tes 1:5

kópu dé mb:aamb:aa ngê dpo w:ee t:oo, yélini yi l:êê ghi dmi mye mb:aamb:aa dé, yi yéli ye yi mo yi kópu dyuu nmo tpaépê ngê. Yi kópu dyuu, daa dyámê mbêmê tpémi yi nuw:o mbêmê u kópu dyuu, myedaa kada pini yoo yi nuw:o mbêmê u kópu dyuu. Yi kada pini yoo díyo kuwó wa a ghê dmi. ⁷Ngmênê kêle, Chóó Lémi u nuw:o ndîi u tumu kópu dyuu vyílo yinmo tpaépê ngê. Chóó Lémi ngê dyámê pê ghêli daa l:âmo ngê, yi kópu dyuu u ngwo a ngmo ngê, pi knî yi lama daa pyede. Vyílo yi kópu dyuu mbêmê wa ngee nmo, chóó ntee a tóó, yinté pini ngê wa pyódu nmo. ⁸Dyámê mbêmê kada pini yoo yi lama yi kópu dyuu dèpwo ngmê ya. Yi kópu dyuu yi lama wodoo kwo, ye nmî Lémi ndêndê kídosi nédê daapî t:ee ngópu. ⁹Doo u ntââ yi kópu daapêdê w:ee ngópu, mu kópu u díy:o ala kópu puku yedê a tóó,

Chóó Lémi ngê kópuni nuw:o kwólu, apê,

Yélini yi nódo a nuu ghi a tóó,

yi kópu y:e wanî d:uu,

yi kópu pi ngê doongê módu,

pi ngê doongê nyongo,

pi ngê myedoongê nuw:o kwólu. *

¹⁰Ngmênê nmo vyílo dé, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi mbêmê yi tumu kópu dyuu nmo yinê a pywáfi ngê. Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yi tumu kópu yilí yintómu yinê dpo pyw:ee té, Chóó Lémi u tumu kópu ndîi dé yinê myedo pyw:ee té. ¹¹Dyimê pywuu nmye ngmênínê kuwo. Pi u tumu kópu dé kn:aa pini u lama daa ya nyédi, chóó u nuw:o k:oo a ya nyédi. Chóó Lémi mye yinté, u tumu kópu ndîi dé chóó u Ghê Dmi u lama a pyede. ¹²Daa nmî chóó nmî nuw:o knî yi mbêmê ala kópu dyuu nmo pyw:ângo, ngmênê Chóó Lémi ngê chóó u Ghê Dmi nmo a kpo, mu kópu u díy:o kópuni nmî l:êê díy:o d:uu too, yi kópu dé nmî lama ntênê dny:oo ya. ¹³Kópuni nmo tpaépê too, daa nuw:o pyu ndîi knî yi vy:o nmî ndê too, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê nmî lama yinê a kalê too. Yélini yi mênê yi Ghéni Dmi mye tóó, yi kópu dyuu ye nmo tpaépê too, ye myeno tpiyé too. ¹⁴Ngmênê yélini yi mênê yi Ghéni Dmi daa tóó, doo u ntââ yi Ghéni Dmi u kópu dyuu d:uudpo pyw:ee ngmê, mu kópu u díy:o d:ud:umbiy:e d:uuwodê w:ee t:oo, yinê ye mbodo podo mbodo podo u kópu dé. Yélini yi mênê Chóó Lémi u Ghê Dmi a tóó, u kópu dyuu dpî ny:ee t:oo, kn:aa yéli y:oo d:uudpî ny:ee t:oo. ¹⁵N:i i u mênê yi Ghéni Dmi a tóó, u ntââ kópu yilí yintómu dpî mya té, myedo w:ee té, ngmênê yi pini kuwa yéli y:oo d:uuwodê w:ee ngmê, u gha myed:uudpî m:uu ngmê. ¹⁶Yinté kópu puku yedê mye tóó,

N:uu ngmê u ntââ, nmî Lémi u nuw:o wa m:uu?

N:uu ngmê u ntââ, nmî Lémi wa dèépî kè?

Ngmênê nmî mênê nmî Lémi u Ghê Dmi a tóó, Yesu Kédisu u nuw:o nmî mênê mye tóó. *

3

Kódin tpémi mwiyé ntee dnya a ya

¹A tidê mbwó yoo, dini ghi n:i i ngê nmyi vy:o noo a kwo, k:omo tpile Chóó Lémi u Ghê Dmi nmyi mênê doo ya, ngmênê na a ka nmyi mênê dèpwo ya.

* 2:7: Kílosa 1:26 * 2:8: Luuki 23:34; Dpodo 13:27 * 2:9: Is 64:4 * 2:12: Njon 16:13

* 2:14: 1 Kódin 1:23 * 2:16: Is 40:13

Chóó Lémi u nuw:o ndîi u kópu dyuu nmye dîpî vyi too. Yesu Kédisu u yoo vy:o tpómu ntee tpile ngê nmyee ya. * ² Pyââ ngê tpómu ka ngmo ntee a yémi ngê, yinté noo ndiye kígha nmyo, nté wêdêwêdê nmye dêp:a kpo, mu kópu u dîy:o doo u ntââ daap:ee ma ngópu. Ala ngwo nmyo dp:ee u ntââ dé, ³ mu kópu u dîy:o nmyi chóó nmyi p:uu nmye nuw:o nyédi, Chóó Lémi u Ghê Dmi u pono dnyinté nmye vyápê nyédi. Yi kópu nmye kîd:a d-êê, mu kópu u dîy:o nipi ya nmyi lama dnyinté a tóó, u yi nmye a kwo, Yoo nmî chaa. Lukwe dîy:o kn:aa yéli yi maa p:uu dmye ghê dmi. ⁴ Lukwe dîy:o dyámê mbêmê tpémi yi l-êê ghi dmi nmye d:uud:uu t:oo, ngmê knî y:oo apu, Póól p:uu nmee ndiye, u kópu dyuu vyílo yi ndêndê kópu dyuu, ngmê knî y:oo apu, Apolosa p:uu nmee ndiye, u kópu dyuu vyílo yi ndêndê kópu dyuu.

Chóó Lémi p:uu dpodo pyu yoo

⁵ A tídê mbwó yoo, Apolosa kii nyi pi dê yi mbêmê lukwe dîy:o nmyi yoo dmyenê chaa ngmê. D:ii kada pini ndîi dê. Nye Chóó Lémi u dpodo pyu dê. Nyi dpodo mbêmê Yesu u yoo vy:o u ngwo nmyi ghê dnyiye. Dpodoni dê yi p:uu Chóó Lémi ngê a kaa nyópu, vyílo yi dpodo dê y:e dódó doo. ⁶ Nmyo Chóó Lémi u yâpwo tédê. Yâpwo tédê n:uu kpêmi ngê, nté woo n:uu kââ, Apolosa yi doon:aa ngolo, ngmênê Chóó Lémi ngê nt:u yinê tângo. * ⁷ N:ii ngê nté woo dpî kââ, u pi tédê, n:ii ngê dpî ngolo, u pi mye tédê. Chóó Lémi mu ngmîdi u pi ndîi, mu kópu u dîy:o nt:u yinê dpî t:oo. ⁸ N:ii ngê nté woo dpî kââ, n:ii ngê dpî ngolo, yi pi dê wontoo wontoo, pi mu ngmîdi p:uu a dpodo nódó. N:ii mb:aamb:aa ngê adî dpodo, yâpwo tédê chóó ngê mb:aamb:aa ngê wa pwila, n:ii dnyinté adî dpodo, dnyinté wa pwila. ⁹ Chóó Lémi p:uu Apolosa k:ii nipi ngye dpodo mo.

Nmyo Chóó Lémi u yâpwo tédê, myenté u ngomo kamî. * ¹⁰ Chóó Lémi ngê u ntââ ngê a pyódu noo, ngomo km:ee mwiyé n:uu chó, síment y:i u nkwo nî ndê ngê, ngmênê ala ngwo nmyi kada pini yoo yi ngomo pywuu p:uu mê dpodo té. N:ii yi ngomo p:uu adî dpodo, nuw:o mbêmê choo dpodo. ¹¹ Doo u ntââ pi ngmê ngê ngomo kn:ââ daamuwa a t:oo. Yesu Kédisu mbêmê nmyi ngomo a kwo. * ¹² Yélini yi ngomo p:uu a dpodo nyédi, tpileni ngê a dpodo nyédi, yi tpile u mo u mo dé. Woni knî y:oo chêêpî dpo ngî t:oo, u ngwo a dpodo nyédi, woni knî y:oo nkéli chêêpî pee dpo ngî t:oo, u ngwo a dpodo nyédi, woni knî y:oo silîpê nkól p:uu a t:emî dumo. Woni knî y:oo yimbwi dpo kp:anê t:oo, u ngwo a dpodo nyédi, woni knî y:oo yi yââ ó kâmo yââ p:uu dpî t:ee t:oo. ¹³ Kuwókuwó wéni ngê nmî Lémi ngê pi yintómu yi dpodo tédê dmi wa m:uu té. Yi wéni ngê ndyuw:e wa nyow:a, yi dpodo tédê dmi u ngwo wa d:uu té. * ¹⁴ Pini n:ii u dpodo tédê ghi wêdêwêdê, doo u ntââ ndê ngê daawa ma, yi pini ngê u dpodo u pywuu wa ngee. ¹⁵ Ngmênê pini n:ii u dpodo tédê ghi ndê ngê wa ma, u dpodo u pywuu daawa a ngee. Tpileni l:âmo ngê, mwo p:aa ngê wa pyódu, ndê ngê wa ma, ngmênê yi pini ngê chóó u ghê l:âmo daawa ngee, ndê dóó u mênê wa a pwii.

¹⁶ A tídê mbwó yoo, lukwe dîy:o Chóó Lémi u ngomo nmyi chaa ngópu. Mumdoon nmyi lama daa tóó, nmyo Chóó Lémi u ngomo, u yâpwo ghi nmyi mênê a tóó, u Ghê Dmi nmyi mênê mye tóó? * ¹⁷ N:ii ngê Chóó Lémi u ngomo wa dyênê, Chóó Lémi ngê u nkwo wa dyênê. Chóó Lémi u ngomo k:oo u yâpwo

* **3:1:** Hipilu 5:12-13 * **3:6:** Dpodo 18:4,27-28 * **3:9:** Epeso 2:20-22 * **3:11:** 1 Pita 2:4-6

* **3:13:** 1 Kódin 4:5; 2 Tes 1:7-10 * **3:16:** 1 Kódin 6:19

ghi a tóó, dono y:i daa ya yédi. Nmyo mye ntee dé, nmyo u ngomo ghi dé, dono nmyi ménê kíngmê ya.

¹⁸ Nmyi nuw:o knî y:oo kíngê dóó nmyo. Nmyi vy:o pini n:ii ngê dpo, Nê pi ngmê, dyámê mbêmê tpémi yi vy:o a nuw:o ndîi ngê dê pyódu, yi pini ngê yi kópu dpî kéé ngê, Chóó Lémi u nuw:o ndîi u kópu dyuu dé pêdê pyw:ee tngé. K:omo tpile dyámê mbêmê tpémi ye yi pini mbodo podo ngê wa pyódu, ngmê Chóó Lémi ka u nuw:o ndîi ngê wa pyódu. ¹⁹ Mu kópu u díy:o dyámê mbêmê tpémi yi nuw:o ndîi u kópu dé Chóó Lémi ka mbodo podo mbodo podo u kópu dé. Yinté kópu puku yedê mye tóó,

N:ii dé yi nuw:o ndîi dé, dpo, Yoo nmî dóó té,

yi yéli dpî dêê dmi, Chóó Lémi ngê u nkwo dpî dóó té. *

²⁰ Yinté kópu m:uu puku yedê mye tóó,

Nmî Lémi u lama a tóó,

yélini yi nuw:o dmi ndîi,

dnyinté a nuw:o nyédi. *

²¹ Yi kópu u l:êê díy:o nmyi ndiye kígha pyu yoo yi pi dmi mbêmê nmyi chóochóó namê chaa kígha nmyo. Nangê vyi, Nê wu pini u yoo vy:o pini ngmê, mu kópu u díy:o nmyi ndiye kígha pyu yoo yintómu nmyi p:uu a dpodo nyédi. Chóó Lémi ngê kópu yilí yintómu nmye a kpo. ²² Nê, Apolosa pini dê Pita yi kii nmyi ndiye kígha pyu ngê nmo pyede. Chóó Lémi ngê tp:oo módó tp:oo mää ngê a pyódu nmyoo, dyámê pê nmye a kpo, ghê pini dê pwopwo nmyi p:uu a dpodo mo. Kópuni ala ngwo a dpodo té, nmyi p:uu a dpodo té, mu dini ghi ngê u kópu dé nmyi p:uu amyidnyi dpodo. ²³ Myenté Yesu Kédisu p:uu nmyo dpodo té, nmyo u yoo, Yesu Kédisu Chóó Lémi p:uu a dpodo, chóó Tp:oo.

4

Yesu Kédisu u dyépi yoo

¹ Apolosa u k:ii ala kópu nyi p:uu dmyinê tpapê, apii, Yesu Kédisu p:uu a dpodo mo, Chóó Lémi u tumu kópu dyuu y:oo a y:eñey:eñe ngmê. ² Dpodo pyu ngê kn:aa yéli yi dnye dmi d:uudpî ny:oo, u lémi mu ngmídi u dnye vyílo yíchoo nyémí. ³ Yi kópu u l:êê díy:o kópuni a p:uu anmyi vyi t:oo, a ka tédê kópu dé. Kópuni kn:aa pini ngê a p:uu dpî vyi, a ka mye tédê kópu. A chóó a dpodo p:uu kópu myedíni tpapê ngê. ⁴ A dpodo tédê kópu d:oongmê kn:aadi ngê, ngmêné a chóó daaní vyi, Dyáápe a p:uu daa t:a. Pini n:ii ngê nmî gha dmi dpo m:uu té, yi kópu a ka yiné wa vyi. ⁵ Yi kópu u l:êê díy:o pi u pi ghêlí k:ii nangmê dyênê. Nmî Lémi dini ghi n:ii ngê wa a diyé, tumu kópuni mgídi vy:o a pyede, w:êéni wa yé té, kópuni knî yi l:êê díy:o yoo p:uu a dpodo nyédi, amyedê pywálí té. Yi ngwo Chóó Lémi ngê u dpodo pyu yoo ntênê wa chaa kalé té.

⁶ A tidê mbwó yoo, nmyi l:êê díy:o Apolosa k:ii dyimê pywuu ngê nmye d:a pyódu nyo, mu kópu u díy:o dêêpi kópu ngmê u nt:u kópu pêdê w:ee yó. Yi dêêpi kópu ala, Puku yedê kópu knî yi mbêmê dmyinê paa, u nt:u kópu alanté, Pi ngê pi ngmê u pi kíngí kmí, kn:aa pini u pi kíngí dyênê. ⁷ N:ii ngê chóó u pi a kmímí ngê, ala kópu u kwo nínê tpapê, Kí pini, n:uu ngê kada pini ngê pyódu nyoo? Kópuni u l:êê díy:o kada pini ngê nyi pyodo, Chóó Lémi ngê nga yiné a

* **3:19:** Njópi 5:13 * **3:20:** Psalm 94:11

kê too, apii? Nyi kuu, ngmênê Chóó Lémi ngê nga yinë a kê too. Lukwe dîy:o ñyóóchóó nye chaa kígha ngê.

⁸ A tîdê mbwó yoo, lukwe dîy:o nmyinê nmye kópu yilí yintómu yi ntáá mbêmê nmye pyede. Lukwe dîy:o nmyinê nmye ndáápi ntee pini ngê nmyi pyaa dniye. Lukwe dîy:o nmyinê nmye king ntee pini ngê nmye pyede. Yinté dpino pyede. King ngê ntênê w:ii pyede, ye king ngê myepídmyi pyódu nmo.

* ⁹ K:omo tpile nmo Chóó Lémi u dyépi yoo, ngmênê na a ka Chóó Lémi ngê kuwó pini ngê mêtê pyódu nmo. Na a ka vyída ntee pini ngê pyódu nmo, pi yintómu yi ngíma, enjel yoo mye yi ngíma, nmí vyeê têtê dy:ââ nmo. ¹⁰ Yesu Kédisu u l:êê dîy:o pi kní ye mbodo podo mbodo podo u yoo ngê nmí pyaa dniye, ngmênê nmyinê nmye Yesu Kédisu ngê nmyi nuw:o dmi ndíi ngê dè pyódu tē. Nmí chóó nmí wêdêwêdê p:uu dp:ee nuw:o nyédi, ngmênê nmyinê nmye nmyi wêdêwêdê ndíi. Kuwa yéli y:oo nmí pi dmi a dyede tumo, lukwe dîy:o nmyi pi dmi a kmímí tumo. ¹¹ Dye ghi yintómu dono ngê nmo pyede. Nmo dómudómu nyédi, nmo mbwaambwaa nyédi, nmí kpídí dpo chaa dmi, kuwa yéli y:oo a kpakakpaka nmo, p:aani p:aani nmo lèpí nyédi. * ¹² Pi kní ye ndapí dpino dmyinê ngê, nmí nté ndapí yi p:uu nmí chóó nmo dpodo nyédi. N:ii kní nmí p:uu a peeđe tpapê nyédi, yi l:êê dîy:o nmíno ngêpê nyédi. Dini ghi n:ii ngê a kpakakpaka nmo, nmíno vyímí ngê. * ¹³ N:ii kní y:oo nmí pi dmi a dyede ngópu, nmo kwunokwuno too, u yi nmo a kwo yédi, nmímo, Yi nuw:o dmi nmí ngmêê. Dyámê mbêmê tpémi ye, yinë ye nmo nté dîné péé dono, nmí p:uu a dané nyédi, dpo, Yi tuu dmi a kwo.

¹⁴ Daa nmyi mywenemywene kígha u l:êê dîy:o yi kópu d:a d:êê té, ngmênê u ya a nga a kwo, nîmo, Nmyi nuw:o dmi nê wátí té. Mu kópu u dîy:o nmyo a tp:ee ntee yéli. ¹⁵ K:omo tpile pi yono yono yono y:a kní y:oo Yesu Kédisu u pi mbêmê adnyi ndiye kígha nmyo, ngmênê nê mu ngmídi nmyi mí, mu kópu u dîy:o Yesu Kédisu u pi y:i a chóó nmyi nuw:o n:uu kwólu. ¹⁶ U l:êê dîy:o, u ya a nga a kwo, A p:uu dmyina a mtyímwe ngêêpí. * ¹⁷ Yi kópu u l:êê dîy:o Timoti a kada kînê kââ, daa kêmakêma nmyimo mumu ngmê. Yi pini a tp:ee ntee pini, u nuu ghi ndêndê ngê a nódo a tóó. Daa pi dódó pyu, nmí Lémi p:uu nipi nye dpodo mo. Yesu Kédisu u yoo yi l:êê ghi dmi nmye amí vyílí té, kópuni dyuu Yesu u yoo kní ye p:aani p:aani nîmo tpapê too, nmye amyímí vyílí té. *

¹⁸ Nmyi vy:o pi kní ngmê dè mbodo ndíi mbodo ndíi mbê dmi, apu, Nê ngê mēdaamí m:uu nmo. ¹⁹ Ngmênê nmí Lémi ngê a maa daawa a nkoko knomomé, ye límílimí ngê anmy:uu m:uu nê. Mbodo ndíi mbodo ndíi u yoo yi ngwo an:uu m:uu té, nê, Mumdoó Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê a dpodo té, ó yi chóó yi kópu dyuu ye tpapê tumo. ²⁰ Chóó Lémi kóó k:oo yoo daa kópu dyuu mbêmê dpí ghê dmi, ngmênê chóó u wêdêwêdê mbêmê dpí ghê dmi. * ²¹ A tp:ee yoo, nmyi nuw:o dmi angénté? Dpodombiy:e nmye wan:uu mbwólu, ó nmyi kópu dmi a kada am:ii l:âmo t:oo, ye mb:aamb:aa ngê u ngwo nmye p:aa t:aa.

5

*Yesu u yoo vy:o pini ngmê ngê Yesu u pi kíngí dyênê
Mátíyu 18:15-17*

* **4:8:** Tpyuu 3:17,21 * **4:11:** 2 Kódin 11:23-27 * **4:12:** Dpodo 18:3; Luukí 6:28 * **4:16:** Pilipay 3:17 * **4:17:** Pilipay 2:22 * **4:20:** 1 Kódin 2:4

¹ A tp:ee yoo, kópu nmyi p:uu mukídi ny:oo. Nmyi vy:o pini ngmê ngê pyââ ti u kópu ndîi ngmê d:uu ngê. Yintoo kópu ngídi u yoo kní y:oo doongmê d:uu ngópu. Lukwe díy:o Yesu u yoo vy:o pini ngmê ngê yi kópu d:uu ngê. Lukwe díy:o u mí u kpâm kuwó pyââni t:âmo ngê. Apuu! ² Lukwe díy:o u kwo dpíp:e kwódu ngópu. Lukwe díy:o nmyinê mbodo ndîi mbodo ndîi té. U mywene nmye wo ghê wo, nmyi yoo kuwa w:ee kaa ngópu. ³ K:omo tpile nmyi vy:o dénîné kwo, ngmênê a nuw:o nmyi vy:o yiwunê kwo. A nuw:o k:oo yi pini wunê kídî kóté kwolo. ⁴ Nipi dpo wó yó, a nuw:o nmyi vy:o adín:aa kwo, nmí Lémi Yesu u wêdêwêdê mbêmê yi pini kuwa anmí kââ. ^{*} ⁵ Setan kóó k:oo anmí kââ, yi pini too pee yinê paa dyênê ngê, mu kópu u díy:o nmí Lémi wéni n:ii ngê wa a diyé, yi pini u ghê dmi mēpaa ngee ngê.

⁶ Lukwe díy:o nmyinê mbodo ndîi mbodo ndîi té. Nmyi lama ka tóó, yis kní tp:oo daa ndîi anyinê ngí, kpo ndîi u mênê anyi yé, anyi pwiyé, kpo yintómu dpí mbwó. Dononi nmyi mênê a tóó, mye yinté, wa k:aa. ⁷ Yi dono a ngí tóó, dny:ii dy:ee tóó, yed:oo mb:aamb:aa ngê u ngwo anmyi pyaa dmi. Yesu ngê kamí ngê ntee a pyódu nmyoo, yinté am:ii pyaa dmi. Nmyi lama ka tóó, nmo Nju tpémi, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa u dye ghi ngê, nmí ngomo kní yi k:oo yis daa ya yédi, nmo kéké ngê, mbídédi pywápê ngmê wop nmo pípî ngê. Nmí kn:ââ kní y:oo sipi tp:oo ntee a vya tumo, Chóó Lémi ngê yi tp:ee mââ kaa a w:êê too, daa vya too, Yesu Kédisu yinté mye pwene, ndê ka w:êê nmoo. ^{*} ⁸ Yesu u yoo vy:o nmyi k:ii nipi nmo wee, yis ntee dono nmí mênê kíngmê ya, pi dódó nmí mênê kíngê ya, dyâape nmí p:uu myekíngmê ya. ^{*}

⁹ Pweepwee pee n:ii mwiyé nmye né dy:ââ ngê, munmyenê, Pyââ ti pyu yoo yi k:ii yakmaapí ngê kêê nangê t:oo. ¹⁰ Daa kuwa yéli yi p:uu nmye noo a danêmbum, yélini a pyââ ti nyédi, a ñuknweñuknwe nyédi, a kpaâ nyédi, yélini kn:aa yâpwo kní ye a ngêpê nyédi. Yinté yéli p:aa yintómu a pyede. Doo u ntââ daanmyinê kuwo t:oo. ¹¹ Daa kuwa yéli yi p:uu noo a danêmbum, ngmênê Yesu u yoo vy:o yéli yi p:uu noo a danêmbum. Nmyi vy:o pini ngmê ngê yinté kópu ngmadi d:uud:uu, adí pyââ ti, adí ñuknweñuknwe, kn:aa yâpwo kní ye adí ngêpê, yoo yi pi dmi adí dyede dé, nté ndapí yi mb:aami ngê adí ya ó ndee pyu ndîi ngê adí ya, yinté pini u k:ii yakmaapí ngê kêê nangê t:oo. ^{*}

¹²⁻¹³ Doo u ntââ kuwa yéli daanmo kée té, Chóó Lémi ngê yinê wa kóté kalé té. Ngmênê yinté dono nmyi vy:o n:ii ngê choo d:uud:uu, dmyinê kóté kígha, nmyi yoo kuwa dmyinê kapí. Yinté kópu puku yedê mye tóó,

Pi dono nmyi yoo kuwa dmyinê kapí.

6

Numo kóté kígha u danêmbum

¹ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o pini miyó dnyinté a ya nódó, lukwe díy:o kóté y:enê pyu ka dpí lee kní, kuwa. Lukwe díy:o mywene y:e d:uudpí ghê. Yinté kópu nmyi chóó p:ee dmyinê l:âmol:âmo dé. ² Angênté, nmyi lama daa tóó Chóó Lémi u yoo kní y:oo dyámê mbêmê tpémi yintómu y:oo wa kóté kalé t:oo. Mumdo dp:ee ntââ dé, yinté kópu tédé nmyi chóó daanmyi l:âmol:âmo? ³ Lukwe, nmyi lama myedaa tóó, mu dini ghi ngê enjel yoo amy:oon:aa chámê té. Lukwe díy:o nmyi chóó nmyi kópu dyuu daanmyi l:âmol:âmo dé. ⁴ Dini ghi n:ii ngê yinté kópu nmyi vy:o dpí pyódu, lukwe díy:o kóté y:enê pyu kní ye

^{*} 5:4: 1 Tim 1:20 ^{*} 5:7: Ex 12:21; Njon 1:29; 1 Pita 1:19 ^{*} 5:8: Ex 12:15 ^{*} 5:11: 2 Tes 3:6; Taitas 3:10; 2 Njon 1:10-11

kuwa nmye lêpî nyédi. ⁵ Mywene nmye choo kwo. Mumdoo nuw:o pyu nmyi vy:o daangma a kwo, pini n:i u ntâa yinté kópu dpî l:âmo? ⁶ Lukwe dîy:o pi ngmê ngê u mbwó kóté tédê dpî ñuw:o, kuwa pini ngê dp:uu kóté kalê dê.

⁷ Ndêndê ngê nmye kn:aadikn:aadi ngópu. Lukwe dîy:o nmye numo kóté kígha nyédi. Lukwe dîy:o yi kópu knî dênmyinê vyîmî tumo. Nmyi mbwó ngmê adî mtíkó knomomê, nangê kóté kwolo, dmyina a vyîmî. * ⁸ Lukwe dîy:o numo p:uu nmye dono nyédi. Lukwe dîy:o nmyi chóó nmyi tidê mbwó yoo yi tpile nmye t:âmot:âmo tumo. ⁹ Mumdoo nmyi lama daa tóó, pi dono yoo Chóó Lémi kóó k:oo daamî ghê dmi. Pi knî y:oo kíngê dóó nmyo. Yélini a pyââ ti nyédi, kn:aa yâpwo knî ye a ngêpê nyédi, pi u kuwó a pyuwúwópyuwúw nyédi, ó a numo kpêêpî nyédi, yinté pini Chóó Lémi kóó k:oo daangmamî ghê. *

¹⁰ Kpáápi yoo, ñuknwe yoo, ndee pyu ndîi yoo, pi u pi dyede pyu yoo, ó nté ndapî yi mb:aami yoo, yinté pini Chóó Lémi kóó k:oo myedaangmamî ghê.

¹¹ Knî ngmê yinté kînmýee a ya, ngmênê nmî Lémi Yesu Kédisu ngê nmyi dono kí chedê too, nmî Mî u Ghê Dmi ngê nmyi nuw:o dmi ngmópu, Chóó Lémi ka yoo mb:aa ngê pyódu nmyoo. *

Pyââ ti mââ ti p:uu kópu

¹² Nmî Lémi Yesu ngê daa dêêpî kópu dyuu mbêmê kamî ngê pyódu nmo. U l:êê dîy:o kópu yilî yi kwódu yé kópu daangma a tóó, ngmênê kópu yilî knî y:oo yoo dpî dyênê t:oo. Yi kópu knî namê d:uud:uu dé. Nyââ, kópu yilî yi kwódu yé kópu daangma a tóó, ngmênê kópu ngmê nmyi kada kíngê ghê. Yesu Kédisu nmyi kada vyílo yichoo kwo. ¹³ Nté nmî ñuknî yi mênê dpî lê, yi l:êê dîy:o a tóó, nté u l:êê dîy:o nmî ñuknî a pyede, ngmênê mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê miyó dé wa dyênê dê. Pyââ ti mââ ti daa yinté kópu dê. Nmî Lémi ngê daa pyââ ti mââ ti yi l:êê dîy:o a l:âmo nmo, chóó u l:êê dîy:o a l:âmo nmo, nmî l:êê dîy:o mye pwene. * ¹⁴ Chóó Lémi ngê nmî Lémi kpêênî mède pyidu ngê, u wêdêwêdê mbêmê yinté amyedê pyidu nmo. *

¹⁵ Mumdoo nmyi lama daa tóó, nmyo Yesu Kédisu kóó kpâlî dé. Lukwe, pi ngmê ngê Yesu u mbyuu pee ngmê téli pyââ u k:i ngmîdi ngê wa pyódu? Apuu! Doo u ntâa. * ¹⁶ Mumdoo nmyi lama daa tóó, n:i téli pyââ ka dpî lê, u k:i ngmîdi ngê dpî pyaa knî. Yi kópu puku yedê mye tóó. * ¹⁷ N:i nmî Lémi k:i ngmîdi ngê dpî pyaa knî, yi nuw:o dê ngmîdi ngê dpî pyaa knî.

¹⁸ Pyââ ti mââ ti vy:o a pwîi dmyeno. Kn:aa dono ngmanyi d:uu, ye kn:aa pini ngmanyi dyênê, ngmênê wanmyi pyââ ti, ye nmyi chóóchóó wanmyi dyênê t:oo. ¹⁹ Nmyi nt:u dmi daa nmyi chóó a pyede, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi yi mênê a kwo. Ghéni Dmi n:i Chóó Lémi ngê nmye a kpo, nmyo u yâpwo ghi. * ²⁰ Nmyi nt:u dmi daa nmyi chóó nmyi tpile dé, Chóó Lémi ngê kópu ndîi ngmê d:uu ngê, u ngwo pwila nmyoo. Yi kópu u l:êê dîy:o nmyi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê dmyinê dpodo kígha dé, Chóó Lémi u pi ndîi ngê u ngwo paa pyaa we. *

7

Yéyée u danêmbum

* **6:7:** Mát 5:39-40; 1 Tes 5:15 * **6:9:** Epeso 5:5; Tpyuu 22:15 * **6:11:** Taitas 3:3-7 * **6:13:** 1 Tes 4:3-5 * **6:14:** Lóma 8:11; 2 Kódin 4:14 * **6:15:** Lóma 12:5; 1 Kódin 12:27 * **6:16:** Gen 2:24 * **6:19:** 1 Kódin 3:16 * **6:20:** 1 Pita 1:18-19

¹ A tidê mbwó yoo, pweepwee pee yedê póo n:ii a ka nmyinê dy:ââ ngópu, yi kópu kní yi p:uu nmye nîné d:êê. Yéyééé p:uu mwiyé nmye nîné d:êê. N:ii ngê u yi adí kwo, Nmí Lémi p:uu ntênê ní dpodo, u l:êê díy:o daawa yéé, yi pini ngê kópu mb:aa dpí d:uu, ² ngmênê yi pini pyââ ti ngê kîngê dyênê. Yi kópu u l:êê díy:o pi yintómu dny:oo yéyééé.

³ Cha cha yi kópu ala. Pyââ u moo ka d:uudpí nganê mb:anê, mââ u kpâm ka mched:uudpí nganê mb:anê. ⁴ Pyââ p:uu tpile yilí daa chóó u tpile yilí, u moo u tpile yilí. Myenté, mââ p:uu tpile yilí daa chóó u tpile yilí, u kpâm u tpile yilí. ⁵ Numo p:uu wuwu nangê kwódu. Ngmênê, pi cha y:oo u yi y:e adí kwo, Dpodombiy:e ny:oo ngêpê, wo kní ngmê yi k:oo, ye wuwu yi chóó noko dny:oo kwódukwódu, dpodombiy:e u ngwo dny:oo ngêpê. Yi ngêpê u wo kní dny:oon:aa lèpí, ye yi kwódu yé kópu machedê ngê u ngwo choo pyodopyodo. Setan u wépi pwapí nmyi lama dnyinté a tóó. Kimê dódó nmyo, pi ngê kn:aa pyópu p:uu kêê kîngmê yé.

⁶ Kópuni nmye d:a d:êê, nmyenê, Pi yintómu dny:oo yéyééé, daa dêêpí kópu nmye yed:a d:êê. Yi kópu u nt:u ala, n:ii ngê u yi adí kwo, Pyââ ngmêní nya, yini choo yéyééé. ⁷ Ngmênê nê nê, a nuw:o alanté, u ya a nga a kwo, Kwodo mgêmí yintómu nê ntee yéli ngê dny:oo ya, kîdnyingé yéyééé. Ngmênê daa pi yintómu u ntââ ngê a pyede. Chóó Lémi ngê woni yoo yéyééé u ntââ mbêmê dpo pyódu té, ngê yoo yi mo ya u ntââ mbêmê dpo pyódu té.

⁸ Kwodo mgêmí yoo, kuknwe yoo, ala kópu nmye nîné tpaépê. Ntee n:aa tóó, yinté myedmyinê ya. ⁹ Ngmênê nmyi mo ya doo u ntââ ngê nmye wa pyaa knomomê, ye dmyinê yéyééé. Pyââ ti mââ ti yi l:êê díy:o kîdnyingé ghiighii mbê dmi. *

¹⁰ Cha cha yoo yi dêêpí kópu m:uu ala, daa a chóó a dêêpí kópu, ngmênê nmí Lémi u dêêpí kópu. Pyââ ngê u moo kîngí kpípí. ¹¹ Wa kpípí knomomê, ye kn:aa pini ngê kêê p:uu kîngê yé. Yi pyópu u moo ka mēdaawa diyé knomomê, ye u mo choo ya. Myenté, mââ ngê u kpâm kîngê kpípí.

¹² Cha cha n:ii Yesu u yoo vy:o mu ngmídi ghê wo, woni daa ghê wo, yi yéli yi p:uu nîné danê. (A chóó a dêêpí kópu yinîné tpaépê, daa nmí Lémi u dêêpí kópu.) Yesu u yoo vy:o pini n:ii ghê wo, ngmênê u kpâm daa ghê wo, yi pyópu ngê u yi u ngwo adí kwo, Kwodonkwodo ny:oo ya, ye yi pini ngê u kpâm kîngê kpípí. ¹³ Myenté, pyópuni Yesu u yoo vy:o ghê wo, ngmênê u moo daa ghê wo, yi pini ngê u yi u ngwo adí kwo, Kwodonkwodo ny:oo ya, ye yi pyópu ngê u moo kîngê kpípí. ¹⁴ K:omo tpile yi pini Yesu ka daa kélímí yédi, ngmênê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê dpí pyódu, mu kópu u díy:o u kpâm k:ii ngmídi ngê a ya nódu, u kpâm Yesu ka a kélímí yédi. Myenté, k:omo tpile nmí mbwó ngmê u kpâm Yesu ka daa kélímí yédi, ngmênê Chóó Lémi ka pyââ mb:aa ngê dpí pyódu, mu kópu u díy:o u moo k:ii ngmídi ngê a ya nódu, u moo Yesu ka a kélímí yédi. Wo daa yinté, ye nmyi tp:ee dmaádima Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê pê pyede, u nuu u yoo ngê daapídnye kwo. ¹⁵ Ngmênê pini n:ii Yesu ka daa kélímí yédi u yi u ngwo adí kwo, U kpâm nê kuwo, ye dpí lee we, nmí tidê u yéyééé machedê ngê u ngwo wa pyódu. Myenté, pyópuni Yesu ka daa kélímí yédi u yi u ngwo adí kwo, U moo nê kuwo, ye dpí lee we, nmí mbwó u yéyééé machedê ngê u ngwo wa pyódu. Yini dpí lee we, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê daa dnyepéli u l:êê díy:o a ngmídi nmyoo, u yi u ngwo a kwo, A yoo noko mb:aamb:aa ngê dny:oo ya. * ¹⁶ Nmí tidê, mumdoó nyi u ntââ, moo u nuw:o

* 7:9: 1 Tim 5:14 * 7:15: Lóma 12:18

anyi ngmêê, nmî Lémi kóó k:oo anyi kââ? Nmî mbwó, mumdoo nyi u ntââ, ngmâm u nuw:o anyi ngmêê, nmî Lémi kóó k:oo anyi kââ? *

Daa ya ngmêêpí u danêmbum

17 Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Yesu u yoo vy:o mwo a kaa nmyoo, yi ngwo ntee nmyee a ya, yinté myedmyinê ya, dpodoni nédê nmî Lémi ngê a kaa nmyoo, y:i dmyinê dpodo. P:aani p:aani Yesu u yoo kní ye yi dêêpí kópu dyuu yinté ye myinîn:aa tpaépê too. 18 Nju pi n:ii Chóó Lémi ngê, Yesu u yoo vy:o dpí kââ, yi pini ngê kîngî vyi, U ya a nga daa kwo, Chóó Lémi u l:ii a p:uu choo ya. N:ii daa Nju pi, Chóó Lémi ngê Yesu u yoo vy:o dpí kââ, yi pini Nju pi ngê chóó kîngê pyódu, pi ngê Chóó Lémi u l:ii yi pini p:uu kîngî t:oo. 19 Ala ngwo Chóó Lémi u l:ii t:emî tédê kópu ngê dé pyódu, u dêêpí kópu dyuu cháâcháâ yi ndíi kópu. * 20 Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Yesu u yoo vy:o mwo a kaa nmyoo, yi ngwo ntee nmyee a ya, yinté myedmyinê ya. 21 A mbwó. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Yesu u yoo vy:o kaa nyoo, yi ngwo pi ngmê ngê wop doo a dpodo kîgha ngí, ye p:uu chi dpodo, u nuw:onuw:o ngê kée kîdangê t:oo. Ngmênê n:ii ngê wop a dpodo kîgha ngí, u yi u ngwo adí kwo, Nyi ní pw:ii, ye u kwo nangê nganê mb:anê, choo pw:iipw:ii ngí, ñyóó l:êê díy:o anyin:aa dpodo. 22 Pini n:ii pi ngmê ngê wop a dpodo kîgha ngê, dini ghi n:ii ngê nmî Lémi ngê dpo ngmídi, u nuw:o nmî Lémi p:uu dpí ghê. Myenté, ndapí p:uu dpodo pyu n:ii nmî Lémi ngê dpo ngmídi, nmî Lémi p:uu dpodo pyu ngê dpí pyódu, Yesu Kédisu p:uu wop a dpodo yédi. * 23 Chóó Lémi ngê kópu ndíi ngmê d:uu ngê, u ngwo pwíla nmyoo, yi kópu u l:êê díy:o pi kní yi nuw:o u pono kídmyemê vyápê. 24 A tídê mbwó yoo, dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê mwo a ngmídi nmyoo, u k:ii nmyinê kââdí ngópu, yi ngwo ntee nmyee a ya, yinté myedmyinê ya.

Kwodo mgêmí yoo yi kópu

25 Kwodo mgêmí yoo yi p:uu kópu u nkwo nmye ngmênínê tpaépê. Daa nmî Lémi u dêêpí kópu nmye yinínê tpaépê, ngmênê yi kópu p:uu a chóó a kópu nmye ngmênínê tpaépê. Doo u ntââ daanî dóó nmyo, mu kópu u díy:o nmî Lémi ngê a nuw:o u ntââ ngê a pyódu ngê.

26 Ala dini ghi ngê dye ghi dono vy:o nmo pyede, u l:êê díy:o pi ngê u ya kîngê ngmêê. 27 N:ii u kpâm a tóó, kîngê kée. N:ii u kpâm daa tóó, ghêli k:ii kîngê yée. 28 Ngmênê pini n:ii dpí yée, daa dono kópu yu d:uu, myenté pyópumi dpí yée, mye daa dono kópu yu d:uu. Ngmênê u ya a nga daa kwo, Ala dye ghi dono vy:o dono a pyw:ee yó.

29 A tídê mbwó yoo, nmî Lémi ngê dini ghi n:ii yó, daa kêmakêma a dyimêdyimê. Yi kópu u l:êê díy:o nmî nuw:o dmi dyámê u kópu kní yi p:uu kîngmê kwo. Yée u nuw:o u kpâm p:uu kîngmê kwo, nmî Lémi p:uu choo kwo. 30 N:ii u pi u l:êê díy:o a mbê, u nuw:o modo dyé ngê, nmî Lémi p:uu dpí kaa ngê. N:ii kní y:oo w:aa da pyw:ee ngmê, yi kópu mu ngmídi p:uu yi nuw:o dmi kîngê kwo, nmî Lémi p:uu dny:oo nuw:o. N:ii kní y:oo yi tpile dpí pwíla t:oo, yi tpile kní yi p:uu yi nuw:o dmi kîngê kwo, nmî Lémi p:uu dny:oo nuw:o. 31 Dyámê u kópu kní yi p:uu nmî nuw:o dmi kîngê kwo, nmî Lémi p:uu dny:oo kwo, mu kópu u díy:o yi kópu yilí yintómu daa dye ghi daadî adnyi ya, nmî Lémi ngê wa ngmêê té. *

* 7:16: 1 Pita 3:1-2
Njon 2:17

* 7:19: Lóma 2:25; Nkal 5:6

* 7:22: Epeso 6:6; 1 Pita 2:16

* 7:31: 1

³² U ya a nga daa kwo, Nmyi nuw:onuw:o u kópu dyuu ndîi kópu ngê nmye pyaa dniye. Pi mgêmî u nuw:o ngmîdi ngê a ya yédi, nmî Lémi p:uu a dpodo yédi, u nuw:o nmî Lémi p:uu a kwo yédi, ³³ u yi u ngwo a kwo yédi, U nuu u kópu nî d:uud:uu dé. Ngmênê yéé u nuw:o miyó ngê a ya yédi. Nmî Lémi p:uu a nuw:o yédi, ngmênê dyámê u kópu knî yi p:uu mye nuw:o yédi, u yi u ngwo a kwo yédi, U kpâm u nuu u kópu yinî d:uud:uu dé. ³⁴ Kwodo mye yinté, nmî Lémi p:uu a dpodo yédi, u yi u ngwo daa kwo yédi, U nuw:o kn:aa lee we, u yi u ngwo myedaa kwo yédi, U nt:u kn:aa pini ka nî y:oo. Ngmênê yepe dyámê u kópu knî yi p:uu a nuw:o yédi, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo yédi, U moo u nuu u kópu yinî d:uud:uu dé.

³⁵ Yi kópu nmye d:a vyi té, mu kópu u díy:o u ya a nga a kwo, Mb:aamb:aa ngê pèdmyinê ya. Yéyéé nmye dîní kwódukwódu, ngmênê u ya a nga a kwo, Nmyi nuw:o dmi nmî Lémi mu ngmîdi p:uu dny:oo kwo, kn:aa kîdnyingê kwo, mb:aamb:aa ngê p:uu dmyinê dpodo.

³⁶ Pini n:ii u yémî p:uu a kwo, ghêlî k:ii daawa yéé knomomê, nmî Lémi p:uu dpodombiy:e adîn:aa dpodo, ye yi pini ngê maa mb:aa ye kîgha ngê. Ngmênê u kuwó dîni ghi ngê u nuw:o u kwo ayimênê diyé, awo, A yémî p:uu pyâawe ngê a pyodopyodo, nanê wa nya, u yi u ngwo adî kwo, Nî nya, ye dpî nya ngê, daa kópu dono ayi d:uu. ³⁷ Ngmênê yi pini ngê chóo wa vyi, Daanî yéé, a mo anî ya, puwopwo u dí, ye yinté choo ya. U lama adî ya, A nuw:o ngê daawa dóo nê. Yi pini u mo choo ya, kîngê yéé. ³⁸ A tidê mbwó yoo, n:ii ngê u yémî p:uu dpî nya, kópu mb:aa yu d:uu, n:ii u mo a ya yédi, kópu mb:aa mye d:uud:uu ngê, k:uuchêm u kópu ye d:uud:uu ngê.

Yepe yoo yi kópu

³⁹ Yepeni u moo a tóó, kn:aa pini p:uu kîngê nuw:o, ngmênê u moo wa pw:oo knomomê, ye u ntâa amê yéé. Pyópuni Yesu u yoo vy:o a kwo, kuwa pini ngê kîngî nya. * ⁴⁰ Ngmênê yi pyópu daawa yéé knomomê, ye mb:aamb:aa ngê adî ya. K:omo tpile nmyi kada pini woni yoo yi nuw:o dmi daa yinté dé, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi a mênê mye tóó, u l:êé díy:o yi kópu nmye d:a vyi.

8

Tpile tp:oo n:ii k:omo yâpwo ka a yémî ngópu, u pîpî p:uu danêmbum

¹ A tidê mbwó yoo, pweepwee pee yedé póo n:ii a ka nmyinê dy:ââ ngópu, myomoni kópu p:uu nmye nîné d:êé, tpile tp:oo n:ii k:omo yâpwo ka a yémî ngópu, u pîpî p:uu. Nmî lama ka tóó, K:omo yâpwo daa ndêndê ngê yâpwo njini, u l:êé díy:o nmî vy:o pi ngmê knî y:oo yinté tpile tp:oo mbyuu ka a pîpî tumo, yinê ye u kópu daa tóó. Ngmênê pi woni knî ye kwódu ye u kópu, yi tpile tp:oo mbyuu d:uudpi ma ngmê. A tidê mbwó yoo, n:ii yoo yi lama yinté a tóó, apu, K:omo yâpwo daa yâpwo njini, yi yéli daadnya a mbodo ndîi mbodo ndîi, wo yéli yi pi dmi daadnya a dyede. Nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya, nmyi mbwó yoo yi pi dmi namê dyede. N:ii nódo u tidê mbwó yoo yi nuu ghi dmi a pyede, yi gha dmi a wêdêwêdê kîgha too. ² Pini n:ii ngmênê u kwo kópu yilî yintómu u lama a pyede, yi pini dnyinté a nuw:o yédi, ³ ngmênê n:ii nódo Chóó Lémi u nuu ghi a tóó, Chóó Lémi u lama pini, kóó kuwa daamî kââ. *

⁴ Dîni ghi n:ii ngê kuwa pini ngmê ngê tpile tp:oo dpî vya, k:omo yâpwo u pi u ngwo dpî vyi, u ntâa yi tpile tp:oo mbyuu anmî ma, mu kópu u díy:o nmî

* 7:39: Lóma 7:2-3; 2 Kódin 6:14 * 8:3: Njon 14:23

lama ka tóo k:omo yâpwo daa yâpwo ndêndê, Chóó Lémi mu ngmidi yi yâpwo ndêndê. ⁵⁻⁶ K:omo tpile pi knî y:oo yâpwo yilî a chââchââ tumo, ngmênê nmîné nmo yâpwo mu ngmidi ndêndê, Chóó Lémi. Yi pini nmî Mî, tpile yilî yintómu yinê l:âmo too, u l:êê dîy:o nmo pyede. K:omo tpile yoo yi lémi yilî, a chââchââ tumo, ngmênê nmî Lémi ndêndê mu ngmidi, Yesu Kédisu, pini n:ií Chóó Lémi k:ií dyámê pê l:âmo ngópu, ghê kamî nmo yinê myedê kpo. *

⁷ Ngmênê pi woni knî yi lama yi kópu dnyinté a tóo. Yesu u yoo vy:o ghêlí k:ií daa ghê dnye, m:ââ yilî yi k:oo k:omo yâpwo knî ye dnyimo a ngêpê, k:omo yâpwo knî yi l:êê dîy:o tpile tp:oo kpêê ngê dnyimo a yiyé dé, mbyuu dnyimo a pîpî dé. Ngmênê ala ngwo yinté ntini daa pîpî tumo. Yinê ye k:omo yâpwo u pi p:uu a t:a, apu, Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê angmanmî pyódu. ⁸ Daa nté u l:êê dîy:o Chóó Lémi ka yoo mb:aa ngê anmî pyaa dmi. N:ií ngê yi ntini dpî kpîpî, Chóó Lémi ka dono ngê d:uudpî pyódu. Myenté, n:ií ngê yi ntini dpî ma, yi kópu mbêmê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê d:uudpî pyódu. ⁹ A mbwó, lama ka tóo, k:omo yâpwo dé daa yâpwo ndêndê dé, u l:êê dîy:o yinté ntini nye pîpî too. Nga u ntââ, ngmênê ñîdê mbwó yoo yi p:uu chi nuw:o. Pini n:ií u lama yi kópu dnyinté a tóo, nangê lvêédî. * ¹⁰ K:omo yâpwo u ngomo k:oo kmaapî tédê nangmê ní. Yinté pini ngê y:i wa m:uu ngi, yi ntini pee my:oowa ma, ngmênê u kwo dono kópu ayi d:uu, chóóchóó nmî Lémi u yoo kuwa wa ghê. ¹¹ Kópuni lama a tóo u l:êê dîy:o lukwe dîy:o mwó anyinê lvêédî. Yi pini u l:êê dîy:o nmî Lémi Yesu Kédisu pwene. ¹² Lukwe dîy:o nmî Lémi Yesu Kédisu p:uu anyi dono, pini n:ií u l:êê dîy:o pwene anyinê lvêédî, mwó yoo yi p:uu am:ií dono, yi nuw:o dmi anyi dyênê. ¹³ Nê nê a nuw:o alanté. Ntini n:ií ngê a mbwó wa a lvêédî, yi ntini mēdaanî ma, u dí pwopwo. U ya a nga daa kwo, A mbwó a l:êê dîy:o ngma a lvêédî we. *

9

Kópuni dyuu yi wépi dmi Póól ngê puwâ

¹ A tidê mbwó yoo, u ya a nga daa kwo, A l:êê dîy:o pi ngma a lvêédî we. Dyimê pywuu nmye ngmênê kuwo. K:omo tpile u ntââ ndapî nmye p:aa dmy:ee ngê, ngmênê nmye dîp:ê dmy:ee ngê. K:omo tpile kópu yilî yi kwódu ye kópu daangma a tóo, ngmênê woni knî yi wépi dmi a chóó ní puwâ. K:omo tpile nmî Lémi Yesu a chóó a ngwolo dê y:oo ní módu, u dyépi ngê u ngwo a pyódu noo, ngmênê tpile nmye dîní dmyinê ngê. K:omo tpile nmî Lémi u yoo vy:o a chóó ní kaa nmyoo, ngmênê tpile nmye dîní dmyinê ngê. * ² K:omo tpile pi woni knî ye yinê ye d:aa Yesu u dyépi ngmê, ngmênê nmyinê nmye nê u dyépi ngmê, mu kópu u dîy:o u yoo vy:o a chóó ní kaa nmyoo. * ³ Yi kópu pi knî ye n:aa tpaépê ngê, yélini y:oo a pi a dyede ngópu.

⁴ A tidê mbwó yoo, yélini yi l:êê dîy:o n:aa dpodo yédi, mumdoo doo u ntââ nté mbwaa ye daanî dmyinê dê? U ntââ, ngmênê ye dîní dmyinê doo, a chóó a kêê dê y:oo n:aa dpodo yédi, ndapî u ngwo n:aa kmênêkmênê ngê. ⁵ A kpâm wo tóo, u ntââ p:aa y:eñey:eñe, yoo nye pîdnya a vyyuwo. Dyépi woni yoo, Pita u kii, nmî Lémi u mbwó yoo nmye yi k:ií, yi kpâm yoo a y:eñey:eñe tumo, yoo yi ntépînâ knî yi k:oo a kmaapî nyédi. ⁶ Mbanapas k:ií nyo miyó njini nyi chóó nyi kêê dê y:oo nye dpodo nódo, nyi ndapî u ngwo nye kmênêkmênê ngê, ndapî nmye dēnyipu dmyinê. ⁷ Mumdoo lede knî y:oo yi kaa taa kpîdí yi chóó

* 8:5-6: Epeso 4:6; Njon 1:3 * 8:9: Lóma 14:13-15 * 8:13: Lóma 14:21 * 9:1: Dpodo 26:16

* 9:2: 2 Kódin 3:2-3

yi ndapî ngê dpî pwila t:oo? Kêle, yi kada pini ngê yinê dpî pwila té, ye dpî y:ee té. Mumdoos n:ii ngê yâpwo tédê dpî yé, nté y:i d:uudpî ma? Kêle, y:i a kmaapî yédi. Mumdoos n:ii u sîpi w:uu a kwo yédi, módó ye a vyuwo yédi? Mye yinté, yélini yi vy:o n:aa dpodo yédi, u ntââ yi ntépînâ knî yi k:oo anî kmaapî, ndapî ye amy:aa dmyinê. ⁸ Daa a mo dí vyi, ngmênê yinté kópu puku yedê mye tóó. ⁹ Mósisi ngê ala dêêpî kópu a d:êê ngê,

N:ii ngê u pudumakó choo dpodo kîgha,

komo kîngê kudu.

Choo dpodo, choo kmaapî.

Mumdoos Chóó Lémi pudumakó knî yi p:uu doo a danê? * ¹⁰ Mumdoos daa nmî p:uu doo a danê? Ndêndê ngê nmî p:uu doo a d:êê. Yélini wunê n:êê nyédi, yélini wumê nté mgîpî nyédi, daa módó a dpodo nyédi. Yi lama a tóó, Kwéli nmo dpodo té, díyo y:i anmî kmaapî. ¹¹ Nmyo a yâpwo tédê kamî, nté woo n:uu kaa too, mumdoos doo u ntââ nt:u daangananî ma? * ¹² N:ii knî y:oo wunê ndiye kîgha nmyoo, nmyi ntépînâ knî yi k:oo a kmaapî nyédi, mumdoos doo u ntââ yinté kópu a nga daanmyi d:uu ngmê? Ngmênê a chóó tpile nmye dpî:êngmê dmy:ee ngê. Kópu yilî yintómu noo a vyîmî dé, mu kópu u díy:o u ya a nga dêpwo kwo pi ngmênê lvêêdi. U ya a nga myedêpwo kwo, Pi ngmê ngê Yesu Kédisu u kópu mb:aa u wépi pwaa ngê.

¹³ Nmyi lama ka tóó, kpêê yiyé pyu knî y:oo yi nté yi dpodo tédê a kmênêkmênê ngópu. * ¹⁴ Myenté, nmî Lémi ngê apê, N:ii knî y:oo a kópu mb:aa pi knî ye adnyin:aa tpaépê, yi nté y:i dny:oon:aa kmênêkmênê. * ¹⁵ Ngmênê tpile nmye dpî:êngmê dmy:ee ngê, ala pweepwee pee yedê ala ngwo nmye myedîni dmyinê. K:omo tpile dómudómu tédê amy:aa pw:onu, ngmênê pi knî ye nté ndapî daanî dmy:ee dê. Pi knî ye n:aa tpaépê ngê, yenîmo, A chóó a ndapî a kêê dê y:oo n:aa kmênêkmênê ngê. Yi kópu k:omodanê kópu ngê ye kîngî pyódu, u l:êê díy:o ndapî ye dîni dmyinê ngê. ¹⁶ Yi kópu u díy:o a gha mb:aamb:aa ngê dpî pyódu, nmî Lémi u kópu dyuu pi knî ye módó n:aa tpaépê ngê. Doo u ntââ nmî Lémi u wépi daanê puwâ. Yi dpodo ñedé a kaa noo. Yi dpodo daanî dódo knomomê, ye nmî Lémi ngê dnyinté daawa kpada nê. ¹⁷ A chóó a nuw:o ngê wonî dpodo, ye a pywuu pênîné ngêêpî, ngmênê nmî Lémi ngê módó a dpodo kalé noo, doo u ntââ yi dpodo u wépi daanî puwâ. ¹⁸ A pywuu n:ii nîné ngêêpî ngê, alanté a tóó, a gha mb:aamb:aa ngê dpî pyódu. K:omo tpile yoo yi ntépînâ k:oo p:aa kmaapî, ngmênê yi kópu u wépi nî puwâ, nmî Lémi u kópu dyuu módó ye n:aa tpaépê ngê, a gha mb:aamb:aa ngê u ngwo dpî pyódu.

Kópuni u l:êê díy:o Póól ngê u l:êê ghi dmi dpîmo ngmêêpî dé

¹⁹ Doo u ntââ pi ngê daadí dpodo kîgha nê, ngmênê pi dyêêdi yintómu yi p:uu wop n:aa dpodo yédi, mu kópu u díy:o pi yilî nmî Lémi Yesu u yoo vy:o paa ghê dniye. ²⁰ Dini ghi n:ii ngê Nju tpémi yi vy:o nîmo kwo yédi, kópuni a d:uud:uu tumo, myinê d:uud:uu too, mu kópu u díy:o nmî Lémi Yesu ka paa kélîmî mbê dniye. K:omo tpile daa Mósisi u dêêpî kópu dyuu mbêmê nmî Lémi ngê wa ngee nmo, ngmênê Nju tpémi yi vy:o yi dêêpî kópu dyuu myinî cháachââ ngê, mu kópu u díy:o u ya a nga daa kwo, Pi ngmê a p:uu pèdê lvêêdi we. ²¹ Myenté, dini ghi n:ii ngê kn:aa yéli yi vy:o nîmo kwo yédi, kópuni a d:uud:uu tumo, myinî d:uud:uu too, mu kópu u díy:o nmî Lémi Yesu ka paa

* **9:9:** Deut 25:4; 1 Tim 5:18

* **9:11:** Lóma 15:27

* **9:13:** Deut 18:1-3

* **9:14:** Mát 10:10;

kêlîmî mbê dniye. Yi yéli y:oo Mósisi u dêêpî kópu dyuu daa cháâchââ tumo, yi vy:oo myedînin:aa cháâchââ too, mu kópu u díy:oo mywene ye daapaa ghê we, a wépi daapaa pwaa y:e. (Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu dípi kéé ngê, nmî Lémi Yesu Kédisu u dêêpî kópu dyuu vyílo yinî cháâchââ ngê.) ²² Yélini Yesu ka yimi doongé kêlîmî mbê dniye, yi yéli yi vy:oo kyedekyede n:aa m:ii yédi, u ya a nga daa kwo, Ngmênî lvêêdí. U ya a nga a kwo, Nmî Lémi Yesu ka dpodobiy:e pídnny:oo kêlîmî. Yi pi dyêêdí knî yi vy:oo yinté pini ngê myinê pyodopyodo yédi, mu kópu u díy:oo nmî Lémi Yesu ka knî ngmê paa kêlîmî mbê we.

²³ Yi kópu yilî n:aa d:uud:uu too, mu kópu u díy:oo nmî Lémi ngê u kópu mbêmê kóó k:oo paa kaa tène, kóó k:oo myepaa kaa nêne. Dpodombiy:e n:aa dpodo yédi, mu kópu u díy:oo nmî Lémi ngê wa a kuwo nê. ²⁴ Dyimê pywuu nmye ngmênîné kuwo. Mbêpê têdê, pi yilî a mbêpê nyédi, ngmênê ngmîdi kada dp:uu ghê. Dpodombiy:e dmyinê mbêpê, kada paa ghê dmyeno. *

²⁵ Mbêpê pyu yoo ghêli daa mbêpê nyédi, dpodobiy:e mwiyé wunê ndiye nyédi, daa ñuknweñuknwe nyédi, daa mbwaa ndanî nyédi, u yi y:e a kwo yédi, Kada nmî mbêpê. N:ii kada dp:uu ghê, k:omo tpile pi knî y:oo yi pini u pi mēdaa nyepényepê ngópu, ngmênê dpodobiy:e a mbêpê nyédi. Kópuni u l:êê díy:oo nmo mbêpê té, chedê ngê daawa pyódu. * ²⁶ Yi kópu u l:êê díy:oo dpodobiy:e n:aa mbêpê, u ya a nga a kwo, Kada n:uu ghê. Pini n:ii dē a l:êê nódó, nê yinté pini ngmê. Pini n:ii n:aa vyee ngê, díni kn:aadikn:aadi ngê, dpodobiy:e n:aa vyee ngê. ²⁷ A nt:u n:aa dpodo kîgha ngê, ñuknweñuknwe u kwo n:aa kwódukwódu ngê, mu kópu u díy:oo pi mgee ngê anî pyódu knomomê, k:omo tpile yoo woni a chóó nê danê too, ngmênê nmî Lémi ngê kuwa wa kaa nê.

10

Lvêêdílvêêdí u dyimê pywuu dé

¹ A tidê mbwó yoo, n:ii ngê apu, Mb:aamb:aa ngê n:aa m:ii, ngwolo dē mb:aamb:aa ngê dny:oo kwo, kídangê lvêêdí. Nmî kn:ââ yoo ntee a lvêêdí dniye, yinté kídmyengê lvêêdí dmi. Dini ghi n:ii ngê Mósisi ngê Yichip u ménê a pw:ii too, nkalí too pee yidnya a yámuyâmu, Ntii Mtyemtye u ngwo a ngmêê ngópu. * ² Pi knî y:oo ntee mbápitísím kalé nmoo, Yesu u yoo vy:oo u ngwo kaa nmoo, mye yinté, dini ghi n:ii ngê nmî kn:ââ knî y:oo nkalí too pee dnya a yámuyâmu, Ntii Mtyemtye u ngwo a ngmêê ngópu, Mósisi u yámuyâmu pyu ngê u ngwo a pyaa dniye. ³ Yâpwó nté ntee nmo pípi ngê, mye yinté, Chóó Lémi ngê nmî kn:ââ knî ye yi nté dpîmo a dyede, pi yintómu knî y:oo yi ntîni dnyimo a pípi. * ⁴ Yâpwó wain ntee nmo ndanî ngê, nmî Lémi Yesu Kédisu u wêdêwêdê mbêmê Mósisi ngê mbwaa yinté ye myedpîmo a yémî. Daa ng:êéntómu Mósisi ngê u kiyé t:aanî u ménê dpîmo a déêdêé, nmî Lémi ngê mbwaa u ngwo ye dpîmo a yémî. Yi t:aanî Yesu Kédisu ngê doo ya. * ⁵ K:omo tpile nmî Lémi ngê pi yintómu knî yi l:êê díy:oo yi kópu knî dpîmo a d:uud:uu dé, ngmênê yilî knî y:oo daa Chóó Lémi u nuu u kópu yidnya a d:uud:uu dé, yi yéli maa p:uu a pw:oo dniye. *

* **9:24:** Pilipay 3:14; 2 Tim 4:7-8 * **9:25:** 2 Tim 2:4-5; Njems 1:12 * **10:1:** Ex 13:21-22; 14:22-29
* **10:3:** Ex 16:35 * **10:4:** Ex 17:6 * **10:5:** Num 14:26-30; Hipílu 3:17

⁶ Kópuni y:e a pyodo, p:uu dmyinê nuw:o, yi nt:anê nangmê yââ. U yi y:e doo a kwo, Kópu dono nmî d:uud:uu dé. Yinté kópu nangmê d:uu. ⁷ K:omo yâpwo ngma a l:âmo ngópu, u kwo dnya a ngêpê. Puku yedê alanté a tóó,

Nipi dnye kmaapî, nipi dnye mbwaa ndanî, nipi myednye ndens. *

Yinté kópu nangmê d:uu. ⁸ Ntee dnyimo a pyââ ti mââ ti, yinté kópu ngê kêê nangê t:oo. Wo ngmê ngê pyââ ti têtê pi my:oo yono yono yono y:a mê pyolo yono yono y:a (23,000) a pw:oo dnyie. * ⁹ Nmî Lémi u tókótókó ngê kêê nangê t:oo. Dini ghi n:ii ngê dnyimo a tókótókó, tpile pê yilî knî y:oo dnyimo a kiyekiye dé, pi yilî u ngwo pw:oo dnyie. * ¹⁰ Nmî Lémi p:uu nuu mbumu ngê kêê nangê t:oo. Dini ghi n:ii ngê nmî kn:ââ yoo nmî Lémi p:uu dnya a nuu mbumu, yi ngwo enjel ngmê dy:ââ ngê, yinê vya too. *

¹¹ Kópuni y:e a pyaa dnyie, yi p:uu dmyinê nuw:o, nmî l:êê dîy:o dyimê pywuu ngê a pyede. Kuwókuwó wéni daa kêmakêma a dyimêdyimê, yinté dono kópu nangmê d:uu. ¹² N:ii ngê apu, Mb:aamb:aa ngê n:aa m:ii, ngwolo dê mb:aamb:aa ngê dny:oo kwo, kídangê lvêêdi. ¹³ N:ii wa lvêêdi knomomê, chóó kn:ââ. Setan ngê ntee a dódó nmyoo, pi yintómu yinté mye dódó too. Nmyi dódó têtê Chóó Lémi ngê daawa a kuwo nmyo, dpî ngee nmyo, Setan ka dpî kwódu, doo u ntââ dpodombiy:e d:uudpi dóo nmyo. Nyââ, nmî Lémi ngê dpî ngee nmo, nmî tókótókó ndîi têtê dpî dyé nmo. *

Póól ngê k:omo yâpwo knî ye ngêpê u ngwo ye kwódu ngê

¹⁴ A tîdê mbwó yoo, Setan ngê kídangê lvêêdi nmyo. Nmyi nuu ghi dmi a nódó ka tóó, u l:êê dîy:o nîné kwunokwuno nmyo, k:omo yâpwo knî ye ngêpê têtê yi nkigh:ê nangmê ní. ¹⁵ Nmyi nuw:o knî yi mbêmê nmyo m:ii nyédi, ala kópu p:uu mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:o. ¹⁶ Dini ghi n:ii ngê nipi nmîné wuwó ngê, wain d:ââ u l:êê dîy:o Chóó Lémi nmo kwunokwuno ngê, nmo ndanî ngê, yi ngwo nmî Lémi Yesu Kédisu u wêê ngê Chóó Lémi ka dpo kââdi nmo. Dini ghi n:ii ngê mbîdédi nmo pwapî ngê, nmo pîpî ngê, nmî Lémi Yesu Kédisu ngê ngmîdi ngê dpî pyódu nmo, u nt:u ngê myoo pyódu nmo. * ¹⁷ K:omo tpile nmo yilî, ngmênê ngmîdi ngê nmo pyodopyodo nyédi, mu kópu u dîy:o mbîdédi mu ngmîdi yinmo pîpî ngê. * ¹⁸ Yisiléli tpémi yi p:uu ngî nuw:o mbê dmyeno. Yélini kpêê yiyé têtê nipi a kmaapî nyédi, Chóó Lémi u k:ii ngmîdi ngê dpî pyaa dmi.

¹⁹ Kópu m:uu ala, p:uu dmyinê nuw:o. K:omo yâpwo dé daa yâpwo ndêndê dé, tpile tp:oo n:ii yi l:êê dîy:o a vyee tumo, yi mbyuu tupwótupwó ngê d:uudpi pyódu. * ²⁰ Ngmênê yélini k:omo yâpwo knî ye a kpêê yiyé nyédi, daa Chóó Lémi ka a ngêpê nyédi, Setan u enjel ngmê ka a ngêpê nyédi. Yélini yi kpêê yiyé têtê nipi a kmaapî nyédi, Setan u enjel u k:ii ngmîdi ngê dpî pyaa dmi. U ya a nga daa kwo, Setan u yoo vy:oo ghê dmyeno. * ²¹ Doo u ntââ nmî Lémi u k:ii ngmîdi ngê daanmyi ya, Setan u enjel u k:ii ngmîdi ngê myedaanmyi ya. N:ii Setan u enjel yoo yi k:ii a kmaapî nyédi, doo u ntââ nmî Lémi u k:ii mēdaa kmaapî nyédi. * ²² Mumdoonmyi lama daa tóó, nmo nmî Lémi u kpâam ntee tpile dé, kn:aa pini ka wanmyi lee dmi, nmî Lémi nmyi l:êê dîy:o

* **10:7:** Ex 32:6 * **10:8:** Num 25:1-2 * **10:9:** Num 21:5-6 * **10:10:** Num 16:41-49 * **10:13:** Hipîlu 4:15 * **10:16:** Mát 26:26-28 * **10:17:** Lóma 12:5; Epeso 4:16 * **10:19:** 1 Kódin 8:4
* **10:20:** Tpyuu 9:20 * **10:21:** 2 Kódin 6:15-16

adi k:uundêpî. Nangê vyi, U wêdêwêdê têtê, daawa kpada nmo. Nmyi lama daa tóó, dnyinté daawa kpada nmyo.

²³ Kópu yilí yi kwódu yiyé kópu daangma a tóó, ngmênê kópu yilí kní y:oo yoo dpí dyênê t:oo. Yi kópu kní namê d:uud:uu dé. Nyââ, kópu yilí yi kwódu yiyé kópu daangma a tóó, ngmênê kópu woni kní y:oo yoo yi gha dmi daa wêdêwêdê kígha tumo. ²⁴ Daa nmyi chóó nmyi kópu kní yi p:uu dmyinê nuw:o, ngmênê nmyi tidê mbwó kní ye dmyinê vwuwo. *

²⁵ Tpile tp:oo mbyuu n:ii nté pywupwi têtê anmyi mumu dé, dmyinê pywupwi dé, myedmyinê pîpî dé. Yi kópu daa tóó. Yi p:uu kí dmyinê ngê nuw:o,

* ²⁶ mu kópu u dîy:o ala kópu puku yedê a tóó, apê,

Dyámê mbêmê tpile yintómu nmî Lémi u nêni dé. *

²⁷ Kuwa pini ngmê ngê kmaapî têtê wa dóó kalé nmyo, u yi nmye adi kwo knomomê, Yi nmî lee dmi, ye yi dmyinê lèpî, ntini n:ii nmyi ngíma adi yé, dmyinê pîpî. U kópu daa tóó, p:uu nuw:o ngê kêê nangê t:oo. ²⁸ Ngmênê pi ngmê ngê nmye dî vyi knomomê, Kí tpile tp:oo mbyuu nangê ma, k:omo yâpwo ka kpêê ngê dê yé ngmê, ye yi ntini nangmê ma. ²⁹ N:ii ngê yi kópu nmye wa vyi, yi pini u kélímî u l:êê dîy:o yi ntini u wépi dpí pwaa yó, nangê ma. Daa nmyi chóó nmyi kélímî u l:êê dîy:o yi kópu nmye d:a d:êê.

Ala kópu a ka wanmyi vyi knomomê, a ka nye, Lukwe dîy:o pi ngmê ngê chóó u nuw:o mbêmê yi kópu nmo wa kwódu? ³⁰ A ka nye, Ntini n:ii u l:êê dîy:o Chóó Lémi nmo kwunokwuno ngê, doo u ntââ pi ngê yi ntini nmo daadi kwódukwódu. ³¹ A tidê mbwó yoo, ntini n:ii nmye pîpî ngópu, mbwááni n:ii nmye ndani ngópu, kópuni nmye d:uud:uu tumo, daa nmyi chóó nmyi nuw:o mbêmê dmyinê d:uud:uu dé, ngmênê alanté dmyinê nuw:o, apii, Kópuni u l:êê dîy:o Chóó Lémi u pi ndî ngê wa pyódu, yi kópu nmo d:uud:uu. * ³² Pi nangmê lvéêdî. Nju tpémi yi maa dmi nangê nkoko, kn:aa yéli yi maa dmi myenangê nkoko. Yélini nmî Lémi u yoo vy:o a wee, kn:aa máadi p:uu nangmê kââ. *

³³ Ntee n:aa m:ii, yinté myedmyinê m:ii. Kópu yilí yintómu daa a chóó a l:êê dîy:o n:aa d:uud:uu too, ngmênê yoo yi l:êê dîy:o n:aa nuw:o yédi, u ya a nga a kwo, Pi yilí nmî Lémi kóó k:oo paa ghê dniye. Nmî Lémi Yesu Kédisu p:uu ntee nîné mtyîmwe ngêêpî, yinté a p:uu myedmyina a mtyîmwe ngêêpî. *

11

Pyââ mbodo mââ, mââ mbodo Yesu

¹⁻² A tidê mbwó yoo, mw:ââkó, nîné kwunokwuno nmyo, mu kópu u dîy:o a kópu dyuu nmyi nuwo doongê kuwo wo, myenté nmî Lémi u yoo yi l:êê ghi dmi n:ii nmye nê núwo too, dye ghi yintómu nmye d:uud:uu tumo. ³ Ngmênê u ya a nga a kwo, Ala kópu nmyi lama ntênê choo a ya, pyââ mbodo mââ, mââ mbodo Yesu Kédisu, Yesu Kédisu mbodo Chóó Lémi. ⁴ Nmyi lama ka tóó, Kídiki tpémi yi vy:o, pyââ yoo dini ghi n:ii ngê a ngêpê nyédi, kpídî pee yi mbêmê a ya nyédi. Yi kópu u nt:u kópu alanté, yi pyópu kní y:oo yi moo kní yi dnye dmi mb:aamb:aa ngê a nyémî tumo. Ngmênê mââ n:ii ngê ngêpê dpí dóó, ó Chóó Lémi u komo dpí kââ, kpídî pee mbêmê d:uud:uu yé, mu kópu u dîy:o u mbodo mu ngmídi Yesu Kédisu, kn:aa pini ngmê doo u mbodo. ⁵ Myenté, pyópu n:ii ngê ngêpê dpí dóó, ó Chóó Lémi u komo dpí kââ, kpídî pee mbêmê dpí yé, u

* **10:24:** Lóma 15:2 * **10:25:** 1 Kódin 8:4-13 * **10:26:** Psalm 24:1 * **10:31:** Kílosa 3:17

* **10:32:** Lóma 14:13 * **10:33:** 1 Kódin 9:20-22

nt:u kópu, u mbodo u moo. Yi kpídí pee mbêmê d:uudpí yé knomomê, ye u moo dpí mywenemywene kwolo. Yepeni u tumu mââ dpo pywálí, yi pyópu mbodo ntee dpo vyí ngmê, mywene u ngwo dpí ghê, mye yinté, pyópu n:ii ngê ngêpê módó dpí dóó, kpídí pee mbêmê daa ya yédi, yi pyópu u moo ngê mywene yinté myoo ghê. ⁶Pyópu n:ii ngê yi kpídí pee mbêmê daadí yé, mbodo chóó choo a vyí, mywene d:ud:umbiy:e u ngwo paa ghê we. Yi pyópu ngê u yi u ngwo daadí kwo knomomê, A mbodo a chápwo y:e, mywene a nga ghê we, ye yi pyópu ngê kpídí pee mbêmê choo yiyé. ⁷Mââ ngê kpídí pee mbêmê d:uudpí yé, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê tpile yintómu ntee wunê y:enê té, mââ ngê u kpâm ghee kní yinté mye y:enê too. Myenté, mââ u l:êê ghi dmi ntee a pyede, u kpâm u l:êê ghi dmi yinté myedny:oo ya, * ⁸ mu kópu u díy:o mwiýmwiyé dini ghi ngê pyââ ngê mââ mwiyé daa tpyó, ngmênê Chóó Lémi ngê mââ podo ngma a y:ângo, pyââ u ngwo l:âmo ngê. * ⁹ Myenté, daa pyââ u l:êê díy:o mââ l:âmo ngê, ngmênê mââ u l:êê díy:o pyââ l:âmo ngê. * ¹⁰ Yi kópu u l:êê díy:o pyââ kní y:oo yi moo yoo yi dnye dmi dny:oo nyêmi dé, u l:ii yi p:uu myechoo ya. Enjel kní y:oo yi kópu yi p:uu paa m:uu y:e, nmi Lémi u ngwo paa chaa kalé y:e. ¹¹Ngmênê nmi Lémi u yoo vy:oo nipi nmo wee, mââ yoo daa nmi chóó nmo pyede, pyââ yoo myedaa yi chóó a pyede, numo ka nmo vuywo té. ¹² Myenté mwiýmwiyé dini ghi ngê Chóó Lémi ngê mââ podo a y:ângo, pyââ u ngwo l:âmo ngê, ala ngwo pyââ ngê mââ yinê dpí tpyé. Chóó Lémi ngê chóó yinté pyódu ngê.

¹³ Yi kópu p:uu ntênê dmyinê a nuw:o. Mumdoó nmyinê nmye u ntââ, pyââ módó choo kwo, Chóó Lémi ka u ngwo choo ngêpê? ¹⁴ Pi yintómu yi lama alanté a tóó, pini n:ii ngê u mbodo d:uudpo chápwo, mywene u ngwo dpí ghê, ¹⁵ ngmênê mbodo gh:aa dmi ndíi ngê pyââ dpo nâmo, u mbodo nm:ââ ngê a ya yédi. ¹⁶ Nmyi vy:oo pini ngmê yi kópu p:uu adí kwopwepe, yi pini ngê ala kópu dpí ny:ee ngê, Yesu u yoo dyámê wo pe wo pe yi l:êê ghi mu ngmídi, pyââ kní y:oo yi moo yoo yi dnye dmi a nyêmi tumo, u l:ii yi mbêmê a ya yédi.

Nmi Lémi u l:êê díy:o kmaapí

¹⁷ A tíde mbwó yoo, kópu nmyi p:uu mukíni nyongo, daa a nuu u kópu ngê a tóó. Dini ghi n:ii ngê nipi nmyinê wuwó ngê, dp:ee numo ngêépí nyédi, ngmênê numo p:uu nmye dono nyédi. ¹⁸ Mwiýmwiyé kópu ala, ala kópu kíni nyongo, ngmídi ngê dp:ee pyede, yoo nmyi chaa ngópu. Na a ka yi kópu ndé kópu, pee tp:oo u kwo dí kélími mb:anê, * ¹⁹ mu kópu u díy:o nmyi vy:oo n:ii yoo a mbodo ndíi mbodo ndíi nyédi, nipi dpo wuwó, yinê ye kópu yilí yintómu yi lama a pyede, wo yéli yi lama dnyinté a pyede. U yi y:e a kwo yédi, Pi kní y:oo dny:oo chaa kígha nmo. Apuu! Yinté daadí ya.

²⁰ Myomoni kópu ala. Dini ghi n:ii ngê nipi nmyinê wuwó ngê, daa nmi Lémi u l:êê díy:o nmye kmaapí nyédi, nmyi chóó nmyi l:êê díy:o nmye kmaapí nyédi. ²¹ Lukwe díy:o nmyi chóó nmyi nté limílimí ngê nmye pípi ngópu, noko dp:ee yeede nyédi. Lukwe díy:o nmyi vy:oo ngópuch:anê yoo a dómudómu nyédi, yoo woni kní y:oo mbwaa yilí dpí nda ngmê, u ngwo dpí ghéti dmi. ²² Nmyi chóó nmyi ngomo kní yi k:oo dmyinên:aa ñuknweñuknwe, myedmyinên:aa ghétighéti. Lukwe díy:o Chóó Lémi u yoo nmyinê nmye k:omo tpile dé. Lukwe díy:o ngópuch:anê yoo nmye mywenemywene kígha tumo. Mumdoó yi kópu

* **11:7:** Gen 1:26-27 * **11:8:** Gen 2:21-23 * **11:9:** Gen 2:18 * **11:18:** 1 Kódin 1:10-12; 3:3

u l:êê dîy:o wani chaa kalê nmyo? Kêle, daanê chaa kalê nmyo, daa a nuu u kópu yinmyinê d:uud:uu t:oo.

²³ Kópuni u l:êê dîy:o nipi nmo kmaapî nyédi, dmy:oongê w:ee ngópu. Nmî Lémi ngê kópuni wunê a ka a vyu, kînmyen:uu vyu. Mgídi n:ii ngê Njudas nmî Lémi u kwódo ngê ghê wo, Yesu ngê mbídedi a ngêêdi, ²⁴ Chóó Lémi kwuno ngê, puwâ, yepê, Ala a chóochódí, nê, nmye yed:a kê. Yepê, Kópuni dí d:uu, myedmyinê d:uud:uu, a mgamê ngê choo ya. ²⁵ Myenté, kmaapî u kuwó dini ghi ngê kapî a y:ângo, wain k:oo a pii ngê, yepê, Ala a wêê. Yepê, Yi wêê ngê Chóó Lémi ka pi yilí wa a kââdí. Yepê, Dini ghi n:ii ngê anmyi ndanî, ntee dí d:uu, yinté myedmyinê d:uud:uu. Yepê, A mgamê ngê choo ya. * ²⁶ Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi u l:êê dîy:o yinté nmye kmaapî nyédi, wain nmye ndanî ngópu, yi ngwo u pwopwo u nt:u kópu yinmyinê nj:ii ngópu, u dí wéni n:ii ngê wa a diyé.

²⁷ Yi kópu u l:êê dîy:o n:ii ngê nmî Lémi u nté módó dpí ma, u mbwaa d:ââ módó myoo nda, yi pini ngê nmî Lémi u nt:u dnyinté dpí châpu, u wêê dnyinté myoo châpu. ²⁸ Mb:aamb:aa ngê p:ee mwiyé dmyinê nuw:o, nmyi dyââpe nmî Lémi ngê mwiyé choo pwapí dé, u nté u ngwo dmyinê pîpî, u mbwaa d:ââ u ngwo myedmyinê ndanî. * ²⁹ Pini n:ii módó a kmaapî yédi, módó a mbwaa ndanî yédi, yi pini ngê nmî Lémi u nt:u d:uudpí mya, nmî Lémi ngê u nkwo wa kpada. ³⁰ Yi kópu u l:êê dîy:o nmyi vy:o pi yilí dpí mbil:a, yi wêdêwêdê daa ndii ngê dpí pyódu, knî ngmê wunê kí dpí dniye. ³¹ Nmyi dyââpe mwiyé w:ee pwapí tumo, ye Chóó Lémi ngê daapí kpadakpada nmyo. ³² Dpí mya nmyo, u ngwo dpí kpada nmyo, mu kópu u dîy:o u yi u ngwo a kwo, Yi l:êê ghi dmi ní wátí té, kuwa yéli yi vy:o mêdaani kéé té. *

³³ A tidê mbwó yoo, dini ghi n:ii ngê kmaapî têdê nmyinê wuwó ngê, dmyinê numo t:âât:ââ. ³⁴ Pini n:ii ngê dómu ndîi choo kelekele, u ngomo k:oo mwiyé choo a kmaapî, nmî Lémi u yoo vy:o daapíchoon:aa núknwêñuknwe, nmî Lémi ngê u ngwo daawa a kpada nmyo. Dini ghi n:ii ngê nmye anê lê, kópu woni kní a chóó nmye an:uu vyi té.

12

Kópuni yilí yi l:êê dîy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u ntââ ngê dpí pyódu nmo

¹ A tidê mbwó yoo, kópuni yilí yi l:êê dîy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u ntââ ngê dpí pyódu nmo, u kakêmê mb:aamb:aa ngê nmye ninê chámêchámê, u ya a nga a kwo, Ntênê nmyi lama a yaa dniye. ² Nmyi lama kîyedê tóó, Yesu u yoo vy:o wunê ghêlî dpípe:ghê ghê dniye, Setan ngê nmyi nuw:o dmi k:omo yâpwo kní yi p:uu a kaa too, k:omo yâpwo kní ye nmyimo a ngêpê, ngmêné yi yâpwo ntóó dé, dnye yi mênê daa tóó. ³ Ala ngwo pi kní y:oo Chóó Lémi u komo nmye wumê kapî ngópu, ngmêné woni yoo myewumê k:omodané nyédi, woni kní y:oo ndêndê ngê nmye wumê kapî ngópu. Ala kópu mbêmê dmyinê myeme dé. Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê pini n:ii a mbêpê kîgha ngê, doo u ntââ Yesu u pi daawa dyênê, myenté Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê pini n:ii a mbêpê kîgha ngê, vyílo yi pini ngê Yesu ntênê a chââchââ ngê, kn:aa pini doo u ntââ. Daawa vyi, Yesu nmî Lémi ndêndê. *

⁴ Dpodo daa ngmídi yi l:êê dîy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u ntââ ngê dpo pyódu nmo. Yi Ghéni Dmi mu ngmídi u wêdêwêdê mbêmê nmo dpodo nyédi,

* **11:25:** Ex 24:6-8; Hipílu 8:8-13

* **11:28:** 2 Kódin 13:5

* **11:32:** Hipílu 12:5-6

* **12:3:** 1

daa kn:aa ghéni dmi u wêdêwêdê mbêmê yi dpodo nmo dódó too. * ⁵ K:omo tpile nmî Lémi p:uu daa dpodo ngmídi nmo dódó ngê, ngmênê nmî Lémi mu ngmídi p:uu nmo dpodo nyédi. ⁶ K:omo tpile daa dpodo ngmídi yi p:uu Chóó Lémi ngê u ntââ ngê dpo pyódu nmo, ngmênê Chóó Lémi mu ngmídi p:uu nmo dpodo nyédi. ⁷ Nmo ngmêngmênté nmî dpodo tédê dpodo tédê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u ntââ ngê dpo pyódu nmo, mu kópu u díy:u u yi u ngwo a kwo, Nmî Lémi u yoo yintómu wêdêwêdê ngê paa pyaa dnyie. * ⁸ Dye ghi kní ngmê ngê yi Ghéni Dmi ngê pi kní ngmê u ntââ ngê dpo pyódu té, nmî Lémi u nuw:o ndíi mbêmê pi kní ye u ngwo a mbumu nyédi. Dye ghi kní ngmê ngê yi Ghéni Dmi ngê pi woni kní ye tumu kópu dé dpo kêma té, yi yéli y:oo yi kópu dyuu pi kní ye u nkwo dpî vyi t:oo. * ⁹ Yi Ghéni Dmi ngê pi kní ngmê yi kèlímí ndíi ngê dpo pyódu, pi woni kní u ntââ ngê dpo pyódu té, yoo u ngwo a piyipi tumo. * ¹⁰ Yi Ghéni Dmi ngê pi kní m:uu u ntââ ngê dpo pyódu té, mbwudu u ngwo dpî chaa t:oo. Pi kní m:uu u ntââ ngê dpo pyódu té, Chóó Lémi u komo pi kní ye u ngwo a kapí ngópu. Pi kní m:uu u ntââ ngê dpo pyódu té, ghê dmi yiné dpî mya t:oo. Péntikos u wo ngê kópuni y:e pyodo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yinté kópu ala ngwo mye d:uud:uu ngê, yoo woni u ntââ ngê yiné dpo pyódu té, kn:aa dyámê dnye ngê daa yi lama pi kní ye a mbumu nyédi. Pi kní m:uu u ntââ ngê dpo pyódu té, yi kópu dyuu dpo w:ee t:oo, pi kní ye yi kakêmê moo chámê t:oo. * ¹¹ Vyílo yi Ghéni Dmi ngê nmo ngmêngmênté dpodo yilí yi l:éé díy:u u ntââ ngê dpo pyódu nmo. Daa nmî chóó nmî nuw:o kní yi mbêmê dpo ngmídi nmo, ngmênê chóó u pono a vyápé yédi, nmî dpodo íedé dpodo íedé u ngwo dpí kaa nmo.

Nmo Yesu Kédisu kóó kpâlí dé

¹² Pi p:uu tpile yilí ntee a pyodopyodo, nmî Lémi Yesu Kédisu u yoo mye yinté, u yoo vy:o pi dyêédí yilí a kwo, nmî dpodo íedé dpodo íedé kaa nmoo.

* ¹³ Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi ngê mbápítisím kalé nmoo, Yesu u yoo vy:o u ngwo nmî ghê dnyie. Ala ngwo ngmídi ngê nmo pyede, ngmênê mwiyé u mo mo nmea a ya. Nmo kní ngmê Nju tpémi, kní ngmê daa Nju tpémi, kní ngmê yi pi dmi ndíi dé, kní ngmê yi pi dmi tédê dé, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê ngmídi ngê a pyódu nmoo, Yesu Kédisu kóó kpâlí ntee tpile ngê pyódu nmoo, yiné a mbêpê kígha nmoo. *

¹⁴ Pi p:uu tpile yilí ntee a pyodopyodo, nmî Lémi u yoo mye yinté, nmo yintómu nmî dpodo daa ngmídi, nnyi k:ii nmî dpodo íedé dpodo íedé a kaa nmoo. ¹⁵ Yi dpodo kní yi p:uu dyimé pywuu nmye ngmênínê kuwo. Pi yu wo pi, daapaa vyi, D:aa pi kóó, u l:éé díy:u pi p:uu díní kwo. Kêle, pi yu pi p:uu a kwo. ¹⁶ Pi ngwene myenté, wo pi, daapaa vyi, D:aa pi ngwolo, u l:éé díy:u pi p:uu díní kwo. Kêle, pi ngwene pi p:uu a kwo. ¹⁷ Pi d:ud:umbiy:e ngwolo ngê wo tóó, ye dnye angênté pí nyêmí. Myenté, pi d:ud:umbiy:e ngwene ngê wo tóó, ye tpile tuu angênté pí nyêmí. ¹⁸ Ngmênê Chóó Lémi chóó doo nuw:o, pi p:uu tpile yilí u ngwo lâmo ngê, kóó yu kaa too, ngwolo dé kaa doo, ngwene dé kaa doo, nupu dé t:ee doo. ¹⁹ Yi tpile kní pi p:uu wodaa kaa too, ye pi daa pi ngê yipí tóó, yi pââ ntee tpile ngê pí tóó. ²⁰ Ngmênê pi alanté a tóó, tpileni

* **12:4:** Lóma 12:6-8 * **12:7:** 1 Kódin 14:26 * **12:8:** Njon 4:16-19; Dpodo 5:1-5 * **12:9:** Dpodo 3:6-7; 8:6-7; 14:8-10 * **12:10:** Dpodo 2:4; 1 Kódin 14:5-12 * **12:12:** Lóma 12:4-5 * **12:13:** Nkal 3:28

yilí p:uu a pyodopyodo, yi dpodo yi dpodo a tóó. Yesu u yoo mye yinté, nmí dpodo ñedé dpodo ñedé a kaa nmoo.

²¹ Yi kópu u l:êê díy:o, pi ngwolo wo pi, kóó dê ye daapaa vyi, Dpí dpodo daa tóó, mwada y:i lee cho. Kêle, doo u ntââ. Yi ngwolo ngê dpodo angênté pí dódó. Myenté, pi mbodo wo pi, yu dê ye daapaa vyi, Dpí dpodo daa tóó, mwada y:i lee cho. Kêle, doo u ntââ. Yi mbodo angênté pí paa. Nmo mye yinté, nmí vy:o woni ngwolo ntee tpile dé, woni kóó kpáli ntee tpile dé. ²² Nmí p:uu tpileni daa dpodo u ntââ dé, doo u ntââ daanmí kée té. ²³ Nmí p:uu tpileni yi pi dmi tédê dé, mb:aamb:aa ngê ye nmo vuywo nyédi. Tpile n:ii dé pi ngê d:uudpí m:uu dé, mb:aamb:aa ngê nmo wópuwópu doo. ²⁴ ngmênê nmí p:uu ghê tpile woni pi daa wópuwópu too. Chóó Lémi ngê yinté l:âmo nmoo, nmí p:uu tpileni yi pi dmi daa ndíi dé, mb:aamb:aa ngê ye nmo vuywo nyédi. ²⁵ Doo u ntââ nmí p:uu ghê tpile woni daanmí kée té, mu kópu u díy:o ghi ngmídi a wee, numo ka a vuywo nyédi. ²⁶ Pi p:uu ghi ngmídi adi dpududpudu, ye pââ p:uu ghi yintómu mye dpududpudu yédi. Dpodoni pi ngê kilí dpí dóó anyi chaa kwolo, ye u gha mb:aamb:aa ngê dpí pyódu, u pââ p:uu tpile yilí mb:aamb:aa ngê moo pyódu.

²⁷ Nmo yintómu Yesu Kédisu p:uu nmo pyede, nmo kóó kpáli dé. * ²⁸ Yesu u yoo vy:o Chóó Lémi ngê u dpodo ñedé dpodo ñedé a kaa nmoo, mwiyémiwiyé yéi, dyépi yoo, myomoni yoo, komo kapí pyu yoo, pyoloni yoo, dêêpi pyu yoo, podoni yoo, n:ii kní y:oo Chóó Lémi u wédêwédê mbêmê mbwudu dpí chaa t:oo, limoni yoo, pi pyipyi pyu yoo, wononi yoo, pi ka vuywo pyu yoo, piini yoo, dy:oo pyu yoo, woloni yoo, yélini kn:aa dyámê dnye ngê daa yi lama a mbumu nyédi. * ²⁹ Yesu u yoo vy:o pi pyile njini dyépi yoo, daa yilí komo kapí pyu yoo, daa yintómu dêêpi pyu yoo. Daa pi yintómu kní y:oo mbwudu a chapí tumo, ³⁰ daa pi yintómu a pi pyipyi nyédi, daa pi yintómu kn:aa dyámê dnye ngê a mbumu nyédi, daa pi yintómu yinté kópu u kakêmé chámêchámê u ntââ ngê a pyede. ³¹ Dpodoni yi pi dmi ndíi dé yi yi dmi nmye dny:oo kwo, ngmênê kópuni u pi d:ud:umbiy:e ndíi, u kakêmé nmye nîné chámêchámê. *

13

Yoo yi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya

¹ Kópuni ndíi kópu ngê a tóó ala, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. Komo tpile kn:aa dyámê dnye ngê daa a lama aní mbumu, enjel yoo yi dnye ngê amy:aa mbumu, ngmênê yoo yi nuu ghi dmi a nódo daadí ya knomomé, ye módó nmye píni mbumu. * ² Myenté, Chóó Lémi u komo aní kapí knomomé, tumo kópu yilí a lama adí ya knomomé, ngmênê yoo yi nuu ghi dmi a nódo daadí ya knomomé, ye p:aa k:omo tpile. Myenté, a kélímí ndíi ngê wa pyaa knomomé, yi kélímí mbêmê u ntââ mbu mwada y:i ngmaní dy:ââ, ngmênê yoo yi nuu ghi dmi a nódo daadí ya knomomé, ye waní dípi. ³ K:omo tpile a tpile yintómu pi kní ye waní y:ee té, ngmênê yoo yi nuu ghi dmi a nódo daadí ya knomomé, ye Chóó Lémi ngê daawa chaa kalé nê. Dini ghi n:ii ngê pi kní y:oo u yi y:e adí kwo, Yesu u kópu u kwee nmí chápwo, yi ngwo Yesu daaní kée knomomé, u l:êê díy:o yi yéli y:oo ndiyya wa kée nê, ngmênê yoo yi nuu ghi dmi a nódo daadí ya knomomé, ye Chóó Lémi ngê myedaawa chaa kalé nê.

* **12:27:** Lóma 12:5 * **12:28:** Epeso 4:11-12 * **12:31:** 1 Kódin 14:1 * **13:1:** 1 Kódin 12:31; 14:39

⁴ Pini n:ii nódo yoo yi nuu ghi dmi mb:aamb:aa ngê a tóó, pi ka límílimí ngê d:uudpî nod:e, pi knî ye a vuywo yédi. Yi pini daa ñ:ee kapî yédi, chóó u pi daa kmîmî ngê, myedaa chaa yédi. * ⁵ Yi pini a pi cháâcháâ yédi, daa chóó u kópu knî yi p:uu a nuw:o yédi, daa nod:enod:e yédi, yoo yi dono kópu dé nódo daa t:emî too. ⁶ Yi pini dono kópu knî yi l:êê díy:o u gha mb:aamb:aa ngê d:uudpî pyódu, ngmênê ndé kópu knî yi l:êê díy:o u gha mb:aamb:aa ngê dpî pyódu. ⁷ N:ii nódo yoo yi nuu ghi dmi a ya yédi, yoo yi dono kópu dé u kuwó dpî kéé té, mēdaa nuw:onuw:o too. Pi knî ye a kélímí yédi, ghélí d:uudpî kéé té, alanté a nuw:o yédi, dpo, Díyo mb:aamb:aa ngê mē pyóduyodo té. *

⁸ Nmî nuu ghi dmi numo nódo adí ya knomomê, ye yi kópu chedê ngê daawa pyódu. Pi knî y:oo Chóó Lémi u komo ala ngwo a kapî ngmê, ngmênê díyo chedê ngê wa pyódu. Pi yoo kn:aa dyámê dnye ngê a mbumu nyédi, ngmênê díyo chedê ngê wa pyódu. Chóó Lémi ngê kópu woni nmo dpo vyi té, nmî lama u ngwo dpî yaa dmi, ngmênê díyo yi kópu chedê ngê amye pyódu. ⁹ Ala ngwo kópu pyile njini nmî lama a tóó, Chóó Lémi u komo dnyinté nmo kapî ngê, ¹⁰ ngmênê dini ghi n:ii ngê tpile yintómu ntênê anmî m:uu té, yi kópu yilí chedê ngê wa pyaa dmi. ¹¹ Dyimé pywuu nmye ngmênê kuwo. Dini ghi n:ii ngê tp:ee noo a ya, tp:ee u nuw:o a mênê yedoo a kwo, tp:ee u kópu dyuu yinoo a tpapê dé, myenoo a d:uud:uu dé. Dini ghi n:ii ngê máâwe ngê ní pyodo, tp:ee u kópu dyuu nê kuwo ngê. ¹² Yi kópu u nt:u kópu ala. D:ââ pudu knî yi kââ dmi mbwaa paa ntee anyi m:uu té, Chóó Lémi u kópu yilí yinté nmo yenê too, ngmênê díyo nmî nkigh:é ntênê anmî m:uu té. Chóó Lémi u kópu dyuu ala ngwo dnyinté nmî lama a kwo, u lama ntee nmo pyede, yi ngwo yinté nmî lama u nkwo wa yââ. *

¹³ Ala kópu pyile knî chedê ngê daawa pyaa dmi, yoo yi nuu ghi dmi numo nódo ya ngmê, kélímí myomo, nmî Lémi u t:âât:ââ pyolo. Yi kópu pyile knî yi vy:o mwiyéni yi ndîni, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya.

14

Chóó Lémi u komo kapî kada a tóó, kn:aa dyámê dnye ngê mbumu kuwó a tóó

¹ Ala kópu ndî kópu ngê nmye choo ya, nmyi nuu ghi dmi numo nódo ntênê dny:oo ya. Myenté, u yi nmye choo kwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê dpodo ñedê kaa nmîne, yi dpodo u ntââ ngê mye pyódu nmîne. Yi dpodo knî yi vy:o, Chóó Lémi u komo kapî yi ndîi kópu, kn:aa dyámê dnye ngê mbumu pee tp:oo.

* ² Pini n:ii kn:aa dyámê dnye ngê doo u lama a mbumu yédi, myedaa pi knî yi lama a mbumu yédi, d:uuwodê w:ee t:oo. Yi kópu u l:êê díy:o daa pi knî ye a mbumu yédi, ngmênê Chóó Lémi ka a mbumu yédi, u Ghê Dmi mbémê ngmee u kópu dé dpî vyi té. ³ Ngmênê pini n:ii ngê Chóó Lémi u komo a kapî ngê, pi knî ye a mbumu yédi, dpî ngee té, dpî wêdêwêdê kalé té, yi gha dmi myoo pywáí té. ⁴ Pini n:ii doo u lama kn:aa dyámê dnye ngê a mbumu yédi, chóochóó ye ngêépí ngê, ngmênê pini n:ii ngê Chóó Lémi u komo a kapî ngê, Yesu u yoo yintómu ye ngêépí too.

⁵ U ya a nga a kwo, Nmyo yintómu u ntââ ngê nmyi pyaa dmi, kn:aa dyámê dnye ngê u ngwo anmyi mbumu, ngmênê ndéndê ngê u ya a nga a kwo, U ntââ ngê nmyi pyaa dmi, Chóó Lémi u komo u ngwo anmyi kapî. Pini n:ii ngê

* **13:4:** Lóma 13:10 * **13:7:** 1 Pita 4:8 * **13:12:** 1 Njon 3:2 * **14:1:** 1 Kódin 12:31; 14:39

Chóó Lémi u komo a kapí ngê, kópu ndîi ye d:uud:uu ngê, ngmênê pini n:i:ii kn:aa dyámê dnye ngê a mbumu yédi, daa kópu ndîi ye d:uud:uu ngê. Pi kní ye yi kópu dyuu daawa tpaá knomomê, ye angênté wa ngee té. Pi ngmê ngê yi kópu dyuu pi kní ye wa tpaá knomomê, ye wa ngee té. *

⁶ A tidê mbwó yoo, dini ghi n:i:ii ngê nmye anê lê, kn:aa dyámê dnye ngê nmye anîn:aa mbumu knomomê, ye lónté an:uu ngee nmyo. Ngmênê Chóó Lémi u komo nmye an:uu kââ, ó kópu ngmê nmyi nuwo an:uu kwolo, ó nmye anîn:aa dêêpí, ye vyílo yi kópu kní y:oo u ngwo wa ngee nmyo. ⁷ Dyimê pywuu nmye ngmênîné kuwo. Nkéli mbywuu pââ dnyinté anyi wêê knomomê, ye pi kní y:oo u l:uu lónté wa mya ngmê. ⁸ Myenté, lede yoo yi vy:o n:i:ii ngê nkéli dpuwó dpí wuu, l:uu dnyinté dpó yé knomomê, ye yi lede kní y:oo lónté wa a w:ee ngmê, yi lama daadí ya yi ngwo l:êê, yi l:êê u tpilé dé daawa l:ámo t:oo. ⁹ Myenté, kn:aa dyámê dnye ngê anmyi mbumu knomomê, ye pi kní y:oo lónté wa a w:ee ngmê. Nmyi kópu dyuu módó wa ny:ee t:oo, yi ménê daawa kee dmi, adnyi ntéénté. ¹⁰ Dyámê mbêmê dyámê mbêmê dnye dyêêdí daa ngmídi a tóó, yintómu yi nt:u dmi a pyede. ¹¹ Ngmênê kn:aa dyámê pi nmí vy:o ngmadí kwo knomomê, chóó u dnye ngê nmo adí mbumu knomomê, ye lónté anmo w:ee. Myenté yi pini ngê nmí dnye dmi myedaawa a w:ee. ¹² Nmyi wêdêwêdê kîgha mye yinté. U yi nmye a kwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê kópu ndîi kní ngmênîmí d:uu. Kópu n:i:ii ngê yoo dpí wêdêwêdê kwolo, yi kópu kní ye p:uu dmyinê ngêpê. *

¹³ Pini n:i:ii doo u lama kn:aa dyámê dnye ngê a mbumu yédi, nmí Mí ka mîchoo ngêpê, u ntââ ngê paa pyódu ngê, pi kní ye chóó u kópu dyuu paa tpaá ngê. ¹⁴ Dini ghi n:i:ii ngê kn:aa dyámê dnye ngê n:aa ngêpê yédi, a ghê dmi ntênê a ngêpê yédi, ngmênê daa a lama n:aa mbumu yédi, a nuw:o a líme yédi. ¹⁵ Yi kópu u l:êê díy:o ghê dmi mbêmê n:aa ngêpê yédi, a nuw:o mbêmê myenî ngêpê yédi, ghê dmi mbêmê n:aa wéti yédi, a nuw:o mbêmê myenî wéti yédi. ¹⁶ Dini ghi n:i:ii ngê pi ngmê ngê ghê dmi mbêmê Chóó Lémi dpí chaa kwolo, pi kní y:oo angênté wa vyi ngmê, Ndê kópu, mu kópu u díy:o daa yi lama dpí chaa kwolo. ¹⁷ K:omo tpilé yi pini ngê Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê dpí chaa kwolo, ngmênê yoo d:uudpí ngee té.

¹⁸ Chóó Lémi n:aa kwunókwwuno ngê, mu kópu u díy:o u ntââ ngê dpó pyódu nê, kn:aa dyámê dnye ngê a mo dnyinté díni mbumu yédi, yinté mbumu ngê nê t:ee kalé nmyoo. ¹⁹ Ngmênê Yesu u yoo vy:o yinté ye díni mbumu yédi, mu kópu u díy:o kn:aa dyámê dnye ngê kópu yono yono y:a ye waní vyi knomomê, daawa a w:ee t:oo. Ngmênê kópu pyile njini a nuw:o mbêmê ye waní vyi té, wa a w:ee t:oo, u ngwo waní wêdêwêdê kalé té.

²⁰ A tidê mbwó yoo, mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:o. Tp:ee ntee a nuw:o yédi, yinté nuw:o dpí yé yó. Tpómu u lama dono ntee daa tóó, yinté dono nmyi ménê myekîngê ya, ngmênê pyâáwe mááwe ntee a nuw:o nyédi, yinté dmyinê nuw:o. * ²¹ Chóó Lémi u kópu puku yedê alanté ló dini a d:êê ngópu, apê,

A yoo kní y:oo a dnye daa nyêmi ngópu,

u l:êê díy:o kn:aa yéli waní ngee té,

kaa taa ngê a yoo kní ye adnyi mbumu,

yi chóó yi dnye ngê ye amyidnyi mbumu,

ngmênê a yoo kní y:oo a dnye myedaawa ny:ee ngmê. *

* 14:5: Dpodo 11:27-28; 15:32; 21:4,9-12 * 14:12: Epeso 4:12 * 14:15: Epeso 5:19 * 14:20:

Epeso 4:14 * 14:21: Is 28:11-12

²² Yi kópu u l-êê díy:o, yélini nmí Lémi ka daa kélímí té, dini ghi n:ii ngê kn:aa dyámé dnye kópu dyuu dpí ny:ee ngmê, ala kópu u ngwo dny:oo tpaépé, apii, Yoo ndêndé vy:o dpíno wee, kuwa nmo wee, Lémi ndíi ngê wa kpada nmo. Yélini nmí Lémi ka a kélímí té, yi kópu d:uudpí vyi ngmê. N:ii ngê Chóó Lémi u komo dpí kâá, Yesu u yoo dpí wêdêwêdê kalê té, ngmênê kuwa yéli kuu dé, d:uudpí ngee té.

²³ Ngmênê Yesu u yoo yintómu nipi anmyinê wuwó knomomê, kn:aa dyámé dnye ngê kn:aa dyámé dnye ngê anmyi mbumu knomomê, yélini daa kélímí nyédi nmyi ngêpê tédê amye taa dmi, Yesu ka myedaawa kélímí mbê dmi, noko yewo, Kêdê ghéti dmi. ²⁴ Ngmênê Chóó Lémi u komo anmyi kapí knomomê, pini n:ii daa kélímí yédi nmyi vy:o amyimê ghê knomomê, kópuni wa ny:ee té, u ngwo wa a w:ee, awo, Nê pi dono, a kpadakpada u maa p:uu n:aa kwo. * ²⁵ Chóó u tumu kópu dé yi ngwo wa ny:ee té, yed:oo yu mbodo dê y:e wa ghê, Chóó Lémi wa chaa kwolo, nmyewo, Yâpwo ndêndé ntênê nmyi vy:o a kwo.

Nipi ngêpê u kópu dé

²⁶ A tídê mbwó yoo, dini ghi n:ii ngê nipi nmyinê wuwó ngê, pi ngmê ngê wéti kn:ââ a chapí ngê, ngmê ngê déêpí a yémí ngê, ngmê ngê Chóó Lémi u komo a kapí ngê, ngmê kn:aa dyámé dnye ngê a mbumu yédi, ngmê ngê yi kópu dyuu pi kní ye a tpiyé ngê. Kópuni yintómu nmye d:uud:uu tumo, yoo yi wêdêwêdê kígha u l-êê díy:o dmyinê d:uud:uu dé. ²⁷ Daa nuw:o mbêmê kn:aa dyámé dnye ngê mbumu nmyi vy:o ndíi ngê kíngê pyódu. Pi miyó pyile choo ghodoghodo, ngmêngmênté dny:oo mbumu, yed:oo munto. Pi ngmê ngê yi kópu dyuu pi kní ye míchoo tpiyé. ²⁸ Dnye tpiyé pyu nmyi vy:o daachoo kwo knomomê, ye kn:aa dyámé dnye ngê pi doo u lama mêkíngê mbwólu, tumu choo ya, chóó u nuw:o k:oo Chóó Lémi ka míchoo mbumu. ²⁹ Pi miyó pyile kní y:oo pi kní ye Chóó Lémi u komo dny:oo kapí, woni yoo yi kópu kní yi p:uu ntênê dny:oo nuw:o. * ³⁰ Ngmênê Chóó Lémi ngê pi ngmê ka kópu m:uuwa a vyi knomomê, choo ghodoghodo, yi kópu pi kní ye choo tpaépé, n:ii mwiyé adí mbumu, mbwódo choo yââyââ. ³¹ Nmyo ngmêngmênté Chóó Lémi u komo dmyinê kapí, mu kópu u díy:o pi yintómu kní y:oo pèdê w:ee téne, wêdêwêdê ngê myepaa pyaa dniye. ³² N:ii kní y:oo Chóó Lémi u komo a kapí ngópu, nuw:o mbêmê a mbumu nyédi. Pi ngmê ngê danêmbum u yi choo kwo knomomê, ye komo kapí pyu mbwódo choo yââyââ, ³³ mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê u yi u ngwo daa kwo, Pi yilí dye ghi ngmídi mbêmê dny:oo mbumu, ngmênê u yi u ngwo a kwo, a yoo noko mb:aamb:aa ngê dny:oo ya.

Yesu u yoo kní yi vy:o, p:aani p:aani ntee a tóó, ³⁴ nmyi vy:o nye yinté choo ya, dini ghi n:ii ngê nipi nmyimo a wuwó knomomê, pyáá yoo tumu dny:oo ya, myedaadny:oo déêpí. Kada daadnyen:aa wowo, mu kópu u díy:o yinté kópu puku yedê ngma a tóó. * ³⁵ Myenté, kópuni daadnya a wopwe dé, yi móo kní ye p:o dny:oon:aa póó. Pyópuni ngêpê tédê chóó u nuw:o mbêmê adí mbumu knomomê, ye mywene u ngwo adí wowo.

³⁶ Lukwe díy:o nmyi l-êê ghi dmi u mo dé? Mumdoo nmyinê nmye Chóó Lémi u kópu dyuu mwiyé nmyinê ny:ee tumo, mdoo nmo nmyi chóó nmyinê ñuw:o ngópu? Nmyinê nmye pi m:uu u lama Chóó Lémi u kópu dyuu daangma a kwo? ³⁷ Pini n:ii ka ngmênê u kwo chóó Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê,

* **14:24:** Njon 16:8 * **14:29:** Dpodo 17:11; 1 Tes 5:20-21 * **14:34:** 1 Kódin 11:3; 1 Tim 2:11-12

u Ghê Dmi mbêmê kópu yilí n:aa d:uud:uu too, yi pini ngê dpí vyi ngê, Nê ngê nmí Lémi u kópu ntênê yedê d:êê. ³⁸ Ngmênê yi pini ngê a dnye daawa ny:ee knomomê, u dnye u nkwo nangê ny:oo.

³⁹ A tídê mbwó yoo, ala danêmbum u dí al:ii n:aa yiyé. U yi nmye choo kwo, Chóó Lémi u komo nmí kapí, myenté pi kní ye kn:aa dyámê dnye ngê mbumu nangê kwódu. ⁴⁰ Dini ghi n:ii ngê nipi nmyinê wuwó ngê, kópu yilí yintómu ntênê dmyinê d:uud:uu dé.

15

Yesu u pyidepyide u danêmbum

¹ A tídê mbwó yoo, Yesu p:uu kópuni nmye n:uu vyi too, nmye mênîné vyílívyílí té. Yi kópu dyuu nmyi ny:ee tumo, ye nmyi kélímî mbê dniye, nmyi nuw:o dmi yi p:uu my:ee kaa ngópu. ² Yi kópu dyuu ka ntênê anmyi kélímî knomomê, dpodombiy:e anmyi mgímî knomomê, ye nmí Lémi ngê kóó k:oo wa kaa nmyo.

³ Kópuni nmye n:uu vyi too, ala yi ndîi kópu. Kópuni puku yedê a pyede, Yesu Kédisu ngê yinê ntiye too, nmí dono chedêchedê u l:êê díy:o pwene. * ⁴ Puku yedê kópu m:uu Yesu ngê mye ntiye ngê, dini ghi n:ii ngê kmênê ngópu, wo pyoloni ngê mêtê pii wo. * ⁵ Myenté, Pita ka chóóchóó a kêma ngê, u dyépi y:a mêtê miyó kní ye chóóchóó myedê kêma ngê. * ⁶ U kuwó dini ghi ngê p:uu ndiye pyu limo yono y:a pwodo kní ye chóóchóó ye a kêma ngê, nipi m:uu ngópu. Yi yéli ka pyede, kní ngmê wunê kí dpí dniye. ⁷ U kuwó dini ghi ngê u mbwó Njems ka chóóchóó a kêma ngê, u dyépi yintómu kní ye chóóchóó mêtê kêma ngê.

⁸ K:omo tpile d:oo u pee pini ngmê, ngmênê kuwókuwó dini ghi ngê chóóchóó a ka myedê kêma ngê. * ⁹ Yesu u dyépi kní yi vy:o kuwó nîné tóó, a pi têtê, doo u ntââ dyépi ngê daap:aa pyodo, mu kópu u díy:o Yesu u yoo kínoo a vyeé dé. * ¹⁰ Ngmênê Chóó Lémi ngê daa kpada noo, kópu mb:aa a nga yi d:uu ngê, a ngmídi noo, u dyépi ngê a pyódu noo. Daa módó a ngmídi noo, mu kópu u díy:o dpodombiy:e n:aa dpodo yédi, dyépi yoo ní t:ee kalé too. Daa a chóó a wêdêwêdê mbêmê ní t:ee kalé too, Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê n:aa dpodo yédi. ¹¹ Yi dyépi kní yi k:ii kópu mu ngmídi dyuu yino tpaépê ngê, vyílo yi kópu kní ye nmyi kélímî mbê dniye.

Nmí pyidepyide u danêmbum

¹² Pi kní ye nmo tpaépê ngê, yenmímó, Yesu ka a pii wo. Lukwe díy:o nmyi vy:o pi ngmê kní y:oo ala kópu a tpaépê ngmê, apu, Pi dpí pw:onu, mêt:uudpo pyidu. ¹³ Yi kópu wo ndê kópu, ye pyidepyide daapê tóó, Yesu Kédisu myedaapêdê pii wo. ¹⁴ Yesu Kédisu wodêpê pii wo, ye u kópu dyuu módó pono tpaépê, módó u kwo p:ee kélímî mbê dniye. ¹⁵ Pyidepyide wodaa tóó, ye Chóó Lémi p:uu nmye pono kèémî kapí té, mu kópu u díy:o nmyenmímó, Chóó Lémi ngê Yesu Kédisu kpèênî mêtê pyidu ngê. * ¹⁶ A tídê mbwó yoo, pyidepyide wodaa tóó, ye Yesu Kédisu daapêdê pii wo. ¹⁷ Myenté, Yesu Kédisu wodêpê pii wo, ye módó u kwo p:ee kélímî té, nmyi dono daapí chedê too. ¹⁸ Yesu u yoo vy:o yélini wunê a dpí dniye, angénté pí pyaa dniye, yi l:âmo dmi pêtê ngêpa wo. ¹⁹ Pyidepyide wodaa tóó, ye daapod:o pii dmi, dyámê mbêmê kópu kní

* **15:3:** Is 53:8-9 * **15:4:** Dpodo 2:24-32; Luukí 24:46 * **15:5:** Luukí 24:33-34,36 * **15:8:**

Dpodo 9:3-6 * **15:9:** Dpodo 8:3 * **15:15:** Dpodo 4:33

yi p:uu pono nuw:o té, dyámê mbêmê tpémi yi dono yílí módó pênmnînê vyímí té, kuwókuwó wéni ngê mb:aamb:aa daapod:o pyw:oo, ngópuch:anê ndîi ngê pudu pyaa dmi. Dini ghi n:ii ngê dyámê mbêmê dono nmînê vyímí té, nmî nuw:o dmi nmî pyidepyide p:uu a kwo.

²⁰ Ngmênê dp:oo ngópuch:anê yoo, Yesu Kédisu kpêênî mwiyé a pii wo, nmî kada ghê wo, yinté amyino pii dmi. ^{* 21-22} Adam ngê pwopwo u kn:ââ ntee a chôpu, Yesu Kédisu ngê pyidepyide u kn:ââ yinté mye chôpu. Nmo yintómu anmî pw:oo dmi, mu kópu u díy:o nmî kn:ââ mu ngmîdi, Adam. Yesu u yoo mye yinté. Yesu Kédisu ngê chóó u kwo a kââdí nmoo, yiné amêdê pyidu nmo.

^{* 23} Chóó Lémi ngê kópu yílí yintómu u mâlo dpî d:uu té. Yesu Kédisu mwiyé a pyidu ngê, nmî kada kââ. Dini ghi n:ii ngê wa a diyé, yi ngwo wa a pyidu nmo, yélini yi k:ii u kwo nmo kêlímí té. ^{* 24} Kuwókuwó wéni ayi d:ii, Yesu Kédisu ngê kada pini yoo wa a gh:ay té, nkwépi yoo wamyedê gh:ay té, pi yintómu adî y:enê dé, u Mî Chóó Lémi u maknopwo wa yé té. ²⁵ Yesu king ngê adî ya, yélini p:uu adnyi l:êê, yu yodo u maknopwo wa yé té. ²⁶ Kuwókuwó dini ghi ngê pwopwo yu yodo u maknopwo wamye yé, yélini pw:oo dniye wa a pyidu té. ^{* 27} Puku yedê alanté a tóó, tpile yintómu u maknopwo dny:oo ya. Nmî lama ka tóó, Chóó Lémi Tp:oo u maknopwo daawa yââ, ^{* 28} ngmênê dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê tpile yintómu Tp:oo yu yodo u maknopwo wa yé té, Tp:oo Chóó Lémi u maknopwo wa yââ, tpile yintómu Chóó Lémi u maknopwo u ngwo adnyi ya.

²⁹ Yélini wunê a pw:oo dniye yi l:êê díy:o, pi woni knî y:oo mbápitísím dpo ngee ngmê. Pyidepyide wodaa tóó, ye yinté daapí d:uu ngópu. ³⁰ Pyidepyide wodaa tóó, ye pono nkíngê té, Yesu u pi pi knî ye daapono tpaépê. ^{* 31} A tídê mbwó yoo, nmî Lémi Yesu Kédisu ngê a ngee noo, u yoo vy:o n:uu kaa nmyoo. Yi kópu ngê nmye nînê kpaá, díní k:omodanê, dye ghi yintómu pwopwo u keñe t:âmo n:aa kwo. ³² Layoni ngê pi ntee dpî vy:a, Epeso tpémi mye yinté dé, a vye u yi y:e a kwo. Pyidepyide wodaa tóó, ye alíi yi vy:o daapínín:aa dpodo. Pyidepyide wodaa tóó, alanté p:oo nuw:o té, pínmî, Nté ndîi yílí ma koo, mbwaa yílí nda koo, mââ m:ii anmî pw:oo dmi. ^{* 33} A tídê mbwó yoo, n:ii knî y:oo yinté kópu a tpaépê tumo, maa dono p:uu kíngê kaa nmyo. Nmyi lama ka tóó, yoo dono yi vy:o pini n:ii a kwo yédi, u l:êê ghi dono ngê dpî pyódu. ³⁴ Dono u maa a kuwo yó, mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:o. Mywene nmye choo kwo. Nmyi vy:o knî ngmê yi lama Chóó Lémi daa tóó. ^{*}

Nmî Lémi ngê ntee wa a pyidu nmo

³⁵ N:ii pyidepyide ka daa kêlímí, a ka wa a póó, a ka wo, Pi dpî pw:onu, angénté amêdê pyidu? A ka wo, Doo u ntââ. A ka wo, Ntóó wa mg:eme, yi pini p:uu angénté too amêyi ya. ³⁶ Yi pini mbodo podo. L:êê yini w:uu ó ló ntini w:uu ngomo k:oo adî ya, doo u ntââ daawa pyidu. Ngmênê têpê mênê anyi ntówo, u ngwo dpî pyidu. Pi mye yinté. N:ii a ya yédi, too yi ngwo d:uudpî ngmêê, ngmênê dpî pw:onu, u kuwó dini ghi ngê kamí ngê moo pyidu. ³⁷ Myenté, têpê mênê daa yi ayi ntówo, ngmênê w:uu ayi ntówo, witi w:uu ó ló ntini w:uu. W:uu têpê mênê ntee anyi ntówo, yinté d:uudpî k:aa, ngmênê yi ngê dpî pyódu, yââ nkwo do yílí dpî ghê. ³⁸ Chóó Lémi ngê dpo

^{*} 15:20: 1 Tes 4:14 ^{*} 15:21-22: Lóma 5:12,18 ^{*} 15:23: 1 Tes 4:16 ^{*} 15:26: Tpyuu 20:14

^{*} 15:27: Psalm 8:6 ^{*} 15:30: 2 Kódin 4:10-11; 11:26 ^{*} 15:32: Luukí 12:19-20 ^{*} 15:34: Lóma 13:11; Dpodo 26:8

pyidu, yi ngê dpî pyódu. Ntee doo a nuw:o, yinté d:uu ngê. Yi yintómu yi dyêêdí dyêêdí a tóó, yi w:uu u mo u mo dé. *

³⁹ Tpileni yi ghê a pyede, mye yinté dé, yi dyêêdí dyêêdí a tóó. Pi too u mo, tpile tp:oo too u mo, ñmê too u mo, te too u mo.

⁴⁰ Tpileni mbóó dyámê yi mbêmê a pyede, mye yinté. Woni knî yi wuu ndîi, woni knî yi wuu daa ndîi. ⁴¹ Kâádi u wuu ndîi, d:âa u wuu pee tp:oo, pudu knî yi wuu tédê. Myenté pudu woni knî yi wuu ndîi dé, woni knî yi wuu tédê dé.

⁴² Pyidepyide mye yinté. Pini n:ii dpî pw:onu, yinté mēdaawa a pyidu. Pini n:ii dpî pw:onu, tēpē ngē dpī ma, chedē ngē dpī pyódu. Dini ghi n:ii ngē Chóó Lémi ngē wa a pyidu nmo, mēdaanmī pw:oo dmi, chedē ngē daanmī pyaa dmi.

⁴³ Pini n:ii dpî pw:onu, u wédewédē chedē ngē dpī pyódu, u pi dpo ghay. Dini ghi n:ii ngē Chóó Lémi ngē wa a pyidu nmo, nmī pí dmi ndîi ngē wa pyódu té, nmī wédewédē ndîi ngē wamye pyódu té. * ⁴⁴ Ala ngwo nmī nuw:o knî y:oo yinê a mbêpê kîgha nmoo, ngmênê dini ghi n:ii ngē Chóó Lémi ngē wa a pyidu nmo, nmī ghê dmi knî y:oo y:oo adnyi mbêpê kîgha nmo. Ala ngwo nmī pâa dmi ntee a pyede, mu dini ghi ngē nmī ghê dmi knî yi pâa dmi amyednyin:aa ya. ⁴⁵ Yinté kópu puku yedê alanté mye tóó.

Mwiyémwiyé pini, Adam,
pi ngê pyodo, ghê u mênê yaa wo.

Adam nmī kn:ââ ngê ntee pyodo, Yesu ghê kamî u kn:ââ ngê yinté mye pyodo. * ⁴⁶ Too pee u kópu dé mwiyé pyaa dniye, ghê kamî u kópu dé kuwó pyaa dniye. ⁴⁷ Chóó Lémi ngē mwiyémwiyé pini tēpē ngē l:âmo ngē, myomoni mbóó p:uu a ndê wo. * ⁴⁸⁻⁴⁹ Pini n:ii tēpē ngē l:âmo ngē, ntee doo ya, yinté myeno pyede, u ntanê nmī yaa dniye. Pini n:ii mbóó p:uu a ndê wo, u yoo mye yinté dé, ntee a tóó, yinté wa pyódu nmo.

⁵⁰ A tidê mbwó yoo, ntee nmo pyede, doo u ntââ Chóó Lémi kóó k:oo yinté daanm:uu ghê dmi. Mbyuu too n:ii nmī p:uu a ta mo, nmī p:uu daadpî ya, chedē ngē wa pyaa knî. * ⁵¹⁻⁵² Tumu kópu ngma ala, p:uu dmyinê nuw:o. Yesu u yoo vy:o yéli knî ngmê ghêlî daawa pw:oo dmi, Yesu u ngwo wa a diyé. Dini ghi n:ii ngē wa a diyé, nkéli dpuwo u dnye anmī ny:oo. Enjel knî y:oo mēdaamuwa wêê ngmê. Yélini mwiyé a pw:oo dniye, yi ngwo wa a pyidu té, mēdaawa pw:oo dmi. Lîmîlîmî ngē yi ngwo amye ngmêê nmo, kamî ngē wa pyódu nmo. * ⁵³ Ala ngwo n:ii dpî pw:onu, mbyuu too dpî mg:eme knî. Yi ngwo doo u ntââ mēdaanm:uu pw:oo dmi, myedaanm:uu mg:eme dmi. *

⁵⁴ Mbu ntee dpî kypowo, dînê dpo kuwo, kamî ngē dpî pyódu, dini ghi n:ii ngē nmī Lémi wa a diyé, yinté kamî ngē wa pyódu nmo. Kópuni puku yedê a tóó, nmī Lémi ngē wa ntiye, pwopwo wa a pw:ono, d:ud:umbiy:e wa chedê.

⁵⁵ Kópuni puku yedê a tóó, nmo tpaépê ngê, nmîmo,

Pwopwo wa dîpî, daawa tee kalê nmo,
nmî némi dmi daawa dyênê.

⁵⁶ N:ii ngē Chóó Lémi u dēépî kópu dyuu d:uudpî châpu, dono dpî d:uu, d:ud:umbiy:e dpî pw:onu. * ⁵⁷ Ngmênê nmī yikî dmi Yesu Kédisu u pwo ghay wo, pwopwo ka w:êê nmoo, kwunokwuno koo, Chóó Lémi mye kwunokwuno koo.

* 15:38: Gen 1:11 * 15:43: Pilipay 3:20-21 * 15:45: Gen 2:7; Njon 6:63 * 15:47: Njon 3:31
* 15:50: Njon 3:5-6 * 15:51-52: 1 Tes 4:15-17 * 15:53: 2 Kódin 5:4 * 15:56: Lóma 6:23

⁵⁸ A tidê mbwó yoo, nangmê kede, nmî Lémi p:uu dpodoni nmye dódó ngmê, dpodombiy:e p:uu dmyinê dpodo, mu kópu u díy:o yinê a ngêêpî nmyo, doo u ntââ daanmyi dêê dmi. *

16

Ndapî ngêêpî u danêmbum

¹ A tidê mbwó yoo, kópu m:uu p:uu nmye nîné danê. Yesu u yoo yélini Njuda Wee u kwo wunê pyede, ndapîni ye nmye dyede ngmê, alantê dmyina a ngêêpî. Kópuni Nkalásiya tpémi ye ní vyu, myedmyinê d:uud:uu. * ² Wiki yintómu knî yi k:oo, mwiyémiyé wéni ngê, ndapî dmyinê kéké. Nmyo ngmêngmêntê n:iî ngê ndapî ndîi choo kmênêkmênê, ndîi choo kéké. N:iî ngê ndapî tédê choo kmênêkmênê, tédê choo kéké. Yi ndapî dpî wiye yó. Dini ghi n:iî ngê p:aa t:aa, ndapî mēdaapîné ngee. ³ Dini ghi n:iî ngê anî t:aa, pi miyó pyile dpî ngmídi yó, pweepwee pee ngmanî d:êê, ye wanî y:oo, yi ndapî Njedusalem y:ooowa nuw:o ngmê. ⁴ Paa u ya a nga adî kwo knomomê, ye a k:iî nipi anmî lee dmi.

Póól paani p:uu dpîmo nuw:o

⁵ Másídóniya Wee u kwo p:aa ni p:aa ni mwiyé anî lê, kuwó y:i nmye anê lê. * ⁶ D:ââ miyó pyile nmyi vy:o anîn:aa kwo, ndoo apê tpii yópu y:i anîn:aa t:âât:ââ dê. U kuwó dini ghi ngê, kwéli anî lê, tpieni u ya a nga adnyi kwo, dpî ngee nódo. ⁷ U ya a nga daa kwo, Wo pyile njini nmyi vy:o nîn:aa kwo. Nmî Lémi ngê ala kópu a ka daawa a kwódu knomomê, ye dye ghi daadîi nmyi vy:o anîn:aa kwo.

⁸ Ngmêné Epeso ghêli daanê kuwo, Péntikos u Naa mwiyé wa d:iî, u ngwo anê lê. ⁹ K:omó tpile pi yilî a p:uu a d:uu té, ngmêné pi mê yilî knî y:oo yi ngópu dmi dê kpêmi t:oo, nmî Lémi u kópu dyuu a nyêmi tumo. *

¹⁰ Dini ghi n:iî ngê Timoti nmye wa lee knomomê, u kwo dmyinê vyuwo, myedmyinê cháâcháâ, mu kópu u díy:o nmî Lémi p:uu ntee n:aa dpodo, yinté mye dpodo. * ¹¹ U pi nangê ghîpî, ngmêné mb:aamb:aa ngê dpo ngee yó, a ka u ngwo pèdê lee we, mu kópu u díy:o nmyi mbwó yoo yi k:iî anmîno t:âât:ââ. *

¹² Nmî mbwó Apolosa p:uu kópu nmye ngmêninê tpaépê. U ya a nga a kwo, Nmyi mbwó knî yi k:iî nipi nmye wa lee dmi, yi kópu p:uu dyaa u kwo ní chedê ngê, ngmêné ní dípe, u yi u ngwo daa kwo, Ala ngwo nê lê. Dini ghi n:iî ngê u nuw:o ngê wa a vyî, u ngwo nmye wa a lê. *

Póól u nd:uu tpaépê

¹³ A tidê mbwó yoo, mb:aamb:aa ngê dmyinê vyuwo, mb:aamb:aa ngê dmyinê kèlîmî, namê nkîngê, dpodombiy:e dmyinê dpodo. * ¹⁴ Dye ghi yintómu nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya.

¹⁵ A tidê mbwó yoo, nîné kwunokwuno nmyo, Stepanas mupwoknî mb:aamb:aa ngê dmyinê cháâcháâ dé. Nmyi lama ka toó, Kídiki Wee u kwo Yesu u yoo vy:o mwiyé a ghê dniye, ntênê nmyi vy:o a dpodo nyédi, a wêdêwêdê kígha nmyoo. * ¹⁶ Yi dnye dmi dmyinê nyêmi dé, yélini yi k:iî a

* **15:58:** Nkal 6:9; Tpyuu 14:13 * **16:1:** Lóma 15:25-26; 2 Kódin 8:1-9; Nkal 2:10 * **16:5:** Dpodo 19:21 * **16:9:** Dpodo 19:1,8-10 * **16:10:** 1 Kódin 4:17 * **16:11:** 1 Tim 4:12 * **16:12:** 1 Kódin 3:6 * **16:13:** Epeso 6:10 * **16:15:** 1 Kódin 1:16

dpodo nyédi, myedmyinê chââchââ dé. * ¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Stepanas p:uu Pódyunatas pini dê Akaikas nmyinê t:ee dumo, a ka nmyinê dy:ââ tumo, a gha mb:aamb:aa ngê pyodo. Noo a tpy:ootpy:oo nmyo, a nuw:o mb:aamb:aa ngê y:oo mê pyódu ngópu. ¹⁸ Kópuni yilí nmyi p:uu noo a nuw:onuw:o dé, yi kópu yilí ntênê a ka kîmînê nté tumo, a nuw:o u ngwo a ka mêtê diyé wo. Kópuni nmye adnyi tpaépê dé, nmyi nuw:o dmi y:ooowa l:âmo t:oo. Yinté pini yoo mb:aamb:aa ngê dmyinê chââchââ dé.

¹⁹ Yesu u yoo p:aani p:aani yélini Esiya Wee u kwo a pyede, yi mb:aamb:aa nmye dê dy:ââ ngmê. Yesu u yoo yélini Akwila cha Pídisila yi ngomo k:oo nipi wunê wuwó ngê, yi mb:aamb:aa nmye myedê dy:ââ ngmê. * ²⁰ Al:ii Yesu u yoo vy:o yélini a pyede, yi mb:aamb:aa nmye myedê dy:ââ ngmê. Nmyi tíde mbwó kní yi k:ii mb:aamb:aa ngê dpo numo chipé tóó.

²¹ Nê Póól, a chóó a kêê ngê nînê chipéchipé nmyo, ala pwweepwee pee ngê.

²² N:ii nódo nmí Lémi u nuu ghi daadí ya, nmí Lémi ngê dpí dyênê ngê. Nmí Lémi limílimí ngê dpo pwiyé we. *

²³ Nmí Lémi Yesu ngê choo a ngêêpí nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye choo a vyuwo.

²⁴ Nmí Lémi Yesu Kédisu ngê yoo ngmídi ngê pyódu nmoo, nmyo yintómu nmyi nuu ghi dmi a nódo ka tóó.

Wu u dí.

* 16:16: 1 Tes 5:12

* 16:19: Lóma 16:3-5

* 16:22: Nkal 1:8-9; Tpyuu 22:20

2 KÓDIN

Dini ghi n:ii ngê Póól ngê 1 Kódin d:êê ngê, Kódin tpémi ye dy:ââ ngê, yi ngwo Epeso doo dpodo. (Dpodo 19)

Ala puku dmi u pi 2 Kódin. Yoo woni yi nuw:o dmi alanté a tóó, ala puku yedê daa pweepwee pee ngmidi ye tóó, ngmênê miyó ye tóó. Yinê ye Póól ngê nod:enod:e u kópu dyuu mwiyé ye yi d:êê ngê, ala puku yedê a tóó, kn:ââ 10, u dí kn:ââ 13. Póól ngê yi nod:enod:e u kópu dyuu ye d:êê ngê, Taitas ngê ye ñuwo, mu kópu u diy:o Kódin tpémi woni kní y:oo Póól u wépi a pwaa ngópu, yinê ye Póól daa Yesu u dyépi ngmê. Yi kópu dyuu ghêli ye daa d:êê ngê, ngmênê Póól Kódin chóó loo. Pi ngmê ngê u pi dyênê ngê, (2 Kódin 2:5-8, 7:12) wod:oo Póól ngê a kuwo too, Epeso mê diyé wo, y:i nod:enod:e u pweepwee pee yi ngwo mî d:êê ngê, ye dy:ââ ngê. U kuwó dini ghi ngê Póól ngê Epeso a kuwo ngê, liyé nkéli k:oo wo wo, Tidówas mî tee wo, y:i doo dpodo, daa dye ghi daadîi. (2 Kódin 2:12-13) Yi ngwo Kódin tpémi yi p:uu u nuw:o doo kwo, doo nuw:onuw:o dé, wod:oo Tidówas a kuwo ngê, liyé nkéli k:oo y:i wo wo, Másídoniya Wee u kwo mî tee wo. Yi doo ya, Taitas y:i mínê pyw:àngo. Taitas Kódin a ndê wo, mdoo u kwo yinê a ñuwo, kwo, Kódin tpémi y:oo yi nuw:o dmi kî ngmêê tumo, mékîyedê chââchââ ngi. (2 Kódin 7:5-16) Póól u gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê mê pyodo, pweepwee pee m:uu ye dy:ââ ngê, ala puku yedê ka tóó, kn:ââ 1, u dí kn:ââ 9.

¹ Nê Póól, Chóó Lémi ngê a ngmidi noo, Yesu Kédisu u dyépi ngê a pyódu noo. Yélini Yesu u yoo vy:o nmyinê ghê dniye, Kódin, myenté yi wee u kwo p:aani p:aani, nmî mbwó Timoti k:ii ala pweepwee pee nmye nyinê dyede. ² Nmî Mí, nmî Lémi Yesu Kédisu u k:ii, dny:oo a ngêêpi nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myedny:oo a vuywo.

Póól ngê Chóó Lémi u ngwo doo kwunokwuno

³ Nmî Yápwo ndêndê kwunokwuno koo, pini n:ii nmî Lémi Yesu Kédisu u Mí. Yi pini mye nmî Mí, u kwo nmo ch:anêch:anê nyédi. Dini ghi n:ii ngê nmî nuw:o dmi dono ngê dpí pyódu, yinê moo l:âmo té. * ⁴ Dini ghi n:ii ngê ló dono ngmênminê vyîmî ngê, nmî nuw:o dmi yinê moo l:âmo, mu kópu u diy:o u yi u ngwo a kwo, Yélini y:oo dono wunê vyîmî ngmê, yi nuw:o dmi yinté nmî l:âmol:âmo té. Yi nuw:o l:âmol:âmo u ntââ ngê nmo pyede, mu kópu u diy:o nmî Mí ngê nmî nuw:o dmi mwiyé a l:âmo ngê. Nmî nuw:o dmi mwiyé wodêpê l:âmo ngê, ye yoo yi nuw:o dmi lukwe mbêmê pînmo l:âmol:âmo té. ⁵ Yesu Kédisu ngê dîngîdîngî ntee dnyinê ngê, dîngîdîngî yinté myino dnyinêdnyinê, nmî nuw:o dmi yinê moo l:âmo. ⁶ Dini ghi n:ii ngê dîngîdîngî nmîné pyw:émî ngê, nmyi nuw:o l:âmol:âmo u l:êê dîy:o y:i dîngîdîngî nmo dnyinêdnyinê ngê, u yi nmo daa kwo yédi, Nmî Lémi u maa kn:aadi y:e. Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi ngê nmî nuw:o dmi moo l:âmo, nuw:o l:âmol:âmo pyu ngê dpí pyódu nmo. Dîngîdîngî n:ii nmîné vyîmî ngê, dini ghi n:ii ngê yinté dîngîdîngî nmyinê vyîmî ngópu, nmyi nuw:o dmi nmo l:âmol:âmo too. ⁷ Yi kópu u l:êê dîy:o nmî lama ka tóó, nmî Lémi ngê daawa a kuwo nmyo. Dini ghi n:ii ngê dîngîdîngî anmy:aa a vyîmî, nmî Lémi ngê nmyi nuw:o dmi amaa l:âmol:âmo.

⁸ A tidê mbwó yoo, dononi Esiya Wee u kwo nîmo pyw:ee too, u ya a nga a kwo, Nmyi lama dny:oo a ya. Yi dono d:ud:umbiy:e a pwo ní módu, nê

* 1:3: 1 Pita 1:3; Lóma 15:5-6

ngmênê, Yi dono vy:o daanê pwii, awêde n:aa pwopwo, *⁹ pi knî y:oo a vyeê nê. Yi kópu a nga pyodo, mu kópu u díy:o a nuw:o a chóo a p:uu daadî kwo, ngmênê Chóó Lémi p:uu choo kwo, pini n:ii ngê pi ntóo kpêênî dpo pyidu. ¹⁰ A vyeê a nkígh:ê chono nî módu, ngmênê yi kélî yinê dyé noo, yinté dono vy:o amê dyé nê. A lama ka tóo, ntênê amê dyé nê, *¹¹ mu kópu u díy:o a l:êê díy:o nmyinê ngêpê nyédi. A l:êê díy:o anmya a ngêpê, ye nmî Lémi ngê a vyeê tédê amédi dyédyé nê, pi yilî knî y:oo nmî Lémi u ngwo adnyi kwunokwuno.

Póol ngê Kódin tpémi ye u ngwo yepê, Dîpî dóo nmyoo

¹² Kódin tpémi, kópu ngmê u l:êê díy:o a gha mb:aamb:aa ngê dê pyódu, a lama a tóo, dîpî dóo nmyoo. Dyámê woepo woepo pi knî ye ntee nîmo mbumu yédi, nmyi vy:o yinté myenoon:aa mbumu. Dîpín:aa dóo nmyoo, kópu nmye myedîpê wópu ngê. Daa a chóo a nuw:o mbêmê nmye noon:aa mbumu, ngmênê Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê nmye noon:aa mbumu. *
¹³⁻¹⁴ Pweepwee pee yedê nmye dênoo a mgongo, nê, Pêdê kp:aa y:e, myepêdê w:ee y:e. Kópuni ala ngwo dnyinté nmyi lama a tóo, u ya a nga a kwo, Ntênê pêdê w:ee yó. Yi kópu ala. Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi Yesu wa a diyé, a gha nmyi l:êê díy:o mb:aamb:aa ngê ntee wa pyódu, nmyi gha dmi a l:êê díy:o mb:aamb:aa ngê yinté amye pyódu. *

¹⁵ Dini ghi n:ii ngê nmyee a cháâcháâ nê, a nuw:o k:oo nê, Kódin tpémi my:oo an:uu wêdêwêdê kalê té. ¹⁶ Nê, Kódin máadi mwyiyé anî kwolo, yi ntini anî yé, Másidóniya Wee u kwo u ngwo anî lê, myombó Kódin ye mêp:aa diyé, Njuda Wee u kwo paan:aa dy:ââ nêne. ¹⁷ Ngmênê nmye máadi dîpê kwólu. Lukwe, nmyinê nmye nê k:omodanê pyu? Nmyinê nmye nê mgidî u yoo vy:o pini ngmê? Nmyinê nmye nê ngê kópuni u komo ngê a tpaê too, doo u gha vy:o kópu dé? ¹⁸ Kêle, d:aa yinté pini. Chóó Lémi p:uu k:omodanê pee tp:oo ntee daa t:a, yinté a p:uu myedaa t:a, dîni dódó nmyo, d:aa nuw:o miyó miyó pyu. ¹⁹ Pini n:ii u pi nmye n:uu vyyu, Yesu Kédisu Chóó Lémi Tp:oo, daa nuw:o miyó miyó pyu. Sailas pini dê Timoti yi k:ii, vyîlo yi pini p:uu nmye nmeen:aa danêmbum. Yi pini daa nuw:o miyó miyó pyu. Kópuni dpî vyi, ntênê dpî d:uu. ²⁰ Myenté, kópuni yilî yi pi dmi Chóó Lémi ngê wunê a vyi too, Yesu ngê ntiye too. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi nmo chaa kígha ngê, Yesu Kédisu u pi mbêmê pi knî y:oo dpo, Ndê kópu yila. *²¹ Chóó Lémi ngê yinê a ngmidi nmoo, myedê ngmidi nmyoo, Yesu Kédisu kóo k:oo nipi kaa nmoo, daawa kéé nmo. *²² U l:ii nmî p:uu t:àngo, u Ghê Dmi nmî mênê yó. Pi ngê dy:âma ndîi ntee dpî y:oo, nmî Mî ngê u Ghê Dmi yinté nmî mênê yó. Yi kópu u l:êê díy:o nmî lama ka tóo, díyo ntênê wa ngee nmo, kóo k:oo wa kaa nmo. *

Kópuni u l:êê díy:o Póol Kódin tpémi ye daa n:ee

²³ Chóó Lémi u ngópu nmye dénênê k:omodanê, a gha myekiyedê yenê, ala kópu a ny:ee yó. Nmye dîpê n:ee, mu kópu u díy:o u ya a nga dêpwo kwo, N:uu kpada té. *²⁴ Kópuni knî ye nmye kélîmî té, daa yi kópu knî yi wátíwátí u l:êê díy:o nmye anê lê, nmî Lémi ka ntênê nmye kélîmî té. Ala kópu u l:êê díy:o nmyi vy:o anîn:aa dpodo, nê, W:aa pêdê pyw:ee y:e. *

* **1:8:** Dpodo 19:23; 1 Kódin 15:30-32 * **1:10:** 2 Tim 4:18 * **1:12:** 1 Kódin 1:17; 2 Kódin 2:17

* **1:13-14:** Pilipay 2:16 * **1:20:** Lóma 15:18-19; Tpyuu 3:14 * **1:21:** 1 Njon 2:27 * **1:22:**

Epeso 1:13-14; Lóma 8:16-17 * **1:23:** Lóma 1:9 * **1:24:** 1 Pita 5:3

2

1 A nuw:o k:oo kîni vvu, nê, Nod:enod:e mbêmê ye mêdaanî nî, yi gha dmi dono ngê mêdaan:uu pyódu. * 2 Nmyi gha dmi dono ngê wan:uu pyódu, ye a gha mb:aamb:aa ngê nanê wa pyódu? Daanmyi pyódu ngmê, noko dnyinté anmîn:aa ya. 3 Yi kópu u l:êê dîy:o nod:enod:e u pwepwee pee nmye nê d:êê ngê. U ya a nga doo kwo, Yi l:êê ghi dmi a kada a ngmêê teñe, u ya a nga dêpwo kwo, Nod:enod:e mbêmê ye n:uu taa, nê, A gha dono ngê awêde amî pyódu ngmê, ngmêê vyîlo yi yéli y:oo a gha mb:aamb:aa ngê y:oo paa pyódu y:e. Dini ghi n:ii ngê mb:aamb:aa ngê nmye ya nyédi, a gha mb:aamb:aa ngê dpî pyódu, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê myoo pyódu. 4 Dini ghi n:ii ngê yi pwepwee pee nmye nê d:êê ngê, noo a nuw:onuw:o nmyo, a gha dono ngê doo a ya, nmyi l:êê dîy:o dpodombiy:e myenoo a mbê. U ya a nga dêpwo kwo, Yi nuw:o dmi dono ngê nî pyódu. U ya a nga doo kwo, Yi lama pêdê yaa we, Nmî nuu ghi dmi nê nódo dnyinté dêdê tóó. *

N:ii ngê Póól u pi dyênê ngê, u danêmbum

5 Nmyi vy:o pini n:ii ngê dono d:uu ngê, daa a mo a nuw:o dyênê ngê, nmyi nuw:o dmi pee tp:oo mye dyênê ngê. U ya a nga daa kwo, Yi kópu nî dówo. * 6 Nmyi vy:o pi yilî knî y:oo yi pini kpada ngópu, namungê kpada. 7 U dono nmyi kuwó p:ee kée yó, u nuw:o mê l:âmo yó. U nuw:o d:ud:umbiy:e dono ngê kîngî pyódu. 8 Nîñê kwunokwuno nmyo, ala kópu u kwo dpî vyi yó, kwipi, Nuu ghi ntênê nmî nódo ka tóó. 9 Ala kópu u l:êê dîy:o yi pwepwee pee nmye nê dy:ââ ngê, u ya a nga doo kwo, Yi l:êê ghi dmi nî m:uu. Nê, A kópu yintómu wa ny:ee t:oo, ó daawa ny:ee t:oo? 10 N:ii ngê dono dpî d:uu, dini ghi n:ii ngê u dono nmyi kuwó nmyo kéké ngópu, a kuwó myinî kéké ngê, yi kópu a nódo daawa kaalî. Kópuni dono a kuwó nî kée ngê, daa ndîî kópu. Yi kópu nmyi l:êê dîy:o a kuwó nî kée ngê, mu kópu u dîy:o Yesu Kédisu u dpodo yinî dódo ngê. 11 Setan ngê kîngî dóó nmo, kîngî chámê nmo. U dí nmî lama a tóó. *

Póól Kódin tpémi yi p:uu u ngwo doo nuw:o, Tídówas

12 Dini ghi n:ii ngê Tídówas n:uu tee wo, nê, Yesu Kédisu p:uu kópu dyuu pi knî ye nî vyi, yi ngwo nmî Lémi ngê Tídówas tpémi yi ngópu dmi a kpêmî too, mb:aamb:aa ngê a ka dnya a ng:aa. 13 Ngmêê dye ghi yintómu noo a nuw:onuw:o nmyo, u ya a nga doo kwo, Nmî mbwó Taitas nê pyw:oo, nmyi p:uu kópu a ka ngmêni vyi ngê. Dêpê pyw:ângo, wod:oo Tídówas tpémi ye nd:uu nî vvu, liyé nkéli k:oo nî wo wo, ala Másidóniya Wee u kwo n:uu tee wo. Taitas al:ii nîmo pyw:ângo, nmyi p:uu kópu mb:aa yilî nî nyongo, a nuw:o mb:aamb:aa ngê u ngwo pyodo.

Chóó Lémi ngê dpodoni ñedê Póól kââ

14 Chóó Lémi n:aa kwunokwuno ngê, mu kópu u dîy:o Yesu Kédisu u pee kaa nmoo, Setan u pwo dpî yé nmo. Mtyîmî nêñê tuu kuughê ntee anyinê ny:oo, nmî Lémi ngê yi yini tuu ntee tpile ngê dpî pyódu nmo, p:aani p:aani a dyede nmoo, u kópu dyuu pi knî ye nmo ñeñe ngê. * 15 Yi kópu dyuu pi yintómu knî ye nmo tpapê ngê, yélini nmî Lémi u maa p:uu a wee, ye nmo tpapê ngê, mgídî u yoo knî ye myeno tpapê ngê. * 16 Mtyîmî nêñê tuu ntee, nmî Lémi u yoo knî ye yinê ye nmo yinté yéli, mu kópu u dîy:o maa mb:aa p:uu a wee.

* 2:1: 1 Kódin 4:21 * 2:4: 2 Kódin 7:8-9 * 2:5: 1 Kódin 5:1 * 2:11: Luukí 22:31-32 * 2:14: Lóma 6:17 * 2:15: 1 Kódin 1:18

Pi ntóó tuu ntee, mgídi u yoo kní ye yinè ye nmo yinté yéli, mu kópu u díy:o pwopwo u maa p:uu a wee. Dpodoni nmo dódó ngé, yi dpodo tédè n:uu ngmè u ntââ? Chóó Lémi ngé u ntââ ngé yinè dpí pyódu nmo, ¹⁷ ngmènè yoo woni daa yinté dé, Chóó Lémi u kópu dyuu mbêmè a ndapí kmênèkmênè nyédi. D:aa yinté pini, pi dódó daa a tpile. Chóó Lémi ngé yinè a ngmídi noo, Yesu Kédisu u dyépi ngé a pyódu noo, u ngíma n:aa dpodo yédi. *

3

Kakêmè cháméchámé u pwEEPweE pee u danémbum

¹ Ndoó apé nmyiné nmye nê ngé u kakêmè nmo yedé cháméchámé. Kêlé, ló dini nmyi lama muní yaa wo. Yélini a kuwó nmye a lee dniye, Kódin, yi kakêmè cháméchámé u pwEEPweE pee nmye a núw:o tumo, nmyimo a kpââ dé, u l:éê díy:o yi wépi dmi dpíp:e pwaa ngópu, ngmènè doo u ntââ pi ngé a kakêmè cháméchámé u pwEEPweE pee d:uudpí d:éê, nmyi lama wuné muní yaa wo. Myenté, U ya a nga dèpwo a kwo, a kakêmè cháméchámé u pwEEPweE pee ngmè d:éê y:e, kn:aa p:aani u ngwo ní lè. * ² PwEEPweE pee u ya a nga daa kwo, nmyo a kakêmè cháméchámé u pwEEPweE pee dé. Dini ghi n:ii ngé nmyi vy:o noon:aa dpodo, nmyi nuw:o dmi nmyi ngmèê tumo, nmyi l:éê ghi dono nmyi kéé tumo, l:éê ghi mb:aa nmyiné ngí tumo. N:ii ngé yi kópu wa ny:oo, awo, Nê ngé dpodo mb:aa yimí dóó. ³ Yesu Kédisu ngé kópu dyuu n:ii vyu, nmyi gha vy:o a chóó n:uu d:éê ngé, pi yintómu yi pwEEPweE pee u kpââ ngé u ntââ mbêmè a pyede. Daa d:éê u tpile ngé yi kópu dyuu n:uu d:éê ngé, ngmènè Chóó Lémi u Ghé Dmi mbêmè ghè kamí nmyiné pyw:ee ngópu. Mósisi ngé u dèèpi kópu dyuu chéèpi kpââ p:uu wuné a d:éê too, ngmènè Yesu Kédisu u kópu dyuu a komo ngé nmye n:uu vyu, nmyi gha vy:o u ngwo n:uu d:éê too. *

Kââdí té kamí u danémbum

⁴⁻⁵ Daa a chóó a nuw:o mbêmè n:aa dpodo yédi, ngmènè Yesu Kédisu ngé Chóó Lémi ka a kââdí noo, a nuw:o p:uu a kwo, u ngwo n:aa dpodo yédi. A dpodo u l:éê díy:o d:aa u ntââ, ngmènè Chóó Lémi ngé u ntââ ngé dpo pyódu nê. ⁶ Daa a chóó yi dpodo ínedè ní ghè wo, ngmènè Chóó Lémi ngé kââdí té kamí p:uu dpodo kalé noo, pi kní ye u ngwo n:aa tpapê ngé, yenímo, Yesu Kédisu ngé u yi u ngwo a kwo, Kââdí té kamí mbêmè Chóó Lémi ka yoo nê kââdí té. Kââdí té mbwee alanté a tóó, Chóó Lémi ngé Nju tpémi u kwo a kââdí too, u dèèpi kópu dyuu ye a y:àngo, ngmènè yi kópu dyuu dnyinté a cháâcháâ ngópu, pwopwo u maa p:uu a wee. Kââdí té kamí alanté a tóó, pini n:ii Yesu ka a kélímí, Yesu ngé u nuw:o dpí ngmèè, Chóó Lémi ka dpo kââdí, Chóó Lémi ngé chóó u Ghé Dmi yi pini u mênè dpí yé, ghè kamí u ngwo dpo pyw:oo, ghèni n:ii chedè ngé daawa pyódu. *

⁷ Kââdí té mbwee u dèèpi kópu dyuu Mósisi ngé chéèpi kpââ p:uu a d:éê ngé. Yi ngwo Chóó Lémi u wuu ndíi Mósisi u pwo mí kéé ngé, u l:éê díy:o Mósisi kwódo ng:oo dmi doo a wuu mbele. U kuwó dini ghi ngé yi wuu mbele tédè ngé a pyodo, ngmènè Yisíléli tpémi ye ndíi ngé modoo ya, daapidnye y:enè. Pi kní y:oo kââdí té mbwee u dèèpi kópu dyuu dnyinté a cháâcháâ ngópu, u l:éê díy:o pwopwo u maa p:uu a wee, ngmènè kââdí té mbwee p:uu dpodo u pi ndíi, u l:éê díy:o Mósisi kwódo ng:oo dmi doo a wuu mbele. * ⁸ Kââdí té

* 2:17: 1 Pita 4:11 * 3:1: Dpodo 18:27 * 3:3: Ex 24:12 * 3:6: Njon 6:63; Lóma 7:6 * 3:7: Ex 34:30; Nkal 3:2-5

kamí p:uu nmo dpodo té, yi dpodo u l:êê díy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi pi kní yi mênê u ngwo dpí yââ. Dpodoni ñedê nmo wee, u pi ndiî, dpodoni Mósisi ngê doo a dódó, u pi têtê. ⁹ Dpodoni Mósisi ngê a dóó u l:êê díy:o, Nju tpémi yi kpadakpada têtê dpí lee dmi, ngmênê yi dpodo u pi ndiî ngê doo a ya. Dpodoni ala ngwo nmo dódó u l:êê díy:o, Yesu ngê yoo yi dyââpe dpí pwaa té, kamí ngê dpí pyódu té. Yi dpodo u pi d:ud:umbiy:e ndiî, Mósisi nmí t:ee kwólu. * ¹⁰ Dpodoni Mósisi ngê a dóó, u pi ndiî ngê doo a ya, ngmênê ala ngwo têtê ngê dè pyódu. Kââdí té kamí p:uu dpodo u pi ndiî ngê dè pyódu. ¹¹ Kââdí té mbwee u dye ghi machedê ngê dè pyódu, u l:êê díy:o yi dpodo u pi têtê ngê dè pyódu, ngmênê kââdí té kamí chedê ngê daawa pyódu, u pi d:ud:umbiy:e ndiî ngê adi ya.

¹² Nmí lama ka too, dpodoni nmo dódó, chedê ngê daawa pyódu, u l:êê díy:o pi kní ye daanmí nkíngê, ye myedaanmí kedekede. ¹³ Kópuni Mósisi ngê a d:uu ngê, yinté kópu daanmí d:uud:uu. Kpídí pee mb:êemb:êê ngê kwódo ng:oo dmi dpímo a ngm:ââ, mu kópu u díy:o dini ghi n:iî ngê u wuu mbele têtê ngê dpímo a pyodopyodo, u yi u ngwo dépwo kwo, Yisiléli tpémi y:oo dny:oo yenê nê. ¹⁴ Yi yéli yi ngíma mb:êê yinté kele, Chóó Lémi u kópu dyuu dnyinté a ny:ee tumo. Ala ngwo mye yinté, yi mb:êê yi ngíma a t:a. Dini ghi n:iî ngê kââdí té mbwee u puku dmi dpo kp:aa t:oo, dnyinté dpo w:ee t:oo. Pini n:iî Yesu ka dpí kélímí mb:anê, Yesu ngê yi pini ngíma mb:êê dpo ngee, kópu yilí u ngwo dpo w:ee té. * ¹⁵ Nyââ, ntee doo a ya, ala ngwo mye yinté. Mósisi ngê dêêpi kópuni a d:êê too, dini ghi n:iî ngê dpo kp:aa t:oo, dnyinté dpo w:ee t:oo, mu kópu u díy:o yi mb:êê yi ngíma mu t:a. ¹⁶ Pini n:iî nmí Lémi ka dpo diyé, nmí Lémi ngê mb:êê ngíma dpo ngee. * ¹⁷ Nmí Lémi Ghê Dmi ye too, Setan kwulo dpo pwaa nmo, nmí mênê a ya yédi. * ¹⁸ Yélini yintómu yi k:iî Yesu u yoo vy:o nmí ghê dniye, mb:êê nmí ngíma daa t:a, nmí Lémi mb:aamb:aa ngê nmo y:enê ngê. Ntee a too, u Ghê Dmi ngê yinté pee tp:oo pee tp:oo a pyépi nmo, u dí, ntee a too, yinté pini ngê anmí pyaa dmi.

4

Nmí Mí ngê u wuu ndiî nmí pwo u ngwo kéé ngê

¹ Chóó Lémi ngê chóó a ngmídi nmoo, u dpodo ñedê a kaa nmoo, yi kópu u l:êê díy:o daanmo a kedekede, doo u ntââ yi dpodo daanmí kpípi. ² K:omo dyépi kní y:oo yoo ntee a dódó tumo, yinté daanmí d:uud:uu, mywene nmo wadí wowo. Doo u ntââ yoo daanmí dódó, Chóó Lémi u kópu ntênê nmo tpapê too, doo u ntââ daanmí ngmêê té. Chóó Lémi u ngíma nmo dpodo nyédi, u ndé kópu dé ntênê nmo tpapê too, u yi nmo a kwo, Pi kní y:oo yi ngwo pêdê w:ee y:e, awo, Yi p:uu dyââpe daa t:a. * ³ K:omo tpile Yesu Kédisu p:uu kópu mb:aa pi kní ye ntênê nmo tpapê too, ngmênê yoo woni kní y:oo d:uuwodê w:ee t:oo, mb:êê yi ngíma a t:a. Yi yéli ndê u maa p:uu a wee. ⁴ Yesu ka daa kélímí té, yi nuw:o dmi mgídí vy:o a kwo, mu kópu u díy:o dyámê u yâpwo Setan ngê ngwolo kâpwe ngê pyódu too, mb:êê yi nuw:o ñedê t:àngo. U yi u ngwo daa kwo, Mgídí u yoo kní y:oo Yesu Kédisu u wuu ndiî m:uu y:e, u kópu mb:aa dyuu mye ny:ee y:e. U lama a too, Chóó Lémi ntee a too, Yesu Kédisu ndêndê ngê mye yinté. U yi u ngwo daa kwo, Pi kní y:oo mya y:e. * ⁵ Daa nmí chóó nmí p:uu

* **3:9:** Lóma 3:21 * **3:14:** Lóma 11:25 * **3:16:** Lóma 11:23,26 * **3:17:** Njon 8:32,36; Lóma 8:2; Nkal 5:1 * **4:2:** 1 Tes 2:5 * **4:4:** Epeso 2:2

pi knî ye nmîmo mbumu nyédi, ngmênê Yesu Kédisu p:uu nmo mbumu nyédi, yenmîmo, Nmyi kada pini ngê pyódu yó. Nmo, nmyi dpodo pyu yoo, mu kópu u díy:o Yesu nmyi lama paa yaa we. ⁶ Chóó Lémi ngê yinê a vyu, apê, Wo ngê mgídi chaa ngê, wod:oo wo ngê mgídi chópu, vyílo yi pini ngê u wuu nmî gha vy:o kée ngê. U yi u ngwo doo kwo, Yi yéli yi lama nî yââ, u l:êê díy:o Tp:oo Yesu Kédisu nmo a dy:ââ ngê, apê, Pi knî y:oo a Tp:ee p:uu paa m:uu nêne. *

Dono vyîmî u nt:u kópu

⁷ Chóó Lémi ngê dpodo ndîi nêdê kaa nmo, ngmênê nmî chóó nmî wêdêwêdê daa ndîi, dp:oo yi dpodo u ntââ dé. Pi knî y:oo Chóó Lémi u wêdêwêdê nmî p:uu paa m:uu y:e, daa nmî chóó nmî wêdêwêdê p:uu pidny:oo nuw:o. Chóó Lémi ngê u wêdêwêdê ndîi mbêmê wodêpwo a ngêêpi nmo, ye yamî d:ââ ntee dpî pwópu, yi dpodo nêdê yinté p:oo pwaâ dniye. ⁸ Daa ng:êentómu wêê nmî p:uu a pw:i ngópu, ngmênê nmî komo dmi ye pi daa kuwo ngê. Dye ghi knî ngmê ngê nmî nuw:o miyó ngê nmo dpî pyódu, ngmênê nmî Lémi ngê dpo ngee nmo, dpîno dípedípe nyédi. ⁹ K:omo tpile a kpakakpaka nmo, ngmênê nmî Lémi ngê nmî mo d:uuwodê kuwo nmo. Dpodombiy:e a vye nmo, ngmênê nmî ghê d:uuwodê ngí t:oo. ¹⁰ Yesu ntee vya ngópu, u yi y:e a kwo, Yinté my:oo vya té. Yi kwéli nmî p:uu ka pyede, mu kópu u díy:o pi knî y:oo nmî p:uu paa m:uu y:e, awo, Yesu Kédisu ye wuné vyyuwo. ¹¹ Nyââ, Yesu u l:êê díy:o dye ghi yintómu pwopwo kêpa nmo wee, ngmênê Yesu ngê moo dyé nmo, mu kópu u díy:o pi knî y:oo yi kópu nmî p:uu paa m:uu y:e, awo, Yesu ye wuné vyyuwo. * ¹² Nmî dpodo u l:êê díy:o mgídi u yoo knî y:oo nmî vye u yi y:e a kwo, ngmênê vyílo yi dpodo u l:êê díy:o ghê kamî nmyinê pyw:ee ngópu, ghéni n:i chedê ngê daawa pyódu.

¹³ Doo u ntââ Yesu u pi tpapê daanmî yé, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ka nmo kélímî té. Yinté kélímî p:uu puku yedê kópu alanté ngma a tóó,

Ní kélímî mbê wo,

u l:êê díy:o ye noo a danê.

¹⁴ Nmî lama ka tóó, n:i ngê nmî Lémi Yesu kpêênî mêtê pyidu ngê, yinê amyedê pyidu nmo, mu kópu u díy:o Yesu u k:i ngmídi ngê nmo pyede. Daa nmî mo wa a pyidu nmo, wamyedê pyidu nmyo, u ngíma nipi amî kaa nmo. * ¹⁵ Yi kópu yilí nmyi l:êê díy:o nmínê vyîmî too. U yi nmo a kwo, Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê pi yilí kóó k:oo nmî kââ, Chóó Lémi pèdny:oo kwunokwuno, u pi ndîi ngê u ngwo paa pyaa we.

¹⁶ Yi kópu u l:êê díy:o nmî dpodo têtê dpîno kedekede nyédi. K:omo tpile pi knî y:oo nmî pââ dmi a dyede tumo, ngmênê nmî Lémi ngê nmî gha dmi dye ghi yintómu mêtewunê wêdêwêdê kígha too. ¹⁷ Ala ngwo dngídingí n:i nmo dnyinêdnyinê té, nmínê nmo têtê kópu dé. Dini ghi n:i ngê nmî Lémi ngê kóó k:oo wa kaa nmo, d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê anmín:aa ya. Yi ya mb:aa chedê ngê daawa pyódu. * ¹⁸ Kópuni dyámê mbêmê ngê a pyodopyodo nyédi, nmî nuw:o dmi y:i daa wee, mu kópu u díy:o chedê ngê wa pyaad dmi, ngmênê kópuni yilí doo u ntââ ngwolo ngê daanmî m:uu té, yi kópu knî yi p:uu nmî nuw:o dmi a wee, mu kópu u díy:o chedê ngê daawa pyaa dmi. *

* **4:6:** Gen 1:3; 1 Pita 2:9 * **4:11:** Lóma 8:36 * **4:14:** Lóma 8:11; 1 Tes 4:14 * **4:17:** Lóma 8:17-18 * **4:18:** Hipilu 11:1-3

5

Nmî too pee ngmêêpî u danêmbum

¹ Pi knî ye dpîno nkîngê té, mu kópu u díy:o nmî lama ka tóó, Wa vya nmomomê, nmî Lémi ngê wamêdê pyidu nmo, nmî too pee kamî ngê wa pyódu té. Dyámê mbêmê nmî too pee kêêpî ngomo ntee tpile ngê a pyede. Dini ghi n:ii ngê chedê ngê wa pyaa dmi, Chóó Lémi ngê kamî ngê wa pyódu té, ngomo mb:aa ntee tpile ngê wa pyódu té, chedê ngê daawa pyaa dmi. *

² Ala ngwo nmo nkínî pîpî nyédi, u yi nmo a kwo, Mbóó p:uu ngomo mb:aa knî yi k:oo nmîn:aa kwo. * ³ Yi ngwo nmî too pee kamî ngê wa pyaa dmi, daa kmêna mbwee ntee tpile ngê anmîn:aa ya. ⁴ Dyámê mbêmê nmî too pee kêêpî ngomo ntee tpile ngê a pyede, dîngídîngî nmo dnyinêdnyinê ngê, u l:êê díy:o nmo nkínî pîpî nyédi. U yi nmo a kwo, Kêêpî ngomo nmo kuwo, ngomo mb:aa k:oo nm:uu kee dmi. Nyââ, u yi nmo a kwo, Nmî too pee tpalê dniye, kamî ngê pyaa dniye, chedê ngê daawa pyaa dmi. * ⁵ Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê yinê l:âmo nmoo. Pi ngê dy:âma ndîi ntee dpî y:oo, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi yinté nmo a kpo. Yi kópu u l:êê díy:o nmî lama ka tóó, nmî too pee kamî ngê wa pyódu té. *

⁶ Pi knî ye dpîno nkîngê nyédi. Dye ghi yintómu nmî lama a tóó, dini ghi n:ii ngê nmî kêêpî ngomo knî yi k:oo nmo wee, daa nmî Lémi u p:o nmo pyede.

* ⁷ Nmî Lémi dpîno y:enê, ala ngwo, ngmênê u kwo nmo kélímî té, u l:êê díy:o p:uu nmo dpodo té. ⁸ Nyââ, pi knî ye dpîno nkîngê nyédi. U yi nmo a kwo, Nmî kêêpî ngomo nmo kuwo té, dyámê mbêmê, nmî Lémi ka p:o nmî lee dmi.

* ⁹ Ngmênê nmî Lémi ngê ghêlî k:ii daawa ñuwo nmo nmomomê, nmo mye u ntââ. K:omo tpile dyámê mbêmê anmî ya, ó u kwo anmî lee dmi, ngmênê u yi nmo ndêndê ngê a kwo, U nuu u kópu nmî d:uud:uu dé. ¹⁰ Nmo yintómu Yesu Kédisu ngîma anm:uu ghê dmi, yinê wa kóté kalê nmo, nmo ngmêngmênté nmî pywuu dmi anmîmo ngee. Kópuni mb:aa dyámê mbêmê nmo d:uud:uu té, yi pywuu mb:aa anmîmo ngee, myenté kópuni dono yi pywuu dono amyennîmo ngee. *

Chóó Lémi ka yoo kââdîkââdî

¹¹ Nmî lama ka tóó, nmî Lémi ngê wa kóté kalê nmo, u l:êê díy:o u kwo nmo nkîngê té, u yi nmo a kwo, Yoo yi nuw:o dmi nmî ngmêê té, daapaa kpada tène. Chóó Lémi ngê nmî gha dmi u kpêê dé, u lama a tóó, Nê ngê u dpodo ndêndê ngê a dódó. Na a ka yi kópu nmyi lama ndêndê ngê mye tóó. ¹² A chóó a pi dîní kmîmî. K:omo dyépi knî y:oo yi too pee mbêmê yi pi dmi yi chóó a kmîmî tumo, ngmênê yi gha vy:o daa vuywo nyédi. A p:uu kópu nmye d:a d:êê, mu kópu u díy:o k:omo dyépi knî y:oo a pi wa dyênê knomomê, u ya a nga a kwo, Ye dpî vyi yó, yipi, Nê ngê nmî Lémi u dpodo ntênê a dódó, u gha ntênê a tóó. ¹³ Yinê ye nê ghéti wo, ngmênê Chóó Lémi p:uu n:aa dpodo. Nmyinê nmye nê doo ghéti wo, nmyi p:uu n:aa dpodo. ¹⁴ Yesu Kédisu nódo nmî nuu ghi dmi ntênê a tóó, u l:êê díy:o u nuu u kópu nmo d:uud:uu too. Nmî lama ka tóó, pi ngmîdi nmî l:êê díy:o pwene. Dini ghi n:ii ngê u yoo vy:o nmî ghê dniye, nmî nuw:o dono mye pwene. ¹⁵ Yesu nmo yintómu nmî l:êê díy:o pwene, mu kópu

* **5:1:** 1 Kódin 15:47-49 * **5:2:** Lóma 8:23 * **5:4:** 1 Kódin 15:53 * **5:5:** Lóma 8:16,23 * **5:6:** Hipîlu 11:13-14 * **5:8:** Pilipay 1:23 * **5:10:** Lóma 2:16

u díy:o apê, Ghê kamî pêdê pyw:ee y:e, yi chóó yi pono daapêdny:oo a vyápê, Yesu u pono pêdny:oo a vyápê. Nmî l:êê díy:o pwene, kpêênî mêtê pii wo. *

¹⁶ Dyámê mbêmê tpémi y:oo yoo yi pi dmi mbêmê ntee a myeme tumo, yinté myenmee a myeme dé, ngmênê ala ngwo yi kópu dpíno d:uud:uu. Yesu Kédisu yinté nmî myââ, nmîné nmo u pi têtê ngê nmo doo ya, ngmênê ala ngwo nmî lama ka tóó, u pi ndîi. ¹⁷ Pini n:i Yesu Kédisu u yoo vy:o dpî ghê, kamî ngê dpî pyódu, u nuw:o mbwee dpî kée, nuw:o kamî p:uu dpî kaalí. * ¹⁸ Chóó Lémî ngê yi kópu dpî d:uu. Wunê p:uu nmee a d:uu, ngmênê Yesu Kédisu nmî l:êê díy:o pwene, Chóó Lémî ngê chóó u kwo u ngwo mêtê kââdí nmoo, mye dpodo kalê nmoo. U yi u ngwo a kwo, Pi yilí u kwo nmo kââdí. * ¹⁹ Yi nmo dpodo té, pi kní ye yenmîmo, Nmî yikí dmi Yesu Kédisu u pwo ghay wo, u l:êê díy:o Chóó Lémî ngê nmî dono yilí daa nuw:onuw:o too, u yi u ngwo a kwo, A ka nê kââdí té. Nyââ, nmî Lémî ngê yi dpodo ñedê kaa nmoo, nmopê, Yoo a ka anyiné kââdí tóó. *

²⁰ Yi kópu u l:êê díy:o Yesu Kédisu komo nmo kapî ngê, Chóó Lémî komo myeno kapî ngê, nmo kwunokwuno nmyoo, nmyenmîmo, Nmî Lémî Yesu Kédisu p:uu d:uu mu yé yó, u pee ghê dmyeno, u pono dmyiné vyápê. ²¹ Yesu Kédisu ngê dono daangmê d:uu ngê, ngmênê Chóó Lémî ngê nmî dono ñedê kââ, nmî yikí dmi u pwo u ngwo ghay wo, u l:êê díy:o pwene. U yi u ngwo doo kwo, A ka nê kââdí té, ntee n:aa tóó, yinté mye pyaa dniye, dono yi p:uu daapíchoo ya. *

6

Yoo yi ngêêpî u dye ghi

¹ Nmî Lémî u k:ií nipi nmo dpodo té, u l:êê díy:o nmîno kwunokwuno nmyo, nmyenmîmo, Chóó Lémî ngê nmî l:êê díy:o kópu ndîi ngmê d:uu ngê, u wépi nangê puwâ. ² Nmî Lémî u kópu puku yedê alanté a tóó,

Dini ghi n:ií ngê u ya a nga doo kwo,

Yoo ní ngee,

Yi ngwo nmyi ngêpê ní ny:ee too,

Nê, N:aa ngêêpî té, a kêê k:oo n:aa kapî té.

Kódin tpémi, ala kópu a ny:ee yó. Dini ghi n:ií ngê nmî Lémî ngê yoo a ngêêpî, ala yi dini ghi. Ala ngwo u yi u ngwo a kwo, A kêê k:oo ní kaa té. *

Nmî Lémî p:uu dpodo têtê kópuni dnyimo a vyímî dé

³ U yi nmo daa kwo, Pi ngmê ngê nmî dpodo p:uu dono kópu ngmê vyi ngê, u l:êê díy:o nuw:o ngê nmo dpodo té. U yi nmo a kwo, Pi kní y:oo nmî Lémî u maa dny:oo kígha, u l:êê díy:o lvêê kpí té yi máadí p:uu daanmî t:oo. ⁴ U yi nmo a kwo, Pi kní y:oo mya nmîne, ala kópu nmî p:uu paa vyi y:e, Yâpwo ndêndê p:uu a dpodo té. Yi kópu u l:êê díy:o, k:omo tpilê ló dono kópu ndîi nmo a d:uud:uu tumo, ngmênê nmîno vyímî tumo. Daa dono kópu ngmîdi nmîno vyímî ngê, doo u ntââ ngê nmo dpî pyaa dmi. ⁵ Dpî ngímî nmo, a kpakakpaka nmoo, mbwa k:oo a kmímî nmoo. Dpodo ndîi yino dódo ngê, mgídí vy:o nmo ngêpê nyédi, dye ghi kní ngmê ngê nmo dómudómu nyédi. ⁶ Nmî Lémî u maa ntêné nmî lama a t:a, dono nmî p:uu daa t:a. Límílímî ngê dpíno nod:enod:e nyédi, pi kní ye mb:aamb:aa ngê nmo vuywo nyédi. Nmî Lémî u Ghê Dmi mbêmê nmo

* **5:15:** Lóma 14:7-8 * **5:17:** Njon 3:3 * **5:18:** Lóma 5:10 * **5:19:** Kílosa 1:19-20 * **5:21:**

Hipílu 4:15; 7:25-26

* **6:2:** Luukí 4:19-21; Is 49:8

dpodo té, yoo yi nuu ghi dmi nmî nódo ntênê a tóó. * 7 Kópu dyuu ndêndê pi knî ye nmo tpaépê ngê, Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê mbwudu yilí nmo chapí ngê. Yi kópu yilí yi l:êê díy:o pi knî y:oo dpí mya nmo, dpó, Yâpwo ndêndê p:uu a dpodo té. Lede knî y:oo yi kaa taa, kápéd:ê ntee a tpyé tumo, nmo my:oo yinté dé, kópu mb:aa nmo d:uud:uu too. Kópu mb:aa n:ii nmo tpaépê too, yi kópu knî y:oo yoo dpo châpwo t:oo. 8 Nmî Lémi p:uu dpodo tédê dye ghi knî ngmê ngê a cháâchââ nmoo, dye ghi knî ngmê ngê dpí mb:ii nmo. Dye ghi knî ngmê ngê nmî p:uu a danê nyédi, dye ghi knî ngmê ngê a chaa kígha nmoo. Yinê ye nmo k:omodanê pyu yoo, ngmênê ntênê nmo mbumu nyédi. 9 Yinê ye nmo n:uu dé, ngmênê pi yilí yi lama nmo pyede. Yinê ye daa kêmakêma nmo pwopwo té, ngmênê anmî pyede. A kpakakpaka nmoo, ngmênê anmî pyede. * 10 Nmî nuw:o dmi dpí dyênê, ngmênê dye ghi yintómu w:aa nmîno pyw:êmí ngê. Nmo pinté yoo, ngmênê kópuni d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa, pi knî ye nmo yémí ngê, ndáápi ntee pini ngê u ngwo dpí pyódu té. Tpile nmî ngópu daa tóó, ngmênê kópuni nmî Mí ngê nmo a kpo, doo u ntââ pi ngê nmî kêlê daawa a puwá. Nyáâ, yi kópu yilí yi mbêmê pi knî y:oo dpí mya nmo, dpó, Kí yâpwo ndêndê u dpodo pyu yoo. *

11 Mw:ââkó Kódin tpémi, kópu nmye d:oongmê wópu ngê, d:ud:umbiy:e a gha nmye myed:a kpémí. 12 Nmyi nuu ghi dmi a nódo ntênê a tóó, ngmênê a nuu ghi nmyi nódo dnyinté a tóó. 13 A tp:ee yoo, nmyi nuu ghi dmi a nódo ntee a tóó, a nuu ghi nmyi nódo yinté myechoo a ya.

Póól ngê yoo dono yi k:ii kââdí té u ngwo ye kwódu ngê

14 Yélini nmî Lémi ka daa kêlímí té, yi yélini yi k:ii nangê kââdí. Nuw:o mb:aa pini dê nuw:o dono angênté anyinê kââdí dê? Doo u ntââ. Wo pini dê mgídí lónté anyinê kââdí dê? Mye doo u ntââ. * 15 Yesu Kédisu pini dê Setan yi nuw:o dé ngmídi ngê angênté anyi pyódu dê? Doo u ntââ. Nmî Lémi ka kêlímí pyu pini dê n:ii u kwo daa kêlímí, yi nuw:o dé ngmídi ngê angênté anyi pyódu dê? Doo u ntââ. 16 Chóó Lémi u ngomo, yâpwo ghi, angênté ngmídi ngê anyi pyódu dê? Doo u ntââ. Yâpwoni ghê a t:a, Chóó Lémi, nmo u ngomo. Yinté kópu Chóó Lémi ngê ló dini a vuu, puku yedê alanté a tóó, apê,

A yoo vy:o aní kwo,
a k:ii anmí paa,
yi yâpwo ngê aní ya,
a yoo ngê adnyi kwo.

* 17 Yi kópu u l:êê díy:o nmî Lémi ngê yepê,
Yoo dono yi vy:o a pwii dmyeno,
yi k:ii nangê kââdí.
Yepê, Tpile tupwótupwó p:uu kêê nangê yé,
a kêê k:oo u ngwo aní kaa nmyo. *

18 Yepê, Nmyi mí ngê aní ya,
a tp:ee dmââdíma ngê waní pyódu nmyo.

Lémini u wêdêwêdê mu daa mu tp:ook:omo, vyílo yi Lémi ngê yi kópu ye yinê vuu. *

* 6:6: 1 Tim 4:12 * 6:9: 2 Kódin 4:10 * 6:10: Kílosa 1:24 * 6:14: Epeso 5:7-11 * 6:16: 1 Kódin 3:16 * 6:17: Is 52:11 * 6:18: Hos 1:10

7

1 A tídê mbwó yoo, daa yi yéli yi mo yi l:êê díy:o ye a vvyu, yi vy:o nmí ghê dniye, yi kópu nmí l:êê díy:o mye vvyu. Yi kópu u l:êê díy:o kópuni kní y:oo nmí gha dmi dpí dyênê t:oo, ó nmí too pee dmi myoo dyênê t:oo, yi kópu dono kée téme. Chóó Lémi ntênê chááchââ koo, mb:aamb:aa ngê ntee a tóó, yinté pyaa kmêle. *

Kódin tpémi y:oo yi nuw:o dmi u ngwo ngmêê ngópu

2 A nuu ghi nmyi nódo choo a ya. Kópu dono nmye dipíngmê d:uu ngê, pi dipíngmê dyênê ngê, pi dipíngmê dóó, nmyi ndapí dipíngmê t:ámo ngê. 3 Daa nmyi pi dyede u l:êê díy:o yi kópu nmye d:a d:êê. Kêle. Kópuni mwiyé d:a d:êê, myombó mênínê d:êêd:êê, nmyi nuu ghi dmi a nódo ntênê a tóó. K:omo tpile aní ya, ó aní pw:onu, ngmênê nmyi nuu ghi dmi a nódo adí ya. 4 A lama ka tóó, nmí Lémi u maa mb:aamb:aa ngê nmye kígha ngmê, u l:êê díy:o pi kní ye n:aa chaa kígha nmyo. K:omo tpile dono kópu a nga a d:uud:uu tumo, ngmênê díní nkíngê yédi, w:aa u ngwo nínê pyw:émí ngê.

5 Dini ghi n:ii ngê Másídóniya Wee u kwo ní ta, ghê dipí vy:ungo, dono yilí noo a vyími. Kuwa yéli a p:uu dnye d:uu, a gha vy:o noo a nuw:onuwo nmyo.

6 Ngmênê pini n:ii ngê nmí nuw:o dmi dpí l:ámo, Chóó Lémi, yi pini ngê a nuw:o yiné l:ámo ngê, Taitas a ka a dy:ââ ngê. * 7 Dini ghi n:ii ngê ní módu, a gha mb:aamb:aa pyodo, myenté nmyi l:êê díy:o mdooni a ka a núwo, yi kópu u díy:o a gha mb:aamb:aa ngê mye pyodo. A ka pê, Kódin tpémi y:oo a nuw:o mékí l:ámo ngópu. A ka pê, Nuú ghi yi nódo kíyedé tóó, tpéé kópu vyi ngópu. A ka pê, U yi y:e a kwo, Nê pono nmí vyápê. Yi kópu kní yi l:êê díy:o a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê dê pyódu.

8 Pweepwee pee n:ii nmye nê d:êê ngê, yi pweepwee pee ngê nmyi nuw:o dmi dono ngê yiné pyódu ngê, ngmênê u l:êê díy:o tpéé kópu daanê vyi. Taitas ghêli a ka depéngê díyé wo, tpéé kópu yi ngwo nê vvyu, nê, Yi pweepwee pee lukwe díy:o ye ní dy:ââ ngê, yi nuw:o dmi dono ngê u ngwo ní pyódu ngê. Ngmênê daa ndíi la ghi nmyi nuw:o dmi dono ngê dnya a ya, 9 nmyi l:êê ghi dmi u ngwo nmyi ngmêê tumo, nmyi dono u ngwo nmyi kée tumo. Yi kópu u l:êê díy:o awêde a gha mb:aamb:aa ngê a tóó. Chóó Lémi ngê u yi doo kwo, Yi nuw:o dmi dono ngê pyaa we, yi l:êê ghi dmi paa ngmêê y:e. Yinté pyodo, u l:êê díy:o yi pweepwee pee ngê dipí dyênê nmyoo. 10 Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê nmí nuw:o dmi dono ngê dpo pyódu, nmí l:êê ghi dmi dpí ngmêê té, yi ngwo nmí dono u kuwó dpí kée té, kóó k:oo moo kaa nmo. Yi kópu u l:êê díy:o pi ngê tpéé kópu d:uudpí vyi, ngmênê mgídí u yoo, dini ghi n:ii ngê dono wuné vyími ngópu, yi l:êê ghi dono d:uudpí kée t:oo, pwopwo u maa d:uudpo kuwo ngmê. * 11 Kópuni nmye dê pyódu, p:uu dmyiné nuw:o. Chóó Lémi ngê nmyi nuw:o dmi dono ngê pyódu ngê, u l:êê díy:o nmyi l:êê ghi dmi nmyi ngmêê tumo. Ala ngwo u maa p:uu dpodombiy:e nmye wee, u yi nmye a kwo, nmyi pi dmi mb:aamb:aa ngê mē pyaa dniye. Nmyi nod:e dniye, nmyi nkíngê mbê dniye. U yi nmye doo kwo, nye, Nê ngê mēnye m:uu nmíne. Nmyi vy:o pini n:ii ngê dono ndíi d:uu ngê, u yi nmye doo kwo, Nmí kpada. Kópu yilí yintómu mb:aamb:aa ngê nmyi chóó u málo mēdmyiné a yiyé dé, dyâape nmyi p:uu mēdaadi ya. 12 N:ii ngê a pi dyênê ngê, daa yi pini u l:êê díy:o nmye noo a d:êê, myenté daa a pi u l:êê díy:o nmye noo a d:êê, ngmênê u ya a nga

* 7:1: 1 Njon 3:3 * 7:6: 2 Kódin 1:3-4 * 7:10: Mát 27:3-5; Hipílu 12:16-17

doo kwo, Kódin tpémi y:oo ala kópu a w:ee y:e, A nuu ghi yi nódo ntênê wunê tóó. Chóó Lémi ngê kíyedê y:enê nê, nmye dénîné k:omodanê. ¹³ Yi kópu u l:êê díy:o a nuw:o mb:aamb:aa ngê maa pyódu.

Nyââ, nmyi l:êê díy:o a nuw:o m:aa l:âmo ngê, myenté a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê mê pyodo. Dini ghi n:ii ngê Taitas nmye a loo, doo nuw:onuwo nmyo. Dini ghi n:ii ngê u kwo nmyi ng:aa mbê dniye, nmyo yintómu yi ngwo u nuw:o nmyi l:âmo ngópu. Yi kópu u l:êê díy:o a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê pyodo. ¹⁴ Taitas ghêli k:ii nmye dêpangê n:ee, u ngêédí noo chaa kígha nmyo. Dini ghi n:ii ngê nmye a loo, kópu dyuu n:ii u kwo nê vyi too, nmyi ntiye tumo, nmyi l:êê ghi dmi nmyi ngmêê tumo, dpîp:e mywenemywene kalê noo. Dye ghi yintómu ndê kópu dé ntee nmye noo a tpaépé dé, kópuni nmyi p:uu u kwo nê vyu, ndê kópu ngê yinté mye pyodo. ¹⁵ Taitas ka nmyi ng:aa mbê dniye, u kwo my:ee nkíngê mbê dniye. Ala ngwo yi kópu mēkíyedê nuw:onuwo, nmyi nuu ghi dmi nódo ntênê a tóó. ¹⁶ Ala ngwo a lama ka tóó, ndéndê ngê a dnye nmye nyēmī ngmê. Yi kópu u l:êê díy:o a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê dē pyódu.

8

Ndapí danêdanê u danêmbum

¹ A tídê mbwó yoo, yélini Másídóniya Wee u kwo Yesu u yoo vy:o ghê dniye, kópu mb:aa n:ii d:uu tumo, nmye nîné n:ii té. Nmî Mí ngê ngee too, kópu ndîi daa ngmídi d:uu ngópu. ^{*} ² K:omo tpile nmî Lémi u l:êê díy:o dono yilí dnya a vyímí, ngmênê nmî Lémi daa mb:ii ngópu. Yi kópu u l:êê díy:o yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyódu too. ³ K:omo tpile pinté dé, ngmênê ndapí ndîi kée ngópu. Ndapí yi ngópu dêpwomo ya, dîni k:omodanê, yi chóó yi nté pywupwi u l:êê díy:o doo u ntââ ngê pyaa dniye. ^{*} ⁴ Yi ndapí kée ngópu, mu kópu u díy:o nmî Mí u yoo vy:o pinté n:ii wunê pyede, Njuda Wee u kwo, u yi y:e a kwo, Yi yéli ye ndapí nmî dy:ââ, u ngwo nmî ngee té. Másídóniya tpémi y:oo a ka pê, Doo u ntââ nmî wépi dmi daanyi puwâ, u yi nmo a kwo, Yi yéli myeno ngêépí té. ⁵ U ya a nga doo kwo, Másídóniya tpémi y:oo ndapí kní ngmê kée y:e, ngmênê kópu ndîi yi d:uu ngópu. Myenté yi chóó yi gha dmi nmî Lémi ka mwiyé y:ee ngópu, nmî Mí u pono vyápê dniye, kuwó yi gha dmi a ka myedê kē ngópu. ⁶ Yi kópu u l:êê díy:o Taitas ka kwonoo, Mw:ââkó a mbwó, Kódin tpémi yi vy:o ndapí danêdanê kn:ââ ntee ny:uu chópu, yinté y:i chin:aa dpodo, ndapí danêdanê chedê ngê u ngwo dp:uu pyaa we. ⁷ Kódin tpémi, kópu yilí yintómu u ntââ ngê nmye pyede, nmî Lémi ka ntênê nmye kélímí té, u ndê kópu dyuu ntênê nmye tpaépé tumo, u tumu kópu dé nmyi lama a pyede, p:uu ntênê nmye dpodo té, a nuu ghi nmyi nódo mye tóó. Pi ngêépí ngê u ntââ mbémê myedmyinê ya, nmî Mí u yoo vy:o pinté yoo yi ndapí mb:aamb:aa ngê dpo danê yó. ^{*}

⁸ Daa dêépí kópu ngmê nmye yed:a d:êê. Másídóniya tpémi y:oo kópuni d:uu ngópu, yi kópu nmye yed:a d:êê, mu kópu u díy:o u ya a nga a kwo, Nmyi nuw:o dmi nê m:uu. Lukwe, nmî Lémi nuu ghi nmyi nódo a tóó, ó daa tóó? ⁹ Nmî Lémi Yesu Kédisu ngê kópuni nmî l:êê díy:o d:uu ngê, nmyi lama ka tóó. Tpile yilí yintómu yi kada píní ngê wunê doo a ya, ngmênê nmî l:êê díy:o dyámê mbémê a loo, ngópuch:anê ngê mímê pyodo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo

* 8:1: Lóma 15:26 * 8:3: 1 Kódin 16:2 * 8:7: 2 Kódin 9:8

kwo, A yoo yi l-êê dîy:o kópu ndîi yilî nî d:uu. Nyââ, kópu yilî nmyi l-êê dîy:o a d:uud:uu too, ngópuch:anê yoo yinté myedmyinê ngêêpî dé. *

¹⁰ Nê nê a nuw:o alanté, kópu mb:aa ngma ala. Kópuni kn:ââ m:ii tuwo kí m:aani ngê nmyinê chaa ngópu, ala ngwo yi dpodo dpî chedê yó. Wo yéli nmyi t:ee kalé tumo, ndapî danêdanê kn:ââ mwiyé nmyi chaa ngópu, u yi nmye mwiyé doo a kwo, nmî Mî u yoo vy:o pinté yoo nmî ngee té. ¹¹ Ala ngwo yi dpodo dpî chedê yó. Kópuni u yi nmye doo kwo, Nmî d:uu, ntênê dmyinê d:uud:uu. ¹² Nmye dênîné tpaépê, Ndapî ngê u pwo dmyina a yé. U yi nmye adî kwo knomomê, Yi yéli ndapî ngê nmî ngee, ye ndapîni nmyi ngópu adî ya, nmî Mî ka yintoo u ntââ ngê adî pyodopyodo. Ndapîni nmyi ngópu daa too, yi ndapî p:uu daa nuw:o yédi. *

¹³⁻¹⁴ Nmye dênîné tpaépê, Wu yéli yi l-êê dîy:o nmyi ndapî dpî chedê yó. Kêle, ngmênê ala ngwo ndapî nmyi ngópu yilî a too, wu yéli ngópuch:anê yoo, dpî ngee too. U kuwó dini ghi ngê nmyi ndapî chedê ngê u nkwo wa pyaa knomomê, u nkwo wa a ngee nmyo. Noko yinté dmyinê vuuwo, nmyi ya ngmîdi ngê yinté choo ya. * ¹⁵ Yinté kópu puku yedê mye too,

N:ii ngê nté péé ndîi ntówo,
nté w:êê péé dîmî kê wo,
n:ii ngê nté péé tédê ntówo,
u ntââ mbêmê doo ya. *

Póol ngê yélini Kódin dîy:ââ too

¹⁶ Taitas u l-êê dîy:o nmî Mî n:aa kwunokwuno ngê, mu kópu u dîy:o ntee nîné nuw:onuwo nmyoo, yinté myewunê nuw:onuwo nmyoo. ¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Taitas nî kwuno ngê, kwonoo, U ntââ Kódin tpémi ye wam:ii lê, a ka pé, Nyââ, u ya a nga a kwo, Yi n:aa lèpî. Chóó u nuw:o k:oo yi paa u yi u ngwo doo kwo. ¹⁸ Taitas p:uu nmî mbwó mê miyó nîné t:emî, nmye nîné dyede té. Yi tpódu k-uuchêmu u pi dè, mwiyéni u kakêmé nmye nîné chámêchámê. Ala wee u kwo p:aani p:aani Yesu u yoo knî y:oo mb:aamb:aa ngê a chââchââ ngópu, mu kópu u dîy:o nmî Lémi u kópu dyuu pi knî ye mb:aamb:aa ngê a tpaépê too. ¹⁹ A chââchââ ngópu, myedê ngmîdi ngópu, dini ghi n:ii ngê ndapî Njuda Wee u kwo wanmî nuw:o, a p:uu wa t:ee ngmê, ala wee u kwo yi ndapî yinê wa nuw:o. Yi ndapî anmo nuw:o, mu kópu u dîy:o Nju tpémi y:oo nmî Lémi paa chaa kalé y:e, ala kópu paa vyi y:e, Yesu u yoo vy:o yélini daa Nju tpémi, ka ngêêpî nmo.

²⁰ Yinté pini knî a p:uu angmê t:ee ngmê, ndapî ndîi n:ii nmyinê danêdanê ngópu, nipi wanmî nuw:o, mu kópu u dîy:o pi ngê kingê vyi, Nê ngê yi ndapî chóó ndîi. ²¹ U yi nmo a kwo, Kópuni nmo d:uud:uu, nmî Lémi ka kópu mb:aa ngê choo ya, myenté pi knî ye kópu mb:aa ngê myechoo ya.

²² Pini n:ii dè Taitas p:uu nîné t:emî dè, nmî mbwó myomoni u kakêmé nmye nîné chámêchámê. Daa ng:êêntómu u k:ii nyipu dpodo, u dpodo ntênê ní módu, nmî Lémi u yoo mb:aamb:aa ngê a ngêêpî too. U lama a too a dnye nmyinê nyémî ngmê, u l-êê dîy:o u yi u ngwo a kwo, Yi ní lê. ²³ Yi pini dè Taitas p:uu nîné t:emî dè, pini n:ii k:ii nmyi l-êê dîy:o nipi nye dpodo nódo. Yi pini dè nmî mbwó dè, nmî Lémi u yoo yi dyépi dè. Yi l-êê dîy:o pi knî y:oo Yesu Kédisu a chaa kígha ngópu. ²⁴ Nmyi pyipe ngê dpî pyódu dóó, nmî Lémi u yoo yélini

* 8:9: Mát 8:20; Pilipay 2:6-7

* 8:12: Mak 12:43

* 8:13-14: 2 Kódin 9:12

* 8:15: Ex 16:18

a wee, p:aani p:aani, u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Nê ngê Kódin tpémi daa módó doo chaa kîgha dé. *

9

Nmî Mî u yoo vy:o pinté yoo yi yeedeeyeede

¹ Nmî Mî u yoo vy:o yélini Njuda Wee u kwo wunê kwo, ndapîni ye anmî dy:ââ, yi kópu nmyi lama wunê kî yaa wo, doo u ntââ mēdaana a dówodówo.

* ² A lama ka tóó, u yi nmye a kwo, Ndapî ye nmî dy:ââ. Māsídóniya tpémi ye n:aa chaa kîgha nmyoo, yenîmo, Nmî mbwó yoo yélini Kídiki Wee u kwo wunê pyede, m:ii tuwo kî m:aani ngê alanté nuw:o mbê dniye, apê, Nmî mbwó yoo, yélini Njuda Wee u kwo wunê pyede, wanmî ngee té. Māsídóniya yélini ye yinté n:aa chaa kîgha nmyoo. Yi kópu u l:êê díy:o nmyi nt:anê yilí yaa wo, yi chóó yi ndapî mye kée ngópu. ³ Ala ngwo nmî mbwó pyile kní nmye nîné dyede té, mu kópu u díy:o ala ngwo ndapî a kada dmyina a danēdanē. A kada daanmyinē danē knomomē, ye pi kní y:oo awo, Lukwe díy:o nê ngê módó doo chaa kîgha dé. ⁴ Nyââ, ndapî a kada daanmyinē danē knomomē, dini ghi n:ii ngê Māsídóniya pi ngmê kní yi k:ii nmye anmo lee dmi, mywene nmye wa ghê, a nga amye ghê, mu kópu u díy:o ye n:aa chaa kîgha nmyoo. ⁵ Yi kópu u l:êê díy:o nmî mbwó pyile kní nmye nîné dyede té, a kada nîné kapí té, nmyi ndapî danēdanē u l:êê díy:o. Yi ndapî danēdanē u pi wunê nmyinē vyi ngópu, ala ngwo yi kópu dpo d:uu yó. U ya a nga daa kwo, Yi kópu dpodombiy:e a chóó n:uu d:uu, nmyi chóó nmyi nuw:o kní yi mbêmê yi kópu a kada dpí d:uu yó.

⁶ Mtíkó pyu yoo yi nt:anê nangmê yââ. Dyimê pywuu nmye ngmēnîné kuwo. Pini n:ii ngê nté woo pyile njini dpí kââ, nté nt:u pyile njini dpo pyw:oo. N:ii ngê nté woo yilí dpí kââ, nté nt:u yilí dpo pyw:oo. * ⁷ N:ii ngê u yi adí kwo, Ndapî wu ntémwi nî kée, yi ntémwi choo kéké. Yi pini u ndapî u l:êê díy:o mēkîngê tpyóó, u gha vy:o kédangê vyi, Ghêpêghêpê a mēnê dé gh:ay ngmê, u l:êê díy:o a ndapî n:aa kéké. Kéle. Ntémwi u yi u ngwo adí kwo, Nî kée, yi ntémwi choo kéké, mu kópu u díy:o pini n:ii ngê yeedeeyeede u nuu u kópu ngê a ya yédi, vyílo yinté pini Chóó Lémi u nuu u pi ngê a ya yédi. ⁸ Ndapîni nmye kéké ngópu, Chóó Lémi u ntââ, amê wumo. Yi kópu u l:êê díy:o dye ghi yintómu u ntââ mbêmê anmyi ya, myenté nmyi yeedeeyeede yintómu yi l:êê díy:o u ntââ mbêmê amyenmyi ya. ⁹ Yinté kópu puku yedê alanté a tóó,

Pi mb:aa ngê pinté yoo mb:aamb:aa ngê a yeedeeyeede too,

u mb:aamb:aa chedê ngê d:uudpí pyódu. *

¹⁰ Chóó Lémi ngê nté woo nmo dpo kē, nmo kapí too, Chóó Lémi ngê nt:u yinê dpí t:oo, u ngwo nmo pipí too. Myenté, u ntââ mbêmê dpo pyódu nmo, yeedeeyeede n:ii nmo kîgha ngê, nt:u yinê dpí t:oo. * ¹¹ Nyââ, Chóó Lémi ngê dye ghi yintómu u ntââ mbêmê dpo pyódu nmyo, u l:êê díy:o u yoo vy:o pinté yoo nmyo yeedeeyeede tumo. Ndapîni ye anmî núw:o u l:êê díy:o, Chóó Lémi wa chaa kalé ngmê. ¹² Yeedeeyeede n:ii nmye kîgha ngópu, yi nt:u miyó. Ngmê, pinté yoo nmye ngêêpí tumo. Myomoni, Chóó Lémi nmyi l:êê díy:o dpodombiy:e adnyi chaa kîgha. ¹³ Nmyi yeedeeyeede u l:êê díy:o u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Kódin tpémi nmî Lémi Yesu Kédisu ka ntēnê a kēlîmî té, u kópu

* 8:24: 2 Kódin 7:13-14 * 9:1: 2 Kódin 8:1-7 * 9:6: Prov 11:24 * 9:9: Psalm 112:9 * 9:10: Is 55:10; Hos 10:12

dyuu ntênê a chââchââ ngmê. Awo, Pi yilí yi kii ka a yeede nmo. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi wa chaa kalê ngmê, ¹⁴ nmyi l:êê díy:o amyednya a ngêpê. Nmyi yi dmi y:e ntênê adí kwo, awo, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê dê ngee té, mb:aamb:aa ngê u nkwo da yeede nmo. ¹⁵ A tídê mbwó yoo, Chóó Lémi kwuno koo, kópu ndíi ngmê d:uu ngê, doo u ntââ pi ngê daawa a w:ee.

Yoo woni yi nuw:o dmi alanté a tóó, Póól ngê pweepwee pee n:ii kuwó d:êê ngê, Kódin tpémi ye dy:ââ ngê, wu u dí. Nod:enod:e u pweepwee pee n:ii ye mwyé dy:ââ ngê, ala yi pweepwee pee, kn:ââ 10, u dí kn:ââ 13.

10

Póól chóó u dpodo p:uu u ngwo doo d:êê

¹ Mw:âákó Kódin tpémi, nê Póól, a kópu dyuu dpo ny:ee yó. Yi a p:uu nmyinê danê nyédi, nmyimo, Dini ghi n:ii ngê nê nmí vy:o a kwo yédi, a nkíngê yédi, kwódu yé u kópu nmo d:uudpí vyi, ngmêni dini ghi n:ii ngê dpo kuwo nmo, kwódu yé u kópu yilí dpo d:êê, nmo dpo dy:ââ té. Yesu Kédisu ntee doo paa, u ya a nga a kwo, Yinté my:aa paa. Chóó u pi dèdpímo kmímí, límílimí ngê dèpwo nod:enod:e. Mw:âákó, nínê kwunokwuno nmyo, ^{*} ² dini ghi n:ii ngê nmye anê lê, nangê nod:enod:e kalê nê. Nmyi nuw:o dmi a ngmêê yó, u ya a nga daa kwo, Dpodombiy:e nmye nín:aa mbumu. Yélini nmyi vy:o a wee, n:ii kní y:oo a tpaépê ngmê, apu, Nê ngê dyámê mbêmê tpémi yi maa ye kígha, yi yélini ngópu daaní nkíngê mb:anê, waní nkoko té. ^{*} ³ Dyámê mbêmê nmo pyede, ngmêni nmyi nuw:o dmi daa dyámê p:uu a kwo. Nmí Mí ngê l:êê tédê a dy:ââ nmo, dono p:uu nmo l:êê too. ⁴ Dyámê mbêmê tpémi ntee a l:êê nyédi, daa yinté nmo l:êê nyédi, ngmêni Chóó Lémi u wédêwédê mbêmê nmo l:êê nyédi. Yélini Setan ngê kóó k:oo kaa too, yinté nmímó pw:iipw:ii too. ^{*} ⁵ Kópu dyuu n:ii mbêmê Setan ngê yoo dpí dóó, yi kópu dyuu yuno vye too. Kópu n:ii kní yi l:êê díy:o yoo a mbodo ndíi mbodo ndíi nyédi, Chóó Lémi p:uu u ngwo daa nuw:o nyédi, yi kópu dyuu myeyuno vye té. Yoo yi nuw:o nmo ngmêêpí too, Yesu Kédisu kóó k:oo nmo kapí too, u dnye u ngwo a nyémí ngópu. ⁶ Kódin tpémi. Nmyi nuw:o dmi a ngmêê yó, Yesu Kédisu u dnye dmyinê nyémí. N:ii ngê u dnye daawa ny:oo, wan:uu kpada.

⁷ Nmyi ngwolo dmi dpo pywálí yó. Nmyi vy:o n:ii ngê choo a tpaépê, Nê Yesu Kédisu u dpodo pyu ngmê, yi pini ntênê choo nuw:o, u lama choo ya, my:aa Yesu Kédisu p:uu dpodo pyu. ⁸ Ndoo apê nmyinê nmye a chóó a dpodo ndíi ngê nmye yed:a pyódu, ngmêni mywene a nga daawa ghê, nmí Lémi ngê yi dpodo nédê yinê a kaa noo. Daa nmyi dyede u díy:o kada pini ngê pyódu noo, ngmêni nmyi wédêwédê kígha u l:êê díy:o. ⁹ Ala kópu daanê dówo, mu kópu u díy:o u ya a nga daa kwo, Pi ngmê ngê a vyi ngê, Nê ngê u pweepwee pee yedê kíyedê nkíngê kígha nmo. ¹⁰ Kópuni nmyinê tpaépê tumo, a lama ka pyede, nmyimo, Nê ngê u pweepwee pee yedê kópu ndíi yilí wunê d:êêd:êê ngê, ngmêni dini ghi n:ii ngê nmí vy:o dpo lê, a mywenemywene yédi, u kópu mgaamгаа dé, tp:ee k:ii nmo a mbumu yédi. ^{*} ¹¹ A tídê mbwó yoo, n:ii ngê yinté kópu dpí vyi, ala kópu u lama choo ya, kópuni pweepwee yedê n:aa d:êêd:êê too, nmyi ngópu ntênê an:uu d:uu té. ^{*}

¹² Nmyi vy:o yélini y:oo yi pi dmi yi chóó a kmímí tumo, mundoo yi yélini y:oo dê t:ee kalê nê? Mudny:oo a chaa. Yinê ye, Nmo mb:aamb:aa dé, ngmêni

* **10:1:** 1 Kódin 2:3 * **10:2:** 1 Kódin 4:21 * **10:4:** Epeso 6:13-17 * **10:10:** Nkal 4:12-14

* **10:11:** 2 Kódin 13:2,10

a numo chaa kîgha nyédi, Yesu Kédisu ngê daa chaa kîgha too. Yi mbodo dmi podo dé. ¹³ D:aa yinté pini. A chóó a pi daani kmîmî. Dpodoni Chóó Lémi ngê a ka a kpo, yi dpodo u pi yini kmîmî, mwada y:i a chóó mēdaani nî. Pi yilî y:i l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê a dpodo kalê noo, nmyi l:êê dîy:o myedê dpodo kalê noo.

* ¹⁴ Nmyo, Chóó Lémi u yâpwo têdê. Vyîlo yi yâpwo têdê a dpodo kalê noo, y:i noon:aa ntê woo kapî, Yesu Kédisu p:uu kópu mb:aa a chóó nmye mwiyé n:uu vvu. ¹⁵ Kn:aa pini ngê dpodoni u yâpwo têdê dpî dóó, daa yi dpodo p:uu nîné danê. A pi y:i daa t:a. Chóó Lémi ngê nmyi vy:o a dpodo kalê noo. U ya a nga a kwo, Nî wêdêwêdê kalê nmyo, nmyi kélîmî ndîi ngê paa pyaa we. ¹⁶ U kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê kn:aa dyámê pee p:uu wa dy:ââ nê, u yâpwo têdê y:i m:uu an:uu yé, Yesu Kédisu p:uu kópu dyuu u nkwo ye an:uu vyi. U ya a nga daa kwo, Kn:aa pini u dpodo mbêmê a pi ndîi ngê pyaa we. ¹⁷ A chóó a pi dîni kmîmî ngê, mu kópu u dîy:o puku yedê alanté a tóó,

Pi ngmê ngê chóochóó kîngî chaa kwolo,
nmî Lémi yichoo chaa kîgha.

¹⁸ N:i ngê dpî vyi, Nê mb:aamb:aa, daa yi pini nmî Lémi u nuu u pi ngê a ya yédi, ngmênê pini n:i p:uu nmî Lémi ngê dpî vyi, dpo, Yi pini pi mb:aa, vyîlo yi pini u nuu u pi ngê a ya yédi. *

11

K:omo dyépi yoo yi p:uu danêmbum

¹ A tidê mbwó yoo, a ka dmyina a ng:aa, nmyi ngópu dmi nangê nkoko. ² Kwodo n:i u maadi pi daangmê ghê wo, nmyo yinté yéli, Yesu Kédisu u yémî p:uu ngê nî pyódu nmyoo. Kn:aa pini ngê kwulo kîngê dyé nmyo, adî k:uundêpî. Yi kópu u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê a nuw:o ñedê a t:ee nmyoo, nmyi p:uu dpodombiy:e u ngwo n:aa nuw:o. Pi mu ngmîdi nmyi moo ngê choo ya.

* ³ Mw:ee ngê u nuw:o ndîi mbêmê nmî kêpyââ Ivi ntee a dóó, pi woni knî y:oo yinté kîngê dóó nmyo. Dye ghi yintómu yi kópu a nuw:onuw:o u kópu ngê a tóó. Yesu Kédisu ka ntênê nmyi kélîmî mbê dniye, yi pini mu ngmîdi nmyi kada doo kwo. Pi ngê kîngê dóó nmyo, nmyi nuw:o dmi kîngê ngmêê té. * ⁴ Yesu p:uu kópu mb:aa mwiyé nmye n:uu vvu, u kwo nmyi kélîmî mbê dniye, Chóó Lémi u Ghê Dmi nmyi mênê u ngwo kee wo, ngmênê a kuwó pi knî nmye m:uu a loo, yi chóó yi nuw:o mbêmê Yesu u mo pini ngê nmye mî pyódu ngópu. Ntee nmye noon:aa danêmbum, daa yinté nmye a mbumu té. Ghê Dmi n:i nmye wunê kuwo ngópu, u mo ghéni dmi. Lukwe dîy:o ye nmye ng:aa té, yi wépi dmi dp:ee pwapî tumo. *

⁵ Wu yéli ye ntee nmye ng:aa té, yinté a ka myedo ng:aa mbê dmyeno, a wépi nangê puwâ. Mbodo podo mbodo podo u kópu nmye ngmênîné tpapê, a ny:ee yó. Yélini ye nmye ng:aa té, nmyinê nmye Yesu u dyépi ndîi dé, nmyinê nmye myaa t:ee kalê nê, ngmênê doo t:ee kalê noo. ⁶ Nmyinê nmye tp:ee k:i n:aa mbumu yédi, ngmênê Yesu p:uu kópu n:i yilî a lama a tóó, y:i daa t:ee kalê noo. Dye ghi yintómu nmye nîmo a déêpî, kópuni a lama a pyede yi ngwo nmyimo nyémî dé. *

⁷ Yélini nmyinê nmye Yesu u dyépi ndîi dé nmye pywupwi tumo, ngmênê dini ghi n:i ngê Chóó Lémi p:uu kópu mb:aa nmye n:uu vvu, nmye dîpî vvu,

* **10:13:** Lóma 12:3 * **10:18:** 1 Kódin 4:4-5 * **11:2:** Epeso 5:26-27 * **11:3:** Gen 3:4,13

* **11:4:** Nkal 1:8-9 * **11:6:** Epeso 3:3-4

Pwila nó dó, nmyi ntépínâ k:oo kmaapî ngê kêê myedîp:a t:ângo. A pi tédê ngê yinté nê pyódu ngê, mu kópu u díy:o nê, Nê pyidu té, maa ndéndê p:uu ní kaa té. Lukwe díy:o yi kópu mbémê a pi dpî dyênê ngmê. ⁸ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o noon:aa dpodo, Yesu u yoo yélini kn:aa kn:aa wunê pyede, y:oo dnyimo a pywupwi nê, kpaa ntee tpile yinîmo a dó dó. * ⁹ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o noon:aa kwo, a ndapî ní chedê ngê, ngmênê ndapî nmye dípî dmy:ee ngê. Dini ghi n:ii ngê nmî mbwó dê Másídoniya Wee u kwo a ndê knopw, ndapî a ka a núw:o ngópu, u ntââ mbémê mê yé noo. Nmyi ntépínâ k:oo dénoo a kmaapî, mu dini ghi ngê myedaanín:aa kmaapî. ¹⁰ Yesu Kédisu pi ndéndê, u ngwo nîné kpaa, dîní k:omodanê. Kídiki Wee u kwo p:aani p:aani kwéli aní lê, yélini anín:aa ndiye kígha, yi ntépínâ k:oo daanín:aa kmaapî. ¹¹ Mumdo nmyinê nmye nmyi ntépínâ k:oo dénoo a kmaapî, mu kópu u díy:o nmyi nuu ghi dmi a nódo daa tóó? Kêlê, Chóó Lémi u lama ka tóó, nmyi nuu ghi dmi a nódo a tóó. ¹² Yi lémi ghi daaní ngmêê, mu kópu u díy:o u ya a nga daa kwo, Yélini nmyinê nmye Yesu u dyépi ndîi dé, yi chóó yi pi dmi dny:oo kmîmî dé. Doo u ntââ daadnyi tpaépê, Nê ngê kópuni a d:uud:uu, myino d:uud:uu. ¹³ Yi yéli k:omo dyépi yoo, pi dó dó pyu yoo, k:omo ngê a tpaépê ngópu, dpo, Nmo Yesu Kédisu u dyépi dé. * ¹⁴ Daa nyepênyepê u kópu ye d:uud:uu ngópu. Yi kada pini Setan u mo u nâmo dpo ghê, enjel ntee pini ngê dpî pyódu, wunê wuu mbele yédi. ¹⁵ U dpodo pyu knî y:oo daa kópu ndîi ye d:uud:uu ngópu, kópu mb:aa u dpodo pyu ntee pini ngê dpî pyaa dmi. Dono kópuni a d:uud:uu tumo, kuwókuwó wéni ngê yi pywuu aminê nge ngmê.

Póol ngê k:omo dyépi yoo u ngwo mywenemywene kalê too

¹⁶ Myombó nmye mênîné tpaépê, pi ngmê ngê ala kópu kîma a tpaépê, Nê mbodo podo. K:omo tpile nmyinê nmye nê mbodo podo, ngmênê a ka dmyina a ng:aa, mu kópu u díy:o k:omo dyépi knî y:oo yi chóó yi pi dmi ntee a kmîmî tumo, a chóó a pi k:omo ngê yinté myenî kmîmî. ¹⁷ Daa nmî Lémi u kópu yinîné tpaépê, ngmênê mbodo podo mbodo podo u yoo yi nt:anê nîné yââyââ, yi chóó yi pi dmi ntee a kmîmî tumo, a chóó a pi k:omo ngê yinté nîné kmîmî. ¹⁸ Yélini nmyi vy:o a kadakada nyédi, dyámê u tpile knî yi mbémê yi chóó yi pi dmi a kmîmî tumo, my:aanté, a chóó a pi myinî kmîmî, daawa t:ee kalê nê. ¹⁹ Nmyinê nmye nmyi nuw:o dmi ndîi dé, mbodo podo mbodo podo u yoo yi wépi dmi dp:ee pwapî tumo. Yi yéli yi nt:anê n:aa yââyââ, a wépi myenangê puwâ, a dnye dpo ny:ee yó. ²⁰ Lukwe díy:o yi wépi dmi dp:ee pwapî tumo. Yi chóó nmye wumê kadakada nyédi, kn:aa máádi p:uu a kapî nmyoo, kópuni dyuu nmye wumê tpaépê ngópu, yi kópu dyuu u chááchââ dpodo ndîi ngê nmye dpî pyódu. Lukwe díy:o yi wépi dmi dp:ee pwapî tumo. Dpî dóo nmyo, tpileni u pi nmye a tpaépê ngópu, ye nmye yémî tumo. Nmyi pi dmi dpo ghîpî t:oo, danêmbum tédê yi dnye ngê dpî vya nmyo. Lukwe díy:o yi wépi dmi dp:ee pwapî tumo. ²¹ Yinté kópu nmye w:aangmê d:uu ngê, a wépi daap:ee pwaa ngópu. Nmyinê nmye lukwe díy:o yinté kópu dípî d:uu ngê? Nmyinê nmye ní nkíngê mbê wo? Kêlê, dípî nkíngê mbê wo, ngmênê yinté kópu dono daanganî d:uu.

Lukwe díy:o yi chóó yi pi dmi a kmîmî tumo. Mywene y:e choo kwo. Mywene y:e ntee d:uudpî ghê, yinté a nga myedaawa ghê. Mbodo podo mbodo podo u yoo yi nt:anê n:aa yââyââ, a chóó a pi yinté myinî kmîmî. Daawa t:ee kalê nê, ngmênê p:ee dí t:ee kalê té. ²² Ala kópu mbémê yi chóó

* **11:8:** Pilipay 4:15-18 * **11:13:** Pilipay 3:2

yi pi dmi a kmímí tumo, apu, Nmo Hipílu tpémi. My:aanté, my:aa Hipílu pi. Apu, Nmo Yisíléli tpémi. My:aanté, my:aa Yisíléli pi. Apu, Nmo Epílaham u tii nédè yéli. My:aanté, my:aa Epílaham u tii nédè pini. * ²³ Apu, Nmo Yesu Kédisu u dpodo pyu yoo. Nmyinè nmye nê ghéti, ngmènè ala kópu n:aa tpaépè, Yesu Kédisu u dpodo p:uu nê t:ee kalè too, u dpodo ndiî a chóo p:ee n:aa dódó. Yesu Kédisu u l:êê díy:o mbwa k:oo daa ng:êêntómu ní kee wo, yi yéli u ngwo ní t:ee kalè too. Daa ng:êêntómu pi kní y:oo kpaka noo, myepí vya noo, yi yéli u ngwo ní t:ee kalè too. * ²⁴ Dini ghi n:ii ngé Yesu Kédisu p:uu nîmo danè, Nju tpémi y:oo mgímí noo, yedè kpè dmi ngé dnyimo vyeè nê, pyolo y:a mē chu a p:uu dnyimo kpêépí. Daa ng:êêntómu yi kópu a nga pyodo, p:aa limi kní yi k:oo yinté limo kpaka noo. * ²⁵ P:aa m:uu, chéépí ngé y:i pí vya noo. Lóma tpémi y:oo pyolo mgímí noo, kpéè ghi ngé pyolo kpaka noo. Ala dpodo u l:êê díy:o liyé nkéli k:oo n:aa wowo yédi, a k:ii pyolo nmí vy:ee dniye, wo ngmè mgídi ngmè a k:ii nt:ee nmeè ntáâ. * ²⁶ Dpodo tédè dpodo tédè nîmo lèpi, daa ng:êêntómu t:ââ ngé pí t:âmo noo, kpáápi kní y:oo pí vya noo, Nju tpémi y:oo pí vya noo, kn:aa yéli y:oo pí vya noo. Daa ng:êêntómu p:aa ndiî kní yi k:oo pí vya noo, myenté nko mènè p:aa pwene, myenté nt:ee p:aa pwene, myenté yélini Yesu u yoo vy:o k:omo ngé dpí ghè dmi, a dpodo u pi a dyede ngópu. * ²⁷ Dpodo ndiî yini dódó ngé, mgídi vy:o dye ghi daadiî n:aa ngépè yédi, n:aa dómudómu yédi, n:aa mbwaambwaa yédi, ngépè u l:êê díy:o nté n:aa kpípíkpípí ngé, dye ghi kní ngmè ngé a dpí tédè daa ya yédi, a nkuwo kpídi daa ya yédi. ²⁸ Yi kópu kní yi pwo ndiî kópuni a ka a tóo, Yesu u yoo yélini p:aani p:aani wunè pwene, dye ghi yintómu a nuw:o yi p:uu a kwo. ²⁹ Yi yéli yi vy:o n:ii nmí Lémi u yámuyámu p:uu a nkíngé yédi, u l:êê díy:o myini nkíngé yédi. N:ii kn:aa pini ngé dpo lvêêdi, u l:êê díy:o a nuu dpí dmyimè. ³⁰ Pi u pi kmímí nmyi nuu u kópu ngé a tóo, u l:êê díy:o a pi u nkwo n:aa kmímí, ngmènè daa a kópu ndiî dé yi mbémè a pi yini kmímí, kópu n:ii kní yi l:êê díy:o mywene a nga dpí ghè, yi kópu kní yi mbémè a pi yini kmímí. ³¹ Nmí Yápwò ndéndè, pini n:ii nmí Lémi Yesu u Mí, n:ii pi kní y:oo dye ghi yintómu dny:oo chaa kígha, yi pini u ngíma nínè danèmbum, díní k:omodanè. ³² A mywenemywene u kópu ndiî ala, u l:êê díy:o a pi n:aa kmímí. Dini ghi n:ii ngé Dímaskís noon:aa dpodo, kada pini n:ii King Adetas u maknopwo doo ya, u yi u ngwo doo kwo, Nê ní vy:a, u lede kní y:oo maa nkígh:è dnyen:aa t:âat:ââ nê, * ³³ ngmènè a pyipe kní y:oo kpéni k:oo ché noo, yi p:aani chéépí mbwa pwono yedè nédè mínè l:uu noo, u ngwo ní mbépè wo, kada pini ngé mēdaa mgímí noo.

12

Póol ngé kópuni módu, mbóo p:uu

¹ Pi u pi kmímí nmyi nuu u kópu ngé a tóo, u l:êê díy:o a pi myini kmímí, ngmènè mb:aamb:aa p:uu daa t.a. Nmí Lémi u wédèwédè mbémè kópuni ní m:uu too, kópuni nê w:ee too, yi p:uu nínè danè. ² M:ââ y:a mē páadi d:uu lè, Yesu Kédisu ngé yi ngwo mbóo p:uu km:êê noo, Chóo Lémi ngíma ní kaa noo. A lama daa tóo, nt:unt:umbiy:e ní loo, ó a ghè dmi yi loo, Chóo Lémi mu ngmídi u lama a tóo. ³ Kópuni dí vyi, myombó mènè tpaépè, a lama daa tóo

* **11:22:** Pilipay 3:5 * **11:23:** Dpodo 16:23 * **11:24:** Deut 25:3 * **11:25:** Dpodo 14:19; 16:22

* **11:26:** Dpodo 9:23; 14:5 * **11:32:** Dpodo 9:23-25

nt:unt:umbiy:e Chóó Lémi u ngîma n:uu ghê wo, ó a ghê dmi yi loo, Chóó Lémi mu ngmidi u lama a tóó. ⁴ Chóó Lémi u kópu ndîi dé y:i n:uu ny:ee too, doo u ntââ pi ngê d:uudpî vyi té. ⁵ Kópuni a nga pyodo, ndîi kópu ngê nmye choo ya, ngmênê a chóó a pi u ngwo dîni kmîmi ngê. Kópuni yi l:êê dîy:o pi knî y:oo dpo w:ee ngmê, dpo, Nê u wêdêwêdê doo u ntââ, nmî Lémi u wêdêwêdê ndîi, yi kópu knî yi mbêmê nmî Lémi u pi n:aa kmîmi ngê. ⁶ U ya a nga wo kwo knomomê, A chóó a pi nî kmîmi, daapênê k:omodanê, myedaap:aa mbodo podo mbodo podo, ngmênê a chóó a pi daani kmîmi. U ya a nga daa kwo, Kópuni a nga pyodo u l:êê dîy:o a pi ndîi ngê pyaa we. Pi knî y:oo yi chóó dny:oo yenê nê, a kópu dyuu ka dny:oo ng:aa, a p:uu u ngwo ntênê pêdny:oo nuw:o.

⁷ Chóó Lémi ngê yi kópu ndîi a nga a d:uu ngê, kópu ndîi yilî u ngwo nê w:ee too. U yi u ngwo dêpwo kwo, Yi kópu knî yi l:êê dîy:o nê choo mbodo ndîi mbodo ndîi, u l:êê dîy:o Setan ka daa kwódu ngê, mbii ntee tpile a nga ngmê t:ângo. Pini n:ii yu mênê yi dii dpî kee, ntee a mgîni vyîmî yédi, yinté myini mgîni vyîmî yédi, mu kópu u dîy:o nmî Mî ngê dpo, Nê wadi mbodo ndîi mbodo ndîi. ⁸ Nmî Lémi ka pyolo noo ngêpê, kwonê, A mgîni vyîmî machedê ngê mêtê pyódu ngi. ⁹ A ka pê, N:aa ngêêpî ngi, u l:êê dîy:o u ntââ mbêmê anyi ya. A ka pê, Dini ghi n:ii ngê ngwêdêwêdê doo u ntââ ngê adi pyodopyodo, pi knî y:oo a wêdêwêdê yi ngwo adnyi mumu. Kópu n:ii knî yi l:êê dîy:o pi knî y:oo dpo w:ee ngmê, dpo, Nê u wêdêwêdê doo u ntââ, nmî Lémi u wêdêwêdê ndîi, yi kópu knî yi mbêmê nmî Lémi u pi n:aa kmîmi ngê. U wêdêwêdê mbêmê yi kópu knî n:aa d:uud:uu too. ¹⁰ Yi kópu dé a nuu u kópu dé, mu kópu u dîy:o dini ghi n:ii ngê a wêdêwêdê doo u ntââ ngê dpî pyódu, Yesu Kédisu ngê u ntââ ngê dpo pyódu nê. Dini ghi n:ii ngê Yesu Kédisu p:uu dpodo têtê n:aa mgîni vyîmî yédi, yoo a p:uu a peede tpapê nyédi, ó a kpakakpaka noo, a gha mb:aamb:aa ngê dpî pyódu, mu kópu u dîy:o Yesu Kédisu ngê u ntââ ngê dpo pyódu nê.

Dyépi ndêndê yoo yi lii

¹¹ Kódin tpémi, a pi w:ee km:êê ngópu, ye nmye daapêd:a mbodo ndîi mbodo ndîi mb:anê. Lukwe dîy:o k:omo tpile ngê nmyi pyódu noo, yélini nmyinê nmye Yesu u dyépi ndîi dé, yi pi dmi nmyi km:êê tumo. Doo u ntââ daawa t:ee kalê nê. ¹² Nmî Lémi ngê u yi doo a kwo, Pi knî y:oo nê nyi mya y:e, yi lama choo ya, nê u dyépi ngê a pyódu ngê. Yi kópu u l:êê dîy:o a wêdêwêdê kalê noo, pwopwokopwe nmyi vy:o daa ngmidi nî pyi ngê, yinté mbwudu yilî nî chópu, daa wo ngmidi ngê. ¹³ Lukwe dîy:o nmyi mb:ii noo? P:aani p:aani Yesu u yoo knî y:oo daa mb:ii noo. Ndoos apê mu kópu u dîy:o nmyi ntépînâ k:oo dênnoo a kmaapî, ngmênê kn:aa p:aani tpémi y:oo ndapî knî a ka ngma a dy:ââ ngópu. Lukwe, nmyinê nmye nî kn:aadi ngê? Kêle, dpî kn:aadi ngê. *

Póol ndapî p:uu u ngwo ye doo danê

¹⁴ A tp:ee yoo, a nuw:o k:oo nîmo, Pyolombó ye m:aa lê. Dini ghi n:ii ngê nmye an:uu t:aa, nmyi ntépînâ k:oo myedaanîn:aa kmaapî. Nmyi l:êê dîy:o anê lê, daa nmyi ndapî u l:êê dîy:o anê lê. Daanmyin:aa mbonombono nê, mu kópu u dîy:o tp:ee dmââdîma y:oo yi pye mî yoo daa mbonombono tumo, yi pye mî knî y:oo tp:ee dmââdîma p:ee a mbonombono tumo. ¹⁵ U ya a nga a kwo, A chóó a ndapî nmyi p:uu an:uu chedê, nmyi l:êê dîy:o dpodombiy:e anîn:aa dpodo, mu kópu u dîy:o nmyi ghê dmi l:âmo daangmêpêdê ngee yó.

* **12:7:** Njopi 2:6 * **12:9:** Pilipay 4:11-13 * **12:12:** Njon 4:48; Dpodo 19:12 * **12:13:** 2 Kódin 11:9

Nmyi nuu ghi dmi a nódo ndêndê ngê a tóó, lukwe dîy:o a nuu ghi dnyinté nmyi nódo wunê tóó?

¹⁶ Doo u ntââ daanmyinê vyi ngmê, Nê ngê nmî ndapî yedoo pîpî, ngmênê nmyinê nmye nê ngê dóó nmoo, ¹⁷ yélini nmo a dy:ââ ngê, ¹⁸ ndapîni kmênê ngópu, nê ka mî y:ee ngópu. K:omodanê kópu yila. Yi yéli y:oo dímî dóó nmyoo. Taitas nî kwuno ngê, nmî mbwo m:uu k:ii nmye u ngwo a lee knopwo. Mumdo Taitas ngê mî dóó nmyoo, nmyi ndapî u ngwo tâamo ngê? Kêle, k:omodanê kópu yila. Daa dóó nmyoo. Taitas u k:ii nyi dpodo mu ngmîdi, maa mu ngmîdi y:ee kîgha.

Kópuni knî yi l:êê dîy:o Póól Kódin tpémi yi p:uu doo nuw:o

¹⁹ Ndo apê alanté nmyinê nuw:o té, Nê ngê nmî ngîma u pi mb:aamb:aa ngê mêka pyépi. Kêle, dp:ee kóté kîgha nê, Chóó Lémi u ngîma n:aa kwo. Yesu Kédisu p:uu ntênê n:aa dpodo yédi, u pi mbêmê yi kópu dé nmye d:a d:êê té, nmyi gha wêdêwêdê kîgha u l:êê dîy:o, myenté nmyi wátiwáti u l:êê dîy:o. Nmyi nuu ghi dmi a nódo wodaa tóó, ye daapê:d:a d:êê té. ²⁰ Anînê nuw:onuwo nmyo, ndoo apê dini ghi n:ii ngê nmye anê lê, dnyinté an:uu m:uu nmyo, daa nmyi nuu u pi ngê wan:uu pyódu, wan:uu kóté kalê nmyo. Angênté an:uu m:uu nmyo? Ndo apê dnyepéli tédê wan:uu m:uu nmyo, apê noko nmye n:ee kapî nyédi, nmyinê numo mbodo l:âmo ngêêpi nyédi, nmye numo nod:enod:e kîgha nyédi. Ndo apê pi p:uu danê tédê an:uu m:uu nmyo, apê numo u pi nmyo dyede tumo, apê pi woni knî y:oo yi pi yi chóó a kmîmî tumo, ndoo apê d:ud:umbiy:e noko dnyinté nmyinê pyede. ²¹ Nmyi nuw:onuwo ndii a nga da ghê, dini ghi n:ii ngê nmye anê lê, a Yâpwo ngê nmyi dono yilí yi mbêmê wa mywenemywene kalê nê. Yélini a kuwó dnya a dono, dnya a pyââ ti, ó mââ ti, ó yi gha dmi tupwótupwó ngê dnya a ya, pi u dnye dédnya a nyémî, ngmênê tpéé kópu daa vyi ngópu, yi dono yi kuwó daa kéé tumo, yi yéli y:oo wa mywenemywene kalê nê, yi l:êê dîy:o anî mbê. *

13

Póól ngê yi kpadakpada p:uu yi ng:aa dmi u ngwo t:ângo

¹ Ala ngwo pyolombó nmye mênínê lèpî. Kópuni puku yedê a tóó, p:uu dmyinê nuw:o. Yi kópu ala.

Kóté tédê, doo u ntââ pi mu ngmîdi u kópu mbêmê pi daanmyi ndyîko ngmê, ngmênê pi miyó pyile y:oo kópu mu ngmîdi dny:oo tpapê knomomê, yi pini u ngwo dmyinê kpadakpada. *

² Dini ghi n:ii ngê myombó nmye munê loo, kópuni yi ngwo nmyi ngêêdî n:uu vvu, ala ngwo nmye mênínê tpapê. Yélini mwiyé dnya a dono, wo yéli nmye yi k:ii, ala kópu dpo ny:ee y:e. Dini ghi n:ii ngê nmye anê lê, yi ngwo daanê kede, ntênê wanî kpada nmyo, ³ mu kópu u dîy:o nmyinê tókótókó nê, nmyinê nmye nê ngê Yesu Kédisu u komo daa kapî ngê. Yesu Kédisu ngê dpodo ndii nmyi vy:o ntee a dóó too, yinté dpodo ndii nmyi vy:o amy:aan:aa dóó té, u ngwo anmyinê w:ee ngmê, anye, Kí Yesu Kédisu u dyépi ngmê. ⁴ K:omo tpile Yesu Kédisu ngê u wêdêwêdê a kuwo ngê, kîdosi nédê u ngwo t:ee ngópu, ngmênê Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê kpêênî mêdê pii wo. Nê my:aa yinté. A chóó a wêdêwêdê myinê kuwo ngê, ngmênê Chóó Lémi u wêdêwêdê ndii mbêmê nmyi vy:o anîn:aa dpodo. *

* **12:21:** 2 Kódin 13:2 * **13:1:** Mát 18:16; 1 Tim 5:19 * **13:4:** Pilipay 2:7-8

⁵ Nama a tókótókó nê, nmyi chóó nmyi kêlimí p:ee nga a m:uu yó. Nmyi lama a tóó, Yesu Kédisu nmyi mênê a tóó, apii? Wodaa tóó, u yoo vy:o daap:ee ghê dniye, u pi k:omo ngê p:ee tɔpápê ngmê. ⁶ D:aa yinté pini. U pi daa k:omo ngê n:aa tɔpápê ngê, u dyépi ngê ntênê a pyódu noo. Díyo yi kópu nmyi lama wa yââ. ⁷ Chóó Lémi ka nmyi l:êê díy:o n:aa ngêpê yédi, mu kópu u díy:o u ya a nga daa kwo, Dmyina a dono. Nmyi dono daanmyi yé knomomê, ye a pi wanmyi dyênê ngmê, pi kní y:oo awo, Tɔ:oo yoo dono dé. Ngmênê daa yi kópu u l:êê díy:o n:aa ngêpê yédi, a chóó a pi p:uu díní nuw:o. K:omo tɔpile nmyinê nmye nê k:omo dyépi, ngmênê u ya a nga a kwo, Nmyi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê pyaa we. ⁸ Nmí Lémi p:uu kópu dyuu ndêndê mb:aamb:aa ngê anmye cháâcháâ, ye doo u ntââ kópu nmye daangman:uu vyi. ⁹ U ya a nga daa kwo, Dpodombiy:e n:uu kpada nmyo. U ya a nga a kwo, Nmí Lémi u wêdêwêdê mbêmê kópu mb:aa yilí dmyinê d:uud:uu. Nmí Mí ka n:aa ngêpê yédi, kwonímo, Mêdê wáti té, mb:aamb:aa ngê dpí pyódu té. ¹⁰ Yi kópu u l:êê díy:o nmye ghêlí daaní nî, ala pwepwee pee nmye mwiyé nînê dyede. Nmyi l:êê ghi dmi d:ââ dpí l:âmo tóó. Nmí Lémi ngê nmyi kada kaa noo, ngmênê u ya a nga daa kwo, Ní kpada nmyo. Daa nmyi dyede u l:êê díy:o kada pini ngê pyódu noo, ngmênê nmyi wêdêwêdê kígha u l:êê díy:o. *

Póól u nd:uu tɔpápê

¹¹ Mw:ââkó a tídê mbwó yoo, nmyi nuw:o dmi moo l:âmo tóó, mb:aamb:aa ngê dpí pyaa dniye. Nmyi l:êê ghi dmi moo wáti tóó, dmyinê mb:aamb:aa. A kópu dyuu dpí ny:ee yó, nmyi nuw:o dmi ngmídi ngê dny:oo ya, numo p:uu namê d:uu. Yinté anmyi ya knomomê, ye pini n:ii nódo nmí nuu ghi dmi a tóó, Chóó Lémi, daawa a kuwo nmyo, kóo k:oo ntênê wa kaa nmyo.

¹² Nmyi tídê mbwó kní yi k:ii dpo numo chipé tóó. Al:ii Yesu u yoo vy:o yélini a pyede, yi mb:aamb:aa nmye myedê dy:ââ ngmê.

¹³ Nmí Lémi Yesu Kédisu ngê choo a ngêépí nmyo, Chóó Lémi nódo nmyi nuu ghi dmi ntênê choo a ya, u Ghê Dmi nmyi p:uu choo a ya, choo a wêdêwêdê kígha nmyo.

Wu u dí.

NKALÁSIYA

Nkalásiya Wee u kwo p:aa páádi a tóó, Antiyóka ngmê, Yikóniyêm myomo, Lisitída pyolo, Ndêêpi podó. Póól pini dê Mbanapas yi p:aani páádi kní yi k:oo lee knopwo, Yesu p:uu yi ye dpímon:aa danêmbum. (Dpodo 13:14-14:20) Yi p:aani páádi kní yi k:oo Nju pi kní ngmê Yesu ka kélímí mbê dniye, yélini daa Nju tpémi, yilí mye kélímí mbê wo. U kuwó dini ghi ngê Póól Mbanapas y:oo yi yélini a kuwo tumo, Sidiya wee u kwo mé diyé knopwo.

Póól p:aani p:aani dpímon:aa dpodo ee, u kuwó dini ghi ngê Nkalásiya tpémi yi p:uu kópu ngmê nyongo. Kópuni nyongo, yi kópu ala. Nju pi kní ngmê, Yesu u yoo vy:oo n:ii ghê dniye, Nkalásiya tpémi ye ala kópu dnyimon:aa tpaapê, yipu, Nju pi ngê pyaa dmyeno, Chóó Lémi u l:ii nmyi p:uu dpí kaa we, Mósisi ngê dêêpi kópuni a d:êê too, yintómu dmyinê cháácháá dé. Yipu, Póól ka namé ng:aa, Yesu p:uu dépwo a ya. Yipu, Pita, Njems mbwémi Njon ye yidmyinê ng:aa, Yesu p:uu vyílo dé yidnya a ya. Nkalásiya tpémi woni kní y:oo yi yélini yi dnye dmi ny:ee ngópu.

Póól ngê u yi u ngwo doo kwo, Nkalásiya tpémi yi nuw:oo dmi ní wáti té, u l:êê díy:oo ala pweepwee pee ye dy:áá ngê. Chóó daa d:êê ngê, ngmênê kópuni doo tpaapê dé, u pyipe ngmê ngê doo d:êêd:êê dé. Yi kópu dyuu ala.

¹ Nê Póól, Yesu Kédisu u dyépi ngmê. Daa a chóó u dyépi ngê ní pyodo, myenté daa pi ngê u dyépi ngê yinê pyódu noo, ngmênê nmí Mí Chóó Lémi, n:ii ngê nmí Lémi Yesu Kédisu kpêêní mède pyidu ngê, yi dyépi ngê y:oo a pyódu noo. * ² Yélini Yesu u yoo vy:oo nmyinê ghê dniye, Nkalásiya Wee u kwo, ala pweepwee pee nmye nínê dyede. Nmyi tidê mbwó yoo, yélini yi k:ii nmo pyede, yi mb:aamb:aa nmye da dy:áá ngmê.

³ Nmí Mí Chóó Lémi, nmí Lémi Yesu Kédisu u k:ii, dny:oo a ngêêpi nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myedny:oo a vyyuwo. ⁴ Nmí Lémi ngê nmí dono kní yi l:êê díy:oo chóochóó y:ángo, mu kópu u díy:oo u yi u ngwo doo kwo, Dono kwulo nê pw:ii té. Yi ngwo nmí Mí u pono a vyápê wo. * ⁵ Yi kópu u l:êê díy:oo pi kní y:oo nmí Mí adnyi chaa kígá, chedê ngê daawa pyódu. Ndê kópu yila.

Nmí Lémi p:uu kópu dyuu ngmêêpi, u danêmbum

⁶ Nkalásiya tpémi, dmyinê ngwéti nê. N:ii ngê Yesu Kédisu kóó k:oo kaa nmyoo, Chóó Lémi, lukwe díy:oo límílmí ngê dmyinê kuwo ngmê. Lukwe díy:oo kn:aa yélini yi kópu kní ye nmyi ng:aa mbê dniye. ⁷ Nmí Lémi p:uu kópu ndêndê mu ngmidí nmye kíny:uu vyyu, ngmênê pi ngmê kní y:oo nmyi némi dmi wumê dyede tumo, u yi y:e a kwo, Yesu Kédisu u kópu dyuu nmí ngmêê. * ⁸ N:ii ngê kn:aa kópu nmye angmémí vyi knomomê, Chóó Lémi ngê d:ud:umbiy:e wa dyênê. Kn:aa kópu nmye anm:uu vyi knomomê, ye Chóó Lémi ngê wa dyênê nmo, myenté enjel ngmê ngê kn:aa kópu nmye angmémí vyi knomomê, ye Chóó Lémi ngê wamyé dyênê. * ⁹ Yi kópu wunê nmye kíny:uu vyyu, ala ngwo ménínê tpaapê, kópu dyuu ndêndê ka nmyi kélímí mbê dniye, n:ii ngê kn:aa kópu nmye angmémí vyi knomomê, Chóó Lémi ngê d:ud:umbiy:e wa dyênê.

¹⁰ Lukwe, nmyinê nmye nê ngê u yi u ngwo a kwo, Yoo yi nuu u pi ngê ní pyódu? Kéle, u ya a nga a kwo, Chóó Lémi u nuu u pi ngê ní pyódu. U ya a nga

woodoo kwo, Yoo yi nuu u pi ngê nî pyódu, ye Yesu Kédisu p:uu dpodo pyu ngê daapînê pyodo. *

*Póól ngê kópu dyuu n:ií dpîmon:aa tpaépê dé
Dpodo 8:3; 9:1-30*

¹¹ A tídê mbwó yoo, ala kópu nmyi lama choo a ya. Kópu dyuu n:ií nmye n:uu vyi too, a chóo a mênê dèp:a ngí too, * ¹² mye daa pi ngê a ka yinê vyi too, pi p:uu myedènoon:aa ndiye. Kêle, Yesu Kédisu ngê a lama yinê kalê too.

¹³ Yesu u yoo vy:o ghêlí dèp:angê ghê wo, kópuni noo a d:uud:uu dé nmyi lama kíyedé pyede. U ya a nga doo kwo, Yesu u kwee nî chápwo, u yoo chedêchedê nî chedê. Yi kópu u l:êê díy:o nîmon:aa ngímîngímî dé, yi kpadakpada têtê nîmo ñeñe dé. * ¹⁴ Nju tpémi yi vy:o yélini yi k:ií kwodonkwodo nmea a kaakaa, yi yéli yíli nî t:ee kwólu. Nmî kn:ââ yoo yi dèépí kópu dyuu ntênê noo a cháâcháâ dé, yi cháâcháâ têtê nî t:ee kalê too. *

¹⁵ Ngmênê Chóó Lémi ka nê ch:anê wo, niye mênê noo a kwo, u ngwo a ngmídi noo, * ¹⁶ mu kópu u díy:o apê, Né a Tp:ee p:uu pîchoon:aa danêmbum, yélini daa Nju tpémi, yi yéli ye pîchoon:aa danêmbum. Dini ghi n:ií ngê Tp:oo a ka a kéma ngê, yi kópu p:uu pi ngmê ka dîpí póo wo. * ¹⁷ Njedusalem dîpí n:ee, yélini Yesu u dyépi ngê a kada a pyaa dniye, ye myedîpí póo wo, ngmênê Alépiya Wee u kwo pi kwéli dèpwo a ya, y:i noon:aa a nuw:o, u kuwó dini ghi ngê Dîmaskís nî díyê wo. ¹⁸ M:ââ pyile mî loo, Njedusalem u ngwo nî loo, Pita n:uu módu, wiki miyó u kwo noon:aa ya. ¹⁹ Yesu u dyépi dîpîm:uu módu, ngmênê Njems ngmídi nî módu, nmí Lémi u mbwó. *

²⁰ Kópuni nmye d:a vyi té, ndê kópu dé, Chóó Lémi u ngîma nmye dênîné k:omodanê.

²¹ U kuwó dini ghi ngê Sidiya Wee Silisiya Wee yi kwo noon:aa dpodo. ²² Yi ngwo Njuda Wee u kwo yélini Yesu u yoo vy:o dnye kwo, yi lama dènoo ya. ²³ Dpodoni nîmon:aa dóó dé, dnyimo nyepényepê dé, numo ka yipu, Pini n:ií ngê dpîmo a kpakakpaka nmo, ala ngwo nmí Lémi u kópu dyuu pi kní ye mêmîné tpaépê té. ²⁴ A l:êê díy:o nmí Mî dnyimo chaa kígha.

2

Kada pini kní y:oo Póól u kópu dyuu u ngwo daa ngmêê tumo

¹ M:ââ y:a mē páádi Yesu p:uu noo dpodo, yi ngwo Taitas a p:uu nî tângo, Mbanapas u k:ií Njedusalem nmí lee dniye. * ² Léma n:ií Njedusalem doo a kwo, dèpa dóó kalê noo, ngmênê nmí Lémi ngê Njedusalem yinê dy:ââ noo. Pita, Njems mbwémi Njon, yélini yi pi dmi nmyi ndiye kígha pyu kní ye ndíí dé, yi pini pyile kní ye yi mo a dpodo u kakémê ye kîn:uu chámê ngê. Kópuni dyuu pi kní ye nîmo tpaépê too, yi pini pyile kní ye kînê nté too, mu kópu u díy:o u ya a nga dèpwo kwo, Dpodoni nî dóó, k:omo tpile ngê pyaa we. Myenté dpodoni n:aa dóó ngê, u ya a nga daa kwo, K:omo tpile ngê mye pyaa we. ³ K:omo tpile a mbwó Taitas daa Nju pi, ngmênê yi lémi pyile kní y:oo Chóó Lémi u l:ií p:uu daa t:ee ngópu. ⁴ Nyââ, A dpodo u kakémê ye n:uu chámê ngê, mu kópu u díy:o Nju pi kní ngmê y:oo nmo Yesu u yoo tumu dnye ngetengete nmo. Yesu u yoo vy:o pi yíli dóó tumo, yinê ye, Nmí mbwó yoo, ngmênê daa nmí mbwó yoo.

* **1:10:** 1 Tes 2:4 * **1:11:** Mát 16:17 * **1:13:** Dpodo 8:3 * **1:14:** Dpodo 22:3 * **1:15:** Is 49:1 * **1:16:** Dpodo 9:3-6 * **1:19:** Mát 13:55 * **2:1:** Dpodo 11:30

Yi Nju tpémi y:e u yi doo kwo, Kópuni u l:êê díy:o Yesu u yoo kní y:oo nmî dêêpí kópu dyuu daa cháächââ tumo, yi kópu nmo pyw:oo. U yi y:e doo kwo, Yesu u yoo kní y:oo nmî dêêpí kópu dyuu yintómu dny:oo cháächââ dé. ⁵ Ngmênê yi Nju tpémi ye dpíp:ê ng:aa mbê dniye. U yi nmo dêpwo kwo, Nmî Lémi u kópu ndêndê ngmêê y:e. Yi kópu dyuu wo ngmêê tumo, ye yi dêêpí kópu yilí p:ee cháächââ tumo, dpodo ndíi ngê nmye pí pyodo.

⁶ Nmyi ndiye kígha pyu kní y:oo yi lémi pyile kní a cháächââ tumo, mu kópu u díy:o Yesu p:uu dnya a ya, ngmênê yi kópu a ka daa ndíi kópu. Nmî Mí ngê yoo daa yi pí dmi mbêmê a myeme too, nmî gha dmi u kpêê. Nyââ, yi lémi pyile kní y:oo a kópu dyuu daa ngmêê tumo, ⁷ ngmênê ala kópu a w:ee ngópu, nmî Lémi ngê Pita ka ntee a vyu, kwo, Nju tpémi ye a kópu dyuu chi tpapê, a ka yinté mye vyu, a ka pê, Yélini daa Nju tpémi, a kópu dyuu ye michin:aa tpapê. ⁸ Nyââ, nmî Lémi ngê Pita ntee a wêdêwêdê kwólu, Nju tpémi yi l:êê díy:o u dyépi ngê pyódu ngê, yi pini mu ngmidi ngê yinê myedé wêdêwêdê kalé noo, u dyépi ngê a pyódu noo, yélini daa Nju tpémi, ye dy:ââ noo. ⁹ Nyââ, nmyi ndiye kígha pyu kní y:oo pini n:ii pyile kní a cháächââ tumo, Pita, Njems mbwémi Njon, vyílo yi pini pyile kní y:oo a w:ee ngópu, apê, Nmî Mí ngê nê ndêndê ngê a ngmidi ngê. Yi kópu u l:êê díy:o yi tpókni y:oo Mbanapas k:ii nyi kêê dé mgímí dumo. Nmî nuw:o dmi ngmidi ngê nmí pyódu ngê, nyepê, Nju tpémi yi vy:o anmí dpodo, kn:aa yéli yi vy:o choon:aa dpodo. ¹⁰ Kópu mu ngmidi nye vyi ngópu, nyepê, Nmí vy:o pinté yoo choo a ngêêpí dé. U ya a nga doo kwo, Vyílo yi kópu yini d:uud:uu.

*Póól ngê Pita u ngwo wáti ngê
Dpodo 15:1-2*

¹¹ A tídê mbwó yoo, nmyi ndiye kígha pyu kní y:oo apu, Pita u kópu dyuu, ndêndê kópu dyuu, nê a kópu dyuu daa ndêndê kópu dyuu, ngmênê dini ghi n:ii ngê Pita Antiyóka a loo, a chóó nî wáti ngê, mu kópu u díy:o daa nmî Mí u nuu u kópu ngmê d:uu ngê. ¹² Dini ghi n:ii ngê Pita mwiyé Antiyóka nmo a loo, yélini daa Nju tpémi, u k:ii nmímon:aa yakmaapí. U kuwó dini ghi ngê Nju pi kní ngmê Njedusalem a ndê dniye, Antiyóka a lee dniye. Yi yéli Njems p:uu dnya a ndiye. Dini ghi n:ii ngê taa dniye, Pita kn:aa yéli yi vy:o mêtépwon:aa yakmaapí, mu kópu u díy:o Nju tpémi ye nkingé mbê wo. ¹³ Nju tpémi n:ii Yesu u yoo vy:o dnye kwo, Pita u nt:anê mye yaa dniye, Mbanapas myedé pêédí ngópu, Pita u nt:anê mye yé ngópu. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngê yi kópu yi p:uu nî módu, nê, Nmî Lémi u kópu dyuu ndêndê dé kn:aadi ngmê. Nê, Yélini daa Nju tpémi, lukwe díy:o kpeme ye dé yaa dmi. Yi ngwo Pita yi ngópu ní ghââ kwólu, kwono, Nyi Nju pi, ngmênê yélini daa Nju tpémi yi k:ii kínmyee a yakmaapí. Kwono, Lukwe díy:o l:êê ghi ala ngwo chi ngmêê, kpeme ye chi yââ. Kwono, Lukwe díy:o u yi nga a kwo, Yélini daa Nju tpémi, nmî dêêpí kópu dyuu dny:oo cháächââ.

¹⁵ Kwono, Yélini daa Nju tpémi, nmî dêêpí kópu dyuu daa cháächââ tumo. Kwono, D:ee yinté pini dê. Kwono, Nye Nju pi dê, dêêpí kópu dyuu nyipu a cháächââ, ¹⁶ ngmênê ala kópu nyiné w:ee ngê, daa dêêpí kópu dyuu cháächââ mbêmê pí Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê dpí pyódu, ngmênê pini n:ii Yesu Kédisu ka a kélímí, yi pini Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê dpí pyódu. Kwono, K:omo tpile nye Nju pi dê, ngmênê Yesu Kédisu ka nyi kélímí mbê knopwo. Kwono, U yi nye doo kwo, Yesu Kédisu ka kélímí mbêmê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê nyi pyaa kní. Kwono, Dêêpí kópu dyuu cháächââ p:uu nyi nuw:o dé dêdpímo a

kwo, mu kópu u díy:o ala kópu puku yedê a tóó, Doo u ntââ dêêpí kópu dyuu cháâchââ mbêmê pi Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê daawa pyódu. *

¹⁷ Kwono, Nyââ, u yi nye doo kwo, Yesu Kédisu ka kélímí mbêmê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê nyi pyaa knî. Kwono, Yi kópu u l:êê díy:o nmî kn:ââ yoo yi dêêpí kópu dyuu cháâchââ daa ndîi kópu ngê nye pyodo. Kwono, Kí Nju tpémi ye yinê ye, Yesu Kédisu ngê pi dono ngê da pyódu nyo. Kwono, Kí yéli yi kópu nangê ndê kópu? Kwono, Daa ndê kópu. ¹⁸ Kwono, Nmî kn:ââ yoo yi dêêpí kópu cháâchââ pi knî ye tédê kópu ngê ní pyódu ngê. Kwono, Ye waní vyi knomomê, Yi dêêpí kópu dyuu mêmmyiné cháâchââ dé, ye ala kópu a ka wa vyi ngmê, a ka wo, Nýóó nyi kn:aadi ngê, dényoo a cháâchââ dé. ¹⁹ Kwono, Dêêpí kópu dyuu mbêmê nê w:ee ngê, nê, Ní kn:aadi ngê, Chóó Lémi ngê u l:êê díy:o wamí dyênê nê. Kwono, Ngmênê a yikí Yesu Kédisu u pwo ghay wo, a l:êê díy:o pwene. Kwono, Dini ghi n:ii ngê Yesu k:ii ngmídi ngê nyi pyaa knopw, kwo, na a ka yi ngwo my:aa pwene, dêêpí kópu dyuu ngê mēdaa mbêpê kigha nê. Kwono, Yesu Kédisu kpééni mēdê pii wo, u l:êê díy:o ghê kamí nê pyw:ângo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yinê a mbêpê kigha nê. * ²⁰ Kwono, Daa a chóó a pono n:aa vyápê, Yesu Kédisu u pono n:aa vyápê, a p:uu mye t:a. Kwono, Ala ngwo Chóó Lémi Tp:oo ka n:aa kélímí, u ngwo n:aa dpodo. Kwono, Yi pini nódo a nuu ghi a tóó, chóóchóó a l:êê díy:o y:ângo. ²¹ Kwono, Chóó Lémi ngê kópuni nmî l:êê díy:o d:uu ngê, u wépi dípí puwâ. Kwono, Kí Nju tpémi y:oo apu, Dêêpí kópu dyuu cháâchââ mbêmê, pi Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê dpí pyódu. Kwono, Yi kópu wo ndê kópu, ye Yesu Kédisu módó pí pwene, u pwopwo mbêmê daapí ngee nmoo.

3

Dêêpí kópu dyuu cháâchââ u danêmbum

¹ Nkalásiya tpémi, nuw:o nmyi mênê ngma a tóó? Lukwe díy:o Yesu Kédisu dp:ee nuw:onuw:o ngmê, dêêpí kópu dyuu nmye cháâchââ tumo. Lónté pipi kópu ngê nmyi nuw:o dmi u ngwo nmyi ngmêê tumo? Yesu Kédisu ngê kópuni nmî l:êê díy:o kídosi nédê d:uu ngê, u kakémê ntênê nmye kîn:uu chámê ngê. Lukwe díy:o nmyi nuw:o dmi p:uu daa wee. ² Kópu mu ngmídi nmye nínê póópóó. Ló kópu mbêmê Chóó Lémi u Ghê Dmi nmyiné pyw:ee ngópu? Dêêpí kópu dyuu cháâchââ mbêmê nmyiné pyw:ee ngópu, ó Yesu ka kélímí mbêmê nmyiné pyw:ee ngópu? ³ Angénté, nuw:o nmyi mênê mēdaa tóó? Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê kamí ngê pyódu nmyoo, lukwe díy:o u yi nmye a kwo, Nmyi chóó nmyi wédêwédê mbêmê pi mb:aa ngê nmyi pyaa dmi. ⁴ Kópuni nmye pyaa dniye, lukwe, nmyiné nmye módó nmye pyaa dniye? Kêle, daa módó nmye pyaa dniye. ⁵ Nmyiné nmye ló kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi nmye a kpo, mbwudu nmyi vy:o u ngwo dpí chaa té? Lukwe, nmyiné nmye dêêpí kópu dyuu cháâchââ u l:êê díy:o, ó Yesu ka kélímí u l:êê díy:o?

⁶ Epilaham p:uu nga a nuw:o mbê dmyeno. Puku yedê alanté a tóó,

Epilaham Chóó Lémi ka dpímo a kélímí,

pi mb:aa ngê u ngwo u kwo a pyodo. *

⁷ Yi kópu u l:êê díy:o ala kópu nmyi lama choo a ya, N:ii knî y:oo dêêpí kópu dyuu a cháâchââ tumo, k:omo tpile yi kn:ââ Epilaham, ngmênê nmî Lémi ka daadnyi kélímí knomomê, ye daa Epilaham ntee yéli. Yélini nmî Lémi ka a

* **2:16:** Lóma 3:20-28; 11:6 * **2:19:** Lóma 6:6; 7:6; Njon 13:1; Nkal 1:4 * **3:6:** Gen 15:6

kêlîmî té, vyîlo yi yéli Epîlaham ntee yéli. ⁸ Epîlaham u dye ghi ngê, Chóó Lémi u lama doo a ya, apê, Yélini daa Epîlaham u tii ñedê yéli, díyo a ka adnya a kêlîmî, pi mb:aa ngê u ngwo a ka wa pyaa dmi. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê Epîlaham ka ló dini a vyyu, kwo, Dyámê mbêmê pi dyêédî yintómu knî y:oo l:êê díy:o mb:aamb:aa wa a pyw:ee ngmê. ^{*} ⁹ Epîlaham Chóó Lémi ka doo a kêlîmî, mb:aamb:aa u ngwo a pyw:àngo. Yélini yinté a kêlîmî té, mb:aamb:aa yinté amayedé pyw:ee ngmê. ^{*}

¹⁰ N:ii knî y:oo u yi a kwo, Dêêpî kópu dyuu cháâchââ mbêmê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê nmî pyaa dmi, yi yéli wa dêê dmi, Chóó Lémi ngê díyo wa dyênê té. Yi kópu nmî lama a tóó, mu kópu u díy:o puku yedê alanté a tóó,

N:ii ngê dêêpî kópu yintómu daadi cháâchââ,

Chóó Lémi ngê díyo wa kpada. ^{*}

¹¹ Nyââ, dêêpî kópu dyuu cháâchââ mbêmê, pi Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê d:uudpî pyódu, mu kópu u díy:o puku yedê alanté a tóó,

Pini n:ii adî kêlîmî,

Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê u ngwo wa pyódu. ^{*}

¹² Dêêpî kópu dyuu cháâchââ daa kêlîmî u pee, ngmênê pini n:ii ngê dêêpî kópu dyuu d:ud:umbiy:e adî cháâchââ, yi pini ngê u ghê njini u ngwo wa a pyw:oo. ^{*} ¹³ Ngmênê nmo dípedípe nyédi, dêêpî kópu dyuu dnyinté nmo cháâchââ ngê, u l:êê díy:o nmî kpadakpada nmo t:âât:ââ. Ngmênê Yesu Kédisu ngê nmî kpadakpada tédê nmî d:aa dmi a kâádî ngê. Yinté kópu puku yedê alanté a tóó,

Pi knî y:oo pini n:ii dpî vya ngmê,

yi pee p:uu dpî t:ee ngmê,

yi pini daa Chóó Lémi u nuu u pi,

u kpadakpada tédê dpî lê. ^{*}

¹⁴ Nyââ, Yesu Kédisu ngê nmî kpadakpada tédê dyé nmoo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, Kópuni M:aa ngê Epîlaham ka a vyyu, pi dyêédî yintómu knî yi l:êê díy:o nî d:uu, myenté yélini a ka adnya a kêlîmî, M:aa u Ghê Dmi yi ménê adî ya.

Dêêpî kópu dyuu cháâchââ ngê Chóó Lémi u ndê danê u d:aa dêpê kâádî ngê

¹⁵ A tidê mbwó yoo, dyimê pywuu nmye ngmênîné kuwo. Dini ghi n:ii ngê pi ngê dy:âma ndîi dpî y:oo, yi ngwo naa dpî yé ngmê, yi nááli d:uudpî téd:a, doo u ntââ pi ngê yi pini cha daawa chámê dé. ¹⁶ Chóó Lémi ngê Epîlaham yinté u kwo a kâádî ngê, u kwo doo a ndê danê, u tii ñedê pini ngmê p:uu myedoo a ndê danê. Doo u tii ñedê yéli yintómu yi p:uu doo a ndê danê, ngmênê u tii ñedê pini ngmîdi p:uu doo a ndê danê, Yesu Kédisu. ^{*} ¹⁷ Kópuni d:a d:êê té, yi nt:u kópu ala. Chóó Lémi ngê Epîlaham u kwo a kâádî ngê, u kwo myedoo a ndê danê. M:ââ podo yono y:a mê pyolo y:a mî loo, Mósisi ngê u dêêpî kópu dyuu u ngwo a d:êê too. Doo u ntââ yi dêêpî kópu dyuu ngê Chóó Lémi u ndê kópu dyuu daawa ngmêê, wunê myedêpê ngmêê too. ^{*} ¹⁸ Epîlaham ngê dêêpî kópu dyuu cháâchââ mbêmê mb:aamb:aa wodê pyw:àngo, ye daa Chóó Lémi u ndê danê mbêmê pedê pyw:àngo. Ngmênê Epîlaham Chóó Lémi u ndê danê ka a kêlîmî mbê wo, mb:aamb:aa u l:êê díy:o a pyw:àngo. ^{*}

^{*} **3:8:** Gen 12:3; Dpodo 3:25 ^{*} **3:9:** Lóma 4:16 ^{*} **3:10:** Deut 27:26 ^{*} **3:11:** Nkal 2:16 ^{*} **3:12:**

Lóma 10:5 ^{*} **3:13:** Deut 21:22-23; 2 Kódin 5:21 ^{*} **3:16:** Luukí 1:54-55; Gen 12:7 ^{*} **3:17:** Dpodo

7:6 ^{*} **3:18:** Lóma 4:14; 11:6

¹⁹ A ka anmyinê póo dmi, a ka nye, Lukwe dîy:o Chóó Lémi ngê dêêpî kópu dyuu Mósisi ka a y:ângo? U nt:u kópu nmye ninê tpaépê, pi knî y:oo dono kópu daamupaa d:uu y:e, u dí Yesu Kédisu paan:aa taa we, pini n:ii p:uu Chóó Lémi Epîlaham ka doo a ndê danê. Myenté Chóó Lémi ngê u dêêpî kópu dyuu pi knî ye chóó dêpê vyu, Mósisi ngê enjel knî yi kwo a ny:ee too, pi knî ye u nkwo mí vyi too. * ²⁰ Ngmênê Chóó Lémi Epîlaham ka chóó doo a ndê danê, pi yi kêlê daangmê ghê wo.

Kópuni u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê u dêêpî kópu dyuu Mósisi ka a vyu

²¹ A ka anmyinê póo dmi, a ka nye, Lukwe, Chóó Lémi Epîlaham ka doo a ndê danê, u kuwó dini ghi ngê yi kópu k:omodanê kópu ngê pyódu ngê, u mo kópu Mósisi ka m:uu a vyu? Kêlê. Doo u ntââ pi ngê dêêpî kópu dyuu cháâcháâ mbêmê ghê kamí daawa a pyw:oo. Yinté dêêpî kópu dyuu wodnya a kwo, ye yi dêêpî kópu dyuu mbêmê yoo Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê pí pyaa dniye.

* ²² Ngmênê pi yintómu yi dono knî yi l:êê dîy:o, Chóó Lémi ngê yi maa dmi nkoko ngê, doo u ntââ módó u kwo daawa lee dmi. U yi u ngwo a kwo, Yélini a tp:ee Yesu Kédisu ka a kélímí té, a ka pèdê lee dniye. U yi u ngwo a kwo, Epîlaham ka kópuni wunê nê vyu, vyílo yi yéli yi l:êê dîy:o ní d:uu, a kèê k:oo u ngwo p:aa kaa té. *

²³ Dini ghi n:ii ngê Yesu ka kélímí kn:ââ ghêlí k:ii pi daangê chópu, yi ngwo dêêpî kópu dyuu cháâcháâ ngê a mgímí nmoo. Chóó Lémi ngê u yi doo kwo, A tp:ee dini ghi n:ii ngê ye wamí t:aa, u kwo paa kélímí mbê dniye. ²⁴ Nyââ, dêêpî kópu dyuu u maknopwo nmee a ya, u dí Yesu Kédisu mí ta. Chóó Lémi ngê u yi doo a kwo, A tp:ee ka paa kélímí mbê dniye, pi mb:aa ngê u ngwo a ka paa pyaa dniye. ²⁵ Ala Yesu Kédisu ka kélímí u dye ghi, doo u ntââ dêêpî kópu dyuu u maknopwo mēdaanmí ya.

Epîlaham u yoo vy:o yéli

²⁶ Yesu Kédisu ka nmyinê kélímí té, u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê tp:oo módó tp:oo mââ ngê a pyódu nmyoo. * ²⁷ Dini ghi n:ii ngê u kwo nmyi kélímí mbê dniye, yi ngwo mbápitisím kalé nmyoo, u kwo a kââdí nmyoo. Ntee a tóó, yinté nmyi pyaa dniye. * ²⁸ Nyââ, Yesu Kédisu u k:ii ngmídi ngê nmí pyaa dniye. Nmo Nju tpémi dp:oo u mo yéli, kn:aa yéli doo u mo yéli, pyââ yoo doo u mo yéli, mââ yoo doo u mo yéli, yélini yi pi dmi ndíí dé doo u mo yéli, yélini yi pi dmi tédê dé doo u mo yéli. Kêlê, Yesu Kédisu ngê nmo yintómu yoo ngmídi ngê a pyódu nmoo. * ²⁹ Yi kópu u l:êê dîy:o, Epîlaham u yoo vy:o mye kaa nmyoo. Chóó Lémi ngê Epîlaham u l:êê dîy:o kópuni u pi u kwo a vyu, nmyi l:êê dîy:o kèdê d:uu, kóó k:oo dê kaa nmyo.

4

Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ yoo

¹ Nyââ, Chóó Lémi ngê tp:oo módó tp:oo mââ ngê a pyódu nmoo. Yi kópu p:uu dyimê pywuu nmye m:uunîné kuwo. Tpémíni u pye mí dpí pw:oo knî, k:omo tpile u mí u tpile yilí díyo u ngwo dp:uu ghay dmi, ngmênê dini ghi n:ii ngê tp:ee tédê ngê a ya yédi, u tpile ndapí pyile njini ngê a ya yédi, u mí u pywopwo u kíghê ngópu a kwo yédi. ² Yi tpémi u kíghê u ngomo k:oo a kwo

* **3:19:** Lóma 5:20 * **3:21:** Lóma 8:2-4 * **3:22:** Lóma 3:9-19 * **3:26:** Njon 1:12 * **3:27:** Lóma 6:3-4; 13:14 * **3:28:** 1 Kódin 12:12-14

yédi, u kîghê u dnye a nyêmi ngê, u dí u mí ngê m:aani n:ii dpo kêma, tp:oo mâawe ngê u ngwo dp:uu pyódu. ³Yinté tpémi ntee pini ngê nmee a ya. Dyámé u dêêpî kópu dyuu u maknopwo nmee a ya. * ⁴Ngmênê Chóó Lémi ngê m:aani n:ii mwiyé a ngmídi ngê, yi ngwo Tp:oo dyámé mbêmê nmo a dy:ââ ngê, pyââ ngê tpyó, Mósisi u dêêpî kópu dyuu u maknopwo doo a ya. * ⁵Chóó Lémi ngê u yi doo kwo, Yélini dêêpî kópu dyuu u maknopwo a pyede, Tp:oo ngê nyi pw:ii téne, tp:oo módó tp:oo mââ ngê u ngwo paa pyódu téne.

⁶Chóó Lémi ngê tp:oo módó tp:oo mââ ngê a pyódu nmyoo, u l:êê díy:o Tp:oo u Ghê Dmi nmyi mênê yó. Yi Ghéni Dmi ngê u ntââ ngê dpi pyódu nmyo, Chóó Lémi ka kwonmyimo, Munmíkó M:aa. * ⁷Yi kópu u l:êê díy:o mēdp:ee módó dpodo pyu yoo, ngmênê tp:oo módó tp:oo mââ ngê nmyi pyaa dniye, Chóó Lémi ngê kóó k:oo wa kaa nmyo. *

Nkalásiya tpémi yi nuw:onuw:o Póól ngê u ngwo ghê wo

⁸Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi nmyi lama ghêli k:ii daangê yaa wo, yi ngwo k:omo yâpwo knî yi p:uu módó nmyimo a dpodo, * ⁹ngmênê ala ngwo Chóó Lémi nmyi lama a tóó, u kwo a kâádî nmyoo. Lukwe díy:o u yi nmye a kwo, Dêêpî kópu dyuu u maknopwo nmyi yaa dmi. Lukwe díy:o módó dpodo pyu ngê nmye pyodopyodo té. ¹⁰Wiki yintómu knî yi k:oo, wo piini ngê, lukwe díy:o Nju tpémi yi l:êê ghi yilî nmye cháâcháâ tumo. Myenté d:ââ knî yi k:oo yi mwiyé mwiyé wéni nmye cháâcháâ tumo. Myenté m:ââ k:oo, yi naa u wo ndîi dé nmye cháâcháâ tumo. * ¹¹Nmyi nuw:onuw:o a nga da ghê. Mumdoon nmyi vy:o módó noon:aa dpodo?

¹²A tíde mbwó yoo, nîné kwunokwuno nmyo, a nt:anê a yaa dmyeno. Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o noon:aa kwo, a kn:ââ yoo yi l:êê ghi dmi nê kuwo too. Ntee nmyee a ya, nmyi vy:o yinté myenoon:aa kwo. Yi lémi ghi dmi namê cháâcháâ dé. Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o noo a kwo, dono kópu a nga dpîp:engmê d:uu ngópu. ¹³Nmyi lama kiyedê tóó, noo a mbii, u l:êê díy:o nmyi vy:o noon:aa kwo, nmî Lémi p:uu nmye noon:aa danê. * ¹⁴K:omo tpile a mbii u l:êê díy:o dpodo ndîi nmyinê pyw:ee ngópu, ngmênê a wépi dpîp:e pwaa ngópu, a kópu dyuu k:omo tpile ngê nmye myedaa pyodo. Nyââ, a kópu dyuu nmyi ny:ee ngópu, Chóó Lémi u enjel k:ii nmyinê chápu noo, myenté Yesu Kédisu ntee pini ngê myenmyinê chápu noo. ¹⁵A kópu dyuu u l:êê díy:o w:aa n:ii nmyinê pyw:ee ngópu, ala ngwo lukwe u ngwo ngmêdê pyódu? A lama ka tóó, a kópu dyuu u l:êê díy:o w:aa nmyinê pyw:ee ngópu, mu kópu u díy:o yi ngwo kópuni nmye wonî dmy:ee ngê, a ka pênmyinê kê ngópu, a ka daap:ee w:êê ngópu. Nmyi ngwolo dmi nmye w:aa dmy:ee too, ye a ka pênmyinê kê tumo. ¹⁶Kópu dyuu ndéndê n:ii nmye n:uu vyyu, mumdoon yi kópu knî yi l:êê díy:o daa nmyi nuu u pi ngê d:a pyódu? *

¹⁷Nmyi ndiye kígha pyu knî y:oo wunê paapaa nmyo, u yi y:e a kwo, Nmî pee nmî kaa té, ngmênê daa kópu mb:aa ye d:uud:uu ngmê. U yi y:e a kwo, Ala yéli nê kwulo nmo puwâ, nmî yi dmi y:e vyílo yichoo kwo. ¹⁸Ngmênê dye ghi yintómu a yi nmye choo kwo. Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o noon:aa kwo, a yi nmye doo a kwo. Ala ngwo kuughê nîné tóó, a yi nmye mye choo a kwo. ¹⁹A

* **4:3:** Kílosa 3:20-23 * **4:4:** Njon 1:14; Lóma 8:3-4 * **4:6:** Lóma 8:15-16 * **4:7:** Lóma 8:17;
Nkal 3:29 * **4:8:** 1 Kódin 8:4-6 * **4:10:** Kílosa 2:16 * **4:13:** 1 Kódin 2:3 * **4:16:** Njon 8:45

tp:ee yoo, ala ngwo nmyi l:êê dîy:o dpodo ndîi mêt:a pyw:oo. Mbwili wupwo têtê ntee a mgîni vyîmî yédi, yinté nmyi l:êê dîy:o my:aanîné mgîni vyîmî, u dî Yesu Kédisu ntee pini ngé anmyi pyaa dmi. ²⁰ Nmyi vy:o wonîné kwo, ye mb:aamb:aa ngé nipi pono danêmbum té. D:ongé w:ee nmyoo.

Kââdi te mbwee, kââdi te kamî, yi kópu dyuu

²¹ Nmyi vy:o yéli n:ii knî y:oo u yi y:e a kwo, Dêêpî kópu dyuu u maknopwo nmî ya, kópuni puku yedê a tóó, lukwe dîy:o daa nuw:onuw:o ngmê. ²² Yi kópu ala. Epîlaham tp:oo miyó, woni u kpâm Sela ngé tpyó, woni wop dpodo módó Heka ngé tpyó. * ²³ Epîlaham ngé u dpodo módó mbwili ngé, daa kópu ndîi yi d:uu ngé, ngmênê m:ââ yilî yi k:oo u kpâm Sela ka tpete doo u ntââ ngé doo a ya. Dini ghi n:ii ngé Chóó Lémi ngé kópu ye ngma a vuu, u ntââ ngé u ngwo a pyódu doo, tp:ee u ngwo tpyé ngópu. Kópu ndîi yila. * ²⁴ Kópuni y:e a pyodo, dyimê pywuu ngé nmye nîné pyépi. Yi pyópu dê yi nt:u kópu alanté, kââdi te mbwee, kââdi te kamî. Wop dpodo módó Heka u nt:u kópu, kââdi te mbwee. Mósisi ngé kââdi te mbwee u dêêpî kópu dyuu Sainay mbwini mbêmê nya too. Heka wop ntee doo a dpodo, yélini yi dêêpî kópu dyuu u maknopwo a pyede, yinté wop dpodo pyu ntee pini ngé a pyede. * ²⁵ Nyââ, Heka u nt:u kópu, Sainay, mbwini n:ii Alépiya Wee u kwo a kwo. U nt:u kópu m:uu a tóó, Njedusalem, p:aani n:ii Njuda Wee u kwo a tóó. Nju tpémi yi p:aa ndîi Njedusalem. Yi kópu u l:êê dîy:o, Heka wop ntee doo a dpodo, Nju tpémi mye yinté dé, wop dpodo pyu ntee pini ngé a pyede. ²⁶ Ngmênê dp:oo yinté yéli, nmî Njedusalem ndêndê mbóó p:uu wuné tóó. Nmî pye Sela daa wop dpodo módó ngé doo a ya. Yi kópu u l:êê dîy:o wop dpodo pyu ntee pini ngé dpîno pyede. * ²⁷ Njedusalem n:ii mbóó p:uu wuné tóó, yi p:aani p:uu ala kópu puku yedê a tóó,

Pyópuni daa tpete módó, ala kópu nyeni,
nga mb:aamb:aa ngé choo ya.

Tp:ee choongmê tpyó,
ngmênê w:aa anyinê pyw:oo,
u l:êê dîy:o chi kââkââ.

Pyópuni u moo ngé dêpê kuwo ngé,
yi pyópu wanyi t:ee kwolo.

K:omo tpile moo ngé a kuwo nyoo,
ngmênê dini ghi n:ii ngé nga amêdê diyé,
tp:ee yilî anyi tpyé. *

²⁸ A tidê mbwó yoo, Chóó Lémi u kópu mbêmê Sela ngé Yisak ntee a tpyó, nmyo mye yinté dé, Chóó Lémi ngé chóó u kópu mbêmê tp:oo módó tp:oo mââ ngé a pyódu nmyoo. ²⁹ Epîlaham u dye ghi ngé Heka tp:oo ngé Sela tp:oo u vyeé u yi u ngwo dpîmo a kwo. Nyââ, tpémîni Chóó Lémi u Ghê Dmi u kópu mbêmê a pyodo, yi tpémi daa Heka tp:oo u nuu u pi ngé doo a ya. Ala ngwo mye yinté. ³⁰ Ngmênê puku yedê ala kópu a tóó,

Wop dpodo módó ghee dpî dy:ââ dé,
mu kópu u dîy:o úmile dyuu tp:oo ngé daapaa ghay we.

* 4:22: Gen 16:15; 21:2 * 4:23: Lóma 9:7-9 * 4:24: Lóma 8:15 * 4:26: Hipîlu 12:22; Tpyuu
21:2,10 * 4:27: Is 54:1

Pyópuni daa wop dpodo módó, yi pyópu tp:oo ngé Epilaham u tpile dé ghay dniye. * ³¹ A tíde mbwó yoo, dp:oo wop dpodo módó u yoo, ngmênê nmo Sela u yoo.

5

Póól ngé u ngwo ye vuu, yepé, Wop dpodo pyu ngé mênangmê pyódu

¹ Wunê wop dpodo pyu ngé nmee a ya, ngmênê Yesu Kédisu ngé yi a pw:ii nmoo, yi mênangmê diyé, wop dpodo pyu ngé mênangmê pyódu. *

² Nê Póól, ala kópu nmye nîné tpaépê. Pi ngmê ngé Chóó Lémi u l:ii nmyi too pee p:uu angmê t:ee knomomê, ye kópuni Yesu Kédisu ngé nmî l:êê díy:o d:uu ngé, k:omo tpile ngé nmye wa pyódu, daawa ngee nmyo. ³ Kópuni wunê nmye n:uu vuu, nmye mênîné tpaépê, pini n:ii too pee p:uu Chóó Lémi u l:ii dé kaa knomomê, dêépî kópu dyuu yintómu choo cháâcháâ dé. ⁴ N:ii ngé u yi adí kwo, Dêépî kópu dyuu cháâcháâ mbêmê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé nî pyódu, yi pini Yesu Kédisu kóó k:oo wa a pwii, u yikí Yesu Kédisu u pwo daa ghay wo. ⁵ Ngmênê Yesu Kédisu ka nmo kélímî té, u l:êê díy:o nmî lama a tóó, u Ghê Dmi mbêmê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé wa pyódu nmo. ⁶ K:omo tpile Chóó Lémi u l:ii nmî p:uu a t:a, ó daa t:a, ngmênê Yesu Kédisu ka nmî kélímî mbê dniye, u ngwo u kwo a kâádi nmoo, ala ngwo yoo yi nuu ghi dmi nmî nódo a tóó.

⁷ Nmî Lémi u maa ndêndê mb:aamb:aa ngé kînmeye a kîgha. N:ii knî y:oo yi máádi p:uu a y:ee nmyoo, lukwe díy:o ye nmyi ng:aa mbê dniye. ⁸ Chóó Lémi ngé yi máádi p:uu mwiye kaa nmyoo. N:ii knî y:oo nmyi nuw:o dmi ngmêê tumo, doo u dpodo pyu yoo. ⁹ Nmyi lama kiyedê tóó, yis knî tp:oo daa ndîf anyiné ngî, kpo ndîf u mênê anyi yé, anyi pwiye, kpo yintómu dpî mbwó. Yi yéli y:oo yinté kîngé dyênê nmyo. ¹⁰ Nmî Lémi mbêmê nê w:ee ngé, yi yéli y:oo daawa dyênê nmyo, a ka anmyiné ng:aa mbê dmi. N:ii knî y:oo nmyi némi dmi a dyede ngmê, nmî Lémi ngé wa kpada té.

¹¹ A tíde mbwó yoo, pi knî ye ala kópu wunê tpaépê ngé, Chóó Lémi u l:ii nmyi p:uu choo kelekele, ye Nja tpémi y:oo daapidnye kpakakpaka nê, kópuni Yesu Kédisu u kídosi p:uu n:aa tpaépê ngé, yi kópu p:uu daapédê lvêédilvêédí té. * ¹² N:ii knî y:oo u yi a kwo, Ala yéli yi pi njini too nmo a ngéépî dé, kópu dono ye d:uud:uu ngmê, yi yéli y:oo yi chóó yi vyóó w:uu dmi dny:oo a ngéépî dé.

Chóó Lémi u Ghê Dmi u pono vyápê

¹³ A tíde mbwó yoo, dpodoni wunê wop nmyimo a kîgha, nmî Lémi ngé yi a pw:ii nmyoo, ngmênê nangé vyi, Pi ngmê u maknopwo dp:ono pyede, kópuni yilí yi yi dmi nmo a kwo, nmo d:uud:uu dé, yi kwódu yé u kópu daa tóó. Yi kópu nangé vyi, ngmênê nmyi nuu ghi dmi numo nódo choo ya, numo p:uu wop dmyiné dpodo. * ¹⁴ Dêépî kópu yilí yintómu ala kópu u mênê a pyede, ñyóó nuu ghi ñódo ntee a tóó, yoo yi nuu ghi dmi ñódo yinté myechoo ya. * ¹⁵ Numo ka namê dnyepéli, numo ka myenamê peede tpaépê, kminté d:ud:umbiy:e wanmyi numo dyênê té.

¹⁶ A tíde mbwó yoo, Chóó Lémi u Ghê Dmi u pono dmyiné vyápê, nmyi chóó nmyi pono namê vyápê. * ¹⁷ Nuw:o dono n:ii nmyi mênê a tóó, Chóó Lémi u Ghê Dmi p:uu a d:uu yédi, myenté Chóó Lémi u Ghê Dmi yi nuw:o dono p:uu a d:uu yédi. Nmî Mí ngé u yi u ngwo daa kwo, A yoo yi chóó yi pono dny:oo

* **4:30:** Gen 21:10; Njon 8:35 * **5:1:** Njon 8:32,36; Dpodo 15:10 * **5:11:** 1 Kódin 1:23 * **5:13:**

1 Pita 2:16 * **5:14:** Mát 5:43-44; 7:12 * **5:16:** Lóma 8:3-4

vyápê. * 18 Nmî Mî u Ghê Dmi u pono anmyi vyápê knomomê, ye Nju tpémi yi dêêpî kópu dyuu u maknopwo daanmyi kwo. *

19 N:ii yoo yi chóó yi pono a vyápê nyédi, yi l:êê ghi dono dé nmî lama dé. A pyââ ti mââ ti nyédi, yi gha tupwótupwó dé, pi u dnye daa yi ng:aa. 20 Kn:aa yâpwo dé a chââchââ tumo, a nkwépinkwépi nyédi. Noko a diya nyédi, numo p:uu a d:uu nyédi, a n:ee kapî nyédi. A nod:enod:e nyédi, yi chóó yi p:uu a nuw:o nyédi, yoo dpî chaa t:oo, yi chóó yi pee a kapî tumo. 21 A n:ee kapî nyédi, a mbwaa ndanî nyédi, a ghétighéti nyédi, yinté kópu yilî dpî d:uu ngmê. Yinté kópu dé nmye wunê ntee n:uu kwódu too, ala ngwo nmye myed:a kwódu té. N:ii knî y:oo yi kópu yilî a d:uud:uu tumo, Chóó Lémi kóó k:oo daamî ghê dmi.

22 N:ii yoo nmî Mî u Ghê Dmi pono a vyápê nyédi, yi nuu ghi dmi numo nódo a ya nyédi, w:aa dpo pyw:ee ngmê, pi knî yi k:ii mb:aamb:aa ngê nipi a ya nyédi. Límîlímî ngê daa nod:enod:e nyédi, yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa dé, pi knî ye mb:aamb:aa ngê a vyyuwo nyédi. Daa pi dódo nyédi, * 23 daa mbodo ndîi mbodo ndîi nyédi, nuw:o dono ka daa ng:aa nyédi. Doo u ntââ yinté yéli ye pi daadî kwódu yé. 24 Yesu Kédisu kídosi ñedê ntee pwene, yélini u kwo a kââdî too, yi nuw:o dono yinté mye pwene, dono u yi y:e mēdaa kwo. * 25 Dini ghi n:ii ngê Yesu Kédisu ngê u kwo a kââdî nmoo, u Ghê Dmi ngê ghê kamî nmo a kpo, yi ghéni dmi u pono vyápê kmêle. 26 Doo u ntââ nmî chóó nmî pi dmi daanmî kmîmî dé, doo u ntââ yoo daanmî nod:enod:e kîgha dé, doo u ntââ numo ka daanmî n:ee kapî. *

6

Póol ngê u ngwo yepê, Numo ngêêpî kmêle

1 A tidê mbwó yoo, nmyi vy:o pini ngmê ngê angmê kn:aadi knomomê, yélini nmî Mî u Ghê Dmi pono a vyápê té, yi yéli y:oo yi pini moo wáti y:e. Gheteghete ngê u kwo nangmê mbwólu, nmyi chóó nmye myedmyina a vyyuwo, yinté kópu kídmyengmê d:uu ngmê. * 2 Pini n:ii ka kópuni dîngîdîngî ngê adî pyodopyodo, dmyinê ngêêpî, Yesu Kédisu u dêêpî kópu u ngwo anmyi chââchââ. Yi kópu ala, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. * 3 Pini n:ii ngê dê vyi knomomê, Nê pi ngmê, ngmênê u pi tédê, yi pini ngê chóóchóó dpî dóó. 4 Nmyi chóó nmyi l:êê ghi dmi ntênê dmyinê mumu dé, kn:aa yéli yi dono knî yi mbêmê nmyi chóó nmyi pi dmi namê kmîmî dé. N:ii u l:êê ghi dmi mb:aamb:aa dé, vyílo yi pini ngê choo tpaê, Nê pi mb:aa. * 5 Pi ngmê ngê kîngê vyi, Yoo yi dono ndîi, a dono tédê, Chóó Lémi ngê daawa kpada nê. Kêle, nmyi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya, u ngwo daawa kpada nmyo. *

6 N:ii knî y:oo nmî Lémi u kópu dyuu nmye a tpaê ngópu, dmyinê yeedeyeede dé. *

7 Ntênê dmyinê nuw:o. Doo u ntââ Chóó Lémi daanmyi dóo ngmê. Ntini n:ii anyi ntówo, vyílo yi ntini nt:u yuu kaalí. 8 Pini n:ii nuw:o dono u pono a vyápê yédi, nt:u dini ghi n:ii ngê wa kaalí, Chóó Lémi ngê wa dyênê. Pini n:ii nmî Mî u Ghê Dmi u pono a vyápê yédi, nt:u dini ghi n:ii ngê wa kaalí, ghê kamí wa a pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. * 9 Kópu mb:aa d:uud:uu kídmyengê

* 5:17: Lóma 7:15-23 * 5:18: Lóma 6:14 * 5:22: Mát 7:16-20; Epeso 5:8-9 * 5:24: Kílosa 3:5 * 5:26: Pilipay 2:3 * 6:1: Mát 18:15 * 6:2: Lóma 15:1-2 * 6:4: 2 Kódin 13:5 * 6:5: Lóma 14:12 * 6:6: 1 Kódin 9:11,14 * 6:8: Njon 3:6; 6:63; Lóma 8:13

yé ngmê, doo u ntââ nmo d:uudpî diya, mu kópu u díy:o kópu mb:aa n:i nmo ntówo too, yi nt:u dmi dini ghi n:i ngê wa kaalí, mb:aamb:aa u ngwo anmo pyw:oo. * ¹⁰ Yi kópu u l:êê díy:o yélini yi k:ií Yesu ka nmo kélímí té, mb:aamb:aa ngê dmyinê ngêêpí dé, wo yélini myedmyinê ngêêpí dé. Ala pi ngêêpí u dye ghi.

Kuwókuwó kópuni Póól ngê chóó kílí d:êê ngê

¹¹ A tídê mbwó yoo, a kuwókuwó kópu a chóó d:a d:êê. A d:êê ndíí nga a m:uu yó. ¹² Yélini kní y:oo u yi a kwo, Ala yélini yi too pee p:uu Chóó Lémi u l:ií nmí t:oo, u yi y:e a kwo, Nju tpémi ye yoo mb:aa ngê u ngwo nmí pyaa dmi. Nmí lama ka tóó, Kópuni Yesu Kédisu ngê u kídosi ñedê d:uu ngê, yi kópu ka kélímí mu ngmídi mbémé nmí Mí kóó k:oo anm:uu ghê dmi. Yi yélini y:oo yi kópu nmye wodnye tpaépê, ye Nju tpémi y:oo pí kpaka tumo. * ¹³ K:omo tpile Chóó Lémi u l:ií yi too pee p:uu a t:a, ngmênê u déêpí kópu dyuu daa cháâcháâ tumo. U yi y:e a kwo, Chóó Lémi u l:ií ala yélini yi p:uu nmí t:oo, mu kópu u díy:o u yi y:e a kwo, Nmí pi dmi ndíí ngê u ngwo paa pyaa we. ¹⁴ A chóó a pi díni kmímí ngê, ngmênê kópu ndíí mu ngmídi pi kní ye n:aa tpaépê ngê, kópuni Yesu Kédisu ngê kídosi ñedê d:uu ngê. Yi kópu u l:êê díy:o dyámê u kópu dé tédê kópu ngê a ka pyaa dniye, myenté dyámê mbémé tpémi ye k:omo tpile ngê ní pyodo. * ¹⁵ K:omo tpile Chóó Lémi u l:ií nmí p:uu a t:a, ó daa t:a, yi kópu daa ndíí kópu, ngmênê Chóó Lémi ngê kamí ngê mé pyódu nmo, yi kópu yi ndíí kópu. * ¹⁶ N:ií yoo yi nuw:o dmi yinté a pyede, Chóó Lémi ka dny:oo ch:anêch:anê, kóó k:oo dpí kaa téne, u yoo yintómu kní yi k:ií.

¹⁷ A kuwókuwó kópu ala. U ya a nga daa kwo, Pi ngmê ngê a kópu dyuu u wépi a pwaa ngê, mu kópu u díy:o Yesu u l:êê díy:o kwéli a p:uu yilí a t:a. Yi kwéli kní yi l:êê díy:o nmyi lama choo a ya, Nê Yesu p:uu ndéndê ngê a dpodo. *

¹⁸ A tídê mbwó yoo, nmí Lémi Yesu Kédisu nmyi ghê dmi kní ye mb:aamb:aa ngê choo a vyyuwo.

Wu u dí.

* **6:9:** 2 Tes 3:13; 1 Kódin 15:58
2:20-21 * **6:15:** 2 Kódin 5:17

* **6:12:** Nkal 5:11; Pilipay 3:18
* **6:17:** 2 Kódin 4:10

* **6:14:** Luukí 14:27; Nkal

EPEso

Dini ghi n:ii ngê Póól Njedusalem ngîmî ngópu, kóté kalê ngópu, Lóma lede knî y:oo Lóma núw:o ngópu, mbwa k:oo yi doon:aa kwo. (Dpodo 28) Yi ngwo ala pwepwee pee yi a d:êê ngê, Yesu u yoo knî ye dy:ââ ngê, yélini Esiya Wee u kwo p:aani p:aani dnya a kwo. Nmîné nmo ala pwepwee pee u pi Epeso, mu kópu u díy:o Esiya Wee u kwo p:aani n:ii u pi ndîi, Epeso.

¹ Nê Póól, Chóó Lémi ngê a ngmidi noo, Yesu Kédisu u dyépi ngê a pyódu noo. Yélini Yesu Kédisu ka dpodombiy:e myenmyinê kêlimî té, ala pwepwee pee nmye nînê dyede. *

² Nmî Mî Chóó Lémi, nmî Lémi Yesu Kédisu u k:ii, dny:oo a ngêêpi nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myedny:oo a vyuwo.

Póól ngê nmî Mî u ngwo doo kwunokwuno

³ Nmî Yâpwo ndêndê kwunokwuno koo, pini n:ii nmî Lémi Yesu Kédisu u Mî. Yi pini mye nmî Mî, yinê a ngmidi nmoo, Yesu Kédisu u k:ii ngmidi ngê a pyódu nmoo. Nmî ghê dmi wêdêwêdê kîgha u l:êê díy:o mb:aamb:aa ngê a yeede nmoo, kópu mb:aa nmo dépêngmê wópu ngê. ⁴ Dyámê pê ghêlî dépêngê l:âmo ngê, u ngwo a ngmidi nmoo, apê, Yi dyâape anî pwaa té, a tp:ee u k:ii ngmidi ngê wanî pyódu té, a yoo mb:aa ngê wanî pyódu té, mb:aamb:aa ngê a ngîma adnyin:aa ya. ⁵ Nyââ, yi ngwo a ngmidi nmoo, nmî nuu ghi dmi nódo doo a ya. Dini ghi n:ii ngê nmî yikî dmi Yesu Kédisu u pwo ghay wo, nmî Mî ngê a lama nmoo, tp:oo módó tp:oo mââ ngê a pyódu nmoo, mu kópu u díy:o vyílo yi kópu u yi u ngwo yidoo kwo, Nî d:uu. ⁶ Yi kópu u l:êê díy:o chaa kîgha koo. Kópu ndîi nmî l:êê díy:o ngmê d:uu ngê, Tp:oo nmo a kpo, pini n:ii u nuu ghi nódo ntêné a tóó.

⁷ Yesu Kédisu u pwo nmî yikî dmi ghay wo, nmî l:êê díy:o pwene, u wêê ngê nmî dono chedê too, Setan kwulo u ngwo a pwaa nmoo. ⁸⁻⁹ Nkéli kópu nmî l:êê díy:o yi d:uu ngê. Yi kópu chóó wunê a vyu, chóó u nuw:o ndîi mbêmê pi knî ye a ngmo ngê. Ala ngwo yi kópu nmî lama kêdê kwolo. ¹⁰ Nmî lama ka tóó, nmî Mî ngê Yesu Kédisu tpile yintómu yi kada a kââ. Tpileni mbóó p:uu a pyede, myenté tpileni dyámê mbêmê a pyede, yi kada pini ngê dê pyódu.

¹¹ Yi kópu yilî nmî Mî ngê wunê a vyi too, yi ngwo myedê ngmidi nmoo. Kópuni dpî vyi, ntêné dpî d:uu. ¹² A ngmidi nmoo, mu kópu u díy:o pi yintómu knî y:oo nmî l:êê díy:o nmî Mî pídný:oo chaa kîgha. Nyââ, yi kópu u l:êê díy:o a ngmidi nmoo, Yesu Kédisu u yoo vy:oo mwyé a kaa nmoo, u ngwo nmo t:âât:ââ.

¹³ Myenté dini ghi n:ii ngê nmî Mbwámê p:uu kópu mb:aa nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kêlimî mbê dniye, Chóó Lémi ngê u l:ii nmyi gha vy:oo t:ângo. Yi l:ii, chóó u Ghê Dmi. Yi ghêni dmi p:uu wunê ala kópu a vyu, apê, Yélini a tp:ee ka adnyî kêlimî, a Ghê Dmi yi mênê wanî yé. ¹⁴ Pi ngê dy:âama ndîi ntee dpî y:oo, nmî Mî ngê u Ghê Dmi yinté nmî mênê yó. Yi kópu u l:êê díy:o nmî lama ka tóó, díyo ntêné wa ngee nmo, kóó k:oo wa kaa nmo. Yi kópu u l:êê díy:o pi knî y:oo pídný:oo chaa kîgha, u pi ndîi ngê paa pyódu y:e. *

Póól Yesu u yoo yi l:êê díy:o ntee doo ngêpê

* **1:1:** Dpodo 18:19-20:38 * **1:4:** Njon 15:16; 2 Tes 2:13; Epeso 5:27 * **1:7:** Epeso 2:7 * **1:13:** Epeso 4:30 * **1:14:** 2 Kódin 1:22

15 A tîdê mbwó yoo, kópu mb:aa nmyi p:uu ngmênê nyongo. A lama ka tóó, nmî Lémi Yesu ka ntênê nmye kélímí té, u yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo mye tóó. * 16 Dye ghi yintómu nmî Mí nmyi l:êê díy:o n:aa kwunokwuno ngê, u kwunokwuno d:oo ngê yó. Nmyi l:êê díy:o myenínê ngêpê yédi. 17 U ya a nga a kwo, Nmî Lémi Yesu Kédisu u Yâpwo, Chóó Lémi, pini n:i i u pi ndîi, myenté pini n:i i nmî Mí, vyílo yi yâpwo ngê choo a ngêêpí nmyo. U ya a nga a kwo, U Ghê Dmi ngê nmyi nuw:o dmi a népwi tène, u kópu yilí nmye myedê kêma tène, Chóó Lémi nmyi lama u ngwo wa yâa. 18 Nyâa, u ya a nga a kwo, Chóó Lémi nmyi lama choo ya, ala kópu nmyi lama myechoo ya, wunê a ngmídi nmyoo, daawa dóó nmyo, kóó k:oo ntênê wa kaa nmyo. U ya a nga mye kwo, Ala kópu nmyi lama chóó a ya, yélini yi k:i i Yesu ka nmo kélímí té, kóó k:oo wa kaa nmo, nmî pi dmi ndîi ngê wa pyódu té, nmî ya d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê wamí pyódu. 19 U ya a nga mye kwo, Ala kópu nmyi lama choo a ya, nmî Mí u wêdêwêdê n:i i nmî mênê a tóó, mu daa mu tp:ook:omo. 20 Vyílo yi wêdêwêdê mbêmê nmî Mí ngê Yesu Kédisu kpêêní a pyidu ngê, mbóó p:uu kmungo, u ché p:ââ pee ngê pyódu ngê. * 21 U pi ndîi ngê pyódu ngê, u wêdêwêdê ndîi ngê mye pyódu ngê. Kada pini yintómu, king yintómu, yâpwo ghi yintómu, kmêna mbwee yintómu, myenté nkwépi yintómu yi pi dmi tédê dé, yi wêdêwêdê mye tédê, ngmênê Yesu Kédisu u wêdêwêdê yi ndîi. Doo u ntâa pi ngmê ngê Yesu Kédisu ala ngwo d:uudpí t:ee kwolo, mu dini ghi ngê myedaawa t:ee kwolo, Yesu Kédisu nmo ngmídi u pi yi ndîi, u wêdêwêdê mye ndîi. * 22 Tpile yilí yintómu nmî Mí ngê Yesu Kédisu yu yodo u maknopwo yé too, nmî l:êê díy:o tpile yintómu yi kada pini ngê pyódu ngê. * 23 Nmî kada pini ngê mye tóó, nmî mbodo ngê a tóó, nmo, kóó kpálí dé. Yinê a mbêpê kígha nmo, u dpodo yuno dóó, myenté tpile yilí yintómu yinê a yenê té.

2

Nmî Mí ngê kamí ngê u ngwo pyódu nmoo

1 Mbwee ntóó ngê dnye ntee daa nyêmí ngê, yinté tpile ngê nmyee a ya, nmî Mí u dnye dênmyee a nyêmí, myenmyee a dono. * 2 Yi ngwo mgídí u yoo vy:o nmyee a kwo, dono u maa p:uu nmyee a paa. Kmêna yoo yi kada pini u dnye yinmyee a nyêmí. Yoo dono kní y:oo yi pini u dnye ala ngwo myeye nyêmí ngmê. * 3 Nmo yintómu wunê yinté kinmee a ya, nmî chóó nmî pono nmee a vyápê, kópuni u yi nmo dpímo a kwo, nmímo d:uud:uu dé. Dyámê mbêmê pi yintómu kní yi k:i i nmî kpadakpada u maa p:uu nmee a kwo. *

4 Ngmênê Chóó Lémi ka ntênê nmî ch:anê dniye, nmî nuu ghi dmi nódo a tóó. 5 Dini ghi n:i i ngê mbwee ntóó ntee tpile ngê nmee a ya, u dnye dênmee a nyêmí, Yesu Kédisu kpêêní ntee a pyidu ngê, yinté myedé pyidu nmoo, ghê kamí nmo a kpo. (U módó yeedeyeede mbêmê kóó k:oo kaa nmyoo.) 6 Nyâa, Yesu Kédisu u k:i i kââdí nmoo, mbóó p:uu ntee kmungo, kmêna mbwee nkwépi kní yi pwo nmî pi dmi yinté mye kmungo. * 7 U kwo nmo ch:anê dniye, Yesu Kédisu ka a kââdí nmoo. Dnyinté daa yeede nmoo, kópu ndîi nmî l:êê díy:o ngmê d:uu ngê. U yi u ngwo doo kwo, Pi kní y:oo yi kópu m:uu y:e, dye ghi yintómu yi lama píchoo ya, chedê ngê daawa pyódu. * 8-9 Nyâa, nmî Mí

* 1:15: Kílosa 1:4-11 * 1:20: Hipílu 1:3,13 * 1:21: Kílosa 2:15; Pilípay 2:9-10 * 1:22: Kílosa 1:18 * 2:1: Kílosa 2:13 * 2:2: Epeso 6:12 * 2:3: Taitas 3:3 * 2:6: Lóma 6:8 * 2:7: Lóma 2:4

ngê a yeede nmyoo, dini ghi n:ii ngê Yesu Kédisu ka nmyi kêlimî mbê dniye, kóó k:oo kaa nmyoo. Daa kópuni nmyee a d:uud:uu dé yi l:êê díy:o kóó k:oo kaa nmyoo, ngmênê Chóó Lémi ngê módó a yeede nmyoo, doo u ntââ nmyi chóó nmyi pi dmi daanmyi kmîmî dé. * ¹⁰ Nmî Mî ngê kamî ngê yinë a pyódu nmoo, Yesu Kédisu u k:ii ngmîdi ngê pyódu nmoo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, A tp:ee u yoo yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê paa pyaa dniye, kópu mb:aa yilî pîdny:oo d:uud:uu. Yi kópu mb:aa ló dini a m:uu too. *

Yesu ngê Nju tpémi, kn:aa yéli yi k:ii ngmîdi ngê u ngwo pyódu too

¹¹ A tidê mbwó yoo, nmyi vy:o yélini daa Nju tpémi, nmye nîné danê. Ntee nmyee a ya, yi kópu p:uu dmyinê nuw:o. Nmo Nju tpémi, nmî mî knî y:oo Chóó Lémi u l:ii nmî p:uu a t:ee ngópu. Daa nmî nuu u yoo ngê nmyee a kwo, mu kópu u díy:o yi l:ii nmyi p:uu dêpê t:ee ngópu. ¹² Yi ngwo Yesu Kédisu dênmyee a t:âât:ââ, yélini Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, yi yéli yi vy:o dênmyee a kwo. Chóó Lémi ngê wunê nmî kn:ââ yoo u kwo a kââdi too, yepê, Nmyi yoo knî ye mb:aamb:aa ngê ana a vyuwo. Ngmênê nmyo kuu dé, kóó kuwa nmyee a kwo. Mgîdí u yoo vy:o nmyee a kwo, Chóó Lémi nmyi lama dêpwo a ya, nmî Mbwámê dênmyee a t:âât:ââ. * ¹³ Yi ngwo kóó kuwa nmyee a kwo, ngmênê nmyi yikî dmi Yesu Kédisu u pwo ghay wo, nmyi l:êê díy:o mye pwene, ala ngwo kóó k:oo nmye wee. ¹⁴ Nmî kêlí ghê d:êê yinë a y:ângo, numo ka diya n:ii nmee a kîgha, yi kópu chedê ngê, numo ka a kââdi nmoo, yoo ngmîdi ngê pyódu nmoo. * ¹⁵ Dini ghi n:ii ngê pwene, Nju tpémi yi dêêpî kópu yintómu yi d:aa dmi a kââdi ngê, yoo miyó dê u kwo a kââdi doo, yoo ngmîdi ngê pyódu nmoo. ¹⁶ Nyââ, dini ghi n:ii ngê kídosi íedê pwene, numo ka diya n:ii nmee a kîgha, yi kópu chedê ngê, numo ka a kââdi nmoo, Chóó Lémi ka yoo mb:aa ngê pyódu nmoo, u kwo myedê kââdi nmoo. * ¹⁷ Dini ghi n:ii ngê dyámê mbêmê a loo, u maa nkîgh:ê nmee a kwo, ngmênê u maa nkîgh:ê dênmyee a kwo. Dini ghi n:ii ngê pwene, Chóó Lémi ka nipi a kââdi nmoo. ¹⁸ Nyââ, yoo ngmîdi ngê pyódu nmoo, nmî Mî u Ghê Dmi nmî mênê yó, nmî Mî ka maa komo yinë kpémî ngê. *

¹⁹ Wunê nmî yoo vy:o dênmyee a kwo, pi my:oo ngê nmyee a ya, ngmênê ala ngwo nmo p:aa ngmîdi tpémi, Chóó Lémi u yoo vy:o nipi nmo wee, tp:oo módó tp:oo mââ ngê dê pyódu nmo. ²⁰ Myenté u ngomo ntee tpile ngê dê pyódu nmo. U komo kapî pyu knî y:oo, Yesu u dyépi yoo yi k:ii, ngomo k:ââ pââ dyuu kaa tumo, ngomo pywuu l:âmo ngópu. Yesu Kédisu chóó pw:eni ngê a tóó. * ²¹ Ngomo ch:oo yintómu yinë a tpyé. Chóó Lémi u ngomo ntee tpile ngê dê pyódu nmo, chóó nmî mênê a tóó. * ²² Nyââ, nmî Lémi ngê yoo ngmîdi ngê pyódu nmoo, dêpê kuwo nmyoo, Chóó Lémi u Ghê Dmi nmî mênê a tóó. *

3

Póól u dpodo p:uu u ngwo ye doo danê

¹ Nê Póól, mbwa k:oo anî kwo, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ngê a dpodo kalê noo, yélini dp:ee Nju tpémi, nmye a dy:ââ noo, nmyo ntee yéli u yoo vy:o noo a kapî dé. * ² Yi dpodo u pi nmyinê ny:ee ngópu, apii? Nmyi lama kîyedê tóó,

* **2:8-9:** Lóma 3:24; 2 Tim 1:9; Taitas 3:5 * **2:10:** Taitas 2:14 * **2:12:** Lóma 9:4; 1 Tes 4:13
 * **2:14:** Kílosa 1:20; 1 Kódin 12:13 * **2:16:** Kílosa 1:20,22 * **2:18:** Epeso 3:12 * **2:20:** Mát 16:18; 1 Kódin 3:11 * **2:21:** 1 Kódin 3:16; Kílosa 2:19 * **2:22:** 2 Kódin 6:16 * **3:1:** Epeso 4:1; Pilipay 1:13

Chóó Lémi ka nê ch:anê wo, nmyi l:êê dîy:o a dpodo kalê noo, ³ kópuni wunê a ngmo ngê a ka myedê vyu. (Yi ngmee u kópu ala ngwo pee tp:oo nmye kîd:a d:êê. * ⁴ Dini ghi n:iî ngê amênmyinê kp:aa ngmê, Yesu Kédisu p:uu ngmee u kópu ntee nê w:ee ngê, yinté amyenmyinê w:ee ngmê.) ⁵ Yi ngmee u kópu ala ngwo nmî dye ghi ngê da pywáíí, nmî Lémi ngê u dyépi knî ye, u komo kapî pyu knî ye da vyi. Nyââ, nmî Lémi u Ghê Dmi mbêmê da w:ee ngmê, ngmênê n:iî knî y:oo u komo wunê dnyimo a kapî, yi ngmee u kópu dnyinté a w:ee ngópu, ngo mwââ vy:o a m:uu ngópu. ⁶ Yi ngmee u kópu ala. Nmî Mî ngê ala kópu wunê a vyu, apê, Yoo yi l:êê dîy:o a Tp:ee wa pw:onu, wamênî pyidu, Nju tpémi, kn:aa yéli yi k:iî, numo ka yinê wa a kââdí té, yoo ngmîdi ngê wa pyódu té, a kêê k:oo nipi wa kaa té. Ala ngwo yi kópu mb:aa dmyi ny:ee ngmê, nmî Lémi u yoo vy:o dmye ghê dmi.

* ⁷ Yi kópu mb:aa tpapê u l:êê dîy:o, nmî Mî ngê a dpodo kalê noo. Dpodo ndîi yila, u pi mye ndîi. Chóó u wêdêwêdê mbêmê u ntââ ngê a pyódu noo. * ⁸ K:omo tpile nmî Lémi u yoo vy:o dēnoo a kwo, ngmênê yinê a ngmîdi noo, dpodoni u pi ndîi, yi dpodo ñedê a kaa noo, a ka pê, Yélini daa Nju tpémi, a pi ye chin:aa tpapê. Ala ngwo yi dpodo ñedê anî kwo, pi knî ye yenîmo, Yesu Kédisu ka nmî ch:anê dniye, ntênê nmo wunê vyuwo yédi, doo u ntââ yi kópu mb:aa yilí daanmî chedê. * ⁹ Yi dpodo tédê Chóó Lémi u ngmee u kópu kwédi pi knî ye nîmo pywáíípywáíí ngê. Dyámê pê pini n:iî ngê l:âmo ngê, yi tumu kópu yi ngwo a ngmo ngê. * ¹⁰ U yi u ngwo doo kwo, Yesu u yoo knî y:oo yi tumu kópu kwédi y:oo paan:aa pywáíí y:e, mbóó p:uu yélini kada a wee, enjel yoo yi k:iî, yi tumu kópu yi lama paa yaa we. Yi tumu kópu u mênê Chóó Lémi u nuw:o ndîi u kópu yintómu a pyede. ¹¹ Yi kópu wunê a nuw:o kwélu, ala ngwo nmî dye ghi ngê nmî Lémi Yesu Kédisu ngê yi kópu dē d:uu. ¹² Yélini yi k:iî u kwo nmo kélîmî té, Chóó Lémi ka nmî maa komo yinê kpémî ngê. Nkîngê ngê kêê daanmo t:oo, yi máádi u ngwo anmî kwolo. * ¹³ Ala ngwo pi knî ye myenamê nkîngê. Dononi nîné vyîmî, p:uu nuw:o ngê kêê nangê t:oo, k:omo tpile ngê nmye choo ya, mu kópu u dîy:o a dpodo u l:êê dîy:o nmyi ya mb:aamb:aa ngê amí pyódu. *

Póól Esiya Wee u kwo tpémi yi l:êê dîy:o u ngwo doo ngêpê

¹⁴ A tîdê mbwó yoo, nmyi l:êê dîy:o nmî Mî ka n:aa ngêpê yédi. ¹⁵ Yinê a l:âmo nmoo, mbóó p:uu yélini wunê pyede, mye l:âmo too, ntênê nmo wunê vyuwo yédi. ¹⁶ U pi ndîi, u wêdêwêdê mye ndîi. U ya a nga a kwo, U Ghê Dmi ngê nmyi gha dmi a wêdêwêdê kalê ngê. ¹⁷ Nmyi kélîmî u l:êê dîy:o Yesu Kédisu nmyi mênê pîchoo ya. U ya a nga a kwo, Nmî Mî u nuu ghi nmyi nódo choo ya, yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo myedny:oo ya, yi kópu ngê yinê choo mbêpê kîgha nmyo. * ¹⁸ U ya a nga a kwo, Nmî Lémi u yoo yintómu knî yi k:iî, ala kópu nmyi lama pîchoo ya, Yesu Kédisu nódo nmyi nuu ghi dmi ntênê a tóó, daa kedede wo, nmyi l:êê dîy:o doo mgínî vyîmî, u pi ka vyuwo mu daa mu tp:ook:omo, u dí anyi wunê tóó. ¹⁹ Doo u ntââ yi kópu nmî lama d:ud:umbiy:e daawa yââ, ngmênê u ya a nga a kwo, Nmyi lama pîchoo ya, nmî Mî ntee a tóó, yinté paa pyaa dmyeno.

* **3:3:** Epeso 1:9; Kílosa 1:26 * **3:6:** Epeso 2:13,19 * **3:7:** Kílosa 1:25 * **3:8:** 1 Kódin 15:9-10

* **3:9:** Kílosa 1:29 * **3:12:** Epeso 2:18; Hipílu 4:16 * **3:13:** 2 Tim 2:10 * **3:17:** Kílosa 2:7;

Njon 14:23

20 Nmî Mî chaa kîgha koo. Wêdêwêdêni nmî mênê a dpodo, nmî Mî u wêdêwêdê ye tóó. Ló kópu u kwo ngmanmî dmyinê, ló kópu p:uu nmî nuw:o dmi adî kwo, u ntââ nmo wa a d:uu té, myenté kópuni yi kópu dé yi pwo a pyede, u ntââ nmo amyedê d:uu té. * 21 Yélini yi k:ii Yesu Kédisu ka nmo kélímí té, dye ghi yintómu nmî Mî chaa kîgha koo, chedê ngê kîngê pyódu. Ndé kópu yila.

4

Yesu ngê u kwo u ngwo a kââdî nmoo

1 A tîdê mbwó yoo, nmî Lémi p:uu dpodo u l:êê dîy:o, mbwa k:oo alii anînê kwo. Yi kópu u l:êê dîy:o nînê kwunokwuno nmyo, máádini p:uu nmî Mî ngê kaa nmyoo, yi máádi mb:aamb:aa ngê dmyinê kîgha. * 2 Dye ghi yintómu kídmyengê lémilémi, pi knî ye nuw:o ngê dmyinê mbumu, limílimí ngê kídmyengê nod:enod:e. Pi limílimí ngê nangmê kée, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. * 3 Nmî Mî u Ghê Dmi ngê numo ka a kââdî nmyoo, numo ka mb:aamb:aa ngê dmyinê ya, kídmyengê numo kée t:oo. * 4 Yesu Kédisu ngê numo ka a kââdî nmoo, nmî mbodo ngê a tóó, nmo kóó kpâlî dé, u Ghê Dmi mu ngmidi nmî mênê ye tóó. Kópu mu ngmidi yinmye t:âât:ââ ngmê, n:ii ngê a ngmidi nmyoo, kóó k:oo wa kaa nmyo. * 5 Nmî Lémi mu ngmidi, kn:aa pini ka dpîno kélímí té, vyílo u pi mbêmê mbápitísím kalé nmoo, daa kn:aa pini u pi mbêmê. 6 Nmo yintómu nmî Mî mu ngmidi, Chóó Lémi. Yinê a yenê nmo, nmî mênê a tóó, u wêdêwêdê mbêmê nmo dpodo nyédi.

7 Nyââ, nmî mbodo mu ngmidi, ngmênê nmî dpodo u mo u mo dé, Yesu Kédisu ngê chóó u nuw:o mbêmê nmî dpodo ñedê dpodo ñedê kaa nmoo. Yi dpodo knî yi l:êê dîy:o u ntââ ngê pyódu nmoo. * 8 Yinté kópu nmî Mî u puku yedê alanté a tóó,

Yélini nmî Lémi p:uu dnye d:uu,
yu yodo u maknopwo yé too,
tââ u ngwo kee wo,
u ngwo a yeede nmoo. *

9 Tââ u ngwo kee wo, u kakêmê nmye nînê chámêchámê. U nt:u kópu alanté. Mwiyémiwiyé dyámê mbêmê a loo, p:ââ y:i mē ghêpê wo. 10 Nyââ, pini n:ii a ghêpê wo, vyílo yi pini mbóó p:uu mēyi kee wo, nmî Mî u nkígh:é mí yaa wo, mbóó dyámé yi mbêmê tpile yillí yintómu yinê a yenê té. 11 Yinê a yeede nmoo, nmî dpodo dpodo nmo a kpo, yi dpodo dé yi l:êê dîy:o u ntââ ngê mye pyódu nmoo. Knî ngmê u dyépi ngê pyódu too, knî ngmê u komo kapí pyu ngê pyódu too, knî ngmê u kópu y:eñey:eñe pyu ngê pyódu too, knî ngmê kada pini ngê pyódu too, knî ngmê dêêpí pyu ngê pyódu too. * 12 U yi u ngwo a kwo, A yoo yintómu wêdêwêdê ngê pyaa dniye, a dpodo u ntââ ngê pyaa dniye, a l:êê ghi dmi ntee a tóó, yi l:êê ghi dmi yinté paa pyaa dniye. * 13 Yi dpodo knî yi mbêmê nmî nuw:o dmi ngmidi ngê wa pyódu, Chóó Lémi Tp:oo ka mb:aamb:aa ngê anmî kélímí, nmî lama ntênê wa yââ. Tp:ee ntee dpí k:aa, máâwe ngê dpí pyódu, yinté anmî kaa dmi. Yesu Kédisu ntee a tóó, yinté anmî pyaa dmi. * 14 U yi u ngwo daa kwo, A yoo tp:ee ntee tpile ngê dny:oo ya, u

* 3:20: Kílosa 1:29 * 4:1: Kílosa 1:10 * 4:2: Kílosa 3:12-13 * 4:3: Lóma 12:16-18; 1 Pita 3:8 * 4:4: 1 Kódin 12:12-13 * 4:7: Lóma 12:3,6 * 4:8: Psalm 68:18 * 4:11: 1 Kódin 12:28 * 4:12: 1 Kódin 14:12 * 4:13: Kílosa 1:28

yi u ngwo myedaa kwo, Yópu ng:oo ntee tpile ngê dny:oo ya. U yi u ngwo daa kwo, Pi dódó pyu knî y:oo dny:oo dódó dé, yi nuw:o dmi miyó miyó ngê dny:oo pyépi dé. * 15 A tíde mbwó yoo, nmî nuu ghi dmi numo nódó dny:oo ya, numo ka paa ndê danê kmêle, nmî mbodo Yesu Kédisu ntee a tóó, yinté pyaa kmêle. * 16 Nmî Mî ngê pi p:uu tpile yintómu ntee a kâádi too, Yesu Kédisu ka yinté a kâádi nmoo, numo ka myedê kâádi nmoo. Nmî dpodo dpodo nmo a kpo, yi dpodo knî yi mbêmê nmo numo ngêêpî nyédi, nmî Lémi ntee a tóó, yinté nmo numo pyépi nyédi, mu kópu u dîy:o nmî nuu ghi dmi numo nódó a tóó. *

L:êê ghi dono kéké, maa mb:aa u kîgha

17 Nmî Lémi u pi ngê kópu nmye munîné tpaépê, dpo ny:ee yó. Yélini y:oo nmî Lémi daa cháâcháâ ngmê, yi nt:anê mênangmê yââ. Yi nuw:o dmi k:omo tpile knî yi p:uu a kwo. * 18 Yi nuw:o dmi mgídi vy:o a mbêpê, yi ngópu dmi nkoko tumo, nmî Lémi u kópu dé yi lama daa pyede. Ghéni n:iî kamî nmî Mî ngê nmo a kpo, dêpê pyw:ee ngópu. 19 Dye ghi yintómu a dono nyédi, dono dyêêdi daa ngmídi a d:uud:uu ngópu, yi gha dmi tupwótupwó dé, ngmênê mywene y:e daa kwo yédi.

20 Yesu Kédisu u kópu knî yi p:uu yinté kópu dpîp:e ndê ngópu. 21 A lama ka tóó, dinî ghi n:iî ngê u pi nmyi ny:ee ngópu, u yoo vy:o nmyi ghê dniye, pi knî y:oo Yesu u ndê kópu dyyu nmye vyi tumo. 22 Nmyi nuw:o mbwee knî y:oo maa dono p:uu dnyimo a mbêpê kîgha nmyo, dnyimo a dódó nmyo, u l:êê dîy:o dono u yi nmye dpîmo a kwo. Yi máádi u dí ndiya. Ala ngwo nmyi nuw:o mbwee dpî kéké tóó. * 23 Nmyi nuw:o dmi kamî ngê dny:oo ya, nmyi gha dmi kamî ngê myedny:oo ya. 24 Pi ngê kpídi mbwee ntee dpî kéké, kpídi kamî u mbwo dpî t:oo, nmyi nuw:o mbwee dmi yinté dpî kéké tóó, nuw:o kamî p:uu dmyinê mbêpê. Nmî Mî ntee a tóó, nmyi nuw:o kamî dmi yinté yinê dpo pyódu té. Nyââ, yi nuw:o kamî p:uu dmyinê mbêpê, dmyinê mb:aamb:aa, nmî Mî ntee a tóó, yinté ndêndê ngê dmyinê ya.

25 Yi kópu u l:êê dîy:o noko kídmyengê k:omodaná, numo ka dmyinê ndê danê, mu kópu u dîy:o yoo ngmídi ngê nmî pyaa dniye. * 26 Pi ngmê ka ngmédmye nod:e knomomê, dono nangmê d:uu, nod:enod:e ngê kâádi nmye kîngê ghîi. 27 Nod:enod:e têde dye ghi daadii ngê nangê pyódu, kminté Setan ngê wa dóó nmyo, ntââ anmyinê vy:ee ngmê. 28 Nmyi vy:o pini n:iî kpáápi ngê doo a ya, kpaá ngê kêê kédém:uungê t:oo, chóó kóó dê y:e choo dpodo, dpodombiy:e choo dpodo, pinté yoo choo yeedeyeede dé. * 29 Danêmbum têde dono kópu nmyi kwo kídangmê pwii. Kópu mb:aa yidmyinê tpaépê dé, yoo u ngwo dmyinê ngêêpí dé, yi kélímî wêdêwêde ngê u ngwo paa pyaa dniye. *

30 Nmî Mî u Ghê Dmi nangê mywenemywene kwolo. Dinî ghi n:iî ngê pi ngê dy:âma ndîi dpî y:oo, yoo yi lama dpî yââ, naa dîyo wa kê ngmê, daawa tê:da. Nmî Mî u Ghê Dmi, dy:âma ndîi ntee tpile ngê a tóó, nmo a kpo. Yi dy:âma ndîi wanmyi diyédiyê kalê ngmê, ye naa wa tê:da, Chóó Lémi ngê kóó k:oo daamî kaa nmyo. * 31 Kópuni nmyi nódó a kaa dniye, dpî kéké tóó, kídmyengê nuu mbumu, nod:enod:e, dnyengi, peede tpaépê, pi u pi dyede. Dono n:aam:uungê d:uu, * 32 ngmênê noko mb:aamb:aa ngê dmyinê ya, numo ka dmyinê vyyuwo,

* 4:14: 1 Kódin 14:20 * 4:15: Epeso 4:25 * 4:16: Kílisa 2:19 * 4:17: Lóma 1:21 * 4:22:

Kílisa 3:9-10; Lóma 12:2 * 4:25: Epeso 4:15 * 4:28: Dpodo 20:35 * 4:29: Epeso 5:4; Kílisa

4:6 * 4:30: Epeso 1:13-14 * 4:31: Kílisa 3:8

numo ka myedmyinê ch:anêch:anê. Chóó Lémi ngê Yesu Kédisu u l:êê dîy:o nmyi dono yilî ntee u kuwó kée too, nmyi tídê mbwó yoo yi dono yilî yinté nmyi kuwó myoo kée too, mênangmê ngî. *

5

W:êênî u kópu dé yi d:uud:uu

¹ Nmî Mî ntee a too, yinté dmyinê ya, mu kópu u dîy:o tp:oo módó tp:oo mââ ngê a pyódu nmyoo, nmyi nuu ghi dmi nódo a too. ² Yesu Kédisu nódo nmyi nuu ghi dmi ntee a too, nmyi tídê mbwó yoo yi nuu ghi dmi yinté nmyi nódo myedny:oo ya. Chóó Lémi u nuu u kópu yi d:uu ngê, nmî l:êê dîy:o chóochóó y:ângo, chóochóó kpêê ngê yó. *

³ Nmî Mî u yoo vy:o nmyi ghê dniye, u l:êê dîy:o kîdmyengê pyââ ti mââ ti, nmyi gha dmi tupwótupwó ngê mêkingê pyaa dmi, tpile ndapî yi mb:aami ngê nangmê pyódu. Pi knî y:oo nmyi pi dmi yi kópu knî yi p:uu kîngmê ny:ee ngmê. ⁴ Myenté doo u ntââ dono kópu dé nmyi kwo kîdangmê pwii, pyââ p:uu danêmbum ngê kêê nangê t:oo, yinté pi nkwitinkwiti ngê kêê myenangê t:oo, ngmênê nmî Mî p:ee dmyinê kwunokwuno. * ⁵ Ala kópu nmyi lama choo ya, pyââ ti pyu, ó pini n:i:i u gha tupwótupwó, ó tpile ndapî yi mb:aami, yinté pini nmî Mî Mupwo yi kêê k:oo daangmêwa ghê, mu kópu u dîy:o tpile ndapî yi mb:aami ngê u tpile dé u yâpwo ngê dpî pyódu té. U nuw:o u tpile knî yi p:uu a kwo yédi, nmî Mî p:uu daa kwo yédi. *

⁶ Pi ngê komodanê kópu knî yi mbêmê kîngê dóo nmyo. Yélini nmî Mî ka daa ng:aa nyédi, yinté kópu a d:uud:uu tumo, vyîlo yi kópu knî yi l:êê dîy:o wa kpada té. * ⁷ Yinté yéli yi vy:o nangmê ghê. ⁸ Wunê mgídi vy:o nmyee a kwo, ngmênê nmî Lémi ngê u kwo a kâádi nmyoo, u wo nmye pyede. Wo u yoo yi kópu dé yidmyinê d:uud:uu dé, * ⁹ dmyinê mb:aamb:aa, nmî Mî u nuu u kópu dé dmyinê d:uud:uu dé, pi nangmê dóo. ¹⁰ Nyââ, nmî Lémi u nuu u kópu dé dmyina a pyw:êmî dé, myedmyinê d:uud:uu dé. * ¹¹ Mgídi u kópu knî y:oo yoo daa ngêêpi tumo, nangmê d:uu, ngmênê nmyi wuu yi kópu dono yilî yi pwo dny:oo ya, pi knî ye dmyinê kwódukwódu dé. ¹² Kópuni tumutumu a d:uud:uu tumo, mywenemywene u kópu dé. Ala pweepwee pee yedê daanê d:êê té, kminté mywene nmye amî ghê. ¹³ Nyââ, nmyo lam ntee tpile dé, kópu yilî yintómu yi pwo nmyi wuu dmi choo ya, pi knî y:oo u ngwo pêdê w:ee y:e, yi kópu daa mb:aamb:aa dé, dono dé. * ¹⁴ W:êênî tpile yilî yintómu mb:aamb:aa ngê anyi m:uu té. Yi kópu u l:êê dîy:o nmî wéti ngmê k:oo ala kópu a too,

Yélini mbwee ntóo ntee tpile dé,
a pii dmyeno,

Yesu Kédisu u wuu nmyi pwo wa kée.

¹⁵ Dp:ee mgídi u yoo, ngmênê Yesu Kédisu u wuu nmyi pwo a too. Yi kópu u l:êê dîy:o u maa mb:aamb:aa ngê dmyinê kîgha. Yélini yi lama nmî Lémi daa too, yi nt:anê mênangmê yââ, ngmênê nmî Lémi u nuw:o u pono dmyinê vyápê. ¹⁶ Ala ngwo yoo dono yi vy:o nmye wee. Módó kîdmyengê ya, ngmênê kópuni mb:aamb:aa u ntââ ngê nmye dpî pyaa dmi, dmyinê d:uud:uu dé. *

* **4:32:** Kílosa 3:12-13 * **5:2:** Nkal 2:20 * **5:4:** Epeso 4:29 * **5:5:** 1 Kódin 6:9-10 * **5:6:**

Lóma 1:18 * **5:8:** Kílosa 1:13; 1 Pita 2:9 * **5:10:** Lóma 12:2 * **5:13:** Epeso 2:1 * **5:16:** Kílosa 4:5

17 Mbodo podo ngê nangmê pyódu, ngmênê nmî Lémi u nuu u kópu dé dmyina a pyw:êmî dé, myedmyinê d:uud:uu dé. *

18 Mbwaa ndanî têdê kídmyengê ghétighéti, yi kópu ngê wa dyênê nmyo. Ngmênê nmî Mî u Ghê Dmi nmyi mênê ntênê choo ya, yinê choo mbêpê kîgha nmyo. * 19 Wéti n:iî nmyi lama a kîgha too, myenté wéti n:iî nmî Mî u puku yedê a pyede, myenté wéti n:iî Yesu u yoo knî y:oo ala ngwo dé vyi t:oo, yi wéti knî y:e nmî Lémi nmyi gha knî yi vy:o yinté dmyinê chaa kîgha. * 20 Tpile yintómu knî yi l:êê díy:o, dye ghi yintómu nmî Lémi Yesu Kédisu u pi mbêmê nmî Mî Chóó Lémi dmyinê kwunokwuno. * 21 Numo dnye dmyinê nyêmî dé, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u dnye nmye nyêmî ngmê, my:ee cháâcháâ ngmê.

Yéé yepe yoo yi danêmbum

22 Yepe yoo, nmî Lémi u dnye ntee nmye nyêmî ngmê, nmyi moo yoo yi dnye dmi yinté myedmyinê nyêmî dé, * 23 mu kópu u díy:o Yesu u yoo yi mbodo ngê ntee a tóó, mââ mye yinté, u kpâm u mbodo ngê yinté a ya yédi. Yélini yi k:iî Yesu ka nmo kêlímî té, nmî mbodo ngê pyodo, mu kópu u díy:o nmî Mbwámê ngê mye pyodo, nmî l:êê díy:o u ngwo pwene. * 24 Nyââ, Yesu Kédisu u dnye ntee nmo nyêmî ngê, yepe knî y:oo dye ghi yintómu yi moo yoo yi dnye dmi yinté dny:oo nyêmî dé.

25 Yéé yoo, ala kópu a ny:ee yó. Yélini yi k:iî Yesu Kédisu ka nmo kêlímî té, nmî nuu ghi dmi nódo a tóó. Yi kópu nmî lama a tóó, mu kópu u díy:o chóóchóó nmî l:êê díy:o y:àngo. Ntee nmo wunê vyyuwo, nmyi kpâm knî ye yinté myedmyinê vyyuwo, yi nuu ghi dmi nmyi nódo ntênê dny:oo ya. * 26 Yesu Kédisu ngê u yi doo kwo, A yoo yi dono mbwaa ngê nî ghêê té, a kópu dyuu mbêmê a kede paa nî t:ee té. * 27 U yi u ngwo a kwo, A chóó a yoo ngê nî pyódu té, yoo mb:aa ngê nî pyódu té, dyâape yi p:uu daadí ya, dono yi mênê myedaadí ya. * 28 Mââ yoo, nmyi chóóchóó nmyi nuu ghi dmi nmyi nódo ntee a tóó, nmyi kpâm yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo yinté myedny:oo ya. Pyââ mbodo mââ, u l:êê díy:o n:iî u kpâm ka a vyyuwo yédi, chóó u pââ ka a vyyuwo yédi. 29 Pi chóóchóó u kwo daawa diy:a, ngmênê a mbonombono ngê, u kwo a vyyuwo yédi. Myenté pi ka u kpâm kîngî diy:a, u kpâm ka mb:aamb:aa ngê choo vyyuwo. Yinté Yesu Kédisu nmo wunê vyyuwo yédi, * 30 nmî mbodo ngê a tóó, nmo u yoo. 31 Nyââ, pini n:iî u kpâm ka a vyyuwo yédi, chóó u pââ ka a vyyuwo yédi, mu kópu u díy:o puku yedê alanté a tóó,

Mââ u pye mî yi kêlé dpo pwii,
u kpâm k:iî ngmîdi ngê dpî pyaa knî.

* 32 Yi kópu u mênê tumu kópu ndîi ngma tóó, na a ka u nt:u kópu ala, Yesu Kédisu ngê u yoo u kede paa t:àngo. 33 Yi kópu u dîné nmye yinté, pi ngê u kpâm u kede paa dpî t:oo, ngmîdi ngê dpî pyaa knî, ntênê u kwo choo vyyuwo, myenté yi pyópu ngê u moo ntênê choo cháâcháâ.

6

Tr:ee dmââdíma yi kópu dyuu

* 5:17: Kílosa 1:9 * 5:18: Lóma 13:13; 8:6 * 5:19: Kílosa 3:16 * 5:20: Kílosa 3:17; 1 Tes 5:18
* 5:22: 1 Pita 3:1 * 5:23: 1 Kódin 11:3 * 5:25: Kílosa 3:19 * 5:26: Hipílu 10:10; Njon 15:3
* 5:27: 2 Kódin 11:2 * 5:29: 1 Kódin 12:27 * 5:31: Gen 2:23-24

¹ Tp:ee dmââdîma, yélini Yesu ka nmye kélîmî té, nmyi pye mî yoo yi dnye dmi dmyinê nyêmî dé, yi kópu vyílo yidmyinê d:uud:uu. * ² Puku yedé alanté a tóó,

Nmyi pye mî yoo dmyinê châachâa dé.

Yi kópu ndîi kópu. Yélini y:oo yi pye mî yoo a châachâa tumo, yi yéli ye nmî Mî ngé ala kópu myedé vyu, yepê, *

³ yed:oo mb:aamb:aa ngé anmyin:aa ya,

myenté dye ghi daadîi amyenmyin:aa ya.

⁴ Mâa yoo, nmyi tp:ee dmââdîma yi p:uu ala kópu a ny:ee yó. Kídmýengê nod:enod:e kalé t:oo, ngmênê mb:aamb:aa ngé ye dmyinê vyuwo, nmî Lémi u kópu dyuu yi lama dmyinê kîgha dé, u l:êê ghi dmi mbêmê dêêpî ye myedmyinê yémî. *

Wop dpodo pyu yoo yi danêmbum

⁵ Wop dpodo pyu yoo, n:ii knî y:oo wop a dpodo kîgha nmyo, yi dnye dmi dmyinê nyêmî dé, ye myedmyinê nkîngê. Yesu Kédisu p:uu nuw:o ngmîdi mbêmê ntee nmye dpodo té, nuw:o ngmîdi mbêmê yinté yi p:uu myedmyinê dpodo. * ⁶ Nmyi kada pini yoo yi ngîma ntee nmye dpodo nyédi, yi kuwó yinté myedmyinê dpodo. Daa dyámê mbêmê tpémî yi ngîma nmye dpodo té, ngmênê Yesu Kédisu ngîma nmye dpodo té, dpodombiy:e p:uu dmyinê dpodo, nmî Mî u nuu u kópu dé dmyinê d:uud:uu dé. ⁷ Nmyi mâawe knî yi p:uu dpodo tédê kídmýengê nuu mbumu, ngmênê nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngé dny:oo ya. Alanté dmyinê nuw:o, apiî, Daa pi ngmê p:uu nmo dpodo té, nmî Lémi p:uu nmo dpodo té. ⁸ Ala kópu nmyi lama choo ya, Pini n:ii ngé kópu mb:aa dpî d:uu, k:omo tpile yi pini u pi ndîi, ó u pi tédê, ngmênê nmî Lémi ngé yi kópu mb:aa u pywuu u kwo wa y:oo. *

⁹ Kada pini yoo, yélini wop nmye dpodo kîgha tumo, mb:aamb:aa ngé ye dmyinê vyuwo, namé nkîngê kîgha dé. Nmyi lama choo ya, nmyi dpodo pyu knî yi k:ii, nmyi kada pini mu ngmîdi, mbóó p:uu wuné tóó. Yi pini daa kedekede pyu, kwodonkwodo ntênê wa kóté kalé nmo. *

Setan u yoo knî yi p:uu l:êê

¹⁰ A tîdê mbwó yoo, nmî Lémi ngé u wêdêwêdê mbêmê choo a wêdêwêdê kîgha nmyo, mu kópu u dîy:o u kwo a kâádi nmyoo. ¹¹ Lede knî y:oo yi káped:ê ntee a tpyé tumo, kópuni yilî nmyi w:êêw:êê u l:êê dîy:o nmî Mî ngé nmye a kê too, nmyi p:uu yinté myoo t:ee tóó, mu kópu u dîy:o Setan ngé kîngê dóó nmyo, myekîngê dyênê nmyo. * ¹² Daa pi knî yi p:uu nmo l:êê té, ngmênê Setan p:uu nmo l:êê té, u dpodo pyu knî yi p:uu myeno l:êê té. Nyââ, kmêna mbwee nkwépi knî yi p:uu nmo l:êê té, yélini yi wêdêwêdê ndîi, myenté n:ii knî y:oo mgîdí u kópu dé a d:uud:uu tumo, vyílo yi yéli yi p:uu nmo l:êê té. ¹³ Nyââ, kópuni yilî nmyi w:êêw:êê u l:êê dîy:o nmî Mî ngé nmye a kê too, nmyi p:uu dpî t:ee tóó, Setan u dpodo pyu yoo u ngwo pèdê t:ââ tóó. Dini ghi n:ii ngé nmyi p:uu adnyi l:êê, wa dêê dmi, daawa dyênê nmyo, ngmênê p:ee wanmyi dyênê t:oo, yi pwo wanmyi lee dmi. *

¹⁴⁻¹⁵ Dpodombiy:e dmyinê vyuwo. Lede knî y:oo yi kpîdí dmi knî yi pwo mbalêti dpî t:ee t:oo, yu dópo dmi yi yiyé dpî t:ee t:oo, nkichi pee yi yodo p:uu

* **6:1:** Kílosa 3:20 * **6:2:** Ex 20:12 * **6:4:** Kílosa 3:21; Prov 22:6 * **6:5:** Kílosa 3:22-23; Taitas 2:9 * **6:8:** Kílosa 3:24-25 * **6:9:** Kílosa 4:1 * **6:11:** Njems 4:7; 1 Pita 5:8-9 * **6:13:** 2 Kódin 10:4

dpî t:ee t:oo. Nmyi w:êêw:êê u tpile dé nmyi p:uu yinté myoo t:ee tóó, dmyinê ndé danê, dmyinê mb:aamb:aa, dyââpe nmyi p:uu kîngmê ya, nmî Lémi u kópu dyuu u tpaépê ngê u ntââ mbêmê dpî yaa dmyeno. * 16-17 Lede knî y:oo káped:ê a tpyé tumo, didi ka u ngwo dpî w:ono dmi, myenté yi mbodo dópó yi mbêmê dpî kaa t:oo, dpo, Taa ngê angmê vya nmo. Nmyi w:êêw:êê u l:êê díy:o nmî Mbwámê ka dmyinê kélímî, Setan ngê daapaa dyênê nmyine. Kópuni dyuu nmî Mî u Ghê Dmi ngê nmye wunê kuwo ngê, nmyi ménê choo ya, taa ntee tpile ngê nmye wa pyaa dmi. * 18 Setan p:uu l:êê u l:êê díy:o, dpodombiy:e dmyinê ngêpê. Nmî Mî u Ghê Dmi ngê choo a ngêêpi nmyo, dye ghi yintómu nmî Mî ka u ngwo dmyinê ngêpê. Kídmýengê kede dmi, dmyinê vyyuwo, dye ghi yintómu nmî Mî u yoo knî yi l:êê díy:o myedmyinê ngêpê. * 19 A l:êê díy:o myedmyina a ngêpê. U ya a nga a kwo, Dini ghi n:i ngê pi knî ye aní mbumu, nmî Mî ngê u kópu dyuu a ka pêdê vyi ngê. U ya a nga daa kwo, Ní nkíngê mb:anê, u ya a nga a kwo, Nmî Lémi u tumu kópu ntênê ye ní vyi. * 20 K:omo tpile yi kópu dyuu u l:êê díy:o mbwa k:oo n:aa kwo, ngmênê u ya a nga a kwo, Yi kópu dyuu pi knî ye ní vyi, daap:aa nkíngê mb:anê.

Póól u nd:uu tpaépê

²¹ Pini n:i ngê ala pweepwee pee nmye wunê ñeñe, Tikikas, nmî Lémi ka a kélímî, mb:aamb:aa ngê p:uu mye dpodo. Yi pini a nuu u pi, a kópu yilí yintómu nmye yinê aminê nt:o. * ²² Yi kópu u l:êê díy:o nmye nínê dyede. Kópuni a nga a pyodopyodo té, nmyi lama pídný:oo a ya, myenté Tikikas ngê nmyi nuw:o dmi yinê amí l:âmo té.

²³ A tídê mbwó yoo, nmî Mî mupwo y:oo nmyi kélímî ndîi ngê dpo pyódu y:e, mb:aamb:aa ngê nmye dny:oo a vyyuwo, myenté yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo dpo yé y:e. ²⁴ Yélini yi k:i nmî Lémi Yesu Kédisu u nuu ghi nmyi nódo a tóó, nmye mb:aamb:aa ngê choo a vyyuwo, chedê ngê daawa pyódu.

Wu u dí.*

* 6:14-15: 1 Tes 5:8; Is 40:9 * 6:16-17: Hipílu 4:12 * 6:18: Luukí 18:1 * 6:19: Kílosa 4:3-4
* 6:21: Kílosa 4:7 * 6:24: 1 Pita 1:8

PILIPAY

Yesu dini ghi n:ii ngê pwene, m:ââ myoy:a mî loo, u kuwó dini ghi ngê Póól p:uu Pilipay lee dniye, p:aani n:ii Másídóniya Wee u kwo a tóó. Y:i Yesu u yoo vy:o pi kní ngmê kaa ngópu. (Dpodo 16:9-40) Yi yélini yi vy:o Nju pi pyile njini ghê wo, Lóma tpémi Másídóniya Wee u kwo tpémi u yoo vy:o yi ghê dniye.

U kuwó dini ghi ngê Póól ngê Pilipay a kuwo ngê, p:aani p:aani doon:aa dpodo, yed:oo Njedusalem loo. (Dpodo 21) Nju tpémi y:oo y:i a mgímî ngópu, Lóma lede kní y:oo mbwa k:oo km:êê ngópu, Lóma u nkwo dy:ââ ngópu. (Dpodo 27)

Dini ghi n:ii ngê Pilipay tpémi y:oo ny:ee ngópu, apê, Póól mbwa k:oo wumê kwo, Lóma, yi ngwo yi nuw:o dmi dono ngê pyodo, u l:êê dîy:o ndapí a ngee ngópu, Epapídodaitas ka y:ee ngópu, Póól ka yinê núwo, u kwo mî y:ângo. Dini ghi n:ii ngê Epapídodaitas Pilipay modoo diyédiyé, Póól ngê ala pweepwee pee d:êê ngê, u kwo y:ângo, kwo, Pilipay tpémi ye dpí núw:o ngi.

¹ Nê Póól, Timoti k:ii Yesu Kédisu p:uu nye dpodo mo. Yélini Yesu Kédisu u yoo vy:o myinê ghê dniye, Pilipay, nmyi kada pini yoo, yi ngêêpí pyu yoo mye yi k:ii, ala pweepwee pee nmye nyinê dyede. ² Nmî Mî, nmî Lémi Yesu Kédisu u k:ii, dny:oo a ngêêpí nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myedny:oo a vyyuwo.

Póól Pilipay tpémi yi l:êê dîy:o u ngwo doo ngêpê

³ Dini ghi n:ii ngê nîné nuw:o kígha nmyoo, nmî Mî nmyi l:êê dîy:o n:aa kwunokwuno ngê. ⁴ Dini ghi n:ii ngê nmyi l:êê dîy:o n:aa ngêpê yédi, a gha mb:aamb:aa ngê dpí pyódu, ⁵ mu kópu u dîy:o nmî Lémi p:uu dpodo tédê munmyee a ngêêpí nê, kn:ââ dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o mwiyé noon:aa kwo, nkoo ala ngwo mbwa k:oo aní kwo. ⁶ Nmî Mî n:aa kwunokwuno ngê, mu kópu u dîy:o a lama a tóó, nmyi vy:o dpodo mb:aa kn:ââ yinê a chópu, wéni n:ii ngê Yesu Kédisu wa a diyé, yi dpodo ndéndê ngê wa chedê. ^{*} ⁷ Nmyi l:êê dîy:o a gha mb:aamb:aa ngê dpí pyódu, mu kópu u dîy:o nmyi nuu ghi dmi a nódo a tóó. Dpodoni nédê nmî Mî ngê a kaa noo, u ntââ ngê mye pyódu noo, yi dpodo tédê nmyee a ngêêpí nê, kn:ââ nmî Lémi u kópu dyuu pi kní ye noo a tpaê, ndê kópu ngê y:e myenoon:aa a pyépi, nkoo ala ngwo mbwa k:oo aní kwo. ⁸ Nmî Mî ngíma ntênê nmye nîné mbumu, nmyi nuu ghi dmi Yesu Kédisu nódo ntee a tóó, nmyo yintómu nmyi nuu ghi dmi a nódo yinté mye tóó.

⁹ Nmyi l:êê dîy:o alanté n:aa ngêpê yédi, u ya a nga a kwo, Nmyi nuu ghi dmi numo nódo ntênê dny:oo ya, nmyi nuw:o dmi ndíi ngê pyaa dniye, nmî Lémi u kópu dé nmyi lama ntênê dny:oo a ya. ^{*} ¹⁰ U ya a nga a kwo, Kópu mb:aa ntênê dmyinê myeme dé, myedmyinê d:uud:uu dé. Wéni n:ii ngê Yesu Kédisu wa a diyé, dyââpe nmyi p:uu daapaa m:uu ngê, mywene nmye daapaa ghê we. ^{*} ¹¹ Yesu Kédisu u wêdêwêdê mbêmê nmyi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê adnyi ya. Yi kópu u l:êê dîy:o pi kní y:oo nmî Mî adnyi chaa kígha, u pi amyednyi kmímî.

Nmî Lémi u kópu dyuu Lóma ntee doo kaakaa

¹² A tîdê mbwó yoo, u ya a nga a kwo, Ala kópu nmyi lama choo a ya, kópu dono yilí n:ii a nga pyaa dniye, yi kópu kní yi l:êê dîy:o nmî Lémi u kópu dyuu

* 1:6: Pilipay 2:13 * 1:9: Kílosa 1:9-10 * 1:10: Pilipay 2:15-16

pi yilf knî yi lama dê yââ. * 13 Lóma tpémi yi king ndî u lede yoo yi lama yi kópu dê yââ, myenté yélini al:ii a pyede, ala kópu yi lama dê yââ, Nê Yesu Kédisu p:uu a dpodo, u l:êê dîy:o mbwa k:oo a kwo. 14 Myenté yélini Yesu u yoo vy:o al:ii ghê dniye, pi knî ye mēdaa nkíngê té, nmî Lémi u kópu dyuu ye a tpapê tumo. Mēdaa nkíngê té, mu kópu u dîy:o nmî Lémi ngê mbwa k:oo ayedé ngêêpi nê.

15 Woni knî y:oo n:ee a ka a kapî ngópu, u yi y:e daa kwo, Nê u pi ndî ngê pyaa we, u l:êê dîy:o Yesu u pi pi knî ye yi chóo wumê tpapê ngópu. Ngmênê woni knî nê yi pee pini, u l:êê dîy:o Yesu u pi pi knî ye mye tpapê ngópu. 16 Yi yéli yi nódó a nuu ghi a tóó, yi lama a tóó, Nmî Mí ngê nê yinê a dpodo kwólu, nmî Lémi u kópu pi knî ye ndê kópu ngê yinê dpî pyódu. 17 Yélini y:oo n:ee a ka a kapî ngópu, Yesu Kédisu u kópu dyuu pi knî ye a tpapê ngópu, ngmênê u yi y:e daa kwo yédi, Yoo nmî ngee té, u yi y:e a kwo yédi, Nmî pi dmi nmî kmîmî dé. U yi y:e mye kwo yédi, Nê u mgîní vyîmî ndî ngê nmî pyódu, mbwa k:oo. 18 K:omo tpile yoo yi ngêêpi u l:êê dîy:o nmî Lémi u pi pi knî ye a tpapê ngópu, ó yi chóo yi pi kmîmî u l:êê dîy:o, yi kópu a ka daa ndî kópu. Kópuni ndî kópu ngê a tóó, Yesu Kédisu u pi pi knî ye a tpapê ngópu. Yi kópu u l:êê dîy:o a gha mb:aamb:aa ngê dpî pyódu.

Póól ngê u ngwo ye vyyu, yepê, Anî ya, ó anî pw:onu?

19 W:aa nîné pyw:émî ngê, mu kópu u dîy:o a lama ka tóó, nmyi ngêpê mbêmê, myenté Yesu Kédisu u Ghê Dmi u dpodo mbêmê, mbwa k:oo wanî pwii. * 20 U ya a nga daa kwo, Pi knî ye nî nkíngê mb:anê, mywenemywene u kópu u ngwo ngmênî d:uu. A dpodo u l:êê dîy:o Yesu Kédisu u pi ntee nî kmungo, u ya a nga a kwo, Ala ngwo u pi yinté nî knî. K:omo tpile anî ya, ó u l:êê dîy:o anî pw:onu, ngmênê u ya a nga a kwo, U pi ndî ngê nî pyódu. * 21 Dyámê mbêmê n:aa tóó, Yesu Kédisu a ka wunê vyyuwo, dini ghi n:ii ngê anî pw:onu, kóó k:oo an:uu ghê, yi kópu a ka yi mb:aamb:aa. * 22 Ngmênê al:ii anî ya knomomê, ye u ntââ nmî Lémi u dpodo amênî dódó. Yi kópu a ka mb:aamb:aa. Nmî Lémi ka anî lê, yi kópu a ka mye mb:aamb:aa. Yi máádi komo miyó dé a ka mb:aamb:aa dé, doo u ntââ a chóo daanî chámê dé. 23 Maa komo miyó yi kéli n:aa kwo, u ya a nga a kwo, Dyámê nê kuwo, Yesu Kédisu ka nî lê, yini a ka yi mb:aamb:aa, * 24 ngmênê ghêlí kii daanê kuwo nmyo, a dpodo nmyi vy:o d:ooongê kéli ngê. 25 Yi kópu u l:êê dîy:o a lama ka tóó, ala dini ghi ngê daanî pw:onu, nmyi vy:o anîn:aa dpodo, nmyi kéli mí wêdêwêdê ngê an:uu pyódu, w:aa u ngwo anmyinê pyw:ee ngmê. 26 Dini ghi n:ii ngê nmye amîni lee knomomê, a dpodo u l:êê dîy:o Yesu Kédisu ntênê anmyi chaa kigha.

Nuw:o dono p:uu l:êê

27 Kópuni a nga wa pyódu, yi kópu daa ndî kópu. Kópuni yi ndî kópu, ala. Nmyi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê choo ya, mu kópu u dîy:o Yesu Kédisu ka mywene kíngê ghê, u pi nangé dyênê. K:omo tpile nmye anê lê, ó kópu nmyi p:uu ngmanê ny:oo, ngmênê u ya a nga a kwo, Ngmídi ngê dmyina a ya, kópu mu ngmídi p:uu dmyina a dpodo, nmî Lémi u kópu ndêndê. Lede yoo ntee a l:êê nyédi, nuw:o dono p:uu yinté myedmyinê l:êê. * 28 Yélini nmyi p:uu a d:uu nyédi, ye kídmyengê nkíngê, nmî Lémi p:uu dpodombiy:e dmyinê dpodo. Yi yéli y:oo u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Yâpwo ndî ngê wa dyênê nmo, kî yéli

* 1:12: 2 Tim 2:9 * 1:19: 2 Kódin 1:10-11 * 1:20: 1 Pita 4:16 * 1:21: Nkal 2:19-20 * 1:23:

2 Kódin 5:8 * 1:27: Epeso 4:1

wa ngee té. ²⁹ Kópu miyó yi l:êê dîy:o Yesu Kédisu ngê a ngmidi nmyoo, u kwo kêlîmî, ngmê, u l:êê dîy:o mgîni vyîmî, myomo. * ³⁰ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o noo a kwo, a p:uu ntee dnya a d:uu, yinté nmyi p:uu mye d:uu té. Kópuni a p:uu nmyinê ny:ee ngópu, ndê kópu, a p:uu myeka d:uu té. *

2

Póol ngê yi pi kmîmî u ngwo ye kwódu ngê

¹ Nmyi nuu ghi dmi Yesu Kédisu nódo a tóó, nmyi nuw:o dmi yinê dpo l:âmo té, nmî Mî u Ghê Dmi u k:ii ngmidi ngê nmyi pyaa dniye, numo ka nmye ch:anêch:anê nyédi. ² Yi kópu knî yi l:êê dîy:o, nmyi nuw:o dmi ngmidi ngê a pyódu yó, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo a ya, numo ka dmyina a ng:aa, numo ka kídmyengê kwopwepe. Yinté anmya a ya knomomê, ye a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê wa a pyódu. ³ Nmyi chóó nmyi pi dmi kídmyengê km:êê ngmê, kídmyengê kadakada, nmyi tîdê mbwó yoo dmyinê cháâchââ dé. * ⁴ Nmyi mo kídmyengê ya, pi knî ye myedmyinê vuyuu. *

Yesu u yoo yi wéti ngmê

⁵ A tîdê mbwó yoo, Yesu Kédisu ntee doo a paa, yinté myedmyinê paa.

⁶ Chóó Lémi ntee a tóó, Yesu Kédisu mye yinté.

U lama doo a ya, M:aa k:ii ngmidi ngê nye tóó mo, *

⁷ ngmênê chóó u pi a ghîpî ngê,

pi ngê pyodo, wop dpodo pyu ngê doo ya. *

⁸ Nyââ, chóó u pi a ghîpî ngê,

u Mî u nuw:o u pono doo vyápê,

u dí mî pwene, kídosi ñedê t:ee ngópu. *

⁹ Yi kópu u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê mêdê pyidu ngê, u che p:ââ pee ngê pyódu ngê,

u pi ndîi ngê mye pyódu ngê,

kada pini yintómu yi pwo kmungo. *

¹⁰ U pi ndîi ngê pyódu ngê, mu kópu u dîy:o pi yintómu yi yi mbodo dmi ngê k:ame u kwo dny:oo wowo.

Yélini mbóó p:uu a pyede, dyámê mbêmê a pyede, myenté yélini pw:oo dniye,

k:ame u kwo dny:oo wowo. *

¹¹ U pi ndîi ngê pyódu ngê,

mu kópu u dîy:o pi yintómu knî y:oo pídný:oo tpa:pê, Yesu Kédisu nmî Lémi ndêndê,

nmî Mî Chóó Lémi myedny:oo chaa kîgha. *

Chóó Lémi ngê dpodoni nmî mênê a dóóó ngê

¹² A tîdê mbwó yoo, dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o noo a kwo, mb:aamb:aa ngê a ka ntee nmyee a ng:aa, ala ngwo yinté a ka myedmyina a ng:aa. K:omo tpile kuughê nmye nîmo tóó, ngmênê ntênê a ka dmyina a ng:aa. Nmî Mî ntênê dmyinê cháâchââ, kóó k:oo wowo u l:êê dîy:o dpodombiy:e dmyinê dpodo,

¹³ mu kópu u dîy:o dye ghi yintómu chóó nmyi mênê a dpodo, nmyi nuw:o

* **1:29:** Dpodo 5:41 * **1:30:** 1 Tes 2:2 * **2:3:** Lóma 12:10,16 * **2:4:** 1 Kódin 10:24,33 * **2:6:**

Njon 1:1-2 * **2:7:** 2 Kódin 8:9 * **2:8:** Hipîlu 5:8; 12:2 * **2:9:** Epeso 1:20-21; Hipîlu 1:3-4

* **2:10:** Lóma 14:11 * **2:11:** Lóma 10:9

dmi dpo ngmêê té, chóó u pono vyápê u l:êê díy:o u ntâa ngê dpí pyódu nmyo.
*

¹⁴ Mb:aamb:aa ngê dmyina a ya, kídmyengê nuu mbumu, myekídmyengê kwopwepe, ¹⁵ yipe te kópu nmyi p:uu daapaa kaa we, dyââpe nmyi p:uu myekíngmê ya. Nmî Mî tp:oo módó tp:oo mââ ngê nmyi pyaa dniye. K:omo tpile yélini yi vy:o nmye pyede yi l:êê ghi dono dé, ngmêné dono nangmê d:uu. Mbóó p:uu pudu ntee a wee, yi vy:o yinté dmyiné dnyednye, ¹⁶ ghê kamí u kópu dyuu yinté ye dmyiné tpapê. Yinté anmyi d:uud:uu knomomé, nmî Lémi Yesu Kédisu dini ghi n:ii ngê wa a diyé, nmyi l:êê díy:o wa chaa kalê nê. Yi ngwo dpodoni nmyi vy:o noo a dódó, nt:u u ngwo anímo pyw:oo.

¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu u yoo vy:o n:uu kaa nmyoo, u kwo nmyi kélímí mbê dniye. Pí ngê tpile tp:oo kpêê ngê ntee a yiyé ngê, yi ngwo nmyi chóóchóó yinté Yesu ka nmyi y:ee nmyoo. Ndoó apê yi dpodo u l:êê díy:o a ghê waní y:oo, kpêê ntee tpile ngê waní pyódu, ngmêné a gha mb:aamb:aa ngê a too. ¹⁸ Nmyo myentee dé, a l:êê díy:o nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpo pyaa we.

Timoti pini dê Epapíododaitas yi p:uu Póól u ngwo doo d:êê

¹⁹ A tíde mbwó yoo, nmî Lémi Yesu ngê a ka wa a vyi knomomé, ye Timoti daa kêmakêma nmye nínê dyede. U ya a nga a kwo, Nmyi kópu a ka ngmêpêdé núw:o ngê, a gha mb:aamb:aa ngê u ngwo wa pyódu. ²⁰ Ntee nínê nuw:onuw:o nmyoo, ala pini ngê yinté myewunê nuw:onuw:o nmyoo. Yinté pini a p:uu daam:uu a t:a. ²¹ Wo yéli yi chóó yi kópu kní yi p:uu a nuw:o nyédi, Yesu Kédisu u kópu kní yi p:uu dnyinté a nuw:o nyédi. * ²² Timoti u dí nmyi lama kíyedê too, a tp:ee ntee pini ngê pyodo, nmî Lémi p:uu nipi nyipu dpodo. ²³ Kópuni a nga wa d:uu ngmê, dini ghi n:ii ngê a lama wa yââ, ye Timoti u ngwo nmye anê dy:ââ. ²⁴ Alanté aní nuw:o, Nmî Lémi ngê daa kêmakêma a pw:iipw:ii nê, ye u ngwo nmye anê lê.

²⁵ Ala ngwo nmî mbwó Epapíododaitas nmye nínê dyede. Ndapíni u kwo nmyiné y:ee ngópu, a ka a núwo, a nté u ngwo n:aa pywupwi ngê. A p:uu doo ya, doo ngêêpí nê, nmî Lémi p:uu nipi nyipu dpodo, Setan p:uu nipi myenyipu l:êê. * ²⁶ Ala ngwo nmye mênínê dyede, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo, M:aan:aa m:uu té. Dini ghi n:ii ngê u mbii u pi nmyiné ny:ee ngópu, u nuw:o dono ngê pyodo. ²⁷ Nyââ, ndêndê ngê kídoo mbii, daa kêmakêma pí pwene, ngmêné nmî Mî ka a ch:anê wo, yinê mé pyi ngê. Myenté nê, nmî Mî ka my:aa ch:anê wo. Wo pwene, a gha d:ud:umbiy:e dono ngê pí pyodo. ²⁸ Nyââ, dye ghi yintómu wunê nuw:onuw:o nmyo, u l:êê díy:o u ya a nga a kwo, Nmye mênínê dyede. Ngídp:uu m:uu yó, u mbii machedê. Dini ghi n:ii ngê anmy:uu m:uu ngmê, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê wa pyódu, a gha mb:aamb:aa ngê amyimê pyódu. ²⁹⁻³⁰ Dini ghi n:ii ngê nmye d:uu taa knomomé, mb:aamb:aa ngê dpo chipé yó, mu kópu u díy:o Lémi mu ngmídi p:uu nmye dpodo té. Doo u ntâa nmyi chóó daanmyi ngee nê, mu kópu u díy:o kuughê nmye nínê too, ngmêné yinê mí ngee noo, Yesu Kédisu p:uu dpodo tédê pwopwo kêpa doon:aa kwo. Yinté pini dmyiné cháâcháâ dé.

3

Kópuni mbêmê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê anmî pyaa dmi

* **2:13:** 1 Tes 2:13 * **2:21:** 2 Tim 4:9-10 * **2:25:** Pilipay 4:18

¹ A tîdê mbwó yoo, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo a ya, mu kópu u díy:o nmí Lémi ngê u yoo vy:o kaa nmyoo. Kópuni wunê nmye n:uu vyyu, a ka daa dpodo ndîi, nmye mênîné d:êéd:êé. Yi kópu ngê yinê wa ngee nmyo. *

² Nmyi chóó nmye dmyina a vyyuwo. Yélini yoo dono, w:ââ ntee yéli, kîngê dóó nmyo. U yi y:e a kwo, Yoo yi too pee nmí chápwo té. ³ Yi yéli y:oo dpo, Chóó Lémi u l:ii nmí too pee p:uu a t:a, u l:êê díy:o nmo u yoo. Ngmênê Yesu Kédisu ngê u l:ii nmí gha vy:o t:àngo, u Ghê Dmi nmí mênê yó. Yi kópu u l:êê díy:o nmo u yoo ndêndê, yi Ghêni dmi mbêmê nmí Mí ka ntênê nmo ngêpê nyédi. Kópuni nmí chóó nmo d:uud:uu too, daa yi kópu knî yi mbêmê nmí Mí ka nmo kââdí dniye, ngmênê Yesu Kédisu ngê u kwo yinê a kââdí nmo. * ⁴ Nju tpémi yi dêêpí kópu dyuu p:uu a nuw:o nyédi, yinê ye, Yi dêêpí kópu dyuu mbêmê Chóó Lémi ka anmo kââdí dmi. Yi kópu wo ndê kópu, ye nmí Mí ngê ntênê u kwo pêdê kââdí noo. ⁵ Yélini Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, Yisiléli tpémi, ndêndê ngê nê yi yéli yi vy:o pini ngmê, nê Yisiléli tp:oo Mbenjîmîn u tîi nêdê pini ngmê. Nyââ, ndêndê ngê nê Hipîlu pi, a kn:ââ yoo yintómu Hipîlu tpémi, kuwa pini yi vy:o dêpwongmê kwo. Dini ghi n:ii ngê nê ta, dêêpí kópu dyuu a châpu ngópu, wo woloni ngê Chóó Lémi u l:ii a p:uu t:ee ngópu. Pádisi yoo yi vy:o noo a kwo, dêêpí kópu yilí a k:ii nmee a chââchââ. * ⁶ Dênoo a mgeemgee, u ya a nga doo a kwo, Yesu u yoo yi kwee nê chápwo, nê ngmênê apê, Pi ntee pi yi yâpwo ngê ngmêdê pyódu ngmê. Yi ngwo dêêpí kópu yilí yintómu noo a chââchââ dé, doo u ntââ pi ngê daapí ndyíko noo. * ⁷ Alanté noo a nuw:o, Yi kópu knî yi mbêmê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê waní pyódu, ngmênê ala ngwo yi kópu yilí a ka k:omo tpile dé, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ka n:aa kélímí mbê wo, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê yinê pyódu noo. * ⁸ Dini ghi n:ii ngê a Lémi Yesu Kédisu a lama yaa wo, a ka ndîi kópu ngê pyodo, kópuni mwiyé nîmo a chââchââ dé, têdê kópu ngê a ka pyaa dniye, k:omo tpile ngê a ka mye pyaa dniye. U ya a nga doo a kwo, Yesu Kédisu u yoo vy:o nî ghê, u l:êê díy:o yi kópu yilí k:omo tpile ngê a ka pyaa dniye, yintómu dny:i nî d:ii too. ⁹ Dini ghi n:ii ngê dêêpí kópu dyuu chââchââ ndîi kópu ngê a ka doo a ya, alanté noo a nuw:o, Yi kópu knî yi mbêmê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê waní pyódu, ngmênê ala ngwo yinté mênîné nuw:o, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ka n:aa kélímí, a dono yinê chedê too, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê yinê pyódu noo, chóó u kwo myedé kââdí noo. * ¹⁰ Ala ngwo kópu mu ngmîdi u ya a nga a kwo. U ya a nga a kwo, Yesu Kédisu a lama yaa we, u k:ii ngmîdi ngê nyi pyaa knî, wêdêwêdê n:ii ngê kpêêní a pyidu ngê, a mênê myechoo dpodo. Ntee doo mgîní vyímí, u ya a nga a kwo, Yinté my:aa mgîní vyímí. U l:êê díy:o a vyye u yi y:e adí kwo knomomê, ntee daa kede wo, u ya a nga a kwo, Yinté myedaaní kede. * ¹¹ Nyââ, u ya a nga a kwo, U k:ii ngmîdi ngê nyi pyaa knî, mu kópu u díy:o mu dini ghi ngê chóó mēpêdê pyidu nēne. *

Mbêpê u dyimê pyuwu

¹² Nmye dênîné tpapê, Yesu Kédisu u kópu yilí yintómu a lama a pyede, myenté nmye daaní vyí, Doo u ntââ dono daangmaní d:uu. Ngmênê mbêpê têdê yoo dpodombiy:e ntee a mbêpê nyédi, dpodombiy:e yinté myení mbêpê, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ngê yi mbêpê têdê kaa noo. * ¹³ A tîdê mbwó

* 3:1: Pilipay 4:4 * 3:3: Lóma 2:28-29 * 3:5: Luukí 1:59; 2 Kódin 11:22 * 3:6: Dpodo 8:3

* 3:7: Mát 13:46 * 3:9: Lóma 3:21-22 * 3:10: Lóma 6:3-5 * 3:11: 1 Kódin 15:23 * 3:12:

1 Tim 6:12,19

yoo, a mbêpê u dî d:oongê yó. A nuw:o mbêpê p:uu a kwo. Kópuni d:a kuwo té, mēdîné nuw:onuw:o té, kópuni a kada a pyede, yi dîy:o n:aa kadakada. ¹⁴ Mbêpê u dî yiyé tēdê kwéli wunê tóó, a nuw:o y:i a kwo. Dpodombiy:e n:aa mbêpê, mu kópu u dîy:o Yesu Kédisu ngê Chóó Lémi kóó k:oo paan:aa kaa nêne. *

¹⁵ Yélini y:oo Yesu u kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a w:ee tumo, u nuu u kópu myeye d:uud:uu tumo, yi yéli yi nuw:o dmi mbêpê p:uu dny:oo kwo. Nmyi nuw:o dmi kn:aa adî kwo knomomê, ye Chóó Lémi ngê yi kópu nmye wa a kêma, * ¹⁶ ngmênê máádini p:uu nmyinê ghê dniye, yi máádi p:uu dmyinê paa.

¹⁷ A tîdê mbwó yoo, a nt:anê dpî yaa dmyeno. Nmyi vy:o ntee nmeen:aa paa, n:i yoo nmyi vy:o yinté a paa té, yi nt:anê myedmyinê yââyââ. *

¹⁸ Ngmênê pi yili knî ye nmo diya té, kópuni Yesu u pwopwo p:uu ye nmo tpaê ngê, daa yi nuu u kópu ngê ye dpî pyódu. Wunê kópuni yi p:uu daa ngê:éntomu nmye n:uu vyi too, ala ngwo mb:uu nmye mēnîné tpaê.

¹⁹ Máádini p:uu a wee té, u dî ndiia. Yi chóó kópuni u yi y:e a kwo, Yinté, yinê ye ndîi kópu dé. Yi nuw:o dmi dyámê mbêmê a wee. Mywenemywene u kópu a d:uud:uu tumo, yinê ye, Kópu mb:aa yidpî d:uu. * ²⁰ Ngmênê dp:oo yinté yéli, nmî nuw:o dmi daa dyámê mbêmê a kwo, nmî p:aa ndéndê mbóó p:uu wunê tóó. Nmî Mbwámê y:i wunê tóó, vyîlo yino t:âat:ââ, pini n:i nmî Lémi Yesu Kédisu. * ²¹ Dini ghi n:i ngê wa a diyé, mgîní vyîmî u too pee n:i nmî p:uu a t:a, wa ngmêê té, kamî ngê wa pyódu nmo, chóó ntee a tóó, yinté wa pyódu nmo. Wêdêwêdê n:i mbêmê wa ngmêê nmo, yi wêdêwêdê mbêmê tpile yilî yintómu yu yodo u maknopwo wa yé té. *

4

Póóyi nuw:o knî yi p:uu u ngwo doo d:êê

¹ A tîdê mbwó yoo, nmyi nuu ghi dmi a nódo ka tóó, u ya a nga a kwo, N:uu m:uu nmyo. Nmyi l:êê dîy:o nmî Lémi ngê wa chaa kalê nê, w:aa u ngwo anê pyw:oo. A tîdê mbwó yoo, nmî Lémi u nuu u yoo ngê dmyinê kwo, a kópu dyuu mbêmê mb:aamb:aa ngê dmyinê paa. *

² A tîdê dê, Yuwódiya pyópu dé Sintîki, nîné kwunokwuno dp:o, dpî nuw:o dê ngmîdi ngê dpî pyódu dóó, mu kópu u dîy:o Lémi mu ngmîdi p:uu dpo dpodo nmo. ³ Sisikas a mbwó, ntee nyoo a ngêépî nê, u ya a nga a kwo, Yinté mēdê ngee nēdi, yi pyópu dē modo kââdî dé. Yi pyópu dē y:oo dpodombiy:e dpîmo a ngêépî nê, nmî Lémi u kópu yi k:i pi knî ye nmeen:aa tpaê. Pi ngmê Kîlemên, pi knî m:uu mye yi k:i nmeen:aa dpodo, yélini yi pi dmi nmî Mî ngê u puku yedê mbóó p:uu a d:êê too, mu kópu u dîy:o ghê kamî ye a y:ango. *

⁴ A tîdê mbwó yoo, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo a ya, mu kópu u dîy:o nmî Lémi ngê u kwo a kââdî nmyoo. Yi kópu nmye mēnîné tpaê, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo a ya.

⁵ Yoo maa p:uu kyedekyede dmyinê kapî dé, nod:enod:e ngê ye nangmê mbwólu. Nmî Lémi daa kêmakêma mēwunê diyédiyé. * ⁶ Kópu ngmê nmyi nuw:onuw:o u kópu ngê kîngmê pyódu, ngmênê yi kópu knî yi p:uu nmî Mî ka dmyinê ngêpê, myedmyinê chaa kîgha. Kópuni u yi nmye adî kwo, u kwo

* **3:14:** 1 Kódin 9:24 * **3:15:** 1 Kódin 2:6 * **3:17:** 1 Tes 1:7 * **3:19:** Lóma 16:18 * **3:20:** Epeso 2:6,19 * **3:21:** 1 Kódin 15:28 * **4:1:** 1 Tes 2:19-20 * **4:3:** Lóma 10:20 * **4:5:** Hipîlu 10:37; Njems 5:8-9

dmyinê dmyinê. * ⁷ Yinté anmyi d:uud:uu, nmî Mî ngê nmyi nuw:o dmi wa l:âmo té, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u k:ii ngmídi ngê nmye pyede. Yi ngwo doo u ntââ kópu ngmê ngê nmyi nuw:o dmi daawa dyênê té. Kópuni nmî Mî ngê yinté dpo d:uu, kópu ndîi, doo u ntââ pi ngê daawa a w:ee. *

⁸ A tîdê mbwó yoo, kópu m:uu ala. Kópuni mb:aamb:aa dé, nmyi nuw:o dmi y:i dny:oo kwo. Nyââ, kópuni knî yi l:êê díy:o nmî Mî ngê pi dpo chaa kwolo, kópuni ndê kópu dé, kópuni p:uu dyââpe daa t:a, yi kópu knî yi p:uu nmyi nuw:o dmi dny:oo kwo. ⁹ Kópuni a p:uu nmyinê ndê tumo, kópuni a kwo nmyinê ny:ee tumo, kópuni a p:uu nmyi m:uu tumo, yi kópu dmyina a d:uud:uu dé. Yinté anmyi d:uud:uu knomomê, ye nmî nuw:o lâmol:âmo pyu Chóó Lémi nmyi p:uu adí ya, daawa a kuwo nmyo.

Póól ngê ndapî u l:êê díy:o u ngwo kwuno too

¹⁰ Dini ghi n:ii ngê nê kuwo nmyoo, ndapî a ka nmyee a dyede, u kuwó dini ghi ngê doo u ntââ ngê nmye pyodo, kuughê nmye noo a ya. Ala ngwo ndapî a ka kímêdmyinê dy:ââ ngmê, u l:êê díy:o nmî Lémi n:aa kwunokwuno ngê, a gha mb:aamb:aa ngê kím:aa pyódu. ¹¹ Ndapî knî nmye dênîmo dmyinê, mu kópu u díy:o k:omo tpile ndapî ndîi a ngópu a tóó ó daa tóó, ngmênê u ntââ mbêmê n:aa tóó. ¹² Dye ghi knî ngmê ngê doo u ntââ ngê nîmo a ya, dye ghi knî ngmê ngê u ntââ mbêmê nîmo a ya, yoo myenoo a yeedeyeede dé. Dye ghi knî ngmê ngê nîmo a dómudómu, dye ghi knî ngmê ngê nîmo a pilepile, ngmênê yi kópu knî y:oo a nuw:o daa dyênê ngópu, a ka u ntââ mbêmê noo a ya. ¹³ Kópuni a nga dpî pyaa dmi, nmî Lémi ngê u wêdêwêdê mbêmê dpo ngee nê, yi yímî tédê u ntââ ngê dpo pyódu nê. * ¹⁴ Nyââ, ndapî nmye dîpîngmê dmy:ee ngê, ngmênê kópu mb:aa a nga ngmênmyi d:uu ngópu, dini ghi n:ii ngê a ndapî doo u ntââ ngê doo ya, knî a ka ngmênmyinê dy:ââ ngópu.

¹⁵⁻¹⁶ Pilipay tpémi, nmyi lama kiyedé tóó, ndapî daa ng:êéntómu a ka nmyinê dy:ââ ngópu. Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi u kópu nmye mwiyé n:uu v:uu, nê kuwo nmyoo, Tesalonika noon:aa dpodo, ndapî a ka nmyee a dyede. Myenté dini ghi n:ii ngê Másídoniya Wee nê kuwo ngê, ndapî ngê my:ee ngee noo, Yesu u yoo kn:aani knî y:oo mēdaa ngee noo. ¹⁷ Ndapî nmye dênîné dmyinê, ngmênê u ya a nga a kwo, Nmî Lémi ngê choo a ngêêpî nmyo, mu kópu u díy:o nmyee a ngêêpî nê. ¹⁸ Dini ghi n:ii ngê Epapíododaitas ngê nmyi ndapî a ka a ñuwo, d:ud:umbiy:e u ntââ ngê nî pyodo. Pi ngê tpile tp:oo kpêê ngê ntee Chóó Lémi ka dpî yé, yi ndapî yinté u dpodo u l:êê díy:o a ka nmyinê dy:ââ ngópu, tpileni tuu mb:aa ntee tpile ngê u kwo pyodo, u nuu u kópu yinmyinê d:uu ngópu. * ¹⁹ Yâpwni p:uu n:aa dpodo, ndáápi pââ ndîi. Kópuni u l:êê díy:o doo u ntââ mbêmê nmyi ya, nmye wa a kê, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u yoo vy:o nmye wee. * ²⁰ Dye ghi yintómu nmî Mî Chóó Lémi u pi ndîi ngê pyépi koo. Yinté choo ya.

Póól u nd:uu tpapê

²¹ Yélini Yesu Kédisu u yoo vy:o y:i a ghê dniye, a mb:aamb:aa ye dpî y:ee yó. Nmî mbwó yoo, yélini a p:uu a t:a, yi mb:aamb:aa nmye da dy:ââ ngmê. ²² Yesu u yoo yélini al:ii a pyede, yi mb:aamb:aa nmye da dy:ââ ngmê, myenté u yoo vy:o yélini Lóma tpémi yi king ndîi p:uu a dpodo té, yi mb:aamb:aa nmye myeda dy:ââ ngmê.

* **4:6:** Mát 6:25; 1 Pita 5:7; Epeso 6:18 * **4:7:** Njon 14:27 * **4:13:** 2 Kódin 12:9-10 * **4:18:** Epeso 5:2 * **4:19:** 2 Kódin 9:8

²³ Nmi Lémi Yesu Kédisu mb:aamb:aa ngê nmye choo a vwuwo.
Wu u dî.

KĪLOSA

P:aa ngmê, u pi KĪlosa, Esiya Wee u kwo p:aani ngmê. Pi ngmê, u pi Epapidas, KĪlosa loo, pi knî ye Yesu p:uu y:i dpîmon:aa danê. Pi yilî u kwo kĕlîmî mbê wo, Yesu u yoo vy:o u ngwo ghê dniye.

Yi ngwo Póól p:aani p:aani myedpîmo lêpî, pi knî ye Yesu p:uu myedpîmon:aa danêmbum. Yi kópu u l:êê díy:o, Nju tpémi y:oo mgîmî ngópu, kóté kalé ngópu, Lóma lede knî y:oo Lóma núwo:ngópu, mbwa k:oo y:i doon:aa kwo. (Dpodo 28) Yi ngwo Epapidas Póól ka loo, KĪlosa tpémi yi mdoo u kwo núwo, kwo, Pi knî ngmê y:oo KĪlosa tpémi ye nté knî ngmê a kwódukwódu tumo, ala kópu ye a tpapê ngópu, yipu, Ala dêêpî kópu dmyinê cháâcháâ dé, enjel yoo myedmyinê cháâcháâ dé.

Póól ngê u yi u ngwo doo kwo, KĪlosa tpémi yi kĕlîmî nî wêdêwêdê kwolo, u l:êê díy:o ala pwepwee pee ye dy:ââ ngê. Chóó daa d:êê ngê, ngmênê kópuni doo tpapê dé, u pyipe ngmê ngê doo d:êêd:êê dé. Yi kópu dyuu ala.

¹ Nê Póól, Chóó Lémi ngê a ngmidi noo, Yesu Kédisu u dyépi ngê a pyódu noo. Yélini Yesu u yoo vy:o myinê ghê dniye, KĪlosa, nmî mbwó Timoti k:ii, ala pwepwee pee nmye nyinê dyede. ² A tîdê mbwó yoo, nmî Mî ngê choo a ngêêpî nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myechoo a vuyuo.

Póól Timoti y:oo KĪlosa tpémi yi l:êê díy:o nmî Mî u ngwo dpîmo kwunokwuno

³ Dini ghi n:ii ngê nmyi l:êê díy:o nyinê ngêpê nódó, dye ghi yintómu nmî Lémi Yesu Kédisu u Mî Chóó Lémi nyinê kwunokwuno ngê. ^{*} ⁴ Nmyi l:êê díy:o nyinê kwunokwuno ngê, mu kópu u díy:o nyi lama ka tóó, Yesu Kédisu ka nmye kĕlîmî té, u yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódó mye tóó. ^{*} ⁵ Yinté nmye pyede, mu kópu u díy:o nmyi lama kiyedê tóó, Nmî Mî ngê daawa dóó nmo, kóó k:oo wa kaa nmo, u k:ii mb:aamb:aa ngê anmîn:aa ya. Yi kópu ndé kópu ngê nmye pyodo, dini ghi n:ii ngê nmî Lémi u kópu dyuu nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kĕlîmî mbê dniye. ⁶ Yi kópu dyuu ntee nmyi ny:ee ngópu, dyámé wope wope pi knî y:oo yinté myemînê nyémî ngmê. Yi kópu dyuu u l:êê díy:o, pi yilî pi mb:aa ngê mínê pyodopyodo té, myenté nmî Lémi u yoo ndîi ngê mye pyodopyodo. Nmyi vy:o mye yinté, nmî Lémi u yoo mb:aa ngê a pyodopyodo nmyo, kn:ââ wéni n:ii ngê yi kópu dyuu nmyinê ny:ee ngópu, nmî Mî ngê ndé ka u ngwo a w:êê nmyoo, nkoo ala ngwo. ⁷ Pini n:ii u kwo yi kópu dyuu nmyinê ny:ee tumo, Epapidas, nyi nuu u pi, Yesu Kédisu p:uu mye dpodo. Nmyi l:êê díy:o mb:aamb:aa ngê a dpodo. ⁸ Yi pini ngê nyepê, Nmî Mî u Ghê Dmi ngê KĪlosa tpémi kiyedê ngêêpî té, yi kópu u l:êê díy:o yoo yi nuu ghi dmi yi nódó a pyede.

Póól Timoti KĪlosa tpémi yi l:êê díy:o u ngwo dpîmo ngêpê

⁹ Dini ghi n:ii ngê nmyi pi dmi nyinê nyongo, yi ngwo ngêpê kn:ââ nyi chópu, dye ghi yintómu nmî Mî ka nmyi l:êê díy:o nye ngêpê nódó. Kwonyimo, Nuu u kópu dé yi lama mb:aamb:aa ngê dny:oo a ya, myenté Ngê Dmi ngê yi nuw:oo dmi choo a népwiñepwi dé. ¹⁰ Kwonyimo, Yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê a pyódu té, yi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê paa kaa we, nuu u kópu dé yidny:oo a d:uud:uu dé. Kwonyimo, Yi lama ntênê cha a yââyââ,

* 1:3: Epeso 6:18 * 1:4: Epeso 1:13,15; 1 Pita 1:3-4

* 11 ngwêdêwêdê mbêmê cha a wêdêwêdê kîgha dé, dono yintómu pèdê vy:ee y:e, daapèdê mb:ii nyine, ngmênê w:aa pèdê pyw:ee y:e. 12 Nyi tídê mbwó yoo, nmí Mí dmyinê kwunokwuno, mu kópu u díy:o u ntââ ngê a pyódu nmyoo, wo u yoo vy:o kaa nmyoo, kóó k:oo wamyê kaa nmyo. *

Póól Yesu Kédisu u dpodo p:uu u ngwo doo danê

13 Nmí Mí ngê mgdí u yoo yi kada pini kwulo a pwaa nmoo, Tp:oo kóó k:oo kaa nmoo, pini n:ii u nuu ghi nódo a tóó. * 14 Nyââ, Tp:oo ngê kópuni d:uu ngê u l:êê díy:o, yinê dyé nmoo, nmí dono yilí u kuwó kéé too, mēdaawa a ngí té. *

15 Doo u ntââ ala ngwo nmí Mí daanmí m:uu, ngmênê ntee a tóó, Tp:oo yinté doo a ya, nmí lama u ngwo yaa wo. Tp:oo u che p:ââ pee ngê a tóó, tpileni yilí yintómu l:âmo tumo, u maknopwo a pyede. * 16 Tpileni mbóó p:uu a wee, tpileni dyámê mbêmê a pyede, nmí Mí ngê yi pi dmi doo tpaépê dé, Tp:oo ngê u nkwo doo l:âmol:âmo dé. Tpileni nmo y:enê té, tpileni dpino y:enê té, myenté enjel yoo kada pini yoo yi k:ii, yintómu l:âmo too. Wu tpilê daa l:âmo ngê, daa tóó. Tpile yilí yintómu yinê l:âmo too, chóó u l:êê díy:o l:âmo too. * 17 Dyámê pē ghélí k:ii dēpwo a kwo, ngmênê Yesu Kédisu doo a ya, tpilê yilí yintómu u málo a yé too, u wêdêwêdê mbêmê yinté a pyede. * 18 Yélini yi k:ii u kwo nmo kélímí té, nmí mbodo ngê a tóó, nmo kóó kpâli dé. Nmí kada ghê wo, kpêêní a pii wo, pyidepyide u maa komo yinê nmo kpêmi ngê, nmí ghê kamí kn:ââ ngê u ngwo pyodo. Yi kópu u l:êê díy:o tpilê yilí yintómu yi kada pini a tóó. * 19 Nyââ, Nmí Mí ntee a tóó, Tp:oo yinté doo a ya, u pi ntoo, Tp:oo u pi mye yintoo. *

20 Tp:oo nmo yinê a dy:ââ ngê, nmí l:êê díy:o kídosi nēdē pwene, nmí Mí ngê tpilê yilí yintómu u ngwo u kwo a kâádi too. K:omo tpilê dyámê mbêmê tpilê dé, ó mbóó p:uu tpilê dé, ngmênê nmí Mí ka yi kâádkâádi pyu mu ngmídi Yesu Kédisu, daamu a tóó. *

21 Nmyo myentee dé, nmí Mí ka yinê a kâádi nmyoo. Mwiyémwiyé dini ghi ngê kóó kuwa nmyee a kwo, mu kópu u díy:o p:uu nmyimo a d:uu, nmyi nuw:o dmi dono p:uu dnyimo a kwo, dono kópu yilí nmyimo a d:uud:uu. *

22 Ngmênê nmyi l:êê díy:o pwene, u kwo a kâádi nmyoo. U yi u ngwo doo kwo, Yi dyââpe nî pwaa té, M:aa u nuu u yoo ngê nî pyódu té, u ngíma n:uu kaa té. * 23 Yi kópu u l:êê díy:o ntênê u kwo dmyinê kélímí, u maa kídmyengê kn:aadi ngmê. Kópuni nmyi l:êê díy:o wa d:uu, nmyi nuw:o dmi p:uu dny:oo kwo, kn:aa kídnyingê kwo. Yinté anmyi m:ii knomomê, ye kóó k:oo wa kaa nmyo. Yi kópu dyuu nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kélímí mbê dniye, nmyi nuw:o dmi kídmyengê ngmêê ngmê. Kópuni nmyi ny:ee ngópu, dyámê wope wope pi kní y:oo kímyaan:aa ny:ee t:oo, kn:aa kópu ka namê ng:aa. Nê Póól, yi kópu pi kní ye vyílo yinoon:aa tpaépê. *

21 Nmyo myentee dé, nmí Mí ka yinê a kâádi nmyoo. Mwiyémwiyé dini ghi ngê kóó kuwa nmyee a kwo, mu kópu u díy:o p:uu nmyimo a d:uu, nmyi nuw:o dmi dono p:uu dnyimo a kwo, dono kópu yilí nmyimo a d:uud:uu. *

22 Ngmênê nmyi l:êê díy:o pwene, u kwo a kâádi nmyoo. U yi u ngwo doo kwo, Yi dyââpe nî pwaa té, M:aa u nuu u yoo ngê nî pyódu té, u ngíma n:uu kaa té. * 23 Yi kópu u l:êê díy:o ntênê u kwo dmyinê kélímí, u maa kídmyengê kn:aadi ngmê. Kópuni nmyi l:êê díy:o wa d:uu, nmyi nuw:o dmi p:uu dny:oo kwo, kn:aa kídnyingê kwo. Yinté anmyi m:ii knomomê, ye kóó k:oo wa kaa nmyo. Yi kópu dyuu nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kélímí mbê dniye, nmyi nuw:o dmi kídmyengê ngmêê ngmê. Kópuni nmyi ny:ee ngópu, dyámê wope wope pi kní y:oo kímyaan:aa ny:ee t:oo, kn:aa kópu ka namê ng:aa. Nê Póól, yi kópu pi kní ye vyílo yinoon:aa tpaépê. *

21 Nmyo myentee dé, nmí Mí ka yinê a kâádi nmyoo. Mwiyémwiyé dini ghi ngê kóó kuwa nmyee a kwo, mu kópu u díy:o p:uu nmyimo a d:uu, nmyi nuw:o dmi dono p:uu dnyimo a kwo, dono kópu yilí nmyimo a d:uud:uu. *

22 Ngmênê nmyi l:êê díy:o pwene, u kwo a kâádi nmyoo. U yi u ngwo doo kwo, Yi dyââpe nî pwaa té, M:aa u nuu u yoo ngê nî pyódu té, u ngíma n:uu kaa té. * 23 Yi kópu u l:êê díy:o ntênê u kwo dmyinê kélímí, u maa kídmyengê kn:aadi ngmê. Kópuni nmyi l:êê díy:o wa d:uu, nmyi nuw:o dmi p:uu dny:oo kwo, kn:aa kídnyingê kwo. Yinté anmyi m:ii knomomê, ye kóó k:oo wa kaa nmyo. Yi kópu dyuu nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kélímí mbê dniye, nmyi nuw:o dmi kídmyengê ngmêê ngmê. Kópuni nmyi ny:ee ngópu, dyámê wope wope pi kní y:oo kímyaan:aa ny:ee t:oo, kn:aa kópu ka namê ng:aa. Nê Póól, yi kópu pi kní ye vyílo yinoon:aa tpaépê. *

21 Nmyo myentee dé, nmí Mí ka yinê a kâádi nmyoo. Mwiyémwiyé dini ghi ngê kóó kuwa nmyee a kwo, mu kópu u díy:o p:uu nmyimo a d:uu, nmyi nuw:o dmi dono p:uu dnyimo a kwo, dono kópu yilí nmyimo a d:uud:uu. *

22 Ngmênê nmyi l:êê díy:o pwene, u kwo a kâádi nmyoo. U yi u ngwo doo kwo, Yi dyââpe nî pwaa té, M:aa u nuu u yoo ngê nî pyódu té, u ngíma n:uu kaa té. * 23 Yi kópu u l:êê díy:o ntênê u kwo dmyinê kélímí, u maa kídmyengê kn:aadi ngmê. Kópuni nmyi l:êê díy:o wa d:uu, nmyi nuw:o dmi p:uu dny:oo kwo, kn:aa kídnyingê kwo. Yinté anmyi m:ii knomomê, ye kóó k:oo wa kaa nmyo. Yi kópu dyuu nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kélímí mbê dniye, nmyi nuw:o dmi kídmyengê ngmêê ngmê. Kópuni nmyi ny:ee ngópu, dyámê wope wope pi kní y:oo kímyaan:aa ny:ee t:oo, kn:aa kópu ka namê ng:aa. Nê Póól, yi kópu pi kní ye vyílo yinoon:aa tpaépê. *

21 Nmyo myentee dé, nmí Mí ka yinê a kâádi nmyoo. Mwiyémwiyé dini ghi ngê kóó kuwa nmyee a kwo, mu kópu u díy:o p:uu nmyimo a d:uu, nmyi nuw:o dmi dono p:uu dnyimo a kwo, dono kópu yilí nmyimo a d:uud:uu. *

22 Ngmênê nmyi l:êê díy:o pwene, u kwo a kâádi nmyoo. U yi u ngwo doo kwo, Yi dyââpe nî pwaa té, M:aa u nuu u yoo ngê nî pyódu té, u ngíma n:uu kaa té. * 23 Yi kópu u l:êê díy:o ntênê u kwo dmyinê kélímí, u maa kídmyengê kn:aadi ngmê. Kópuni nmyi l:êê díy:o wa d:uu, nmyi nuw:o dmi p:uu dny:oo kwo, kn:aa kídnyingê kwo. Yinté anmyi m:ii knomomê, ye kóó k:oo wa kaa nmyo. Yi kópu dyuu nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kélímí mbê dniye, nmyi nuw:o dmi kídmyengê ngmêê ngmê. Kópuni nmyi ny:ee ngópu, dyámê wope wope pi kní y:oo kímyaan:aa ny:ee t:oo, kn:aa kópu ka namê ng:aa. Nê Póól, yi kópu pi kní ye vyílo yinoon:aa tpaépê. *

21 Nmyo myentee dé, nmí Mí ka yinê a kâádi nmyoo. Mwiyémwiyé dini ghi ngê kóó kuwa nmyee a kwo, mu kópu u díy:o p:uu nmyimo a d:uu, nmyi nuw:o dmi dono p:uu dnyimo a kwo, dono kópu yilí nmyimo a d:uud:uu. *

22 Ngmênê nmyi l:êê díy:o pwene, u kwo a kâádi nmyoo. U yi u ngwo doo kwo, Yi dyââpe nî pwaa té, M:aa u nuu u yoo ngê nî pyódu té, u ngíma n:uu kaa té. * 23 Yi kópu u l:êê díy:o ntênê u kwo dmyinê kélímí, u maa kídmyengê kn:aadi ngmê. Kópuni nmyi l:êê díy:o wa d:uu, nmyi nuw:o dmi p:uu dny:oo kwo, kn:aa kídnyingê kwo. Yinté anmyi m:ii knomomê, ye kóó k:oo wa kaa nmyo. Yi kópu dyuu nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kélímí mbê dniye, nmyi nuw:o dmi kídmyengê ngmêê ngmê. Kópuni nmyi ny:ee ngópu, dyámê wope wope pi kní y:oo kímyaan:aa ny:ee t:oo, kn:aa kópu ka namê ng:aa. Nê Póól, yi kópu pi kní ye vyílo yinoon:aa tpaépê. *

21 Nmyo myentee dé, nmí Mí ka yinê a kâádi nmyoo. Mwiyémwiyé dini ghi ngê kóó kuwa nmyee a kwo, mu kópu u díy:o p:uu nmyimo a d:uu, nmyi nuw:o dmi dono p:uu dnyimo a kwo, dono kópu yilí nmyimo a d:uud:uu. *

* 1:10: Pilipay 1:27; Espo 2:10 * 1:12: Espo 1:18-19 * 1:13: Espo 6:12 * 1:14: Espo

1:7-8 * 1:15: Njon 1:18 * 1:16: Njon 1:3 * 1:17: Njon 1:1 * 1:18: Espo 1:22-23 * 1:19:

Kilosa 2:9 * 1:20: Espo 2:16 * 1:21: Espo 2:3 * 1:22: Espo 2:14-16 * 1:23: Hipílu

6:11

ngĩnĩ vyĩmĩ. Yi yélini kóó kpálĩ ntee tpile ngê a pyede. ²⁵ Nyââ, nmĩ Mĩ ngê a ngmĩdi noo, u dpodo pyu ngê a pyódu noo, yélini dp:ee Nju tpémi, nmye a dy:ââ noo. U kópu ala ngwo anĩ ntiyentiye, ²⁶ kópuni wunê a ngmo ngê. Yi kópu pi knĩ ye wunê dêpê vyu, ngmênê ala ngwo u yoo yi lama dê yââ. ^{* 27} Yi kópu ndĩi nmĩ Mĩ ngê wunê a ngmo ngê, u yi u ngwo doo kwo, Tp:oo u yoo knĩ y:oo paan:aa m:uu y:e. Yi kópu ala, yélini yi k:i i dp:ee Nju tpémi, nmĩ Mĩ ngê u yoo vy:o a kapi nmyo, Tp:oo Yesu Kédisu nmyi mênê a tóó. Yi kópu u l:êê díy:o nmyi lama kiyedê tóó, nmĩ Mĩ ngê díyo kóó k:oo wa kaa nmyo. ^{* 28} Nyââ, pi dyêêdi yintómu knĩ ye Yesu Kédisu u pi nmĩmo t:emĩ ngê, nmĩ Mĩ u nuw:o mbêmê yi kpadakpada p:uu yi ng:aa dmi nmĩmo t:emĩ ngê. U yi nmo a kwo, Pi yintómu Yesu Kédisu u yoo vy:o nmĩ kââ, yoo mb:aa ngê yinê paa pyódu téne, u Mĩ ngĩma yinté paan:aa kaa téne. ^{* 29} Yi kópu u l:êê díy:o u wêdêwêdê ndĩi mbêmê dpodombiy:e n:aa dpodo yédi, yinê a wêdêwêdê kígha noo. ^{*}

2

Kópuni u l:êê díy:o Póól ngê Kĩlosa tpémi doo nuw:onuw:o dé.

¹ A tídê mbwó yoo, ala kópu nmyi lama choo a ya, nmyi l:êê díy:o dpodom-biy:e n:aa dpodo yédi, myenté Leyodisiya tpémi yi l:êê díy:o, myenté yélini y:oo d:aa yi kpêê, yi l:êê díy:o dpodombiy:e myinĩ dpodo yédi. ² U ya a nga a kwo, Nmĩ Lémi ngê choo a wêdêwêdê kígha dé, yoo ngmĩdi ngê paa pyódu téne, yi nuu ghi dmi numo nódo pídný:oo ya. U yi nga a kwo, Yesu Kédisu p:uu nmĩ Mĩ u tumu kópu yi lama píchoo ya, daapídný:oo nuw:o miyó miyó. ^{* 3} Nmĩ Mĩ u nuw:o ndĩi u kópu dé, u ngmee u kópu ndĩi dé, Yesu Kédisu ngê nmo yinê dpo kéma té. ^{*}

⁴ Yi kópu nmye d:a vyi, mu kópu u díy:o pi ngê k:omodanê kópu knĩ yi mbêmê kíngê dóó nmyo. ^{* 5} K:omo tpile nmyi vy:o dénĩnê kwo, ngmênê a nuw:o nmyi vy:o yiwunê kwo. A gha mb:aamb:aa ngê da pyódu, mu kópu u díy:o a lama ka tóó, yoo ngmĩdi ngê nmyinê pyede, Yesu Kédisu ka dpodombiy:e nmye kélĩmĩ té.

Nuw:o dmi kamĩ ngê pyépi, u danêmbum

⁶ Nmĩ Lémi Yesu Kédisu ka nmyi kélĩmĩ mbê dniye, u nuu u kópu dé yidmyinê d:uud:uu dé. ⁷ Nmyi nuw:o dmi dpodombiy:e p:uu dny:oo kwo, choo a wêdêwêdê kígha nmyo. Kópuni dyuu mwiyé nmyinê ny:ee tumo, dpodombiy:e ye dmyinê kélĩmĩ. Nmĩ Mĩ dpodombiy:e myedmyinê kwunok-wuno. ^{*}

⁸ Nmyi chóó nmye dmyina a vyuwo, pi ngê kíngê dóó nmyo, chóó u dêêpi kópu dyuu u maknopwo kíngê yé nmyo. Kópuni dyuu pi ngê chóó dpo pyw:oo, k:omodanê kópu dyuu. Daa Yesu Kédisu u kópu dyuu ye t:apê tumo, yi kn:ââ yoo yi dêêpi kópu dé, yi kwódu yé kópu dé ye t:apê tumo. ⁹ Nyââ, pi ngê u dêêpi kópu dyuu u maknopwo kíngê yé nmyo, Yesu Kédisu u maknopwo p:ee dmyinê ya, mu kópu u díy:o nmĩ Mĩ ntee a tóó, dyámê mbêmê d:ud:umbiy:e yinté myedoo ya. ^{* 10} Vyĩlo yi pini u k:i i ngmĩdi ngê nmyi pyaa dniye, nmyi mênê mye tóó, pini n:i i kada pini yintómu yi pwo a tóó. ^{*}

^{*} **1:26:** Epeso 3:3-6 ^{*} **1:27:** Epeso 1:18-19 ^{*} **1:28:** Epeso 4:13 ^{*} **1:29:** 1 Kódin 15:10 ^{*} **2:2:** Epeso 3:3-4,16-19 ^{*} **2:3:** 1 Kódin 1:30 ^{*} **2:4:** Lóma 16:18 ^{*} **2:7:** Epeso 3:16-18 ^{*} **2:9:** Njon 1:14,16 ^{*} **2:10:** Epeso 1:21-22

¹¹ Nju tpémi y:oo yi tp:ee mââ knî yi p:uu Chóó Lémi u l:ii dpî t:ee t:oo, yinê ye Chóó Lémi ngê kóó k:oo u ngwo dpî kaa té, ngmênê Yesu Kédisu ngê nmyi nuw:o dono chedê too, kóó k:oo u ngwo kaa nmyoo. Vyîlo yi l:ii nmyi p:uu yi t:ângo. * ¹² Dini ghi n:ii ngê Yesu Kédisu ka nmyi kêlîmî mbê dniye, u k:ii ngmîdi ngê nmyi pyaa dniye. Yi pini ntee pwene, nmyi nuw:o dono yinté pw:oo dniye, ntóó ntee kmênê ngópu, mbwaa lêê u kwo yinté mye kmênê nmyoo, mbáptisîm u ngwo nmyinê ngee ngópu. Ntee a pii wo, mbwaa lêê u mênê yinté myenmyinê pii dniye, nmyi nuw:o dmi kamî ngê u ngwo pyaa dniye, mu kópu u dîy:o nmî Mî ka nmyi kêlîmî mbê dniye, pini n:ii ngê Yesu kpêênî a pyidu ngê. * ¹³ Mbwee ntóó ngê dnye ntee daa nyêmi ngê, yinté tpile ngê nmyee a ya, nmî Mî u dnye dênmyee a nyêmi, nmyee a dono, u yoo vy:o dênmyee a kwo. Ngmênê Yesu kpêênî ntee a pyidu ngê, ghê kamî yinté nmye a kpo, nmyi nuw:o dmi kamî ngê pyódu too, nmyi dono yilî u kuwó kée too, mēdaawa a ngî té. * ¹⁴ Nyââ, nmî puku dmi a kêlî ngê, nmî kn:aadi te kópu dé, u puku yedê n:ii dnye ya, vya too, mu kópu u dîy:o Yesu Kédisu nmî l:êê dîy:o kídosi ñedê pwene. Dini ghi n:ii ngê kídosi ñedê t:ee ngópu, na a ka yi puku dmi u kídosi ñedê mye t:ee ngópu. * ¹⁵ Ngmênê nmî Mî ngê Yesu kpêênî mēdê pyidu ngê, kada pini yoo yi némi dmi u ngwo dyênê ngê, Setan u yoo yi némi dmi mye dyênê ngê, yi wēdēwēdē tēdē ngê mye pyódu ngê. Nyââ, yi kópu mbēmē nmî lama a tóó, Setan u yoo yu yodo u maknopwo yé too. *

Yesu nmî mbodo, kn:aa pini u dnye namungê ny:oo

¹⁶ Yesu Kédisu ka dmyinê ng:aa, pi ngmê u kwódu yé u kópu knî ye nangmê ng:aa mb:anê. Ntê mbwaa nmye kîngmê kwódu ngmê. Nju tpémi y:oo líme wo ngê kópuni yilî a cháâcháâ tumo, nangmê chápu. Myenté d:ââ knî yi k:oo yi mwiyémwiyé wéni nangmê chápu, m:ââ knî yi k:oo yi naa u wo ndîi dé myenangmê chápu. * ¹⁷ Kópuni Yesu Kédisu ngê nmî dye ghi ngê d:uu ngê, Mósisi ngê u kââ wunê a módó, u dēêpî kópu dyuu u ngwo a d:êê ngê. Ala ngwo daa yi dēêpî kópu dyuu u dye ghi, Yesu Kédisu u dye ghi. * ¹⁸ Pi ngmê knî y:oo nmye a tpaê ngópu, nmye dpo, Nmyi pi dmi a ghîpî tóó, enjel yoo dmyinê cháâcháâ dé. Ye namê ng:aa, yinté kîngê dyênê nmyo. Yi yéli daa yi lama a mbumu nyédi, kópuni knî yi p:uu a danê nyédi, daa yi kpêê dé. Yi chóó yi pi dmi módó a kmîmî tumo. Daa nmî Lémi u kópu ye tpaê tumo, dyámê u kópu dé ye tpaê tumo. * ¹⁹ Yi yéli yi nuw:o dmi Yesu Kédisu p:uu daa kwo, pini n:ii nmî mbodo ngê a tóó. Nmo kóó kpâlî dé, yinê a mbêpê kîgha nmo, nmo wunê vyyuwo yédi. Tp:ee ntee dpî k:aa, yinté a kaakaa nmo, nmî Mî u nuu u yoo ngê u ngwo a pyépi nmo. *

Yesu Kédisu u k:ii nipi nmî pw:oo dniye

²⁰ Mbwee ntóó ngê dēêpî kópu dyuu ntee daa cháâcháâ ngê, dēêpî kópu dyuu u maknopwo yinté dp:ee pyede, mu kópu u dîy:o Yesu Kédisu u k:ii nmyinê kââdî ngópu. Dini ghi n:ii ngê pwene, na a ka yi ngwo my:ee pw:oo dniye. Lukwe dîy:o dyámê u dēêpî kópu dyuu nmye cháâcháâ tumo. * ²¹ N:ii knî y:oo nmye dpo, Wu tpile ngê kēê nangê t:oo, wu ntini nangmê ma, lukwe dîy:o yi yéli ye nmye ng:aa nyédi. ²² Pi knî y:oo tpileni nmye a kwódukwódu

* **2:11:** Lóma 2:28-29 * **2:12:** Lóma 6:4-5 * **2:13:** Epeso 2:1,4-5 * **2:14:** Epeso 2:14-16

* **2:15:** Kilosa 1:13 * **2:16:** Lóma 14:1-12 * **2:17:** Hipîlu 10:1 * **2:18:** 1 Kódin 4:6 * **2:19:**

Epeso 4:15-16 * **2:20:** Nkal 4:3-5,9

tumo, chedê ngê dpî pyaa dmi. Yi kópu dé pi knî yi chóó yi kópu dé, daa nmî Mí u kópu dé. * 23 Yi yélini y:oo nmye dpo, Nmyi chóó nmyi pi dmi a ghîpî tóó, enjel yoo dmyinê cháâcháâ dé, nté mbwaa nmyi chóó nmye dmyinê kwódukwódu dé. Pi ngmê knî ye yinê ye, Nuw:o ndîi u kópu dé nmo ye tpapê tumo, ngmêni yi dêêpî kópu dyuu dpî dpî, doo u ntâa pi u nuw:o dono yinê daawa chedê.

3

Póól ngê u ngwo yepê, Nmyi nuw:o dmi mbóó p:uu dny:oo kwo

1 Nmî Mí ngê Yesu Kédisu kpêênî ntee a pyidu ngê, kamî ngê yinté mye pyódu nmyoo. Yi kópu u l:êê díy:o nmyi nuw:o dmi Yesu Kédisu p:uu dny:oo kwo. Yi pini mbóó p:uu wunê tóó, nmî Mí u wéni pee a tóó, u che p:ââ pee ngê mye tóó. * 2 Nmyi nuw:o dmi mbóó p:uu kópu dyuu p:uu dny:oo kwo, dyámê mbêmê kîdnyengê kwo, * 3 mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u kii nipi nmyi pw:oo dniye, nipi mênmyinê pii dniye, nmî Mí ngê ghê kamî nmye a kpo. Yi ghéni dmi kuwa yélini yi lama daa tóó. * 4 Nmyi ghê kamî u kn:ââ, Yesu Kédisu, dini ghi n:ii ngê wa a diyé, kuwa yélini y:oo u nkîgh:ê wa m:uu nmyo, awo, Yi pi dmi ndîi ngê kêê pyódu té. *

L:êê ghi mbwee u ngmêêpî

5 Ala ngwo nuw:o dono n:ii nmyi mênê a pyede, dpî kéé tóó. Namê pyââ ti mââ ti, nmyi gha dmi tupwótupwó ngê mékîngê pyódu. Namê nuw:o dono, myenamê pyââ mââ yi p:uu nuw:o. Tpile ndapî yi mb:aami ngê nangmê pyódu, mu kópu u díy:o tpile ndapî yi mb:aami ngê u tpile dé u yâpwo ngê dpî pyódu té. * 6 Yélini nmî Mí ka daa ng:aa nyédi, yinté kópu a d:uud:uu tumo, vyílo yi kópu knî yi l:êê díy:o nmî Mí ngê wa kpada té. * 7 Dini ghi n:ii ngê nmî Mí ka yinté dp:ee ng:aa nyédi, yi dono yilí yinté nmyimo a d:uud:uu.

8 Ngmêni ala ngwo yi kópu yilí nmyi kuwó dpî kéé yó, ala kópu yilí myenamê d:uud:uu dé, namê nod:enod:e, nmyi mbodo l:âmo dmi limílimí ngê kîdangmê ngépa. Yoo yi pi dmi nangmê dyênê, yi p:uu namê d:uu, myenamê peede tpapê. * 9 Numo ka kîdmyengê k:omodané, mu kópu u díy:o nmyi nuw:o dono yilí nmyi kéé tumo, nmyi l:êê ghi mbwee dé my:ee kéé tumo. * 10 Pi kamî ngê nmyi pyaa dniye, nmî Mí ntee a tóó, yinté pini ngê a pyépi nmyo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo, A yoo yi lama ntênê nî yââ. * 11 Yi kópu u l:êê díy:o yoo ngmîdi ngê nmyi pyaa dniye. Nmyi vy:o yélini Nju tpémi, doo u mo dé, yélini dp:ee Nju tpémi, dp:ee u mo dé, ngmêni Yesu Kédisu ngê ngmîdi ngê a pyódu nmyoo. Myenté k:omo tpile Chóó Lémi u l:ii nmyi p:uu a t:a, ó daa t:a, ngmêni Yesu Kédisu ngê ngmîdi ngê a pyódu nmyoo. K:omo tpile nmyo p:aa tpémi, ó pi my:oo dé, ó nko pi dé, ngmêni Yesu Kédisu ngê ngmîdi ngê a pyódu nmyoo. K:omo tpile nmyi pi dmi ndîi dé, ó tédê dé, ngmêni Yesu Kédisu ngê ngmîdi ngê a pyódu nmyoo, u kwo a kâádî nmyoo, u kwo kélímî yi ndîi kópu.

12 Nmî Mí ngê a ngmîdi nmyoo, u yoo ngê a pyódu nmyoo, nmyi nuu ghi dmi nódo a tóó. Yi kópu u l:êê díy:o yoo nmye dny:oo ch:anêch:anê, mb:aamb:aa ngê ye dmyinê vuyuwu, nmyi pi dmi nangmê knî. Limílimí ngê nangmê nod:e, pi knî ye dpodombiy:e nangmê mbwólu. * 13 N:ii ngê dono kópu nmye ngmêdê d:uu knomomé, yi dono kópu nmyi mbodo kn:ââ vuyuwu dpî kéé yó,

* 2:22: 1 Kódin 6:13 * 3:1: Mak 16:19 * 3:2: Mát 6:33 * 3:3: 2 Kódin 5:17; Lóma 6:6-7
 * 3:4: 1 Njon 3:2 * 3:5: Epeso 5:3-5 * 3:6: Lóma 1:18 * 3:8: Epeso 4:25-32; Lóma 12:2
 * 3:12: Nkal 5:22-23

nmyi nódo kîngê kaalî. Nmî Lémi ngê nmyi dono kópu yilî u kuwó ntee kée too, numo dono kópu yintómu nmyi kuwó dmyinê kéké dé. * 14 Yi kópu knî yi pwo kópu ala, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya, ndéndê ngê yoo ngmîdi ngê u ngwo anmyi pyaa dmi. * 15 Yesu Kédisu, pini n:ii ngê numo ka a kââdí nmoo, u pono dmyinê vyápê. Yi kópu u l:êê dîy:o numo ka a kââdí nmyoo, yoo ngmîdi ngê pyódu nmyoo. Nyââ, noko mb:aamb:aa ngê dmyinê ya, nmî Mî dmyinê kwunokwuno. * 16 Nmî Lémi Yesu Kédisu u kópu dyuu ndéndê ngê nmyi gha vy:o dny:oo kwo, u nuw:o ndîi mbêmê dmyinê numo ndiye kîgha, numo kuwó myedmyinê mbumu. U Ghê Dmi ngê wéti n:ii nmyi lama a kîgha too, myenté wéti n:ii nmî Mî u puku yedê a pyede, myenté wéti n:ii Yesu u yoo knî y:oo ala ngwo dê vyi t:oo, yi wéti knî y:e nmî Lémi nmyi gha knî yi vy:o dmyinê kwunokwuno. * 17 Kópuni anmyi d:uud:uu, ó anmyi tpapê, nmî Lémi Yesu u pi mbêmê dmyinê d:uud:uu dé, u pi mbêmê nmî Mî Chóó Lémi myedmyinê kwunokwuno. *

Pi mupwo mupwoma yi danêmbum

18 Yepe yoo, nmyi moo yoo yi dnye dmi dmyinê nyêmî dé, mu kópu u dîy:o nmî Lémi ngê yi kópu u yi ye kwo. *

19 Yéé yoo, nmyi kpâm yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo dny:oo ya, dnye dii ngê ye namê mbumu. *

20 Tp:ee dmââdíma, dye ghi yintómu nmyi pye mî knî ye dmyinê ng:aa, mu kópu u dîy:o nmî Lémi ngê u yi u ngwo a kwo, A yoo yinté dny:oo kwo. *

21 Mââ yoo, kn:aadi te kópu tédê u l:êê dîy:o, nmyi tp:ee dmââdíma ye dpodombiy:e nangmê mbwólu, kminté awo, Doo u ntââ kópu mb:aa daanmî d:uu. *

Wop dpodo pyu yoo yi danêmbum

22 Wop dpodo pyu yoo, n:ii knî y:oo wop a dpodo kîgha nmyo, dye ghi yintómu yi dnye dmi dmyinê nyêmî dé. Nmyi kada pini yoo yi ngîma ntee nmye dpodo nyédi, yi kuwó yinté myedmyinê dpodo. Nuw:o ngmîdi mbêmê yi p:uu dmyinê dpodo, mu kópu u dîy:o nmî Lémi nmye cháâcháâ ngmê. 23 Kópuni anmyi d:uud:uu dé, dpodombiy:e dmyinê d:uud:uu dé. Alanté dmyinê nuw:o, apii, Daa pi ngmê p:uu nmo dpodo té, nmî Lémi p:uu nmo dpodo té. 24 Nmyi lama kîyedê too, nmî Lémi ngê kópuni mb:aa u yoo yi l:êê dîy:o wunê a nuw:o kwólu, nmyi l:êê dîy:o wa d:uu. Daa dyámê mbêmê pi p:uu nmye dpodo té, nmî Lémi Yesu Kédisu p:uu nmye dpodo té. 25 N:ii ngê dono adî d:uud:uu, Chóó Lémi ngê ntââ u ngwo wa a vy:u. K:omo tpile yi pini u pi ndîi ó u pi tédê, ngmênê Chóó Lémi ngê u ntââ u ngwo wa a vy:u.

4

1 Kada pini yoo, yélini wop nmyi p:uu a dpodo té, mb:aamb:aa ngê ye dmyinê vyyuwo, dono kópu y:e namê d:uud:uu dé, mu kópu u dîy:o nmyi Lémi mbóó p:uu wunê too, yinê a y:enê nmyo.

Nmî Lémi p:uu danê u kópu dyuu

* 3:13: Mát 6:14 * 3:14: Lóma 13:8-10 * 3:15: Njon 14:27 * 3:16: Epeso 5:19 * 3:17: Epeso 5:20 * 3:18: 1 Pita 3:1-2 * 3:19: 1 Pita 3:7 * 3:20: Epeso 6:1-3 * 3:21: Epeso 6:4

² A tidê mbwó yoo, namê mgeemgee, dpodombiy:e dmyinê ngêpê, Chóó Lémi myedmyinê kwunokwuno. * ³ A l:êê dîy:o myedmyinê a ngêpê, Chóó Lémi ngê u ntââ ngê pèdê pyódu nêne, Yesu Kédisu u tumu kópu dyuu pi knî ye u ngwo p:aa vyi. Yi kópu dyuu u tpapê u l:êê dîy:o, mbwa k:oo a km:êê noo. * ⁴ Nmî Lémi ngê yi dpodo a ka a kpo, u kwo dmyina a ngêpê, u ya a nga a kwo, U kópu dyuu pi knî ye ntênê nî vyi. *

⁵ Kuwa yéli yi vy:o nuw:o mbêmê dmyinê paa, dye ghi yintómu nmî Lémi p:uu mb:aamb:aa ngê ye dmyinê danê. * ⁶ Nmyi kópu dé pwópwo ngê kîngmê pyódu. Pini n:ii nmî Lémi p:uu nmye adí póó, u kakêmtê ntênê u kwo dpî chámê yó. *

Póól u nd:uu tpapê

⁷ Pini n:ii ngê ala pweepwee pee nmye wunê ñeñe, Tikikas, nmî Lémi ka a kélímî, mb:aamb:aa ngê p:uu mye dpodo. Yi pini a nuu u pi, a kópu yilí yintómu nmye yinê amînê nt:o. * ⁸ Yi kópu u l:êê dîy:o nmye nîñê dyede. Kópuni a nga a pyodopyodo té, nmyi lama pîdny:oo a ya, myenté Tikikas ngê nmyi nuw:o dmi yinê amî l:ámo té. * ⁹ Tikikas p:uu Onésimas nîñê t:emî. Yi pini nmyi chóó nmyi p:aa pi, nmî Lémi p:uu mb:aamb:aa ngê a dpodo, a nuu u pi ngê mye tóó. Kópuni yilí a nga a pyodopyodo té, nmye y:oo amînê nté t:oo. *

¹⁰ Adistakas, pini n:ii k:ii mbwa k:oo nipi nye kwo mo, u mb:aamb:aa nmye da dy:ââ. Mak ngê u mb:aamb:aa nmye myeda dy:ââ. Yi pini Mbanapas u ngmênêni ngmê. Mak nmye wa lee knomomê, mb:aamb:aa ngê u kwo dmyinê vyuwu. Yi kópu wunê nmye kîñê vyu. * ¹¹ Yesu u pénta, Pini n:ii u pi Njastas, u mb:aamb:aa nmye myeda dy:ââ. Nju tpémi yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, yi vy:o yi pini pyile knî y:oo y:oo a ngêêpî nê, Nju pi ngmê ngê mēdaa ngêêpî nê. Yi pini pyile knî yi k:ii nmî Mí kóó k:oo yoo nipi nmo kapí too.

¹² Nmyi p:aa pi Epapîdas ngê u mb:aamb:aa nmye myeda dy:ââ. Yi pini Yesu Kédisu p:uu ntênê mye dpodo, dye ghi yintómu nmyi l:êê dîy:o dpodombiy:e a ngêpê yédi, dpo, Yi kélímî ndîi ngê a pyaa dniye, dpo, nuw:o ngmîdi mbêmê pîdny:oo nuw:o, nuu u kópu dé yi p:uu pîdny:oo nuw:o. ¹³ Nmyi p:uu dpodombiy:e wunê nuw:o yédi, Leyodisiya p:aani dē Hidapolis tpémi yi l:êê dîy:o myewunê nuw:o yédi. Yi kópu a chóó p:uu kîñî módu, u ngwo nmye d:a vyi. ¹⁴ Luukî, pini n:ii kpeede ngê a tóó, a nuu u pi ngê mye tóó, Dimas k:ii yi mb:aamb:aa nmye myeda dy:ââ ngmê. *

¹⁵ Yesu u yoo yélini Leyodisiya a pyede, nmî mb:aamb:aa ye dpî y:ee yó, myenté yélini Nimba u ngomo k:oo nipi wumê ngêpê nyédi, nmî mb:aamb:aa ye myoo y:ee yó. ¹⁶ Dini ghi n:ii ngê ala pweepwee pee anmyinê kp:aa ngmê, Yesu u yoo yélini Leyodisiya a pyede, ye u nkwo dpî dy:ââ yó, myepêdê kp:aa y:e. Myenté pweepwee pee n:ii yi yéli y:oo nmye wa a dy:ââ ngmê, u nkwo dpo kp:aa yó. ¹⁷ Akipas ka ala kópu dpî vyi yó, kwipi, Nmî Lémi ngê dpodoni nga a kpo, dpî chedê ngi.

¹⁸ Nê Póól, ala kópu dyuu a chóó a kêê ngê n:aa d:êêd:êê. A l:êê dîy:o dmyina a ngêpê, mu kópu u dîy:o mbwa k:oo anîñê kwo.

* 4:2: Epeso 6:18 * 4:3: Epeso 6:19; Kilosa 1:27 * 4:4: Epeso 6:20 * 4:5: 1 Tes 4:11-12
 * 4:6: Epeso 4:29; 1 Pita 3:15-16 * 4:7: Epeso 6:21 * 4:8: Epeso 6:22 * 4:9: Pilimon 1:10
 * 4:10: Dpodo 27:2; 12:12 * 4:14: 2 Tim 4:9-12

Nmî Lémi mb:aamb:aa ngê nmye choo a vyuwo.
Wu u dî.

1 TESALONIKA

Yesu dini ghi n:ii ngê pwene, m:ââ myoy:a mî loo, u kuwó dini ghi ngê Póól Sailas Timoti Tesalonika lee dniye, p:aani n:ii Másiđóniya Wee u kwo a tóó. Yi dnyen:aa dpodo, yoo wo yélini Yesu u yoo vy:o kaa tumo. (Dpodo 17:1-9) Nju pi daa yilí Yesu u yoo vy:o ghê wo, woni kní y:oo Póól ngm:ii kalé ngópu, wod:oo Mbéđiya loo, yi ndini mē yó, Aténi mî tee wo. (Dpodo 17:10-15) Dini ghi n:ii ngê Timoti Aténi Póól ka loo, Póól ngê myombó Tesalonika mē dy:ââ ngê, kwo, Yesu u yoo m:ii wêdêwêdê kalé té.

U kuwó dini ghi ngê Póól ngê Aténi a kuwo ngê, Kódin loo, Yesu p:uu yi ye doon:aa danêmbum. (Dpodo 18:1-18) Wiki kní ngmê yi doo ya, Sailas pini dē Timoti y:oo yi mî m:uu ngópu, Póól ka kwo, Nju pi n:ii dé Tesalonika wunê pyede, Yesu u yoo kní ye mî kídn̄ya a dyede. Yélini Yesu ka dnye kélímí, Tesalonika, Póól ngê u yi u ngwo doo kwo, Ní wêdêwêdê kalé té, u l:êê d̄y:oo ala pweepwee pee d:êê ngê, ye dy:ââ ngê.

¹ Mw:ââkó a tídê mbwó yoo, yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, Tesalonika. Né Póól, Sailas pini dē Timoti yi k:ii, ala pweepwee pee nmye nmínê dyede. Nmí Lémi Yesu Kédisu ngê nmí Mí Chóó Lémi ka a kâádi nmyoo. Yi Lémi mupwo y:oo dny:oo a ngêp̄i nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myedny:oo a vuywo.

Póól p:uu y:oo Chóó Lémi u ngwo dnye kwunokwuno

² Dye ghi yintómu Chóó Lémi nmyo yintómu nmyi l:êê d̄y:oo nmo kwunokwuno ngê, myenté dye ghi yintómu nmyi l:êê d̄y:oo u kwo myeno ngêp̄e nyédi.

³ Nyââ, nmí Mí ntênê nmo kwunokwuno ngê, mu kópu u d̄y:oo nmyi kélímí u d̄y:oo dpodombiy:e nmyee dpodo, yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo ntênê a pyede, nmyi nuw:oo dmi nmí Lémi Yesu Kédisu p:uu ntênê a wee. ⁴ Nmí tídê mbwó yoo, nmí lama ka tóó, nmyi nuu ghi dmi Chóó Lémi nódo ntênê a tóó, yinê a ngmídi nmyoo. ⁵ Yi kópu nmí lama a tóó, mu kópu u d̄y:oo nmí Lémi u kópu dyuu daa módó nmye nm:uu vyyu. Nmí Lémi u wêdêwêdê mbêmê mbwudu yilí nmyi ngópu nm:uu chópu, u Ghê Dmi ngê yi kópu dyuu ndé kópu ngê nmye yinê pyódu too. Nmyi lama ka tóó, daa nmí chóó nmí l:êê d̄y:oo nmyi vy:oo nmeen:aa dpodo, ngmênê nmyi l:êê d̄y:oo nmeen:aa dpodo. ⁶ Nmí nt:anê nmyi yaa dniye, nmí Lémi u nt:anê my:ii yaa dniye. K:omo tpile mgíní vyífmí ndíi nmyimo a pyw:émí, ngmênê u kópu dyuu u wépi dp̄i:p waa ngópu, u ghê Dmi mbêmê w:aa nmyinê pyw:ee ngópu. ⁷ Yélini p:aani p:aani Yesu u yoo vy:o ghê dniye, Másiđóniya Kídiki wee yi kwo, ala ngwo nmyi nt:anê a yââyâá té. ⁸ Nmí Lémi ngê kópuni nmyi vy:oo d:uu ngê, wee wee p:aani p:aani kí ny:ee ngópu. Másiđóniya Wee u kwo kí ny:ee ngópu, Kídiki Wee u kwo mye ny:ee ngópu, wee kní mu yi kwo myekí ny:ee ngópu, yi lama a tóó, Tesalonika tpémi nmí Mí ka kí kélímí mbê dniye. Yi kópu pi kní ye dp̄ino tpapê ngê, ⁹ yi chóó nmo a tpapê ngópu, nmo dpo, Tesalonika tpémi y:oo nmyi dnye dmi wumu ny:ee ngópu, yi kópu kímí nyongo. Nmo dpo, Yâpwo kní ye ngêp̄e kí ye ngópu, nmí Mí ka kí diyé dniye, yâpwoi ghê a ta. Yi lama a tóó ala ngwo yâpwo ndêndê p:uu nmye dpodo té, u mo u kwo nmye ngêp̄e té, ¹⁰ Tp:oo

* 1:2: Pilipay 1:3-4 * 1:5: 1 Kódin 4:20 * 1:6: 2 Tes 3:9 * 1:7: 1 Pita 5:3 * 1:8: Lóma 1:8

* 1:9: Dpodo 14:14-15

nmye t:âât:ââ ngmê, mbóó p:uu wa a ndê, pini n:ii kpêênî a pyidu ngê, Yesu. Vyílo yi pini ngê nmî kpadakpada tédê wa dyé nmo. *

2

Póól p:uu ntee dnyen:aa dpodo, Tesalonika

Dpodo 16:11-17:9

1 Nmî tídê mbwó yoo, nmyi lama kíyedê tóó, nmî dpodo nt:u nmyi vy:oo mí kele. ² Nmyi lama mye tóó, nmye ghêlí k:ii dpíp:e lee dnyie, Pilipay tpémi y:oo Sailas k:ii mywenemywene kalê nyópu, mye kpaka nyópu, ngmênê nmî Yâpwo ngê a wêdêwêdê kalé nmoo, u kópu dyuu nmye nm:uu vvu. K:omo tpile yoo woni nmî p:uu dnye d:uu, ngmênê ye dênmee nkíngê. * ³ K:omo tpile nmî pi dmi ala ngwo nmye a dyede ngmê, ngmênê nmyi lama kíyedê tóó, Dp:oo pi dódó pyu yoo, dpíno k:omodanê nyédi, dp:oo dono pyu yoo. ⁴ Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê nmî pyaa dnyie, u l:êê díy:o yinê dpodo kalé nmoo, u kópu dyuu vyílo yinmo tpapê ngê. U yi nmo daa kwo, Pi kní ye pi mb:aa ngê nmî pyaa dmi, ngmênê u yi nmo a kwo, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê nmî ya, pini n:ii ngê nmî gha dmi dye ghi yintómu a y:enê. * ⁵ Nmyi lama ka tóó, nmyi gha dmi dênmeen:aa ngêêpi dé, nmyi tpile kní yi pyinê tumutumumu dpíp:o ngwódu, ngmênê ntênê nmye nmeen:aa danêmbum. Chóó Lémi ngê dpo kpaa dmi. * ⁶ U yi nmo dépwo kwo, Nye chaa kalé nmédi, u yi nmo myedépwo kwo, Kn:aa yéli y:oo myenye chaa kalé nmîne. * ⁷ Yesu Kédisu ngê u dyépi ngê a pyódu nmoo, nmyi kada kaa nmoo, u l:êê díy:o u ntââ nté ndapí nmye p:oo dmy:ee doo, u kópu daapodoo ya. Ngmênê tpile nmye dpíp:e dmy:ee ngê. Pyââ tpómu mbópó ka nuw:o ngê ntee a vyuwo yédi, nmyi vy:oo yinté nuw:o ngê nmeen:aa paa. ⁸ Nmî tp:ee ntee tpile ngê nmyi pyaa dnyie, nmî Mí u kópu mb:aa nmye nm:uu vvu, myenté dononi nmyi l:êê díy:o pi kní y:oo nmo wo d:uu ngópu, u ntââ ponmo vy:ungo. Nmyi nuu ghi dmi nmî nódo d:ud:umbiy:e yaa wo. ⁹ Nmî tídê mbwó yoo, nté ndapí nmye dênmee a dmyinê, apií? Nyââ, nmyi lama kíyedê tóó, w:êênî mgídí vy:oo nmee a dpodo, nmî ndapí nmî chóó nmee a kmênêkmênê, yi ngwo nmî Mí u kópu mb:aa nmye myenmee a tpapê. *

¹⁰ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:oo nmeen:aa ya, nmî Lémi ka u ngwo nmyi kélími mbê dnyie, ngmee u kópu dpípíngmê d:uu ngê, dye ghi yintómu nmyi ngópu nmeen:aa dpodo, nmî Mí ngópu myenmeen:aa dpodo. Nmyi vy:oo mb:aamb:aa ngê nmeen:aa dpodo, dpípíngmê kn:aadi ngê, doo u ntââ pi ngê yipe tee kópu nmî p:uu daawa vyi. ¹¹ Pi ngê tp:oo módó tp:oo máâ yoo maa p:uu ntee a kapí too, maa p:uu yinté nm:uu kaa nmyoo. * ¹² Nmî chóó nm:uu dèêpi kè nmyoo, nmyi nuw:o dmi nmî chóó nm:uu l:âmo ngê, nmî Mí u maa p:uu paa nmî chóó nmyi nuwo nm:uu kwólu. Yinê a ngmídi nmyoo, kóó k:oo wa kaa nmyo, nmyi pi dmi ndíi ngê wa pyódu té. *

Tesalonika tpémi yi kélími u l:êê díy:o nmî Mí u ngwo kwuno ngópu

¹³ Ala kópu u l:êê díy:o dye ghi yintómu Chóó Lémi myeno kwunokwuno ngê, dini ghi n:ii ngê nmî Mí u kópu dyuu nmye nm:uu vvu, nmyi ny:ee tumo, ye nmyi kélími mbê dnyie. Nmyinê nmye daa pi u kópu dyuu vy:ii ny:ee ngópu, ngmênê Yâpwo Ndéndê u kópu dyuu vy:ii ny:ee ngópu. Nyââ, nmî Mí u kópu

* **1:10:** Mát 16:27 * **2:2:** Dpodo 16:19-24 * **2:4:** Nkal 1:10 * **2:5:** Dpodo 20:33 * **2:6:** Njon 5:41,44 * **2:9:** Dpodo 18:3; 1 Kódin 4:12 * **2:11:** 1 Kódin 4:14 * **2:12:** Pilipay 1:27

dyuu vy:ii ny:ee ngópu, u kwo nmyi kélímí mbê dniye, ala ngwo yi kópu dyuu yi nt-u dmi nmyi vy:o kíyedé kelekele. * ¹⁴ Nmí tîdê mbwó yoo, yi kópu dyuu ngê u vyímí pyu ndîi ngê dé pyódu nmyo. Njuda Wee u kwo Yesu Kédisu u yoo vy:o yélini a ghê dniye, dononi dnya a vyímí, yinté dono myenmyee a vyímí. Nju tpémi y:oo ntee dnyimo a kpakakpaka dé, nmyi chóó nmyi dyámê tpémi y:oo yinté myednyimo a kpakakpaka nmyo. * ¹⁵ Yi Nju tpémi yi kn:ââ kní y:oo Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo wunê a vya tumo, nmí dye ghi ngê nmí Lémi Yesu vya ngópu, myednye kpakakpaka nmo. D:ud:umbiy:e Chóó Lémi ka doo u nuu u yoo ngê dé pyaa dmi, pi yintómu yi p:uu a d:uu té. * ¹⁶ U yi nmo a kwo, Pi dyêêdí yintómu nmí Mí kóó k:oo nm:uu kaa té, ngmênê Nju tpémi y:oo nmí maa a nkokonkoko ngópu. Yi kn:ââ kní y:oo dononi dnya a d:uud:uu dé, nmí Mí nódo kaa dniye, nmí dye ghi ngê Tp:oo mb:ii ngópu, yi dono nódo mye kele, wod:oo nmí Mí ngê u nkwo mb:ii too, ntênê wa kpada té, ye daawa kede. *

Póól ngê u yi u ngwo doo kwo, Tesalonika tpémi m:aan:aa m:uu té

¹⁷ A tîdê mbwó yoo, lukwe díy:o pi kní y:oo a pi nmye a dyede ngópu, nmyedpo, Nmyi yi dmi u ngwo daa kwo. K:omodanê kópu yila. Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o a ngm:ii kalê nmoo, nmyi l:êê díy:o nmee a tpyóó. U yi nmo ntênê a kwo, Daa kêmakêma monon:aa mumu nmyo. K:omo tpile ala ngwo nmyi vy:o dênminê wee, ngmênê nmí nuw:o k:oo anmínê nuw:onuw:o nmyo. ¹⁸ Nê, Póól, ndé kópu nmye ngmênínê tppapê, daa ng:êêntómu nê, Ngín:uu m:uu té, ngmênê Setan ngê a maa nkoko ngê. ¹⁹⁻²⁰ Nyââ, ndêndê ngê u ya a nga a kwo, N:uu m:uu nmyo. Dini ghi n:ii ngê nmí Lémi Yesu wa a diyé, ngíma anmín:aa kwo, daanmyi mywenemywene kalê nê, nmyi l:êê díy:o w:aa anímo pyw:oo, myenté nmyi l:êê díy:o wa chaa kalê nê, mu kópu u díy:o ntênê u kwo nmye kélímí té, nmyi l:êê ghi mb:aamb:aa dé. *

3

Kópu ni u l:êê díy:o Póól ngê Timoti Tesalonika dy:ââ ngê

¹ A tîdê mbwó yoo, dini ghi n:ii ngê Aténi noo a ya, noo a nuw:onuw:o nmyo, nmyi l:êê díy:o tpyóó ngê y:a y:a nê pwiyé wo, doo u ntââ ngê a ka pyodo. Dini ghi n:ii ngê Timoti a ka a loo, nmye nê dy:ââ ngê, a mo Aténi noo a ya. * ² Nmyi lama kíyedé tóó, nmí mbwó Timoti k:ii nmí Mí p:uu nipi nye dpodo nódo, Yesu Kédisu u kópu dyuu nipi nye tppapê too. Nmye nê dy:ââ ngê, kwonê, Yi kélímí p:uu nyi wêdêwêdê kalê té. * ³ Kwonê, Nmí Lémi u maa p:uu dononi wunê vyímí tumo, yi dono kní yi l:êê díy:o yi máadi kídangê kuwo ngmê. A tîdê mbwó yoo, nmyi lama kíyedé tóó, nmí Lémi ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Pi dono kní y:oo adnyi kpakakpaka nmyo. ⁴ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o nmee a kwo, munmyenê, Adnyi kpakakpaka nmyo. Nmyi lama kíyedé tóó, vyílo yi kópu nmye yidoo pyodopyodo. * ⁵ Yi kópu u l:êê díy:o noo a nuw:onuw:o nmyo, nê, Lónté wunê kélímí té. Nê, Apê Setan ngê dpodombiy:e da tókó té, nmí Lémi u maa da kuwo ngmê, yi vy:o módó nmeen:aa dpodo. U ya a nga doo kwo, Nmyi p:uu kópu ngmêní ny:oo, u l:êê díy:o Timoti nmye nê dy:ââ ngê. *

⁶ U kuwó dini ghi ngê Aténi nê kuwo ngê, ala ngwo Kódin anímo dpodo. Dini ghi n:ii ngê Timoti pini dé Sailas y:oo al:ii mîné pyw:ee noo, a gha mb:aamb:aa

* **2:13:** Nkal 1:11-12 * **2:14:** Dpodo 17:5 * **2:15:** Dpodo 2:23 * **2:16:** Lóma 1:18 * **2:19-20:** Pilipay 4:1 * **3:1:** Dpodo 17:15 * **3:2:** Dpodo 16:1; 2 Tim 3:12 * **3:4:** Dpodo 14:22 * **3:5:** Pilipay 2:16

ngê pyódu ngópu. Timoti ngê a ka pê, Nmî Lémi ka ntênê kîyedê kêlîmî té, myenté yi nuu ghi dmi numo nódo mye tóó. A ka pê, Kîyedê cháâcháâ ngi. A ka pê, U yi nga ntee a kwo, N:uu m:uu té, a ka pê, yinté u yi y:e myewunê kwo, Nmî m:uu. * 7 A tîdê mbwó yoo, yi kópu u l:êê díy:o a nuw:o kímêd:a l:âmo. K:omo tpile dono vy:o anî kwo, ngmênê dini ghi n:ii ngê nmyi kêlîmî p:uu n:aa nuw:o yédi, a gha mb:aamb:aa ngê dpî pyódu. 8 Nmî Lémi ka dnyinté anmyi kêlîmî knomomê, ye anî nuw:onuwo nmyo, a ya dono ngê wa pyódu. 9 Nmyi l:êê díy:o w:aa ndîi a ka a kpo. 10 W:êênî mgídî vy:o dpodombiy:e n:aa ngêpê yédi, u ya a nga a kwo, N:uu m:uu nmyo. Kópuni knî yi l:êê díy:o nmyi kêlîmî doo u ntââ ngê da pyaa dmi, u ya a nga a kwo, Ndîi ngê n:uu pyódu té.

11 Nmî Mî Chóó Lémi ka nmo ngêpê nyédi, myenté nmî Lémi Yesu ka myeno ngêpê nyédi, nmî maa y:oo wa yé ngmê, nmye u ngwo anmo lee dmi. 12 Nmyi l:êê díy:o myeno ngêpê nyédi. U yi nmo a kwo, Nmî Lémi ngê nmyi pi ka vwuwo ndîi ngê a pyódu ngê. Nmyi nuu ghi dmi ntee nmî nódo wunê tóó, yoo yi nuu ghi dmi yinté nmyi nódo myechoo a ya, myenté nmyi nuu ghi dmi numo nódo ntênê dny:oo ya. 13 U yi nmo a kwo, Nmî Lémi Yesu ngê a wêdêwêdê kalê nmyine. Wéni n:ii ngê wa a diyé, u yoo wa danê té, nmî Mî Chóó Lémi ngîma nipi wamî kaa nmo. U yi nmo a kwo, Yi ngwo dyââpe nmyi p:uu daapêdê pyw:ee ngê. *

4

Chóó Lémi u nuu u yoo ngê dmyinê kwo

1 A tîdê mbwó yoo, kuwókuwó wéni ngê dyââpe nmyi p:uu kîngmê ya, nmî Mî u nuu u yoo ngê dmyinê kwo. Yi máádi wunê nmye kînm:uu kéma ngê, mb:aamb:aa ngê nmye kîgha ngmê. Nmî Lémi Yesu u l:êê díy:o nmîné kwunokwuno nmyo, yi máádi dpodombiy:e dmyinê kîgha. 2 Dêêpîni nmî Lémi Yesu u pi mbêmê nmye nmo kpo, nmyi nuwo kîdangê kuwo. 3 Nmî Mî ngê u yi u ngwo a kwo, Ntee n:aa tóó, a yoo yinté myedny:oo ya, pyââ ti mââ ti yi vy:o kîngê ya. * 4 Nmyo ngmêngmênté nmyi chóó nmyi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê dmyinê y:eney:enê dé, dyââpe nmyi p:uu kîngmê ya, mywene nmye kîngê kwo. * 5 Yélini yi lama nmî Mî daa tóó, pyââ ti mââ ti yi yéli yi nuu u kópu ngê ntee a ya yédi, yinté kîdmyengê ya. * 6 Nmyi vy:o pîni ngmê u mbwó u kuwó kîngê pwiyé, mu kópu u díy:o nmî Lémi ngê yi pîni ka ntââ wa a vy:u. Yi kópu wunê nmye kînm:uu kwódu ngê. 7 Daa pyââ ti mââ ti yi l:êê díy:o nmî Mî ngê a ngmîdi nmoo, ngmênê yoo mb:aa u yi u ngwo ye kwo. Ntee a tóó, u yi u ngwo a kwo, Yinté myedny:oo ya. * 8 Pîni n:ii ngê yi kópu dyuu u wépi wa puwâ, daa pi ntee pi u kópu u wépi yuu puwâ, ngmênê nmî Mî u kópu u wépi yuu puwâ, pîni n:ii ngê u Ghê Dmi nmye a kpo. *

9 Nmî tîdê mbwó yoo, nmî lama ka tóó, yélini yi k:ii Yesu ka nmyinê kêlîmî té, nmyi nuu ghi dmi numo nódo wunê tóó, mu kópu u díy:o nmî Mî ngê yi kópu nmyi nuwo chóó a kwólu. Doo u ntââ yi kópu p:uu kópu nmye daamu anmo d:êê. * 10 Nmî lama ka tóó, Yesu u yoo yélini Másídoniya Wee u kwo p:aani p:aani wunê pyede, yi nuu ghi dmi nmyi nódo wunê tóó. Nmî tîdê mbwó

* 3:6: Dpodo 18:5 * 3:13: Pilipay 1:9-10 * 4:3: 1 Pita 1:16 * 4:4: 1 Kódin 6:13,15 * 4:5: Lóma 1:24-28 * 4:7: 1 Pita 1:15 * 4:8: Luukí 10:16 * 4:9: Njon 13:34

yoo, nmîné kwunokwuno nmyo, yi nuu ghi dmi nmyi nódo ntênê dny:oo ya. ¹¹ Nuw:o ngê dmyinê paa, kópuni p:uu nmyi pi dmi daa pyede, yi kópu p:uu kópu nangmê vyí. Kídmyengê líme, nmyi chóó kíli dmyinê dpodo. Yi kópu dé wunê nmye kîm:uu vyi too. * ¹² Yinté anmyi ya knomomê, ye pi kní ye yoo mb:aa ngê anmyi pyaa dmi, nmyi nté ndapí u ntââ mbêmê adí ya, doo u ntââ pi kní ye mêdaanmyi dmyinê dê. *

Yesu u yoo vy:o yélini pw:oo dniye, kópuni y:e wa pyódu

¹³ Nmî tídê mbwó yoo, Yesu u yoo vy:o yélini nmyi vy:o pw:oo dniye, yi p:uu kópu nmye ngmênmînê tpaépê. Kuwa yéli yi vy:o pini n:ií dpí pw:onu, u l:êê díy:o yoo dpodombiy:e a mbê nyédi, mu kópu u díy:o yi lama a ya yédi, dpo, Nmî mbwó daamunmî m:uu. U yi nmo daa kwo, Nmyi gha dmi yinté dono ngê choo pyodopyodo. * ¹⁴ Ala kópu ka ntênê nmî kélímí mbê dniye, Yesu ntee pwene, ntee mêdê pii wo, u yoo vy:o yélini a dpí té, díyo nmî Mí ngê yinté wamêdê pyidu té. ¹⁵ Nmî Lémi u kópu dyuu nmye ngmênmînê tpaépê. Dini ghi n:ií ngê wa a diyé, u yoo vy:o yélini mwiyé dpí dniye, daawa a kuwo té. Nyââ, mwiyé wa a pyidu té, kóó k:oo wa kaa té. Yélini yi k:ií yi ngwo anmî ya, kóó k:oo nipi wa kaa nmo. * ¹⁶ Dini ghi n:ií ngê maadí ada a kwo, dpodombiy:e nmo wa a mbwólú, enjel yoo yi kada pini ngê Chóó Lémi u nkéli dpuwó wa a wuu, nmî Lémi mbóó p:uu u ngwo wa a ghíí. U yoo vy:o yélini wunê pw:oo dniye, mwiyé wa a pyidu té. ¹⁷ U yoo vy:o yélini yi k:ií yi ngwo anmî ya, yi yéli yi k:ií kwodonkwodo wa a danê nmo, mbóó p:uu wa km:êê nmo, nkali too pee dmi u ménê nmî Lémi ngê y:i aminê pyódu nmo. Yi ngwo nmî Lémi ngê daawa a kuwo nmo, nipi anmî:aa ya, dye ghi yintómu. ¹⁸ Nmî tídê mbwó yoo, yi kópu kní yi l:êê díy:o nmyi nuw:o dmi moo l:ámo tóó.

5

Nmî Lémi u diyédiyé u t:âât:ââ

¹ Nmî tídê mbwó yoo, wéni n:ií ngê nmî Lémi wa a diyé, yi wéni p:uu kópu nmye daanmo d:êê, * ² mu kópu u díy:o ala kópu wunê nmyi lama ka a yaa wo. Kpáápi ngê ngomo chóó ntee dpí ngwéti, nmî Lémi wéni n:ií ngê wa a diyé, yoo yinté wa ngwéti té. * ³ Kuwa yéli nmî Lémi p:uu daadnyi nuw:o, awo, Mb:aamb:aa ngê nmo pyede, kópu nmo daangmêwa pyódu, ngmênê yi ngwo nmî Lémi ngê wa ngwéti té, wamye dyênê té. Doo u ntââ daawa mbêpê dmi. Mbwili ngê pwopwo ntee dpí kaalí, yinté y:e wamye pyódu. * ⁴ Nmî tídê mbwó yoo, dp:ee yinté yéli. Dp:ee mgídí u yoo, w:êêní nmye pyede. Kpáápi ngê ngomo chóó ntee dpí dyênê, nmî Lémi ngê yinté daawa dyênê nmyo. ⁵ Nmyo yintómu wo u yoo, w:êêní nmye pyede. Dp:oo mgídí u yoo, mgídí vy:o dp:ono pyede. * ⁶ Yi kópu u l:êê díy:o doo u ntââ daanmî líme, myedaanmí dpí. Kuwa yéli daa yi lama a pyede, a dpí té. Nuw:o dono ngê kíngmê dóó nmo, mb:aamb:aa ngê paa vwuwo kmêle, nmî Lémi u maa mb:aamb:aa ngê kígha koo. ⁷ Yoo w:êêní daa dpí nyédi, mgídí vy:o a dpí nyédi, myenté mgídí vy:o ndee pyu yoo a ghétighéti nyédi. ⁸ Ngmênê nmo wo u yoo, nmî Lémi u maa nuw:o mbêmê kígha koo. Lede kní y:oo yi kápéd:ê ntee a tpyé tumo, yi mbodo u dópó yi mbêmê ntee a kwo nyédi, yinté nmo pyede, nmî Lémi ka

* **4:11:** Epeso 4:28 * **4:12:** Kílosa 4:5 * **4:13:** 1 Kódin 15:20; Epeso 2:12 * **4:15:** 1 Kódin 15:51-52 * **5:1:** Mát 24:36 * **5:2:** Mát 24:42-44 * **5:3:** Luuki 21:34-36 * **5:5:** Epeso 5:8-9

nmo kêlîmî té, nmî tidê mbwó yoo yi nuu ghi dmi nmî nódo a tóó, myenté nmî lama ka tóó, nmî Lémi ngê kóó k:oo dîyo wa kaa nmo. * ⁹ Nmî Mî ngê daa nmî kpadakpada u l:êê dîy:o a ngmîdi nmoo, ngmênê u yi u ngwo a kwo, Nmî Lémi Yesu Kédisu ngê kóó k:oo kaa nmîne. ¹⁰ Nmî l:êê dîy:o pwene, mu kópu u dîy:o u yi u ngwo doo kwo, A yoo kamî ngê nî pyódu té. Dini ghi n:i ngê wa a diyé, k:omo tpile mwiyé anmî pw:oo dmi, ó yi ngwo anmî ya, ngmênê kóó k:oo wa kaa nmo, mb:aamb:aa ngê nipi anmîn:aa ya. * ¹¹ Yi kópu mbêmê nmyi nuw:o dmi moonumo l:âmo tóó, dpînumo wêdêwêdê kalê tóó. Yi kópu ala ngwo ntee nmye d:uud:uu ngmê, yinté dmyinê d:uud:uu. *

Póól p:uu yi kuwókuwó kópu

¹² Nmî tidê mbwó yoo, nmîno kwunokwuno nmyo, nmî Lémi ngê yélini nmyi vy:o a dpodo kalê too, dmyinê cháachâa dé. Nmyi kada a wee, nmyi kuwó vyílo yiwunê mbumu nyédi. * ¹³ Nyââ, ntênê dmyinê cháachâa dé, yi nuu ghi dmi nmyi nódo choo ya, mu kópu u dîy:o y:oo a ngêêpî nmyo. Mb:aamb:aa ngê noko dmyinê ya.

¹⁴ Nmî tidê mbwó yoo, nmyi vy:o yélini a mgeemgee nyédi, yi kuwó dmyinê mbumu. Yélini a nkîngê té, dmyinê wêdêwêdê kîgha dé. N:i knî ye kópuni doo u ntâa ngê adî ya, dmyinê ngêêpî dé. Pi knî ye nmyi mbodo l:âmo dmi limîlîmî ngê kîdangmê ngêpa. * ¹⁵ Ntââ vyîmî ngê kêê nangê t:oo, ngmênê numo ka dmyinê mb:aamb:aa, pi knî ye myedmyinê mb:aamb:aa. *

¹⁶ Dye ghi yintómu w:aa nmyi mênê choo ya, * ¹⁷ dye ghi yintómu dmyinê ngêpê. * ¹⁸ K:omo tpile ló kópu ngmêdê pyaa knomomê, ngmênê nmî Mî dmyinê kwunokwuno, mu kópu u dîy:o nmî Mî ngê u yi u ngwo a kwo, Yesu u yoo vy:o yélini a wee, yinté dny:oo ya. *

¹⁹ Yélini nmî Mî u Ghê Dmi mbêmê a dpodo té, ye nangê kwódu, ndyuw:e k:i nangê nt:ââ. * ²⁰ Kópuni dyuu yi ghéni dmi mbêmê adnyi tpaépê dé, k:omo tpile ngê nmye kîngê pyaa dmi. ²¹ Kópu yintómu dmyinê myeme dé, kópuni mb:aamb:aa, dmyinê d:uud:uu, * ²² kópu dono yintómu yi wépi dmi dpî pwaa yó.

²³ Nmî Mî ngê u kwo a kââdi nmoo, nmyi l:êê dîy:o u kwo nmo ngêpê nyédi. U yi nmo a kwo, Ntee a tóó, yinté pyódu nmyine, d:ud:umbiy:e. U yi nmo a kwo, Nmyi ghê dmi knî ye choo a vuuwo, nmyi nuw:o knî ye choo a vuuwo, nmyi pââ knî ye myechoo a vuuwo, u dí, wéni n:i ngê nmî Lémi Yesu Kédisu wa a diyé, yi ngwo dyââpe nmyi p:uu daapêdê pyw:ee ngê. ²⁴ N:i ngê a ngmîdi nmyoo, daawa dóo nmyo, yinté mb:aamb:aa ngê wa pyódu nmyo. *

²⁵ Nmî tidê mbwó yoo, nmî l:êê dîy:o nmî Mî ka myedmyina a ngêpê.

²⁶ Yélini yi k:i Yesu ka nmye kêlîmî té, nmyi chóochóo dponumo chipé tóó.

²⁷ Nmî Lémi u pi mbêmê ala kópu nmye nîné tpaépê, ala pwepwee pee Yesu u yoo yintómu yi ngêêdí dpo kp:aa yó.

²⁸ Nmî Lémi Yesu Kédisu ntênê nmye choo a vuuwo.

Wu u dí.

* **5:8:** Epeso 6:14,17 * **5:10:** Lóma 14:7-9 * **5:11:** Njuda 1:20-21 * **5:12:** Hipilu 13:17

* **5:14:** 2 Tes 3:6,11,15 * **5:15:** 1 Pita 3:9 * **5:16:** Pilipay 4:4 * **5:17:** Luukí 18:1 * **5:18:**

Epeso 5:20 * **5:19:** Epeso 4:30 * **5:21:** 1 Njon 4:1 * **5:24:** 2 Tes 3:3

2 TESALONIKA

Dini ghi n:ii ngê Póól Kódin mwiye doon:aa dpodo, Yesu u yoo yélini Tesalonika dnya a ya, Póól ngê pweepwee pee ye ngmê dy:ââ ngê, u pi 1 Tesalonika. Wiki knî ngmêmi loo, pi knî ngmê Tesalonika a ndê dniye, Kódin a lee dniye, Póól ka mdoo y:oo a núw:o ngópu. Yi kópu u l:êê dîy:o Póól ngê pweepwee pee m:uu d:êê ngê, Tesalonika tpémi ye dy:ââ ngê. Ala yi pweepwee pee.

¹ Mw:ââkó a tidê mbwó yoo, yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, Tesalonika. Nê Póól, Sailas pini dê Timoti yi k:ii, ala pweepwee nmye nmîné dyede. Nmî Lémi Yesu Kédisu ngê nmî Mí Chóó Lémi ka a kââdi nmoo. ² Yi Lémi dê y:oo dny:oo a ngêêpî nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myedny:oo a vuywo.

Póól p:uu y:oo nmî Mî u ngwo dnye kwunokwuno

³ Nmî tidê mbwó yoo, dye ghi yintómu nmyi l:êê dîy:o nmî Mî nmo kwunokwuno ngê, mu kópu u dîy:o ala ngwo nmyi kélímî ndîi ngê a pyodopyodo, nmyi nuu ghi dmi numo nódo ndéndê ngê mye tóó. ^{*} ⁴ Yi kópu u l:êê dîy:o Yesu u yoo knî yi vy:o nmyi pi dmi nmî chóó nmo kmímî too. Yenmîmo, Tesalonika tpémi, yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, k:omo tpile dono yilí wunê vyímí ngópu, ngmêné nmî Lémi daa mb:iimb:ii ngópu, ntênê u kwo a kélímí té. ^{*}

Chóó Lémi ngê ntââ u ngwo wa a vy:u

⁵ Ala ngwo nmî Lémi u l:êê dîy:o dono yilí nmyiné vyímí ngmê, ngmêné nmî Mî ngê yoo ntênê yinê dpî kóté kwolo. Ntââ ye wa a vy:u, ngmêné ala kópu nmye wa vyi, nmyewo, U ntââ ngê dmye pyaa dmi, a kêê k:oo anyi ghê dmyeno. ^{*} ⁶ Nyââ, kópuni pi knî y:oo a d:uud:uu tumo, Chóó Lémi ngê ntênê wa pwila té. N:ii knî y:oo a mgîni vyímí kîgha nmyoo, ntââ ye wa a vy:u, ^{*} ⁷ ala ngwo nmye mgîni vyímí nyédi, dîyo mb:aamb:aa nmye wa a kê, nmo amyeda kê. Yi kópu wa d:uu, dini ghi n:ii ngê nmî Lémi Yesu, u enjel wêdêwêdê knî yi k:ii, mbóó p:uu wa ndê dmi. ^{*} ⁸ Yi ngwo ndyuw:e wa t:aa ngmê, yélini yi lama Chóó Lémi daa tóó, myenté n:ii knî y:oo nmî Lémi Yesu u kópu dyuu mb:ii ngópu, yi ngwo wa kpada t:oo. ^{*} ⁹ Ntââ ye wa a vy:u, d:ud:umbiy:e wa dyênê té, wa kée té, u nkîgh:ê daadnyi ya. Yi ngwo u pi ndîi ngê wa pyódu, u wêdêwêdê ndîi ngê amyé pyódu, ngmêné yi yéli y:oo daamuwa m:uu ngmê. ^{*} ¹⁰ Yi ngwo u yoo knî y:oo adnyi chaa kîgha, n:ii yoo u kwo a kélímí té, u pi ndîi ngê wa pyódu ngmê. Nmyo myentee dé, amyenmyin:aa chaa kîgha, mu kópu u dîy:o Yesu p:uu kópuni nmye nm:uu vyi too, yi kópu knî ye nmyi kélímí mbê dniye. ^{*}

Póól p:uu Tesalonika tpémi yi l:êê dîy:o u ngwo dnye ngêpê

¹¹ Yi kópu u l:êê dîy:o dye ghi yintómu nmyi l:êê dîy:o nmo ngêpê nyédi. U yi nmo a kwo, Nmî Mî ngê u nuu u yoo ngê a pyódu nmyine, mu kópu u dîy:o u yoo vy:o kaa nmyoo. U wêdêwêdê mbêmé choo a ngêêpî nmyo, kópuni mb:aa nmyi kélímí mbêmé u yi nmye adí kwo, Nmî d:uu, u ntââ ngê u ngwo anmyi pyaa dmi. ^{*} ¹² Yi kópu knî yi mbêmé nmî Lémi Yesu u pi ndîi ngê anmyi pyódu

^{*} **1:3:** 1 Tes 1:2-3 ^{*} **1:4:** 1 Tes 2:19-20 ^{*} **1:5:** Pilipay 1:29 ^{*} **1:6:** Lóma 12:19 ^{*} **1:7:** Mát 25:31 ^{*} **1:8:** Mát 25:41; Lóma 2:8 ^{*} **1:9:** Mát 25:41,46; 2 Pita 3:7 ^{*} **1:10:** Kílosa 3:4 ^{*} **1:11:** Kílosa 1:10

ngmê, amye chaa kalê nmyo, mu kôpu u dîy:o nmî Mî, nmî Lémi Yesu Kédisu k:i:i mb:aamb:aa ngê nmye wunê vuyuwô nódó. *

2

Setan u Pi Dono u ngwo wa taa

¹ Nmî tîdê mbwô yoo, nmî Lémi u wo ndîi p:uu nmye nmîné danê té. Nmyi lama kîyedê tóó, kuwôkuwô wéni ngê nmî Lémi Yesu Kédisu wa a diyé, nipi u kwo wa a danê nmo. * ² Ngmênê pi woni knî y:oo ala kôpu nmye a tpaê ngôpu, nmyedpo, Nmî Lémi u wo ndîi wunê kî dyimê wo. K:omodanê kôpu yila. Yi kôpu nmyi nuw:onuw:wô u kôpu ngê kîngê pyódu, nmyi nuw:wô dmi miyô ngê myekîngê pyódu. K:omo tpile pi ngmê ngê yi kôpu dêêpi tédê nmye vuy, ó ngmênê u kwo Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê nmye vuy, ó yinê ye pweepwee pee yedê yi kôpu nmye nmo d:êê ngê, ngmênê k:omodanê kôpu yila, ye namê ng:aa. ³ Pi ngmê ngê kîngê dóó nmyo. Yi wéni ghêli daawa d:ii, pi yilî knî y:oo Chóó Lémi mwiyé wa mb:ii ngmê, u yi y:e daadi kwo, Choo y:enê nmo. Yi ngwo Pi Dono wa taa, pini n:ii ngê Chóó Lémi u dêêpi kôpu dyuu wa kée té. Yi pini u pi ndîi ngê wa pyódu, ngmênê nmî Lémi ngê kuwô d:ud:umbiy:e wa dyênê. * ⁴ Yi pini nmî Mî p:uu adî d:uu, tpileni yilî pi knî ye yâpwo dé, yi p:uu amyedî d:uu. Chóó u pi yi pwo wa knî, yâpwo ghê amî ghê, pi knî ye wa vyi, yewo, Nmyi yâpwo u d:aa d:a kâadi, yewo, yâpwo daamu a tóó, dmyinê châachâa nê. * ⁵ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o noon:aa kwo, yi kôpu dyuu nmye kîn:uu vyi too, apii?

⁶ Kôpu m:uu nmyi lama a tóó. Yi pini ala ngwo ghêli daawa taa, u dye ghi ngê wa taa, mu kôpu u dîy:o kôpu ngmê ngê u maa da nkoko. ⁷ K:omo tpile yi pini doongê ta, ngmênê pi knî y:oo u nuu u kôpu dé ala ngwo a d:uud:uu tumo, Chóó Lémi u dêêpi kôpu dyuu tumutumu a kéké tumo. N:ii ngê Pi Dono u maa a nkoko ngê, dini ghi n:ii ngê yi máadi wa kpêmî, ⁸ Pi Dono yi ngwo wa taa, chóó u pi wa knî, ngmênê nmî Lémi Yesu yi ngwo wa a diyé, u kôpu mbêmê yi pini wa dyênê. Doo u ntâa yi pini nmî Lémi ngîma daadi kwo. ⁹ Yi pini dono dini ghi n:ii ngê wa taa, Setan u wêdêwêdê ndîi mbêmê kôpu ndîi yilî wadi d:uud:uu dé, pi yilî wa dóó, yi kôpu dé yi nyepényepê u kôpu ngê wa pyaa dmi. * ¹⁰ Yi pini d:ud:umbiy:e dono. Yoo ntênê wa dóó té, yi kpadakpada u maa p:uu wa kaa té. Ndêndê kôpu dyuu wodaa mb:ii ngôpu, ye nmî Lémi ngê kóó k:oo pè kaa too. ¹¹ Nyâa, ndêndê kôpu dyuu mb:ii ngôpu, wod:oo Chóó Lémi ngê kôpu dyuu u myeme ngê doo u ntâa ngê pyódu too. Yi kôpu u l:êê dîy:o k:omodanê kôpu knî ye a kêlimî té. ¹² Kôpu ndêndê ka daa kêlimî mbê dniye, u yi y:e doo kwo, Dono kôpu nmî d:uud:uu dé. Yi kôpu u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê wa kpada té.

Ntênê kêlimî

¹³ Nmî tîdê mbwô yoo, dye ghi yintómu nmî Mî nmyi l:êê dîy:o nmo kwunokwuno ngê, mu kôpu u dîy:o nmyi nuu ghi dmi nmî Lémi nódo a tóó. Doo u ntâa tumu daanmî ya. Mwiyé mwiyé dini ghi ngê nmî Mî ngê a ngmîdi nmyoo, apê, A kôpu ndêndê ka wa kêlimî mbê dmi, a kêê k:oo wanî kaa té, a Ghê Dmi yi mênê wanî yé. Apê, Ntee n:aa tóó, yi Ghêni Dmi ngê yinté wa pyódu té. * ¹⁴ Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi u kôpu dyuu nmye nm:uu vuy, nmî

* **1:12:** 1 Kódin 10:31 * **2:1:** 1 Tes 4:13-17 * **2:3:** 2 Tes 2:8 * **2:4:** Mát 24:5; Dan 11:36

* **2:9:** Mát 24:24; Tpyuu 13:13 * **2:13:** 1 Tes 1:4; Epeso 1:4-5; 1 Pita 1:2

Mí ngê a danê nmyoo, kóó k:oo kaa nmyoo, mu kópu u díy:o nmî Lémi Yesu Kédisu ntee a tóó, yinté paa pyaa dmyeno.

¹⁵ Nmî tidê mbwó yoo, yi kópu u l:êê díy:o nmyi nuw:o dmi miyó ngê kîngê ya, kópuni nmye nm:uu vyi too, myenté kópuni pweepwee pee yedê nmye nmo d:êê too, yi kópu ntênê dpî mgîmî tóó, ye ntênê dmyinê kêlîmî. *

¹⁶ Nmî Mî nódó nmî nuu ghi dmi a tóó, ntênê nmo wunê vyuwo yédi, dye ghi yintómu nmî nuw:o dmi yinê dpo l:âmo. Nmî lama ka tóó, daawa dóó nmo, kóó k:oo wa kaa nmo. Yi kópu u l:êê díy:o u kwo nmo ngêpê nyédi, nmî Lémi Yesu Kédisu ka nmyi l:êê díy:o myeno ngêpê nyédi, *¹⁷ yennímó, Yi nuw:o dmi choo a l:âmol:âmo dé, myechoo a wêdêwêdê kîgha dé, kópu mb:aa yilí u ngwo pídný:oo d:uud:uu dé, u ngwo myepídný:oo tpaépê dé.

3

Póól p:uu y:oo u ngwo ye vyi ngópu, yepê, Nmî l:êê díy:o dmyina a ngêpê

¹ Nmî tidê mbwó yoo, nmî l:êê díy:o dmyina a ngêpê. U yi nmo a kwo, Nmî Lémi ngê choo a ngêêpî nmo, pi yilí kní y:oo u kópu dyuu u ngwo paa ny:ee y:e. Myenté, u kópu dyuu ka ntee nmyi kêlîmî mbê dniye, ala wee u kwo pi yilí yinté u kwo myepaa kêlîmî mbê dniye. *² Nmî l:êê díy:o myedmyina a ngêpê, nmî Lémi ngê yoo dono yi kêlê paa dyé nmîne. Nmyi lama ka tóó, pi yilí nmî Lémi ka daa kêlîmî té.

³ Ngmênê nmî Lémi ka nmye kêlîmî té, ntênê daawa dóó nmyo. Nmyi gha dmi wa wêdêwêdê kalê té, Setan kwulo wa dyé nmyo. *⁴ Nmî lama ka tóó, nmî Lémi ngê wunê ngêêpî nmyo, kópuni nmye nm:uu vyi too, yi kópu nmye d:uud:uu t:oo, kópuni ala ngwo nmîne d:êêd:êê té, yi kópu amyenmyin:aa d:uud:uu dé.

⁵ U yi nmo a kwo, Nmî Lémi ngê ala kópu nmyi lama a kalê ngê, nmî nuu ghi dmi nmî Mî nódó ntênê a tóó. Myenté, Yesu Kédisu ngê dono yilí ntee doo a vyîmî, u vyîmî pyu ngê yinté paa pyódu nmyine. *

Yélini dêdnyimo dpodo, Póól p:uu u ngwo ye dnye kwódu yé

⁶ Nmî tidê mbwó yoo, nmî Lémi Yesu Kédisu u pi ngê ala kópu nmye nmîne tpaépê. Yesu u yoo vy:ó yélini a líme nyédi, myedaa dpodo nyédi, yi yélini yi vy:ó a pwii dmyeno, nmî dnye dmi daa nyêmi t:oo. *⁷ Nmyi lama ka tóó, nmyi vy:ó dênnee a mgeemgee. Nmyi vy:ó ntee nnee a dpodo, yinté myedmyina a dpodo. *⁸ Nmyi ntépîna kní yi k:oo dênneen:aa kmaapî, ngmênê w:êênî mgídí vy:ó nneen:aa dpodo. Yi dpodo tédê nmî chóó nmî ndapî nnee kmênêkmênê, mu kópu u díy:o u yi nmo dépwó kwo, Nté ndapî nmo dny:oo a kuwo. ⁹ U ntáá nté ndapî nmye p:oo dmy:ee doo, u kópu daapodoo ya, ngmênê tpile nmye dpíp:e dmy:ee ngê, mu kópu u díy:o u yi nmo doo kwo, nè, Nmî p:uu pídný:oo a mtyîmwe ngêêpî. ¹⁰ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:ó nneen:aa kwo, munmyenê, N:ii daachoo dpodo knomomê, nté kîmê pípî.

¹¹ Yi kópu dé nmye dp:oo vyi té, mu kópu u díy:o ala kópu kud:oo ny:oo, nmyi vy:ó pi kní ngmê daa dpodo nyédi, a líme nyédi, daa yi k:oo ghê wumê mbumu nyédi. ¹² Nmî Lémi Yesu Kédisu u pi ngê yi yélini yi kuwó dmyinê mbumu, yipi,

* **2:15:** 1 Kódin 16:13; Lóma 8:30

* **2:16:** Hipîlu 13:21; 2 Kódin 1:3

* **3:1:** Lóma 15:30-31; Epeso

6:19 * **3:3:** Njon 17:15

* **3:5:** Hipîlu 12:2

* **3:6:** 1 Tes 5:14

* **3:7:** Dpodo 18:3; 1 Tes 2:9

Nuw:o ngê dmyinê paa, kílí dmyinê dpodo, nmyi ndapí nmyi chóó dmyinê kmênêkmênê.*

¹³ Nmî tídê mbwó yoo, dmyina a mb:aamb:aa, kídmyenêngê yé ngmê. *

¹⁴ N:ii ngê nmî kópu dyuu daawa ny:ee knomomê, dpí mya yó, kpeme u kwo dpí yaa dmyeno, mywene u ngwo paa ghê we. ¹⁵ Dpodombiy:e u kwo nangmê nod:e, mu kópu u díy:o nmyi mbwó, ngmênê u kwo dmyinê kwódu yé.

Póól p:uu yi kuwókuwó kópu

¹⁶ Nmî Lémi, n:ii ngê u kwo dpo kââdí nmo, dye ghi yintómu mb:aamb:aa ngê nmye choo a vyyuwo. K:omo tpile ló kópu nmye ngmêdê pyaa knomomê, nmye mye choo a vyyuwo, kídangê kuwo nmyo. *

¹⁷ Nê Póól, ala kópu dyuu a chóó a kêê ngê n:aa d:êêd:êê. A d:êê a mya yó, alanté n:aa d:êê yédi. *

¹⁸ Nmyo yintómu, nmî Lémi Yesu Kédisu ntênê nmye choo a vyyuwo.

Wu u dí.

1 TIMOTI

Timoti Lisitída pi ngmê, p:aani n:ii Nkalásiya Wee u kwo a tóó. Dini ghi n:ii ngê Yesu ka kêlímî mbê wo, Póól p:uu kele, (Dpodo 16:1-3) p:aani p:aani nipi dpîmon:aa dpodo. Dye ghi knî ngmê ngê Póól ngê Timoti kn:aa p:aani kn:aa p:aani dpîmo dyede, Yesu u yoo y:i dpîmon:aa wêdêwêdê kîgha dé. (1 Tesalonika 3:1-3, 1 Kódin 4:16-17) Dini ghi n:ii ngê Póól Lóma mbwa k:oo doon:aa kwo, (Dpodo 28:30-31) Timoti k:ii nipi dpîmon:aa ya.

Dini ghi n:ii ngê Póól mbwa k:oo pwii wo, Timoti k:ii p:aani p:aani mēdpîmon:aa dpodo. Epeso yi taa knopwo, Póól ngê y:i a kuwo ngê, kwo, Yesu u yoo chi wêdêwêdê kîgha dé. Yi ngwo Póól Másídóniya Wee u kwo loo, ala pwēepwēē pee Timoti ka y:i mînê d:êê ngê.

U kuwó dini ghi ngê Timoti ka pwēepwēē pee m:uu a d:êê ngê, u pi 2 Timoti.

¹ Mw:ââkó Timoti, nê Póól, Yesu Kédisu u dyépi ngmê. Nmî Mbwámê Chóó Lémi ngê a dpodo kalê noo, Yesu Kédisu p:uu myini dpodo, pini n:ii p:uu nmî nuw:o dmi a kwo. * ² Timoti, dini ghi n:ii ngê Yesu u yoo vy:o nî kaa nyoo, a tp:ee ntee pini ngê nî pyódu nyoo. Nmî Mî Chóó Lémi, nmî Lémi Yesu Kédisu u k:ii mb:aamb:aa ngê nga dny:oo a vyyuwo, ye chi ch:anêch:anê, nuw:o ngmidi ngê dny:oo a pyépi.

K:omodanê pyu yoo yi kópu dyuu

³ Dini ghi n:ii ngê Epeso nê kuwo nyoo, ala Másídóniya Wee u kwo nê loo, yi ngwo kópuni nga nê vyyu, chi d:uud:uu, Epeso chi ya, yélini y:oo k:omodanê kópu knî yi mbêmê yoo a ndiye kîgha tumo, yi kópu ye chi kwódukwódu.

⁴ Ala kópu ye chi tpapê, yipi, W:êê tpémi yi k:omo danêmbum dé nama a nj:ii dé, myenté yipi, yoo yi kn:ââ yoo yi pi dmi namê dówodówo dé. Numo ka kwopwepe u kn:ââ yi kópu knî yi p:uu a kwo. Kópuni nmî Mî ngê u yi u ngwo a kwo, Nî d:uu, y:i daawa a w:ee ngmê. Yi kópu kêlímî mbêmê nmî lama a tóó, daa kwopwepe mbêmê. * ⁵ Yinté danêmbum ye chi kwódukwódu, mu kópu u díy:o nmî Lémi ka ntênê pîdny:oo kêlímî, yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê pîchoo ya, yi gha vy:o tupwó daapíchoo ya, yi nuu ghi dmi numo nódo myepídnny:oo ya. ⁶ Pi ngmê knî y:oo yi l:êê ghi dmi mb:aa a kuwo tumo, maa ndéndê kn:aadi ngópu, módó a danêmbum nyédi. ⁷ U yi y:e a kwo, Dêêpî kópu dyuu yoo yi lama nmî kwolo, ngmênê yi kópu dyuu d:uudwóde w:ee t:oo. K:omo tpile dpodombiy:e a mbumu nyédi, ngmênê daa yi lama a mbumu nyédi. *

⁸ Nmî lama ka tóó, Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu mb:aamb:aa, ngmênê pi ngê doo u pee ngê kîngê vyi té. ⁹ Nyââ, daa yoo mb:aa yi l:êê díy:o yi dêêpî kópu dyuu nmo a kpo, ngmênê yoo dono yi l:êê díy:o, yélini yi mênê dêêpî daa tóó, yélini y:oo nmî Mî daa cháâcháâ ngópu, kn:aadi te pyu yoo, yélini yi nuw:o dmi díyámê mbêmê a wee, nmî Mî p:uu daa nuw:o nyédi. Nyââ, yoo dono yi l:êê díy:o yi dêêpî kópu dyuu nmo a kpo, n:ii knî y:oo yi pye mî daa cháâcháâ tumo, ó pi dpî vya ngmê, ¹⁰ ó a pyââ ti nyédi, ó a numo kpêêpî nyédi, ó yoo dpî t:âmo t:oo, wop dpodo pyu ngê dpî pyódu t:oo, ó a k:omodanê nyédi, ó k:omodanê mbêmê pi dpî ndyíko t:oo. Nyââ, yinté yélini yi l:êê díy:o dêêpî kópu dyuu nmo a kpo, mu kópu u díy:o ndéndê kópu dyuu daa yi nuu u kópu ngê a tóó. ¹¹ Yi kópu nê w:ee ngê, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê a ngmidi noo, u kópu dyuu

tpapê u l:êê dîy:o a dpodo kalê noo. Yi kópu mb:aa u l:êê dîy:o nmî Mí u pi nmo kmîmî ngê.

Póól nmî Lémi ka u ngwo ch:anê wo

¹² Nmî Lémi Yesu Kédisu n:aa kwunokwuno ngê, n:ii ngê a dpodo u ntâa ngê dpo pyódu nê, mu kópu u dîy:o u lama doo ya, d:aa pi dódó pyu, u ngwo a ngmídi noo, u dpodo ñedê a kaa noo. * ¹³ K:omo tpile mwiyé u pi noo a dyede, u ya a nga doo kwo, U kwee nê châpwo, u yoo knî yi p:uu myenoo a dono, ngmênê u kwo nê ch:anê wo, mu kópu u dîy:o daa a lama noo a m:ii, u ngwo u kwo dênnoo a kêlîmî. * ¹⁴ Nyââ, nmî Lémi ka ntênê nê ch:anê wo, kópu ndîi a nga ngmê d:uu ngê, a kêlîmî ndîi ngê a pyódu ngê, Yesu Kédisu u yoo yi nuu ghi dmi a nódu u ngwo yaa wo. ¹⁵ Ala kópu dyuu ndê kópu dyuu, yoo u kwo dny:oo kêlîmî, Yesu Kédisu pi dono yoo yi dono chedêchedê u l:êê dîy:o dyámê mbêmê a loo. Nê pi dono yoo yi vy:o pini ngmê, dono kópu d:uud:uu tédê pi yintómu nî t:ee kwólu, * ¹⁶ ngmênê Yesu Kédisu ngê pi knî ye dyimê pywuu ngê pyódu noo, a dono yilí ghêê too, apê, Pi knî y:oo yi kópu nê p:uu paa m:uu y:e, apê, a ka pêdê kêlîmî mbê dniye, ghê kamí u ngwo pêdê pyw:ee y:e, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ¹⁷ King n:ii daawa pw:onu, chedê ngê myedaawa pyódu, chaa kígha koo. Yi pini mu ngmídi yâpwo ndêndê, doo u ntâa daanmî m:uu. Dye ghi yintómu u pi kmîmî koo, yinté choo ya.

¹⁸ Timoti, a tp:ee, kópuni nga d:a d:êê, chi d:uud:uu. Chóó Lémi u komo kapí pyu knî y:oo kópuni wunê m:uu a vyi tumo, nuw:o ñedê dny:oo ya, Setan p:uu l:êê tédê dny:oo a wêdêwêdê kígha ngi. * ¹⁹ Nmî Lémi ka mb:aamb:aa ngê chi kêlîmî, dono kópu nangmê d:uu. Pi knî ngmê dono p:uu a nuw:o té, yi kêlîmî ntóó ngê u ngwo pyódu tumo. ²⁰ Yi vy:o pi miyó, Haimeneyas pini dé Aleksándê, Setan kóó k:oo wunê nî kaa doo, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi u pi daapidny:oo dyede. *

2

Ngêpê p:uu kópu dyuu

¹ Timoti, a tp:ee, ndîi kópu ngma ala. Yesu u yoo pi yintómu yi l:êê dîy:o dny:oo ngêpê. Dpodombiy:e dny:oo ngêpê, nmî Mí myedny:oo kwunokwuno. ² Myenté king yoo yi l:êê dîy:o dny:oo a ngêpê, kada pini yintómu yi l:êê dîy:o myedny:oo a ngêpê, mu kópu u dîy:o ntênê pèdny:oo a tpyuu nmo, mb:aamb:aa ngê u ngwo anmí ya, yoo nmî p:uu daapédny:oo l:êê. Dnyinté adnya a tpyuu nmomomê, angénté anmí châpu té, nmî Mí chââchââ dpodo ndîi ngê nmo amye pyódu. ³ Yinté ngêpê mb:aamb:aa, nmî Mbwámê Chóó Lémi ngê u yi u ngwo a kwo, A yoo yinté a ka dny:oo a ngêpê. ⁴ U yi u ngwo mye kwo, Pi yintómu a yoo vy:o ghê dniye, ndê kópu yintómu yi lama myepaa yaa we. * ⁵ Yesu u yoo pi yintómu yi l:êê dîy:o dny:oo ngêpê, mu kópu u dîy:o Yâpwo ndêndê mu ngmídi a tóó, pi mu ngmídi u ntâa yoo u kwo yinê dpo kââdí, yi pini Yesu Kédisu. ⁶ Chóóchóó u ghê y:ângo, pi yintómu yi l:êê dîy:o pwene, nmî yikí dmi u pwo ghay wo. Yi ngwo nmo w:ee ngê Chóó Lémi ngê u yi u ngwo a kwo, Pi yintómu a kêê k:oo nî kââ. ⁷ Yi kópu tpapê u l:êê dîy:o a ngmídi noo, u dyépi ngê a pyódu noo, yélini daa Nju tpémi, ye dy:ââ noo, a ka pê, Chin:aa ndiye kígha dé, ndê kópu dyuu ye chin:aa tpapê, a ka pèdny:oo a kêlîmî. Pi

* **1:12:** Dpodo 9:15 * **1:13:** 1 Kódin 15:9-10 * **1:15:** Luukí 19:10 * **1:18:** 1 Tim 4:14

* **1:20:** 1 Kódin 5:5 * **2:4:** 2 Pita 3:8-9

ngê kîdangê vyi, Nê wunê k:omodanê. A tp:ee, dênîné k:omodanê, nmî Lémi u ngópu nîné ndê danê, ndêndê ngê a ngmîdi noo. *

Pyââ mââ yoo yi kópu dyuu

⁸ Mââ n:ii knî y:oo yi gha dmi nmî Mî ka y:ee tumo, u pono mye vyápê nyédi, p:aani p:aani yi yéli y:oo yi kêê dmi ntênê dny:oo kapí dé, nmî Mî ka u ngwo dny:oo ngêpê. Yi yéli daa nod:enod:e pyu ngê dny:oo ya, myenté kwopwepe pyu ngê kîdnyingê ya.

⁹ Myenté, u ya a nga a kwo, Pyââ yoo nuw:o mbêmê dny:oo taataa, kîdnyingê pyââ mb:aa pyââ mb:aa, myekîdnyingê a mââ kââ. Yi mbodo dyimêdyimê ndîi kópu ngê ye kîngê ya, kpîle u tpîle knî yi l:êê díy:o myenté yi kpîdi knî yi l:êê díy:o ndapî ndîi daapîdny:oo kéké, * ¹⁰ ngmênê pi ka vyyuwo ndîi kópu ngê ye choo ya. Pyópu n:ii knî y:oo dpo, Nmî Mî nmo cháâcháâ, yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê yinté dny:oo ya. * ¹¹ Nmî Lémi p:uu ndiye tédê pyââ yoo tumu dny:oo ya, kada pini yoo yi dnye dmi dny:oo nyêmi dé. ¹² Pyââ knî y:oo mââ yoo kîdnyingê ndiye kîgha dé, myenté ye myekîdnyingê dy:oo, ngmênê tumu dny:oo ya. ¹³ Yinté a tóó, mu kópu u díy:o nmî Mî ngê Adam mwiyé a l:âmo ngê, Ivi kuwó a l:âmo ngê. * ¹⁴ Myenté, Setan ngê daa Adam yi dóó, Ivi yi dóó. Yi pyópu p:uu dono u kn:ââ wunê kwo, * ¹⁵ ngmênê nmî Lémi ngê pyââ yoo kóó k:oo myoo kaa té, mu kópu u díy:o pyââ ngmê ngê nmî Mbwámê yîné tpyó. Pyópu n:ii yoo u kwo a kélîmî té, yoo yi nuu ghi dmi yi nódo a tóó, yi gha dmi nmî Mî ka dpî y:ee t:oo, yi nuw:o mbêmê u pono a vyápê nyédi, yi yéli kóó k:oo wa kaa té.

3

Yesu u yoo yi kada pini yoo yi kópu

¹ Ndê kópu ngma ala. Nmî Lémi u yoo yi kada yélini a wee, dpodoni u pi ndîi ye dódo ngmê. ² Yi kópu u l:êê díy:o n:ii ngê u yi adî kwo, Nmî Lémi u yoo yi kada pini ngmê ngê nî pyódu, yi pini u dono kîngmê ya. Yi pini u kpâm ngmîdi choo ya, nuw:o mbêmê choo m:ii, chóóchóó mb:aamb:aa ngê choo a tpyuu, pi knî ye pi mb:aa ngê choo ya. Pi my:oo ka vyyuwo u lama choo ya, yoo yi ndiye kîgha u lama myechoo ya. * ³ Yi pini ndapî u mb:aami ngê kîngê ya, daa mbwaa ndanî pyu ndîi ngê choo ya, daa kwopwepe pyu, daa gheteghete pyu ngê choo ya. Yoo yi dyâape nuw:o ngê choo pwapî dé. ⁴ U kpâm ghee knî mb:aamb:aa ngê choo y:enê dé, tp:módó tp:oo mââ knî y:oo u dnye dny:oo nyêmi, myedny:oo cháâcháâ. ⁵ N:ii ngê u kpâm ghee knî dnyinté adî y:enê dé, nmî Lémi u yoo lónté adî y:enê dé? ⁶ Yesu u yoo vy:o pi kamî ngmê kada pini ngê kîngê pyódu, kminté adî mbodo ndîi mbodo ndîi, Setan u nt:anê u ngwo wa yââ, nmî Mî ngê kópuni u l:êê díy:o Setan kpada ngê, yi pini yinté amye kpada. ⁷ Pini n:ii kada pini ngê dpî pyódu, kuwa yéli ye pi mb:aa ngê myechoo ya, kminté daa yi nuu u pi ngê wa pyódu, Setan ngê u ngwo wa mgîmî. *

Kada pini yoo yi ngêêpî pyu yoo yi kópu

⁸ N:ii knî y:oo kada pini yoo a ngêêpî tumo, pi knî ye pi mb:aa ngê myedny:oo ya, yi dêê nkoo miyó miyó ngê kîdnyingê kwo. Daa mbwaa ndanî pyu ndîi ngê dny:oo ya, myenté tpîle ndapî yi mb:aami ngê kîdnyingê ya.

* **2:7:** Dpodo 9:15 * **2:9:** 1 Pita 3:3-4 * **2:10:** 1 Tim 5:10 * **2:13:** Gen 2:7,22 * **2:14:** Gen 3:6 * **3:2:** Taitas 1:6-9 * **3:7:** 2 Kódin 8:21

⁹ Ngmee u kópu n:ii Yesu Kédisu ngê nmo a pywálf ngê, u kwo ntênê dny:oo kélímí. * ¹⁰ Dini ghi n:ii ngê pi kní ngmê yinté ngêêpí pyu ngê anyi pyépi té, yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê mwiyé chi mumu dé. Yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê adnyi ya knomomê, myenté pi ngê dono kópu yi p:uu daadi tpapê knomomê, ye nmí Lémi u yoo vy:o yinté dny:oo dpodo.

¹¹ Myenté pyópu n:ii yoo nmí Lémi u yoo vy:o a dpodo nyédi, pi kní ye pyââ mb:aa ngê dny:oo ya, yi chóóchóó mb:aamb:aa ngê dny:oo a tpyuu dé, kídnyingê pi p:uu danê, myekídnyingê pi dódó. *

¹² Pini n:ii kní y:oo kada pini yoo a ngêêpí tumo, yi kpâm ngmêngmênté dny:oo ya, yi kpâm gheegheema mb:aamb:aa ngê myedny:oo y:enê dé. ¹³ Pini n:ii nmí Lémi u yoo vy:o mb:aamb:aa ngê adí dpodo, pi kní y:oo mb:aamb:aa ngê adnyi cháâcháâ, u kwo adnyi ng:aa, dini ghi n:ii ngê Yesu Kédisu ka kélímí p:uu ye adí danê, mywene u ngwo daawa ghê.

Nmí Lémi u yoo ntee dny:oo kwo

¹⁴ Timoti a tp:ee, u ya a nga a kwo, Ala ngwo n:uu m:uu ngi, ngmênté ala pweepwee pee nga mwiyé nínê dyede, ¹⁵ mu kópu u díy:o kópu ngmê ngê a maa wa a nkoko knomomê, a nuw:o u ngwo any:uu m:uu. U ya a nga a kwo, Nmí Mí u yoo ntee dny:oo kwo, yi kópu lama ntênê choo ya. Ngomo k:ââ ghi dyuu mbêmê ntee a kwo, nmí Mí u ndé kópu dyuu u yoo kní yi pwo yinté mye kwo. U yoo woni wa tpalé dmi, u kópu dyuu pi kní ye angênté wa pyódu. ¹⁶ Yi kópu dyuu daa tédê kópu yuno dnyinédnyinê, yintoo kópu dyuu w:êê tpémi y:oo daangmê ny:ee ngópu. Nyââ, nmí Lémi p:uu kópu alanté a tóó,

Pi ngê pyodo,

Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê pi kní ye pi mb:aa ngê pyódu ngê.

Enjel kní y:oo m:uu ngópu,

Dyámê wope wope pi kní y:oo u pi mînté nyêmî ngmê,
u kwo a kélímí té.

Ala ngwo nmí Mí u nkígh:ê wumê tóó, u pi ndîi ngê myaa pyódu. *

4

Pi dódó pyu yoo yi p:uu kópu

¹ Nmí Mí u Ghê Dmi u pono ala kópu nmo w:ee ngê, mu dini ghi ngê pi kní ngmê nmí Lémi u kópu dyuu ka mêdaadnyi ng:aa, kmêna mbwee kní yi pono amêdnyi vyápê, Setan u enjel kní ye amyidnyi ng:aa. * ² Yi yéli adnyi k:omodanê, yoo adnyi dódó, yi dono kní yi l:êê díy:o mywene y:e daadi kwo.

³ Pi kní ye yéyéyé adnyi kwódukwódu, nté woni ye amyednyi kwódukwódu dé. Ngmênté nmí Mí ngê nté yintómu nmí l:êê díy:o yinê l:âmo ngê, u ntââ anmí pîpî dé. Nyââ, u kwo nmo kélímí té, u ndé kópu dyuu nmí lama a kwo. Yi kópu u l:êê díy:o ntini n:ii u díy:o nmo kwunokwuno ngê, u kwódu yé u kópu daangma a tóó, u ntââ anmí pîpî dé. * ⁴ Tpile yili yintómu nmí Mí ngê mb:aamb:aa ngê l:âmo too, yi kwódu yé u kópu daangma a tóó, yi l:êê díy:o paa kwunokwuno koo, u ngwo paa pîpî téme, * ⁵ mu kópu u díy:o nmí Mí u kópu mbêmê myenté u kwo ngêpê u l:êê díy:o, yi ntini dé mb:aamb:aa ngê nmo dpí pyaa dmi.

* **3:9:** Epeso 3:5-6 * **3:11:** Taitas 2:3 * **3:16:** Njon 1:14; Mak 16:19 * **4:1:** 2 Tim 3:1; 2 Pita 3:3; 1 Njon 2:18 * **4:3:** Gen 9:3; Lóma 14:6 * **4:4:** Gen 1:31; Dpodo 10:15

Yesu Kédisu p:uu dpodo pyu mb:aa

⁶ Kópuni dyuu d:a d:êê té, yi kópu dyuu mwó kní ye wanyi tpaépê knomomé, ye Yesu Kédisu p:uu dpodo pyu mb:aa ngé anyi ya. Ndêndê kópu dyuu n:ii ka nyi kélímí mbê wo, p:uu chi nuw:o, yiné wa wêdêwêdê kalé ngi. ⁷ W:êê tpémi yi danêmbum kní ye nama a ng:aa, nmí Mí u pi y:i daa t:a, yi kn:ââ anyi wuné kwo. Nmí Mí p:uu dpodo u l:êê díy:o u ntââ ngé chi ya. * ⁸ Mbêpê pyu n:ii mbêpê p:uu a ndiye yédi, mbêpê tédê kada dp:uu ghê, dyâmê mbêmê u pi ndíi ngé u ngwo dpí pyódu, ngmênê nmí Mí p:uu ndiye ndíi kópu ngé a tóó, pi ngé ghê kamí u ngwo dpo pyw:oo, nt:u ala ngwo dpí kaalí, mu dini ghi ngé myoon:aa kaalí. ⁹ Ndê kópu yila, pi yintómu yi lama choo ya. * ¹⁰ Yi kópu u l:êê díy:o dpodombiy:e nmo dpodo nyédi, dpodombiy:e myino mgíní vyímí nyédi. Yâpwoni ghê a t:a, vyílo yi pini p:uu nmí nuw:o dmi a kwo, pini n:ii pi yintómu yi Mbwámê ngé pyodo. Yélini yi k:ii u kwo nmo kélímí té, kóó k:oo wa kaa nmo. ¹¹ Yi kópu p:uu chi ndiye kígha dé.

¹² K:omo tpile nyi pi kamí, ngmênê pi kní y:oo mbwódo kíngê m:uu ngi. N:ii yoo nmí Lémi ka a kélímí té, yi yéli y:oo l:êê ghi mb:aamb:aa m:uu dny:oo mumu dé. Mb:aamb:aa ngé ye chi danê, yi nuu ghi dmi nódoo dny:oo ya, nmí Lémi ka ntênê chi kélímí, dyââpe m:uu kíngmê ya, mu kópu u díy:o pèdny:oo a n:ii ngi. ¹³ Wunté al:ii ninê tóó, nmí Mí u puku pee pi kní yi ngéêdí cha a kpáâ dé, yi kakémê ye chi chámêchámê dé, ye myechi dêêpí, u dí nmye anê lé. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngé kada pini kní y:oo yi kêê dmi mêmê a yé tumo, ngmê ngé Chóó Lémi u kópu dyuu nga a vuu, dpodoni u l:êê díy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé u ntââ ngé yi ngwo a pyódu nyoo, yi dpodo ntênê chi dódó. * ¹⁵ Yi kópu kní yi p:uu nuw:o dpodombiy:e choo kwo, yoo yi ngópu myechi d:uud:uu dé, ala kópu m:uu paa vyi y:e, Kí pini nmí Mí p:uu dpodo pyu mb:aa ngé ka pyodopyodo. ¹⁶ Nyóó nga cha a vuuwo, yi ndiye kígha tédê nangmê kn:aadi. Yinté kópu chi d:uud:uu dé, nmí Mí kóó k:oo u ngwo any:uu ghê, myenté yélini nga adnya a ng:aa, kóó k:oo amyimí ghê dmi.

5

Yoo dyêêdí dyêêdí yi cháâcháâ

¹ Nmí Lémi u yoo vyi: o pi mbwee ngé ngmêdí kn:aadi knomomé, dnye ndíi ngé u kwo nangê mbwólu, ngmênê m:ii k:ii dpí chápu ngi, nuw:o ngé dpí wátí ngi. Pi kamí yoo mwó ngé dpí pyódu té, * ² pyââwe yoo mye ngé dpí pyódu té, pyââ kamí yoo nídê ngé dpí pyódu té, yi p:uu nuw:o dono ngé kêê nangê t:oo.

Kuknwe kní ye vuuwo

³ Kuknwe n:ii yoo yi ngéêpí pyu daa pyede, chi cháâcháâ dé, nmí Lémi u yoo ye dny:oo vuuwo. ⁴ Ngmênê kuknwe n:ii tp:oo módó tp:oo mââ yoo a kwo, ó u kee yoo mye kwo, yi yéli u kwo dny:oo vuuwo, ndíi kópu ngé ye choo ya. Dini ghi n:ii ngé tédê ngé dnya a ya, ye ntee doo a vuuwo, yinté u nkwo u kwo dny:oo vuuwo. Nmí Mí ngé u yi u ngwo a kwo, Yi kópu dny:oo d:uud:uu. ⁵ Kuknwe n:ii u ngéêpí pyu daa tóó, u nuw:o nmí Mí p:uu a kwo, w:êêní mgídí vy: o u kwo a ngépê yédi, ⁶ ngmênê kuknwe n:ii dnyinté a ya yédi, chóó u nuu u kópu kní yi p:uu a nuw:o yédi, k:omo tpile ghê a t:a, ngmênê u ghê dmi wuné dê pw:onu. ⁷ Yinté kópu ye chi kwódukwódu dé, kminté daa yoo yi nuu u kuknwe

* 4:7: 1 Tim 6:20 * 4:9: 1 Tim 1:15 * 4:14: 2 Tim 1:6; Dpodo 8:17 * 5:1: Lev 19:32

ngê wa pyaa dmi. ⁸ Yélini nmî Lémi u yoo vy:o a wee, yi yoo knî ye dny:oo vuyuwu, yi yoo njini knî ye ntênê dny:oo vuyuwu. N:ii ye daa vuyuwu yédi, dono kópu ndîi yu d:uu, nmî Lémi u kópu daa nyémî ngê. Yélini u kwo daa kélímî té, yintoo dono daa d:uud:uu ngópu.

⁹ Daa kuknwe yintómu nmî Lémi u yoo vy:o dny:oo dpodo, ngmênê kada pini knî y:oo dny:oo myeme dé. Alanté pyópu u ntââ. U m:ââ wonoy:a u pwo, pi ngmidi p:uu yéé wo, ¹⁰ pi knî y:oo alanté kópu p:uu dny:oo tpaê, Tp:ee dmââdi knî ye dpîmo a vuyuwu, pi my:oo knî ye dpîmo a vuyuwu, nmî Lémi p:uu dpodo pyu knî ye dpîmo a vuyuwu, ngópuch:anê knî ye myedpîmo a vuyuwu, dye ghi yintómu kópu mb:aa dpîmo a d:uud:uu dé. *

¹¹ Ngmênê kada pini knî y:oo kuknwe lvulu yoo kîngê dpodo kalé t:oo, mu kópu u dîy:o yéyéé u yi y:e m:uu adî kwo knomomê, nmî Lémi p:uu dpodo wa kpîpi ngmê, ¹² kópuni u kwo mwiyé wa vyi ngmê, k:omo tpile ngê ye wa pyódu, yoo yi p:uu u ngwo adnyi danê. ¹³ Myenté ngomo k:oo ngomo k:oo módó adnyin:aa koko, dono ndîi amyednyin:aa d:uud:uu, pi knî yi p:uu adnyin:aa danê, daa yi k:oo ghê ye adnyin:aa mbumu, daa yi kópu knî yi p:uu ye amyednyin:aa mbumu. * ¹⁴ Yi kópu u l:êê dîy:o u ya a nga a kwo, Kuknwe lvulu yoo mēdny:oo yéyéé, myedny:oo tpetpe, yi chóo yi p:aa knî ye mēdny:oon:aa vuyuwu, mu kópu u dîy:o yélini nmî p:uu a d:uu nyédi, kópu dono nmî p:uu daapaa vyi y:e. * ¹⁵ Yi kópu nga d:a d:êê, mu kópu u dîy:o kuknwe lvulu ngmê knî y:oo maa ndéndê wunê a kuwo ngópu, Setan u maa p:uu kédê ghê dmi.

¹⁶ Pyópu n:ii nmî Lémi ka a kélímî, u yoo vy:o kuknwe ngmêchoo kwo knomomê, ye vyîlo yi pyópu yi kuknwe ka yichoo vuyuwu, ndapîni nmî Lémi u yoo knî y:oo wiki k:oo a kéké ngópu, yinté kuknwe ka d:uudpî nî. Kuknwe n:ii u ngêêpi pyu daa tóó, yinté kuknwe knî ye yi ndapî choo lèpi.

Kada pini yoo yi myeme

¹⁷ Nmî Lémi u yoo vy:o kada pini n:ii knî y:oo yoo mb:aamb:aa ngê a y:enê tumo, pi knî y:oo mb:aamb:aa ngê dny:oo cháâcháâ dé. N:ii yoo dye ghi yintómu a dêêpi nyédi, yoo mye ndiye kîgha tumo, pi knî y:oo ntênê dny:oo cháâcháâ dé, ndapî ye myedny:oo yémî. ¹⁸ Yinté kópu puku yedê alanté a tóó,

N:ii ngê u pudumakó choo dpodo kîgha,

komo kîngê kudu.

Choo dpodo, choo kmaapi.

Kópu m:uu ala,

Pi módó daa dpodo yédi,

u dpodo u pywuu dpo ngee. *

¹⁹ Pi ngmê ngê nmî Lémi u yoo vy:o kada pini ngmê p:uu yipe tee kópu angmê t:ee knomomê, u kwo ng:aa ngê kêê nangê t:oo, ngmênê pi miyó pyile knî y:oo yinté kópu mu ngmidi yi pini p:uu angmê vyi knomomê, ye ye dpî ng:aa mb:anê. ²⁰ Kada pini n:ii ngê yinté ngmêdê kn:aadi knomomê, nmî Lémi u yoo knî yi ngîma dpodombiy:e dpî ghââ kwéli, pi yintómu u ngwo paa nkîngê mbê dniye. * ²¹ Timoti a tp:ee, yi kópu nkéli ndîi kópu. Chóó Lémi u ngîma, Yesu Kédisu u ngîma, yi enjel yoo mye yi ngîma, yi kópu nga d:a d:êê, a dnye ntênê dpo nyeni. Ghéli k:ii pi nangmê ghââ kwolo, ngmênê yi kópu ntênê dpo

pyw:eeni, yi pini ndêndê ngê u ngwo dpî wáti ngi. Myenté yoo úyóó nangé chámê, ngmênê l:êê ghi ngmídi mbêmê chi y:enê dé.

²² Pi ngmê u pwo ngêê dê límílimí ngê kidingé yé dê, nmí Lémi u yoo yi kada pini ngê límílimí ngê kidingé pyódu. Yi pini u l:êê ghi mwiyé daanyi mumu knomomé, u kuwo dini ghi ngê dono kópu angmêmi d:uu, ye nyi kn:ââ. Kn:aa pini u dono yinté m:uu kíngmê kaali, d:ud:umbiy:e pi mb:aa ngê chi ya. ²³ (Ngmênê ala kópu nangé vyi, u ya a nga a kwo, Pi mb:aa ngê ní pyódu, u l:êê díy:o mbwaa ndaní ngê kêê daanê t:oo. A tp:ee, mbwaa ntee mbwaa nye ndaní ngê, wain kní my:oochi ndaní, mu kópu u díy:o ngm:oo dnyinté a ya yédi, yinê píchoo wêdêwêdê kígha ngi.) ²⁴ A tp:ee, pi ngmê kada pini ngê límílimí ngê nangmê pyódu, mu kópu u díy:o pi kní ngmê yi dono kópu yoo yi lama a pyede, yi myeme daa dpodo ndíi, ngmênê woni yoo tumutumu a dono nyédi, díyoo yoo vy:o tââ wa kaa dmi. ²⁵ Myenté yoo woni kní y:oo kópu mb:aa yoo yi ngópu a d:uud:uu tumo, woni kní y:oo kópu mb:aa tumutumu a d:uud:uu tumo, ngmênê díyoo tââ wa kaa dmi.

6

Wop dpodo pyu yoo yi kópu dyuu

¹ Nmí Lémi u yoo vy:o yélini wop a dpodo té, yi kada pini yoo ntênê dny:oo cháachââ dé, mu kópu u díy:o yi l:êê díy:o pi ngê nmí Mí u pi daapaa dyênê ngê, nmí Lémi Yesu u pi myedaapaa dyênê ngê. * ² Yi kada pini n:ii Yesu ka wa kélímí mb:anê, u pi têdê ngê ye kíngé pyódu, kíngé vyi ngmê, Nmí kada pini nmí mbwó ngê dê pyódu, mêdaanmí cháachââ. Ngmênê dpodombiy:e p:uu dny:oo dpodo, mu kópu u díy:o yi pini nmí Lémi ka mye kélímí, u nuu ghi yi nódo a tóó. Yi kópu dyuu pi kní ye chi tpaépê dé, yi p:uu myechi ndiye kígha dé. *

K:omodané pyu yoo yi kópu dyuu, yélini ndapí p:uu a nuw:o nyédi

³ Pini n:ii ngê yoo kn:aa kópu p:uu adí ndiye kígha dé, nmí Lémi Yesu Kédisu u ndê kópu dyuu u wépi wa puwâ, yi pini k:omodané pyu. Kópuni nmí Mí p:uu nmo tpaépê too, yinté pini ngê yi kópu u wépi myoo puwâ. * ⁴ Yinté pini ngê chóó u pi a kmímí ngê, ngmênê kópu d:uuwodé w:ee. U nuw:o kwolo ngmê, kópu kní yi nt:u kópu kní yi p:uu a kwopwepe yédi. Yi kópu u l:êê díy:o yoo dpí numo chámê té, numo ka a n:ee kapí nyédi, numo ka a peede tpaépê nyédi, alanté a nuw:o nyédi, dpo, Wu yéli y:oo a dódó nmo. ⁵ Yi k:omodané pyu kní y:oo pi kní ye ndê kópu daa tpaépê tumo, yoo yi nuw:o dmi u ngwo dpo kwele dmi, dye ghi yintómu numo ka a kwopwepe nyédi. Nyââ, yi nuw:o dmi kwolo ngmê dé, dpo, Ndáápi ngê wanmí pyaa dmi, mu kópu u díy:o Yesu u yoo vy:o nmí ghê dniye. *

⁶ Nmí Lémi Yesu ngê ndáápi ngê d:uuwodé pyódu nmo, ngmênê kópu mb:aa nmí l:êê díy:o dpo d:uu, nmí nuw:o dmi dpo ngmêê, u l:êê díy:o nmímo, Tpileni nmí ngópu a pyede, nmo u ntââ ngê a pyede. * ⁷ Dyámê mbêmê kn:ââ mbwii módó ntee nmí taa dniye, tpile dpíp:ongmê núwo, dini ghi n:ii ngê anmí pw:oo dmi, yinté módó amoo lee dmi, tpile daangmanmí núw:o. ⁸ Yi kópu u l:êê díy:o nté nmí ngópu adí ya, kpídí nmí ngópu amyaa ya, ye u ntââ mbêmê anmí ya. * ⁹ Ngmênê n:ii kní y:oo u yi y:e a kwo, Ndáápi ndíi ngê nmí pyaa dmi, yi kópu

* **6:1:** Taitas 2:9-10 * **6:2:** Pilimon 1:16 * **6:3:** 2 Tim 1:13-14; Nkal 1:6-9 * **6:5:** 2 Tim 4:3-4

* **6:6:** Pilipay 4:11-13; Hipílu 13:5 * **6:8:** Prov 30:8

ngê yi yéli dpo lvêêdi té. Dnyinté a nuw:o nyédi, u yi y:e a kwo yédi, Tpile yili nmî pwila. Yi tpile knî yi p:uu yi nuw:o dmi a kwo nyédi, yi l:êê dîy:o a kpaá nyédi, maa ndêndê u ngwo dpî kn:aadi ngmê, yi chóó ndiya dp:uu ghîpî dmi. * ¹⁰ N:ii knî y:oo u yi y:e a kwo, Ndáápi ngê nmî pyaa dmi, dono yili dpî d:uu ngmê. Yi kópu u l:êê dîy:o woni yoo nmî Lémi u yoo vy:o pwii dniye, u kwo mêdaa kêlîmî té, yi ya dono ngê dê pyódu. *

Póól ngê Timoti ntee dpodo kwólu

¹¹ Timoti a tp:ee, nmî Mî p:uu nye dpodo, u l:êê dîy:o yinté pini ngê nangé pyódu. Pi mb:aa ngê chi ya, nmî Mî p:uu nuw:o choo kwo, u kwo chi kêlîmî, yoo yi nuu ghi dmi nódo choo ya, nmî Lémi u l:êê dîy:o dono cha a vyîmî dé, mî nangé knî. ¹² Nmî Lémi p:uu dpodo tédê dpodombiye chi dpodo, u l:êê dîy:o ghê kamî nga wa a kê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Yi kópu u l:êê dîy:o nmî Mî ngê a ngmîdi nyoo, nmî Lémi ka nyi kêlîmî mbê wo, pi yili yi ngîma yenye, Yesu Kédisu ka dí kêlîmî mb:anê, vyîlo yi pini nmî Lémi ndêndê. ¹³⁻¹⁴ Nmî Mî ngîma nga nîné danê, u dnye mb:aamb:aa ngê chi nyêmi. Wodaa tóó, tpile yintómu yi ghê dmi daapê t:a, ngê myedaapê t:a. Tp:oo Yesu Kédisu ngîma nga myenîné danê, p:uu ntênê chi dpodo, nangé mywenemywene kwolo. Dini ghi n:ii ngê Pontiyas Paléti ngê doo a kóté kîgha, u kwo ntee doo a ndê danê, yinté myecha a ya. Nyââ, nmî Lémi Yesu Kédisu p:uu ntênê chi dpodo, u dí wéni n:ii ngê wa a diyé. * ¹⁵ Nmî Mî ngê yi wéni wunê a ngmîdi ngê, yi ngwo Yesu nmo amêdê dy:ââ. Yi kópu daawa téd:a, mu kópu u dîy:o nmî Mî kada pini ndêndê, yintoo pini daamo a tóó. Kada pini yintómu u maknopwo a pyede, king yintómu yi king ngê a tóó. Yi kópu u l:êê dîy:o nmo chaa kîgha ngê. * ¹⁶ Ntee a tóó, pi yinté daamo a tóó. Doo u ntââ daawa pw:onu, chóó u wuu ndîi a pil:apil:a, doo u ntââ pi ngê daadi y:enê. Pi ngmê ngê doongé módu, doo u ntââ pi ngê myedaawa m:uu. U pi ndîi ngê pyépi koo, dye ghi yintómu choo a y:enê nmo. *

Nmî Lémi u yoo vy:o ndáápi knî yi kópu

¹⁷ Yesu u yoo vy:o yélini yi nté ndapî ndîi, ala kópu ye dpî vyi ngi, yipi, Yoo nmyi maknopwo nangé ngmâno. Yipi, Nmyi nuw:o dmi nté ndapî yi p:uu kîngê kwo, kminté wa dóó nmyo. Yipi, Nmyi nuw:o dmi nmî Mî p:uu dny:oo kwo, pini n:ii ngê a yeede nmoo. Yipi, Daa mtíkó pyu, u yi u ngwo a kwo, A yoo yi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya. * ¹⁸ Yipi, Nmyi nté ndapî ndîi ngê ntee a tóó, nmyi pi ka vyuwo ndîi ngê yinté myechoo ya. Yipi, Dmyinê mb:aamb:aa, yoo mb:aamb:aa ngê dmyinê yeede yeede dé. ¹⁹ Yinté adnyi d:uud:uu knomômê, ye nmî Mî ngê mbóó p:uu ghê kamî ngê ye amîmê wumo, daawa dóó té. *

Póól u nd:uu tpaépê

²⁰ Timoti a tp:ee, kópuni dyuu nmî Mî ngê nga a kpo, ntênê chi d:uud:uu dé, yoo mb:aamb:aa ngê chi ndiye kîgha dé. N:ii knî y:oo pi knî ye a tpaépê ngópu, yipu, Tumú kópu ngmê nmyi lama choo ya, yi yéli ye namê ng:aa. Daa nmî Mî u kópu dyuu ye tpaépê ngópu, k:omodanê kópu dyuu ye tpaépê ngópu. * ²¹ Yélini yi nuw:o dmi yi tumu kópu p:uu a wee, nmî Lémi u maa da kuwo ngmê.

* **6:9:** Prov 28:22 * **6:10:** Epeso 5:5 * **6:13-14:** Njon 18:36-37; 19:11 * **6:15:** Tpyuu 17:14
* **6:16:** Ex 33:20 * **6:17:** Luukí 12:20 * **6:19:** Mát 6:20 * **6:20:** 1 Tim 4:7; 2 Tim 1:14

Nmî Mî mb:aamb:aa ngê nmye choo a vyuwo.
Wu u dî. *

* 6:21: 2 Tim 2:18

2 TIMOTI

Póol ngê Timoti ka pweepwee pee ngmê dy:ââ ngê, u pi 1 Timoti. Póol modoon:aa dpodo, Yesu u pi pi knî ye modoon:aa tpaépê. U kuwó dini ghi ngê Lóma lede knî y:oo mbwa k:oo myombó mē km:êê ngópu. Yi ngwo Póol ngê pweepwee pee m:uu d:êê ngê, Timoti ka mye dy:ââ ngê. Ala yi pweepwee pee. Póol ngê pweepwee pee daam:uu d:êê ngê, ala u kuwókuwó pweepwee pee.

¹ Mw:ââkó Timoti, nê Póol, Chóó Lémi ngê a ngmidi noo, Yesu Kédisu u dyépi ngê a pyódu noo. Kópuni wunê a vvyu, Yesu Kédisu ngê ntiye ngê, yélini yi k:ii u kwo nmo kélímí té, ghê kamí nmo a kpo. Yi kópu dyuu tpaépê u l:êê díy:o pi knî ye dy:ââ noo.

² Timoti a tp:ee, nuu ghi ntênê a nódo a tóó. Nmî Mí Chóó Lémi, nmî Lémi Yesu Kédisu u k:ii, mb:aamb:aa ngê nga dny:oo a vvyuwo, ye chí ch:anêch:anê, nuw:o ngmidi ngê dny:oo a pyépi.

Póol ngê Timoti u ngwo mēdē wēdēwēdē kwólu

³ Timoti a tp:ee, Chóó Lémi n:aa kwunokwuno ngê. A kn:ââ knî y:oo ntee dnyimo a cháâcháâ, yinté myinê cháâcháâ, u maa d:oo kn:aadi ngê. L:êê díy:o n:aa kwunokwuno ngê, myenté w:êêní mgídí vy:o l:êê díy:o u kwo myinê ngépê yédi. ⁴ Dini ghi n:ii ngê munê kuwo nyoo, a l:êê díy:o munyoo a mbê. Yi kópu n:aa nuw:onuw:o, u ya a nga a kwo, M:aa m:uu ngi, w:aa u ngwo anê pyw:oo. ⁵ Yesu Kédisu ka munyinê kélímí mbê wo, yi kópu mye anínê nuw:onuw:o. Ngêpyââ Lówisi, mye Yunisi k:ii ntee a kélímí mbê knopwo, a lama ka tóó yinté my:ee kélímí. ⁶ Yi kópu u l:êê díy:o nga mēnínê tpaépê, dini ghi n:ii ngê a kēê dē mēmē nē yé doo, dpodoni u l:êê díy:o nmî Mí ngê u ntââ ngê a pyódu nyoo, yi dpodo ntênê chí dódó. Ndyuw:e k:ii dpî widi, kîngê pw:onu. ⁷ Nmî Mí ngê chóó u Ghê Dmi nmî mēnē yó. Yi Ghéni Dmi ngê daa nkîngê pyu ngê dpî pyódu nmo, ngmēnē u wēdēwēdē nmî mēnē dpî yé, yoo yi nuu ghi dmi nmî nódo u ngwo dpî yââ, nmî chóochóó myenmînê tpyuu nmoo.

⁸ Nmî Lémi p:uu dpodo tēdē nama a nkîngê, pi knî ye u pi cha a tpaépê. K:omo tpile u pi tpaépê u l:êê díy:o mbwa k:oo km:êê noo, ngmēnē a l:êê díy:o kídangê nkîngê mb:anê. Nmî Lémi p:uu dpodo tēdē ntee n:aa mgíní vyímí yédi, yinté myecha a mgíní vyímí, nmî Mí ngê u ntââ ngê u ngwo wa a pyódu ngi. ⁹ Yinê a ngmidi nmoo, kóó k:oo kaa nmoo, chóó u yoo ngê pyódu nmoo. Daa nmî chóó nmî l:êê ghi dmi yi díy:o a ngmidi nmoo, ngmēnē u kwo nmo ch:anê dniye, chóó u nuw:o ngê a ngmidi nmoo. Dyámê pē ghélí dēpēngē l:âmo ngê, yi ngwo doo a nuw:onuw:o nmo, apê, A Tp:ee ngê a kēê k:oo yinê amí kaa té. ¹⁰ Ala ngwo yi kópu nmî dye ghi ngê dē pyódu, nmî Mbwámê Yesu Kédisu nmî l:êê díy:o pwene, mēdē pii wo, pwopwo u wēdēwēdē u ngwo chedê ngê, ghê kamí nmo a kpo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ¹¹ Yi kópu tpaépê u l:êê díy:o nmî Mí ngê a ngmidi noo, pi knî ye dy:ââ noo, a ka pē, Chin:aa ndiye kîgha dé. ¹² Yi kópu u l:êê díy:o n:aa mgíní vyímí, ngmēnē díní nkîngê, mu

* 1:3: Dpodo 24:16 * 1:5: Dpodo 16:1 * 1:7: Lóma 8:15 * 1:8: Lóma 1:16 * 1:9: Epeso 2:8-9; Taitas 3:4-5 * 1:10: Hipílu 2:14-15 * 1:11: 1 Tim 2:7

kópu u díy:o pini n:ii p:uu a nuw:o ní kââ, a lama pini, daawa dóó nê. Dpodoni ñedê a kaa noo, chedê ngê daawa pyódu. A lama ka tóó, Nmî Lémi u yoo knî ye ada a vyuwo, u dí, wéni n:ii ngê wa a diyé. ¹³ Kópuni dyuu a kwo nyinê ny:ee too, ñuw:o ñedê ntênê dny:oo ya. Ntee noo a dpodo, yinté myecha a dpodo. Yesu Kédisu ngê u kwo a kââdí nyoo, u kwo chí kélímî, u nuu ghi nódoo choo ya. ^{*} ¹⁴ Kópu dyuu ndéndê n:ii lama a kwo, nangmê ngmêê, pi knî ye ntênê chí tpaapé dé. Nmî Lémi ngê ghéni n:ii dmi nmo a kpo, u wédêwédê mbêmê yi dpodo chí dóódó.

Pi pyile knî yi p:uu kópu dyuu

¹⁵ Lama kiyedê tóó, Esiya Wee u kwo tpémi yintómu kpeme a ka dê yaa dmi, Paikilas pini dê Hêmokenes yinté a ka myaa pyaa knî. ^{*} ¹⁶ Ngmênê Onésipódas kpeme a ka daa yaa wo. K:omo tpile mbwa k:oo n:aa kwo, ngmênê a l:êê díy:o mywene u ngwo daa ghê wo, daa ng:êêntómu ngee noo. Yi kópu u l:êê díy:o nmî Lémi ka yi pini mupwoknî dny:oo ch:anêch:anê. ¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Lóma a loo, a nmy:uu kn:ââ u ngwo a chópu, u dí mbwa k:oo mínê pyw:ee noo. ¹⁸ Myenté dini ghi n:ii ngê Epeso nipi nyipu a dpodo, lama kiyedê tóó, mb:aamb:aa ngê y:i doo a ngêêpî nê. U ya a nga a kwo, Kuwókuwó wéni ngê nmî Lémi ka ntênê paa ch:anê we.

2

Mgîni vyîmî u kópu dyuu

¹ Timoti a tp:ee, Yesu Kédisu p:uu dpodombiy:e chí dpodo, mu kópu u díy:o vyîlo u wédêwédê mbêmê nye dpodo. ² Pi yilí knî ye ngópu munoo a dêêpî. Pi knî ngmêdpo ngmidi ngi, n:ii knî y:oo daawa dóó ngi. A kópu dyuu yi nuwo dpî kwêli, yoo pèdny:oon:aa ndiye kígha dé.

³ Yélini yi k:ii Yesu Kédisu ka nmo kélímî té, u lede ntee tpile ngê nmo pyede, Setan p:uu nmo l:êê té. Yi l:êê tédê nangmê mbêpê, myecha a mgîni vyîmî. ⁴ Ledeni u nuw:o chóó u kópu knî yi p:uu a kwo yédi, doo u kada pini u nuu u pi ngê dpî pyódu, ngmênê n:ii u nuw:o l:êê p:uu a kwo yédi, u kada pini ka pi mb:aa ngê dpî pyódu. ⁵ Dini ghi n:ii ngê tp:ee dmââdîma a mbêpê nyédi, n:ii ngê mbêpê u kópu dyuu dpî pwââ, k:omo tpile kada dp:uu ghê, ngmênê u mbêpê u pywuu d:uuwodê ngee. ^{*} ⁶ Pini n:ii yâpwo tédê dpodombiy:e a dpodo yédi, vyîlo yi pini ngê yi ntini nt:u mwiyé dpî d:uu. ^{*} ⁷ Yi dyimê pywuu pyile knî yi p:uu cha a nuw:o, nmî Lémi ngê u ntââ ngê wa pyódu ngi, kópu yintómu u ngwo anyinê w:ee té.

⁸ Yesu Kédisu dyimê pywuu ngê nga myenîné pyépi. King Dépidi u tii ñedê pini ngmê, ngmênê doo mgîni vyîmî, mye pwene. U kuwó dini ghi ngê kpêênî mêdê pii wo. Yi kópu pi knî ye noo a tpaapé. ^{*} ⁹ Yi kópu u l:êê díy:o mbwa k:oo aní kwo, yinê ye, Nê ngê dono ndîi ngmê d:uu ngê. K:omo tpile mbwa k:oo km:êê noo, ngmênê nmî Mî u kópu dyuu daa mgîmî ngópu, p:aani p:aani pi knî y:oo mínê nyémî ngmê. ^{*} ¹⁰ Yi kópu u l:êê díy:o dono yintómu nîné vyîmî too. Yélini nmî Mî ngê myedê ngmidi too, u ya a nga a kwo, Yesu Kédisu u pi mye ny:ee y:e, u kwo kélímî mbê dniye, kóó k:oo nipi paan:aa ghê kmêle, dye ghi yintómu u k:ii nipi paan:aa ya kmêle. ^{*} ¹¹ Ndê kópu ngma ala,

* **1:13:** Taitas 1:9 * **1:15:** 2 Tim 4:16 * **2:5:** 2 Tim 4:8 * **2:6:** 1 Kódin 9:7,14 * **2:8:** Lóma 1:3-4 * **2:9:** Pilipay 1:12-14 * **2:10:** Kilosa 1:24

Yesu Kédisu ntee pwene,
 nmí nuw:o dono yinté mye pwene.
 Ntee a pii wo, yinté amêno pii dmi,
 u k:i:i nipi anmîn:aa ya. *

¹² U l:êê dîy:o dono vyîmî daanmî yé knomomê,
 ye u pi ntoo, nmí pi dmi yintoo ngê wamî pyódu.
 Anmo wópu knomomê, u nkwo wa wópu nmo. *

¹³ K:omo tpile wanmî dóo knomomê,
 ngmênê daawa dóo nmo,
 mu kópu u dîy:o kópuni wunê a vvu,
 daawa téd:a. *

Nmí Mí p:uu dpodo pyu mb:aa

¹⁴ Nmí Mí ngîma pi kní ye ala kópu dpí vyi ngi, yipi, Kópu nt:u kópu kní yi p:uu numo ka namê kwopwepe. Yi kwopwepe ngê yoo d:uudpî ngee, ngmênê dpí dyênê té. * ¹⁵ Dpodombiy:e chi dpodo, nmí Mí ka pi mb:aa ngê paa pyédi, ala kópu m:uu paa vyi ngê, A dpodo pyu mb:aa, ndê kópu dyuu ntênê a tpapê ngê. Yi kópu u l:êê dîy:o mywene nga daawa ghê. * ¹⁶ N:i:i kní y:oo k:omodanê kópu a tpapê tumo, kpeme ye chi yââyââ. Yinté kópu kní y:oo yoo nmí Mí u maa p:uu daa kapí tumo, kn:aa máádi p:uu dpí kaa t:oo. ¹⁷ Ghîmî péé pi p:uu ntee a kmaapí yédi, yi kópu dyuu ngê yoo yinté dpí dyênê. Yélini yi kópu kní yi p:uu a danê nyédi, yi vy:o ala pini dé a kwo mo, Haimeneyas pini dé Piletas. ¹⁸ Yi tpódu y:oo maa ndêndê kn:aadi ngópu, pi kní ye yipu, Dini ghi n:i:i ngê Yesu ka nmo kélímî mbê dniye, yi ngwo nmo pii dniye, kn:aa pyidepyide daamu a tóó. Yi kópu mbêmê yi tpódu y:oo pi woni yi kélímî dyênê tumo. ¹⁹ Ngmênê nmí Lémi u yoo daawa dyênê t:oo, wa déê kní, mu kópu u dîy:o nmí Lémi ka u yoo u ngomo ntee tpile ngê a kwo. Dini ghi n:i:i ngê u ngomo wó, k:ââ pââ dyuu wêdêwêdê ngê kaa too, doo u ntââ pi ngê u dînê daawa ghodo. Yi ngomo p:uu kópu miyó a t:a, ngmê alanté,

Nmí Lémi u lama u yoo a kwo,
 myomoni alanté,
 N:i:i ngê dpo, Nê nmí Lémi u yoo vy:o pini ngmê,
 yi pini ngê dono kópu kîngmê d:uu. *

²⁰ Dyimê pywuu ngma ala. Mââwe ndîi u ngomo k:oo d:ââ mwee dédê ghêdê, dyêédî daa ngmîdi. Woni silîpê ngê l:âmo tumo, woni nkól ngê l:âmo tumo, naa ndîi u dye ghi ngê yi tpile u ngwo dpí pwii dmi. Woni yi pee ngê l:âmo tumo, woni têtê ngê l:âmo tumo, yi pi dmi daa ndîi. * ²¹ Nmo yinté tpile dé, nmí Lémi u d:ââ mwee ntee tpile ngê nmo pyede. Pini n:i:i yi kn:aadi te kópu kní yi p:uu daadi nuw:o, d:ââ mb:aa ntee tpile ngê wa pyódu, nmí Lémi ka pi mb:aa ngê wa pyódu. Dpodoni u pi ndîi nmí Lémi ngê u yi u ngwo adí kwo, Yi pini ngê choo dóó, u ntââ wadí dóó. ²² Yinté pini ngê chi ya, kópuni pi kamí kní yi nuu u kópu ngê a pyede, nangmê d:uu. Nmí Lémi ka pi mb:aa ngê chi ya, u dpodo p:uu nyi kele, nangê dóó. Yoo yi nuu ghi dmi nódoo choo ya. Yélini yi p:uu tupwó daa t:a, nmí Lémi ka mye ngêpê nyédi, yi yéli yi k:i:i mb:aamb:aa ngê nipi dmyinê ya. ²³ Kópu kní yi nt:u kópu kní yi p:uu kwopwepe ngê kêê nangê t:oo. L:ama kíyedê tóó, yi kópu u l:êê dîy:o numo p:uu

* **2:11:** 2 Kódin 4:11 * **2:12:** Mát 10:33 * **2:13:** Lóma 3:3-4; Num 23:19; Taitas 1:2 * **2:14:** Taitas 3:9 * **2:15:** Taitas 2:7-8 * **2:19:** Njon 10:14-15 * **2:20:** Lóma 9:21

a d:uu nyédi. ²⁴ Nmî Lémi p:uu nye dpodo, kidingê kwopwepe, nuw:o mbêmê chi ndiye kîgha dé, límîlímî ngê ye nangê nod:e. * ²⁵ Yélini m:uu adnyi d:uu, nuw:o ngê chi wátíwátí dé. Ndoó apê nmî Mî ngê yi nuw:o dmi wa a ngmêê té, u ndê kópu dyuu yi lama u ngwo wa yââ. ²⁶ K:omo tpile Setan ngê wunê a mgîmî too, u pono a vyápê té, ngmênê ndoo apê ala ngwo kwulo aményinê pwaa té, mb:aamb:aa ngê amédnyi nuw:o.

3

Yoo dono ngê u ngwo wa pyaa dmi

¹ Timoti a tp:ee, ala kópu lama choo a ya. Dini ghi n:i ngê kuwókuwó wéni adí dyimédyimê, yoo dono ngê wa pyaa dmi. * ² Yi ngwo yi chóó yi kópu knî yi p:uu adnyi nuw:o, nté ndapí yi mb:aami ngê wa pyaa dmi, yi chóó yi pi dmi adnyi kmîmî dé, adnyi chaa, yoo yi pi dmi adnyi dyede dé, yi pye mí knî ye daadnyi ng:aa, nmî Mî daadnyi kwunokwuno, myedaadnyi chââchââ. * ³ Pi ka vuyuu yi lama daadí ya, pi ye daadí ch:anêch:anê, adnyi pi p:uu danê, gheteghete u yoo ngê adnyi ya, numo p:uu adnyi l:êê, kópuni mb:aamb:aa dé, daa yi nuu u kópu ngê adnyi ya. ⁴ Adnyi pi dódó, daa nuw:o mbêmê adnyi m:i, adnyi mbodo ndîi mbodo ndîi, yi chóó yi pi dmi adnyi kmîmî dé. Yi chóó yi pono adnyi vyápê, nmî Mî u nuu ghi dnyinté yi nódó adí ya. ⁵ Yi komo knî y:oo nmî Lémi adnyi chaa kîgha, ngmênê u wêdêwêdê yi gha vy:o daadí ya. Yinté yéli ye kpeme dpí yey. * ⁶ Yinté pini knî ngmê p:o p:o dpí lee dmi, pyââ knî ngmê yi pee dpí kaa t:oo. Pyópuni yi pee dpí kaa t:oo, nuw:o yi mênê daa tóó, yi dono yilí yi p:uu a nuw:o nyédi, dono kópu yilí yi nuu u kópu ngê a pyede. ⁷ Yi pyópu yoo dye ghi yintómu a ndiye nyédi, ngmênê doo u ntââ ndê kópu dyuu yi lama daawa yââ. ⁸ Yichip pi miyó, Njanes pini dê Njambides, pipi kópu mbêmê mbwudu ngma a chaa ngópu, Mósisi p:uu u ngwo ntee dnaya a d:uu, pi dódó pyu yoo yinté ndê kópu dyuu p:uu mye d:uu nyédi. Dnyinté a nuw:o té, nmî Lémi ka daa kélímî té. ⁹ U yi y:e a kwo, Pi yintómu nmî pee nmî kaa té, ngmênê wa dêê dmi, mu kópu u díy:o pi yintómu knî y:oo yi l:êê ghi dmi wa m:uu t:oo, awo, Yi mbodo dmi podo dé. Njanes pini dê Njambides Mósisi ka mbwudu chapí ngê ntee daa nî knopwo, yi yéli yinté wamye dêê dmi.

Póól ngê Timoti ka u ngwo a vuu, D:aa pi dódó pyu, pi dódó pyu ngê kidangê pyódu

¹⁰ Lama kiyedê tóó, d:aa pi dódó pyu ngmê. Dye ghi daadí ngópu noo a dpodo, yoo myenoo a ndiye kîgha dé. Kópuni u l:êê díy:o n:aa dpodo yédi, lama wunê a yaa wo. Lama kiyedê tóó, nmî Lémi ka ntênê n:aa kélímî, yoo yi nuu ghi dmi a nódó mye tóó. Lama kiyedê tóó, nmî Lémi p:uu dpodo tédê dono yilí noo a vyímî, u dpodo u wépi dípi puwâ. ¹¹ Kópuni dono Antiyóka, Yikóniyém, Lisitída a nga a pyaa dnyiye, lama kiyedê pyede. K:omo tpile yi dono kópu ndîi a nga a pyaa dnyiye, ngmênê nmî Lémi ngê yi kélê mède dyé noo. * ¹² Nyââ, n:i ngê u yi adí kwo, Yesu Kédisu u yoo vy:o nî ghê, Yesu ntee pini ngê nî pyódu, yi pini p:uu yoo adnyi d:uu, p:uu adnyi dono. * ¹³ Pi dono yoo, pi dódó pyu yoo yi k:i, kópu dono yilí adnyi d:uud:uu, y:ay:a wa pwiyé dmi, Setan ngê adí dódó dé, yoo u nkwo adnyi dódó. ¹⁴ Timoti a tp:ee, yinté pini ngê kidangê pyódu. Kópuni nyinê ndê too, yi kópu knî ye nyi kélímî mbê wo, ndê kópu ngê

* **2:24:** 1 Tim 3:3 * **3:1:** 1 Tim 4:1 * **3:2:** Lóma 1:29-31 * **3:5:** Mát 7:15,21; Taitas 1:16

* **3:11:** Dpodo 13:50; 14:5,19-20 * **3:12:** Njon 15:20

nga dny:oo ya, mu kópu u dîy:o yélini yi kii nmee a ndiye kîgha ngi, dpîp:o dóo nyoo, k:omodanê kópu nga dpîp:o vvu. * ¹⁵ Nuw:o mê diyé we, dini ghi n:ii ngê tp:ee têdê ngê nyoo a ya, nmî Mî u kópu dyuu p:uu nyoo a ndiye. Yi kópu dyuu ngê nmî Mî ka maa nmo yiné dpo kêma, Yesu Kédisu ka u ngwo nmo kélîmî té, u l:êê dîy:o kóo k:oo wa kaa nmo. ¹⁶ Yi kópu yintómu nmî Mî u wêdêwêdê mbêmê a d:êê tumo. Yi kópu dyuu mbêmê yoo nmo ndiye kîgha too, yélini dnyinté a nuw:o nyédi, yi kópu dyuu mbêmê nmo wátiwáti too. Yi kópu dyuu mbêmê yoo yi dyââpe myino pwapî too, maa mb:aa p:uu nmo kapî too. * ¹⁷ Pini n:ii nmî Mî p:uu a dpodo yédi, yi kópu dyuu choo a kpââ, kópu mb:aa yilî yintómu, u ntââ yi pini ngê u ngwo adî d:uud:uu dé.

4

Póól ngê Timoti u dpodo u l:êê dîy:o u ngwo wêdêwêdê kwólu

¹ Timoti a tp:ee, nmî Mî ngîma myenté Tp:oo Yesu Kédisu u ngîma, kópu nga ngmênîné tpapê. Dini ghi n:ii ngê Yesu Kédisu wa a diyé, u pi ndîî ngê wa pyódu, wa kóté kalê nmo. Yélini mwiyé pw:oo dnyiye, wa kóté kalê té, yélini yi ngwo adnyi ya, wamye kóté kalê té. * ² Yi kópu u l:êê dîy:o u kópu dyuu pi knî ye chi tpapê. K:omo tpile nga adnya a ng:aa, ó daadnya a ng:aa, ngmênê ye chi tpapê. Yélini dnyinté a nuw:o nyédi, chi wátiwáti dé. Yélini a dono nyédi, yi dono ye chi kwódukwódu dé. Yélini mb:aamb:aa ngê maa p:uu a wee, chi wêdêwêdê kîgha dé, chi ndiye kîgha dé, mudo l:âmo límîlímî ngê kîdangê ngêpa. * ³ Ala ngwo dpodombiy:e chi dpodo, mu kópu u dîy:o mu dini ghi ngê yoo ndê kópu dyuu ka daadnyin:aa ng:aa, u yi y:e adî kwo, Kn:aa kópu knî m:uu nmî nyémî. Yi ngwo n:ii knî y:oo yi nuu u kópu dé ye adnyi tpapê dé, vyîlo yi yéli ye adnyi ng:aa. * ⁴ Nmî Mî u ndê kópu dyuu u wépi wa pwaa ngmê, w:êê danêmbum knî yi p:uu adnyi nuw:o. ⁵ Ngmênê yinté pini ngê nangmê pyódu. Dye ghi yintómu mb:aamb:aa ngê chi nuw:o, dono cha a vyîmî dé, pi knî ye nmî Lémi u kópu dyuu chin:aa tpapê dé, ntênê p:uu chi dpodo.

Póól, Timoti ka u pwopwo p:uu u ngwo doo déê

⁶ A chóó a p:uu kópu nga ngmênîné tpapê. Pi knî y:oo tpile tp:oo kpêê ngê ntee dpî yé t:oo, Chóó Lémi u ngwo dpî châpu ngmê, daa kêmakêma dyámê nîné kuwokuwo, yinté n:aa pyodopyodo, Chóó Lémi u pi u ngwo anî knî. ⁷ Mbêpê têdê dpodombiy:e noo mbêpê, dpîpî kede wo, u ndê kópu dyuu d:oongê ngmópu. ⁸ A dpodo u pywuu ngê mbóó p:uu kiyedê t:âât:ââ nê, Chóó Lémi ka d:ud:umbiy:e pi mb:aa ngê u ngwo an:uu pyódu. Kuwókuwó wéni ngê nmî Lémi ngê ntênê wa kóté kalê nmo, a pywuu u ngwo a ka wa a kê. Ngmênê daa a mo. Yélini yi kii nmo t:âât:ââ, nmî pywuu dmi kwodonkwodo nmo wa a kê. *

Póól ntee doo mgîni vyîmî

⁹ Timoti, u ya a nga a kwo, Límîlímî ngê a ka dpo pwiyé. ¹⁰ Dimas ngê a kuwo noo, Tesalonika loo, mu kópu u dîy:o u nuw:o dyámê u kópu knî yi p:uu a kwo. Kídesens Nkalásiya Wee u kwo loo, Taitas Dalímesiya Wee u kwo loo. ¹¹ Luukî mu ngmîdi a p:uu ayedê t:a. Mak amîm:aa dpo ngépi, u kii nipi dpo lee cho, mu kópu u dîy:o a dpodo têdê yiné pîchoo ngêêpî nê. * ¹² Tikikas Epeso kîni

* **3:14:** 2 Tim 2:2 * **3:16:** 2 Pita 1:21 * **4:1:** Dpodo 10:42; Lóma 14:9-10 * **4:2:** Dpodo 20:20,31 * **4:3:** 1 Tim 4:1 * **4:8:** Tpyuu 2:10 * **4:11:** Dpodo 15:37-39

dy:ââ ngê. * 13 Dini ghi n:iî ngê Tîdówas nê kuwo ngê, a nkuwo kpîdí puku dmi péé Kapas u ngomo k:oo nê kuwo doo, u kwo dpo ngee dé, a ka dpo núw:ó de. A puku dmi n:iî tpile tp:oo too pee ngê l:âmo tumo, yi yi dmi a nga mb:aamb:aa ngê a kwo. *

14 Pini n:iî ngê nkéli chêêpî pee ngê tpile a lâmol:âmo too, Aleksándê, a pi yono dyênê ngê. Nmî Lémi ngê ntâa u ngwo wa a vy:u. * 15 Nga cha a vuywo, kîngê dyênê ngi. Kópuni noo tpapê dé, d:ud:umbiy:e doo u nuu u kópu ngê pyaa dniye, a ka doo a kwopwepe.

16 Dini ghi n:iî ngê kada pini ngê mwiyé a kóté kalê noo, pi a nkîgh:ê dêpwo ngmê kwo, a pyipe knî y:oo a mo a kuwo noo. U ya a nga daa kwo, Nmî Mî ngê ntâa ye dpo vy:ee ngê. 17 Pi a nkîgh:ê dêpwo ngmê kwo, ngmênê nmî Lémi a nkîgh:ê vyîlo yído kwo, yinê doo wêdêwêdê kîgha nê. U yi u ngwo doo kwo, Yélini daa Nju tpémi nê ngê a kópu dyuu ye vyi ngê, yi yéli y:oo ny:ee y:e. Nmî Lémi ngê wodêpê ngee noo, ye a vyeê têdê pî dy:ââ noo, layóni knî y:oo pí ma noo. * 18 Yi ngwo ntee a ngee noo, dono yintómu yi kêlê yinté amye dyé nê, kóo k:oo amí kaa nê. Yi kópu u l:êê díy:o dye ghi yintómu u pi knímî koo, chedê ngê kîngê pyódu. Yinté choo ya.

Póól u nd:uu tpapê

19 Akwila cha Pîdisila ye a mb:aamb:aa dpî yéni, Onésipódas mupwoknî ye a mb:aamb:aa myoo yéni. * 20 Edastas Kódin nê kuwo ngê, Tîdopimas Militas nê kuwo ngê, mu kópu u díy:o doo a mbii. * 21 Yópu ndîi u dye ghi ghêlî k:iî kîngê d:iî, u ngwo dpo pwiyé.

Yupulas, Pudens, Lainas, yi pini pyile knî yi k:iî nmî mb:aamb:aa nga dpo dy:ââ, nmî tîdê Kílódiya ngê u mb:aamb:aa nga myeda dy:ââ. Yélini nmî Lémi ka al:iî wunê kêlímî té, yi mb:aamb:aa nga myedé dy:ââ ngmê.

22 Nmî Lémi nga choo a vuywo, nmî Mî ngê choo a ngêêpî nmyo. Wu u dí.

* 4:12: Epeso 6:21-22 * 4:13: Dpodo 20:6 * 4:14: 1 Tim 1:20; Lóma 2:6 * 4:17: Dpodo 23:11; 27:23 * 4:19: Dpodo 18:2-3 * 4:20: Dpodo 19:22

TAITAS

Taitas daa Nju pi ngmê, ngmênê Póól p:uu dpîmo dpodo. Njedusalem nipi lee knopwo, (Nkalásiya 2:1-3) u kuwó dini ghi ngê p:aani nipi dpîmon:aa paa. Dini ghi n:ii ngê Póól Epeso doon:aa ya, Taitas Kódin tpémi ye dy:ââ ngê, u yi u ngwo doo kwo, Taitas ngê a ka mêtê kââdí téné. Taitas ngê yi kópu d:uu ngê, u kuwó dini ghi ngê Póól ka mêtê diyé wo. (2 Kódin 7:6)

U kuwó dini ghi ngê Póól mbwa k:oo doon:aa kwo, Lóma. (Dpodo 28:30-31) Dini ghi n:ii ngê pwii wo, p:aani p:aani dpîmon:aa dpodo. Yi ngwo Taitas Póól p:uu mêtê kele, dyámê ngmê mbêmê nipi lee knopwo, u pi Kíditi. Póól ngê y:i a kuwo ngê, kwo, Yesu u yoo chi wêdêwêdê kîgha dé, yed:oo kn:aa p:aani doon:aa dpodo. U kuwó dini ghi ngê Taitas ka ala pweepwee pee y:i mîné dy:ââ ngê.

¹ Mw:ââkó Taitas, nê Póól, Chóó Lémi p:uu n:aa dpodo, myenté Yesu Kédisu ngê u dyépi ngê a pyódu noo.

Yínê a ngmídi noo, a ka pê, Yélini nê ngmídi ngê, a Tp:ee u pi ye chin:aa tpaépê, a kópu dyuu ndêndê ye chin:aa tpaépê, ² ghê kamí u ngwo wa a pyw:ee ngmê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Mwiyémwiyé dini ghi ngê nmí Mí ngê yi ghéni dmi u pi nmí l:êê díy:o a vvu. Dêpwo a k:omodanê, ³ u dye ghi ngê u kópu dyuu mbêmê yi ghéni dmi u pi nmí nyongo. Yi kópu dyuu tpaépê u l:êê díy:o nmí Mbwámê Chóó Lémi ngê a dpodo kalé noo.

⁴ Taitas a tp:ee, nmí Lémi ka ntee n:aa kélímí, ndêndê ngê yinté u kwo my:ee kélímí. Nmí Mí Chóó Lémi, nmí Mbwámê Yesu Kédisu mb:aamb:aa ngê nga dny:oo a vvuwo, nuw:o ngmídi ngê dny:oo a pyépi. *

Kada pini pyw:êmi u kópu dyuu

⁵ Ala kópu u l:êê díy:o Kíditi nê kuwo nyoo. Dpodoni dip:e chedê ngê, úyóó moo chedê ngi, p:aani p:aani Yesu u yoo vy:o kada pini dpo pyw:ee té, yi kada dpî kaa té. Yi kópu p:uu kópuni nga nê vvu, chi nuw:onuw:o. ⁶ Pini n:ii kada pini ngê anyi pyépi, u dono kópu kíngmê ya, u kpâm ngmídi choo ya, tp:oo módó tp:oo mâtê yoo yi p:uu pi kní y:oo alanté kópu dny:oo tpaépê dé, Daa ndapí chedêchedê u yoo, myedaa ngópu dé, nmí Lémi ka a kélímí té. * ⁷ Nyââ, pini n:ii nmí Mí u dpodo p:uu kada pini ngê anyi pyépi, u dono kíngmê ya, yoo mbwódo kíngê m:uu té, mbodo l:âmo límílmí ngê kédangê ngêpa, daa mbwaa ndani pyu ndíi, daa gheteghete pyu, ntê ndapí yi mb:aami ngê myekíngê ya. *

⁸ Yi pini u mênê dêêpí choo ya, pi my:oo kní ye mb:aamb:aa ngê choo vvuwo, kópuni mb:aamb:aa dé, u nuu u kópu ngê dny:oo ya. Chóochóó mb:aamb:aa ngê choo a tpyuu, kópu mb:aa yichoo d:uud:uu dé, nmí Mí u nuu u pi ngê choo ya. ⁹ Ndêndê kópu dyuu n:ii nmye n:uu vvu, yi kópu p:uu u nuw:o ntênê choo kwo, yoo yi ndiye kîgha u l:êê díy:o u ntââ mbêmê u ngwo wa yââ, n:ii kní y:oo u yi y:e adí kwo, Yi kópu dyuu nmí ngmêê, yi pini yi pwo paa lee we.

Pi dódó pyu yoo yi kópu dyuu

¹⁰ Yélini yi lama ndê kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a kwo, vyílo yi yéli kada pini ngê chí pyépi dé, mu kópu u díy:o pi dódó pyu yíli a m:ii. Yi yéli yi vy:o woni Nju tpémi, ndê kópu dyuu ka kpeme a yaa dniye, daa yi lama a mbumu

* 1:4: 2 Kódin 8:23 * 1:6: 2 Tim 2:24-26 * 1:7: 1 Tim 3:2-7

nyédi, u yi y:e a kwo, Nmî Lémi u yoo knî y:oo nmî dêêpî kópu dyuu dny:oo cháâcháâ dé. ¹¹ Yi yéli ye yi kópu dpî kwódu yó, mu kópu u díy:o daa ndéndé kópu dyuu pi knî ye a tpapê tumo, kn:aa máadi p:uu myaa kaa t:oo. U yi y:e a kwo, Nmî pee nmî kaa té, ndapî ndîi nmo pêdny:oo a kuwo. Mywenemywene u kópu ye d:uud:uu ngmê. ¹² Wunê Kíditi pi ngmê ngé ala kópu yi p:uu a d:êê ngé, apê, Kíditi tpémi dye ghi yintómu a k:omodanê nyédi, a mgeemgee nyédi, a ñukneñukne nyédi, chii w:ââ ntee tpile ngé a pyede. ¹³ Kópuni a vyu, ndé kópu. Yi kópu u l:êê díy:o pi dódó pyu yoo ntênê mîcha a wátiwáti dé, nmî Lémi ka ndéndé ngé mēpaa kélîmî mbê dniye. ¹⁴ Yipi, Nju tpémi yi w:êê danēmbum dé mēnamê nyepēnyepē dé. Yipi, Nmyi dêêpî kópu dyuu mēnamê cháâcháâ dé. Yipi, N:i knî y:oo a vyi tumo, ndé kópu dyuu ka kpeme a yaa dniye. ¹⁵ Yi yéli y:oo pi knî ye nté woni a kwódukwódu tumo, yinê ye yi ntini knî y:e Chóó Lémi ka pi tupwótupwó ngé dpî pyaa dmi, ngmênê k:omodanê kópu yila. N:i Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé dpî pyódu, doo u ntââ nté ngmê ngé yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngé daawa pyódu. Ngmênê yoo dono, yélini nmî Lémi ka daa kélîmî té, Chóó Lémi ka tupwótupwó ngé a pyede. K:omo tpile nté woni dpî kpîpî t:oo, ngmênê yi kópu ngé Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé daawa pyódu té, mu kópu u díy:o yi nuw:o dmi dono dé, l:êê ghi dono yinê ye mb:aamb:aa dé. ¹⁶ Yi yéli y:oo dpó, Chóó Lémi nmî lama a tóó, ngmênê yi l:êê ghi dmi mbêmê nmî w:e ngé, Chóó Lémi yi lama daa tóó. Doo u nuu u kópu yilî a d:uud:uu ngmê, u dnye daa nyêmi ngópu, doo u ntââ kópu mb:aa daangmêwa d:uu ngmê. *

2

Pyâawe mâawe yoo yi kópu dyuu

¹ Taitas a tp:ee, ndé kópu dyuu lama a kwo. Yi kópu mbêmê yoo chi ndiye kígha dé. ² Mâawe knî ye yipi, Nmyi chóochóó mb:aamb:aa ngé dmyina a tpyuu dé, mbwaa ndanî tédê namê ghétighéti, pi knî ye pi mb:aa ngé dmyinê ya, nuw:o mbêmê dmyinê m:i. Yipi, Nmî Lémi ka mb:aamb:aa ngé dmyinê kélîmî, yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo choo ya, nmî Lémi u l:êê díy:o dono dmyina a vyîmî dé.

³ Myenté pyâawe knî ye yipi, Nmyi lama choo ya, dye ghi yintómu nmî Lémi ngîma nmye m:i té, namê pi u pi dyede, wain ndanî nmyi nuu u kópu ngé kíngê pyódu. Yipi, Yepe kamî yoo mb:aamb:aa ngé dmyinê ndiye kígha dé, ⁴ yi moo mupwo mupwoma yi nuu ghi dmi yi nódo dny:oo ya, ⁵ mb:aamb:aa ngé ye dny:oo vyuwo, nuw:o mbêmê dny:oo m:i, dono kópu yi p:uu daapíchoo ya, yi moo yoo yi dnye dmi dny:oo nyêmi dé. Yinté mb:aamb:aa ngé dny:oo ya, mu kópu u díy:o pi knî y:oo nmî Mî u kópu dyuu p:uu dono kópu daapaa vyi y:e.

Pi lvulu yoo yi kópu dyuu

⁶ Myenté pi lvulu knî ye yipi, Nmyi chóochóó mb:aamb:aa ngé dmyina a tpyuu nmyo. ⁷ Taitas, kópu mb:aa yi ngópu yilî chi d:uud:uu, u nkwo adnya a nji:i ngi. Mb:aamb:aa ngé chi ndiye kígha dé, nangmê kn:aadi, yi ndiye kígha, tédê kópu ngé nga kíngê pyódu. ⁸ Dye ghi yintómu ye chi ndé danê, mu kópu u díy:o yélini nmî p:uu a d:uu té, kópu dono nmî p:uu daapaa vyi y:e, mywene y:e paa ghê we. *

* 1:16: 2 Tim 3:5; 1 Njon 1:6; 2:4 * 2:4: Epeso 5:22 * 2:7: 1 Pita 5:3 * 2:8: 1 Pita 2:15

Wop dpodo pyu yoo yi kópu dyuu

⁹ Wop dpodo pyu yoo yi kada pini kní ye dny:oo ng:aa, yi nuu u kópu dé myedny:oo d:uud:uu dé, yi dnye dmi kímídný:oo vyee, ^{*} ¹⁰ yi tpile kíngmê t:âmo ngmê, ngmênê mb:aamb:aa ngê yi p:uu dny:oo dpodo, kíngê dóó t:oo. Kópuni yilí a d:uud:uu tumo yi l:êê díy:o, nmí Mbwámê Chóó Lémi u kópu pi kní ye kópu mb:aa ngê dny:oo pyépi.

Mb:aamb:aa ngê ya kmêle, Yesu u ngwo t:âât:ââ koo

¹¹ Nmí Mí ngê kópu ndíi nmí l:êê díy:o ngmê d:uu ngê, u yi u ngwo a kwo, Pi yintómu nê diyédiyé kalé té, a kêê k:oo ní kaa té. ¹² U yi u ngwo a kwo, A yoo kní y:oo yi dono yi kuwó kée têne, mgidí u yoo yi nuu u kópu dé dny:ií d:ii têne. U yi u ngwo a kwo, Ala dini ghi ngê a yoo yi nuw:o dmi a p:uu dny:oo a kwo, yi chóóchóó dny:oo a tpyuu dé, kópu mb:aa dny:oo d:uud:uu dé. ^{*} ¹³ Yinté ya kmêle, kuwókuwó wéni u ngwo t:âât:ââ koo. Yí wéni ngê nmí Mbwámê Yesu Kédisu u pi ndíi ngê wa pyódu, pini n:ii nmí Yâpwo ngê a tóó. ^{*} ¹⁴ Nmí l:êê díy:o chóóchóó a y:ângo, dono kwulo a pwaa nmoo, tupwóni nmí p:uu doo ya, a ghêê ngê, chóó u yoo ngê u ngwo pyódu nmoo. Ala ngwo u yi nmo a kwo, Kópu mb:aa yilí nmí d:uu. ^{*}

¹⁵ Yi kópu yilí yi lama chi kígha. Yi kada pini ngê ní pyódu nyoo, mbwódo kíngê m:uu ngi, chi wêdêwêdê kígha dé, chi wátíwátí dé. ^{*}

3

Yesu Kédisu ngê kamí ngê ntee pyódu nmoo

¹ Taitas a tp:ee, pi kní ye kópuni ny:uu vyi too, ye moo vyilé té, yipi, Kada pini kní ye dmyinê ng:aa, kópu mb:aa dmyinê d:uud:uu dé. ^{*} ² Yipi, Pi u pi nangmê dyênê, kwopwepe ngê kêê nangê t:oo, pi yintómu kní ye dmyinê mb:aamb:aa, nmyi chóó nmyi pi dmi nangê kmímí. ^{*} ³ Nmí Lémi u yoo vy:o ghêlí k:ii dpíp:o ghê dniye, yi ngwo nmí Lémi nmí lama dêpwo a ya, u dnye dênnee a nyémí, nmí nuw:o dmi kwolo ngmê ngê dnya a ya. Nmí chóó nmí pono nmímo a vyápê, nmí chóó nmí kópu kní yi p:uu nmí nuw:o dmi dnya a kwo. Dono ngê nnee a ya, nmímo a n:ee kapí, pi kní ye nnee a diya, nmo myednya a diya. ^{*} ⁴ Yinté nnee a ya, ngmênê nmí Mbwámê Chóó Lémi ka nmo ch:anê dniye, ^{*} ⁵ kóó k:oo u ngwo kaa nmoo. Daa nmí kópu mb:aa kní yi l:êê díy:o kóó k:oo kaa nmoo, ngmênê u kwo nmo ch:anê dniye, nmí dono yilí ghêê too, chóó u Ghê Dmi ngê kamí ngê mê pyódu nmoo, ghê kamí nmo a kpo. ⁶ Nmí Mbwámê Yesu Kédisu ngê mb:aamb:aa ngê a yeede nmoo, chóó u Ghê Dmi nmí mênê yó. ⁷ Yi yeede yeede mbêmê Chóó Lémi ka yoo mb:aa ngê pyódu nmoo, ala ngwo nmí lama ka tóó, ghê kamí nmo wa a kê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ^{*} ⁸ Ndé kópu yila. Yi kópu dyuu pi kní ye ntênê chi tpaépê dé, ntênê yi lama paa yaa dñiye. Yélini Chóó Lémi ka a kélímí té, u ya a ngo a kwo, Kópu mb:aa dny:oo d:uud:uu dé. Yi kópu dyuu ye chi tpaépê dé, yoo mb:aa ngê u ngwo wa pyaa dmi. ⁹ Ngmênê kwopwepe tédê yi vy:o kidingê ghê, n:ii kní y:oo yoo yi kn:ââ yoo yi pi dmi a dówodówo tumo, nuw:o kédangê y:ee ngmê. Yélini yoo dêépí kópu dyuu p:uu a kwopwepe nyédi, ye namê ng:aa, mu kópu u díy:o yinté kópu

^{*} **2:9:** 1 Pita 2:18 ^{*} **2:12:** 1 Njon 2:16; Epeso 1:4 ^{*} **2:13:** Pilipay 3:20 ^{*} **2:14:** 1 Pita 2:9; Epeso 2:10 ^{*} **2:15:** 1 Tim 4:12 ^{*} **3:1:** Lóma 13:1-7; 1 Pita 2:13-14 ^{*} **3:2:** 2 Tim 2:23-25
^{*} **3:3:** Epeso 5:8-9 ^{*} **3:4:** Njon 3:5-7 ^{*} **3:7:** Mát 25:34

knî y:oo yoo daawa wêdêwêdê kalê t:oo, noko módó a kwopwepe nyédi. ¹⁰ N:ii ngê u yi u ngwo adî kwo, Yoo nî chaa, woni yoo a pee nê kaa té, yi pini ka dpî kwódu ngi. Nye daawa ny:ee knomomê, myombó u kwo moo kwódu ngi. Nye myedaawa ny:ee knomomê, yed:oo kpeme u kwo dpî yey. * ¹¹ Lama u ngwo wa yââ, anye, Kî pini u nuw:o kwolo ngmê, u dono knî yi l:êê díy:o chóóchóó ka ndyíkondyíko. *

Póól u nd:uu tpapê

¹² Daa kêmakêma Nikopolis n:aa lèpî, yópu ndîi dye ghi ngê y:i anîn:aa ya. Dini ghi n:ii ngê Atimas pini dé Tikikas nga angmênê dy:ââ, yi ngwo lîmîlîmî ngê y:i a ka dpo pwiyé. * ¹³ Pini n:ii u lama dêêpî kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a kwo, Sinas, Apolosa k:ii tpileni u yi y:e maa p:uu adî kwo, dpo ngee dé, u ngwo modo dy:ââ dé. * ¹⁴ Nmî Lémi u yoo mb:aamb:aa ngê dny:oo a dpodo, u ntââ mbêmê yi chóó u ngwo adnyi ya, ngópuch:anê yoo myedny:oo ngêêpî dé. Módó kîdnyinga a lîme, dny:oo a dpodo. *

¹⁵ Yélini a p:uu wunê pyede, yi mb:aamb:aa nga da dy:ââ ngmê. Nmî pyipe yoo yélini nmî Lémi ka y:i wunê kélîmî té, nmî mb:aamb:aa ye dpî yéni.

Nmî Mî mb:aamb:aa ngê nmye choo a vyyuwo.

Wu u dí.

* **3:10:** Mát 18:15-17 * **3:11:** 1 Tim 6:3-5 * **3:12:** Epeso 6:21-22 * **3:13:** Dpodo 18:24
 * **3:14:** Epeso 4:28

PILIMON

Dini ghi n:ii ngê Póól ngê Yesu u kópu pi kní ye doon:aa tpaépê, pi ngmê u pi Pilimon, Póól u kópu dyuu ka kélímí mbê wo, Yesu u yoo vy:o u ngwo ghê wo. U kuwó dini ghi ngê Póól p:aani p:aani loo, myenté Yesu u kópu pi kní ye doon:aa tpaépê. Dpodoni doo dódó, Nju tpémi daa yi nuu u kópu ngê pyodo, wod:oo Póól mgímí ngópu, u yi y:e doo kwo, Nmí vy:a. Lóma lede kní y:oo yi kélê dyé ngópu, mbwa k:oo km:êê ngópu, u kuwó dini ghi ngê Lóma dy:ââ ngópu. (Dpodo 21-28)

Dini ghi n:ii ngê Póól Lóma doon:aa ya, pini n:ii Pilimon p:uu wop dpímo dpodo, Onésimas, yi pini mbêpê wo, Lóma loo. Póól y:i mínê pyw:ângo, u kópu dyuu ka kélímí mbê wo, Yesu u yoo vy:o mye ghê wo. Póól ka yimí vyyu, kwo, Pilimon ka kímí mbêpê wo, wod:oo Póól ngê pweepwee pee ngmê d:êê ngê, Onésimas ka y:ângo, kwo, Pilimon ka dpí nuw:e.

Yi dini ghi ngê yi l:êê ghi alanté doo a ya, wop dpodo pyu n:ii dpímo mbêpêmbêpê, u kada pini ngê mēdpímo mumu knomomê, u ntââ d:ud:umbiy:e pi vyâ. Póól ngê u yi u ngwo dēpwo kwo, Pilimon ngê Onésimas vya ngê, u yi u ngwo doo kwo, U dono mbodo kn:ââ vyyuwo kée ngê, u lama choo ya, Kí nmí mbwó.

Pweepwee pee n:ii u kwo dy:ââ ngê, ala yi pweepwee pee.

¹ Nê Póól, Yesu Kédisu p:uu dpodo u l:êê díy:o mbwa k:oo alii anínê kwo, nmí mbwó Timoti k:ii alii anyinê too mo. A mbwó Pilimon, ala pweepwee pee nga nínê dyede. Yesu Kédisu p:uu ntee n:aa dpodo, yinté p:uu my:ee dpodo. ² Nmí tidê Apiya ka a mb:aamb:aa dpí yéni, nmí mbwó Akipas ka a mb:aamb:aa myoo yéni, pini n:ii u k:ii Setan p:uu nipi nmo l:êê té. Yesu u yoo yélini ngomo k:oo wunê wuwó ngê, a mb:aamb:aa ye myoo yéni. ³ Nmí Mí Chóó Lémi, nmí Lémi Yesu Kédisu u k:ii, dny:oo a ngéêpí nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myedny:oo a vyyuwo.

Pilimon u l:êê díy:o Póól ngê nmí Mí u ngwo doo kwunokwuno

⁴ A mbwó Pilimon, dini ghi n:ii ngê n:aa ngêpê yédi, l:êê díy:o nmí Mí n:aa kwunokwuno ngê, ^{*} ⁵ mu kópu u díy:o a lama ka too, nmí Lémi Yesu ka dpodombiy:e nye kélímí, myenté u yoo yi nuu ghi dmi nódo mye too. ⁶ L:êê díy:o alanté nínê ngêpê yédi, yélini yi k:ii nmí Lémi ka nmye kélímí té, u ya a nga a kwo, Yesu Kédisu u kópu mb:aa yintómu nmyi lama dny:oo ya. ^{*} ⁷ A mbwó, nmí Lémi u yoo yi nuu ghi dmi nódo a too, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê nye pyépi ngê. Yi kópu u l:êê díy:o w:aa nê pyw:ângo, a nuu u kópu yinyinê d:uud:uu too.

Kópuni Póól ngê Pilimon ka dmy:ee ngê

⁸⁻⁹ Yesu u yoo yi k:ii nmí nuu ghi dmi nódo a too, u l:êê díy:o kópu nga ngmênínê dmyinê. Yesu Kédisu ngê kada pini ngê a pyódu noo, u l:êê díy:o kópuni yi kópu mbêpê nga anê vyi knomomê, doo u ntââ a wépi daanyinê puwâ. Ngmênê yi kópu mbêpê kópu nga dênínê tpaépê. Nê Póól, vy:enevy:ene kēpa n:aa kwo, myenté Yesu Kédisu p:uu dpodo u l:êê díy:o mbwa k:oo anínê kwo. Yi kópu u l:êê díy:o nínê kwunokwuno ngi, ¹⁰ Mw:ââkó, a tpe:ee Onésimas dpodombiy:e nangê kpada. Yi pini mbwa k:oo a ka a loo, u mí ntee pini ngê u

* 1:4: Lóma 1:8-9 * 1:6: Kílosa 1:9

ngwo nî pyodo, Yesu u yoo vy:o nî kââ. * ¹¹ Wunê dnyinté m:uu doo a dpodo, ngmênê ala ngwo u nuw:o kédê ngmêê, a p:uu mb:aamb:aa ngê ka dpodo, u ntââ mb:aamb:aa ngê m:uu amyedîn:aa dpodo.

¹² U nuu ghi a nódoo dnyinté daa tóó, ngmênê nga mênînê dyede. ¹³ U ya a nga doo kwo, Nê mgîmî, a p:uu pîchoo dpodo, dini ghi n:ii ngê nmî Lémi u kópu dyuu u l:êê dîy:o mbwa k:oo anî kwo. Al:ii w:iin:aa tóó, ntee p:ee ngêêpî nê, u ya a nga doo kwo, Onésimas ngê yinté pèdoo ngêêpî nê. ¹⁴ Ngmênê kêle, daanê mgîmî, myenté u l:êê dîy:o dyaa nga daanê chedê. Yi kópu nyóó lama a tóó, a ka dpo vyi ngi, a ka anyinê dy:ââ, ó daanyinê dy:ââ? *

¹⁵⁻¹⁶ Onésimas ngê kópuni d:uu ngê, ndoo apê kópu mb:aa ngê nga wa pyódu. Mwiye nmodo pyu ngê doo a ya, dye ghi daa daadîi m:uu dépwo a dpodo, ngmênê ala ngwo mwó ngê dê pyódu, m:uu amaan:aa dpodo, u k:ii nipi adpîn:aa ya, chedê ngê daawa pyódu. A nuu u pi ngê ntee dê pyódu, nuu u pi ngê yinté amyimî pyódu, mu kópu u dîy:o m:uu adîn:aa dpodo, nmî Lémi u yoo vy:o mwó ngê amyedîn:aa ya.

¹⁷ A mbwó, nmî Lémi p:uu nipi nyipu a dpodo. Yi kópu u l:êê dîy:o, nga wanê nî knomomê, ntee a ka anyin:aa a vuywo, Onésimas ka yinté myecha a vuywo. ¹⁸ Apê dono nga ngmê d:uu ngê, ó napî ngmê t:âmo ngê, yi kópu a chóó wanî l:âmo. ¹⁹ Nê Póól, ala kópu dyuu a chóó a kêê ngê n:aa d:êêd:êê, yi ndapî a chóó m:ye am:aan:aa wumo. Ngmênê a mbwó, kópu ndîi l:êê dîy:o wunê nga ngmênê d:uu ngê, nmî Lémi u yoo vy:o n:uu kaa nyoo, ghê kamî u ngwo nyinê pyw:ângo. * ²⁰ Nyââ, a mbwó, kópuni nga d:a dmyinê, dpo d:uu ngi, mu kópu u dîy:o nmî Lémi Yesu Kédisu p:uu nipi nye dpodo mo. Yi kópu u l:êê dîy:o a gha mb:aamb:aa ngê wa pyódu.

²¹ Ala pweepwee pee nga d:a d:êê, mu kópu u dîy:o a lama ka tóó, kópuni nga d:a dmyinê, ntênê wanyi d:uu, kópu mê yilî amy:i:ii d:uu té. ²² Myenté ngomo k:oo ngomo ghi a l:êê dîy:o ngmêdpo l:âmo ngi, mu kópu u dîy:o a lama a tóó nmî Mî ngê nmyi ngêpê wa a ny:ee té, mbwa k:oo wa pw:i:ii nê, nmye wa a dy:ââ nê. *

Póól u nd:uu tpaê

²³ Pini n:ii k:ii Yesu Kédisu u l:êê dîy:o mbwa k:oo nipi nye kwo mo, Epapidas, u mb:aamb:aa nga da dy:ââ, * ²⁴ myenté yélini yi k:ii nipi nmo dpodo té, Mak, Adistakas, Dimas, Luukî, yi tpókni y:oo yi mb:aamb:aa nga myeda dy:ââ ngmê. *

²⁵ Nmî Lémi Yesu Kédisu nmyi gha dmi knî ye mb:aamb:aa ngê choo a vuywo.

Wu u dí.

* **1:10:** Kílosa 4:9 * **1:14:** 2 Kódin 9:7 * **1:19:** Nkal 6:11 * **1:22:** Pilipay 1:25 * **1:23:** Kílosa 1:7; 4:12 * **1:24:** Kílosa 4:10; 2 Tim 4:10-11; Dpodo 16:10

HIPÎLU

Yesu p:uu kópu dyuu Nju tpémi ye

Nkéli dnye ngê ala puku dmi u pi Hebrews, nmîné nmo Hipîlu. Ala puku dmi pini n:i ngê d:êê ngê, chóó u pi daa d:êê ngê. Wunê Yesu u yoo vy:o yélini a ghê dniye, yi nuw:o dmi alanté doo a ya, apê ngmênê, Póól ngê yiné d:êê ngê. Yélini ye ala puku dmi dy:ââ ngê, yi yélini Nju tpémi, n:i dé Yesu u yoo vy:o ghê dniye. Yi ngwo Nju tpémi y:oo enjel yoo dnyimo cháâcháâ dé, Mósisi u kópu dyuu dnyimo cháâcháâ, Chóó Lémi ka kpêê yiyé ndîi kópu ngê ye myedpîmo ya. U yi y:e dêpwo kwo, Yoo Yesu ka dny:oo kélîmî. N:i ngê ala pweepwee pee d:êê ngê, u yi u ngwo dêpwo kwo, Nju tpémi y:oo Yesu u yoo mêtê diyédiyé kalé téne. Yi kópu u l:êê dîy:o ala pweepwee pee ye dy:ââ ngê. Lóma lede knî y:oo Njedusalem ghêlî dêpê pw:oo ngópu, yi ngwo ye dy:ââ ngê.

Kópu kamî n:i Chóó Lémi ngê nmî dye ghi ngê d:uu ngê

¹ A tidê mbwó yoo, nmî lama ka tóó wunê n:i knî y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo a kapi, yi yélini y:oo nmî kn:ââ knî ye daa kópu ngmîdi dnyimo a tpapê, ye dnyimo a mgongo, ntênê ye myednyimo a danê. ² ngmênê nmî dye ghi ngê Chóó Lémi ngê Tp:oo nmo a dy:ââ ngê, u Mî komo nmo yiné mî kââ. Vyîlo yi pini Chóó Lémi k:i tpile yintómu nipi lâmo ngópu. Kuwókuwó wéni ngê tpile yilî yintómu yi kada pini ngê vyîlo ayi pyódu. ³ Tp:oo p:uu nmo w:ee ngê, nê, Chóó Lémi u pi ndîi, dyâape p:uu daangma a t:a. Chóó Lémi ntee a tóó, Tp:oo ndéndê mye yinté. Tpile yilî yintómu knî ye vyîlo yiwunê vyyuwo, chóó u kópu mbémê wunê mbêpê kîgha té. Dini ghi n:i ngê nmî dono chedê too, u Mî ka mêtê diyé wo, u che p:ââ pee ngê mî pyodo. *

Enjel yoo yi pwo, Chóó Lémi Tp:oo a tóó

⁴ Pi woni knî y:oo enjel yoo mb:aamb:aa ngê a cháâcháâ tumo, ngmênê nmî Mî Tp:oo u pi ndîi, enjel yoo yi pi dmi tédê. Nmî Mî Tp:oo kada mêtê tóó, enjel yoo kuwó mêtê pyede. ⁵ Chóó Lémi ngê Tp:oo u pi ndîi ngê pyódu ngê, kwo,

Nyi a tp:ee,

ngmênê enjel ngmê ka daa vyyu,

Nyi a tp:ee, awêde mî ngê dí pyódu.

Myenté enjel ngmê p:uu daa vyyu,

A tp:ee ngê wa pyódu, u mî ngê anî ya. *

⁶ Tp:oo Kaa dyámê mbémê ghêlî dêpê dy:ââ ngê, Mósisi ngê komo alanté a kââ, ala kópu a d:êê ngê, apê,

Chóó Lémi u enjel knî y:oo ntênê dny:oo cháâcháâ.

⁷ Chóó Lémi u kópu enjel knî yi p:uu puku yedê alanté a tóó,

Yópu límî ntee a dpodo nóódó,

enjel yoo Chóó Lémi p:uu yinté a dpodo nyédi. *

⁸ Ngmênê Tp:oo p:uu Chóó Lémi u kópu puku yedê alanté a tóó,

Yâpwo ndéndê, dye ghi yintómu nyoo anyi y:enê, chedê ngê daawa pyódu.

Nyoo ntênê anyi y:enê. *

⁹ L:êê ghi mb:aa nnuu u l:êê ghi dé, yoo dono u yi nga daa kwo.

* **1:2:** Njon 1:3; Kílosa 1:16 * **1:3:** 2 Kódin 4:4; Kílosa 1:15 * **1:4:** Pilipay 2:9 * **1:5:** Psalm 2:7; Hipîlu 5:5 * **1:7:** Psalm 104:4 * **1:8:** Psalm 45:6-7

Yi kópu u l:êê díy:o yâpwo ndêndê, nyâpwo ngê a ngmidi nyoo,
nga mb:aamb:aa ngê a pyódu ngê, w:aa u ngwo nyinê pyw:ângo,
nyipe knî y:oo yintoo w:aa dêpê pyw:ee ngópu.

¹⁰ Ala kópu mye tóó,

A Lémi, mwiyémiwiyé dini ghi ngê dyámê pê nyi l:âmo ngê,
ngêê dê y:oo mbóó nyi l:âmo ngê. *

¹¹ Yi tpile yilî yintómu chedê ngê wa pyaa dmi, ngmênê chedê ngê daanyi
pyódu.

Kpídî ntee mbwee ngê dpî pyódu,

mbóó dyámê yinté mbwee ngê amye pyaa knî.

¹² Pi ngê u kpídî ntee dpo kmongo, ntee myoo ngmêê,

tpile yilî yintómu yinté am:ii ngmêê té,

ngmênê ntee nye tóó, dye ghi yintómu yinté anyi ya, daanyi dyênê.

¹³ Chóó Lémi ngê enjel ngmê ka daa vvu,

Mi ndîí ngê n:aa pyépi, a wéni pee dpî yey, pi yintómu chi y:enê dé.

Yélini m:uu a l:êê té, díyo anî vya té,

nyi yodo u maknopwo wanî yé té. *

¹⁴ Tp:oo ka yi kópu u mo vvu, enjel ngmê ka daa vvu. Tp:oo kada a tóó, enjel
yoo kuwó a pyede. Enjel yoo ghê dmi dé, Chóó Lémi p:uu a dpodo nyédi. Yi
dpodo tédê dpodo tédê dpî dy:ââ té, yélini yi mbwámê ngê Tp:oo pyodo, y:oo
a ngêêpi tumo. *

2

Ng:aa t:emî, nmî Mbwámê p:uu

¹ A tidê mbwó yoo, daa enjel ngmê nmî Mbwámê ngê vyílo yi pyodo,
ngmênê Chóó Lémi Tp:oo vyílo yi pyodo. Yi kópu u l:êê díy:o kópuni ndêndê
nmyi ny:ee tumo, mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:onuw:o dé, kminté maa
ndêndê wanmyi kn:aadi ngmê. ² Dêêpi kópuni dyuu enjel knî y:oo Mósisi ka
a núw:o tumo, doo u ntââ nmî kn:ââ knî y:oo daapi kéé tumo. N:ii ngê yi
dêêpi kópu dyuu dèdpímo cháâcháâ, pi knî y:oo yi pini dnyimo kpadakpada.
* ³ Enjel yoo yi pi dmi tédê, nmî Mbwámê u pi ndîí. Nmî Mbwámê daanmo
châpu knomomê, ye angênté wanmî pyaa dmi. Nmî Lémi yoo vy:o dpímo a
kwo, chóó p:uu ye dpímo a danêmbum. N:ii knî y:oo u kópu dyuu a ny:ee tumo,
yi kópu dyuu ndê kópu ngê nmo y:oo pyódu tumo. ⁴ Chóó Lémi u wêdêwêdê
mbêmê mbwudu yilî nmî vy:o dnyimo chapî, Chóó Lémi ngê yi kópu dyuu
ndê kópu ngê nmo u ngwo myedê pyódu ngê. Nmî vy:o n:ii yoo nmî Mbwámê
ka a kélímí té, Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê dpodo dyêêdí daa ngmidi a dódó
tumo. Chóó Lémi chóó u pono a vyápê yédi, u yoo yi dpodo ínedê dpodo ínedê
dpî kaa té. *

Yesu nmî Mbwámê ndêndê, nmo ntee pini

⁵ Chóó Lémi ngê nmî Mbwámê nmî kada pini ngê pyódu ngê, enjel yoo nmî
kada pini ngê daa pyódu too. ⁶ Puku yedê alanté a tóó,

A Lémi, tpileni nyi l:âmo too, ndîí dé, pi tédê, lukwe díy:o yi p:uu nyinê
nuw:o.

Pi tédê, lukwe díy:o ye nyinê vvuwo. *

* **1:10:** Psalm 102:25-27 * **1:13:** Psalm 110:1 * **1:14:** Psalm 91:11; Dpodo 12:7 * **2:2:**
Hipilu 12:25 * **2:4:** Mak 16:20; 1 Kódin 12:4,11 * **2:6:** Psalm 8:4-6; 1 Kódin 15:24-27

7 Yoo yi pi dmi ndîi ngê nyi pyódu too,
enjel yoo yi maknopwo chono nyi yé too.

Yoo yi pi dmi nyi km:êê too,

8 tpile yilî yintómu yi y:enê pyu ngê nyi pyódu too.

Kópuni puku yedê a tóó, yi kópu p:uu dmyinê nuw:o, Chóó Lémi ngê yoo tpile yilî yintómu yi y:enê pyu ngê pyódu too, tpile dêpêngmê kuwo ngê. Ngmênê ala ngwo yoo yi maknopwo tpile woni daa pyede, nmî dnye dmi daa yi ng:aa.

9 Ngmênê Yesu p:uu dmyinê nuw:o. Daa dye ghi daadii u pi tédê ngê doo a ya, enjel yoo yi pi dmi yi maknopwo, nmî l:êê diy:o u ngwo pwene, ngmênê ala ngwo u pi ndîi ngê maa pyódu. Doo wélilî mgîni vyîmî, pi yintómu yi l:êê diy:o pwene, mu kópu u diy:o Chóó Lémi ka nmo ch:anê dniye, Tp:oo u ngwo nmo a dy:ââ ngê. *

10 Chóó Lémi ngê tpile yilî yintómu kí l:âmo ngê, yinê a mbêpê kígha té, chóó u l:êê diy:o a pyede. Yi kópu u l:êê diy:o u ntââ mbêmê kmungo, Yesu mgîni vyîmî tédê dy:ââ ngê. Yi mgîni vyîmî tédê Chóó Lémi ngê Yesu u ntââ mbêmê a yó, tp:oo módó tp:oo mââ yoo yi Mbwámê ngê u ngwo pyódu ngê. * 11 Yélini yi k:ii Yesu ngê nmî dyââpe pwaa too, Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ ngê u ngwo pyódu nmoo. Yi kópu u l:êê diy:o Yesu u k:ii nmî Mí mu ngmidî, ngmênê u kwo nmo u tîdê mbwó yoo, doo u mywenemywene u kópu. * 12 Yesu u kópu puku yedê alanté a tóó, Chóó Lémi ka kwo,

A tîdê mbwó knî ye m:uu anîn:aa danê,

yi vy:o anîn:aa chaa kígha ngî. *

13 Myenté apê,

Yoo yi nuw:o dmi Chóó Lémi p:uu ntee a kwo,

A nuw:o yinté p:uu mye kwo.

Myenté apê,

Ala nê, tp:ee dmââdí n:ii yoo Chóó Lémi ngê a ka a kê too, yi vy:o anî kwo.

Ntee dé my:aa yinté. *

14 Nmo Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ yoo, mbyuu too ntee nmî p:uu a kaa knopwo, Yesu p:uu yinté mye kaa knopwo, nmo ntee pini ngê mye pyodo. Pi ntee dpî pw:onu, yinté mye pwene, ngmênê mède pii wo, mu kópu u diy:o u yi u ngwo doo kwo, Pwopwo u kada pini Setan ní dyênê. * 15 Dyámê mbêmê tpémi kudu ngmê u yoo, pwopwo ka a nkîngê té. Dini ghi n:ii ngê Yesu mède pii wo, u ngwo mê pywáí nmoo, pwopwo ka mēdpîno nkîngê té.

16 Yesu daa enjel yoo yi Mbwámê ngê pyodo, ngmênê nmo Epilaham u yoo nmî Mbwámê ngê pyodo. 17 Nyââ, nmo u tîdê mbwó yoo, ntee nmo pyede, yinté d:ud:umbiy:e mye pyodo. U l:êê diy:o ntênê u kwo nmo ch:anêch:anê nyédi, nmî lama ka tóó, Kí nmî kpêê yiyé pyu ndêndê, daawa dóo nmo, myedaa dîpedîpe yédi, Chóó Lémi ka ntênê wunê kââdikââdí nmoo. Tp:oo u l:êê diy:o Chóó Lémi ngê nmî dono u kuwó dpî kée té, mēd:uuwodê ngî té. * 18 Dini ghi n:ii ngê Setan ngê wunê tókótókó nmoo, u ntââ Yesu ngê dpî ngee nmo, mu kópu u diy:o Setan ngê Yesu myedpîmo a tókótókó, Yesu myedoo mgîni vyîmî.

3

Mósisî u pwo, Yesu a tóó

* 2:9: Pilipay 2:8-9 * 2:10: Hipîlu 5:8-9 * 2:11: Mak 3:35 * 2:12: Psalm 22:22 * 2:13: Is 8:17-18 * 2:14: 1 Njon 3:8 * 2:17: Hipîlu 4:15; Luukí 4:1-13

1 A tidê mbwó yoo, yélini Chóó Lémi ngê a ngmidi nmyoo, nmyi dyââpe myedê pwaa too, nmí Mbwámê Yesu p:uu dmyinê nuw:o. Chóó Lémi ngê nmo a dy:ââ ngê, u dyépi ngê pyódu ngê, kpêê yiyé pyu ndêndê ngê mye pyódu ngê, u ngwo u kwo nmo kélímí té. * 2 Mósisi ngê Chóó Lémi u dnye ntee dpímo a nyêmi, Chóó Lémi u yoo vy:o ntee dpímo a dpodo, Yesu mye yinté, Chóó Lémi u dnye ntênê dpímo nyêmi, dpodoni u kwo y:ee too, mye dóo too. * 3 Pi ngê u ngomo kamí ntee dpí wó, Chóó Lémi ngê u yoo yinté myedê ngmidi ngê, yi vy:o a kwo. Nii ngê ngomo mb:aa dpí wó, pi kní y:oo daa ngomo ye chaa kîgha ngópu, pini n:ii ngê dpí wó, yi pini ye chaa kîgha ngópu. Mye yinté. Yesu ngê Mósisi mēdê kuwo ngê, vyílo mēyi chaa kîgha koo. 4 Ngomo kamí, chóó daawa pyidu, pi ngê yinê dpí wó. Chóó Lémi ngê tpile yilí yintómu l:âmo ngê, chóó u ngomo mye wó. 5 Mósisi Chóó Lémi u dpodo pyu ngê dpímo a ya, u ngomo mb:aamb:aa ngê dpímo y:enê, yoo yi ng:aa dmi dpímo a t:emí, kópuni ghêlî k:ii dēdnyimo pyodopyodo, yi p:uu ye dpímo a danēmbum, 6 ngmēnê Yesu Kédisu ngomo chóó tp:oo, Chóó Lémi u ngomo ndēndê ngê yinê a y:enê. Chóó Lémi u ngomo, u yoo. Nmo yi yéli vyílo yinmo kwo. Kópu mb:aa n:ii nmo t:âât:ââ, k:omo tpile ngê nmo daawa pyaa knomomê, dono vyími tēdê Yesu daanmo wópu knomomê, ye Chóó Lémi ngê kuwa daawa kaa nmo, u yoo vy:o anmí kwo. *

Chóó Lémi u yoo yi ghê vyími tēdê

7 A tidê mbwó yoo, Chóó Lémi ngê kuwa kîngê kaa nmyo, chóó u Ghê Dmi ngê kópuni a vyyu, yi kópu p:uu mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:o. Yi kópu puku yedê alanté a tóó,

Chóó Lémi u dnye awêde nmye nyêmi ngmê, *

8 nmyi ngópu dmi dpi kpémí yó, nangmê nkoko.

Nmyi kn:ââ yoo yi nt:anê nangmê yââ.

Yi ngópu dmi a nkoko tumo, yi chóó yi nuw:o u pono dnyimo a vyápê, Chóó Lémi u pono dēdnyimo a vyápê.

Dini ghi n:ii ngê Yichip a kuwo ngópu,

Kenan ghêlî dími taa dniye, w:amí mbêmê dnya a paa, Chóó Lémi dnya a tókótókó. *

9 Dépidi u dye ghi ngê Chóó Lémi ngê Nju tpémi ye yepê,

Yi kélî ghê nmyi kn:ââ kní y:oo dnya a tókótókó nê,

m:ââ podoy:a yi k:oo kópu ndíi yilí ye noo a d:uud:uu.

10 Yi kópu u l:êê diy:o ye nê nod:e wo,

nê, Yi nuw:o dmi a p:uu daa kwo,

a maa daa kîgha ngmê.

11 Ye nê nod:e wo, a chóochóó a nga nî kpaawo,

nê, Ghi n:ii ye nê kēma ngê, kwéli pídnynin:aa ghê vyími, ndêndê ngê yi mēdaamí taa dmi. *

12 A tidê mbwó yoo, kyedekyede dmyinê paa. Nmyi gha vy:o dono kîngmê ya, nmyi kélímí tēdê ngê kîngmê pyódu. Yâpwoni ghê a t:a, nmyi vy:o pini ngmê ngê kēdangê kuwo. 13 Chóó Lémi u dnye awêde nmo nyêmi. Pini n:ii u nuw:o dono ngê wa dóo, ngópu dē wa nkoko dē, chóó u pono wa vyápê mb:anê, m:ââ m:ii yi pini ngê Chóó Lémi u dnye mēdaamowa ny:oo, Chóó Lémi u maa

* 3:1: Hipilu 4:14 * 3:2: Num 12:7 * 3:6: Hipilu 3:14; 10:23 * 3:7: Psalm 95:7-11 * 3:8: Ex 17:7; Num 20:2-5 * 3:11: Num 14:21-23

wa kn:aadi. A tîdê mbwó yoo, nmyi vy:o pini ngmê ngê yi kópu kîngmê d:uu. Yi kópu u l:êê díy:o numo kuwó mēdmýinê mbumu. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngê Yesu Kédisu ka nmî kēlîmî mbê dniye, nmî nuw:o dmi yi ngwo p:uu a ghê wo. Nmî nuw:o dmi p:uu daanmo y:ee knomomê, u dí pwopwo, ye u k:ii kââdí ngmê u yoo ngê anmî ya. * ¹⁵ Kópuni puku yedê a tóó, a pweepwee pee yedê mwiyé d:a d:êê, myombó mē ny:ee yó,

Chóó Lémi u dnye awêde nmye nyêmi ngmê,
nmyi ngópu dmi dpî kpêmi yó, nangmê nkoko.

Nmyi kn:ââ yoo yi nt:anê nangmê yââ.

Yi ngópu dmi a nkoko tumo, yi chóó yi nuw:o u pono dnyimo a vyápê, Chóó Lémi u pono dēdnýimo a vyápê. *

¹⁶ A tîdê mbwó yoo, nmyinê nmye ló yéli y:oo Chóó Lémi u dnye yidnya a nyêmi, ngmêné yi chóó yi nuw:o u pono yidnya a vyápê, Chóó Lémi u pono dēdnýa a vyápê? Mósisi ngê yélini yintómu Yichip u mênê a pw:ii too, apii? *

¹⁷ Nmyinê nmye ló yéli ye Chóó Lémi doo a nod:enod:e, m:ââ podoy:a yi k:oo? W:amî mbêmé yélini y:oo kn:aadi te kópu yilí dnýa a d:uud:uu, yi yéli ye doo a nod:enod:e, y:i myedê pw:oo dniye. ¹⁸ Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi chóóchóó u ngwo a kpaá wo, apê,

Ghi n:ii ye nê kēma ngê, kwéli pîdnýin:aa ghê vyími, ndêndê ngê y:i mēdaamî taa dmi,

a tîdê mbwó yoo, nmyinê nmye ló yéli yi p:uu doo a danê? Yélini yi chóó yi nuw:o u pono dnyimo a vyápê, Chóó Lémi ka dēdnýa a ng:aa, yi yéli yi p:uu doo a danê, apii? ¹⁹ Ala kópu nga a m:uu yó, Yi ghê vyími tédê kwéli dnýa a lèpî, y:i dími taa dniye, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ka dēdnýa a kēlîmî.

4

¹ Chóó Lémi ngê ghê vyími tédê u maa komo wunê a kpêmi ngê, apê, Yi k:ii pēnmîn:aa ghê vyími. A tîdê mbwó yoo, dmyinê nkîngê, nmyi vy:o pini ngmê ngê yi máádi kîngê kn:aadi, ghê vyími tédê koko ngê kîngê dpî. ² Ghê vyími u kópu ntee a ny:ee ngópu, yinté my:oo nyongo. Maa ntee a kn:aadi ngópu, yinté myekud:uungê kn:aadi. K:omo tpile yi kópu mb:aa a ny:ee ngópu, ngmêné yi máádi yi chóó a kn:aadi ngópu, mu kópu u díy:o u kwo dēdnýa a kēlîmî. ³ Yélini yi k:ii nmo kēlîmî té, yi ghê vyími tédê díyo anm:uu taa dmi, ngmêné yi yéli yi p:uu Chóó Lémi ngê apê,

ye nê nod:e wo, a chóóchóó a nga ní kpaá wo, nê,

Ghi n:ii ye nê kēma ngê, kwéli pîdnýin:aa ghê vyími,
ndêndê ngê y:i mēdaamî taa dmi.

Dini ghi n:ii ngê yi kópu a vyy, chóó doo a ghê vyími, mu kópu u díy:o dyámé pē l:âmo ngê, tpile yilí yintómu mye l:âmo ngê, u kuwó dini ghi ngê tpile mēdaamo l:âmo ngê, ghê vyími kn:ââ u ngwo a chópu, awêde moka ghê vyími. * ⁴ Wo piini u kópu puku yedê yinté myeka tóó, apê,

Chóó Lémi ngê u dpodo yilí yintómu chedê ngê, wo wéni kní yi k:oo, piini ngê doo ghê vyími. *

⁵ Yi yéli ghê vyími tédê dími taa dniye, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê apê,

Ghi n:ii ye nê kēma ngê, kwéli pîdnýin:aa ghê vyími, ndêndê ngê y:i mēdaamî taa dmi.

* **3:14:** Hipîlu 3:6 * **3:15:** Psalm 95:7-8; Hipîlu 3:7-8 * **3:16:** Num 14:1-35 * **4:3:** Psalm 95:11 * **4:4:** Gen 2:2

⁶ Yélini y:oo ghê vyîmî u kópu mb:aa mwiyé a ny:ee ngópu, yi ghê vyîmî tédê dîmî taa dniye, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u pono dédnyimo a vyápê, ngmênê yoo m:uu a kwo, yi yéli vyîlo dé yi ghê vyîmî tédê ayimî taa dmi. ⁷ M:ââ yilî mî loo, yoo kamî yi l:êê díy:o wo m:uu a ngmîdi ngê, nmopê, Awêde nmyi wo. Dépîdi ngê yi kópu wunê mwiyé a d:êê ngê, nmî l:êê díy:o. A pweepwee pee yédê yi kópu mu ngmîdi u nkwo d:a d:êê,

Chóó Lémi u dnye awêde nmye nyêmi ngmê,

nmyi ngópu dmi dpî kpêmi yó, nangmê nkoko. *

⁸ Pini n:ii ngê Mósisi u d:aa a kââdi ngê, Njósuwa, yi pini ngê yoo ghê vyîmî tédê njini wo ñuwo, ye Chóó Lémi ngê wo daamupêdê ngmîdi ngê. ⁹⁻¹⁰ Yi wéni kamî nmî dye ghi ngê kédê d:ii, Chóó Lémi u yoo kamî ngê dpî pyaa dmi, ghê vyîmî tédê ndéndê nmo lêpî té. Dini ghi n:ii ngê anm:uu taa dmi, Chóó Lémi ngê ghê vyîmî kn:ââ ntee a chópu, yintê anmîn:aa ghê vyîmî, dpodo ndîi mēdaamonm:uu dóó. *

¹¹ A tidê mbwó yoo, d:uud:uu koo, Chóó Lémi u ghê vyîmî tédê u maa dpodombiy:e kîgha koo. Nmî vy:o pini ngmê yi yéli yi nt:anê kîngmê yââ, maa kîngê kn:aadi, dono u maa p:uu kîngê ghê, ¹² mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê u kópu dyuu daa módó a vyyu. Chóó Lémi ngê kópuni dpî vyî, ndéndê ngê dpî d:uu. Myenté Chóó Lémi u kópu neepî ntee tpile. Neepî ngê mbwême ntee anyi chápwo, kpadama dēma mbumu w:uu dē ntee am:ii chámê dē, Chóó Lémi ngê u kópu dyuu mbême pi u gha yintê myoo kpêmi. Kópuni tumu nmo nuw:onuw:o té, nmî gha vy:o, yi kópu yilî Chóó Lémi ngê chóó u kópu mbême dpî chámê té. * ¹³ Doo u ntââ kópu u kwo daangmanmî ngmo. Kópu yilî yintómu u ngîma a pyodopyodo. Yi kópu dyuu díyo u kakême u kwo wanm:uu chámê té. *

Yesu yi kpêê yiyé pyu ndéndê

¹⁴ A tidê mbwó yoo, ala kópu a pweepwee pee yedê mwiyé kídî d:êê, Yesu nmî kpêê yiyé pyu ndéndê. Yi pini Chóó Lémi Tp:oo. Daa dyámê mbême Chóó Lémi u ngomo k:oo kpêê yiyé pyu ngmê, ngmênê ndéndê ngê Chóó Lémi ka kee wo. Nmî nuw:o dmi p:uu choo kwo, nangê kée. * ¹⁵ Lîmîlîmî ngê daawa kée nmo. Ngmanmî kn:aadi knomomê, yi kn:aadi te kópu kn:ââ u lama, mu kópu u díy:o Setan ngê ntee wunê tókótókó nmo, yintê myedoo a tókótókó, ngmênê Yesu ngê daangmê kn:aadi ngê. * ¹⁶ Yi kópu u l:êê díy:o namê nkîngê, Chóó Lémi ka ngêpê kmêle, nmî tókótókó tédê yinê wa ngee nmo, nmî dono u kuwó wa kée té, mēdaawa a ngî té. *

5

¹ Kpêê yiyé pyu knî y:oo yi vy:o pini ngma a ngmidingmîdi ngópu, yi kada pini ngê a pyépi ngópu, yoo yi l:êê díy:o Chóó Lémi p:uu a dpodo yédi. Yoo yi dono yi l:êê díy:o Chóó Lémi ka wumê kpêê yiyé yédi. ² N:ii u lama Chóó Lémi u kópu dyuu dnyintê a kwo, dono kópu ngmêdpî d:uu knomomê, kpêê yiyé pyu u kwo dnyintê dpî nod:e, mu kópu u díy:o yi kpêê yiyé pyu ngê dye ghi ngmê ngê my:oo dpî kn:aadi. * ³ Daa yoo yi mo yi dono knî yi l:êê díy:o a kpêê yiyé yédi, ngmênê chóó u dono knî yi l:êê díy:o mye kpêê yiyé yédi. *

* **4:7:** Psalm 95:7-8 * **4:9-10:** Gen 2:2 * **4:12:** 1 Pita 1:23; Epeso 6:17; Tpyuu 1:16 * **4:13:** Lóma 14:12 * **4:14:** Hipilu 10:23 * **4:15:** Hipilu 2:17 * **4:16:** Hipilu 10:19 * **5:2:** Hipilu 4:15 * **5:3:** Lev 16:6,24

⁴ Pi ngê chóó u pi daa kmîmî ngê, d:uudpî vyi, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê n:aa pyodopyodo, ngmênê Chóó Lémi ngê Alon ntee a ngmîdi ngê, kpêê yiyé pyu ngê a pyódu ngê, mye yinté, kpêê yiyé pyu n:ii Chóó Lémi ngê dpo ngmîdi, yi pini kada pini ngê dpî pyódu. * ⁵ Yesu Kédisu mye yinté. Chóó u pi daa kmungo, chóó daa vyu, Nê kpêê yiyé pyu ndêndê, ngmênê Chóó Lémi ngê kwo,

Nyi a tp:ee, awêde mî ngê dî pyódu. *

⁶ Myenté kwo,

Nyi kpêê yiyé pyu ngmê, chedê ngê daanyi pyódu,

Mélkisadek ntee pini ngê anyi ya. *

⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu dyámê mbêmê doo a paa, Chóó Lémi ka ngêpê tédê doo kâákââ, myedoo mbê, mu kópu u dîy:o u yi u ngwo dèpwo kwo, Ghêli k:ii nî pw:onu. Chóó Lémi ngê u ngêpê a nyongo, mu kópu u dîy:o u yi u ngwo doo kwo, Chóó Lémi u nuu u kópu dé ntênê mwiyé nî d:uu té. * ⁸ K:omo tpile Chóó Lémi Tp:oo, ngmênê Chóó Lémi daa kede wo, Tp:oo ngîni vyîmî tédê dy:ââ ngê. Yesu myedaa kede wo, u mî u kópu u wépi daa puwâ, mgîni vyîmî tédê loo, ⁹ pi yili yi Mbwámê ngê u ngwo pyodo. N:ii ngê u dnye adî nyêmî, u Mbwámê ngê adî ya, chedê ngê daawa pyódu. ¹⁰ Chóó Lémi ngê kpêê yiyé pyu ngê mye pyódu ngê, kwo, Mélkisadek ntee pini ngê anyi ya.

Pi ngê maa ndêndê kîngê kn:aadi

¹¹ A tidê mbwô yoo, u ya a nga a kwo, Yi kópu p:uu kópu yili nmye nî vyi, ngmênê u kakémê chámêchámê nmye dpodo ndîi, mu kópu u dîy:o nmyi mbodo dmi dîngîdîngî dé. ¹² Yesu u yoo vy:o ló dini munmyinê ghê dniye, lukwe dîy:o ndiye kîgha pyu ngê dmyongé pyaa dniye. Chóó Lémi u kópu n:ii nmyi ndê tumo, lukwe dîy:o dnyinté nmyi ndê tumo, woni dmyongé ndê tumo. Lukwe dîy:o nmye ngmo ndanî nyédi, nté wêdêwêdê dp:ee pîpî ngmê. Nmyi nuw:o pwiipwii dé. ¹³ N:ii a ngmo ndanî yédi, yi pini tpómu ntee tpile, kópu mb:aa u dî u lama daa tóó. ¹⁴ Nté wêdêwêdê pyââwe mââwe knî y:oo vyilo ye pîpî ngópu, yi nuw:o dmi népwi ngmê dé dono mb:aamb:aa ntênê dpî mya d:oo.

6

¹ Yesu u yoo vy:o ló dini nmyinê ghê dniye, yi kópu u l:êê dîy:o kópuni yi ngwo nmye ndê tumo, yi p:uu danê ngê kêê nmye daamunê t:oo. U ya a nga a kwo, Kn:aani kópu knî nmyi nuwo munîné kîgha. Kópuni nmyi lama a pyede, yi kópu ngomo kââ ntee tpile dé. U ya a nga daa kwo, K:ââ ghi kamî munî kââ, ngmênê ngomo nt:u p:uu n:aa dpodo. Nmye mēdaamonê vyi, Nmyi dono kópu a kuwo tóó, Chóó Lémi ka dmyinê kélîmî, nmyi nuw:o dmi p:uu kaa yó. Yi kópu ló dini nmyinê d:uu ngópu. ² Pi ngê pi ntee a mbápitísîm kîgha ngê, kóó dé mbêmê dpî yé dé, Chóó Lémi u ghê Dmi u mênê u ngwo dpî kee, yi kópu p:uu kópu nmye daamunê vyi, nmyi lama wunê ka a yaa wo. Myenté, nmyi lama ka tóó, mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê pi yintómu wa a pyidu té, yoo dono wa kpada té, chedê ngê daawa pyódu. Yi kópu nmyi lama daamunê kwolo. ³ Chóó Lémi ngê ada a ngêêpî nmo, yi kââmu ghi knî yi mbêmê ngomo nt:u mb:aamb:aa ngê anmî wó.

* **5:4:** Ex 28:1 * **5:5:** Hipilu 1:5; Psalm 2:7 * **5:6:** Psalm 110:4; Hipilu 7:1,16-17 * **5:7:** Mát 26:39-46

⁴ Chóó Lémi u maa ndêndê dpodombiy:e dmyinê kîgha, nangmê diyé, mu kópu u díy:o n:ii yoo yi máádi p:uu wa diyé dmi, kópu dono amêdnyi d:uud:uu dé, doo u ntââ daanmo diyédiyé kalê té, myenté doo u ntââ yi dono vy:o mēdaanmo y:ee té. Wunê Chóó Lémi u maa p:uu dnya a paa, u wo myednya a paa. Chóó Lémi ngê ghê kamî ye y:ango, u Ghê Dmi yi mênê kee wo. ⁵ Chóó Lémi u kópu dyuu mb:aamb:aa ngê ye mwiyé pyaa dniye, yoo kamî yi wêdêwêdê myednyimo mumu. ⁶ Yesu Kédisu lukwe díy:o kpîpî ngópu. Yélini y:oo kîdosi nêdê mwiyé a t:ee ngópu, mye yinté yéli, na a ka kîdosi nêdê yinté myombó mye t:emî ngmê. Pi knî yi ngîma u pi a dyede ngmê, a mywenemywene kîgha ngópu. Yi kópu u l:êê díy:o doo u ntââ mēdaanmo diyédiyé kalê té, Yesu u maa p:uu mēdaanmî kaa té. *

⁷ Yi yéli tēpê ghi dono ntee yéli. Yâpwo tēdê n:ii tpîi wunê ghayghay yédi, nté nt:u mb:aamb:aa ngê dpî kaalî, yi tēpê mb:aamb:aa. Yoo mb:aa mye yinté dé, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê a ngêêpî too. ⁸ Tpyé ngê yâpwo tēdê n:ii dpî ma, y:i nté nt:u d:uudpî kaalî. N:ii knî y:oo Yesu dpî kpîpî ngmê, yinté dé, Chóó Lémi ngê ndiya wa kée té.

⁹ A tidê mbwó yoo, k:omo tpile alanté nmye nîné danêmbum, ngmênê dp:ee yinté yéli. A lama ka tóó, ndiya daanmy:uu ghêpê dmi, ¹⁰ mu kópu u díy:o kópuni Chóó Lémi u l:êê díy:o nmyee d:uud:uu dé, yi kópu u nuwo daawa a kópu dmi. Chóó Lémi u nuu ghi nmyi nódo ndêndê ngê a tóó. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu u yoo vy:o yéli nmyee a ngêêpî dé, awêde mwo anmyi ngêêpî t:oo.

* ¹¹ Mb:aamb:aa ngê u ya a nga a kwo, Yesu u dpodo p:uu mgeemgee ngê kêê kêdmyinêngê t:ee ngmê, mu kópu u díy:o kópuni u yi nmye a kwo, Pêdê pyw:ee yó. ¹² Nyââ, mgeemgee ngê kêê nangê t:oo, ngmênê yoo mb:aa yi nt:anê dpî yaa dmyeno, yélini yi kélímî chedê ngê d:uudpî pyódu. Kópuni Chóó Lémi ngê yi pi dmi ye mwiyé a vyi too, yi yéli y:oo yi kélímî mbêmê yi kópu wunê pyw:emî t:oo.

Chóó Lémi u kópu ndêndê

¹³⁻¹⁴ Nmî lama ka tóó, Chóó Lémi ngê Epilaham ka kópu ndêndê ngma a vyu, kwo, Dínî k:omodanê. Kwo, Mb:aamb:aa ngê ana a ngêêpî ngi, díyo nyoo yilî ngê wa pyódu. Dini ghi n:ii ngê yi kópu u kwo a vyu, u kwo mye kpaawo. Chóóchóó u ngwo a kpaawo, mu kópu u díy:o u pwo pini daa tóó, n:uu ngê mēpî kpaawo. * ¹⁵ Epilaham yi kópu ka kélímî mbê wo, u kélímî chedê ngê daa pyodo, yi kópu myedoo t:âât:ââ, u dí yi kópu mínê pyw:ango. ¹⁶ Pi chóó u pi ngê d:uudpî kp:aa, ngmênê nmî pwo pini u pi ngê dpî kp:aa, dnyengi dnyeng:aa machedê ngê u ngwo dpî pyódu. ¹⁷ Yi kópu ndêndê nmî l:êê díy:o Chóó Lémi ngê Epilaham ka a vyu. U yi u ngwo doo kwo, nmî lama ndêndê ngê yaa we, Chóó Lémi ngê u nuw:o daawa ngmêê, kópuni a vyu, ntênê wa d:uu. Yi kópu u l:êê díy:o u kópu ndêndê Epilaham ka a vyu, chóóchóó u ngwo myedê kpaawo. ¹⁸ Chóó Lémi ngê yi kópu dê Epilaham ka ntênê a vyi doo, doo u ntââ daawa a ngmêê dê, myedaadî k:omodanê. Vyilo yi yâpwo p:uu nmî nuw:o dmi nmî kaa too, daawa dóó nmo. Yi kópu dê yi mbêmê nmî lama ndêndê ngê a tóó, Kópuni nmo mwiyé a vyu, ntênê wa d:uu, kóó k:oo wa kaa nmo, mēdaawa kée nmo. * ¹⁹ Anka nt:u ngê nkíli u ché ntee wunê tpee ngê, kópuni ka nmî kélímî mbê dniye, yi kópu mye yinté, nmî anka, Chóó Lémi p:uu u pye wunê tóó. Yi kópu ngê nmî ché dmi kîyedê tpee, doo u ntââ daanmî ntée dmi, Setan ngê

* **6:6:** Hipilu 10:26-29 * **6:10:** Hipilu 10:32-34; 1 Kódin 15:58 * **6:13-14:** Gen 22:16-17 * **6:18:** Num 23:19

nmî anka daawa a pêêdî, myedaawa t:âmo nmo. Chóó Lémi kwéli wunê tóó, yâpwo ghi ndêndê ghê, yi anka y:i wunê tóó. * ²⁰ Yesu nmî kada y:i ghê wo, nmî l:êê dîy:o kpêê yiyé pyu ndêndê ngê mî pyodo. Méلكisadek ntee pini ngê mî pyodo, chedê ngê daawa pyódu.

7

Méلكisadek u danêmbum

¹ Méلكisadek Salem tpémi yi king ngê doo ya, kpêê yiyé pyu ngê myedoo ya. Yâpwo ni u pi mudu y:i a tóó, vyîlo yi yâpwo ka dpîmo kpêê yiyé. Dini ghi n:ii ngê Epîlaham u yoo knî yi k:ii king páádi knî yi p:uu dnyen:aa l:êê, yi king yoo, yi yoo knî yi k:ii, woni vya tumo. Dini ghi n:ii ngê p:o dnye diyédiyé, Méلكisadek ngê Epîlaham maa p:uu a pyódu ngê, Chóó Lémi u pi mbêmê wêdêwêdê kalê ngê. * ² Kn:aa lede knî y:oo tpileni mwiyé a t:âmo tumo, Epîlaham ngê l:êê têdê yi kélê mîmênê pwaa too. Yi tpile dyuu dyuudyuu a pyódu ngê, dyuu y:a ngê pyódu too, yononi dyuu Méلكisadek ka y:ângo. Méلكisadek u pi u nt:u alanté, King n:ii p:uu dyââpe daa t:a. Mye Salem tpémi yi king, u nt:u alanté, N:ii ngê l:êê dpî chedê, yoo dpo kââdî. ³ Méلكisadek u pye mî yi pi dê daa d:êê dumo, u kn:ââ yoo yi pi dmi myedaa d:êê tumo, wéni n:ii ngê a ta, wéni n:ii ngê a pwene, yi pi dê myedaa d:êê dumo. Na a ka Chóó Lémi Tp:oo ntee pini, kpêê yiyé pyu ngê a tóó, chedê ngê daawa pyódu. *

⁴ Ala kópu nmyi lama choo a ya, Méلكisadek u pi ndîi, nmî kn:ââ Epîlaham u pi têdê. K:omo tpile Chóó Lémi ngê Epîlaham a ngmidi ngê, ngmênê Epîlaham ngê tpile dyuu yononi Méلكisadek ka y:ângo. ⁵ Lipi u yoo vy:o yélini kpêê yiyé pyu ngê a pyede, yi yélini ye Yisîléli tpémi y:oo yi tpile dyuu yononi ye a yémî tumo, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu yedê yi kópu a tóó. K:omo tpile kpêê yiyé pyu yoo, Yisîléli tpémi woni knî yi k:ii, yi kn:ââ mu ngmidi, Epîlaham, ngmênê kpêê yiyé pyu knî ye tpile dyuu yononi ye a yémî tumo. * ⁶ K:omo tpile Méلكisadek daa Lipi u tii nédê pini ngmê, ngmênê Epîlaham ngê tpile dyuu yononi u kwo y:ângo. K:omo tpile Chóó Lémi ngê Epîlaham mwiyé a ngmidi ngê, u l:êê dîy:o u pi ndîi, ngmênê Méلكisadek ngê mê wêdêwêdê kwólu. ⁷ Nmî lama ka tóó, n:ii ngê pi a wêdêwêdê kígha too, yi pini u pi mudu y:i a tóó. Yi kópu u l:êê dîy:o Epîlaham u pwo Méلكisadek u pi mîmî tóó. ⁸ Myenté kpêê yiyé pyu yoo yi pwo, Méلكisadek u pi myimî tóó. Kpêê yiyé pyu yoo a vy:enevy:ene nyédi, mye pwopwo nyédi, ngmênê Méلكisadek na a ka daa pwene, a tóó, mu kópu u dîy:o u pwopwo u pi daa tóó, puku yedê. Epîlaham ngê u tpile dyuu yononi Méلكisadek ka ntee y:ângo, Yisîléli tpémi y:oo yi tpile dyuu yononi kpêê yiyé pyu knî ye yinté mye yémî tumo. ⁹ Myenté kpêê yiyé pyu yoo yi kn:ââ Lipi ngê yi kópu mye d:uu ngê. ¹⁰ Na a ka u tpile dyuu yononi Méلكisadek ka mye y:ângo, mu kópu u dîy:o dini ghi n:ii ngê Epîlaham ngê u tpile dyuu Méلكisadek ka y:ângo, yi ngwo u maka Lipi dêpwo ya, Epîlaham ngê u maka u l:êê dîy:o d:uu ngê.

Yesu ngê kpêê yiyé pyu yoo yi daa dmi u ngwo a kââdî ngê

¹¹ Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Lipi u tii nédê pini ngmê, Alon, a ngmidi ngê, kpêê yiyé pyu ngê a pyódu ngê, yi ngwo Yisîléli tpémi ye dêêpî kópu dyuu mye y:ângo. Alon u tii nédê yélini vyîlo dé ye kpêê yiyé té, awêde u dî. Kpêê yiyé pyu knî y:oo yoo yi dono yîli wo chedêchedê tumo, ye Chóó Lémi ngê kpêê

* **6:19:** Lev 16:2-3; Hipîlu 9:3 * **7:1:** Gen 14:17-20 * **7:3:** Hipîlu 7:15-17 * **7:5:** Num 18:21

yiye pyu kamí daamupêdê ngmídi ngê. Yi kópu u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê Yesu kpêê yiye pyu ndêndê ngê pyódu ngê, Alon u tii ñedê yéli yi d:aa dmi a kââdí ngê, Mélkisadek ntee pini ngê a tóó. ¹²⁻¹⁴Nmí lama ka tóó, nmí Lémi Yesu Njuda u tii ñedê pini ngmê, ngmênê Mósisi ngê puku yedê ala kópu a d:êê ngê, apê, Lipi u tii ñedê yéli kpêê yiye pyu ngê vyílo dé yidny:oo pyodopyodo, daa Njuda u tii ñedê yéli yi pi dmi yi d:êê ngê. Yi kópu u l:êê dîy:o ala kópu nmo w:ee ngê, Chóó Lémi ngê yi dêêpi kópu dyuu dê ngmêê, Yesu ngê kpêê yiye pyu yoo yi d:aa dmi da kââdí.

¹⁵ Yi kópu ndêndê ngê kíd:o w:ee. Nmí Lémi Yesu Mélkisadek ntee pini ngê a tóó, kpêê yiye pyu ndêndê ngê dê pyódu. ¹⁶ Daa yoo yi dêêpi kópu dyuu mbêmê kpêê yiye pyu ngê pyodo, ngmênê chóó u ghê mbêmê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ¹⁷ Yi kópu puku yedê alanté a tóó, Chóó Lémi ngê kwo, Nyi kpêê yiye pyu ngmê, chedê ngê daanyi pyódu,

Mélkisadek ntee pini ngê anyi ya. *

¹⁸ Kpêê yiye u dêêpi kópu dyuu Chóó Lémi ngê chedê ngê pyódu ngê, mu kópu u dîy:o kpêê yiye tédê yoo yi dono dnyinté dnyimo chedêchedê. ¹⁹ Mósisi u dêêpi kópu dyuu ngê yoo kamí ngê daa pyódu too, ngmênê kópu kamí mbêmê nmí lama ka tóó, dîyo Chóó Lémi ka wanmí lee dmi.

²⁰⁻²¹ Yesu ngê kpêê yiye pyu yoo yi d:aa dmi a kââdí ngê, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi chóochóó u ngwo a kpaa wo, Yesu kpêê yiye pyu ndêndê ngê u ngwo a pyódu ngê. Dini ghi n:ii ngê Lipi u tii ñedê yéli kpêê yiye pyu ngê a pyódu too, chóochóó u ngwo dêpê kpaa wo. Ngmênê Tp:oo ka a kpaa wo, ala kópu puku yedê a tóó,

Nmí Lémi chóochóó u ngwo da kp:aa,
u nuw:o daawa ngmêê, kwo,

Nyi kpêê yiye pyu ngmê, chedê ngê daanyi pyódu. *

²² Yi kópu u l:êê dîy:o Yesu ngê Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê a kââdí nmoo. Nmí lama ka tóó, Ntênê daawa dóo nmo. *

²³ Kpêê yiye pyu yíli a tóó. Ntee a pyede, Yesu daa yinté. Dye ghi yintómu yinté daamu ya nyédi, a vy:enevy:ene nyédi, a pwoowo nyédi. ²⁴ Ngmênê Yesu chedê ngê daawa pyódu. Dye ghi yintómu kpêê yiye pyu ndêndê ngê adí ya, pi ngê u d:aa daawa a kââdí. ²⁵ Yi kópu u l:êê dîy:o daa dêê wo, ndêndê ngê nmí Mbwámê ngê pyodo. N:ii kní y:oo Yesu p:uu yi nuw:o dmi dpí kaa t:oo, yi yéli dpí ngee té, Chóó Lémi u yoo vy:o dpí kaa té, mu kópu u dîy:o dye ghi yintómu Chóó Lémi ka a tpaépê ngê, kópu, Yi yíkí dmi a pwo ghay wo, nangê kpada té.
*

²⁶ Yesu nmí kpêê yiye pyu ndêndê, u máló a tóó. Dyââpe p:uu daa t:a, u dono myedaa tóó. Yoo dono yi nt:anê daa yaa wo, u Mí ka mē kee wo, u che p:ââ pee ngê mímí pyodo. * ²⁷ Kpêê yiye pyu yoo ntee dé, Yesu daa yinté pini. Yi yéli wonêwodiye diyé yi chóó yi dono kní yi l:êê dîy:o mwiyé a kpêê yiye nyédi, yoo yi dono kní yi l:êê dîy:o kuwó a kpêê yiye nyédi. Yesu ngê yinté kópu daa d:uud:uu ngê, ngmênê kpêê ngê:êntómu yó, chóochóó kpêê ngê u ngwo pyódu ngê, yi kópu mēdaawa d:uu. * ²⁸ Mósisi u dêêpi kópu mbêmê yélini kpêê yiye pyu ngê a pyépi tumo, dye ghi kní ngmê ngê dpí kn:aadi ngmê, ngmênê Chóó Lémi chóochóó u ngwo a kpaa wo, chóó Tp:oo kpêê yiye pyu ndêndê ngê u

* **7:17:** Psalm 110:4 * **7:20-21:** Psalm 110:4 * **7:22:** Hipilu 8:6; 12:24 * **7:25:** Lóma 8:34; 1 Njon 2:1 * **7:26:** Hipilu 4:15 * **7:27:** Hipilu 10:10

ngwo a pyódu ngê, pini n:ii p:uu dyââpe daa t:a, chedê ngê myedaawa pyódu. Mósisi ngê u dêêpí kópu dyuu mwiyé a d:êê ngê, Chóó Lémi chóochóó u ngwo a kpaawo. Yi kópu ngê Mósisi u kópu u d:aa a kââdí ngê. *

8

Yesu kpêê yiyé pyu ndêndê

¹ Kópu yilí n:ii dí d:êê té, yi nt:u kópu ala. Nmí l:êê díy:o Yesu kpêê yiyé pyu ndêndê ngê pyodo, Chóó Lémi ka mbóó p:uu mê kee wo, u wéni pee mí yaa wo, u che p:ââ pee ngê mí mí pyodo. * ² Kpêê yiyé pyu yoo dyámê mbêmê Chóó Lémi u ngomo k:oo ntee a dpodo nyédi, Chóó Lémi kwéli a tóó, Yesu yinté y:i mye dpodo yédi.

³ Yoo yi l:êê díy:o, dêêpí kópu mbêmê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo tpile tp:oo Chóó Lémi ka a yémí tumo, kpêê ngê u kwo a yé tumo. Kpêê yiyé pyu ndêndê mye yinté, chóochóó kpêê ngê pyódu ngê. ⁴ Dyámê mbêmê wodoowoo ya, ye kpêê yiyé pyu ngê daapêdoo ya, mu kópu u díy:o kpêê yiyé pyu yoo n:ii a pyede, Mósisi u dêêpí kópu dyuu mbêmê a kpêê yiyé nyédi. ⁵ Dpodoni Yesu ngê a dódó, mbóó p:uu, yi dpodo u kââ kpêê yiyé pyu kní y:oo ye dódó ngmê, dyámê mbêmê. Mósisi ngê Chóó Lémi u wónu ngomo daa kêmakêma doo a wuwó, mye yinté. Chóó Lémi ngê kwo, Kópu yilí yi kakême ntee nga dí chámê, mbu mbêmê, yinté dpi lâmo ngi. *

Chóó Lémi ka kââdí te kamí

⁶ Yesu ngê dpodoni a dódó, yintoo dpodo kpêê yiyé pyu kní y:oo daa dódó ngmê. Myenté, Yesu ngê Chóó Lémi ka ntee a kââdí nmoo, kpêê yiyé pyu kní y:oo yinté u kwo dépê kââdí nmoo. Yesu u l:êê díy:o gha kópu n:ii nmo t:âât:ââ té, kpêê yiyé pyu yoo yi dpodo u l:êê díy:o daa yinté kópu yinnée a t:âât:ââ dé. * ⁷ Kââdí te mbwee mbêmê mb:aamb:aa ngê w:oo pyaa dniye, ye Chóó Lémi ngê kn:aani kópu nmo daamupêdê kpo. ⁸ Kââdí te mbwee Chóó Lémi ka doo u ntââ ngê pyodo. Yi kópu u l:êê díy:o ala kópu puku yedê a tóó,

Nmí Lémi ngê apê,

Mu dini ghi ngê kââdí te kamí mbêmê Yisiléli tpémi a ka anê kââdí té,

Njuda u yoo a ka amyenê kââdí té. *

⁹ Dini ghi n:ii ngê yi kn:ââ yoo yi kada nê ghê wo,

Yichip u mênê nê pw:ii too,

yi ngwo a ka nê kââdí too,

dêêpí kópu dyuu ye ngmêní y:ângo.

Ngmênê yi dêêpí kópu dyuu dèdnyimo a chââchââ dé,

u nkwo ye dênimo a ng:aa.

¹⁰ Ngmênê mu dini ghi ngê kamí ngê aní pyódu té,

myombó a ka amênê kââdí té.

Nmí Lémi ngê apê,

Yi yâpwo ngê aní ya, a yoo ngê adnyi kwo.

Dini ghi n:ii ngê yi kn:ââ yoo a ka nê kââdí too,

a dêêpí kópu dyuu chêêpí kpââ dé yi p:uu nê d:êê too,

ngmênê dini ghi n:ii ngê ala yéli a ka anê kââdí té,

a dêêpí kópu dyuu yi mbodo mênê anê yé té,

* **7:28:** Hipilu 5:1-2,9 * **8:1:** Hipilu 1:3; 10:12 * **8:5:** Ex 25:40; Kílosa 2:17 * **8:6:** Hipilu

7:22; 9:15 * **8:8:** Jer 31:31-34

yi gha vy:o amyidnyi ya.

¹¹ Pi ngé u mbwó ka mēdaadi tpaṗê, kwowo,
Nmî Lémi nuw:o nēdê choo ya,
mu kópu u díy:o yi yéli yintómu yi lama waní ya.
K:omo tpile yoo yi pi dmi ndîi dé ó yi pi dmi tēdê dé,
ngmēnê yi lama waní ya.

* ¹² Yi lama waní ya, mu kópu u díy:o yi dono yilí a kuwó waní kée té,
mēdaani ngí té.

¹³ Chóó Lémi ngé kamí ngé u kwo a kâadi nmo, yi kópu ngé daa kēmakēma
kâadi te mbwee u d:aa wunê kâadikâadi.

9

Kpêê yiyé mbwee, kpêê yiyé kamí, yi danêmbum

¹ Kópuni dyuu mbēmê Chóó Lémi ngé nmî kn:ââ yoo u kwo mwiyé a kâadi
too, yi kópu dyuu mbēmê Chóó Lémi nmeē châachââ, u kwo nmeē kpêê yiyé,
u kwo myenmee ngêpê. Nmî kn:ââ kní y:o yi kpêê yiyé tēdê ló dini a l:âmo
ngópu. ²⁻³ Wónu ngomo ngmê wó ngópu, ghi k:oo miyó yé ngópu, woni ghi u pi
yâpwo ghi, woni ghi u pi yâpwo ghi ndéndê. Yâpwo ghi u mēnê lam pyudu kní
yi kwo tēdê kaa ngópu, mbidédi u kapí tēdê mye kaa ngópu. Mtyimí nk:ēêní
tēdê nkól ngé ngmê l:âmo ngópu, yâpwo ghi ndéndê u kpídí pee u nkígh:ê kaa
ngópu. Yi kpídí pee mwada pee yâpwo ghi ndéndê doo ya. * ⁴ Chóó Lémi u
yâpwo poki ngmê l:âmo ngópu, nkól p:uu t:ee ngópu, yâpwo ghi ndéndê k:oo kaa
ngópu. Yi poki k:oo tpile páadi yé tumo, ntini n:ii nmî kn:ââ kní y:oo dnyimo
a pípí, mana, yi ntini d:ââ ngmê, Alon u kiyé myomo, n:ii nkwo do yââ vyi
mwiyé a ghê wu, chēêpí kpââ dé pyolo podo, n:ii dé yi p:uu Chóó Lémi ngé u
dēêpí kópu dyuu wunê a d:êê ngé. ⁵ Yi poki mbēmê enjel miyó l:âmo ngópu.
Chóó Lémi y:i dpímo ya, yoo yi dono y:i myedpímo chedêchedé dé. Doo u ntââ
ala ngwo yi kópu yilí yi kakēmê dmi nmye daanê chámê.

⁶ Nmî kn:ââ kní y:oo yi kópu yinté a yé tumo, ala ngwo Chóó Lémi u ngomo
k:oo yinté a pyede, Njedusalem. Wonêwodiyédiyê kpêê yiyé pyu yoo yâpwo
ghi k:oo a koko nyédi, y:i a dpodo nyédi, * ⁷ ngmēnê yâpwo ghi ndéndê k:oo
daa koko nyédi, yi kada pini mu ngmídi y:i dpí kee. Daa wonêwodiyédiyê a
koko yédi, ngmēnê m:ââ k:oo wu mu ngmídi ngé dpí kee. Daa módó dpí kee,
ngmēnê tpile tp:oo mwiyé ngmēdpí vy:a, u wēê yâpwo ghi ndéndê k:oo Chóó
Lémi ka dpí núw:o. Chóó u dono u l:êê díy:o dpí vy:a, myenté yoo yi dono u
l:êê díy:o. * ⁸ Yi kópu kní yi mbēmê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé nmî nuw:o
dpí kwolo, ala kópu u ngwo nmínê wopwe ngé, Chóó Lémi u ngomo ghêlí
k:ii chedê ngé doongé pyodo, yâpwo ghi ndéndê k:oo maa daa t:a. * ⁹ Chóó
Lémi u ngomo dyimê pywuu ntee tpile, kpêê yiyé mye yinté. Yesu ngé ndéndê
kópu yi d:uu too, nmî dye ghi ngé. Kpêê yiyé mbēmê yoo yi gha dmi kamí ngé
dēdnyimo pyodopyodo. * ¹⁰ Kópu mbwee dé, nté p:uu kópu dé, mbwaa ndaní
p:uu kópu dé, tpile ghêêghêê p:uu kópu dé, yi kópu dé too pee u kópu dé. Chóó
Lémi ngé u yi doo kwo, Pi kní y:oo dny:oo châachââ dé, u dí Yesu ngé maa
kamí mî kpēmí ngé.

* **8:11:** 1 Njon 2:27 * **9:2-3:** Ex 25:23-40; Ex 37:1-29 * **9:6:** Num 18:2-6 * **9:7:** Ex 30:10
* **9:8:** Hipilu 10:19-20 * **9:9:** Hipilu 10:1-2

11 A tidê mbwó yoo, Yesu Kédisu nmî kpêê yiyé pyu ndêndê ngê wunê kî pyodo, kópu mb:aa yilí nmo a kpo. Yâpwo ghi n:ii k:oo Yesu a dpodo, daa pi ngê yinê lâmo ngê, myedaa dyámê pee ngmê mbêmê a tóó. ¹² Dini ghi n:ii ngê yí yâpwo ghi k:oo ng:êntómu kee wo, daa pudumakó tp:oo wêê nunukwéti wêê ngmêyi núwo, ngmênê chóó u wêê yí núwo, nmî dono yilí u ngwo chedê ngê, kamî ngê mye pyódu nmoo. Yí kópu daamuwa d:uu. ¹³ Yesu ngê gha u kópu yí d:uu ngê, ngmênê kpêê yiyé pyu kní y:oo too pee u kópu ye d:uud:uu tumo, pudumakó nunukwéti a vyee tumo, yí wêê ngê yoo a níyéniyé tumo, pudumakó tp:oo dpí vya ngmê, dpí nk:êê ngmê, kpo dpo ngí ngmê, yoo yí pwo a kéké ngópu. Yoo yí too pee mbêmê dono kópu n:ii a pyede, kpêê yiyé pyu kní y:oo yí kópu kní yí mbêmê dpí chedê t:oo, ¹⁴ ngmênê Yesu Kédisu ngê chóó u wêê mbêmê kópu ndíi yí d:uu ngê, nmî gha dmi kamî pyódu too. Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê a ngópu, chóóchóó kpêê ngê u ngwo pyódu ngê, kpêê yiyé n:ii p:uu dyââpe dêpwo ya. Dononi nmî gha vy:oo a pyede, u wêê ngê dpí chedê té, Chóó Lémi p:uu u nkwo nmo dpodo té, chedê ngê daawa pyódu. *

Yesu u pwapwo p:uu danêmbum

¹⁵ Yesu pwene, mu kópu u díy:o yélini Chóó Lémi ngê mwiyé a ngmidi too, yoo kamî ngê dny:oo pyodopyodo, Chóó Lémi u k:ii pèdê kââdí y:e, kópuni mb:aa yí pi dmi mwiyé a vyi too, pèdê pyw:ee téne. Ala kópu u l:êê díy:o mye pwene, yélini y:oo dêêpi kópu dyuu mbwee dnya a cháâcháâ dé, yí dono chedê ngê mye pyaa dniye. *

¹⁶ Ndáápi u dyimê pywuu nmye ngmêninê kuwo. N:ii u tpile yilí, u ndapí mye yilí, u tpile dyuu, u ndapí yí pweepwee pee ngmêdpí d:êê, yí yêêpi u díy:o. Dini ghi n:ii ngê yí pini dpí pw:onu, u yoo kní y:oo yí pweepwee pee mbêmê tpile a yêêpi tumo, ndapí mye yêêpi ngópu. ¹⁷ Yí pini ghêlí k:ii d:uudpi pw:oo knomomê, yí pweepwee pee u nt:u daa ya yédi, pi ngê u tpile ghêlí k:ii d:uudwodê ngí. Dini ghi n:ii ngê yí ndáápi dpí pw:onu, yí pweepwee pee nt:u u ngwo dpí pwíi. ¹⁸⁻¹⁹ Wéni n:ii ngê Mósisi ngê nmî kn:ââ yoo Chóó Lémi ka a kââdí too, mye yinté. Mósisi ngê dêêpi kópu dyuu pi kní ye mwiyé vuu, pudumakó kuwó vya too, Chóó Lémi ka u ngwo a kââdí too. Yí pudumakó wêê d:ââ k:oo mbwaa yó, yimbwi nêdê sipi gh:aa mtyé ngmê kââ, wêê d:ââ k:oo doo kmênêkmênê, yoo u ngwo doo níyéniyé, dêêpi kópu u puku dmi mye níyé ngê. ²⁰ Pi kní ye yepê, Ala wêê ngê Chóó Lémi ka da kââdí nmyo, mb:aamb:aa ngê dmyinê cháâcháâ. ²¹ Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u wónu ngomo wó ngópu, Mósisi ngê yí ngomo u tpile yilí yintómu wêê ngê níyé too, yí tupwó yilí Chóó Lémi ka u ngwo chedê too. ²² U kuwó dini ghi ngê kpêê yiyé pyu kní y:oo dêêpi kópu dyuu mbêmê tpile yilí wêê ngê dnyimo níyéniyé, yí tupwó yilí machedê ngê u ngwo dnyimo pyépi. Wêê mu ngmidi mbêmê Chóó Lémi ngê yoo yí dono u kuwó dpí kée té. *

²³⁻²⁴ Chóó Lémi u wónu ngomo k:oo tpileni dnye ya, yí tupwó tpile tp:oo wêê mbêmê chedê ngê pyaa dniye, ngmênê Yesu ngê dpodoni dóó u l:êê díy:o, tpile tp:oo wêê doo u ntââ, chóó u wêê u ntââ. Chóó Lémi u wónu ngomo n:ii dyámê mbêmê doo kwo, yí ngomo dyimê pywuu ntee tpile. Yâpwo ghi ndêndê mbóó p:uu wunê tóó, Yesu kwéli a tóó, nmî l:êê díy:o Chóó Lémi ngíma wumê kwo.

* **9:12:** Epeso 1:7 * **9:13:** Lev 16:3; Num 19:17-19; Hipilu 10:4 * **9:14:** 1 Pita 1:18-19; 1 Njon 1:7 * **9:15:** 1 Tim 2:5; Hipilu 8:6 * **9:18-19:** Ex 24:6-8 * **9:22:** Lev 17:11

Yâpwo ghi n:ii k:oo Yesu Kédisu kee wo, daa pi ngê yinê l:âmo ngê. * 25 M:ââ yintómu kní yi k:oo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê tpile tp:oo dpí vy:a, wêê yâpwo ghi k:oo dpí núw:o, ngmênê Yesu Kédisu ngê daa dye ghi yintómu chóóchóó kpêê ngê a pyépi ngê, 26 kminté wonêwodiyédiyé kídosi ínedê pêdoo pwopwo, kn:ââ Chóó Lémi ngê dyámê pê u ngwo a l:âmo ngê, nkoo nmo. Kêle, dye ghi mbwee yi chedê ngê, ng:êêntómu nmî dye ghi ngê pwene, chóóchóó kpêê ngê pyódu ngê, dono yilí u ngwo chedê ngê. 27 Pi ng:êêntómu dpí pw:onu, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê dpí kóté kwolo. * 28 Myenté, Yesu Kédisu ng:êêntómu mye pwene, chóóchóó kpêê ngê yó, nmo yilí nmî dono u ngwo chedê too. Daa dono chedêchedê u l:êê díy:o amêdê diyé, ngmênê yélini y:oo adnyi t:âat:ââ, u Mí kóó k:oo wa kaa té. *

10

Yesu Kédisu nmî kpêê ngê ng:êêntómu pyodo

1 Yesu Kédisu ngê kpêê ndêndê yinê yó. N:ii yoo dêêpí kópu dyuu mbêmê dnyimo a kpêê yiyé, dyimé pywuu ntee tpile yidnyimo a l:âmol:âmo. Ala ngwo mye yinté, m:ââ yintómu kní yi k:oo a kpêê yiyé nyédi, ngmênê yoo kamî ngê daa pyodopyodo nyédi. * 2 Kpêê yiyé mbêmê yoo yi dono chedê ngê wodnyimo pyodopyodo, ye tpée kópu daamupê vyi ngópu, kpêê mēdaamupí yé ngópu. 3-4 Ngmênê pudumakó nunukwéti yi wêê ngê doo u ntââ yoo yi dono daapí chedê tumo. M:ââ yintómu kní yi k:oo, kpêê yiyé u l:êê díy:o, pi kní y:oo yi dono a vyílívyílí tumo.

5-6 Nyáâ, kpêê yiyé dpí dpí, yoo yi dono d:uudpí chedê. Yi kópu u l:êê díy:o, dini ghi n:ii ngê Yesu Kédisu daa kēmakēma dyámê mbêmê doo taataa, yi ngwo Chóó Lémi ka kwo,

Pi kní y:oo tpile tp:oo a vyeé tumo,
kpêê ngê nga wunê yiyé tumo,
ngmênê yi kópu u yi nga daa kwo,
u l:êê díy:o yoo yi dono d:ii chedêchedê too.
Kwo, Dini ghi n:ii ngê a chóó a nt:u wanyi l:âmo,
kpêê ngê nga wanê pyódu,
u ntââ ngê nga vyílo ayi pyódu. *

7 Kwo, A Lémi, ala nê.
Kópuni puku yedê a p:uu ntee a tóó,
yinté n:aa d:uud:uu,
nuu u kópu vyílo yiní d:uud:uu.

8 K:omo tpile Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu mbêmê a kpêê yiyé nyédi, ngmênê Chóó Lémi ka kwo,

Pi kní y:oo tpile tp:oo a vyeé tumo,
kpêê ngê nga wunê yiyé tumo,
ngmênê yi kópu u yi nga daa kwo,
u l:êê díy:o yoo yi dono d:ii chedêchedê too.

9 U kuwó dini ghi ngê kwo, A Lémi, ala nê, nuu u kópu vyílo yiní d:uud:uu. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê kpêê yiyé mbwee daa kēmakēma a kéké, Yesu ngê kópuni d:uu ngê, u d:aa yinê wunê kââdikââdí. 10 Chóó u pono dêpwo vyápê, ngmênê Chóó Lémi u pono vyápê wo, pwopwo u wépi daa puwá,

* 9:23-24: 1 Njon 2:1 * 9:27: Gen 3:19 * 9:28: Hípílu 10:10; 1 Pita 2:24; Pilipay 3:20 * 10:1:

ng:êêntómu pwene, chóóchóó kpêê ngê pyódu ngê, nmî dono yilí u ngwo chedê ngê, Chóó Lémi u yoo vy:o u ngwo kaa nmoo. *

¹¹ Kpêê yiyé pyu yintómu a dpodo nyédi, wonêwodiyédiyé a kpêê yiyé nyédi, ngmênê yoo yi dono daa chedêchedê tumo. ¹² Kópuni Yesu Kédisu ngê d:uu ngê, daa yinté. Chóóchóó kpêê ngê ng:êêntómu pyódu ngê, mēdaamuwa d:uu. U kuwó dini ghi ngê u Mî ka mē kee wo, u wēni pee mî yaa wo, u che p:ââ pee ngê mî pyodo. * ¹³ Yélini daa yi nuu u pi ngê a tóó, Chóó Lémi ngê yu yodo u maknopwo wa yé té. Wēni n:ii ngê yi kópu wa pyódu, ala ngwo ka t:âât:ââ. * ¹⁴ Chóóchóó kpêê ngê ng:êêntómu pyódu ngê, yélini yi k:ii u yoo vy:o nmo wowo nyédi, nmî dono yilí yintómu u ngwo chedê ngê, mēdaadi nuw:onuwo dé. ¹⁵ Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê ndê kópu ngê nmo yinê a pyépi ngê. Chóó Lémi u kópu dyuu puku yedê alanté a kwo, apê,

¹⁶ Mu dini ghi ngê kamí ngê aní pyódu té,
myombó a ka amênê kââdí té.

A dêêpí kópu dyuu yi mbodo mênê aní yé té,

Yi gha vy:o amyidnyi ya. *

¹⁷ Yi dono yilí a kuwó waní kée té,
mēdaanê ngí té.

¹⁸ Kpêê daamunmî yé, mu kópu u díy:o Yesu ngê nmî dono yintómu chedê ngê.

Maa kamí u danêmbum

¹⁹⁻²⁰ A tidê mbwó yoo, dini ghi n:ii ngê Yesu pwene, wêê n:ii p:uu pwii wo, maa kamí u ngwo ngma a yó, máádini u dí yâpwo ghi ndêndê k:oo wunê tóó, Chóó Lémi kwéli wunê tóó. Yesu ngê ghê kamí nmo a kpo, yi máádi p:uu kaa nmoo, u ntââ kpídí pee mwada pee anmî lee dmi, Chóó Lémi ka u ngwo anm:uu taa dmi, nkíngê ngê kêê daanmo t:oo. Yi kpídí pee chaa ngmê ngê a t:a, mu kópu u díy:o Yesu nt:u kídosi ñedê dmya ngópu. * ²¹ Chóó Lémi u yoo ndêndê yi vy:o nmî ghê dniye, kpêê yiyé pyu ndêndê nmî kada a kwo. ²² Yi máádi dpodombiy:e kigha koo, nmî nuw:o dmi Yesu p:uu ntênê dny:oo kwo, Chóó Lémi ka u ngwo nyi taa kmêle. Chóó Lémi ngê mbwaa mb:aa u mênê kmênê nmoo, u ngwo ghêê nmoo, dononi wunê nmo d:uu too, mye chedê too, yi l:êê díy:o tpéé kópu mēdaamu anmî vyi. K:omodanê kópu nmî gha vy:o kíngmê ya, nmî nuw:o dmi Yesu p:uu ntênê dny:oo kwo, Chóó Lémi ka u ngwo nyi taa kmêle. * ²³ Yesu ka kélímí dpodombiy:e ngímí koo, mu kópu u díy:o nmî lama ka tóó, daawa dóó nmo. * ²⁴ Yoo yi nuu ghi dmi nmî nódó dny:oo ya, myepaa ngêêpí téme. Yi kópu u l:êê díy:o paa numo wêdêwêdê kigha téme. ²⁵ K:omo tpile yoo woni mēdêwunê wuwó ngê, ngmênê nipi dmyina a wuwó, dmyinê numo wêdêwêdê kigha. Yi kópu ala ngwo ndíí kópu ngê dē pyódu, mu kópu u díy:o kuwókuwó wēni daa kēmakēma a dyimēdyimē.

²⁶ Numo kuwó dmyinê mbumu, mu kópu u díy:o n:ii ngê Yesu u ndê kópu dyuu dpo w:ee, ngmênê chóó u pono a vyápê yédi, a dono yédi, lukwe ngê u dono wa chedê té. * ²⁷ Doo u ntââ u gha vylêvyilê ngê daawa pyódu, adí nkíngê. Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê wa kóté kwolo, yélini Yesu p:uu a d:uu nyédi, yi pini yi vy:o wa kââ, ndiya wa kée té, ndê ngê wa ma té. ²⁸ Mósisi u

* **10:10:** Hipilu 9:12,28 * **10:12:** Hipilu 1:3 * **10:13:** Psalm 110:1 * **10:16:** Jer 31:33-34

* **10:19-20:** Hipilu 4:16; Mát 27:51 * **10:22:** 1 Njon 1:7; Epeso 5:26 * **10:23:** Hipilu 4:14

* **10:26:** Hipilu 6:4-8

dêêpî kópu dyuu dyimê pywuu ngê nmye ngmên:aa pyépi. N:iî ngê yi dêêpî kópu ndîi ngmêdpî kn:aadi, pi miyó pyile knî y:oo yi kada pini knî ye yuu dpo y:ee ngmê, ye doo u ntââ yi pini ye d-uudpî ch:anê, dpî vya ngmê. * 29 Kópuni Mósisi ngê a d:êê too, dyámê u kópu dé. Yesu ngê n:iî d:uu ngê, Chóó Lémi ka yinê dpî núw:o nmo. Yi kópu vyílo yi ndîi kópu. N:iî ngê Chóó Lémi Tp:oo u wépi dpî puwâ, yi pini u kpadakpada ndîi. Yesu ngê chóó u wêê mbêmê Chóó Lémi ka a kââdí nmoo. Yi kópu n:iî ka tédê kópu ngê dpî pyódu, Chóó Lémi ngê dnyinté daawa kpada. Chóó Lémi ngê chóó u Ghê Dmi módó nmo a kpo. Yi ghéni dmi n:iî ka k:omo tpile ngê dpî pyódu, Chóó Lémi ngê u nkwo dpî kée, mwap:aa ngê dpî pyódu. * 30 Nmî lama ka tóó, Chóó Lémi ngê ló dini mwo a vvu, apê,

Nê ntââ vyímî pyu,

ntââ a chóó ana a vyímî.

Ala kópu puku yedê mye tóó,

Nmî Lémi ngê u yoo chóó wa kóté kalê té. *

31 Yâpwni ghê a t:a Chóó Lémi, u wêdêwêdê ndîi. Kn:aadi te pyu yoo u kwo dny:oo nkíngê. Pi kpadakpada ntênê u lama a tóó.

Dono u vyímî u danêmbum

32 A tidê mbwó yoo, dini ghi n:iî ngê Yesu p:uu kópu mwiyé nmyinê ny:ee ngópu, u yoo vy:oo u ngwo nmyi ghê dnyie, yi dini ghi dmyinê nuw:onuw:o. Yi dini ghi ngê dono yilí nmyee a vyímî. 33 Dye ghi knî ngmê ngê nmyi pi dmi dnya a dyede dé, myednya a kpakakpaka nmyo, dye ghi knî ngmê ngê nmyi pyipe knî y:oo yinté kópu dnyimo a vyímî dé, nmyi nuw:o dmi dono ngê u ngwo dpîmo pyodopyodo. 34 Dye ghi knî ngmê Yesu u l:êê dîy:o mbwa k:oo dnyimo a kmímî nmyo, nmyi tpile yintómu myednyimo a t:âmot:âmo dé. Nmyi tpile knî yi p:uu dênmyimo nuw:o, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê myednya a ya, mu kópu u dîy:o nmyi lama doo ya, nmyimo, Ghê kamî dmi nmo pyw:ângo, ghéni n:iî chedê ngê daawa pyódu. * 35 Nmyi nuw:o dmi Yesu p:uu kídmyinêngê y:ee ngmê, mu kópu u dîy:o yi máádi u dî Chóó Lémi kóó k:oo wunê tóó. 36 Dono yintómu dmyina a vyímî dé, Chóó Lémi u nuu u kópu dmyinê d:uud:uu dé, u nkwo wa ngee nmyo, kópuni mb:aa yi pi dmi mwiyé a vyi too, nmyi l:êê dîy:o wa d:uu té. * 37 Puku yedê alanté a tóó,

Dye ghi daa daadîi dmyinê t:ââ.

Pini n:iî wunê pwiyé knî, daa kêmakêma a taataa.

Mgî daawa a puwâ. *

38 Pini n:iî adí kêlímî,

pi mb:aa ngê u ngwo u kwo wa pyódu,

yi pini ngê ghê kamî wa a pyw:oo.

N:iî Chóó Lémi u maa p:uu dpî ghê, dîyo modo diyé,

yi pini ka Chóó Lémi dpî nod:e. *

39 Doo u ntââ daanmî nkíngê, daanmî kedekede, kminté ndiya anm:uu ghêpê dmi. Kêle. Yesu ka dpodombiy:e kêlímî kmêle, nmî nuw:o dmi p:uu dny:oo kwo, kóó k:oo yinê wa kaa nmo.

* 10:28: Deut 17:6 * 10:29: Mát 26:27-28 * 10:30: Deut 32:35-36; Lóma 12:19 * 10:34: Mát 6:20 * 10:36: Hipilu 6:12 * 10:37: Hab 2:3-4; Tpyuu 22:20 * 10:38: Lóma 1:17

11

Kêlîmî p:uu danêmbum

¹ Pini n:ii a kêlîmî, ala kôpu u lama a tóó, apu, Nmî Lémi ngê kópuni u pi nmo a vvu, ndêndê ngê wa d:uu. K:omo tpile yi kôpu daa y:enê, ngmênê u lama a tóó nê, yi kôpu dîyo a pyodopyodo. Yi kôpu knî yi l:êê dîy:o, kêlîmî pyu u nuw:o ngmidi ngê a ya yédi. * ² Nmî kn:ââ yoo yi vy:o yélini mb:aamb:aa ngê dnyimo a kêlîmî, yi yéli yi p:uu Chóó Lémi ngê apê, Mb:aamb:aa ngê a ka wunê ng:aa té.

³ Kêlîmî mbêmê nmo w:ee ngê, nmîmo, Chóó Lémi ngê chóó u kôpu mbêmê tpile yilî yintómu l:âmo ngê. Daa mumu ngmê u tpile knî y:oo tpile yintómu u ngwo l:âmo too, ala ngwo mumu ngmê u tpile ngê a pyede. *

⁴ Epel Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê doo a kêlîmî, ngmênê Kéén pee tp:oo. Yi kôpu u l:êê dîy:o Epel Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê pyodo, tpileni u kwo y:ângo, mye mb:aamb:aa. Kéén Chóó Lémi ka dnyintê doo kêlîmî, u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê u yi dêpwo kwo, Tpileni u kwo y:ângo, Chóó Lémi ngê u yi myedêpwo kwo. K:omo tpile Epel ló dini a pwene, ngmênê u kêlîmî nmo nyepênyepê ngê, yintê mye kêlîmî knêle. *

⁵ Inóki Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê doo kêlîmî, u l:êê dîy:o daa pwene, Chóó Lémi ngê a nyââ, pi knî y:oo dêpê pyw:ee ngópu. Puku yedê alantê a tóó, Inóki Chóó Lémi u nuu u pi ngê doo a ya. * ⁶ N:ii daadi kêlîmî, Chóó Lémi u nuu u pi ngê daawa pyódu, mu kôpu u dîy:o n:ii ngê u yi adî kwo, Chóó Lémi ka nî lê, ala kôpu ka choo kêlîmî, nmî yâpwo Chóó Lémi, ndêndê ngê a tóó, n:ii ngê u yi adî kwo, U kwo nî lê, yi pini Chóó Lémi ngê daawa dóó, mb:aamb:aa ngê wa ngee.

⁷ Myentê, Nówa Chóó Lémi ka myedoo a kêlîmî. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Nówa u ng:aa a t:ângo, Nówa ngê yi kôpu u wépi daa puwâ. K:omo tpile vyi depêngê ch:iy:e wo, ngmênê Nówa ngê Chóó Lémi u dnye nyongo, nkéli ngmê ndê ngê, u yoo knî yi k:ii k:oo wo dniye, Chóó Lémi ngê u ngwo w:êê too. Yi kêlîmî mbêmê nmo w:ee ngê, yoo wo yéli dono dé, Chóó Lémi ka dêdnya a kêlîmî. Yi kêlîmî u l:êê dîy:o Nówa Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê pyodo. *

⁸ Epilaham Chóó Lémi ka myedpîmo a kêlîmî. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê kwo, Nyámê pee a kuwo ngi, kn:aa dyámê pee nga ngmêwanê kê, yi ngwo Epilaham ngê Chóó Lémi u dnye a nyongo, chóó u dyámê pee a kuwo ngê. K:omo tpile yi dyámê pee u lama dêpwo ya, ngmênê y:i loo. * ⁹ Dini ghi n:ii ngê yi dyámê pee p:uu mí ta, Chóó Lémi ngê ghêlî k:ii u kwo daa y:ângo, pi my:oo ngê doo ya. Ngomo daa wó, wónu ngomo k:oo dpîmo dpî, p:aani p:aani dpîmo lêpî. U kêlîmî chedê ngê daa pyodo. Tp:oo Yisak mye yintê. Chóó Lémi ngê kwo, Ala dyámê pee nga wanê kê, ngmênê ghêlî k:ii u kwo daa y:ângo. K:omo tpile wónu ngomo k:oo myedpîmo dpî, p:aani p:aani myedpîmo lêpî, ngmênê Yisak u kêlîmî chedê ngê daa pyodo. Yisak tp:oo Njakóp mye yintê. ¹⁰ K:omo tpile Epilaham chóó u p:aa dêpwo a ya, u têpê ghi myedêpwo a ya, ngmênê u kêlîmî chedê ngê daa pyodo, p:aa ndêndê p:uu dpîmo nuw:o. Chóó Lémi ngê yi p:aani u nuw:o k:oo mwiyé a módu, chóó wa l:âmo, chedê ngê daawa pyódu.

¹¹ Sela Chóó Lémi ka myedpîmo a kêlîmî. K:omo tpile m:ââ yilî yi k:oo Epilaham cha y:oo tp:ee daa tpyé ngópu, ngmênê dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi

* **11:1:** Lóma 4:18; 2 Kódin 5:7 * **11:3:** Gen 1:1 * **11:4:** Gen 4:3-10 * **11:5:** Gen 5:24

* **11:7:** Gen 6:13-22 * **11:8:** Gen 12:1-5

ngê yepê, Sela ngê tp:ee wangmê tpyé, yi kópu ka kêlimî mbê knopwo, Sela u ntââ ngê a pyodo, tp:ee u ngwo tpyó. * 12 K:omo tpile Epilaham yi ngwo d:ud:umbiy:e vy:ee ngê doo a ya, daa kêmakêma doo pwopwo, ngmênê yi ngwo tpamê wo, u yoo yilî ngê u kuwó pyodo, têtê tii, mbwaa paa ghêêpwi, mbóó p:uu pudu. *

13 Kópuni Chóó Lémi ngê yi yéli ye a vyi too, yi kópu knî ye dnya a kêlimî, u ngwo a pw:oo dniye. Chóó Lémi ngê ghêli k:ii ye dêpê y:ee too, ngmênê mwada dini ghi p:uu ye doo a danê. Yi yéli y:oo yi kópu yilî kuughê a m:uu tumo, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê u ngwo pyaa dniye. Ala kópu myednya a tpapê, apu, Dyámê mbêmê pi my:oo yoo yuno kwo. 14 N:iî knî y:oo yi kópu dpî vyi ngmê, yi chóó yi dyámê pee a nmy:uu ngópu. 15 Dyámê pee n:iî mbêmê a ndê dniye, daa yi dyámê pee p:uu dnye nuw:o. Yini p:uu wodnye nuw:o, mêtêdê diyé dniye. 16 U yi y:e doo kwo, Dyámê pee mb:aa mbêmê nmî lee dmi, Chóó Lémi kwéli wunê tóó. Yi kópu u l:êê díy:o yi wépi dmi daa puwâ, p:aa ndêndê yi l:êê díy:o ngmê l:âmo ngê.

17-18 Dini ghi n:iî ngê Chóó Lémi ngê Epilaham a tókó ngê, apê, U kêlimî ngênî m:uu, kwo, Nm:ee Yisak dpî vya ngi, kpêê ngê a ka dpo yé. K:omo tpile Chóó Lémi ngê Epilaham ka mwiyé a vyu, kwo, Nyoo njini, daa Yisímél u tii nêdê yéli, ngmênê Yisak u tii nêdê yéli, ngmênê Epilaham Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê doo kêlimî, tp:oo Yisak daa w:êê ngê, kpêê ngê pí yó. * 19 Epilaham u nuw:o Chóó Lémi p:uu doo kwo, apê, A tp:ee n:aa vyee, Chóó Lémi ngê ghê mêt:emî. Na a ka yinté kópu yi pyodo, Epilaham ngê tp:oo u vyee têtê núwo, daa kêmakêma pí vyâ, ngmênê Chóó Lémi ngê kwo, Muntoo. Kwo, Nm:ee nangê vy:a. Ngmênê u kwo Chóó Lémi ngê Yisak ghê mêt:tàngo.

20 Kêlimî mbêmê Yisak ngê Chóó Lémi u kópu dyuu tp:oo dê Njakóp mbwémi Yisó ye vyi too. Kópuni díyo adnyi pyodopyodo, yi kópu knî ye vyi too. *

21 Dini ghi n:iî ngê Njakóp mupwoknî Yichip dnyen:aa ya, kêlimî mbêmê Njakóp ngê u kee dê, Njósép tp:oo dê ye Chóó Lémi u kópu dyuu ye vyi too. U kiyé p:uu doo a kwo, Chóó Lémi ka u ngwo doo ngêpê, kwo, Ala tpémi dê ye mb:aamb:aa ngê cha a vyuwo. *

22 Dini ghi n:iî ngê Njósép vy:ene wo, daa kêmakêma doo pwopwo, kêlimî mbêmê mu dini ghi u kópu dyuu u mbwó knî ye vyu. Yepê, Nmî kuwó dini ghi ngê, Chóó Lémi ngê M:aa u yoo yilî ngê wa pyódu. Yepê, Yichip u mênê wa a pw:iî té. Yepê, Yi ngwo a dinê dyuu myoo núw:o y:e. *

23 Kêlimî mbêmê Mósisi u pye mí y:oo Mósisi a w:êê ngópu. Dini ghi n:iî ngê ta, a w:ee ngópu, apê, K:uuchém u tp:ee. U yi y:e dêpwo kwo, Lede knî y:oo king u kópu mbêmê vya y:e. Yi kópu u l:êê díy:o king u kópu daa châpu ngópu, d:ââ pyile dpîmo ng:uu néne. U kuwó dini ghi ngê king tp:oo módó ngê a nmyââ, chóó tp:oo ngê pyódu ngê. *

24 Dini ghi n:iî ngê Mósisi mâawe ngê pyodo, Yichip tpémi y:oo mb:aamb:aa ngê dnyimo cháâcháâ, ngmênê kêlimî mbêmê yi cháâcháâ u wépi puwâ, yi vy:o a pwii wo, chóó u yoo vy:o mêt ghê wo. * 25 K:omo tpile Chóó Lémi u yoo vy:o u k:ii nipi dnye ngîni vyîmî, ngmênê yi kópu u kwo mb:aamb:aa ngê pyodo. Chóó u yoo yi wépi dmi wo puwâ, Yichip tpémi yi vy:o wodoo kwo,

* 11:11: Gen 18:10-14; 21:2 * 11:12: Gen 15:5 * 11:17-18: Gen 22:1-14; Njems 2:21-22

* 11:20: Gen 27:27-29; 27:39-40 * 11:21: Gen 48:15-16 * 11:22: Gen 50:24-25 * 11:23: Ex

1:22; 2:1-2 * 11:24: Ex 2:10-12

ye m:ââ knî ngmê yi k:oo u ya pê mb:aamb:aa, u tpile myepê yilî. Yi kôpu wo d:uu ngê, ye dono kôpu yipê d:uu ngê, mu kôpu u diy:o Chóó Lémi ngê nmî kn:ââ yoo yi l:êê diy:o mwiyé a ngmîdi ngê. ²⁶ Alanté doo a nuw:o, apê, Chóó Lémi ngê yiné a ngmîdi noo, Yisiléli tpémi yi kada kaa noo. Apê, K:omo tpile adnyi nkwitinkwiti nê, Yichip tpémi y:oo amyidnyi nkwitinkwiti nê, ngmênê yi kôpu a ka tédê kôpu, mu kôpu u diy:o Chóó Lémi ngê kóó k:oo wa kaa nê. Mósisi ka yi kôpu ndîi kôpu ngê pyodo, Yichip tpémi yi tpile yilî tédê kôpu ngê u kwo pyaa dniye.

²⁷ Kêlîmî mbémê Mósisi ngê Yichip a kuwo ngê. K:omo tpile king u yoo yi wépi dmi puwâ, ngmênê ye dépwo nkîngê, ye mêtépê diyé wo. Na a ka Chóó Lémi yi módu, yiné wêdêwêdê kwólu. ^{*} ²⁸ Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Mósisi Yichip mêt dy:ââ ngê, Mósisi Chóó Lémi u kôpu ka kêlîmî mbê wo, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u kôpu dyuu nmî kn:ââ knî ye vyi too. Yi kôpu dyuu mbémê sipi tp:oo vya tumo, wêê yi keñe t:âmo keñe t:âmo t:ee ngópu. Yi mgîdî ngê Chóó Lémi u enjel ngê Yichip tpémi yi tp:ee mââ kaa yintómu vya too, ngmênê ngomo t:âmo n:ii knî yi p:uu wêê doo ya, tp:ee yi daangmê vyâ. ^{*}

²⁹ Dini ghi n:ii ngê nmî kn:ââ knî y:oo Yichip a kuwo ngópu, kêlîmî mbémê Ntii Mtyemtye m:ââ pâa ntee tpile ngê pyodo, u ngwo ngmêê ngópu. Dini ghi n:ii ngê Yichip tpémi yi kuwó ghê dniye, ntuu mêtê diyé wo, tpêpwo u pwo mênê yó, u ngwo vy:êê dniye. ^{*}

³⁰ Dini ghi n:ii ngê nmî kn:ââ yoo Kenan Wee u kwo mî taa dniye, wo pyudu knî yi k:oo Njédikó dnya a y:ee y:ee. Chóó Lémi ka kêlîmî mbémê yi p:aani u chêépî mbwa a vyóo wo, Njédikó tpémi u ngwo vya tumo. ^{*} ³¹ Nmî kn:ââ yoo Njédikó ghêlî dîmî taa dniye, Njósuwa ngê lede miyó dy:ââ ngê, yepê, Njédikó nyi ngete nyoo. Dini ghi n:ii ngê mî taa knopwo, Njédikó tpémi y:oo u yi y:e doo kwo, Nmî vya dê, ngmênê teli pyââ Lahap ngê w:êê doo, mu kôpu u diy:o Chóó Lémi ka doo kêlîmî. Njédikó tpémi y:oo Chóó Lémi dêdnyimo chââchââ. Yi kôpu u l:êê diy:o nmî kn:ââ knî y:oo yi p:aani a pw:oo ngópu, pi yintómu vya tumo, ngmênê Lahap w:êê ngópu, u yoo knî yi kîi, mu kôpu u diy:o ngete dê yiné a w:êê doo. ^{*}

³² Dyimê pywuu nmye daamunê kê. Dye ghi doo u ntââ ngê dê pyódu, kêlîmî pyu yoo yi danêmbum nmye daamunê nt:o. N:ii dé yi kêlîmî ndîi, woni yoo yi pi dmi ala, Nkidiyón, Mbadaka, Samísón, Njepîta, Dépidi, Samuwel, n:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo a kapî, mye yi kîi. ³³ Woni knî y:oo kn:aa lede yoo ngm:ii kalê tumo, yi chóó yi yoo mb:aamb:aa ngê dnyimo y:enê dé. Kópuni Chóó Lémi ngê ye mwiyé a vyi too, yi kôpu yi l:êê diy:o mye d:uu too. Chóó Lémi ngê woni layoni knî ye w:êê too, ^{*} ³⁴ woni yoo ndê ka w:êê too, woni yoo l:êê tédê w:êê too. K:omo tpile l:êê yi lama dnyinté doo ya, ngmênê Chóó Lémi ngê modoo a wêdêwêdê kîgha dé, kn:aa lede yoo dnyimo vyeé dé. ^{*}

³⁵ Pyââ knî ngmê yi nêni yoo pw:oo dniye, yi kêlîmî u l:êê diy:o myombó mêtê pii dniye, ngmênê kêlîmî u l:êê diy:o pi woni pw:oo dniye, mêtépê pii dniye. Dini ghi n:ii ngê pi knî y:oo dnye kpakakpaka dé, alanté dnye nuw:o, K:omo tpile a vyeé nmo, ngmênê Chóó Lémi daanmo wópu, mu dini ghi ngê amêdê pyidu nmo. ^{*} ³⁶ Kêlîmî pyu knî ngmê dnye yumuyumu dé, yedê ngê

^{*} **11:27:** Ex 12:51 ^{*} **11:28:** Ex 12:21-30 ^{*} **11:29:** Ex 14:21-31 ^{*} **11:30:** Josh 6:12-21

^{*} **11:31:** Josh 1:21-21; 6:25 ^{*} **11:33:** Dan 6:22 ^{*} **11:34:** Dan 3:23-27 ^{*} **11:35:** 1 Kings

17:17-24; 2 Kings 4:18-37

myednye kpakakpaka dé, knî ngmê yedê ñedê t:ee tumo, mbwa k:oo kalé tumo. ^{*37-38} Kêlîmî pyu knî ngmê chêêpî ngê vya tumo, woni taa ngê vya tumo. Yi-pââ choo ngê ntee anyi châpwo, kêlîmî pyu woni choo ngê yinté dnyimo châpwo dé, u ngwo dnyimo vyeé dé. Kêlîmî pyu woni knî y:e dono dnyimo d:uud:uu, dnyimo ngm:ii kîgha dé. Doo u ntââ nipi daapîdnye ya, mu kôpu u dîy:o mgîdí u yoo kêlîmî u yoo daa numo yi pee dé. Yi kêlîmî pyu yoo nko mênê dnyimo mbêpêmbêpê, kpomo t:âmo kpomo t:âmo dnyimon:aa ya, mbu knî yi mbêmê dnyimon:aa mbwolombwolo. Ngópuch:anê ngê dnyimo pyodopyodo, dini ghi n:ii ngê yi kpîdí dnyimo a chópuchópu, sipi too nunukwéti too yi paa dnyimo t:emî dé.

³⁹ K:omo tpile yi yélini yi kêlîmî mbêmê Chóó Lémi u nuu u yoo ngê pyaa dniye, ngmênê kópuni mb:aa ye a vyi too, woni knî dêpê pyw:ee tumo, ⁴⁰ mu kôpu u dîy:o Chóó Lémi ngê u yi doo kwo, Yi yélini y:oo dny:oo t:âât:ââ nmo. Mu dini ghi ngê yi k:ii yoo ngmîdi ngê wa pyódu nmo, kópuni ndêndê ngê mb:aamb:aa, yi kôpu nipi nmo wa a kê.

12

Yesu u maa kîgha

¹ Yélini Chóó Lémi ka mwiyé a kêlîmî mbê dniye, yi yélini, yoo ndîi. Yi yélini Chóó Lémi u maa p:uu nmî kada ghê dniye, wumê t:âât:ââ nmo. Yi kôpu u l:êê dîy:o kópuni knî y:oo dpî dînga nmo, kéé téme, dononi knî y:oo dpî mgîmî nmo, dny:ii d:ii téme, Chóó Lémi u maa dpodombiy:e kîgha koo. ^{*} ² Nmî nuw:o dmi Yesu p:uu kaa koo, myedê nj:ii koo. Nmî kêlîmî nkoo kn:ââ vyîlo yi pini p:uu a kwo mo. K:omo tpile kîdosi u maadí doo kwo, ngmênê daa kede wo. K:omo tpile dnye mywenemywene kîgha, ngmênê u kwo têtê kôpu ngê pyodo. U lama doo ya, Dîyo w:aa anîmo pyw:oo. Yi w:aa wunê a pyw:ângo, Chóó Lémi ka mê diyé wo, u wéni pee mí yaa wo, u che p:ââ pee ngê mîmî pyodo. ^{*} ³ Máadíni kwólu, yi máadí p:uu dmyinê nuw:o. Yoo dono yi vy:o kôpu dono yilî dpîmo a vyîmî. Dmyina a nj:ii, yi máadí myedmyinê kîgha, nangmê kede. ^{*} ⁴ Dono vyîmî têtê nmyi vy:o pini doongmê vya ngópu.

Chóó Lémi ngê tp:oo módó tp:oo mââ yoo u ngwo wunê kpadakpada too

⁵ Dono vyîmî têtê Chóó Lémi ngê wunê kpadakpada nmo, mu kôpu u dîy:o nmo tp:oo módó tp:oo mââ yoo. Yi kôpu puku yedê alanté a tóó,

A tp:ee, nmî Lémi ngê adî kpadakpada ngi, nangê vyi, Têtê kôpu yila.

Dini ghi n:ii ngê nguwo ada a mbumu knomomê, ye p:uu dpodo nangê yé,

⁶ mu kôpu u dîy:o yélini yi nuu ghi dmi nmî Lémi nódo a tóó, yi yélini wunê kpadakpada too,

n:ii dé tp:oo ngê dpî pyódu té, dpî kpaka té.

⁷ Dononi nmyinê vyîmî tumo, nmî Mî ngê yi dono ngê wunê kpadakpada nmyoo. Yi kpadakpada u wépi kîdmyimé pwapî, mu kôpu u dîy:o pí ngê tp:oo módó tp:oo mââ yoo ntee a kpadakpada too, Chóó Lémi ngê yinté myewunê kpadakpada nmyoo. Doo u ntââ pi ngê tp:ee daawa tpyé, módó, ngmênê dpî dêêpi kê. ⁸ Chóó Lémi ngê tp:oo módó tp:oo mââ yintómu ntee wunê kpadakpada too, yinté wodêdê kpadakpada nmyoo, ye tp:oo njini ngê daap:ee pyede, p:ee maadí tp:ee dé. ⁹ Dyámê mbêmê nmî mí knî y:oo dnyimo kpadakpada nmo, u ngwo nmîmo kpadakpada, u nkwo nmo chââchââ too.

* 11:36: Jer 20:2; 37:15-16

* 12:1: 1 Kódin 9:24-25

* 12:2: Hipilu 1:3; 3:1

* 12:3: Mát

Nmî Mî n:ii mbóó p:uu wunê tóó, dini ghi n:ii ngê dpo kpada nmo, ntênê paa kpada kmêle, ghê kamî u ngwo anmo pyw:oo. ¹⁰ Daa ndîi la ghi tp:oo, nmî mî knî y:oo yi chóó yi l:êê ghi dmi mbêmê dnyimo kpadakpada nmo, ngmênê Chóó Lémi ngê nmî mb:aamb:aa u l:êê dîy:o wunê kpadakpada nmoo. Ntee a tóó, dyââpe p:uu daa t:a, u yi u ngwo a kwo, Yinté nî pyódu té. ¹¹ Dini ghi n:ii ngê dpo kpada nmo, nmîné nmo daa nmî nuu u kópu nmo yedê d:uu, dono kópu nmo yu d:uu, ngmênê u kuwó dini ghi ngê anyinê w:ee, u nt:u kópu anyinê pyw:oo, pi mb:aa ngê anyi pyódu, yoo yi k:ii mb:aamb:aa ngê noko anmyi ya.

¹² K:omo tpile nmyi kêê dmi dpî wiy:a dniye, nmyi yi dmi dpî nté dniye, ngmênê Chóó Lémi p:uu dpodombiy:e dmyinê dpodo. ¹³ Nmyi yi dmi dono u maa p:uu nangmê kââ, maa mb:aa yidmyinê kîgha. Nmyi yi k:aa pyââ u pono dmyinê vyápê, tpuu pyââ u pono n:uungmê vyápê. N:ii ngê yu pyââ wunê a dêê ngê, maa mb:aa kîdangê kuwo, u kwo wa mbó. Maa mb:aa yichoo kîgha, mb:aamb:aa ngê moo pyaa we. ¹⁴ Pi yintómu knî yi k:ii mb:aamb:aa ngê noko dmyinê ya. Kópu mb:aa dmyinê d:uud:uu dé. N:ii ngê kópu mb:aa daadi d:uud:uu dé, nmî Lémi daawa m:uu.

Mbwaa kuu yiyé u danêmbum

¹⁵ A tidê mbwó yoo, noko mb:aamb:aa ngê dmyinê vyyuwo. Mááadini Chóó Lémi ngê a yó, nmyi vy:o pini ngmê yi máádi p:uu kîdangên:aa diyé. Nmyi vy:o pini ngmê ngê mbwaa kuu nmyi mênê kîngê yé, nmyi mbodo dmi kîngê vyyuwo té. ¹⁶ Pyââ ti mââ ti nmyi vy:o kîngê ya. Chóó Lémi p:uu kópu dyuu tédê kópu ngê nmye kîngê pyaa dmi, Yisó u nt:anê nangmê yââ, mu kópu u dîy:o kópuni Chóó Lémi ka ndîi kópu, tédê kópu ngê u kwo pyodo. K:omo tpile pi kaa, ngmênê nté kuu ngmidi u l:êê dîy:o u mbwó tpuuni ka kwo, Nyi a kada pini. ¹⁷ U kuwó dini ghi ngê u yi u ngwo doo kwo, M:aa ngê Chóó Lémi u kópu mb:aa a p:uu ngmê t:ee ngê, ngmênê Chóó Lémi ngê a mb:ii ngê. K:omo tpile Yisó ngê u yi doo kwo, Maa mb:aa p:uu m:aa ghê, u l:êê dîy:o myedoo mbê, ngmênê doo u ntââ. *

Chóó Lémi u chââchââ

¹⁸ A tidê mbwó yoo, maa kamî mb:aamb:aa ngê dmyinê kîgha. Kópuni nmî kn:ââ knî y:oo a m:uu tumo, yi kópu dpîp:e m:uu tumo. Dini ghi n:ii ngê Sainay mbwini vyyuwo lee dniye, Chóó Lémi ndê k:ii ntee tpile ngê mbu mbêmê ye a ghêpê wo, yi ndê dpudu ngê mgîdí a gh:ay ngê. Yópu ndîi doo a wupe, ¹⁹ nkéli dpuwo u dnye dnye nyêni, Chóó Lémi u dnye mye ny:ee ngópu. Pi knî y:oo Mósisi ka kwo, U yi nmo daa kwo, Yi dnyeni m:oo ny:oo, ²⁰ mu kópu u dîy:o kópuni mwiyé a ny:ee ngópu, yinê ye doo u ntââ ngê pyodo. Yi kópu ala, N:ii ala mbwini paa da lee knomomê, chêêpi ngê dpî vya yó, myenté tpile tp:oo n:ii ala mbwini paa da lee knomomê, chêêpi ngê myoo vya yó. ²¹ Kópuni m:uu ngópu, d:ud:umbiy:e nkîngê kalé too, Mósisi mye nkîngê kwólu, yepê, Ntênê myidí nkîngê mb:anê.

²² A tidê mbwó yoo, yi mbwini vyyuwo dpîp:e lee dniye, ngmênê Chóó Lémi kwéli a tóó, yi nmyinê lee dniye. Yi p:aani Njedusalem ntee p:aani. Njedusalem daa Sainai mbwini mbêmê a tóó, ngmênê Saiyon mbwini mbêmê a tóó. Enjel yilî tp:oo témi tap yi vy:o nmye wee. ²³ Chóó Lémi ka nmyinê lee

* **12:16:** Gen 25:33-34 * **12:17:** Gen 27:30-40 * **12:18:** Ex 19:12-13,16-20; Ex 20:18-21

* **12:22:** Tpyuu 21:2; 5:11

dniye, pini n:ii pi yintómu yi kóté kîgha pyu ngê a tóó. Dyámê mbêmê tp:ee kaa u pi ndîi ngê ntee a tóó, Chóó Lémi ngê nmyi pi dmi ndîi ngê yinté mye pyódu ngê, nipi a danê nmyoo, nmyi pi dmi mbóó p:uu a d:êê too, w:aa u ngwo nmyinê pyw:ee ngópu. Yélini Chóó Lémi ka mwiye dnya a kêlîmî, dini ghi n:ii ngê a pw:oo dniye, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê pyódu too, ala ngwo yi yéli yi vy:o nmye wee. * 24 Yesu ka nmyinê lee dniye, pini n:ii ngê Chóó Lémi ka a kââdî nmoo, chóó u wêê ngê nmî dono yilî yinê mye chedê too. Dini ghi n:ii ngê Kéén ngê u mbwó Epel a vyâ, wêê têtê mbêmê ghîgho, Chóó Lémi ngê Epel u ntââ Kéén ngê a vy:ungo, ngmênê Yesu u wêê ngê kópu mb:aa kn:ââ yi chópu, u l:êê díy:o nmî yikî dmi u pwo ghay wo. *

25 A tidê mbwó yoo, maa kamî mb:aamb:aa ngê dmyinê kîgha. Nmyi ngópu dmi dpî kpémî tóó. Yélini Mósisi ka dyámê mbêmê dèdnyimo a ng:aa, yi ngwo dnyimo a pwopwo. Nmî Lémi mbóó p:uu nmo wunê mbumu. U dnye daanmî ny:ee knomomê, ye ntênê wa kpada nmo. * 26 Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi nmî kn:ââ knî ye a mbwolo, u dnye ngê têtê a ghêdê kwólu, ngmênê mu dini ghi ngê daa têtê u mo wa a ghêdê kwolo, ngmênê mbóó amye ghêdê kwolo. Yi kópu puku yedê mye tóó. * 27 U nt:u kópu ala, dyámê u tpile dé adnyi ghêdê, chedê ngê wa pyaa dmi, ngmênê tpile ndéndê dé chedê ngê daawa pyaa dmi.

28 Chóó Lémi kwunokwuno koo, mu kópu u díy:o yélini yi vy:o kaa nmoo, yi yéli yi kîi chedê ngê daanmî pyaa dmi. Chóó Lémi u nuu u yoo ngê pyaa kmêle, mb:aamb:aa ngê chââchââ koo, u kwo mye nkîngê kmêle, 29 mu kópu u díy:o nmî yâpwo, yoo dono ndiya yinê dpî kée. *

13

Maa kamî u kópu mb:aa dé

1 A tidê mbwó yoo, maa kamî nmye kîgha ngmê, kópu mb:aa yidmyinê d:uud:uu dé. Nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. * 2 Pi my:oo knî ye dmyinê vyyuwo. Nmyi lama ka tóó, nmî kn:ââ yoo pi my:oo knî ye dnyimo a vyyuwo, woni yoo daa yi lama enjel knî ye myednyimo a vyyuwo. * 3 Yélini mbwa k:oo a wee, mb:aamb:aa ngê ye dmyinê vyyuwo. Mbwa k:oo yi k:i w:ee wee, tpileni u yi nmye choo kwo knomomê, yi tpile ye dmyinê yémî dé. Yélini a mgîní vyímî té, ye dmyinê vyyuwo, mu kópu u díy:o nmyo yoo mu ngmîdi. *

4 Yéé yepe yi nuw:o dé numo p:uu dny:oo kwo, yi tumu mââ yi tumu pyââ kîngmê ya. N:ii pini n:ii u kuwó wa pwiyé, Chóó Lémi ngê wa kpada. Pini n:ii adî pyââ ti, pyópuni adî mââ ti, Chóó Lémi ngê amye kpada dé.

5 Nmyi nuw:o dmi ndapî p:uu kîngê kwo. K:omo tpile ndapî têtê nmyi ngópu ye tóó, yi ntóo mbêmê dmyinê ya, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê ala kópu a vyyu,

Nmye ana a vyyuwo,

nmyi mo daanê kalê nmyo. *

6 Yi kópu u l:êê díy:o nkîngê ngê kêê nangê t:oo, ala kópu dpî vyi yoo, apii,

Nmî Lémi ngê wunê ngêêpî nmo,

pini n:ii ngê dono kópu nmo adî d:uud:uu, u kwo daanmî nkîngê,

yi pini wa dípî, daawa dyênê nmo. *

* 12:23: Luukí 10:20 * 12:24: Hipilu 8:6; Gen 4:10 * 12:25: Hipilu 2:1-3; 10:28-29 * 12:26: Ex 19:18 * 12:29: Deut 4:24 * 13:1: Njon 13:34 * 13:2: 1 Pita 4:9 * 13:3: Mát 25:36
* 13:5: 1 Tim 6:8-10; Josh 1:5 * 13:6: Psalm 118:6

7 Yélini nmyi kada a wee, dmyinê nuw:onuwo dé, myedmyina a nj:ii dé, n:ii knî y:oo Chóó Lémi u kópu dyuu nmye dnyimo tpaapê dé. Ntee dnyimo ya, ntee dnyimo kélímî, nmî Lémi u yoo ntee dnyimo wêdêwêdê kîgha dé, yi kópu knî yi p:uu dmyinê nuw:o, myedmyina a nj:ii dé. ⁸ Yesu Kédisu wunê ntee doo a ya, ala ngwo mye yinté, mu dini ghi ngê mye yinté, chedê ngê daawa pyódu. ⁹ Nuw:oo ghi kamî knî y:oo kîngê dóo nmyo, kn:aa máádi p:uu kîngê kaa nmyo. N:ii ngê nté knî ngmê nmye dpî kwódu té, yi pini ka ng:aa ngê kêê nangê t:oo. Yi kwódu yé kópu knî yi mbêmê pi u gha wêdêwêdê ngê d:uudpî pyódu, ngmênê Chóó Lémi ngê pi u gha wêdêwêdê ngê yinê dpî pyódu. *

¹⁰ Yesu nmî l:êê díy:oo pwene, chóochóo kpêê ngê pyódu ngê, Chóó Lémi ka maa kamî nmo a yó. N:ii knî y:oo tpile tp:oo kpêê ngê dpi yé t:oo, Yesu ngê daawa ngee té. ¹¹ Dono chedêchedê u l:êê díy:oo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê tpile tp:oo wêê yâpwo ghi ndêndê k:oo a ñeñe ngê, ngmênê yi tpile tp:oo ntóo kn:aa wumê nk:êênî tumo. ¹² Yi kópu u l:êê díy:oo Yesu daa p:oo vya ngópu, kn:aa ñuw:oo ngópu, y:i mî vya ngópu, nmî dono yilí yintómu chedê ngê u ngwo pyaa dniye. ¹³ K:omo tpile yoo mbwee knî y:oo adnyi nkwitinkwiti nmo, ngmênê yi vy:oo a pwii kmêle, Yesu ka kuwa lee kmêle. ¹⁴ Dyámê mbêmê nmî p:aa ndêndê daangma a tóo, nmî p:aa ndêndê nmo t:âât:ââ. ¹⁵ Tpile tp:oo kpêê ngê daamunmî yé, ngmênê Yesu u pi mbêmê dye ghi yintómu Chóó Lémi chaa kîgha koo, pi knî ye u pi myedmyinên:aa tpaapê. ¹⁶ Pi ngêêpî nangê yé, pi ka vwuwo myenangê yé. Yi kópu dê Chóó Lémi u nuu u kpêê yiyé u kópu dê. *

¹⁷ Nmyi kada pini yoo yi dnye dmi dmyinê nyêmî dé, mu kópu u díy:oo daa mgeemgee nyédi, dye ghi yintómu nmye wunê vwuwo nyédi, mu dini ghi ngê Chóó Lémi ye adín:aa póo, yi dpodo u p:êê u kwo amínê nté t:oo. Ye mb:aamb:aa ngê anmyi ng:aa, yi dpodo tédê yi gha dmi mb:aamb:aa ngê adnyi pyodopyodo. Ye daanmyi ng:aa knomomê, ye yi dpodo tédê yi gha dmi dono ngê adî ya, adnyi mgeemgee, dnyinté u nkwo adnyi ngêêpî nmyo. *

¹⁸ A l:êê díy:oo dmyina a ngêpê, mu kópu u díy:oo a lama ka tóo, Yesu ngê a dono yilí ló dini a chedê too, ala ngwo mēdaamunî dono. Ndêndê ngê u ya a nga a kwo, Dye ghi yintómu kópu mb:aa ní d:uud:uu dé. ¹⁹ Chóó Lémi ka dpodombiy:e dmyina a ngêpê, lîmîlîmî ngê nmye mēpêdê dy:ââ nēne.

Wêdêwêdê kîgha u kópu

²⁰ Nmî yâpwo ndêndê, pini n:ii ngê yoo dpo kââdî, choo a ngêêpî nmyo. Ntênê ada a ngêêpî nmyo, mu kópu u díy:oo chóó Tp:oo nmî Lémi Yesu nmo a dy:ââ ngê, mēdê pyidu ngê. Yi pini sipi y:ey:ee pyu ndêndê, nmî l:êê díy:oo pwene, Chóó Lémi ka u ngwo a kââdî nmo, mēdaawa kée nmo. ²¹ Kópuni mbêmê Chóó Lémi u nuu u kópu anmyin:aa d:uud:uu dé, Chóó Lémi ngê yi kópu nmye choo a kuwo dé, chóó u nuu u yoo mb:aa ngê myechoo a pyépi nmyo, mu kópu u díy:oo Yesu Kédisu ngê yinê a w:ee nmo, pini n:ii anmî chaa kîgha, chedê ngê daawa pyódu. Ndê kópu yila.

Kuwókuwó kópu dyuu

* **13:8:** Tpyuu 1:17-18 * **13:9:** Lóma 14:17; 1 Kódin 8:8 * **13:11:** Lev 16:27 * **13:12:** Njon 19:17 * **13:14:** Hipilu 11:16 * **13:15:** Psalm 50:14,23 * **13:16:** Pilipay 4:18 * **13:17:** 1 Tes 5:12

²² A tîdê mbwó yoo, nmyi wêdêwêdê kîgha u l:êê dîy:o kópuni dyuu nmye d:a d:êê té, mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:onuw:o dé. Daa kópu yilí nmye yed:a d:êê.

²³ Kópu mb:aa ngmêdí ny:oo, nmî mbwó Timoti mbwa mênê kî pwii wo. Límílímî ngê a ka wa a lee knomomê, ye y:i nipi any:uu m:uu nmyo.

²⁴ Nmyi kada pini kní ye a mb:aamb:aa dpí y:ee yó, myenté Yesu u yoo kní ye myoo y:ee yó. Yitali tpémi yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, yi mb:aamb:aa nmye myedê dy:ââ ngmê.

²⁵ Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê choo a ngêêpí nmyo.
Wu u dí.

NJEMS

Nmî Lémi Yesu m:aani n:ii ngê pwene, m:ââ y:a mê limi mí loo, u kuwó dini ghi ngê u mbwó Njems ngê ala pweepwee pee u ngwo a d:êê ngê, Yesu u yoo p:aani p:aani kwéli dnya a ya, y:i ye dy:ââ ngê. Yi yéli mye Nju tpémi. Yélini daa Nju tpémi Yesu u yoo vy:o ghêli daangê ghê dniye. Yi dini ghi ngê Njems Njedusalém doo ya, Yesu u yoo yi kada pini ngmê ngê doo ya.

1 Nê Njems, Chóó Lémi u dpodo pyu ngmê, myenté nmî Lémi Yesu Kédisu u dpodo pyu ngmê, ala pweepwee pee nmye até d:a dy:ââ, p:aani p:aani yélini Yesu u yoo vy:o a ghê dniye.

Dono u vyîmî

2 A tidê mbwó yoo, dini ghi n:ii ngê nmî Lémi u l:êê dîy:o yoo nmyi p:uu a d:uu nyédi, dono nmye a d:uud:uu ngópu, yi ngwo nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê mîchoo pyodopyodo, * 3 mu kópu u dîy:o nmî lama ka tóó, dono vyîmî tédê n:ii u kélímî chedê ngê d:uudpî pyódu, yi pini u vyîmî pyu ndîi ngê u ngwo dpî pyódu. 4 Ghêli k:ii kédmyongê kede dmi, dpodombiy:e dmyina a vyîmî, mu kópu u dîy:o nmyi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê paa pyaa dniye, dyâape nmyi p:uu kíngmê ya. 5 Dono vy:o n:ii u nuw:o doo u ntââ ngê dê pyaa knomômê, Chóó Lémi ka moo dmy:ee ngê, u nuw:o yinê wa a ñepwi, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi daa mtíkó pyu, myedaa kmungo pyu, módó u kwo wa a y:oo. * 6-7 Ngmênê yi pini u nuw:o ngmîdi ngê choo ya, ntênê choo kélímî, u ngwo choo ngépê, mu kópu u dîy:o n:ii u nuw:o daa ngmîdi ngê a tóó, n:ii ngê apu, Kópuni Chóó Lémi ka dî dmyinê, a ka wa a kê, ó daawa a kê, yi pini ka Chóó Lémi ngê kópu daangmêwa a y:oo. Yi pini yópu ng:oo ntee pini, daa kópu ngmîdi p:uu a nuw:o yédi. * 8 Yi pini nuw:o miyó miyó pyu.

Ndáápi pini dê pinté yi danêmbum

9 A tidê mbwó yoo, k:omo tpile nmyi pi dmi daa ndîi, ngmênê nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê choo ya, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngê chóó tp:oo módó tp:oo mââ ngê a pyódu nmyoo. * 10 K:omo tpile ndáápi yoo yi pi dmi ala ngwo ndîi dé, ngmênê dny:oo nkíngê, mu kópu u dîy:o ponoch:aa nêné ntee dpo mtiti dmi, yi yéli yinté wamyedê mtiti dmi. * 11 K:omo tpile ponoch:aa nêné mb:aa dé, ngmênê limi k:ii dpo mtiti dmi, yópu ngê límílimí ngê myedpo gh:ay té. Ndáápi yoo mye yinté dé, ndápi kmênêkmênê p:uu a nuw:o nyédi, Chóó Lémi p:uu daa nuw:o nyédi, límílimí ngê yinté amye pw:oo dmi.

Nuw:o ghi dono u danêmbum

12 Nmî Lémi u l:êê dîy:o, pi kní y:oo dini ghi n:ii ngê dono nmye adnyi d:uud:uu, n:ii ngê nmî Lémi daawa kéé, yi pini u gha mb:aamb:aa ngê a ya yédi. Yi tókótókó tédê n:ii daawa dîpî, nmî Lémi ngê ghê kamí dîyo u kwo wa y:oo, mu kópu u dîy:o ala kópu ló dini a vvu, apê, N:ii nódo a nuu ghi adí ya, ghê kamí u kwo waní y:oo. * 13 Yi dono vyîmî tédê n:ii ngê dpî vyi, Dono ngmêní d:uu, ó daaní d:uu, yi pini ngê kíngí vyi, Chóó Lémi ngê yi nuw:o ghi dono a nuw:o k:oo yinê da kéé, u l:êê dîy:o yi kópu dono n:aa d:uud:uu, u nkwo daawa

* 1:2: Lóma 5:3-5; 1 Pita 4:13-14 * 1:5: Mát 7:7 * 1:6-7: Mak 11:24; Luukí 16:13 * 1:9: Njems 2:5 * 1:10: 1 Tim 6:17; Luukí 12:16-21 * 1:12: 2 Tim 4:8; Luukí 6:22-23

kpada nê. A tîdê mbwó yoo, yinté daa tóó, mu kópu u dîy:o doo u ntââ pi ngé Chóó Lémi u nuw:o k:oo nuw:o ghi dono daangmêwa a kée, myenté Chóó Lémi ngé pi u nuw:o k:oo nuw:o ghi dono myedaawa a kée. * 14 Daa Chóó Lémi ngé nuw:o ghi dono u nuw:o k:oo yinê dpo kée, ngmênê chóó u nuw:o dono ngé yinê dpí dóó. 15 N:ii dono p:uu a nuw:o yédi, u gha dono ngé dpo nt:ono. Mbwili km:oo ntee dpí km:ee, yi pini u gha mye yinté. Dini ghi n:ii ngé mbwili km:oo pââ ndîi ngé dpí pyódu, dpí ghîi, tp:ee dpí tpyé. Yi tpémi dini ghi n:ii ngé dpí k:aa, u nkwo dp:uu tpamê. Dono mye yinté. N:ii dono p:uu adî nuw:o, u kuwó dini ghi ngé yi dono dpí d:uu. Yi pini u dono dpí k:aa, dono yilí dpí d:uu, u dí pwopwo, ndê ngé u nkwo wa ma. 16 A tîdê mbwó yoo, nangê vyi, Chóó Lémi ngé a nuw:o k:oo yi nuw:o ghi dono yinê da kée. 17 Daa nuw:o ghi dono nmo yiwunê kuwo too, ngmênê nuw:o ghi mb:aa vyílo nmo yiwunê kuwo too. Kópuni yilí Chóó Lémi ngé nmo wunê kuwo too, yintómu mb:aamb:aa dé, dyââpe yi p:uu daangma a ta. Mgídi u kópu dé daa Chóó Lémi u nuu u kópu dé. Mgídi u l:êê dîy:o d:ââ kâadi l:âmo doo, pudu mye l:âmo too. K:omo tpile d:ââ dpí pw:onu, ntaa modpo tpâlî, ngmênê Chóó Lémi daa yinté. Dye ghi yintómu u kópu yilí mb:aamb:aa dé, d:uudpí ngmêê té. * 18 Dini ghi n:ii ngé nmî nuw:o dono dpí tpamê, dono u ngwo nmo d:uud:uu ngé, ngmênê Chóó Lémi daa yinté. Dini ghi n:ii ngé Chóó Lémi u nuw:o mb:aa tpamê wo, Yesu p:uu ndêndê kópu mbêmê kamî ngé yinê pyódu nmoo. U yi u ngwo a kwo, Nmî tîdê mbwó mê yilí ngé paa pyaa we. *

Chóó Lémi u kópu dyuu u nyêmi

19 A tîdê mbwó yoo, mb:aamb:aa ngé mwiyé dmyinê ng:aa, u nkwo kuwó dmyinê danêmbum, ghêli k:ii nangmê nod:e, * 20 mu kópu u dîy:o doo u ntââ Chóó Lémi u nuu u kópu nod:enod:e mbêmê daangmanyi d:uu. 21 Dononi nmyi mênê a pyede, dpí kée tóó. Chóó Lémi ka dmyinê ng:aa, p:uu dmyinê ndiye. Nmî Mbwámê Yesu p:uu kópuni nmyi ny:ee ngópu, nmyi gha vy:o mb:aamb:aa ngé choo ya. Yinê wa ngee nmyo. *

22 Nmî Lémi u kópu dyuu k:omo ngé namê nyêmi dé, ngmênê ndêndê ngé dmyinê nyêmi dé, myedmyinê d:uud:uu dé. * 23 N:ii ngé u ngópu dé y:oo nmî Lémi u kópu dyuu dpí ny:ee té, ngmênê daa d:uud:uu too, límílimí ngé yi pini u nuwo modo kuwo dmi. N:ii ngé kwodo ng:oo dmi kââyikuu yedé dpí m:uu, mye yinté pini. 24 Kwodo ng:oo dmi límílimí ngé dpí m:uu, límílimí ngé l:âmo u kwo modo ngépa. 25 Nmî Lémi ngé Setan kwulo a pwaa nmoo, kóó k:oo kaa nmoo. Pini n:ii u kópu mb:aa knî yi p:uu a nuw:o yédi, mb:aamb:aa ngé mye cháâcháâ ngé, yi pini u nuwo yi kópu dyuu daawa a kuwo, Chóó Lémi ngé yi pini amyaá ngéêpî.

26 N:ii ngé dpí vyi, Chóó Lémi mb:aamb:aa ngé n:aa cháâcháâ ngé, ngmênê a peede tpapé yédi, yi pini a k:omodané yédi, Chóó Lémi dnyinté a cháâcháâ ngé. * 27 N:ii ngé nmî Mí Chóó Lémi mb:aamb:aa ngé a cháâcháâ ngé, yi pini ngé tpyêmi tp:ee kuknwe a ngéêpî too, mgídi u yoo yi tupwó yi pini p:uu daa ya yédi.

* 1:13: 1 Kódin 10:13 * 1:17: Mát 7:11 * 1:18: 1 Pita 1:23; Njon 1:12-13 * 1:19: Mát 5:22

* 1:21: Kílosa 3:8 * 1:22: Lóma 2:13 * 1:26: Psalm 141:3

2

Too pee mbêmê yoo chámêchámê

¹ A tidê mbwó yoo, ngídí u yoo kní y:oo ndáápi yoo a cháâcháâ tumo, pinté yoo daa cháâcháâ tumo, ngmênê nmí Lémi Yesu Kédisu ngé yoo yinté dèdpímo a chámêchámê. Yi pini ka nmyi kélímí mbê dniye, vyílo yi pini mu ngmídi u pi ndíi, dmyina a njii, yoo yi too pee mbêmê kèdmyinêngé chámêchámê dé. *
² Pi miyó nmyi vy:o wa ghê kní, woni ndáápi ndíi, u kpídí mb:aa dé, u pi mye ndíi, woni pinté, u kpídí mbwee dé, lukwe, yi tpódu kpile mbêmê wanmyi chámê d:oo? ³ Ndáápi mb:aamb:aa ngé anmyi châpu ngmê, ghi mb:aa anmyi núw:o ngmê, y:i amí yââ, ngmênê pinté daanmyi châpu ngmê, u yââyââ tédê mb:aa daanmyi núw:o ngmê, ye lukwe, yi tpódu yi too pee mbêmê wanmyi chámê d:oo, apii? ⁴ Apuu! Yinté daadí ya. Lukwe diy:o dnyinté nmye nuw:o té, lukwe diy:o yi too pee mbêmê wanmyi chámê d:oo. Miyó dè dpí châpu dóo.
 *

⁵ A tidê mbwó yoo, daa ndáápi yoo Chóó Lémi ngé a ngmídi too, ngmênê pinté yoo yedê ngmídi too. Yélini yi ndapí daa ndíi, yi tpile myedaa yíli, Chóó Lémi ngé u yi doo kwo, Kópu mb:aa ye ngmêní y:oo, wod:oo a ngee too, nmí Lémi ka u ngwo kélímí mbê dniye, kóo k:oo u nkwo wa kaa té. Ala ndéndé kópu mwiyé ye a vuu, N:ii kní yi nódo a nuu ghi wadí ya, yi yéli yi pi dmi ndíi ngé waní pyódu. * ⁶ A tidê mbwó yoo, lukwe diy:o pinté yoo dnyinté nmye cháâcháâ t:oo. Daa pinté kní y:oo y:oo a kóté kígha nmyoo, ngmênê ndáápi kní y:oo y:oo a kóté kígha nmyoo, ⁷ nmí Lémi Yesu u pi y:oo mye dyede ngópu.

⁸ Pi kní yi p:uu dèêpí kópu n:ii nmí Lémi ngé ndíi ngé pyódu ngé, mb:aamb:aa ngé dmyinê cháâcháâ. Yi dèêpí kópu Mósisi ngé puku yedê ló dmi mwiyé a d:êê ngé, apê, Nyóó nuu ghi nódo ntee a tóó, yoo yi nuu ghi dmi nódo yinté myechoo ya. ⁹ A tidê mbwó yoo, n:ii ngé yoo yi too pee mbêmê a chámêchámê too, yi dèêpí kópu daa cháâcháâ ngé, dono a d:uud:uu ngé. ¹⁰ K:omo tpile dèêpí kópu yíli anyi châpu té, mu ngmídi anyi kn:aadi, ye nyi mye kn:aadi te pyu, dèêpí kópu dyuu yi cháâcháâ ngé chi dípí. ¹¹ Mósisi ngé Chóó Lémi u dèêpí kópu daa ngmídi a d:êê ngé, yi vy:o miyó nmyi ngópu n:aa tpyuu dé, ngmê, Pi nangmê vy:a, woni, Pi u kuwó nangmê pwiyé. K:omo tpile pi u kuwó daanyi pwiyé, ngmênê pi ngmanyi vy:a, ye nyi kn:aadi te pyu, dèêpí kópu dyuu cháâcháâ ngé chi dípí. Myenté, n:ii ngé yoo yi too pee mbêmê a chámêchámê too, yi pini kn:aadi te pyu, nmí Lémi u dèêpí kópu ndíi daa cháâcháâ ngé. * ¹² Nmí Lémi u dèêpí kópu kamí nmyi nuw:o íedé choo ya, nmopê, Nmyi nuu ghi dmi numo nódo choo ya, mb:aamb:aa ngé noko dmyinê vyyuwo. A tidê mbwó yoo, mb:aamb:aa ngé noko dmyinê vyyuwo, mb:aamb:aa ngé dmyinê danê, mu kópu u diy:o vyílo yi dèêpí kópu mbêmê nmí Lémi ngé wa kóté kalé nmo. ¹³ N:ii ka yoo woni daa ch:anê dniye, yi pini u kóté kígha tédê nmí Lémi ka myedaawa ch:anê, ngmênê n:ii ka yoo a ch:anêch:anê nyédi, yi pini u kóté kígha tédê daadí nkíngé, mu kópu u diy:o nmí Lémi ka u nkwo wa ch:anê. *

Módó kélímí u danêmbum

¹⁴ A tidê mbwó yoo, lukwe diy:o nmyi vy:o yéli woni kní y:oo ala kópu a tpaépé ngópu, apu, Pi ka vyyuwo daa ndíi kópu, Yesu ka kélímí yi ndíi kópu. N:ii

* 2:1: Dpodo 10:34; 1 Tim 5:21; Njems 2:9 * 2:4: Njon 7:24 * 2:5: 1 Kódin 1:26-28 * 2:11:

Ex 20:13-14 * 2:13: Mát 5:7; 6:14-15

daa pi ka vuuwo yédi, ala kópu chóo a tpaapê ngê, apu, Yesu ka n:aa kélímí, yiné wa ngee nê, yi pini u kélímí nmyiné nmye angénté. Mumdoó yinté kélímí mbêmê yi pini Chóó Lémi kóo k:oo wamí ghê? ¹⁵ Dyimê pywuu nmye ngmênínê kuwo. Nmyi tîdê nmyi mbwó ngmadí ya knomomê, nté u ngópu daadí ya, u kpídí myedaadí ya, ye lónté wanmyi ngee ngmê. ¹⁶ Ala kópu u kwo wanmyi vyi knomomê, kwonye, Chóó Lémi ngê a ngee nyine, nkuwo ngê kingé ngee ngi, nté yilí chí pípi, ngmênê nté ó kpídí u kwo daanganmanmyi y:ee knomomê, ye yi pini daanmyi ngêêpi, komo ngê u kwo anmyi tpaapê. Yi pini ngê ló ntini ngmadí pípi, ló kpídí ngê u páa wa wópu. ¹⁷ Pi ka vuuwo nmyi lama daadí ya knomomê, ye nmyi kélímí ntóó, ghê daa t:a.

¹⁸ Kélímí pyu. Ndoó apê pi ngmê ngê ala kópu nga wa vyi, awo, Nê ngê kópu mb:aa yilí a d:uud:uu ngê, nyi Yesu ka a kélímí. Yi pini ka ala kópu nínê tpaapê, Pini n:ii pi kní ye daa vuuwo yédi, ló kópu mbêmê u kélímí nmo wa a kêma. Pi kní ye n:aa vuuwo yédi, a kélímí u ngwo nmye nínê kêmakêma ngê. ¹⁹ Kélímí pyu. Ala kópu ka nye kélímí, nyimo, Yâpwo ndêndê mu ngmídi a tóó. Ndê kópu yila, ngmênê k:omo tpile kmêna yoo yi kópu yi lama a tóó, ngmênê a nkingé nyédi, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê díyo wa kpada té, yi dono yilí yi l:êê díy:o. K:omo tpile yâpwo ndêndê yi lama a tóó, ngmênê kópu mb:aa daa d:uud:uu tumo. Nyi myenté. Módó anyi kélímí, kópu mb:aa daanyi d:uud:uu dé, ye ngélimí ntóó. ²⁰ Nuw:o ñedê mb:êê a ngépi, ala kópu ndê kópu ngê nga nínê pyépi, n:ii Yesu ka módó adí kélímí, kópu mb:aa daadí d:uud:uu dé, yi pini u kélímí ntóó, yinté kélímí mbêmê Chóó Lémi kóo k:oo daawa ghê. ²¹ Nmí kn:ââ Epilaham dyimê pywuu ngê nga n:aa pyépi. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Epilaham a tókó ngê, kwo, Ñm:ee Yisak dpí vya ngi, dp:uu nk:êê ngi, dpudu a ka pèdê kee we, yi ngwo Epilaham ngê Chóó Lémi u dnye nyongo, tp:oo mbu mbêmê ñuwo, chêêpi kaa mbêmê y:i pími vyâ. Yi kópu mbêmê Chóó Lémi ngê a w:ee ngê, apê, Ndêndê ngê Epilaham ngê a dnye a nyêmí, wod:oo Epilaham Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê pyodo. ²² Daa módó doo kélímí, kópuni Chóó Lémi ngê u kwo a vyu, mye d:uu ngê, u kélímí u ngwo nmí módu. ²³ Kópuni puku yedê a tóó, yi kópu Epilaham ngê yi ngwo ntiye ngê. Yi kópu ala, Epilaham Chóó Lémi ka dpímo a kélímí, pi mb:aa ngê u ngwo u kwo a pyodo. Puku yedê ala kópu mye tóó, Epilaham Chóó Lémi u pyipe. ²⁴ A tîdê mbwó yoo, ala kópu nmyi lama choo ya, daa kélímí mu ngmídi mbêmê pi Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê dpí pyódu, ngmênê yi pini ngê Chóó Lémi u dnye myechoo nyêmí, kópu mb:aa myechoo d:uud:uu dé.

²⁵ Epilaham u dyimê pywuu ntee, téli pyââ Lahap u dyimê pywuu mye yinté. Daa módó Chóó Lémi u yoo vy:o ghê wo, ngmênê kópuni d:uu ngê, yi kópu mbêmê u ngwo ghê wo. Ngete n:ii dê Njósuwa ngê Njédikó dy:ââ doo, Lahap ngê Njédikó tpémi ye w:êê doo, mgídi vy:o kn:aa máádi p:uu kaa doo, Njósuwa ka u ngwo mê dy:ââ doo. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi u yoo vy:o ghê wo, Chóó Lémi ka pyââ mb:aa ngê mye pyodo. ²⁶ N:ii u ghê daa t:a, yi pini ntóó. N:ii u kélímí pi ka vuuwo tédê nt:u d:uudpí kaalí, yi pini u kélímí mye ntóó, ghê daa t:a.

3

Pi komo p:uu danêbum

* 2:15: Mát 25:41-45; 1 Njon 3:17
Hipílu 11:31

* 2:21: Gen 22:9-12; Hipílu 11:17

* 2:25: Josh 2:4-16; 6:25;

¹ A mbwó yoo, nmyi vy:o daa yilí dèêpí pyu ngê dpí pyaa dmyeno, mu kópu u díy:o nmí lama ka tóó, dèêpí pyu n:ii ngê wa kn:aadi, nmí Lémi ngê dpodombiy:e wa kpada, ngmênê n:ii daa dèêpí pyu, yi pini ngê yinté wamye kn:aadi, nmí Lémi ngê yi pini kyedekyede wa kpada. * ² Nmo yintómu kn:aadi te pyu yoo. Pi ngmê u ntââ ngê wo tóó, kn:aadi te kópu d:uuwodé vyi, ye yi pini p:uu dyââpe daapê t:a, kópuni yintómu dpí d:uu, pé ndê kópu dé. K:omo tpile pi komo daa ndîi, ngmênê kópu ndîi yilí dpí d:uu. Kópuni dpí vyi, yi kópu ngê pi yilí yi némi dmi dpí dyênê. ³ Hósi tpyuu mye yinté. K:omo tpile hósi ndîi, ngmênê yedê ngê anya a tpyuu. ⁴ Nkéli tpyuu mye yinté. K:omo tpile nkéli ndîi, vyuwó yópu ndîi vy:o a mbêpê yédi, ngmênê nkéli knâpwo tpíi n:ii wunê kwo, daa ndîi. Tpiipi ngê pee n:ii nkéli wunê tpyuu ngê, yi pee dpí nkeñe. ⁵ Pi komo mye yinté. K:omo tpile daa ndîi, ngmênê kópu ndîi yilí dpí d:uu. Kópuni dpí vyi, yi kópu ngê pi yilí yi némi dmi dpí dyênê.

K:omo tpile ndyuw:e puu daa ndîi ngmanyinê ngí, ngmênê cháâ ndîi u ngwo anyinê vyuwó. ⁶ Pi komo mye ndyuw:e ntee tpile. Ndyuw:e ngê tpile yilí yintómu ntee dpí ma té, pi komo ngê yinté yi pini d:ud:umbiy:e dpí dyênê. Yéli ni vy:o yi pini a kwo yédi, yi yéli yi némi dmi myoo dyênê. Dyámê mbémê kópu dono yilí n:ii a tóó, pi kní y:oo a nyepényepê tumo, u nkwo a d:uud:uu tumo, mu kópu u díy:o Setan ngê yi nuw:o k:oo yinê wunê kéké too. * ⁷ Chii tpile tp:oo dyêédí daa ngmídi ngmánya a t:emí, dono ye anya a kwódukwódu, yi dono mēdaadnyí d:uud:uu, ⁸ ngmênê doo u ntââ ngomo ka dono mēdaanyí kwódu. Dono kópu yilí chóó a tpaépé too, u kópu yilí ló ntee tpile dé, pi yilí u ngwo dpí loko té. * ⁹ A tídê mbwó yoo, nmí komo kní y:oo nmí Mí nmo chaa kígha ngê, ngmênê yoo yi pi dmi nmí komo kní y:oo nmo dyede too. Apuu! Yinté daadí ya, mu kópu u díy:o nmí Lémi ntee a tóó, yoo mye yinté l:ámo too. Pi p:uu anyi peede tpaépé, n:ii ngê yi pini l:ámo ngê, p:uu am:ii peede tpaépé. * ¹⁰ Lukwe díy:o peede tpaépé kópu dyuu, chaa kígha kópu dyuu, komo puu ngmídi ngê a tpaépé too. Yinté daadí ya. ¹¹ Doo u ntââ dpuwó nuu ngmídi u ménê ntíi mbwaa nipi daadp:aa a mbêpê. ¹² Kéme nkwoodo chikini kígha daawa kaali, kwee nkwoodo kéme kígha daawa kaali. Nt:ee anyi ní, doo u ntââ mbwaa y:i daanyimo vy:ââ. A tídê mbwó yoo, nmí komo kní y:e Chóó Lémi nmo chaa kígha ngê, doo u ntââ nmí komo kní y:e yoo yi pi dmi daanmí dyede.

Dèêpí ndéndê u danêmbum

¹³ Dèêpí pyu yoo. Dèêpí nmyi ménê ndéndê ngê choo ya, kópu mb:aa yilí dmyinê d:uud:uu, nmyi chóó nmyi pi dmi kídmyninêngê kmímí dé. * ¹⁴ N:ii ngê u yi adí kwo, Yoo ní chámê, kn:aa yoo dyêédí vy:o n:ii a wee, yi nuw:o dmi dpodombiy:e ní ngmêé té, yi yoo dyêédí nê pwaa té, a yoo vy:o ní kaa té, yi pini kíngê k:omodané, kíngê vyi, Nê dèêpí pyu ndéndê. ¹⁵ Yinté kópu daa dèêpí ndéndê, daa Chóó Lémi ngê yinê a dy:ââ ngê, ngmênê yi pini ngê yi dèêpí kópu chóó u ménê dpo ngí, chóó u nuw:o k:oo Setan ngê yinê kée ngê. ¹⁶ N:ii ngê yoo yi nuw:o dpodombiy:e dpí ngmêé té, chóó u yoo vy:o dp:uu kaa té, yi pini dnyepéli pyu ndîi, dono kópu yilí dpí d:uu. ¹⁷ Ngmênê dèêpíni Chóó Lémi ngê nmí ménê dpí yé, dyââpe p:uu daa t:a. Yi dèêpí ngê yoo dpo kââdí. N:ii u ménê yi dèêpí a tóó, yoo yi dyââpe kyedekyede a pwapí too, yoo yi dnye dmi u ngwo mye nyémí ngê. Yi pini ka yoo a ch:anêch:anê nyédi, kópu mb:aa yilí a

* **3:1:** Luuki 12:47-48 * **3:6:** Mát 15:11,18-19 * **3:8:** Lóma 3:13 * **3:9:** Epeso 4:29 * **3:13:** Epeso 4:12

d:uud:uu ngê. Yi pini u nuw:o ngmidi, daa k:omodanê pyu, u gha ntee, u kópu yilí yintómu mye yinté dé. ¹⁸ N:ii ngê kópu límílimí ngê a l:âmol:âmo too, yoo mb:aamb:aa ngê yinê dpî pyódu. *

4

Noko muwómuwó p:uu danêmbum

¹ A tídê mbwó yoo, l:êê n:ii nmyi vy:o a wowo nyédi, yi kn:ââ nmye nínê kêmakêma. ² Kópu yilí yi yi dmi nmye a kwo, ngmênê doo u ntââ daanmyinê pyw:ee t:oo. Yi kópu u l:êê díy:o numo p:uu nmye l:êê nyédi. Nmyi tídê mbwó yoo yi tpile dé yi yi dmi nmye a kwo nyédi, ngmênê doo u ntââ yi kélê daanmyinê pwaa t:oo. Yi kópu u l:êê díy:o yi vyee u yi nmye a kwo yédi. Tpleni yi yi dmi nmye a kwo, nmyi ngópu daa pyede, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ka dp:ee dmyinê tumo. ³ Dini ghi n:ii ngê ló kópu u kwo ngmêdmye dmy:ee knomomê, nmye dêwunê kuwo too, mu kópu u díy:o doo u dpodo u l:êê díy:o u kwo nmye dmyinê tumo. Nmyi chóóchóó nmyi l:êê díy:o u kwo nmye dmyinê tumo. ⁴ Lukwe díy:o Chóó Lémi nmyi kpîpî ngópu, dyámé u tpile yilí yi yi dmi nmye a kwo. Dmyinê nkíngê. N:ii ngê dyámé u tpile dé u nuu u kópu ngê dpî pyódu té, daa Chóó Lémi u nuu u pi ngê dpî pyódu. * ⁵ Yinté kópu puku yedê mye tóó, mye ny:ee yó. Yi kópu alanté a tóó. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê nya nmoo, u yoo vy:o kaa nmoo, chóó u Ghê Dmi nmo a kpo, yi ngwo u kpâm ngê pyódu nmoo. Yepeni kn:aa mópu p:uu a nuw:o yédi, u moo ntee u kwo dpî nod:e, Chóó Lémi u Ghê Dmi mye yinté. U yoo vy:o pini, pini n:ii u nuw:o dyámé u kópu kní yi p:uu a kwo yédi, Chóó Lémi u kwo dpî nod:e. ⁶ Ngmênê Chóó Lémi ngê u yi daa kwo yédi, Yi pini ní kéé. U yi u ngwo a kwo, Kópu mb:aa u ngwo ngmêní d:uu, u nuw:o ní ngmêê, a yoo vy:o m:aa kââ. Puku yedê alanté a tóó,

Yélini y:oo yi chóó yi pi dmi a kmîmî tumo,
yi yéli yi p:uu Chóó Lémi u nkwo a d:uu yédi,
ngmênê yélini daa lémilémi nyédi,

Chóó Lémi ngê a ngêêpî too. *

⁷ A tídê mbwó yoo, yi kópu ka dmyinê ng:aa, namê lémilémi, Chóó Lémi u dnye dmyinê nyémí. Setan u wépi dmyinê pwapî, u nkwo mēdaada a tókótókó nmyo. * ⁸ Chóó Lémi ka modo diyé dmyeno, u ngwo mēdaawa mb:ii nmyo. Pi dono ngê kinnmyi pyaa dniye, nmyi kēê tupwótupwó dé, ghêê tóó. Yoo nmye dódó tumo. K:omo tpile kópu mb:aa yilí nmye tpaê ngópu, ngmênê kópu dono yilí nmye d:uud:uu ngópu. K:omo tpile nmyi too pee mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dono dé. Nmyi gha dmi ghêê tóó. ⁹ Nmyi dono yilí yi l:êê díy:o tpéé kópu vyi yó, dmyinê mbê. Mywene nmye dê ghê, yumu ngê kēê kédmyinêngê t:ee ngmê, dmyinê mbê. ¹⁰ Nmyi dono yilí yi yuu dmi nmí Lémi ka dpo y:ee tóó, u dnye dmyinê nyémí, yed:oo nmyi dono yilí yinê wa chedé té, nmyi mywenemywene wamyé chedé.

Pi u kéké p:uu danêmbum

¹¹ A tídê mbwó yoo, numo pi dyede mu yé yó. Nmí Lémi ngê ala dêêpî kópu nmo a kpo, nmopê, Nmyi nuu ghi dmi numo nódo choo ya, ngmênê n:ii ngê u mbwó u pi dpî dyênê, p:uu a dané yédi, yi pini ngê yi dêêpî kópu daa cháâcháâ

* **3:18:** Mát 5:9 * **4:4:** 1 Njon 2:15 * **4:6:** 1 Pita 5:5; Njopi 22:29 * **4:7:** 1 Pita 5:8-9; Epeso 6:11-12

ngê, dpî kéé. Daa módó nmî Lémi ngê yi dêêpî kópu nmo a kpo. N:ii ngê yi dêêpî kópu dpî kéé, daa cháâcháâ ngê, yi pini ngê u yi u ngwo a kwo yédi, nmî Lémi u d:aa nê kâádi. ¹² Doo u ntââ. Chóó Lémi mu ngmídi ngê dêêpî kópu dyuu nmo a kpo, yinê amye kóté kalé nmo. Yinê wa chámê nmo, woni kóó k:oo wa kaa té, woni wa kéé té. Lukwe díy:o u yi nmye a kwo, Chóó Lémi u d:aa nmo kâádi. Lukwe díy:o nmyi tîdê mbwó yoo nmye kéké tumo. Yinté daadi ya. *

Pi chóó u pono vyápê u danêmbum

¹³ Nmyi vy:o yélini daa Chóó Lémi u pono a vyápê nyédi, ngmênê yi chóó yi nuw:o u pono a vyápê nyédi, ala kópu a ny:ee yó. Alanté kópu nmye tpapê tumo, nmyimo, Mââ m:ii kn:aa p:aani wanmî lee dmi, stówa y:i ngmanm:uu pyidu, m:ââ ngmê y:i anm:uu ma, ndapî yilí u ngwo anm:uu kmênê. * ¹⁴ Lukwe díy:o nmyi nuw:o dmi yi pono nmye vyápê nyédi. Kópuni mââ wa pyódu, nmyi lama daa tóó, kí m:aani u kópu dé nmyi lama myedaa pyede. Yópu ngê mgo mwââ limîlimî ngê yi l:âmo dê ntee dpo ngee dê, my:ii yinté dé, nmyi ya daa daadi. ¹⁵ Chóó Lémi u nuw:o u pono w:ee vyápê té, ala kópu w:ee tpapê ngópu, Nmî Lémi ngê wa a vyi knomomê, ye ghéli k:ii daanmî pw:oo dmi, kópuni u yi u ngwo adí kwo, yi kópu wanmî d:uu. * ¹⁶ Chaa pyu yoo. Lukwe díy:o nmyi pi dmi nmye kmîmî tumo. Yinté pi kmîmî dono. ¹⁷ N:ii u lama kópu mb:aa a ya nyédi, ngmênê daa d:uud:uu too, yi pini a dono yédi. *

5

Ndáápi knî yi kpadakpada u danêmbum

¹ Ndáápi yoo, a kópu a ny:ee yó. Dmyinê mbê. Daa kêmakêma dono nmyinê pywêmi ngmê. * ² Lukwe díy:o kpídî yilí nmyi pwila tumo, nmyi ngomo k:oo ngomo k:oo módó a pyede. Tpile we ngê a pîpî too. Pinté knî ye w:ee yémi tumo. Nmyi tpile woni knî nye yinté dé, nmyi ngomo k:oo ngomo k:oo módó a pyede, dono ngê myoo pyaa dmi. * ³ Nmyi tpile yilíni módó nmyi ngópu a pyede, kwétikwéti ngê pyaa dniye. Yi kwéti u l:éé díy:o Chóó Lémi ngê wa kóté kalé nmyo, nmyewo, Nmyi tpile yilí pinté knî ye w:ee yee tumo. Ndê ngê u nkwo wa ma nmyo. Kuwókuwó wéni daa kêmakêma a dyimêdyimê, ngmênê ndapî yilí nmyinê ghada ngópu, tpile yilí myenmyinê ghada ngópu. ⁴ N:ii dé nmyi p:uu a dpodo nyédi, lukwe díy:o yi pywuu ye dp:ee yémi ngópu. Nmyi yuu dmi nmî Lémi ka wunê yémi ngópu. N:ii ka nmyi yuu dmi wunê yémi ngópu, nmî Lémi ndíi, daawa dípî, ntââ nmye wa a vy:u. * ⁵ Tpileni u yi nmye a kwo, nmye pywupwi tumo, kópuni u yi nmye a kwo nmî d:uu, nmye d:uud:uu tumo. Mbwême mtálámtálâ ngê ntee dpî pyódu, pi knî y:oo u ngwo dpî vya ngmê, my:ii yinté dé, daa kêmakêma nmyi vyee u wo a dyimêdyimê, u ngwo wa kpada nmyo. ⁶ K:omodanê kópu knî yi mbême pi mb:aa woni nmyi kóté kalé tumo, my:ii ndyiko tumo, yi vyee tédê u nkwo nmyi dy:ââ tumo, yi tpile ye my:ii t:âmo tumo. Dmyinê nkíngê.

Dono vyími u danêmbum

⁷ A tîdê mbwó yoo, k:omo tpile pi knî y:oo dono nmye a d:uud:uu tumo, ngmênê nmî Lémi kédmyengê mb:ii ngmê, dmyinê t:âât:ââ. Yâpwo tédê awêde

* 4:12: Lóma 2:1; 14:4 * 4:13: Luukí 12:18-20 * 4:15: Dpodo 18:21 * 4:17: Luukí 12:47

* 5:1: 1 Tim 6:9-10 * 5:2: Mát 6:19-21 * 5:4: Deut 24:14-15

anyi yé, doo u ntââ mââ m:ii daanyi ma, anyi t:ââ, nté nt:u u dye ghi ngé any:uu ma. * 8 Nmî Lémi u t:âât:ââ mye yinté. Nmî Lémi ka ntênê dmyinê kêlîmî, mu kópu u dîy:o daa kêmakêma wunê diyédiyê. * 9 Noko namê nuu mbumu, awêde nmî Lémi ngé wa kpada nmyo. Nmyi kóté kîgha pyu daa kêmakêma a taataa, keñe t:âmo wunê ka kwo. * 10 A tîdê mbwó yoo, n:ii knî y:oo nmî Lémi komo mwiyé dnyimo a kapî, dmyina a njii dé. Dono yilîni pi knî y:oo y:e dnyimo a d:uud:uu dé, dnyimo a vyîmî dé, myedédnyimo a peede tpaépê. 11 Yi vyîmî u l:êê dîy:o yi pi dmi nmo kmîmî too. Njôpi u danêmbum nmyi lama ka tóó. Dini ghi n:ii ngé Setan ngé doo a tókótókó, dono yilî Njôpi p:uu doo t:emî, ngmênê Njôpi ngé doo a vyîmî dé, Chóó Lémi ka dêpoo peede tpaépê, u dí Chóó Lémi ngé yi dono chedê too, Njôpi u ya mb:aamb:aa ngé mé pyódu ngé. Yinté nmo myoo pyódu. Dini ghi n:ii ngé dono nmonê vyîmî ngé, Chóó Lémi ka daanmî peede tpaépê, ye u kwo anmî ch:anê dmi, yi dono vy:o wa ngee nmo.

Nmî Mî u pi ngé kpaa u danêmbum

12 A tîdê mbwó yoo, ndîi kópu ngma ala. Nmî Mî u pi ngé n:uungmê kp:aa, dyámê u tpile ngmê ngé myen:uungmê kp:aa. Dye ghi yintómu dmyinê ndédanê. Yinté kpaa ngé kêê nangê t:oo, awêde nmî Mî ngé wa kpada nmyo. Dmyinê ndédanê. Kópuni p:uu nmye adnyi póó, nyââ knomomê, yipid:o, Nyââ. Kêle knomomê, yipid:o, Kêle. K:omodanê ngé kêê nangê t:oo, ntênê ye dpî vyi. *

Nmî Lémi ka ngêpê u danêmbum

13 Nmyi vy:o n:ii ngé u nuw:onuwo u kópu wunê vyîmî ngé, nmî Lémi ka choo ngêpê. N:ii u gha mb:aamb:aa ngé a ya yédi, wéti ngé nmî Lémi choo chaa kîgha. * 14 N:ii ngé mbii ndîi wunê vyîmî ngé, yi pini ngé nmî Lémi u yoo yi kada pini yoo dpo danê téne. U l:êê dîy:o dny:oo ngêpê, nmî Lémi u pi mbêmê km:ii wáali mbii pyu mbêmê dpî dy:ee ngmê. * 15 Nmî Lémi ka kêlîmî mbêmê n:ii knî y:oo u kwo wa dmy:ee ngmê, yi mbii pyu u ngwo wa pyi ngmê. Nmî Lémi ngé yi pini modo pyidu, yi pini ngé dononi mwiyé a d:uu too, nmî Lémi ngé moo chedê té. * 16 Yélini yi vy:o numo l:êê dîy:o nmyo ngêpê nyédi, nmyi chóó nmyi dono ye n:aangmê wópu, yi yuu ye dmyinê a yémî, yed:oo nmî Lémi ngé u ngwo wa pyi nmyo. N:ii ngé kópu mb:aa yilî a d:uud:uu ngé, nmî Lémi ka kópuni dpî dmyinê, nmî Lémi ngé u kwo dpo y:oo. * 17 Dini ghi n:ii ngé Chóó Lémi ngé Ilacha king Ahap ka dy:ââ ngé, Ilacha ngé kwo, Nmyi dono yilî yi l:êê dîy:o, tpii daadi ghayghay, m:ââ miyó pyile knî yi k:oo. Yi ngwo Ilacha Chóó Lémi ka dpodombiy:e doo ngêpê, m:ââ pyile n:êê m:uu, tpii dêpa ghay wo. * 18 U kuwó dini ghi ngé mé ngêpê mbê wo, tpii u ngwo mêtê ghay wo, têtê mbêmê nté nt:u yilî mé kele. Ilacha daa yâpwo ngmê tp:oo, dyámê mbêmê pi. Ntee doo ya, nmo my:oo yinté dé. Nmî Lémi ngé nmî ngêpê dmi myewunê nyêmî ngé. *

Pi dono u diyédiyê kîgha, ndê ka

* 5:7: Nkal 6:9; Hipilu 10:36-37 * 5:8: Lóma 13:11-12; 1 Pita 4:7 * 5:9: 1 Kódin 4:5 * 5:12: Mát 5:34-37; 12:36 * 5:13: Kílosa 3:16 * 5:14: Mak 6:13 * 5:15: Mak 16:18; Dpodo 28:8 * 5:16: 1 Njon 1:9; Dpodo 19:18 * 5:17: 1 Kings 16:29-17:1 * 5:18: 1 Kings 18:42-45

¹⁹ A tídê mbwó yoo, nmyi vy:o pini ngmê ngê maa ndêndê wa kn:aadi knomomê, ye pi ngmê ngê modo diyédiyé kalê ngê. * ²⁰ N:ii ngê pi dono u dono u maa p:uu dpo y:oo, yi pini ngê pi dono ndê ka dpi w:ono, nmî Lémi ngê u dono yilí mbodo kn:ââ vyyuwo wa kée té, mēdaawa a ngî té.

Wu u dî.*

* **5:19:** Mát 18:15; Luukí 17:3; Nkal 6:1

* **5:20:** 1 Pita 4:8

1 PITA

¹ Nê Pita, Yesu Kédisu u dyépi ngmê. Yesu Kédisu u yoo n:ii dé p:aani p:aani wunê pyede, ala pweepwee pee nmye nînê dyede. Esiya Wee u kwo p:aani p:aani dpo kp:aa yó, myenté Kapadosiya Wee, Pontos Wee, Nkalásiya Wee, Mbitiniya Wee, yi wee knî yi kwo p:aani p:aani myedo kp:aa y:e. Chóó Lémi ngê a ngmîdi nmyoo, Tp:oo u yoo vy:o a kaa nmyoo, ala ngwo dyámê mbêmê pi my:oo ngê nmye pyede, nmyi p:aa njini daa dyámê mbêmê a tóó. ² Nmî Mî ngê ló dini a ngmîdi nmyoo, Tp:oo Yesu Kédisu u wêê mbêmê nmyi dono a chedê too, chóó u Ghê Dmi nmye a kpo, u yoo mb:aa ngê yinë a pyódu nmyoo. U dnye mb:aamb:aa ngê dmyinê nyémî. Nmî Lémi ngê mb:aamb:aa ngê choo a ngêêpi nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myechoo a vyuwu. *

Chóó Lémi ngê kópuni a d:uud:uu

³ Nmî Lémi Yesu Kédisu u mî, Chóó Lémi, chaa kîgha koo. Dnyinté u kwo dpîpi ch:anê dniye, kamî ngê pyódu nmoo, u ngwo m:oo pyaa dniye. U kwo nmo kélímî té, daawa dóó nmo. Yesu Kédisu kpêênî ntee a pyidu ngê, yinté amyedé pyidu nmo. ⁴ P:aa mb:aa u pyinê nmye ng:uu ngmê, p:aani n:ii Chóó Lémi ngê nmyi l:êê díy:o a l:âmo ngê. Yi p:aani daa dono u p:aa, daawa dyênê, chedê ngê myedaawa pyódu. * ⁵ Chóó Lémi, chóó u wêdêwêdê mbêmê, nmye wunê vyuwu yédi, mu kópu u díy:o ntênê u kwo nmye kélímî té. Kuwókuwu wéni ngê kóó k:oo ntênê wa kaa nmyo.

⁶ Yi kópu u l:êê díy:o w:aa nmyinê pyw:ee ngópu. K:omo tpile dye ghi knî ngmê ngê nmye mgîní vyímî nyédi, pi knî y:oo dono kópu nmye a d:uud:uu tumo, ngmênê nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê a ya nyédi. * ⁷ Chóó Lémi ngê dpo tókó nmyo, mu kópu u díy:o nmyi kélímî wêdêwêdê ngê pîchoo pyodopyodo. Ndê ngê nkól mb:aamb:aa ngê ntee dpî pyódu, nmyi tókótókó tédê nmyi kélímî ndîi ngê yinté myoo pyódu. Kuwókuwu wéni ngê nkól chedê ngê wa pyódu, ngmênê nmyi kélímî chedê ngê daawa pyódu. Yi kópu u l:êê díy:o nmyi kélímî d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê choo pyodopyodo. Wéni n:ii ngê Yesu Kédisu wa a diyé, nmyi kélímî ndêndê u l:êê díy:o wa chaa kalê nmyo, nmyi pi dmi ndîi ngê wa pyódu, kóó k:oo wa kaa nmyo. ⁸ K:omo tpile Yesu dmy:oonngê m:uu ngópu, ngmênê u nuu ghi ntênê nmyi nódo a tóó. Dp:ee y:enê ngmê, ngmênê u kwo nmye kélímî té. U l:êê díy:o w:aa ndîi nmyinê pyw:ee ngópu. Yintoo w:aa kuwa tpémi yi lama daa tóó, doo u ntââ myedaawa a w:ee ngmê. * ⁹ W:aa nmyinê pyw:ee ngópu, mu kópu u díy:o nmyi kélímî u nt:u myenmyinê pyw:émî ngópu, Chóó Lémi ngê wunê ngêêpi nmyo, kóó k:oo mye kapî nmyo.

¹⁰ Nmî Mbwámê dyámê mbêmê ghêli daa ta, Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo yi nuw:o k:oo mwiyé a m:uu ngópu, ngmênê mb:êê yi ngîma doo a ya, pee tp:oo dnyinté a m:uu ngópu, p:uu u ngwo dnya a d:êê. P:uu myednya a nuw:o, u yi y:e doo kwo, Ntênê nmo w:ee. * ¹¹ Yesu Kédisu u Ghê Dmi yi p:uu doo a ya, chóó u mgîní vyímî a dpîmo a kêmakêma, u pi kmîmî ye myedê kêma ngê. Yi gha vy:oo dnya a nuw:o, apê, Chóó Lémi ngê lónté pini ayedé ngmîdi, ló dini

* **1:2:** Lóma 8:29; 2 Tes 2:13; Epeso 1:4; Hipîlu 12:24 * **1:4:** Kílosa 1:12 * **1:6:** 1 Pita 5:10; Njems 1:2-3; Hipîlu 12:10-11 * **1:8:** Njon 20:29; 2 Kódin 5:7 * **1:10:** Mát 13:16-17; Is 53:1-12

ghi ngê anmî m:uu. * 12 Yi ngwo a w:ee ngópu, daa yi chóó yi l:êê dîy:o dnya a d:êê, ngmênê nmyi l:êê dîy:o dnya a d:êê. Kópuni a d:êê tumo, Yesu ngê ntiye too, wunê kînmyi ny:ee tumo. N:ii knî y:oo yi kópu dyuu nmye mî vyi tumo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê nmye yinê a dy:ââ too. Yi kópu woni dé, enjel knî y:oo doongê w:ee tumo. Ntênê u yi y:e a kwo, Nmo w:ee té. *

Chóó Lémi u nuw:o u pono dmyinê vyápê

13 Chóó Lémi ngê u yoo vy:o kaa nmyoo, u l:êê dîy:o nmyi nuw:o dmi p:uu dny:oo kwo, daa nté ndapî yi p:uu dny:oo kwo. Yesu Kédisu mb:aamb:aa ngê dmyinê t:âât:ââ. Wéni n:ii ngê wa a diyé, kóó k:oo wa kaa nmyo. Yi kópu p:uu ntênê dmyinê nuw:o. 14 Chóó Lémi ka dmyinê ng:aa, mu kópu u dîy:o u tp:oo módó tp:oo mââ ngê pyódu nmyoo. Nmî Lémi u kópu dyuu wunê ghêlí k:ii dpîp:e ny:ee tumo, yi ngwo kópuni nmyi nuu u kópu ngê dnya a ya, yi kópu knî ye mênangmê diyé. * 15 Kópu dono nangmê d:uu, ngmênê kópu mb:aa yidmyinê d:uud:uu dé, mu kópu u dîy:o n:ii ngê a ngmidi nmyoo, u kópu yilí yintómu mb:aamb:aa dé. * 16 U kópu dyuu puku yedê alanté a kwo, u yoo knî ye yepê,

Dyââpe a p:uu daa t:a,

nmyi p:uu myekîngmê ya. *

17 N:ii ngê tp:oo módó tp:oo mââ ngê pyódu nmyoo, daa kedekede pyu, pi yintómu yi dpodo knî yi dîy:o wa kóté kalê té. Yi kópu u l:êê dîy:o dyámê mbêmê mb:aamb:aa ngê dmyinê cháâcháâ, u kwo myedmyinê nkîngê.

18 Nmyi lama ka tóó, nmyi Mî ngê nmyi pywuu ndîi yinê kée ngê, u ngwo pwila nmyoo, nmyi kn:ââ yoo yi d:aa u kwo u ngwo a y:ee nmyoo. Kópuni nmyimo a d:uud:uu dé, yi nt:u dmi Chóó Lémi ka dêpwo kekeleke. Nmyi pywuu ngê daa silipê nkól yi kée doo, myedaa dyênê ngmê u tpile yi kée ngê,

* 19 ngmênê chóó Tp:oo u wêê ngê pwila nmyoo. Daa sipi tp:oo nmyi l:êê dîy:o yi pwene, ngmênê Yesu Kédisu nmyi l:êê dîy:o vyílo yi pwene, pini n:ii p:uu dyââpe dêpwo ya, dono myedaangmê d:uu ngê. 20 Chóó Lémi ngê dyámê pê ghêlí daa l:âmo ngê, u pwopwo yi ngwo u nuw:o k:oo a módu. Yi pini nmî dye ghi ngê nmî ngwolo knî y:oo nmî módu, nmî l:êê dîy:o pwene. 21 U pwopwo mbêmê Chóó Lémi ka nmyi kêlímî mbê dniye. Vyílo yi pini ngê Yesu kpêênî yinê a pyidu ngê, u pi ndîi ngê mye pyódu ngê. Yi kópu u l:êê dîy:o Chóó Lémi ka nmye kêlímî té, nmyi lama ka tóó, yinê wa ngee nmyo, daawa dóó nmyo.

22 Kópu ndêndê nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kêlímî mbê dniye, nmyi dono yilí chedê ngê u ngwo pyaa dniye. Yi kópu u l:êê dîy:o nmyi tîdé mbwó yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo ntênê dny:oo ya. Yi kópu ntênê dmyinê d:uud:uu, ye mb:aamb:aa ngê dmyina a vuywo, * 23 mu kópu u dîy:o myombó m:ii pyaa dniye, nmyi ghê kamî chedê ngê daawa pyódu. Daa nmyi pye mî knî y:oo kamî ngê a pyódu nmyoo, ngmênê Chóó Lémi u kópu ngê kamî ngê yinê pyódu nmyoo. Yi kópu chedê ngê daawa pyódu, * 24 mu kópu u dîy:o puku yedê alanté nye tóó, apê,

Pi yintómu ponoch:aa nêê ntee tpile dé.

Ponoch:aa nêê ntee a kpile nyédi,

yoo yinté mye lémilémi nyédi.

* 1:11: Luukí 24:26-27 * 1:12: Epeso 3:10 * 1:14: Lóma 6:19; 12:2; Epeso 4:17-18 * 1:15: 2

Kódin 6:16-7:1 * 1:16: Lev 19:2; Mát 5:48 * 1:18: 1 Kódin 6:20 * 1:22: Njon 13:34 * 1:23:

Njon 1:13; Hipílu 4:12

Nênê daa kwo nyédi, dpo mtiti dmi, yópu ngê límílimí ngê dpo gh:ay té, *
 25 ngmênê nmí Lémi u kópu dyuu chedê ngê daawa pyódu.

Vyílo yi kópu ngê kamí ngê yinê pyódu nmyoo. Dini ghi n:i ngê nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kélímí mbê dniye.

2

Nmí Lémi dmyina a nj:i

1 A tidê mbwó yoo, kamí ngê nmyi pyaa dniye, u l:êê díy:o dono nmyi mênê kíngmê ya. Pi nangmê dóó, kêémí nangmê kââ, myenangê k:omodanê. Pi u tpile u yi nmye kíngmê kwo, pi u pi módó nangmê dyênê. * 2 Tpómu ngê ngmo ndaní u yi ntee a kwo yédi, Chóó Lémi u kópu dyuu mu ngmídi yinté u yi nmye choo kwo. Wonêwodiyédiyê myedmyina a kpââ, mu kópu u díy:o nmyi pi ka vyyuwo ndíi ngê paa pyaa we, u dí Chóó Lémi ngê kóó k:oo paan:aa kaa nmyine. 3 Nmí Lémi dmyina a nj:i, mu kópu u díy:o u pi ka vyyuwo u n:uu nmyi kpêê, nmyi lama ka tóó, u pi ka vyyuwo ndíi.

Chóó Lémi ngê u yoo ndêndê ngê wunê pyépi nmyo

4 Lémíni p:uu nmyi nuw:o dmi a kwo, ngomo pw:eni ntee tpile, ngmênê ghê a t:a. K:omo tpile kada pini kní y:oo mb:i ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê daa mb:i ngê, u nuu u pi ngê a tóó. 5 Nmí Lémi p:uu nmyi nuw:o dmi a kwo, u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê u ngomo ch:oo ntee tpile ngê dê pyódu nmyo, u ngomo kamí u ngwo ka wuwó. Chóó Lémi u ngomo chedê kpêê yiyé pyu kní y:oo tpile tp:oo ntee u kwo a yémí tumo, Yesu Kédisu u pi mbêmê nmyi gha dmi yinté u kwo myenmye yémí tumo. Kpêê yiyé pyu kní y:oo yi too pee kní yi mbêmê Chóó Lémi a chaa kígha ngópu, ngmênê nmyi gha kní yi vy:o ntênê nmye chaa kígha ngópu. *

6 Nmí Lémi ngomo pw:eni ntee tpile ngê a tóó, mye chêêpí kpiyé ntee tpile. Yi pini p:uu ala kópu puku yedê a tóó. Chóó Lémi ngê apê,
 Yísílélí tpémi yi maa p:uu chêêpí kpiyé ngmên:aa kapí.
 Yi chêêpí kpiyé a nuu u chêêpí kpiyé,
 a chóó nê ngmídi ngê.

N:i kní y:oo yi chêêpí kpiyé wa mya ngmê,
 u kwo wa kélímí mbê dmi,

p:uu daawa a lvêédí dmi, myedaawa a ghay dmi. *

7 Yi chêêpí kpiyé ka nmyi kélímí mbê dniye, u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê kóó k:oo wa kaa nmyo, ngmênê n:i dé u kwo daa kélímí té, yi chêêpí kpiyé p:uu wa a lvêédí dmi. K:omo tpile nmí Lémi mb:i ngópu, ngmênê u pi ndíi ngê mē pyodo. Yinté kópu puku yedê alanté mye tóó, apê,

Yi pâani ngomo wuwó pyu kní y:oo kée ngópu,
 yi yini pâa pw:eni ngê vyílo mēyi pyodo. *

8 Nmí Lémi kée ngópu, ngmênê p:uu a lvêédí dniye, mu kópu u díy:o u kópu u wépi pwaa ngópu. Myenté, p:uu a lvêédí dniye, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê yi kópu ló dini a vyyu, puku yedê alanté a tóó, apê,

P:uu pèdê lvêédí dniye,
 u ngwo pèdê ghay dniye. *

* 1:24: Is 40:6-8 * 2:1: Epeso 4:22; Njems 1:21 * 2:5: 1 Kódin 3:11; Lóma 12:1 * 2:6: Is 28:16 * 2:7: Psalm 118:22 * 2:8: Is 8:14

⁹ Nmî Lémi kéé ngópu, p:uu a lvêêdî dniye, ngmênê dp:ee yinté yéli. Chóó Lémi ngé kópu mb:aa yilí yi p:uu ló dini a vyi too, ngmênê dêê dniye, yi kópu knî nmyi chóó dmyi ntiye t:oo. Chóó Lémi ngé a ngmîdi nmyoo, u nuu u yoo ngé pyódu nmyoo. Dyámê pê u king ndêndê, Chóó Lémi, p:uu nmye dpodo té. Chóó Lémi, kuwa yéli yi kéli ghê nmye wee. U yoo vy:o kaa nmyoo, mu kópu u díy:o kuwa yéli yi ngíma Chóó Lémi pênmyi chaa kígha. Nmye chaa kígha ngópu, mu kópu u díy:o ngídi u yoo vy:o nmyee a kwo, ngmênê a danê nmyoo, chóó u wo mî kaa nmyoo. * ¹⁰ Myenté, wunê Chóó Lémi u yoo kuwa nmyee a kwo, ngmênê ala ngwo nmyo u yoo. Wunê u kwo dênmyee a ch:anêch:anê, ngmênê ala ngwo u kwo nmye ch:anêch:anê nyédi, nmye mb:aamb:aa ngé wunê vuywo yédi. *

Chóó Lémi p:uu dpodo

¹¹ A tidê mbwó yoo, nmî Lémi ngé u yoo vy:o kaa nmyoo, nmyo dyámê mbêmê pi my:oo dé, nmyi p:aa ndêndê mbóó p:uu wunê too. Mw:âákó nmyo, nuw:o dono u wépi dmyinê pwapî, mu kópu u díy:o ghê kamîni nmyinê pyw:ee ngópu, kíngê dyênê. * ¹² Dmyinê l:êê ghi mb:aamb:aa, mu kópu u díy:o kuwa yéli y:oo ka y:enê nmyo, nmyi l:êê ghi mb:aamb:aa yi l:êê díy:o Chóó Lémi pédny:oo chaa kígha. K:omo tpile daa yi nuu u yoo ngé anmyi pyaa dmi, nmyi pi dmi adnyi dyede dé, ngmênê nmyi kópu mb:aa yilí yi l:êê díy:o, Chóó Lémi paa chaa kalé y:e, wéni n:ií ngé ye wa t:aa. *

¹³ Pi knî y:oo nmî Lémi u pi kíngê dyênê ngmê, u l:êê díy:o dyámê u dêêpî kópu dyuu dmyinê cháâcháâ dé. Lóma tpémi yi king ndîi dmyinê cháâcháâ, mu kópu u díy:o pi yintómu yi kada a too. * ¹⁴ Kada pini dyêêdî n:ií u maknopwo a pyede, myedmyinê cháâcháâ dé, mu kópu u díy:o kada pini ngé yinê yé too, yedpo, Pi dono yoo dmyinên:aa kpadakpada dé, pi mb:aa yoo dmyinên:aa chaa kígha dé. ¹⁵ Yi dnye dmi dmyinê nyémî dé, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngé u yi u ngwo a kwo, A yoo dny:oo l:êê ghi mb:aamb:aa. Ala ngwo mbodo podo mbodo podo u yoo knî y:oo nmyi pi dmi daa yi lama a dyede tumo, ngmênê nmyi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngé adí ya knomomê, ye doo u ntââ nmyi pi dmi mēdaadnyi dyede dé, tumu adnyi ya. *

¹⁶ Nmî Lémi ngé nuw:o dono kwulo a pwaa nmyoo, dono p:uu dp:ee dpodo té, nmyi chóó nmye pyede. Ngmênê nangê vyi, Nmî chóó nmo pyede, u ntââ dono anmî d:uud:uu. Apuu! Nmî Lémi ngé nuw:o dono kwulo a pwaa nmyoo, Chóó Lémi u dpodo pyu ngé a pyódu nmyoo. *

¹⁷ Pi yintómu dmyinê cháâcháâ dé, nmyi tidê mbwó yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo choo ya, Chóó Lémi ka dmyinê nkíngê, dyámê u kada pini ndîi dmyinê cháâcháâ.

Dpodo pyu yoo yi kópu dyuu

¹⁸ Wop dpodo pyu yoo, nmî Lémi ntee nmye cháâcháâ ngópu, nmyi kada pini yoo yi dnye dmi yinté myedmyinê nyémî dé. Nmyi kada pini mb:aamb:aa ngé nmye choo a vuywo knomomê, ye dmyinê cháâcháâ, dono ngé nmye ada a vuywo knomomê, ye myedmyinê cháâcháâ. * ¹⁹ Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngé wa chaa kalé nmyo. Pini n:ií Chóó Lémi u nuw:o u

* **2:9:** Is 9:2; 1 Pita 2:5; Taitas 2:14; Dpodo 26:18; Espeso 5:8 * **2:10:** Hos 2:23; Lóma 9:25 * **2:11:**

Nkal 5:17,24 * **2:12:** Mát 5:16 * **2:13:** Lóma 13:1-7 * **2:15:** 1 Pita 3:15-17 * **2:16:** Nkal

5:13 * **2:18:** Espeso 6:5-7

pono a vyápê yédi, ngmênê u l:êê dîy:o a mgîni vyîmî yédi, Chóó Lémi ngê yi pini dpo chaa kwolo. ²⁰ N:ii ngê dono dpî d:uu, u l:êê dîy:o a mgîni vyîmî yédi, Chóó Lémi ngê yi pini d:uudpî chaa kwolo, ngmênê n:ii ngê kópu mb:aa dpî d:uu té, u l:êê dîy:o a mgîni vyîmî yédi, Chóó Lémi ngê yi pini dpo chaa kwolo.

* ²¹ Yi kópu u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê a ngmîdi nmyoo. Yesu Kédisu nmyi l:êê dîy:o ntee doo a mgîni vyîmî, yinté myedmyina a mgîni vyîmî, dmyina a n:ii.

* ²² Dono daangmê d:uu ngê, k:omodanê kópu myedaangmê vuu. * ²³ Dini ghi n:ii ngê p:uu dnye peede tpaépê, peede kópu yi p:uu myedaa vuu. Dini ghi n:ii ngê doo mgîni vyîmî, u ntââ vyîmî u pi ye daa vuu, ngmênê u lama doo ya, Chóó Lémi ngê ntênê yinê wa kpada té. * ²⁴ Nmî dono knî yi l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê pèdê kpada nmoo, ngmênê nmî yikî dmi Tp:oo u pwo ghay wo, kídosi ñedê nmî d:aa dmi yinê a kââdí ngê. U yi u ngwo doo kwo, A yoo nuw:o dono kwulo nê pwaa té, maa mb:aa p:uu ní kaa té. U vyeetêdê, kamî ngê u ngwo pyódu nmoo. * ²⁵ Maa mb:aa mwyé nmyi kn:aadi ngópu, ngmênê nmyi Lémi ngê mêtê diyédiyé kalé nmyoo, nmye wunê vuyuo yédi. *

3

Yéeyepe yoo yi kópu dyuu

¹ Yepe yoo, nmyi moo yoo yi dnye dmi dmyinê nyêmî dé, mu kópu u dîy:o nmyi moo yoo, n:ii dé nmî Lémi ka daa kélímî té, dîyo paa kélímî mbê dniye. Nmyi moo knî ye nmî Lémi p:uu danê ngê dyaa kídmyengê chedêchedê, kminté yi ngópu dmi nmye wa nkoko t:oo, ngmênê yi dnye dmi dmyinê nyêmî dé, *

² dono kópu nangmê d:uu, nmî Lémi ka dmyinê nkíngê. K:omO tpiHA nmî Lémi p:uu ye myedaanmyi danê, ngmênê kópu mb:aa yilî n:ii nmye d:uud:uu tumo, yi l:êê dîy:o u ngwo wa kélímî mbê dmi. ³ Kpile ndîi kópu ngê nmye kíngê ya, nmyi gha knî yi p:uu dmyinê nuw:o, vyilo yi kópu ndîi kópu ngê nmye choo ya. Nmyi mbodo dmi kmongokmongo myenté, ndîi kópu ngê nmye kíngê ya, kpídî mb:aa t:emî myenté, ndîi kópu ngê nmye myekíngê ya. Yi kópu dé chedê ngê wa pyaa dmi. * ⁴ Ngmênê nmyi gha dmi yi p:uu dmyinê nuw:o, chedê ngê daawa pyaa dmi. Kwopwepe ngê kêê kédmyinêngê t:ee ngmê, kópu yilî nmyi nuw:onuw:o u kópu ngê kíngê pyaa dmi. Chóó Lémi ngê u ngwo wa chaa kalé nmyo. ⁵ Wunê Chóó Lémi u nuu u pyââ yoo mye yinté dé, pyópuni yoo u kwo dnyimo a kélímî. Kpile daa ndîi kópu ngê ye dpîmo a ya, yi gha knî yi p:uu dnyimo a nuw:o, yi moo yoo yi dnye dmi dnyimo a nyêmî dé. ⁶ Naangê p:eenî kópu Sela ngê Epilaham u dnye dpîmo a nyêmî, kópu, A lémi. Nmyo mye yinté dé, kópu mb:aa yilî nmye d:uud:uu tumo, myedp:ee nkíngê nyédi.

⁷ Yéeyepe yoo, nmî Lémi u kópu dyuu nmyi lama a kwo. Yi kópu knî yi mbémê nmyi kpâm knî ye mb:aamb:aa ngê dmyinê vuyuo, mu kópu u dîy:o nmyi wêdêwêdê ntoo, yi wêdêwêdê daa yintoo. Dmyinê cháâcháâ dé, mu kópu u dîy:o nmî Lémi ngê nmyi kpâm knî yi k:ii ghê kamî dmi nipi nmye a kpo. Dnyinté ye anmyi vuyuo, ye Chóó Lémi ngê nmyi ngêpê dmi dnyinté u nkwo wa a ny:ee té. *

Dmyinê mb:aamb:aa, namê dono

* **2:20:** 1 Pita 3:14-17 * **2:21:** Mát 16:24 * **2:22:** Is 53:9 * **2:23:** Is 53:7; 1 Pita 3:9 * **2:24:** Is 53:5-6; 2 Kódin 5:21 * **2:25:** Njon 10:11 * **3:1:** Taitas 2:4-5; Mát 5:16; 1 Kódin 7:12-16; Epeso 5:22-23 * **3:3:** 1 Tim 2:9-10 * **3:7:** Epeso 5:25-30; Kílosa 3:19

⁸ A tidê mbwó yoo, nipi ya p:uu a kuwókuwó kópu nmye nîné tpaépê. Nmyi nuw:o dmi ngmîdi ngê dny:oo ya, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya, noko dmyinê ch:anêch:anê, nmyi pi dmi nmyi chóó nangê km:êê té. ⁹ N:ii ngê dono nmye adî d:uud:uu, ntââ u ngwo nangê vy:u. N:ii nmye adî peede tpaépê, u kwo peede tpaépê ngê kêê nangê t:oo, ngmênê Chóó Lémi ka yi l:êê díy:o mêmmyinê ngêpê. Yi kópu u l:êê díy:o nmî Lémi ngê a ngmîdi nmyoo, wamye ngee nmyo. ¹⁰ Yinté kópu puku yedê a tóó, apê,

N:ii ngê u yi adî kwo, Dye ghi yintómu mb:aamb:aa ngê nî ya,

yi pini daadî peede tpaépê, myedaadî kêêmî kapî. *

¹¹ Dono u wépi choo pwapî, choo mb:aamb:aa, u yi u ngwo choo kwo, Noko mb:aamb:aa ngê nmî ya.

¹² Mu kópu u díy:o nmî Lémi pi mb:aa knî ye mb:aamb:aa ngê wunê vyyuwo yédi,

yi ngêpê wunê nyêmî too,

ngmênê n:ii knî y:oo dono a d:uud:uu ngópu,

nmî Lémi kpeme ye dpî yââ,

yi yéli díyo wa kpada té.

L:êê ghi mb:aa u l:êê díy:o mgîní vyîmî

¹³ N:ii knî ye kópu mb:aa yilî nmye d:uud:uu tumo, dono kópu nmye daawa d:uu ngmê. ¹⁴ Ngmênê kópu mb:aa knî yi l:êê díy:o kópu dono nmye adnyi d:uud:uu knomômê, ye Chóó Lémi ngê wa a chaa kalê nmyo, amyedê ngee nmyo. Pi knî ye namê nkîngê, dono kópuni nmye adnyi d:uud:uu dé, nmyi nuw:onuw:o u kópu ngê kîngê pyaa dmi. ¹⁵ Nmî Lémi Yesu Kédisu ntênê dmyinê chââchââ, u dnye ntênê myedmyinê nyêmî. Kópuni ka nmo kêlîmî té, dye ghi yintómu u kakêmê chámêchámê u ntââ mbêmê dmyinê ya. Pini n:ii kêlîmî p:uu nmye dê póó knomômê, kakêmê u kwo dpî chámê yó. ¹⁶ Ngmênê yi pini dpî châpu yó, gheteghete ngê u kwo nangmê mbwólu. Kópu dono nangmê d:uu, mu kópu u díy:o n:ii yoo nmyi p:uu adnyi danê, u nt:u kópu daadnya a pyw:êmî. Nmî Lémi Yesu Kédisu u nuu u kópu anmyi d:uud:uu dé, n:ii ka ngmênê u kwo dono yinmye d:uud:uu ngmê, yini ngê mywene paa ghê we. ¹⁷ Dono ngmanmyi d:uu knomômê, pi knî y:oo u nkwo wa kpada nmyo, Chóó Lémi ngê daawa chaa kalê nmyo. Ngmênê kópu mb:aa anmyi d:uud:uu dé, pi knî y:oo módó adnyi kpadakpada nmyomômê, ye Chóó Lémi u nuu u kópu ayinmyi d:uud:uu, ¹⁸ mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ngê vyîlo yinté kópu yi pyodo. Dononi u l:êê díy:o pwene, daa chóó d:uu ngê, nmî chóó nmî dono knî yi l:êê díy:o pwene. Dono daa d:uu ngê, ngmênê yoo dono yi l:êê díy:o ng:êêntómu pwene, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ka pêdê kââdî nmyine. Pi knî y:oo vya ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê mêtê pyidu ngê. Nt:u ghêlî dèpê pyidu ngê, u ghê dmi mwiyé a pyidu ngê. ¹⁹ Yi ngwo pi dono yoo yi ghê dmi n:ii dé mbwa k:oo dnyen:aa t:ââ, Yesu u ghê dmi ye loo, kópu kamî ye mî vyyu. ²⁰ Yi yéli y:oo wunê Chóó Lémi u dnye dèdnyimo a nyêmî, u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê u yi u ngwo doo kwo, Vyi ngê paa vya téne. Dini ghi n:ii ngê Nówa ngê nkéli doo ndîni, Chóó Lémi ngê doo t:âât:ââ, u dî Nówa ngê dpodo yedê kêlî ngê, vyi ngê yoo dono vya too. Nówa mpupwoknî némi knî yi mo wááli njini nkéli ngê

* **3:9:** Mát 5:44; 1 Tes 5:15 * **3:10:** Psalm 34:12-16 * **3:13:** Lóma 13:3 * **3:14:** Mát 5:10

* **3:16:** 1 Pita 2:12,15 * **3:17:** 1 Pita 2:20 * **3:19:** Epeso 4:9-10

w:êê too. * ²¹ Nkéli ngê ntee w:êê too, mbápitisím mye yinté. Daa nmí too pee p:uu tupwó yu ghodo, ngmênê nmí nuw:o dono yu ghodo. Chóó Lémi ka nmo tpaépê ngê, kwonmímó, Nmí nuw:o dono a chedê ngi, mb:aamb:aa ngê mêtê pyódu nmédi. Nmí wépi dmi d:uudpî puwâ. Yesu Kédisu kpêêní ntee a pyidu ngê, nmí dono yilí yinté dpî chedê té. Doo u ntââ daawa dóó nmo. * ²² Nyââ, Yesu Kédisu kpêêní a pii wo, mbóó p:uu kee wo, Chóó Lémi u wéni pee mí yaa wo, u che p:ââ pee ngê mími pyodo. Enjel kní y:oo u dnye a nyémí ngópu, kada pini kní y:oo u dnye mye nyémí ngópu, Setan u yoo yintómu yu yodo u maknopwo a pyede. *

4

Yesu u nt:anê yaa dmyeno

¹ Yesu daa kede wo, Chóó Lémi u nuw:o u pono doo a vyápê, dono vyímí u wépi daa puwâ. Yesu u nuw:o ntee doo a ya, nmyi nuw:o dmi yinté myedny:oo ya, mu kópu u díy:o pini n:ii Chóó Lémi u nuw:o u pono a vyápê yédi, dono wunê vyímí ngê, doo u ntââ yi pini ngê dono d:uudpî d:uu. ² Dye ghi daadîi dyámê mbêmê daanmyi ya. U l:êê díy:o yoo dono yi nuw:o u pono mênámê vyápê, ngmênê Chóó Lémi u nuw:o u pono dmyinê vyápê. * ³ Dye ghi daadîi dono p:uu nmyee a mbêpê, kuwa yéli yi nuu u kópu dé nmyimo a d:uud:uu dé. Nmyimo a pyââ ti mââ ti, nmyi nuw:o dmi y:i dpîmo a mbêpê. Dye ghi yintómu nmyimo a ñuknweñuknwe, nmyimo a mbwaa ndanî, myenmyimo a ghétighéti. Chóó Lémi dênmyimo a cháâcháâ, kn:aa yâpwo yinmyimo a cháâcháâ dé. * ⁴ Ngmênê ala ngwo kuwa yéli yi wépi dmi nmye wpaipi tumo, yi vy:o mêtpe:ee wowo nyédi, kópuni a d:uud:uu tumo, dp:ee d:uud:uu tumo. Daa yi nuu u yoo ngê dmye pyaa dmi, u l:êê díy:o nmye a peede tpaépê nyédi. ⁵ Wéni n:ii ngê nmí Lémi ngê wa kóté kalê té, k:ame wa ghê dmi, tumu adnyi ya. K:omo tpile mwyé wa pw:oo dmi ó yi ngwo adnyi ya, wamye kóté kalê té, ye daawa kede. ⁶ Nmí Lémi p:uu kópu dyuu wunê kêdê ny:ee ngmê, ngmênê u wépi dé pwaa ngmê. Yélini vyi ngê a vyâ, mye yinté dé. Pi yintómu ntee dpî pw:oo dmi, yi dono kní yi l:êê díy:o yinté mye pw:oo dnyie, ngmênê nmí Lémi Yesu Kédisu ngê chóó u kópu dyuu ye mí vpyu, mu kópu u díy:o yi ghê dmi kní y:oo Chóó Lémi u ghê kamí myepêdê pyw:ee y:e. *

Chóó Lémi p:uu ntênê dmyinê dpodo

⁷ A tîdê mbwó yoo, kuwókuwó wéni daa kêmakêma a dymêdymê, tpile yilí yintómu yi ngwo chedê ngê wa pyaa dmi. Yi kópu u l:êê díy:o namê ghétighéti, mb:aamb:aa ngê nmye dmyina a vyyuwo, u ngwo dmyinê ngêpê. * ⁸ Ala kópu yi ndîi kópu, nmyi nuu ghi dmi numo nódo ntênê dny:oo ya, mu kópu u díy:o pini n:ii u nuu ghi nmyi nódo adí ya, dono nmye wa d:uu knomomê, ye ntââ u ngwo daanmyinê vy:ee ngmê, u dono nmyi kuwó wanmyi kée ngmê. ⁹ Yesu u yoo yélini nmye adnya a lèpî, nmyi ngomo kní yi k:oo dny:oo dpî, nmyi ntépínâ kní yi k:oo dny:oo kmaapi, yi p:uu nuu mbumu ngê kêê nangê t:oo. ¹⁰ Dpodo n:ii kní yi l:êê díy:o Chóó Lémi ngê u ntââ ngê a pyódu nmyoo, yi dpodo ntênê dmyinê dódo dé, u yoo u ngwo dmyinê wêdêwêdê kîgha dé. * ¹¹ N:ii a dêêpî

* **3:20:** Gen 7:7 * **3:21:** Lóma 6:3-4; Njon 3:4-5 * **3:22:** Epeso 1:20-21 * **4:2:** 1 Njon 2:16-17

* **4:3:** Epeso 2:2-3; Taitas 3:3 * **4:6:** Lóma 8:10 * **4:7:** Lóma 12:9-13 * **4:10:** Lóma 12:6-8; 1

yédi, Chóó Lémi u kópu dyuu yinê choo tpaépê. Pini n:ii a pi ka vyyuwo yédi, Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê ye choo vyyuwo. Nmyi kópu yintómu Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê dmyinê d:uud:uu dé, mu kópu u diy:ó Yesu Kédisu u pi u l:êê diy:ó pi knî y:oo Chóó Lémi paa chaa kalê y:e. Dye ghi yintómu Chóó Lémi chaa kîgha koo, u wêdêwêdê chedê ngê daawa pyódu. Ndé kópu yila.

Yesu u pi u l:êê diy:ó dono u vyîmî

¹² A tidê mbwó yoo, pi knî y:oo dono nmye a d:uud:uu tumo, ngmênê yi kópu knî y:oo kîngê ngwéti nmyo, nmyi nyepênyepê u kópu ngê nmye myekîngê pyódu, yinté a tóó. ¹³ Nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya, mu kópu u diy:ó Yesu Kédisu ntee doo a mgîní vyîmî, yinté my:ee mgîní vyîmî té. Dini ghi n:ii ngê wa a diyé, pi knî y:oo wa a w:ee ngmê, awo, U pi ndîi ngê dê pyódu, yi ngwo w:aa nipi u k:ii wanmyinê pyw:ee ngmê. ¹⁴ Yesu Kédisu u l:êê diy:ó nmye adnyi peede tpaépê knomomê, ye nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya, mu kópu u diy:ó nmyi lama ka tóó, Chóó Lémi u Ghê Dmi nmyi p:uu a t:a. * ¹⁵ Dono nangmê d:uu. Daa dono u l:êê diy:ó mgîní vyîmî p:uu nîné danê. Pi nangmê vy:a, pi u tpile nangmê t:âmo. Kópuni p:uu nmyi pi dmi daa pyede, yi kópu p:uu kópu nangmê vyi. ¹⁶ Ngmênê pi knî y:oo awo, Kídistiyên yoo yi kwee châpwo koo, u ngwo adnyi kpadakpada nmyo, ye mywene nmye kîngê wowo, ngmênê Chóó Lémi mêdmyinê kwunokwuno, mu kópu u diy:ó Yesu Kédisu u yoo vy:ó kaa nmyoo.

¹⁷ Chóó Lémi ngê u yoo yi kpadakpada kn:ââ mwiyé da chaa. Chóó Lémi daa kedekede pyu, wunê kpadakpada nmoo, yélini y:oo u kópu dyuu daa ny:ee ngópu, dnyinté daawa kpada té. ¹⁸ Yinté kópu puku yedê a tóó, apê,

Pi mb:aa ngê maa mb:aa daa kêmakêma dpî kn:aadi,
ngmênê pi dono ngê d:ud:umbiy:e dpî kn:aadi,

n:ii ngê Chóó Lémi daa chââchââ ngê, anyi dpî pwiyé. *

¹⁹ Chóó Lémi u nuw:o u pono nmye vyápê nyédi, u l:êê diy:ó nmye mgîní vyîmî nyédi. Kópu mb:aa yilî dmyinê d:uud:uu, Chóó Lémi p:uu nmyi nuw:o dmi dny:oo kwo. Yinê l:âmo nmyoo, kóó k:oo wa kaa nmyo, daawa dóó nmyo.

5

Kada pini knî ye kópu dyuu

¹ Yélini nmî Lémi u yoo vy:ó kada a pyede, kópu nmye ngmênîné tpaépê. Nê my:aa kada pini ngmê, Yesu Kédisu mgîní vyîmî tédê a chóó a ngwolo dê y:oo kîné módu, dini ghi n:ii ngê u pi ndîi ngê wa pyódu, u nkîgh:ê an:uu yââ.

² A mbwó yoo, nîné kwunokwuno nmyo, yélini yi kada Chóó Lémi ngê kaa nmyoo, mb:aamb:aa ngê ye dmyinê vyyuwo. Chóó Lémi ngê u yi u ngwo a kwo, A yoo yi kada pini knî y:oo yi dpodo mb:aamb:aa ngê dny:oo dóó, yi nuw:o dmi yi dpodo p:uu dny:oo kwo, kn:aa kîdnyingê kwo. Ndapî p:uu namê nuw:o, ngmênê u yi nmye choo kwo, Nmî Lémi u dpodo mb:aamb:aa ngê nmî dóó. * ³ Yélini yi kada nmye wee, ye namê dyaa chedêchedê, ngmênê nmî Lémi u maa mb:aamb:aa ngê dmyinê kîgha, nmyi nt:anê u ngwo wa yaa dmi.

* ⁴ Dini ghi n:ii ngê nmyi kada pini wa a diyé, nmyi pi dmi ndîi ngê wa pyódu té, chedê ngê daawa pyódu.

* 4:14: Mát 5:11; 1 Pita 2:19-20; Dpodo 5:41 * 4:18: Prov 11:31 * 5:2: Dpodo 20:28 * 5:3: Taitas 2:7; Pilimon 1:14; 1 Tim 4:12; 5:1; Njon 13:14-15

⁵ Pi kamî yoo, nmye myenînê danê, nmyi kada pini yoo yi dnye dmi dmyinê nyêmî dé. A mbwó yoo, namê lémilémi, numo ka dmyinê vuywo. Puku yedê ala kópu a tóó,

Yélini y:oo yi chóó yi pi dmi a kmîmî tumo,
yi yéli yi p:uu Chóó Lémi u nkwo a d:uu yédi,
ngmêñê yélini daa lémilémi nyédi,

Chóó Lémi ngê a ngêêpî too. *

⁶ U l:êê dîy:o namê lémilémi, Chóó Lémi dmyinê cháâcháâ, dîyo chóó u wêdêwêdê mbêmê nmyi pi dmi wa km:êê té. ⁷ Nmyi nuw:onuw:o u kópu dé yi p:uu u kwo dmyinê ngêêpê, yi kópu knî yi p:uu mênámê nuw:o, mu kópu u dîy:o nmye wunê vuywo. *

⁸ Dmyinê t:ââ, dpodombiy:e dmyinê vuywo. Setan ngê kîngê dóó nmyo. Layóni ntee a kââ yédi, u yi u ngwo a kwo yédi, Pi ngmêñî ma, Setan u l:êê ghi mye yintê, u yi u ngwo a kwo, Nî dyênê té. ⁹ Nmî Lémi p:uu nmyi nuw:o dmi dny:oo kwo, Setan u wépi u ngwo dmyinê pwapî. Daa nmyi mo nmye mgîñî vyîmî nyédi. Dyámê woepê woepê yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, yintê mye mgîñî vyîmî nyédi, yoo dono knî y:oo a mgîñî vyîmî kîgha tumo. ¹⁰ Ngmêñê daa dye ghi daadîi nmye mgîñî vyîmî té, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê amê pyódu nmyo. Yinê a ngmîdi nmyoo, Yesu Kédisu ka a kââdî nmyoo, yi k:i ngmîdi ngê anmyin:aa ya, chedê ngê daawa pyódu. Kópu mb:aa yilî yintómu yi kn:ââ ngê a tóó, yinê wa wêdêwêdê kalê nmyo, u ntââ ngê wa pyódu nmyo, u l:êê dîy:o nmî Lémi Yesu daanmyinê wópu ngmê. ¹¹ U wêdêwêdê mudaamu tp:ook:omo, chedê ngê daawa pyódu. Ndê kópu yila.

Pita u nd:uu tpapê

¹² A tîdê mbwó yoo, nmî mbwó Sailas ngê ka ngêêpî nê, ala pweepwee pee tp:oo nmye u ngwo dnyinê d:êê. K:uuchêm u pi, nmî Lémi p:uu ntênê a dpodo. Ala pweepwee pee nmye d:a d:êê, mu kópu u dîy:o u ya a nga a kwo, Nê wêdêwêdê kalê nmyo, nmyi lama choo a ya, Lémini ka nmyi kêlîmî mbê dniye, vyîlo yi Lémi yi ndêndê. Nangê wópu.

¹³ K:omo tpile ala p:aani Mbápiilon ntee p:aani, ngmêñê nmî Lémi u yoo al:i mye kwo. Yi yéli y:oo yi mb:aamb:aa nmye da dy:ââ ngmê. Pini n:i a tp:ee ntee pini, Mak, u mb:aamb:aa nmye myeda dy:ââ. ¹⁴ Mb:aamb:aa ngê Dpo numo chipê tóó, mu kópu u dîy:o nmyi nuu ghi dmi numo nódo a pyede.

Yélini yintómu knî yi k:i Yesu Kédisu u yoo vy:o nmyi ghê dniye, Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê nmye choo a vuywo.

Wu u dí. *

* **5:5:** Prov 3:34 * **5:7:** Mát 6:25-30 * **5:8:** Tpyuu 12:3,9,17 * **5:9:** Epeso 6:11-13; Njems 4:7 * **5:13:** 2 Tim 4:11; Lóma 1:7 * **5:14:** 1 Kódin 16:20

2 PITA

¹ Nê Saimon Pita, Yesu Kédisu u dyépi ngmê, myenté u dpodo pyu. Yélini Yesu u yoo vy:o myinê ghê dniye, ala pweepwee pee nmye nîné dyede. Nmî Mbwámê Yesu Kédisu ka ntee nmî kélîmî mbê dniye, yinté u kwo my:ee kélîmî mbê dniye. Ndê ka ntee a w:êê nmoo, yinté u kwo mye w:êê nmyoo. Dini ghi n:ii ngê u yoo vy:o kaa nmoo, dêpê kuwo nmyoo, u yoo vy:o mye kaa nmyoo.

² Chóó Lémi mupwo nmî Lémi Yesu yi p:uu dmyinê ndiye, nmye mb:aamb:aa ngê u ngwo adpa a vuywo, mb:aamb:aa ngê amyedpa a ngéêpi nmyo.

Chóó Lémi ngê a ngmîdi nmyoo, dmyina a nji

³ N:ii ngê a ngmîdi nmoo, nmî lama a tóó. Nmî dono yilî yinê chedê too, u k:ii ngmîdi ngê pyódu nmoo. Chóó u wêdêwêdê mbêmê u ntââ mbêmê pyódu nmoo, ghê kamî nmo a kpo, mb:aamb:aa ngê ntee a tóó, yinté mye pyódu nmoo. ⁴ Kópuni mb:aa yi pi dmi mwiyé a vyi too, u wêdêwêdê mbêmê nmî l:êê dîy:o a d:uu too, mu kópu u dîy:o ntee a tóó, u yi u ngwo a kwo, A yoo yinté myedny:oo ya. Mgîdí u yoo yi nuw:o dmi kwolo ngmê dé, u yi y:e a kwo, Dono nmî d:uud:uu, ngmênê nmî Lémi ngê yi máadí p:uu a y:ee nmyoo. * ⁵ Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi ka nmyi kélîmî mbê dniye, chóó u yoo vy:o kaa nmyoo. Yi kópu u l:êê dîy:o u yoo mb:aa ngê dmyinê kwo, p:uu dmyinê ndiye. * ⁶ Dono dmyina a vyîmî, u wépi dmyinê pwapî. Chóó Lémi dmyina a nji, ⁷ nmyi tídê mbwó yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo dny:oo ya, pi yintómu yi nuu ghi dmi nmyi nódo myedny:oo ya. ⁸ Yi kópu dé mb:aamb:aa ngê anmyi d:uud:uu dé, ye nmî Lémi Yesu Kédisu p:uu dpodo tédê, nmyi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê adî kelekele. ⁹ Pini n:ii ngê yi kópu dé daadî d:uud:uu dé, yi pini my:oo a tóó, kópuni nmî Lémi ngê u l:êê dîy:o wunê a d:uu ngê, u dono u ngwo chedê too, yi kópu u nuwo wunê a kuwo wo.

¹⁰ A tídê mbwó yoo, yi kópu u l:êê dîy:o yi kópu mb:aa dmyinê d:uud:uu dé, pi knî y:oo pèdê w:ee y:e, awo, Chóó Lémi ngê a ngmîdi too, u yoo vy:o mye kaa too. Yi kópu mb:aa anmyi d:uud:uu dé, ye maa mb:aa daanmyi kn:aadi ngmê, myedaanmyinê lvêédî dmi. ¹¹ Nmî Mbwámê Yesu Kédisu ngê daawa mb:ii nmyo, kóo k:oo wa kaa nmyo, nmî Lémi u k:ii anmyin:aa ya, chedê ngê daawa pyódu.

¹² K:omo tpile yi kópu yilî nmyi lama ntênê a pyede, ngmênê nmye mênîné vyilîvyilî té. ¹³ Doo u ntââ módó daanê kuwo nmyo, ngmênê yi kópu knî nmye mênîné vyilîvyilî té, nmyi dpî dmi u ngwo n:aa ny:ââny:ââ. ¹⁴ Nyáâ, daa kêmakêma dyámê pê nîné kuwokuwo, kópuni nmî Lémi Yesu Kédisu ngê wunê a ka a vyu, daa kêmakêma n:aa ntiyentiye. A pwopwo u maa ntênê a ka yinê a kêma ngê. * ¹⁵ Ala kópu dyuu nmye nîné dyede, mu kópu u dîy:o u ya a nga a kwo, U ntââ mbêmê nê kuwo nmyo, a kuwó ala kópu dyuu dye ghi yintómu pênmyi nuw:onuw:o dé.

Chóó Lémi ngê Yesu u pi nmî ngópu u ngwo kmungo

¹⁶ Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi Yesu Kédisu u pi pi knî ye nmî vyu, u wêdêwêdê p:uu ye myenmee danêmbum. Danêmbum n:ii pi knî y:oo yi chóó yi nuw:o

* 1:4: Njon 1:12; 2 Kódin 3:18 * 1:5: Nkal 5:22-23 * 1:14: 2 Kódin 5:1; Njon 21:18-19

mbêmê dpo pyw:ee t:oo, daa yinté danêmbum ye yinmeen:aa tpaépê, ngmênê kópuni ye nmeen:aa tpaépê, nmî chóó nmî ngwolo knî y:oo nmî módu. * 17 A mbwó dè yi k:i:i nmî ngópu nmî Mí Chóó Lémi ngé Yesu u pi kmungo, u dnye mbóó p:uu nmî nyongo, nmopê, Kî a tpe:ee njini, pini n:i:i u nuu ghi a nódo a tóó, dye ghi yintómu a nuu u kópu ye d:uud:uu too. 18 Yi dnyeni mbóó p:uu nmî chóó nmo nyongo, dini ghi n:i:i ngé mbu mbêmê Yesu u k:i:i nmea a ya.

19 Kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu knî y:oo wunê a d:êê tumo, Yesu ngé nmî ngópu ntiye too. Yi kópu knî ye ntênê u ngwo nmî kélímî mbê dniye. Yi kópu dyuu ntênê dmyinê nuw:onuw:o dé, mu kópu u díy:o pywápê ngé mgídí ntee dpí chaa, yi kópu dyuu ngé nmyi gha dmi yinté myoo chaa ngé. Ala ngwo mgídí vy:o nmo pyede, u dí mywe anmî m:uu, kââdí u nkwo wa a kee. 20 Ndîi kópu ngma ala, nmyi nuwo kídangê kuwo. Kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu knî y:oo wunê a d:êê tumo, pi ngmê ngé chóó u nuw:o mbêmê yi kakêmé dmi kíngê chámê, 21 mu kópu u díy:o yi yéli daa yi chóó yi nuw:o mbêmê dnyimo a d:êê, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé ye yinê dpímo a tpaépê dé, Chóó Lémi u komo u ngwo dnyimo a kapí. *

2

Pi dóó pyu yoo

1 Nmî kn:ââ yoo yi vy:o pi knî ngmê y:oo Chóó Lémi u komo k:omo ngé ntee dnyimo a kapí, pi ngmê knî y:oo yinté adnyi dóó nmyo. Ndiye tédê kamí angmê kpêmî ngmê, yélini tumutumumu yi p:uu adnyi ndiye, maa ndéndê wa kn:aadi ngmê. K:omo tpile yi pi dóó pyu yoo yi yikí dmi nmî Lémi u pwo ghay wo, ngmênê u pi wa dyênê ngmê. Nmî Lémi ngé mgí daawa a puwâ, ayi ngwéti té, ntênê wa chedê té. * 2 Pi yilí wa dóó t:oo, yi l:êê ghi dmi wa ngmêê t:oo, yoo dono ngé wa pyódu t:oo, pyââ ti pyu ngé wa pyódu t:oo, nmî Lémi u pi kuwa yéli ye dono ngé u ngwo wa pyódu ngmê. 3 Tpíle u mb:aami dé, k:omodanê kópu knî yi mbêmê adnyi dóó nmyo, ngmênê pini n:i:i ngé wa kpada té, maadí kíyedê kwo, dpí doo u tpíle. Daa kedekede pyu, ntênê wa dyênê té. * 4 Dini ghi n:i:i ngé enjel woni yoo dnya a dono, ye daa kede wo, mbwa k:oo km:êê too. Mgídí vy:o y:i a wee, y:i a ngíní vyímí nyédi, yi kpadakpada ndîi y:i a t:âât:ââ ngmê. * 5 Yélini wunê dnya a dono, Chóó Lémi ye myedaa kede wo, ngmênê vyi ngé vya too. Pi mb:aa yi vy:o ngmídi doo kwo, Nówa, pini n:i:i ngé dono ye dpímo kwódukwódu. Yi pini mupwoknî n:eemi knî wááli vyílo dé yi w:êê too. * 6 Myenté, Chóó Lémi ngé Sodom p:aani dè Kímoda ndê ngé myedé vyuwó doo. Yélini yoo yi p:aani dè y:e dnye kwo, yi dono yilí yi l:êê díy:o yi ngwo kpada too, apê, Yoo dono p:aani p:aani yi kópu paa m:uu y:e, yi lama paa yaa we, n:i:i ngé dono dpí d:uu, ndê ngé wa ma. * 7 Pi mb:aa ngmídi yi vy:o doo kwo, Loté, ndê ka vyílo yi w:êê ngé. 8 mu kópu u díy:o máâ knî y:oo dye ghi yintómu numo kpêépí n:i:i dnya a kígha, u ngíma kaa dniye. 9 Yi dymé pywuu dè yi nt:u kópu ala, nmî Lémi u ntââ, pi mb:aa yoo yi tókótókó tédê dpí ngee té, pi dono yoo dpí kpada té, u dí kuwókuwó wéni ngé ntênê amí kpada té. * 10 Yoo kwolo ngmê dé, n:i:i knî y:oo nmî Lémi u dnye daa

* 1:16: Mát 17:1-5 * 1:21: 2 Tim 3:16; 1 Pita 1:10-11; Dpodo 3:21 * 2:1: Deut 13:1-5; Mát 24:24; Njuda 1:4 * 2:3: Lóma 2:24; 16:18; 1 Tes 2:5 * 2:4: Mát 25:41 * 2:5: Gen 6:11-8:19 * 2:6: Gen 19:12-13,24; Njuda 1:7 * 2:9: 1 Kódin 10:13; Njuda 1:6

nyêmi ngópu, dono yi nuu u kópu ngê a ya yédi, yi yéli dnyinté daawa kpada té.

Pi dódó pyu yoo daa nkíngê nyédi, k:omo tpile dono a d:uud:uu tumo, ngmênê mywene ye daa kwo yédi. Yélini yi pwo a pyede, daa cháâcháâ tumo, ngmênê yi pi dmi a dyede tumo. ¹¹ K:omo tpile enjel yoo yi pi dmi ndíi dé, yi wêdêwêdê mye ndíi, ngmênê nmî Lémi u ngíma pi dódó pyu yoo yi pi dmi daa dyede tumo. Lukwe díy:o yi yéli yi pwo yéli yi p:uu a peede tpapê nyédi. *

¹² Pi dódó pyu yoo, chii w:ââ ntee tpile dé. Chii w:ââ u lama daa tóó, Kî pi u tpile tp:oo, u ngwo dpî vy:a. Yi yéli mye yinté dé, daa yi lama a peede tpapê nyédi. Chii w:ââ ntee anyi vy:a, nmî Lémi ngê yinté wamye vya té, ¹³ yélini yi némi dmi a dyede tumo, nmî Lémi ngê yi ntââ dmi ye wa a vy:u. U yi y:e a kwo yédi, Kmaapî ngê wo nmo a vyímí dé. Pi dódó pyu yoo nmî Lémi u kmaapî tédê nmye dpî taa dmi, a mywenemywene kígha nmyoo. ¹⁴ Pyââ ti ngwolo yi ngíma a kwo nyédi, dono tédê daa pilepile nyédi, yoo kamîni nmyi vy:o a wee, a lvêêdí tumo. Tpile u mb:aami yoo, nmî Lémi ngê wa dyênê té. ¹⁵ Maa ndéndê kn:aadi ngópu, u ngwo vyiti dniye, Mboso tp:oo Mbalaam u maa p:uu mí pwii dniye. Yi Mbalaam ndapí ndíi p:uu doo nuw:o, u l:êê díy:o dono u maa p:uu ghê wo, apê, Yisíléli tpémi yi p:uu kópu dono ngmên:uu t:oo, Chóó Lémi ngê u ngwo pêdê vya téne. * ¹⁶ Ngmênê Chóó Lémi ngê u enjel ngmê dy:ââ ngê, Mbalaam u maa yi nkoiko ngê, u ndonkí u ntââ ngê pyódu ngê, dnye u ngwo pw:ii ngê. Yi kópu u l:êê díy:o kópuni Mbalaam ngê u yi doo kwo ní d:uu, mēdaa d:uu ngê. Yi kópu mbodo podo mbodo podo u kópu.

¹⁷ Dpuwó nuu n:ii u kwo mbwaa chedê ngê dpî pyódu, yoo ntee a dódó too, pi dódó pyu yoo mye yinté dé, gha kópu yi mênê daa ya yédi. Myenté, dini ghi n:ii ngê kââdí ndíi dpî kee, têpê wêdêwêdê ngê dpî pyódu, pi kní y:oo u yi y:e a kwo yédi, Tpii a ghay we. Dini ghi n:ii ngê nkalí ndíi dpî m:uu ngmê, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpî pyódu, ngmênê yópu ngê nkalí ntee dpo y:oo, yoo u ngwo dpî dóó, yi yéli mye yinté dé, yoo dpî dóó t:oo. Chóó Lémi ngê daawa kn:aadi, mgídí ndíi vy:o wa kée té. ¹⁸ A chaa nyédi, yi pi dmi yi chóó a kmímí tumo. Pi kamí yoo dpî dóó t:oo, n:ii yoo yoo dono yi vy:o da pwii dmi, Yesu u yoo vy:o dê ghê dmi. Dono kópuni yi nuw:o fenedê a pyede, daa kwódu yé kópu ngê dé pyódu t:oo. ¹⁹ Pi kamí kní ye yipu, Dêêpí kópu dyuu u mbwa k:oo nmo pw:iipw:ii nmyo, ngmênê dono u mbwa k:oo yi chóó a wee, mu kópu u díy:o doo u ntââ dono u wépi d:uudpí pwaa ngmê, dye ghi yintómu a dono nyédi. *

²⁰ Yélini dpî dóó t:oo, dono dpo pyw:ee ngmê. Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi Yesu Kédisu ka mwiyé a kélímí mbê dniye, yi Mbwámê ngê pyodo, mgídí u yoo yi dono vy:o a y:ee too, ngmênê ala ngwo yi dono ngê maa mgímí té, yi ya dono ngê dé pyódu. * ²¹ Wuné yi kpadakpada pê tédê, mu kópu u díy:o maa mb:aa yi lama dêpwo ya. Ala ngwo yi kpadakpada ndíi ngê dé pyódu, mu kópu u díy:o nmî Lémi u dêêpí kópu dyuu u wépi dê pwaa ngmê. ²² Lukwe díy:o yi dono kní ye maa diyé dmi. W:ââ ntee tpile ngê dé pyaa dmi. Ntini n:ii w:ââ ngê dpî kwada kwolo, myombó moo diyé, moon:aa ma. Myenté mbwémê. Tupwóni p:uu a t:a, doo u ntââ daanyi ghodo, u mgí lêê u kwo moon:aa kudu. *

3

Mbóó dyámê ndê ngê u ngwo wa ma dé

* 2:11: Njuda 1:9 * 2:15: Num 22 * 2:19: Njon 8:34; Lóma 6:16-17 * 2:20: Mát 12:43-45;
26:24; Hipílu 6:4-6 * 2:22: Prov 26:11

¹ A tidê mbwó yoo, pweepwee pee n:ii mwiyé nmye nê dy:ââ ngê, alani mye yinté. Nmyi nuw:o wátiwáti u l:êê díy:o d:a d:êê dê. ² Kópuni Chóó Lémi u komo kapi pyu kní y:oo wunê a d:êê tumo, nmye mýed:a vyílí té. Nmí Lémi u dêêpí kópu nmyi dyépi kní y:oo n:ii nmye mí vyi ngópu, nmye mýed:a vyílí. ³ Mwiyé mwiyé ala kópu nmyi lama choo a ya, dini ghi n:ii ngê kuwókuwó wéni daa kêmakêma adí dyimédyimé, yoo dono ngmêwa chaa, yi chóó yi pono adnyi vyápê, adnyi nkwitinkwiti nmyo, * ⁴ nmyewo, Nmyi lémi Yesu ngê yepê, Mu dini ghi ngê wamêní diyé. Nmyewo, Angênê yi pini. Nmyewo, Nmí pye mí yoo wunê mwo a pw:oo dniye, ngmênê yi pini doongê diyé wo, kn:ââ Chóó Lémi ngê dyámê pê mwo a l:âmo ngê, nkoo nmo, tpile yintómu ntee munté muka tóó. Nmyewo, Yi pini mēdaawa a diyé. ⁵ A tidê mbwó yoo, n:ii dé yinté a nuw:o té, Nówa u danêmbum yi mbodo kn:ââ vuywo dē yé ngmê, p:uu daa nuw:o té. Nmí lama ka tóó, mwiyé mwiyé dini ghi ngê Chóó Lémi ngê kópu yi vyu, dyámê pê l:âmo ngê, mbóó mye l:âmo ngê. Ntii mwada y:i nuwo, dyámê a kmungo. * ⁶ U kuwó dini ghi ngê nti mēdê diyédiyé kwólu, yoo dono dyênê too, yi tpile mye dyênê too. * ⁷ Ngmênê Chóó Lémi ngê wo ngmê ngmidi ngê, wéni n:ii ngê kópu m:uu wa a vyi, yi ngwo ndê ngê mbóó dyámê wa ma dē. Yi wéni ngê yoo dono wa kóté kalé té, amye kpada té. *

⁸ A tidê mbwó yoo, nangê vyi, Nmí Lémi ngê mgí da puwâ. Ala kópu nmyi lama kídangê kuwo, nmí Lémi ka m:ââ yono yono y:a daa dye ghi daadîi, ngmênê u kwo wo ngmidi. * ⁹ K:omo tpile yoo woni yi nuw:o alanté a pyede, apu, Nmí Lémi ngê mgí da puwâ, kēma wa a diyé, ngmênê mgí daawa a puwâ, a t:âat:ââ nmyo, u yi u ngwo daa kwo, Ghêlî nî dyênê té. Dye ghi ka dówodówo, u yi u ngwo a kwo, Pi yintómu kní y:oo yi dono a kuwo téne, a yoo vy:o ghê dniye. *

¹⁰ Pi doo u lama kpáápi ntee dpí t:aa, nmí Lémi u wo yinté wa d:ii. Yi wéni ngê dnye ndîi vy:o mbóó anyi wa pwiyé, tpileni mbóó p:uu a wee, ndê ngê wa ma té, dyámê mbêmê tpile yintómu wamye ma té. * ¹¹ Yi tpile yilí yintómu chedê ngê wa pyaa dmi, u l:êê díy:o nmyi nuw:o dmi yi p:uu kíngmê kwo, nmí Lémi mu ngmidi p:uu dny:oo kwo. ¹² Chóó Lémi u wo nuw:o ngmidi mbêmê dmyinê t:âat:ââ, pi yilí kní ye u pi dmyinên:aa tpapê, u yoo vy:o paa ghê dniye, yi wéni lîmilîmî ngê u ngwo paa dyimê we. Yi wéni ngê ndê ngê mbóó dyámê wa ma dē, tpile yilí yintómu wa nkî:a dmi, ¹³ ngmênê Chóó Lémi ngê kópuni a vyu, yi kópu mbêmê mbóó dyámê kamí dē nmo t:âat:ââ dē, yoo mb:aa kwéli adnyin:aa kwo.

¹⁴ A tidê mbwó yoo, yi wéni ghêlî doongê dyimê wo, mb:aamb:aa ngê dmyinê ya, dyâape nmyi p:uu kíngmê ya. Nmí Lémi wéni n:ii ngê wa a diyé, mb:aamb:aa ngê nmye paa taa we. ¹⁵ Nmyi lama choo ya, nmí Lémi ngê dye ghi a dówodówo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo, Pi yilí a yoo vy:o paa ghê dniye. Nmí Lémi u nuw:o ndîi mbêmê nmí mbwó Póól ngê vyílo yi kópu nmye yedé d:êê ngê. * ¹⁶ U pweepwee pee yedé yi kópu kní yi p:uu u mo kópu nmye dēpê d:êê ngê. U pweepwee pee kní yi yedé kópu woni kní yi wopwe dpodo ndîi ngê nmye dpí pyaa dmi, ngmênê pi ngê kíngê dóó nmyo. Yélini yi ndiye daa ndîi, n:ii kní y:oo maa dpí kn:aadi ngmê, Póól u kópu dé dpo kp:aa t:oo, ngmênê yi kakêmé chámêchámê tédê kn:aa kópu kní yi ngmédpi kaa ngmê.

* **3:3:** 1 Tim 4:1; Njuda 1:17-18 * **3:5:** Gen 1:2,6-9 * **3:6:** Gen 7:11-23 * **3:7:** 1 Kódin 3:13

* **3:8:** Psalm 90:4 * **3:9:** 1 Tim 2:4 * **3:10:** Mát 24:43-44 * **3:15:** Lóma 2:4; 10:21

Chóó Lémi u Puku yedê kópu dyuu yinté u mo ngê myoo pyódu t:oo, yoo kn:aa máádi p:uu u ngwo dpí kaa t:oo. Yí kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê wa dyênê té.*

¹⁷ A tídê mbwó yoo, yi kópu p:uu nmyi ng:aa dmi yed:a t:oo, nmye mb:aamb:aa ngê dmyina a vyuwo. N:ii knî y:oo nmî Lémi u kópu dyuu dnyinté a châachââ tumo, kîngê dóó nmyo, kn:aa máádi p:uu kîngê kaa nmyo. ¹⁸ Nmî Lémi Yesu Kédisu p:uu dmyinê ndiye. Nmî Mbwámê ngê pyodo, yinê choo a ngêêpî nmyo. Chaa kîgha koo, u chaa kîgha daanmî yé.

Wu u dí.

* **3:16:** Hipílu 5:11

1 NJON

Pini n:ii ngê ala pweepwee pee d:êê ngê, u pi Njon, Sepédi tp:oo, Yesu u dyépi ngmê. Dini ghi n:ii ngê pi vy:ee ngê doo ya, ala pweepwee u ngwo d:êê ngê, Yesu u yoo knî ye dy:ââ ngê.

Pi ngmê knî y:oo yi yéli kn:aa máadi p:uu dnye kapî dé, yipu, Doo u ntââ Chóó Lémi Tp:oo pi ngê daapi pyodo. Yipu, Chóó Lémi mupwo d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa dê, dono yi p:uu daa t.a. Yipu, Dyámê u kópu dé dono dé, dyámê mbêmê tpémi mye dono dé. Yipu, Doo u ntââ Chóó Lémi Tp:oo pi ngê daapi pyodo. Yipu, Yesu pi ntee pini, dini ghi n:ii ngê Njon Baptist ngê mbápitísím kwólu, yi ngwo Chóó Lémi Tp:oo Yesu p:uu kele, yipu, Yesu ghêlí daa vya ngópu, Chóó Lémi Tp:oo ngê mwiyé a kuwo ngê. K:omodanê kópu pi knî ye yidnyimo tpaépê. Myenté k:omodanê kópu ye m:uu dnyimo tpaépê, yipu, K:omo tpile Yesu u yoo adnyi dono, ó daadnyi dono, u kópu daa tóó.

Njon ngê yoo yi wátiwáti u l:êê díy:o ala pweepwee pee u ngwo d:êê ngê.

Kêlí Pini p:uu kópu dyuu

¹ Nmî Kêlí Pini p:uu nmye nmînê d:êê té, pini n:ii ghê njini u kn:ââ. Mwiyé mwiyé dini ghi ngê yi pini doo a ya, nmî dye ghi ngê u kwo nmee a ng:aa, nmî chóó nmî ngwolo knî y:oo nmî módu, nmî kêê dmi p:uu my:oo yó. ^{*} ² Yi ghéni kn:ââ nmî Mî k:ii nipi dpîmo a ya, myenté chedê ngê daawa pyódu. Dini ghi n:ii ngê pi ngê pyodo, nmî módu. Yi kópu u l:êê díy:o u pi ntênê nmye nmo tpaépê ngê, dpîno k:omodanê té. ^{*} ³ Pini n:ii nmî módu, kópuni u kwo nmo ny:ee too, nmye vyílo yinmo tpaépê too, mu kópu u díy:o nmî nuw:o dmi ntee a tóó, nmyi nuw:o dmi yinté myedny:oo a ya. Nmî Mî mupwo Yesu Kédisu yi k:ii ngmídi ngê ntee nmo pyede, u yi nmo a kwo, Yi k:ii ngmídi ngê yinté myedmyinê a ya. ⁴ Nmye nmînê d:êê té, mu kópu u díy:o w:aa pèdê pyw:ee yó, myenté myepono pyw:oo.

W:êêní paa

⁵ Ala kópu dyuu nmî Lémi u kwo nmo ny:ee too, nmye vyílo yinmo tpaépê too, Chóó Lémi kâádi ntee tpile ye tóó, mgídí knî p:uu daangma a t.a. ^{*} ⁶ Ala kópu anmî tpaépê knomomê, Nmî Mî k:ii ngmídi ngê nmo pyede, ngmênê mgídí vy:o anmî m:ii knomomê, ye anmî k:omodanê, daa nmî Mî u pono anmî vyápê. ^{*} ⁷ Nmî Mî w:êêní ntee a tóó, w:êêní yinté anmî m:ii knomomê, ye u k:ii ngmídi ngê anmî ya, u yoo knî yi k:ii ngmídi ngê amyenmî ya, Tp:oo Yesu u wêê ngê nmî dono yilí yintómu dpí ghêê té.

⁸ Ala kópu anmî tpaépê knomomê, Dono nmî mênê daa tóó, ye nmî chóó nmî nuw:o knî y:oo adnyi dódó nmo, nmî Mî u ndê kópu dyuu nmî mênê daadnyi ya. ⁹ Ngmênê nmî dono yilí yi yuu dmi nmî Mî ka anmo y:ee knomomê, daawa dóó nmo, kópu mb:aa nmo angmê d:uu, nmî dono yilí u kuwó wa kée té, mēdaawa a ngî té, wa ghêê nmo, kamî ngê wa pyódu nmo. ¹⁰ N:ii ngê dpo, Dono d:oongmê d:uu ngê, yi pini ngê nmî Mî u kópu dyuu dpí vy:a, mu kópu u díy:o nmî Mî ngê dpo, Pi yintómu a dono nyédi. Yi pini u mênê nmî Mî u kópu dyuu daa ya nyédi.

* 1:1: Njon 1:1-4 * 1:2: Njon 1:14 * 1:5: 1 Tim 6:16; Njems 1:17 * 1:6: 1 Njon 2:4

2

Yesu Kédisu nmî Mbwámé

¹ A tp:ee yoo, nmye nîné d:êê, mu kópu u díy:o dono kópu daangmêpaa d:uu yó, ngmênê dono ngmanmî d:uu knomomê, Yesu Kédisu ngê nmî Mî ka amî kwódu nmo, kwowo, Nangê kpada té, * ² yi yikî dmi a pwo ghay wo. A tp:ee yoo, Yesu Kédisu ngê chóo dono daangmê d:uu ngê, ngmênê nmî dono yintómu yi l:êê díy:o pwene. Daa nmî mo nmî l:êê díy:o pwene, ngmênê pi yintómu yi l:êê díy:o mye pwene. *

³ Nmî Mî ka anmî ng:aa knomomê, ye ala kópu nmî lama ntênê wa yââ, Nmî Mî nmî lama pini ngê a tóó, u yoo vy:o nmo wee. ⁴ N:ii ngê dpî vyi, Nmî Mî a lama pini ngê a tóó, u yoo vy:o n:aa kwo, ngmênê yi pini u kwo daa ng:aa yédi, yi pini k:omodanê pyu, ndê kópu dyuu u mênê daa ya nyédi. * ⁵ N:ii u kópu dyuu ka adî ng:aa, vyílo yi pini nódo nmî Mî nuu ghi d:ud:umbiy:e a tóó. Yi kópu mbêmê nmî lama dpî yââ, nmî Mî k:ii ngmîdi ngê nmo pyede. * ⁶ N:ii ngê dè vyi knomomê, nmî Mî k:ii ngmîdi ngê nye tóó mo, Tp:oo Yesu Kédisu ntee doo a m:ii, yi pini yinté myechoo m:ii. *

Dêêpî Kópu kamî

⁷ A tp:ee yoo, daa dêêpî kópu kamî nmye yinîné d:êêd:êê, ngmênê dêêpî kópu mbwee. Dini ghi n:ii ngê Yesu u yoo vy:o wunê nmyinê ghê dniye, yi dêêpî kópu yi ngwo nmyinê ny:ee ngópu, nmyepê, Nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. * ⁸ Ngmênê yi dêêpî kópu kamî ngê mo tóó. Yesu Kédisu ngê yi dêêpî kópu nmî ngópu ntênê dpîmo a cháachââ, yinté my:ee cháachââ ngmê. Mgídi machedê ngê ka pyodopyodo, pywápê ndéndê wunê ka dnyednye. *

⁹ N:ii ngê dpo, Pywápê u wuu n:aa m:ii, ngmênê u mbwó u kwo a diya yédi, yi pini mgídi vy:o mo m:ii. * ¹⁰ N:ii nódo u mbwó u nuu ghi a ya yédi, yi pini pywápê u wuu a tóó, pi d:uudpo lvêêdi. * ¹¹ Ngmênê n:ii ka u mbwó a diya yédi, yi pini mgídi vy:o a kwo, mgídi vy:o mye m:ii. Doo u lama a paa yédi, ngmênê u kwo, Ló y:i n:aa lèpî, mu kópu u díy:o mgídi ngê ngwolo dè dpî dyênê dè. *

¹² Tp:ee dmââdîma, nmye nîné d:êê, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u pi mbêmê nmî Mî ngê nmyi dono yilî u kuwó kée too. * ¹³ Máâwe yoo, nmye nîné d:êê, mu kópu u díy:o pini n:ii dye ghi yintómu doo a ya, nmyi lama a tóó. Pi lvulu yoo, nmye nîné d:êê, mu kópu u díy:o dpondombiy:e nmyi ghê dniye, Setan nmyi yi yodo u maknopwo nmyi yé ngópu.

¹⁴ Tp:ee dmââdîma, nmye nîné d:êê, mu kópu u díy:o nmî Mî nmyi lama a tóó. Máâwe yoo, nmye nîné d:êê, mu kópu u díy:o pini n:ii dye ghi yintómu doo a ya, nmyi lama a tóó. Pi lvulu yoo, nmye nîné d:êê, mu kópu u díy:o nmyo wêdêwêdê dé, nmî Mî u kópu dyuu nmyi mênê a kwo, Setan nmyi yi yodo u maknopwo nmyi yé ngópu.

¹⁵ Dyámê nangê kâpu, dyámê u tpile knî yi p:uu nmyi nuw:o dmi kíngê kwo. Dyámê anmyinê kâpu knomomê, nmî Mî u nuu ghi nmyi nódo daadi ya, * ¹⁶ mu kópu u díy:o nmyi nuw:o dmi nmî Mî p:uu dny:oo kwo, dyámê mbêmê

* **2:1:** Hipilu 9:24 * **2:2:** Lóma 3:25; Njon 1:29; 11:52 * **2:4:** 1 Njon 1:6,8 * **2:5:** Njon 14:21,23; 1 Njon 4:12,17; 5:3 * **2:6:** Njon 13:15 * **2:7:** 2 Njon 1:5-6 * **2:8:** Njon 1:9; Lóma 13:12 * **2:9:** 1 Njon 3:10,15; 4:20 * **2:10:** Lóma 14:13 * **2:11:** Njon 12:35 * **2:12:** 1 Kódin 6:11 * **2:15:** Lóma 8:7; Njems 4:4

kídnyingê kwo. Yélini yi nuw:o dmi dyámê mbêmê a wee, nuw:o dono u pono a vyápê nyédi, tpileni dpî m:uu ngmê, yi tpile u yi y:e a kwo yédi, dyámê u tpile dé dpo kâpu tumo. Yinté lémi ghi nmî Mî ka d:uungmêdpo ndê, dyámê mbêmê pi knî y:oo yi chóó dpî néti t:oo. ¹⁷ Pi knî y:oo tpileni yilî yi yi dmi a kwo, chedê ngê wa pyaa dmi, dyámê pê chedê ngê amye pyódu, ngmênê n:iî nmî Mî u pono adî vyápê, chedê ngê daawa pyódu. *

Pini n:iî Yesu Kédisu p:uu adî d:uu

¹⁸ A tp:ee yoo, kuwókuwó wéni daa kêmakêma a dyimêdyimê. Ala kópu wunê nmyinê ny:ee ngópu, Díyo pi ngmê Yesu Kédisu p:uu adî d:uu. Yi kópu ala ngwo kédê pyódu, pi yilî Yesu Kédisu p:uu ka d:uu té. Yi kópu u l:êê díy:o nmî lama ka tóó, kuwókuwó wéni daa kêmakêma a dyimêdyimê. * ¹⁹ Yi yélini k:omo ngê nmî yoo vy:o ghê dniye, u kuwó dini ghi ngê mê pwii dniye. Nmî yoo vy:o ntênê wodnye kwo, ye nmî vy:o pê wee, ngmênê a kuwo nmoo, ntênê u ngwo nmo w:ee ngê, nmîmo, Daa nmî yoo vy:o yélini. *

²⁰ Dp:ee yinté yélini, Yesu Kédisu ngê u Ghê Dmi nmyi mênê a yó, u ndê kópu dyuu nmyi lama u ngwo a yaa wo. ²¹ Nangê vyi, Nê nmo wunê d:êê, mu kópu u díy:o ndê kópu dyuu nmî lama daa kwo. Kêlé, ndê kópu dyuu nmyi lama wunê kwo, myenté ala kópu nmyi lama kiyedê tóó, k:omodanê kópu u kn:ââ ndê kópu dyuu p:uu dédéngmê kwo.

²² N:iî ngê ala kópu a tpaépê ngê, Yesu daa Chóó Lémi Tp:oo, yi pini k:omodanê pyu, Yesu Kédisu p:uu a d:uu yédi, Yesu ka kpeme dpî yââ, u mí Chóó Lémi ka kpeme myoo yââ. * ²³ N:iî ngê Yesu dpî mb:ii, u mí Chóó Lémi myoo mb:ii. N:iî ngê Yesu a cháâcháâ ngê, u mí Chóó Lémi mye cháâcháâ ngê. *

²⁴ Nmî Lémi p:uu kópuni mwiyé nmyinê ny:ee ngópu, yi kópu p:uu nmyi nuw:o dmi dny:oo kwo, nangê ngmêê. Yi kópu daanmyinê ngmêê knomomê, ye dye ghi yintómu nmî Mî k:ii ngmídi ngê anmyi ya, Tp:oo u k:ii ngmídi ngê amyenmyi ya. ²⁵ Kópuni u pi wunê nmo a vyu, daawa dóó nmo, yi kópu ntênê wa d:uu, ghê kamî nmo wa a kê, ghéni n:iî chedê ngê daawa pyódu. *

²⁶ N:iî knî y:oo kn:aa máadi p:uu a kapî nmyoo, yi kópu yi yélini yi l:êê díy:o nmye d:a d:êê. ²⁷ Dp:ee yinté yélini, Yesu Kédisu ngê u Ghê Dmi nmyi mênê a yó. Yi ghéni dmi ngê kópu yilî yintómu yi p:uu a ndiye kígha nmyoo, doo u ntââ pi ngmê ngê mēdaadi ndiye kígha nmyoo. Yi ghéni dmi ngê ndê kópu nmye ye tpaépê too, k:omodanê kópu nmye daangmêwa vyi. U kwo dmyinê ng:aa, Yesu Kédisu u k:ii ngmídi ngê dmyinê ya. *

²⁸ Nyââ, a tp:ee yoo, u k:ii ngmídi ngê dmyinê ya, mu kópu u díy:o wéni n:iî ngê wa a diyé, u kwo daapídmí nkíngê, mywene nmye myedaapaa ghê we. *

²⁹ Nmyi lama kiyedê tóó, Yesu Kédisu p:uu dono daangma a t:a. Ala kópu nmyi lama myechoo a ya, n:iî ngê kópu mb:aa a d:uud:uu too, yi pini nmî Mî tp:oo ngê mye tóó. *

3

Chóó Lémi tp:oomódó tp:oomâ yoo

* **2:17:** Mát 7:21 * **2:18:** Mát 24:5,24; 2 Njon 1:7 * **2:19:** Dpodo 20:30 * **2:22:** Mát 10:32-33; 1 Njon 4:3; 2 Njon 1:7 * **2:23:** Mát 10:32-33; Njon 5:23; 2 Njon 1:9 * **2:25:** Njon 3:15; 6:40 * **2:27:** Njon 14:26 * **2:28:** 1 Njon 4:17 * **2:29:** 1 Njon 3:10

¹ Ndîi kópu ngma ala. Nmî Mî nódo nmî nuu ghi dmi ntênê wunê tóó, u l:êê díy:o tp:oo módó tp:oo máâ ngê a pyódu nmoo, u pi nmî p:uu t:ângo. Yi kópu u l:êê díy:o dyámê mbêmê tpêmi y:oo daa myeme nmoo, nmî Mî yi lama myedaa tóó. * ² A tîdê mbwó yoo, nmî Mî ngê tp:oo módó tp:oo máâ ngê a pyódu nmoo, ngmênê nmî lama daa tóó, mu dini ghi ngê lónté pini ngê anmîn:aa ya. Nmî lama ka tóó, Yesu Kédisu dini ghi n:i ngê wa a diyé, yinté pini ngê anm:uu pyaa dmi, mu kópu u díy:o yi ngwo ntênê anm:uu m:uu. * ³ Yélini yi k:i yi kópu nmî lama a tóó, nmî nuw:o dmi Yesu Kédisu p:uu a wee. Dono ntee p:uu daa t:a, yinté nmî p:uu kîngmê ya.

⁴ N:i a dono yédi, yi pini nmî Mî p:uu a d:uu yédi, u dêêpî kópu dyuu daa cháâcháâ ngê. ⁵ Nmyi lama kiyedê tóó, Yesu Kédisu pi ngê pyodo, nmî dono chedêchedê u l:êê díy:o. Nmyi lama mye tóó, chóó u dono daa tóó. * ⁶ Yélini yi k:i Yesu u k:i ngmîdi ngê nmo pyede, dpino dono nyédi, ngmênê n:i a dono yédi, yi pini ngê nmî Lémi doongê módu, u lama myedaa tóó. *

⁷ A tp:ee yoo, pi ngê kîngê dóó nmyo. Yesu Kédisu nmî Mî ka pi mb:aa ngê ntee a tóó, n:i ngê kópu mb:aa a d:uud:uu too, vyîlo yi pini pi mb:aa ngê u kwo a ya yédi. * ⁸ Pini n:i a dono yédi, yi pini Setan u pono a vyápê yédi. Mwiýmwiyé dini ghi ngê Setan ngê dono u kn:âa a chópu, ala ngwo yinté mye dono. Yi kópu u l:êê díy:o nmî Mî Tp:oo dyámê mbêmê a loo, u yi u ngwo doo kwo, Setan u némi nî dyênê, yélini dyênê ngê, m:aa l:âmo té. *

⁹ Chóó Lémi ngê n:i tp:oo módó tp:oo máâ ngê dpî pyódu, mēdaa dono yédi, mu kópu u díy:o kamî ngê dpî pyódu. U mî Chóó Lémi ntee a tóó, yinté pini ngê dpî pyódu, doo u ntââ mēdaadi dono. * ¹⁰ Chóó Lémi u yoo, Setan u yoo, yi myeme alanté. Pini n:i nódo u tîdê mbwó yoo yi nuu ghi dmi daa tóó, myenté kópu mb:aa daa d:uud:uu too, yi pini daa Chóó Lémi u yoo vy:o pini ngmê.

Nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya

¹¹ Kópuni mwiýmwiyé nmyinê ny:ee ngópu, alanté a tóó, Nmî nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. * ¹² Doo u ntââ Keen ntee pini ngê daanmî ya. Yi pini Setan u pono doo a vyápê, u mbwó u ngwo a vyá. Nmyinê nmye lukwe díy:o a vyá? Mu kópu u díy:o Keen ngê kópu dono yilî dpîmo a d:uud:uu, u mbwó ngê kópu mb:aa yilî dpîmo a d:uud:uu. *

¹³ A tîdê mbwó yoo, mgîdí u yoo nmyi p:uu adnyi d:uu knomomê, yi kópu nmyi nyepênepê u kópu ngê kîngê pyódu. * ¹⁴ Pwopwo u maa nmo kuwo ngê, ghê kamî u maa p:uu nmî ghê dniye. Yi kópu nmî lama a tóó, mu kópu u díy:o nmî tîdê mbwó yoo yi nuu ghi dmi nmî nódo a tóó. Pini n:i nódo yoo yi nuu ghi dmi daa tóó, pwopwo u maa p:uu mo kwo. * ¹⁵ Pini n:i ka u mbwó a diya yédi, Chóó Lémi ka ngmênê u kwo yi pini ngê u mbwó wunê dê vy:a. Nmyi lama kiyedê tóó, N:i ngê pi dpî vy:a, ghê kamî u mênê daa ya yédi. * ¹⁶ Yesu Kédisu ngê chóochóó u ghê a y:ângo, nmî l:êê díy:o pwene, nmî lama u ngwo yaa wo, Nmî nuu ghi dmi ndéndê ngê nódo a tóó. Nmo nye ntee dé, nmî tîdê mbwó yoo yi nuu ghi dmi nmî nódo dny:oo ya. Daa nmî chóó nmî kópu knî yi p:uu nuw:o kmêle, nmî tîdê mbwó knî ye vuywo kmêle. * ¹⁷ Pi

* **3:1:** Njon 1:12-13; 16:3 * **3:2:** 2 Kódin 3:18; Pilipay 3:21 * **3:5:** 2 Kódin 5:21; 1 Pita 2:22-24

* **3:6:** Lóma 6:1-2,14 * **3:7:** 1 Njon 2:29 * **3:8:** Njon 8:44 * **3:9:** 1 Njon 5:18 * **3:11:** Njon

13:34-35 * **3:12:** Gen 4:8 * **3:13:** Njon 15:18-19; Mát 5:11-12 * **3:14:** 1 Njon 2:11 * **3:15:**

Mát 5:21-22 * **3:16:** Njon 13:1; 1 Tes 2:8

ngmê, u nté ndapî u ntââ mbêmê adî ya, u mbwó doo u ntââ mbêmê adî ya, ngmênê yi pini ka u mbwó daawa ch:anê knomomê, doo u ntââ yi pini ngê daawa vyi, Nmî nuu ghi dmi Chóó Lémi nódo ntee wunê tóó, yoo yi nuu ghi dmi yinté a nódo mye tóó. * 18 A tp:ee yoo, Nmyi komo ngê noko módó namê mbumu, ngmênê yi kópu ndêndê ngê dmyinê d:uud:uu, pi knî ye mb:aamb:aa ngê dmyinê vyuwo.

Nmî Mî k:i ngmidi ngê pyodopyodo

19 Pi knî ye mb:aamb:aa ngê anmî vyuwo knomomê, ye nmî lama u ngwo wa yââ, Pini n:i Pi Ndêndê, u pono nmo vyápê té. Yi kópu u l:êê dîy:o nmî Mî u ngîma daanmîn:aa nkîngê. 20 Ngmênê nmî l:êê ghi dmi nmîno nmo dono ngê adnyi ya knomomê, ye nmî Mî ka d:ud:umbiy:e dono ngê adnyi ya, mu kópu u dîy:o nmî kópu yilî yintómu u lama dé. 21 A tîdê mbwó yoo, nmî l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê adnyi ya knomomê, ye nmî Mî ngîma daanmîn:aa nkîngê. 22 Kópuni u kwo nmo dmyinê too, nmî l:êê dîy:o wunê d:uud:uu too, mu kópu u dîy:o u dnye nmo nyêmi ngê, u nuu u kópu nmo d:uud:uu too. * 23 Nmî Mî ngê u yi u ngwo a kwo, A yoo alanté dny:oo ya, a tp:ee Yesu Kédisu ka dny:oo kélímî, yi nuu ghi dmi nmo nódo myedny:oo ya. Yi kópu nmo a vyu, yinté d:uud:uu koo. * 24 N:i ngê nmî Mî u kópu dyuu a chââchââ too, yi pini nmî Mî p:uu a ya yédi, nmî Mî yi pini p:uu mye ya yédi. Nmî lama a tóó, Nmî p:uu a t:a, mu kópu u dîy:o chóó u Ghê Dmi nmo a kpo. *

4

Ghê dmi myeme u kópu dyuu

1 A tîdê mbwó yoo, pi knî ye módó namê kélímî, ngmênê dmyinê myeme dé. Ghê dmi n:i mbêmê nmye a mbumu nyédi, myedmyinê myeme dé, mu kópu u dîy:o pi yilî knî y:oo Chóó Lémi u komo k:omo ngê a kapî ngópu. Yi yéli daa Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê a mbumu nyédi, kn:aa ghéni dmi mbêmê a mbumu nyédi. * 2 Ala kópu mbêmê dmyinê myeme dé. N:i ngê choo tpapê knomomê, Nmî Mî Tp:oo Yesu Kédisu ndêndê ngê pi ntee pi ngê pyodo, yi pini Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê a mbumu yédi, * 3 ngmênê n:i ngê yi kópu Yesu p:uu d:uudpî vyi, yi pini daa Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê a mbumu yédi. Ghéni dmi n:i mbêmê a mbumu yédi, yi ghéni dmi Yesu Kédisu p:uu a d:uu yédi. Yi kópu u pi wunê nmyinê ny:ee ngópu, nmyepê, Dîyo wa t:aa. Ala ngwo nmî vy:o wunê ka m:i. *

4 A tp:ee yoo, nmyo nmî Mî u yoo ndêndê, yi yéli yi pwo nmyi lee dniye, mu kópu u dîy:o ghéni dmi n:i nmyi mênê a tóó, u wêdêwêdê ndîi, wo yéli yi mênê n:i a tóó, tédê. 5 Dyámê u kópu knî yi p:uu a mbumu nyédi, yoo ye dpî ng:aa mbê dmi, mu kópu u dîy:o yi nuw:o dmi dyámê mbêmê a wee. * 6 Ngmênê nmo nmî Mî u yoo. N:i u lama nmî Mî a tóó, nmo wunê ng:aa yédi. N:i u lama nmî Mî daa tóó, nmo dêwunê ng:aa yédi. Yi kópu knî yi mbêmê ghê dmi dê nmo myeme doo, woni ndê kópu dé yi ghéni dmi, woni k:omodanê kópu dé yi ghéni dmi. *

Nmî Mî nódo nmî nuu ghi dmi a tóó

* 3:17: Deut 15:7; Njems 2:15-16 * 3:22: Mát 21:22 * 3:23: Njon 6:29; 13:34 * 3:24: Lóma 8:9 * 4:1: Mát 24:11 * 4:2: 1 Kódin 12:3 * 4:3: 2 Njon 1:7 * 4:5: Njon 15:19 * 4:6: Njon 8:47

7 A tíde mbwó yoo, nmî nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya, mu kópu u díy:o nmî Mî ngé vyílo yi kópu u yi u ngwo ye kwo. Pini n:ii nódo yoo yi nuu ghi dmi a tóó, nmî Mî tp:oo ngé dpí pyódu, nmî Mî u lama a ya yédi, nmî Mî wunê nj:ii ngé. 8 Pini n:ii nódo yoo yi nuu ghi dmi daa ya yédi, yi pini u lama nmî Mî daa tóó, nmî Mî dèwunê nj:ii ngé, mu kópu u díy:o nmî Mî nódo nmî nuu ghi dmi ntênê a tóó. 9 Nmî lama a tóó, Nmî nuu ghi dmi nmî Mî nódo ntênê a tóó, mu kópu u díy:o chóó Tp:oo mu ngmidi dyámê mbêmê a dy:ââ ngé, ghê kamî nmo yinê mîné kpo. * 10 Nmî Mî nuu ghi nmî nódo dnyinté a tóó, ngmênê nmî nuu ghi dmi u nódo ntênê a tóó, Tp:oo nmo a dy:ââ ngé, nmî yikí dmi u pwo ghay wo. *

11 A tíde mbwó yoo, nmî nuu ghi dmi nmî Mî nódo dnyinté daa tóó, nmî nuu ghi dmi numo nódo yinté myedny:oo ya. * 12 Pi ngmê ngé nmî Mî doo u kpêê, ngmênê nmî nuu ghi dmi numo nódo adí ya knomomê, ye nmî Mî nmî p:uu adí ya, u nuu ghi nmî nódo ntênê adí ya. *

13 Nmî lama a tóó, Nmî Mî p:uu nmo pyede, myenté nmî p:uu mye t:a, mu kópu u díy:o chóó u Ghê Dmi nmo a kpo. * 14 Myenté pi yintómu yi l:êê díy:o Tp:oo nmo a dy:ââ ngé, nmî Mbwámê ngé a pyódu ngé. Yi pini nmî chóó nmî módu, pi kní ye u pi u ngwo nmo tpaê ngé. * 15 N:ii ngé dpo, Yesu nmî Mî Tp:oo, yi pini p:uu nmî Mî a ya yédi, myenté nmî Mî p:uu yi pini mye ya yédi. 16 Nmî lama a tóó, Nmî nuu ghi dmi nmî Mî nódo a tóó. Yi kópu p:uu nmî nuw:o dmi a kwo. Pini n:ii nódo yoo yi nuu ghi dmi adí ya, yi pini nmî Mî p:uu a ya yédi, myenté yi pini p:uu nmî Mî a ya yédi. * 17 Pini n:ii ntênê yinté a tóó, kuwókuwó wéni ngé u kóté kígha tédè daadí nkíngé, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ntee a tóó, dyámê mbêmê yinté myeno pyede. 18 Nyââ, pini n:ii nódo yoo yi nuu ghi dmi a tóó, doo u ntââ daadí nkíngé. Pini n:ii nmî Mî ka a nkíngé yédi, yi pini nódo yoo yi nuu ghi dmi dnyinté a tóó, u kpadakpada p:uu a nuw:o yédi.

19 Yoo yi nuu ghi dmi nmî nódo a tóó, mu kópu u díy:o nmî Mî nódo nmî nuu ghi dmi mwiyé doo a ya. * 20 Pini n:ii ngé dè vyi knomomê, Nmî Mî nuu ghi a nódo a tóó, ngmênê yi pini ka u mbwó adí diya, yi pini k:omodanê pyu. U mbwó u nuu ghi nódo daadí ya knomomê, pini n:ii u kpêê, ye nmî Mî u nuu ghi nódo angénté amaa ya, pini n:ii doo u kpêê? 21 Yesu Kédisu ngé ala dèêpí kópu nmo a kpo, nmopé, N:ii nódo nmî Mî nuu ghi a tóó, u mbwó nuu ghi nódo myechoo ya. *

5

Setan u wépi pwapi

1 Nmî lama ka tóó, Yesu Kédisu Chóó Lémi Tp:oo. Pini n:ii yi kópu ka a kèlímí, Chóó Lémi tp:oo ngé myoo pyódu. N:ii nódo nmî Mî nuu ghi a ya yédi, tp:oo módó tp:oo mââ yoo yi nuu ghi dmi nódo mye ya yédi. 2 Nmî lama a tóó, Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ yoo yi nuu ghi dmi nmî nódo a tóó, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u nuu ghi nmî nódo a tóó, u kwo nmo ng:aa nyédi. 3 Nyââ, Chóó Lémi u nuu ghi nmî nódo ntênê adí ya knomomê, ye u dèêpí kópu dyuu anmí chââchââ. U dèêpí kópu dyuu nmo daa dīngīdīngī, * 4 mu kópu u díy:o

* 4:9: Njon 3:16 * 4:10: Lóma 5:8-10 * 4:11: Mát 18:33 * 4:12: Njon 1:18 * 4:13: 2

Kódin 1:21-22 * 4:14: Njon 3:17 * 4:16: Njon 6:69 * 4:19: 1 Njon 4:10 * 4:21: Mát

5:44-45; Mak 12:29-31 * 5:3: Njon 14:15,23-24; Mát 11:30

yélini yi k:ii Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ ngê nmo pyede, u ntââ mbêmê nmo pyede, Setan u wépi u ngwo nmo pwapî ngê. Dononi u pi nmo adî tpaépê, daanmî d:uud:uu, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ka nmo kélîmî té. * ⁵ Pi ngê Setan u wépi módó d:uudpî puwâ, ngmênê pini n:ii u lama a tóó, Yesu Kédisu Chóó Lémi Tp:oo, yi pini u ntââ Setan u wépi dpî puwâ. *

Yesu Kédisu ka kélîmî

⁶ Yesu Kédisu dyámê mbêmê a loo, kópu u mti p:uu miyó kele, mbwaa ngê mbápitisím kalê ngópu, u vyeê tédê wêê p:uu pwii wo. Nyââ, doo u mbápitisím kígha u l:êê díy:o u mo a loo, ngmênê u vyeê u l:êê díy:o myedê loo. Chóó u Ghê Dmi ngê yi kópu ndê kópu ngê nmo dpî pyódu, doo u ntââ daawa dóó nmo. *

⁷ Kópu pyile knî yi mbêmê Yesu nmo myeme ngê, * ⁸ Chóó Lémi u Ghê Dmi ngmê, u mbápitisím kígha myomo, u vyeê tédê wêê n:ii p:uu pwii wo, pyolo. Yi kópu pyile knî yi nt:u mu ngmídi, Yesu Kédisu ndêndê ngê Chóó Lémi Tp:oo.

⁹ Yi kópu pyile knî nmî Mí ngê Tp:oo p:uu nmo wunê tpaépê too, k:omodanê kópu yi p:uu daangma a t:a. Pi knî ye ntee nmo kélîmî nyédi, nmî Mí u kópu dyuu ka yinté myedmyinê kélîmî. * ¹⁰ Pini n:ii Chóó Lémi Tp:oo ka a kélîmî, yi kópu pyile knî yi p:uu a nuw:o yédi. Pini n:ii Chóó Lémi u kópu dyuu ka daa kélîmî, yi pini ngê Chóó Lémi u kópu dpî vy:a, kópuni Chóó Lémi ngê Tp:oo p:uu a vyi too, yi pini yi kópu ka daa kélîmî yédi. * ¹¹ Yi kópu u nt:u kópu ala, Chóó Lémi ngê Tp:oo ka a kâádi nmo, ghê kamî nmo a kpo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ¹² Pini n:ii u nuw:o Chóó Lémi Tp:oo p:uu a kwo, yi pini ngê ghê kamî dpo pyw:oo. Pini n:ii u nuw:o Chóó Lémi Tp:oo p:uu daa kwo, ghê kamî d:uudpo pyw:oo. *

Ghê kamî, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu

¹³ A tídê mbwó yoo, yi kópu dyuu nmye d:a d:êê, mu kópu u díy:o Chóó Lémi Tp:oo ka nmye kélîmî té. U ya a nga a kwo, Nmyi lama a yaa we, Ghê kamî wunê nmyinê pyw:ee ngópu, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. * ¹⁴ Nmî lama ka tóó, nmî Mí ka u nuu u kópu n:ii u kwo anmî dmyinê, nmî ngépê dmi wa a ny:oo, yi kópu wa a d:uu. * ¹⁵ Nyââ, pini n:ii u pono a vyápê, kópuni u kwo dpî dmyinê, nmî lama ka tóó, u ngépê dpo ny:oo, yi kópu dpî d:uu.

¹⁶ A tídê mbwó yoo, nmyi vy:o pini ngmê ngê dono nmyi ngópu angmê d:uu knomomê, u l:êê díy:o dmyinê ngépê, nmî Mí ngê ghê kamî u kwo paa y:ee ngê. Pini n:ii nmî Mí ka kpeme dpî yââ, yi pini maa dono p:uu a kwo, máádi n:ii u dí ndiya. Daa yinté pini p:uu nmye nîné danê. Yinté pini u dono u l:êê díy:o namê ngépê. Nmî Mí ka daawa diyé knomomê, ye doo u ntââ u dono chedê ngê daawa pyódu. * ¹⁷ Dono kópu yintómu kn:aadi te u kópu dé, ngmênê kn:aadi te kópu woni knî yi l:êê díy:o nmî Mí pi ka kpeme d:uudpî yââ. ¹⁸ Nmî lama ka tóó, Pini n:ii Chóó Lémi tp:oo ngê a ya yédi, daa dono yédi, mu kópu u díy:o nmî Mí Tp:oo u kwo wunê vyyuwo yédi, doo u ntââ Setan ngê daawa dyênê. *

¹⁹ Nmî lama ka tóó, Nmo Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ yoo, ngmênê Setan ngê ngîdí u yoo a mbêpê kígha too.

* 5:4: Njon 16:33 * 5:5: Lóma 8:37 * 5:6: Njon 1:29-34 * 5:7: Njon 15:26 * 5:9: Njon 5:32-37; 8:18 * 5:10: Nkal 4:6 * 5:12: Njon 3:36 * 5:13: Njon 20:31 * 5:14: Njon 14:13 * 5:16: Mát 12:31 * 5:18: Njon 17:15

²⁰ Nmî lama ka tóó, Chóó Lémi Tp:oo nmo a loo, u Mî nmî nuwo yinê mî kwólu, pini n:i Yâpwo Ndêndê. Nyââ, Yâpwo Ndêndê p:uu nmo pyede, myenté Tp:oo Yesu Kédisu p:uu myino pyede. Yi pini Yâpwo Ndêndê, mye ghê kamí u kn:ââ. *

²¹ A tp:ee yoo, nmyi nuw:o dmi k:omo yâpwo kní yi p:uu kîngê kwo.

Wu u dî. *

2 NJON

Njon ngê pweepwee pee m:uu d:êê ngê, Yesu u yoo knî ye p:aa ngmê dy:ââ ngê, ngmênê yi p:aani u pi daa d:êê ngê. Yi p:aani pyââ ngê pyódu ngê, ala kópu yi d:êê ngê, yepê, Mw:ââkó a ch:am ghee knî. Ala pweepwee pee yedê nd:uu dini ghi n:ii ngê doo tpaê, kwéli doo ya, Yesu u yoo yélini y:i doo kwo, yi p:uu doo d:êê, ngmênê ala kópu d:êê ngê, Mwó tpa:oo módó tpa:oo mââ knî y:oo yi mb:aamb:aa nmye da dy:ââ ngmê.

Ala pweepwee pee yedê Yesu u yoo yi ng:aa dmi t:ângo, yepê, Pi dódó pyu yilí a m:ii, kîngê dóo nmyo, kn:aa máádi p:uu kîngê kaa nmyo. Ala Njon u pweepwee pee myomoni.

¹ Mw:ââkó a ch:am ghee knî, nê pi vy:ee. Nmî Mî ngê a ngmídi nmyoo, nmyi nuu ghi dmi a nódo ntênê a tóo. Nmyi nuu ghi dmi a mo a nódo dêdê tóo, ngmênê yélini yi lama ndê kópu dyuu a kwo, nmyi nuu ghi dmi yi nódo mye ayedê tóo, ² mu kópu u díy:o yi ndê kópu dyuu nmî mênê a kwo, chedê ngê daawa pyódu.

³ Nmî Mî Chóó Lémi, Tpa:oo Yesu Kédisu u k:ii, nmo adpo a vuywo, ye anmí ch:anê dmi, yi kêê k:oo wa kaa nmo. Ndê kópu dyuu nmî lama choo kwo, nmî nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya.

Nmî nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya

⁴ Nmî Mî ngê kópuni nmo a vyyu, nmyi vy:o pi ngmê knî y:oo a d:uud:uu ngmê, ndê kópu dyuu u maa p:uu a m:ii té. Yi kópu u l:êê díy:o w:aa d:a pyw:oo. ⁵ A ch:am ghee knî nîné kwunokwuno nmyo, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. Daa dêêpî kópu kamí nmye yed:a d:êê. Yi dêêpî kópu wunê kîmno nyongo. ⁶ Nmyi nuu ghi numo nódo adí ya knomomê, ye nmî Lémi u kópu dyuu anmyi cháachââ. Dêêpî kópuni p:uu nîné danê, u nt:u kópu alanté, nmî nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. Mwiyémwiyé dini ghi ngê yi dêêpî kópu nmyinê ny:ee ngópu, ntênê dmyinê cháachââ.

Pi dódó pyu yoo yi kópu dyuu

⁷ Pi dódó pyu yilí dyámê mbêmê a m:ii, kîngê dóo nmyo. Yi yéli y:oo d:uudpî vyi ngmê, Nmî Mî Tpa:oo pi ngê pyodo. Yinté pini pi dódó pyu ndíi, Yesu Kédisu p:uu a d:uu yédi. ⁸ Nmyi chóo nmye dmyina a vuywo, dpodoni p:uu nmye dpodo té, yi dpodo daapaa dyênê yó, nmyi dpodo u pywuu d:ud:umbiy:e pèdên:aa ngee yó. ⁹ Pini n:ii ngê Yesu Kédisu u kópu dyuu dpo kuwo, kn:aa kópu knî m:uu wumê nyêmí ngê, yi pini p:uu Chóó Lémi daa t:a. N:ii ngê kópu d:uum:uudpo pyw:oo, Yesu Kédisu u kópu dyuu ka a kélímí yédi, yi pini p:uu nmî Mî mupwo a ya nódo.

¹⁰ Pini n:ii nmye dê lee knomomê, Yesu Kédisu u kópu dyuu ndéndê nmye daadín:aa tpaê, yi pini nmyi ngomo k:oo ngomo k:oo kêngên:aa koko, kóo myenangê mgímí, ^{*} ¹¹ mu kópu u díy:o yélini yi pini u pyipe ngê dpî pyaa dmi, lémi ghi n:ii u mênê a ya nyédi, yi mênê dpî yé té. ^{*}

Njon u nd:uu tpaê

¹² U ya a nga a kwo, Kópu mê yilí nmye nê vyi, ngmênê u ya a nga daa kwo, Pweepwee pee yedê nê d:êê té. U ya a nga a kwo, N:uu m:uu nmyo, numo

* **1:10:** Mát 10:13-14; Lóma 16:17 * **1:11:** 1 Tim 5:22

ngîma nipi paan:aa danêmbum kmêle, w:aa mb:aamb:aa ngê u ngwo anmo pyw:oo.

¹³Mwó tp:oo módó tp:oo mââ knî y:oo yi mb:aamb:aa nmye da dy:ââ ngmê.
Wu u dí.

3 NJON

Pi ngmê, Nkayas, Njon ngê ala pweepwee pee u kwo dy:ââ ngê. Ala Njon u pweepwee pee pyoloni.

¹ Mw:ââkô Nkayas, nê pi vy:ee, nuu ghi a nódó ntênê ayedê tóó. *

² L:êê díy:o nínê ngêpê yédi, u ya a nga a kwo, Nmî Lémi ngê nya mb:aamb:aa ngê a pyódu ngê. Nmî Mí p:uu nuw:o ntee a kwo, u ya a nga a kwo, Mââ mb:aamb:aa ngê yinté choo a ya, mbii m:uu daapíchoo ya. ³ Nmî mbwó ngmê kní y:oo a gha mb:aamb:aa ngê mí pyódu ngópu, a ka pê, Nyi ndê kópu dyuu ka mb:aamb:aa ngê a kélímí, mb:aamb:aa ngê myeka m:ii. ⁴ Dini ghi n:ii ngê yinté kópu n:aa nyêmi ngê, a ka dpo, Nj:ee yoo maa ndêndê p:uu mb:aamb:aa ngê a m:ii té, yi ngwo a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê dpí pyódu. *

Njon ngê Nkayas u ngwo chaa kwólu

⁵ Nkayas a tp:ee, nmî Mí p:uu dpodo pyu yoo mb:aamb:aa ngê nye ngêêpí too. Komo tpile daa lama yéli, ngmênê my:ee ngêêpí too. * ⁶ Dini ghi n:ii ngê nga a ndê dniye, yélini yi k:ii Yesu ka nmo kélímí té, yi paa u danêmbum nmo a nté ngópu, nmopê, Nyi mb:aamb:aa ngê nmo doo a vuywo. Yinté yéli muchi ngêêpí dé, mu kópu u díy:o nmî Mí p:uu a dpodo té. * ⁷ Nyââ, nmî Lémi p:uu p:aani p:aani wumê dpodo nyédi, daa kélímí pyu kní ye nté d:uudpí dmy:ee ngmê. * ⁸ Paa ngêêpí téme, ndê kópu dyuu p:uu nipi u ngwo paa dpodo kmêle. *

Dayotídes u danêmbum

⁹ Yesu u yoo yélini yi k:ii y:inmyinê pyede, pweepwee pee ye ngmênê dy:ââ ngê, ngmênê Dayotídes ngê a dnye d:uudpí ny:oo. Yi pini ngê u yi u ngwo a kwo yédi, Yoo yi kada ní kwo. * ¹⁰ Dini ghi n:ii ngê nmye anê lê, u kópu yilí yintómu nmyi ngêédí anímo nt:o. Kópu dono kní yi p:uu a pi a dyede ngê, ngmênê yi kópu ngmênê u kwo tédê, u yi u ngwo a kwo, Kópu kní m:uu ní d:uu. Nmî mbwó yoo, yélini nmye nínê dyede too, yi wépi dmi dpí puwâ, myenté n:ii kní y:oo u yi y:e a kwo yédi, Ye nmî vuywo, yi pini ngê yi yéli nmî Lémi u yoo kuwa dpí kaa té.

¹¹ A tp:ee, yinté pini dono u nt:anê nangê yââ, ngmênê pini n:ii u l:êê ghi mb:aamb:aa dé, yinté pini u nt:anê dpí yey. N:ii ngê kópu mb:aa a d:uud:uu too, Chóó Lémi tp:oo ngê dpí pyódu, ngmênê pini n:ii ngê kópu dono a d:uud:uu too, yi pini u lama Chóó Lémi daa tóó.

Dimitídiyas u danêmbum

¹² Pi yintómu kní ye Dimitídiyas pi mb:aa ngê a tóó, ndê kópu dyuu mb:aamb:aa ngê ye a tpaê ngê. Nê myenté, dîni k:omodanê, a ka mye pi mb:aa.

Njon u nd:uu tpaê

¹³ U ya a nga a kwo, Kópu mê yilí nga nê vyi, ngmênê u ya a nga daa kwo, Pweepwee pee yedê nê d:êê té. ¹⁴ U ya a nga a kwo, N:uu m:uu ngi, numo ngíma nipi paan:aa danêmbum kní.

* **1:1:** Dpodo 19:29 * **1:4:** 1 Kódin 4:14-15 * **1:5:** Lóma 12:13 * **1:6:** Dpodo 15:3 * **1:7:** Dpodo 20:33,35 * **1:8:** Hipílu 13:2 * **1:9:** Mát 20:27

¹⁵ Nmî Lémi mb:aamb:aa ngê nga choo a vyuwo. Myipe knî y:oo yi mb:aamb:aa nga da dy:ââ ngmê. A pyipe ngmêngmênté knî ye a mb:aamb:aa dpî yéni.

Wu u dî.

NJUDA

Njuda, Yesu u mbwó, ngmênê u pweepwee pee yedê yi kópu daa d:êê ngê. U yi u ngwo dêpwo kwo, A pi nî knî. Ala kópu yi d:êê ngê, Nê Njuda, Njems u mbwó.

Pweepwee pee n:ii Njuda ngê d:êê ngê, ala yi pweepwee pee.

¹ Nê Njuda, Yesu Kédisu u dpodo pyu ngmê, myenté nê Njems u mbwó. A tídê mbwó yoo, nmî Mí Chóó Lémi nódo nmyi nuu ghi dmi wunê tóó, yinê a ngmídi nmyoo, Yesu Kédisu kóó k:oo kaa nmyoo. ² U ya a nga a kwo, Nmî Mí ka dmyinê ch:anêch:anê, mb:aamb:aa ngê nmye choo a vyuwo, nmyi nuu ghi dmi d:ud:umbiy:e nódo dny:oo ya.

Pi dódó pyu yoo yi danêmbum

³ A tídê mbwó yoo, u ya a nga doo kwo, Nmî Lémi kóó k:oo wowo p:uu pweepwee pee nmye ngmênê d:êê, ngmênê ala ngwo kópu ngmê ndíi kópu ngê a ka dê pyódu. Kópuni dyuu ka nmyi kélímí mbê dniye, dpodombiy:e dmyinê tpyé. Yi kópu dyuu Chóó Lémi ngê nmo a kpo, pi ngmê ngê kîngê ngmêê té. ⁴ Yinté pini knî ngmê nmî Lémi u yoo vy:o tumutumu a ghê dniye. Yi yéli y:oo nmî Mí dnyinté a chââchââ ngópu, u módó yeedeyeede p:uu kópu dyuu dpî ngmêê ngmê, yinê ye, K:omo tpile kópu dono yilí anmî d:uud:uu, nmî Mí ngê daawa kpada nmo. Nmî Lémi mu ngmídi Yesu Kédisu ngê kópuni d:uu ngê, k:omo tpile ngê u ngwo dpî pyódu ngmê. Nmî Mí ngê yi yéli ló dini a m:uu too, ntênê wa kpada té. *

⁵ A tídê mbwó yoo, pi kpadakpada u kópu dé nmyi lama a pyede, ngmênê nmye mêninê vyilêvyilê té. K:omo tpile nmî Lémi ngê Yisiléli tpémi Yichip u mênê a pw:ii too, ngmênê yélini kuwó u kwo dèdnyimo kélímí, yi yéli a vya too.

* ⁶ Enjel yoo yi p:uu myedmyinê nuw:o. N:ii yoo yi chóó yi pono dnyimo a vyápê, yi chóó yi pi dmi dnya a kmîmi dé, yi enjel yoo Chóó Lémi ngê mbwa k:oo km:êê too, puwóma té yi kélê t:ee too. Mgídi vy:o yi a pyede, doo u ntââ daawa pwii dmi, u dí kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê d:ud:umbiy:e wa dyênê té. * ⁷ Myenté Sodom p:aani dê Kímoda yi p:uu dmyinê nuw:o, yi nkígh:ê p:aani knî yi p:uu myedmyinê nuw:o. Enjel yoo ntee dnya a dono, yi yéli yinté myednya a dono. Máá dini p:uu Chóó Lémi ngê a kaa too, yi máádi a kuwo ngópu, dnyimo a numo kpêêpi. Yi p:aani dè dyimê pywuu ngê a pyódu doo, n:ii ngê yinté kópu dono adí d:uud:uu dé, ndiya wa ghíi, yi chedê ngê daawa pyódu. *

⁸ Pi dódó pyu yoo n:ii nmî Lémi u yoo vy:o tumutumu a ghê dniye, mye yinté yéli. Kópuni yi wóó k:oo dpî m:uu t:oo, yi kópu knî yi l:êê díy:o yi pââ dmi dpî dyênê t:oo. Yélini kada a wee, daa chââchââ tumo, enjel yoo yi p:uu mye peede tpapê nyédi. ⁹ K:omo tpile enjel yoo yi kada pini Maikel u pi ndíi, ngmênê yinté dêpwo peede tpapê. Dini ghi n:ii ngê Mósisi pwene, Maikel Setan yoo ntóó numo kwulo dpímo a wpapí, ngmênê Maikel ngê Setan ka peede kópu daangmé vyyu, kwo, Nmî Lémi ngê paa kpada nyine. * ¹⁰ Ngmênê pi dódó pyu knî y:oo kópuni dèdê wopwe tumo, yi kópu knî yi p:uu a peede tpapê nyédi.

* **1:4:** 2 Njon 1:9-10; Lóma 6:15 * **1:5:** 1 Kódin 10:5-10; Num 14:32-35 * **1:6:** Gen 6:1-2 * **1:7:** Gen 19:1-10,15-16,24-25; 2 Pita 2:6-9 * **1:9:** Dan 10:13; Deut 34:6; Tpyuu 12:7-8

Chii w:ââ ntee yéli. Kópuni chii w:ââ w:uu yi lama a pyede, yi yéli yi lama yi kópu mye pyede, a d:uud:uu tumo, u l:êê díy:o yi kpadakpada tédê wa lee dmi. ¹¹ Dny:oo nkíngê. Keen u nt:anê dê yaa dmi. Ndapí kmênêkmênê u l:êê díy:o Mbalaam u nt:anê dê yaa dmi, pi ka daa ng:aa nyédi. Kóda ngê u yi u ngwo ntee dêpwo kwo, Mósisi nmî kada choo kwo, yi yéli mye yinté dé, u yi y:e daa kwo, Pi nmî kada ngmêchoo kwo. Nmî Mí ngê ntênê wa kpada té. * ¹² Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi u mgamê u l:êê díy:o nipi nmye kmaapí nyédi, yi yéli nmyi vy:o dpí ghê dmi, a áukweñuknwe nyédi, ngmênê mywene y:e d:uudpí ghê. K:ii wulu ngê kpídí ntee dpí dyênê, yi yéli y:oo yinté myoo dyênê nmyo. Yi chóó ye a vyuwo nyédi, yoo daa ngêêpí tumo. Dini ghi n:ii ngê kââdí ndíi dpí kee, tépê wêdêwêdê ngê dpí pyódu, pi kní y:oo u yi y:e a kwo yédi, Tpii a ghay we. Dini ghi n:ii ngê yópu ngê nkálí dpí t:âmo té, tpii d:uudwodê ghay, yoo daa yi nuu u kópu ngê dpí pyódu. Pi dódó pyu yoo mye yinté yéli, yoo daa ngêêpí tumo. Ntê kn:ââ n:ii nkwodo nt:u d:uudpí kaalí, yópu ngê u nkwo dpí tpaá, ntóó ngê dpí pyódu, pi dódó pyu yoo mye yinté yéli, yi nt:u dmi d:uudpí kaalí. * ¹³ Myenté, ntii ménê tupwóni a tóó, mg:êêní ngê tii vyuwo ntee dp:uu t:oo, yi yéli mye yinté yéli, mywenemywene u kópu dé pi kní yi ngíma a tpyuu tumo. Myenté, mye puudu ntee tpile dé, Chóó Lémi ngê yi p:aa wunê ka a kâmo ngê, mgídí vy:o y:i adnyin:aa ya, chedê ngê daawa pyódu.

¹⁴ Adam u mêêdupu Inóki ngê yi k:omodanê pyu kní yi p:uu wunê ala kópu a vyu, apê,

Nmî Lémi dini ghi n:ii ngê wa a lê,
u enjel yilí tp:oo témi tap kní yi k:ii wa a lee dmi,

¹⁵ pi yintómu amí kóté kalê t:oo.
Yélini yintómu nmî Lémi pono daa vyápê nyédi,
yi kpadakpada tédê wa dy:ââ t:oo,
mu kópu u díy:o a dono nyédi,
nmî Lémi p:uu a peede tpapê nyédi.

¹⁶ Pi dódó pyu yoo a nuu mbumu nyédi, kada pini yoo yi p:uu a danê nyédi. Yi chóó yi pono a vyápê nyédi, yi chóó yi pi dmi mye kmîmí tumo. Ndáapi yoo k:omo ngê a chaa kígha tumo, dpo, Tpile kní nmo ngmêpêdê kê y:e.

Njuda ngê yoo u ngwo wêdêwêdê kalê too

¹⁷ A tídê mbwó yoo, nmî Lémi Yesu Kédisu u dyépi kní y:oo wunê kópuni nmye a vyi tumo, yi kópu dmyinê nuw:onuw:o dé. ¹⁸ Ala kópu nmye mwo a vyi ngópu, nmyepê, Mu dini ghi ngê nmyi vy:o yoo angmê chaa. Nmyepê, Nmî Mí cháâcháâ yi yéli ye tédê kópu ngê adí ya. Nmyepê, Kópu dono yilí adnyi d:uud:uu, yi chóó yi pono adnyi vyápê. * ¹⁹ Yi yéli y:oo dpí chámê nmyo. Yi chóó yi nuw:o mbémê a mbumu nyédi, nmî Mí u Ghê Dmi yi ménê daa tóó. ²⁰ A tídê mbwó yoo, yi nt:anê nangmê yââ. Nmî Lémi p:uu ntênê dmyinê ndiye, ntênê u kwo myedmyinê kélímí. U Ghê Dmi u wêdêwêdê mbémê dmyinê ngêpê. * ²¹ Nmyi nuu ghi dmi nmî Mí nódó mudny:oo ya, nmî Lémi Yesu Kédisu u ngwo dmyinê t:âât:ââ. U kwo nmyi ch:anê dniye, ghê kamí nmye yinê wa a kê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu.

* **1:11:** Gen 4:8; 1 Njon 3:12; 2 Pita 2:15-16; Tpyuu 2:14; Num 31:15-16; 16:1-33 * **1:12:** 1 Kódin 11:20-22; 2 Pita 2:13 * **1:18:** 1 Tim 4:1; 2 Tim 3:1-2 * **1:20:** Kílosa 2:6-7; 1 Kódin 3:9-11

²² Yélini a nuw:o miyó miyó nyédi, nmye dny:oo ch:anêch:anê, * ²³ ndê u nkîgh:ê a wee. Modo diyédiyé kalê tóó, maa ndéndê p:uu dpî kaa tóó. Yélini a dono nyédi, nmye myedny:oo ch:anêch:anê. Mb:aamb:aa p:uu modo diyédiyé kalê tóó, ngmênê dmyinê nkîngê, yi l:êê ghi nangmê d:uu, kminté wa dyênê nmyo, nmî Mî ka tupwótupwó ngê wanmyi pyaa dmi.

Chóó Lémi u chaa kîgha

²⁴⁻²⁵ Chóó Lémi chaa kîgha koo. Kn:aa yâpwo daamu a tóó, d:o mu ngmidi. Tp:oo Yesu Kédisu nmo a dy:ââ ngê, nmî Mbwámê ngê pyódu ngê, nmî Lémi ngê mye pyódu ngê. Nmye wunê vwuwo yédi, doo u ntââ daanmyinê lvêédí dmi. Nmyi dono chedê too, ngîma amî kaa nmyo, w:aa ndîi u ngwo anmyimo pyw:ee ngmê. Nyââ, ntênê chaa kîgha koo, mu kópu u díy:o dono p:uu daa t:a, u pi ndîi ngê a tóó, u wédêwédê mye ndîi, pi yintómu u maknopwo a pyede. Dye ghi yintómu yinté doo a ya, dye ghi yintómu yinté amyedîn:aa ya, chedê ngê daawa pyódu.

Wu u dí. *

* 1:22: Lóma 15:1; 1 Kódin 15:33

* 1:24-25: 2 Pita 3:14; Hipîlu 13:8; 1 Pita 1:5

TPYUU U KÓPU DÉ

Nmî Mî ngé Njon u ngópu kópuni dyuu tpyó

Dini ghi n:ii ngé Yesu Kédisu a pwene, a pii wo, u Mî ka kee wo, yi ngwo m:ââ podoy:a mî loo, Lóma lede knî y:oo Njedusalem u ngwo a pw:oo ngópu, Chóó Lémi u ngomo myedé pw:oo ngópu, Nju pi yilí tp:oo témi tap vya ngópu.

U kuwó dini ghi ngé m:ââ myoy:a mè limi mî loo, Lóma tpémi Yesu u yoo yi p:uu dnye d:uu. Yi ngwo yi yéli y:oo Yesu u dyépi Njon ngîmi ngópu, dyámé w:uu ngmê mbémê dy:ââ ngópu, u pi Patîmos. Njon yi doo ya, nmî Mî ngé kópu ndîi yilí y:i u ngópu tpyé too. Njon ngé yi kópu yilí m:uu too, kópu yilí mye ny:ee too, u ngwo d:êê too. Dêpwo dpi, daa wóó k:oo yi kópu yilí m:uu too. Yélini Yesu ka yi ngwo dnye kélîmi yi l:êê dîy:o d:êê too, nmî l:êê dîy:o mye d:êê too. Mgongo danêmbum ntee anyinê w:ee, Njon ngé kópuni m:uu too, yinté dpo w:ee tóó.

U kakêmé chámêchámé u kópu dyuu

¹ Kópuni daa kêmakêma adnyi pyodopyodo, nmî Mî ngé Yesu Kédisu ka a kêma too. Yesu ngé u dpodo pyu Njon ka enjel ngmê dy:ââ ngé, yi kópu yilí u kwo u ngwo minê kêma too. Yesu ngé u yi doo kwo, A dpodo pyu yoo yi lama yi kópu dny:oo ya. ² Chóó Lémi mupwo Yesu Kédisu y:oo kópuni Njon ka a kêma tumo, Njon ngé u nkwo d:êê too, dêpwo k:omodanê. ³ Nmî Lémi u kópu dyuu ala, daa pi ngmê u kópu dyuu. N:ii knî y:oo yoo yi ngéêdi adnya a kpââ dé, n:ii knî y:oo adnyi nyêmi dé, yi gha vy:o adnyi yiyé dé, yi kópu dyuu ngé yi yéli wa ngee té, yi gha dmi wa pywálf té. Wa ngee té, mu kópu u dîy:o ala kópu dé daa kêmakêma a pyodopyodo té.

Njon ngé Yesu u yoo u ngwo kwuno too

⁴ Nê Njon, Yesu u yoo knî ye nîné d:êê, yélini p:aa pyudu knî yi kwo a pyede, Esiya Wee u kwo.

Nmî Mî nmye choo a vyyuwo, nmyi nuw:o dmi ngmîdi ngé myechoo a pyépi. Yi pini ala ngwo a tóó, dye ghi yintómu doo a ya, chedê ngé daawa pyódu. U Ghê Dmi nmye myechoo a vyyuwo, ghéni dmi n:ii u ngîma wunê kwo, myenté dpodo pyudu a dódó ngé. ⁵ Yesu Kédisu nmye myechoo a vyyuwo, pini n:ii ngé nmî Mî u kópu dyuu ntênê nmo a núwo. Yi pini nmî Mî ngé kpêêni mwiyé a pyidu ngé, dyámé mbémê king yintómu yi kada pini ngé pyódu ngé.

Nmî nuu ghi dmi nódo a tóó, wêê n:ii p:uu pwii wo, nmî dono chedê too. ⁶ Kóó k:oo kaa nmoo, nmî king ngé pyodo. Kélî pini ngé pyódu nmoo. U Mî Chóó Lémi wéni pee ngé a tóó, mgídi u yoo t:anê pee ngé a pyede, yi kéli kaa nmoo. U yi u ngwo a kwo, A yoo knî y:oo kn:aa yéli a ka myedé diyédiyé kalé téne. Pi knî y:oo dny:oo chaa kîgha, u wêdêwêdê myedny:oo chaa kîgha, chedê ngé kîngê pyódu. Yinté choo ya.

⁷ Ngî m:uu yó. Nkalí too pee dmi mbémê kîyedê pwiyé knî. Pi yintómu knî y:oo yi ngwolo knî y:oo wa m:uu ngmê, pi kuwa daangmêwa ghê. U yoo yintómu knî yi k:ii wanmî m:uu, n:ii knî y:oo kídosi ñedê vya ngópu amya m:uu ngmê. Dyámé mbémê yoo yintómu u l:êê dîy:o adnyi mbê. Yi kópu daawa tê:da, ndêndê ngé wa pyódu. *

* 1:7: Mát 24:30; Dpodo 1:11

⁸ Kada pini ndëndê, Chóó Lémi, dye ghi yintómu doo a ya, ala ngwo a tóó, chedê ngê daawa pyódu. Yi pini u wêdêwêdê mo daa mu tp:oo komo, apu, Kn:ââ nê chópú, nkoo an:uu yé.

Njon ngê nmî Lémi u ngwo módu

⁹ Nê nmyi mbwó Njon, Yesu kóó k:oo a k:ii nmo wee. U l:êê díy:o a k:ii myino mgíní vyímí té. Chóó Lémi u kópu dyuu pí kní ye noon:aa tpapê, Yesu p:uu kópuni ní m:uu too, ye myenoon:aa tpapê dé. Yi kópu u l:êê díy:o Lóma lede kní y:oo mgímí noo, ala dyámê w:uu Patímos mbwa k:oo até mí km:êê noo.

¹⁰ Nmî Lémi u wo ngê u Ghê Dmi mbémê nmî Lémi noo chaa kígha. Yi ngwo dnye ndíi ngmêní nyongo, a kuwó a mbwolo. Dpuwo dpodombiy:e ntee anyi wuu, yi dnyeni yinté ní nyongo, ¹¹ a ka pê, Kópuni nye mumu té, dpí d:êê té, yi puku dmi a yoo kní ye dpí dy:ââ ngí, yélini ala p:aaní pyudu kní yi kwo a pyede. A ka pê, Epeso ngmê, Símêêna myomo, Pêêkamím pyolo, Taiyataida podo, Sadis limo, Piladelípiya wono, Leyodisiya pii.

¹² A kuwó ní diyé wo, nê, Pini n:ii a ka wunê mbumu, ní m:uu. Y:aa vuu wo, lam pyudu ní módu, yi kwo tédê kwo tédê dnye kwo. Yi lam pyudu kní nkól ngê l:âmo tumo. ¹³ Yi kéli ghê pí ntee pini ngmêní módu, u kpídí u mbwo ngmêdoo ya, u dí yu dmyeno doon:aa ya. U mbalêti yodo p:uu ngmêdoo t:a, nkól ntee tpile. ¹⁴ U mbodo gh:aa dmi d:ud:umbiy:e kpaapíkpaapí, koo ntee kpaapíkpaapí, mye yinté. Ngwolo dê ndiya ndyuw:e puu ntee tpile dé. ¹⁵ Nkéli chêêpí pee ntee wunê wuu mbele yédi, yu dé yinté myedpímo a wuu mbele. Mbwaa paa t:ââ ntee wunê dpudu yédi, u dnye mye yinté. ¹⁶ U wéni pee kóó ngê puu pyudu doo tpyé. L:êê taa u kwo ngmêdoo kwo, wope núwo, wope mye núwo. Kâádí dpodombiy:e ntee a pil:apil:a yédi, kwodo ng:oo dmi mye yinté. ¹⁷ Dini ghi n:ii ngê ní módu, yu km:ee ní dyimê wo, mbwee ntóó ntee tpile ngê ní pyodo. Kóó wéni peeni a p:uu yó, a ka pê, Namê nkíngê. A ka pê, Kn:ââ nê chópú, nkoo an:uu yé. ¹⁸ A ka pê, Nê Ghê u Kn:ââ. A ka pê, K:omo tpile ní pwene, ngmênê a ghê mê t:a, mēdaani pw:onu, dye ghi yintómu aní ya. A ka pê, Pwopwo a yi yodo u maknopwo ní yó. A ka pê, A yoo yélini a pwopwo té, amêní pyidu té, a ka pê, Kwéli a pyede, yi ghi u keñe u kii a ngópu a tóó, keñe y:e waní kpémí. ¹⁹ A ka pê, Kópuni nye mumu té, dpí d:êê té. A ka pê, Yi kópu woni ala ngwo a pyodopyodo té, woni díyo wa pyaa dmi. ²⁰ A ka pê, Pudu pyudu kní n:ii a wéni pee kêê yedê chi m:uu té, lam pyudu kní n:ii yi kwo tédê kwo tédê chi m:uu té, yi nt:u kópu dê nga n:aa tpapê dé. A ka pê, Lam pyudu kní yi kwo tédê yi nt:u kópu ala, a yoo pyudu, yi p:aaní pyudu kní yi kwo a pyede. A ka pê, Pudu pyudu kní yi nt:u kópu, yi kada pini yoo.

2

Nmî Lémi ngê Epeso tpémi ye kópuni dy:ââ ngê

¹ Nmî Lémi ngê a ka pê, A yoo yélini Epeso wunê pyede, ala kópu dyuu dpí d:êê ngí, ye dpí dy:ââ ngí. Yipi, N:ii ngê puu pyudu kní u wéni pee kóó ngê a tpyé té, lam pyudu kní yi vy:o a m:ii, yi pini u kópu dyuu ala. ^{*} ² Yipi, Kópuni nmyinê d:uud:uu tumo, u lama dé. Yipi, U lama a tóó, dpodombiy:e nmyinê dpodo nyédi, u l:êê díy:o dono myenmyinê vyímí tumo. Yipi, Yoo dono yi wépi dmi nmyi pwaa ngópu, k:omo dyépi yoo nmyi mya tumo, nmyimo, Ka k:omodanê té. ^{*} ³ Yipi, U l:êê díy:o dono nmyee a vyímí dé, dpíp:e kede dniye.

* 2:1: Tpyuu 1:16,20 * 2:2: 1 Njon 4:1

4-6 Yipi, Nikólas u yoo kní y:oo kópuni a d:uud:uu tumo, doo u nuu u kópu ngé ntee a pyede, daa nmyi nuu u kópu ngé yinté mye pyede. Yipi, Ngmênê nê ngé nmyi dono kópu ngmêda pyw:oo, u nuu ghi nmyi nódo mwiyé ntee doo a ya, ala ngwo mêdaa yinté. Yipi, Kwéli dmyinê ghay dmi, y:i dmyinê nuw:o. Yipi, Nmyi dono a kuwo tóó, mwiyé ntee nmyee a paa, yinté myedmyinê paa. Yipi, Nmyi dono daanmyinê kuwo t:oo, ye nmye wa a lê, nmyi lam u kwo tédê wa a y:oo, nmyi lam mêdaadí dnyednye.

7 Yipi, U mí u Ghê Dmi ngé u yoo kní ye kópuni dpí vyi, n:ii ngópu puu dê a t:a mo, yi kópu dpí ny:ee ngé.

Yipi, Yélini dono p:uu adnyi l:êê, yi mbodo dmi mudu y:i wa yââ, yipi, nê ngé yi yéli u ntââ ngé wa pyódu té, Chóó Lémi u myângo vy:o adnyin:aa ya, yini n:ii Ghê u Kn:ââ, kîgha adnyin:aa pîpî dé. *

Nmî Lémi ngé Simêêna tpémi ye kópuni dy:ââ ngé

8 Nmî Lémi ngé a ka pê, A yoo yélini Simêêna wunê pyede, ala kópu dyuu dpí d:êê ngi, ye dpí dy:ââ ngi.

Yipi, N:ii ngé kn:ââ a chópu, nkoo amîmî yé, pwene, mêtê pii wo, ghê mê t:a, ala u kópu dyuu. * 9 Yipi, Dononi nmyinê vyímî tumo, u lama dé. Yipi, K:omo tpile nmyi nté ndapí pyile njini, ngmênê kópuni d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa, nmyi p:uu a t:a. Yipi, Yélini y:oo yinê ye Nmo Nju tpémi, u lama a tóó, yi yéli nmyi p:uu a peede tpaépê nyédi, ngmênê yi yéli daa ndêndê ngé Nju tpémi, Setan u yoo vy:o a wee. * 10 Yipi, Kópuni yilí yi l:êê dîy:o daa kêmakêma anmyi mgíní vyímî, yi kópu kní yi p:uu nkíngê ngé kêê kídangê t:ee ngmê. Yipi, Ala kópu dpí ny:ee yó. Yipi, Setan nmyi p:uu adí d:uu, wa tókó nmyo, kní ngmê mbwa k:oo wa km:êê té, wo y:a anmyin:aa mgíní vyímî. Yipi, K:omo tpile nê u l:êê dîy:o wa vya nmyo, ngmênê nangê mb:ii, ghê kamí ngé wa pwíla nmyo. *

11 Yipi, U Mí u Ghê Dmi ngé u yoo kní ye kópuni dpí vyi, n:ii ngópu puu dê a t:a mo, yi kópu dpí ny:ee ngé.

Yipi, Yélini dono p:uu adnyi l:êê, yi mbodo dmi mudu y:i wa yââ, yipi, yi yéli myombó mêdaawa pw:oo dmi. *

Nmî Lémi ngé Pêêkamîm tpémi ye kópuni dy:ââ ngé

12 Nmî Lémi ngé a ka pê, A yoo yélini Pêêkamîm wunê pyede, ala kópu dyuu dpí d:êê ngi, ye dpí dy:ââ ngi.

Yipi, Pini n:ii u ngópu l:êê taa a tóó, wope núwo, wope mye núwo, ala u kópu dyuu. * 13 Yipi, Kwéli nmye pyede, u lama, Setan u pi ndíí ngé y:i dê pyódu. Yipi, Nê ka ntênê nmye kélímî té. Yipi, K:omo tpile Setan kwéli a tóó, nê u dpodo pyu ndêndê Antipas nmyi vy:o vya ngópu, ngmênê yi ngwo dpíp:e mb:ii noo. 14 Yipi, Ngmênê nê ngé nmyi kópu kní ngmêkêda pyw:oo. Yipi, Mbalaam ngé Mbalak ló diní ntee a ndiye kwólu, Yisiléli tpémi u ngwo a lvéédí too, tpile tp:oo n:ii k:omo yápwoo ka a y:ee tumo, ma tumo, pyââ ti tédê mye núwo:oo tumo, yipi, nmyi vy:o pi kní ngmê yinté kópu kní yi p:uu a ndiye té. * 15 Yipi, Myenté nmyi vy:o pi kní ngmê Nikólas u yoo kní yi p:uu a ndiye té. 16 Yipi, Nmyi dono

* 2:7: Gen 2:9; Tpyuu 22:1-2,14 * 2:8: Tpyuu 1:17-18 * 2:9: Njems 2:5; Lóma 2:28-29; Tpyuu 3:9 * 2:10: Mát 10:28; 2 Tím 4:8; Njems 1:12 * 2:11: Tpyuu 20:14; 21:8 * 2:12: Tpyuu 1:16; Hipílu 4:12 * 2:14: Num 25:1-9; 31:16

a kuwo tóó. Yipi, Daanmyinê kuwo t:oo, ye límílimí ngê nmye wa a lê, l:êê taa n:i i u kwo a kwo, u ngwo amí vya nmyo. *

¹⁷ Yipi, U Mí u Ghê Dmi ngê u yoo kní ye kópuni dpí vyi, n:i i ngópu puu dê a t:a mo, yi kópu dpí ny:ee ngê.

Yipi, Yélini dono p:uu adnyi l:êê, yi mbodo dmi mudu y:i wa yââ, yipi, yi yéli kóó k:oo wa kaa té, ngmee u nté, ntini n:i i u pi mana, ye amí y:oo. Yipi, Yi yéli ye ngmêngmênté chêêpí kpaapikpaapí kní ye angmê y:oo, chêêpini kní yi p:uu yi pi dmi kamí ngê wa d:êê té. Yipi, Yi pi kamí dmi pi ngmê u lama daadnyi ya, yi mo yi lama adnyi ya.

Nmí Lémi ngê Taiyataida tpémi ye kópuni dy:ââ ngê

¹⁸ Nmí Lémi ngê a ka pê, A yoo yélini Taiyataida wunê pyede, ala kópu dyuu dpí d:êê ngi, ye dpí dy:ââ ngi.

Yipi, Ala Chóó Lémi Tp:oo u kópu dyuu, pini n:i i ngwolo dê ndiya ndyuw: e puu dê, nkéli chêêpí pee ntee wunê wuu mbele yédi, yu dê yinté myewumê wuu mbele mo. * ¹⁹ Yipi, Kópuni nmyinê d:uud:uu tumo, u lama. Yipi, U lama a tóó, u kwo nmye kélímí té. Yipi, U lama mye tóó, nmyi nuu ghi dmi numo nódo a tóó, pi kní ye mb:aa mb:aa ngê nmye vyyuwo té. Yipi, U lama a tóó, nmyi pi ka vyyuwo mwiyé ntee doo a ya, ala ngwo mēdaa yinté, ndíi ngê dé pyódu.

²⁰ Yipi, Ngmêné nê ngê nmyi kópu ngmêda pyw:oo. Yipi, Pyópuni u pi Njesípel, pyópuni ngê ngmêné u kwo Chóó Lémi u komo a kapí ngê, yipi, lukwe díy:o yi pyópu ngê nê u yoo a ndiye kígha té, u ngwo a pyââ ti nyédi, tpile tp:oo n:i i k:omo yâpwo u l:êê díy:o dpí nk:êê ngmê, myoo ma ngmê. ²¹ Yipi, Nê ngê dye ghi ka dódodówo, yi pyópu ngê u dono u ngwo a kuwo téne, ngmêné u yi u ngwo daa kwo, Máâ ti ní yé. ²² Yipi, Mbii ndíi u ngwo ngmêwunê t:emí. Yipi, Yélini u maadí a kwo nyédi, yi dono daawa a kuwo t:oo, ye mgíni vyími ndíi myewunê pyw:émí ngmê. ²³ Yipi, Nê ngê yi pyópu u yoo mye vyeé té. Yipi, Dini ghi n:i i ngê a pwopwo té, pi yintómu yi lama wa yââ, a wo, Nê ngê yoo yi gha dmi u lama dé, yi nuw:o dmi mye u lama dé. Yipi, Nmyo ngmêngmênté nê ngê nmyi dpodo kní yi díy:o wa pwila nmyo.

²⁴ A ka pê, Yélini yi pyópu p:uu a ndiye té, yinê ye Setan u tumu kópu ndíi dé yi p:uu a ndiye té. A ka pê, Taiyataida tpémi yélini yi tumu kópu kní yi p:uu dēdnyimo a ndiye, a ka pê, ala kópu ye dpí vyi ngi, yipi, Nê ngê nmyi dpodo ndíi ngê dēwunê pyépi, u kwo ntênê dmyinê kélímí, ²⁵ u nuu u kópu dé yidmyinê d:uud:uu dé, u dí wéni n:i i ngê wa a diyé. ²⁶⁻²⁷ A ka pê, Yélini dono p:uu adnyi l:êê, yi mbodo dmi mudu y:i wa yââ, a nuu u kópu dé adnyi d:uud:uu dé, u dí wéni n:i i ngê anê diyé, a ka pê, M:aa ngê wêdêwêdēni a ka a kpo, yi wêdêwêdê ye amy:aa y:oo. A ka pê, Pi dyêêdí yintómu yi kada pini ngê waní pyódu té. A ka pê, King kní y:oo kiyé ntee a tpyé tumo, nkéli chêêpí u kiyé yinté amyednyi tpyé dé. A ka pê, Y:amí d:ââ nkichi pee ngê ntee anyi pwââ, yoo dono koo dyuu ngê yinté wa pyódu t:oo. * ²⁸ A ka pê, Mywe dpodomby: e ntee a dnyednye, yi pi dmi ndíi ngê yinté waní pyódu té. *

²⁹ A ka pê, M:aa u Ghê Dmi ngê u yoo kní ye kópuni dpí vyi, n:i i ngópu puu dê a t:a mo, yi kópu dpí ny:ee ngê.

3

Nmí Lémi ngê Sadis tpémi ye kópuni dy:ââ ngê

* **2:16:** Tpyuu 1:16; 19:15 * **2:18:** Tpyuu 1:14-15 * **2:26-27:** Psalm 2:8-9 * **2:28:** Tpyuu 22:16

¹ Nmî Lémi ngê a ka pê, A yoo yélini Sadis wunê pyede, ala kópu dyuu dpî d:êê ngi, ye dpî dy:ââ ngi.

Yipi, Pini n:ii ngîma Chóó Lémi u Ghê Dmi a kwo, ghéni dmi n:ii ngê dpodo pyudu a dódó ngê, myenté pini n:ii ngê pudu pyudu a tpyé, ala u kópu dyuu. Yipi, Kópuni nmye d:uud:uu tumo, u lama dé. Yipi, Pi knî ye yiné ye nmyi ghê dmi a pyede, ngmênê wunê nmyi pw:oo dniye. * ² Yipi, Nê u Yâpwo ngê dpodoni nêdê kaa nmyoo, u lama a tóó yi dpodo têdê nmye mgeemgee té. Yipi, A pii dmyeno. Yipi, Nmyi kêlimî daa kêmakêma p wopwo. Yipi, Mê wêdêwêdê kalé yó. ³ Yipi, Kópuni nmyinê pyw:ee ngópu, kópuni nmyinê ny:ee tumo, dmyinê nuw:onuw:o dé, myedmyinê d:uud:uu dé, nmyi dono a kuwo tóó. Yipi, Nê u kópu daanmyi ny:ee knomomê, ye daa nmyi lama kpáápi kii nmye wa t:aa, wa ngwéti nmyo, wamye kpada nmyo. * ⁴ Yipi, Sadis tpémi, nmyi vy:o pi ngmê knî y:oo yi gha dmi tupwótupwó ngê daa pyódu tumo. Yipi, Yi yéli ye kpídí kpaapíkpaapí waní y:ee té, yi k:ii anmî m:ii, mu kópu u díy:o a nuu u kópu ye d:uud:uu tumo. * ⁵ Yipi, Yélini dono p:uu adnyi l:êê, yi mbodo dmi mudu y:i wa yââ, yi yéli kpídí kpaapíkpaapí dmi kêlé adnyi m:ii. Yipi, Yi yéli yi ghê dmi a t:a, yi pi dmi mbóó p:uu myewunê pyede. Yipi, Nê ngê yi yéli yi pi dmi daawa vya té. Yipi, M:aa u ngîma, u enjel yoo mye yi ngîma, nê ngê yi wépi dmi daawa puwâ. *

⁶ Yipi, U Mî u Ghê Dmi ngê u yoo knî ye kópuni dpî vyi, n:ii ngópu puu dé a t:a mo, yi kópu dpî ny:ee ngê.

Nmî Lémi ngê Piladelîpiya tpémi ye kópuni dy:ââ ngê

⁷ Nmî Lémi ngê a ka pê, A yoo yélini Piladelîpiya wunê pyede, ala kópu dyuu dpî d:êê ngi, ye dpî dy:ââ ngi.

Yipi, N:ii p:uu dono daa t:a, k:omodanê kópu myedaa t:a, ala u kópu dyuu. Yipi, Yi pini king Dépidi ntee pini, keñe u kii ka tpyé. Yipi, Keñe dpî kpêmi, doo u ntââ pi ngmê ngê mēdaawa kuwo, dpî kuwo, doo u ntââ pi ngmê ngê mēdaawa kpêmi. * ⁸ Yipi, Kópuni nmye d:uud:uu t:oo, u lama dé. Yipi, K:omo tpile nmyi wêdêwêdê daa ndîi, ngmênê u dnye nmye nyêmi ngópu, dpîp:e mb:ii ngópu. Yipi, Keñe nmye da kpêmi, doo u ntââ pi ngê daawa kuwo. ⁹ Ala kópu dpî ny:ee yó. Yipi, Yélini y:oo yiné ye, Nmo Nju tpémi, a k:omodanê té, daa ndéndé ngê Nju tpémi, Setan u yoo vy:o a wee. Yipi, Yi yéli nmyi yi yodo u maknopwo wa yé té, yi yi mbodo dmi ngê k:ame nmye wa ghê dmi, yi lama u ngwo wa yââ, awo, Nê nódo yi nuu ghi dmi a tóó. * ¹⁰ Yipi, Nê u dnye nmye nyêmi ngópu, u l:êê díy:o dono nmyinê vyîmî tumo, yipi, yi kópu u l:êê díy:o dono ndîi vyîmî tēdê wada a ngēēpi nmyo, dini ghi n:ii ngê Setan ngê dyámê mbēmē pi yintómu ada a tókótókó. ¹¹ Yipi, Nê daa kêmakêma wunê diyēdiyē. Yipi, Kópuni nmyi ny:ee tumo, dmyinê tpyé dé, máá dini p:uu nmye wee, nangê kn:aadi. Yipi, Pi ngê kn:aa máádi p:uu kíngê kaa nmyo, kminté p:aa mb:aa daanmy:uu taa dmi. ¹² Yipi, Yélini dono p:uu adnyi l:êê, yi mbodo dmi mudu y:i wa yââ, yipi, nê ngê yi yéli k:ââ páâ ngê wa pyódu té, u Yâpwo u ngomo p:uu wa kaa té, yi yéli y:oo yi ngomo mēdaawa a kuwo ngmê. Yipi, Nê ngê u Yâpwo u pi yi yéli yi p:uu wa d:êê, chóó u pi kamî yi p:uu wamye d:êê. Yipi, U Yâpwo u p:aa, Njedusalem kamî, mbóó p:uu wa a ndê. Yipi, Nê ngê yi p:aani u pi yi yéli yi p:uu wamye d:êê. *

* **3:1:** Tpyuu 1:4,16 * **3:3:** 1 Tes 5:2 * **3:4:** Njuda 1:22-23 * **3:5:** Tpyuu 7:9; Luukí 10:20

* **3:7:** Is 22:22 * **3:9:** Is 60:14 * **3:12:** Tpyuu 14:1

¹³ Yipi, U Mî u Ghê Dmi ngê u yoo knî ye kópuni dpî vyi, n:ii ngópu puu dê a t:a mo, yi kópu dpî ny:ee ngê.

Nmî Lémi ngê Leyodisiya tpémi ye kópuni dy:ââ ngê

¹⁴ Nmî Lémi ngê a ka pê, A yoo yélini Leyodisiya wunê pyede, ala kópu dyuu dpî d:êê ngi, ye dpî dy:ââ ngi.

Yipi, Pini n:ii p:uu k:omodanê kópu d:ud:umbiy:e daa t:a, ala u kópu dyuu. Yipi, Yi pini ngê u Mî u kópu dyuu ntênê nmye a núwo, daangmê kn:aadi ngê. Yipi, U Mî ngê tpile yintómu l:âmo ngê, yi kada pini ngê pyódu ngê. * ¹⁵ Yipi, Kópuni nmye d:uud:uu tumo, u lama dé. Yipi, Ntii nmyi mênê daa tóó, kuu nyi nmyi mênê myedaa tóó, u kwo pwópwo ngê nmye pyede. Yipi, U yi u ngwo daa kwo, Pwópwo ngê nmyi ya. * ¹⁶ Yipi, Yi kópu u l:êê diy:o wamê kwada kalê nmyo. ¹⁷ Yipi, Ala kópu nmye tpapê ngópu, nmyimo, Nmo ndáápi dé, mb:aamb:aa ngê nmo pyede, tpile yilî u ntââ mbêmê myino pyede. Yipi, Nmyi lama daa tóó, dnyinté nmye pyede, nmyo ngópuch:anê yoo, nmyo pinté yoo, kn:ââ mbwii nmye pyede, nmyi ngwolo dmi kâpwe dé. * ¹⁸ Yipi, Ala kópu a ny:ee yó. Yipi, Nkól n:ii p:uu dyââpe daa t:a, u kwo ngmê pwila yó, ndéndê ngê ndáápi ngê u ngwo anmyi pyaa dmi. Yipi, Kpídî kpaapíkpaapí knî u kwo ngmê pwila yó, kn:ââ mbwii mēdaapídmyinê m:ii, mywenemywene tédê pi knî y:oo mēdaapaa m:uu nmyinê. Yipi, Yi komo knî u kwo ngmêdpî pwila yó, nmyi ngîma pēdê vyilê tóó, yéli u ngwo paa m:uu yó. * ¹⁹ Yipi, Yélini yi nuu ghi dmi nódo a tóó, a kpadakpada too, a wátiwátí too. Yipi, Nmyi dono a kuwo tóó, dpodombiy:e p:uu dmyinê dpodo, nmyi nuu u dpodo ngê choo ya. * ²⁰ Yipi, Ala kópu ny:ee yó. Yipi, Nê keñe t:âmo ka kwo, ka depedepe. Yipi, N:ii ngê u dnye wa ny:oo, keñe u kwo wa a kpēmî, yi ngomo k:oo wa kee, nipi adpî ya kmaapí. * ²¹ A ka pê, Dono a yi yodo u maknopwo ntee nî yó, M:aa u nkîgh:ê ntee n:uu yaa wo, yélini dono p:uu adnyi l:êê, yi mbodo dmi mudu y:i wa yââ, yi yéli a nkîgh:ê yinté amî yaa dmi. *

²² A ka pê, M:aa u Ghê Dmi ngê u yoo knî ye kópuni dpî vyi, n:ii ngópu puu dê a t:a mo, yi kópu dpî ny:ee ngê.

4

Nmî Mî u ngwo a chaa kîgha ngópu, mbóó p:uu

¹ U kuwó dini ghi ngê y:aa vyu wo, keñe kpēmî ngmê mbóó p:uu ní módu. Pini n:ii u dnye dpuwo k:ii mwiyé ní nyongo, myombó u dnye m:aa nyongo, a ka pê, Al:ii a kee. A ka pê, Kópuni díyo a pyodopyodo té, ngópu n:aa tpyuu té. ² Yi ngwo nê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê até dē mgímî nê. Yi ngwo nmî Mî kwéli a tóó, mbóó p:uu, u ya tédê ní módu. * ³ Pini n:ii y:i doo ya, kwodo ng:oo dmi doo dnyednye, mtyemtye mye yi kuu yââ. Yi kélî ghê ntii ghi ngê a yina ngê. Yi ntii ghi yi kuu yââ. * ⁴ Nmî Mî u yoo yi kada pini myoy:a mē páádi nmî Mî a yina ngópu, yi ya tédê dmi yi mbêmê dnye ya. Yi kpídî dmi kpaapíkpaapí dé, yi mbêmê kidon knî ngmēdoo kwo, nkól ngê l:âmo too. King ntee pini ngê u ngwo pyaa dnye. * ⁵ Nmî Mî kwéli doo ya, lîmî y:i doo kílíkílí, mwini yi myedoo mbumu, dnye ndíil yilî ní nyongo. Nmî Mî u kada pywápê k:ii ntee

* **3:14:** Tpyuu 19:11; Kílosa 1:15 * **3:15:** Lóma 12:11 * **3:17:** Luukí 12:21; Njems 2:5 * **3:18:** Is 55:1 * **3:19:** Hipílú 12:7; 1 Kódin 11:32 * **3:20:** Njon 14:23 * **3:21:** Mát 19:28 * **4:2:** Is 6:1 * **4:3:** Ezek 1:28 * **4:4:** Mát 19:28; Luukí 22:30

tpile pyudu nî módu. Yi pywápê pyudu knî, nmî Mî u Ghê Dmi. ⁶ Nmî Mî u kada tpile m:uu nî módu, ntii ntee tpile, kââyikuu yidoo kwo, tpile p:uu dêpwo pyodopyodo.

Nmî Mî kwéli doo ya, tpile tp:oo páádi knî y:oo a yina ngópu. Yi tpile tp:oo páádi knî yi p:uu ngwolo daa ngmidi doo kwo, yi kada yilí, yi kuwó mye yilí.

⁷ Mwiýmwiyé tpile tp:oo layóni ntee tpile, myomoni pudumakó ntee tpile, pyoloni kwodo ng:oo dmi, pi u kwodo ng:oo dmi ntee yinté, podoni maali ntee tpile, doo mgalê. ⁸ Yi tpile tp:oo páádi knî yi núupee wéniwéni dé. Yi núupee knî yi p:uu ngwolo yilí doo kwo, k:oo ntee, kuwa mye yinté. W:êênî mgídi vy:o dye ghi yintómu a wéti nyédi, daawa yé ngmê, apu,

Nmî Yâpwo Lémi ndîi,
u wêdêwêdê mu daamo tp:ook:omo.

Dyââpe p:uu daa t:a,
dono p:uu daa t:a,
k:omodanê p:uu myedaa t:a.

Dye ghi yintómu doo a ya,
ala ngwo a tóó,

chedê ngê daawa pyódu. *

⁹ Pini n:i chedê ngê daawa pyódu, nmî Mî, dini ghi n:i ngê yi tpile tp:oo páádi knî y:oo a chaa kígha ngópu, a kwunokwuno ngópu, u pi a kmímî ngópu, ¹⁰ yi ngwo kada pini myoy:a mê páádi knî kwodokwodombiy:e k:ame u kwo dpí ghê dmi. Yi mbêmê kídon dpo y:ee t:oo, u kada dpí kée t:oo, dpo, Dp:oo king yoo, pini n:i chedê ngê daawa pyódu, vyílo yi pini yi king ndêndê. A wéti nyédi, kwodpo,

¹¹ Nmî Lémi, nmî Yâpwo,
U p:o dpí yé, nmo chaa kígha ngi,
mî nmo kmímí,
mu kópu u díy:o ngwêdêwêdê ndîi.
Tpile yilí yintómu ñyóó nyi l:âmo ngê,
ñyóó l:êê díy:o a pyede,
yi ghê dmi mye pyede.

5

Kópuni dyuu nmî Mî ngê wunê a ngmo ngê Njon ngê u ngwo módu

¹ Yi ngwo nmî Mî u wéni pee kóó yedé puku pee daadîi ngmêni módu, kmongo ngmê. K:oo d:êê ngmê, kuwa mye d:êê ngmê. Chââ vyi ntee anyi kââ, yi puku pee p:uu chââ u lii pyudu doo ya, doo u ntââ pi ngê yi puku pee daapí pywáí ngê. ² Yi ngwo enjel wêdêwêdê ngmêni módu, dpodombiy:e mbwóo wo, apê, N:uu ngmê u ntââ, cháâ u l:i wa pwaa té, puku pee wa pywáí? ³ Ngmêni u pi dêpwo ya mbóo p:uu, dyámê mbêmê dêpwo ya, têpê u maknopwo myedêpwo ya. Pini n:i puku pee pywáípywáí u ntââ, u kpââ ngê mye u ntââ, yinté pini dêpwo ya. ⁴ Wod:oo mbê nê puwâ, mu kópu u díy:o pi ngmê ngê yi puku pee daapí pywáí ngê, myedaapêdê kp:aa ngê. ⁵ Yi ngwo kada pini ngmê ngê a ka pê, Namê mbê. A ka pê, Ngí vyu. A ka pê, Layoni ntee pini, pini n:i Njuda u tii nêdê mî chópu, Dépídi ntee pini, yi pini mbodo mudu y:i dé yââ, u ntââ cháâ u l:i pyudu knî yinê a pwapí té, yi puku pee u ngwo a pywáípywáí.

* 4:6: Ezek 1:5-10 * 4:8: Is 6:2-3

⁶ Yi ngwo nmî Mî u nkîghê sipi tp:oo ngmênî módu, tpile tp:oo páádi knî y:oo a yina dumo, kada pini knî y:oo myedê yina dumo. Yi sipi tp:oo wunê mwo a vya ngópu, mède pii wo. Mbêmê dp:anê pyudu doo kwo, ngwolo mye pyudu. Yi dp:anê pyudu knî yi nt:u kópu, u wêdêwêdê ndîi, mu daamu tp:ook:omo. Yi ngwolo pyudu knî, nmî Mî u Ghê Dmi, n:ii dyámê wo pe wo pe a dy:ââ ngê. *

⁷ Yi sipi tp:oo nmî Mî ka loo, u wéni pee kóo yedê puku pee a ngópu. ⁸ Dini ghi n:ii ngê yi puku pee kwulo a ngópu, tpile tp:oo páádi knî, kada pini myoy:a mê páádi knî yi k:ii sipi tp:oo ka kwodokwodombiy:e k:kame ghê dniye. Mtyîmî kuu ngmêngmênté dnye tpyé dé, n:ii nkól ngê l:âmo tumo. Yi mtyîmî dpudu ntee doo a koko, nmî Mî u yoo yi ngêpê dmi yinté a koko yédi. Kada pini knî y:oo wéti u tpile dé ngmêngmênté myednye tpyé dé, dnye vyeé dé, nmî Mî u ngwo dnye chaa kîgha. * ⁹ Sipi tp:oo dnye chaa kîgha, wéti kamî ngmêdnya a ng:êênî, kópu,

U p:o chi yé, puku pee cha ngee,

u ntââ chââ u l:ii nye pwapi té,

mu kópu u díy:o a vya nyoo,

wêê n:ii m:uu a pwii wo,

yoo dyêêdi yintómu knî yi vy:o

pi yilî u ngwo nye pwila too,

nmî Mî u yoo vy:o nyi kaa too.

Yi yéli yi kn:ââ daa ngmidi,

yi dnye daa ngmidi,

yi too pee daa ngmidi,

yi dyámê pee daa ngmidi. *

¹⁰ Nmî Yâpwo kóo k:oo nyi kaa too,

u dnye a nyêmi ngópu.

Kêlî pini ngê nyi pyódu too.

Nmî Mî wéni pee ngê a tóó,

ngîdi u yoo t:anê pee ngê a pyede, yi kêlî nyi kaa too.

Dyámê u tpile yilî yi yi yodo u maknopwo a pyede. *

Enjel knî y:oo nmî Mî mupwo u ngwo dnye chaa kîgha dé

¹¹ Myombó m:aa vyu wo, enjel yilî tp:oo témi tap nî módu, yono yono yono yono y:a dé. Nmî Mî a yina ngópu, tpile tp:oo páádi knî a yina tumo, kada pini yoo myedê yina tumo. ¹² Dpodombiy:e dnye wéti, apu,

Sipi tp:oo n:ii a vya ngópu, nmo chaa kîgha,

doo u ntââ tumu daanmî ya.

U wêdêwêdê ndîi, u nuw:o ndîi, tpile yilî yintómu u nêni dé.

U pi ndîi, nmo chââchââ, myeno chaa kîgha.

¹³ Noo ng:aa, nê, Tpileni yintómu mbóo p:uu a tóó, dyámê mbêmê a tóó, dyámê u maknopwo a tóó, ntii u mênê a tóó, nê, tpileni yintómu dyámê wo pe wo pe a tóó, ka wéti té, apu,

Nmî Mî nmo chaa kîgha,

siipi tp:oo myino chaa kîgha.

Apu, Yi pi dé ndîi dé, yi wêdêwêdê mye ndîi,

nmo chââchââ dé, myino chaa kîgha dé,

chedê ngê daawa pyódu.

* **5:6:** Zech 4:10 * **5:8:** Tpyuu 8:3-4; 15:2; Psalm 141:2 * **5:9:** Psalm 98:1 * **5:10:** Is 61:6;

14 Yi ngwo tpile tp:oo páádi kní y:oo apê, Yinté choo ya, wod:oo kada pini yoo nmî Mî ka myenté sîpi tp:oo ka kwodokwodombiy:e k:ame ye ghê dniye.

6

Njon ngê Yesu u dpodo u kââ u ngwo módu

1 Chââ u l:ii pyudu kní n:ii dé puku pee p:uu dnye ya, sîpi tp:oo ngê mwiyéni a ngópu pwââ. Yi ngwo yi tpile tp:oo páádi kní yi vy:o mwiyéni u dnye nî nyongo, mwini k:ii mbwolo, apê, A pwiyé. * 2 Yi ngwo y:aa vyu wo, hósi kpaapíkpaapî ngmênî módu. Pini n:ii pyipwo doo ya, u kaa taa kumo doo tpyé dé. Nmî Mî ngê yi pini mbêmê kîdon ngmê kââ, u ngwo nê w:ee ngê, nê, Mbodo mudu y:i dé yââ. L:êê têdê dy:ââ ngê. A lama doo ya, Mbodo mudu y:i amí yââ. *

3 Dini ghi n:ii ngê sîpi tp:oo ngê chââ u l:ii myomoni pwââ, tpile tp:oo myomoni u dnye nî nyongo, apê, A pwiyé. 4 Hósi kuwa m:uu a pwii wo, mtyemtye. Pini n:ii pyipwo doo ya, nmî Mî ngê taa ndîi u kwo ngmê y:ângo, kwo, Dyámê mbêmê yoo chin:aa chámêchámê dé, numo p:uu dny:oon:aa l:êê. *

5 Dini ghi n:ii ngê sîpi tp:oo ngê chââ u l:ii pyoloni pwââ, tpile tp:oo pyoloni u dnye nî nyongo, apê, A pwiyé. Y:aa vyu wo, hósi kpêdêkpêdê ngmênî módu. Pini n:ii pyipwo doo ya, yi pini ngê tpile pywupwi u skél kumo ngmêdoo tpyé. 6 Yi tpile tp:oo páádi kní yi vy:o dnye ngmênî nyongo, yi pini ka kwo, Dyámê mbêmê m:uu nyi ghêê we. Kwo, Witi u pywuu d:ud:umbiy:e dp:uu km:êê ngi, deetê u pywuu pee tp:oo dp:uu km:êê ngi, ngmênê olipi wulu wain yi pywuu dé nangê km:êê dé. *

7 Dini ghi n:ii ngê sîpi tp:oo ngê chââ u l:ii podoni pwââ, tpile tp:oo podoni u dnye nî nyongo, apê, A pwiyé. 8 Y:aa vyu wo, hósi m:uu nî módu, u pââ k:ii ch:ii yââ. Pini n:ii pyipwo doo ya, u pi Pwopwo. Yi hósi pyipwo pi m:uu doo ya, u pi, Pi ntóo kmênêkmênê. Nmî Mî ngê yepê, Dyámê mbêmê pi yintómu yoo páádi ngê dí pyódu té, yoo ngmê dpî yi yodo u maknopwo dí yé té, woni yoo pyile kní yi p:uu kêê nangê yé. Yepê, Yélini dpo d:a kê té, taa ngê woni dp:uu vya tóo, woni kní dómudómu têdê paa pw:oo dniye, woni kní mbii ngê paa nt:ââ téne, woni kní kiye u tpile tp:oo kní y:oo paa ma téne. *

9 Dini ghi n:ii ngê sîpi tp:oo ngê chââ u l:ii limoni pwââ, yélini nmî Lémi u l:êê diy:o vya tumo, nî m:uu too. Pi kní y:oo vya tumo, mu kópu u diy:o Chóó Lémi u kópu dyuu dnya a tpaépê dé, Yesu p:uu danêmbum myedaa yé ngópu. Mtyímî nk:êênî têdê u nkîgh:ê dnye kwo, 10 dpodombiy:e dnye kââ, nmî Mî ka kópu, Nmî Lémi ndîi, dono m:uu daa t:a, k:omodané m:uu myedaa t:a. Kópu, Angéntoo dye ghi anmî t:ââ, u dí dyámê mbêmê tpémî u ngwo wanyi kóté kalé té, n:ii kní y:oo a vya nmoo, nmî ntââ dmi y:e anyiné vy:u? * 11 Yi ngwo kpídî kpaapíkpaapî ngmêngmênté ye y:ângo, yepê, Daa ndîi la ghi tp:oo dmyiné t:ââ, dmyiné ghê vyímî. Yepê, Pi kní y:oo ntee a vya nmyoo, nmyi tídê mbwó woni wamye vya t:oo. Yepê, Yi yéli yintómu dmyiné t:âât:ââ dé, nmyi ntââ dmi u ngwo anê vy:u.

12 Sîpi tp:oo ngê chââ u l:ii wononi a ngópu mye pwââ. Yi ngwo dyámê pè dpodombiy:e doo ghêdê, kâádi dêpwo pil:apila, mgídî a ghay wo. D:ââ

* 6:1: Tpyuu 5:1 * 6:2: Tpyuu 19:11; Njon 16:33 * 6:4: Mát 10:34 * 6:6: Luukí 6:20; Njems 2:5 * 6:8: Ezek 14:21; Luukí 21:9-11 * 6:10: Tpyuu 16:5-7; Deut 32:43

d:ud:umbiy:e mtyemtye ngê pyodo, wêê kuu ngê pyodo. * ¹³ Yópu ndîi ngê kéme vyi ntee dpo kpé, mbóó p:uu pudu yinté a ghay dniye, dyámé mbémé mé dyimé dniye. ¹⁴ Kmaapî u pala ntee anyinê kmongo, mbóó yinté anyi pwiyé wo. Mbu mbodo yintómu, dyámé w:uu yintómu yi kwo tédé dmi a kuwo tumo. ¹⁵ Yi ngwo pi yintómu nkíngé mbê dniye, king yoo, kada pini yoo, lede yoo yi kada pini yoo, ndáápi yoo, l:âmo dy:ââ yoo, yélini yi pi dmi ndîi dé, yélini yi pi dmi tédé dé, pi yintómu nkíngé mbê dniye, mbu mbodo knî yi maknopwo kpomo knî yi ménê dnyen:aa mbwolombwolo, ¹⁶ mbu knî ye dnye kââ, chêêpî kpiyé knî ye myednye kââ, yipu, Nmî pwo a ghay dmyeno, ngmo nmédi, yipu, Yâpwo ndîi ngê kingé m:uu nmo, sipi tp:oo ngê myekíngé kpada nmo. ¹⁷ Yipu, Yi wo ndîi atédé d:i:i, ntââ nmo wunê vyîmî ngmê, u vyîmî nmo doo u ntââ.

7

Nmî Mî ngê chââ u l:i:i u yoo knî yi p:uu u ngwo t:ângu

¹ U kuwó dini ghi ngê enjel páádi nî módu, dyámé mbémé wo pe wo pe dnye kwo. Ngmê ngê nt:eemi doo a tpyé, myomoni ngê mbyw:a doo a tpyé, pyoloni ngê chaa yópu doo a tpyé, podoni ngê kpâpu yópu doo a tpyé. Dnye tpyé dé, mu kópu u díy:o apê, Yi yópu knî y:oo dyámé pé ghêlî k:i:i wa dyênê ngmê, ntii ghêlî k:i:i wa dyênê ngmê, kpî yi ghêlî k:i:i wa dyênê t:oo. ² Yi ngwo enjel m:uu nî módu. Kâádî kwéli dpo kee, yi kêténi a kee wo, chââ u l:i:i t:emî u tpile kumu ngmêdoo tpyé. U yi u ngwo doo kwo, Yâpwo ni ghê a t:a, u yoo knî yi p:uu u chââ u l:i:i nî t:oo. Enjel páádi knî ye dpodombiy:e mbwolo, yepê, Chóó Lémi ngê u ntââ ngê dé pyódu nmyo, u ntââ dyámé pé yópu ngê anmyi dyênê ngmê, ntii anmyi dyênê ngmê, kpî yi amy:ee dyênê t:oo, ³ ngmênê ghêlî k:i:i nangé dyênê té. Yepê, Nmî Yâpwo p:uu dpodo pyu yoo yi kêpa u chââ u l:i:i mwiyé t:ee téme. Yepê, Yi l:i:i u l:êê díy:o yópu ndîi ngê daapaa dyênê téne. * ⁴ Yélini yi kêpa nmî Mî u l:i:i t:ee ngópu, Yisiléli tpémi yi yoo dyêédî y:a mê miyó knî yi vy:o yéli. Pi yilî tp:oo témi tap, 144,000.

⁵ Njuda u yoo vy:o 12,000

Lupen u yoo vy:o 12,000

Nkadî u yoo vy:o 12,000

⁶ Ase u yoo vy:o 12,000

Napítali u yoo vy:o 12,000

Manasa u yoo vy:o 12,000

⁷ Simiyón u yoo vy:o 12,000

Lipi u yoo vy:o 12,000

Isaka u yoo vy:o 12,000

⁸ Sepulun u yoo vy:o 12,000

Njósép u yoo vy:o 12,000

Mbenjîmîn u yoo vy:o 12,000

Yi yéli yi kêpa nmî Mî u chââ u l:i:i t:ee tumo.

Njon ngê nmî Mî u yoo u ngwo módu

⁹ U kuwó dini ghi ngê pi yilî tp:oo témi tap nî módu, doo u ntââ pi ngê daapêdé kp:aa too. Pi dyêédî yintómu yi yéli yi vy:o doo kwo, yi kn:ââ daa ngmîdi, yi dnye daa ngmîdi, yi too pee daa ngmîdi, yi dyámé pee daa ngmîdi. Kpídî kpaapîkpaapî dmi yi mbwo yedoo ya, dpumo nkoo dmi kumo dnye tpyé dé, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê doo ya, nmî Mî mupwo yi kada dnyen:aa kwo,

* **6:12:** Mát 24:29-31 * **7:3:** Ezek 9:4,6; Epeso 1:13-14; Tpyuu 9:4; 14:3-5

u ngwo dnye chaa kîgha dê. * ¹⁰ Dpodombiy:e dnye kââ, apu, Nmî Yâpwo chaa kîgha koo. Apu, Pi yintómu yu yodo u maknopwo a pyede. Apu, Sipi tp:oo u k:ii kópu ndîi ngmê d:uu ngópu, Setan kwulo y:oo a pwaa nmoo. ¹¹ Tpile tp:oo páádi knî y:oo nmî Mî a yina ngópu, kada pini myoy:a mê páádi knî y:oo a yina ngópu, enjel knî y:oo myedê yina ngópu. Kwodokwodombiy:e k:ame u kwo ghê dniye, nmî Mî dnye chaa kîgha, ¹² apu, Nmî Yâpwo ntênê nmo chaa kîgha, nmo cháâchââ, myeno kwunokwuno. Apu, U pi ndîi, u nuw:o ndîi, u wêdêwêdê mye ndîi. Apu, U chaa kîgha daanmî yé, chedê ngê daawa pyódu. Apu, Ndê kópu yila.

¹³ Kada pini ngmê a ka póo wo, a ka pê, Kî yéli kpídî kpaapíkpaapî dmi kêlê ka ngeme, a ka pê, nangê lónté yéli, anyi da ndê dmi? * ¹⁴ Kwono, A lémi, lama ka tóo, daa a lama yéli. A ka pê, Kî yéli y:oo dono ndîi dnya a vyîmî dé, dèpê kede dniye. A ka pê, Yi kpídî dmi sipi tp:oo u wêê ngê a ghêê tumo, kpaapíkpaapî ngê u ngwo pyaa dniye. * ¹⁵ A ka pê, Yi kópu u l:êê díy:o Chóo Lémi ngîma a wee, u yâpwo ghê, a ka pê, w:êênî mgídî vy:o a chaa kîgha ngópu. A ka pê, Nmî Mî ngê kóo k:oo wa kaa té, ye adí vyuwo. ¹⁶ A ka pê, Dómu ngê mēdaawa ngee té, mbwaa ngê myedaawa ngee té. A ka pê, Kââdí ndîi vy:o mēdaadnyi m:ii, myedaawa dyênê té, ¹⁷ mu kópu u díy:o sipi tp:oo ngê yinê adí yenê dé, yi kada wa ghê, ye adí vyuwo, dpuwó nuu mb:aa ye aminê kēma té, mbwááni n:ii ghê a t:a, y:i adnyin:aa ndanî. A ka pê, Yinté ye adin:aa vyuwo, nmî Mî ngê yi ngemi pwo dmi yi ngîma wa pyi té. *

8

Sipi tp:oo ngê cháâ u lii piini u ngwo pwââ

¹ Dini ghi n:ii ngê sipi tp:oo ngê cháâ u lii piini pwââ, yélini mbóo p:uu ní módu, tumu dnye ya. Kââdí liy:aa n:êê ngmê, tumu dnye ya. ² Yi ngwo enjel pyudu ní módu, nmî Mî u ngîma dnye kwo. Dpuwo pyudu ye y:ângo.

³ Enjel m:uu ní módu, nmî Mî ngîma mtyîmî nk:êênî tédê doon:aa kwo. Nkól ngê mtyîmî d:ââ kumu ngmêdoo tpyé. Nmî Lémi ngê mtyîmî kuu ndîi u kwo ngmê y:ângo, kwo, Ala mtyîmî kuu dpî nk:êê ngi, a yoo yi ngêpê dmi mb:aamb:aa ngê u ngwo paa pyaa we. * ⁴ Nmî Mî ngîma doo kwo, yi mtyîmî doo nk:êênî. Dpudu doo koko, nmî Mî u yoo yi ngêpê dmi myedoo koko. ⁵ U kuwó dini ghi ngê enjel ngê mtyîmî d:ââ a y:ângo, mtyîmî nk:êênî u ndyuw:e puu dyuu k:oo ntówo, dyámê mbêâmê a pii ngê. Yi ngwo mwini dnye mbumu, límî doo kilíkílí, dnye ndîi yilí ní nyongo, tēpê myedoo ghêdê.

Enjel knî y:oo dpuwo u ngwo wêê tumo

⁶ Yi ngwo enjel pyudu knî y:oo yi dpuwo pyudu knî a ngî tumo, yi wupî u l:êê díy:o kumu mbee tumo.

⁷ Dini ghi n:ii ngê mwiyémwiyé enjel ngê u dpuwo wóo, ghêêpwima ntee tpile yilí dyámê mbêâmê a ghay dniye, ndyuw:e wêê kwodonkwodo myedê ghay knopwo. Dyámê pee ngmê dyênê wo, woni pee dê daa dyênê knopwo. N:ii dyênê wo, ndê ngê kpî yi yintómu ma too, mbiye kuu nye ndîi. *

⁸ Dini ghi n:ii ngê enjel myomoni ngê u dpuwo wóo, mbu ntee tpile ngmênî módu, ndyuw:e k:ii doo pípi. Yi tpile nt:ee mí dyimê wo, ntií ghi mí dyênê ngê,

* **7:9:** Tpyuu 5:9 * **7:13:** Tpyuu 7:9 * **7:14:** Mát 24:21 * **7:17:** Tpyuu 21:4; Njon 10:11; Psalm 23:2; Is 25:8 * **8:3:** Tpyuu 5:8; 9:13; Ex 30:1-3 * **8:7:** Ex 9:23-26; Joel 2:30

woni dê daa dyênê doo. N:ii dyênê ngê, wêê ngê pyodo, *⁹ tpileni n:ee a m:ii té u ngwo pw:oo dniye, nkélini y:i dnye mbêpê, mye dyênê dniye.

¹⁰ Dini ghi n:ii ngê enjel pyoloni ngê u dpuwo wóó, pudu ndîi ngmêni módu, pywápê k:ii doo pipî. Mbóó p:uu a ghay wo, dyámê mbêmê mí dyimê wo. Yi dyámê pee u ngwo dyênê ngê, woni dê daa dyênê doo. N:ii dyênê ngê, mbwaa dyênê too, dpuwó nuu mye dyênê too. ¹¹ Yi mbwááni dmi ló ngê pyaa dniye, pi yilí u ngwo loko too. Yi pudu u pi, Ló.

¹² Dini ghi n:ii ngê enjel podoni ngê u dpuwo wóó, d:ââ kââdí, pudu kní yi k:ii, pee tp:oo dyênê dniye. W:êêní u ghi ngmê, kââdí dèpwo pil:apil:a, wo ghi woni dê yi kwo, doo pil:apil:a. Mgídi vy:o myenté. Mgídi ghi ngmê ngê d:ââ dèpwo dnyednye, pudu kní myedédnye dnyednye. Woni ghi dê yi kwo d:ââ pudu kní dnye dnyednye.

¹³ U kuwó dini ghi ngê y:aa vyu wo, maali mbóó p:uu tââ ngmêni módu, doo mgalé. Dpodombiy:e doo mbumu, apu, Ayi! Ayi! Apu, Dyámê mbêmê tpémi. Apu, Dini ghi n:ii ngê wu enjel pyile kní y:oo yi dpuwo dmi wa wêê t:oo, nmyi ya d:ud:umbiy:e dono ngê wa pyódu. Apu, Ayi! *

9

Setan u ngwo a ghay wo

Luukí 10:17-18

¹ Dini ghi n:ii ngê enjel limoni ngê u dpuwo wóó, pudu ngmêni módu, n:ii mbóó p:uu mwiyé mwo a ghay wo, dyámê mbêmê mwiyé mí dyimê wo. Kmêna dono mbwa k:oo kwéli dnye kwo, mgí k:oo, keñe u kii yi pudu ngê a ngéêdí, kumu doo tpyé. ² Yi keñe yi kpêmi ngê, dpudu ndîi u mênê a pwii wo, mbóó p:uu kee wo, kââdí dnyinté doo pil:apil:a, mbóó mgídimgídi ngê pyodo. ³ Kpele ntee tpile yilí yi dpudu w:uu u mênê dyámê mbêmê a ghêpê dniye. Té tpuu ngê pi ntee dpí kiye, yi kpele ntee tpile kiye u ntââ ngê yinté mye pyaa dniye. * ⁴ Yi kada pini ngê mbiye ye kwódu ngê, kpí yi ye kwódu doo, nté wo yi wo ye mye kwódu too. Yepê, Yélini yi kêpa Yâpwo ndîi u cháâ u lii daa t:a, dmyinên:aa kiyekiye dé. * ⁵ Nmî Lémi ngê yi vyeé ye kwódu ngê, ngmêni yi kiyekiye ye daa kwódu ngê, d:ââ limi pídný:oo mgíni vyími. Mg:ee ngê pi ntee dpí kiye, ó té ngê pi ntee myoo kiye, yi dpududpudu mye yintoo. ⁶ Yi d:ââ limi kní yi k:oo, yélini adnyi kiyekiye dé, u yi y:e adí kwo, Nmî pw:oo dmi, ngmêni doo u ntââ daawa pw:oo dmi. Adnyi mgíni vyími, ala kópu adnyi tpapê, awo, U yi nmo a kwo, Nmî pw:oo dmi, ngmêni wa dèé dmi, daawa pw:oo dmi.

⁷ Pi kní y:oo l:êê u l:êê díy:o hósi ntee dpí kpilê t:oo, yi kpele dé yinté dnye kwo, hósi kní yi nâmo a ghê dniye. Yi mbodo dmi, pi mbodo ntee tpile dé, yi mbêmê kidon dnye kwo, nkól ngê l:âmo tumo. ⁸ Yi mbodo yââ vyi ndîi dé, yi nyóó dmi mye ndîi dé, layóni nyóó dmi ntee dé. ⁹ Nkéli chéêpí káped:ê yi yodo p:uu dnye ya. Yópu ndîi ntee dpo pwópu, yi kpele dé yi nuupee dmi yinté myednye dpudu. ¹⁰ Té tpuu ngê pi ntee dpí kiye, yi tpuu mye yinté dé, yoo u ngwo adnyin:aa kiyekiye dé, d:ââ limi kní yi k:oo. ¹¹ Mgí k:oo kwéli a ndé dniye, yi ghi u kada pini ngê yi kpele dé yiné a dy:ââ too, yi king ngê a tóó. Yi pini enjel dono ngê doo a ya, Hipílu dnye ngê u pi Apadono. Kídiki dnye ngê u pi Apoliyon, u nt:u kópu, Pi dyede pyu.

¹² Wu nkíngê u kópu ngmê, mê miyó maadí kiyedê kwo. *

* **8:8:** Ex 7:20-21 * **8:13:** Tpyuu 9:12; 11:14 * **9:3:** Ex 10:12,15 * **9:4:** Epeso 1:13-14; Tpyuu

Nmî Lémi ngê pi knî ye lêê u ngwo daa kwódu ngê

¹³ Dini ghi n:ii ngê enjel wononi ngê u dpuwo wóó, dnye ngmênî nyongo. Mtyîmî nk:êênî tédê n:ii nmî Mî u kada a kwo, dp:anê páádi knî yi kèlî ghê yi dnyeni yi kêténi a ndê wo. ¹⁴ Enjel wononi, n:ii ngê u dpuwo wóó, yi dnyeni ngê yi enjel ka kwo, Mbwaan ndîi n:ii Mbápilon kee wo, Yupídétis, nmî Lémi ngê enjel dono páádi knî yi wunê a kudu too. Kwo, Nyi pywáli té, dny:oon:aa dpodo. ¹⁵ Nmî Lémi ngê wunê a kudu too, apê, Yoo l:êê tédê ghêli k:ii wa dyênê t:oo. Apê, M:aani n:ii k:oo adnyin:aa dpodo, d:a ngmîdi, myenté d:âmu n:ii k:oo adnyin:aa dpodo, wéni n:ii ngê adnyin:aa dpodo, kââdí liy:aa n:ii ngê adnyin:aa dpodo, yi dini ghi knî d:a ngmîdi té. Apê, Dpodo kn:ââ dini ghi n:ii ngê wa chaa ngmê, dyámê mbêmê yoo wa chámê t:oo, yoo pyile ngê wa pyódu t:oo, yoo ngmê l:êê tédê wa vya ngmê, yoo woni dê daawa vya d:oo. Yi ngwo enjel wononi ngê yi enjel dono páádi knî mí pywáli too. Yi dpodo kn:ââ chaa ngópu, lede yilî tp:oo témi tap l:êê tédê dy:ââ tumo. ¹⁶ Yi lede yoo hósî pyipwo dnyen:aa l:êê, yilî tp:oo témi tap. N:ii ngê a kp:aa too, a ka pê, my:oo yono yono, yono yono yono, yono yono y:a. (200,000,000) ¹⁷⁻¹⁸ Yi ngwo yi lede yoo nî m:uu too, káped:ê yi yodo p:uu dnye ya, mtyemtye dé, k:ii chíi yââ k:ii ntee dé, myenté mbóó káami kîgha ngê ntee dpî pyódu, yinté dé. Layóni mbodo ntee a kwo, hósî knî yi mbodo yinté dnye kwo. Yi kwo ndê dóó dpudu kwodonkwodo dpodombiy:e dnya a pywuwopywuwu, yoo u ngwo dnye nk:êênî dé. Yoo dyêédî ngmê mí chedê ngópu, yoo woni dê daa vya dumo. ¹⁹ Yi hósî knî yi wêdêwêdê yi komo t:âmo doon:aa ya, yi tpuuwo myedoon:aa ya, mu kópu u diy:o yi tpuu tpile pê ntee tpile dé, yi mbodo dmi myednye kwo, pi u ngwo dnye kiyekiye dé, u ngwo myednye pwoopwo.

²⁰ Yélini yi l:êê tédê daa pw:oo dnyie, yi dono dèpê kuwo tumo. Kmêna ka ngêpê daa yé ngópu, k:omo yâpwo knî ye myednye ngêpê. Yi yâpwo dé yi chóo woni nkól ngê l:âmo tumo, woni silîpê ngê l:âmo tumo, woni nkichi pee ngê l:âmo tumo, woni chêépî ngê l:âmo tumo, woni yi pee ngê l:âmo tumo. K:omo tpile yi yâpwo dé daa vuyuwu nyédi, dnye daa nyémî ngópu, myedaa paambwi nyédi, ngmênê yi yéli y:oo a cháâchââ tumo, ye a ngêpê nyédi. * ²¹ Yi dono daa yé ngópu, pi vyee nkwépinkwépi daa yé ngópu, pyââ ti mââ ti daa yé ngópu, kpaâ myedaa yé ngópu, yi dono knî yi l:êê díy:o tpéé kópu myedaa vyi ngópu.

10

Njon ngê nmî Mî u puku pee u ngwo ndîi

¹ Yi ngwo enjel m:uu nî módu, u wêdêwêdê ndîi. Mbóó p:uu a ndê wo, p:ââ p:ââ doo a wupwo. Nkalî too pee dmi u kpídî ngê pyódu ngê, ntii ghi u pwo ngmêdoo kwo, kwódo ng:oo dmi kââdí ntee tpile, yu dê ndyuw:e k:ii dpîmo dnyednye. ² Puku pee kumu ngmêdoo tpyé, daa kmongo ngmê. Dini ghi n:ii ngê a ghêpê wo, yu wéni peeni ntii mbêmê kââ, t:anê peeni dyámê mbêmê kââ. ³ Layóni dpodombiy:e ntee a kââ yédi, yi ngwo dpodombiy:e yinté ka wo. Yi ka wo, mwini pyudu knî y:oo u dnye dpodombiy:e a péli ngópu. ⁴ Nê, Yi kópu nî d:êê, ngmênê pi dnye mbóó p:uu ngmênî nyongo, a ka pê, Mwini pyudu knî y:oo kópuni dê vyi ngmê, nangê d:êê, tumu kópu ngê choo ya.

⁵ Enjel n:ii ntii dyámê yi mbêmê doo kwo, kóó wéni peeni mbóó p:uu kââ, ⁶ nmî Mî u pi ngê kpaâ wo, apê, Pini n:ii chedê ngê daawa pyódu, myenté pini n:ii ngê mbóó dyámê l:âmo doo, ntii l:âmo ngê, tpileni yi ghê a pyede mye l:âmo

* 9:20: Tpyuu 16:9,11; 1 Kódin 10:20

too, apê, yi pini u pi ngê n:aa kpaa, apê, Chóó Lémi mēdaadi t:ââ, ⁷ngmênê dini ghi n:ii ngê enjel piini ngê u dpuwo wa wuu, Chóó Lémi ngê u tumu kópu dyuu yi ngwo wa pywálf. Apê, Yi tumu kópu dyuu u komo kapî pyu knî ye wunê a vyi too, yélini p:uu dnya a dpodo.

⁸Pini n:ii mbóó p:uu mwiyé a ka a mbwolo, myombó u dnye m:aa nyongo, a ka pê, Enjel n:ii ntii dyámê yi mbêmê a kwo, puku pee n:ii kumu a tpyé, kwulo nyinê ngépi. ⁹Wod:oo yi enjel ka nî loo, kwono, Ye puku pee a ka a ki. A ka pê, A kélê a ngépi, ma ngi. A ka pê, Ngwo mty:aamty:aa ngê a pyodopyodo, ngmênê díyo nga a dpududpudu kigha. ¹⁰Enjel kwulo puku pee yini ngópu, ní ndíi. A kwo mty:aamty:aa ngê pyodo, y:aa nt:uu ngê, ngmênê díyo a km:oo dpududpudu kwólu. ¹¹Yi ngwo a ka pê, Chóó Lémi u komo ntee nyoo a kapî, myombó mēchin:aa kapî. A ka pê, King knî yi p:uu chin:aa mbumu, yoo yilf yi p:uu myechin:aa mbumu. A ka pê, Yélini yi dnye daa ngmidi, yi dyámê pee myedaa ngmidi, yi yéli yi p:uu myechin:aa mbumu.

11

N:ii knî y:oo nmî Lémi u komo a kapî ngópu

¹Nmî Lémi ngê kiyé a ka ngma a kpo, a ka pê, Chóó Lémi u ngomo angēdy:ââ, ye kiyé ngê u mti nyinê ngépi, kpêê yiyé tēdê u mti myedo ngépi. A ka pe, Yi ngomo k:oo yélini a ngêpê té, dpo kp:aa ngi. ²A ka pê, Ngomo kuwa ghini n:ii mbwa kalé ngmê, u mti nangê ngee, mu kópu u díy:o M:aa ngê yi ghi mgídi u yoo knî ye dē y:oo. A ka pê, P:aani n:ii u nuu u p:aa, ye myedé y:oo, m:ââ pyile n:êê m:uu yi p:aani yi yi yodo u maknopwo a tóó. * ³A ka pê, Yi dini ghi ngê a komo kapî pyu dē u ntââ ngê ana a pyépi dē, m:ââ pyile n:êê m:uu pi knî ye a p:uu ntēné adpín:aa danê. A ka pê, Kpidí chaa ngmê dē yi kélê adpí m:ii, yoo yi l:êê díy:o adpí mbê, yewo, Tpéé kópu vyi yó, nmyi dono a kuwo tóó. *

⁴Yi tpódu nté kn:ââ olipi ntee tpile dē, myenté lam ntee tpile dē, n:ii dē dyámê u kada pini u ngíma a kwo mo. * ⁵N:ii ka yi tpódu a diya mo, u yi u ngwo a kwo, Ní vya dē, ndê dóó yi kwo dpo pwii, yi pini u ngwo dpí vya ngmê. ⁶Ilacha ngê Chóó Lémi u wédêwédê mgídi u yoo yi ngópu ntee a tpyó, yi tpódu mye yinté dē, u ntââ ngê a tóó mo, mbóó ka dpí kwódu ngmê, kópu, Tpií kidangê ghay, yed:oo d:uudpo ghay. U ntââ ngê mye tóó mo, dini ghi n:ii ngê u yi y:e adí kwo knomomê, Mgídi u yoo nyi kpada té, ye Mósisi ngê Yichip tpémi ntee kpada too, yinté amye kpada t:oo. Mbwaa wêê kuu ngê wa pyódu ngmê, kpadakpada u kópu yilf wamye d:uu ngmê. * ⁷Kiye u tpile tp:oo n:ii mgí k:oo a pwii wo, yi tpódu yi p:uu adí l:êê. Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi p:uu danê machedé ngê wa pyódu ngmê, yi tpile tp:oo yi pwo wa lê, wa vya dē. *

⁸Yi Lémi p:aani n:ii kídosi ídédê t:ee ngópu, yi ntóó dē kââ puu ghê yi p:aani adpí ya. Yi p:aani ndíi Sodom ntee p:aani ngê pyodo, myenté Yichip ntee p:aani ngê mye pyodo. Chóó Lémi ngê yi p:aani tpémi dnyinté daawa kpada té. ⁹Wo pyile n:êê m:uu pi knî y:oo adnyi y:enê dē, adnyi yumuyumu dē, numo ka wa kwódu ngmê, yewo, Nangé kmênê dē. Yi yéli yi kn:ââ daa ngmidi, yi dnye daa ngmidi, yi too pee daa ngmidi, yi dyámê pee daa ngmidi. ¹⁰Yi tpódu yi pwopwo u l:êê díy:o dyámê wope wope pi yintómu yi gha dmi mb:aamb:aa

* **11:2:** Luukí 21:24; Tpyuu 12:6; 13:5 * **11:3:** Mak 6:7; Luukí 10:1 * **11:4:** Zech 4:11,14

* **11:6:** 1 Kings 17:1; 18:1; Njems 5:17-18; Luukí 4:25; 18:8 * **11:7:** Tpyuu 12:17; 13:1,7; 17:8

ngê wa pyódu, adnyi numo yeedeyeede, noko yewo, Kí tpódu y:oo mgîni vyîmî ndîi nmî pwo a kalê ngópu, ala ngwo dé pw:oo knî.

¹¹ Yi kópu dé noo y:enê dé, yi wéni pyile knî n:êê m:uu chedê ngê pyaa dniye, Chóó Lémi ngê yi tpódu yi ménê ghê mê yó, mêtê pyidu doo, ghêemî ghê knopwo. N:ii knî y:oo dnye y:enê dé, nkîngê ngê y:a y:a pwiyé dniye. ¹² Yi ngwo yi tpódu y:oo nmî Lémi u dnye mbóó p:uu ny:ee ngópu, yepê, Al:ii a kee cho. N:ii knî ye dpîmo diya, yi ngópu mbóó p:uu kee knopwo, apê, Nkalí too pee dmi yi ménê ad:uu t:iy:e knî ó! * ¹³ Yi ngwo têtê dpodombiy:e doo ghêdê, yi p:aani pee ngmê vyâ, chêêpî ngomo y:i a vyóó dniye, pi pyud:o yono yono y:a vyâ, ngmênê pee mê chu daa vyâ. Yoo wo yéli nkîngê ngê y:a y:a pwiyé dniye, yâpwo ni mbóó p:uu wunê too, u wêdêwêdê ndîi ngê y:e pyodo.

¹⁴ Nkîngê u kópu myomoni machedê, pyoloni maadí chono kiyedê kwo. *

Enjel piini ngê u dpuwo u ngwo wóó

¹⁵ Dini ghi n:ii ngê enjel piini ngê u dpuwo wóó, mbóó p:uu yéli yi dnye dmi dpodombiy:e ni nyongo, apu, Chóó Lémi ngê king yintómu yi d:aa dmi da kâadí. Apu, Pini n:ii a ngmîdi ngê, king ngê myaa pyódu, dyámê wope wope pi yintómu yi kada pini ngê dé pyódu, dye ghi yintómu adí y:enê dé, chedê ngê daawa pyódu. * ¹⁶ Yi ngwo kada pini myoy:a mê páadi knî y:oo yi ya têtê dmi a kuwo tumo, nmî Mî ka kwodokwodombiy:e k:ame ghê dniye, dnye chaa kîgha, kwo, *

¹⁷ Nmî Lémi, nmî Yâpwo ndêndê,

ngwêdêwêdê ntâkopádi.

Kwo, Ntênê nye too,

dye ghi yintómu wunê myenyoo a ya.

Kwo, Nmo kwunokwuno ngi,

mu kópu u díy:o ngwêdêwêdê ndîi mbêmê

pi yintómu nyi yodo u maknopwo chi yé té. *

¹⁸ Kwo, Mgídi u yoo nga a nod:enod:e nyédi,

ala ngwo ye u nkwo chi nod:e.

Kwo, Yélini pw:oo dniye,

ala yi kótê kîgha u dye ghi.

Kwo, Nnu u yoo, ngomo kapî pyu yoo,

nmódo pyu yoo, n:ii knî y:oo a chááchâa ngi,

yi pywuu dmi ala ngwo ye nye yémî,

k:omo tpile yi pi dmi ndîi dé ó têtê dé.

Kwo, N:ii knî y:oo dyámê dnye dyede,

ala ngwo u nkwo nye dyede té.

¹⁹ Yi ngwo Chóó Lémi ngê u ngomo mbóó p:uu kpêmî ngê, u yâpwo poki k:oo nî módu. Yi ngwo límî dnye kilikilí, mwini dnye mbumu, dnye ndîi yilí nî nyongo, têtê doo ghêdê, ghêêpwima ndîi yilí myedê ghay wo. *

12

Setan nmî Mî u yoo knî yi p:uu u ngwo doo lêê

* **11:12:** 1 Tes 4:16-17 * **11:12:** 2 Kings 2:11 * **11:14:** Tpyuu 9:12 * **11:15:** 1 Kódin 15:24-25;
Dan 7:13-14 * **11:16:** Tpyuu 4:4,9-10 * **11:17:** Tpyuu 1:8; 20:11-13; 2 Kódin 5:10 * **11:19:**
Hipîlu 9:4

1 U kuwó dini ghi ngê nyepênepê u kópu mbóó p:uu ngmêní módu. Pyââ ngmêní módu, kpídini u mbwo doo ya, káâdí ntee tpile. D:ââ yu yodo dé yi maknopwo doo ya, pudu y:a mê miyó kní y:oo mbodo a yina ngópu. 2 Yi pyópu mbwili doo kwo, daa kêmakêma doo wupwo, u l:êê díy:o doo ngíní vyímí, myedoo kââkââ.

3 Nyepênepê u kópu mbóó p:uu m:uu ní módu. Tópukada pââ ndíi ngmêní módu, u wédêwédê ndíi, u pââ mtyemtye, mbodo pyudu, dp:anê y:a. Kídon mbodo pyudu kní yi mbêmê ngmêngmênté doo kwo. 4 Mbóó p:uu ghi ngmê pudu woni kní tpuu ngê a gh:ay too, dyámê mbêmê mí dyimê dniye, mbóó p:uu ghi woni dé yi p:uu pudu dépê gh:ay too. Pyââ u nkígh:ê doo kwo, u yi u ngwo doo kwo, Tpémíni a tpyuu, ní ma. * 5 Wod:oo yi pyópu tpamê wo, tp:ee ngmê tpyó, tpémíni pi dyêédí yintómu yi kada pini ngê wa pyódu, u nkichi pee kiyé kumu adí tpyé, yoo u ngwo adí y:enê dé. Chóó Lémi ngê yi tpémi tópukada ka dyé ngê, kwulo a pwââ, u p:o núwo, u che p:ââ pee ngê mí pyódu ngê. * 6 Yi pyópu mbêpê wo, w:amí mbêmê wumê tóó, nmí Mí ngê u p:aa kwéli a gh:ii ngê. Yi u kwo wunê vyyuwo, m:ââ pyile n:êê m:uu.

7 Dini ghi n:ii ngê yi pyópu mbêpê wo, l:êê ndíi mbóó p:uu ngma a pwaa ngópu. Enjel n:ii nmí Mí u yoo kní ye a vyyuwo yédi, Maikel, u enjel kní yi k:ii, tópukada p:uu dnye l:êê, u enjel kní yi p:uu myednye l:êê. 8 Tópukada doo l:êê, u enjel yoo myednye l:êê, ngmênê déê dniye, doo u ntââ mbóó p:uu daapídnya a ya. 9 Maikel p:uu y:oo dyámê mbêmê a kéeé tumo. Yi tópukada, mw:ee ngê wunê doo a ya, u pi Setan, u pi mye Dono u Kn:ââ. Dyámê wope wope pi yintómu yinê dpí dóó té. U enjel yoo yi k:ii dyámê mbêmê mí dyimê dniye. *

10 Yi ngwo mbóó p:uu dnye ndíi ngmêní nyongo, apê, Ala ngwo nmí Yâpwo ngê u yoo kóó k:oo a kapí té, u wédêwédê mbêmê yoo a y:enê té, pini n:ii a ngmídi ngê u pi ndíi ngê myaa pyódu. Apu, W:êêní mgídi vy:o Setan nmí tídê mbwó yoo yi p:uu a d:uu yédi, nmí Lémi ka dpo, Yi dono kní yi l:êê díy:o chi kpadakpada dé, ngmênê nmí Lémi ngê ala ngwo dny:ii kédê d:ii. * 11 Apu, Nmí tídê mbwó yoo u pwo dé lee dmi, mu kópu u díy:o yi yikí dmi sipi tp:oo u pwo ghay wo, myenté u pi pi kní ye dnyen:aa tpaépê, yi chóó yi p:uu dédnye nuw:o, pwopwo p:uu myedédnye nuw:o. 12 Apu, Nyââ, Nmí Lémi ngê pi dono dny:ii kédê d:ii. Apu, Yi kópu u l:êê díy:o yélini mbóó p:uu nmo pyede, nmí gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya. Apu, Ngmênê yélini dyámê mbêmê nmye pyede, ó nt:ee nmye pyede, dmyinê kíngê, mu kópu u díy:o Setan nmye dé lê, dnyinté doo nod:e wo, u lama a tóó, Daa ndíi la ghi tp:oo aní ya.

13 Dini ghi n:ii ngê tópukada u lama yaa wo, apê, Ala dyámê mbêmê da d:ii nê, pyópuni ngê tp:oo tpyó yi ngwo doo a kpêêní. 14 Ngmênê nmí Mí ngê yi pyópu núupee dé kaa doo, maalí ntee a mbêpê, yinté mbêpê kwólu, u p:o w:amí mbêmê mí ta. M:ââ pyile n:êê m:uu nmí Mí y:i u kwo wunê vyyuwo, doo u ntââ, tópukada u kwo daawa ní. 15 Yi ngwo tópukada kweñe wo, t:ââ ntee tpile u kwo doo a mbêpê, apê, Yi pyópu paa t:âmo ngê. 16 Ngmênê déê wo. Têpê ngê yi pyópu ngópu, mye kweñe wo, t:âmuni tópukada u kwo doo a mbêpê, têpê u mênê a ghê. 17 Wod:oo tópukada ka yi pyópu d:ud:umbiy:e diya wo, yi pyópu tp:oo módó tp:oo máâ woni kní ye loo, yi p:uu doon:aa l:êê. Yélini yi p:uu

* 12:4: 2 Pita 2:4; Njuda 1:6 * 12:5: Psalm 2:9 * 12:9: Luukí 10:18; Gen 3:1; Tpyuu 20:2-3

* 12:10: Njópi 1:9-11; Zech 3:1

doon:aa l:êê, yi yéli y:oo nmî Mî u dêêpî kópu dyuu a cháâcháâ tumo, Yesu u pi pi knî ye mye tpaépê ngópu. *

13

Yélini Setan u wêdêwêdê mbêmê a l:êê nyédi

¹ U kuwó dini ghi ngê tópukada m:aa módu, ntii chedê doon:aa ya. Yi ngwo tpile tp:oo ngmênî módu, ntii u mênê a kee wo. Mbodo pyudu, dp:anê y:a. Kídon dp:anê knî yi mbêmê ngmêngmênté doo kwo. Chóó u chaa kîgha u pi dmi mbodo knî yi p:uu dnye ya, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, Yâpwo ndîi u d:aa nê kâádî, u pi d:ud:umbiy:e ní dyênê. * ² Tpile tp:oo n:ii ní módu, lepíd ntee tpile, kóó yu mbeyê kóó kpáli ntee tpile dé, komo layóni komo ntee tpile. Tópukada ngê u wêdêwêdê u kwo y:ângo, u pi ndîi u kwo mye y:ângo, kwo, Pi yintómu yi kada chi kwo, a pi mbêmê chi yenê dé. ³ Yi tpile tp:oo mbodo ngmê p:uu kwéli ndîi ngmênî módu, nê, Wunê a vya ngópu, u ngwo pwene, ghê mê kele. Dyámê mbêmê tpémi yintómu yi nyepênypê u kópu ngê pyodo, yi tpile tp:oo u kuwó ghê dnye. ⁴ Pi yintómu knî y:oo yi tpile tp:oo dnye chaa kîgha, apu, Kí tpile tp:oo u wêdêwêdê ló myentoo? Apu, N:uu ngmê u ntââ, p:uu adî l:êê? Tópukada myednye chaa kîgha, mu kópu u díy:o yi kada yinê kââ.

⁵ Yi tpile tp:oo ngê Chóó Lémi u pi dyênê ngê, pi knî ye mye vyyu, yepê, Yâpwo ndîi u d:aa d:a kâádî. Nmî Mî ngê yi kópu u kwo daa kwódu ngê. Yi ngwo nê w:ee ngê, nê, Kí tpile tp:oo m:ââ pyile n:êê m:uu yoo yi kada a kwo. ⁶ Komo yi kpêmî ngê, nmî Mî p:uu doo peede tpaépê, u p:aa p:uu doo peede tpaépê, yélini mbóó p:uu a pyede, yi p:uu myedoo peede tpaépê. ⁷ Nmî Mî u yoo knî yi p:uu doo l:êê, mbodo mudu y:i yaa wo, pi dyêédî yintómu yi pwo mbodo mudu y:i myedoo ya, doo y:enê dé, yélini yi kn:ââ daa ngmídi, yi dnye daa ngmídi, yi too pee daa ngmídi, yi dyámê pee daa ngmídi. Yi kópu yilí nmî Mî ngê yi tpile tp:oo ka daa kwódu ngê. * ⁸ Dyámê wo pe wo pe pi yintómu knî y:oo yi tpile tp:oo adnyi cháâcháâ, ngmênê yoo mu ngmídi, yi yéli knî y:oo daadnyi cháâcháâ. Yi yéli nmî Mî ngê ló dini a ngmídi too, dyámê pê ghêlí k:ii daangê l:âmo ngê, yi pi dmi yi ngwo a d:êê too. Sipi tp:oo n:ii a vya ngópu, u puku yedê yi pi dmi a d:êê too, ghê kamí y:ooowa a pyw:ee ngmê. * ⁹ N:ii yi ngópu dmi a pyede, ala kópu a ny:ee yó. ¹⁰ Yélini yi p:uu nmî Mî ngê dpî vyi, apu, Yesu u l:êê díy:o mbwa k:oo wa kee dmi, yi kópu daawa têd:a, pi dono knî y:oo mbwa k:oo wa km:êê t:oo. Myenté yélini Yesu u pi u l:êê díy:o wa vya t:oo, yi yéli nmî Mî u lama a kwo. Yi kópu daawa têd:a, pi dono knî y:oo wa vya t:oo. Yi kópu u l:êê díy:o nmî Mî u yoo knî y:oo yi dono dny:oo a vyimí dé, yi nuw:o dmi nmî Mî p:uu ntênê dny:oo kwo. *

¹¹ Tpile tp:oo m:uu ní módu, têpê u mênê a pwii wo. Dp:anê miyó, têdê dê, sipi tp:oo dp:anê dê ntee tpile dê, ngmênê u dnye tópukada u dnye, u l:êê ghi mye tópukada u l:êê ghi. * ¹² Mwiyémiwiyé tpile tp:oo u pi mbêmê a dpodo, dyámê mbêmê pi yintómu knî ye yipu, Tpile tp:oo n:ii vya ngópu, ngmênê u yimo mê pyipó wo, yi tpile tp:oo dmyinê cháâcháâ, u kwo myedmyinê ngêpê. ¹³ Tpile tp:oo myomoni ngê pi knî yi ngópu mbwudu yilí dpî chaa, ndyuw:e mbóó p:uu a ny:ee too, dyámê mbêmê dpî t:aa té. * ¹⁴ Tpile tp:oo mwiyéni u

* 12:17: Tpyuu 11:7; 14:12; 1 Pita 5:8

* 13:1: Tpyuu 12:3; 17:3,7,12

* 13:7: Tpyuu 11:7

* 13:8: Tpyuu 3:5

* 13:10: Tpyuu 14:12

* 13:11: Mát 7:15

* 13:13: Mát 24:24; 2 Tes 2:9-10

pi mbêmê yi mbwudu yilî dpî chaa, dyámê mbêmê pi yilî u ngwo dpî dóó. Yi kópu nmî Mí ngê u kwo d-uudpî kwódu. Tpile tp:oo myomoni ngê pi knî ye yepê, Yâpwo u tpile ngmê l:âmo yó. Yepê, Tpile tp:oo n:ii taa ngê vya ngópu, ngmêné daa pwene, yi tpile tp:oo ntee tpile ngmê l:âmo yó, u kwo dmyinê ngêpê. ¹⁵ Tpile tp:oo myomoni ngê yâpwo u tpile tp:oo u mênê ghê yó, dnye u mênê nye yó, kwo, N:ii nga daachoo ngêpê knomomê, dpî vya ngi. Nmî Mí ngê yi kópu u kwo myedaa kwódu ngê. ¹⁶ Tpile tp:oo myomoni pi yintómu knî ye mbwolo, yepê, Tpile tp:oo n:ii u pi ndîi, u l:ii nmyi kêpa dpî t:ee yó, ó nmyi wéni pee kéli knî yi p:uu myoo t:ee yó. Yepê, K:omo tpile nmyi pi dmi ndîi dé ó têtê dé, ngmêné yi tpile tp:oo u l:ii nmyi p:uu dpî t:ee yó. Yepê, K:omo tpile nmyo ndáapi yoo ó pinté yoo, k:omo tpile pi p:uu wop nmye dpodo té ó ndapî p:uu nmye dpodo té, ngmêné yi tpile tp:oo u l:ii nmyi p:uu dpî t:ee yó. ¹⁷ Yepê, N:ii p:uu yi l:ii daadí ya, doo u ntâá yi pini ngê tpile daawa pwila, myenté pi knî y:oo tpile u kwo daangmêwa pwila ngmê.

A tîdê mbwó yoo, n:ii knî y:oo yi tpile tp:oo u l:ii yi p:uu wa t:ee ngmê, u pi yi p:uu ayi d:êê ngmê. * ¹⁸ U pi p:uu dmyinê nuw:o. N:ii u mênê nuw:o a tóó, u nt:u kópu wa a w:ee. U pi d:êêd:êê alanté, wono yono y:a mê wono y:a mê wéni (666), u nt:u kópu, pi ntee pi.

14

Sipi tp:oo u yoo u ngwo dnye wéti

¹ Yi ngwo sipi tp:oo nî módu, Saiyon mbwini mbêmê u yoo yilî tp:oo témi tap knî yi k:ii dnye kwo. Yélini yi k:ii dnye kwo, yintómu 144,000. Yi yéli yi kêpa u pi doo ya, u mî u pi myedoo ya. * ² Dnye ndîi ngmêni nyongo, mbóó p:uu a ndê wo. Mbwaa paa t:ââ ntee wunê dpudu yédi, mwini ntee a mbumu yédi, yi dnyeni mye yinté. Pi knî y:oo wéti u tpile ntee a vye tumo, dnyeni n:ii ní nyongo, mye yinté. ³ Yélini nî módu, yintómu 144,000, nmî Mí u kada dnye kwo, tpile tp:oo páadi knî yi kada dnye kwo, kada pini yoo yi kada myednye kwo. Wéti kamí yi ngíma ngmêdnya a ng:êênî, doo u ntâá pi ngmê ngê daawa nd:o. Yi yéli nmî Lémi ngê Setan kwulo dyámê mbêmê a pwaa too. ⁴ Pi ngê u kpâm ntee d:uuwodê kuwo, kn:aa pyópu p:uu kêê d:uuwumê yé, yi yéli y:oo nmî Mí yinté dépê kuwo ngópu, kn:aa yâpwo ka dêdnyen:aa ngêpê. Yi nuw:o dmi nmî Mí p:uu doo kwo, kn:aa dépwo kwo. Sipi tp:oo kwéli doo lèpî, u kuwó dnye kwo. Dyámê mbêmê pi yintómu knî yi vy:o nmî Mí ngê yi yéli a ngí too, chóó u momu yoo ngê pyódu too, sipi tp:oo u yoo ngê mye pyódu too. * ⁵ K:omodané kópu yi komo t:âmo dépê pwii wo, yi dono myedêpwo ya.

Enjel pyile knî y:oo dyámê mbêmê tpémi ye mbwó u ngwo yé ngópu

⁶ Yi ngwo enjel m:uu nî módu, mbóó p:uu doo mgalê. Nmî Mí u kópu dyuu pi knî ye doo tpapê, kópuni dyuu wunê ntee doo a kwo, dye ghi yintómu yinté amya a kwo, chedê ngê daawa pyódu. Pi dyêêdi yintómu knî yi l:êê díy:o yi kópu dyuu doo tpapê, yélini yi kn:ââ daa ngmídi, yi dnye daa ngmídi, yi too pee daa ngmídi, yi dyámê pee daa ngmídi. ⁷ Dpodombiy:e ye doo mbumu, yepê, Chóó Lémi dmyinê cháachâa, myedmyiné chaa kîgha, mu kópu u díy:o daa kêmakéma a kóté kîgha nmyo. Yepê, Mbóó dyámê yinê l:âmo doo, ntii mbwaa yinê mye l:âmo doo. Yepê, Ntênê dmyiné cháachâa.

* **13:17:** Tpyuu 14:9-11; 16:2; 19:20; 20:4
5:27; Njems 1:18

* **14:1:** Hipilu 12:22; Tpyuu 7:3-4; 3:12

* **14:4:** Epeso

⁸ Myombó enjel m:uu nî módu, mwiyéni doo yâmuyâmu, dpodombiy:e myedoo mbumu, apu, Mbápiilon tpémi y:oo yoo ntee dyênê tumo, yoo m:uu ngê wo yéli yintómu yinté myaa dyênê t:oo. Pyââ ti mââ ti u mbwaa kuu yi mênê dé yé ngmê, ngmênê yi yéli yi pi dmi daa kêmakêma wunê ghayghay. Yi pi dmi ndîi ngê ntee doo ya, mêdaa yinté, daa kêmakêma tédê ngê wunê pyodopyodo té. *

⁹ Enjel pyoloni ngê doo yâmuyâmu dé, dpodombiy:e myedoo mbumu, apu, Tpile tp:oo n:ii ntii u mênê a pwii wo, n:ii knî y:oo adnyi chââchââ, ó u yâpwo tpile adnyi chââchââ ó u l:ii yi kêpa adî ya ó yi kêê p:uu amyaa ya, * ¹⁰ apu, yi yéli Chóó Lémi ngê dpodombiy:e wa kpada té. Apu, Dpodombiy:e ye wa nod:e, yi kpadakpada u mbwaa wa nda ngmê. Apu, Chóó Lémi u enjel yoo yi ngópu, sipi tp:oo u ngópu, ndiya adnyin:aa mgîni vyîmî. Apu, Mwááli dyuu d:ud:umbiy:e kîikîi ngê ntee dpî pyódu, yinté kwéli ghê adnyin:aa mgîni vyîmî.

* ¹¹ Apu, N:ii knî y:oo tpile tp:oo a chââchââ ngmê, ó u yâpwo tpile a chââchââ ngmê, ó u pi u l:ii yi p:uu dpî t:ee ngmê, apu, w:êênî mgîdî vy:o yi yéli ndiya adnyin:aa mgîni vyîmî. Apu, Ghê daadnyi vyîmî, ndê dpudu yi adî koko, chedê ngê daawa pyódu. ¹² Apu, N:ii knî y:oo Chóó Lémi u dnye a nyêmi ngmê, Yesu ka a kélîmî té, dny:oo a vyîmî, yi tpile tp:oo kîngê châpu ngmê. *

¹³ Yi ngwo dnye ngmêni nyongo, mbóo p:uu, a ka pê, Ala kópu d:êê ngi. A ka pê, Yélini Yesu ka dpodombiy:e ala ngwo a kélîmî té, u dí amîmê pw:oo dmi, yi yéli y:oo w:aa wa a pyw:ee ngmê. Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yinté a ka mye vyyu, a ka pê, Ndê kópu yila. A ka pê, Yi dpodo wa yé ngmê, yi ghê vyîmî tédê wa lee dmi, yi Lémi ngê yi dpodo yi ngwo amî pwila. *

Njon ngê yoo mb:aa yi ghada u ngwo módu

Mátiyu 13:24-30,36-43

¹⁴ U kuwó dini ghi ngê nkali too pee kpaapikpaapî ngmêni módu, pi ntee pini mbêmê ngmêdoo ya. King ngê doo ya, kîdon mbêmê ngmêdoo kwo, nkól ngê n:ii lâmo ngópu. Taa népwi ngmê kumu ngmêdoo tpyé. ¹⁵ Yi ngwo enjel m:uu nî módu, Chóó Lémi u ngomo k:oo a pwii wo, yi pini ka dpodombiy:e mbwolo, kwo, Dyámê mbêmê witi yâpwo tédê kédê kyopwo. Kwo, Naa ala ngwo núw:o ngi, nyinê chepwe. ¹⁶ Nkali too pee mbêmê pini n:ii doo ya, u taa yi ngwo dyámê mbêmê dyíngo, u dpodo pyu yoo nté mgîpî tédê dy:ââ too, nté nt:u u kwo ghada ngópu.

Njon ngê yoo dono yi kpadakpada u ngwo módu

¹⁷ U kuwó dini ghi ngê enjel m:uu nî módu, Chóó Lémi u ngomo k:oo mbóo p:uu myedê pwii wo, taa népwi ngmê kumu my:oodoo tpyé. ¹⁸ Enjel m:uu, n:ii ngê ndyuw:e a t:âât:ââ, mtyîmî nk:êênî tédê a ndê wo. Enjel woni ka dpodombiy:e mbwolo, kwo, Dyámê mbêmê wain kpê kédê kyopwo. Kwo, Naa núw:o ngi, wain kpê nyinê chepwe, kígha mtyé dpo ghada ngi. ¹⁹ Wod:oo u taa dyámê mbêmê dyíngo, wain kígha mtyé a châpwo too, yi vyilêvyilê tédê d:ii too, mu kópu u díy:oo Chóó Lémi d:ud:umbiy:e ye nod:e wo, u yi u ngwo doo kwo, D:ud:umbiy:e ní kpada té. * ²⁰ Yi vyilêvyilê tédê p:aa kuwa a tóó. Yi yéli yi wêê yilî yi pwii wo, doo mbêpê ee, t:ââ k:ii doo a mbêpê, u mti, pi u ndy:ââ, yintoo t:ââm pââ ndîi, u dí chono dêpwo ya. (300 km)

* **14:8:** Tpyuu 18:2-3 * **14:9:** Tpyuu 13:11-17 * **14:10:** Tpyuu 19:20; 20:10,15; 21:8 * **14:12:** Tpyuu 13:10; 12:17 * **14:13:** Hipîlu 4:10 * **14:19:** Mát 13:39-42; Tpyuu 19:15

15

Kpadakpada u mbwaa kuu pyudu knî yi kópu dé

¹Nyepênyepê u kópu ndîi u danêmbum m:uu ala, kópuni mbóó p:uu nî módu. Enjel pyudu yi danêmbum, n:ii knî y:oo yoo yi kpadakpada u mbwaa d:ââ pyudu a tpyé t:oo, Chóó Lémi yélini ye a nod:enod:e yédi, yi ngwo d:ud:umbiy:e wa kpada t:oo, Chóó Lémi u nod:enod:e chedê ngê u ngwo amê pyódu ngmê.
*

²Enjel yoo ghêli k:ii dîpî m:uu too, yi ngwo ntii ntee tpile ngmêni módu, kââyikuu yedoo kwo, ndê dóó u mênê dnye kwo. Yoo my:oonî módu, yélini tpile tp:oo ngê daa dyênê too. Tpile tp:oo n:ii u pi wono yono y:a mê wonoy:a mê wéni (666), ala yéli u pwo lee dniye, u yâpwo tpile ka myedêdnye ngêpê. Ntii ntee tpile u nkigh:ê dnye kwo, nmî Mî chaa kîgha u l:êê dîy:o wéti u tpile dnye tpyé dé. ³Dini ghi n:ii ngê nmî Mî u dpodo pyu Mósisi ngê Yisiléli tpémi Yichip u mênê a pw:ii too, Ntii Mtyemtye mî ngmêê ngópu, yi ngwo ntee dnya a wéti, yélini nî módu, yinté myednye wéti. Sipi tp:oo u pi mbêmê nmî Mî dnye chaa kîgha, kópu,

Nmî Lémi, nmî Yâpwo,
ngwêdêwêdî ntâkopádi.

Kópu, Kópu ndîi n:ii nye d:uud:uu too,
nyepênyepê u kópu dé.

Kópu, Nyî pi dyêédî yintómu yi king.
Kópu, Ngópu yilî yintómu ndê kópu dé,
dono kópu choongmê d:uu ngê. *

⁴Kópu, Nmî Lémi, pi yintómu knî y:oo adnyi cháâchââ ngi,
mî mudu y:i adnyi kmîmî,
mu kópu u dîy:o nyi ntee pini daa m:uu a tóó,
nyi mu ngmîdi Yâpwo ndêndê.

Kópu, Pi dyêédî yintómu ngîma amî ghê dmi,
yi yi mbodo dmi ngê k:ame nga wa ghê dmi,
mu kópu u dîy:o dipi kn:aadi ngê,
pi yintómu knî y:oo ngópu dyuu mb:aa dê m:uu t:oo.

⁵U kuwó dini ghi ngê nmî Mî ngê u yâpwo ghi ndêndê mbóó p:uu a ngópu a kpêmi ngê, ⁶⁻⁷enjel pyudu y:i a pwii wo. Yi kpîdî dmi kpaapîkpaapi dé, myednya a wuu mbele. Yi mbalêti dmi yi yodo p:uu dnye ya, nkól ntee tpile dé. Tpile tp:oo páádi knî n:ii nmî Mî u nkigh:ê dnye kwo, ngmê ngê kpadakpada u mbwaa kuu pyudu ye y:ângo. Yi mbwááni d:ââ pyudu knî nkól ngê l:âmo tumo. Pini n:ii chedê ngê daawa pyódu, nmî Mî, u nod:enod:e u mbwaa kuu yi ntówo too. ⁸Yi ngwo nmî Mî u wuu ndîi ngê pyodo, u wêdêwêdê ndîi ngê mye pyodo. Yi kópu dé yi l:êê dîy:o u yâpwo ghi k:oo dpudu ndîi ngê pyodo, kóó a ngêédî. Nê w:ee ngê, nê, Doo u ntââ pi y:i daawa kee, u dî wéni n:ii ngê enjel pyudu knî y:oo kpadakpada u mbwaa kuu pyudu knî dyámê mbêmê wa a pii t:oo.

16

Enjel knî y:oo kpadakpada u mbwaa kuu pyudu knî u ngwo a pii tumo

¹Yi ngwo nmî Mî u dnye ndîi yâpwo ghê nî nyongo, enjel pyudu knî ye yepê, A nod:enod:e u mbwaa kuu dyámê mbêmê nyinë pii tóó.

* 15:1 Tpyuu 15:6-7 * 15:3 Ex 15:1; Tpyuu 16:7

² Mwiyémiwiyé enjel ngé u mbwaa kuu dyámê mbêmê mîné pii ngé. Yi ngwo yélini yi p:uu tpile tp:oo dono u l:ii yi p:uu doo ya, u yâpwo tpile ka myednye ngépê, yi yéli yi p:uu lââ yilî ghê wo, mgîni vyîmî ndîi a pyw:ee ngópu. *

³ Enjel myomoni ngé u mbwaa kuu nt:ee mîné pii ngé, wod:oo ntii mbwee ntóo u wêê kuu ngé pyodo, ntii mênê tpile yilî n:ii a m:ii, yintómu pw:oo dniye. *

⁴ Enjel pyoloni ngé u mbwaa kuu mbwaa knî yi paa a pii ngé, dpuwó nuu knî yi kwo myedé pii ngé, wêê kuu ngé pyaa dniye. ⁵ Enjel m:uu u dnye nî nyongo, n:ii ngé mbwaa a t:âât:ââ té. Nmî Mî ka kwo, Nmî Yâpwo, ntênê nye tóó, dye ghi yintómu wunê myenyoo a ya. Kwo, Choo kn:aadi ngé, yoo ntênê chi kpada té. ⁶ Kwo, Nyoo a vya tumo, ngomo kapî pyu yoo myedé vya tumo, yi wêê a pw:ii tumo. Kwo, U p:o chi yé, yi ntââ dmi ntênê ye che vy:u, yi mbwaa wêê ngé chi pyódu, vyîlo ye ndani ngmê. * ⁷ Yi ngwo mtyîmî nk:êênî tédê dnye ngmênî nyongo, nmî Mî ka kwo, Nmî Lémi, nmî Yâpwo, ngwédêwédê ndîi. Kwo, Choo kn:aadi ngé, ntênê nyiné ntââ vyîmî. *

⁸ Enjel podoni ngé u mbwaa kuu kââdî mbêmê a pii ngé, u kîkîkî ndîi ngé pyódu ngé, yoo yi pââ u ngwo nk:êê too. ⁹ Kââdî ngé yélini nk:êê ngé, nmî Mî p:uu dnye peede tpapê, mu kópu u díy:o u kópu mbêmê dnye mgîni vyîmî. Dono u maa dépê kuwo ngópu, u pi myedédnya a kmîmî. *

¹⁰ Tpile tp:oo dono ngé u yoo kwéli doo y:enê, enjel limoni ngé u mbwaa kuu y:i mîné pii ngé, yi ngwo mgîdî y:i a ghay wo. Tpile tp:oo dono, u yoo knî yi k:ii, mgîdî vy:yoo dnye m:ii, mgîni vyîmî ndîi a pyw:ee ngópu, yi kpéngi ti dmi kekekele dnye paa. * ¹¹ Yâpwo ni mbóó p:uu wunê tóó, p:uu dnye peede tpapê. Lââ n:ii yi p:uu dnye kwo yi l:êê díy:o, mgîni vyîmî ndîi a pyw:ee ngópu, ngmênê yi dono dépê kuwo tumo.

¹² Mbwaa ndîi n:ii Mbápiilon kee wo, Yupidétis, enjel wononi ngé u mbwaa kuu y:i mîné pii ngé. Yi mbwáani yono wo, lede yoo yi maa u ngwo a yó. Kââdî kwéli wunê koko, king yoo n:ii y:i wunê pyede, yi lede yoo yi k:ii yi maa u ngwo a yó. ¹³ Yi ngwo kma tupwótupwó pyile ní módu. Tópukada u kwo ngma a pwii wo, tpile tp:oo dono u kwo myomoni a pwii wo, yi tpile tp:oo u komo kapî pyu u kwo pyoloni a pwii wo. ¹⁴ Yi kma pyile knî, Setan u kmêna dono yoo. U wédêwédê mbêmê kópu ndîi yilî dpî d:uu ngmê, dyámê wope wope king knî ye dpî lee dmi. Yâpwo ni wédêwédê ndîi u wo ndîi dini ghi n:ii ngé wa d:ii, yi kmêna knî y:oo king yoo yi mbodo dmi wa vyyuwo t:oo, kwodonkwodo wa a danê t:oo, Yâpwo ndêndê p:uu adnyi l:êê. * ¹⁵⁻¹⁶ Kwéli adnyi l:êê, Hipîlu dnye ngé u pi Amakedon.

Nmî Lémi u kópu ala. Apu, Kpáapi k:ii wanî t:aa. Apu, N:ii ngé adî t:âât:ââ nê, u kpídî knî ye mb:aamb:aa ngé adî vyyuwo, dini ghi n:ii ngé anî t:aa, yi pini ngé w:aa ndîi wa a pyw:oo, yoo yi ngópu kn:ââ mbwii daadi paa, mywene u ngwo daawa ghê. *

¹⁷ Enjel piini ngé u mbwaa kuu yéli vyââ yi kéli a pii ngé. Yi ngwo nmî Mî u dnye yâpwo ghê ní nyongo, apê, Machedê. * ¹⁸ Yi ngwo límî dnye kîlîkîlî, mwini dnye mbumu, têpê dpodombiy:e doo ghêdê. Kn:ââ nmî Mî ngé yoo mwo a l:âmo ngé, nkoo nmo, têpê dpodombiy:e yinté doongê ghêdê mbê wo.

* **16:2:** Ex 9:10; Tpyuu 13:11-17 * **16:3:** Ex 7:17-21 * **16:6:** Tpyuu 17:6; 18:24 * **16:7:** Tpyuu 19:2 * **16:9:** Tpyuu 9:20-21 * **16:10:** Ex 10:22 * **16:14:** 1 Tim 4:1; Tpyuu 19:19 * **16:15-16:** 1 Tes 5:2; Tpyuu 3:3; Luukî 12:37-40 * **16:17:** Tpyuu 16:1

Kópuni nî módu, yini ndîi. * ¹⁹ P:aa ndîi d:ud:umbiy:e dyênê wo, pee pyile ngê pyodo, dyámê wope wope p:aa yintómu mye dyênê dniye. P:aani n:ii dono Mbápile, nmî Mî u nuwo dêpê kuwo wo. Yi yéli ye u nod:enod:e u mbwaa kuu y:ângo, nda ngópu. * ²⁰ Dyámê w:uu yintómu anyi pwiyé dniye, mbu mbodo yintómu anyi mye pwiyé dniye. ²¹ Chêêpî ndîi mbóo p:uu dnya a ghayghay, yi dîngîdîngî limoy:a. Yoo dono yi mbêmê dnye dyimêdyimê, u l:êê díy:o nmî Mî p:uu dnye peepe tpaépê, mu kópu u díy:o dpodombiy:e dnye mgîní vyîmî. *

17

Dono kópu n:ii knî y:oo yoo dpo lvêêdí t:oo, yi kópu dyuu

¹ U kuwó dini ghi ngê enjel a ka ngma a loo, n:ii ngê kpadakpada u mbwaa kuu mwiyé ngmêdoo tpyé. A ka pê, A p:uu kaáli. A ka pê, Mââ ti módu ndîi u kpadakpada nga nînê kêmakêma. A ka pê, p:aani n:ii mbwaa yilí yi nkîgh:ê a tóo, yi pyópu u pi ndîi ngê y:i a tóo. ² A ka pê, Dyámê wope wope king yintómu u maadi a wee, myenté mgidí u yoo u maadi mye wee. A ka pê, Yi kópu mbwaa k:ii ye yipê wo. *

³ Yi ngwo nmî Mî u Ghê Dmi mbêmê yi enjel ngê w:amî ndîi mbêmê núw:o noo. Yi pyââ ngmênî módu, tpile tp:oo pyipwo doo ya. Yi tpile tp:oo mtyemtye, mbodo pyudu, dp:anê y:a. U chaa kîgha u pi dyuu p:uu dnye ya, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, Yâpwo ndîi u d:aa nê kââdí, u pi d:ud:umbiy:e nî dyênê. * ⁴ Yi pyópu chaa módu, mb:aamb:aa ngê kpilê wo, u kpídí mtyemtye dé, yi pywuu ndîi dé. U kpilê u tpilê dé yi pywuu dmi mye ndîi dé. Woni nkól ngê l:âmo tumo, woni kêmê pee ngê l:âmo tumo, woni chêêpî pee mb:aa ngê l:âmo tumo. Kapí kumu ngmêdoo tpyé, n:ii nkól ngê l:âmo ngópu. Dono yilí yintómu yi kapí k:oo dnye ya, u mââ ti u kópu dé, kópu tupwótupwó dé yi k:ii, y:i myednye ya. ⁵ Yi pyópu kêpa u pi nî módu, Mbápile. Mgongo ntee kópu, u nt:u kópu, pyââ ti mââ ti u kn:ââ, dono yilí yintómu yi kn:ââ. ⁶ Yi pyópu ngê mbwaa ndâ, ghétighéti têtê nî módu. Mbwaáni n:ii ndâ, nmî Mî u yoo yi wêê, n:ii knî y:oo Yesu daa mb:ii ngópu, u l:êê díy:o pi knî y:oo vya tumo. *

Dini ghi n:ii ngê nî módu, ghê d:ud:umbiy:e a mênê ghipé wo. ⁷ Enjel ngê a ka pê, Lukwe díy:o ghê mênê dê ghipé? A ka pê, Kí pyópu u nt:u kópu nga n:aa tpaépê, tpile tp:oo n:ii mbêmê a tóo, u nt:u kópu nga myinî tpaépê, tpile tp:oo n:ii mbodo pyudu, dp:anê y:a. ⁸ A ka pê, Yi tpile tp:oo wunê doo a ya, ala ngwo mēdaa tóo, díy:o mgî k:oo wa a kee, u kuwó dini ghi ngê nmî Lémi ngê amî dyênê. A ka pê, Nmî Mî ngê dyámê pê ghêli k:ii dêpê l:âmo ngê, pi knî ngmê yi pi dmi yi ngwo u puku yedê a d:êê too, apê, Díyo ghê kamî ye wani y:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. A ka pê, Yéli ni yi pi dmi yi puku yedê dêpê d:êê too, yi tpile tp:oo ayi m:uu ngmê, yi nyepênyepê u kópu ngê wa pyódu, awo, Lónté kópu ndîi ngma ala. Awo, Yi tpile tp:oo wunê doo a ya, ala ngwo mēdaa tóo, díyo amê t:aa. *

⁹ Enjel ngê a ka pê, Núw:o ndîi knomomê, ye ala kópu mb:aamb:aa ngê nyinê wopwe. A ka pê, Yi tpile tp:oo mbodo pyudu knî, yi nt:u kópu, kpâpu pyudu knî. A ka pê, Lóma kpâpu pyudu knî yi mbêmê a tóo. A ka pê, Yi kpâpu

* **16:18:** Tpyuu 8:5 * **16:19:** Tpyuu 14:8,10 * **16:21:** Ex 9:24; Tpyuu 16:9,11 * **17:2:** Tpyuu 18:3 * **17:3:** Tpyuu 13:1 * **17:6:** Tpyuu 18:24 * **17:8:** Tpyuu 13:8

pyudu knî yi mbêmê yi pyópu a tóó. A ka pê, Tpile tp:oo mbodo pyudu knî yi nt:u kópu m:uu a tóó, king pyudu. ¹⁰ A ka pê, Limi dê pw:onu, wononi a tóó, piini doongê ta. A ka pê, Dini ghi n:ii ngê wa taa, daa ndîi la ghi tp:oo king ngê adî ya. ¹¹ A ka pê, Tpile tp:oo n:ii wunê doo a ya, ala ngwo mêdaa tóó, u nt:u kópu mye yinté, king pyudu knî yi woloni, nmî Lémi ngê wamye dyênê.

¹² A ka pê, Dp:anê y:a knî n:ii p:uu chi m:uu té, yi nt:u kópu, king y:a. A ka pê, Doongê taa dniye. A ka pê, Dyámê pee y:a knî yi mbêmê yoo yi kada adnyi kwo, daa dye ghi daadîi tpile tp:oo u k:ii yi pi dmi ndîi ngê adnyi ya. ¹³ A ka pê, Yi pini y:a knî yi nuw:o ngmidi ngê adî ya, tpile tp:oo ka yi wêdêwêdê wa y:ee ngmê, yi pi knî yi mbêmê adî dpodo. ¹⁴ A ka pê, Sipi tp:oo p:uu adnyi l:êê, ngmênê yi pwo wa lê, wa vya té, mu kópu u díy:o vyílo yi Lémi ndêndê, king yintómu yu yodo u maknopwo a pyede. A ka pê, Sipi tp:oo p:uu u yoo amyidnyi ya, yélini wunê a ngmidi too, kóó k:oo kaa too, u dnye ntênê a nyémî ngópu. *

¹⁵ Enjel ngê a ka pê, Mbwaáni n:ii chi m:uu té, yi nt:u kópu nga n:aa tpaépê. A ka pê, Mbwaáni n:ii knî yi nkigh:ê yi pyópu a tóó, yi nt:u kópu pi yilí tp:oo témi tap, yi kn:ââ daa ngmidi, yi dnye daa ngmidi, yi dyámê pee daa ngmidi. ¹⁶ A ka pê, Dp:anê y:a knî n:ii chi m:uu té, yi tpile tp:oo u k:ii, díyo yi pyópu ye wa diya, tpile yilí n:ii u ngópu a tóó, wa t:âmo t:oo, u kpídí u mbwo wa a ngee t:oo, kn:ââ mbwii wa yé ngmê, mbyuu wa ma ngmê, dîné dyuu ndiya wa kée ngmê. * ¹⁷ A ka pê, Yi pyópu yinté wa dyênê ngmê, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê kópuni wunê a vyu, yi ngwo wa ntiye ngmê. A ka pê, Nyââ, yi nuw:o dmi ngmidi ngê wa pyódu ngmê, yi wêdêwêdê tpile tp:oo ka wa y:ee ngmê, u dí Chóó Lémi u kópu dyuu wa ntiye ngmê.

¹⁸ Enjel ngê a ka pê, Pyópuni chi m:uu, u nt:u kópu, p:aani n:ii u pi ndîi. A ka pê, Yi p:aani u king dyámê mbêmê king yintómu yi pwo a tóó.

18

Lvêê kpî té u kwee chápwo

¹ U kuwó dini ghi ngê enjel m:uu ní módu, mbóó p:uu a ndê wo, p:ââp:ââ doo a wupwo. U pi d:ud:umbiy:e ndîi, dyámê wope wope u wuu ndîi kée ngê. ² Dpodombiy:e mbwolo, apê, P:aani n:ii u pi ndîi Mbápiilon, da pw:oo ngmê. Apê, Ngomo dê dyênê t:oo, pi y:i mêdaa tóó. Apê, Kmêna mbwee dono yoo ala ngwo y:i a pyede. Apê, Nmê dono, n:ii tupwótupwó dé, y:i a m:ii té. ³ Apê, Yi p:aani mye mââ ti módu ndîi. Apê, Pyââ ti mââ ti u mbwaa kuu dyámê mbêmê pi yintómu knî yi mênê wunê a yó. Apê, Yi kópu u l:êê díy:o ala ngwo yi pyópu dé vya ngmê. Dyámê mbêmê king yoo u maadî dnye kwo. Apê, Yi pyópu tpile yilí yi mb:aami, n:ii knî ye tpile yilí doo pywupwi dé, ndáápi ngê u ngwo pyaa dniye.

⁴ Yi ngwo nmî Lémi u dnye mbóó p:uu ní nyongo, apê,

A yoo ndêndê, yi pyópu a kuwo yó,

yi p:aani u mênê a pwii dmyeno.

Apê, U dono kópu nangmê d:uu,

ntee adî mgîní vyímí,

kminté yinté amyenmyi mgîní vyímí.

Apê, Chóó Lémi ngê yi pyópu ntênê wa kpada, *

⁵ mu kópu u díy:o u dono u pwo mye u pwo a tóó,
u dí mbóó p:uu wumê tóó ó!

U dono yilí Chóó Lémi u nuwo daawa a kuwo dmi,
ntênê wa kpada.

⁶ N:ii kní y:oo yi pyópu dyênê ngópu, yi yéli ye yepê,
Yi pyópu ngê a yoo ntee dyênê ngê,
yinté u nkwo myoo dyênê yó,
ngmênê dpodombiy:e dpí dyênê yó.

Yepê, Kpadakpada u mbwaa kuu n:ii a yoo kní ye y:ángo,
yinténi miyó u kwo myoo y:ee yó. *

⁷ Yepê, U pi ndíi ngê ntee chóó pyódu ngê,
yinté dpí mbê kalé yó.

Yepê, Tpile u mb:aami ngê ntee dpímo a ya,
yintoo kpadakpada u kwo myeyuu y:ee yó.

Yepê, Yinté dpí kpada yó,
mu kópu u díy:o u gha vy:o dpo,
Nê kwín ngmê, d:aa kuknwe,
pi ngmê u l:êê díy:o daaní yii.

⁸ Yi kópu u l:êê díy:o wo mu ngmídi ngê u kpadakpada u mbwaa kuu
yintómu wa nda té. Dómudómu wa a pyw:oo, adí yii, amye pw:onu, ndê ngê
wa ma, mu kópu u díy:o n:ii ngê wa kpada, nmî Lémi Chóó Lémi, u wêdêwêdê
ndíi.

⁹ King n:ii u maadí dnye kwo, u k:ii mb:aamb:aa ngê myednya a ya, dini
ghi n:ii ngê ndê ngê yi pyópu adí pípí, dpudu adnyi y:enê, yi ngwo adnyi mbê,
amyednyi yii. * ¹⁰ Pyópuni mââ ti módu, mye p:aa ndíi ngmê, u pi Mbápileon. Yi
p:aani wa a kuwo ngmê, daa chono adnyin:aa kwo, u kpadakpada u l:êê díy:o
adnyi nkíngê. Adnyi mbê, awo, Ayi, Mbápileon. Awo, U pi ndíi ngê a tóó, u yoo
yi wêdêwêdê ndíi, ngmênê ala ngwo da ghay dmi, yi kpadakpada u mbwaa
kuu límílimí ngê dé nda ngmê.

¹¹ Yi p:aani tpémi y:oo n:ii kní ye tpile yilí dnyimo pywupwi dé, amyednyi
mbê, mu kópu u díy:o pi kní y:oo tpile ye daamuwa pwila ngmê. ¹² Pi ngmê
ngê nkól ye daamuwa pwila, silípê ye daamuwa pwila, chêépí pee mb:aa ye
daamuwa pwila, kêmê pee ye myedaamuwa pwila. Pi ngmê ngê kpídí mb:aa
ye daamuwa pwila, kpaapíkpaapí dé ó mtyemtye dé ó n:ii yi pywuu dmi ndíi
dé. Pi ngê l:âmo ngmê u tpile ye daamuwa pwila, mywápê pee ngê l:âmo
ngmê dé ó pywopwo dp:anê ngê l:âmo ngmê dé ó nkichi pee ngê l:âmo ngmê
dé ó chêépí kpaapíkpaapí ngê l:âmo ngmê dé. Adnyi mbê, mu kópu u díy:o yi
tpile yilí yi l:êê díy:o ndapí ndíi kée ngópu, ngmênê pi ngmê ngê ye daawa
pwila té. ¹³ Yi p:aani tpémi y:oo mtyímí ntee tpile dnyimo pywupwi, tpileni
tuu mb:aamb:aa dnyimo pywupwi dé, pidánkínsens dnyimo pywupwi, mée
myednyimo pywupwi, ngmênê mēdaamuwa pwila ngmê. Wain mēdaamuwa
pwila ngmê, olipí wulu mēdaamuwa pwila ngmê, witi mēdaamuwa pwila
ngmê, kpo mēdaamuwa pwila ngmê, pudumakó sipi hósí mēdaamuwa pwila
t:oo, chádiyót mēdaamuwa pwila t:oo, wop dpodo pyu yoo mēdaamuwa pwila
t:oo. ¹⁴⁻¹⁵ N:ii kní ye yi tpile yilí mwiyé dnyimo pywupwi dé, yi yéli ndáápi
ngê u ngwo pyaa dnyie. Yi yéli daa chono adnyin:aa kwo, yi kpadakpada
u l:êê díy:o adnyi nkíngê, adnyi mbê, amyidnyi yii, yi p:aani tpémi ye yewo,

* 18:6: 2 Tes 1:6 * 18:9: Tpyuu 19:2-3

Ayi. Yewo, Nmyi nuu u tpile dé chedê ngê dê pyaa dmi, nmyi chaa u tpile dé chedê ngê myaa pyaa dmi, anyi myaa pwiyé dmi. ¹⁶ Yewo, Ayi. Yewo, Kî p:aani tpémi. Yewo, Ch:am ndîi ngê nmyee a ya. Yewo, Yi ch:am ngê ndapî ndîi dpîmo kéké, kpîdî mb:aa u ngwo dpîmo pywupwi dé, woni kpaapikpaapî dé, woni mtyemtye dé. Yewo, Yi pyópu ngê kpile u tpile mb:aa dé u mbwo dpîmo t:emî dé. Yewo, Woni nkól ngê l:âmo tumo, woni kêmê pee ngê l:âmo tumo, woni chêêpî pee mb:aa ngê l:âmo tumo. ¹⁷ Yewo, Yi tpile yilî lîmîlîmî ngê chedê ngê dê pyaa dmi.

Yélini nkéli k:oo a dpodo té, yi ngwo nî m:uu too. Tpiipi yoo nî m:uu too, paambwi pyu yoo my:aa m:uu too. Daa chono dnyen:aa kwo, ¹⁸ dpudu yi ngópu doo a koko. Dpodombiy:e dnye kâa, apu, Kî p:aani u pi ndîi, u nkîgh:ê yintoo p:aani daamu a tóó. ¹⁹ Dnye mbê, dpodombiy:e myednye yii, apu, Ayi. Apu, Kî p:aani u pi ndîi. Apu, Yélini yi k:iî ntiî mbêmê nmo dpodo té, yi p:aani tpémi y:oo tpile yilî nmo dnye pywupwi dé, ngmênê yi tpile yilî lîmîlîmî ngê chedê ngê dê pyódu.

²⁰ Yélini mbóó p:uu wunê pyede, nmî Mî u yoo yi k:iî, komo kapî pyu yoo yi k:iî, dyépi yoo mye yi k:iî, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya. Yi p:aani tpémi y:oo kópuni dono nmye dnya a d:uud:uu dé, nmî Mî ngê nmyi ntââ dmi dpodombiy:e ye da vy:u.

²¹ Enjel tââkpaay yi ngwo ngmênî módu, chêêpî kpiyé ngmê dnyinê ngê, nt:ee a kée ngê, apê, Chêêpî kpiyé nt:ee dpodombiy:e ntee dí kée, Mbápiilon dpodombiy:e yinté wamye dyênê, pi ngê mēdaamuwa m:uu. ²² Apê, Yi p:aani tpémi mēdaadnyi wéti, yi wéti u tpile mēdaadnyi vyeé dé, nkéli dpuwo mēdaadnyi wupî dé, nkéli mbyuwu pââ myedaadnyi wupî dé. Apê, Yi p:aani tpémi yi mēdaadnyi dpodo. Apê, Km:iî ch:iich:iî u dnye pi ngê yi mēdaamuwa ny:oo. ²³ Apê, Yi p:aani lam mēdaadi pîpî. Apê, Yoo yi mēdaadnyi yéyééé, dnyengi dnyeng:aa yi myedaadi kwo. Apê, Dyámê wope wope, pi knî y:oo yi p:aani u ndáapi yoo dnyimo chââchââ dé. Apê, Yi p:aani tpémi y:oo pipi kópu knî yi mbêmê pi yilî dnyimo dódó dé. ²⁴ Apê, Yi p:aani tpémi y:oo pi yilî vya ngópu, Yâpwo ndîi u komo kapî pyu yoo vya tumo, u yoo yilî mye vya tumo.

19

Mbóó p:uu u ngwo dnye wéti

¹ U kuwó dini ghi ngê mbóó p:uu pi yilî yi dnye dmi ndîi nî nyongo, nmî Mî dnye chaa kîgha, apu, Nmî Yâpwo chaa kîgha koo.

Apu, Nmî Yâpwo ngê u yoo kamî ngê dê pyódu té,
kóó k:oo dê kaa té.

Apu, U pi ndîi, u wédêwédê mye ndîi.

² Apu, Yoo dnyinté daa kóté kîgha too,
pi dono knî ye ntââ ntênê dpo vy:u.

Apu, Mââ ti módu ndîi,

n:iî ngê dono u mbwaa kuu pi dyêédî yintómu yi mênê yó,
nmî Yâpwo ngê d:ud:umbiy:e dé dyênê.

Apu, Dê dyênê,

mu kópu u díy:oo u dpodo pyu yoo yinê a vya too.

Apu, Yi ntââ dmi ntênê da vy:u. *

³ Myombó dnye chaa kîgha, apu,

* 19:2 Tpyuu 6:10

Nmî Yâpwo chaa kîgha koo.

Apu, Yi pyópu u kpadakpada u ndê dpudu adi koko,
chedê ngê daawa pyódu. *

⁴ Yi ngwo kada pini myoy:a mê páadi, tpile tp:oo páadi knî yi k:ii, nmî Mî ka kwodokwodombiy:e k:ame ghê dniye, apu, Yinté choo ya. Apu, Nmî Lémi chaa kîgha koo. * ⁵ Chóó Lémi kwéli doo ya, pi ngmê u dnye y:i nî nyongo, apê, Nmî Yâpwo p:uu dpodo pyu yoo.

Apê, Nmî Lémi dmyinê chaa kîgha.

Apê, N:ii knî y:oo a cháâchââ ngópu, a dnye ny:ee yó.

Apê, K:omo tpile nmyi pi dmi ndîî dé ó tédê dé,
ngmênê dmyinê chaa kîgha.

Sipi tp:oo ngê u yémî p:uu u ngwo wa a y:oo

⁶ Yi ngwo pi yilî yi dnye dmi nî nyongo, t:ââ pââ ndîî ntee wunê dpudu yédi, mye yinté. Mwini dpodombiy:e ntee a mbumu yédi, yi dnye dmi mye yinté. Apu,

Chóó Lémi chaa kîgha koo,
mu kópu u díy:o nmî Lémi, nmî Yâpwo,
king ndîî ngê dê pyódu,
u wêdêwêdê mu daa mu tp:ook:omo. *

⁷ Apu, Nmî gha dmi mb:aamb:aa ngê pyaa we,
w:aa myedê pyw:ee koo.

Apu, Chaa kîgha koo,

mu kópu u díy:o sipi tp:oo ala ngwo a yéyééé,
u yémî p:uu ngê yéyééé u kpídî dmi u mbwo dê t:oo,
u yoo knî yi k:ii ngmîdi ngê a pyodopyodo té. *

⁸ Apu, Kpídîni u mbwo dê t:oo,

Chóó Lémi ngê u kwo dê y:oo.

Apu, Yi kpídî dmi kpaapîkpaapî dé,
tupwó yi p:uu daa t:a.

(Yi kpídî dmi kpaapîkpaapî dé yi nt:u kópu, kópu mb:aa n:ii nmî Mî u yoo knî y:oo a d:uud:uu tumo.) ⁹ Enjel ngê a ka pê, Ala kópu d:êê ngi. A ka pê, Sipi tp:oo ala ngwo a yéyééé. A ka pê, Chóó Lémi ngê yélini yi kmaapi tédê a dóó kalê too, yi yéli y:oo w:aa wa a pyw:ee ngmê. A ka pê, Chóó Lémi ngê yi kópu dyuu ndêndê ngê dê vyi té, daa k:omodanê kópu dyuu. *

¹⁰ Yi ngwo enjel yu dmyeno kwodokwodombiy:e k:ame nî ghê wo, ngmênê a ka pê, Apuu! A ka pê, Nangê châpu nê. A ka pê, Nîdê mbwó yoo, yélini yi k:ii Yesu u kópu dyuu nmyi ngmî ngópu, Chóó Lémi p:uu ntee nmye dpodo té, yinté p:uu myinî dpodo. A ka pê, Nangê châpu nê, Chóó Lémi p:ee vyílo yu châpu ngi, mu kópu u díy:o Yesu u kópu dyuu Chóó Lémi u komo kapi pyu knî y:oo wunê a m:uu tumo. *

Yesu ngê tpile tp:oo dono u ngwo dyênê ngê

¹¹ Yi ngwo mbóo a ngópu a kpêmî ngê, hosi kpaapîkpaapî ngmênî módu, pi pyipwo ngmêdoo ya, k:omodanê kópu p:uu dêpwo ya, myedaangmê kn:aadi ngê. Yoo ntênê a kótê kîgha too, yi p:uu u ngwo a l:êê yédi. ¹² Ngwolo dê ndê

* 19:3: Tpyuu 14:11 * 19:4: Tpyuu 4:9-11 * 19:6: Tpyuu 11:15-18; 14:2-3 * 19:7: Tpyuu 21:2,9; Epeso 5:32 * 19:9: Luuki 14:15 * 19:10: Tpyuu 22:8-9

dóo ntee tpile dê, dyámê pee yilí yi kîdon dé mbêmê dnye kwo. U pi kêpa nî módu, ngmênê u nt:u kópu pi ngmê u lama daa tóó, chóó u mo u lama a tóó.

* 13 U pi alanté nmo tpaépê ngê, Chóó Lémi u Kópu Dyuu. Kpídini u mbwo doo ya, d:ud:umbiy:e wêê vyi. * 14 Chóó Lémi u lede kní y:oo dnye yâmuyâmu, hosi kpaapíkpaapí kní yi pyipwo dnye ya, kpídí kpaapíkpaapí dmi yi mbwo yidoo ya, tupwó yi p:uu dêpwo ya. 15 Yoo dyêêdí dono yi vyee u l:êê díy:o taa ñepwi ngmê u kwo ngma a pwii wo. Nkichi pee kiyé ngê adí vyee dé. Yoo dono wain kîgha mtyé ntee tpile ngê wa pyódu té, adí vyilévvyilê dé, yi wêê adí pyuwuopyuwuwo, mu kópu u díy:o Chóó Lémi dpodombiy:e ye nod:e wo.

* 16 U pi u kpídí p:uu doo ya, kpâlí kn:ââ dê yi p:uu myedoo ya, apê, King yintómu yi King, Lémi yintómu yi Lémi. *

17 Yi ngwo enjel m:uu nî módu, kââdí mbêmê doo kwo. Wââ ntee ñmêni, n:ii kní yi lama tpile tp:oo ntóó pípí a tóó, dpodombiy:e ye mbwolo, yepê, A pwiyé dmyeno. Yepê, Chóó Lémi ngê kmaapí ndií nmyi l:êê díy:o ngmêwunê pwapí.

18 Yepê, Pi dyêêdí yintómu yi ntóó dmi dpí ma tóó. Yepê, King yoo, kada pini yoo, lede yoo yi k:ii, l:êê têtê a pwopwo té, yi ntóó dmi dpí ma tóó. Yepê, Hósi dé, yi tpiipi yoo yi ntóó dmi dpí ma tóó, pi dyêêdí yintómu, wop dpodo pyu yoo, ndapí p:uu dpodo pyu yoo, yélini yi pi dmi ndií dé ó têtê dé, yintómu yi ntóó dmi dpí ma tóó.

19 Yi ngwo tpile tp:oo dono nî módu, dyámê mbêmê king yoo, yi lede yoo yintómu yi k:ii, p:uu dnye ya. U yi y:e doo kwo, Pini n:ii hosi kpaapíkpaapí pyipwo a tóó, u lede yoo yi k:ii, nmí vya té. * 20 Ngmênê dêê dniye, p:ee vya tumo, tpile tp:oo dono mgímí ngópu, u komo kapí pyu mye mgímí ngópu, n:ii ngê mbwudu yilí u pi mbêmê mwiyé dpímo a chapí dé. (Yi mbwudu chapí mbêmê yoo dono mwiyé a dóó too, tpile tp:oo u l:ii yi p:uu u ngwo a t:ee ngópu, u yâpwo tpile ka myednyimo a ngêpê.) Yi tpile tp:oo dono, u komo kapí pyu u k:ii, mgímí dumo, yi ghê dê dpímo ya, ndiya u ngwo d:ii dumo. Mwááli dyuu d:ud:umbiy:e kîlkí ngê ntee dpí pyódu, yinté kwéli ghê dpímo mgíní vyímí. *

21 Pini n:ii hosi kpaapíkpaapí pyipwo doo ya, yi tpódu yi lede yoo vya too. Taa n:ii u kwo doo kwo, u ngwo vya too. Wââ ntee ñmêni kní y:oo yi ntóó dmi ma tumo, d:ud:umbiy:e pile dniye. *

20

Yesu ngê u yoo u ngwo a y:enê

1 Enjel ngmêní módu, mbóó p:uu a ndê wo. Mgí k:oo mbwa keñe u kii kumu doo tpyé, puwóma té ndií kumu my:oodoo tpyé. * 2 Tópukada n:ii mw:ee ngê wunê doo a ya, u pi Setan, mye Dono u Kn:ââ, yi enjel ngê yi tókukada mgímí ngê, puwóma té ngê kudu ngê. M:ââ yono yono y:a yinté kudu ngmê ngê adí ya. * 3 Yi enjel ngê mgí k:oo dyíngo, keñe u kwo kuwo ngê, kii yipe ngê, cháâ u l:ii keñe p:uu mye t:ângo, apê, Yoo dyêêdí yintómu daamuwa dóó té, u dí m:ââ yono yono y:a mbwa k:oo wa ma. Apê, U kuwó dini ghi ngê amê pwii, daa ndií la ghi tp:oo kuwa adí m:ii.

4 Yi ngwo yoo ngmêní módu, pi kní y:oo n:ii dé a vya tumo, mu kópu u díy:o Yesu daa mb:ii ngópu, nmí Mí u kópu pi kní ye dnyimo a tpaépê. Yi yéli y:oo

* 19:12: Tpyuu 1:14 * 19:13: Njon 1:1,14 * 19:15: Tpyuu 1:16 * 19:16: Tpyuu 17:14

* 19:19: Psalm 2:2 * 19:20: Tpyuu 13:11-17; 20:10 * 19:21: Tpyuu 19:17-18 * 20:1: Tpyuu

9:1 * 20:2: Mát 12:29; Mak 3:27

tpile tp:oo dono dêdnya a chââchââ, u yâpwo tpile ka myedêdnya a ngêpê. Yi tpile tp:oo u l:ii yi kêpa dêpwo ya, yi kêlê myedêpwo ya. Yi kôpu u l:êê dîy:o mgîdî u yoo knî y:oo vya tumo, ngmênê yi ghê dmi dé Yesu Kêdisu ka lee dniye, u che p:ââ pee ngê pyôdu too, yi ya têtê dmi knî yi mbêmê dnye ya, Yesu u k:ii yoo dnye y:enê dé, u dî yi m:aani yono yono y:a chedê ngê wa pyôdu. * ⁵ Yi pyidepyide, mwiyémwiyé pyidepyide. (Wo yéli n:ii pw:oo dniye, yi ghê dmi mēdaa kele, u dî yi m:aani yono yono y:a chedê ngê wa pyôdu.) ⁶ Yélini mwiyémwiyé wunê pyidepyide nyédi, Chóó Lémi u nuu u yoo, w:aa dpo pyw:ee ngmê. Pwopwo myomoni ngê mēdaawa dyênê té, ngmênê Chóó Lémi Mupwo yi kada adnyin:aa kwo, adnyi chaa kîgha dê, kêlî pini ngê adnyi ya, Yesu Kêdisu u k:ii yoo amyednyi y:enê dé, u dî yi m:aani yono yono y:a chedê ngê wa pyôdu. *

Nmî Lémi ngê Setan u ngwo wa kpada

⁷ Dini ghi n:ii ngê yi m:aani yono yono y:a chedê ngê wa pyôdu, Setan mbwa k:oo wa pwii, ⁸ dyámê wope wope wa lê, yoo dyêêdí yilî wa dóó, u pee wa kaa té. Yoo miyó ngê wa pyôdu, ngmê u pi Nkok, woni u pi Mankok. Setan ngê l:êê u l:êê dîy:o nipi wa a danê té, têtê tîi ntee mye yinté. ⁹ Yi yéli yi ngwo nî módu, dyámê wope wope a ndê dniye, nmî Mî u yoo téli k:oo kaa ngópu, u yi y:e doo kwo, Nmî vya té. Kwéli dnye ya, nmî Mî u nuu u p:aa. Ngmênê yoo dono dêê dniye, ndyuw:e mbóó p:uu ngma a ndê wo, yi yéli d:ud:umbiy:e dyênê too. ¹⁰ N:ii ngê a dóó too, Setan, nmî Lémi ngê mgîmî ngê, ndiya dyîngo. Mwááli dyuu d:ud:umbiy:e kîikîi ngê ntee dpî pyôdu, yinté kwéli ghê doo mgînî vyîmî. Tpile tp:oo dono, u komo kapî pyu u k:ii, yi pyile knî y:i nipi dnye mgînî vyîmî. W:êênî mgîdî vy:o y:i adnyi mgînî vyîmî, chedê ngê daawa pyôdu.

Pi yintómu yi kóté kîgha

¹¹ Yi ngwo nmî Mî nî módu, u ya têtê kpaapîkpaapî mbêmê tââ doo ya. Mbóó dyámê mbêpê knopwo, mye y:aa knopwo. ¹² Myenté yélini pw:oo dniye, my:aa m:uu too, woni yi pi dmi ndîi dé, woni yi pi dmi têtê dé, nmî Mî u kada dnye kwo. Yi puku dmi pywáli too. Kópuni mwiyé a d:uu tumo, yi pi dmi yi puku dmi yedê dnye ya. Yi kôpu knî yi l:êê dîy:o nmî Mî ngê kóté kalê too. Puku dmi m:uu mye pywáli ngê. N:ii knî y:oo ghê kamî a pyw:ee ngópu, yi pi dmi yi puku yedê doo ya. * ¹³ Yélini kóté kalê too, woni nt:ee mwiyé a pw:oo dniye, woni dyámê mbêmê mwiyé a pw:oo dniye. Yi kôpu knî yi l:êê dîy:o yintómu kóté kalê too. * ¹⁴ Pwopwo ndiya kée ngê, kmêna mbwee kwéli dnye ya, yi kêlî ghi ndê ngê mye ndîi. Yi ndyuw:e u pi pwopwo myomo. * ¹⁵ Ghê kamî u yoo yi puku yedê, yélini yi pi dmi y:i dêdnye ya, ndiya mye kée too. *

21

Mbóó dyámê kamî dê yi danêmbum

¹ U kuwó dini ghi ngê mbóó dyámê kamî dê nî m:uu doo. Mwiyéni dê y:aa knopwo, ntii mye y:aa wo. * ² Yi ngwo nmî Mî u p:aa Njedusalem kamî nî módu, mbóó p:uu u kwo a ndê wo. Kwodo ngê yéyéyé u kpídî u mbwo ntee

* **20:4:** 1 Kódin 6:2; Tpyuu 6:9; 13:16-17; Dan 7:27 * **20:6:** Tpyuu 2:11; 1 Pita 2:9 * **20:12:** Dan 7:9-10; Mát 25:31-46; Tpyuu 20:5; 13:8; 2 Kódin 5:10; Dpodo 17:31 * **20:13:** Lóma 2:6; 1 Pita 1:17; Tpyuu 22:12 * **20:14:** 1 Kódin 15:24-26,54-55 * **20:15:** Mát 25:41 * **21:1:** 2 Pita 3:13

dpí t:oo, u moo k:i:i u ngwo dpí yéé knî, yi p:aani yinté l:âmo ngmê ngê doo ya. * ³ Nmî Mî kwéli doo ya, pi ngmê u dnye ndîi y:i ngmêni nyongo, apê, Chóó Lémi ala ngwo u yoo knî yi vy:o a kwo, u k:i:i nipi adnyi ya. Apê, Chóó u yoo ngê adnyi ya, yi Yâpwo ngê amyaa ya. ⁴ Apê, Yi ngemi pwo dmi yi ngâma wa pyi té. Apê, Mêdaadnyi pwpopwo, mêdaadnyi mbê, mêdaadnyi yii, mêdaadnyi wéllîlî mgîni vyîmî. Apê, Yi kópu mbwee dé chedé ngê kédê pyaa dmi. *

⁵ Yi ngwo nmî Mî ngê apê, Tpile yilî yintómu kamî ngê n:aa pyépi té. Myenté a ka pê, Ala kópu dyuu d:êê ngi, mu kópu u díy:o ndê kópu dyuu, ndêndê ngê daawa têda dmi. ⁶ A ka pê, Dye ghi mbwee machedê. A ka pê, Kn:ââ nê chópu, nkoo an:uu yé. A ka pê, Pini n:i:i adî mbwaambwaa, mbwaa u kwo wanî y:oo, a ka daawa pwila. A ka pê, Yi mbwááni dpuwo nuu k:oo wunê mbêpê, u nt:u, ghê kamî. * ⁷ A ka pê, N:i:i dono p:uu adî l:êê, mbodo mudu y:i wa yââ, yi mbwááni vyîlo ayi ndani. A ka pê, Yi pini u Yâpwo ngê anî ya, a tp:ee ngê wanî pyódu. * ⁸ A ka pê, Ngmêni yélini adnyi nkingê, ye Yesu ayi mb:i:i ngmê, u nkwo anî mb:i:i té. A ka pê, Daa kélîmî pyu yoo, yoo tupwótupwó dé, pi vyee pyu yoo, pyââ ti pyu yoo, mââ ti módó yoo, nkwépi yoo, mbwee ka ngêpê pyu yoo, k:omodanê pyu yoo yintómu, a ka pê, yi yéli pwpopwo myomoni ngê wa nt:ââ té, ndiya adnyin:aa mgîni vyîmî.

Njedusalem kamî u kópu dyuu

⁹ Enjel a ka ngma a loo, n:i:i ngê kpadakpada u mbwaa kuu mwiyé ngmêdoo tpyé. A ka pê, A p:uu kááli. A ka pê, Sipi tp:oo u kpâm nga nîné kêmakêma. * ¹⁰ Yi ngwo nmî Mî u Ghê Dmi mbêmé yi enjel ngê mbu ndîi ngmê mbêmé km:êê noo. Nmî Mî u p:aa Njedusalem y:i a ka a kêma ngê. Nmî Mî ka mbóó p:uu a ndê wo, doo a wupwo. ¹¹ Yi p:aani kââyikuu ntee tpile yedoo ya, nmî Mî u wuu ndîi y:i doo dnyednye. ¹² Chêêpî mbwa ndîi ngê yina ngmê, tââ u dí chono dêpwo ya. Koko tédê y:a mê miyó doo ya, enjel y:a mê miyó knî y:oo dnye t:âât:ââ dé. Yi koko tédê dmi yi pwo Yisiléli tpémi yi dyéêdí y:a mê miyó yi pi dmi doo ya. ¹³ Yi p:aani u koko tédê dmi pyile pyile doo ya, wope pyile, wope pyile, amêpe pyile, mwada pee pyile. ¹⁴ Koko tédê y:a mê miyó yi maknopwo chêêpî ndîi y:a mê miyó doo kwo. Sipi tp:oo u dyépi y:a mê miyó knî yi pi dmi yi p:uu doo ya.

¹⁵⁻¹⁶ Enjel n:i:i a ka doo danêmbum, kiyé kumu ngmêdoo tpyé, nkól ngê l:âmo ngmê. Yi kiyé ngê yi p:aani u mti a ngópu, chêêpî mbwa u mti a ngópu, koko tédê dmi yi mti dmi myedê ngópu. Yi p:aani chêêpî mbwa wope wope wondy:ââ wondy:ââ dé, d:ud:umbiy:e daadii mu ló wee ó! Tââ mye yindy:ââ, my:oo yono yono y:a mê podo yono y:a. (2,400 km.) ¹⁷ Chêêpî mbwa u ntumuntumu u mti kóó mêê ngê myedê ngópu, yono y:a mê podo y:a mê páádi. (144) Pi kóó ndy:ââ, yi enjel kóó mye yindy:ââ. ¹⁸ Yi p:aani nkól ngê l:âmo ngmê, kââyikuu ntee tpile yedoo ya. Chêêpî mbwa mye kââyikuu ntee tpile, u pi njasîpê, myedoo a wuu mbele. ¹⁹ Chêêpî mbwa u maknopwo chêêpîni dnye ya, kpîlê ngmê dé. Chêêpî pee n:i:i k:uuchêmb:amb:aa dé, yi p:uu knî ngmêdoo ya. Ngmê kââyikuu ntee tpile yedoo ya, u pi njasîpê, myomoni u pi sápaiya, pyoloni u pi ákêti, podoni u pi emídîl, ²⁰ limoni u pi oniks, wononi u pi kaniliyên, piini k:i:i chíi yââ, u pi kídaisilaitî, woloni u pi mbedîl, tówoni u pi tópas, yononi u pi kálsedoni, mê ngmêni u pi téeekwoys, mê

* **21:2:** Hipîlu 11:16; Tpyuu 3:12 * **21:4:** Tpyuu 7:17; 1 Kódin 15:24-26 * **21:6:** Tpyuu 1:8; 22:13,17; Is 55:1; Njon 7:37 * **21:7:** Lóma 8:14-17 * **21:9:** Tpyuu 15:1; 21:2; Epeso 5:27

myomoni u pi amítis. Yintómu k:uuchêm mb:aamb:aa dé, dnya a wuu mbele. ²¹ Keñe y:a mê miyó knî kêmê pee pââ ndîi ngê l:âmo ngmê dé, keñe ngmê, kêmê pee pââ ndîi ngmê. Yi p:aani kââ puu ghê nkól ngê l:âmo ngmê dé, mye kââyikuu ntee tpile yedoo ya.

²² Chóó Lémi u yâpwo ngomo y:i dîpî módu, mu kópu u díy:o p:aani pee p:aani pee yintómu yâpwo ghi dé. Nmî Lémi Chóó Lémi, pini n:i u wêdêwêdê ndîi, sipi tp:oo k:i, yi p:aani woqe woqe a too mo. ²³ Yi p:aani kââdí daa pil:apil:a, d:ââ myedaa pil:apil:a, mu kópu u díy:o nmî Mî u wuu ndîi y:i a dnyednye, sipi tp:oo yi p:aani u lam ntee tpile ngê a kwo. * ²⁴ Dyámê mbêmê pi yintómu yi p:aani u wuu adnyi paa, king yoo y:i wa lee dmi, nmî Mî wa châpu ngmê, kwowo, Dp:oo king yoo, nyi mu ngmidi king ndêndê. ²⁵ Yi p:aani u keñe y:a mê miyó knî dye ghi yintómu adnyi kweñe, daawa kuwo t:oo, mu kópu u díy:o mgídí daada a ghayghay, dye ghi yintómu w:êêní adnyi ya. ²⁶ Dyámê woqe woqe yoo wa a ndê dmi, nmî Mî adnyin:aa cháâchââ, amyednyi chaa kígha. ²⁷ Tpileni Chóó Lémi ka tupwótupwó dé, yi p:aani daangmêwa kee. Pi dono yoo, k:omodanê pyu yoo, yi p:aani myedaangmêwa kee. Ghê kamí u yoo yi puku yedê, yélini yi pi dmi sipi tp:oo ngê y:i a d:êê too, vyílo yi yélini yi p:aani ayi kee dmi. Kn:aa pini daangmêwa kee. *

22

¹ Mbwááni n:i u nt:u, ghê kamí, yi enjel ngê a ka myedê kêma ngê. Nmî Mî sipi tp:oo k:i kwéli a too mo, yi mbwááni y:i wunê mbêpê, myewunê wuu mbele. * ² Yi p:aani n:uknínuknî p:uu wunê mbêpê. Yini n:i u nt:u ghê kamí, yi mbwááni nkígh:ê woqe woqe a wee. Yi yini knî d:ââ yintómu knî yi k:oo a dáâ nyédi. M:ââ k:oo y:a mê myontómu dpí da dmi. Yi p:aani tpémi y:oo kígha a pípi tumo, u l:êê díy:o yi ghê kamí chedê ngê daawa pyódu. Pi dyêédí yintómu knî yi vy:yo yélini y:i wa lee dmi, yi yini yââ wa a ngí t:oo, yi chóóchóó adnyi pyipyi dé. ³ Tpileni daa Chóó Lémi u nuu u tpile dé, yi p:aani daangmêwa kee. Nmî Mî, sipi tp:oo k:i, yi p:aani adpí ya, yi dpodo pyu yoo y:i adpí y:enê dé, nmî Mî u nkwo adnyi chaa kígha. * ⁴ U pi yi kêpa adí ya, kwódo ng:oo dmi wa m:uu ngmê. * ⁵ Yi ngwo mgídí daadí ya, lam daadnyi kwo, kââdí mēdaadí pil:apil:a, mu kópu u díy:o nmî Mî Chóó Lémi vyílo ayi pil:apil:a. Nmî Mî k:i king ngê adnyi ya, chedê ngê daawa pyódu. *

Yesu u diyédiyé u kópu dyuu

⁶ Enjel ngê a ka pê, Kópuni chi ny:ee té, ndê kópu dyuu, daawa tēda dmi. A ka pê, Nmî Lémi Chóó Lémi, pini n:i ngê komo kapí pyu knî ye u Ghê Dmi a y:ângo, yi pini ngê nga atédé dy:ââ nê, mu kópu u díy:o kópuni daa kêmakêma a pyodopyodo té, u dpodo pyu yoo yi lama pídný:oo ya. ⁷ A ka pê, Yesu Kédisu u kópu dyuu nyeni. Apu, Daa kêmakêma nínê pwiyé knî.

Ala puku yedê nmî Lémi u kópu dyuu ye kwo, daa pi ngmê u kópu dyuu. N:i knî y:oo adnyi nyémí dé, yi gha vy:yo adnyi yiyé dé, w:aa wa a pyw:ee ngmê. *

⁸ Né Njon. Ala kópu dyuu a chóó nî módu, a chóó my:aa nyongo. Dini ghi n:i ngê yi kópu yilí nî m:uu too, my:aa ny:ee too, yi ngwo enjel n:i ngê a ka a kêma too, yu dmyeno kwodokwodombiy:e k:ame ní ghê wo, ⁹ ngmênê a ka pê,

* 21:23: Is 60:19-20; Tpyuu 22:5 * 21:27: 1 Kódin 6:9-10; Tpyuu 3:5; 13:8 * 22:1: Gen 2:9

* 22:3: Tpyuu 7:15 * 22:4: Mát 5:8; Tpyuu 14:1 * 22:5: Tpyuu 21:23,25 * 22:7: Tpyuu 1:3

Apuu! A ka pê, Nangê châpu nê. A ka pê, Nîdê mbwó yoo, yélini yi k:ii Chóó Lémi u komo nmye kapí ngópu, Chóó Lémi p:uu ntee nmye dpodo té, yinté p:uu myini dpodo. A ka pê, Yélini y:oo ye kópu dyuu adnyi châachââ, Chóó Lémi p:uu ntee adnyi dpodo, yinté p:uu myini dpodo. A ka pê, Nangê châpu nê, Chóó Lémi p:ee vyílo yu châpu ngi. ¹⁰ A ka pê, Nmî Lémi u kópu dyuu n:ii ye puku yedê chi d:êê té, nangê mgîmî té. A ka pê, Ye puku dmi pi knî ye nangê kwódu, mu kópu u díy:o kópuni yi pi dmi y:i a pyede, daa kêmakêma a pyodopyodo té. ¹¹ A ka pê, Yélini dono, mîdny:oo dono. A ka pê, Yélini nmî Lémi ka tupwótupwó dé, tupwótupwó ngê dny:oo ya. A ka pê, Yélini mb:aamb:aa dé, kópu mb:aa dny:oo d:uud:uu dé. A ka pê, Yélini nmî Lémi u nuu u yoo, u nuu u yoo ngê dny:oo kwo.

¹² Enjel ngê a ka pê, Yesu Kédisu u kópu dyuu nyeni. Apu, Daa kêmakêma nîné pwiyé knî.

Apu, Pi yintómu knî ye yi pywuu dmi anê níu:w:o, kópuni a d:uud:uu tumo, ye an:uu pwila té. *

¹³ Apu, Kn:ââ nê chópu, nkoo an:uu yé. *

¹⁴ Apu, N:ii knî y:oo yi kpîdí dmi a ghêê tumo, w:aa ndîi wa a pyw:ee ngmê, mu kópu u díy:o u ntââ ngê wa pyaa dmi, p:aa mb:aa wa lee dmi, koko tédê wamî kee dmi,

ghê kamî u yi kígha adnyin:aa pípi dé. *

¹⁵ Apu, Ngmênê w:ââ ntee yélini yi p:aani daawa nî dmi.

Apu, Nkwépi yoo, pyââ ti pyu yoo, mââ ti módó yoo, pi vyee pyu yoo, mbwee ka ngêpê pyu yoo, yi yélini yintómu yi p:aani daawa nî dmi. Apu, Yélini a k:omodanê nyédi ó k:omodanê yi nuu u kópu ngê a tóó, yi p:aani myedaawa nî dmi. *

¹⁶ Yi ngwo nmî Lémi u dnye nî nyongo, a ka pê, Nê Yesu. A ka pê, A enjel nga kîd:a dy:ââ, mu kópu u díy:o a yoo yintómu knî yi k:ii yi kópu yilí nmyi lama píchoo ya. A ka pê, Nê Dépidi ntee pini, u tii nédê nê chópu. A ka pê, Nê mywe, a wuu ndîi. *

¹⁷ Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Yesu ka kópu, A pwiyé. Sipi tp:oo u yémî p:uu ngê kópu, A pwiyé. N:ii knî y:oo ala kópu dyuu wa ny:ee ngmê, ala kópu dny:oo tpaépê, A pwiyé.

N:ii adí mbwaambwaa, dpo pwiyé we. Mbwaáni n:ii u nt:u ghê kamî, n:ii ngê u yi adí kwo, Nî nda, yi pini ngê choo ndanî, u pywuu daa tóó. *

U kuwókuwó kópu

¹⁸ Nê Njon. Kópuni dyuu ala puku yedê a kwo, nmî Lémi u kópu dyuu. Daa pi ngmê u kópu dyuu. Kópu ngmê p:uu nmyi ng:aa dmi nîné t:emî, p:uu dmyinê nuw:o. N:ii ngê chóó u kópu dyuu ala puku yedê m:uu wa d:êê, Chóó Lémi ngê u kpadakpada ndîi ngê wa pyódu. Kpadakpada u kópu dé n:ii ala puku yedê

* **22:12:** 2 Kódin 5:10 * **22:13:** Tpyuu 1:8; 21:6 * **22:14:** Tpyuu 22:1-2 * **22:15:** Tpyuu 21:27 * **22:16:** Lóma 1:3-4; Tpyuu 1:1 * **22:17:** Tpyuu 21:6; Is 55:1

a pyede, Chóó Lémi ngê yintoo kpadakpada u kwo ayi y:oo. * ¹⁹ N:ii ngê ala puku yedê kópu woni kní wa a kuwo té, pi kní ye daawa vyi té, Chóó Lémi ngê yi pini wa a kuwo, kóó k:oo daawa kââ. P:aa mb:aa n:ii u pi ala puku yedê a tóó, y:i daawa ní, ghê kamí u yi kígha daamí ma. *

²⁰ N:ii ngê ala kópu dyuu a ka vyi too, a ka pé, Ndêndê ngê daa kêmakêma nínê pwiyé kní. Kwono, U p:o yila, a nuu u kópu yichi vyi. Kwono, Nmí Lémi Yesu, a pwiyé. *

²¹ A tídê mbwó yoo, nmí Lémi Yesu ntênê nmye choo a vwuwo. Wu u dí.

* **22:18:** Deut 4:2; Tpyuu 15:1 * **22:19:** Tpyuu 22:2 * **22:20:** Tpyuu 3:11; 1 Kódin 16:22

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Mátiyu 1:1-2:12
2	Mátiyu 2:13-3:6
3	Mátiyu 3:7-4:11
4	Mátiyu 4:12-25
5	Mátiyu 5:1-26
6	Mátiyu 5:27-48
7	Mátiyu 6:1-24
8	Mátiyu 6:25-7:14
9	Mátiyu 7:15-29
10	Mátiyu 8:1-17
11	Mátiyu 8:18-34
12	Mátiyu 9:1-17
13	Mátiyu 9:18-38
14	Mátiyu 10:1-23
15	Mátiyu 10:24-11:6
16	Mátiyu 11:7-30
17	Mátiyu 12:1-21
18	Mátiyu 12:22-45
19	Mátiyu 12:46-13:23
20	Mátiyu 13:24-46
21	Mátiyu 13:47-14:12
22	Mátiyu 14:13-36
23	Mátiyu 15:1-28
24	Mátiyu 15:29-16:12
25	Mátiyu 16:13-17:9
26	Mátiyu 17:10-27
27	Mátiyu 18:1-22
28	Mátiyu 18:23-19:12
29	Mátiyu 19:13-30
30	Mátiyu 20:1-28
31	Mátiyu 20:29-21:22

February

date	Scripture
1	Mátiyu 21:23-46
2	Mátiyu 22:1-33
3	Mátiyu 22:34-23:12
4	Mátiyu 23:13-39
5	Mátiyu 24:1-28
6	Mátiyu 24:29-51
7	Mátiyu 25:1-30
8	Mátiyu 25:31-26:13
9	Mátiyu 26:14-46
10	Mátiyu 26:47-68
11	Mátiyu 26:69-27:14
12	Mátiyu 27:15-31
13	Mátiyu 27:32-66
14	Mátiyu 28:1-20
15	Mak 1:1-28
16	Mak 1:29-2:12
17	Mak 2:13-3:6
18	Mak 3:7-30
19	Mak 3:31-4:25
20	Mak 4:26-5:20
21	Mak 5:21-43
22	Mak 6:1-29
23	Mak 6:30-56
24	Mak 7:1-23
25	Mak 7:24-8:10
26	Mak 8:11-9:1
27	Mak 9:2-29
28	Mak 9:30-10:12

date	Scripture
1	Mak 10:13-31
2	Mak 10:32-52
3	Mak 11:1-26
4	Mak 11:27-12:17
5	Mak 12:18-37
6	Mak 12:38-13:13
7	Mak 13:14-37
8	Mak 14:1-21
9	Mak 14:22-52
10	Mak 14:53-72
11	Mak 15:1-47
12	Mak 16:1-20
13	Luuki 1:1-25
14	Luuki 1:26-56
15	Luuki 1:57-80
16	Luuki 2:1-35
17	Luuki 2:36-52
18	Luuki 3:1-22
19	Luuki 3:23-38
20	Luuki 4:1-30
21	Luuki 4:31-5:11
22	Luuki 5:12-28
23	Luuki 5:29-6:11
24	Luuki 6:12-38
25	Luuki 6:39-7:10
26	Luuki 7:11-35
27	Luuki 7:36-8:3
28	Luuki 8:4-21
29	Luuki 8:22-39
30	Luuki 8:40-9:6
31	Luuki 9:7-27

date	Scripture
1	Luukí 9:28-50
2	Luukí 9:51-10:12
3	Luukí 10:13-37
4	Luukí 10:38-11:13
5	Luukí 11:14-36
6	Luukí 11:37-12:7
7	Luukí 12:8-34
8	Luukí 12:35-59
9	Luukí 13:1-21
10	Luukí 13:22-14:6
11	Luukí 14:7-35
12	Luukí 15:1-32
13	Luukí 16:1-18
14	Luukí 16:19-17:10
15	Luukí 17:11-37
16	Luukí 18:1-17
17	Luukí 18:18-43
18	Luukí 19:1-27
19	Luukí 19:28-48
20	Luukí 20:1-26
21	Luukí 20:27-47
22	Luukí 21:1-28
23	Luukí 21:29-22:13
24	Luukí 22:14-34
25	Luukí 22:35-53
26	Luukí 22:54-23:12
27	Luukí 23:13-43
28	Luukí 23:44-24:12
29	Luukí 24:13-53
30	Njon 1:1-28

date	Scripture
1	Njon 1:29-51
2	Njon 2:1-25
3	Njon 3:1-21
4	Njon 3:22-4:3
5	Njon 4:4-42
6	Njon 4:43-54
7	Njon 5:1-23
8	Njon 5:24-47
9	Njon 6:1-21
10	Njon 6:22-40
11	Njon 6:41-71
12	Njon 7:1-29
13	Njon 7:30-52
14	Njon 7:53-8:20
15	Njon 8:21-30
16	Njon 8:31-59
17	Njon 9:1-41
18	Njon 10:1-21
19	Njon 10:22-42
20	Njon 11:1-53
21	Njon 11:54-12:19
22	Njon 12:20-50
23	Njon 13:1-30
24	Njon 13:31-14:14
25	Njon 14:15-31
26	Njon 15:1-27
27	Njon 16:1-33
28	Njon 17:1-26
29	Njon 18:1-24
30	Njon 18:25-19:22
31	Njon 19:23-42

date	Scripture
1	Njon 20:1-31
2	Njon 21:1-25
3	Dpodo 1:1-26
4	Dpodo 2:1-47
5	Dpodo 3:1-26
6	Dpodo 4:1-37
7	Dpodo 5:1-42
8	Dpodo 6:1-15
9	Dpodo 7:1-29
10	Dpodo 7:30-50
11	Dpodo 7:51-8:13
12	Dpodo 8:14-40
13	Dpodo 9:1-25
14	Dpodo 9:26-43
15	Dpodo 10:1-33
16	Dpodo 10:34-48
17	Dpodo 11:1-30
18	Dpodo 12:1-23
19	Dpodo 12:24-13:12
20	Dpodo 13:13-41
21	Dpodo 13:42-14:7
22	Dpodo 14:8-28
23	Dpodo 15:1-35
24	Dpodo 15:36-16:15
25	Dpodo 16:16-40
26	Dpodo 17:1-34
27	Dpodo 18:1-21
28	Dpodo 18:22-19:12
29	Dpodo 19:13-41
30	Dpodo 20:1-38

date	Scripture
1	Dpodo 21:1-16
2	Dpodo 21:17-36
3	Dpodo 21:37-22:16
4	Dpodo 22:17-23:10
5	Dpodo 23:11-35
6	Dpodo 24:1-27
7	Dpodo 25:1-27
8	Dpodo 26:1-32
9	Dpodo 27:1-20
10	Dpodo 27:21-44
11	Dpodo 28:1-31
12	Lóma 1:1-17
13	Lóma 1:18-32
14	Lóma 2:1-24
15	Lóma 2:25-3:8
16	Lóma 3:9-31
17	Lóma 4:1-12
18	Lóma 4:13-5:5
19	Lóma 5:6-21
20	Lóma 6:1-23
21	Lóma 7:1-14
22	Lóma 7:15-8:6
23	Lóma 8:7-21
24	Lóma 8:22-39
25	Lóma 9:1-21
26	Lóma 9:22-10:13
27	Lóma 10:14-11:12
28	Lóma 11:13-36
29	Lóma 12:1-21
30	Lóma 13:1-14
31	Lóma 14:1-23

date	Scripture
1	Lóma 15:1-21
2	Lóma 15:22-16:7
3	Lóma 16:8-27
4	1 Kóðin 1:1-17
5	1 Kóðin 1:18-2:5
6	1 Kóðin 2:6-3:4
7	1 Kóðin 3:5-23
8	1 Kóðin 4:1-21
9	1 Kóðin 5:1-13
10	1 Kóðin 6:1-20
11	1 Kóðin 7:1-24
12	1 Kóðin 7:25-40
13	1 Kóðin 8:1-13
14	1 Kóðin 9:1-18
15	1 Kóðin 9:19-10:13
16	1 Kóðin 10:14-11:1
17	1 Kóðin 11:2-16
18	1 Kóðin 11:17-34
19	1 Kóðin 12:1-26
20	1 Kóðin 12:27-13:13
21	1 Kóðin 14:1-17
22	1 Kóðin 14:18-40
23	1 Kóðin 15:1-28
24	1 Kóðin 15:29-58
25	1 Kóðin 16:1-24
26	2 Kóðin 1:1-11
27	2 Kóðin 1:12-2:11
28	2 Kóðin 2:12-17
29	2 Kóðin 3:1-18
30	2 Kóðin 4:1-12
31	2 Kóðin 4:13-5:10

date	Scripture
1	2 Kódin 5:11-21
2	2 Kódin 6:1-13
3	2 Kódin 6:14-7:7
4	2 Kódin 7:8-16
5	2 Kódin 8:1-15
6	2 Kódin 8:16-24
7	2 Kódin 9:1-15
8	2 Kódin 10:1-18
9	2 Kódin 11:1-15
10	2 Kódin 11:16-33
11	2 Kódin 12:1-10
12	2 Kódin 12:11-21
13	2 Kódin 13:1-14
14	Nkalásiya 1:1-24
15	Nkalásiya 2:1-16
16	Nkalásiya 2:17-3:9
17	Nkalásiya 3:10-22
18	Nkalásiya 3:23-4:20
19	Nkalásiya 4:21-5:12
20	Nkalásiya 5:13-26
21	Nkalásiya 6:1-18
22	Epeso 1:1-23
23	Epeso 2:1-22
24	Epeso 3:1-21
25	Epeso 4:1-16
26	Epeso 4:17-5:2
27	Epeso 5:3-33
28	Epeso 6:1-24
29	Pilipay 1:1-26
30	Pilipay 1:27-2:18

date	Scripture
1	Pilipay 2:19-3:6
2	Pilipay 3:7-4:1
3	Pilipay 4:2-23
4	Kilosa 1:1-20
5	Kilosa 1:21-2:7
6	Kilosa 2:8-23
7	Kilosa 3:1-17
8	Kilosa 3:18-4:18
9	1 Tesalonika 1:1-2:9
10	1 Tesalonika 2:10-3:13
11	1 Tesalonika 4:1-5:3
12	1 Tesalonika 5:4-28
13	2 Tesalonika 1:1-12
14	2 Tesalonika 2:1-17
15	2 Tesalonika 3:1-18
16	1 Timoti 1:1-20
17	1 Timoti 2:1-15
18	1 Timoti 3:1-16
19	1 Timoti 4:1-16
20	1 Timoti 5:1-25
21	1 Timoti 6:1-21
22	2 Timoti 1:1-18
23	2 Timoti 2:1-21
24	2 Timoti 2:22-3:17
25	2 Timoti 4:1-22
26	Taitas 1:1-16
27	Taitas 2:1-14
28	Taitas 2:15-3:15
29	Pilimon 1:1-25
30	Hipilu 1:1-14
31	Hipilu 2:1-18

date	Scripture
1	Hipîlu 3:1-19
2	Hipîlu 4:1-13
3	Hipîlu 4:14-5:14
4	Hipîlu 6:1-20
5	Hipîlu 7:1-19
6	Hipîlu 7:20-28
7	Hipîlu 8:1-13
8	Hipîlu 9:1-10
9	Hipîlu 9:11-28
10	Hipîlu 10:1-18
11	Hipîlu 10:19-39
12	Hipîlu 11:1-16
13	Hipîlu 11:17-31
14	Hipîlu 11:32-12:13
15	Hipîlu 12:14-29
16	Hipîlu 13:1-25
17	Njems 1:1-18
18	Njems 1:19-2:17
19	Njems 2:18-3:18
20	Njems 4:1-17
21	Njems 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13-2:10
24	1 Pita 2:11-3:7
25	1 Pita 3:8-4:6
26	1 Pita 4:7-5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Njon 1:1-10

date	Scripture
1	1 Njon 2:1-17
2	1 Njon 2:18-3:2
3	1 Njon 3:3-24
4	1 Njon 4:1-21
5	1 Njon 5:1-21
6	2 Njon 1:1-13
7	3 Njon 1:1-14
8	Njuda 1:1-25
9	Трүү 1:1-20
10	Трүү 2:1-17
11	Трүү 2:18-3:6
12	Трүү 3:7-22
13	Трүү 4:1-11
14	Трүү 5:1-14
15	Трүү 6:1-17
16	Трүү 7:1-17
17	Трүү 8:1-13
18	Трүү 9:1-21
19	Трүү 10:1-11
20	Трүү 11:1-19
21	Трүү 12:1-18
22	Трүү 13:1-18
23	Трүү 14:1-20
24	Трүү 15:1-8
25	Трүү 16:1-21
26	Трүү 17:1-18
27	Трүү 18:1-24
28	Трүү 19:1-21
29	Трүү 20:1-15
30	Трүү 21:1-27
31	Трүү 22:1-21